BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
22 E
44

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13 22 G 27
27
C
14

TRACTATVS
DE BENEFICIO DEDVCTO

NE EGEAT, SIVE QVAESTIONES VTILES, ET PRATICABILES, ſeu aurea notabilia, de ijs, qui non tenentur vltra quam facere poſsint, iuſta eorum qualitatem.

CVM SVIS COPIOSISSIMIS QVOTIDIANIS, ET NECESSARIIS ampliationibus, & fallentijs dictatus, ac nonnullis deciſionibus, tàm M. R. C. quàm aliorum tribunalium ſuis locis per annotatis nouiter impreſſus.

AVTHORE

IO. CASTAGNA CÆSAREI PONTIFICIIQ;
IVRIS DOCTORE, REGIO CONSILIARIO IN TRIBVNALI M.R.C. olim Iudice, eiuſdem tribunalis pauperum aduocato, & Regiarum triremium Regnorum Hiſpaniarum, Regnique Siciliæ Generali Auditore, ac Vrb. feliciſſimę Panormi Ærario Fiſcali, Siculo Panormitano.

IVDICIBVS, ADVOCATIS, CÆTERISQ; IN IVRE VERSANTIBVS cuiuſuis fori, & magiſtratus, optimè vtilis, & neceſſarius, cum ſuis ſummarijs, ac indice rerum omnium locupletiſſimo.

CVM PRIVILEGIO.



BIBL. SOC. IESV COLL. ROM. IHS
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PANORMI,
Apud Ioannem Baptiſtam Maringum. M. DC. XXVI.



ILLVSTRISSIMO

IO. BAPTISTÆ BLASCO
M. R. C. PRÆSIDI
AC M. IVSTITIARIO HVIVS REGNI SICILIÆ, S. C. M. CONSILIARIO BENEMERITISSIMO.

V. I. D. IOANNES CASTAGNA.

S. D.

NOBILIS, & perantiquæ familiæ tuæ ſtemma maximo mihi ſemper ſplendoris animi tui, atq; virtutis argumento fuit: quippe cum in eo clariſsimam Stellam, fortiſsimumq; Leonem extintis in altum vnguibus eam veluti accipientem aſpicerem. Quorum altera cum in Cœlo refulgeat, alter inter animantia terræ fortitudinis primas obtineat, innuunt profectò nulli fas eſſe mortalium alta ſuſpicere, ad eaq; conſcendere qui magnitudinem animi non excellat: Te vero in primis hoc ſtemmate inſignitum quod in te vno velut in paruo quodam orbe hæc duo ſuperi, infimiq; orbis ornamenta conueniant. Quod ſi hoc animi tui decus inanimis hiſce ſignis veluti adumbrata, atque corporis oculis non eſſent expoſita, tu tamen ipſe animi tui imaginem præteferres non lineis coloribuſq; depictam, ſed rebus a te indies fortiter, & cum virtute geſtis expreſſam. In qua non vnam modo, ſed plures ac plures virtutum Stellas licet aſpicere: quarum omnium inſtar eſt vnicum illud in ſtẽmatis tui orbe contentum: neq; enim hic innumeras auguſtiſsimi tui pectoris Stellas comprehendere potuiſſet. Grauitatem animi cum comitate coniunctam: prudentiam in conſultandis, dexteritatem in negotijs obeundis in ſuſcipiendis arduis fortitudinem in perficiendis conſtantiam: iuſtitiam in exigendo iure lenitatem in remittendo cum pars eſt: continentiam animi ac temperantiam cum uultus

hilaritate copulatam: quæ cum opponi inter ſe & difficile in hominis animis coire videantur in tuo ita conſentiunt atq; conſpirãt vt vna cum altera lumen decoremq. communicet ſuum. Quibus ſi ſcientiæ lucem addideris quantus tandem ex animo tuo ſplendor exiſtet, aut cuius lyncei ſi eũ intueri velit aciem non obtundet. vt mirum non ſit quòd in omnes tuos hic ſe ſe ſplendor effuderit, ac totam familiam illuſtrarit. Cumq; tanta ſit in virtutem vis ad animos hominum ſibi conciliandos, vt eos etiam ex oratorum Principis ſententia quos fama accipimus virtute prædictos diligamus, quid etiam miror ſi in te omnium oculos animoſq. conuerteris, atq; in admirationem amoremq; induxeris, tui; ſi te præſentes, abſenteſq; beneuolentia complexi ſint, ac per omnes honorum gradus ad eam qua nunc excellis dignitatem extulerint. Tibi enim omnia ac præclariſsima munera merito, atq; optimo iure mandata ſunt: Primum quidem vt legis interpres de ea te conſulentibus lucem afferes, aduocatus deinde miſeris opem ferres, tum iudex iuſtitiæ patronus eſſes: hinc ad M. Rationalis dignitatem euectus, ſummum etiam Præſidis obtineres gradum Regij Patrimonij primum, tum etiam Regiæ curiæ ac præſtantiſsimi M. Iuſtitiarij munere fungereris: atq; ita in altiſsimo, vt par erat, honoris faſtigio collocatus omnibus vt e Cælo Stella præluceres. Nec eo amplitudinis virtutum modo præſidio circumſeptus, ſed magnitudine etiam animi proceſsiſti, quia alterum ſtemmatis tui ſignum Leo nimirum ſublatis in altum vnguibus inſinuat. Leo enim viſus es, cum ſemel atq; iterum, vbi de Regiæ Maieſtatis honore ac commodis ageretur non es veritus grauia ſubire pericula, & vel nocte, vel die, belli iniquam ac pacis tempore capitis adire diſcrimen: atq; optime in eam ſententiam poſſes dicere vt vtrumq; tempus, & bellorum, & pacis recte poſsit gubernari. Tantus igitur animi tui ſplendor ac magnitudo me vehementer allicere atq; impellere viſa ſunt vt lucubrationes meas quicquid tandem illæ ſint, & qualeſcumque tibi dicarẽ. Nam ſtudio publicæ vtilitatis incenſus non mediocriter dies, nocteſq; elaboraui vt ea quę in varijs ne egeat quod eſt clauſum in corpore iuris, quod perſonis priuilegio affectis debetur, quę non tenentur vltra facere quam poſſunt deducto ne egeant; quæ itq; de tota hac materia ſparſim dicuntur colligere, atq; in vnam tractationem conijcere: quã in notanda quæſtioneſq; diſtribui ſua cuique amplificatione adhibita: quod opus nemo adhuc, nõ modo perfecit, ſed ne attigit quidẽ: & quãquã id ex nudis ingenij mea officina profectũ ſit, nec amplitudine tua, atq; doctrinæ præſtãtia dignũ videretur, nulli tamẽ magis quã tibi commendatũ volui, cuius tot, ac tãta in antiquam Caſtagnæ familiam merita extarẽt, beneuolẽtiaq; per multos annos cognita eſſet atq; perſpecta: Atq; in ſpẽ venio fore vt ſiquis non bene in nos animatus, obloquẽdo, ac criminãdo auſus fuerit huic operis tenebras offundere, eas omnes Stellæ tuæ ſplẽdor expellat, ac Leonis fortitudo aduerſariorum omnium retundat audaciam. Illud etiam audeo mihi polliceris neminẽ fore ſanæ mẽtis cui nõ iucundiſsimũ accidat hoc opuſculũ tuo nomine inſcriptũ, quique illud oppugnare audeat tanto tuo patrocinio munitum. Vale.

ILL.^{MO} SIGNORE

IL Doctor Gio. Caſtagna della Città di Palermo dice à V.S. Illuſtriſsima, che pretende mandare in ſtampa vn Tractato del beneficio deducto nè egeat; compoſto per eſſo eſponente con molto trauaglio, & tempo, non compoſto per altra perſona inſino al preſente, nella Stamparia di Gio. Batt. Maringo, il quale il vole ſtampare à ſue ſpeſe; & perche Illuſtriſsimo Signore non è bene che del trauaglio di eſſo eſponente, ne habbia altra perſona beneficio, & guadagno; ſupplica perciò V.S. Illuſtriſs. vogli reſtar ſeruita farli gratia concederli priuilegio di anni dieci, che doppo ſtampato queſta prima volta per detto de Maringo, non lo poſsi nulla altra perſona di nouo Stampare, ne reſtampare, ne vendere, etiam ſe veniſſe ſtampato, & riſtampato di Venetia ò dialtra parte non poſsino quello vendere ſenza eſpreſſa licentia, & voluntà di eſſo eſponente ſotto la pena di vnzi quattrocento, e di perdere li libri, & ſotto altre pene à V. S. Illuſtriſsima ben viſte, per quanti volti contrauerranno, che il tutto riceuerà dalla Illuſtriſsima mano di V.S. Illuſtriſsima, & ita ſupplicat vt Altiſsimus.

Panor. 9. Iunij 1625.

ex parte Illuſtriſsime dominationis
Locum tenentis.

Fiat priuilegium in forma

Laurentius Cauarrettus Secretarius, &
Referendarius Regni.

Digitized by Google

AD LECTOREM:

NIHIL hic noui, benigniſsime Lector, in venies, nil enim ſub ſole nouum, neque. vllum eſt iam dictum, quod non ſit dictum prius, vulgo enim dictitari ſolet nihil ſapienti nouum; Porrò quæ hic reperies ne à meo exiguo ingenio profecta iudices, ſed à doctoribus varijs adnotata fuiſſe prius intelligas, nec mirum ſi ea collegerim, quæ ſparſim ab auctoribus edita ſunt, exercitationis enim gratia id potius peractũ ſcias, quam aut gloriæ, aut oſtentationis cupiditate. Has vero in ordinatas Quæſtiones in lucem proferre nequaquam in animo erat, ſed partim bibliopolæ rogatu impulſus, qui proprijs impenſis typis mandare cupiebat, partim futuri alijs emolumenti cogitatione ſtimulatus, ex hoc qualecũq; illud ſit opere, hunc laborem ſuſcipi; Inuenies ergo aliquid boni, aliquid mali, ut in omnibus inuenies libris, non eodem ſtylo, nec elegantia, quia longe ſuperant, & excellunt, ſed mediocriter, & ſi errores inuenies non mea, ſed impreſſorum negligentia eſt, vt in erratorum tabula videre eſt, qui plura ex originali meo admutilarunt, & ſpuria non nulla, quæ nunquam me ſomniaſſe memini intruſere; Itaq; Rogo te Lector candidiſsime, vt hoſce labores equi, bonique conſulas, ſubmiſſoq; ſupercilio pallegas ſi quid enim minus placebit, ſapientis erit condonare præſertim cum res culpa careat. **Vale.**

EGO Don Baſilius Carduccius Clericus Regularis, & Theologus fidem facio, qualiter de ordine, & mandato Illuſtris, & Reuerendiſsimi Domini Vicarij, ac Viſitatoris Generalis huius Vrbis Panormi, cum omni ſtudio, & diligentia vidi, ſiue legi librum, ſiue tractatum perſonarum, quę non tenentur vltraquam facere poſſunt, deducto nè egeant, Authore V. I. D. Ioanne Caſtagna, conſiſtentem in quatuordecim Quæſtionibus, cum ſuis Ampliationibus, & Fallentijs, in quibus non inuenio quæſtionem, ſiue annotationem contra bonos mores, nec iuriſdictionem Eccleſiaſticam, nec etiam contra Catholicam fidem. Ideo poteſt impreſsioni mandari, & imprimi, vnde ad veritatis oſtenſionem facta eſt præſens fides, propria manu ſcripta, & ſubſcripta. Hodie die 27. Decembris 1623.

Don Baſilius Carduccius Clericus Regularis Theologus, vt ſupra.

Imprimatur de la Riba V.G. **Imprimatur de Blaſcis P.**

Digitized by Google

TRACTATVS BENEFICII

DEDVCTO NE' EGEAT, SIVE QVAESTIONES

perſonarum, quæ non tenentur vltra quam facere poſſunt deducto nè egeant.

Cum ſuis ampliationibus, & fallentijs, &c.

AVTHORE

IO. CASTAGNA REGIO CONSILIARIO

IVRISCONSVLTO PANHORMITANO.

PROOEMIVM.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia eſt mater omnium malorum, & radix, & nu. 2.*

2 *Auaritia eſt Idolorum ſeruitus.*

3 *Auaritia eò creuit in hominibus, vt plerumq; prohibeatur beneficiũ iuribus conceſſum.*

4 *Filij ſecundùm legem Dei tenentur parere parentibus, n. 5.*

Filij tenentur parentes colere. ibidem.

5 *Filij amorem, ac obſeruantiam parentibus denegant.*

Experientia rerum omnium magiſtra docet. ibidem.

6 *Filij, prę nimia auaritia parentibus inſidiantur.*

7 *Leges Romanorum condita fuerunt per legislatores gentiles ante aduentũ Chriſti.*

8 *Leges à Chriſtianis parum ſunt obſeruata.*

Leges ſacratiſſima ſunt. ibidem.

Leges ab omnibus ſeruari debent. ibidem.

Leges in foro conſcientia ſunt ſeruanda. ibidem. & quando. poſt n. 9. & ſub nu. 10.

9 *Deus conſtituit de cęlo Imperatores, vt per eorum ora diuinitus leges conderet.*

Leges dicuntur emanare diuino quodam motu. ibidem.

Leges ſunt ſeruanda quando legi diuina non contradicunt. ibidem.

10 *Lex, vel ſtatutum quando repugnat fini aterno non valet, nec ſeruari debet.*

Lex temporalis debet eſſe ad ſimilitudinem legis diuina. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt deducto nè egeat, eſt ſecundum legem Dei. ibidem.

11 *Paupertas cogit ad turpia.*

12 *Inopia prompta eſt in perpetrandis malis.*

Multi propter inopiam deliquerunt. ibidem.

13 *Dignitas, & honeſtas per familiarum diuitias conſeruatur, quæ ob earũ inopiã perit.*

14 *Publicè intereſt familiarem dignitatem conſeruari.*

15 *Beneficium, deducto nè egeat, conceditur certis perſonis, effectis non ſoluendo, ex cauſa ne pereant, earũq; conditio cõſeruetur.*

16 *Lex eſt ſanctio ſancta, pracipiens honeſta, prohibensque contraria.*

17 *Memoria labilis eſt.*

18 *Diuinum auxilium in minimis quoq; rebus debemus implorare.*

19 *Multiplicatis interceſſoribus largiaris.*

20 *Proteſtatio Catholica Authoris apponitur.*

1 CVM auaritia, † quæ malorum omniũ mater eſt, Auth. vt iudic. ſin. quoq. ſuffrag. §. 1. poſt verſ. adminiſtrationes, colum. 4. Imò radix omnium malorum, Sanct. Grego. in 4. moral. lib. 9. c. 2.

c.bonorum 47.diſt. gl.notab.in c.quia ra-
2 dix,de pęnitent.diſt.2. ac Idolorũ † ſerui-
tus,addit.ibi in d.§.1.verſ. adminiſtratio-
nes, in margine, c.Auaritiæ, extr.de prę-
bend.& dignit. Raph.Fulgoſ.in conſ.6.in
ſi.Paul.Apoſt.ad Epheſ.c.5. Bertac.in ſuo
3 repert.in verbo. Auaritia,cõ creuerit † in
hominibus,vt contra ius,faſq; prohibea-
tur plerũq; beneficiũ,à ſacris iuribus con-
ceſſum, idq; robur iam habeat,vt filij, qui
ſecundũ legẽ, quam rerũ oĩum moderator
Deus hominibus colendã indidit, parere
4 † parentibus teneantur,l.veluti, & ibi gl.
in verſ.parentibus,ff. de iuſt.& iur.§.ſi ve-
rò expecter,col.4.de nupt. eóſq; colere,ex
5 præcepto Dei 4.& Matth.c.25.amorẽ † il-
lis,ac obſeruantiam denegent,vt experiẽ-
tia ipſa rerum oĩum magiſtra docet,c.cum
ſit,de election.in 6.Iaſ.in l.is cui n.9.verſ.
confirmatur, ff.de verb.oblig. ijſq; eorum
6 † nimia auaritia inſidientur, vt ait ille Sa-
nazarius:

Regnan le voglie praue, e le perfidie
Per la robba mal nata, che li ſtimula,
Talche il figliuolo al padre par ch' inſidie.

ad imitationem Thomæ Grammatici, qui
vſus eſt verſibus Franciſci Petrarchę, in q.
1. poſt n.1. ſuarũ deciſionum, & ſequitur
Franc.Carrab.in ſuo tracta.de ſindic.p.2.
n.201. fol.187. vnde non ſolũ exteris etiã
hominibus,non nullis in honeſtis, atq; in
legitimis articulis pernegentur beneficia,
ac priuilegia,authoritate iuris Pontificij,
& Cæſarei cõceſſa, quæ infra notabimus,
contra Iuſtitiæ cultum, Chriſtianæ Reli-
gionis, & Gentilium diſpoſitionis, quia
7 † per legislatores gentiles, diuinæ legis
ignaros,conditæ fuerunt leges Digeſtorũ
ante aduentũ Chriſti,vt dicit Bar.in l.mul
tũ intereſt, ff. de verb. oblig. & infra not.
8 verſ.quod mirifice: ſed † ẽt à nobis Chri-
ſtianis parùm obſeruatę reperiãtur,nõ ob-
ſtante ꝙ leges ſacratiſſimæ ſint, l. leges ſa-
cratiſſimæ,C.de legib.quæ ab oĩbus obſer
uari debent.l.leges gentiles, C.eod.tit. ẽt
in foro cõſcientiæ, vt infra probatur,alio-
quin ſequeretur, ꝙ omnis legum forma,&
ſubtilitas ad inferos,& ꝙ ſcientia legũ eſſet
magis dãnoſa, ꝙ̃ maleficium,Bald.in c.in
omni negotio,de teſtib. Bertac. in repert.
9 in verbo, lex dẽt, verſ.1. nã † Deus conſti-
tuit de cęlo Imperatores,ad hoc vt per ora
eorũ diuinitus leges cõderet, §. quia igit,
in Authent.de inſtru.cauth. & fid. & ideò
dicunt leges emanare diuino quodã motu
l.fi.C.de pręſcript. long. tẽp. ergo ſeruari
debẽt,tanquã de cęlo conditæ, in foro cõ-
ſcientiæ, quãdo legi diuinæ nõ contradi-
cunt, ſequit Intrigl. ex noſtratibus ſuper
Bull.& Reg.Pragm.q.3.n.26. allegat Bal.
in l.quidã,§.illo, C.de neceſſar. ſeru. & in
Auth.ingreſſi,col.8.C.de ſacroſ.eccl. gl.1.
in prin.c.quæ in Eccleſiarũ,extr. de cõſtit.
Fely.in c.1.col.14.eod.tit. Tiraq. de retr.
10 Lignag.in præfat.n.23.ſecus † quãdo lex,
vel ſtatutũ repugnat fini æterno, quia nõ
valet,nec ſeruari dẽt, vt in epiſt. inter cla-
ras,C.de ſum.Trinit.& fid.Cathol. c.fi.de
præbend. c.inter hęc,33.q.2. c.erit autem
lex,4.diſt. ex quo lex tẽporalis dẽt eſſe ad
ſimilitudinẽ legis diuinæ, §. cũq; hoc, vbi
notat Ang.in prohem.inſtit. ſed beneficiũ
iſtud eſt ſecundum legem Dei, iuxta illud
Euãgel.Paciẽtiã habeas in me, & oĩa red-
dã tibi, ſcilicet cũ ad pinguiorẽ fortunam
peruenerit,Matth c.18. ergo beneficiũ no
ſtrũ ſeruari debet in foro cõſcientiæ, ſecũ-
dũ Iura notata; & quia ab oĩbus non ſer-
uatur,quotidie videmus,non nullos nobi-
li prognatos genere mendicare, & miſera-
11 biliter viuere,eóſq; † paupertatẽ ad turpia
cogere,arg.l.3. & ibi gl.in verb.egens,ff.
de teſt.§.ſancimus Auth. eod.tit. l.ſpado-
12 nẽ,§.fi.de excuſat.tut.† & inopia prompta
eſt in perpetrãdis malis: multi enim pro-
pter inopiã deliquerunt, Rol.à Vall.conſ.
16.n.28.lib.1.Ceph.cõſ.435. n.62. vol.3.
Achill.Pedroch.conſ.3.n.106.& 107. & p
13 † familiarũ diuitias dignitas, & honeſtas
cõſeruat, quæ ob earũ inopiã perit, firmat
Bal.in l.maximũ vitiũ,col.1. & 3. de liber.
Præter.Soc.ſen. conſ.47. n.6. vol.3. Pariſ.
conſ.1.col.2.in fi. n.28.& conſ.18. col.pen.
& vlt. vol. 3. Brun. de ceſſ. bonorũ,q.1.in
prin.n.4.Decian.reſp.6. n.69.vol.1. & re-
ſponſ.17.n.28.eod.vol.vbi dicit, agnatio-
nes,& familiæ bonis conſeruantur, & diui
tijs,ſine quibus deſtruũtur, & ſordeſcũt,
Soc.Iun.conſ.1.n.38.vol.1. & conſ.42. n.
13,adde Mar.Mut.in c.Regn.Sicil.Regis
Iaco-

Iacobi,in prooem.poſt nu.130.to.1.Andr.
Molfeſ.conſ.12.n.24. poſt cõment.ad con
14 ſuet.Neapol.vbi ẽt dicit, ꝙ † publicè inte-
reſt familiarũ dignitatẽ conſeruari, l.1.§.
pen.ff.de ventr.inſpicien. Mantic.de con-
iect. vlt.vol. tit.1.n.45.lib.6. vbi alios ci-
tat; Ideo non immeritò tractare decreui
de perſonis, quibus beneficium (deducto
nè egeat,cõpetit, conceſſum tàm per leges
gentiles,vt l.ſunt qui,& l.miles,ff.de re iu-
dic.l.maritum, ff.ſol.matr. cũ concordan-
tib. q̃ per ſacrũ Iuſtinianum Imperatorẽ,
vt inſtit.de act.§.ſed & ſi quis,& ibi gl. iu-
req; Pontificio confirmatur, c.Odoardus,
& ibi Doctores de ſolut. gloſ.in c.ſtudeat,
15 50.diſt.etenim† huiuſmodi beneficiũ per-
ſonis infraſcriptis omni iure conceditur,
quas locis ſuis oẽs ex ordine per notabilia
declarabo,effectis quidẽ non ſoluendo,ex
cauſa illa,ne pereant, earũq; conditio con
ſeruetur,Iaſ.in l.Neſennius poſt n.8.col.2
ff.de iudic.Alex.in d.l. ſunt qui n.5. & in-
fra notabo: quod beneficiũ cõceſſum fuit
tãquam iuſtum,& honeſtũ propter homi-
num debita,tàm iure naturæ, q̃ iure con-
tractus, contrariũ fieri prohibendo tam-
16 quàm iniuſtũ, & inhoneſtũ, quia lex † eſt
ſanctio ſancta,præcipiens honeſta, prohi-
benſque contraria, gloſ. magiſtr.in l.2. in
verb.non faciendorum, ff.de leg. & ſenat.
conſult.

Et licet ego Ioannes Caſtagna Panor-
mitanus minimus,atq;minimus ſim,& in-
ter oẽs Pontificij, Cęſareiq; iuris Docto-
res vltimarum partiũ me reputem, & non
nullis negotijs M.R.C.ac officijs,& digni-
tatibus huius Siciliæ Regni pro ſeruitio
Regis noſtri impeditus exiſtam; tũ in ar-
cem huius cauſſæ omni vi, totoq; pectore
17 incũbam pro mea memoria, † quæ labilis
eſt,l.ſi arbitror ff.de probat.Bertac.in ver.
memoria,circa finẽ,& quantũ meæ tenues
vires poterunt notabo prout infra per mo
dũ quæſtionum. Primum oĩum imploran
do diuinum auxiliũ, vt diuinus atteſtatur
18 Plato in eius 1.lib. Thimei,nam † in mini-
mis quoq; rebus diuinũ debemus auxiliũ
implorare,refert Plot.in prohem.de in lit.
iurand. & Illibatę Dei Opt. Max. paren-
tis adiutorium,ſub cuius pręſidio indignè
militо,atq; oẽs ſanctos cęleſtialis Curiæ,
in primiſq; Beatũ Ioannem, patronum,&
protectorẽ meũ,quibus oĩbus intercedẽn-
tibus gratiã me recepturũ confido, iuxta
19 † illud (multiplicatis interceſſoribus lar-
giaris) vt legitur per noſtrã S. Romanam
Eccleſiã in oratione diei celebritatis oĩum
Sanctorũ,in fine; Vnde confiſus Dei om-
nipotentis gratia,deuenio ad infraſcripta
notabilia perſonatũ,quæ non tenentur vl-
tra quàm facere poſsũt,deducto nè egeãt,
20 quæ † oĩa notabo cum proteſtatione Ca-
tholicæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ; & ea,
quæ à Chriſtiana Republica abhorrere
videnĩ,non notaui, nec notare intendo,
& nunc pro tunc annullaui,& pro non ve-
ris declaraui,& declaro tãquam falſa,ſup-
ponendo me in oĩbus,& per oĩa Pontificis
Imperio,cuius vita ſit annorũ centum, &
vltra,ac ſacroſanctæ Inquiſitionis reuiſio-
ni; ac emendationi Illuſtriſs. & Reue-
rendiſs. Don Ioannettini d'Oria Cardi-
nalis Sanctę Romanę Eccleſiæ, & Archi-
epiſcopi Metropolitani huius Felic. Vrb.
Panhormi, Locumtenentis, & Capita-
nij Generalis pet ſuam Catholicam Ma-
ieſtatem, in hoc Siciliæ Regno cuius
Gloria ad ſidera volat, in perpetuas æter-
nitates.

PROOEMIVM PRIMÆ PARTIS.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat, multis conceditur rationibus.*

2 *Beneficium, quatenus facere poteſt, competit parentibus, ſoceris, & patronis ratione reuerentiæ perſonæ.*

Beneficium, quatenus facere poteſt, competit marito, & vxori. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto ne egeat, competit militibus, Doctoribus, & Aduocatis, ac militibus cęleſtis militiæ. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto

nè egeat, cōpetit ſocijs, et donatoribus. ibid.
Beneficiũ, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat, cōpetit eis, qui bonis ceſſerunt. ibid.
Beneficium, quatenus facere poteſt, competit officialibus in ſindicatu. ibidem.
Beneficium, quatenus facere poteſt, competit defenſoribus perſonarum. ibidem.
Beneficium, quatenus facere poteſt, competit filijs familias, effectis ſui iuris. ibidem.
Priuilegium deducto nè egeat conceditur ex priuilegio ſpeciali.
3 *Beneficium, quatenus facere poteſt, conceditur quando conueniuntur perſona ex proprijs contractibus.*
4 *Beneficium, ne teneatur quis vltra quàm facere poteſt, nil aliud eſt, niſi quòd debitor aliquid retineat, nè egeat.*
5 *Beneficium, deducto nè egeat, eſt beneficium miſerationis.*
6 *Beneficium, deducto nè egeat, intelligitur nō vltra id, quod debitor facere pōt cōmodè.*
7 *Illud poſſumus quod honeſtè poſſumus.*
Commodè, & honeſtè non videtur fieri poſſe quod non poteſt fieri conuenienter. ibid.
8 *Poſſe non dicimur quod commodè, & ſalua dignitate facere non poſſumus.*
9 *Habentes beneficium, deducto nè egeat, non deducunt aes alienum, niſi donator, pater, & filius ſui iuris effectus.*
10 *Beneficium, deducto, nè egeat, conceditur retinendo, non autem petendo.*
11 *Habens beneficium, deducto nè egeat, ſoluendo non repetit.*
12 *Habent beneficiom, deducto nè egeat, carcerari non poteſt. & n. 13. & 18.*
14 *Maritus ad inſtantiam vxoris, cuius eſt debitor, carcerari non poteſt.*
15 *Beneficium, deducto nè egeat, operatur vt debitor neceſſe non habeat cedere bonis.*
16 *Beneficium ceſſionis bonorum fuit inuētū ad effugiendum carcerem.*
17 *Habens beneficium, deducto nè egeat, tenetur cauere cum iuramento de ſoluendo cū venerit ad pinguiorem fortunam.*
18 *Qui non poteſt conueniri vltra quàm facere poteſt, allegato priuilegio, carcerari nō pōt.*
Debitores carcerati non habentes in bonis, poſt quadraginta & quinque dies ſunt excarcerandi cum iuramento de ſoluendo cū venerint ad pinguiorem fortunam de conſuetudine Meſſanę. ibid.
19 *Beneficio, deducto nè egeat, an poſſit renūtiari.*
20 *Vir, ſocer, & parentes beneficio, deducto nè egeat, renunciare non poſſunt, etiam cum iuramento.*
21 *Iuramentum mariti, renuntiantis ſuo priuilegio in fauorem vxoris valet. ſed contra eſt communis opinio. ibidem.*
22 *Vxor debet reuereri maritum, vt dominum, & patrem, ex diuina inſtitutione.*
23 *Renuntiatio contra bonos mores, quamuis adſit iuramentum, non valet.*
24 *Pactum, quòd maritus conueniatur in ſolidum, eſt contra bonos mores naturales.*
25 *Ius reuerentiale remitti non poteſt.*
26 *Abſolutio iuramenti, vbi eſt renuntiatum huic beneficio, an ſit neceſſaria?*
27 *Perſonę, quibus non debetur reuerentia, beneficio, deducto nè egeat, renūtiare poſſunt.*
28 *Gentiles legis diuinę ſunt ignari.*
29 *Leges conditę fuerunt 300. annis ante aduentum Chriſti.*
30 *Chriſtiani legis diuinę periti.*
31 *Socer loco parentis habetur.*
32 *Socerum ſe cum genero lauare, apud veteres nefas erat.*
33 *Pactum contra beneficium, deducto nè egeat, non valet, nec iuramento firmatur ratione reuerentię perſonę.*
34 *Eccleſia exempta per pactum ab epiſcopo, tenetur illi reuerentiam exhibere.*
35 *Obligatio perſonalis contra iſtud beneficium non valet.*
Nulla exceptio impedit ritum. ibidem.
36 *Exequutio, facta in perſonam mariti, vel ſoceri vigore pacti inualidi, non valet.*
37 *Beneficium iſtud non admittitur, niſi poſt adimplementum, ſtante Ritu M. R. C.*
38 *Oppoſitiones poſt adimplementum contra executionem facta reijci non poſſunt in tali beneficio, & n. 71.*
39 *Pendente diſcuſſione ſuper tali beneficio quis carcerari non poteſt.*
40 *Author fuit Iudex M. R. C. ſedis ciuilis.*
Debitor pōt praeueniēdo ad iudicium trahere creditorem. ibidem.
41 *Pactum de non opponendo aduerſus beneficium, deducto ne egeat, non valet, & n. 49 & 50. ampl. n. 50. & 51.*
42 *Pactum, vt maritus non cōueniatur in quantum*

tum facere poteſt, non valet.

43 *Conſtante matrimonio pactum de non opponẽdo non valet, ſecus illo ſoluto. vide n.50*

44 *Maritus ex negotijs geſtis ſoluto matrimonio inſolidum tenetur, & num.48. vide q.1. ampl. 3.*

45 *Maritus conuentus actione de dote, tam conſtante, quàm ſoluto matrimonio gaudet beneficio deducto nè egeat.*

46 *Culpa viri non facit perdi beneficium, deducto nè egeat, niſi cadat in dolum.*

47 *Reliquia reuerentia matrimonialis durant ſoluto matrimonio.*

48 *Maritus cõuentus ſoluto matrimonio de negotijs geſtis non vt maritus, ſed vt extraneus non gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

49 *Pactum de non opponẽdo aliquas exceptiones ſoluto matrimonio, & vt nõ vtatur beneficio iſto non valet.*

50 *Pactum de non opponendo non valet.*

51 *Pactum de non opponendo iſtud beneficium, neq; cõſtãte, neq; ſoluto matrimonio valet.*

52 *Ius reuerentiale pacto remitti non poteſt.*

53 *Captura eſt iniuria inreparabilis.*

54 *Inreuerentia ſemel illata nunquam tollitur.*

55 *Facta infecta fieri non poſſunt.*

56 *Pactum, quòd non conueniatur inſolidum, valet.*

57 *Conſuetudo inducitur ex pluribus ſententijs, & interloquutorijs.*

58 *Pactum, quòd bona vendantur ad diſcurſam aduerſus beneficium, deducto nè egeat, non valet.*

59 *In exigendo contra aliquem in quantum facere poteſt, inſpicitur quantum in eius patrimonij fructibus poteſt redigi, non quantum ex venditione rerum redigeretur. & n.62. & 63.*

60 *Alimenta ſi debeantur ex legato, vel ex donatione, non ſunt vendenda poſſeſſiones.*

61 *Alimenta ſi debeantur titulo oneroſo proprietas vendi poteſt.*

62 *Qui poteſt facere quod poteſt, videtur poſſe.*

63 *In condemnato quantum facere poteſt, in exigendo non inſpicitur valor ædificij, ſed fructuum. vide n.59.*

64 *Contrarium aſſerenti incũbit onus probandi.*

65 *Alia eſt domus viri nobilis, alia viri ruſtici.*

66 *Prædium eſt conſignandum marito, ex cuius fructibus poſſit ſe, & ſuos alere.*

67 *Sumptus, vt maritus viuere poſſit, deducitur pro toto tempore, ita & de alijs perſonis.*

68 *Res dimiſſa marito, vt viuat, non poteſt alienari.*

69 *Bona alienata tranſeunt cum ſua cauſſa.*

70 *Creditori danda ſunt bona in ſolutum, reſeruatis alimentis debitoris, & eſt cautela.*

72 *Interloquutoria lata in fauorem Beneficij, deducto nè egeat, referuntur.*

73 *Iudex, qui iudicat contra Beneficium, deducto nè egeat, ex ignorantia iuris dicitur facere, & in ſindicatu venit puniendus.*

74 *Generalitas reſtringitur per ſpecialitatem.*

75 *Statutum tollens in genere defenſiones, cenſetur tollere defenſiones facti, non iuris. Don Garſias Maſtrill. laudatur. ibidem.*

76 *Exceptio, deducto nè egeat, eſt exceptio iuris non facti.*

77 *Inſtrumẽta habent exequutionem iuxta formam Ritus.*

78 *Beneficium, deducto nè egeat, habet locum in promiſſione de Ratho, non obſtante Statuto, & n.85.*

79 *Sententia, & interloquutoria, lata in fauorem mariti, non obſtante promiſſione de ratho, referuntur.*

80 *Adimplementum fit per carcerationem, per pignora, & per fideiuſſionem.*

81 *Bina ſententia in contradictorio iudicio faciunt conſuetudinem.*

82 *Ea, quæ certam habuerunt interpretationem ab antiquis, minime mutanda ſunt.*

83 *Promittens de ratho tenetur ad factum, nec gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

84 *Perſonæ, quibus competit beneficium, deducto nè egeat, pro rathi promiſſione moleſtari non poſſunt.*

85 *Beneficium, deducto nè egeat, admittitur in debito cenſuali iuxta formam Bullæ.*

86 *Beneficium quatenus facere poteſt, modificat executionem.*

87 *Exceptio modificatiua admittitur aduerſus executionem cenſus bullaris. & quando?*

88 *Beneficium, quatenus facere poteſt, admittitur aduerſus ſententiam, quę tranſiuit in rem iudicatam.*

89 *Exceptio modificatiua non impugnat ſententiam, nec eius executionem differt, vel impedit.*

Pa-

90 *Pactum de non opponendo tollit exceptiones modiſicatiuas.*

91 *Pactum de non opponendo, etiam iuratum nō tollit exceptione, deducto ne egeat.*

92 *Pactum de non opponendo contra bonos mores, non ualet.*

93 *Parentes, non obſtante pacto de non opponendo, in prima inſtantia poſſunt excipero beneficium, deducto ne egeat, contra exequutionē cēſus iuſta formā bullæ, & Reg. prag. ſecus in perſonis, quibus non debetur reuerentia.*

94 *Parentes, quibus debetur reuerentia, neque tacitè, neque expreſſè poſſunt renuntiare beneficio, deducto ne egeat.*

95 *Pragmatica ſuper Bulla reÿcit exceptiones modiſicatiuas.*

96 *Statutum ſi fauet executioni inſtrumenti, reÿciūtur exceptiones modiſicatiuæ, ſecus quando fauet inſtrumento.*

97 *Exceptio modificatiua, quæ liquet ex facie inſtrumenti admittitur, non obſtante pragmatica ſuper Bulla, ſecus quæ requirit altiorem facti indaginem.*

98 *Pactum plus operatur quàm ſtatutum.*

99 *Pinguius prouidentur contrahentes pacto de non opponendo, quàm pragmatica ſuper Bulla.*

100 *Statutum, & reſcriptum æquiparantur.*

101 *Obſeruantia vbi non eſt, neq; ſtatutum, vt in iſto regno admittitur ante adimplementum, non obſtante pacto.*

102 *Ingratitudo facit perdere alimenta.*

103 *Ingratitudo facit ceſſare beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat.*

1 BENEFICIVM † noſtrū (quatenus facere pōt, vt quis conueniatur, & non vltra, effectus non ſoluendo) ex caſu poſt facto multis concedit rationibus, ſcilicet, aut ratione reuerētiæ perſonę, aut ratione dignitatis perſonarū, aut ratione accidētiæ facti, aut ratione liberalitatis, gloſ. in l. in condēnatione, ff. de reg. iur. Bald. in c. 1. in prin. verſ. ſed nunquid, de nat. feud. idem ſentit gl. in l. verū, in princ. ff. pro ſoc. Cō-
2 petit † ſcilicet iſtud Beneficiū rōne reuerētiæ perſonæ, parētibus, ſoceris, & patronis, l. alia, §. elegāter, ff. ſolut. matr. §. ſed & & ſi quis, inſtit. de actio. competit marito, & vxori ob reuerentiā maritalē d. §. elegāter, & l. maritū, ff. ſol. matrim. & l. vnic. §. cū autem C. de rei vx. actio. Cōpetit alijs ratione dignitatis perſonarum, vt poſſint vtilitati publicę inſeruire, vt ſunt Milites, Doctores, & Aduocati cauſarū, ac ēt Milites cęleſtis Militię, vt ſunt clerici, l. miles, & ibi gl. ff. de re iud. Cōpetit alijs ex accidentia facti, & ſunt qui bonis ceſſerunt, l. is qui bonis, ff. de ceſſion. bonor. l. qui ſunt, & ibi notat Iaſ. poſt n. 16. ff. de re iud. Cōpetit alijs ratione liberalitatis, vt donatori, l. nec liberalitate, ff. de re iud. l. ex donatione, ff. de donatio. Alijs ratione contractus, vt puta ſocietatis, vt ſunt ſocij d. l. verū, in princ. ff. pro ſoc. Alijs ratione officij, vt ſunt officiales in ſindicatu. Alijs ratione defenſionis, vt ſunt defenſores perſonarū. Alijs ratione filiationis, vt ſunt filij, & hęredes, ac ēt nō nullis alijs, de quibus, Deo dāte, & infra particulatim notabo per modū quęſtionū, de quibus notat Parlad. lib. 2. verſ. quotidianarū, c. fi. p. 5. §. 6. n. 17. cū ſeq. & Rol. Rodolf. in ſum. notular. in tract. de renunt. §. beneficiū ad beneficiū deducto nō egeat eſt cōceſsū prędictis perſonis ex priuilegio ſpeciali, vt cū cōdēnādis ijs non totū quod habēt extorqueatē, ſed earū ratio habeatē, nè egeant Io. Griuellus dec. 115. n. 4. 11. & 12. Scipio Rēd. in ſuo tract. prōpt. receptar. ſentent. tit. 123. de viro. & vxor. n. 1. vt ſup. nu. 6.

3 Concedit aūt iſtud Beneficiū prędictis perſonis, & alijs, quos infra notabo, quādo conueniuntur ex eorum contractu, ſecus ex alterius obligatione. Ang. Aret. in d. §. ſed & ſi quis poſt n. 3. inſtit. de action.

4 Quod Beneficium, (ne teneatur vltra quàm facere poſſit) nil aliud eſt dicere, q̃ ſi dicatē, q̄ debitor retineat, ne egeat, Bald. in l. eius rei n. 1. C. quod cum eo &c. Ruin. conſ. 144. n. 12. vol. 5. Crott. in repet. l. ſi cōſtante, n. 162. ff. ſol. matrim. Neapod. in cōſuet. Neapol. incip. vbi dos, poſt n. 43. fol. 236. verſ. ſecundò exponitur, vt remaneat ſibi vnde vitam tranſigere poſſit, l. parentes, ff. ſolu. matrim. l. ſunt qui, & l. inter eos, ff. de

Digitized by Google

ff.de re ind. dixit Beat. in trac. de inope debit. q.17.n.2. Surd. de alim. p.1.q.78. n.2. & q.39.n.14. Et † fuit introductum iſtud Beneficiũ, ne egeant perſonæ ſupradictę, Brun. de ceſſio. bonor. q.22.q.4. princ. n.1. ac miſerationis gratia, vt per Ceph. conſ. 193.n.14.lib.2. Aret. in §. ſi. inſtit. de actio. n.12. Marc. Ant. de Amat. dec.16.n.27. & Corn. Bencin. de paupert. & caſ. priuileg. q.8. ſpecial.2.n.14.& 16. quod priuilegiũ perſonale eſt. Giurb. dec.42.n.4. not. infr.
6 14.q.1.& intelligitur † (deducto ne egeat) non vltra id, quod commodè, & honeſtè facere poteſt, Molin. in tract. de contract.
7 diſput.r13.n.6. quia † illud poſſumus, qđ honeſtè poſſumus, Roderi. Suar. in l.2. tit. de los caſamiẽtos, poſt n.33. circa mediũ, per l. illud, ff. de manum. vindict. ex quo cõmodè, & honeſtè non videtur fieri poſſe, quod non poteſt fieri conuenienter, gl. in l. in condemnatione, ff. de reg. iur. l. nepos procul, & ibi addit. in margin. ff. de verb. & rer. ſignif. gl. & Bar. in d. l. maritum ver. quæro quid ſi dictum, ff. de ſolu. matri. l. filius, qui fuit, ff. de condict. inſtit. l. facere poteſt, ff. ſol. matrim. Bal. in d. l. 2. C. quod cum eo &c. Dec. in l. diuus, col. ſi. ff. de reg. iur. Iaſ. in l. ſunt qui ff. de re iud. n.2. Surd. d.q.78.n.2. Rol. Rodulf. in d. ſumm. notular. d. §. beneficium col.1. verſ. non enim totum, Iac. de Aret. & Bal. in l. ſi maritus, ff. ſol. matrim. Brun. conſ.89.n.3. Neapod. d. cõſuet. vbi dos, n.43. Tiber. Decia. reſp.
8 6.n.14.& 15.p.4. vbi dicit, † non dicimur poſſe, quod commodè, & ſalua dignitate facere non poſſumus, & ea dicuntur fieri poſſe, quę commodè poſſunt ſecundũ qualitatem perſonarum, Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p.5.q.11.n.9. Quomodo autem fieri debeat iſta deductio ſecundũ qualitatem ſuarũ perſonarũ, vide ea, quæ notabo infra in d.q.1. Ampl.1. & Fontanell. d. pact. nuptial. clauſ.7. gl.3.n.31.32.33.37.
9 100.li.2.& † perſonæ, quibus cõpetit iſtud Beneficium, non deducunt ęs alienum, niſi donator, pater, & filius ſui iuris effectus, vt ſuis locis notabimus, vt eſt text. in l. ſi maritus, ff. ſol. matrim.
10 Illud † verò Beneficium conceditur retinendo, non autem petẽdo, Iaſ. in l. quod nomine, ubi Bal. in fi. Alex. & alij, ff. de cõdict. indeb. Bar. in l. ex diuerſo, §. ſi. ff. ſolu. matrim. verſ. quæro, q̃ ſit tutus, Cy. in l. ſi.
11 C. de iur. dot. & q † maritus, vel aliquis, habens huiuſmodi Beneficium, ſoluendo, nõ repetit, dicit etiam Crot. conſ.127. n.12. gl. in l. inter eos, ff. de re iud. l. in diem, ff. de condict. indeb. Franch. dec.164. poſt n.19. & notabo infra q.1. fall.9. ad quam me remitto.
12 Infertur inſuper q † iſtud Beneficiũ (ne conueniatur vltra q̃ facere poteſt) tribuit quod carcerari non poteſt, Vinc. de Frãch. dec.164.n.2. Flamin. Cartar. dec.7. nu.1. Cepoll. cauth.14. Iaſ. in l. qui iuraſſe, §. ſi pater, n.2. ff. de iureiur. Soc. regul.201. fol. 455. Pariſ. conſ.94. lib.1. Bal. & Lanfranc. in l. dotis cauſa, in fi. ff. ſol. matrim. Bertac. in verb. debitor pauper, verſ.2. & in verdos reſtituta, verſ.9. Ang. Aret. in §. ſunt præterea d. verſ. ſed & ſi quis n.1. inſtit. de action. ita expreſsè ſenſit Theſaur. in dec. 153. poſt n.4. verſ. quòd ſecundũ decretũ
13 ſublimitatur, & n.6. & in dec.119.& † habens iſtud Beneficiũ, non eſt prætnendus, carcere, dixit Gaſp. Beat. c.3. nu.2. & c.19. n.33. verſ. quales, & n.34. verſ. quare in d. tract. de inope debit. Marſil. in ſua pract. crim. in §. attingam num. 65. Marc. Ant. de Amat. d. dec. 16. num.26. Barboſ. in d. l. maritum, num.2. Intrigl. ex noſtratibus caſ. 35. de caſib. conſcien. nume. 40. dicit etiam Bertach. in verb. ſocius non poteſt, verſ.2. vbi dicit, ſocius habet iſtud priuilegium, ergo carcerari non poteſt, idem tenet gl. & ibi Bald. in l. liber captiuus, C. de poſtlim. reuerſ. Caſtill. in l.62. taur. Regn. Hiſp. Couar. variar. reſol. lib.2. c.1. nu. 3. Roderic. Suar. in l.2. for. tit. de los gouernos nu.4.& 5. ſecundum l.1. tit. 5. p.5. Regni prædicti Caſtill. Parlad. lib.2. p.5. c. ſi. §.6. n.17. Merchul. de diuiſ. bonor. c.9. nu. 23. Gutter. Hiſp. in pract. q.62. nu.3. verſ. quod ſi non poteſt lib.2. Franc. de Aret. in l. alia §. eleganter, ff. ſolu. matri. col.2. verſ. antequam, Io. Oinotom. in §. ſoluitur n.7.
14 inſtit. de ſoc. ſicut † maritus, qui ad inſtantiam vxoris, cuius eſt debito, carcerati nõ poteſt, ex quo non tenetur ei vltra q̃ facere poteſt, l.3. §. tutor. ff. de ſuſpect. tuto. Io. Petr.

Digitized by Google

Pet.Fontanell. de pact. nupt.d.clauſul.7.
gl.3.n.39. ratio eſt, quia habens iſtud be-
neficiũ non tenetur de perſona, vt in prin.
notaui,per d.l.alia, §.eleganter,& l.in cō-
demnatione, vbi gl.ff.de reg. iur. & reue-
rentia debetur perſonæ, & non rebus l. 2.
C.de in ius vocand.l.ſemper,ff.de iur. im-
munit.nam dicit Couar. loco citato,& ini
tio relection.c.quamuis de pact. in 6. aut
non hẽt bona,& tunc perſona eſt tuta pro-
pter iſtud beneficium, eximius Do. Don
Garſ. Maſtrill. ex Noſtratibus in deciſ.
69. poſt num.41.lib.1. Borgn. Caualcan.
de tut.& cur.c.1.n.318.vbi dicit quod ille,
perſonæ,quæ nõ tenentur. Vltra quam fa-
cere poſſum de ducto nè egeant. ſi nõ ſunt
ſoluendo pro debito detineri, & carcerari
non poſſunt alleg.Petr.Duen.reg.312.er-
go perſona ſemper eſt tuta.not. q.5.ampl.
15 2.tanto magis ꝙ † iſtud Beneficium opera-
tur, vt ipſe neceſſe non habeat cedere bo-
nis, Brun. de ceſſ.bonor.q.33.p.4.in prin.
Beat.d.c.17.poſt n.33.& poſt n.34.in fi.&
d.c.3.n.2.& 3. Anto.Monach. d execut.in
16 veſtibus.c.11. poſt n.2.Sed † ceſſio bono-
rum inuenta eſt ad effugiendum carcerem
l.1.C.qui bon.ced.poſſ.& ibi Saly.num.7.
poſt Bal.Faber in d.§.fi.n.9. inſtit. de act.
Soc.reg.46.fall.12.Bar.in l.ſi filio familias
n.8.ff.ſolut.matrim. Nicol.Boer.dec.349.
poſt n.8.col.8.verſ.& eſt ratio,ergo habẽs
iſtud Beneficium, eſt tutus carcere, & per
conſequens perſonaliter cogi non poteſt,
Beat.d.c.3.n.8.per d.l. liber captiuus, di-
xit etiam Aret. in d. §. ſed & ſi quis inſtit.
de actio.& Intrigl.d.caſ.35.n.40.vbi alle-
gat Menoch.conſ.373.nu.4.vol4.Bapt.de
Sanct.Blaſ. de dot.cent.4. n.50. vbi dicit,
ꝙ maritus in cauſa dotis carcerari non po
teſt,nec per cõſequens cedere bonis, quo-
niam iſtud beneficium conceditur prop-
ter paupertatem,ſcilicet,qñ aliquis habẽ-
tium tale beneficium,factus eſt non ſoluẽ-
do,vt notauimus,in princ. & Iaſ. in l. Ne-
ſennius poſt n.8.col.2.verſ. ad illum textũ
reſpondeo Ang.in l.ſunt qui,ff. de re iud.
17 debet † tamen cauere per iuramentum de
ſoluendo, cum venerit ad pinguiorem for
tunam,Bal.in l.2.in fi.C.quod cum eo &c.
Bertach.in verb. debitor pauper,verſ.26.
Ang. Aret.in d.§. ſunt præterea, verſ.item
ſi de dote poſt n.1.in fi.& ſub n.2. text. eſt
ſing.in l. filio,vel ſeruo,& ibi gloſ.in verb.
cautioni,ff.vt lega.nom.cau.& ibi Bar.iux
ta c. Ritus huius Regni Siciliæ 190. Rol.
Rodulf.in d.tract.notular. verſ. item nota
quod qñ,de renunt.in gl.col.4.circa fi. Io.
Boſch.de nupt.l.4.n.18.& 19. Fontanella
vir doctiſſ.eleganter de pactis nupt.clauſ.
7.gl.3.p.11.lib.2.à nu.68.vſq.74.hanc ſe-
quitur opinionẽ. & ſic carcerari nõ põt,&
ita fuit prouiſum per Illuſtriſſimum Mar-
chionem Hieracis, Præſidentem huius Re
gni, ad inſtantiam Antonij Crixenſa ma-
riti, virtute literarum emanatarum ſub vi
ſione M.R.C.Pano.die 7.Septemb.x.ind.
1596. & infra notabo q.1. per quas patet
quòd fuit prouiſum quod non moleſtetur,
nec inquietetur de perſona; & in bonis
gaudeat beneficio (deducto nè egeat) &
non obſtante executione cauſata, nõ fuit
moleſtatus,iuxta iuris diſpoſitionem,com
munem opinionem dicit Petr. Nunez. à
Bendagn.reſpon.8. n.7. & ita fuit obſer-
uatum in curia prætoriana in perſonam
V. I. D. Vinc. Lanfrucc. conuenti ad in-
ſtantiam Octauij Patumia V. I. D. ſororij
in anno 1623. & quòd maritus pro debi-
to dotali,uel paraphernali nõ carceratur,
18 ſecundum regulam,ꝙ † ille, qui non poteſt
conueniri vltra q̃ facere poteſt,non poteſt
allegato priuilegio capi,& carcerari,tenet
Roder.Suar.per bona iura in l.1,tit. de los
gouernos in for.leg. col.3. fol. 183.& no-
tabo infra,verſ.& conſequenter n.39.& in
q.10.n. & Meſſanæ adeſt conſuetudo in
tit.qualiter creditor. ſunt ad ſolut. cogẽd.
c.4.verſ.debitor,vbi ſi debitor carceratus
nihil habeat in bonis,nec ſit in dolo,dedu
ctis expenſis vitæ neceſſarijs, cum iurato-
ria cautione excarceratur, ſi per quatra-
ginta, & quinque dies in carceribus fuit
detemptus; ſi ergo creditor pauper habet
iſtud beneficium per conſuetudinem præ-
dictam,quanto magis eſt concedendũ pa-
rentibus, & alijs habentibus expreſsè de
iure huiuſmodi beneficium,ergo tales car
cerari non poſſunt.
19 Videndum nunc eſt,an † iſti beneficio,
ne quis teneatur vltra q̃ facere poteſt, re-
nun-

Digitized by Google

nuntiari poſſit, cum tolleret miſericordiã, & eſſet contra bonos mores, vt dixit Rebuff. in ſuo tract. de Sanct. prouiſ. art. 3. n. 38. Pro reſolutione huius notabilis hoc modo diſtinguendum eſſe arbitror, aut ſumus in parentibus, & ſimilibus, quibus debetur reuerentia, vel in viro, & vxore propter eorum correlationem, vt d. l. alia, §. eleganter, l. rei iudicatæ, §. ſocero, iuncta gl. & l. quia ff. de re iud. §. ſed & ſi quis in-
20 ſtit. de action. & † tunc vir, ſocer, & parentes tali beneficio renuntiare non poſſunt, etiam cũ iuramento, Palat. Rui. in repet. c. per veſtras, §. 11. poſt n. 17. col. 1. verſ. ſubdit tamen, fol. 184. par. 4. vbi loquitur in marito, ratione reuerentiæ, quæ ſibi debetur, gl. magiſtrali in l. pactum, C. de pactis, Rol. conſ. 37. col. 2. num. 10. lib. 2. Bapt. de Sanct. Blaſ. cent. 2. n. 71. de dote, Campeg. de dote, q. 247. p. 3. Couarr. in d. c. quamuis pactum, in initio 2. p. nu. 8. Gaſp. Beat. c. 17. n. 36. & 37. & ibi teſtatur de cõmuni, de inope debitor. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. n. 58. lib. 2. fol. 743. quoniam eſſet contra reuerentiam, quam iure diuino, & naturali vxor marito, & filius patri debet, vt ibi per eum, per d. §. eleganter, ſequitur Intrigl. ſuper conſtit. huius Regni ſing. 90. lib. 1. allegat Fideric. Campix. de noſtratibus ĩ quodam ſuo conſ. incip. dubium, de quo quæritur, manuſcripto, vbi notatur ita fuiſſe deciſum, obtenta prius abſolutione, dicit etiã Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. de reſtit. dot. n. 56. licet Ferdin. Vaſq. in tract. de ſucc. creat. lib. 3.
21 §. 28. verſ. teneo, dicat † iuramentum mariti renuntiantis ſuo priuilegio, in fauorẽ vxoris validum eſſe quam opinionem ſequitur Guttier. de iur. confir. p. 1. c. 16. nu. 49. tenet Mẽcha de ſucceſ. creat. §. 28. n. 18 late hanc eandem opinionem tenet probat, ac defendit. Lader. Imol. in caſu quo adeſt pacto iuramentum Imolen. (in quã) conſ. 30. num. 10. & eſt optima deciſio Rotæ Romanæ 485. in recollect. per Farin. vlt. vol. vbi pluribus ꝓbat, & ibi deciſũ refert dicit Fõtanel. d. gl. 3. de reſt. dot. n. 59. & 60. ſed n. 63. refert quod Senatus, non obſtante renuntiatione ſimpliciter declarauit non tolli beneficium renuntiatione, & hanc partem, Gaſpar Beat. loco cit. ſequitur ſecundum comm. opin. & ratio eſt
22 ibi per eum, quoniam † vxorem reueriri maritum, nõ aliter q̃ dominũ, vel patrem, inſtitutio eſt diuina, Paul. Apoſt. ad Ephe. c. 5. vbi inquit, vir caput eſt mulieris, & Petr. Apoſt. in epiſtola canonic. c. 1. præcipit, mulieres ſubditas eſſe viris, tenet etiã Anch. in c. quamuis, de pact. in 6. Rol. Rodulf. in d. §. beneficium in gl. col. 2. verſ. dicendum eſt, & col. 4. in prin. in d. tit. de renuntiat. Marc. Ant. Amat. d. dec. 16. n. 32. & 54. in fi. Bernard. Bend. ſuper Rit. M. C. Vicariæ p. 5. dub. 30. cõem etiam dicit Alciat. in c. cum contingat nu. 69. de iureiur. magis communẽ dicit Couarr. d. c. quamuis n. 4. Io. Gutter. de contract. iurat. c. 16. n. 47. Ceph. conſ. 300. n. 33. Vinc. de Frãc. d. dec. 164. n. 13. dicens ita iudicatũ fuiſſe, ante oẽs Bar. ĩ d. l. alia §. elegãter n. 7. Alex. n. 4. Barboſ. in prin. cõſ. 25. & in l. maritũ n. 28. Giurb. dec. 42. n. 9. & 12. Anell. Amat. ĩ materia beneficij quod cũ eo conſ. 41. Lauder. d. cõſ. 30. n. 9. Paſcalis de virib⁹ patriȩ poteſtatis p. 2. c. 9. n. 26. vbi dicit mag. cõ. opin. & dicit quamlibet renuntiationem ẽt iuratam non ab eſſe marito; & ſimilibus ſequitur Scipio Renden. in ſuo tract. promptuarij receptarum ſent. tit. 61. de iuramẽto n. 8. ¡ Vbi etiã dicit comm. doctorum opin. ratio eſt ibi quia eſt inductũ ob eius perſonæ reuerentiam beneficium iſtud, & ſic contra bonos mores, & ex conſequenti pactum etiam iuratum nõ valet, per gl. in d. §. eleganti. in fi. Sempronius Aſcius dec. 75. n. 93. n. 13. Mart. de iuriſd. p. 4. cent. 2. caſ. 182. Muſcatell. de appel. p. 3. gl. detinebitur. n. 122. Maran. conſ. 30. n. 7. Ann. alleg. 102. n. 6. 7. 8. Tuſc. lit. E. concl. 382. n. 11. 17. litt. R. concl. 171. n. 16. Franch. dec. 164. n. 4. 16. 17. Minad. dec. 2. nu. 2. ratio
23 Doctorum eſt ſupradicta, quia † talis renuntiatio eſt contra bonos mores, & ideo etiam iuramento firmata non valet, Brun. de ceſſio. bonor. q. 20. nu. 22. p. 4. princip. Couar. in releċt. c. quamuis p. 2. in prin. n. 4. verſ. poſtremo. Pet. Nunez Auendaño de exequendis mand. Regum Hiſp. c. 27. n. 9. verſ. quam legem fol. 240. col. 1. in fin. p. 2. Affl. dec. 222. Melfeſ. ad cõſuet. Nea-

B pol.

ERGO Don Baſilius Carduccius Clericus Regularis, & Theologus fidem facio, qualiter de ordine, & mandato Illuſtris, & Reuerendiſsimi Domini Vicarij, ac Viſitatoris Generalis huius Vrbis Panormi, cum omni ſtudio, & diligentia vidi, ſiue legi librum, ſiue tractatum perſonarum, quę non tenentur vltraquam facere poſſunt, deducto nè egeant, Authore V. I. D. Ioanne Caſtagna, conſiſtentem in quatuordecim Quæſtionibus, cum ſuis Ampliationibus, & Fallentijs, in quibus non inuenio quæſtionem, ſiue annotationem contra bonos mores, nec iuriſdictionem Eccleſiaſticam, nec etiam contra Catholicam fidem. Ideo poteſt impreſsioni mandari, & imprimi, vnde ad veritatis oſtenſionem facta eſt præſens fides, propria manu ſcripta, & ſubſcripta. Hodie die 27. Decembris 1623.

Don Baſilius Carduccius Clericus Regularis Theologus, vt ſupra.

Imprimatur de la Riba V.G. Imprimatur de Blaſcis P.

TRACTATVS BENEFICII

DEDVCTO NE EGEAT, SIVE QVAESTIONES perſonarum, quæ non tenentur vltra quam facere poſſunt deducto nè egeant.

Cum ſuis ampliationibus, & fallentijs, &c.

AVTHORE

IO. CASTAGNA REGIO CONSILIARIO IVRISCONSVLTO PANHORMITANO.

PROOEMIVM.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia eſt mater omnium malorum, & radix, & nu. 2.*
2 *Auaritia eſt Idolorum ſeruitus.*
3 *Auaritia eò creuit in hominibus, vt plerumq; prohibeatur beneficiũ iuribus conceſſum.*
4 *Filij ſecundùm legem Dei tenentur parere parentibus, n. 5.*
Filij tenentur parentes colere. ibidem.
5 *Filij amorem, ac obſeruantiam parentibus denegant.*
Experientia rerum omnium magiſtra docet. ibidem.
6 *Filij, prę nimia auaritia parentibus inſidiantur.*
7 *Leges Romanorum condita fuerunt per legislatores gentiles ante aduentũ Chriſti.*
8 *Leges à Chriſtianis parum ſunt obſeruata.*
Leges ſacratiſſima ſunt. ibidem.
Leges ab omnibus ſeruari debent. ibidem.
Leges in foro conſcientia ſunt ſeruanda, ibidem. & quando. poſt n. 9. & ſub nu. 10.
9 *Deus conſtituit de cęlo Imperatores, vt per eorum ora diuinitus leges conderet.*
Leges dicuntur emanare diuino quodam motu. ibidem.
Leges ſunt ſeruanda quando legi diuina non contradicunt. ibidem.
10 *Lex, vel ſtatutum quando repugnat fini aterno non valet, nec ſeruari debet.*
Lex temporalis debet eſſe ad ſimilitudinem legis diuina. ibidem.
Beneficium, quatenus facere poteſt deducto nè egeat, eſt ſecundum legem Dei. ibidem.
11 *Paupertas cogit ad turpia.*
12 *Inopia prompta eſt in perpetrandis malis.*
Multi propter inopiam deliquerunt. ibidem.
13 *Dignitas, & honeſtas per familiarum diuitias conſeruatur, qua ob earũ inopiã perit.*
14 *Publicè intereſt familiarum dignitatem conſeruari.*
15 *Beneficium, deducto nè egeat, conceditur certis perſonis, effectis non ſoluendo, ex cauſa ne pereant, earũq; conditio cõſeructur.*
16 *Lex eſt ſanctio ſancta, pracipiens honeſta, prohibensque contraria.*
17 *Memoria labilis eſt.*
18 *Diuinum auxilium in minimis quoq; rebus debemus implorare.*
19 *Multiplicatis interceſſoribus largiaris.*
20 *Proteſtatio Catholica Authoris apponitur.*

1 CVM auaritia, † quæ malorum omniũ mater eſt, Auth. vt iudic. ſin. quoq. ſuffrag. §. 1. poſt verſ. adminiſtrationes, colum. 4. Imò radix omnium malorum, Sanct. Grego. in 4. moral. lib. 9. c. 2.

c.bonorum 47.diſt.gl.notab.in c.quia ra-
2 dix,de pœnitent.diſt.2. ac Idolorũ † ſerui-
tus,addit.ibi in d.§.1.verſ. adminiſtratio-
nes, in margine, c.Auaritiæ, extr.de prę-
bend.& dignit. Raph.Fulgoſ.in conſ.6.in
ff.Paul.Apoſt.ad Epheſ.c.5. Bertac.in ſuo
3 repert.in verbo. Auaritia,cũ creuerit † in
hominibus,vt contra ius,faſq; prohibea-
tur plerũq; beneficiũ,à ſacris iuribus con-
ceſſum, idq; robur iam habeat,vt filij, qui
ſecundũ legẽ, quam rerũ oĩum moderator
Deus hominibus colendã indidit, parere
4 † parentibus teneantur,l.veluti, & ibi gl.
in verſ.parentibus,ff.de iuſt.& iur.§.ſi ve-
rò expectet,col.4.de nupt. cõſq; colere,ex
5 præcepto Dei 4.& Matth.c.25 amorẽ † il-
lis,ac obſeruantiam denegent,vt experiẽ-
tia ipſa rerum oĩum magiſtra docet,c.cum
ſit, de electiõ.in 6.Iaſ.in l.is cui ff.9.verſ.
confirmatur, ff.de verb.oblig. iiſq; eorum
6 † nimia auaritia inſidientur, vt ait ille Sa-
nazarius:

Regnan le voglie praue, e le perfidie
Per la robba mal nata, che li ſtimula,
Talche il figliuolo al padre par ch' inſidie.

ad imitationem Thomæ Grammatici, qui
vſus eſt verſibus Franciſci Petrarchę, in q.
1. poſt n.1. ſuarũ deciſionum, & ſequitur
Franc.Carrab.in ſuo tracta.de ſindic.p.2.
n.201.fol.187. vnde non ſolũ exteris etiã
hominibus,non nullis in honeſtis, atq; in
legitimis articulis pernegentur beneficia,
ac priuilegia,authoritate iuris Pontificij,
& Cæſarei cõceſſa, quæ infra notabimus,
contra Iuſtitiæ cultum, Chriſtianæ Reli-
gionis, & Gentilium diſpoſitionis, quia
7 † per legiſlatores gentiles, diuinæ legis
ignaros,conditæ fuerunt leges Digeſtorũ
ante aduentũ Chriſti,vt dicit Bar.in l.mul
tũ intereſt, ff.de verb. oblig. & infra not.
8 verſ.quòd mirifice: ſed † et à nobis Chri-
ſtianis parũ obſeruatę reperiãtur,nõ ob-
ſtante ꝙ leges ſacratiſſimæ ſint, l. leges ſa-
cratiſſimæ,C.de legib.quæ ab oĩbus obſer
uari debent.l.leges gentiles,C.eod.tit. et
in foro cõſcientiæ, vt infra probatur,alio-
quin ſequeretur, ꝙ omnis legum forma,&
ſubtilitas ad inferos,& ꝙ ſcientia legũ eſſet
magis dãnoſa, q̃ maleficium,Bald.in c.in
omni negotio,de teſtib. Bertac. in repert.
9 in verbo, lex dẽt, verſ.1. nã † Deus cõſti-
tuit de cęlo Imperatores,ad hoc vt per ora
eorũ diuinitus leges cõderet, §. quia igiĩ,
in Authent.de inſtru.cauth.& fid.& ideò
dicunt leges emanare diuino quodã motu
l.fi.C.de preſcript. long. tẽp. ergo ſeruari
debẽt,tanquã de cęlo conditæ, in foro cõ-
ſcientiæ, quãdo legi diuinæ nõ contradi-
cunt, ſequiĩ Intrigl. ex noſtratibus ſuper
Bull.& Reg.Pragm.q.3.n.26. allegat Bal.
in l.quidã,§.illo, C.de neceſſar. ſeru. & in
Auth.ingreſſi,col.8.C.de ſacroſ.eccl. gl.1.
in prin.c.quæ in Eccleſiarũ,extr. de cõſtit.
Fely.in c.1.col.14.eod.tit. Tiraq. de retr.
10 Lignag.in præfat.n.23.ſecus † quãdò lex,
vel ſtatutũ repugnat fini æterno, quia nõ
valet,nec ſeruari dẽt, vt in epiſt. inter cla-
ras,C.de ſum.Trinit.& fid.Cathol. c.fi. de
præbend. c.inter hęc,33.q.2. c.erit autem
lex,4.diſt. ex quo lex tẽporalis dẽt eſſe ad
ſimilitudinẽ legis diuinæ, §. cũq; hoc, vbi
notat Ang.in prohem.inſtit. ſed beneficiũ
iſtud eſt ſecundum legem Dei, iuxta illud
Euãgel.Paciẽtiã habeas in me, & oĩa red-
dã tibi, ſcilicet cũ ad pinguiorẽ fortunam
peruenerit,Matth c.18. ergo beneficiũ no
ſtrũ ſeruari debet in foro cõſcientiæ,ſecũ-
dũ Iura notata; & quia à boĩbus non ſer-
uatur,quotidie videmus,non nullos nobi-
li prognatos genere mendicare, & miſera-
11 biliter viuere,eoſq; † paupertatẽ ad turpia
cogere, arg.l.3. & ibi gl.in verb.egens,ff.
de teſt.§.ſancimus Auth. eod.tit. l.ſpado-
12 nẽ,§.fi.de excuſat.tut.† & inopia prompta
eſt in perpetrãdis malis: multi enim pro-
pter inopiã deliquerunt, Rol.à Vall.conſ.
16.n.28,lib.1.Ceph.cõſ.435. n.62. vol.3.
Achill.Pedroch.conſ.3.n.106.& 107.& p
13 † familiatũ diuitias dignitas, & honeſtas
cõſeruaĩ, quæ ob eaũ inopiã perit, firmat
Bal.in l.maximũ vitiũ,col.1. & 3. de liber.
Præter.Soc.ſen. conſ.47. n.6. vol.3. Pariſ.
conſ.1.col.2.in fi. n.28.& conſ.18. col.pen.
& vlt. vol. 3. Brun. de ceſſ. bonorũ,q.1.in
prin.n.4.Decian.reſp.6. n.69,vol.1. & re-
ſponſ.17.n.28.eod.vol.vbi dicit, agnatio-
nes,& familiæ bonis conſeruantur, & diui
tijs,ſine quibus deſtruũtur, & ſordeſcũt,
Soc.Iun.conſ.1.n.38.vol.1.& conſ.42. n.
13,adde Mar.Mut.in c.Regn. Sicil.Regis

Iacobi,in procem.poſt nu.130.to.1.Andr. Molfeſ.conſ.12.n.24. poſt cōment.ad con
24 ſuet.Neapol.vbi ēt dicit,q † publicè intereſt familiarū dignitatē conſeruari, l.1.§. pen.ff.de ventr.inſpicien. Mantic.de coniect. vlt.vol.tit.1.n.45.lib.6.vbi alios citat; Ideo non immeritò tractare decreui de perſonis, quibus beneficium (deducto nè egeat,cōpetit, conceſſum tàm per leges gentiles,vt l.ſunt qui,& l.miles,ff.de re iudic.l.maritum, ff.ſol.matr. cū concordantib. q̃ per ſacrū Iuſtinianum Imperatorē, vt inſtit.de act.§.ſed & ſi quis,& ibi gl. iureq; Pontificio confirmatur, c.Odoardus, & ibi Doctores de ſolut. gloſ.in c.ſtudeat,
25 50.diſt.etenim† huiuſmodi beneficiū perſonis infraſcriptis omni iure conceditur, quas locis ſuis oēs ex ordine per notabilia declarabo,effectis quidē non ſoluendo,ex cauſa illa,ne pereant, eiſq; conditio con ſeruetur,Iaſ.in l.Neſennius poſt n.8.col.2 ff.de iudic.Alex.in d.l.ſunt qui n.5. & infra notabo: quod beneficiū cōceſſum fuit tāquam iuſtum,& honeſtū propter hominum debita,tàm iure naturæ, q̃ iure contractus, contrariū fieri prohibendo tam-
26 quàm iniuſtū, & inhoneſtū, quia lex † eſt ſanctio ſancta,præcipiens honeſta, prohibenſque contraria, gloſ. magiſtr.in l.2. in verb.non faciendorum, ff.de leg. & ſenat. conſult.

Et licet ego Ioannes Caſtagna Panormitanus minimus,atq; minimus ſim,& inter oēs Pontificij, Cęſareiq; iuris Doctores vltimarum partiū me reputem, & non nullis negotijs M.R.C.ac officijs,& dignitatibus huius Siciliæ Regni pro ſeruitio Regis noſtri impeditus exiſtam; tū in arcem huius cauſſæ omni vi, totoq; pectore
27 incūbam pro mea memoria, † quæ labilis eſt,l.ſi arbitror ff.de probat.Bertac.in ver. memoria,circa finē,& quantū meæ tenues vires poterunt notabo prout infra per modū quæſtionum. Primum oīum imploran-do diuinum auxiliū, vt diuinus atteſtatur
28 Plato in eius 1.lib.Thimei,nam † in minimis quoq; rebus diuinū debemus auxiliū implorare,refert Plot.in prohem.de in lit. iurand. & Illibatę Dei Opt. Max. parentis adiutorium,ſub cuius prę́ſidio indignè milito,atq; oēs ſanctos cęleſtialis Curiæ, in primiſq; Beatū Ioannem, patronum,& protectorē meū,quibus oībus intercedentibus gratiā me recepturū confido, iuxta
29 † illud (multiplicatis interceſſoribus largiaris) vt legitur per noſtrā S. Romanam Eccleſiā in oratione diei celebritatis oīum Sanctorū,in fine; Vnde confiſus Dei omnipotentis gratia,deuenio ad infraſcripta notabilia perſonarū,quæ non tenentur vltra quàm facere poſsūt,deducto nè egeāt,
30 quæ † oīa notabo cum proteſtatione Catholicæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ; & ea, quæ à Chriſtiana Republica abhorrere videnē, non notaui, nec notare intendo, & nunc pro tunc annullaui,& pro non veris declaraui,& declaro tāquam falſa,ſupponendo me in oībus,& per oīa Pontificis Imperio,cuius vita ſit annorū centum, & vltra,ac ſacroſanctæ Inquiſitionis reuiſioni; ac emendationi Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Don Ioannettini d'Oria Cardinalis Sanctę Romanę Eccleſiæ, & Archiepiſcopi Metropolitani huius Felic. Vrb. Panhormi, Locumtenentis, & Capitanij Generalis per ſuam Catholicam Maieſtatem, in hoc Siciliæ Regno cuius Gloria ad ſidera volat, in perpetuas æternitates.

PROOEMIVM PRIMÆ PARTIS.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat, multis conceditur rationibus.*

2 *Beneficium, quatenus facere poteſt, competit parentibus, ſoceris, & patronis ratione reuerentiæ perſonæ.*

Beneficium, quatenus facere poteſt, competit marito, & vxori. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto ne egeat, competit militibus, Doctoribus, & Aduocatis, ac militibus cęleſtis militiæ. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto ne

 ne

nè egeat, cõpetit ſocijs, et donatoribus. ibid.

Beneficiũ, quatenns facere poteſt, deducto nè egeat, cõpetit eis, qui bonis ceſſerunt. ibid.

Beneficium, quatenus facere pooeſt, competit officialibus in ſindicatu. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, competit defenſoribus perſonarum. ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt, competit filijs familias, effectis ſui iuris. ibidem.

Priuileginm deducto nè egeat conceditur ex priuilegio ſpeciali.

3 Beneficium, quatenus facere poteſt, conceditur quando conueniuntur perſona ex proprijs contractibus.

4 Beneficium, ne teneatur quis vltra quàm facere poteſt, nil aliud eſt, niſi quòd debitor aliquid retineat, nè egeat.

5 Beneficium, deducto nè egeat, eſt beneficium miſerationis.

6 Beneficium, deducto nè egeat, intelligitur nõ vltra id, quod debitor facere põt cõmodè.

7 Illud poſſumus quod honeſtè poſſumus.

Commodè, & honeſtè non videtur fieri poſſe quod non poteſt fieri conuenienter. ibid.

8 Poſſe non dicimur quod commodè, & ſalua dignitate facere non poſſumus.

9 Habentes beneficium, deducto nè egeat, non deducunt as alienum, niſi donator, pater, & filius ſui iuris effectus.

10 Beneficium, deducto, nè egeat, conceditur retinendo, non autem petendo.

11 Habens beneficium, deducto nè egeat, ſoluendo non repetit.

12 Habens beneficiom, deducto nè egeat, carcerari non poteſt. & n. 13. & 18.

14 Maritus ad inſtantiam vxoris, cuius eſt debitor, carcerari non poteſt.

15 Beneficium, deducto nè egeat, operatur vt debitor neceſſe non habeat cedere bonis.

16 Beneficium ceſſionis bonorum fuit inuẽtũ ad effugiendum carcerem.

17 Habens beneficium, deducto nè egeat, tenetur cauere cum iuramento de ſoluendo cũ venerit ad pinguiorem fortunam.

18 Qui non poteſt conueniri vltra quàm facere poteſt, allegato priuilegio, carcerari nõ põt.

Debitores carcerati non habentes in bonis, poſt quatraginta & quinque dies ſunt excarcerandi cum iuramento de ſoluendo cũ venerint ad pinguiorem fortunam de conſuetudine Meſſanæ. ibid.

19 Beneficio, deducto nè egeat, an poſſit renũtiari (ri

20 Vir, ſocer, & parentes beneficio, deducto nè egeat, renuntiare non poſſunt, etiam cum iuramento.

21 Iuramentum mariti, renuntiantis ſuo priuilegio in fauorem vxoris valet. ſed contra eſt communis opinio. ibidem.

22 Vxor debet revereri maritum, vt dominum, & patrem, ex diuina inſtitutione.

23 Renuntiatio contra bonos mores, quamuis ad ſit iuramentum, non valet.

24 Pactum, quòd maritus conueniatur in ſolidum, eſt contra bonos mores naturales.

25 Ius reuerentiale remitti non poteſt.

26 Abſolutio iuramenti, vbi eſt renuntiatum huic beneficio, an ſit neceſſaria?

27 Perſonę, quibus non debetur reuerentia, beneficio, deducto nè egeat, renũtiare poſſũt.

28 Gentiles legis diuinæ ſunt ignari.

29 Leges conditæ fuerunt 300. annis ante aduentum Chriſti.

30 Chriſtiani legis diuinæ periti.

31 Socer loco parentis habetur.

32 Socerum ſe cum genero lauare, apud veteres nefas erat.

33 Pactum contra beneficium, deducto nè egeat, non valet, nec iuramento firmatur ratione reuerentiæ perſonæ.

34 Eccleſia exempta per pactum ab epiſcopo, tenetur illi reuerentiam exhibere.

35 Obligatio perſonalis contra iſtud beneficium non valet.

Nulla exceptio impedit ritum. ibidem.

36 Exequutio, facta in perſonam mariti, vel ſoceri vigore pacti inualidi, non valet.

37 Beneficium iſtud non admittitur, niſi poſt adimplementum, ſtante Ritu M. R. C.

38 Oppoſitiones poſt adimplementum contra executionem facta reijci non poſſunt in tali beneficio, & n. 71.

39 Pendente diſcuſſione ſuper tali beneficio quis carcerari non poteſt.

40 Author fuit Iudex M. R. C. ſędis ciuilis.

Debitor põt præueniẽdo ad iudicium trahere creditorem. ibidem.

41 Pactum de non opponendo aduerſus beneficium, deducto ne egeat, non valet, & n. 49 & 50. ampl. n. 50. & 51.

42 Pactum, vt maritus non cõueniatur in quantum

tum

tum facere poteſt, non valet.

43 *Conſtante matrimonio pactum de non opponẽdo non valet, ſecus illo ſoluto. vide n.50*

44 *Maritus ex negotijs geſtis ſoluto matrimonio inſolidum tenetur, & num.48. vide q.1. ampl.3.*

45 *Maritus conuentus actione de dote, tam conſtante, quàm ſoluto matrimonio gaudet beneficio deducto nè egeat.*

46 *Culpa viri non facit perdi beneficium, deducto nè egeat, niſi cadat in dolum.*

47 *Reliquia reuerentia matrimonialis durant ſoluto matrimonio.*

48 *Maritus cõuentus ſoluto matrimonio de negotijs geſtis non vt maritus, ſed vt extraneus non gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

49 *Pactum de non opponẽdo aliquas exceptiones ſoluto matrimonio, & vt nõ vtatur beneficio iſto non valet.*

50 *Pactum de non opponendo non valet.*

51 *Pactum de non opponendo iſtud beneficium, neq; cõſtãte, neq; ſoluto matrimonio valet.*

52 *Ius reuerentiale pacto remitti non poteſt.*

53 *Captura eſt iniuria irreparabilis.*

54 *Irreuerentia ſemel illata nunquam tollitur.*

55 *Facta infecta fieri non poſſunt.*

56 *Pactum, quòd non conueniatur inſolidum, valet.*

57 *Conſuetudo inducitur ex pluribus ſententijs, & interloquutorijs.*

58 *Pactum, quòd bona vendantur ad diſcurſum aduerſus beneficium, deducto nè egeat, non valet.*

59 *In exigendo contra aliquem in quantum facere poteſt, inſpicitur quantum in eius patrimonij fructibus poteſt redigi, non quantum ex venditione rerum redigeretur. & n.62. & 63.*

60 *Alimenta ſi debeantur ex legato, vel ex donatione, non ſunt vendenda poſſeſſiones.*

61 *Alimenta ſi debeantur titulo oneroſo proprietas vendi poteſt.*

62 *Qui poteſt facere quod poteſt, videtur poſſe.*

63 *In condemnato quantum facere poteſt, in exigendo non inſpicitur valor ædificij, ſed fructuum. vide n.59.*

64 *Contrarium aſſerenti incũbit onus probandi.*

65 *Alia eſt domus viri nobilis, alia uiri ruſtici.*

66 *Prædium eſt conſignandum marito, ex cuius fructibus poſſit ſe, & ſuos alere.*

67 *Sumptus, vt maritus viuere poſſit, deducitur pro toto tempore, ita & de alijs perſonis.*

68 *Res dimiſſa marito, vt viuat, non poteſt alienari.*

69 *Bona alienata tranſeunt cum ſua cauſſa.*

70 *Creditori danda ſunt bona in ſolutum, reſeruatis alimentis debitoris, & eſt cauthela.*

72 *Interloquutoria lata in fauorem Beneficij, deducto nè egeat, referuntur.*

73 *Iudex, qui iudicat contra Beneficium, deducto nè egeat, ex ignorantia iuris dicitur facere, & in ſindicatu venit puniendus.*

74 *Generalitas reſtringitur per ſpecialitatem.*

75 *Statutum tollens in genere defenſiones, cenſetur tollere defenſiones facti, non iuris. Don Garſias Maſtrill. laudatur. ibidem.*

76 *Exceptio, deducto nè egeat, eſt exceptio iuris non facti.*

77 *Inſtrumẽta habent exequutionem iuxta formam Ritus.*

78 *Beneficium, deducto nè egeat, habet locum in promiſſione de Ratho, non obſtante ſtatuto, & n.85.*

79 *Sententia, & interloquutoria, lata in fauorem mariti, non obſtante promiſſione de ratho, referuntur.*

80 *Adimplementum fit per carcerationem, per pignora, & per fideiuſſionem.*

81 *Bina ſententia in contradictorio iudicio faciunt conſuetudinem.*

82 *Ea, quæ certam habuerunt interpretationem ab antiquis, minime mutanda ſunt.*

83 *Promittens de ratho tenetur ad factum, nec gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

84 *Perſonæ, quibus competit beneficium, deducto nè egeat, pro rathi promiſſione moleſtari non poſſunt.*

85 *Beneficium, deducto nè egeat, admittitur in debito cenſuali iuxta formam Bullæ.*

86 *Beneficium quatenus facere poteſt, modificat executionem.*

87 *Exceptio modificatiua admittitur aduerſus executionem cenſus bullaris. & quando?*

88 *Beneficium, quatenus facere poteſt, admittitur aduerſus ſententiam, quę tranſiuit in rem iudicatam.*

89 *Exceptio modificatiua non impugnat ſententiam, nec eius executionem differt, vel impedit.*

Pa-

90 *Pactum de non opponendo tollit exceptiones modificatiuas.*

91 *Pactum de non opponendo, etiam iuratum nõ tollit exceptione, deducto ne egeat.*

92 *Pactum de non opponendo contra bonos mores, non ualet.*

93 *Parentes, non obſtante pacto de non opponendo, in prima inſtantia poſſunt excipere beneficium, deducto ne egeat, contra exequutionẽ cẽſus iuſta formã bullæ, & Reg. prag. ſecus in perſonis, quibus non debetur reuerentia.*

94 *Parentes, quibus debetur reuerentia, neque tacitè, neque expreſsè poſſunt renuntiare beneficio, deducto ne egeat.*

95 *Pragmatica ſuper Bulla reÿcit exceptiones modificatiuas.*

96 *Statutum ſi fauet executioni inſtrumenti, reÿciũtur exceptiones modificatiuæ, ſecus quandoq; fauet inſtrumento.*

97 *Exceptio modificatiua, quæ liquet ex facie inſtrumenti admittitur, non obſtante pragmatica ſuper Bulla, ſecus quæ requirit altiorem facti indaginem.*

98 *Pactum plus operatur quàm ſtatutum.*

99 *Pinguius pro videntur contrahentes pacto de non opponendo, quàm pragmatica ſuper Bulla.*

100 *Statutum, & reſcriptum æquiparantur.*

101 *Obſeruantia vbi non eſt, neq; ſtatutum, vt in iſto regno admittitur ante adimplementum, non obſtante pacto.*

102 *Ingratitudo facit perdere alimenta.*

103 *Ingratitudo facit ceſſare beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat.*

1 BENEFICIVM †noſtrũ (quatenus facere põt, vt quis conueniatur, & non vltra, effectus non ſoluendo) ex caſu poſt factò multis concedit rationibus, ſcilicet, aut ratione reuerẽtiæ perſonę, aut ratione dignitatis perſonarũ, aut ratione accidẽtiæ facti, aut ratione liberalitatis, gloſ. in l. in condẽnatione, ff. de reg. iur. Bald. in c. 1. in prin. verſ. ſed nunquid, de nat. feud. idem ſentit gl. in l. verũ, in princ. ff. pro ſoc. Cõ-

2 petit † ſcilicet iſtud Beneficiũ rõne reuerẽtiæ perſonæ, parẽtibus, ſoceris, & patronis, l. alia, §. elegãter, ff. ſolut. matr. §. ſed & & ſi quis, inſtit. de actio. competit marito, & vxori ob reuerentiã maritalẽ d. §. elegãter, & l. maritũ, ff. ſol. matrim. & l. vnic. §. cũ autem C. de rei vx. actio. Cõpetit alijs ratione dignitatis perſonarum, vt poſſint vtilitati publicę inſeruire, vt ſunt Milites, Doctores, & Aduocati cauſarũ, ac ẽt Milites cęleſtis Militię, vt ſunt clerici, l. miles, & ibi gl. ff. de re iud. Cõpetit alijs ex accidentia facti, & ſunt qui bonis ceſſerunt, l. is qui bonis, ff. de ceſſion. bonor. l. qui ſunt, & ibi notat Iaſ. poſt n. 16. ff. de re iud. Cõpetit alijs ratione liberalitatis, vt donatori, l. nec liberalitate, ff. de re iud. l. ex donatione, ff. de donatio. Alijs ratione contractus, vt puta ſocietatis, vt ſunt ſocij d. l. verũ, in princ. ff. pro ſoc. Alijs ratione officij, vt ſunt officiales in ſindicatu. Alijs ratione defenſionis, vt ſunt defenſores perſonarũ. Alijs ratione filiationis, vt ſunt filij, & heredes, ac ẽt nõ nullis alijs, de quibus, Deo dãte, & infra particulatim notabo per modũ quęſtionũ, de quibus notat Parlad. lib. 2. verſ. quotidianarũ, c. fi. p. 5. §. 6. n. 17. cũ ſeq. & Rol. Rodolf. in ſum. notular. in tract. de renunt. §. beneficiũ ad beneficiũ deducto nõ egeat eſt cõceſsũ prędictis perſonis ex priuilegio ſpeciali, vt cũ cõcẽrãdis ijs non totũ quod habẽt extorqueaẽ, ſed earũ ratio habeaẽ, nè egeant Io. Griuellus dec. 115. n. 4. 11. & 12, Scipio Rẽd. in ſuo tract. prõpt. receptar. ſentent, tit. 123. de viro. & vxor. n. 1. vt ſup. nu. 6.

3 Concediẽ aũt iſtud Beneficiũ prędictis perſonis, & alijs, quos infra notabo, quãdo conueniuntur ex eorum contractu, ſecus ex alterius obligatione. Ang. Aret. in d. §. ſed & ſi quis poſt n. 3. inſtit. de action.

4 Quod Beneficium, (ne teneatur vltra quàm facere poſſit) nil aliud eſt dicere, q̃ ſi dicaẽ, q̃ debitor retineat, ne egeat, Bald. in l. eius rei n. 1. C. quod cum eo &c. Ruin. conſ. 144. n. 12. vol. 5. Crott. in repet. l. ſi cõſtante, n. 162. ff. ſol. matrim. Neapod. in cõſuet. Neapol. incip. vbi dos, poſt n. 43. fol. 236. verſ. ſecundò exponitur, vt remaneat ſibi vnde vitam tranſigere poſſit, l. parentes, ff. ſolu. matrim. l. ſunt qui, & l. inter eos,

ff. de

ff.de re iud.dixit Beat.in trac.de inope debit. q.17.n.2.Surd.de alim.p.1.q.78.n.2. & q.39.n.14. Et † fuit introductum iſtud Beneficiũ,ne egeant perſonæ ſupradictę, Brun.de ceſſio.bonor.q.22.q.4.princ.n.1. ac miſerationis gratia,vt per Ceph. conſ. 193.n.14.lib.2.Aret.in §.fi.inſtit.de actio. n.12.Marc.Ant.de Amat. dec.16.n.27. & Corn.Bencin.de paupert. & caſ. priuileg. q.8.ſpecial.2.n.14.& 16.quod priuilegiũ perſonale eſt.Giurb.dec.42.n.4. not. infr.
6 14.q.1.& intelligitur † (deductio ne egeat) non vltra id, quod commodè, & honeſtè facere poteſt,Molin.in tract. de contract.
7 diſput.r 13.n.6. quia † illud poſſumus,qđ honeſtè poſſumus, Roderi. Suar.in l.2.tit. de los caſamiẽtos,poſt n.33. circa mediũ, per l.illud,ff.de manum.vindict.ex quo cõmodè, & honeſtè non videtur fieri poſſe, quod non poteſt fieri conuenienter, gl. in l.in condemnatione,ff.de reg. iur. l. nepos procul, & ibi addit. in margin.ff.de verb. & rer.ſignif. gl.& Bar.in d.l.maritum ver. quæro quid ſi dictum,ff.de ſolu.matri.l.filius ,qui fuit, ff. de condict. inſtit. l.facere poteſt,ff.ſol.matrim. Bal.in d.l.2. C.quod cum eo &c.Dec.in l.diuus,col.fi.ff. de reg. iur. Iaſ.in l.ſunt qui ff.de re iud.n.2. Surd. d.q.78.n.2. Rol.Rodulf.in d.ſumm.notular. d. §. beneficium col.1. verſ.non enim totum, Iac.de Aret. & Bal. in l.ſi maritus, ff.ſol.matrim.Brun.conſ.89.n.3. Neapod. d.cõſuet.vbi dos,n.43. Tiber.Decia.reſp.
8 6.n.14.& 15.p.4. vbi dicit, † non dicimur poſſe, quod commodè, & ſalua dignitate facere non poſſumus, & ea dicuntur fieri poſſe,quę commodè poſſunt ſecundũ qualitatem perſonarum, Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p.5.q.11.n.9. Quomodo autem fieri debeat iſta deductio ſecundũ qualitatem ſuarũ perſonarũ,vide ea,quæ notabo infra in d.q.1.Ampl.1. & Fontanell.d. pact.nuptial.clauſ.7. gl.3. n.31.32.33.37.
9 100.li.2.& † perſonæ,quibus cõpetit iſtud Beneficium,non deducunt ęs alienum,niſi donator,pater,& filius ſui iuris effectus, vt ſuis locis notabimus, vt eſt text. in l.ſi maritus,ff.ſol.matrim.

10 Iſtud † verò Beneficium conceditur retinendo,non autem petẽdo, Iaſ. in l.quod nomine,ubi Bal.in fi.Alex.& alij,ff. de cõdict.indeb.Bar.in l.ex diuerſo,§.fi. ff.ſolu. matrim.verſ.quæro,ꝙ ſit tutus, Cy. in l.fi.
11 C.de iur.dot.& ꝙ † maritus, vel aliquis,habens huiuſmodi Beneficium,ſoluendo,nõ repetit,dicit etiam Crot.conſ.127. n.12.gl. in l. inter eos, ff. de re iud. l. in diem, ff.de condict.indeb.Franch.dec.164.poſt n.10. & notabo infra q.1.fall.9.ad quam me remitto.

12 Infertur inſuper ꝙ † iſtud Beneficiũ (ne conueniatur vltra q̃ facere poteſt.) tribuit quod carcerari non poteſt, Vinc.de Frãch. dec.164.n.2. Flamin. Cartar.dec.7. nu.1. Cepoll. cauth.14. Iaſ. in l.qui iuraſſe, §.ſi pater,n.2.ff.de iureiur.Soc.regul.201. fol. 455.Pariſ.conſ.94.lib.1.Bal. & Lanfranc. in l.dotis cauſa,in fi. ff.ſol.matrim.Bertac. in verb.debitor pauper, verſ.22.& in verb. dos reſtituta,verſ.19.Ang.Aret. in §. ſunt præterea d.verſ.ſed & ſi quis n.1. inſtit. de action. ita expreſsè ſentit Theſaur. in dec. 153.poſt n.4.verſ. quòd ſecundũ decretũ
13 ſublimitarur,& n.6. & in dec.119. & † habens iſtud Beneficiũ, non eſt præmendus carcere,dixit Gaſp.Beat.c.3.nu.2.& c.19. n.33.verſ.quales,& n.34. verſ.quare in d. tract. de inope debit. Marſil. in ſua pract. crim. in §. attingam num. 65. Marc. Ant. de Amat.d.dec. 16.num.26. Barboſ.in d. l.maritum,num.2. Intrigl.ex noſtratibus caſ. 35. de caſib. conſcien. nume. 40. dicit etiam Bertach. in verb. ſocius non poteſt,verſ.2.vbi dicit,ſocius habet iſtud priuilegium,ergo carcerari non poteſt, idem tenet gl.& ibi Bald.in l.liber captiuus, C. de poſtlim.reuerſ. Caſtill.in l.62.taur.Regn.Hiſp.Couar.variar.reſol.lib.2.c.1. nu. 3.Roderic.Suar.in l.2 .for.tit.de los gouernos nu.4.& 5. ſecundum l.1.tit.5.p.5. Regni prædicti Caſtill.Parlad.lib.2.p.5. c.fi. §.6.n.17.Merchul.de diuiſ.bonor.c.9. nu. 23.Gutter.Hiſp.in pract.q.62. nu.3. verſ. quod ſi non poteſt lib.2.Franc.de Aret.in l.alia §.eleganter,ff.ſolu.matri. col.2.verſ. antequam,Io.Oinotom.in §. ſoluitur n.7.
14 inſtit.de ſoc.ſicut † maritus,qui ad inſtantiam vxoris,cuius eſt debito, carcerari nõ poteſt, ex quo non tenetur ei vltra q̃ facere poteſt,l.3.§.tutor.ff.de ſuſpect. tuto. Io.

Petr.

nuntiari poſſit, cum tolleret miſericordiã, & eſſet contra bonos mores, vt dixit Rebuff. in ſuo tract. de Sanct. prouiſ. art. 3. n. 38. Pro reſolutione huius notabilis hoc modo diſtinguendum eſſe arbitror, aut ſumus in parentibus, & ſimilibus, quibus debetur reuerentia, vel in viro, & vxore propter eorum correlationem, vt d. l. alia, §. eleganter, l. rei iudicatæ, §. ſocero, iuncta gl. & l. quia ff. de re iud. §. ſed & ſi quis in-
20 ſtit. de action. & † tunc vir, ſocer, & parentes tali beneficio renuntiare non poſſunt, etiam cũ iuramento, Palat. Rui. in repet. c. per veſtras, §. 11. poſt n. 17. col. 1. verſ. ſubdit tamen, fol. 184. par. 4. vbi loquitur in marito, ratione reuerentiæ, quæ ſibi debetur, gl. magiſtrali in l. pactum, C. de pactis, Rol. conſ. 37. col. 2. num. 10. lib. 2. Bapt. de Sanct. Blaſ. cent. 2. n. 71. de dote, Campeg. de dote, q. 247. p. 3. Couarr. in d. c. quamuis pactum, in initio 2. p. nu. 8. Gaſp. Beat. c. 17. n. 36. & 37. & ibi teſtatur de comuni, de inope debitor. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. n. 58. lib. 2. fol. 743. quoniam eſſet contra reuerentiam, quam iure diuino, & naturali vxor marito, & filius patri debet, vt ibi per eum, per d. §. eleganter, ſequitur Intrigl. ſuper conſtit. huius Regni ſing. 90. lib. 1. allegat Fideric. Campix. de noſtratibus ĩ quodam ſuo conſ. incip. dubium, de quo quæritur, manuſcripto, vbi notatur ita fuiſſe deciſum, obtenta prius abſolutione, dicit etiã Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. de reſtit. dot. n. 56. licet Ferdin. Vaſq. in tract. de ſucc. creat. lib. 3.
21 §. 28. verſ. teneo, dicat † iuramentum mariti renuntiantis ſuo priuilegio, in fauorẽ vxoris validum eſſe quam opinionem ſequitur Guttier. de iur. confir. p. 1. c. 16. nu. 49. tenet Mẽcha de ſucceſſ. creat. §. 28. n. 18 late hanc eandem opinionem tenet probat, ac defendit. Lader. Imol. in caſu quo adeſt pacto iuramentum Imolen. (in quã) conſ. 30. num. 10. & eſt optima deciſio Rotæ Romanæ 485. in recollect. per Farin. vlt. vol. vbi pluribus ꝓbat, & ibi deciſũ refert dicit Fõtanel. d. gl. 3. de reſt. dot. n. 59. & 60. ſed n. 63. refert quod Senatus, non obſtante renuntiatione ſimpliciter declarauit non tolli beneficium renuntiatione,

& hanc partem, Gaſpar Beat. loco cit. ſequitur ſecundum comm. opin. & ratio eſt
22 ibi per eum, quoniam † vxorem reueriri maritum, nõ aliter q̃ dominũ, vel patrem, inſtitutio eſt diuina, Paul. Apoſt. ad Ephe. c. 5. vbi inquit, vir caput eſt mulieris, & Petr. Apoſt. in epiſtola canonic. c. 1. præcipit, mulieres ſubditas eſſe viris, tenet etiã Anch. in c. quamuis, de pact. in 6. Rol. Rodulf. in d. §. beneficium in gl. col. 2. verſ. dicendum eſt, & col. 4. in prin. in d. tit. de renuntiat. Marc. Ant. Amat. d. dec. 16. n. 32. & 54. in fi. Bernard. Bend. ſuper Rit. M. C. Vicariæ p. 5. dub. 30. cõem etiam dicit Alciat. in c. cum contingat nu. 69. de iureiur. magis communẽ dicit Couarr. d. c. quamuis n. 4. Io. Gutter. de contract. iurat. c. 16. n. 47. Ceph. conſ. 300. n. 33. Vinc. de Frãc. d. dec. 164. n. 13. dicens ita iudicatũ fuiſſe, ante oẽs Bar. ĩ d. l. alia §. elegãter n. 7. Alex. n. 4. Barboſ. in prin. cõſ. 25. & in l. maritũ n. 28. Giurb. dec. 42. n. 9. & 12. Anell. Amat. ĩ materia beneficij quod cũ eo conſ. 41. Lauder. d. cõſ. 30. n. 9. Paſcalis de virib⁹ patriꝗ poteſtatis p. 2. c. 9. n. 26. vbi dicit mag. cõ. opin. & dicit quamlibet renuntiationem ẽt iuratam non ab eſſe marito; & ſimilibus ſequitur Scipio Renden. in ſuo tract. promptuarij receptatum ſent. tit. 61. de iuramẽto n. 8. Vbi etiã dicit comm. doctorum opin. ratio eſt ibi quia eſt inductũ ob eius perſonæ reuerentiam beneficium iſtud, & ſic contra bonos mores, & ex conſequenti pactum etiam iuratum nõ valet, per gl. in d. §. eleganti. in fi. Sempronius Aſcius dec. 75. n. 93. n. 13. Mart. de iuriſd. p. 4. cent. 2. caſ. 182. Muſcatell. de appel. p. 3. gl. detinebitur. n. 122. Maran. conſ. 30. n. 7. Ann. alleg. 102. n. 6. 7. 8. Tuſc. lit. E. concl. 382. n. 11. 17. litt. R. concl. 171. n. 16. Franch. dec. 164. n. 4. 16. 17. Minad. dec. 2. nu. 2. ratio
23 Doctorum eſt ſupradicta, quia † talis renuntiatio eſt contra bonos mores, & ideo etiam iuramento firmata non valet, Brun. de ceſſio. bonor. q. 20. nu. 22. p. 4. princip. Conar. in relect. c. quamuis p. 2. in prin. n. 4. verſ. poſtremo. Pet. Nunez Auendaño de exequendis mand. Regum Hiſp. c. 27. n. 9. verſ. quam legem fol. 240. col. 1. in fin. p. 2. Affl. dec. 222. Molfeſ. ad cõſuet. Nea-

B pol.

Digitized by Google

polit.p.4.in tit.de renunt.q.9.n.12.& ſeq. Intrig.d.ſing.90.lib.1. Cephal.conſ.300. n.32.& 33.vol.2.Maſtrill.d.dec.93.n.3.& 6.lib.1. vbi teſtatur de magis cõi opinione, dicit etiã Fontanell. de pact. nupt. d. clauſ.7.glo.3.n.39.quæ eſt contra receptã reuerentiam, quæ maritus exhibenda eſt. & ita conſuluit Io.Ant.Canniz.ex noſtratibus,pro marito in quodam ſuo conſil.vt infra notabo, verſ. & conſequẽter, vbi teſtatur de cõi opinione Doctorum, & dicit
24 ibi,ꝙ † pactum,quòd maritus cõueniatur inſolidum, eſt contra bonos mores naturales,& tenet Franc.Duercn.in d.§.'elegãter,vbi eleganter dixit,ꝙ quando iuriſcon ſultus dicit ſimpliciter], contra bonos mores,intelligitur, contra bonos mores naturales, vel iuris gentium quam partem ſequitur Alciat.in d.§. cum contingat n.68. à qua magis communi opinione nõ eſt recedendum, ſequitur Ant. de Ball. in quodam ſuo conſil.vt infra, vbi etiam teſtatur de magis cõi opinione, ſed hoc eſt verum quando boni mores ſunt fundati ſuper rõne naturali,tanquã cauſa proxima,ſecus ſi ſunt fundati ſuper ratione naturali, tanq̃ cauſa remota, ſecundum Alciat. loco cit. nu.74. facit ẽt Gomes de Ameſcua in ſuo tract.de poteſta.in ſe ipſum, q.24. n.2.lib. 2.vbi dicit,ꝙ maritus non poteſt renuntiare,ẽt cũ iuramento per rõnem ſupradictã, quia iure diuino vxores iubentur reueriri viros ſuos,Alex.conſ.34.nu.2.lib.2.& ita fuit pluries iudicatum, vt infra not. mag. communẽ dicit Fontanell.d.gl.3.ſub n.55 Ant.Gomeſ.in l.53.Taur.n.49.licet Surd. q.78.n.48.& 49. de aliment. tit.1. dicat,ꝙ maritus non poteſt renuntiare iſti Beneficio conſtante matrimonio, & renuntiatio
25 non operatur, quia † ius reuerentiale remitti non poteſt, Io. Monach. gl. in 6.decretal.c.mulieres n.3.de iud. Couarr.loco cit.ceſſante aũt reuerentiæ rõne, poteſt renuntiare,& ſic ſoluto matrimonio talis renuntiatio iurata valeret, ſecundum eum; tamen in contrarium eſt magis cõis opinio, & ita ſeruatum eſt in iſto Regno, vt not.in prædicto verſ.in perſonam Antonini Crexenza mariti, qui, ſoluto matrimonio per mortem vxoris, non fuit moleſtatus,qui erat conuentus ad inſtãtiã eius ſocrus,nõ obſtante ꝙ in contractu matrimoniali, & dotium confeſſione, iſtud Beneficium fuerit cum iuramento renunciatum, & tandem fuit admiſſus ad noſtrum beneficium,ut patet virtute dictarum litterarũ ſub viſione M. R. C. ſub die 7. Septembr. 10.indict.1596.& notaui infra q.1.n.6.7.
26 Sed † an ſit neceſſaria iſto caſu abſolutio iuramenti,not.infr.in 2.p.procem.verſ.infertur etiam,in fi.& in q.10.poſt n.45.quãuis Fontanella d. gl.3.de reſtit.dot.nu.64. teneat, quod valet renuntiatio beneficij nè egeat, facta ante contractum matrimonium. ſed in fin. nume. 65. dicit tu cogita, quia multum ex alia parte premit tot doctorum, & Senatus in contrarium declarata ſententia:nolo enim quòd mihi credas pluſquam ſit iuſtum.
27 Aut † ſumus in alijs perſonis, quibus non debeť reuerentia, & tunc poteſt talis beneficio renuntiari,Dec.in l.Diuus,ff.de reg.iur.Bapt.de Sanct.Blaſ.cent.2.n.71. Campeg.d.q.245. Palat. Ruui.in d. c. per veſtras,§.limita tamen,& intellige,nu.16. fol.184.col.1.Imol.in d.c.cum contingat, n.33.& parum ante n......Ang.in d.§. item ſi quis,& §.item ſi de dote, inſtit. de actio. l.cum ex cauſa,& l.inter eos,ff.de re iudic. Alex.in d.§.eleganter,n.16.Bar.in l.ſi quis à liberis §.parens.in fi. nu.2.ff.de liber.agnoſc.& l.pactum,n.17.C.de collat.notatur per Din.in l.iura ſanguinis,ff.de re iudic. Soc.in c.ſi diligenti in 2.memb. princip.col.4.de for.compet.not. Brun.d.q.20 n.24.in fi.Ladrech.conſ.30.n.10. Surd.d. q.78.n.55.Amat.d. dec.16.n.54. Alex. d. conſ.139.poſt n.2.Ameſc.d.q.24.n.13.16 17.& 19. verſ. contrarium, vbi filius, donator, & ſimiles poſſunt renuntiare, quia non debeť illis reuerentia, Rip.in l.miles, n.4.ff.de re iudic.l.ſi quis in conſcribendo C.de pact. Franch.d.dec.164.n.7.& 8.& dec.182.in princ. Aſcius dec.75.poſt n.13 Giurb. d.dec.42. poſt nu.9. Fontanell. de pact.nupt.d.gl.3.nu.58, & circa hoc infra diffuſius notab. in verſ. exceptio nè quis, p.2.ad quæ me remitto.
29 Quod mirificè perpendendũ eſt à Gentilibus,† legis Diuinæ ignaris, ſolo rationis

29 nis naturalis inſtituto,cum leges † fuerint
conditæ 300. annis ante aduentũ Domi-
ni noſtri Ieſu Chriſti, dixit Bar. in l. mul-
tũ intereſt,verſ.item vltimũ ff.de verb.ob-
lig.l.ſpadonẽ,§.iam aũt, ff.de excuſat. tut.
l.titia,ff.de aur.& arg.legat.Bertac.in ver.
iuſtitia debet,poſt nu.8.verſ.1. & verſ. lex
debet, verſ. 2.&81. & anno tricenteſimo
poſt vrbem conditã, dixit Aulus Gellius
30 lib. 19. c.1. idque † comendatũ eſſe, quòd
hodie apud nos Chriſtianos,legis diuinæ
peritos ægrè obſeruatur, quibus traditum
eſt pręceptum,honora patrem,& matrem,
præcept.Dei 4.videtur enim filios,& gene
ros inhumanè agentes contra patres, & ſo
31 ceros,qui † loco parentum ſunt, gl. in d.l.
rei iudicatę,& l.quia parentis,ff.de re iud.
Imò apud veteres tanta erat reuerentia er
32 ga ſocerum, ꝙ † ipſum cum genero lauare
nefas eſſe crediderunt,vt legitur apud Ci-
cer.1.offic. & in Apoſtil.in d.l. quia paren
tis,Amat.dec.16.n.27. Cephal. conſ.492.
n.15. lib.4.

33 Et ex hoc infertur, ꝙ † pactum, contra
hoc beneficium,non valet,nec iuramento
firmatur, rõne reuerentiæ perſonæ, vt in-
fra not.& per ea,quæ ſupra notaui,& gl.in
d. §.eleganter,vbi Ang.& Imol. dicunt, ꝙ
34 † licet eccleſia ſit exempta per pactum ab
Epiſcopo,tamen tenetᷓ ei reuerentiam ex-
hibere,ſecundum Oldr.& Bald. in l. fi. de
bon.libert.refert Alex.in addit.ad Bar. in
d. §.eleganter,poſt nu.5. lit.D. ergo obli-
35 gatio † perſonæ,appoſita in contractu, nõ
tenet,nec aſtringit eam, quia directè ten-
dit contra hoc beneficium, ſi poſſit capi
perſona arbitrio creditoris,quod iniuſtiſ-
ſimè,& inhoneſtè (ſalua pace) practicatur
in iſto Regno Siciliæ,ſub colore noſtri ſta
tuti Ritus,ſcilicet ꝙ † nulla exceptio impe
dit Ritum,ut infra not.in ſeq. verſ.

36 Et conſequenter † perperam faciunt iu-
dicio meo quod executiones ſcribunt in
perſonam mariti,vel ſoceri, quia ſi non va
let pactum obligationis perſonæ, nec va-
let executio,facta in perſona vigore pacti
inualidi; ſed in iſto Regno Siciliæ de con-
37 ſuetudine cõtrarium ſeruatur, in quo † nõ
admittitur,niſi poſt adimplementũ,ſtante
Ritu M. R. C. quod nulla exceptio impe-
dit Ritum,vt ſupra in præcedẽti verſ. not.
& ita Ritus fuit ſemper interpretatus, &
ego vidi eximium pręceptorẽ meũ de Stu-
nica,carceratum ad inſtantiam eius gene-
ri pro debito dotium, ſed ipſe dicebat, ꝙ
erat carceratus contra iuris diſpoſitionẽ,
& reuerentiam debitam,ex quo in iſto Re
gno Siciliæ prima facie fit adimplementũ
executionis in quindena,qua præſtita,vel
eo carcerato (vt infra not. verſ. amplia ꝙ
38 iſtud) oppoſitiones † ſolummodo, contra
talem exequutionem factę, reijci non poſ-
ſunt,rationibus ſupradictis, ex quo Ritus
noſter iam habuit eius executionem,& ita
conſuluerunt Io.Anton.Cannizo,Anton.
de Ball.& de Saraguſis, Noſtrates, vt pa-
tet per eorum conſilia, manuſcripta pe-
nes D.Vitum Lombardo V. I. D. Aduo-
catum eximium, & eſt videre per non nul-
las interloquutorias in q.r.7.&10.In qui-
bus locis patet obſeruãtia noſtri Ritus 101.
ꝙ poſt adimplemẽtum,in prima inſtantia
pluries fuiſſet deciſum,ſtent oppoſitiones,
vel reijcianᷓ deducto nè egeat. Muta in
dec.M.R.C. dec.94. poſt n.27.& ego plu-
ries obtinui, & iudicaui, & ita ſeruatur in
M.R.C.dicit ẽt Giurb. dec.44.nu.12.not.
39 in fin.q.1. n.7. & q.x. licet de iure, † pen-
dente diſcuſſione ſuper beneficio,carcera-
ri non poteſt,Fab.de Ann.conſ.126.n.12.
lib.2.& not.in q.10.verſ.nec carcerari põt,
& ita vidi ſeruari in cauſa Art.Medici Do
ctor.Laurentij de Natali,conuenti,ad in-
ſtantiam eius generi V.I.D. Petri Nancle
ri in Tribunali S.Officij,qui dum diſcutie
batᷓ,an ſibi competeret beneficium iſtud,
ex quo erat deterioratus ex quadam infir-
mitate,non fuit carceratus,& optimè fuit
ſeruatũ iuxta iuris diſpoſitionem,non ob-
ſtante Ritu;& adde quòd ita etiam ſerua-
uimus in M.R.C.in menſe Septemb.1615
ad inſtantiam Vincentij Ridolfo, ſoceri,
contra Vincẽtium Ciminita, generum, de
Terra Alcami,virtute literarum emanata-
40 rum Meſſanæ,dum ego † eram Iudex dicti
Tribunalis M. R. C. ſedis ciuilis cum exi-
mio D.Petro de Amico, altero ex collegis
qui propter eius merita plures obtinuit ta
lem dignitatem ſupremam,& habuit non
nulla alia officia perpetua incomendata

ab Excellentiſs. D. Duce de Oſſuna, Prorege noſtro digniſſimo; ita etiã fuit obſeruatnm in perſonam Don Caroli de Septimo conuenti pro reſtitutione dotium ab eius ſototio, hęrede ſoceri in menſe Nouembris 1622. ac etiam in perſonam V. I.D. Vincentij Lamfrucchu Magiſt. Not. Reg. Patt. huius Regn. conuenti à cohęredibus eius patris pro ſolutione certæ ſummę pecuniarum debitę patri, qui dum de ſcutiebaſ in ann. 1623. iſtud beneficiũ non fuerunt carcerati, vt not. locis ſuis. Et ad hoc eſt notandum ꝙ habentes tale ptiuilegium, qui reperiunť debitores, poſſunt implorate, vt admittanť ad iſtud beneficium (deducto nè egeat) & ita iudicatum fuit ad inſtantiam Don Vincentij de Dominico in Curia Metropolitana huius Vrbis Panormi, ſub die
qui proueniẽdo, ex Reo factus fuit actor, iuxta text. in l. diffamari, C. de ingenu. manumiſſ. Necnon in fauorem magiſtri Ludouici Sauermu contra Iulianum Bauera eius generum, qui de Sauermu erat debitor dicti Iuliani Bauera ad ſummam vnc. 250. ex cauſa dotium, & petebat admitti ad noſtrum beneficium, & fuit per M.R.C. cui fuit commiſſum negotium ſtatim per ſuam Excellentiam interloquutũ (procedat petitio, expenſis hinc inde cõpenſatis) à qua interloquutoria fuit appellatum ad Tribunal Conſiſtorij S.R.C. ex quo erat per teſtes probatum, dictũ de Sauermu habere artem, ex qua viuere poterat, qui teſtes non fuerunt collecti in d. deciſione, & fuit per d. Tribunal prouiſum (declaretur nulla, & in meritis dicatur ꝙ iſte magiſter Ludouici Sauermu non moleſteť de perſonã pro ſupradicto reſiduo dotiũ, & earum intereſſe, & admittať ad beneficium, deducto nè egeat, quò ad bona mobilia tãtum, adiudicata, ad præſens exiſtentia penes dictum de Sauermu, ſaluis tñ iuribus dictis iugalibus de Bauera, caſu quo dictis de Sauermu perueniet ad pinguiorem fortunam) ſub die 5. Aprilis xiiij. indict. 1615. ex quo erat deterioratus cõditione ex quadam infirmitate, quæ cauſa fuit deuoluta via reuiſionis ad M. R. C. ſedis criminalis, & ad huc pendet, ratio eſt, quia poteſt debitor pręueniendo ad iudicium trahere creditorem, vt agat alias ſilentiũ illi imponeret per l. ſi contendat vbi DD. de fideiuſſ. Marius Burg. põt omnes de laudim. p. 3. inſp. 31. p tot. in caſu noſtro dici Giurb. dec. 44. n. 1. ſecus in debito iuſta formã bullæ, & Reg. Prag. quia neq; excipiẽdo, neq; præueniẽdo admittitur in prima inſtantia ad iſtud beneficium, vt ibi Giurb. nu. 10. not. infr. poſt nu. 91. hoc eſt rõne pacti de nõ opponendo, & dicit Milanen. dec. 7. li. 2. n. 29. n. 30. vt infra n. 94. 96. 97. vbi videas.

41 Nec † pactum de non opponendo valet aduerſus huiuſmodi beneficium, id quod optimè probať per gl. & Dy. in l. alia §. eleganter, ff. ſol. matri. vbi ait iureconſultus,
42 non † valere pactum, vt maritus non conueniaſ in quantum facere poteſt, ſequiť Bapt. de S. Blaſ. in d. tract. de priuileg. dot. cent. 1. n. 71. Ruy. in l. ſi conſtante in repet. ff. ſolut. matr. Io. Campeg. de dot. q. 244. p. 3. Barb. in l. alia, §. eleganter n. 22. ff. ſol. matr. Giurb. dec. 44. n. 5. Iaſ. in l. 1. nu. 18. C. de iur. & fact. igno. & ibi Pandell. n. 39. Auend. tit. de las except. n. 28. Parlad. lib. 2. rer. quotid. c. fi. p. 5. §. 11. n. 25. Laderch. conſ. 123. n. 5. & ſic non obſtante pacto de non opponendo exceptio iſta põt opponi aduerſus contractũ guarentigiatũ cum pacto de non opponendo per doct. ſupra allegatos. Muta dec. 94. n. 15. & etiam ſoluto matrimonio maritus non poteſt facere pactum, vt in ſolidum cõueniatur, idem Cãpeg. q. 245. de dot. ſecundũ gl. & Din. in d. §. eleganter, licet Gugliel. de Cun. Bald. Angel. & Paul. de Caſtr. ibi teneant cõtra. gl. & Din. quos ſequiť Surd. de alim. q. 78. n. 48. p. 1. vbi dicit, † ꝙ conſtante matrimonio hoc pactum fieri nõ poteſt, quia eſt contra ius reuerentiale, quod remitti non poteſt, at ceſſante reuerentiæ ratione, renuntiari põt, vt, not. in præced. verſ. & ſic tenet ꝙ ſoluto matrimonio poteſt paciſci, vt per gl. & Doct. in d. l. ſi conſtante, & ibi Alex. Hoſtienſ. Io. Andr. & Imol. in c. Odoard. de ſolut. Ruuios in d. §. 24. n. 16. in repet. c. per veſtras de donat. inter vir. & vx. tamen Campeg. in d. q. 245. tenet contra Doctores, tenentes, ꝙ pactũ iſtud de

non

non opponendo ſoluto matrimonio valet, & defendit opinionem Dyn. & dicit, ꝙ l. diuortio, in qua Bar. facit magnum funda
44 mentum non probat, quia, † marirū ibi reneri in ſolidum ex negotijs geſtis ab eo, non eſt contra bonos mores ſoluto matrimonio, & ſic non actione de dore; vnde nō mirū ſi non gaudet iſto beneficio, quia in illo ſapit naruram actionis de dote, nos au
45 tē (infert ipſe) loquimur quando † conueniebatur actione de dote, vnde licet talis actio nata ſit ſoluto matrimonio, tamē nō ceſſat beneficium mariti, & facit ad hoc
46 per eum contra Imol. quia † culpa viri nō eſt ſufficiens ad perdendum huiuſmodi beneficium, niſi talis culpa cadat in dolum, vt pulchrè notatur in l. etiam §. licet ff. ſolut. matrim. & not. infra quæſt. 1. verſ. quæ quidem dotis, & pro defenſione Dyn. hanc adducit rationem, ſcilicet vbi maritus conuenit ex promiſſione facta ex cauſa dotis, non perdit hoc beneficium, & eſt caſus in l. quod ſi maritus, ff. ſolut. marim. ex
47 quo reliquiæ † reuerentiæ matrimonialis durant quò ad id quod gerit ſoluto matrimonio ex cauſa dotis ſecundum Campeg. d. q. 245. vbi etiam dicit, ꝙ Bart. non videt benè reſpondere ad Angel. in l. tempus, ff. de hæred. inſtit. & not. q. 1. n. 3. & ſic reſtat dicendnm, quòd etiam ſoluto matrimonio pactum nō valet, ex quo adhuc durat reuerentia, & contraria opinio Bart. &
48 aliorum procedit, quando maritus † conuenitur ſoluto matrimonio de negotijs geſtis, non vt maritus, ſed vt extraneus, quo caſu marito nulla debet reuerentia, & patet per iura, allegata per Surd. d. q. 78. vbi allegat Ruuios in d. §. 24. poſt n. 16. qui loquitur in ſocio, cui competit iſtud beneficium ratione contractus; & ideo poteſt tolli per pactum per regulam in l. ſi quis in conſcribendo C. de pact. ergo reſtat dicen
49 dum, ꝙ † pactum de non opponendo aliquas exceptiones ſolut. matrim. & vt non vtat beneficio iſto, non valet. Certè id affert pactum de nō opponendo, quia per hoc pactum excludit exceptio beneficij, quæ pacto remitti non poteſt, vt not. ſupra verſ. ex hoc infert, & infra notabo, ac etiā
50 cū † iuramento pactum de non opponēdo non valet, aduerſus huiuſmodi beneficiū, Intrig. d. ſing. 90. lib. 1. ſuper conſti. Regni Siciliæ, Cephal. conſ. 300. num. 32. vol. 2. Brun. de ceſſio. bono. q. 10. n. 22. Tiraq. de
51 conſtit. p. 1. in princ. & quòd † pactum de non opponendo iſtud beneficium, neque conſtante, neque ſoluto matrimonio valet, dixit Rol. Rodulf. in d. ſumm. in tit. de renunt. d. §. beneficium, in gl. col. 2. in fin. verſ. item quòd ſi ſoluto matrimonio, & col. 4. verſ. item quòd iurat, ratio eſt ibi ſupradicta, quia continet reuerentiam per-
52 ſonæ, & † ius reuerentiale nō poteſt pacto remitti, Cy. in l. nec honorem, C. de epiſc. & cler. Amat. d. dec. 16. n. 32. quia ſi perſona ſemel capiatur, & in carcerem tradat,
53 cum † captura ſit iniuria irreparabilis, Angel. in l. nemo carcerem exactoribus tributorum; Intrigl. ſuper bull. q. 11. n. 12. dixit
54 & Beat. loco cit. c. 8. n. 14. de inop. debit. quo abſoluat huiuſmodi iniuria, & ī reue-
55 rētia ſemel illata, nūquā tollit, facta tenim infecta fieri non poſſunt, l. in bello, §. facta ff. de capt. & poſtlim. reuerſ. & not. in q. x.
56 poſt n. 35. & in contrarium pactum † quòd non conueniat in ſolidum, valer, Surd. d. q. 78. num. 16. Rol. Rodulf. in d. §. beneficium in gloſ. circa medium, col. 4. verſ. ſed hic quæro, l. ſi quis crediderit, & ibi Bald. ff. de pact. & circa iſtam materiam diſtinguendum eſt modo, quo not. infra q. 1. fallent. 13. & ita fuit pluries iudicatum in iſto fideliſſimo Regno Siciliȩ tàm per M. R. C. quàm per Curiam Prætorianam huius Vrbis, & Curiam Archiepiſcopalem eiuſdē Vrbis, quàm etiam per Tribunal Sanctiſſimè Inquiſitionis, & quàm plura Tribunalia Regni, vt patet per non nullas inter loquutorias in q. 1. 7. & x. quas infra ſuis locis not. ex quibus oībus ſentētijs, & in-
57 terloquutorijs patet ꝙ † in iſto Regno in ducta eſt conſuetudo, Vinc. de Frāch. dec. 19. num. 16. & not. infra verſ. Amplia ꝙ iſtud, & q. 10. verſ. quo quidem beneficio, in fine, & hodie ita ſeruat in practica, vt not. ſupra verſ. & conſequenter.
58 Nec pactum, ꝙ † bona vendantur ad diſcurſum, ualet contra huiuſmodi beneficium, quia, cum hoc beneficiū contineat, vt maritus cogat quatenus facere poteſt, de-

deducto nè egeat, ſecundum dignitatē, & qualitatē perſonæ, vt infra not. vendendi pactum ad diſcurſum deſtruit hoc beneficium, & hanc moderationem, ſi bona ſcilicet vendanť ad quodcumq; pretium, etiā minimum, quod in diſcurſo offerť, quoniā ſi venderetur ad diſcurſum palatium Regium Vrbis Panormi, quod valet plus q̃ quinque centum millibus aureis, diſtraheretť pro millibus vntijs, & minus, virtute talis pacti, vnde nullæ facultates ſufficerent ſi eſſet vendendum; Ideo omnino eſt dicendum, non valere huiuſmodi pactū contra iſtud beneficiū, & patet, ꝙ ſi aliqua dictarum perſonarum haberet domum, quæ valeret mille vnceis, & locaretť centū aureis, ex quibus viuere debet, ſecūdum eius qualitatem, non teneť eam vendere, quia domus non conſiderať ratione pretij, ſed ratione reddituū, ſecundū Bar. in l. qui bo-
59 nis, ff. de ceſſ. bonor. vbi † in exigendo cōtra aliquē in quantum facere poteſt, inſpicitur, quantum ex eius patrimonij fructibus poteſt redigi, nō quantum ex vēditione rerū redigereť, idem Bar. ſing. 17. Dec. in l. Diuus, in fi. ff. de reg. iuris, Vital. in tracta. clauſ. in tit. an renūtiari poſſ. alim. col. 12. circa principium d. Pet. de Rauen. ſing. 75. & hāc opinionem dicit veriſſimā Surd. de aliment. tit. 4. q. 9. ſcilicet, qñ in genere quæriť, an qui teneť in quantum facere poteſt, retineat ſibi bona habita ratione reddituū, non proprietatis, cum illis diſtinctionibus, vt ibi per eum, Bal. in l. ſi maritus, ff. ſol. matrim. & in l. 2. n. 2. C. quod cū eo, ſed cum diſtinctione, vt infra, & ibi Iacob. de Arct. & Doctor. in l. ſi fundum per fideicommiſſum, & ibi Bart. ff. de legat. 1. ita etiam ſentit Brun. de ceſſio. bono. q. 30 p. 4. princip. n. 9. Molin. in tractat. de contract. diſp. 113. n. 7. Angel. in l. 1. C. de leg. & in l. Diuus, ff. de pet. hær. & in l. Imperator, ff. ad Trebel. qui facit magnum feſtū, dicens, ſe vnà cum Bald. conſuluiſſe apud Armeniū per d. l. qui bonis, Bar. in d. l. Imperator, in fi. & ibi addit. in lit. C. vbi etiā Ioan. facit l. 1. §. mulier aūt ff. de ventr. in poſſ. mittend. & ibi Ang. qui tex. eſt valde notab. ſecundum eum; hanc quæſtionem notabo loco ſuo in q. 11. ſequiť Lud. Rom. conſ. 189. & conſ. 510. in fin. ratio eſt, quia in alimentis præſtandis non habeť ratio proprietatis, vt p Doctores, quos ſupra notaui, Iac. Menoc. de arb. iud. caſ. 169. nu. 3. lib. 3. caut. 2. vbi dicit ex redditibus, non autem ex alienatione proprietatuum præſtanda eſſe alimenta p Bar. in l. pen. alim. & cib. leg. Crauett. conſ. 199. n. 11. Goza. conſ. 95. n. 64. Alex. conſ. 100. in fi. lib. 1. Bologn. in addi. Ioan. de Anna conſ. 13. qui eſt ſecutus Crauet. cōſ. 219. Rol. a Vall. conſ. 22. nu. 21. lib. 1. & licet Io. de Imol. in d. l. ſi maritus teneat contrarium p d. l. qui bonis, C. de ceſſ. bono. quòd ſcilicet illo caſu qualitas rei eſt conſideranda, & non redditus, ratio tamen eſt p eum, quia d. l. qui bonis, loquiť de bonis acquiſitis poſt ceſſionem, in quibus magis fauet debitori, quàm creditori, ſecus in acquiſitis ante ceſſionē bonorū, dixit ēt Alex. in d. l. maritū poſt n. 2. & ibi Io. de Imol. ita Cāpeg. in tracta. de dot. q. 337. & cum hac opinione tranſit Gaſp. Beat. q. 17. n. 75. de inop. debit. & Cuman. in d. l. qui bonis, Iaſ. in §. ſed & ſi quis nu. 11. inſtit. de actio. Paul. Montep. in l. Titia cum teſtamento, §. Titia cum nuberet, col. 13. verſ. 61. quæro, ff. de legat. 2. Tellic. in 10. l. Taur. Regn. Caſtell. verſ. reſpectu el 2. Nicol. Neapol. & Bal. in l. 2. C. quod cum eo. idem Bald. in l. quod nomine, in fi. ff. de cond. ind. & in l. fi. C. qui bon. ced. poſſ. ſed cum diſtinctione, vt infra, ita etiam tenet Beat. in tracta. de decim. tut. c. 10. n. 3. & 4. quoniam, illa opinio, quòd cum danda ſunt alimenta, non ſunt vendendę poſſeſſiones, ſed ex redditibus alimenta præſtanda, non eſt ſimpliciter, nec generaliter vera, vt tradit Zaſ. in d. l. qui bonis, col. fin. poſt Cuman. idem Zaſ. in tracta. qual. marit. cōdem. ad dot. pag. 4. quem inſerit in d. l. maritum, &
60 illud procedit, qñ † alimenta debentur ex legato, vel donatione, vt ibi, & eſt ſecūdū caſum Ang. & Bal. vt infert Boer. dec. 19. n. 8. ſecus ubi debentur ex titulo oneroſo, ſeu procedēte ex cauſa oneroſa, licet à debito, quod contraxit, nam, vt illud diſſoluat, & ſibi alimenta retineat, cogitur domum vendere, Ang. in d. l. qui poteſt, ff. de reg. iuris, quam opinionem ęquiſſimam, & pru-

prudentiſſimum dixit Beat. loco citato; ſufficit enim ꝙ creditores cogantur relinquere alimenta ſecundum qualitatem perſonæ, & ita intelligenda eſt doctrina Bar. in d.l. qui bonis, ſecundū Doctores allegatos, &
61 Surd. in loco cit. n.17. dixit, quod † quando alimenta præſtanda ſunt titulo oneroſo, proprietas vēdi poteſt, dixit etiā Alex. in d.l. maritū, in fi. verſ. ſed tunc cōtra Bal. vel quando cogitur de alienanda proprietate, non vt ex pretio ſoluantur alimenta, ſed vt pretium conuertatur in emptionem prædiorum, & ex illorum fructibus quis alatur, quia tunc vendi debet proprietas, cum hoc modo ſatisfiat vtrique parti, ſecūdum Imol. in d.l. maritum; ita ēt maritus cogit vendere rem magni valoris, quando ex pretio poteſt dotem ſoluere, & ex reſiduo emere prędium, cuius fructus ſufficiat ad alimenta, quā opinionem ſequit Bald. in d.l.2. poſt nu.2. in fi. per illa verba (per hoc tamen non ſequit) quòd ſi inuenit condignum pretium, non teneat vēdere, vel ſibi computare, ratio aſſignatur ꝑ Surd. lo
62 co cit. nam † qui poteſt facere quod pōt, videtur poſſe, cap. qui poteſt de reg. iur. in 6. niſi tractetur de alimentis pſtandis ſecundum decorem, & conditionem perſonæ, quia tunc non eſt vendenda ꝓprietas, ſed pro neceſſarijs ad vitæ ſuſtentationē ſunt retinenda, ſed alimēta ſecūdum ſtatum noſtro ſunt retinenda, & pſtanda ſecundum conditionem, & qualitatem perſonę, prout notaui ſup. poſt nume.8. & ita dixit Surd. d.q.9.n.17.18.& 21. ſecundum Cord. in l. ſi quis à liberis n.45. de liber. agnoſc. cum hac opinione tranſit etiam Boer. d. dec.19
63 n.7. vbi dicit, ꝙ † in exigēdo aliquem quatenus facere poteſt, non eſt redigendum quantum redigeretur ex venditione ędificiorum, quia non habetur reſpectus ad qualitatem ædificij, ſed ad quantitatem fructuum Vrſill. dec.222. nu.4. & ſequitur Zaſ. vbi ſup. And. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p.6.q.9.nu.11. ratio eſt per eum, quia in alimentis pſtandis nō habetur ratio ꝓprietatis, vt ſupra notaui, refert etiā Iac. Menoc. de arbit. iud. lib.2. cent.2. caſ.183. n.25.26. & ſic non obſtant contrarium tenentes; & hoc in tantum eſt verum, quòd ſi ille, cui competit iſtud beneficium, dixerit, non habere niſi vnā domum, vel vnum prędium, ex quo percipit alimenta, & non
64 vltra, † contrarium aſſerenti incūbit onus ꝓbandi, Gozadi. conſ.94. col.9. Curt. iun. conſ.150. col.5. Iaſ. in conſ.34. col.3. lib.1. Viuius in ſuis comm. opin. in verb. donator habet, Io. Franc. Prouinzal. de noſtraſtratibus in annot. ad d.l. maritum, refert, & ſequitur Muta etiam de noſtratibus in c. huius Regni Siciliæ 188. n.6. vbi eleganter dicit, ꝙ ſi donator dixerit, habere vnū pdium tantum, ex quo ꝑcipit alimenta, & donatarius aſſerit contrarium, illi incūbit onus ꝓbandi, & ſic reſtat vera opinio Bar. & quatenus opinio Io. de Imol. & aliorum militaret, ꝓcedere debet ſecūdum diſtinctionem, & caſum Bal. in d.l. fi. C. qui bo. ced. poſſ. n.6. & 9. vbi dicit, ꝙ ſi debitor eſt perſona ruſtica, & vellet retinere, & habitare domum magni valoris, iniquum eſſe in damnū creditoris; ſi verò debitor eſſet nobilis, retinere poteſt, vbi ēt dicit; quòd tali caſu relinquitur arbitrio iudicis, quia
65 † alia eſt domus viri nobilis, alia viri ruſtici, niſi eccessus non eſſet magnus, ſequitur Brun. de ceſſ. bon. d. q.30. princ. & cū hac opinione tranſit etiam Saly. in l. ex cōtractu in 5.q. de bon. author. iud. poſſ. dixit ēt Beat. d.q.17. num.74. Petrin. Bell. in tract. de re milit. tit. de ſaluis cond. nu.46. p.9. Menoc. d. caſ.183. n.24. & 28. de arbi. iud. lib.2. qui loquuntur in eo, qui bonis ceſſit, cui non debentur alimenta ſecundū decorem, & conditionem, prout notaui in q.11. Ergo quanto magis in eo, qui non tenetur niſi quatenus facere poteſt, ob reuerentiam, vel ex contractu, prout notaui in princ. in ijs, quibus debentur alimenta ſecundum qualitatem, & decorem perſonæ, vt ſupradiximus; & ſecūdum iſtam opinionem prouiſum fuit per Illuſtriſſimum Marcū Antonium Columna tunc Protegem huius Regni digniſſimum, bonæ memoriæ, in fauorem Mariani Mirabella ſoceri, vt patet ꝑ literas, datas Panormi die 4. Ianuarij 1578. ſub viſione Domini de Campix. tunc iudicis periſſimi, qui noſtro Ritui lucem dedit, cui fuit commiſſa cauſa, quarum literarum verba ſunt hæc.

Vi

Vi dicemo, & ordinamo ad inſtanza di detto de Mirabella, per lo debito, ch'è obligato de reſtante à complimento delle doti, che deue dare à detto de Afero ſuo genero, procederete alla ſatisfattione di quelle ſopra li beni di eſſo de Mirabella, deducendo quanto poteſſe ſopra quelle viuere, e campare giuſta la ſua conditione cum eius domo, & familia, & indumentis, ac omnibus alijs neceſſarjs, conforme alla diſpoſitione legale del deducto nè egeat, all'hora procederete in la diſtrattione delli beni per la ſatisfattione predetta contra eſſo, dummodo, che li ſia prima taſſata, dato, e conſignato ſopra onde s'ha di notrire, e campare, particolarmente ſopra detti beni, e non lo farrete moleſtare di perſona, & eſſendo carcerato, lo eſcarcererete, & eſſendo ligato à pleggeria de redeundo lo leuerete di redeundo) & ſic per
66 verba prædicta clare patet, debere conſignari prędium, ex cuius fructibus poſſit ſe, ſuoſq; alere, ergo pactũ prædictum non valet, & ita ſeruatur in M. R. C. vt ſupra notaui, verſ. & conſequenter.

Item etiam ex verbis prædictis notan-
67 dum eſt 9; † ſumptus, vt maritus, vel aliqs cui cōpetit iſtud beneficium, viuere poſſit, deducitur pro toto tempore, iuxta doctrinam Ang. in §. præterea, verſ. item ſi de dote n.4. inſtit. de action. Dubium eſt an
68 † res ſibi dimiſſas, vt inde viuat, potuerit exinde alienare, aut alia debita contrahere, & per hoc habeat creditorem deludere, in hoc dicit Bal. in l. eius rei, nu.3. C. quod cum eo, quòd ſi non facit in fraudem, po-
69 terit hoc facere, † ita tamẽ quòd bona alienata tranſeant cum ſua cauſa, ut l.1. §. ex contrario, ff. de ſeparat. ex hoc ſequitur, quod illud ſibi committitur, vt non egeat in plena proprietate, aliàs non poſſet alienare; & ob id Bal. ibi dat cauthelam, & cō-
70 ſilium, ut † creditori dentur in ſolutum bona, reſeruatis alimentis debitoris, quo caſu, nec alienari, nec obligati poſſunt, l. cũ hi §. ſi vni ff. de tranſact. & notaui infra q. 1. num.35.
71 Et ideò † oppoſitiones, quæ fiunt contra exequutionem, cauſatam in perſona, virtuti inſtrumenti dotalis, cum pacto de non opponendo, & quòd bona vendantur ad diſcurſum, nullo modo poſſunt reijci,
72 & † ita fuit interloquutũ per Curiam Pretorianam huius vrbis Panormi, quod ſtẽt oppoſitiones, & per M.R.C. interloquutoria prædicta confirmata, vt not. infra q.1. & q.7. in quib⁹ locis apparet, pluries fuiſſe iudicatum in iſto Regno, & pulchrè dixit iureconſultus in l. ex diuerſo, §. fi. ff. ſol.
73 matrim. quòd † iudex, qui contra hoc beneficium cōdemnat maritũ, dicit̃ ex ignorantia iuris hoc facere, & ibi Doctores oẽs & per conſequens veniret puniendus in ſindicatu, & not. inf. p.2. n.60.

Nec obſtat Ritus noſter, quòd nulla ex-
74 ceptio impedit ritum, quia † illa generalitas reſtringit̃ ꝑ alia iura, loquentia in beneficium iſtarũ ꝑſonarum, Vinc. de Frãch.
75 in dec. 162. n. 14. & ſtatutum † tollens in genere defenſiones, & exceptiones, cenſet̃ tollere defenſiones, & exceptiones facti, & non iuris, vt not. in l. facultas, C. de iur. fiſc. lib.10. Fely. in c. dilecti, n.7. de except. Cumia ſuper Rit. M.R.C. c.40. n.42. & 44 Io. Aloyſius de Sept. ſuper d. Rit. c. 110. lit. E. Alex. ad Bar. in l.1. §. & parui, in verb. legitime, verſ. addc 9 exceptiones, ff. quod vi, aut clam, Bald. conſ. 169. vol.5. Alciat. reſp.74. Plot. conſ.78. nu.6. Graſſ. (in ſuis operibus copioſus, & inter Noſtrates eleganter in ſuo tract. de except. in prælud. n. 236. poſt oẽs addo eximium Don Garſ. Maſtrill. qui vltra additiones aureas in diuerſis tractatibus Petri de Gregorio, fecit Commentum ſuper Indultu, ac non nullas deciſiones Tribunalis Conſiſtorij huius Regni, cuius fuit meritiſſimus Iudex, ac ẽt deciſiones Tribunalis M. R.C. cui fuit ter aſſumptus in Iudicem ob eius merita) in
76 dec.69. in fin. p.1. Sed iſta † eſt exceptio iuris, & non facti, vt eſt videre per iura, & Doctores ſupra relatos, & ꝑ dicta Bald. in l. quod nomine, verſ. ſed quod, de condict. indeb. ergo non cenſet̃ excluſa à ſtatuto, excludente oẽs exceptiones aduerſus inſtrumentum, Graſſ. d. tracta. de except. except. 23. n.2. Sed in iſto Regno contrariũ ſeruatur, quia virtute dicti ſtatuti, nulla exceptio impedit exequutionem inſtrumenti, ut in c. Rit. 100. 101. 110. & 111. vigore

77 gore cuius Ritus † inſtrumentũ hẽt exequutionẽ paratã, Burg. de laudi. inſpect. 29. n. 13. p. 3. Ideo ſit adimplementũ in quindena, ſecũdũ eius interpretationẽ, & obſeruantiã, vt ſupra notaui, & poſt adimplementũ admittitur ad noſtrũ beneficiũ, deducto nè egeat, & ita fuit interloquutũ ꝑ Curiam Archiepiſcopalẽ Vrbis Panormi ſub die 26. Nouemb. 3. indict. 1604. & not. infra q. 10. & ꝑ M. R. C. & Curiam Prętorianam d. Vrbis Panormi, & ꝑ non nulla alia Tribunalia, vt ſupra not. & infra locis ſuis not. & in verſ. ſeq. licet ſit contra iuris diſpoſitionem ex quo iſta exceptio admittitur inſtrumentum guarentigiatum not. inf. in 2. p. poſt nu. 82.

78 Primo amplia quod † huiuſmodi beneficium hẽt etiam locum in promiſſione de ratho, non obſtante ſtatuto huius Regni Siciliæ, diſponente, ꝙ promittẽs de ratho, aut adimpleat, aut carcerẽr, vt in c. Rit. 193. ſecundũ Bernard. Band. ſuper Rit. M. C. Vicariæ p. 5. declar. 30 Regni Neapol. vbi in ſpecie tractat hãc materiam, dicens hãc exceptionem opponi poſſe non obſtante Ritu, ratio eſt ibi, quia qui hẽt iſtud noſtrum beneficium (deducto nè egeat,) carcerari non poteſt, vt ſupra not. verſ. Infertur etiam ꝙ beneficiũ; & maximè circa perſonas, quibus debẽr reuerentia, etiam ſi fuerit cum iuramẽto renuntiatũ, dixit ẽt D. de Maſtrilli d. dec. 69. d. n. 4. p. 1. & ita fuit iudicatum ꝑ binas ſentẽtias in fauorem

79 † Mariani Mirabella contra Io. Gregorium de Aſcro eius generũ ad cuius inſtantiam fuit dictus de Mirabella carceratus, ſtãte d. noſtro Ritu, ſ. ꝙ nulla exceptio impedit Ritũ, vt not. in ꝑcedenti verſ. virtute cõtractus matrimonialis, in quo erat d. de Mirabella obligatus de ratho, & eo carcerato, ſe oppoſuit, & fuit interloquutũ ꝑ Curiã Prętorianã huius vrbis Panormi (ſtẽt oppoſitiones, & iſte de Mirabella excarcerẽr, ꝑ debitis, & rathi ꝓmiſſionibus, ꝑ quibus ſtat carceratus ad inſtãtiã Ioannis Gregorij de Aſcro, in bonis tñ deducto nè egeat, ſub die 6. Iunij 7. ind. 1579.) à qua interloquutoria fuit appellatũ ad M. R. C. ꝑ quam Magnã R. C. fuit interloquutoria ꝑdicta cõfirmata, vt patet, ſub die x. Octob. 8. ind. 1579. ratio fuit quia ꝑ carceratio nẽ fuit factũ adimplemẽtũ, & Ritus habuit eius effectũ, cum fiat exequutionis

80 adimplementũ triplici modo, † ſcilicet, aut ꝑ pignora, aut per fideiuſſionẽ, aut ꝑ carcerationẽ, vt in c. Rit. 124. & ibi Cumia, & frater Marian. Maringo de Noſtratibus, in praxi ſuper d. Ritu M. R. C. not. 74. p. 1. ſecundũ Bal. in l. 2. C. de ſenten. quæ ſin. cert. quant. profe. n. 8. & ſic patet ꝙ fuit bis in iſto caſu iudicatũ, ꝑ

81 quas binas ſentẽtias † in contradictorio iudicio dicĩ in iſto Regno introducta cõſuetudo, Frãch. dec. 91. nu. 6. Apont. conſ. 54. n. 14. Marc. de Mãtua ſing. 131 nu. 2. Bal. in rubr. C. quæ ſit lõg. cõſuet. nu. 4. & Maſtrill. loco cit. dicit ꝙ ita Ritus ꝑdictus fuit ſemper ĩ iſto Regno interpretatus, tàm in iudicando, q̃ in cõſu

82 lendo ꝑ doctiſſimos viros, & quæ † certã habuerũt interpretationẽ ab antiqs, minime mutanda ſunt, Affl. dec. 222. in fi. Franch. dec. 441. n. 7. per l. minime ff. de legib. & not. infra q. 10. verſ. quo quidem beneficio.

83 Non obſtat, ꝙ promittens de ratho teneatur † ad factũ, qui nõ gaudet ceſſione bonorũ, ergo nec iſto beneficio, vt not. infra q. 11. ꝑ c. Rit. 590. Nam Ritus loquiĩ in eo, qui vult cedere bonis, quãdo eſt obligatus ad ſeruitia, ſeu epera ꝑſonalia, nos aũt verſamur in ſolutione dotium, ſeu pecuniȩ debitȩ ꝑ perſo-

84 nas, † quibus cõpetit iſtud beneficiũ, ſcilicet quãdo ſocer ſe obligauit ſoluere dotẽ, & pro generi ſecuritate ꝓmiſſit de ratho, ꝑ aliquo, quo caſu ſocer ſoluẽdo dotẽ, liberaĩ ab ipſa promiſſione de ratho, & ſic eſt debitor pecuniæ, ſed ſi pro debito dotiũ carcerari non poteſt, ꝑ iura ſuperius notata, ergo non obſtãte dicta rathi promiſſion, gaudet iſto noſtro beneficio, & moleſtari non poteſt.

Secundo amplia quod militat quoq;

85 † noſtrũ beneficiũ in cenſu annuali iuxta formã Bullæ, & Regiæ Pragmaticæ, debito ꝑ perſonas, q̃ nõ tenenĩ vltra q̃ facere poſſunt, deducto nè egeant, rõ ea

86 quidẽ eſſe videĩ, quia iſtud † beneficiũ modificat exequutionem, vt infra not. in 2. par. verſ. & iſta exceptio, & verſ.

C ſeq.

87 ſeq. & exceptio modificatiua † admit-
tiẽ aduerſus exequutionem cenſus bul-
laris,eximius Pet. de Greg. de noſtrati-
bus,q.9.n.22. de cenſib. vbi dicit,ꝙ eo-
dem modo poterit opponi exceptio mo
dificatiua executiònis, ſi legitimè con-
ſtiterit authẽticis documentis, vel alijs
ſcripturis plenã fidẽ facientibus;quę nõ
impugnaret ipſam executionẽ,prout op
poni poteſt exceptio modificatiua ſen-
tentiæ,quæ tranſiuit in rem iudicatã,al
legat Iaſ.in l. 1.C.de iur.& fact. ignor.
& not.infra p.2. nu.15. & iſtud benefi-
88 ciũ † admittitur aduerſus ſentẽtiã , quæ
tranſiuit in rem iudicatã, Ang. Aret. in
§.ſed & ſi quis,in fin.inſtit.de action.&
not.infra in 2.p. verſ. & licet exceptio,
circa finẽ, n.26. & patet ex eodẽmet in-
ſtrumento authentico plenã fidem fa-
ciente,vt infra not.poſt n.97. Ergo eo-
dem modo põt opponi aduerſus execu-
tionem cenſus bullaris,cum qua opinio
ne videẽ trãſire Milan.dec.13.n.72.lib.
2.ratio eſt ibi, quia Regia pragmatica
reijcit exceptiones, quæ impugnãt eius
89 executionem,ſed exceptio † modificati
ua non impugnat ſententiã, ita nec dif-
fert,nec impedit eius executionem , er-
go beneficium iſtud admittiẽ , quia nec
impugnat ſentẽtiam,nec eius executio-
nem impedit,ut ſupra not.& infra nota
bo in 2. p. d. verſ. & iſta exceptio;Et li-
cet Intrigl. contrariũ teneat in ſuo tra-
cta.ſuper Bulla, & Reg.pragm.q.61. n.
17.& 18.per rationem ibi,ꝙ ſtãte pacto
90 de non † opponendo quod ſolet appo-
ni in contractu bullari,repellunẽ omnes
exceptiones modificatiuæ, quæ opinio
ante eum fuit Pet.de Greg.in d.tract.de
cenſib.q.10.n.13.& refert, & ſequiẽ Mi
lan.d.dec.13.poſt nu.72. & 73.in fi.vbi
dicit, ꝙ hodie ex modo contrahẽdi vir-
tute dicti pacti reijciunẽ exceptiones
modificatiuę, & ſequiẽ etiam Burg.d.
tract.de laudimio,inſpect.40.nu.6.p.3.
attamen ea ratio nõ obſtat huic noſtræ
ampliationi, quia pactum de non op-
91 ponendo † etiam iuratum, non valet
aduerſus huiuſmodi beneficium,vt not.
ſupra,verſ.nec pactum,dxit Intrigl.ſin-
gul.90. lib.1. ergo eius ratio iſto in ca-
ſu non obſtat, & ſic non obſtante dicto
pacto reiectiuo, admittitur iſtud bene-
ficium in debito iuxta formam Bullæ,
& Regiæ pragmat. hoc eſt qñ conue-
niuntur parentes, quibus debetur reue
rentia, nam illis omnino pactum præ-
dictum non obſtat, vt not. in d. verſ.
nec pactum,quaſi per totum;tanto ma-
92 gis ꝙ pactũ de non opponendo, † cõtra
bonos mores nõ valet,dixit Intrig.d.q.
61.n.8. etiã iuratum, & iſtud pactum, ꝓ
quod parentes venirent conueniẽdi in
ſolidum, eſt cõtra bonos mores,vt not.
ſupra in verſ. videndum eſt,nu.23.& in
d.verſ.nec pactum, nu.41. & ſeq. & p.2.
verſ. quæ exceptio nu. 29. ergo pactum
de non opponendo nihil operatur ad-
uerſus noſtrum beneficium ratione re-
uerentiæ naturalis, debitæ parentibus,
93 qui † non obſtante tali pacto poſſunt
excipere iſtud beneficium in prima in-
ſtantia,ſecus circa alias perſonas, qui-
bus reuerentia non debetur, vt notaui
in d.verſ.nec pactum, num. 48.ex quo
quando non debetur reuerentia, pactũ
de non opponendo tollit iſtud benefi-
cium, & omnes exceptiones modifica-
tiuas aduerſus executionem cenſus bul
laris in prima inſtantia,ſecus in alia iu-
ditij inſtantia, Intrigl.q.14. nu.4. & q.
46.nu.25.in d.tract.de cenſib.Milan.d.
dec.13.n.63.Foller. ſuper bull. in verb.
quæ quidem exceptio n.16.& 34.& per
Rit. huius Regni 116. Regis Alfonſi,
Paul.Caſtrenſ. in l.ſi feriatis diebus, ff.
de ferijs,Muta ĩ M.C.R.c.dec.94.n.27.
idẽ Muta ſuper c.Regn.Sicil.Regis Al-
fonſ.to.5.poſt c.355.ſuper prag.de cẽſi-
b⁹ n.218.fol.115.per Giurb.dec.44.vbi
dicit in fi.quod fuit deciſum contra filiũ
familias obligatũ cũ patre ſui iuris effe-
ctũ,opponẽtẽ de beneficio noſtro ſibi cõ
petente pro obligatione cẽſus iuxta for
mã bullæ,quod non audiatur niſi facta
prius ſolutione cenſuum decurſorum
ratio eſt infra, vt in ſequenti verſ. & ſic
ratio prędicta valet aduerſus perſonas,
quibus reuerentia non debetur, ſecus
94 aduerſus parentes, † quibus debetur
reuerentia,quia neque tacitè,neque ex-
preſsè, poſſunt renuntiare iſti beneficio
etiam cum iuramento, vt notaui ſupra,
verſic.videndum eſt,per totum, & infra
p.2.

Digitized by Google

par.2.verſ.& iſta exceptio n.10.& 11.
Et ſic in prima inſtantia obſtat ratio, quam refert Do.Intrigl.loco citato nu. 19. contra D.Pet.de Greg.quòd pragmatica ſuper bull. † reijcit exceptiones modificatiuas, nam ratio eſt ibi, quòd quando ſtatutū fauet exequutioni inſtrumentorum, reijciuntur † exceptiones modificatiuæ, prout dictat pragmatica ſuper Bulla, per illa verba in text. (quę quidem exequutio &c.) quā ſequitur Graſſ.de except.in prælud.n.233.in fi. & ante omnes firmat Io.Aloyſius de Sept.de Noſtratibus, ſuper Bull. in illa quæſtione, an admittatur exceptio ſimulationis,in 2.argum.verſ.2.vt refert Milan.d.dec.13.n.64.cum ſeq.ſecus qñ fauet inſtrumento,vt not.infra p.2.ver. amplia 1. in fi. ſed iſto caſu pragmatica ſuper Bull.fauet executioni inſtrumentorum, ergo exceptiones modificatiuæ non admittunt aduerſus eius exequutionem,& per conſequens iſta noſtra exceptio,quæ modificat exequutionem.

95

96

Tandem ratio prædicta non hēt locū in caſu noſtro, quia Doctores loquunt de exceptione modificatiua,quæ impedit,vel minuit executionem,quæ requirit altiorem facti indaginem;prout not. p.2.nu.20. & talis exceptio repellit per pragmatic.noſtram ſuper Bulla,& non exceptio, quæ † euidenter ex facie inſtrumenti liquet, Alex.conſ.33.nu.16. vol.3. Marſil. in rubr. C. de ptobat.nu. 159.Io.Bapt.Ferrett.conſ.85.n.5.lib.1. Burg.d.inſpect.40.nu.125.& not.infra p.2.n.55. dicit poſt omnes Milanenſ.d. dec.7.n.32.& per ea quæ dicit idem de Milanenſ. dec.13. num.69.70. ſed iſta exceptio liquet ex ipſo inſtrumento debitorio,vel contractu bullari, ergo non dicitur excluſa ab ipſa pragmatica ſuper Bulla,quia neque malitioſè, neque cauſa differendi ſolutionem opponitur, & dicit exceptio notoria, parentes quo caſu omnino admittenda eſt, quia aliàs eſſet cōtra receptam reuerentiam naturalem,& contra bonos mores, ex quo in carcerem detruderentur parentes per filios, & generos,qui loco filiorum ſunt, l.contra parentis,ff.ſol.matrim. contra præceptum Dei, honora parentes, Matth.

97

c.15. Imò induceretur peccatum mortale,vt not.in quæſt. 5. quia ſi exceptio iſta, iſto caſu non admitteret, eſſet denegare alimenta parentibus,vt ibi not. ergo ad remouendū peccatum mortale, dicendum eſt, quòd iſtud Beneficium competit parentibus aduerſus exequutionem cōtractus Bullaris,ac etiam marito ob reuerētiam maritalem in prima inſtantia,ex quo non impedit,neq; minuit exequutionem, ſed exequutio fit, deducto nè egeat, nè parentes careant alimentis,patet,quia ſi pactū de nō opponendo, cum iuramento non obſtat iſti noſtro beneficio fauore parentum, quibus debetur reuerentia naturalis in prima inſtantia,vt ſupra not.ergo neq; ſtantutum, ratio eſt, quia plus operat pactum,quàm ſtatutum,Ioan.de Amic. conſ.32.in fin.Milan.d.deciſ.13.nu.81. lib.2. & pinguius † prouident contrahentes pacto de non opponendo; quàm pragmatica ſuper bulla, Pet.de Grego. de cenſib.d.q.10.nu.10.Milan.d.deciſ. 13.poſt num.72. & nihilominus pactum prædictum iuratum non obſtat noſtro Beneficio,ergo neque pragmatica,confirmatur per ea, quæ not. in prima ampliatione ſcilicet, quod iſtud noſtrum beneficium admittitur aduerſus exequutionem promiſſionis de ratho, non obſtante ſtatuto,ergo ſi non obſtat ſtatutum,neq; pragmatica ſuper bulla obſtare debet,quia nil aliud eſt pragmatica,niſi ſtatutum,ex quo pragmatica dicitur reſcriptum Principis, gloſ.in cap. peruenit 101. diſt.Bertac.in verb. pragmatica in princ. & ſtatutum † & reſcriptum æquiparantur,cap. quæ in Eccleſiarum,& ibi Innoc.de conſtit. Bal.in l. 1.in 2.notab.C.de legib.Bertac. in ver. ſtatutum, verſ.25. ergo ſicut non obſtat ſtatutum, ita etiam non obſtat pragmatica ſuper Bulla, adde Graſſ. de effect. clericat. effect.7. nume. 15. qui loquitur in clerico, qui in caſu iſto gaudet beneficio capit. Odoardus, & carcerari non poteſt, & not. quæſtio. 10. ampliat. ſecunda. & ita pluries fuiſſe iudicatum in fauorem ſoceri, vt notaui in q. ſeptima;& licet per curiam prætorianā huius vrbis Panormi ſemel fuiſſet

98

99

100

interloquutum (reijcianſ oppoſitiones) tamen in M.R.C. fuit dicta interloquutoria reuocata per D. de Milanenſ. tunc iudicẽ d. M.R.C. cui fuit commiſſa cauſa, a qua fuit appellatum ad Tribunal Conſiſtorij S.R.C. per quod Tribunal fuit prædicta ſentẽtia dicti D. de Milanenſ. cõfirmata in fauorem ſoceri, & ita interloquutum fuit per d. Curiam prætorianam in fauorem Mariani Mirabella ſoceri conuenti ad inſtantiã Ioannis Gregorij de Aſero pro reſiduo dotium, virtute capitulorum matrimonialium, in quibus erat redditus conſtitutus iuxta formam Bullę, & Regię pragmaticę, cum pacto de retrouẽdendo, & fuit admiſſus ad noſtrum beneficiũ, & appellatum ad M.R.C. & fuit interloquutoria confirmata, vt not. in d. q. 7. & etiã not. in præcedenti ampliat. & ab iſta opinione non eſt recedendum, neq; in iudicando, neq; in conſulendo [redacted] Giurb. d. deciſ. 44. poſt num. 12. quicumq; igitur creditor oſtendat inſtrumentum publicũ inde eſt, vt bullari executione excepta, pronuntiat ſemper M.R.C. reijciantur oppoſitiones deducto nè egeat; hoc eſt poſt adimplemẽtum in qndena iuxta interpretationem noſtri Ritus, ꝑ ut etiam not. in præcedenti ampliat. licet viderim pluries ſeruari per non nullos prudentes iudices, admittere ſoceros ad iſtud beneficium ante adimplementum, non obſtante Ritu, iuxta iuris diſpoſitionem, vt not. ſupra n. 39. in fin. & vbi non † ad eſt tale ſtatutum, vel ob-
101 ſeruãtia, ante adimplemẽtũ admictunſ, non obſtante pacto de nõ opponendo.

Primo fallit ſi is, cui à lege, vel ab homine cõcedit beneficiũ, cõmittat ingratitudine, nã quẽadmodũ ꝑpter ingrati-
102 tudinẽ † ammittunſ alimenta l. fi. C. de alim. liber. Bal. in l. fi. C. de reuocãd. donat. Bar. in tract. de alimẽt. n. 11. vbi dicit ex qb⁹ cauſis pater filiũ exhęredare põt eiſdẽ filio, vt ingrato, alimẽta denegare põt, ꝑ gl. in l. quis à liberis, §. vnde ſi iu-
103 dex, ff. de lib. agnoſc. ita amittiſ † beneficiũ deducẽdi quãtũ op⁹ eſt, nè egeat, ex quo cõcedit rõne alimẽtorũ, vt ſ. notaui in prin. verſ. 2. & dixit ẽt Iaſ. ĩ §. ſũt ꝑterea verſ. ſed & ſi qs n. 5. inſtit. de act. Surd. de ali. p. 1. q. 78. poſt n. 57. 59. ſeq. vbi dicit, ꝗ iſte caſus nõ poniſ ab alijs.

PROOEMIVM SECVNDÆ PARTIS.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio, nè quis teneatur vltra quàm facere põt eſt dilatoria, & non perpetua.*

2 *Exceptio, nè quis teneatur vltra q̃ facere põt, eſt dilatoria ſolutionis, et nõ iudicij.*

3 *Exceptio, nè quis teneatur vltra quàm facere poteſt, non ſemper obſtat agenti.*

4 *Exceptio, nè quis teneatur vltra q̃ facere põt, ad hæredẽ extraneum non tranſit.*

5 *Exceptio, nè teneatur vltra q̃ facere põt, eſt mera perſonalis, & non obſtat cui facta eſt delegatio ex cauſa lucratiua, vel oneroſa, licet obſtaret delegãti.*

6 *Bannitus an poſſit cedere bonis.*

7 *Exceptio, ne quis teneatur vltra q̃ facere põt, obſtat delegato qñ obligatio non mutatur, tã ex cauſa lucratiua, q̃ oneroſa.*

8 *Exceptio, quę obſtat cedenti obſtat ceſſionario.*

9 *Exceptio, qua concernit iuriſdictionẽ ſubdelegantis, obſtat delegato.*

10 *Exceptio, ne quis teneatur vltra quàm facere põt, opponi poteſt poſt ſententiam.*

11 *Reuerentia maritali non poteſt, neque tacitè, neq; expreſſe renunciari.*

12 *Exceptio, nè quis teneatur vltra q̃ facere poteſt, ſententiam non impugnat.*

13 *Exceptio, qua non impugnat ſententiam, poteſt ſemper opponi.*

14 *Exceptio, ne quis teneatur vltra q̃ facere poteſt, moderat executionem.*

15 *Exceptio, quę non impugnat ſententiam, res iudicatas non reijcit.*

16 *Exceptio, qua ſententiam non impugnat, poteſt opponi poſt ſententiam, qua tranſiuit in rem iudicatam, & n. 26.*

17 *Exceptio dilatoria debet infra triduũ allegari, et infra quinq; dies immediate ſequentes probari, ex conſtit. Regni.*

18 *Exceptio, nè qs teneatur vltra q̃ facere poteſt, modificat executionem ſententiæ.*

19 *Conſtitutio Regni loquitur de exceptione modificatiua, probanda per teſtes.*

20 *Litis cõteſtatio impeditur ꝑ obiectũ dilatoriæ exceptionis, donec ꝓbatur exceptio.*

21 *Exceptio, qua impedit litis conteſtationẽ, de-*

debet ante illam opponi.

22 *Exceptio, quæ impedit litis conteſtationẽ, orta poſt litis conteſtationem, poteſt opponi poſt litis conteſtationem.*

23 *Exceptio, impediens litis ingreſſũ in vim peremptoriæ, põt opponi poſt litis conteſtationẽ, vt plenariè ſequatur abſolutio.*

24 *Exceptio dilatoria, continens grauamen ſucceſſiuum, poteſt opponi quandocunque ante ſententiam.*

25 *Exceptio, nè quis teneatur vltra q̃ facere, poteſt, poteſt opponi in exequutione ſententiæ.*

26 *Exceptio, nè quis teneatur vltra quàm facere poteſt, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam.*

27 *Exceptio, nè quis teneatur vltra q̃ facere poteſt, poteſt quandocunq; opponi, & allegari.*

28 *Exceptio, ne qs teneatur vltra quàm facere põt, quando cõpetit ratione reuerẽtiæ perſonæ, illi renuntiari non poteſt.*

29 *Exceptioni nè qs teneatur vltra quã facere poteſt, etiam cum iuramento renuntiari non poteſt. & n. 38.*

30 *Pactum contra bonos mores non firmatur iuramento.*

31 *Pactum de futura ſucceſſione, non valet, nec iuramento firmatur.*

32 *Pactum contra bonos mores naturales non firmatur iuramento.*

33 *Ius naturale eſt indiſpenſabile, & incommutabile. & n. 39.*

34 *Pactum contra bonos mores ciuiles, valet & firmatur iuramento.*

35 *Iuri naturali propriè renuntiari non poteſt.*

36 *Reuerentia, quæ debetur parentibus, & ſoceris, debetur iure naturali.*

37 *Reuerentia, quæ debetur parentibus, & ſoceris, eſt de iure diuino.*

38 *Exceptioni, ne quis teneatur vltra quàm facere poteſt, debita ratione reuerentiæ naturalis, renuntiari non poteſt, etiam cum iuramento.*

39 *Ius naturale eſt immutabile; ius autem ciuile mutari poteſt.*

40 *Reuerẽtia, quæ debetur patronis, eſt quaſi naturalis.*

41 *Benefacientibus benefacere iure naturali tenemur.*

42 *Reuerentia quaſi naturalis, etiam cũ iuramento remitti non poteſt.*

43 *Filij, negando alimenta parentibus, pluſquàm mortaliter peccant.*

44 *Pactum, inducens peccatum mortale, etiã iuratum, non valet.*

45 *Ius diuinum, ac naturale, per conſuetudinem minime mutari poteſt.*

46 *Peccata quanto ſunt diuturniora, tanto ſunt grauiora.*

47 *Pactum, inducens ſolum veniale peccatũ, non firmatur iuramento.*

48 *Iuramentum, interpoſitũ ſuper obſeruantia peccati mortalis, eſt nullum.*

49 *Reuerentia, quæ debetur patri per filium, debetur etiam marito per vxorem.*

50 *Reuerentia, quæ debetur marito, debetur vxori.*

51 *Pactum, quòd maritus conueniatur vltra quàm facere poteſt per vxorem, non valet.*

53 *Iuramentum mariti renuntiantis iſti beneficio eſt nullum, & illicitũ, & non obligat, & admittitur, abſq; abſolutione.*

54 *A iuramento nullo non eſt neceſſario abſolutio.*

55 *Abſolutio iuramenti ſuper contractu ſimulato non requiritur.*

56 *Abſolutio non eſt neceſſario à renuntiatione hypothecæ, cũ iuramẽto, quando ad eſt enormiſſima læſio ad agendum.*

57 *Iuramentum, quod ſeruari poteſt ſine diſpendio ſalutis æternæ, ſeruari debet iuramentum quod non obligat abſolutio eſt ſuperflua. ibid.*

58 *Quod neceſſario deſtruendum eſt, authoritas ſuperioris non eſt neceſſaria.*

59 *Abſolutio à iuramento contra bonos mores naturalis non eſt neceſſaria.*

60 *Iuramentum, quod ſeruari nõ poteſt, ſine interitu ſalutis æternæ non eſt obligatorium, & iurans poteſt propriè authoritate contrauenire.*

61 *Renuntians beneficio deducto nè egeat cum iuramento, eo vti non poteſt, niſi obtentu abſolutione.*

62 *Priuilegium conceſſum ex cauſa reuerentiæ ducta à bonis moribus, vel ex alia cauſa, in nobilibus, & militibus poteſt cum iuramento renuntiari.*

Reuerentia debetur nobilibus, & militibus, à bonis moribus iuris ciuilis. Reuerentia, quæ debetur à bonis moribus iuris

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

iuris ciuilis renunciari poteſt. ibidem.

63 *Reuerētia quæ debetur parentibus, & marito eſt introducta à bonis moribus iuris naturalis.*

Reuerentia, quę debetur à bonis moribus iuris naturalis renunciari non poteſt. ibidem.

64 *Iuramentum mariti, vel parentum renunciantiū beneficio deducto nō egeat, eſt inductiuum peccatū mortale, & ſeruari non debet.*

65 *Iuramentum inducens peccatum mortale non eſt ſeruandum, nec requiritur abſolutio.*

66 *Abſolutio iuramenti in ſex caſibus non eſt neceſſaria.*

67 *Iurans non loqui, patri, matri, ſorori, vel fratri, aut eis humanitatis ſubſidium non cohibere abſoluendus eſt.*

Iuramentum non loqui parentibus fratribus, & ſororibus, vel eis humanitatis ſubſidium non cohibere, eſt illicitum, & repugnat rationi naturali. ibidem.

68 *Senſus capitu. cum quidem §. vltimi eſt quod abſolutio ad cauthelam potius in ea ſpecie, quam neceſſario requiritur.*

69 *Abſolutio eſt neceſſaria, quoties id, quod aliquo caſu poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, licet eius obſeruatio peccatum inducat.*

70 *Iuramentum inducens peccatum veniale non valet, nec ſeruari debet.*

71 *Abſolutio à iuramento, illicito, vel contra bonos mores non eſt neceſſaria, licet iurans committat peccatum iurando id, quod in diſpendiū ſalutis æternæ manifeſtè vergebat.*

72 *Opinio, quod abſolutio non eſt neceſſaria à iuramento illicito, & contra bonos mores, eſt ſequenda tamquam benignior.*

73 *Abſolutio à iuramento illicito, & contra bonos mores tàm agendo, quàm excipiendo non eſt neceſſaria, & ita pluries fuit deciſum.*

Vbi leges non diſtingunt, nec nos diſtinguere debemus. ibid.

74 *Parentes & maritus de ſtilu Mag. R. C. admittuntur abſq; abſolutione iuramenti.*

75 *Iuramentum interpoſitum contra bonos mores, & ius naturale eſt illicitum, & non obligat.*

76 *Stylum debemus attendere.*

77 *Stylus vbi non eſt, tutius eſt petere abſolutionem ad cauthelam.*

Abſolutio non eſt petenda ex neceſſitate alias ſequeretur iuramentum eſſe validum quod eſt abſurdum. ibid.

78 *Petitio abſolutionis à iuramento illicito, & contra bonos mores, vti debet verbis proteſtatiuis, & peti debet ad cauthelam.*

79 *Abſolutionem petens ad cauthelam non videtur fateri abſolutionem debitam, nec eius delictum.*

80 *Abſolutio vbi de neceſſitate requiritur ante quam agatur peti debet.*

Abſolutio à iuramento concedi non poteſt ei, qui prius contra iuramentum venit. ibid.

81 *Fruſtra legis auxilium inuocat, qui committit in legem.*

82 *Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, poteſt opponi aduerſus inſtrumentum, non obſtante ſtatuto, quòd nulla exceptio opponi poſſit.*

83 *Exceptio, q̄ colligitur ex inſpectione eiuſdē inſtrumēti, admittitur non obſtante ſtatuto, dictante, quòd nulla exceptio opponi poſſit.*

Ritus priuilegiat inſtrumentum publicū in publica forma redactum, confectum in Sicilia. ibid.

84 *Exceptio, quæ colligitur ex inſpectione eiuſdem inſtrumenti, eſt pariter priuilegiata quemadmodum actio.*

85 *Statutum, fauens executioni inſtrumēti, nullam exceptionem admittit, etiam modificatiuam.*

86 *Exceptio, ne quis teneatur vltra quàm facere poteſt, ſi non eſt oppoſita in termino dato ad opponendum omnes exceptiones dilatorias ante ſententiam, poſtea opponi non poteſt.*

87 *Exceptio, ne quis teneatur vltra quàm facere poteſt, oppoſita ante ſententiam, & per iudicem reiecta, amplius opponi non poteſt, niſi fuerit appellatum.*

88 *Iudex ſi condemnat in ſolidum eū, qui non tenetur vltra quàm facere poteſt, eſt pu-*

puniendus in ſindicatu.

89 *Obligatio in ſolidum facta poſt ſententiam per eum, qui non tenetur vltra quàm facere poteſt, tenet, & in ſolidum ille tenetur.*

90 *Hares, ſi poſt aditam hæreditatem in ſolidum ſe obligauit, in ſolidum tenetur.*

1 QVÆ † quidem exce-
ptio noſtra, nè quis
teneaẽ vltra q̃ face-
re poteſt, deducto
nè egeat, eſt dilato-
ria, & non perpetua,
Bar. in l. ſunt qui, n.
1.ff.de re iudic.& in l.3. vbi gl.n.4.de ex-
ceptio.& ibi Hugo.quẽ allegat ibi Bar.
contra Ioan. per l. nam ſi maritus, ff.de
condict.indeb. Ioan.in l.inter eos,ff.de
re iud. Cy.in l.exceptionẽ C.de proba-
tio. ſed melius in l. 1. C. de iur. & fact.
ignor.& ibi Doctores, ratio eſt ꝑ Bar.in
d.l.3. quia actio non perimit, nam ſi ve-
nerit ad pinguiorem fortunam, poterit
conueniri, Alex.in d.l. ſunt qui n.9. vbi
dicit, quòd communiter teneẽ, quod ſit
2 dilatoria, & ꝙ † ſit dilatoria ſolutionis,
& non iudicij, dixit Paul. de Caſtr. ibi
nu.2. quia ſuperuenerit ad pinguiorem
fortunam, tenetur ſoluere ꝑ ea, quæ no-
tan.in l.ſi patronus,ff.de re iud.Bart. in
l.ſi creditores,n.3.ff.de ſeparat. vbi di-
cit, licet hodie non quæraẽ, cras pote-
rit acquirere, alleg.l.ſi defunctus, C.de
arbit.tut.l.cura,§.deficiẽtium,ff.de mu-
nerib.& honorib. Zaſ.ſing.reſponſ.§.1.
n.15.lib.2.Giurb.dec.41.poſt nu.15.&
quod ſit dilatoria, tenet etiam gl. in d.l.
inter eos, in verb.inter eos, ſcilicet, quia
3 † exceptio iſta non ſemper obſtat agen-
ti,§.perpetua,& ibi gloſ.verſ.ſecus rõne
perſonæ. Et quod iſta exceptio noſtra
ſit dilatoria,& temporalis, dixit Bar. in
l.exceptiones n.4. de exceptionib. & in
l.quod nomine, ff. de condict. indeb.§.
appellanẽ, in princ.& ibi gl.inſtit.de ex
cept.Campeg.in trac.de dot.p.3.q.257
ſcilicet quando quis vno tempore non
eſt ſoluendo, poteſt prodeſſe debitori,
& abeſſe creditori, alio tempore, in quo
peruenerit ad pinguiorẽ fortunam erit
ſoluendo,& in ſolidũ tenebiẽ, ita Vinc.
de Franch.dec.221.n.11.Alber.de Ro-
ſat.& Bal.in l.ex diuerſo, ff. ſol.matrim.
d.l.cura,§.deficientium,& ibi Bar.ff.de
muner.& honor.Gugl.& Iacob.Butrig.
in l.nam & ſi maritus,ff.de cond.indeb.
Paul.Caſtr.in l.rei iudicatæ, ff.ſol. ma-
trim.Bar. in l.ex diuerſo, §.ſi in iudicio
n.15.vbi dicit, ꝙ iſta exceptio eſt tempo
4 ralis, quia finiẽ in vita, † & ad hæredẽ
extraneum non tranſit ꝑ l. maritum, &
ſeq.ff.ſol.matri.l.ẽt filios, & ibi Docto-
res, tit.eod. Iaſ.in l.1. n.15.C.de iuris &
fact.ign. Fõtan.de pact.nup.clauſ.7.gl.
3.de dot.reſt. pars 11.n.90.f.743.lib.2.
5 Quæ † exceptio, nè quis teneaẽ vltra
quam facere põt, eſt mere perſonalis,&
non obſtat ei, cui facta eſt delegatio ex
cauſa lucratiua, vel oneroſa, licet obſta-
ret delegatio, Alex. in l. Neſennius, in
princ.ff.de re iud. & ibi Paul. de Caſtr.
n.1. ſequiẽ Iaſ.ibi nu.1.2.3.& 6. vbi di-
cit, ꝙ iſta exceptio non ſolum eſt perſo-
nalis ex parte opponentis, ſed etiam eſt
perſonalis ex parte eius, contra quem
opponitur: vnde non poteſt opponi cõ
tra habentem cauſam à donatario, etiã
lucratiuam, tex.eſt in l.quod id quod §.
fi.ff.de donatio. ibi dicit tex. quia nihil
prius ſecundo, à quo conueniẽ, donauit,
licet ſit ei delegatus ex cauſa donatio-
nis, l.in ędibus,§.pen.ff.de donation.&
ideo egrediẽ perſonam, quia eſt mere
perſonalis, l.quia tale, ff.ſol.matrim.Sa-
lyc.in l.nec maritus, ff.eod.tit.& ſic non
obſtat ei, cui facta eſt delegatio ex cau-
ſa lucratiua l.doli mali, ff. de nouation.
in verb.diuerſum eſt, & eſt text.expreſ-
ſior, quod ſit in iure, ſecũdum Bart.Bal.
& alios ibi, & alibi non habeẽ, vbi ad
hoc Bar.facit diſtinctionem, quæ vidẽ-
da eſt, ex quo eſt vtilis, idem Bart. ſing.
33.Io.And. in c.1. & ibi gl. de iur. patr.
in 6. Ang.in d.l.Neſennius num.1.idem
Bar.in l.apud celſum, §.ſi cum legitima
nu.1. ff.de dol.mal.& met.cau. Specu.in
tit.de ceſſ.actio. §.1. verſ.illud n.26. vbi
facit differentiam inter cauſam lucrati-
6 uam,& oneroſam,& ibi quæriẽ † an bã-
nitus poſſit cedere bonis, & dicit ꝙ ſi ſit
bannitus ex cauſa, ex qua bona publi-
canẽ,& tunc ceſſio non valet, quia actio
nes cõpetunt fiſco,& ſic obſtat exceptio
de-

delegato ; ſi verò ex alia cauſa diſtin-
guit,aut ex cauſa lucratiua , & tunc ob-
ſtat delegato , ſi vero ex cauſa oneroſa,
& tũc nõ obſtat d.l. apud celsũ §. ſi quis
autẽ Bal.in l.3.§ ſi filius,ff. quod quiſq.
iur.& l.per diuerſas,C.mandat.l. & hæ-
redi,§.nos autẽ,ff. de pact. Ang. & Bal.
in l.ſi cum dotem,§.ſi patri.ff.ſol.matri.
& in d.l.apud celſum, §.ſi cum legitima
7 hoc† aũt verũ qñ mutat̃ obligatio,ſecus
qñ nõ mutat̃;quo caſu sẽper obſtat ceſ-
ſionario, tã ex cauſa lucratiua,q̃ onero-
ſa,Iaſ.in d.l.Neſennius poſt n.6.verſ.ad
hoc limita, & verſ. ſecus qñ non mutat̃,
per tex.in l.ſi poſt diuortium, & per l.ſi
maritus, ff. ſolu.matrim.idem Iaſ.in l.ſi
res obligata,n.4. ff.deleg.1. vbi excep-
8 tio † quę obſtat cedenti,non obſtat ceſ-
ſionario, qñ eſt diuerſa rõ l.fi.& ibi glo.
C.de iure dotium : ergo quando eſt ea-
dem rõ obſtat ceſſionario,vt not. in q.1.
ampl.6.per Milanenſ.dec.1.lib.2.Socy.
iun.conſ.74. num.6.vol.6.Bero.conſ.32
n.46.lib.2.Gabriel conſ.70.n.2.& cõſ.
355.lib.1.in fi.& ita dicit Pet.de Anch.
in cap.ſi diligenti, ff.de offi. deleg. in 6.
vbi exceptio,quæ obſtat deleganti,ob-
ſtat eius ſubdelegato , & dicit ibi, hoc
9 eſſe verum,qñ exceptio † afficit, & con-
cernit iuriſdictionem ſubdelegantis, &
ſic quando eſt eadem ratio , exceptio,
quæ obſtat deleganti, obſtat delegato,
not.q.1.n.27.& n.30.& q.12. fall.5.
10 . Et iſta † exceptio, nè quis teneat̃ vl-
tra quam facere põt, deducto nè egeat,
põt opponi poſt ſentẽtiã, quando iudex
ſimpliciter condẽnat maritum,quia ta-
cite hoc beneficium hẽt à lege Bal. in l.
1.n.1.C. quod cum eo,& gl.& ibi Imol.
in l.ex diuerſo,§.ſi in iudicio, ubi dicit,
ꝙ eſt ſpeciale,& ibi Bar.n.8.& Alex. nu.
3.ff.ſol.matr. §.præterea,& ibi glo.ma-
gna inſtit.de except. Spec. in tit. de ex-
cept.& replicat.§.1.poſt n.7.& §.dicto,
verſ.4.& 5.nu.14.l.vnic. §. cum autem,
C.de rei vxor.actio.Gaſp.Beat. de ino-
pe debit.c.17.n.77.Campeg.in d.tract.
de dot.p.3.q.253. Nicol. Caluo luſ. in
prax.iudiciorum.§.except.contra libel.
concl.1.n.12.fol.252. ratio eſt ibi,quia
non impugnat ſententiam , Marant.in
Specu. aur. praxi ciuilis p.6. de except.
fol.105. n.18. & alia ratio eſt per Imol.
11 in d. §. ſi in iudicio propter reuerentiã
maritalem , cui non poteſt expreſsè re-
nuntiari,ſecũdum Pet. Barboſ. & alios
in l.alia §.eleganter poſt nu.26. in fi. &
ſub n.29.ff.ſol.matrim. ergo neque taci
tè,per l.mulier, ff.ad Velle.ſed voluit al
legare, l.tam & ſi ff.ad Maced.Roman.
conſ.372. Vincent.de Franch.dec.164.
Alex.in l.ſunt qui n.10. & ibi Paul. Ca
ſtr.poſt n.1.ff.de re iud.gl.in l.inter eos,
verſ.inter eos,& l.vlt.ff.de re iudic.Bar.
in l.1. C. de iur.& fact. ignor . Molin. in
tract. de contr.diſput.113. n.15. & not.
per Affl. dec.379. in fi. vbi ceſſio bono-
rum poteſt fieri poſt ſententiam,rõ Do-
12 ctorum eſt,quia † exceptio iſta, nè quis
teneatur vltra quã facere põt,ipſam ſen
tentiam non impugnat, vt DD.quos ſu
pra not.& Iaſ. in l. eam qui §. ſi mulier,
ff.de iureiur.ſed modificat,ideo opponi
poteſt, dixit Alex. in d.l. ſunt qui n. 11.
& ibi Caſtr.poſt n. 1. verſ. quia iſta ex-
ceptio,Bar.in l.ſi fideiuſſores §.ibidem,
& l.dubitatur, ff. de fideiuſs. Iaſ. in l. ſi
res obligata poſt nu.45.ff. de legat.1.
Fontanell. de pact.nupt.clauſ.7.d. gl.3.
13 n.101.ſol.743.lib.2. & † exceptio, quæ
non impugnat ſentẽtiam, poteſt ſemper
opponi,etiam poſt ſnĩam,dixit Brun.de
ceſſ.bonor. q.20.4.p.princip.n.27. vbi
dicit cõem opinionẽ, in verſ. & nihilo-
minus,Capell.Tholo.q.321. quãdo nõ
fuit oppoſita ante ſnĩam , Rol. conſ.28.
Fanus de pignorib.in 4.memb.princip.
5.p.n.10.verſ.ſecunda concluſio, Iaſ.in
d.l.inter eos,n.10.Paul.Caſtr. conſ.143.
Ang.conſ.132. Bart. in l.pen. ff.de con-
feſs.Specul.in tit.de inſtru.editio. §. d.
n.18.Alex.conſ.61. n.2. verſ.præterea,
lib.3.Bart.in l. ſi filiusfamilias, ff. quod
cum eo,ſicut exceptio l.2. ff. & C. quod
cum eo poſt opponi ad impediendum
inſtrumenti liquidationem, ſiue liqui-
dati inſtrumenti exequutionem , non
obſtante iuramento . Prouinc.in prag.
1.ad Macedon.n.24. ex his quæ Franc.
not. dec.181.nu.11. Carauit.ſuper Rit.
Neapol.266.n.17. Minand. conſ.17.n.
4. Giurb. dec.46.nu.4. etiam poſt ſen-
tẽtiam ad impediendum illius exequu-
tionem, quæ † exceptio, nè quis teneat̃
vl-

vltra quã facere põt, concernit condẽ-
natione factã, & facit, nè cõdẽnet vltra
quã facere poſſit: ſi aũt nõ opponat ante
ſed poſt in exequutione moderet exe-
quutionẽ; licet cõdẽnatio ſit facta inſoli
dũ, ita dicit Paul.Caſt.in l.maritũ poſt
n.j.verſ.in tex.ibi ff.ſol.matr.Anch.cõſ.
6.idẽ Caſtr.cõſ.45.Alb.de Roſa.ĩ l.hos
accuſare,ff.de accuſat.Fõtanel.de pact.
nupt.clauſ.6.gl.3.n.46.f.468.p.3.lib.2.
Vbi dicit exceptio,q̃ nõ ĩpugnat ſnĩam
ſed tractat de modo, & forma illã exe-
quẽdi, ſeu de executione infrigẽda ad-
mittit, ꝑut eſt iſta noſtra exceptio, dicit
Cardin. Mantica dec.326.n.1. & quod
15 † exceptionem, quæ non impugnat ſen-
tentiam, res iudicata non reijcit, dixit
Pet.de Grego. quæſt.9.nu.20.21.& 22.
de cenſib. Iaſon in d.l.1.C.de iur.& fact.
ignor.& ibi Bar. Boer.dec.43.nu.18. &
Brun. d. quæſtio.2. verſ. nec eſt mirum,
16 quoniam omnis † exceptio, quæ ſenten-
tiam non impugnat, etiam poſt ſenten-
tiam, quæ trãſiuit in rem iudicatam, op-
poni poteſt, Guid.Pap.ſing.735.vbi di-
cit, quòd exceptio noſtra, nè quis teneat
vltra quam facere poteſt, poteſt oppo-
ni poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem
iudicatam, Ang. Aret. in l. Neſennius,
ff.de re iudicat. ſed Imol. in d. l. ex ad-
uerſo, §. ſi in iudicio, dicit q̄ hoc eſt ve-
rũ circa ꝑſonas, q̄bus reuerẽtia debet,
ſecus circa alias, q̄bus nõ debet reueren
tia ſequit Cãpeg.d.q.753. in fin. vbi di-
cit, q̄ eſt benè notandũ not.in verſ.ſeq.
17 Et licet † exceptio dilatoria debeat
infra triduum allegari, per Conſtitutio
Regni, exceptiones dilatorias, in titul.
de exception. & dilatio. proponend. &
ibi Iſern. fol.mihi 159.colum.1. lin.59.
& in quinque dies immediatè ſequen-
tes probari Capyc. deciſio.83. num.1.
Mart. de Fan. de exception. imped. lit.
ingreſſ. vbi dicit, quòd exceptio dilato-
ria debet hodie probari infra octo dies
& Pet. de Grego. de iudic. cauſ. feud.
quæſtio. 13. in princip. dicit, quòd ex
forma Ritus huius Regni Siciliæ exce-
ptiones impedientes litis ingreſſum in-
fra dies octo tantum à die litis conteſta
tę proponant, & infra duos menſes, im-
mediatè ſequentes, expediant, alias ip-
ſo iure tales exceptiones ad cauſarum
merita reſeruant; & regulariter omnes
exceptiones dilatorię probandę ſunt
infra tempus iudices arbitrio aſſignan-
dum, Hierony. Fernand. in tract. diuer-
ſar. quæſt. quæſt.25. num.7. Vnde re-
pellunt exceptiones impedientes litis
ingreſſũ: exceptio noſtra nõ impedit li-
18 tis ingreſſum, ſed † modificat exequu-
tionem ſententiæ ex priuilegio iuris,
conceſſo perſonis, de quibus, Deo du-
ce, notabo, quod eſt ſpeciale, vt l. ex di-
uerſo, §. in iudicio, vbi glo. ff. ſolut. ma-
trimo. ex quo iſta noſtra exceptio non
indiget probatione per teſtes, vel aliàs
ſcripturas, ſed patet ab ipſomet inſtru-
mento, quo conuenitur, ut not. infra in
ampliat. 1. ergo non eſt ſicut exceptio
dilatoria, de qua loquit dicta conſtitu-
tio Regni, exceptiones dilatorias: cum
19 † tales exceptiones modificatiuę pro-
bandæ ſunt per teſtes, vt ipſa declarat,
quòd detur iuramentum excipienti, &
opponenti, quòd non cauſa differendi
iudicium, petit dilationem ad proban-
dum dictas exceptiones dilatorias, ſed
pro defenſione ſuæ cauſæ, & Iſern. ibi
dicit in gloſ. in verſ. exceptiones, quòd
20 inducitur quodam nouum, † quod for-
tè multi ignorant quòd per obiectum
dilatorię exceptionis impediat litis cõ-
teſtatio, donec probetur exceptio l.ele-
ganter §. ſi quis poſt, ff. de condict. in-
deb. & dicit etiam Fanus loco citato,
vbi ponit trigintaquinque caſus exce-
ptionum, impedientium litis ingreſſum;
alios ẽt ponit Iaſ. in l.ita demũ, fall. 16.
de procur. inter quos nõ eſt iſta noſtra
exceptio, q̃ ſẽper põt opponi tã ante, q̃
poſt ſnĩam, q̄a eſt exceptio dilatoria ſo
lutionis, quę ẽt poſt litẽ cõteſtatã oppo-
ni põt, dicit Bal. ĩ l.fi. in prin. verſ. aduer-
te, Nicol. de Mant. ibi C. de proba. Mar
tin. Vran. in c. exceptionẽ n.88. de exce
21 ptio. ſecus † exceptio dilatoria, q̃ impe-
dit litis ꝯteſtationẽ, nõ põt opponi poſt
ſnĩam, ſed opponi dẽt ante litis cõteſta-
tionẽ Bal. in d.l.fi. in prin.& n.3. Spec. in
§. nũc videdũ nu.2. de except. & replic.
Alex. cõſ.166.n.3. lib.6. & ita ſentit Iaſ.
in d.l. inter eos nu.10. ff. de re iud. & talis
exceptio dilatoria iudicij dẽt opponi

D an-

ante litẽ cõteſtatã,aliàs fruſtra operatur Rodol.in ſũma in tit.de iud.p.3.in rubr. de lit.cont.verſ.noua additio col.1.in fi. lin.62. Guid.Pap.dec.275.n.4. p l.fi.C. de excep, l. peremptorias, & ibi not. C. q̃ ſent.reſc,non poſſ.Surd.de alim, tit.7.q.
22 4.n.9. niſi fuerit † orta exceptio poſt litẽ cõteſtationẽ, quia tunc opponi poterit, vt in l.non diſtinguemus, §. cum quidẽ ff.de arbitr.l.2.C.de conſort. eiuſd. lit. & in cap.inſinuante, de officia delegat, Lanfranc.de Aria,de exceptionib. n.2, Mattheſ.ſing.98. n.2.not. Alex. & DD, in l.ſi mulier, ff.ſol.matr. Paul. Caſtrẽſ. in l.fin.C.de except. gl.& Bart, in d.l.2, C.de conſort.eiuſdem litis,vel niſi eſſet exceptio dilatoria, quæ reddit proceſſum retro nullum. Mattheſil.d. ſing.98, n. 3. et poſt litem cõteſtatam l.licet ibi Bar.& doct.C.de procu.rat. Salyc. in l. quod quis, C.eod.tit. Bald.in l.1.col.j. C.de iuris & fact. ignor. Fel.in c.exceptionem col.9. verſ.fallit n.8. de except, vbi ponit non nullos alios. vel niſi ſint pacto,vel conuentione coarctatę, ſeu alteratę, quia tunc poſt litis conteſtationem poſſunt opponi Guid.Pap. d. dec, 275.n.5. arg.l.qui futuram, ff. de pact. & l.commiſſoria, C.de pact.inter empt.
23 & vend.& licet† exceptio impediens litis ingreſſum, ſi ante litis conteſtationem,ad impediendum iudicium oppoſita non fuiſſet,vel ſi aliquis eam oppoſuiſſet,& ſuccubuiſſet, ad hoc tamen in vim peremptoriæ poteſt opponi, & plenè probari, vt plenaria ſequatur abſolutio,dixit Achill.Pedroch.in conſ.1. nu, 244.per Bar. in extrauag. ad reprimẽd, verſ.ſummariè n.24.& 25. vbi eſt ratio, quoniam priori caſu ad impediẽdũ proceſſum opponitur, atq; ita ad vnum finem: poſteriore verò caſu ad alium finem obijcitur, vt ſcilicet reus abſoluatur capit.veniens extr. de reſt. quem ſequitur Sard.in addit. Iaſ.in §. actionũ vbi Iaſ. n.132. Henrich.de Boreh.in verb.exce-
24 ptio, n.7.† vel ſi exceptio dilatoria,cõtinẽs grauamẽ ſucceſſiuũ, poterit opponi q̃ncumq; ante ſñiam Intrigl.ſing.60. n. 1.lib.2.Iaſ. in d.l. ita demum num.4.ver ſic.primo, C. de procurat. Archid. in c. hortamur, quæſt. 9. Bald. in l. peremtorias colum.3.C. ſentent.reſcind.non poſſe,Alex.in l.de ætate,col.2.ff. ad Trebell.Geminian.in c.ſtatuimus,col.2. de offic.delegat, lib.6. Bald. in d.l.elegãter §.ſi quis poſt,col.3.ff.de condict.indebit.Felyn.in c. accedens, colum.2. n. 15. extr.vt lit.non conteſt.& ideo exceptio noſtra poteſt opponi quandocun-
25 que etiam † in exequutione ſententiæ, vt ſupra notaui,& dicit Paul. de Caſtr. conſ.141. per d.l.ex diuerſo, §.fin. vbi Doctores omnes,Alexand. Trentacinque var. reſolut, vol.1.lib.2. de except. reſolu.1.n.9.Fontanell. de pact.nu pt.d. gl.3. nu.102.fol.743.Bertach.verb.exceptione teneaẽ verſ.tertia ratio eſt,q.2, iſta exceptio non liberat debitorem in aliquo,idem Paul. Caſtr.in d.l. Neſennius,§.in ſolidum,& ibi Doctores,ff.de re iudicat. & quòd Reus in executione ſententiæ poteſt ſemper excipere,& proponere exceptionem, quæ ſententiam non impugnat,dixit etiam Boer. d.dec. dec.43. poſt nu.5. verſ. item reus col.2. Ludouic. Bolog. in interpretationibus ĩ d.l. Neſennius §.fi.l.ſi fullo,& ibi Bar. Alber.de Roſat.Paul.Caſtr.& Salyc.& ff.de condict. fin. cauſ. Alex. conſ. 123. col.pen. verſ. circa quartum dubiũ lib. 2. Fely. poſt Abb. in capit. poſt exceptionem col. 13, verſ. & nota quod ſuccumbens,de exceptionib.Ang.Aret. in d.§. præterea,verſ. ſed & ſi qs, Cappel. Tholoſ.dec.359.ante finem; & in tantũ
26 hoc eſt verum, quòd iſta † exceptio, ne quis teneaẽ vltra quam facere põt, põt opponi etiam poteſt ſentẽtiam, quæ tranſiuit in rem iudicatã, Ang. de Aret. d.verſ.ſed & ſi quis, in final. d. l. ex diuerſo. §.fin. vbi Bartol.Guid.Pap.dec. 419. num.3. vbi dicit, quòd omnis exceptio, quæ non impugnat ſententiam, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam, vt notaui ſup. verſ.præcedenti,& dixit etiam Brun.de ceſſ.bon.in q.20.poſt n.29. verſ. nec eſt mirũ,& Lanfr.de Arian.in loco cit.poſt n.13. Vbert.de Bonac.in prac.tit.de except.& benefic.Pet.Iac.in tit. de actio.ĩ fact.ex re iud.verſ.itẽ ſiue agaẽ: ſed iſta exceptio nõ impugnat ſñiam, vt ſ. nota ui,ergo opponi põt; & ſic reſtat dicẽdũ,

quòd

Digitized by Google

27 quòd iſta † noſtra exceptio poteſt quicũque opponi,& allegari, tam coram Iudice à quo, quàm coram Iudice ad quẽ, Franciſc.Monald.conſ.28.nu.29.lib.2. dixit etiam Graſſ.in tract.de effect.cler. n.29.vbi loquitur in clerico.

28 Quę exceptio,ne quis teneatur vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, quando competit ratione reuerentiæ perſonæ,renuntiari non poteſt,vt ſupra notaui in 1.p.verſ.videndũ eſt, p Vinc. de Franc.dec.164.gl. in l.ſi conuenerit, ff.de re iudi. quam ſequunt Bart. Alex. & Paul.Caſt. ibi,idem Paul. in l. maritum,ff.ſolut.matrimo. Alex. in l.alia,§. eleganter n.16.& ibi Bar.ff.eod. Alber. de Roſat.in l.ſunt qui nu.2.ff.de re iud. Io.Andr.Hoſtienſ.& Imol. in c. Odoardus, de ſolutio Marian. Soc. in c. ſi diligenti de for.comp. Io Oinot. in §. item ſi de dote de actionib.Ant.de Butr. cõſ. 42.Cãp.in tract.de dot.q.244.not.in 2. p.nu.20.rõ Doctorum eſt,quia eſt contra caritatem, Alex.conſ.39.col.3.verſ. 3.lib.2.& conſ.133.lib.3. Alciat. in l.2. §.mutui ff.ſi cer.pet.Rot.Bonon.in dec. 28.Bal.in l. quod nomine, ff.de condic. indeb.& in d.l.alia, §. eleganter: Fontanell.de pact.nupt.d.gl.3. n.58.clauſ. 29 7.fol.743.lib.2. nec † ēt ſi fuerit exceptio noſtra renuntiata per pactum iuramento firmatum, valeret, q̃a eſt contra bonos mores,vt ſup.notaui, verſ. quatto infer p.2. Bart. in d.§. eleganter n.4. 5.6.& ibi Alex.ſecundum eius gl.quam ab omnibus communiter eſſe approbatam,refert Couar.initio 2.p.relect. c.q̃uis de pact. in 6. ex quo † pactum initũ contra bonos mores nullius eſt momenti, Landrech.conſ.30. n.9.in fi.Hieron. Fernan.de Otter.q.21. n.4. in ſuo tract. diuerſarum quæſt. Giurb. dec. 44. n.5. Io.Griuellus dec.48.nu.4. ideò non firmatur iuramento, vt ibi, & Boer. dec. 204.n.18. Ang.in d.§.eleganter nu.1.5. 22.q.4. c.1.de iureiur. c. Quintauallis, & cap.cum quidam,c.quanto, & c. non eſt obligatorium de reg. iur.in 6. auth. quod eis,C.de nupt.Intrigl. ſuper Bull. & Reg. pragm. de cenſib. quæſt.61.nu. 8.Iaſ. in l.ſtipulatio hoc modo concepta num.6. ff.de verb. obligation. capit.

30 (margin, beside "uis de pact.")

fin.vbi gloſ. magna extr.de pact. Campeg. in tractat. de dot. p. 3. quæſt. 249. etiam de iure canonico non firmatur iuramento, per iura notata, & dixit Imol. & Bartol. in d.§. eleganter num. 9. & ibi gloſ. fin. in fin. l.iuriſgentium, §. generaliter, ff. de pactis, idem Bart. in l. ſi quis pro eo nume.6.& 7. verſicul. non enim ff. de fideiuſſorib. Bald. in l. pactum,num.6.C.de collat.idem Bald. in Rubr. C. de condict. ob turp. cauſ. num. 10. verſ. Bart. dixit, Specul. in §. 1. num.27. in fin. verſic. ſunt præterea, & ſeq. de renuntiat.& concl.Iaſ. in l. pacta quæ num.1. C. de pact. & in l.paciſci, num.1. ff.eodem Decius conſ. 448. num.19. & 20. lib.4. & conſ.236.num. 14. lib.2. Alexan. conſ.28. num.2.& 4. 31 lib.3. vbi pactum † de futura ſucceſſione non valet,quia contra bonos mores, nec iuramento firmatur, Molfeſius p.4. titul. de renuntiat.quæſt.9. num.15.ad conſuetud. Neapol. ſed Abb. in dicto c. cum contingat n.7. de iureiur. ita diſtinguit, aut pactum iuratum eſt cõtra bonos mores naturales; aut contra bo-32 nos mores ciuiles: Primo caſu † pactũ contra bonos mores naturales, etiam iuramento firmatum, non valet, vt per dictam regulam, non eſt obligatorium, de reg.iur.in 6.Beat.de inope debit.capit. 17. poſt num.38. verſ. quoniam tale,Marc.Anton.de Amat.dec.16. num. 33 32. ratio eſt ibi per eum,cum † Ius naturale ſit indiſpenſabile, & in commu-34 tabile: Secundo caſu,† ſi pactũ eſt contra bonos mores ciuiles tantum, valet, Imol.in d.cap.cum contingat num. 33. Corn.in auth.ſacramenta puberum, nume.28.C.ſi aduerſ. vendit. Bal. & Paul. Caſtr.in l.pacta,quæ contra C.de pact. Couar.loco cit.colum.2. nume.1. dicit actum,contrarium iuri naturali, vel canonico, non poſſe iuramento confirmari, nec poſſe iuramẽtum quemquam obligare ad agendum id, quod iure naturali, vel canonico vetitum ſit: actum verò aduerſum iuri tantum ciuili poſſe iuramento confirmari, & dicit ibi eſſe communem opinionem, ſecundum Alberic. & alios ſupra not. poſt Baldum in l. penultim. C. vt in poſſeſſ. legat.

D 2 no-

notat etiã Dec.in l. ſi quis in conſcribẽ-
35 do n.25.C.de pact. vbi dicit,ꝙ † iuri na
turali renũtiari non põt, ſcilicet de iure
naturali, propriè, ſecus ſi ſit ius gentiũ,
quod ẽt appellatur naturale, ſecũdum
Abb.in d.c.ſi diligenti, col.2.de iur.cõ-
36 pet.ſed † reuerentia, quæ debeẽ paren-
tibus,& ſoceris,debeẽ iure naturali,l.ſi.
& ibi Bal.ĩ verſ.vltimo nota,C.de oper.
libert.Amat.d.dec.16.n.32. Idem Bal.
ĩ l.liberti,libertę,n.6.C.de oper.libert.
Bertach.in verb.reuerentia debeẽ,verſ.
5.gl.in l. regula eſt,ff.de iur.& fact. ign.
vbi naturalis eſt illa reuerentia,quæ pa
rentibus debeẽ,& notat.in auth.vt cum
de appellatio.cognoſcit.§.cauſas, & §.
hæc autem,§.1.inſtitu.de oblig. quæ ex
37 quaſ. delict. naſc. Immo † de iure diui-
no,vt ibi probat in verſ.ex lege natura-
li,& dicit Dominus, honora patrẽ tuũ,
& matrem tuam,& eris longęuus ſuper
terram, præter illud Pauli,dicentis,filij
obedite parentibus veſtris in Domino
Sot.de iuſt.& iur. art.4. verſ. reſtat fol.
51.latè Quintilian.Mandoſ.in tract. de
ingrat.c.3.in rubr.de ingrat.filior.& pa
rent. in verſ. contra verò filij, Amat.d.
38 dec.16.n.38. ergo iſta † exceptio, quæ
debeẽ parentibus ratione reuerentię na
turalis,renuntiari non poteſt, etiam cũ
iuramento, & eius renuntiatio non va-
let,vt ibi Abb.& Alex.conſ.157.poſt n.
17. verſ. & non obſtat lib.2. Gregor.
Rhomn.Thar.in q.ſuper affin.poſt n.11
verſ. naturale aũt vinculum, reddit rõ-
39 nem ſupradictã, quia † ius naturale eſt
immutabile, ius autẽ ciuile ſemper mu-
tari poteſt,& Beat.de inope debet. c.16
n.51.& ſic reuerentia, quæ debeẽ paren
tibus non ſolum eſt de iure naturali,ſed
etiã diuino; & ideo non operaẽ iura-
mentum, ſequitur Veronenſis cauthel.
40 11.n.4.Quaſi † naturalis,eſt quæ debeẽ
patronis,l.2.C.de in ius vocan. & gl. in
41 d.l.regula,rõ eſt,quia † iure naturali te-
nemur ad benefaciendum benefacien-
tibus nobis,gl.in l.error facti, ff.de iur.
& fact.ignorant.Alex.cõſ.131.n.28,lib.
5. & not.infra q.12. fall.4. & † reueren-
42 tia quaſi naturalis pacto, ẽt remitti non
poteſt, Bal. in l. pactum quod dotale n.
22.de collat.vbi dicit,ꝙ pactum contra
bonos mores iuris naturalis, vel quaſi,
non valet,nec iuramento firmatur, per
d.l.veluti,ff.de iuſt.& iur.l.vnic.C.de in
ius vocand.l.libertus,verſ.alimentorũ,
ff.de oper.libert. & ſic pactum non ſolũ
non obſtat parentibus, ſed etiam patro
nis ratione reuerentiæ quaſi naturalis:
43 confirmatur illa ratione, quia † filij ne-
gando alimenta parentibus, pluſquam
mortaliter peccant Deciſ.cauſ.conſciẽt.
c.56.n.21.& 22. ſed beneficium conce-
ditur ratione alimentorum, nè egeant,
gl.& Bar.in d.l.maritum not. in 1. par.
verſ.quod beneficium,n.4.vnde ſi vale-
ret pactum iuratum,negaretur illud be
neficium, & per conſequens alimenta,
& ſic induceret peccatum mortale,Bar-
boſ.in d.l.eleganter poſt nu. 26. & ſeq.
44 ſed † pactum inducens peccatum mor-
tale,etiam iuratum,non valet, Abb. in
c.cum contingar,& ibi Card.& in d.re-
gula, non eſt obligatorium, & ſecundũ
communem ſententiam dicit Bald.No-
uell.de dot. p.6.& in priuileg.21.n.15.
Barboſ.loco cit.adde Rodobald.Parin.
in ſuo tract. de gabell. p.7. pag.31.nu.
121.verſ.ſicuti Card. Tuſch. alleg. con-
cl.815.n.2. & fortius, neq; conſuetudo
in contrarium valet contra ius naturale
iſto caſu quãdo inducit peccatum mor-
45 tale,quia † neq; ius naturale,neq;ius di
uinum poteſt immutari per conſuetudi
nem, & etiam conſuetudo non excuſat
in peccatis quò ad Deum, ſed potius
accuſat:quia † quãto peccata ſunt diu-
turniora,tanto ſunt grauiora,32.q.7.c.
46 flagitia,& ibi gl.in verb. quæ ſi omnes,
4.diſt.c.denique,in gl.in verb. conſue-
tudine,in verſ.ſed contra: & fortius, ꝙ
47 † pactum inducens etiam ſolum venia-
le peccatum non firmari iuramento, Ar
chid.d.c.quamuis de pact.in 6.& ibi Io.
And.quod dictum eſt mirabile,Alex.in
d. l. eleganter nu.5. refert Campeg. de
dot.q.249.p.3. licet ibi non tranſeat cũ
opininne Archid.ex quo pactum,ſolum
inductiuum mortis æternæ, non firmaẽ
iuramento, ſed peccatum veniale non
videtur eſſe huiuſmodi, niſi præparati-
uè D.Tho.4. ſent.q.22.P. Ioannes Sala
de Religione ſocietatis Ieſu in p.2. D.
Thom.q.88.tract.13.diſput.16.ſect.23.
per

pertot. ergo firmatur iuramento ſecun-
dũ eũ: Sed Molfeſius ad conſuet. Neap.
p.4.q.9. n.20.dicit,ſufficit etiam vt ve-
niale peccatum committatur, vt iura-
mentum non ſeruet, ſecundum Archid.
& Io.Andr. in d.c.quamuis, Cacheran.
dec. 100. n. 5. plures alios cumulat, &
probat Facchin.lib.8.controu.iur.c.72
verſ.reſpondeo,id negari meritò poſſit,
48 quicquid ſit † iuramentum interpoſitũ
ſuper obſeruãtiam peccati mortalis eſt
nullum,dicit etiam Rodoric. Suarez in
l.1.poſt n.24. tit. dellas arras poſt eius
allegationes fol.428. ergo pactum præ-
dictum non valet, nec valere poteſt ra-
tionibus ſupradictis circa perſonas, q-
bus reuerentiæ ratione, ſimul & pieta-
tis, aut naturalis dilectionis hoc priui-
legium conceditur ratione quadam de-
ducta à bonis moribus, ſecundum Co-
uar.in d.c.quamui, verſ. quanto aduer-
ſum poſt nu.8.
49 Infertur etiam q † non debetur mi-
nor reuerentia marito per vxorem, q̃
patri per filium Iaſ. in l. tranſactionem
50 n.2.C.de tranſact. & † illamet reueren-
tia,quæ debeť marito,debeť vxori, Cã-
peg.in tract.de dot.q.245. p.3. licet ibi
referat Paul.Caſtr.in l.re iudicata, §.ſo
cero,ff.ſol.matrim.dicentem quòd non
reperitur iure cautum quòd maritus te
neatur reuerentiam exhibere vxori,
ſed bene è contra tamen ipſe Caſtr. te-
net contrarium,quòd maritus debet re-
uerentiam vxori ibi,& Iaſ.in l.1.n.1.C.
de in ius voc. Specul.in §.1.n.25.de re-
nunt.& concl. vbi enumerat perſonas,
quibus debeť reuerentia,quę renuntia-
ri non poteſt, inter quas eſt uir & vxor;
51 & ſic pactum quod † maritus conuenia-
tur vltra quam facere poteſt p vxorẽ,&
è contra,cum per eum tollať ius reueren
tia le,non valet,tanquam contra bonos
mores, Intrigl.ſing.90.lib.1.Affl.deciſ.
222. Cepoll.conſ.300.n.32.vol.2.Mu-
ta ſuper conſuet. Senat. Panorm. c. 59.
n.8.Brun.de ceſſ.bon.q.20.n.22.& per
ea,quę ſupra notaui,verſ.Infertur quòd
iſtud, Alex.in l.alia §.eleganter nu.1.&
5.ff.ſolut.matrim. & extendiť ad vxorẽ
ſecundum Caſtr.d. §. ſoceron.3. in fin.
propter ſocietatem communis vitæ, l.j.
ff.rer.amot. Bald. in l.non dubium poſt
nu.36.verſ.ex prędictis concludo,C.de
legib.& conſtit. Idem Bald.in l.pactum
quod dotale,num.22.C.de collat.ratio
52 eſt p eum, quia † pactum contra bonos
mores iuris naturalis,uel quaſi non va-
let, nec firmať iuramento, ſed reueren-
tia,quæ debeť marito,non ſolum eſt de
iure naturali, ſed etiam de iure diuino,
vt notaui ſup. num. 34.ſeq. & notaui ĕt
in 1. p. poſt num. 20. eius ergo renun-
53 tiatio iuramento non firmať: & † ſic iu-
ramentum mariti, renuntiantis iſti be-
neficio, eſt nullum, & illicitum, & non
obligat, & abſque eius abſolutione ad-
54 mittiť ad iſtud beneficium, quia † a iu-
ramento nullo non eſt neceſſaria abſo-
lutio,poſt alios ſequiť Ant.Sol.ſuper cõ
ſtit. Pedamont.in tit.de minorib. f.103.
Decretum ob quietationem nu. 27. ſe-
quitur Muta ſuper conſuetu.Panorm.c.
21.nu.17.Ancha.conſ.345. incip.præto
ria nu.35.de ſponſ.refert, & ſequiť Pet.
Greg.in ſyntagm.iur.lib.50.c.12.nu.4.
Paul.de Caſt.conſ.68.ad fi.Bertach. in
ſuo repert.in verb. abſolutio, verſic.19.
55 nec ĕt abſolutio † requiriť à iuramento,
ſuper cõtractu ſimulato interueniente,
Hippol.de Marſil.ſing.329. num.4. per
Bal.in l.1.C.de oper.libert. nec à renun-
56 tiatione † hypothecæ cũ iuramento,qñ
adeſt enormiſſima læſio, eſt neceſſaria
abſolutio ad agendum, Alex. conſ.89.
lib.2. multo refert Curt.ſen.conſ.43.n.
7.& 9. & magis cõmunem dicit Ludo-
uic.dec.27.nu.18.& 20.& ita iudicauit
Senatus dicit Theſſau.dec.Pedam.223
num. 18. Si ergo caſibus prędictis iura-
mentum non obligat, ſequitur Pet.Nu-
nez.à Vendaño d.c.27. q.2. poſt nu.27.
col. in fi. de exequendis mandatis, nec
eius abſolutio requiriť, & tandem ſer-
uari poteſt ſine diſpendio ſalutis æter-
57 næ,quo † caſu ſeruandum eſt, Mathe. in
l.vnic.C.de ſent.& interloqu.omn.iud.
n.7.Hippol.de Marſ.ſing.359.nu.1.Fa-
rinac.dec.Rot.poſt eius conſ.69.poſt n.
7. Hierony. Fernandez de Ottero in tra
cta. diuerſor.quæſt.q.10.n.8.Fontanell.
d.gl.3.clauſ.7. d.pact. nupt. n.62.lib.2.
quãto magis in caſu noſtro non eſt ne-
ceſſaria abſolutio; quia non ſolũ hoc ca
ſu

ſu iuramentum non obligat, cum ſit il-
licitum c.non eſt obligatorium, de reg.
iuris,in 6. Abb.in c.dicatis n.9.de don.
inter vir. & vxor. & quando iuramen-
tum non obligat, abſolutio quidem eſt
ſuperflua, ff. de condit.inſtit. l.quæ ſub
conditione, §.fin.dixit Card.Zabarell.
conſ.35. poſt n.1.in fi.verſ. ad ſecundũ
58 ratio eſt ibi, quia † in eo, quod neceſſa-
rio deſtruendum eſt,authoritas ſuperio
ris non eſt neceſſaria,l.fide, §.ſi quis ff.
de leg.3. Verùm etiam quia eſt contra
bonos mores naturales, vt ſupra nota-
59 ui, & † quando iuramentum eſt contra
bonos mores naturales, non eſt neceſ-
ſaria abſolutio, dixit Facch. lib.8. con-
trouerſ. iur. c.72. verſ. reſponderi,poſt
Molfeſ.ad conſuet. Neapol. lib.4. in d.
tit.de renunt.§.10.n.21.nec ſeruari põt
ſine interitu ſalutis æternę,cum ſit contra
ius diuinum, vt notaui in præcedenti
60 verſ.& iuramentum,quod † ſeruari non
poteſt ſine interitu ſalutis ęternæ, non
eſt obligatorium,ita quod propria au-
thoritate poteſt iurans contrauenire,
Bertach.in ſuo repertorio in verb.iura-
mentum ſeruandum,verſ.13.& non ſo-
lum poteſt,ſed imò debet,22.q.4.ſecun
dum Bertach.ibi,in fi. Zabarell.d.conſ.
35.poſt nu.1. verſ.ergo & poſſunt pro-
prià authoritate,& c.ſi verò aliquis, &
ibi gloſ. de iureiur. Nec obſtat Capell.
61 Tholoſ.q.258. vbi determinat, ꝙ † ille,
qui renuntiauit beneficio noſtro cum
iuramento, non poteſt illud conſequi,
niſi obtenta abſolutione iuramẽti, quẽ
ſequit̃ Brun.de ceſſ.bon.q.22.p.4.prin-
cipal.n.2.& Intrigl.ſing.90. Fontanell.
de pact.nupt.d.gl.3.nu.56.f.743.quam
opinionem tenet etiam Iac. Butrig. in
tract. renunt.x.beneficio quem allegat
Landrech. in d.conſ.30.n.10. vbi in fi-
62 ne diſtinguendo † ita dicit, priuilegiũ
conceſſum ex cauſa reuerentiæ ductæ à
bonis moribus, vel ex alia cauſa, vt in
nobilibus, & militibus, vel alijs, poteſt
cum iuramento renuntiari,& ita proce-
dit opinio Butrig.quę reuerentia debet̃
nobilibus,& militibus à bonis moribus
iuris ciuilis, ideo poteſt renuntiari, &
notaui in præcedenti verſ. ſed reueren-
63 tia, † quæ debet̃ parentibus,& marito,
eſt inducta à bonis moribus iuris natu-
ralis,quæ renuntiari non poteſt, vt ſup.
notaui,& hanc partẽ videt̃ tenere Lan-
drech. loco citato: & non ſolũ non eſt
64 neceſſaria abſolutio, † ſed eſt inductiuũ
peccati,& ſeruari non debet, dixit Pet.
Barboſ.in l.alia,§.eleganter à n.25.28.
29.& 30.cum ſeq.vbi reprobat opinio-
nem prædictæ Cappell. Thol. & bene,
quia contra iuſtitiam, & bonos mores
65 naturales,quia † iuramentum inducens
peccatum mortale,non eſt ſeruandum,
nec tunc requirit̃ abſolutio,vt ibi,& di-
xit Innoc.in c. venerabilem, in fi.de ele
ction. Paul. de Caſt. d.conſ.68.Io.Ca-
mill.Billott. in ſuo tract. de abſolut.iu-
ram.lib.1.c.9.n.7.Bertach.in verb.iura-
mentum ſeruandum verſic.71. Bal. in l.
ſi ad excludendum n.3.de reb.credit.&
66 iureiur. vbi facit † ſex caſus, in quibus
non eſt neceſſaria abſolutio, hanc opi-
nionem tenet,& defendit Couar. initio
2.p.relect.c.quamuis de pactis in 6.poſt
n.3.in fi. nec obſtat ſecundum eum tex.
in c.cum quidam §. vlt. de iureiur. *qui*
67 dicit,illi † verò,qui iurant nõ loqui pa-
tri,matri,ſorori, vel fratri: aut eis huma
nitatis ſubſidium non cohibere; abſol-
uendi ſunt ab illius obſeruatione iura-
menti,cùm illicitum ſit, & contrarium
rationi, quod iuramentum repugnat ra
tioni naturali, nõ ſubuenire patri, c.in-
ter cætera, 22.q.9. & tandem abſolutio
neceſſaria eſt: ergo & in caſu noſtro,cũ
ſit eadem ratio: tamen Couar.loco cit.
68 dicit, ꝙ † ſenſus dicti §. vlt. eſt ꝙ abſo-
lutio ad cauthelam potius in ea ſpecie,
quàm neceſſario requirat̃, & ita dicit
ibi glo.in verb. abſoluendi vbi Hoſtiẽſ.
Imol.& Panor. Bellott.d.c.11.n.15. & li
69 cet aliqui conent̃ defendere, ꝙ † abſolu-
tio eſt neceſſaria,quoties id, qđ aliquo
caſu poterit ſeruari ſine interitu ſalutis
ęternę,licet eius obſeruatio peccatũ in-
ducat,quorũ opinioni cõtradicit Coua.
loco cit. & Bellot. ibi poſt n.15. cum ſit
falſum,vt oſtendit Barbo.loco cit. quia
70 † nec iuramentũ, inducens veniale pec-
catum, valet, nec ſeruari debet,ut dicit
Archid.& Io.Andr.in d.c.quamuis, Ca
cher. dec.100. nu.3. plures alios cumu-
lat, & probat Facchin. d.c.72. verſ. re-
ſpon.

pondeo, refert, & ſequit Molfeſ. d. q. 9. nu. 20. Alex. in d. l. alia, §. eleganter n. 5. ff. ſol. matrim. Zabarell. d. conſ. 34. poſt num. 1. immo Billott. d. c. 11. quæſtio. 1. num. 3. ratio eſt ibi, quia dicit eſſe diſpẽdium ſalutis ęternę, & nõ interitus, quo caſu non eſt neceſſaria abſolutio, dixit Bertach. in verb. iuramẽtum ſeruandũ, verſ. 59. ꝑ Bald. in d. l. ſi ad excludendũ, ergo quanto magis in caſu noſtro, cum eius obſeruãtia inducat peccatum mortale, vt dicunt Barboſ. in d. l. alia, §. eleganter locis cit. & Couar. in d. c. quamuis, vt probat tribus rationibus, abſolu
71 tionem † à iuramẽto illicito, & cõtra bonos mores non eſſe neceſſariam, licet iurans committat peccatum, iurando ſeruare id, quod in diſpẽdium ſalutis æternæ manifeſtè vergebat, & ita deciſum fuit, dixit Guid. Pap. dec. 211. in materia ceſſionis bonorum, poſt Bero. q. 135. faciunt, quæ ſcribit Ludou. dec. 64. nu. 20. ſequit etiam Theſſau. dec. 36. poſt
72 num. 4. & hæc opinio † eſt in iudicando ſequenda, vti benignior, vt dicit ibi; &
73 ſic tàm † in agendo, quàm in excipiendo in caſu noſtro non eſt neceſſaria abſolutio ꝑ Doctores, quos ſupra notaui; eo magis, quia leges non diſtinguunt, nec nos diſtinguere debemus, l. de pretio, ff. de publician. Milanenſ. dec. 8. nu. 135. lib. 1. & ita deciſum fuit in menſe Iunij in anno 1618. ꝑ Curiam Prætorianam huius Vrbis, in fauorem Aloyſius Romeo, petentis admitti ad beneficium, contra heredes Ioanne Nauarretto, eius vxoris, eo quia non excipiendo, ſed principaliter agẽdo poſt annũ, & dilationem ſibi conceſſam, petebat admitti, & fuit dictum, quòd audiat, & hoc ſtante ſtilu M. R. C. in quo ſe ſubſcripſerunt non nulli procuratores, quę deciſio fuit confirmata in M. R. C. patrocinante Domino meo de Girgenti, & ita etiam fuit deciſum in fauorem Don Caroli de Septimo contra Didacum Meſſana, filium, & hæredem Vincentij Meſſana, dotantis, eius ſoceri, ob mortem eius vxoris, & filiæ dicti Vincentij in menſis Nouembris 1622.
74 & † de ſtilu M. R. C. maritus, & alij parentes admittunt abſq; abſolutione iuramenti ꝑ infinitas deciſiones, quas ſupra notaui p. 1. nu. 40. & in q. 1. in princ. & in quæſt. 11. Ratio ſemper fuit ſupra-
75 dicta, quia iuramentum interpoſitũ contra bonos mores, & ius reuerentiale, eſt illicitum, & non obligat, ſecundum Couar. Barboſ. & Doctores, ſup. notatos, & ſecundum magis communem opinionem, quam notaui in præcedenti verſ.
76 & in d. q. 11. n. 19. & † hodie ſtylum debemus attẽdere, Guid. Pap. dec. 33. verſũ & dec. 119. ver. qđ ſtylus, & dec. 252. num. 3. cum ſit obſeruandus, & vim legis habeat, dixit Affl. dec. 135. num. 3. ꝑ Cyn. & Bald. in l. 1. in fin. C. quę ſit lõg. conſuet. & i l. de q bus, ff. de legib. Alex. conſ. 49. n. 21. Guglhel. de Ludou. ſing. 66. ꝑ l. 1. §. nullum verſ. ſed ſi quæ legis C. de veter. iur. enucleand. l. fin. C. de fideiuſſor. l. Imperator §. 1. C. de appell. ſequit Muta in d. conſu. Panor. c. 17. n. 8 in fi. Theſa. Peda. dec. 1. n. 9. Oſaſc. dec. 22. n. 6. & ſtylus enĩ facit ius, dicit Dec. cõſ. 699. n. 5. & ɔtra ſtylũ iudicãs litẽ ſuã facit, Neuiz. cõſ. 61. n. 16. Cumi. Rit. M.
77 R. C. in ꝑlud. n. 53. ſed vbi nõ † eſt ſtylus, tutius eſt petere abſolutionẽ ad cauthelã, ſ'm Gloſ. 1. in d. c. cũ ſit §. vlt. in fin. in verb. itẽ, vbi dicit, itẽ iurum illicitũ non obligat, & ad cauthelam à tali iuramẽto quis abſoluit, & dixit Couar. in d. c. quamuis num. 8. verſ. ideo prædicta reſponſio, quem ſequit Bellott. d. c. 11. & Muta in conſuet. Panormit. d. c. 21. nu. 17. vbi dicit, ad maiorem tamen cauthelam conſulit, vt petat abſolutio ꝑ Boniſ. de Rogg. lib. 2. conſ. 11. cũ ſeq. n. 46 & ſequit Socyn. iunior lib. 1. conſ. 144. col. 6. num. 7. non autem ex neceſſitate, quia aliàs ſequeret, iuramentum eſſe validum, quod eſſet abſurdum, & cõtra
78 magis communem: debet † ergo in petitione abſolutionis à tali iuramento, vti verbis proteſtatiuis, petendo ſemper abſolutionem ad cauthelam, aliàs peccarent parẽtes, & maritus, quia peccato filiorum, & vxoris conſentirent, ſecundum Barbo. & Couar. in locis citatis, & eſt ſecundum diſtinctionem Billot. d. c. 11. n. 9. quia † abſolutionem petens ad cauthelam, non videtur fateri abſolutionem debitam, nec eius delictũ cùm eius confeſſio ſit limitata, & potius ad cauthelam pro ſcrupulo, quem habebat,

bebat,dixit Farinaz.d.dec. Rot.69.nu. 7.Abb.poſt Hoſtienſ.poſt n.6.in c.exhi bitur,& ibi gloſa in verb. veniam, in fi. de homicid. & in c.Apoſtolicæ n.10.de except.& iſto caſu abſolutio peti poteſt tàm ante litem cōteſtatam,quàm poſt: quia eſt volūtaria,& ad cauthelam, ſed
80 vbi de neceſſitate requirit̃,antequam agatur debet peti abſolutio,quia abſolu tio à iuramento concedi non poteſt ei, qui prius contra iuramentum venit, q̃ petierit abſolutionem,Albert.Brun.cōſil.feudal.46.n.3. vbi dicit magis communem opinionem, p Alex.conſ.17. in 2.col.verſ.& dubitat,in 3. vol. poſt Panorm. in c.1. de iurciur. Brun. à Sola in compendio.reſolutio. f.2.à tergo in fin. licet Contrarium teneat Bero.queſt.28 ſed & quæſitum,refert ibi Brun. à Sola, Io.de Imol.in cap. debitores, & in cap. cum contingat de iurciur. ratio eſt ibi,
81 quia fruſtra † legis auxilium inuocat,q committit in legem,cap.quia fruſtra de vſur.l.auxilium,de minorib.
82 Amplia primo, quòd † iſta exceptio, ne quis teneat vltra quàm facere poteſt deducto nè egeat,opponi poteſt contra contractum,vel inſtrumentum guarentigiatum habens executionem paratã, non obſtante ſtatuto,quòd nulla exceptio opponi poſſit,Bar.in l. ſi filius,§. ſed quæro,ff.quod cum eo,Felyn.videndus in cap.exceptione,col.14.verſ. Item fal lit,de exceptio. Roman. conſ.300. Soc. conſ.221.col.5. Ang. & Imol. in l.ſi fideiuſſores,§.idem reſpondit,ff.de fideiuſſ. Iaſ.in l.1.n.18.C.de iur.& fact.ignorant.vbi Doctores; eſt ratio quia iſta exceptio non opponit̃ contra inſtrumẽtum, nec ſententiam, ſed limitat eius executionem, & ſic exceptio iſta ne quis teneatur vltra quam facere poſt: aduerſus guarentigiatũ inſtrumẽtũ ſtatuto non obſtante rectè admitti dicit ẽt Giurba dec.44. n.5. Fontanel. de pact. nupt.clauſ.5.glo.7.nu.8. lib.2. fol. 120. vbi dicit exceptio iuris, quocumq; modo agatur,ẽt via executiua, opponi pōt contra inſtrumentum guarentigiatum habens executionem paratam, videlicet, dolo facis petere, quod reſtiturus es,p Alex.in l.1.§.& patui, ff. quod vi, aut clam. Rodetic.Suarez in l. poſt rem iudicatam,n.45.de re iud. in 2.p. f.153. & Maſtrill.dec.63.n.6. & iſto caſu ſunt conſideranda verba ſtatuti, vel pacti, ſcilicet, aut dicunt quòd non poſſit opponi exceptio contra inſtrumentum aut contra exequutionem inſtrumenti: Primo caſu exceptio iſta opponi poteſt, Giurb.d.dec.44.n.11.Fab.de Ann.caſ. 124. nu.6.Mut.dec.M.R.C.97. poſt n. 27. ratio eſt, quia non impugnat inſtrumentum,ſed modificat eius executionẽ vt ſup. notaui,& dicunt Ant.de Canar. in tract.de exequut. inſtrum. q.28. Benedict.de Barz.in tract.de quarent.p.2. verſ.nec exceptio nu.16.Corn.conſ.202 lib.2.Dec. in c.ex parte,el 2.n.81.de offic. delegat.Aſinius in pract.§.31. cap. 44.Menoch.in tract. de præſumpt.præſumpt.48.n.31.lib.2.Lucas Pet.in practi.cap.lib.3.c.2.n.18.& Cumi. in c.17. Ritus n.37. & quòd non impugnat, ſed mutat, & reſtringit exequutionem ad modum habilẽ,in terminis, dixit Marc. Ant.de Amat.dec.16. nu.49. Gallia ad formam Camer. obligat. q.3. verſ. tertio quæritur n.1.Bàr.Soc.in l.miles n.3. ff.de re iud. poſt omnes Graſſ. in tra.de except.except.23.n.1.& 2.& notaui ſupra, in verſ. & licet exceptio; maximè quando exceptio colligit̃ ex inſpectione eiuſdem inſtrumenti, ut notat Bald. in l.ex predijs,C.de euictiõn.& in l. fin. n.1. verſ.ſed reuocat̃,C.de probat. Roman.in conſ.42. Imol.in conſ.136.n.7. dixit Dec.in l. qui pecuniam nu.4.ff. ſi
83 cer.pet.quòd ſtante † ſtatuto, quòd in inſtrumento guarentigiato nihil opponi poteſt,prout in iſto Regno Ritus c.100 & ſeq. qui priuilegiat inſtrumentum dicit ẽt Giurb.d.dec.44.nu.1.& 12.Burg. de laudim.p.3.inſpect.19.n.13.& per dicto,quos infra not. non tollitur iſta exceptio,quæ colligit̃ ex inſpectione eiuſdem inſtrumenti, & notaui p.1. nu. 58. Ant.Columbet.ſing. 1. poſt n.1. verſ.ſic. quod procedit, per glo. in c.ſuſcitatum extr.de in integ. reſtit. Abb.in conſ.64. incip.veniam ad primum,loquunt̃ Noſtrates Io.Aloyſ.de Sept.ſuper Ritu Siciliæ c.111.lit.E.verſ. ſtante ſtatuto, circa medium, fol.32. Franc.de Pedio ſuper

per eűdem Ritum 102.lit.D.fol.157.q. cum eximio,& veritatis amico, ac pauperũ defenſore Octauio Corſetto, primum inter Noſtrates aduocationis gradum tenuerunt, ſequit̃ Burg.in tract.de laudim.p.3.inſpect.40.n.58.Menoc.de præſumpt.præſumpt.48.n.3.& 4.Alex. conſ.60.n.9.lib.2.Ruin.conſ.138.n.10 vol.1.Roman.conſ.472.n.2.Dec.conſ. 239.n.9.Rim.ſen.conſ.245.n.18.lib.2. Rimin.iun.conſ.19.n.78. & conſ.195. n.30.& conſ.468.n.79.Ant.de Butr.& Imol.in d.c.ex parte el 2.de offic.deleg. quia ex vniuerſali reiectione exceptionum,& defenſionũ, nõ cẽſet̃ reiecta exceptio, quæ euidenter ex facie inſtrumenti liquet, Alex.conſ.73.n.16.verſic. tertio reſpondeo,vol.3. Marſil.in rubr. C.de probat.nu.159. & in l.1.§.ſi ſerui n.6.verſ.pro hac limitatione,ff.de quæſtio.Io.Bapt.Ferret.conſ.85.n.5.vol.1. Burg.d.inſpect.40.nu.125.Giurb.dec. 60.n.10.Hõded.conſ.17.nu.5.in 2.cõſ. 86.n.16.in 1.Suarez in d.l.poſt rẽ iudicatam §.ſed pro euidentia n.38.ff.de re iud.Turret.conſ.91.n.14.29.conſ.74.n. 39.vol.1.Parlad.lib.2.rer.quotid.c.fi. p.5.§.11.n.26.27.Bettaz.cõſ.crim.269 nu.1.2.3.Cancer.lib.1.reſolut.c.18.de excep.n.23.& lib.2.reſol.c.3.de inſtru. guar.n.81.Eugen.conſ.29.nu.25.Barz. dec.36.nu.20.Franch.dec.623.num.2. 3.iuramento,non obſtãte Iaſ.in l.ſi duo §.ſi quis iurauerit,n.4.ff.de iureiu. Roma.conſ.244.Oſaſc.dec.51.n.20. quãuis exceptio non ſit liquida. Surd.conſ. 186.n.22.dicit Giurb.loco cit. ſed iſta exceptio colligit̃ ex ipſomet iſtrumẽto, ſiue contractu debitorio, vt notaui in j. p.nu.97.ergo à debitore opponi poteſt
84 non obſtante ſtatuto: Immo dicit̃ † pariter priuilegiata quemadmodũ actio, Burg.d.inſpect.40.n.59.ꝑ Bald. in l.ex prædijs,num.2.C.de euiction. Secũdo
85 caſu † quando priuilegat executionem nulla exceptio opponi poteſt, nec tunc modificatiua exceptio opponi põt aduerſus ipſam executionẽ, vt notant ſcribentes,quos ſup.notaui, & ſecundũ diſtinctionẽ Bart. in d.l.ſi filius, verſ.ſed quæro,& ibi Caſtr.n.3.& Ang.quam diſtinctionem ſequuntur Cumi. ſuper d. Ritu M.R.C.cap.17.Milanenſ.deciſ. 13.verſ.eſt alius caſus n.34.& 35.lib.2. Maurus Burg.d.inſpect.40.n.7.Intrigl. ſuper Bulla,& Regia pragm.q.61.n.19. Aret.in §.minima inſtit.de capit.diminut.Fab.de Anna conſ.126.n.16.lib.2. & Graſ.in prælud.d.tractatus de excep. n.234.& ſic ſecundũ interpretationem Ritus,ſit adimplemẽtum in quindena, & malè practicat̃, q̃a eſt exceptio iuris, ꝓut notaui in 1.p.n.75.quę opponi põt contra inſtrumentum guarentigiatum, vt ſup.not.ꝑ Fontanell. & alios, quia dolo facis petere, qđ reſtituturus es,ſed facto adimplemento in prima inſtantiæ pronuntiat ſemper M.R.C. Reijciant̃ deducto nè egeat, teſtat̃ & Giurba dec. 44.poſt nu.12.Muta d.dec.94.poſt nu. 27.& ſuper Ritu idẽ Mut.191.n.4.& ꝑ ea ſup.not.in 1.p.nu.38. ſed ego plures obſeruaui, prout non nulli prudentes iudices obſeruauerunt admittere ad iſtud beneficium in prima inſtãtia, abſque adimplemento, iuſta iuris diſpoſitionem,not.ſup.in j.p.poſt n.38.& ita conſulo,maximè, quando conueniũtur parentes,& mariti.

Fallit primo ſi Iudex ante ſententiã ſtatuiſſet Reo terminum ad opponendum omnes exceptiones dilatorias,pe-
86 remptorias, & anomalas, † quo caſu ſi iſta exceptio noſtra,nè quis teneatur vltra quàm facere poteſt,non fuit appoſita ante ſententiam in termino ſtatuto, poſtea opponi non poteſt. Alex.in l. ex diuerſo, §.ſi in iudicio, poſt n.4. verſic. hoc ſingulariter limitauit,ff.ſolu.matri. c.paſtoralis, ubi Abb. quaſi per totum, & n.4. facit tres fallentias de exceptio. Iaſ.in l.ita demum poſt n.7.uerſ.quarto limita, & verſ. ego etiam C. de procur. Lanfranc.de Arian. de except. num.4. vbi dicit, quòd Reus poteſt plures exceptiones opponere,etiam diuerſis temporibus,niſi ſit ſtatutus terminus ad opponendum exceptiones, quia tunc illo elapſo, amplius non auditur,niſi forma ſeruata, vt in dicto capitul. paſtoralis idem Iaſon. in l. prima, numero 17. C. de iur. & fact. ignorant. Bald. in l. ab exequutione: C.quorum appellat. non recip.

Digitized by Google

delegato; ſi verò ex alia cauſa diſtinguit, aut ex cauſa lucratiua, & tunc obſtat delegato, ſi vero ex cauſa onerosa, & tūc nō obſtat d.l. apud celsū §. ſi quis autē Bal. in l.3.§. ſi filius, ff. quod quiſq. iur. & l. per diuerſas, C. mandat. l. & hæredi, §. nos antē, ff. de pact. Ang. & Bal. in l. ſi cum dotem, §. ſi patri. ff. ſol. matri. & in d.l. apud celſum, §. ſi cum legitima
7 hoc † ā ſit verū qñ mutaṫ obligatio, ſecus qñ nō mutaṫ; quo caſu ſēper obſtat ceſſionario, tā ex cauſa lucratiua, ꝙ onerosa, Iaſ. in d.l. Neſennius poſt n.6. verſ. ad hoc limita, & verſ. ſecus qñ non mutaṫ, per tex. in l. ſi poſt diuortium, & per l. ſi maritus, ff. ſolu. matrim. idem Iaſ. in l. ſi res obligata, n.4. ff. de leg.1. vbi exceptio
8 † quę obſtat cedenti, non obſtat ceſſionario, qñ eſt diuerſa rō l. ſi. & ibi glo. C. de iure dotium: ergo quando eſt eadem rō obſtat ceſſionario, vt not. in q.1. ampl.6. per Milanenſ. dec.1. lib.2. Socy. iun. conſ.74. num.6. vol.6. Bero. conſ.32 n.46. lib.2. Gabriel conſ.70. n.2. & cōſ. 355. lib.1. in fi. & ita dicit Pet. de Anch. in cap. ſi diligenti, ff. de offi. deleg. in 6. vbi exceptio, quæ obſtat deleganti, obſtat eius ſubdelegato, & dicit ibi, hoc
9 eſſe verum, qñ exceptio † afficit, & concernit iuriſdictionem ſubdelegantis, & ſic quando eſt eadem ratio, exceptio, quæ obſtat deleganti, obſtat delegato, not. q.1. n.27. & n.30. & q.12. fall.5.
10 Et iſta † exceptio, nè quis teneaṫ vltra quam facere pōt, deducto nè egeat, pōt opponi poſt ſentētiā, quando iudex ſimpliciter condēnat maritum, quia tacite hoc beneficium hēt à lege Bal. in l. 1. n.1. C. quod cum eo, & gl. & ibi Imol. in l. ex diuerſo, §. ſi in iudicio, ubi dicit, ꝙ eſt ſpeciale, & ibi Bar. n.8. & Alex. nu. 3. ff. ſol. matr. §. præterea, & ibi glo. magna inſtit. de except. Spec. in tit. de except. & replicat. §.1. poſt n.7. & §. dicto, verſ.4. & 5. nu.14. l. vnic. §. cum autem, C. de rei vxor. actio. Gaſp. Beat. de inope debit. c.17. n.77. Campeg. in d. tract. de dot. p.3. q.253. Nicol. Caluo luſ. in prax. iudiciorum. §. except. contra libel. concl.1. n.12. fol.252. ratio eſt ibi, quia non impugnat ſententiam, Marant. in Specu. aur. praxi ciuilis p.6. de except. fol.105. n.18. & alia ratio eſt per Imol.
11 in d. §. ſi in iudicio propter reuerentiā maritalem, cui non poteſt expreſsè renuntiari, ſecūdum Pet. Barboſ. & alios in l. alia §. eleganter poſt nu.26. in fi. & ſub n.29. ff. ſol. matrim. ergo neque tacitè, per l. mulier, ff. ad Velle. ſed voluit al legare, l. tam & ſi ff. ad Maced. Roman. conſ.372. Vincent. de Franch. dec.164. Alex. in l. ſunt qui n.10. & ibi Paul. Caſtr. poſt n.1. ff. de re iud. gl. in l. inter eos, verſ. inter eos, & l. vlt. ff. de re iudic. Bar. in l.2. C. de iur. & fact. ignor. Molin. in tract. de contr. diſput.113. n.15. & not. per Affl. dec.379. in fi. vbi ceſſio bonorum poteſt fieri poſt ſententiam, rō Do-
12 ctorum eſt, quia † exceptio iſta, nè quis teneatur vltra quā facere pōt, ipſam ſententiam non impugnat, vt DD. quos ſupra not. & Iaſ. in l. eam qui §. ſi mulier, ff. de iureiur. ſed modificat, ideo opponi poteſt, dixit Alex. in d.l. ſunt qui n.11. & ibi Caſtr. poſt n.1. verſ. quia iſta exceptio, Bar. in l. ſi fideiuſſores §. ibidem, & l. dubitatur, ff. de fideiuſ. Iaſ. in l. ſi res obligata poſt nu.45. ff. de legat.1. Fontanell. de pact. nupt. clauſ.7. d. gl.3.
13 n.101. fol.743. lib.2. & † exceptio, quæ non impugnat ſentētiam, poteſt ſemper opponi, etiam poſt ſñiam, dixit Brun. de ceſſ. bonor. q.20.4.p. princip. n.27. vbi dicit cōem opinionē, in verſ. & nihilominus, Capell. Tholo. q.321. quādo nō fuit oppoſita ante ſñiam, Rol. conſ.28. Fanus de pignorib. in 4. memb. princip. 5.p. n.10. verſ. ſecunda concluſio, Iaſ. in d.l. inter eos, n.10. Paul. Caſtr. conſ.143. Ang. conſ.132. Bart. in l. pen. ff. de confeſs. Specul. in tit. de inſtru. editio. §. d. n.18. Alex. conſ.61. n.2. verſ. præterea, lib.3. Bart. in l. ſi filiusfamilias, ff. quod cum eo, ſicut exceptio l.2. ff. & C. quod cum eo poſt opponi ad impediendum inſtrumenti liquidationem, ſiue liquidati inſtrumenti exequutionem, non obſtante iuramento. Prouinc. in prag. 1. ad Macedon. n.24. ex his quæ Franc. not. dec.181. nu.11. Carauit. ſuper Rit. Neapol.266. n.17. Minand. conſ.17. n. 4. Giurb. dec.46. nu.4. etiam poſt ſentētiam ad impediendum illius exequutionem, quæ † exceptio, nè quis teneaṫ

vl-

vltra quã facere põt, concernit condẽnationẽ factã, & facit, nè cõdẽnẽt vltra quã facere poſſit: ſi aũt nõ opponatᷣ ante ſed poſt in exequutione modeiᷣ exequutionẽ; licet cõdẽnatio ſit facta inſoli dũ, ita dicit Paul. Caſt. in l. maritũ poſt n. j. verſ. in tex. ibi ff. ſol. matr. Anch. cõſ. 6. idẽ Caſtr. cõſ. 45. Alb. de Roſa. ĩ l. hos accuſare, ff. de accuſat. Fõtanel. de pact. nupt. clauſ. 6. gl. 3. n. 46. f. 468. p. 3. lib. 2. Vbi dicit exceptio, q̃ nõ ĩpugnat ſñiam ſed tractat de modo, & forma illã exequẽdi, ſeu de executione infrigẽda admittitᷣ, put eſt iſta noſtra exceptio, dicit Cardin. Mantica dec. 326. n. 1. & quod

15 † exceptionem, quæ non impugnat ſententiam, res iudicata non reijcit, dixit Pet. de Grego. quæſt. 9. nu. 20. 21. & 22. de cenſib. Iaſon in d. l. 1. C. de inr. & fact. ignor. & ibi Bar. Boer. dec. 43. nu. 18. & Brun. d. quæſtio. 2. verſ. nec eſt mirum,

16 quoniam omnis † exceptio, quæ ſententiam non impugnat, etiam poſt ſententiam, quæ trãſiuit in rem iudicatam, opponi poteſt, Guid. Pap. ſing. 735. vbi dicit, quòd exceptio noſtra, nè quiſteneaᷣ vltra quam facere poteſt, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, Ang. Aret. in l. Neſennius, ff. de re iudicat. ſed Imol. in d. l. ex aduerſo, §. ſi in iudicio, dicit ꝙ hoc eſt verũ circa pſonas, q̃bus reuerẽtia debeᷣ, ſecus circa alias, q̃bus nõ debeᷣ reuerẽtia ſequiᷣ Cãpeg. d. q. 753. in fin. vbi dicit, ꝙ eſt benè notandũ not. in verſ. ſeq.

17 Et licet † exceptio dilatoria debeat infra triduum allegari, per Conſtitutio Regni, exceptiones dilatorias, in titul. de exception. & dilatio. proponend. & ibi Iſern. fol. mihi 159. colum. 1. lin. 59. & in quinque dies immediatè ſequentes probari Capyc. deciſio. 83. num. 1. Mart. de Fan. de exception. imped. lit. ingreſſ. vbi dicit, quòd exceptio dilatoria debet hodie probari infra octo dies & Pet. de Grego. de iudic. cauſ. feud. quæſtio. 13. in princip. dicit, quòd ex forma Ritus huius Regni Siciliæ exceptiones impedientes litis ingreſſum infra dies octo tantum à die litis conteſtatę proponanᷣ, & infra duos menſes, immediatè ſequentes, expedianᷣ, aliàs ipſo iure tales exceptiones ad cauſarum merita reſeruanᷣ; & regulariter omnes exceptiones dilatorię probandę ſunt infra tempus iudices arbitrio aſſignandum, Hierony. Fernand. in tract. diuerſar. quæſt. quæſt. 25. num. 7. Vnde repellunᷣ exceptiones impedientes litis ingreſsũ: exceptio noſtra nõ impedit li-

18 tis ingreſſum, ſed † modificat exequutionem ſententiæ ex priuilegio iuris, conceſſo perſonis, de quibus, Deo duce, notabo, quod eſt ſpeciale, vt l. ex diuerſo, §. in iudicio, vbi glo. ff. ſolut. matrimo. ex quo iſta noſtra exceptio non indiget probatione per teſtes, vel aliàs ſcripturas, ſed paret ab ipſomet inſtrumento, quo conuenitur, ut not. infra in ampliat. 1. ergo non eſt ſicut exceptio dilatoria, de qua loquiᷣ dicta conſtitutio Regni, exceptiones dilatorias: cum

19 † tales exceptiones modificatiuę probandæ ſunt per teſtes, vt ipſa declarat, quòd detur iuramentum excipienti, & opponenti, quòd non cauſa differendi iudicium, petit dilationem ad probandum dictas exceptiones dilatorias, ſed pro defenſione ſuæ cauſæ, & Iſern. ibi dicit in gloſ. in verſ. exceptiones, quòd

20 inducitur quodam nouum, † quod fortè multi ignorant quòd per obiectum dilatorię exceptionis impediaᷣ litis cõteſtatio, donec probetur exceptio l. eleganter §. ſi quis poſt, ff. de condict. indeb. & dicit etiam Fanus loco citato, vbi ponit trigintaquinque caſus exceptionum, impedientium litis ingreſſum; alios ẽt ponit Iaſ. in l. ita demũ, fall. 16. de procur. inter quos nõ eſt iſta noſtra exceptio, q̃ ſẽper põt opponi tã ante, q̃ poſt ſñiam, q̃ eſt exceptio dilatoria ſolutionis, quę ẽt poſt litẽ cõteſtatã opponi põt, dicit Bal. ĩ l. fi. in prin. verſ. aduerte, Nicol. de Manț. ibi C. de proba. Martin. Vran. in c. exceptionẽ n. 88. de exce

21 ptio. ſecus † exceptio dilatoria, q̃ impedit litis ꝯteſtationẽ, nõ põt opponi poſt ſñiam, ſed opponi dẽt ante litis cõteſtationẽ Bal. in d. l. fi. in prin. & n. 3. Spec. in §. nũc videdũ nu. 2. de except. & replic. Alex. cõſ. 166. n. 3. lib. 6. & ita ſentit Iaſ. in d. l. inter eos nu. 10. ff. de re iud. & talis exceptio dilatoria iudicij dẽt opponi

D an-

ante litẽ cõteſtatã,aliàs fruſtra operatur Rodol.in sũma in tit.de iud.p.3.in rubr, de lit.cont.verſ.noua additio col.1.in fi, lin.62. Guid.Pap.dec.275.n.4. p l.fi.C. de excep, l. peremptorias, & ibi not. C. q̃ ſent.reſc,non poſſ,Surd.de alim. tit.7.q.
22 4.n.9.niſi fuerit † orta exceptio poſt litẽ cõteſtationẽ, quia tunc opponi poterit, vt in l.non diſtinguemus, §. cum quidẽ ff.de arbitt.l.2.C.de conſort. eiuſd. lit, & in cap.inſinuante, de officia delegat, Lanfranc.de Aria,de exceptionib. n.2, Mattheſ.ſing.98.n.2.not. Alex. & DD, in l.ſi mulier, ff.ſol.matt. Paul. Caſtrẽſ. in l.fin.C.de except. gl.& Bart, in d.l.2, C.de conſort.eiuſdem litis,vel niſi eſſet exceptio dilatoria, quæ reddit proceſſum retro nullum. Mattheſil.d. ſing.98, n. 3. ẽt poſt litem cõteſtatam l. licet ibi Bar.& doct.C.de procu.rat. Salyc. in l. quod quis, C.eod.tit. Bald.in l.1.col.j. C.de iuris & fact. ignor.Fel.in c.exceptionem col.9. verſ.fallit n.8. de except, vbi ponit non nullos alios. vel niſi ſint pacto,vel conuentione coarctate, ſeu al teratę, quia tunc poſt litis conteſtationem poſſunt opponi Guid.Pap. d. dec, 275.n.5. arg.l.qui futuram, ff.de pact. & l.commiſſoriæ,C,de pact.inter empt.
23 & vend.& licet exceptio impediens litis ingreſſum, ſi ante litis conteſtationem,ad impediendum iudicium oppoſita non fuiſſet;vel ſi aliquis eam oppoſuiſſet,& ſuccubuiſſet, ad hoc tamen in vim peremptoriæ poteſt opponi, & plenè probari ,vt plenaria ſequatur abſolutio,dixit Achill.Pedroch.in conſ.1. nu, 244.per Bar. in extrauag. ad reprimẽd. verſ.ſummariè n.24.& 25. vbi eſt ratio, quoniam priori caſu ad impediẽdũ proceſſum opponitur ,atq; ita ad vnum finem : poſteriore verò caſu ad alium finem objicitur, vt ſcilicet reus abſoluaẽ capit.veniens extr, de teſt. quem ſequiẽ Sard.in addit. Iaſ.in §. actionũ vbi Iaſ. n.132.Henrich.de Boreh.in verb.exce-
24 ptio, n.7.† vel ſi exceptio dilatoria,cõti nẽs grauamẽ ſucceſſiuũ, poterit opponi q̃cumq; ante ſñiam Intrigl.ſing.60. n, 1.lib.2.Iaſ. in d.l. ita demum num.4.ver ſic.primò,C. de procurat. Archid. in c. hortamur , quæſt. 9. Bald. in l. peremtorias colum.3.C. ſentent.reſcind. non poſſe,Alex.in l.de ætate,col.2.ff. ad Tre bell.Geminian.in c.ſtatuimus,col.2. de offic.delegat, lib.6. Bald. in d.l.eleganter §.ſi quis poſt,cul.3.ff.de condict.indebit.Felyn.in c. accedens, colum.2. n. 15. extr. vt lit,non conteſt.& ideo exceptio noſtra poteſt opponi quandocun-
25 que etiam † in exequutione ſententiæ, vt ſupra notaui,& dicit Paul, de Caſtr. conſ.141. per d.l.ex diuerſo, §.fin. vbi Doctores omnes,Alexand. Trentacinque var. reſolut, vol.1 .lib.2.de except. reſolu.1.n.9.Fontanell. de pact.nu pt.d. gl.3. nu.102.fol.743.Bertach.verb.exceptione teneaẽ verſ.tertia ratio eſt,q̃a, iſta exceptio non liberat debitorem in aliquo,idem Paul. Caſtr.in d.l. Neſennius,§.in ſolidum,& ibi Doctores,ff.de re iudicat. & quòd Reus in executionẽ ſententiæ poteſt ſemper excipere,& proponere exceptionem, quæ ſententiam non impugnat,dixit etiàm Boer. d.dec. dec.43. poſt nu.5. verſ. item reus col.2. Ludouic.Bolog. in interpretationibus ĩ d.l. Neſennius §.ſi.l.ſi fullo,& ibi Bar. Alber.de Roſat.Paul.Caſtr.& Salyc.& ff.de condict. fin. cauſ. Alex. conſ. 123. col.pen. verſ. circa quartum dubiũ lib, 2. Fely.poſt Abb. in capit. poſt exceptionem col. 13, verſ. & nota quod ſuccumbens,de exceptionib.Ang.Aret. in d.§. præterea,verſ. ſed & ſi q̃s, Cappel, Tholoſ.dec.359.ante finem; & in tantũ
26 hoc eſt verum, quòd iſta † exceptio, ne quis teneaẽ ultra quam facere põt, põt opponi etiam poteſt ſentẽtiam , quæ tranſiuit in rem iudicatã, Ang. de Aret. d.verſ.ſed & ſi quis, in final. d. l. ex diuerſo. §.fin. vbi Bartol.Guid.Pap.dec. 419. num.3. vbi dicit, quòd omnis exceptio, quæ non impugnat ſententiam, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ in rem traſiuit iudicatam, vt notaui ſup. verſ.præcedenti,& dixit etiam Brun.de ceſſ.bon.in q.20.poſt n.29. verſ. nec eſt mirũ,& Lanfr.de Arian.in loco cit.poſt n.13. Vbert.de Bonac.in prac.tit.de except.& benefic.Pet.Iac.in tit. de actio.ĩ fact.ex re iud.verſ.itẽ ſiue agaẽ. ſed iſta exceptio nõ impugnat ſñiam,vt s̃. nota ui,ergo opponi põt; & ſic reſtat dicẽdũ,

quòd

27 quòd iſta† noſtra exceptio poteſt qñcũque opponi,& allegari, tam coram Iudice à quo, quàm coram Iudice ad quẽ, Franciſc.Monald.conſ.28.nu.29.lib.2. dixit etiam Graſſ.in tract.de effect.cler, n.29.vbi loquitur in clerico.

28 Quę exceptio,ne quis teneatur vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, quando competit ratione reuerentiæ perſonæ,renuntiari non poteſt,vt ſupra notaui in 1.p.verſ.videndũ eſt, ꝑ Vinc. de Franc.dec.164.gl. in l.ſi conuenerit, ff.de re iudi. quam ſequunt Bart. Alex. & Paul.Caſt. ibi,idem Paul. in l. maritum,ff.ſolut.matrimo. Alex. in l.alia,§. eleganter n.16.& ibi Bar.ff.eod. Alber. de Roſat.in l.ſunt qui nu.2.ff.de re iud. Io.Andr. Hoſtienſ.& Imol. in c. Odoardus, de ſolutio Marian. Soc.in c. ſi diligenti de for.comp. Io Oinot. in §. item ſi de dote de actionib.Ant.de Butr. cõſ. 42.Cãp.in tract.de dot.q.244.not.in 2. p.nu.20. rõ Doctorum eſt,quia eſt contra caritatem, Alex.conſ.39.col.3. verſ. 3.lib.2.& conſ.133.lib.3. Alciat. in l.2. §.mutui ff.ſi cer.pet.Rot.Bonon.in dec. 28.Bal.in l. quod nomine, ff.de condic. indeb.& in d.l. alia, §. eleganter. Fontanell.de pact.nupt.d.gl.3. n.58. clauſ.

29 7.ſol.743. lib.2. nec † ẽt ſi fuerit exceptio noſtra renuntiata per pactum iuramento firmatum, valeret, q̃a eſt contra bonos mores,vt ſup.notaui, verſ. quarto inſeq p.2. Bart. in d.§. eleganter n.4. 5.6.& ibi Alex.ſecundum eius gl.quam ab omnibus communiter eſſe approbatam,refert Couar.initio 2.p.relect. c.q̃-

30 uis de pact. in 6. ex quo† pactum initũ contra bonos mores nullius eſt momenti, Landrech.conſ.30. n.9.in fi.Hieron. Fernan.de Otter.q. 21. n.4. in ſuo tract. diuerſarum quæſt. Giurb. dec. 44.n.5. Io.Griuellus dec.48.nu.4. ideò non firmatur iuramento, vt ibi, & Boer. dec. 204.n.18. Ang.in d.§.eleganter nu.15. 22.q.4. c.1.de iureiur. c. Quintauallis, & cap.cum quidam,c.quanto, & c. non eſt obligatorium de reg. iur.in 6. auth. quod eis,C.de nupt.Intrigl. ſuper Bull. & Reg. pragm. de cenſib. quæſt.61.nu. 8.Iaſ. in l.ſtipulatio hoc modo concepta num.6. ff.de verb. obligation. capit. fin.vbi gloſ. magna extr.de pact. Campeg. in tract. de dot. p. 3. quæſt. 249. etiam de iure canonico non firmatur iuramento, per iura notata, & dixit Imol. & Bartol. in d.§. eleganter num. 9. & ibi gloſ. fin. in fin. l.iuriſgentium, §. generaliter, ff. de pactis, idem Bart. in l. ſi quis pro eo nume.6.& 7. verſicul. non enim ff. de fideiuſſorib. Bald. in l. pactum,num.6.C.de collat.idem Bald. in Rubr. C. de condict. ob turp. cauſ. num. 10. verſ. Bart. dixit, Specul. in §. 1.num.27. in fin. verſic. ſunt præterea, & ſeq. de renuntiat.& concl.Iaſ.in l. pacta quæ num.1. C. de pact. & in l.paciſci, num.1. ff.eodem Decius conſ. 448. num.19. & 20. lib.4. & conſ.236.num. 14. lib.2. Alexan. conſ.28. num.2.& 4.

31 lib.3. vbi pactum † de futura ſucceſſione non valet,quia contra bonos mores, nec iuramento firmatur, Molſeſius p.4. titul. de renuntiat. quæſt.9. num.15.ad conſuetud. Neapol. ſed Abb. in dicto c.cum contingat n.7. de iureiur. ita diſtinguit, aut pactum iuratum eſt cõtra bonos mores naturales; aut contra bo-

32 nos mores ciuiles: Primo caſu † pactũ contra bonos mores naturales, etiam iuramento firmatum, non valet, vt per dictam regulam, non eſt obligatorium, de reg.iur.in 6.Beat.de inope debit.capit. 17. poſt num.38. verſ. quoniam tale,Marc.Anton.de Amat.dec.16. num.

33 32. ratio eſt ibi per eum,tum † Ius naturale ſit indiſpenſabile, & in commu-

34 tabile: Secundo caſu,† ſi pactũ eſt contra bonos mores ciuiles tantum, valet, Imol.in d.cap.cum contingat num. 33. Corn.in auth.ſacramenta puberum, nume.28.C.ſi aduerſ. vendit. Bal. & Paul. Caſtr.in l.pacta,quæ contra C.de pact. Couar.loco cit.colum.2. nume.1. dicit actum,contrarium iuri naturali, vel canonico, non poſſe iuramento confirmari, nec poſſe iuramẽtum quemquam obligare ad agendum id, quod iure naturali, vel canonico vetitum ſit: actum verò aduerſum iuri tantum ciuili poſſe iuramento confirmari, & dicit ibi eſſe communem opinionem, ſecundum Alberic. & alios ſupra not. poſt Baldum in l. penultim. C. vt in poſſeſſ. legat.

notat etiã Dec.in l. ſi quis in conſcribẽ-
35 do n.25.C.de pact. vbi dicit,ꝙ † iuri na
turali renũtiari non põt, ſcilicet de iure
naturali, propriè, ſecus ſi ſit ius gentiũ,
quod ẽt appellatur naturale, ſecũdum
Abb.in d.c.ſi diligenti, col.2.de iur.cõ-
36 pet.ſed † reuerentia, quæ debeẽ paren-
tibus,& ſoceris,debeẽ iure naturali,l.ſi.
& ibi Bal.ĩ verſ.vltimo nota,C.de oper.
libert.Amat.d.dec.16.n.32. Idem Bal.
ĩ l.liberti,libertę,n.6.C.de oper. libert.
Bertach.in verb.reuerentia debeẽ,verſ.
5.gl.in l. regula eſt,ff.de iur.& fact. ign.
vbi naturalis eſt illa reuerentia,quæ pa
rentibus debeẽ,& notat.in auth.vt cum
de appellatio.cognoſcit. §.cauſas, & §.
hæc autem,§.1.inſtitu.de oblig. quæ ex
37 quaſ. delict. naſc. Immo † de iure diui-
no,vt ibi probat in verſ.ex lege natura-
li,& dicit Dominus, honora patrẽ tuũ,
& matrem tuam,& eris longęuus ſuper
terram, præter illud Pauli,dicentis,filij
obedite parentibus veſtris in Domino
Sot.de iuſt.& iur. art.4. verſ. reſtat fol.
51.latè Quintilian.Mandoſ.in tract.de
ingrat.c.3.in rubr.de ingrat.filior.& pa
rent. in verſ. contra verò filij, Amat.d.
38 dec.16.n.38. ergo iſta † exceptio, quæ
debeẽ parentibus ratione reuerentię na
turalis,renuntiari non poteſt, etiam cũ
iuramento, & eius renuntiatio non va-
let,vt ibi Abb.& Alex.conſ.157.poſt n.
17. verſ. & non obſtat lib.2. Gregor.
Rhomn.Thar.in q.ſuper affin.poſt n.11
verſ.naturale aũt vinculum, reddit rõ-
39 nem ſupradictã, quia † ius naturale eſt
immutabile, ius autẽ ciuile ſemper mu-
tari poteſt,& Beat.de inope debet. c.16
n.51.& ſic reuerentia,quæ debeẽ paren
tibus non ſolum eſt de iure naturali,ſed
etiã diuino: & ideo non operaẽ iura-
mentum, ſequitur Veronenſis cauthel.
40 11.n.4.Quaſi † naturalis,eſt quæ debeẽ
patronis,l.2.C.de in ius vocan. & gl. in
41 d.l.regula,rõ eſt,quia † iure naturali te-
nemur ad benefaciendum benefacien-
tibus nobis,gl.in l.error facti, ff.de iur.
& fact. ignorant.Alex.cõſ.131.n.28.lib.
5. & not.infra q.12. fall.4. & † reueren-
42 tia quaſi naturalis pacto, ẽt remitti non
poteſt, Bal. in l. pactum quod dotale n.
22.de collat.vbi dicit,ꝙ pactum contra
bonos mores iuris naturalis, vel quaſi,
non valet,nec iuramento firmatur, per
d.l.veluti,ff.de iuſt.& iur.l.vnic.C.de in
ius vocand.l.libertus,verſ.alimentorũ,
ff.de oper.libert. & ſic pactum non ſolũ
non obſtat parentibus, ſed etiam patro
nis ratione reuerentiæ quaſi naturalis:
43 confirmatur illa ratione, quia † filij ne-
gando alimenta parentibus, pluſquam
mortaliter peccant Deciſ.cauſ.conſciẽt.
c.56.n.21.& 22. ſed beneficium conce-
ditur ratione alimentorum, nè egeant,
gl.& Bar.in d.l.maritum not. in 1. par.
verſ.quod beneficium,n.4.vnde ſi vale-
ret pactum iuratum,negaretur illud be
neficium, & per conſequens alimenta,
& ſic induceret peccatum mortale,Bar-
boſ.in d.l.eleganter poſt nu. 26. & ſeq.
44 ſed † pactum inducens peccatum mor-
tale,etiam iuratum,non valet, Abb. in
c.cum contingat,& ibi Card.& in d.re-
gula, non eſt obligatorium, & ſecundũ
communem ſententiam dicit Bald.No-
uell.de dot. p.6.& in priuileg.21.n.15.
Barboſ.loco cit.adde Rodobald.Par in.
in ſuo tract. de gabell. p.7. pag.31. nu.
121.verſ.ſicuti Card. Tuſch. alleg. con-
cl.815.n.2. & fortius, neq; conſuetudo
in contrarium valet contra ius naturale
iſto caſu quãdo inducit peccatum mor-
45 tale,quia † neq; ius naturale,neq; ius di
uinum poteſt immutari per conſuetudi
nem, & etiam conſuetudo non excuſat
in peccatis quòad Deum, ſed potius
accuſat: quia † quãto peccata ſunt diu-
turniora,tanto ſunt grauiora,32.q.7.c.
46 flagitia,& ibi gl.in verb. quæ ſi omnes,
4.diſt.c.denique,in gl.in verb. conſue-
tudine,in verſ.ſed contra: & fortius, ꝙ
47 † pactum inducens etiam ſolum venia-
le peccatum non firmari iuramento, Ar
chid.d.c.quamuis de pact.in 6.& ibi Io.
And.quod dictum eſt mirabile,Alex.in
d. l. eleganter nu.5. refert Campeg. de
dot.q.249.p.3. licet ibi non tranſeat cũ
opininne Archid.ex quo pactum,ſolum
inductiuum mortis æternæ, non firmaẽ
iuramento, ſed peccatum veniale non
videtur eſſe huiuſmodi, niſi præparati-
uè D.Tho.4. ſent.q.22.P. Ioannes Sala
de Religione ſocietatis Ieſu in p.2. D.
Thom.q.88.tract.13.diſput.16.ſect.23.

per

per tot. ergo firmatur iuramento ſecundū eū: Sed Molfeſius ad conſuet. Neap. p.4.q.9. n.20. dicit, ſufficit etiam vt veniale peccatum committatur, vt iuramentum non ſeruet, ſecundum Archid. & Io. Andr. in d.c. quamuis, Cacheran. dec. 100. n. 5. plures alios cumulat, & probat Facchin. lib.8. controu. iur. c.72 verſ. reſpondeo, id negari merito poſſit,
48 quicquid ſit † iuramentum interpoſitū ſuper obſeruātiam peccati mortalis eſt nullum, dicit etiam Rodoric. Suarez in l.1. poſt n.24. tit. dellas arras poſt eius allegationes ſol.428. ergo pactum prædictum non valet, nec valere poteſt rationibus ſupradictis circa perſonas, q. bus reuerentiæ ratione, ſimul & pietatis, aut naturalis dilectionis hoc priuilegium conceditur ratione quadam deducta à bonis moribus, ſecundum Couar. in d.c. quamui, verſ. quanto aduerſum poſt nu.8.
49 Infertur etiam q † non debetur minor reuerentia marito per vxorem, q̄ patri per filium Iaſ. in l. tranſactionem
50 n.2. C. de tranſact. & † illam et reuerentia, quæ debeť marito, debeť vxori, Capeg. in tract. de dot. q.245. p.3. licet ibi referat Paul. Caſtr. in l. re iudicatæ, §. ſocero, ff. ſol. matrim. dicentem quòd non reperitur iure cautum quòd maritus teneatur reuerentiam exhibere vxori, ſed bene è contra tamen ipſe Caſtr. tenet contrarium, quòd maritus debet reuerentiam vxori ibi, & Iaſ. in l.1. n.1. C. de in ius voc. Specul. in §.1. n.25. de renunt. & conci. vbi enumerat perſonas, quibus debeť reuerentia, quę renuntiari non poteſt, inter quas eſt uir & vxor;
51 & ſic pactum quod † maritus conueniatur vltra quam facere poteſt p vxorē, & è contra, cum per eum tollať ius reuerentia le, non valet, tanquam contra bonos mores, Intrigl. ſing. 90. lib.1. Affl. deciſ. 222. Cepoll. conſ.300. n.32. vol.2. Muta ſuper conſuet. Senat. Panorm. c. 59. n.8. Brun. de ceſſ. bon. q.20. n.22. & per ea, quę ſupra notaui, verſ. Infertur quòd iſtud, Alex. in l. alia §. eleganter nu.1. & 5. ff. ſolut. matrim. & extendiť ad vxorē ſecundum Caſtr. d. §. ſocero n.3. in fin. propter ſocietatem communis vitæ, l.j. ff. rer. amot. Bald. in l. non dubium poſt nu.36. verſ. ex prędictis concludo, C. de legib. & conſtit. Idem Bald. in l. pactum quod dotale, num.22. C. de collat. ratio
52 eſt p eum, quia † pactum contra bonos mores iuris naturalis, uel quaſi non valet, nec firmať iuramento, ſed reuerentia, quæ debeť marito, non ſolum eſt de iure naturali, ſed etiam de iure diuino, vt notaui ſup. num.34. ſeq. & notaui ēt in 1. p. poſt num. 20. eius ergo renun-
53 tiatio iuramento non firmať: & † ſi ciuramentum mariti, renuntiantis iſti beneficio, eſt nullum, & illicitum, & non obligat, & abſque eius abſolutione ad-
54 mittiť ad iſtud beneficium, quia † a iuramento nullo non eſt neceſſaria abſolutio, poſt alios ſequiť Ant. Sol. ſuper cō ſtit. Pedamont. in tit. de minorib. f.103. Decretum ob quietationem nu. 27. ſequitur Muta ſuper conſuetu. Panorm. c. 21. nu.17. Ancha. conſ.345. incip. prætoria nu.35. de ſponſ. refert, & ſequiť Pet. Greg. in ſyntagm. iur. lib.50. c.12. nu.4. Paul. de Caſt. conſ.68. ad fi. Bertach. in ſuo repert. in verb. abſolutio, verſic.19.
55 nec ēt abſolutio † requiriť à iuramento, ſuper cōtractu ſimulato interueniente, Hippol. de Marſil. ſing.329. num.4. per Bal. in l.1. C. de oper. libert. nec à renun-
56 tiatione † hypothecæ cū iuramento, qñ adeſt enormiſſima læſio, eſt neceſſaria abſolutio ad agendum, Alex. conſ.89. lib.2. multo refert Curt. ſen. conſ.43. n. 7. & 9. & magis cōmunem dicit Ludouic. dec.27. nu.18. & 20. & ita iudicauit Senatus dicit Theſſau. dec. Pedam.223 num. 18. Si ergo caſibus prędictis iuramentum non obligat, ſequitur Pet. Nunez. à Vendaño d.c.27. q.2. poſt nu.27. col. in fi. de exequendis mandatis, nec eius abſolutio requiriť, & tandem ſeruari poteſt ſine diſpendio ſalutis æter-
57 næ, quo † caſu ſeruandum eſt, Mathe. in l. vnic. C. de ſent. & interloqu. omn. iud. n.7. Hippol. de Marſ. ſing.359. nu.1. Fariuac. dec. Rot. poſt eius conſ.69. poſt n. 7. Hierony. Fernandez de Ottero in tractа. diuerſor. quæſt. q.10. n.8. Fontanell. d. gl.3. clauſ.7. d. pact. nupt. n.62. lib.2. quāto magis in caſu noſtro non eſt neceſſaria abſolutio; quia non ſolū hoc ca

ſu

ſu iuramentum non obligat, cum ſit il-
licitum c.non eſt obligatorium, de reg.
iuris, in 6. Abb. in c.dicatis n.9. de don.
inter vir. & vxor. & quando iuramen-
tum non obligat, abſolutio quidem eſt
ſuperflua, ff. de condit. inſtit. l. quæ ſub
conditione, §. fin. dixit Card. Zabarell.
conſ.35. poſt n.1. in fi. verſ. ad ſecundū
58 ratio eſt ibi, quia † in eo, quod neceſſa-
rio deſtruendum eſt, authoritas ſuperio
ris non eſt neceſſaria, l. fide, §. ſi quis ff.
de leg.3. Verùm etiam quia eſt contra
bonos mores naturales, vt ſupra nota-
59 ui, & † quando iuramentum eſt contra
bonos mores naturales, non eſt neceſ-
ſaria abſolutio, dixit Facch. lib.8. con-
trouerſ. iur. c.72. verſ. reſponderi, poſt
Molfeſ. ad conſuet. Neapol. lib.4. in d.
tit. de renunt. §.10. n.21. nec ſeruari pōt
ſine interitu ſatis æternę, cum ſit contra
ius diuinum, vt notaui in præcedenti
60 verſ. & iuramentum, quod † ſeruari non
poteſt ſine interitu ſalutis ęternæ, non
eſt obligatorium, ita quod propria au-
thoritate poteſt iurans contrauenire;
Bertach. in ſuo repertorio in verb. iura-
mentum ſeruandum, verſ.13. & non ſo-
lum poteſt, ſed imò debet, 22. q.4. ſecun
dum Bertach. ibi, in fi. Zabarell. d. conſ.
35. poſt nu.1. verſ. ergo & poſſunt pro-
priā authoritate, & c. ſi verò aliquis, &
ibi gloſ. de iureiur. Nec obſtat Capell.
61 Tholoſ. q.258. vbi determinat, ꝙ † ille,
qui renuntiauit beneficio noſtro cum
iuramento, non poteſt illud conſequi,
niſi obtenta abſolutione iuramēti, quē
ſequiť Brun. de ceſſ. bon. q.22. p.4. prin-
cipal. n.2. & Intrigl. ſing.90. Fontanell.
de pact. nupt. d. gl.3. nu.56. f.743. quam
opinionem tenet etiam Iac. Butrig. in
tract. renunt. x. beneficio quem allegat
Landrech. in d. conſ.30. n.10. vbi in fi-
62 ne diſtinguendo † ita dicit, priuilegiū
conceſſum ex cauſa reuerentiæ ductæ à
bonis moribus, vel ex alia cauſa, vt in
nobilibus, & militibus, vel alijs, poteſt
cum iuramento renuntiari, & ita procce-
dit opinio Butrig. quę reuerentia debeť
nobilibus, & militibus à bonis moribus
iuris ciuilis, ideo poteſt renuntiari, &
notaui in præcedenti verſ. ſed reueren-
63 tia, † quæ debeť parentibus, & marito,
eſt inducta à bonis moribus iuris natu-
ralis, quæ renuntiari non poteſt, vt ſup.
notaui, & hanc partē videť tenere Lan-
drech. loco citato: & non ſolū non eſt
64 neceſſaria abſolutio, † ſed eſt inductiuū
peccati, & ſeruari non debet, dixit Pet.
Barboſ. in l. alia, §. eleganter à n.25.28.
29. & 30. cum ſeq. vbi reprobat opinio-
nem prædictæ Cappell. Thol. & bene,
quia contra iuſtitiam, & bonos mores
65 naturales, quia † iuramentum inducens
peccatum mortale, non eſt ſeruandum,
nec tunc requiriť abſolutio, vt ibi, & di-
xit Innoc. in c. venerabilem, in fi. de ele
ction. Paul. de Caſt. d. conſ.68. Io. Ca-
mill. Billott. in ſuo tract. de abſolut. iu-
ram. lib.1. c.9. n.7. Bertach. in verb. iura-
mentum ſeruandum verſic.71. Bal. in l.
ſi ad excludendum n.3. de reb. credit. &
66 iureiur. vbi facit † ſex caſus, in quibus
non eſt neceſſaria abſolutio, hanc opi-
nionem tenet, & defendit Couar. initio
2. p. relect. c. quamuis de pactis in 6. poſt
n.3. in fi. nec obſtat ſecundum eum tex.
in c. cum quidam §. vlt. de iureiur. qui
67 dicit, illi † verò, qui iurant nō loqui pa-
tri, matri, ſorori, vel fratri: aut eis huma
nitatis ſubſidium non cohibere; abſol-
uendi ſunt ab illius obſeruatione iura-
menti, cùm illicitum ſit, & contrarium
rationi, quod iuramentum repugnat ra
tioni naturali, nō ſubuenire patri, c. in-
ter cætera, 22. q.9. & tandem abſolutio
neceſſaria eſt: ergo & in caſu noſtro, cū
ſit eadem ratio: tamen Couar. loco cit.
68 dicit, ꝙ † ſenſus dicti §. vlt. eſt ꝙ abſo-
lutio ad cauthelam potius in ea ſpecie,
quàm neceſſario requirať, & ita dicit
ibi glo. in verb. abſoluendi vbi Hoſtiēſ.
Imol. & Panor. Bellott. d.c.11. n.15. & li
69 cet aliqui conenť defendere, ꝙ † abſolu-
tio eſt neceſſaria, quoties id, qđ aliquo
caſu poterit ſeruari ſine interitu ſalutis
ęternę, licet eius obſeruatio peccatū in-
ducat, quorū opinioni cōtradicit Coua.
loco cit. & Bellot. ibi poſt n.15. cum ſit
falſum, vt oſtendit Barbo. loco cit. quia
70 † nec iuramentū, inducens veniale pec-
catum, valet, nec ſeruari debet, ut dicit
Archid. & Io. Andr. in d.c. quamuis, Ca
cher. dec.100. nu.3. plures alios cumu-
lat, & probat Facchin. d.c.72. verſ. re-
ſpon-

pondeo,refert, & ſequit Molfeſ. d.q.9. nu.20. Alex.in d.l.alia, §.eleganter n.5. ff.ſol.matrim. Zabarell.d.conſ.34. poſt num.1. immo Billott. d.c.11. quæſtio.1. num.3. ratio eſt ibi,quia dicit eſſe diſpẽdium ſalutis ęternę,& nõ interitus,quo caſu non eſt neceſſaria abſolutio, dixit Bertach. in verb. iuramẽtum ſeruandũ, verſ.59. ꝑ Bald.in d.l.ſi ad excludendũ, ergo quanto magis in caſu noſtro, cum eius obſeruãtia inducat peccatum mortale, vt dicunt Barboſ.in d.l.alia, §. eleganter locis cit.& Couar. in d.c.quamuis, vt probat tribus rationibus, abſolu
71 tionem † à iuramẽto illicito,& cõtra bo nos mores non eſſe neceſſariam,licet iurans committat peccatum, iurando ſeruare id,quod in diſpẽdium ſalutis æternæ manifeſtè vergebat, & ita deciſum fuit, dixit Guid.Pap.dec.211. in materia ceſſionis bonorum,poſt Bero.q.135. faciunt,quæ ſcribit Ludou. dec.64. nu. 20. ſequit etiam Theſſau. dec.36. poſt
72 num.4.& hæc opinio † eſt in iudicando ſequenda,vti benignior,vt dicit ibi; &
73 ſic tàm † in agendo,quàm in excipiendo in caſu noſtro non eſt neceſſaria abſolutio ꝑ Doctores ,quos ſupra notaui; eo magis, quia leges non diſtinguunt, nec nos diſtinguere debemus, l.de pretio,ff. de publician. Milanenſ.dec.8.nu. 135.lib.1. & ita deciſum fuit in menſe Iunij in anno 1618. ꝑ Curiam Prætorianam huius Vrbis,in fauorem Aloyſius Romeo, petentis admitti ad beneficium, contra hęredes Ioanne Nauarretto,eius vxoris, eo quia non excipien do, ſed principaliter agẽdo poſt annũ, & dilationem ſibi conceſſam, petebat admitti,& fuit dictum, quòd audiat, & hoc ſtante ſtilu M. R.C. in quo ſe ſubſcripſerunt non nulli procuratores,quę deciſio fuit confirmata in M. R.C. patrocinante Domino meo de Girgenti, & ita etiam fuit deciſum in fauorem Don Caroli de Septimo contra Didacum Meſſana, filium, & hæredem Vincentij Meſſana, dotantis, eius ſoceri, ob mortem eius vxoris, & filiæ dicti Vincentij in menſis Nouembris 1622.
74 & † de ſtilu M.R.C.maritus,& alij parentes admittunt abſq; abſolutione iuramenti ꝑ infinitas deciſiones,quas ſupra notaui p.1.nu.40.& in q.1.in princ. & in quæſt. 11. Ratio ſemper fuit ſupra-
75 dicta, quia iuramentum interpoſitũ con tra bonos mores,& ius reuerentiale, eſt illicitum,& non obligat, ſecundum Couar.Barboſ.& Doctores, ſup. notatos, & ſecundum magis communem opinionem,quam notaui in præcedenti verſ.
76 & in d.q.11.n.19.& † hodie ſtylum debemus attẽdere, Guid.Pap.dec.33. verſi & dec.119.ver.qđ ſtylus,& dec.252. num.3. cum ſit obſeruandus, & vim legis habeat, dixit Affl.dec.135.num.3.ꝑ Cyn.& Bald.in l.1.in fin.C.quę ſit lõg. conſuet.& i l.de q̃bus,ff. de legib.Alex. conſ.49.n.21. Gughel.de Ludou. ſing. 66. ꝑ l.1.§.nullum verſ. ſed ſi quæ legis C.de veter.iur.enucleand.l.fin.C.de fideiuſſor.l. Imperator §. 1. C.de appell. ſequit Muta in d.conſu.Panor.c.17.n.8 in fi.Theſa.Peda. dec.1.n.9. Oſaſc.dec. 22.n.6. & ſtylus enĩ facit ius, dicit Dec. cõſ.699.n.5.& ↄtra ſtylũ iudicãs litẽ ſuã facit, Neuiz.cõſ.61.n.16.Cumi.Rit.M.
77 R.C.in plud.n.53. ſed vbi nõ eſt ſtylus, tutius eſt petere abſolutionẽ ad cauthelã,ſm Gloſ.1.in d.c.cũ ſit §.vlt.in fin.in verb.itẽ,vbi dicit,itẽ iurũ illicitũ non obligat, & ad cauthelam à tali iuramẽto quis abſoluit, & dixit Couar. in d. c. quamuis num.8. verſ. ideo prædicta reſponſio,quem ſequit Bellott. d.c.11. & Muta in conſuet.Panormit. d.c.21. nu. 17.vbi dicit,ad maiorem tamen cauthelam conſulit, vt petat abſolutio ꝑ Bonif.de Rogg.lib.2. conſ.11.cũ ſeq.n.46 & ſequit Socyn.iunior lib.1. conſ. 144. col.6. num.7. non autem ex neceſſitate, quia aliàs ſequeret, iuramentum eſſe validum,quod eſſet abſurdum, & cõtra
78 magis communem: debet † ergo in petitione abſolutionis à tali iuramento, vti verbis proteſtatiuis, petendo ſemper abſolutionem ad cauthelam, aliàs peccarent parẽtes,& maritus,quia peccato filiorum, & vxoris conſentirent, ſecundum Barbo.& Couar.in locis citatis,& eſt ſecundum diſtinctionem Billot.d.c.11.n.9.quia † abſolutionem petens ad cauthelam, non videtur fateri abſolutionem debitam,nec eius delictũ cùm eius confeſſio ſit limitata,& potius ad cauthelam pro ſcrupulo, quem habebat,

per eũdem Ritum 102.lit.D.fol.157.q. cum eximio,& veritatis amico, ac pauperũ defenſore Octauio Corletto, primum inter Noſtrates aduocationis gradum tenuerunt,ſequit Burg.in tract.de laudim.p.3.inſpect.40.n.58.Menoc.de præſumpt.præſumpt.48.n.3.& 4. Alex. conſ.60.n.9.lib.2.Ruin.conſ.138.n.10 vol.1.Roman.conſ.472.n.2. Dec.conſ. 239.n.9.Rim.ſen.conſ.245.n.18.lib.2. Rimin.iun.conſ.19.n.78. & conſ.195. n.30.& conſ.468.n.79.Ant.de Butr.& Imol.in d.c.ex parte cl 2.de offic.deleg. quia ex vniuerſali reiectione exceptionum,& defenſionũ, nõ cẽſet reiecta exceptio, quæ euidenter ex facie inſtrumenti liquet,Alex.conſ.73.n.16.verſic. tertio reſpondeo,vol.3. Marſil.in rubr. C.de probat.nu.159. & in l.1. §. ſi ſerui n.6.verſ.pro hac limitatione,ff.de quæſtio.Io.Bapt.Ferret.conſ.85.n.5. vol.1. Burg.d.inſpect.40.nu.125.Giurb.dec. 60.n.10.Hõded.conſ.17.nu.5.in 2.cõſ. 86.n.16.in 1. Suarez in d.l.poſt rẽ iudicatam §.ſed pro euidentia n.38.ff.de re iud.Turtet.conſ.91.n.14.29.conſ.74.n. 39.vol.1.Parlad.lib.2.rer. quotid.c.fi. p.5.§.11.n.26.27.Bertaz.cõſ.crim.269 nu.1.2.3. Cancer.lib.1.reſolut.c.18.de excep.n.23.& lib.2.reſol.c.3.de inſtru. guar.n.81.Eugen.conſ.29.nu.25.Barz. dec.36.nu.20.Franch.dec.623.num.2. 3.iuramento,non obſtãte Iaſ.in l.ſi duo §.ſi quis iurauerit,n.4.ff.de iureiu. Roma.conſ.244.Oſaſc.dec.51.n.20. quãuis exceptio non ſit liquida. Surd.conſ. 186.n.22. dicit Giurb. loco cit. ſed iſta exceptio colligit ex ipſomet iſtrumẽto, ſiue contractu debitorio, vt notaui in j. p.nu.97.ergo à debitore opponi poteſt

84 non obſtante ſtatuto: Immo dicit† pariter priuilegiata quemadmodũ actio, Burg.d.inſpect.40.n.59. p Bald. in l.ex prædijs,num.2.C.de euiction. Secũdo

85 caſu† quando priuilegat executionem nulla exceptio opponi poteſt, nec tunc modificatiua exceptio opponi põt aduerſus ipſam executionẽ, vt notant ſcribentes,quos ſup.notaui, & ſecundũ diſtinctionẽ Bart. in d. l. ſi filius, verſ.ſed quarto,& ibi Caſtr.n.3.& Ang.quam diſtinctionem ſequuntur Cumi. ſuper d. Ritu M. R. C.cap.17. Milanenſ. deciſ. 13. verſ.eſt alius caſus n.34.& 35.lib.2. Maurus Burg.d.inſpect.40.n.7. Intrigl. ſuper Bulla,& Regia pragm.q.61.n.19. Aret.in §.minima inſtit.de capit. diminut.Fab.de Anna conſ.126.n.16.lib.2. & Graſ.in prælud.d.tractatus de excep. n. 234. & ſic ſecundũ interpretationem Ritus,ſit adimplemẽtum in quindena, & malè practicat, q̃a eſt exceptio iuris, put notaui in 1.p.n.75.quę opponi põt contra inſtrumentum guarentigiatum, vt ſup. not. p Fontanell. & alios, quia dolo facis petere, qđ reſtituturus es,ſed facto adimplemento in prima inſtantia pronunciat ſemper M. R. C. Reijciant deducto nè egeat, teſtat & Giurba dec. 44.poſt nu.12.Muta d.dec.94. poſt nu. 27.& ſuper Ritu idẽ Mut.191.n.4.& p ea ſup. not. in 1.p. nu. 38. ſed ego pluries obſeruaui, prout non nulli prudentes iudices obſeruauerunt admittere ad iſtud beneficium in prima inſtãtia, abſque adimplemento, iuſta iuris diſpoſitionem,not.ſup.in j.p.poſt n.38. & ita conſulo,maximè, quando conueniũtur parentes,& mariti.

Fallit primo ſi Iudex ante ſententiã ſtatuiſſet Reo terminum ad opponendum omnes exceptiones dilatorias,pe-

86 remptorias, & anomalas,† quo caſu ſi iſta exceptio noſtra,nè quis teneatur vltra quàm facere poteſt,non fuit appoſita ante ſententiam in termino ſtatuto, poſtea opponi non poteſt. Alex.in l. ex diuerſo, §. ſi in iudicio, poſt n.4. verſic. hoc ſingulariter limitauit,ff.ſolu.matri. c.paſtoralis, ubi Abb. quaſi per totum, & n.4. facit tres fallentias de exceptio. Iaſ.in l.ita demum poſt n.7.uerſ.quarto limita, & verſ. ego etiam C. de procur. Lanfranc.de Arian. de except. num.4. vbi dicit, quòd Reus poteſt plures exceptiones opponere,etiam diuerſis temporibus,niſi ſit ſtatutus terminus ad opponendum exceptiones, quia tunc illo elapſo, amplius non auditur,niſi forma ſeruata, vt in dicto capitul. paſtoralis idem Iaſon. in l. prima, numero 17. C. de iur. & fact. ignorant. Bald. in l. ab exequutione: C.quorum appellat. non recip.

20 Beneficium, deducto nè egeat an poſſit renuntiari.

21 Gener habet beneficium, deducto nè egeat, nec valet pactũ in contrariũ, etiam iuramento firmatum. & nu.22.

23 Alendi onus tranſit ad hæredem. & n.24.

25 Maritus, ut gaudeat beneficio, deducto nè egeat, an teneatur, probare ſe eſſe pauperem.

26 Confeſſio, ſeu aſſertio paupertatis mariti, an noceat creditoribus.

Pauper, vel diues quis ſit iudicis arbitrio remittitur.

27 Maritus habet beneficiũ, deducto nè egeat, etiam contra hæredes extraneos.

28 Mutata perſona actoris, non mutatur eius qualitas.

31 Debitor mariti ſi ab vxore conueniatur propter reſtitutionem dotis, quid maritus opponere debeat. & n.32.

Marito vergente ad inopiam mulier poterit creditoribus ceſſis denũtiare nè ſoluant. ibidem.

32 Maritus conuentus ab vxore actione perſonali an gaudeat iſto beneficio.

34 Dominium dotium quando tranſeat in ipſam vxorem. & n.35. & 40.

36 Datio in ſolutum habet vim venditionis.

37 Mulier non poteſt alienare dotem ſibi reſtitutam.

38 Priuatio præſupponit habitum.

39 Proprietas, & dominium quando præſumatur ex grauamine.

40 Dominium rei dotalis, vxori reſtitutæ, propter inopiã viri tranſit ipſo iure in vxorem.

41 Reſtitutio dotis ſoluto matrimonio, & reſtitutio dotis propter inopiam viri à pari procedunt.

42 Maritus conuentus actione reali, ut tertius poſſeſſor, non gaudet beneficio deducto nè egeat.

43 Maritus priuilegio, nè egeat, non vtitur ſi agitur cum eo, non tanquam marito, ſed alio poſſeſſore.

44 Reſtituere nil aliud eſt, niſi eum, cui ſit reſtitutio, poſſeſſorum facere, fructuumq; perceptorem.

45 Mulier conſtante matrimonio propter inpiam viri poteſt ſuas petere dotes.

46 Dos conſtante matrimonio regulariter peti non poteſt.

Dos quibus caſibus peti poteſt conſtante matrimoneo.

47 Maritus propter eius inopiam conſtante matrimonio cogi poteſt ad reſtitutionem dotis.

48 Marito vergẽte ad inopiã conſtante matrimonio uxor põt petere dotẽ, et donationẽ propter nuptias, ac bona parafrenalia.

49 Vxor poteſt petere dotem ſi maritus incipit ad inopiam vergere, uel eſſet dilapine\ſuſpectus.

Dilapidans legis, & hominis beneficio indignus.

Maritus ſi vere ſimiliter ad inopiam tendit, & periculũ eſt reditur in mora, mulier poteſt petere dotem etiam ſi diues ſit. ibid.

50 Actioni de dote annis 30. præſcribitur à die ſoluti matrimonij, vel vtro ad inopiã vergẽte. declara vt ibidem. Et pro reſtitutione dotis ob inopiam non datur annus. ibid. n.50.

Mulier quæ per decem annos non repetit dotem poſt quam vir cepit verge ad inopiam eſt excluſa à petitione dotis.

51 Maritus poſſidens rem dotalem, vt extraneus, inſolidum conuenitur.

52 Dos reſtituta conſtante matrimonio propter inopiam viri, licet non eximetur, cauſa veram reſtitutionem.

53 Dos reſtituta non eſt amplius dos.

54 Maritus conuentus conſtante matrimonio actione perſonali nõ habet beneficium, deducto nè egeat.

Maritus ad inſtantiam vxoris carcerari non poteſt. ibi.

55 Dos propter inopiam viri conſignatur vxori, ut deſeruiat matrimonio, & pro eius oneribus.

56 Maritus ſoluto matrimonio habet beneficium, deducto nè egeat, non obſtante conſignatione dotium, facta uxori propter inopiam ſuam.

57 Maritus conuentus, non ultra quam facere poteſt, non deducit æs alienum.

58 Creditores mariti poſſunt auocare illud, quod maritus retinet nè egeat.

59 Donator conuentus à donatario ob rem donatam, & traditam, in eius poſſe peruentam, in ſolidum tenetur.

60 Solatio eius, quod debetur omnis tollitur obligatio.

61 *Maritus ſiue conueniatur reali, ſiue perſonali conuenitur ex cauſa dotis.*

62 *Reſtitutio, quæ fit vxoris conſtante matrimonio, non eſt vera reſtitutio, ſed ſequeſtratio.*

63 *Dos conſtante matrimonio non minuitur, nec conditio viri fit deterior.*

64 *Bona conſignata vxori propter inopiam viri ſi pereant ſine eius culpa iterum petere poteſt vxor.*

65 *Reſtituens dotem mulieri regulariter nõ liberatur, niſi ex ea locupletior fiat.*

66 *Dominium dotium reſtitutarũ non transfertur in vxorem verè cum effectu.*

67 *Decretum aſſecurationis non transfert dominium in vxorem.*

68 *Reſtitutio dotis propter inopiã viri non eſt propria reſtitutio, nec per eam transfertur dominium in vxorem.*

69 *Dominium in iudicio aſſecurationis dotis non transfertur in vxorem, ſed remanet penes virum.*

70 *Petitio reſtitutionis dotium propter vergentiam viri ad inopiam, ſimpliciter facta, vt in eam trãsferatur dominium, eſt inepta.*

71 *Reſtitutio, quæ fit propter inopiã viri vxori nõ tẽdit ad cõmodum eius propriũ, ſed ratione ſui, & viri, vt dos ſalua ſit.*

72 *Muliere agẽte actione perſonali pp inopiã viri ad reſtitutionem dotis, vir non habet beneficium, deductu nẽ egeat.*

73 *Mulier bona ſibi reſtituta pp inopiam viri tenetur conſeruare viro, & cauere pro conſeruatione.*

74 *Mulier agere poteſt propter inopiam viri contra tertios poſſeſſores.*

75 *Dotis fructus ſunt viri.*

76 *Onus alimentandi, alicui cõmiſſum, veluti nudo miniſtro, facit, vt quod ſupereſt redere teneatur.*

67 *In iudicio aſſecurationis deductis alimentis vxoris eiuſque familię ſecundũ eius qualitatẽ, quæ ſuperſunt diſtribuenda ſunt inter creditores viri.*

78 *In iudicio aſſecurationis dotium pp inopiã viri, traduntur vxori omnia bona viri ſtante pacto ad diſcurſum.*

79 *Creditores mariti propter eius inopiam nõ habent ius offerendi.*

80 *Compenſatio non admittitur in caſu aſſecurationis dotium.*

81 *Compenſatio admittitur in iudicio reſtõnis dotium ſoluto matrimonio.*

82 *Dos liqda p debitũ illiqdũ retineri nõ dẽt. & ſic de liqdo ad illiquidũ nõ fit cõpẽſatio*

83 *Reſtitutio, ſiue aſſignatio dotis procedit ſi maritus inops factus eſt conſtante matrimonio, tam culpa ſua, quàm ſine.*

84 *Vergentia ad inopiam mariti debet procedere ex eius prodigalitate, vt mulier poſſit petere dotem.*

85 *Paupertas viri non facit dotem repetere, ſed mores eius.*

Maritus ſi caſu peruenit ad inopiam non poteſt mulier petere dotẽ. ibid.

86 *Mulier pp inopiã viri dotẽ petere põt, etiã ſi à principio ſciuerit eſſe pauperem.*

87 *Mulier non habet poteſtatem alienandi dotem, nec alienationi conſentire.*

88 *Mulier non poteſt facere pactum, per quod fiat deterior conditio dotis.*

89 *Maritus pauper tempore matrimonij, & male vtens ſubſtantia ſua, poteſt ſperari ꝙ bene vtatur, quæ eſt probalis ſpes.*

90 *Imputet ſibi ille, qui ſcienter cum paupere contraxit.*

91 *Dotis cõditio nõ dicitur fieri deterior qñ p pactũ reducitur ad ppriã eius naturã.*

92 *Dos de eius natura conſtante matrimonio debet eſſe apud virum.*

93 *Vxor, q̃ ſcienter cõtraxit matrimonium cum paupere à principio, videtur approbare eius mores, & dotem repetere non poteſt propter eius inopiam.*

94 *Suſpectus, vt capi poſſit, eſt probandũ, quòd tempore obligationis erat diues.*

95 *Debitor in diem, vel ſub conditione poteſt cogi dare pignus ante tempus quando ſuberat ſuſpicio tempore contractus ſi creditor ignorabat.*

96 *Ignorãtia probatur iuramẽto contrahẽtis.*

97 *Vxor põt petere dotẽ, ſi maritus poſt cõtractas nuptias male utitur ſubſtãtia ſua, ẽt ſi tẽpore matrimonij erat pauper.*

Mulier licet non poſſit petere dotem quando contraxit cum viro paupere, tamen tenetur ſatiſdare de conſeruanda, & reſtituenda. ibid. n. 97.

98 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*

99 *Extraneus, qui dotem dedit, & pactus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio, agere non poteſt pp inopiam viri, niſi mulier.*

Teſtes ad fundandam inopiam commodo recipi debent.

100 *Maritus conuentus ab vxore ad reſtitutionem dotis, ab extraneo data propter eius inopiam non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

101 *Extraneus, licet cōſtante matrimonio propter inopiam viri agere non poſſit, pōt tamen ſibi caueri facere de reſtituenda ſoluto matrimonio.*

102 *Extraneus quocunque modo ſtipuletur dotem ſibi reddi, propter inopiam viri agere non pōt, ſed vxori datur actio.*

103 *Dominium dotis, conſignata vxori, ab extraneo data propter inopiam viri non tranſit in vxorem.*

Extranei dicūtur oēs ꝑter parētes. n.115.

104 *Maritus reſtituens dotem mulieri ab extraneo datam, ſoluto matrimonio tenebitur extraneo, qui dotem ſtipulatus eſt ſibi reddi.*

105 *Reſtitutio, quę fit vxori dotis, ab extraneo data propter inopiam viri non eſt vera reſtitutio.*

106 *Dos conſtante matrimonio peti non poteſt de iure communi.*

107 *Ius communi pactis priuatorum tolli non poteſt.*

Pater non poteſt facere pactum dotium in praiudicium filia.

108 *Dotans poteſt prouidere de reſtitutione dotis prout vult.*

109 *Dos reuertitur ad extraneum, qui eam cōſtituit, ſi ſtipulatus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio etiam extantibus liberis.*

110 *Mulier compelli poteſt cedere actionē extraneo dotanti.*

111 *Actio inutilis cedenti, efficitur vtilis penes ceſſionarium.*

112 *Actio de dote conſtante matrimonio in caſu inopia cedi pōt. ſed contra n.113.*

113 *Actio de dote conſtante matrimonio propter inopiam cedi non poteſt.*

Extranei dotantes gaudent iſto beneficio.

114 *Secundum decretum in caſu aſſecurationis dotis, vt tranſiret dominium in vxorem, procedi non poteſt.*

115 *Marito dilapidante dotem fit ſequeſtratio penes idoneam perſonam.*

Extranei qui dicuntur.

116 *Maritus in caſu ſequeſtrationis dotium propter eius inopiam, non habet beneficium, deducto nè egeat.*

117 *Vir male vtens ſubſtantia ſua, & ſua propria bona diſſipans, poteſt ab vxore conueniri ad reſtitutionem dotium.*

118 *Maritus conuentus, tàm actione perſonali, quàm hypothecaria quando diſſipat bona propria pro dotis reſtitutione, gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

119 *Dominium dotis reſtituta vxori, quando vir diſſipat bona propria, tranſit in vxorem.*

120 *Reſtitutio dotium, quę fit conſtante matrimonio quādo vir diſſipat bona propria, an ſit vera reſtitutio.*

Inopia probanda eſt p.c. de iure.

121 *Reſtitutio quando fit vxori bonorum mariti diſſipantis bona propria, dominium transfertur in vxorem.*

122 *Res mariti, vxori reſtituta in dominium ex vera cauſa inopia, ſi pereunt, periculum erit vxoris.*

123 *Marito diſſipante bona ſua, mulier agere poteſt ad veram dotis reſtitutionem.*

124 *Maritus multis modis dicitur ad inopiam vergere.*

125 *Vergentia ad inopiam vulgi opinione probatur.*

Paupertas eſt probāda quādo agitur de pręiudicio tertij. ibid.

Teſtes qualiter deponere debent. ibid.

Notorium quid ſit. ibid.

126 *Dominium bonorum mariti, adiudicatorū per vxorem propter inopiam mariti, diſſipantis bona propria pro eius dotibus, acquiritur uxori, & perpetuum translatum eſt.*

127 *Datio in ſolutum vicem venditionis obtinet.*

128 *Maritus ſi incipit male vti ſubſtātia ſua, quamuis ſit ditiſſimus, mulier poteſt petere dotium reſtitutionem.*

129 *Dominiū dotis reſtituta, acquiritur vxori irreuocabiliter.*

130 *Bona feudalia, & fideicommiſſo ſubiecta pro cauſa vrgentia ad inopiam, poſſunt in ſolutum dari conſtante matrimonio.*

131 *Infortunia ſunt communia mariti, & uxoris quò ad dolorem animi, & ad ſuccurrendum ſibi inuicem.*

132 *Maritus ſoluto matrimonio, conuentus reiuendicatione, vt quilibet extraneus poſſeſſor, in ſolidum conuenitur, & exigitur.*

Vir

133 *Vir ſi venerit ad pinguiorem fortunam, dotem reſtitutam ex vera cauſa inopiæ non recuperat.*

134 *Dominium dotis reſtituta ex vera cauſa inopiæ eſt propriũ translatum in vxorem.*

135 *Caſus ſuperueniens, qui ab initio impedit actũ geri, tendit ad eundẽ effectũ cum actu geſto, non tollit quod actum eſt.*

136 *Vir ſi venerit ad pinguiorem fortunam ex ſuperuenientibus diuitijs, dotem conſignatam, vel loco pignoris datam recuperat.*

137 *Dominium dotis cõſignatæ, vel loco pignoris datæ non eſt translatũ in vxorem.*

138 *Pendente iudicio de petenda dote ob paupertatem mariti, ſi factus eſt diues ceſſat iudicium.*

139 *Dos ſequeſtratur penes mercatorem ſi mulier non eſt induſtrioſa.*

140 *Maritus recuperat dotem reſtitutam cum cauſa ſit reducta ad non cauſam.*

141 *Cauſa mutata mutat effectum cauſæ.*

142 *Maritus & ſocer offerẽtes mulieri cautionẽ de reſtituẽda dote non admittũtur.*

143 *Cautionis fragilitati non debet mulier ſe committere.*

144 *Melius eſt res habere, quàm cautionem.*

145 *Maritus vergens ad inopiã offerendo cautionem recuperet ex iure Hiſpaniarũ.*

146 *Actori vbi conceduntur plura remedia alternatiuè, vel ſimpliciter electio eſt actoris.*

147 *Maritus ſi poſt reſtitutionem dotium propter inopiam, factus eſt diues prudens, & ſapiens, reſtituenda eſt ei dos.*

148 *Communis opinio eſt ſeruanda quod maritus diues effectus non recuperat dotem, ex vera cauſa inopiæ reſtitutam.*

149 *Mulier viuẽs in matrimonio more latinorum, vel Vrbis Panormi Meſſanæ, ſeu Catinæ propter inopiam viri poteſt ſuã tertiam partem petere.*

150 *Filij, mortua matre, ſi pater vergit ad inopiã, poſſunt petere ſibi reſtitui dotem, per eorum matrem traditam.*

151 *Priuilegiũ cõpetens mulieri in repetitione dotis, cõpetit ẽt filijs ipſius mulieris.*

152 *Filius videns ſe ex facto patris grauari in iure, & in bonis, in quibus hẽt actionẽ poteſt ſibi prouidere per officium Iudicis ad iuris ſui conſeruationem.*

153 *Filius pp inopiam patris poteſt petere ſuã tertiam ſibi competentẽ more latinorũ.*

154 *Filius quãdo pater eſt diſſipaturus põt petere ſibi aſſignari legitimam.*
Laudatur Octauius Corſettus. ibid.
Laudatur Don Petrus Corſettus. ibid.
Laudatur Don Iacobus Corſettus. ibid.
Legitima non debetur in vita patris, nec ius habenet filij. ibi.

155 *Pater ſi diſſipat eius bona, interdicitur ei adminiſtratio.*

156 *Filius in tertia ſibi competente habet dominium, & pp̃ſeſſionem.*

157 *Pater poſſidens bona ſubiecta reſtitutioni, ſi illa alienat, filius in vita patris admittitur ad petendum, & vendicandũ.*

158 *Filij, patre dilapidante, poſſunt agere ad diuiſionem.*

159 *Maritus ſi cõtraxit matrimoniũ more latinorum, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

160 *Maritus ſi eſt nobilis, & ſecundũ eius qualitates non poteſt ſe ſubſtentare cũ eius tertia, poteſt de tertia vxoris retinere ſupplementum alimentorum.*

161 *Patre vergente ad inopiã filij agere poſſũt ad petitionem dotium, & eorum tertij. diſtingue. ibi.*

162 *Filij ex officio Iudicis abſq; cõſenſu patris poſſũt petere dotẽ ſtãte modo pcedendi, ſola facti veritate inſpecta. & n. 163.*

164 *Pater diſſipator dando cautionem non adminiſtrat.*

165 *Improbum eſt, filios compellere patrem ad cauendum.*

166 *Vxor nõ ſolũ repetere põt dotẽ pp inopiã viri, quãdo actio ſibi ſoli competit, cũ ſui iuris effecta eſſet, verum etiã quãdo ſibi, & patri competit ſi in poteſtate remanet. in fine.*
Viro vergente ad inopiam, filia præferenda eſt. ibid. n. 166.

167 *Vxor propter inopiam viri poteſt petere dotem ſine eius licentia.*

168 *Vxor tranſiẽs in poteſtatem mariti ex ſtatuti diſpoſitione propter inopiam viri dotem petere poteſt.*

169 *Maritus propter eius inopiam cogitur cenſentire, ut mulier agere poſſit ad petitionem dotis ad inſtar patris.*

170 *Mulier minor an habeat legitimã pſonam ſtãdi in iudicio ex cauſa dotis ſine curatore.*

Ex-

171 *Excommunicata non admittitur ad agendum.*

172 *Excommunicata non poteſt ſtare in iudicio, tàm criminali, quàm ciuili.*

873 *Vxor excommunicata, ſtimulata inopia mariti, nè dos ſua pereat, an admittatur.*

174 *Excommunicatus ex eminenti praiudicio ſtimulatus, an ſit audiendus.*

175 *Neceſſitas, & periculum veriſimiliter ſperatum facit licitum id, quod aliàs eſt illicitum.*

176 *Filij propter inopiam patris, matre bannita, vel excommunicata, agere poſſunt, tàm perſonali contra patrem, quam hypothecaria contra tertios, & quomodo intelligitur.*

177 *Filij petentes reſtitutionem dotium propter inopiam patris, viuente matre bannita, vel excommunicata non uidentur prætendere principale intereſſe, ſed particulare reſpectu alimentorum.*

178 *Quod ſecundario venit non eſt in conſideratione.*

179 *Filij ſi eorum mater moritur, pendente iudicio de petenda dote propter inopiam viri, iudicium proſequi poſſunt.*

180 *Actio non variatur per mortem vxoris, ſed qualitas, & tranſubſtantiatur iudicium, & ex eiſdem actis agitur.*

181 *Vxor agere poteſt ad reſtitutionem dotis propter uergentiam ad inopiam uiri ſui minoris.*

Bona minoris tacitè ſunt obligata pro dote ibid. n. 181.

182 *Pubes poteſt contrahere matrimonium.*

183 *Vxor non debet ratione minoris ætatis eſſe indotata.*

184 *In tacita & neceſſaria hypotheca non requiritur decretum, ſed in voluntaria.*

185 *Vxore agente ad exactionem dotis propter inopiam viri, debentur per maritum litis expenſæ ſi non habet niſi dotem.*

186 *Vxori litiganti contra maritum debētur alimenta.*

187 *Monachus, qui accuſat Abbatem, de bonis Monaſterij expēſas litis neceſſarias hēt.*

188 *Monachus cum Abbate litigans ſumptus litis habere debet, ab Abbate cum alimentis, tàm in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis. & n.* 189.

189 *Actori habenti iuſtam cauſam litigandi, debentur litis expenſa de illis bonis, quę prætendit. & n.* 190.

190 *Diues litigans cum paupere, prouidet pauperi de expenſis, ſi non habet peculium.*

Expenſa litis taxantur arbitrio iudicis. ibid. n. 191.

191 *Promiſſio de reſtituenda dote non comprehendit caſum inopiæ non obſtante conſtituto.*

192 *Stipulatio de reſtituenda dote in omnem caſum, & euentum reſtituenda, ſoluenda, vel conſignanda dotis conſtante matrimonio, vel ſoluto, comprehendit omnes caſus etiam propter inopiam.*

193 *Verbum quodlibet, in cōtractu appoſitum, debet taliter intelligi quod aliquid operetur, ſi fieri poteſt.*

194 *Promiſſio de reſtituendo dotes in omni, & quocunque caſu, & in caſu reſtitutionis quomodolibet faciendæ, comprehendit caſum propter inopiam.*

195 *Exequutiua via mulier agere poteſt etiā ſi in inſtrumento dotali non interuenerit expreſſa obligatio de reſtituenda dote ſi confeſſus eſt dotem recepiſſe ſecundum Ritum.*

196 *Dos confeſſata habet viam exequutiuam ſecundum Ritum, ſecus de iure communi n.* 197.

198 *Extraneus dotem conſtituens propter inopiam viri, an dotem repetere poſſit nō obſtante quouis pacto.*

199 *Aſſidua conuerſatio mulierum inter conſanguineos clericos eſt prohibita.*

200 *Natura mulierū ſemper deproperat edere formas.*

201 *Creditores mariti propter eius inopiam volentes auocare bona mariti conſtante matrimonio, offerentes dotem vxori, non audiuntur.*

202 *Creditores mariti conſtante matrimonio propter eius inopiam quando habet ius offerendi.*

203 *Creditores mariti ſi propter eius inopiam in ſolutum bona mariti vxori tradita ſunt ex uera reſtitutione propter quam transfertur dominium habent ius offerendi.*

204 *Vxor non pōt impedire creditores mariti ad inopiam vergentis conſtante matrimonio ſe inueſtiens de bonis mariti, niſi prius*

ſu iuramentum non obligat, cum ſit illicitum c.non eſt obligatorium, de reg. iuris, in 6. Abb. in c. dicatis n.9. de don. inter vir. & vxor. & quando iuramentum non obligat, abſolutio quidem eſt ſuperflua, ff. de condit.inſtit. l.quæ ſub conditione, §.fin.dixit Card.Zabarell. conſ.35. poſt n.1.in fi.verſ. ad ſecundũ
58 ratio eſt ibi, quia † in eo, quod neceſſario deſtruendum eſt, authoritas ſuperioris non eſt neceſſaria, l.fide, §.ſi quis ff. de leg.3. Verùm etiam quia eſt contra bonos mores naturales, vt ſupra notaui, & † quando iuramentum eſt contra
59 bonos mores naturales, non eſt neceſſaria abſolutio, dixit Facch. lib.8. controuerſ. iur. c.72. verſ. reſponderi, poſt Molfeſ.ad conſuet. Neapol. lib.4. in d. tit.de renunt.§.10.n.21. nec ſeruari põt ſine interitu ſalutis æternę, cum ſit contra ius diuinum, vt notaui in præcedenti
60 verſ.& iuramentum, quod † ſeruari non poteſt ſine interitu ſalutis ęternæ, non eſt obligatorium, ita quod propria authoritate poteſt iurans contrauenire, Bertach. in ſuo repertorio in verb. iuramentum ſeruandum, verſ.13. & non ſolum poteſt, ſed imò debet, 22.q.4. ſecundum Bertach. ibi, in fi. Zabarell.d.conſ. 35. poſt nu.1. verſ. ergo & poſſunt propria authoritate, & c.ſi verò aliquis, & ibi gloſ. de iureiur. Nec obſtat Capell.
61 Tholoſ.q.258. vbi determinat, ꝙ † ille, qui renuntiauit beneficio noſtro cum iuramento, non poteſt illud conſequi, niſi obtenta abſolutione iuramẽti, quẽ ſequit Brun.de ceſſ.bon.q.22.p.4.principal.n.2.& Intrigl.ſing.90. Fontanell. de pact.nupt.d.gl.3.nu.56.f.743. quam opinionem tenet etiam Iac. Butrig. in tract. renunt.x.beneficio quem allegat Landrech. in d.conſ.30.n.10. vbi in fi-
62 ne diſtinguendo † ita dicit, priuilegiũ conceſſum ex cauſa reuerentiæ ductæ à bonis moribus, vel ex alia cauſa, vt in nobilibus, & militibus, vel alijs, poteſt cum iuramento renuntiari, & ita procedit opinio Butrig. quę reuerentia debet nobilibus, & militibus à bonis moribus iuris ciuilis, ideo poteſt renuntiari, & notaui in præcedenti verſ. ſed reueren-
63 tia, † quæ debet parentibus, & marito, eſt inducta à bonis moribus iuris naturalis, quæ renuntiari non poteſt, vt ſup. notaui, & hanc partẽ videt tenere Landrech. loco citato: & non ſolũ non eſt
64 neceſſaria abſolutio, † ſed eſt inductiuũ peccati, & ſeruari non debet, dixit Pet. Barboſ.in l.alia, §.eleganter à n.25.28. 29.& 30.cum ſeq. vbi reprobat opinionem prædictæ Cappell. Thol. & bene, quia contra iuſtitiam, & bonos mores
65 naturales, quia † iuramentum inducens peccatum mortale, non eſt ſeruandum, nec tunc requirit abſolutio, vt ibi, & dixit Innoc.in c. venerabilem, in fi.de election. Paul. de Caſt. d.conſ.68.Io. Camill.Billott. in ſuo tract. de abſolut.iuram.lib.1.c.9.n.7.Bertach.in verb.iuramentum ſeruandum uerſic.71.Bal. in l. ſi ad excludendum n.3.de reb.credit.&
66 iureiur. vbi facit † ſex caſus, in quibus non eſt neceſſaria abſolutio, hanc opinionem tenet, & defendit Couar. initio 2.p.relect.c.quamuis de pactis in 6.poſt n.3.in fi. nec obſtat ſecundum eum tex. in c.cum quidam §. vlt. de iureiur. qui
67 dicit, illi † verò, qui iurant nõ loqui patri, matri, ſorori, vel fratri aut eis humanitatis ſubſidium non cohibere, abſoluendi ſunt ab illius obſeruatione iuramenti, cum illicitum ſit, & contrarium rationi, quod iuramentum repugnat rationi naturali, nõ ſubuenire patri, c.inter cætera, 22.q.9. & tandem abſolutio neceſſaria eſt: ergo & in caſu noſtro, cũ ſit eadem ratio: tamen Couar.loco cit.
68 dicit, ꝙ † ſenſus dicti §.vlt. eſt ꝙ abſolutio ad cauthelam potius in ea ſpecie, quàm neceſſario requirat, & ita dicit ibi glo.in verb. abſoluendi vbi Hoſtieñ. Imol.& Panor.Bellott.d.c.11.n.15.& li
69 cet aliqui conent defendere, ꝙ † abſolutio eſt neceſſaria, quoties id, qđ aliquo caſu poterit ſeruari ſine interitu ſalutis ęternę, licet eius obſeruatio peccatũ inducat, quorũ opinioni cõtradicit Couar. loco cit. & Bellot. ibi poſt n.15. cum ſit falſum, vt oſtendit Barbo.loco cit. quia
70 † nec iuramentũ, inducens veniale peccatum, valet, nec ſeruari debet, ut dicit Archid.& Io.Andr.in d.c.quamuis, Cacher. dec.100. nu.3. plures alios cumulat, & probat Facchin. d.c.72. verſ. reſpon-

pondeo, refert, & ſequit̃ Molfeſ. d.q.9.
nu.20. Alex. in d.l.alia, §.eleganter n.5.
ff.ſol.matrim. Zabarell.d.conſ.34. poſt
num.1. immo Billott. d.c.11. quæſtio.1.
num.3. ratio eſt ibi, quia dicit̃ eſſe diſpẽ
dium ſalutis ęternę, & nõ interitus, quo
caſu non eſt neceſſaria abſolutio, dixit
Bertach. in verb. iuramẽtum ſeruandũ,
verſ.59. ꝑ Bald. in d.l.ſi ad excludendũ,
ergo quanto magis in caſu noſtro, cum
eius obſeruãtia inducat peccatum mortale,
vt dicunt Barboſ. in d.l.alia, §. eleganter
locis cit. & Couar. in d.c.quamuis,
vt probat tribus rationibus, abſolu
71 tionem † à iuramẽto illicito, & cõtra bo
nos mores non eſſe neceſſariam, licet iurans
committat peccatum, iurando ſeruare
id, quod in diſpẽdium ſalutis eternæ
manifeſtè vergebat, & ita deciſum
fuit, dixit Guid. Pap. dec.211. in materia
caſſionis bonorum, poſt Bero.q.135.
faciunt, quæ ſcribit Ludou. dec.64. nu.
20. ſequit̃ etiam Theſſau. dec.36. poſt
72 num.4. & hæc opinio † eſt in iudicando
ſequenda, vti benignior, vt dicit̃ ibi; &
73 ſic tàm † in agendo, quàm in excipien-
do in caſu noſtro non eſt neceſſaria ab-
ſolutio ꝑ Doctores, quos ſupra notaui;
eo magis, quia leges non diſtinguunt,
nec nos diſtinguere debemus, l.de pretio,
ff. de publician. Milanenſ. dec.8. nu.
135. lib.1. & ita deciſum fuit in menſe
Iunij in anno 1618. ꝑ Curiam Prætorianam
huius Vrbis, in fauorem Aloyſius
Romeo, petentis admitti ad beneficium,
contra hęredes Ioanne Nauarretto,
eius vxoris, eo quia non excipiendo,
ſed principaliter agẽdo poſt annũ,
& dilationem ſibi conceſſam, petebat
admitti, & fuit dictum, quòd audiat̃, &
hoc ſtante ſtilu M. R.C. in quo ſe ſubſcripſerunt
non nulli procuratores, quę
deciſio fuit confirmata in M. R. C. patrocinante
Domino meo de Girgenti,
& ita etiam fuit deciſum in fauorem
Don Caroli de Septimo contra Didacum
Meſſana, filium, & hæredem Vincentij
Meſſana, dotantis, eius ſoceri,
ob mortem eius vxoris, & filiæ dicti
Vincentij in menſis Nouembris 1622.
74 & † de ſtilu M.R.C. maritus, & alij parentes
admittunt̃ abſq; abſolutione iuramenti
ꝑ infinitas deciſiones, quas ſupra
notaui p.1. nu.40. & in q.1. in princ.
& in quæſt. 11. Ratio ſemper fuit ſupra-
75 dicta, quia iuramentum interpoſitã con
tra bonos mores, & ius reuerentiale, eſt
illicitum, & non obligat, ſecundum Couar.
Barboſ. & Doctores, ſup. notatos,
& ſecundum magis communem opinio
nem, quam notaui in præcedenti verſ.
76 & in d.q.11. n.19. & † hodie ſtylum debemus
attẽdere, Guid. Pap. dec.33. ver.
tñ & dec.119. ver. qđ ſtylus, & dec.252.
num.3. cum ſit obſeruandus, & vim legis
habeat, dixit Affl. dec.135. num.3. ꝑ
Cyn. & Bald. in l.1. in fin. C. quę ſit lõg.
conſuet. & ĩ l. de q̃bus, ff. de legib. Alex.
conſ.49. n.21. Guglhel. de Ludou. ſing.
66. ꝑ l.1. §. nullum verſ. ſed ſi quæ legis
C. de veter. iur. enucleand. l.fin. C. de fideiuſſor.
l. Imperator §. 1. C. de appell.
ſequit̃ Muta in d.conſu. Panor. c.17. n.8
in fi. Theſa. Peda. dec.1. n.9. Oſaſc. dec.
22. n.6. & ſtylus enĩ facit ius, dicit Dec.
cõſ.699. n.5. & ꝯtra ſtylũ iudicãs litẽ ſuã
facit, Neuiz. cõſ.61. n.16. Cumi. Rit. M.
77 R.C. in ꝓlud. n.53. ſed vbi nõ † eſt ſtylus,
tutius eſt petere abſolutionẽ ad cauthe
lã, ſm Gloſ.1. in d.c. cũ ſit §. vlt. in fin. in
verb. itẽ, vbi dicit, itẽ iurum illicitũ non
obligat, & ad cauthelam à tali iuramẽ-
to quis abſoluit̃, & dixit Couar. in d. c.
quamuis num.8. verſ. ideo prædicta re-
ſponſio, quem ſequit̃ Bellott. d. c.11. &
Muta in conſuet. Panormit. d. c.21. nu.
17. vbi dicit, ad maiorem tamen cauthe
lam conſulit̃, vt petat̃ abſolutio ꝑ Bo-
nif. de Rogg. lib.2. conſ.11. cũ ſeq. n.46
& ſequit̃ Socyn. iunior lib.1. conſ. 144.
col.6. num.7. non autem ex neceſſitate,
quia aliàs ſequeret̃, iuramentum eſſe
validum, quod eſſet abſurdum, & cõtra
78 magis communem: debet † ergo in pe-
titione abſolutionis à tali iuramento,
vti verbis proteſtatiuis, petendo ſem-
per abſolutionem ad cauthelam, aliàs
peccarent parẽtes, & maritus, quia pec-
cato filiorum, & vxoris conſentirent,
ſecundum Barbo. & Couar. in locis cita
tis, & eſt ſecundum diſtinctionem Bil-
lot. d. c.11. n.9. quia † abſolutionem pe-
tens ad cauthelam, non videtur fateri
abſolutionem debitam, nec eius delictũ
cùm eius confeſſio ſit limitata, & potius
ad cauthelam pro ſcrupulo, quem ha-

bebat,

per eũdem Ritum 192.lit.D.fol.157.q. cum eximio,& veritatis amico, ac pauperũ defenſore Octauio Corſetto, primum inter Noſtrates aduocationis gradum tenuerunt, ſequit Burg.in tract.de laudim.p.3.inſpect.40.n.58.Menoc.de præſumpt.præſumpt.48.n.3.& 4.Alex. conſ.60.n.9.lib.2.Ruin.conſ.138.n.10 vol.1.Roman.conſ.472.n.2.Dec.conſ. 239.n.9.Rim.ſen.conſ.245.n.18.lib.2. Rimin.iun.conſ.19.n.78. & conſ.195. n.30.& conſ.468.n.79.Ant.de Butr.& Imol.in d.c.ex parte el 2.de offic.deleg. quia ex vniuerſali reiectione exceptionum,& defenſionũ, nõ cẽſet reiecta exceptio, quæ euidenter ex facie inſtrumenti liquet,Alex.conſ.73.n.16.verſic. tertio reſpondeo,vol.3. Marſil.in rubr. C.de probat.nu.159. & in l.1. §.ſi ſerui n.6.verſ.pro hac limitatione,ff.de quæſtio. Io.Bapt.Ferret.conſ.85.n.5. vol.1. Burg.d.inſpect.40.nu.125.Giurb.dec. 60.n.10.Hõded.conſ.17.nu.5.in 2.cõſ. 86.n.16.in 1.Suarez in d.l.poſt rẽ iudicatam §.ſed pro euidentia n.38.ff.de re iud.Turret.conſ.91.n.14.29. conſ.74.n. 39.vol.1.Parlad.lib.2.rer. quotid. c.fi. p.5.§.11.n.26.27.Berraz.cõſ.crim.269 nu.1.2.3. Cancer. lib.1.reſolut.c.18. de excep.n.23.& lib.2.reſol.c.3.de inſtru. guar.n.81.Eugen.conſ.29.nu.25.Barz. dec.36.nu.20.Franch.dec.623.num.2. 3.iuramento,non obſtãte Iaſ.in l.ſi duo §.ſi quis iurauerit,n.4.ff.de iureiu. Roma.conſ.244.Oſaſc.dec.51.n.20. quãuis exceptio non ſit liquida.Surd.conſ. 186.n.22.dicit Giurb.loco cit. ſed iſta exceptio colligit ex ipſomet iſtrumẽto, ſiue contractu debitorio, vt notaui in j. p.nu.97.ergo à debitore opponi poteſt
84 non obſtante ſtatuto: Immo dicit † pariter priuilegiata quemadmodũ actio, Burg.d.inſpect.40.n.59. p Bald. in l.ex prædijs,num.2.C.de euictiõ. Secũdo
85 caſu † quando priuilegat executionem nulla exceptio opponi poteſt, nec tunc modificatiua exceptio opponi põt aduerſus ipſam executionẽ, vt notant ſcribentes,quos ſup.notaui, & ſecundũ diſtinctionẽ Bart. in d. l. ſi filius, verſ.ſed quæro,& ibi Caſtr.n.3.& Ang.quam diſtinctionem ſequuntur Cumi. ſuper d. Ritu M. R. C. cap. 17. Milanenſ. deciſ. 13. verſ.eſt alius caſus n.34.& 35. lib.2. Maurus Burg.d.inſpect.40.n.7. Intrigl. ſuper Bulla,& Regia pragm.q.61.n.19. Aret.in §.minima inſtit.de capit. diminut.Fab.de Anna conſ.126.n.16.lib.2. & Graſ.in prælud.d.tractatus de excep. n. 234. & ſic ſecundũ interpretationem Ritus,ſit adimplemẽtum in quindena, & malè practicat, q̃a eſt exceptio iuris, put notaui in 1.p.n.75.quę opponi põt contra inſtrumentum guarentigiatum, vt ſup. not. p Fontanell. & alios, quia dolo facis petere, qđ reſtiturus es,ſed facto adimplemento in prima inſtantiæ pronuntiat ſemper M. R. C. Reijciant deducto nè egeat, teſtat & Giurba dec. 44.poſt nu.12.Muta d.dec.94. poſt nu. 27.& ſuper Ritu idẽ Mut.191.n.4.& p ea ſup. not. in 1.p.nu. 38. ſed ego pluries obſeruaui, prout non nulli prudentes iudices obſeruauerunt admittere ad iſtud beneficium in prima inſtãtia, abſque adimplemento, iuſta iuris diſpoſitionem,not.ſup.in j.p.poſt n.38. & ita conſulo, maximè, quando conueniũtur parentes,& mariti.

Fallit primo ſi Iudex ante ſententiã ſtatuiſſet Reo terminum ad opponendum omnes exceptiones dilatorias,pe-
86 remptorias, & anomalas, † quo caſu ſi iſta exceptio noſtra,nè quis teneatur vltra quàm facere poteſt,non fuit appoſita ante ſententiam in termino ſtatuto, poſtea opponi non poteſt. Alex.in l. ex diuerſo, §. ſi in iudicio, poſt n.4. verſic. hoc ſingulariter limitauit,ff.ſolu.matri. c.paſtoralis, ubi Abb. quaſi per totum, & n.4. facit tres fallentias de exceptio. Iaſ.in l.ita demum poſt n.7.uerſ.quarto limita, & verſ. ego etiam C. de procur. Lanfranc.de Arian. de except. num.4. vbi dicit, quòd Reus poteſt plures exceptiones opponere,etiam diuerſis temporibus,niſi ſit ſtatutus terminus ad opponendum exceptiones, quia tunc illo elapſo, amplius non auditur,niſi forma ſeruata, vt in dicto capitul. paſtoralis idem Iaſon. in l. prima, numero 17. C. de iur. & fact. ignorant. Bald. in l. ab exequutione: C.quorum appellat. non recip.

E Se-

20 *Beneficium, deducto nè egeat an poſſit renuntiari.*

21 *Gener habet beneficium, deducto nè egeat, nec valet pactũ in contrariũ, etiam iuramento firmatum. & nu. 22.*

23 *Alendi onus tranſit ad heredem. & n. 24.*

25 *Maritus, vt gaudeat beneficio, deducto nè egeat, an teneatur, probare ſe eſſe pauperem.*

26 *Confeſſio, ſeu aſſertio paupertatis mariti, an noceat creditoribus.*

Pauper, vel diues quis ſit iudicis arbitrio remittitur.

27 *Maritus habet beneficiũ, deducto nè egeat, etiam contra hæredes extraneos.*

28 *Mutata perſona actoris, non mutatur eius qualitas.*

31 *Debitor mariti ſi ab vxore conueniatur propter reſtitutionem dotis, quid maritus opponere debeat. & n. 32.*

Marito vergente ad inopiam mulier poterit creditoribus ceſſũ denũtiare nè ſoluant. ibidem.

32 *Maritus conuentus ab vxore actione perſonali an gaudeat iſto beneficio.*

34 *Dominium dotium quando tranſeat in ipſam vxorem. & n. 35. & 40.*

36 *Datio in ſolutum habet vim venditionis.*

37 *Mulier non poteſt alienare dotem ſibi reſtitutam.*

38 *Priuatio præſupponit habitum.*

39 *Proprietas, & dominium quando præſumatur ex grauamine.*

40 *Dominium rei dotalis, vxori reſtitutæ, propter inopiã viri tranſit ipſo iure in vxorem.*

41 *Reſtitutio dotis ſoluto matrimonio, & reſtitutio dotis propter inopiam viri à pari procedunt.*

42 *Maritus conuentus actione reali, ut tertius poſſeſſor, non gaudet beneficio deducto nè egeat.*

43 *Maritus priuilegio, nè egeat, non vtitur ſi agitur cum eo, non tanquam marito, ſed alio poſſeſſore.*

44 *Reſtituere nil aliud eſt, niſi eum, cui fit reſtitutio, poſſeſſorum facere, fructuumq; perceptorem.*

45 *Mulier conſtante matrimonio propter inopiam viri poteſt ſuas petere dotes.*

46 *Dos conſtante matrimonio regulariter peti non poteſt.*

Dos quibus caſibus peti poteſt conſtante matrimonio.

47 *Maritus propter eius inopiam conſtante matrimonio cogi poteſt ad reſtitutionem dotis.*

48 *Marito vergẽte ad inopiã conſtante matrimonio uxor põt petere dotẽ, et donationẽ propter nuptias, ac bona parafrenalia.*

49 *Vxor poteſt petere dotem ſi maritus incipit ad inopiam vergere, uel eſſet dilapineſſuſpectus.*

Dilapidans legis, & hominis beneficio indignus.

Maritus ſi vere ſimiliter ad inopiam tendit, & periculũ eſt reditur in mora, mulier poteſt petere dotem etiam ſi diues ſit. ibid.

50 *Actioni de dote annis 30. præſcribitur à die ſoluti matrimonij, vel vtro ad inopiã vergente. declara vt ibidem. Et pro reſtitutione dotis ob inopiam non datur annus. ibid. n. 50.*

Molier qua per decem annos non repetit dotem poſt quam vir cepit verge ad inopiam eſt exclusa à petitione dotis.

51 *Maritus poſſidens rem dotalem, vt extraneus, in ſolidum conuenitur.*

52 *Dos reſtituta conſtante matrimonio propter inopiam uiri, licet non eximetur, cauſa veram reſtitutionem.*

53 *Dos reſtituta non eſt amplius dos.*

54 *Maritus conuentus conſtante matrimonio actione perſonali nõ habet beneficium, deducto nè egeat.*

Maritus ad inſtantiam vxoris carcerari non poteſt. ibi.

55 *Dos propter inopiam viri conſignatur vxori, vt deſeruiat matrimonio, & pro eius oneribus.*

56 *Maritus ſoluto matrimonio habet beneficium, deducto nè egeat, non obſtante conſignatione dotium, facta uxori propter inopiam ſuam.*

57 *Maritus conuentus, non ultra quam facere poteſt, non deducit æs alienum.*

58 *Creditores mariti poſſunt auocare illud, quod maritus retinet nè egeat.*

59 *Donator conuentus à donatario ob rem donatam, & traditam, in eius poſſe peruentam, in ſolidum tenetur.*

60 *Solatio eius, quod debetur omnis tollitur obligatio.*

61 *Maritus ſiue conueniatur reali, ſiue perſonali conuenitur ex cauſa dotis.*

62 *Reſtitutio, qua fit vxoris conſtante matrimonio, non eſt vera reſtitutio, ſed ſequeſtratio.*

63 *Dos conſtante matrimonio non minuitur, nec conditio viri fit deterior.*

64 *Bona conſignata vxori propter inopiam viri ſi pereant ſine eius culpa iterum petere poteſt vxor.*

65 *Reſtituens dotem mulieri regulariter nō liberatur, niſi ex ea locupletior fiat.*

66 *Dominium dotium reſtitutarū non transfertur in vxorem verè cum effectu.*

67 *Decretum aſſecurationis non transfert dominium in vxorem.*

68 *Reſtitutio dotis propter inopiā viri non eſt propria reſtitutio, nec per eam transfertur dominium in vxorem.*

69 *Dominium in iudicio aſſecurationis dotis non transfertur in vxorem, ſed remanet penes virum.*

70 *Petitio reſtitutionis dotium propter vergentiam viri ad inopiam, ſimpliciter facta, vt in eam trāsferatur dominium, eſt inepta.*

71 *Reſtitutio, qua fit propter inopiā viri vxori nō tēdit ad cōmodum eius propriū, ſed ratione ſui, & viri, vt dos ſalua ſit.*

72 *Muliere agēte actione perſonali pp inopiā viri ad reſtitutionem dotis, vir non habet beneficium, deductu nē egeat.*

73 *Mulier bona ſibi reſtituta pp inopiam viri tenetur conſeruare viro, & cauere pro conſeruatione.*

74 *Mulier agere poteſt propter inopiam viri contra tertios poſſeſſores.*

75 *Dotis fructus ſunt viri.*

76 *Onus alimentandi, alicui cōmiſſum, veluti nudo miniſtro, facit, vt quod ſupereſt reddere teneatur.*

67 *In iudicio aſſecurationis deductis alimentis vxoris eiuſque familię ſecundū eius qualitatē, quæ ſuperſunt diſtribuenda ſunt inter creditores viri.*

78 *In iudicio aſſecurationis dotium pp inopiā viri, traduntur vxori omnia bona viri ſtante pacto ad diſcurſum.*

79 *Creditores mariti propter eius inopiam nō habent ius offerendi.*

80 *Compenſatio non admittitur in caſu aſſecurationis dotium.*

81 *Compenſatio admittitur in iudicio reſtōnis dotium ſoluto matrimonio.*

82 *Dos liqda p debitū illiqdū retineri nō dēt. & ſic de liqdo ad illiquidū nō fit cōpēſatio*

83 *Reſtitutio, ſiue aſſignatio dotis procedit ſi maritus inops factus eſt conſtante matrimonio, tam culpa ſua, quàm ſine.*

84 *Vergentia ad inopiam mariti debet procedere ex eius prodigalitate, vt mulier poſſit petere dotem.*

85 *Paupertas viri non facit dotem repetere, ſed mores eius.*

Maritus ſi caſu peruenit ad inopiam non poteſt mulier petere dotē. ibid.

86 *Mulier pp inopiā viri dotē petere pōt, etiā ſi à principio ſciuerit eſſe pauperem.*

87 *Mulier non habet poteſtatem alienandi dotem, nec alienationi conſentire.*

88 *Mulier non poteſt facere pactum, per quod fiat deterior conditio dotis.*

89 *Maritus pauper tempore matrimonij, & male vtens ſubſtantia ſua, poteſt ſperari ꝙ bene vtatur, quæ eſt probalis ſpes.*

90 *Imputet ſibi ille, qui ſcienter cum paupere contraxit.*

91 *Dotis cōditio nō dicitur fieri deterior qū p pactū reducitur ad ꝓpriā eius naturā.*

92 *Dos de eius natura conſtante matrimonio debet eſſe apud virum.*

93 *Vxor, q̄ ſcienter cōtraxit matrimonium cum paupere à principio, videtur approbare eius mores, & dotem repetere non poteſt propter eius inopiam.*

94 *Suſpectus, vt capi poſſit, eſt probandū, quòd tempore obligationis erat diues.*

95 *Debitor in diem, vel ſub conditione poteſt cogi dare pignus ante tempus quando ſuberat ſuſpicio tempore contractus ſi creditor ignorabat.*

96 *Ignorātia probatur iuramēto contrahētis.*

97 *Vxor pōt petere dotē, ſi maritus poſt cōtractas nuptias male utitur ſubſtātia ſua, ēt ſi tēpore matrimonij erat pauper.*

Mulier licet non poſſit petere dotem quando contraxit cum viro paupere, tamen tenetur ſatiſdare de conſeruanda, & reſtituenda. ibid. n. 97.

98 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*

99 *Extraneus, qui dotem dedit, & pactus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio, agere non poteſt pp inopiam viri, niſi mulier.*

Te-

Teſtes ad fundandam inopiam commodo recipi debent.

100 *Maritus conuentus ab vxore ad reſtitutionem dotis, ab extraneo data propter eius inopiam non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

101 *Extraneus, licet cõſtante matrimonio propter inopiam viri agere non poſſit, põt tamen ſibi caueri facere de reſtituenda ſoluto matrimonio.*

102 *Extraneus quocunque modo ſtipuletur dotem ſibi reddi, propter inopiam viri agere non põt, ſed vxori datur actio.*

103 *Dominium dotis, conſignata vxori, ab extraneo data propter inopiam viri non tranſit in vxorem.*

Extranei dicũtur oẽs pter parẽtes. n.115.

104 *Maritus reſtituens dotem mulieri ab extraneo datam, ſoluto matrimonio tenetur extraneo, qui dotem ſtipulatus eſt ſibi reddi.*

105 *Reſtitutio, quę fit vxori dotis, ab extraneo data propter inopiam viri non eſt vera reſtitutio.*

106 *Dos conſtante matrimonio peti non poteſt de iure communi.*

107 *Ius communi pactis priuatorum tolli non poteſt.*

Pater non poteſt facere pactum dotium in praiudicium filia.

108 *Dotans poteſt prouidere de reſtitutione dotis prout vult.*

109 *Dos reuertitur ad extraneum, qui eam cõſtituit, ſi ſtipulatus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio etiam extantibus liberis.*

110 *Mulier compelli poteſt cedere actionẽ extraneo dotanti.*

111 *Actio inutilis cedenti, efficitur vtilis penes ceſſionarium.*

112 *Actio de dote conſtante matrimonio in caſu inopia cedi põt. ſed contra n.*113.

113 *Actio de dote conſtante matrimonio propter inopiam cedi non poteſt.*

Extranei dotantes gaudent iſto beneficio.

114 *Secundum decretum in caſu aſſecurationis dotis, vt tranſiret dominium in vxorem, procedi non poteſt.*

115 *Marito dilapidante dotem fit ſequeſtratio penes idoneam perſonam.*

Extranei qui dicuntur.

116 *Maritus in caſu ſequeſtrationis dotium propter eius inopiam, non habet beneficium, deducto nè egeat.*

117 *Vir male vtens ſubſtantia ſua, & ſua propria bona diſſipans, poteſt ab vxore conueniri ad reſtitutionem dotium.*

118 *Maritus conuentus, tàm actione perſonali, quàm hypothecaria quando diſſipat bona propria pro dotis reſtitutione, gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

119 *Dominium dotis reſtituta vxori, quando vir diſſipat bona propria, tranſit in vxorem.*

120 *Reſtitutio dotium, quę fit conſtante matrimonio quãdo vir diſſipat bona propria, an ſit vera reſtitutio.*

Inopia probanda eſt p.c. de iure.

121 *Reſtitutio quando fit vxori bonorum mariti diſſipantis bona propria, dominium transfertur in vxorem.*

122 *Res mariti, vxori reſtituta in dominium ex vera cauſa inopia, ſi pereunt, periculum erit vxoris.*

123 *Marito diſſipante bona ſua, mulier agere poteſt ad veram dotis reſtitutionem.*

124 *Maritus multis modis dicitur ad inopiam vergere.*

125 *Vergentia ad inopiam vulgi opinione probatur.*

Paupertas eſt probãda quãdo agitur de pręiudicio tertij. ibid.

Teſtes qualiter deponere debent. ibid.

Notorium quid ſit. ibid.

126 *Dominium bonorum mariti, adiudicatorũ per vxorem propter inopiam mariti, diſſipantis bona propria pro eius dotibus, acquiritur uxori, & perpetuum tranſlatum eſt.*

127 *Datio in ſolutum vicem venditionis obtinet.*

128 *Maritus ſi incipit male vti ſubſtãtia ſua, quamuis ſit ditiſſimus, mulier poteſt petere dotium reſtitutionem.*

129 *Dominiũ dotis reſtituta, acquiritur vxori irreuocabiliter.*

130 *Bona feudalia, & fideicommiſſo ſubiecta pro cauſa vrgentia ad inopiam, poſſunt in ſolutum dari conſtante matrimonio.*

131 *Infortunia ſunt communia mariti, & uxoris quò ad dolorem animi, & ad ſuccurrendum ſibi inuicem.*

132 *Maritus ſoluto matrimonio, conuentus reiuendicatione, vt quilibet extraneus poſſeſſor, in ſolidum conuenitur, & exigitur.*

Vir

171 *Excommunicata non admittitur ad agendum.*

172 *Excommunicata non poteſt ſtare in iudicio, tàm criminali, quàm ciuili.*

873 *Vxor excommunicata, ſtimulata inopia mariti, nè dos ſua pereat, an admittatur.*

174 *Excommunicatus ex eminenti praeiudicio ſtimulatus, an ſit audiendus.*

175 *Neceſſitas, & periculum veriſimiliter ſperatum facit licitum id, quod aliàs eſt illicitum.*

176 *Filij propter inopiam patris, matre bannita, vel excommunicata, agere poſſunt, tàm perſonali contra patrem, quam hypothecaria contra tertios, & quomodo intelligitur.*

177 *Filij petentes reſtitutionem dotium propter inopiam patris, viuente matre bannita, vel excommunicata non uidentur prætendere principale intereſſe, ſed particulare reſpectu alimentorum.*

178 *Quod ſecundario venit non eſt in conſideratione.*

179 *Filij ſi eorum mater moritur, pendente iudicio de petenda dote propter inopiam viri, iudicium proſequi poſſunt.*

180 *Actio non variatur per mortem vxoris, ſed qualitas, & tranſubſtantiatur iudicium, & ex eiſdem actis agitur.*

181 *Vxor agere poteſt ad reſtitutionem dotis propter uergentiam ad inopiam uiri ſui minoris.*

Bona minoris tacitè ſunt obligata pro dote ibid. n 181.

182 *Pubes poteſt contrahere matrimonium.*

183 *Vxor non debet ratione minoris ætatis eſſe indotata.*

184 *In tacita & neceſſaria hypotheca non requiritur decretum, ſed in voluntaria.*

185 *Vxore agente ad exactionem dotis propter inopiam viri, debentur per maritum litis expenſæ ſi non habet niſi dotem.*

186 *Vxori litiganti contra maritum debētur alimenta.*

187 *Monachus, qui accuſat Abbatem, de bonis Monaſterij expēſas litis neceſſarias hēt.*

188 *Monachus cum Abbate litigans ſumptus litis habere debet, ab Abbate cum alimentis, tàm in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis. & n. 189.*

189 *Actori, habenti iuſtam cauſam litigandi, debentur litis expenſæ de illis bonis, quæ prætendit. & n. 190.*

190 *Diues litigans cum paupere, prouidet pauperi de expenſis, ſi non habet peculium.*

Expenſæ litis taxantur arbitrio iudicis. ibid. n. 191.

191 *Promiſſio de reſtituenda dote non comprehendit caſum inopiæ non obſtante conſtituto.*

192 *Stipulatio de reſtituenda dote in omnem caſum, & euentum reſtituendæ, ſoluendæ, vel conſignandæ dotis conſtante matrimonio, vel ſoluto, comprehendit omnes caſus etiam propter inopiam.*

193 *Verbum quodlibet, in cōtractu appoſitum, debet taliter intelligi quod aliquid operetur, ſi fieri poteſt.*

194 *Promiſſio de reſtituendo dotes in omni, & quocunque caſu, & in caſu reſtitutionis quomodolibet faciendæ, comprehendit caſum propter inopiam.*

195 *Exequutiua via mulier agere poteſt etiā ſi in inſtrumento dotali non interuenerit expreſſa obligatio de reſtituenda dote ſi confeſſus eſt dotem recepiſſe ſecundum Ritum.*

196 *Dos confeſſata habet viam exequutiuam ſecundum Ritum, ſecus de iure communi n. 197.*

198 *Extraneus dotem conſtituens propter inopiam viri, an dotem repetere poſſit nō obſtante quonis pacto.*

199 *Aſſidua conuerſatio mulierum inter conſanguineos clericos eſt prohibita.*

200 *Natura mulierū ſemper de properat edere formas.*

201 *Creditores mariti propter eius inopiam volentes auocare bona mariti conſtante matrimonio, offerentes dotem vxori, non audiuntur.*

202 *Creditores mariti conſtante matrimonio propter eius inopiam quando habet ius offerendi.*

203 *Creditores mariti ſi propter eius inopiam in ſolutum bona mariti vxori tradita ſunt ex uera reſtitutione propter quam transfertur dominium habent ius offerendi.*

204 *Vxor non pōt impedire creditores mariti ad inopiam vergentis conſtante matrimonio ſe inueſtiens de bonis mariti, niſi prius*

ſi prius agat contra virum.

205 *Vxor hypothecaria contra extraneos agere non poteſt, niſi prius diſcuſſis bonis viri.*

206 *Diſcuſſio non requiritur ſtante clauſula (ſola facti veritate inſpecta) ſed diſtingue. ibi.*

207 *Vxor agens hypothecaria contra tertios poſſeſſores propter inopiam viri, non habet in omnibus bonis pignori incumbere.*

208 *Vxor non poteſt per hypothecariam conſequi niſi quantitatem dotis; reſiduum verò remittitur creditoribus.*

Tertius poſſeſſor habet ius offerendi quando vxor agit hypothecaria propter inopiam viri. ibi.n.208.

209 *Vxor propter vergentiam ad inopiam ſoceri, cui dos data fuit, dotem petere poteſt.*

210 *Lex legem extendit.*

211 *Leges exorbitantes, ſeu deuiantes per identitatem rationis bene poſſunt extendi.*

212 *Socer, qui filio ſuo emancipato dotẽ vxoris ſuę reſtituit nolente nuru, non tenetur amplius dotem reſtituere, & quando hoc procedat.*

213 *Iuramentum nurus promittentis non contrauenire reſtitutioni facta viro ſuo emãcipato de dotibus ſuis, vt ſe, & ſuos alat, liberat ſocerum, qui dotem recepit.*

214 *Iuramentum confirmat alienationem à lege prohibitam.*

215 *Dos conſtante matrimonio quibus ex cauſis reſtitui poteſt.*

216 *Lex, prohibita in vno caſu, extenditur ad alium, habentem eandem rationem.*

217 *Fratribus in communi viuentibus, ſi maior natu communia recipit, & vergit ad inopiam vxor in alijs dotem repetere poteſt de communi patrimonio.*

218 *Fideiuſſor de dote reddenda, & correus principalis dari poteſt.*

219 *Dotis repetitio procedit etiam quando alter eorum, qui dotem receperunt vergit ad inopiam.*

220 *Vnus ex duobus reis debendi ſi vergat ad inopiam, & alter non contraueniret, agitur ad reſtitutionem dotis, ſed contra vide in nu. ſequentib.*

221 *Diuitię vnius ex correis ſupplent pro inopia alterius.*

222 *Bona fideiuſſoris dicuntur eſſe bona principalis.*

223 *Paupertas vnius ex duobus reis debendi nocet alteri, ſed contra proximè.*

224 *Vnus ex duobus obligatis ſi vergat ad inopiam mulier, poteſt repetere dotem.*

225 *Paupertas vnius ex duobus reis debendi an noceat alteri.*

226 *Mulier dotem petere poteſt contra eum, qui inopiam vergit ex duobus reis debendi.*

227 *Mulier dotem repetere poteſt ſi ad inopiam vergit, qui ſubſtinet onera matrimonij.*

228 *Inopia vnius ex socijs, quibus dos tradita fuit, nocet alteri.*

229 *Lex prolata in vno caſu extẽditur ad aliũ habentem eandem rationem, & æquior opinio eſt ſequenda, n.230.*

231 *Paupertas vnius ex duobus Reis, qui non ſunt ſocij non nocet alteri.*

L. MARITVM IN ID, quòd facere poteſt, condemnari exploratum eſt: ſed hoc hæredi extraneo non eſſe præſtandum, ff. ſolut. matrimon.

QVÆSTIO PRIMA.

1 MARITVS † habet beneficiũ, quòd nõ conueniatur vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, pro dotium reſtitutione non deducto ere alieno l. maritus fuere poſſe eodẽ, cõmuniter trãſeunt DD. in d.l.maritũ, & l.alia, §.eleganter, Bar. Bal. Ang. Zaſ. Alex. Paul. Caſtr. Alber. de Roſat. Barboſ. Iaſ. & Doctores omnes, & l. ex diuerſo, ff. eod. l. in cõdẽnatione, ff. de reg. iur. gl. in l. non tãtum, ff. de re iud. & ibi Alex. §. ſed & ſi quis, & ibi Iaſ. Iac. Plat. Nicol. de Neap. Faber, & Ang. Aret. inſtit. de actio. & ibi Io. Oinot. verſ. item ſi de dote n.2. l.1. §. cum autem, & ibi Bar.

ff.de

ff.de rei vxor. actio. Alber. de Roſat. in
l.ſunt qui in id,quod,& ibi Doctores,ff.
de re iud. Paul.Caſtr.in l.diuortio n. 2.
ff.de neg.geſt. Soc.de reg.iur. reg.257.
Din.de reg.iur.reg.7.n.x. Idem Din. in
§. ſunt præterea inſtit. de actio. Ludou.
Bolog.in l.& ideo,ff.rer. amotar. Vinc.
Paliot.in tract.de dot.n.126.Io.Boſch.
in l.4.n.18.de nupt.Thom.Perpel.ſuper
l.2.n.80. ff.ſol.matr. Beat. de inope de-
bit.q.17. nu.50.Amanell.de clar. aquis
ſing.188. Mar.Mant.ſing.238.nu.2.Io.
Pet.Fontanell.in tractat. de pact. nupt.
clauſ.7.gl.3.n.25.26.104.lib.2.Ant.Mo
nach. de execut. in veſtib. c.12. nu.59.
Neapod.in conſuc.Neap.conſuet.vnic.
vbi dos poſt n.43.verſ.in hoc intellectu
fol.237.Brun.de ceſ.bon.q.20.p.4.prin
cip.n.1.Bapt.de S.Blaſ. in tract. de pri-
uileg.dot.in 350. priuileg. nu.50,Con-
ſtant.de Rogger. de dot. verſ.octauo o-
portet nu.70.Spec.in tit. de renunt. &
concl.§.1.n.20. Veron. caut.251.nu.3.
Intrigl.de caſib. conſcien. caſ.35. nu.4.
Muta in c. huius Regni Siciliæ c. 189.
poſt n.6.Nepit.in conſuet.Catinen.cõ-
ſuet.vnic.de reſti.dot.tit.18.n.46.f.160
Marc.Ant.de Amat.dec.16.n.xj. Afflic.
dec.222.Cęſar Beat.dec.56.n.19. Rol.
in tit.de renunt.§.beneficium,Surd. de
aliment.p.1.q.78.num.13.Benincaſ.de
paupert.q.8.in 2.inſpect.in cõſtru. Me-
noc.conſ.373.n.4.vol.4.Alex. Trenta-
cinq. var.reſol.volu.1.lib.2. de except.
reſol.1.n.9.Giurb.ſuper conſuet. Meſſ.
c.13.gl.6.n.4.p.1.Io.Bapt. Marcheſ. in
prax.commiſ.reſcriptor.vtri.ſignat.lib.
3.de commiſſ.ceſſ.bon.cap.2.§.1.n.62.
2 fol.285. Ratio eſt,propter † reuerentiã
præſtitam à muliere marito, Iaſ. in l. ſi
conſtante,n.28.Doctores in d.l. alia,§.
eleganter ff.ſol.matr.Andr.Facchin. in
controu. iur. c.30. lit. E. verſ. ſecundo
quæro lib.10. Baldaſſar Montollon de
metu c.4. nu.3.Dialog.relator.in p.3.c.
20.nu.6. Frater Mexia in ſuo tract.del
eſtato del matrimonio lib.1.c.10.& ſo-
luto matrimonio maritus habet illud
3 beneficium: ex quo † ſoluto matrimo-
nio maritus retinet priuilegiũ propter
reliquias pręcedentis matrimonij,l.j.&
2. ff. rer. amotar.l.vnius, §. ſeruo, ff. de
qõ. ſecundum Io.Andr. in c.1. quem ibi
ſequit̃ Abb.de donat.inter vir.& vxor.
vbi reprobata glo.2. dicit ꝙ maritus in
reſtituenda dote ob ſolutum matrimo-
nium nõ conuenit̃ niſi in quantum face
re põt ob reuerẽtiam maritalem ſequit̃
Maſtrill.dec.93.n.j. p.j.Caualc.dec.21.
n.10.p.4. Affl.dec.22.Matheſil.ſingul.
261.Barz. dec.56. n.19. Surd. de alim.
tit.j.q.37.n.14.Campeg. de dot. p.3.q.
246.in fi.per l.ſi maritus,ff.de conſt.pe-
cun.Dyn.& Cyn. in d.l. alia §. elegan-
ter,notat Decian.reſp.43.nu.20. vol.3.
not.in procem.p.j. n.47. Cordub. in l.ſi
q.s à liberis, §.ſed ſi filius n.94.ff.de lib.
agnoſc.Franch.dec.164.n.6.13.ſecundũ
opinionem gl.in d.l.alia,& licet ibi poſt
n.19.contrariũ dicat, eius opinio eſt im-
probata a Barboſ.in d. §. elegãter n.34.
in fi. & ſic maritus pro reſtitutione do-
tiũ, tàm conſtante, quàm ſoluto matri-
monio non tenet̃,niſi in quantum face-
re poteſt, & non vltra. In contrarium
4 † eſt conſuetudo Neapolitana,vbi dos,
tit.8.de iur.dot.dicens vbi dos eſt in ca
ſu reſtitutionis faciendę,ſiue à marito,
ſiue ab hæredibus mariti, & à quolibet
alio, qui tenet̃ ad reſtitutionem dotis,
in quolibet caſu fit condẽnatio,& exa-
ctio in ſolidum non obſtante lege, quæ
in caſibus condẽnationem, & exactio-
nem dotis fieri vult in quãtum ipſe, qui
ad reſtituendã dotem tenetur,facere po
teſt,habita ratione nè egeat, & ibi Nea
pod. nu. 25. ẽt quacunq; actione petat̃
5 dos,ſecus † ſi ex alijs cõtractibus conue
nit̃ vir ab vxore, quia in quantũ facere
põt condemnabit̃, & etiam pro antefa-
to non tenet̃ niſi in quantũ facere põt,
& ibi Neapodan. & ita fuit deciſum in
Sacro Concilio Neapolitano in cauſa
Mag.Angeli Boue actricis contra Mag.
Franciſcum ſuaſi eius ſocerum pro do-
te,& antefato,& fuit determinatum qđ
pro antefato teneat̃ dictus Franciſcus
in quantum facere põt ſub die 21.Iunij
hoc non obſtãte,ſimili ſtatutum eſt Lu-
cæ Franch.dec.164.poſt n.3.dixit etiam
Anell.loco cit. lit.C, in addit. ꝑ Soc.in
d.conſ.43.verſ.4.col.vlt.Maſtril.d.dec.
93.n.2.lib.j.Aſt vbi non eſt talis conſue
tudo in contrariũ, vt in iſto Regno ſer-

uatur iuxta iuris diſpoſitionẽ,& ita fuit prouiſum per Illuſtriſs. & Excellentiſs. Marcum Antonium Columna tũc Proregem huius Regni virtute literarum ſub viſione M.R.C.datarum Panor.die 27. Nouemb.1579.ſtante morte uxoris & etiam interloquutum per M.R.C. ad inſtãtiam Mag. Blaſij Colonna conuẽti contra Angelum Lombardo, per quẽ fuit cauſata exequutio contra dictũ de Colonna virtute contractus matrimonialis in vntijs ſexdecim ſoluto matrimonio per mortem uxoris,& fuit dictũ, gaudeat beneficio deducto nè egeat ſub die 21.Ianuarij 9.ind.1589.& gaudet iſto beneficio,deducto nè egeat, ꝓ ſe,filijs,eiuſque familia,ſine quibus manere non poteſt,& ita fuit prouiſum per Illuſtriſs.Marchionẽ Ieracis,olim Præſidentem huius Regni,virtute literarũ, emanatarũ ad inſtantiã Antonini Crixenza Panor.die 7.Septẽb.8.Ind.1596 quarũ literarũ uerba ſunt hęc (che per le dette dote,e dotario, che eſſo eſponẽte deue dare deducendo di li beni, che tene,tãto mobili,come ſtabili,tãta quãtità,& ſumma che ſi poſſi campare eſſo, ſoi figli,& famiglia che tene in poteſtà ſua; il reſto di quelli farete ſotisfare) & not.infra q. 5. contra quem poſtea fuit cauſata exequutio ad inſtantiam Antoninæ Boniorno eius ſocrus uirtute contractus matrimonialis,non obſtantibus literis prædictis,& tandem non fuit moleſtatus,ut patet penes acta M.R.C.ſub die 14.Nouemb.13.ind.1599.Idem fuit prouiſum per Illuſtriſs. Marchionẽ Ieracis ad inſtantiam Cęſaris Morello ob mortem eius uxoris, uirtute literarum, ſub uiſione M.R.C.datarum Panor.die vltimo Aprilis 15.Ind.1602.cõtra ſororem Margaritam Bonfiglio ob mortem uxoris,quæ literæ fuerunt miſſæ ad effectum,quòd non ſigillentur,& nihilominus fuit interloquutum per M.R.C.(ſigillenẽ, ſaluis iuribus utrique parti ſub die 26. Octobris 1. indict.1602.) ratio eſt ſupradicta,nè contra receptam reuerentiam maritus cogaẽ mendicare, Iaſ. in d.l.ſi conſtante poſt nu.111.verſ. pro iſta,ubi dicit communẽ opinionẽ:& ſic ex ſupradictis prouiſionibus patet, ꝙ maritus haber beneficium ,deducto nè egeat, non ſolum quando conuenit ab
7 uxore, uerum etiam quando † conuenit à ſocero,uel ſocru : ratio eſt, quia ſi ſocer habet beneficium,deducto nè egeat quando conuenitur à genero, vt notaui q.7.quia loco parentis habetur per l.q.a parentis,ff.ſolu.matrim. Amat. dec.10. nu.34. Menoch.conſ.22.n.3.Barboſ.in d.l.maritum n.60. è conuerſo gener habet iſtud beneficium quando conuenit à ſocero,quia loco liberorum habeẽ,dixit Surd.de alimentis tit.1.q.39.nu.16. & 17. quia filius quando conuenitur à patre, hẽt beneficiũ, deducto nè egear, ita gener,qui loco filij habetur d.l.quia parentis,& per Doctores,quos ſupra no
8 taui, & ratione correlationis † diſpoſitum in vno,cenſerur in alio diſpoſitum, ut not.q.2.Cordub.in d.l.ſi quis à liberis,§.ſed ſi filius,n.94.& ſocer habet beneficium iſtud conuentus à genero pro ſolutione dotis, ita gener conuentus à ſocero , ſicut filius à patre : & ob hanc
9 rationem † ſocrus,& ſocer tenentur alere generum,& nurum in ſubſidium,probat Surd.multis rationibus titu.1.q.38. de alim.ſequitur Molfeſ.in cõſuet.Neapolitana p.5.q.11.nu.36.& dixit Barb. in d.l.maritum n.60.ergo gener tàm ratione filiationis, quàm ratione alimentorum habet iſtud noſtrum beneficium, & notaui in d. quæſt. 3. num.18. quod beneficium maritus habet non ſolum ex ſupradictis rationibus, non obſtante renuntiatione etiam cum iuramento, vt not. in proœm, 1.p. ſed quia fuit maritus, ut ibi tex.dicit,maritũ in id quod facere poteſt condemnari, exploratum eſt, & ob reuerentiam ab vxore receptam per matrimonium, cuius reliquię ſoluto matrimonio durant , vt ſupra num. 3. & agendo ſocer ad dotis reſtitutionem agit nomine uxoris, filiæ ſuę, ex quo debet facere mentionem de matrimonio contractu,& poſtea ſoluto; & ſic agit cõtra maritũ,cui competit iſtud beneficiũ,tàm cõtra vxorem,quàm contra eius hæredes , tàm ratione perſonæ,quàm ratione reuerentię de iure di-

uino

uino, & natutali, vt not.in procem. 1.p.
quia pater ſuccedit tanquam hæres fi-
liæ, vt dicit Affl.dec.323.nu.4. ex quo
10 † dos eſt patrimonium uxoris, Milanẽſ.
dec.11.n.35.Io.Griuell.dec.86.num.5.
Brun. à Sole in compend. reſol. fol.72.
Ludou.Roma.in l.2.poſt nu.56. verſ. &
eius eſt ratio ff.ſolu. matr. l.3.§.ego : de
minorib. Decia.conſ.89.n.6.li.2.Corn.
conſ.26.incip. in hac conſultatione litt.
H. 2.p. Fontanel.de pact.nupt. clauſ.5.
gl.1. p.1. nu. 124. fol.23. lib.2. Ioſeph
de ruſticis in com. ad legem cũ auus
lib.3.c.9.n.11.ff.de condict. & demon-
ſtrat.& eſt in dominio uxoris l.in rebus
11 §.j. de iur. dot. quia † ſuccedit loco le-
gitimę,l.quoniam nouella C.de inoffic.
teſtam.Milanenſ.d.dec.11.à n.50. vſq;
60. Brun. à Sole loco cit. Angel. conſ.
124.Corn.conſ.47.n.2.vol.2. & quãdo
ſuccedit loco legitimè vide Foſſan.dec.
159.n.6.& Milanenſ. loc.cit. Fontanell.
d.clauſ.5.gl.1.nu.111. f.20.lib.2. & di-
cit, ꝗ de ea diſponere põt omnino vi-
dendus : Et ſic pater vti hæres filiæ agit
contra maritum filię,deducto nè egeat;
12 maxime qñ pater † ſtipulatus eſt dotẽ
reddi filię,& eius hęredibus, uel patri,
& eius hęredibus,quo caſu pater vigo-
re talis ſtipulationis non videt̃ ſtipula-
tum fuiſſe nomine proprio pro ſe, ſed
nomine filiæ, & tanquam hęres filiæ, &
ita fuit deciſum in ſacro Conſilio,ut re-
fert Fab. de Rubijs in addition. ad cõ-
ſuetud. Neapol. in conſuet. ſi quis mo-
riens, in uerſ. ſi pater ſtipulatus eſt, ſe-
quit̃ Io.Bapt.de Toro in compend.dec.
Neapol. in uerb. pater ſi ſtipulatus in-
tuitu,per Luc.de Penn. ibi, & hodie de
ſtilu,Notatiorũ utuntur uerbis pdictis,
ut eſt uidere per inſtrumenta matrimo-
nialia, ergo non obſtante quacunq; re-
nuntiatione,etiam cum iuramento,con
uentus à locero hẽt iſtud beneficium ſi
non eſt potens, quia non ſolum iſto ca-
13 ſu poſſit uti iſto beneficio, ſed † etiam
ſocer eum tenet̃ alere,ut ſ̃.not.& ſic pro
14 alimẽtis,nè egeat, q̃ pacto †, remitti nõ
poſſunt,ut not.q.5.n.12.Surd.d.q.17.de
alim.Brun.à Sole in cõpẽd.reſol.f.10. à
terg. ubi dicit ꝗ nec tacite,nec expreſſe
nec ẽt ualet cõſuetudo in cõtrariũ ex tis
15 Crauet.cõſ.116.lib.j. ergo † nõ ualet
renũtiatio, maximè cũ ſit cõtra bonos
mores iuris naturalis, vt not.d.p.j.Non
obſtat ꝗ filius poſſit renuntiare cũ iur̃o
16 iſti beneficio,ergo & gener, q † loco fi-
lij habet̃, q̃a nõ militat eadẽ rõ, ex quo
17 filio nunq̃ fuit debita † reuerẽtia ꝑ pa-
tiẽ,ꝑut fuit debita marito ꝑ vxoiẽ,quã
retinet ſoluto matrimonio, & ſuccedẽ-
do pater in dote, ſuccedit ĩ patrimonio
filię, vt ſ̃.notaui.Secũdo,q̃a non obſtã-
18 te renũtiatione filius † ſẽper eſt alendus
à patre,cui debent̃ alimẽta iure ſangui-
nis,& ex neceſſitate naturæ,Bart.in ſuo
trac.de alim.n.8.& nõ põt dici,ꝗ egeat,
quod nõ eſſet ita ĩ genero,ſi valeret eius
renũtiatio ſoluto matrimonio, ſecundũ
gl.in l. hoc ita ff. ſol. matr. & ſic non eſt
19 eadẽ ratio, q̃a † .ſ. pactũ, ꝗ non teneat̃
pater alere filios egenos, nõ valet, Giur.
dec.5. n.36.ꝑ Bar.in d.l.ſi quis à liberis
§.parens,in fi.Tuſc.to.1.lit.N.cõcl.287
n.7.8. Seſſe dec.26.nu.103.106.& 107.
Qua ratione retinet iſtud beneficiũ,ma
ritus, nec nõ reſpectu perſonæ maritus
ẽt hẽt iſtud beneficiũ, q̃a iſtud beneficiũ
eſt cõceſſum perſonę mariti, vt ſ̃.not.&
dicit Alex. in d.l.alia, §. eleganter poſt
n.16.verſ.in milite vero, vbi dicit, ꝗ qñ
20 † competit priuilegiũ rõne perſonæ, li-
cet actor, q̃ cõueniat, ſit perſona, q̃ ei nõ
dẽt reuerentiã exhibere, tñ huic priuile-
gio renũtiare non põt, ubi loquit̃ in mi-
lite, & marito, vt Iaſ.in l.ſunt qui n.1.de
re iud.& per ea q̃ not.q.5.ampl.2.n.x.&
21 ſic remanet firma cõcluſio, ꝗ gener, cõ-
uẽtus à ſocero, hẽt iſtud beneficiũ nõ ob
ſtãte renũtiatione ẽt cũ iur̃o, in puncto,
tenet Cõnan.li.8. cõm.iur.ciuil.f.542.à
terg.& f.543.in prin. vbi dicit, ꝗ gener,
cõuentus à ſocero, hẽt iſtud beneficium,
22 nec valet † pactũ in contrariũ,& non ſo
lum contra ſocerũ, verum etiam contra
23 eius hæredes, quia alendi † onus tran-
ſit in hæredem in ſubſidiũ, quando pa-
ter, qui viuens alere tenebatur, Surd.
de aliment. q.23. lib.1. nu.11. Bart. in
l.ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, ff.
de liber.agnoſcend.Matheſil. ſing.147.
Giurb. dec.5. nu.19. Tipa lib.2. variar.
titu. de aliment. colum.3. verſ. onus;
24 ſi ergo hæres † tenetur alere generum,

qui alendus erat à ſocero, ſi viueret, &
ſic nõ põt ab eo in ſolidum exigi, & ita
fuit deciſum in Curia Prætoriana huiꝰ
Vrbis in menſe Nouēb. 1622. in fauorē
Don Caroli de Septimo cõtra Didacũ
Meſſana ſororium hæredē, & filiũ eius
ſoceri: & ſic maritus hēt iſtud beneficiũ
tã ratione reuerentiæ, conuētus ab vxo-
re, & eius hæredibus, q̃ ratione ꝑſonæ
ex bonis moribus naturalibus qñ con-
uenit̃ ab extraneo, vt not. infra ampl. 6.
iuxta diſtinctionē, ibi notatã, & iſto in
25 caſu maritus † non tenet̃ probare eſſe
pauperē Paul. Caſtr. in d. l. maritum, n. 2
Lud. Roma. cõſ. 245. quia ſufficiat eius
aſſertio paupertatis, & contrariũ dicen-
ti incumbit onus probandi, vt not. ſu-
pra in procem. j. p. verſ. nec etiam pactũ,
26 ꝙ bona, in fi. ſed iſta † aſſertio, ſiue con-
feſſio inopię non nocet creditoribus,
Surd. dec. 156. n. x. Giurb. dec. 24. n. 4. ꝑ
Cy. Alber. & Sal. in l. ſi conſtante n. 4. ff.
ſol. matr. Palat. Ruui. in c. ꝑ veſtras, §. 18
n. 32. de donat. inter vir. & vx. Cornaz.
dec. 95. n. 2. Milanenſ. dec. 7. n. 67. lib. j.
Coſta de ſciēt. & ignor. cent. 2. diſt. 80.
n. 6. Magon. dec. Lucēſ. 55. n. 4. 5. & dec.
Florent. 125. Natt. cõſ. 438. n. 15. Crot.
cal. 107. n. 3. vol. j. maximè ſi nequitia, &
colluſio interueniat quam probari inqt
ꝑ Cæphal. conſ. 304. n. 20. Surd. conſil.
114. n. 17. lib. j. & conſ. 326. nu. 22. lib. 3.
D. Io. del Caſtillo Soto maior vir copio
ſiſſimus, ac doctiſs. de coniect. vlt. vol. c.
26. poſt n. 5. fol. 415. in fi. Fontanell. de
pact. nupt. clauſ. 7. gl. 2. p. 3. lib. 2. n. 39.
fol. 563. ſed tãtum marito nocet quãdo
contra eũ agit̃ Ioſeph Lud. dec. Lucen.
23. n. 15. & 16. not. infra verſ. infert̃ etiã,
quòd creditores, in fi. & vt quis dicat̃ di
ues, vel pauper, iudicis arbitrio relin-
quit̃, latè Menoch. de arbit. iud. caſ. 63.
Didac. Couar. var. reſol. lib. 2. c. 6. nu. 8.
Bernard. Alfan. collect. iur. ciuil. in d. l. ſi
cõſtante nu. 166. aliàs eſſet cõtra bonos
mores, & cõtra receptã reuerētiã, cõpel-
lere maritũ plus quã põt facere, & in iu-
re habet̃ ratio honeſtatis, non ſolũ vtili
tatis, §. iuris præcepta inſtit. de iuſtit. &
iur. l. filius, ff. de condict. indeb. & ſic ꝓ-
cedit̃ tàm in dote, q̃ in dotario, dixit
Anell. de Bott. in addit. ad Neapod. in
d. cõſue. vbi dos verſ. limita fol. 234. vbi
teſtat̃ ita iudicatũ fuiſſe, Vinc. de Frãc.
dec. 164. n. 4. & not. infr. verſ. ſeq. Quod
27 † priuilegium maritus nõ ſolum hēt con
tra vxorem, ſocerum, & ſocrum, & hære-
des, vt ſup. not. verum ēt cõtra hæredes
extraneos l. ſi poſt diuortiũ, & ibi Bart.
& Doctores, ff. ſol. matrim. vbi habet̃, ꝙ
28 † licet mutet̃ ꝑſona actoris, non mutat̃
qualitas actoris, ſcilicet reſpectu cõuen
ti, ſequit̃ Maſtrill. d. dec. 93. nu. 9. lib. j.
Molfeſ. ad cõſue. Neapol. p. 4. q. 63. n. 6.
& not. infra q. 12. fall. 5. Adde ꝙ ita iudi
catum fuit ꝑ Iacobum Scaglione, Iudi-
cem M. R. C. ſedis ciuilis in fauorē Ga-
brielis Monſignori pro reſtõne dotium
vnc. 50. pro qua ſumma fuit cauſata exe
quutio p. p. ſ. & impleta iuxta interpre-
tationē Ritus: fuerũt præſentatę oppoſi
tiones ꝑ dictum de Monſignori, & fuit
interloquutũ (ſtent, expenſis hinc inde
ↄpēſatis ſub die 15. April. 13. ind. 1616.)
ſic ergo remanet dicendũ, ꝙ † maritus
29 gaudet iſto noſtro beneficio pro dotiũ
reſtõne, vt patet ꝑ deciſiones prędictas,
tàm cõſtante matrimonio, q̃ ſoluto, tàm
conuentus ab vxore, q̃ à ſocero, vel ab
hęredibus, tàm qñ promiſſio de reſtituē
do facta fuit vxori, q̃ ſocero, vt eſt vide-
re ex cõtractibus matrimonialibus ſupe
rius not. in quibus obligatio de reſti-
tuenda dote erat facta in caſu ſoluti ma
trimonij ſocero dotanti, & tandem fue-
runt ad noſtrũ beneficium admiſſi. Et
hoc in tãtũ eſt verum, ꝙ † ſi aliquis fuit
30 adhibitus ad ſtipulandũ, ſcilicet, ꝙ ma-
ritus promiſit reſtituere dotem, vel par-
tem dotis ſoluto matrimonio de volun-
tate vxoris extraneo, ſi iſte ſoluto matri
monio agit, gaudet vir noſtro benefi-
cio, Lud. Bolog. in l. quæ dotis, ff. ſol. ma
tri. & dixit Bar. in d. l. q̃ dotis n. 10. licet
Viuian. contra teneat in caſu l. 2. ff. ſol.
matr. verſ. ego volo quod maritus pro-
mittendo extraneo de voluntate vxoris
nõ gaudeat (licet cogendus nõ ſit,) hoc
eſt qñ promittit reſtituere quantitatem
expreſſam, ut ibi Bar. & gl. & eſt tex. in l.
ſi prior maritus, ff. ſol. matr. & not. am-
pl. 6. Quod beneficium non ceſſat ꝑ ſu-
peruenientiam diuitiarũ, quia ſemper eſt
conueniendus deducto nè egeat, vt ſibi
rema-

remaneat vnde viuere poſſit, ſecūdū ei⁹
cōdictionē, dicit Fōtanel. de pact. nupt.
clauſ. 5. gl. j. pars 2. nu. 54. lib. 2. ꝑ Alex.
in l. ſi conſtante n. 36. ſol. matr.
31 Ex hoc infert̄, quod ſi mulier nō agit
contra maritum inopē, ſed contra debi-
torē mariti actione hypothecaria, vt l.
hęredē mariti, ibi gl. mag. C. de hæred.
actio. vbi ad hoc Bal. ibi facit diſtinctio
nē, an ſit expreſſa, vel tacita hypotheca,
& an mulier poſſit indiſcuſſo marito, vel
abſq; ceſſione agere, ut not. infra à nu.
32 201. vſq; 208. ſeqq. iſto caſu pōt † ma-
ritus comparere, & opponere hanc ex-
ceptionem. ſ. ne mulieri ſoluat̄, cū inde
ſe ali alleget, dixit idem Bal. in l. quod
nomine, verſ. ꝙ ſi mulier C. de condict.
indeb. & facit l. ſi filio, ff. ſolu. matr. vbi
Bal. & Doctores, & pro intelligentia hu
ius materiæ conſideranda ſunt tempo-
ra . ſ. ff. Codicis & authent. ſecundum
D. Io. del Caſtell. de coniect. atq; inter-
pr. vlt. vol. c. 26. nu. 10. lib. 4. ubi tractat
hac materiam, & facit ibi dicta tria tē-
pora dotium reſtitutionis . ſ. tempus ff.
à quo tempore mulier nō admittebatur
ad dotis repetitionē; niſi ab eo tempore
quo euidentiſſimè coſtaret, bona mari-
ti non ſufficere ſecundū tex. in d. l. ſi con
ſtante: ſecundū tp̄s fuit ius codicis. vt
q̄uis maritus haberet bona ſufficiētia, &
tamen deducto ęre alieno, non remane-
ret ei bona ſufficientia pro oneribus ma
trimonij admitteret̄ vxor ēt conſtante
matrimonio. tex. in d. l. vbi adhuc: ter-
tium tempus fuit ius authenticorū quo
cautū fuit, vt quamuis maritus habere
bona ſufficiētia ad dotis exactionē pro
oneribus matrimonij nihilominus mu-
lier admitteret̄, ſi cępit maritus male
vti ſubſtantia ſua, text. in authent. de
ęqualitate dotis, §. ſed illud quoq; col.
7. de quibus omnibus temporibus infra
ordine ſuo deo duce in hac quęſtione ꝑ
notabimus, & marito vergente ad ino-
piam, poterit mulier debitoribus ceſſis
denuntiare, ne ſoluant marito. Octau.
Cacher. dec. Ped. dec. 62. n. 12. arg. l. hę-
res cū debuerat, ff. ad Treb. & ibi Alex.
in fi. poſt Bart. Imol. Raph. Cuma. quos
refert, & ſequit̄ Iaſ. in l. ſi cum emptor
n. 10. ff. de pact. Roma. cōſ. 46. Affl. dec.
221. quos alleg. ibi Cacher.
33 Sed vidēdum eſt, an † maritus cōſtā-
te matrimonio quādo propter eius pau-
pertatem, q̄ ad inopiam vergit, & agit̄
ꝑ vxorem actione perſonali cōtra virū
ad dotis exactione, gaudeat iſto benefi-
cio, deducto nè egeat. Duæ ſunt opinio-
nes circa huiuſmodi quæſtionem; Alia
eſt affirmatiua: Alia negatiua, Affirma-
tiuam, tenet Bar. in l. ſi conſtante n. 106
verſ. item non poteſt agere, ratio eſt ibi
ꝑ eum, quia maritus conuentus actione
perſonali de dote, ſi exigeret̄ in ſolidū,
34 dominium † dotium tranſiret in ipſam
vxorē, & ſoluto matrimonio fieret ſibi
præiudicium, quia mulier ageret reiuē-
dicatione, quo caſu vir excuteret̄ in ſoli
dū, & nō poterit opponi iſta exceptio,
qua omiſſa, viro non erit conſultum ꝑ
l. Neſennius, §. fundum, ff. de re iudi. &
infra not. ampl. 4. ver. ſecus, ſequit̄ Alex.
in l. non tantū, ff. de re iud. & in d. l. ſi cō
ſtante nu. 28. & 29. verſ. ſed non obſtat
Fōtanel. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. pars
11. ſub nu. 79. lib. 2. f. 743. Palat. Ruui.
in repetit. c. per veſtras, de donar. inter
vir. & vxor. §. 20. f. 109. in fi. verſ. ſed po
35 teſt dici, vbi dicit, ꝙ † tunc demū vxor
acquirit dominiū rerū mariti, ſibi red-
ditarū, qn̄ agit actione ꝑſonali pro ſua
dote ꝑꝑ eius inopiam, quæ forſan conſi
ſtebant, in pecunia, & loco illius data
fuerunt in ſolutū bona mariti, tunc gau
det iſto beneficio Frāc. Capper. q. vnic.
cauſa 102. poſt nu. 12. licet aliter ſentiat
vt infra idem Fontanel. vbi ſup. de pact.
nupt. d. clauſ. 7. gl. 3. p. 11. & d. nu. 79. in
fi. lib. 2. fol. 743. ꝑ Ant. Gom. in l. Tau.
36 50. n. 50. lim. 3. quæ datio † in ſolutū vi
cem venditionis obtinet, vt infra nota-
ui, per l. ſi prædium, C. de euictio. & pa-
tet ꝑ l. vbi adhuc C. de iur. dot. vbi ha be
37 tur, ꝙ † mulier non hēt poteſtatē alienā-
di dotem, ſibi reſtitutam, & per d. text.
D. Petr. de Rauen. ſing. 136. dicit, ꝙ fa-
cta reſtōne dotis per maritum vxori ob
vergentiam ad inopiam, eſt interdicta
alienatio dotis ipſi mulieri, ergo eſt do-
mina, dicit etiam Bal. ibi, poſt n. 2. verſ.
ibi alienandi, Fontanell. de pact. nupt.
clauſ. 7. gl. 2. lib. 2. n. 44. p. 3. f. 163. quia
38 † priuatio prę ſupponit habitum l. deſt,
ff. de

Digitized by Google

ff.de verb.oblig.facit arg.l.procul ff.de
39 vſufr. vbi grauamen † impoſitum vſu-
fructuario,ꝙ altius tollere non poſſit,fa
cit,ꝙ præſumaẽ habere proprietatẽ, ſi-
cut ſi fuerit vxor relicta vſufructuaria,
cum hoc tñ quòd non alienet,videẽ per
tale grauamen reliquiſſe proprietatem:
ita in caſu noſtro,quòd dos,mulieri re-
ſtituta, prohibeẽ per ipſam alienari per
d.l.vbi adhuc, ergo cẽſeẽ dominiũ in eã
translatũ, hoc ẽt dixit expreſſe Bal. ibi
poſt nu.6. verſ. ſed ita eſt, ꝙ dominium
40 † rei dotalis tranſit ipſo iure in vxorem
in caſu d.l.vbi adhuc,ꝑ verbũ (vendica
ri) & ita videẽ ſentire Andr. Gail pract.
obſeru.lib.2.obſeru.83.n.2.6.&7.ratio
41 eſt ibi ꝑ eum,quia † ad actionis exer-
citium,ſiue dotis exactionem,à pari ꝓ-
cedunt, matrimonium eſſe diſſolutum,
vel matrimonio conſtãte,marito ad in-
opiam vergente,dixit ẽt Iaſ.in d.l.ſi cõ-
ſtante ſub num.19.& 112.Fr.de Chap-
perijs d.q.vnic.cauſa 102.poſt n.1. vbi
dicit cauſa mortis,& inopiæ viri,de iu-
re ſint ęquiparati,per d. l.vbi adhuc ꝑ
illa verba ſi cõmodo matrimonium diſ-
ſolutum fuiſſet Don Io. del Caſtillo de
cõiect.vlt.vol. d.c.26. poſt n.5.in fi.lib.
4. Si ergo a pari procedunt eſt vera do
tis reſtitutio,ex quo ſoluto matrimonio
dos reſtituiẽ, & eius dominium trãsferẽ
in vxorem, vt ĩ.not. ergo etiam iſto ca-
ſu,ſi à pari procedunt,dominium tranſ-
ferẽ in vxorẽ, & ſoluto matrimonio age
42 ret reiuendicatione,& maritus † conuẽ-
tus actione reali vti extraneus, & ter-
tius poſſeſſor non gauderet iſto benefi-
cio,refert Surd.de alim.q.78.p.1.n.40.
licet ibi cum hac opinione nõ tranſeat,
facit l.ſi cum dotem,§.fi. ff. ſol. matri.l.
depoſiti,ff.de pecul.Dyn.in d.l. maritũ,
& Cyn.in d.l.vbi adhuc in 10.q.Iac.de
Aret.& Bar.in l.ſi maritus, ff. ſol.matri.
ſequiẽ Gugl.de Cun.in l.quod nomine,
ff.de condict.indeb. & Io.de Imol.in l.
ſi filio, la 2. ff.ſolu.matri.Crauett.conſ.
43 996.lib.6.vbi † maritus priuilegio, &
beneficio,deducto nè ęgeat, non vtitur
quoties cum eo,non tanquã marito,ſed
alio poſſeſſore agitur, hanc ſequiẽ opi-
nionem Alex.in d.l.maritũ,col.3. verſ.
item in quantum; & ꝙ maritus conuen-
tus actione reiuendicatoria,tanquã ex-
traneus,non gaudeat iſto beneficio, di-
xit etiam Veronẽſ.cauth.241.n.2. verſ.
ſecus ſi cõueniaẽ, Marc.Ant. de Amat.
deciſ. 16. n.11. circa fi. Scipio Rendina
in tract. promptuarij receptarũ ſenten-
tiarũ,tit.123.de viro,& vxor.nu.8.verſ.
quo concordia. Ant. Monac.de exequ.
in veſtib.c.12.n.59.Intrigl. de caſib.cõ
ſcient.caſ.35.n.44.vbi dicit,ſi res dota-
les per maritum conſtante matrimonio
reſtitutę fuerint vxori, & conſequenter
earum dominium in vxorem translatũ,
ſi in manus viri iterum peruenerint, te-
nereẽ in ſolidum,alleg.Tiraq. de cõſtit.
ſub n.28.p.j. per Bal. in l. filiofamilias,
la 2.& ibi Paul.Caſt. ff. ſol.matr.& not.
ampl. 4. huius primę quęſtionis, & ſic
omiſſa iſta exceptione,viro non erit cõ-
ſultum,ſequiẽ Campeg.in tract.de dot.
p.3.q.238.fall.8.in fi. & ſic iſto caſu ma
ritus hẽt iſtud beneficium, ex quo domi
nium tranſit in vxorem,dixit etiam Ber
tacch. in ſuo repert. in verb.dominium
transferẽ, verſ.54.& eſt de mente Cy.in
d.l.vbi adhuc,vbi Bal.loco cit. & n.26,
in fi. ſequunẽ Imol.& Ludo.in d.l.ſi cõ-
ſtante, & Bal.Nouel.p.8.princip. priui-
legio 6.n.1.de dot.vbi dicit,ꝙ hæc opi-
nio videẽ eſſe communis de mente glo-
ſæ in auth. donationem quoque C.de
iur.dot.poſita ſuper d.l.vbi adhuc; ma-
ximè quando fuit mulier poſita ĩ poſſeſ
ſione,ut ibi gloſa, prout in caſu noſtro,
44 quia † reſtituire nil aliud eſt,quàm cũ,
cui reſtitutio fit,poſſeſſorem facere,fru-
ctuũq; perceptorẽ,l.plus,ff.de verb.obl.
cum ob inopiam mariti mulier poſſit re-
petere dotẽ, Bernard. Alfan. in collect.
iur.ciuil.ſuper d.l. ſi conſtante n, 1661.
Tiraq.in tractat.ceſſant. cauſ. limit.14.
Franc.Turz.concl.20.n.21.gl.in §.do-
tis autem,in verb.ex cauſis,verſ.item,in
auth. de nupt. ſecundum conſuetudinẽ
huius vrbis Panormi, c. 80. in illis ver-
45 bis ſcilicet(cum iura dictãt, ꝙ † mulier
etiam conſtante matrimonio, ſi vir ver-
gat ad inopiã, poſſit petere dotes ſuas)
Bal.in d.l.ſi conſtante, in princ. vbi di-
cit,ꝙ marito vergente ad inopiam, mu-
lier poteſt exigere dotem cõſtante ma-
trimonio,gl.in §.fuerat, in verb.cum ip
ſa,

Digitized by Google

ſa,verſ.reſpondeo inſtit.de action.Muta d.c.80.n.11.vbi.dicit magis cōmunē opinionē Valenzuel. Velazquez conſ. 31.n.28.l.1.tit.9.p.3.l.29.tit.11.p.4.Molina lib.1.de Hiſpanor.primog.c.16.n. 8.Auend.reſponſ.8.n.1. Muta deciſ.M. R.C. dec.23. n.12. Dō Io. del Caſtillo Soto major de coniect.& vlti.vol. c.26. in princ.verſ.primo itaque lib.4. f.413. & n.4. & 5. Immo ex officio iudicis hoc facere pōt, Io.Bapt.Aſin.in tract.de exe quut.c.3.n.112. ver. in tantum eſt verū.
46 quamquam regulariter † dos conſtante matrimonio nō poſſit contra maritum repeti,l.2.ff.ſol.matr.& Bal.in d.l.ſi con ſtante , in princip. Semptonius Aſcius dec.165.nu.j. not.infra nu.106. Nicol. Caluol.in prax.iudiciorū in prælud.nu. 57.f.9.Franc.de Clapper.q.vnica, cauſa 102.in prin.D.Ioan.del Caſtillo ſoto mayor,de coniect.vlt.vol.c.26.n.2.&3. lib.4.f.413.& nu.6.in fi.per Gail.d.obſer.83.n.1. pract.obſer.lib.2. niſi mulier Iudea ad fidem conuerſa fuerit, quæ à marito Iudeo cōſtante matrimonio do tem exigere pōt, Caualc. deciſ.21.p.2. aut ſi maritus ſe abſentauit, ſine cauſa à domo ſua, iuſtam vxori præbens cauſam à domo ipſius recedendi etiam, & ad domum patris,quæ ſolet ſemper eſſe filiorum ſecurum refugium ſe cōferēdi, qui cum in onere alendi ipſam ſubſtituať debet cōſequi fructus dotis hæc ſunt verba Fōtanell.de pact.nupt.clauſ. 7.gl.2.p.3.n.75. dicit ita fuiſſe deciſum in Rot.Maceraten.per Sebaſt.Medices dec.47. ex quo alibi nō legi,vel niſi maritus ad triremes fuerit perpetuò condēnatus, quo caſu eſt locus dotis reſtōni,Carroc.deciſ.106.Io.Aloyſ. Ricc.in collect.dec.collect.663.Franch.dec.54 Surd.de aliment. quæſtio.35. part.1.& quæſtio. 36. num.5. & idem Franch. deciſ. 440. nume.8. & deciſ. 562. Molfeſ.ad cōſuet. Neapol. p.6. q.5. num.7. & 8.Napod. in d.cōſuet.vbi dos nu.27. & in conſuet.viro mortuo nu.47.& 53. ratio eſt,quia mortuo æquiparať,etiam ſi fuerit ad tempus ad triremes condem natus, dixit Molfeſ. d.q.5.nu.7.& Neapod.d.n.27. vel ſi fuerit deportatus,q̃a, licet non ſepareť matrimonium,nihilominus de æquitate mulier pōt petere do tem,dixit gl.1.in l.1.C.de repud. Bar.in d.l.ſi cōſtante n.18.in fi. Vel in caſu noſtro ꝑ vergentiam ad inopiam, ut per Molfeſ.ad cōſuet.Neapol. d.q.5. n.20. & 27.Neapod.in d.conſuet. vbi dos d. n.27.verſ.tertio caſu,Maſtrill. dec.142. n.1.2. lib.2. dicens ꝙ caſus reſtōnis dotium deuenit ſtante inopia viri, & viri inopia probata, nondū dotes vxori debent reſtitui, verum etiam & dotarium,
47 ſeu antefatū. Immo maritus † cogi pōt ad reſtōnem dotis Io. Coratius in l.qui liberos n.210.ff.de rit.nupt.gl.in l.mutus dotis in verb.reddi,ff.de iur.dot. & Palat.Ruuios in repet. c.per veſtras, §. 17.in prin.de donat.int.vir.& vxor.vbi
48 dicit,marito † ad inopiam vergente,cōſtante matrimonio, poteſt uxor dotem, & donationem propter nuptias, ac bona parafrenalia petere,Roder. Suar. in l.1.tit.de las arras fol.162.nu.58.& 59. in lib.eius allegat.Affl.dec.199. n.332. Cancer. var.reſol. c.9.nu.19. Muta d.c. 80.n.12.& Giurb.d.dec.16.n.1.Barbo. in d.l.conſtante n.1.vſq;31. Ludo.dec. Lucen.22.n.7.Pancirol.conſ.133.n.10 11.cōſ.174.Franc.de fideiuſ.c.3.n.326. Bonbin. conſ. 69. nume. 31. Murilian. dec.81.n.2.Tuſc.to.2.lit.D. concl.761. Roland. conſ.9. lib. 1. Natt.conſ.495. n.15. conſ.496.num.9. Cartar. dec.43. Dec.conſ.13.n.12.conſ.46.n.136.lib.2. Socy.111.n.5.vol.3.a Pont. dec.19.n.19 & 20.]Tepat. lib. 2.var.titu.de reſtit.& collat.dot.col.3.in prin.& col.6. in fin. Milanenſ.dec.7.n.63.64. lib.1.Caualc. dec.22.nu.43.p.4. hoc eſt ſi coſtat dotē fuiſſe numeratā ſm Philip. Corn. conſ. 285.lib.4. & conſ.112.nu.6.lib.1. Don Io. del Caſtillo ſotomayor de cōiectu. vlt.volunt.c.26.poſt n.5.vbi allegat infinitos doctores tenenť quod mulier ꝑ inopiam viri pōt petere dotem. Fontanell.d.clauſul.7.gloſ.2.par.1.nume.12. lib.2.ſol.763. Muta deciſ.23.nume.16. & non ſolum ꝓcedit quando vir oīa bona ſua dilapidauerat,uel maiorem par-
49 tem, d.l.ſi conſtante, uerum etiam † qñ incipit ad inopiam vergere,per d.l. ubi adhuc,ſed ēt ſi eſſet dilapidatione ſuſpectus.per tex.in d.§.illud auth.de æqual. dot.

dot.verſ. q̃a enim dedimus mulieribus, & gloſa in d.l.2.verſ.ſuſpectum,& in d. l.ſi conſtante, vbi Ripa ff.ſol.matri.Muta d.dec.23.n.20.Maſtrill.dec.142.n.j. lib.2.not.infra n. 128.& ſic §.illud,corrigit d.l. ſi conſtante,& d.l. vbi adhuc, cũ ex ſola ſuſpecione inopiæ poſſit mulier repetere dotem,dixit Bald. Nouell. p. 6. priuileg. 70. & p.7. priuileg.24.in tract.de dot. & gl.in d. §.illud, in uerb. inchoante uerſ. ſolutio, & magis cõem dixit etiam Campeg.q.18.19. & 25. de dot, p. 3. ſequit Maſtrill.d.dec.142.n.3 &4.lib. 2. ubi etiam teſtat̃ de magis communi opinione, Barb. in d.l.ſi conſtante num.10, & 30. Medic.de caſibus fortuit. p.2.q. 4. n.54. Cornaz. dec.95. n.1.Bonbi.conſ.44.n.2. Benint.dec.68. n.5.Burſ.cõſ.56.n.1.5. Mõt.de tut.c.36. reg.j.n.7.Carpa.ad ſtat. Mediol.451.n. 4.p.j. Put.dec.359.ſub n.1. & dec. 364. lib.3.Capic. dec.46. ſub num.4. Franc. dec.617. Viui.dec.538.n.8.9.10. Ludo. dec.Lucenſ.22.n.19.& 21.Cęphal.cõſ. 747.n.15.34.Gratia,diſcept.44.n.21.& dec.194.n.2. Tuſc.tom.2.d. lit.D. conclu.762. n. 1. 2. ratio eſt quia dilapidãs legis, & hominis beneficio indignus redditur Polid.Rip. obſer.163.n.12. & 13. Coſta ſubſid.remed.4.& remed.10. n.33.poſt omnes dicit Giurb. d.dec.16 poſt n.1. verſ.q̃a dilapidans,& dicit D. Io. del Caſtillo de conicct. & interpetra.d.c.26.poſt n.15.ſecundum diſpoſitionẽ d.l.29.p.4.tit.11.alleg.Curiã Philipin.2.p. del iuyzio executiuo,§.pedimiẽto, n.7. & Bal.in d.l. ubi adhuc n.5. ubi dicit,ꝙ ſi uir ad ĩopiã deducit̃,ideſt uerisimiliter tendit,ita ꝙ periculum eſt in mora,mulier poteſt præueniẽdo agere ad dotem conſtante matrimonio, & recuperare,etiam ſi ſit maritus diues,& eius bona ſufficiãt,ꝓ dote, & creditoribus,Michael Graſſ. lib.com.opin.c.27. f.215.qui teſtat̃ de magis communi opinione,& ſubdit, ab hac opinione nõ eſſe recedendũ in iudicando, Burſat. con ſil.56.n.5. Benintend. dec.68. Couarr. uar,reſol.lib.2.c.1. in fi.Maſtrill. d.dec. 142.n.5. &7. vbi dicit,ꝙ iſta opinio eſt recepta in Regno, Fr.Marian. Maring. ſuper prax.M.R.C.not.189.p.1.poſt n. 35.uerſ.primus eſt, vbi dicit,ꝙ iſto caſu conſtante matrimonio poteſt ꝓcedi ad dotis reſtitutionẽ, ꝓbat ex ratione Nicolai Boerij in dec.328.n.1. ubi dicit,ꝙ

50 † actionis de dote annis 30. præſcribat̃ à die inchoatę,quia agi poterit.ſ. ſoluto matrimonio,uel uiro ad inopiam vergente conſtante matrimonio, d.l. in rebus, §. omnis autem temporalis exceptio, C.de iur.dot.l.cum nouiſſime, §. illud. uerſ.uerum C.de præſcript. 30. annor. hanc partem,tenet Rodoric. Suar. in d. l.1. tit. de las arras, poſt eius allegat.n.57.in fi.fol.462. Marc.Ant.Eug. in conſ.58.poſt n.74.lib.1. & eſt ſecundum diſpoſitionem legum Hiſpaniarũ l.29.p.4.tit.2.l.8.p.3.tit.29. Sed Vinc. de Percoll.ſuper Rit.M.R.C.c.102.lit. E. dicit,adde quod mulier, quæ per decem annos non repetit dotem poſtquã uir cępit uergere ad inopiam,eſt excluſa à petitione dotis, Bernard. Græuius in addit.ad Gail. pract.obſeru.cõcl.83. conſiderat.2. lib.2. videndus Hierony. Zauall. q.3. n.6. Cuma.conſ.92. incip. uiſo ſupraſcripto caſu, col. j. Molfeſ. ad cõſuetu. Neap.in cõment.p.6.q.5.num. 37. l.in rebus, §. in omnibus, C.de iur. dotium, & alijs pluribus, probat Maſcard. in tracta. de ꝓbat. concluſ. 1148. nume. 11. quòd ſolent aſſecurationes peti ſtatim, ut vir male incipit vti ſubſtantia ſua : Solent periculum eſse in mora, & iſto caſu non datur annus ad dotis reſtõnem, dixit etiam Molfeſ. d.q.5.n.27. Neapo.ad d.cõſuet. Neap. in d. cõſuetudine, uiro mortuo,n.54. in fi.maxime ubi promittit maritus reſtõnem dotis, tam ſolut. matrim. quàm in omnem alium caſum reſtõnis,& aſſecurationis,Franch.dec. 562. in fi. & Molfeſ.d.q.5.nu.3. Si ergo iſto caſu,marito vergente ad inopiam, de iure eſt locus reſtõni dotis, ut dixit etiam Nepita in d.cõſuetu. Catinenſ.vnic.de reſtit.dot. nu. 35.tit.14. illat.159.verum eſt dicere,ꝙ currit præſcriptio ergo fit vera reſtitutio,tanquam ſi matrimonium ſolutum fuiſſet,& dominium tranſit in vxorem : unde maritus poſtea poſſidendo,

51 nõ ut maritus, ſed † ut extraneus poſſideret, & ſoluto matrimonio in ſolidum con-

conueniret : & licet non eximaĩ dos,
52 † conſtante matrimonio reſtituta propter inopiam viri , ab oneribus matrimonij, tamen cauſat veram, & propriam reſtõnem, vt ſup. notaui, & dixit Ludo. Pont. in conſ.434. circa princip. Bertac.in verb. dos conſtante matrimonio reſtituta verſ. 17.dicit ēt Fontanell. clauſ.7.gl.2.p.3.de pact. dotal.n.16. qđ ita Senatus iudicauit lib.2.& ſi cauſat veram reſtõnem, dominium transferĩ, & marito ſoluto matrimonio non erit conſultum, quia reſtitui debet non vt dos,ſed vt patrimonium mulieris, dixit
53 Rol.conſ.86.n.3.lib.j.vbi dos † reſtituta, non eſt amplius dos, ſed patrimonium mulieris,facit Alex. Raud.in dec. Piſan.dec.19.n.25.ergo iſto caſu maritus gaudet iſto beneficio, ſecundũ Bar. Alex.& alios. Fontanell. de pact. nupt. clauſ.6. gl.2.p.2.nu.19. lib.2. fol.385.

Opinionem autem negatiuam tenuerunt, Cyn. in d.l. vbi adhuc, Io.de Imol. ſibi contrarius, Raphael Cuma. Ludo.Romã. & ante omnes Rayner,in d.l.ſi conſtante, refert, & ſequiĩ Iaſ.ibi n.115. cum ſeqq.vbi maritus † conuen-
54 tus actione perſonali non habet iſtud beneficium, deducto nè egeat, ex quo de dote reſtituenda debet ali, ut eſt tex. & gl.in d.l.ubi adhuc, communem opi. dixit Palat.Ruuios in repet.cap.per veſtras,§.37.ſ.119.de don.int.vir.& vxo. & expreſſe etiam tenet Io. Crott. ſuper d.l.ſi conſtante poſt n. 157. ſequiĩ Fontanell.de pact.nupt.clauſ.7.gl.2. p.3.n. 68. lib.2. hoc ēt videĩ ſentire Pet. Nunez a Bedann.in reſpon.8.poſt num.8. verſ.quamquam,vbi dicit, quamquam ſit verum, quòd maritus quando conuenit constante matrimonio ꝓ dote nõ u ideĩ habere rationē,nè egeat,& ſic videĩ teneri vltra quã facere põt,nõ tamen ex hoc ſequiĩ,maritũ incarcerãdum ad petitionem uxoris : quia licet nõ habeat rationē,nè egeat,illud tamē eſt, quia de
55 fructibus alendus eſt,& dos † conſignaĩ vxori, vt deſeruiat matrimonio, & pro eius oneribus, Paul. Caſtr. in d.l. maritum, nume. 9. vbi Rayn. vt ipſe & uxor inde alentur, ſecundum Iaſon. in loco citato. Bartol. in d. l. ſi conſtante nume. 88. & ibi Alexand. nume. 38. poſt Bal. Ang. & Cyn. ibi quos allegat Surd.de alim. q.78. nu.41. Rayner. de Forliuio in d. l. ſi conſtante in princip. Bal. Nouell.ibi n.37.hanc etiam ſequutus eſt, Aretin. in §. item ſi de dote nu. 4.verſ. ſecundo fallit inſtitut.de action. Campeg.q.63.par.3.de dote. Franc.de Clapper. queſt.vnic.cauſa 102.nu.5.dicit ēt Giurb.ſuper conſuet.Meſſan.c.13 glo.6.nu.50. p.1. Fontanell. d.clauſ.7. glo.2.p.3.nu.29. Farinac.dec.Rot.Roman.259.vol.2. & ſic ceſſat, ratione nè egeat, ex quo habet alimenta ex dotibus prædictis.Brun.de ceſſio.bon.q.20. num.10.ratio eſt per Iaſ.loco citato,q̄ a quacunque actione fuerit actũ, ſiue reali, ſiue perſonali, non poſtea poterit in futurum in aliquo præiudicare marito, quòd ſcilicet, non conueniaĩ ſoluto ma-
56 trimonio vltra † quam facere põt,deducto nè egeat,& in omnibus priuilegijs, ac ſi dos non fuerit reſtituta conſtante matrimonio, ſecundum Surd.loco cit. moueĩ ibi Iaſ.alia ratione,per Raphael Cuman.quia illud,quod retineret à marito de dote propter eius alimenta, auocareĩ poſtea ab alijs creditoribus mariti, & ſic non eſſet conſultum, ſi haberet iſtud beneficium, & non releuetur,nec marito, nec uxori, quia in iſto benefi-
57 cio ne conueniatur † vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, non deducitur æs alienum per maritum, vt notaui in proœm primæ part. verſic. ſecundo, & eſt text. in l. maritus facere, ff. ſolut.matrimonio, l. ſi maritus in id, & gloſs. in dicta l.vbi adhuc, & per ea, quæ ſupra etiam in principio notaui, & mulier agit ad dotem quando euidentiſſimè conſtat ex facultatibus mariti non poſſe ſatisfieri etiam creditoribus, & dotibus, ſecundum Imol. Roman.Caſtr. in dicta l. ſi conſtante, quos refert Campeg.quæſt. 19. par.3.de dote, vel quando inchoat malè uti ſubſtantia ſua, ut dicto §. illud. Authent. de æqualit. dot. ſed ſi iſto caſu maritus haberet iſtud beneficium quò ad
58 alios creditores, † nil facerent, quin ipſi poſſent auocare, illud, quod maritus retineret,nè egeat,& per conſequēs

marito non erit conſultum, Nec obſtat
ſecundum Iaſ. tex. allegatus ꝑ Bart. in l.
Neſennius, §. fundum, ff. de re iudic. vbi
undus traditus donatario ꝑ donantem
59 † ſi in eius poſſe iterũ peruenerit, & do-
nator conuenit̃, in ſolidum tenet̃: quia
iſta ratio non obſtat marito, cũ ex alia
cauſa conueniat̃ donator; quia dona-
tor tradendo rem donatario ſine vlla
deductione, ſemel fuit liberatus ab illa
obligatione priuilegiata qua tenebat̃
ex donatione, not. ꝑ glo. in auth. ſacra-
menta puberum, C. ſi aduerſ. vendit. &
60 gl. in l. ab emptione, ff. de pact. quia † ſo
lutione eius, quod debet̃, omnis tollit̃
obligatio, inſti. quib. mod. toll. oblig. in
princ. ſi ergo res peruenerit ad donato-
rem, tunc teneri dicit̃ ex alia cauſa, non
priuilegiata: merito non habet dona-
tor beneficium donationis, & ꝑ conſe-
quens illud beneficium: ſed in caſu no-
61 ſtro, ſiue maritus † conueniat̃ reali, ſiue
perſonali ſemper conuenit̃ ex cauſa ve-
teri, ſcilicet ex cauſa dotis, quæ nunquã
fuit extincta, Io. Crott. ſuper d. l. ſi con-
ſtante d. n. 157. in fi. quæ ratio ante Ia-
ſonem, fuit Io. Campeg. in d. tracta. de
dot. q. 54. p. 3. & ita etiam ſentit Surd.
d. q. 78. poſt n. 4. vbi dicit, ꝙ non videt,
quare magis deneget̃ beneficium mari-
to quando realis, quàm ibi perſonalis
actio intentet̃ cum vtroque caſu militet
ratio miſerationis, & reuerentiæ: aliàs
verò erit ſemper in facultate vxoris, rea
lem proponendo actionem, fraudare
maritum priuilegio ſibi à iure indulto,
cum tamen ea reuerentia ſeparari non
poſſit à perſona mariti, etiam ſi vti poſ-
ſeſſor conueniat̃, quando cauſa reſtitu-
tionis deſcēdit à dote, & à matrimonio,
62 ſecundum Crott. loco cit. quia † iſta re-
ſtitutio, quæ fit conſtante matrimonio
vxori, nõ eſt vera reſtitutio, ſed eſt quę-
dam ſequeſtratio, quæ fit in manibus
uxoris, cũ adhuc debeat deſeruire one-
ribus matrimonij, vt eſt tex. in d. l. ubi
adhuc, & etiã inf. notaui, n. 68. ſiue agat̃
ꝑ vxorẽ actione reali, ſiue ꝑſonali, Frãc.
de Clapper. q. vnic. cauſ. 102. nu. 16. vbi
refert ita iudicatũ fuiſſet, not. inf. n. 106.
hãc opinionẽ ſequit̃ Fõtanel. d. clauſ. 7.
gl. 2. n. 18. Ideo ſemper maritus hẽt iſtud
beneficium, & dicit Iaſ. in d. l. ſi conſtã-
te, n. 118. ꝙ veritas huius quæſtionis eſt
cõtra Bar. vt patet ꝑ illud, quod vult ip
63 ſemet Bar. ibi n. 91. vbi dicit, ꝙ † conſtan
te matrimonio dos non minuit̃, nec viri
conditio fit deterior, quia ſimul ex ea
alimentant̃, & dotalia remanent ſalua
in caſu ſoluti matrimonij, ibi etiam di-
cit Alex. poſt n. 6. verſ. quia etiã quando
agit̃ perſonali, ſequit̃ Muta in conſuet.
Senat. Panorm. c. 46. nu. 20. & non ob-
ſtat illud, quod dicitur, quòd dos reſti-
tuta iſto in caſu non eſt amplius dos,
ſed patrimonium mulieris, q̃ a Bar. in d.
l. ubi adhuc circa medium, verſ. in ea gl.
ibi redendo, dicit, ꝙ exactio, quam fa-
cit vxor conſtante matrimonio, non fa-
cit deſinere eſſe dotem, nomine, & effe-
ctum, ſed quædam translatio ſimplex
de viro ad eam, dos tamen eſt, Guid.
Pap. ſing. 233. §. ſi marito, ubi dicit, ſi
marito vergente ad inopiã, tradat̃ fun-
dus mulieri in ſolutione dotis, ipſum p̃-
dium non deſinit, eſſe dotale, & aliena-
ri nõ põt per vxorem, Bar. in l. ita conſtã
te, ff. de iur. dotium: In lettura autem
mea non reperio, Barto. ſcripſiſſe ſuper
dictam legẽ) ſecus ſoluto matrimonio,
quia poſt reſtitutionem nõ eſt amplius
dos, immo dicit in d. l. vbi adhuc Bald.
n. 5. verſ. vltimo nota ſic, extraordina-
riam hanc reſtitutionem dotis, & dona
tionis propter nuptias pacta dotalia nõ
eligere, ſed ea poſt ſolutum matrimo-
nium reſeruari; ergo per cõſequẽs iſtud
beneficium quod de iure debet̃, rema-
net ſaluum, d. l. vbi adhuc. Et fortius,
64 quia † bona, aſſignata vxori in caſu in-
opiæ, ſi pereant ſine culpa uxoris, poteſt
iterum petere in bonis viri, ſecundum
Ang. ĩ l. noxali, §. eſt autem, ff. de pecul.
Alex. conſ. 39. lib. 4. Bertach. in verb. aſ-
ſignare, verſ. 6. dixit etiam Io. Crott. ſu-
per rub. ff. ſolut. matr. nu. 30. & 34. & in
d. l. ſi conſtante n. 219. & ita iudicatum
fuit per Cõſiſtorium in anno 1602. ad-
de Maſtrill. d. dec. 142. num. 29. Giurb.
d. dec. 16. poſt n. 5. verſ. ideo ſi prædium,
Crott. in d. l. ſi conſtãte num. 219. Fon-
tanell. d. clauſ. 7. gl. 2. p. 3, nu. 74. lib. 2,

ni-

niſi ex probabili cauſa, uel niſi in caſi-
bus, in quibus debet fieri dotis reſtitu-
tio, Signorol. de Homod. ſuper l. æſtima
tæ res n. 21. & 24. ff. ſol. matrim. & reſti-
65 tuens † dotem mulieri, regulariter non
liberat̃, niſi ex ea ſolutione mulier locu
pletior efficiat̃, ut in l. j. C. de repud. ubi
Doctores, l. fi. ff. de iur. dot. & ibi Bar. in
princ. verſ. nõ põt, & Bal. ibi in fin. verſ.
nota, quòd ꝑꝑ utilitatem mulieris, au-
then. de nupt, §. dotis, dicit etiam Surd.
d. q. 78. Intrigl. ſuper conſtit. huius Re-
gni Siciliæ ſing. 118. n. j. & 2. lib. 2. alleg.
c. 14. in conſuet. nobilis vrbis Meſſanæ,
Bal. Nouell. de dote, q. 28. p. 7. n. j. ubi te
ſtat̃ communem opinionem, & priuil.
33. p. 8. & priuil. 21. n. j. vbi etiam teſtat̃
communem opinionem Surd. de alim.
tit. 8. priuil. 34. n. j. Campeg. de dot. p. 3.
q. 214. n. j. Conſtant. Roger. in tracta. de
dote Rubr. qui & à quibus n. 9. Vinc. Pa
leot. in tract. de dote n. 113. ubi teſtat̃ cõ
munem opinionem Bapt. de S. Blaſ. de
dote, caut. j. n. 40. Molfeſ. ad conſuetu.
Neap. p. 6. q. 6. nu. 9. etiam ſi reſtitutio
fiat ex iuſta cauſa, ut ibi in fine, & quã-
do maritus dotem ſoluit conſtante ma-
trimonio, an liberet̃ ſi perit, tàm cum
culpa, quàm ſine culpa, uidendus eſt,
Campeg. in d. tracta. de dote, q. 13. p. 3.
vbi multis modis diſtinguit, per Bart.
in l. quamuis, ff. ſolut. matrim. uidendus
eſt etiam Cyn. in l. vnic. C. ſi conſtante
matrimonio dos ſolut. fuer. ratio Docto
66 rum eſt, quia † dominium nõ eſt transla
tum in uxorẽ pleno iure, & cũ effectu in
caſu aſſecurationis dotiũ, Capy. dec. 46
n. 3. verſ. quia etiã ſi maritus, notat Gu-
gl. de Cun. in d. l. noxali, §. denique, ff.
de pecul. Bal. Nouell. in d. p. 7. priuil. 24
de dot. Affl. dec. 9. n. 2. ubi dicit, ꝙ † do-
67 minium non tráſfert̃ in uxorem per de-
cretum aſſecurationis, Anch. in cõſ. 117
Paul. Caſt. in cõſ. 225. & quod nõ tranſ-
ferat̃ dominium in mulierem, dixit Bal.
de Bertol. ſuper d. rub. ſol. matri. n. 294.
cum tribus ſequentibus, Specul. in §. ſi.
verſ. ſed nunquid poterit de dote poſt
68 diuortium, ratio eſt ſupradicta, quia † re
ſtitutio dotis ꝑꝑ vergẽtiam uiri ad in-
opiam nõ eſt proprie reſtitutio, nec per
eam transfert dominium, ſed eſt quædã
aſſecuratio, ſeu aſſignatio, Paul. Caſt. in
l. 2. n. 3. & ibi Bar. n. 3. & in l. ſi quis ſtipu
latus, ff. ſol. matri. Ioan. de Imol. in cõſ.
100. num. j. 2. Capyc. d. dec. 46. num. 3.
& dec. 65. Theſſaur. deciſ. 45. Farinat.
deciſ. 259. n. j. & ꝑ titu. Rot. Rom. Surd.
de alim. in tit. j. q. 35. n. 5. Affl. dec. 9. n. j.
& dec. 199. poſt n. 2. uerſ. ſacrum Conſi-
lium, & dec. 291. & dec. 332. Viu. deciſ.
413. Franc. dec. 54. & dec. 217. Gail. lib. 2
obſer. 83. n. 17. obſeru. 92. nu. 7. Mãt. de
tacit. & ambig. lib. xj. tit. 30. n. 10. Coſt.
de ſubſid. Rem. j. n. 3. Hering. de fideiuſ.
c. 6. n. 193. Marchiſel. q. 40. n. j. Grat. de-
ciſ. 194. n. 4. Muſcatell. in prax. ciuil. uar.
glo. adiudicantur nu. 72. 81. Tuſc. tom.
lit. D. concl. 761. n. xj. 13. 14. 15. Modern.
de proceſſ. execut. p. j. c. 2. num. 113. Ma-
ſull. ad Capyc. dec. 46. ſub n. 4. Fab. de
Ann. conſ. 67. n. 5. Marta vot. 36. nu. 13.
Frãc. Clapper. d. q. j. cauſa 102. in fi. n. 5.
Tom. Gramm. d. dec. 92. poſt n. j. Mago-
nius dec. Florent. 125. nu. 3. vbi dicit ita
bis fuiſſe iudicatum in Regio Senatu,
Oſaſc. d. dec. 135. n. 9. Caual. dec. 13. n. 12
p. 4. Purpurat. in l. j. nu. 135. C. de ſumm.
trin. & fid. cathol. Bernard. Trot. in ad-
dit. ad Rip. in l. ſoluto matrimonio n. 23
lit. A. ff. ſol. matri. & ibi Rip. dicit com-
munionem opinionem, licet aliter ſen-
tiat, ut inf. not. Natt. conſ. 81. nu. 3. uol. j.
Rimin. ſen. conſ. 599. n. j. uol. 3. Gerard.
Mazol. cõſ. 23. cart. 35. Panzir. cõſ. 133.
n. 9. uol. j. Caualc. dec. 21. n. 8. & 9. p. 4.
vbi dicit ꝙ eſt conſignatio, ſeu relaxatio
ex parte uiri, ita lege iubente, Brun. cõ-
ſil. 56. col. 2. uol. j. Roland. conſ. 9. n. 39.
uol. j. Bal. Nouell. de dote, p. 8. priuileg.
6. n. 14. Paul. Caſt. conſ. 6. n. 8. & 10. & ad-
dit. ibi nu. 28. lib. 3. Bald. in auth. quod
locum de collat. n. 6. dicens, verum eſt, ꝙ
conſtante matrimonio nata eſt actio do
tis ꝑꝑ ĩopiã viri, nõ tñ ad reſoluẽdũ, ſed
ꝓtegendũ, & conſeruãdũ, ſeu in tuto po
nẽdũ dotẽ, idẽ Bal. in d. l. ubi adhuc n. 8.
Fanus de pignorib. p. 5. memb. j. n. 29.
& 38. Fontanell. d. clauſ. 7. gl. 2. p. 3. nu.
47. lib. 2. fol. 563. & n. 88. refert deciſio-
nes Cathaloniæ. Ant. de Virgil. vir do-
ctiſs. in tract. de legit. perſonæ c. 17. n. 29
licet non tranſeat Molfeſ. conſ. 11. n. 43.
poſt Com. ad conſuet. Neapol. f. 53. vbi

69 dicit,ꝗ † dominium nõ transferī in vxorem in iudicio aſſecurationis dotium, ſed remanet penes virum, idem in comment.p.6.q.5.n.28.& 31.Giurb.deciſ. 16.n.2.& quòd non ſit vera reſtitutio, ſed prouiſio, ſeu remedium ad tempus dixit Albenſ.conſ.80,nu.3.& quod maritus exigiī in ſolidum, & exactio non ſit contra maritum quatenus facere poteſt, quia ſi poſtea contingat, ſolui matrimonium, reſcindiī ea ſolutio, & ſit alio modo, & tūc detraherēī, ne maritus egeat; ergo nō eſt verè reſtitutio, Intrigl.in cent.2.nu.76.de feud. Muta ſuper cōſuet.Senat.Panor.d.c.80.n.14. Tho. Gram.in addi.ad Affl.in dec.221.lit.A, & Luc.de Penn.in l.litibus, pen.col.C. de agricol.& cenſit.lib.11. Et quòd nō ſit propria reſtitutio propter vergentiā viri ad inopiam, ſed aſſignatio, & ſeque-
70 ſtratio, & inepta † ſit petitio reſtōnis dotium ſimpliciter facta à muliere, vt in eā trans feraī dominium, vt lucreī fructus dotium perceptos, dixit Pet. Ancha. d. cōſ.119.verſ.tertio confirmaī, ratio eſt
71 ibi ſupra dicta, quia † reſtitutio non tendit ad commodum eius proprium, ſed ratione ſui, & viri, & vt dos ſalua ſit mulieri, Ruuios in c. per veſtras de donat. inter vir.& vxor. Maſtrill.d.dec.142.n.
72 15. & ſic quando † mulier agit actione perſonali ad reſtōnem dotis propter inopiam viri, non habet vir iſtud beneficium, ſecundum Iaſ.& alios, vt ſup. notaui, & dixit Io.Campeg.de dote q.62. p.3.Bapt.de S.Blaſ.d.cent.1.n.71. Angel.Peruſ.in d.l.ſi conſtante n.1. cum totam dotem reſtituere debeat, ac fructus extantes cum antefato, Farinac. d.cōſ. 259. per totum, nec pōt de dictis bonis quicquam alienare, quia † teneī conſer-
73 uare marito, & cauere ꝓ cōſeruatione prædicta, dixit etiam Bal. conſ.7.lib.3. & cōſ.53.lib.5.Rol.cōſ.27.n.19.vol.2. & cōſ.9.n.39.vol.1. ſecundum Caualc. d.dec.21.n.11.& poſt n.14.& iſto caſu
74 † mulier agere pōt cōtra tertios poſſeſſores, viro vergēte ad inopiam, Rolād. d.cōſ. 9.n.6.Bernard. Alfan. in collect. iur. ciuil. coll. 1660. ſuper l.ſi cōſtante Bal.Nouell.d.p.7.priuil.24.in fi.& d.p. 8.priuil.39.& not.ī. Fontanell.de pact. nupt.clauſ.7.gl.2. 3.p.nu.31.de prælat vxoris fol.55.lib.2. vbi dicit ita fuiſſe deciſum in Senat.Benintend. deciſ.68. Cornaz.dec.95. Andr.Gail.obſeru.83. num.6.lib.2. Tuſch. concl.661.n.3.lit. D.maximè florentiæ, ex ſtat.lib.ſecundo, capit.64. rubr. quod nulla mulier viuente viro, §. viro vergente, ſed quid iuris? ſi fructus ſunt tot, quot ſuperſunt pro oneribus matrimonij, vide Bartol. in dicta l.ſi conſtante num.104. quæſt.7.vlt.p.in caſu aſſecurationis dotium, qui dicit quod viro reſtituuntur,
75 ratio eſt ibi, quia † dotis fructus debēt eſſe viri, l.dotis fructus, ff. de iur.dot.& not.ī. ampl.3.nu.2.Molfeſ. d.p.6.q.5. n. 31. dicit quod fructus, qui ſuperſunt vxori, deductis eius, & ſuæ familiæ alimentis, cedunt in beneficium viri, & creditorum ipſius, quia maritus remanet dominus illorum fructuum, dixit etiam Surd.de aliment.d. q.33.n.5. ſequiī Alex.in d.l.ſi conſtante n.38.& reſpōdet Io.de Imol.& Roman.contra Bar. ibi,
76 ratio eſt quòd † quando onus alimentandi eſt commiſſum alicui, veluti nudo miniſtro, tunc id, quod ſupereſt, reddere teneī, ſed in caſu noſtro mulier eſt veluti nuda miniſtra redditum dotis reſtitutæ, vt per Bar. & Alex. locis cit. ergo quod ſuperet reddere teneī, & patet ꝑ ea, quæ dicit idem Bart. in d.l. ſi conſtante nu. 102.q.6. ꝗ ſi redditus dotis huiuſmodi reſtitutæ non ſufficiunt oneribus teneī de ſuo ſupplere, ſi habet vnde ſupplere valeat, optime probaī per Alex.ibi in l.creditor, §.ſi inter, iuncta gloſ. ff.mandat. Idem erit ſi fructus ſuperabundant, nam ſunt uiro reſtituendi, arg. l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur.ſi viro reſtituendi ſunt, ergo ſunt creditoribus ſoluendi, quia vir eſt alendus cum dotibus, Molfeſ.d.cōſ.11. poſt n.42
77 qui dicit, ꝗ † in iudicio aſſecurationis dotium deductis alimētis vxoris, & eius familiæ, attenta illarum qualitate, alij fructus, qui ſuperſunt, diſtribuendi ſunt inter creditores eiuſdem viri, alleg.Bal. & Alex.in d.l. ſi cōſtante, ſequiī Claud. Seiſell. Tac.Dec. Bald. Nouell.& Barbat. ibi, in princ.47. quos citat Franch. dec.617.Maſtrill.d.dec.142.lib.2.ꝑ Vrſill.

ſill. ad Affl.d. dec.9.& Fanus de pigno-
rib.d.1.memb.5.p.n.33. & dicit ibi, ꝙ
aliàs eſſet in poteſtate mulieris quando
videret virum labi facultatibus, illude-
re alios creditores, dicendo ſe velle om
nia bona ꝓ ſua dote retinere, quod eſſet
captioſum, ita tenet Bal.Nouel.in d.tra
cta.de dot. p.7. priuileg. 47. quam opi-
nio dicit eſſe communem ibi Molfeſ. d.
p.6.q.5. d.nu.33. ubi dicit communem
opinionem Giurb.dec.46.n.19.& quod
fiat aſſecuratio ꝓ ſola quantitate debi-
ta uxori, & nen pro maiori ſumma, Sci-
pio Rendina in tract. promptuarij rece
ptarum ſent.tit.123.de vir.& uxor. n.6.
Cyn.in l. vbi adhuc col. pen.q.14.C.de
iur.dot.Io.And. in add. ad Spec. in tit.
de dona. inter virum, & vxor. ſeu in tit.
de dot.reſtit.§.ult. in appoſt.n.18.Alex.
conſ.142. n.15. vol.5. mag. comm. dicit
a Vall.conſ.9.nu.40.vol.j.Fab.de Ann.
cōſ.63.n.2.3.Vrſill.ad Affl.dec.9.Gail.
lib.2.obſeru. 92. nu.13. Cabell. mille-
loq. 813.Morot.de iur.offerend. nu.9.
Muſcatell.in gl.adiudicantur n.77.Ca-
rot.dec.21.nu.36.com. teſtatur Neguſ.
de pignor.p5.memb.j.n.33.memb.4.n.
5. Fontanell.de pact.nupt. clauſ.7.gl.2
p.3.nu.50. lib.2. Tamen in M.R.C.nō
78 ſeruaī, & pluries † contrarium deciſum
fuit in iſto caſu aſſecurationis dotium,
ſtante pacto ad diſcurſum in contractu
matrimoniali, refert Maſtril.d.dec.142
n.13.refert ēt Giur.d.dec.16.poſt n.19.
verſ.non obſtat, ſed ſub n.20.dicit viro
ad inopiā vergēte pactū ad diſcurſum
locū nō habere, ſiue extraiudicialis ſit,
in ſolutum datio a marito facta, quæ ſi
dotem excedit, in creditorum præiu-
dicium nulla eſt, quo ad exceſſum, vt
Caſſan.in conſuet. Burg.tit.des droict.
rub.2.§.17.gl.2.n.8. Tepat. de reſti. &
collat. dot. col.4. verſ. aſſignatio facta.
Milanenſ.dec.7.n.72.lib.1.& poſt n.21
dicit ibi Giurb. qđ in Cur. Præt.inter-
locutū fuit reijcianī oppoſitiones ſub
die 8. Martij 8. ind. 1610. tñ M.R.C.
ēt dixit oppoſitiones ſtent Conſiſtoriū
vero cū vidiſſet mobilia ad vxorem per
ueniſſe, & dotē eſſe ad vnciam quadra-
ginta ſeptem; domum verò reſtitutam
fuiſſe pretij vnciarum ducentarum re-
fert ibi, quòd pronuntiauit reijciantur
ita quo diſtractio fiat cū onere ſoluendi
vxori uncias quadraginta ſeptem pro
dotibus, quæ depoſitari debeant ad ef-
fectum emendi redditus ꝑ vxorem pro
oneribus matrimonij ſubſtinendis, quo
diſſoluto, redditus remaneant liberi ꝓ
d.vxore, iuſta formam contractus matri
monialis, & bona mobilia, quæ ſunt pe-
nes vxorem remaneant libera ꝓ ſatiſ-
factione dodarij, ergo nō in omnibus
bonis, ſed pro quantitate dotium mu-
lier aſſicuratur obuenientiam viri ad
inopiam, not. infra poſt nume. 193.
quid ergo quando bona mariti publi-
canī ob eius crimen? quia quando bo-
na omnia mariti publicanī, ſiue pars bo
norum, ob eius crimen vxor reperit do-
tem, & donationem ꝑꝑ nuptias, Nea-
pod.in conſuet. Neap.cōſ. viro mortuo
nu.54. Crer.l.ſi conſtante nu.28. ff.ſol.
matrim.vbi Bal.Nouell.n.9. Iaſ. n.66.
Surd.tit.1.de alim.q.34.n.2.& ſeq.Fon
tanell.de pact.nupt.clauſ.7.gl.2.p.9.n.
60. f.615.lib.2. Peregr. in tract. de iur.
fiſc.lib.5.tit.1.num.82. Farinac. de di-
lect.& pen.q.25.à n.111.& de crim. læſæ
maieſt.q.116.§.3.n.121.& Henric.Roſ-
ſontal.de feud.c.j.concl.15. nu.10.& c.
9.concl.5.nu.10.Tuſch.concluſ.746.n.
1. & 2. tom.2. etiam ſi dos vxoris con-
ſiſtat in bonis ſtabilibus, tunc mulier
impedit incorporationem faciendam
fiſco de bonis viri, quoniam in illis bo-
nis habet dominium, l.fi. C.de bonis va
cantib.lib.x. Molfeſ. d.p.6.q.5.n.11.&
12.Surd.de alim.tit.j.q.34.præcipue n.
2.ex doctrina Ang.in l.ſi marito, ff.ſol.
matrim.ubi Bald.& Alex. faciunt hanc
practicam, ratio eſt, quia caſu iſto, di-
cit, maritum ad inopiam vergere, vt ibi
Molfeſ. adde quòd ita deciſum fuit per
M.R.C.ſedis criminalis in fauorem, H.
de Magis, creditricis ſuarum dotium cō
tra Regium fiſcum, petētem bona eius
viri, ob crimen publicata ſub die &c.
Nec caſu iſto creditores habēt † ius of-
79 ferendi in aſſecuratione dotium, vt no-
taui infra cum diſtinctione in verſ.in-
80 ferī etiam quòd creditores: neq; † com
penſatio admittiī in caſu aſſecurationis
Bar. in l.ſi conſtante nu.88. verſ.tamen
in

in caſu propoſito,& not. Cyn. in l. cum tibi C.qui potior.habeantur, Tuſc.con cluſ.772.nu.j.tom.2. lit.D. ratio eſt,q a dos repetit cauſa alimentorum,& quan do dos repetit cauſa alimentorum, non admittit compenſatio contra agentem, Faber.in §.bonæ fidei n.19. inſtit. de a-ction.Ferrar. in pract.Papienſ. in form. libell.quo agit pro legat.rei particul. n. 85. Beninc.in tract.de caritat. ſubſid.q. 35. Surd.in d.tract.de alim.tit.8.priuil. 53.n.5. Graſſ.de except.excep.16.n.16

81 ergo † non eſt opponenda compenſatio,vt C. de cōpenſ. l.in ea,ſecus ſoluto matrimonio,ut ibi Bar. per l.1. §.tacet, C.de rei vxor.action.l.diuortio,& l. rei iudicatæ,§.j.ff.ſol.matrim.Coraſ. in repet.l.qui liberos n.265.ff.de rit.nuptiar. qui de cōmuni teſtat Michael de Graſ. in ſuis commun. opinion. lib.j.q.x. c.6. Soc.ſen.conſ.85. lib.j.n.8.In trigl.conſ. 8.n.7.Nepit.tit.15.n.75.ad conſue.Catinenſ.Surd.conſ.9.Fabius de Ann.cōſ. 161.n.5.lib.2.Graſſ. de except. except. 16.n.78.Molteſ.q.9.p.6.n.3.ad conſue. Neap.& in q.16.p.7. nu.17. Neapod.in conſuet.Neapol.conſuet.contra inſtrumentum n.129.Maſtrill.dec.199. nu.6. lib.2.ex doctrina Bal.cōſ.199.n.3. verſ. teſtamentum lib.2. Signorol.conſ.49. colum.2.verſ.item, Fulgoſ. conſ.196.& conſ.201.Caſtr.conſ.270. in 2.dub.lib. j. D.Card.Tuſch. in lit.C.concl.490.n. 14.& per dictam cōſuet.Neap. vbi dos, & ibi Neapod.nu.49. & Afil.dec. 121. poſt nu.3. verſ.ad tertium dubiū, & hoc eſt verum quando debitum eſt liquidū,

82 ſecus in debito illiquido, quia † dos liquida per debitum illiquidū non debet retineri,ut ibi Maſtrill.nu.7. & expreſſe firmat Turret.in conſ.44. n.13.& conſ. 60.n.20.lib.j.& cōſ.93.n.7.lib.2.Molignat.in tract. de retētio.n.40.f.30.verſ. ex his igit Io.And. de Georg. alleg.36. n.10.& Riminald.conſ.156.n.14.lib.2. & ita iudicatum fuit,dixit Maſtril.d.deciſ.199. n.11. & 12. per Conſiſtorium, ꝑ Doctrinam Ang. in §.item propter litem inſtit.de excuſat. tutor. Neguſant. de pignorib.d.j.memb.p.5. n.36. & 37. Alex.conſ.93.nu.1. & conſ.94.lib.4. ex quo de liquido ad liquidum non fit cō-penſatio,Caualc. de tut.& curat n.219. & dec.35.n.14. Ioſeph Ludou. dec. Peruſ.n.15.lib.j.Zerol. in prax. Epiſcopal. in verb.compenſatio,verſ.quarto compenſatio,Soc.in reg.86.Thian,in pract. cauthel.24.n.j. Medic.in tract. compen ſatio. p.1. q.13. num.j. Graſſ.d.except. except.16.n.56. Afflict. dec.121. nu.5. Robert.Maranta in prax.ciuil.p.4. diſt. 6.n.2.Purpurat.conſ.218.nu.8.& conſ. 294.n.8.Guttier.de tut.lib.2.c.9. n.52. Munnoz de ratiocin.adminiſt.c.21.ſub n.29.Minad.conſ.5.n.15.Decian.conſ. 99.nu.13.lib.2.Viuius dec.317.Puteus dec.146.lib.j. Muta ſuper conſuet. Senat.Panorm. c.50. nu.71. vbi refert,ita pluries iudicatum fuiſſe in matre tutrice petente dotem.

83 Quæ quidem dotis † reſtitutio, ſiue aſſignatio ꝓcedit, tàm ſi maritus culpa ſua effectus eſſet pauper conſtante matrimonio, quàm ſine culpa, ſecundum Bart.in d.l. ſi conſtante q.4. p.j. poſt n. 17. verſ. in propoſito ergo fauore dotis, Alex. ibi poſt num.6.col.5.verſ.in glo. in verb.non ſufficere.verſ.hæc limitatio non placet, & Iaſ.n. 161. Nep. nu.40. Crott.n.24. qui de com. fidem faciunt, & ante eos cōmunem dixit Raph. Cuma.ibi col.2.n.10.idem Alex.in l.ſi cum dote, §.ſi maritus poſt n.2.verſ. contrarium ibi tenent,alleg.Bal.in d.l.vbi adhuc in 4.oppoſit. & addit. ibi lit. F. idē Bald. Ang. Imol. & Paul.Caſtr. in d.§. ſi maritus poſt n.j. verſ.ſed communiter vbi dicit communem opinionem, ratio eſt ibi,quia agitur, vt dos ſalua ſit, per tex.in l. in rebus in verb. & infortuniū, C.de iure dot.Io.Crott.ſuper d.l.ſi con ſtante n.60.And.Gail.obſeru.83.lib.2. & not.7. ampl.9. & cum hac opinione Bart.tranſit Campeg.in tract.de dot.p. 3.q.18. Neapod. in conſuetu.Neapol. vbi dos,poſt n.28.fol.235. ubi expreſſe dicit, quòd ſi maritus uergit ad inopiā ſine culpa ſua, mulier dotem petere poteſt: ſequitur Valenzuola d.conſ.31.n. 29. Segura in tract.de bonis lucratis cōſtante matrimonio,n.105. Grego. Lopez in d.l.29.gl.1.Ludou.dec.22.n.14.

84 ſed Cephal. in conſ.747 n.2. dicit, ꝙ huiuſmodi ad inopiam vergentia debet

pro-

ꝓcedere ex prodigalitate, & ſic uitio ipſius mariti, prout vtrumque probať in c.pen. de conſuet. quam opinionem tenuerunt ante eum, Cyn. & Io. Faber, & alij in d.l.ubi adhuc, ratio eſt ꝑ eos, q̄ a
85 † paupertas viri non facit locum reſtõni, ſed mores viri, refert, & ſequiť Palat. Ruuios in §.24. ſub n.j. p.j. in repet. c. ꝑ veſtras, de don. inter vir. & vxor. f.112. Hoſtienſ. in ſumm. in tit. de dot. poſt diuort. ſolut. verſ. & quando competit, & debet etiam probare eius qualitatem ob eius prodigalitatem, ſecundum Cephal. d. conſ.747. nu.3. Aretin. cõſ.82. col.2. lib.5. hanc opinionem tenuit Iac. de Aret. in d.l. ubi adhuc, dicens, quòd quando maritus tendit ad inopiam cul pa ſua, mulier poteſt conſtante matrimonio petere dotem, ſecus ſine eius culpa, tranſit Benedict. de Plumbin. in l. ſeruum dotale, ff. de manumiſſ. Caſtill. de coniectur. d.c.26. poſt n.14. verſ. ſed ubi caſu fortuito Bar. not. ĩ d.l. ſi cõſtāte n.10. verſ. in venio tamen, qui vero, nu. 11. & 12. conſtanter improbat eam. & eſt ſecundum diſpoſitionem l.29. tit.11 p.4. Reg. Caſtill. per quam diſponitur, quòd ſi maritus caſu ad paupertatem venerit non põt uxor ab eo petere dotẽ, Palat. Ruui. d. §.24. in fi. verſ. ſed per p̄dicta, ubi dicit, ſi maritus cœpit benè uti ſubſtantia ſua, non poteſt dici tunc ad inopiam vergere, ſi poſtea caſu male ſucceſſit, & effectus eſt pauper, & nõ debet ſibi imputari per d.l.29. Idẽ Palat. Ruui. in d.§.24. ſub n.7. p.2. in repet. d. c. per veſtras, hoc eſt de iure Regni Hiſpaniarum; de iure vero communi contrariũ verius eſt. Non obſtat ratio, Iac. de Aret. & aliorum, & quòd infortunia ſunt communia ſecundum d.§. ſi maritus, & refert Iaſ. in d.l. ſi conſtante nu.162. q̄ a dictus tex. intelligiť de percipiendo infortunio ſine dotis præiudicio, & idem Iaſ. ſub num.164. comprobando opin. Bar. reſpondit contrarijs duplici ratione, primo, quia infortuniũ debet eſſe cõmune vtriuſq; coniugum hoc verum p̄ter vbi agitur de præiudicio dotis, ſecundo, quia illud quod dicitur in d. §. ſi maritus fuit inductum fauore illius, q̄ patitur infortunium, vt ſit cõmune vtriuſque, ſed hic poſſet eſſe damnum ſi infortunium ipſum eſſet commune, quia mulier non põt habere ſuam dotem cõcludit ꝙ mulier cõſtante matrimonio quãdo maritus vergit ad inopiam ſine eius culpa poteſt petere ſuam dotem, & ita dicit Bald. in d.§. ſi maritus poſt nu. 1. & ibi Caſtrenſ. dicit, quòd debet participare ſalua dote: & ſic fauore dotis mulier poteſt iſto caſu exigere dotem, ſecundum Bar. opinionem, & dicit eſſe veriorem, & ęquiorem, Alex. in d.§. ſi maritus poſt nu.2. in fi. alias creditores exigerent maritum etiam in dote ſecundum eum, quem ſequiť Iaſ. in d.l. ſi conſtante poſt n. 164. verſ. quia creditores exigerent, & n.165. in fi. verſ. niſi dicas fauore dotis; & ſic vera remanet opinio Bart. quam com. opi. ſequiť Scipio Rendina in tracta. promptuarij receptarum ſent. tit.33. de dotibus poſt nu.3. & non ſolum iſto caſu mulier poteſt ſuam pe-
86 tere dotem; verum etiam† ſi à principio matrimonij tempore mulier ſciuerit maritum eſſe pauperem; nam dotem exigere poteſt, dicit Bar. in d.l. ſi conſtante n. 25. vbi corroborat iſtam opinionem multis rationibus, & reſpondet ad contraria, idem Bart. in l. qui bonæ fidei, §. de illo, ff. de damn. infect. & in l. ſi is à quo §.1. ff. vt in poſſeſſ. legato. d.c. ꝑ veſtras, & ibi glo. in verb. ad inopiam, quã Bar. opinionem refert, & ſequitur Bald. in auth. quod locum nu.10. in fi. Ratio eſt ibi fauore dotium, Guid. Pap. ſing. 627. in fi. uerſ. contrarium, quam etiam opinionem defendit per multa media, Ruu. in §.11. d. tit. de donat. inter vir. & vxor. in c. per veſtras, f.100. Ratio eſt,
87 quia† mulier nõ habet poteſtatem alienandi dotem, nec alienationi conſentire, per c. cum contingat de iureiur. ex quo expedit Reipub. dotem mulie-
88 ri conſeruari, l.j. ff. ſol. matr. nec † poteſt facere pactum, quod fiat deterior conditio dotis, l. Attilicini de pact. dotalib. lo. de Imol. & Alex. in l. ſi ſocer, §. Lucius, ff. ſolut. matrim. Roman. ſing.252. nu.2. Fontanell. de pact. nupt. clauſ.7. gl.3. p.11. de reſtitutione dotis, & de except. marit. cir. eadem compet. ad benefici,

fici. nè egeat nu. 14. lib. 2. f. 745. Surd.
conſ. 112. n. 30. Ambroſ. dec. 6. n. 4. 26.
& 27. poſt Afflict. & ibi Vrſill. dec. 154.
quos ibi allegat, quia prouiſio mulieris
nõ facit ceſſare ꝓuiſionẽ legis gl. eſt ſin
gularis in l. fi. C. de pact. & not. inf. fall.
vlt. ergo tacitus conſenſus mulieris, re-
ſultans ex illa tacita approbatione, non
eſt in præiudicium dotis, quia cum ino-
pe ſcienter à princip. contraxit, non hẽt
ſibi nocere, idem Ruui. in §. 12. eod. fol.
100. in d. c. ꝑ veſtras de donat. inter vir.
& vxor. & reſpondet ad contraria: licet
ibi dicat Barto. in d. l. ſi conſtante col. 5.
verſ. ſexto quæro, quòd ſi uxor à princ.
ſcienter contrahat matrimonium cum
paupere, nihilominus poteſt dotem re-
petere; ſalua eius pace, hoc non probat,
ſed ſolum prouidet mulieri, quę non dũ
tradidit dotẽ, nõ tñ ꝓuidet mulieri, q̃ iã
dotẽ tradidiſſet, q̃ opinionẽ Bar. ſequit̃
Cãpeg. in d. trac. de dote p. 3. q. 25. in fi.
Ratio eſt ibi, ob fauorẽ matrimonij, l. a-
digere §. ſi maritus, ff. de collat. ſequitur
Alber. de Roſa. in d. l. ſi cõſtãte poſt n. 3.
89 & ratio eſt per eũ, q. a † ſi tꝑe matrimonij
contracti maritus erat pauper, & eius fa
cultatib⁹ abutabat̃, vxor potuit ſperare
maritũ deinceps benè vti, quę eſt proba
bilis ſpes, & poteſt euenire, Io. Cephal.
conſ. 543. nu. 36. in fine, lib. 4. ſicut etiã
poſt contractum matrimonium maritus
ipſe pauper bona aliqua, maximè mo-
bilia acquireret, deinde ea alienaret, ut
ibi Cephal. n. 33. contrarium, tenet Bal.
in l. promittendo, §. ſi à debitore, ff. de
90 iur. dot. dicens, † imputet ſibi ille, qui
ſcienter ſequutus eſt fidem inopis debi
toris, etiam condictionalis, & eſt argu-
mentum contra mulierem, quæ dat do-
tem viro pauperi, quia non habet bene-
ficium d. l. vbi adhuc, & ſic non poteſt
mulier petere dotem, Fontanel. de pact.
nupt. d. clauſ. 7. gl. 2. p. 3. n. 73. tranſit re-
miſſiuè, idem Bal. in d. l. vbi adhuc nu.
91 14. & 15. vbi dicit, quòd † quando per
pactum reuertit̃ ad propriam naturam
dotis, non dicitur cõditio fieri deterior
vt ff. de pact. l. ſi vnus §. pactũ verſ. quod
92 in ſpem dotis: ſed † natura dotis eſt qđ
conſtante matrimonio dos debet eſſe
apud virum, ergo renuntiatio vxoris,
vel pactum faciens, propriam naturam
dotis valere, videt̃ contra rationem Bar
toli, & iſta fuit opinio Cyn. Dyn. & Ia-
cob. de Aret. in d. l. ſi conſtante, quam
ſequuntur ibi Marc. Fan. Bald. in verſ.
tu tene opinionem Dyn. circa medium,
Ang. Rom. & Rip. poſt nu. 49. ubi dicit
magis communem opinionem, per di-
ſtinctionem, ut infra, Pet. de Ancha. D.
Ant. & Imol. in c. propter ſterilitatem,
in princ. de locat. quam opinionem etiã
ſequit̃ Pet. Ferr. in pract. de forma libel.
quo uxor agit ad dot. verſ. 4. nu. 15. ubi
dicit, quòd aut ſciebat eſſe pauperem,
aut non: primo caſu non poteſt agere:
ſecũdo caſu poteſt agere, & dicit, quòd
hæc opinio eſt verior, & magis æquita-
ti conſonãs, Dyn. & Alberic. in d. l. ubi
adhuc, facit d. l. ſi quis à principio, in fi-
ne, refert Ruuios in §. 25. poſt n. 11. fol.
112. in repet. c. per veſtras, & per ea, q̃
adducit ibi Ruuios in §§. 9. & 10. f. 98.
eo. tit. vbi hanc opinionem probat per
non nulla media, & dicit, quòd ex quo
93 vxor † ſcienter contraxit matrimonium
cum paupere à principio ex hoc videt̃
approbare mores illius, & non poterit
poſtea illos reprobare, hanc tenent opi
nionem Alberic. de Roſat. Bal. Angel.
Imol. & Ludou. Roman. & Aret. in d. l.
ſi conſtante, & Bal. in d. auth. quod lo-
cum in q. 9. poſt nu. 1. & Oldr. ibi, quos
ſequit̃ Iaſ. in d. l. ſi conſtante, nu. 192. &
ſic non poteſt ab eo petere dotem, quã-
uis ad inopiam uergat, Io. And. in addi.
ad Spec. in tit. de donat. inter uir. & vx.
in fine, verſ. cum mulier, Gail. pract. ob-
ſeru. lib. 2. obſeru. 83. D. Io del Caſtillo
de coniect. d. c. 26. nu. 6. lib. 4. fol. 416.
tranſit, etiam diſtinguendo, Conſtant.
de Roger. in d. tracta. de dot. uerſ. deci-
moquarto à n. 11. vſq. ad n. 18. quæ di-
ſtinctio diligenter uidenda eſt, Mut. ſu-
per d. conſuet. Senat. Panorm. d. c. 80. n.
21. ubi dicit, q ſi à principio erat pauper
tempore, ſcilicet ductionis in vxorem,
ceſſat dotis reſtitutio propter inopiam
viri, & teſtat̃ ibi de magis communi opi
nione contra Bar. per Soc. iun. conſ. 116
lib. 2. idem Muta in c. 34. n. 35. per ratio
nem Dec. in conſ. 75. p. j. poſt nu. 1. uerſ.
94 tertio, ubi dicit, q ad hoc, ut † quis capi
poſ-

Google

poſſit tanquam ſuſpectus, debet fides fie
ri, quòd ſuſpicio, quę allegat̃ contra de-
bitorẽ, ſuperuenerit poſt contractũ de-
bitũ, aliàs ſi nihil noui ſuperuenerit, im
putet̃ creditori, quia videt̃ eius perſonã
approbaſſe à princ. ita dicit etiam Bar.
p tex. in l. ſi creditores, ff. de priuil. cred.
Idem in l. ait prætor §. ſi debitorem, ff.
de his, qui in fraud. credit. & dicit Dec.
in d. conſ. 75. quòd reprobat̃ practica
Aduocatorum, qui faciunt capi debito
rem pro ſuſpecto, & non probant Iudi-
ci ſaltem per duos teſtes, quòd mutauit
conditionem, ſecundum Ang. in l. nemo
carcerẽ, C. de exacto. tribu. lib. 10. Alex.
conſ. 99. lib. 3. Roma. conſ. 320. Ang. A-
ret. inſti. de actio. in prin. not. q. 10. à nu.
36. vſq; n. 46. Ergo ſi mulier à princip.
ſciebat maritum eſſe pauperem, nõ põt
ob inopiam viri petere dotẽ, arg. l. quę-
ſitum vbi gl. & Bar. ff. de pignor. ubi de-
95 bitor † in diem, vel ſub conditione põt
cogi dare pignus, etiam ante tempus,
quando ſuberat ſuſpicio tempore con-
tractus, Bertach. in verb. debitor ſub cõ
dictione, vel in diem ſi creditor ignora-
bat: quo caſu agit, ſicut quando ſuſpi-
cio ſuperuenerit, aliàs ſecus, Iaſ. in l. ſi
ab arbitro n. 5. ff. qui ſatiſd. cogant. ubi
etiam Soc. n. 16. Rimin. nu. 3. Curt. ſe-
nior in l. vnic. n. 44. C. de prohib. ſeque-
ſtr. pecun. Pariſ. conſ. 99. num. 26. lib. 3.
96 vbi etiam dicit, quòd † ignorantia illa
probat̃ iuramento contrahentis, Socy.
loco citato n. 18. Pariſ. d. conſ. 99. num.
29. Graſſ. de excep. in prælud. num. 141.
& 142. Sed Rip. in d. l. ſi conſtante lo-
co cit. ita diſtinguit, aut maritus poſt
contractas nuptias, nil noui inchoat, p
quod videat̃ malè vti ſubſtantia tua, li-
cet antea male vteret̃, vel eſſet pauper,
& tunc procedit opinio contra Bar. aut
aliquid noui facit, per quod apparet,
quòd malè vtit̃ ſubſtantia ſua, & tunc
procedit opinio, Bar. quæ diſtinctio mi
hi videtur æqua, quia reſpicit fauorem
dotium, ſecundum Rip. loco citato, ubi
dicit in fi. tutius tamẽ eſſet pro dotibus
indiſtinctè tenere cũ Bar. maximè quã-
do caſus ſuperueniret poſt matrimo-
nium, & hæc diſtinctio fuit, Saly. in d.
97 l. ubi adhuc ubi dicit, quòd † ſubuenit̃
mulieri ſi conſtante matrimonio mari-
tus inchoat malè uti ſubſtantia ſua: &
ſic licet antea inchoaſſet, ſi tamẽ poſtea
nihil inchoet, lex nõ ſubuenit, & eſt ſe-
cundũ diſpoſitionem d. l. 29. Regn. Ca-
ſtell. quæ videt̃ decidere, quòd tunc de-
mum poteſt vxor petere dotem à mari-
to, quando maritus conſtante matrimo
nio incipit malè vti ſubſtantia ſua, Cæ-
phal. d. conſ. 747. n. 14. & 15. Neapod.
ad conſue. Neapol. tit. de iur. quart. tit.
9. nu. 4. quamuis tempore matrimonij
eſſet pauper, non tamen diſſipat bona,
ſed ea bona conſeruat, & hanc opinio-
nem tenet Ruuios d. §. 25. vbi dicit, te-
ne menti, & in iudicando, & in conſu-
lendo non recedas ab hac opinione, q̃c-
quid dixerunt Doctores. Et licet caſu
ſuppoſito, mulier non poſſit petere do-
tem, ex quo cum paupere à principio
contraxit, tamen maritus tenebit̃ ſatiſ-
dari mulieri de dote conſeruanda, & re-
ſtituenda, per tex. in d. cap. per veſtras,
vbi D. Ant. de Butr. ita etiam tenet Be-
ned. de Plumbin. in d. l. ſi ſeruum dota-
le, ff. de manumiſſio. ex quo non videt̃
remiſiſſe dictam cautionem, argu. l. Sa-
binus, §. ſed & ſi ff. comm. diuidund. & l.
labeo, ff. de aqua pluu. arcend. ſequitur
Iaſ. in d. l. ſi conſtante poſt n. 172. verſ.
vbi ſubdit, quam opinionem confirmat
Iaſ. ibi per duo media ſub n. 175. Pri-
mo, quia etiam in correctorijs fit exten
tio, quando per hoc res reuertit̃ ad na-
turam ſuam, & ſic ad ius commune glo.
ſingul. & melior. de iure in c. ſtatutum,
in verb. munerandum de præbend. in 6.
& ſub 174. Secundo per illud, quod te-
net Abb. in c. veniẽs, in 7. col. de p̃ſcr. q̃
licet p̃latus non poſſit renuntiare iuri,
iã eccleſiæ quæſito c. fraternitatem de
donatio. præſertim qñ vertit̃ magnum
præiudicium, ut notat. in c. cæterum, &
in c. quęſtio hæc de donat. tamen ſi per
pactũ, uel renuntiationem redderet̃ ad
ius cõe, tunc põt præiudicare eccleſię, li
cet reuertat̃ graue p̃iudicium, ut notat̃
in c. j. & c. fi. de pact. in 6. & dicit Iaſ. ibi
loco cit. quòd ita intelligit̃ tex. in d. c.
ueniens, & perpetuò teneas cordi, ſe-
cundum Doct. in d. l. ubi adhuc nu. 14. &
15. ſupra citatos.

Et ad concordandam Doctorum opi
nionem, an maritus conuentus actione
perſonali conſtante matrimonio gau-
deat noſtro beneficio, vel non, ex omni-
bus ſupra dictis diſtinguẽdum eſt iſto
modo, aut extraneus dedit dotem, aut
mulier; Primo caſu, ſi extraneus dedit
dotẽ, aut ſtipulatus eſt dotẽ ſibi reddi ſo
luto matrimonio, aut in caſu, & euentu
reſtituendæ dotis, & tunc iſto caſu ex-
traneus agere non põt ob inopiam viri,
quia non comprehendit̃ caſus inopiæ,
contingens conſtante matrimonio cum
98 † iſte caſus fuerit in ſtipulatione omiſ-
ſus; & ſic relinquitur diſpoſitioni iuris
l. ſi extraneus, ff. de cond. ob cauſ. & ibi
Alex. & Bar. in d. l. ſi conſtante ſub n. 59
Afl. dec. 14. nu. 1. & ideo datur mulieri
actio petendi dotem, vt deſeruiat ma-
trimonio, iuxta l. vbi adhuc, C. de iur.
dot. Io. de Imol. in conſ. 100. ſub n. 5. &
hæc eſt communis opinio Doctorum,
dicit Alex. in d. l. ſi conſtante col. 4. ver.
in ea gloſa poſt nu. 4. vbi dicit, q † ſi ex-
99 traneus dedit dotem, & pactus eſt ſibi
reddi ſoluto matrimonio, nõ poterit in
caſu inopiæ agere, ſed debet agere mu-
lier ratio eſt ibi, quia, cum de hoc caſu
extraneus ꝑ ſtipulationẽ ſibi expreſſe
non ꝓuiderit, vr̃ voluiſſe in caſu omiſſo
dare mulieri actionẽ, §. accedit C. de rei
vxor. actio. in l. vnic. gl. in §. fuerat Inſti.
de actio. in verb. etiam ipſa, verſ. & hoc
ſiue mulier, communem opin. etiam te-
ſtat̃ Iaſ. in d. l. ſi conſtante nu. 56. Muta
ſuper conſuet. Senat. Panor. c. 80. ſub n.
15. & c. 47. nu. 16. glo. in l. ſi ita ſtipula-
tus, §. Chriſogonus, in verb. malum, ff.
de verb. oblig. Odofr. in tract. de dot. re
ſtit. n. 53. ſequit̃ Palat. Ruu. in repet. c. ꝑ
veſtras §. 31. poſt n. 2. verſ. ſed & ſi extra
neus p. 2. fol. 116. & Gomeſ. in d. §. fue-
rat, n. 42. de actio. gl. & Doctores in d. l.
ſi conſtante, vbi plenè per Bar. in 6. q. p.
2. loco cit. num. 55. cum ſeq. Cyn. in d.
l. ubi adhuc in 7. q. & Ang. in §. illud, in
Authent. de æqualit. dot. Marſ. & Iac.
Butrig. in l. ſi extraneus, de iur. dotium,
Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. glo. 1.
p. 3. nu. 5. lib. 2. Maſtrill. deciſ. 142. poſt
nu. 21. verſ. contrariam, & num. 24. (vbi
etiam dicit quòd iſto caſu mulier habet
viam exequutiuam, & ita pluries iudi-
catum eſt in Regno iſto, & teſtes ad fun
dandam inopiam mariti ſufficit quod
recipiantur in vim extremorum, not. in
fra. & iſto caſu dominium non tranſ-
fertur, quia non mulieri facienda eſt ve
ra reſtitutio, ſed extraneo, & ſic domi-
nium non tranſit in vxorem: Ideo ca-
100 ſu † iſto maritus in ſolidum exigitur: &
licet extraneus dicto caſu non poſſit age
re ad dotem, ſed mulier, tamen benè po
101 terit † ipſemet extraneus ſibi caueri fa-
cere de dote reſtituenda ſoluto matri-
monio, & eſt communis opinio, vt teſta
tur Iaſ. in d. l. ſi conſtante nu. 57. & cum
ſeq. & ibi Io. Crott. n. 27. Muta d. c. 80.
poſt n. 15. ſequitur Nepit. in conſuet. Ca
tinen. de reſt. dot. in vnic. conſue. tit. 14.
poſt n. 36. fol. 159. Maſtrill. dec. 142. n.
28. lib. 2. Ant. Gomeſ. in l. Taur. 50. nu.
34. in fin. Ruui. d. c. per veſtras, §. 32. in
prin. Bar. in d. l. ſi conſtante n. 58. ubi di
cit, concludit, quòd extraneo ſuccurrit̃
per remedium l. in omnibus, ff. de iud.
& facit l. vniuerſa de pręcibus Imper. of
ferend. & ibi notatur per Cy. & per eun
dem in l. 1. C. ut in poſſeſ. legator. & per
ea, quę dicit Alex. in l. 2. poſt n. 14. verſ.
ſed hanc opinionem, ff. ſolu. matrim. Se-
cundo caſu, ſi ſtipulatus eſt dotem ſibi
reddi in omnem caſum, & euentum re-
ſtituendæ dotis (licet Ioan. de Imol. in
d. l. ſi conſtãte col. 7. verſ. tertio teneat,
102 quòd agere poſſit) tamen † quocunque
modo extraneus ſtipuletur dotem ſibi
reddi, ſemper vxor habebit actionem
propter inopiam mariti, dicit Ruui. d.
§. 31. in fi. verſ. quocunque modo, & iſto
caſu maritus in ſolidum conuenit̃, quo-
niam nõ dicitur vera reſtitutio, ſed cõſi
gnat̃ dos, ut deſeruiat matrimonio, ſm
Bar. in l. ſi qs ſtipulet̃ poſt n. 2. ff. ſol. ma
103 tri. & in d. l. ſi cõſtãte poſt n. 55. ex † quo
nõ transfert̃ dominiũ, qa mulier nõ eſt
talis, quòd actio de dote ſibi cõpeteret
in caſu veræ dotis reſtitutionis ꝑ ſtipu-
lationẽ dãtis, cui dos eſt reſtituẽda: Imò
104 † ſi maritus dotẽ dederit mulieri, tenebit̃
tandẽ extraneo, q dotẽ dedit, & pactus
& ſibi reddi, dixit Odofr. in d. trac. de re
ſtit. dot. poſt n. 56. & ꝑ l. quoties §. 1. ſol.
matri. ſed iſta dos, ex qua mulier alẽda

eſt,

eſt,officio Iudicis ponit in tuto ex æqui tate,tàm fauore mulieris,& prolis ne fa me pereant, q̃ fauore extranei dotãtis, ſentit Alex.in d.l. ſi extraneus poſt n.6. uerſ. ſed in contrari,&Bar.in d.l. ſi cõſtante q.8.9.& 10. p.2.& ibi Paul.Caſt. nu.13. in fin. hoc etiam ſentit Io. Bapt. Aſin.in tract.de exequu.§.3.nu.112. vel ſibi caueri facere de dote reſtituenda ſo luto matrimonio ſecundum communẽ opinionem,ut ſupra notaui in præcedẽtibus,Muta d. c.80. nu.15.Barboſ.in d. l.ſi conſtante n.57. per d.l. in omnibus, ff.de iud.Ant.Gomez.in l.Taur.50. nu. 34.in fi.Palat.Ruui.in §.32.in princ.de dona.inter vir. & vxor. Maſtrill. d.dec. 142.n.28.& ſic dominium nõ transfertur,ex quo † non eſt vera reſtitutio,iux

105 ta doctrinam Bar.in d.l.ſi quis ſtipulet, vbi dicit,ꝙ iſto caſu ex verbis prædictis non includitur caſus reſtõnis dotium propter uergentiam uiri, ſequit Ioan. de Imol.d.conſ.100.poſt n.5.verſ.ſi uerò extraneus, hãc etiam ſequit Carroc. de ſequeſtr.par.1.quæſt.5. num.3. & ſic iſto caſu non fit, neque fieri poteſt uera reſtitutio uxori,ut in eam transferat do miniũ,ſed fit ſequeſtratio, ut deſeruiat matrimonio; meritò maritus tenebit in ſolidum, etiam ſi extraneus expreſſe ſtipulatus fuiſſet ſibi reddi cõſtante ma trimonio in caſu inopiæ agere non põt, ſecundum Paul. Caſtr. in d.l. ſi quis ſtipuleť. Nec obſtat ratio comm.opin.Doctorum,quę pręſupponit,quòd ſi extraneus expreſſe ſtipulatus fuerit ſibi reddi conſtante matrimonio in caſu inopię viri,ꝙ tunc agere poſſet,cum hoc tamẽ ſit falſum, quia eſt cõtra ius commune:

106 de iure autem communi dos † conſtante matrimonio peti non põt, l.2.ff. ſolu. matrim.Natt.conſ.81.nu.3.4.& 5.lib.j. Fanus de pignor.p.5.membr.j.n.30.Io. Cephal.conſ.747.n.j. Maſtrill. d.deciſ. 142.nu.21. not. etiam ſupra nu.46. nec actio pro repetenda dote competit vxori conſtante matrimonio Franc. Clapperijs d. q. vnic. caſu 102. poſt num.5.

107 & ius commune † pactis priuatorũ tolli non poteſt l.nemo,ff.de leg.j. l.priuatorum,C.de iuriſdict,omn.iud. l,priuatorum,C.de pactis,ergo non obſtaret pactum prædictũ:& ſic extraneus ex dicto pacto agere nõ poterat, ſed mulier tãtũ fauore ipſius,& prolis, ut ſupra notaui, Gom.d.§.fuerat poſt num.42. verſ. aduerte,quòd iſta ratio inſtit.de action.& notaui infra,verſ.& vt procedat iſta reſtitutio,& Carioc.d.q.5.n.2.& 3.in fin. ergo dominium dotium remanet penes maritum,,vt infra etiã notaui, quia extraneo debet fieri vera reſtitutio; & licet dictus de Maſtrilli in dec.74.p.j.cõtrarium teneat nu.3.per tex. & ibi gl.in l.Caius, ff.ſolu.matrim. hoc eſt ibi propter affectionem perſonarum, vt in fine ibi notat,dicit Guid. Pap. ſing.178. ubi pater non poteſt facere pactum de dote in præiudicium mulieris,l.2.l.cum dos, l.ſi ita,& l.aliud ff.de pact.dotal.& l. q̃uis,& l.pater C. cod. & ſic ratione obligationis, & affectionis, & expreſſe hoc ſentit gl.in l.dos à patre, verſ. ſed extraneus,C.de ſolu. matrimon. & quemad. dos petat. hic nulla eſt affectio, ita ſentit Boer. in dec.208. ſtante ſtipulatione prędicta,ratio eſt ſecundum Doctores,

108 quòd † dotans poteſt prouidere de reſtitutione dotis, prout vult, & paciſci, quòd dos reſtituatur ſibi, vel extraneo, l.ex morte in fi. ff.de pact.dotal. Odofr. in d.tract.de dot.reſti. n.52. Muta in d. c.47.n.19. Fontanel.de pact.nupt.clauſ. 5.glo.10.p.1.n.2. fol.312. Borgnin.Caualc. dec.42.nu.34.p.1. Don Io. del Caſtil.ſotomayor.quotidianarum controuerſiarum iuris lib.3.c.10. n.54. & 55. Guid.Pap.in deciſ.523.vbi dicit,quòd

109 † ſi extraneus, qui dotem conſtituit, ſtipuletur eam ſibi reſtitui ſoluto matrimonio, ipſa dos reuertitur ad ipſum extraneum, etiam liberis extantibus ex ipſo matrimonio per l.fin.§.1. verſic. niſi C.de iur. dot. facit l. ob res, §. primo,ff. cod. idem Guid.Pap. d. ſingul. 578. in princip. Muta d. capit. 47. nume. 23. in fine. Roland. à Vall. de lucr. dot. quæſtio.28. num.ſecundo,& ſecundum conſuetudinem Catinenſem in conſuet.vnic. quòd vxor teſtari poſſit in bon. dotal. titu. 16. per illa verba (niſi aliud donator tempore promiſſionis conuenerit, cum tunc ſibi fuerit licitum, quam legem voluerit rei

ſuæ imponere) vt ibi Nepit. in princip.
& Guid. Pap. loco citato refert, quòd
ita ſeruatum fuit in Curia Parlamenti
in iudicando: ſed Apoſtill. ibi dicit, in
110 lit. A. quòd hoc verum videtur † facta
ceſſione a muliere ipſi extraneo, qui do-
tem ipſius conſtituerat, ad quem ceſ-
ſionem poteſt compelli, & eſt caſus, in
111 quo † actio inutilis cedenti, efficitur vti
lis penes ceſſionarium, ut not. Saly. in l.
cum quidam in prin. in 3. not. C. de iur.
dot. dicit etiam Muta d. c. 47. nu. 20. Ad
112 hoc eſt notandum, quòd † actio de dote
conſtante matrimonio poteſt cedi in ca
ſu inopiæ, ſecundum Bald. in d. authen.
quod locum n. 12. ſequitur ibi Rom. &
Corn. Mattheſ. in l. 1. C. de priuil. dot.
num. 3. 4. & 5. idem videt̃ velle Spec. in
tit. de empt. & vend. §. tertio loco, in pri
ma forma inſtrumentorum in 1. col. gl.
in l. conſtante, C. de donat. vbi vult, ꝙ
conſtante matrimonio pōt alteri cede-
re ſpem actionis de dote, quam gloſam
Bal. & Salyc. ibi reputant ſingularem,
dixit Iaſon in d. l. ſi conſtante, nu. 231.
232. & 233. ꝓ qua opinione facit qua-
tuor fundamenta, ſed non tranſit, Ro-
det. Suar. in tit. de las arras in l. 1. poſt
113 nu. 50. Contrariam tamen † opinionem
tenet idemmet Bal. ſibi contrarius in l.
1. nu. 6. & poſt num. 7. verſ. modo ergo
quæro C. de priuil. dot. ratio eſt ibi, q̃a
eſt merum priuilegium mulieris, & de-
putata eſt oneribus matrimonij: ideo
cohęret perſonæ, & ius alimentorum fu
turum non videt̃ cedi poſſe, maximè in
præiudicium tertij, argum. l. dominus,
§. fin. de vſur. ſecus autem ſpes dotis re-
petẽdæ ſoluto matrimonio, arg. l. 2. verſ.
nec cogitur, ff. ſolu. matri. & etiam cum
Bal. ibi tranſit Salyc. idem tenet Bald.
Nouell. in d. tract. de dot. p. vlt. col. 36.
& ſeq. limitando tamen vt ibi, idem ẽt
tenet Franc. Curt. in conſ. 57. etiam ſi
interuenerit iuramentum, quam opinio
nem tenet etiam Iaſ. in d. l. ſi conſtante
nu. 233. verſ. contrarium, & reſpondet
dictis quatuor fundamentis, vſq; in fi-
nem, Fanus de pignorib. d. 1. memb. p.
5, nu. 38. Bat. in l. vnic. C. de priuil. dot.
à n. 6. vſque in finem, & in l. poſt dotem
nu. 35. tranſit diſtinguendo, ſcilicet an
ceſſio ſit ex neceſſitate, aut ex volũtate;
primo caſu tranſit, ſecundo caſu non
tranſit, cuius diſtinctionem impugnat,
Roman. ibi in d. l. poſt dotem, & ibi An-
dr. Barbat. uidendus: ſed ceſſio, quæ fit
per mulierem extraneo, ex neceſſitate,
fit, ad quam ceſſionem compelli poteſt,
vt ſup. notaui, ergo tranſit in extraneũ
actio, & per conſequens ceſſio fieri pōt,
& cum hac opinione tranſit Mattheſ. in
d. l. 1. nu. 4. verſ. ſi fit ex neceſſitate, per
l. fi. C. de iur. fiſc. quia extraneus pactus
eſt ſibi reddi, ut dicit glo. in l. 2. in verb.
dos debet, verſ. item fallit ſi extraneus,
ff. ſol. matri. & ꝓ iura, & Doctores, quos
ſupra notaui. Et in iſto tantum caſu om
nes dicentur extranei præter parentes,
& aſcendentes, ut dicit tex. & gl. in d. l.
j. §. accedit, verſ. extraneũ, C. de rei vx.
actio. gl. in l. profectitia, in verb. profe-
ctitia, ff. de iur. dot. & hoc dictum eſt ſpe
ciale reſpectu mulieris, ex quo dicitur
eius patrimonium ea viuente, ut ibi gl.
& Doctores, & ipſa ſola agere pōt, & a-
ctionem habet ad dotis exactionem, l. ſi
extraneus, & ibi gl. in uerb. ſi extraneus
ff. de condict. cauſ. dat. ubi dicit, extra-
neus eſt omnis, qui nō habet dotatam
perſonam in poteſtate, ergo ratione po-
teſtatis, ac etiam ratione obligationis
ad dotem ex naturali obligatione, l.
auia tua, & ibi gl. ff. de iur. dot. & l. fi. ff.
de dotis ꝓmiſs. licet frater teneat̃ quan
do eſt potens, & ſoror eſt pauper (vt no
taui in q. 2. ampl. 1. in num. 18.) ſcilicet
ratione affectionis: quo caſu omnis ex-
traneus, qui dotem conſtituit pro mulie
re, gaudet iſto beneficio, tex. in l. ſi ex-
traneus, & ibi glo. in immarg. ff. de iur.
dot. & not. in d. q. 2. ampl. 3. in princ. &
caſu iſto aſſecurationis dotium non po-
114 teſt procedi ſecundum decretum, vt trã-
ſiret dominium in vxorem, Bald. in c. 1.
vt lit. non conteſt. 2. col. Capyc. dec. 46.
poſt n. 3. Pet. de Ancha. d. conſ. 92. Mu-
ta ſuper c. Regn. Siciliæ c. 101. num. 61.
Prouinz. in d. l. ſi conſtante Benedict.
Barz. in tract. guarent. q. 9. col. 1. Afflic.
dec. 9. n. 2. ubi dicit, per decretum aſſe-
curationis non transfert̃ dominium ꝓp
inopiam viri, etiam ſi maritus aſſigna-
ret, vt ſup. notaui, per d. l. ſi noxali, §. de-
ni-

nique,& Bald. Nouell.p.7. priuileg.74.
Socy.conſ.60. lib.1.col.2.& 3.Magon.
dec.125. n.3. Natt. d.conſ.81. ratio eſt,
quia non procedit cauſa habilis ad trāſ-
lationem dominij ſecundum Doctores
ſupra notatos, & iſto etiam caſu pro-
cedit opinio contra Bar. Secundo ca-
ſu ſi mulier dedit dotem, vel aliquis pro
ea, (prout eſt conſuetudo vrbis Panor.
c.47. & ibi Muta poſt nu.15. verſ. tertio
nota) & ſtipulata eſt dotem ſibi reddi
in omni caſu, & euentu reſtituendę do-
tis, tali caſu diſtinguendum eſt iſto mo-
do: aut maritus diſſipat dotem, aut pa-
115 trimonium eius: Primo caſu † marito
dilapidante dotem, fit ſequeſtratio pe-
nes idoneam perſonam, l.ſi cum dotem,
§.ſin autem in ſeuiſſimo verſ. ſi vero do-
tem, & ibi Bar.ff. ſolu.matrim. Bapt. de
S.Blaſ.in d.tract.de priuileg. dot.cent.
3. nu.61.Bal.Nouell.de priuil. 21.nu.7.
& priuileg.70.p.6. vbi dicit, quòd quā-
do vir male tractat bona dotalia, conſu
mando, & dilapidando, fit ſequeſtratio
dotium, etiam ſi vir ipſe ſuo patrimonio
eſſet ditiſſimus, idem Bal.Nouell. priui-
leg.25.p.7. hoc etiam dicit Ioan.Cam-
peg.in d.tract. de dot.p.3.q.45.n.2.ubi
ſi mulier dedit in dotem res extimatas,
& vir res ipſas diſſipat, habet locum re-
medium ſequeſtrationis, ita Crauett.d.
conſ.272.n.15. ubi hanc cauſam appel-
lat iuſtiſſimam, Bal.in d.auth. quod lo-
cum nu.9. C.de collat.late Brogn. Ca-
ualc. dec.25.n.18. p.1. poſt multos ibi
allegatos Franc.Marc.dec.181.p.j.Fon
tanell.de pact.nupt.d.clauſ.7.gl.2. p.3.
lib.2. n.46. maximè, quādo dos conſi-
ſtit in pecunia, ut ex eius lucro honeſto
alimentĕ ipſa, & vir, vel ex ea ematur
predium pro oneribus matrimonij, vt
fructus deſeruiant, alleg.Gram.dec.92.
Capyc.dec.41.n.11.Oſaſc.dec.133.nu.
5.& 6.Muſcat.in prax.appell.p.3.n.83.
vbi dicit mag.cō.op.not.inſ.n.139. Car
roc.de ſequeſtr.q.2.p.2. princ.n.j. Pau.
Caſtr.conſ.126. Bar.in d.l. ſi conſtante
nu.5. col.1. ubi ita diſtinguit, aut mari-
tus diſſipat dotem, aut bona propria, ſi
dotem diſſipat, fit ſequeſtratio, ita Paul.
Caſtr. ibi poſt nu.4. de noſtratibus D.
Franc.Boniorn.in addit.ad d.l. vbi ad-
huc Io. de Amic. conſ. 14. quam etiam
diſtinctionem facit, Campeg.in d.trac.
de dot.q.19.nu.2. Neapod.ad conſuet.
Neapol.in conſuet.vbi dos nu.27.in fi.
116 Muta d. c.47. n.38. & iſto † caſu mari-
tus non habet iſtud beneficium, quia
dominium non transfertur, & marito ſo
luto matrimonio erit conſultum, Affl.
dec.9.n.2. & fructus dotis iſto caſu ſunt
conſignandi marito, ex quibus ſe, & fa-
miliam alat: & ſic quodammodo mari-
tus poſſidere dicitur, ut poſt But. & Io.
Andr.notat Palat. Ruu.in §.14.de don.
int.vir.& vxor.fol.101.& Caroc.d.q.5.
n.4.Surd.dec.277. n.3. Capyc. dec.63.
nu.8.meritò non habet beneficium. Se-
117 cūdo caſu † ſi vir diſſipat bona propria,
propter quod dubitari cōtingat de exa-
ctione dotis, tunc fit exactio dotis, ut di
cĭt in l. ſi conſtante quam opinionem
tenet Paul. Caſtr. & Alex. in d.l. ſi cum
dotem, §. ſin autem in ſeuiſſimo, idem
Paul.Caſtr.in d.l. ſi conſtante poſt n.4.
verſ. ſi autem non illas, Cæphal.d.conſ.
547. n.33. circa fi. & nu.34.lib.5. dixit
Io.Campeg.d.tract.de dot.p.3.q.19. n.
1. vbi viro male inchoante vti ſubſtan-
tia ſua, ita quod eius facultates non ſuf-
ficerent ad exactionem dotis, & ſolutio
nis æris alieni, dos repeti poteſt, & non
aliter, & eſt reſtituenda mulieri, idem
Campeg. d.q.15. dicit etiam Neapod.
in conſuet.Neapol.in tit.de iur. quartæ
tit.9.nu.4.Don Io.del Caſtillo ſotoma-
yor. de coniecturis, & inter vltim. vol.
c.26. in princ. verſ.primo, itaque lib.4.
vbi dicit quòd ita Senatus diffiniuit ꝓ
certo, & notaui ſupra, verſ.quę quidem
dotis, & eſt ſecundum mentem Bertac.
in ſuo repertorio, in verb.dos conſtante
nu.7. quam diſtinctionem ſequĭt Con-
ſtant.de Rogg.de dot.verſ.14.poſt n.32
verſ. vidēdus, licet hæc diſtinctio nō pla
ceat Io.Coroc.in l.qui liberos n.211.ff.
de rit.nupt.& eſt de mente Palat. Ruui.
in repet.d.c.per veſtras, §.3.col.3. f.96.
vbi dicit, quia multoties contingebat, ꝙ
maritus diſſipabat dotē, & poterat dos
uxori conſeruari, prouiſum fuit per Iu-
riſconſultos quòd tunc dos ſequeſtra-
rĕ per d.l.ſi cum dote, §. ſin autem: per
hoc tamen non fuit ſufficienter cautum
mu-

Digitized by Google

mulieribus circa exactionem dotis, q̃a
plerunq; maritus dotem mulieris non
diſſipabat,ſed propria bona ſua conſu-
mabat, adeò quòd non ſufficiebat ad
dotis exactionem, ære alieno deducto,
& propterea conſtitutum fuit,quòd tũc
vxor etiam conſtante matrimonio, poſ-
ſit á marito dotem exigere per d.l. ſi con
ſtante, facit quod notat Intrigl. ſuper
conſtit.huius Regni Siciliæ lib. 1. ſing.
270. num. 2. Marant. diſputat.6. num.
13. fol. 28. & Canett. ſingul. 583.com-
munem teſtatur Vincent.Carroc.d.tra-
cta. de ſequeſtr. quæſtio.2.par.2. prin-
cip.num.2.& 3. ratio eſt ibi, nam ſi ma-
ritus diſſipat bona propria,meritò dat̃
repetitio,quia deficit principale funda
mentum,quod eſt bona propria, in qui-
bus eſt radicata omnis hypotheca, &
obligatio pro vxore, ſed quando mari-
tus diſſipat dotem,non deficit fundamẽ
tum, quia remanet ſubſtãtia, & propriũ
patrimonium mariti: poteſt enim mari
tus ditiſſimus remanere, dote diſſipata:
vnde remanet conſultum vxori, ſecun-
dum Bald. in d.auth. quod locum,& ſic
ſatis videt̃ ſequeſtratio; ſecus caſu iſto,
quia deficit fundamentum, & mulieri
non erit conſultum ſoluto matrimonio;
Ideo fit dotis exactio,& dominiũ tranſ-
fert̃; maximè ſi reſtituant̃ res propriæ,
in dotem datæ, vt per Imol. & Ang. in
d.l.ſi conſtante,& glo. fin. ibi, ſiuè agat̃
118 † perſonali,ſiuè hypothecaria,ſiuè rea-
li, Bertac. in d.verſ. dominiũ transfert̃,
verſ. 34. ergo ſi dominiũ transfert̃, non
erit cõſultũ marito ſoluto matrimonio,
& per conſequens gaudet iſto noſtro be
neficio,juxta doctrinã Bart.in d.l.ſi con
ſtante num.106. ſi bona mariti petierit
vxor ſibi dari in ſolutum, vt refert Iaſ.
119 ibi, nu. 113. verſ. ſecus; quo caſu † do-
minium tranſit in vxorem, Campeg. de
dot. q.55.p.3. Iaſ.in d.l.ſi conſtante nu.
119. Matth.Brun. de ceſſion.bon. q.20.
4.prin. poſt n.2.verſ.ad contraria,l.tra
ditionibus, C. de pactis, l. ſi ager C.de
reiuendic.Palat.Ruui.in reper. d.c. per
veſtras,§.20. fol.119.vbi dicit ꝙ iſto ca
ſu ſi mulier agit contra virum actione
perſonali ad exactionem dotium,tranſ-
fert̃ dominium ſecundum opinionem
Bar.& aliorum in d.l.ſi cõſtante,ex quo
mulier eſt talis, quia ſtipulata eſt dotẽ
ſibi reddi in omnem caſum, & euentum
120 reſtituendæ dotis, & iſto caſu † reſtitu-
tio,quæ fit cõſtante matrimonio ꝑꝑ in-
opiam viri, eſt vera reſtitutio dotium,
Imol.in d.conſ.100. poſt nu.4.5.& 6. &
not. in §.illud verſ. quia enim auth. de
æqualit.dot.Franc.Viu.dec.538.n.12.
lib.4. Dec.conſ.45.n.2. Roman.in d.l.ſi
cõſtante nu.12.& ibi Claud.Seyſell. n.
45. Iaſ.n.191. Ripa nu.93. verſ.contra-
ria opinio, & ibi Oratius Mandoſ. in
addit.Milanenſ.dec.7.n.65. lib.1. hanc
opin.ſequitur Do.Ant.de Virgil.in tra-
cta.de legitim.perſonæ,c.17. poſt n.29.
verſ.cõtrariam opinionem. Burſat. cõſ.
120.n.27.& n.35. lib.j. Bald.in d.l.ubi
adhuc,poſt nu.28.verſ.extra quęro,ubi
dicit, ꝙ quando vir malè vtitur ſubſtan
tia ſua,hoc liquidato, & viro legitimè
121 citato,ſi Iudex aſſignauerit † mulieri p̃-
dium viri ꝓ dote ſua,transfert̃ dominiũ
in mulierem, Palat.Ruu.in d.§.21.f.100
122 vbi dicit,ſi autem res † mariti eſſent vxo
ri in dominium reſtitutæ ex vera cauſa
inopię,tunc periculum erit mulieris,q̃a
illi res perit,cuius eſt per l.pignus,vt in-
fra notaui, C.de pigno.action.dicit ex-
preſſe Bar.in d.l.ſi cõſtante nu.101. ubi
diſtinguit, aut fuerunt dotes reſtituræ
mulieri in pignus, & hypothecam, &
tunc periculum erit uiri,aut fuerunt re-
ſtitutæ, ut dominium,& tunc ſi quidem
ex vera cauſa, vt inopiæ,& tunc pericu-
lum erit vxoris ꝑ d.l. pignus, idem Bar.
in d.l.ſi cum dote, §.ſi poſt ſolutũ, Mut.
in d.c.80. poſt n.17.vbi dicit,ſi res vxo-
ris reſtitutæ propter inopiã viri fierent
deterioratæ,periculum ſit ipſius uxoris,
cuius eſt dominium, ſecundum Alex. in
d.l.ſi cõſtante n.39. verſ. non obſtat, &
per ea quę dicit Bal.ĩ l.1.C.de iure em-
phyt. vbi traslato dominio periculum
eſt emptoris, ſiue acceptatoris non autẽ
ipſius dantis per l. lucius ff. de pericul.
& comm.rei vend.l.neceſſario,ff. de cõ-
di. ob cauſa Frãc.Cremẽſ.ſing.1.n.1. ad-
de Maſtrill.d.dec.142.n.22. vbi dicit, ꝙ
ita iudicatum fuit in Conſiſtorio, quòd
caſu iſto ſit uera reſtitutio: ex quo do-
minium translatum eſt in uxorem, Bo-
nin-

nintend.dec.68.Rogger.conſ.38.n.101
123 lib.1.& ſic quando † maritus diſſipat bo
na ſua, mulier agere põt ad ueram do-
tis reſtitutionem,ita ſentit etiam Soc.in
reg. 257.fol.2.in fin. Hippol.de Marſil.
ſing.574. & optimè declarat Rolãd.Ro
dolf.in ſumm.in tit.de empt.& vend. p.
j.c.j. fol.69. vbi dicit, q non ſolum poſt
matrimonium diſſolutum, ſed aliquan-
do conſtante matrimonio fit dotis reſti
tutio;conſtante namq; matrimonio dos
in vno caſu de neceſſitate reſtituit̃,quã-
do maritus ad inopiam vergit, ſcilicet,
cum incipit dilapidare bona ſua,& ſub
ſtantia propria malè uti,per d.§. illud,
de æqual.dot. & ibi not.glo. in verb.in
choare: Idem Rol. Rodulf.in d. ſumm.
in titu.de pact. & eorum diuiſ. fol. 185.
col.1.uerſ.de neceſſitate, Neapod.ad cõ
ſuet.Neap.in d.conſue.vbi dos, nu. 28.
Maſtrill.d.dec.142.n.7.ubi dicit,quam
primum maritus incipit rebus ſuis abu-
ti; bona ſua dicunt̃ non ſufficere,habito
reſpectu ad futurum.Fontanell.clauſ.7.
gl.3.p.3.de pact.nup.n.28.li.2.vbi dicit
quòd ita iudicauit *Senatus* de prælat.
vxoris f. 563. & ſic quando malè vtitur
ſubſtantia ſua, fit vera reſtitutio, dixit
etiam Campeg. de dote, d. q. 47. ratio
eſt ibi,quia iſto caſu reſtitutio dotis ſor
tita eſt effectum,ſcilicet,dominij trãſla-
tionem,Dec.prçcitato conſ.45.poſt nu.
124 1.in fi. & ſub n.2.Maritus † autem mul-
tis modis dicit̃ ad inopiam vergere, ſci-
licet,ſi fuiſſet bannitus, ſecundum com
munem opinionem per Bar. in d.l.ſi cõ-
ſtante n.18.& in l.2.n.3.ff.ſolu.matrim.
Rimin.iun.inſti. quib. mod.alien.licet,
in princ.ſub nu.339.vbi ait,idem eſſe,ſi
eſſet vagabundus,Soc.iun.conſ.53.lib.
2.de communi teſtat̃, idem Rimin. iun.
conſ.812.n.33.lib.7. & Maſtrill. d.dec.
142.Iaſ.in d.l.ſi conſtante n.168.etiam
ſine publicatione bonorum, ratio eſt,
quia exilium,ſeu peregrinatio, pauper-
tatem inducit, ut in auth. de exhibend.
reis, in princ. & ibi gl.in verb.agunt̃, &
§.illud in auth. vt iud.ſin quoq.ſuffrag.
circa principium. Bar.in d.l.ſi conſtan-
te nu.20.& 21. quod etiam procedit nõ
ſolum in bannito propter maleficium,
ſed etiam propter culpam ſuam, ſecun-
dũ Io.de Imol.& Alex. in d.l.ſi cum do-
te, §. ſi maritus, & ibi Iaſ. loco citato.
Item ſi fideiuſſerit, & fideiuſſionibus ſe
implicat,Marant.diſp.6. nu.13. Ang.in
l.contra iuris, §. qui pecuniam, ubi Iaſ.
n.3.ff.de pact.Hippol.de Marſil.d.ſing.
574.verſ.& ſcias,Caſſan.ſuper conſuet.
Burg.in tit.de reut.rub.5.§.2. in fi. Bar.
in d.l.2.n.19. ff.ſol.matrim. And.Gaill.
pract.obſer.lib.2. obſeruatio. 83.n.15.
Barboſ. in l.1. ff. ſol. matrim. n.38. per
Surd.d.conſ.114.n.4.lib.1. Don Io. del
Caſtillo de coniectu.atque interpret.d.
c.26.n.17.Pet.Surd.conſ.114. n.15. lib.
j.qui citat multos tenentes hanc opinio
nem,vbi alios ponit caſus vergentiç ad
inopiam,Fontanell.de pact. nupt.clauſ.
7.gl.2.p.3.n.25.26.fol.566.Rol. a Vall.
conſ.9.vol.j. vbi etiam ponit nonnullos
alios caſus: Item ſi contra eum eſſet la-
ta ſententia, per quam condemnaretur
ad aliquam ſummam certam, Alberi. &
Saly.in d.l.ubi adhuc, Milanenſ.dec.7.
n.64. & 67.Item ſi expenderet pluſquã
important redditus facultatis ſuæ, Ma-
ſtrill.d.dec.142.poſt nu.7. & nota ui ſu-
pra in princip. & infra notabo; & per
alios caſus, p Doctores poſitos in d. l.
ſi conſtante,dicit etiam Muta in d.c.80
n.20.alios ponit caſus Molfeſ.d.q.5.ad
conſuetud.Neap.à num.22.vſq; ad 25.
125 Quæ † vergentia ad inopiam ſufficien-
ter probat̃ vulgi opinione, dixit Ceph.
d.conſ.743.n.32. Molfeſ.d. q.5.p.6. n.
21.Neapod.d.conſue.vbi dos, n.29.gl.
in d.§.illud,de æqual.dot. eximius An-
ton.de Virgil.vir doctiſs. in tract.de le-
gitimat.perſonæ,c.17.poſt n.28.in verſ.
item maritus. Maſcar.de prob.Tom.2.
concluſ.1016.Sed Bar.in d.l.ſi conſtan-
te à n.12.vſque ad nu. 16. dicit, hoc eſt
verum in caſibus, in quibus ex pauper-
tate parat̃ paruum præiudicium, vt nu.
12. & 13. & iſto caſu procedit opinio
gloſſæ in d.l.ubi adhuc,& ibi Cyn. Dy.
& Iac.de Aret.vel quando agit̃ contra
virum ſuum, vt ibi ſub n.16. ſecus quã-
do agit̃ de magno præiudicio, uel con-
tra extraneũ, q̃a paupertas eo caſu dẽt
probari ex geſtis, & alijs cauſis extrinſe
cis, quod relinquit̃ arbitrio Iudicis, vt
ibi dicit ſub n.14.quem ſequit̃ Alex. ibi

ſub

Digitized by Google

ſub n.13. facit Iaſ. ibi n.13. & eſt etiam
notandum ſecundum eũ ibi nu.15. ꝙ qñ
mulier vult agere in caſu inopiæ contra
extraneum, pignorum poſſeſſorem, hy-
pothecaria, quod poteſt, vt ipſe dicit ſub
n.31. per d.l. vbi adhuc, & ibi Doctores,
quia tunc faceret extraneo magnum ꝑ-
iudicium, quod tunc inopia debet pro-
bari plenè eo modo, quò poteſt, vt arbi-
trium Iudicis ad hoc moueat, quia iſto
caſu non ſufficit, quòd teſtes dicant, ꝙ
vergit ad inopiam, niſi dicant, manife-
ſtum eſt vergere ad inopiam, probaẽ in
l. in rebus C. de iur. dot. Maſtrill. d. dec.
142. n.9. D. Io. del Caſtillo d. coniectu.
atque interpre. d. c.26. n.15. verſ. & ha-
ctenus lib.4. vbi dicit, ꝙ iſto caſu iudicis
arbitrio remittiẽ. Roman. conſ.246. in
fin. addit. ad Bar. in d. l. ſi conſtante nu.
1. verſ. nota. Et quo tempore vxor pote-
rit repetere dotem, Cephal. d. conſ.743
poſt n.33. in fi. dicit, puto igiẽ, vt vxor
conſtante matrimonio poſſit repetere
dotem, eſſe neceſſarium, vt tẽpore, quò
incipit agere, maritus malè vtaẽ ſubſtã-
tia ſua, & qualitas iſta debet intelligi
ſecundũ tempus, quò agit, vt ibi ſub nu.
24. & 25. per l. in delictis §. ſi extraneus
ff. de noxal. Coſta in l. ex facto col.1. ff.
de vulgar. & pupill. & non ſufficit proba
re per teſtes inopiam mariti, vel maritũ
vergere ad inopiam, ſed requiriẽ, quòd
teſtes expreſsè dicant, eſſe manifeſtam
talem inopiam mariti, per tex. in d. l. vbi
adhuc §. omnis, in fi. C. de iur. dot. & in
l. in rebus ad fi. C. eod. dicunt Alex. in
d. l. ſi conſtante n.17. & Iaſ. n.13. Dom.
Ant. de Virgil. vir doctiſſ. de legitim.
perſonę c.17. poſt n.28. Bal. in d. autẽti-
ca quod locũ in n.13. dicit quod ver-
gentia viri ad inopiam põt eſſe notoriũ
ex qualitate facti, vt quia tota die pu-
blicæ ludit, non quod omnes vident, vel
videre poſſunt continuo, vel ſepe, illud
eſt notorium, id eſt notiſſimum, in ſuper-
latiuo, põt eſſe etiã quaſi notorium, ſeu
manifeſtum, quia ita dicunt vicini, &
publica fama; l.2. C. quando fiſcus, vel
priua. l. cum dilanionis, §. aſinam ff. de
fund. inſtr. & probaẽ per decem teſtes
concordãtes, quo caſu eſt notorium, q.a
decem homines faciunt populum l. ea
quidẽ, C. de accuſ. & ibi idẽ Bal. & dicit
qđ probato facto, fama publica adijcit,
probationi veritatis, & ſi maritus in ſe-
creto dilapidat ſufficiunt dicta duorũ
teſtium, quorum dicta ſunt legitimè pu
blicata, factũ eſt publicum, quod latè,
Bar. per l. qui ſententiam C. de pen. l. ci-
ues, C. de appell. & Fontanell. d. clauſ.
7. glo.2. p.3. nu.22. & 23. lib.2. dicit ꝙ
vt dos conſtante matrimonio repetaẽ
propter viri inopiam, debet probari,
quia inopia eſt cauſa reſtõnis, ſed non
eſt neceſſariũ aſpectare quod maritus
dilapidaret omnia bona ſua, vel maiorẽ
partem, ſed ſufficit probare quod inci-
pit vergere ad inopiam vel eſſet dilapi-
datione ſuſpectus, prout probat Bar. in
d. l. ſi conſtante n.1. & ſeq. nu.30. alleg.
etiã Maſtril. d. dec.142. n.3. Giurb. dec.
126 16. n.1. ibi. & tunc de bonis † adiudica-
tis per vxorem propter vergentiam ma
riti ad inopiam, pro eius dotibus, acqui
riẽ dominium irreuocabile uxori, & ꝑ-
petuũ translatum, dixit de iſto noſtro
caſu, Muta d. c.80. nu.19. Flam. Cartar.
dec.8. poſt n.5. verſ. ſecus eſſet dicendũ,
127 Roman. conſ.343. Ratio eſt, quia † da-
tio in ſolutum vicem uenditionis obti-
net, l. ſi prædium, C. de euiction. & not.
ſup. Et hoc non ſolum procedit quan-
do maritus diſſipare cępit bona ſua, ve-
128 rum etiam quando † eſt dubium, an ver-
gat ad inopiam, quãdo incipit malè uti
ſubſtantia ſua ſecundum d. §. illud, &
ibi gloſa authen. de ęqual. dot. & Docto
res dicunt ludendo forſan, ſecundum
Bal. in d. authent. quod locum vbi ſup.
vel in caſibus etiam ſup. notatis, non
obſtante ꝙ ditiſſimus ſit, & eius bona ad
dotis exactionem, & ad ſatisfactionem
creditoribus ſufficiant, not. ſup. poſt nu.
49. Michael Craſſ. lib. comm. opin. c.27.
f.213. vbi teſtatur de magis cõmuni opi
nione Burſat. conſ.56. nu.9. Benintend.
dec.68. Couar. var. reſol. lib.2. c.6. in fi.
adde Maſtrill. d. dec.142. nu.5. & 6. vbi
dicit, quòd hæc opinio eſt verior, & ma-
gis recepta in Regno: unde ſufficit pro-
bare per teſtes iſtam qualitatem in pra-
129 ctica: & ſic dominium † caſu iſto acqui-
ritur uxori irreuocabile, & ita fuit iudi-
catum, & per ſententiam fuit dos uxori
in

in ſolutum reſtituta, refert Ancharan.
dicto conſil. 119. & pluries iudicatum
fuit in Magna Regia Curia, & in Cu-
ria Prætoriana huius Vrbis, Milanen.
dicta deciſio. ſeptima, poſt nume. 64.
30 lib. primo, vbi dicit, quòd † pro cau-
ſa vergentiæ ad inopiam poſſunt bo-
na feudalia, & fideicommiſſo ſubiecta
in ſolutum dari conſtante matrimo-
nio, alleg. Frezz. de ſubfeud. lib. ſe-
cundo, in titu. de aſſenſ. quæſtio. pri-
ma, per totam; & maximè in fine, nu-
mer. decimono. Vrſill. in annotatio.
ad Afflict. deciſio. 385. & Burſatt. di-
cto conſil. 102. numero 29. & 35. Mol-
feſ. dicta parte ſexta, quæſtio. quinta,
nume. vigeſimonono, Regens de Pon-
te deciſio. decimanona, numero 19. &
Ripa in dicta l. ſi conſtante numero 41.
31 Et non obſtat, quòd † infortunia ſunt
communia mariti, & vxoris, quia in-
telligitur quò ad dolorem animi, &
quantum ad ſuccurrendum ſibi inui-
cem, capit. vxorem 32. quæſtio. quinta,
capitul. primo, & ſecundo, de coniug.
leproſ. non quantum ad bona, nec quo
ad præiudicium dotis, vt ſupra nota-
ui, ergò meritò ſoluto matrimonio
marito non erit conſultum, & hæc eſt
communis opinio, de qua teſtatur Mu-
ta dicto capitul. 80. numero decimo-
ſeptimo, per Prouinzal. in addit. ad
dicta l. ubi adhuc tranſit Iacob. de Aret.
in dicta l. ſi conſtante poſt num. ſecun-
dum; ſi dos conſtant, mattimon. & ideo
maritus iſto caſu gaudet iſto noſtro
beneficio, ſecundum opinionem Bar-
32 tol, & aliorum, quia † ſoluto matri-
monio conuentus reiuendicatione, pa-
tit ſibi præiudicium; ex quo conuen-
tus, vt quilibet extraneus poſſeſſor,
ſi deinde bona dotalia poſſideret, in
ſolidum exigeretur, quia dominium
eſt penes vxorem, per iura, & Doctores,
quos ſupra notaui.

Et in tantum dicitur dominium
33 translatum in uxorem, quod † ſi vir
venerit ad pinguiorem fortunam, do-
tem non recuperat, ſecundum Cynum
in dicta l. ubi adhuc, numero vigeſimo-
quarto, in fine, & ibi gloſſ. penul. in
verb. abutatur, & ratio eſt ibi, quia
dos eſt reſtituta ex iuſta cauſa, & pro
gloſſa facit l. ſancimus, C. de admi-
niſtrat. tutor. vbi dicit, non enim
debet quod ritè, & ſecundum leges
ab initio actum eſt, ex alio euentu
reſuſcitari, & l. nec enim corrumpi,
aut mutari quod ritè tranſactum eſt,
ff. de itiner. actuque priuat. & l. ſcien-
dum, §. final. ff. qui ſatiſdar. cogant.
facit adde Gaill. practic. obſeruatio.
obſeruatione octuageſimaquinta, lib.
ſecundo, videndus Fontanell. de pact.
dot. clauſul. ſeptima, gloſſ. ſecunda,
numero ſexageſimoprimo, libro ſecun-
do, & numero ſexegeſimo ſecundo,
not. infra numero 147. quam gloſſam
ſequitur Muta dicto capitul. 80. nume-
134 ro decimonono. ratio eſt ibi, quia † do-
minium eſt perpetuum tranſlatum, &
capitul. 50. numero vigeſimoquinto,
in fine. Miſinger. centur. tertia, obſer-
uatio. octuageſimaquinta. Afflict. de-
ſio. 357. Salycet. in dicta l. vbi adhuc,
& ibi Bald. numero vigeſimoſexto,
idem Bald. & Paul. Caſtrenſ. in dicta l.
ſciendum, §. final. num. quarto, ff. qui
ſatiſdat. cogant. Dyn. in appoſtill. ad l.
qui libertinus, §. non ſolum, ff. de ope-
ris libert. Angel. in authent. de æqual.
dot. §. final. Franc. Aret. in d. l. pluri-
bus, §. final. Bartholom. Socy. in con-
ſil. 61. verſicul. præterea circa finem,
cum verſic. ſequen. par. prima, Bertach.
in Repertorio, in uerb. maritus ver-
gens ad inopiam, verſicul. quarto,
Ioan. Petrus de Ferrar. in dicta form.
libell. quo vxor agit, verſiculo quar-
to, numero trigeſimotertio, in fine,
Cuman. conſil. nonageſimo ſecundo,
columna prima, Capyc. dicta deciſio.
decima ſexta, numero ſecundo, Fran-
ciſc. de Clapperijs dicta quæſtio. vnl-
ca, cauſa 102. poſt num. quartum. vbi
etiam dicit quod malè, & peſſimè lo-
quuntur, qui dicunt contrarium Ioan.
Campegg. de dot. quæſtio. quadrage-
ſima ſeptima, parte tertia. ratio eſt
ibi, quia actus cauſæ iam eſt conſu-
matus l. qui res, §. aream, ff. de ſolut.
Surdus conſilio 435. numero ſexto,

Roland. Rodulf. in dicto titu. de empt.
& venditio. par. prima, fol.69. colum.
ſecunda. ratio eſt ibi, quia ex iuſta
cauſa dos fuit ſoluta, ſecundum gloſſ.
in dicta l. vbi adhuc, Bartol. in dicta l.
pluribus, §. fina. numero 2. & 3. ff. de
verbor. obligation. & in l. ſi conſtan-
te numero 107. & 108. vbi defendit
opinionem gloſſæ, & reſpondet ad
135 contraria, ratio eſt ibi, † quia quan-
docunque caſus ſuperueniens, qui ab
initio impediret actum geri, tendit
ad eundem effectum cum actu geſto,
ex ſuperueniente caſu nō tollitur quod
eſt geſtum, allegat l. verbis, ff. ad leg.
Falcid. §. extraneus inſtitu. de legat.
Dyn. in cap. factum legitime de regul.
iuris in ſexto, & diuitiæ tendunt ad vti-
litatem, & ſecuritatem mulieris, ut
ibi, ergo non tollitur reſtitutio iam fa-
cta, d. l. ſciendum, §. final. Fulgoſ. con-
ſil.29. ſequitur Crot. ſuper dicta l. ſi con
ſtante nume. 158. & 159. vbi reſpon-
det ad contraria, & Alexand. ibi num.
39. Paul. Caſtrenſ. in dicta l. pluribus,
§. & ſi placeat nume. 3. quam opinio-
nem gloſſæ tenet etiam Salyc. in dicta
l. vbi adhuc, vbi dicit, quod gloſſa eſt
communiter approbata, nume. 19. &
ponit ibi ſex rationes pro hac parte:
licet Iaſ. in d. l. ſi conſtante poſt alios
ibi allegatos num. 227. teneat contra
Bart. eiuſque ſequaces vſque ad num.
251. ſequitur Socyn. de regulis iuris
regul. 257. nume. 3. quæ opinio fuit Spe
cul. in titu. de dot. poſt diuort. reſtitu.
§. fin. verſic. quod ſi: tandem non pro-
cedit in caſu noſtro quando dominium
eſt translatum in vxorem, ad hoc fa-
ciunt dicta per Farinaz. conſil.57. poſt
nume. 12. verſicul. non iudicamus, ubi
dicit, non iudicamus ab euentu, ſed
ab origine rei: euentus enim non mu-
tat primam eſſentiam rei iam factam;
ſed opinio Iaſon. & aliorum procedit
quando dos fuerit conſignata mulieri
loco pignoris, vel ſequeſtrationis, ut
ibi Iaſ. in d. l. ſi conſtante num. 226. quo
236 caſu † ſuperuenientibus diuitijs mari-
tus recuperat adminiſtrationem dotiū,
ſicut prodigus, furioſus, & alij ſimi-
137 les, quia † dominium non eſt transla-
tum in vxorem, Angel. Peruſ. in dicta
l. ſi conſtante nume. quinto, ubi A-
lexand. poſt Bartol. nume. 39. Ioan. Pe-
trus de Ferrar. in dicto verſicul. 4. num.
14. vbi dicit, quòd pendente † Iudi-
138 cio de petenda dote ob paupertatem
mariti, ſi ſuperuenerit ſibi hæreditas
opulenta, ita quod factus eſt diues
propter hoc ceſſat iudicium, l. ſi mu-
lier ff. ſolu. matrimonio: ratio eſt ibi,
quia dos non erat reſtituta, & actus
dominij translationis non erat conſu-
matus, & Dyn. in l. finitam, ff. de ſu-
ſpect. tutorib. Bertach. in d. verb. ma-
ritus vergens ad inopiam verſicul. 6.
Dec. dicto conſil. 142. nume. 13. & 14.
lib. quinto, Palat. Ruuios in repet. ca-
pit. per veſtras, §. 21. num. 13. fol. 111.
de donat. inter vir. & vxor. Andr. Gail.
lib. ſecundo, obſeruat. d. obſeruat. 83.
139 nume. 7. & iſto † caſu quando mulier
non eſt induſtrioſa, ſed ad rem dome-
ſtica, dos ſequeſtratur penes mercato-
rem, ratio eſt per Andream Gail. dicta
obſeruat. 83. dicto num. 7. & 18. quod
non vxori perditæ dotis reſtitutio fa-
cienda, allegat text. in l. maritus, §. ma-
nente, ff. de iur. dotium, Bald. in l. vbi
adhuc numero 13. facit l. ſi ſoluturus,
ff. de ſolutio. & melius dicto capit. per
veſtras, vbi Palat. Ruuios, §. 21. fol.
120. de donatio. inter virum & vxor.
Giurb. deciſio. 16. num. 3. Afflict. de-
ciſio. 192. & 221. Socc. conſil. 111. nu-
me. quinto, in fine, volum. 3. Carroc.
de ſequeſtro. parte prima, quæſtio. 5.
nume. 1. magis commun. teſtatur Man-
tic. de tacit. & ambig. lib. 11. titu. 30.
nume. 19. Gramm. deciſio. 103. nume.
29. ibi, quia vxori non perdituræ do-
tis reſtitutio facienda, eſt text. in l. mu-
tus, §. manente, ff. de iur. dot. l. ſi
cum dotem, §. primo, ibi non perditu-
tura vbi Caſtr. ff. ſolut. matrimonio,
Natt. conſil. 552. nume. octauo, Surd.
de aliment. titu. 8. priuileg. 34. nume.
6. Fontanell. de pact. nupt. lib. ſecun-
do, clauſul. ſeptima, gloſſ. ſecunda,
par. 3. numero 45. fol. 563. Stephan.
Gratian. deciſio. 194. numero 4. & 27.
&

140 & ideo maritus recuperat dotes, † quia
cauſa eſt reducta ad non cauſam, l. ſi
fullo, ff. de condict. ſin. cauſ. & ſic de-
ficiente cauſa, deficit eius effectus, glo.
in l. generaliter, in verſ. de relictis, C. de
epiſc. & cleric. l. 1. C. de hæret. l. in om-
ni, & ibi glo. in fi. ff. de adoptio, & cauſa
141 mutata † mutat effectum cauſæ l. pater.
§. cum à patre, in fin. ff. de teſtam. tutel.
Alberic. in d. l. ſi cōſtante poſt num. 3.
Confirmatur opinio Barto. & aliorum,
142 quòd † maritus, & ſocer offerentes mu-
lieri cautionem de dote reſtituenda tē-
pore ſuo non admittuntur, Bald. in d.
l. ubi adhuc num. 12. communem opinio
nem dixit Alexan. in d. l. ſi cōſtante nu.
19. & ibi ſe mouet per rationem Cy. in
143 d. l. ubi adhuc, quòd † non eſt æquum
mulieri ſe committere fragilitati cau-
tiones per l. cogi, §. ſi pater, verſic. item
quæritur, & l. qui ita §. primo, ad Tre-
bell. Ioan. Pet. de Ferrar. dicto verſic. 4.
num. 23. in dicta form. libell. quo vxor
agit &c. Molfeſ. ad commentum con-
ſuetud. Neapol. par. 4. quæſt. 20. num.
6. Præſidens de Franchis dec. 127. num.
3. Canoniſtæ in d. cap. per veſtras, &
Ioan. Andr. in addi. ad Specul. in dicto
§. fin. de donat. inter vir. & vxor. idem
ſentit Bar. in d. l. ſi conſtante num. 46.
ſequendo opinionem gloſ. Ludou. Ro-
man. num. 47. Ioan. Crott. à nume. 69.
ad num. 72. in 2. lect. & Rip. nume.
88. Barboſ. nume. 23. & 29. Don Ioan.
del Caſtill. de coniectu. d. cap. 26. poſt
num. 5. circa finem. Fontanell. de pact.
nupt. clauſ. 7. gloſ. ſecunda, par. 3.
num. 63. & 64. & licet ibi ſub num. 65
contrarium videtur ſentire ſe declarat
nu. 67. & Dyn. in dicta l. vbi adhuc ſub
144 num. 6. dixit, melius † eſt res habere,
quam cautionem, ſecundum Dyn. opi-
nionem, §. furti inſtitu. de oblig. quæ
ex quaſi delict. naſcun. communem
opinionem dicit Ioan. Campeg. in di-
cto tractat. de dot. quæſtio. 27. par. 3.
communem etiam dicit Palat. Ruui. in
repet. dicto cap. per veſtras, §. 7. in fi-
ne, verſic. ſed contrarium colum. 3. fol.
97. dicit etiam communem opinionem
Gregor. Lopez in l. 29. titu. 11. poſt nu.
4. gloſs. 4. in verb. de recabdo Regn.
Caſtil. licet de iure dicti Regni per l. al-
leg. contrarium diſponatur, ſcilicet,
145 quòd † maritus vergens ad inopiam of-
ferendo cautionem, euitat reſtitutionē
dotium, cuius verba ſunt hæc, (Baratа-
dor, y deſtrutor ſeyendo el marido de
lo que ouiere de manera, que entēdieſ-
ſe la muger, que veria el marido à pro-
beza per ſu colpa aſſi come ſe fueſſe iud-
gador, o ouieſſe anſi otras malas coſtū-
bres per que deſtruyſſe lo ſuio locamē-
te ſi temiere la muger que le deſgaſtera
o le malmetera ſu dote, puede la muger
demandar por juizio quel entregare
della, o qual de recabdo que la nò ena-
cene &c.) & ſic pater p verba illa, (quel
de recabdo que la nò enaçene) ſcilicet,
quòd pręſtat fideiuſſionem de non alie-
nando, & de conſeruando dotem, & eui
tat dotis reſtitutionem, vt ibi contra cō
munem opinionem à qua communi opi
nione non eſt recedēdum, ubi aliter nō
eſt diſpoſitum per ſtatutum, quia reſpi-
cit fauorem dotium, idem tenet Rip. in
146 d. l. ſi conſtante: maximè † ubi actori
conceduntr plura remedia alternatiuè,
vel ſimpliciter, quia electio eſt actoris,
l. quod in hæredem, §. eligere, ff. de tri-
butor. actio. Bar. in l. cum proponas, C.
de tranſact. d. l. ſi conſtante, idem Ang.
in d. §. illud. Nec obſtat d. c. per veſtras,
per quod ſe mouent cōtrarij, quia illud
procedit vbi electio non eſt actoris, ſed
caſu noſtro electio eſt actoris, vt dicit
Alex. in dicta l. ſi conſtante poſt nu. 19.
Bernardus Henric. in ſua ſumm. aur.
mag. commu. opin. concluſ. 127. vbi di-
cit, quòd maritus vergens ad inopiam
hodie in vxoris arbitrio eſt, an vel-
lit, alimenta, dotem, vel cautionē, per
Ioſeph. Ludouic. deciſ. Lucana 22. nu.
11. par. prima, Crauet. conſil. 154. lib.
1. ergo eſt in electione vxoris quod ex
duobus remedijs vellet intentare, &
iura, & Doctores in contrarium loquen
tes procedunt in caſu aſſecurationis,
vel ſequeſtrationis dotium, quando
dominium non transfertur in vxorem,
per ea, quæ ſupra notaui. Ad hoc
eſt etiam notanda diſtinctio, quam
ponit Palatius Ruuios in dicto §. 25.
quarta par. nume. ſecundo, verſicul.

147 Henric.el 3. fol.112. quòd † ſi maritus ex
poſt facto factus eſt diues, & prudens,
ac ſapiens, reſtituenda eſt ei dos, & alia
bona, quia ceſſat omnino cauſa inopiæ,
& ſuſpicionis propter quam iura hanc
doris exactionem permittunt, ſecundũ
Iaſ.& alios, ſed ſi ſolum diues factus eſt
poſtea, non tamen prudens, ſapiens, vel
diſcretus, vt puta quia delata eſt ei magna
hæreditas ex teſtamento, uel ab inteſtato à parentibus, uel conſanguineis,
tunc procedit opinio Bar.& communis
opinio, l.ſi creditor, ff. de priuileg. creditor.& §.ſuſpectus, & §.fi. inſt. de ſuſpect.
tutor. ſecundum Henric. in d.c. per veſtras, in fi. & huic reſponſioni, & diſtinctioni mihi videť ꝙ obſtat ratio, Io.Per.
Ferrar. in d. verſ.4. nu.14. ſed poteſt reſponderi, quòd ibi non erat ſuſpectus,
ſcilicet, non propter eius malos mores
effectus fuit pauper, ſed propter caſum
fortuitum, quod eſt ſine eius culpa, nec
dominium ibi erat translatum, vt hic, ꝑ
ea, quæ ſupra notaui. Quicquid ſit, à
148 communi opinione † non eſt recedendũ
propter dominij translationem, quam
comm. opin. ſequitur Scipio de Rendi.
in tracta. promptuarij receptarum ſent.
tit.47. de fideiuſſoribus, n.2. Odofr. in
d.l. vbi ad huc n.5. ver. ſed de nouo quæro hic mulier. & ibi Iac. de Aret. in fin.
verſ. tunc facit: Oldrad. quem allegat,
& ſequiť Alber. de Roſat. ibi: verſ. item
quærit col. 1. Ita etiam procederet ſi
mulier viueret in matrimonio more conſuetudinis Vrbis Panormi, Meſſanę, uel
Catinæ, ſeu more latinorum, & maritus
vergeret ad inopiam, quia tunc mulier
149 † poteſt cogeret maritum ad reſtituendam ſuam tertiam partem, Muta ſuper
conſuetud. Senat. Panorm. d. c.46. poſt
n.17. in prin.& per ea, quę ſup.not. quòd
dos conſtante matrimonio propter inopiã peti poteſt, ita & eius tertia, Suar.
in l.1. tit. dellas ganançias del marido, y
de la muger, num.57. ita videtur ſentire
Caſſan. ſuper conſuetud. Burg. in tit. de
droittè, rub.4. §.3. gl. ſoit, verſ. non eſſet
ſine dubio, Palat. Ruui. in repetitio. rubri. c. per veſtras de donat. inter vir.&
vxor. §.67. nu.8. quos allegat ibi Muta
& non ſolum mulier ob inopiam viri dotem repetere poteſt, verũ etiam ea mor-
150 tua † eius filij, ut notaui infra, & dicit
Iac. de Aren. in d.l. ſi conſtante, quòd patroni cauſarum tenent hãc opinionem,
& Dy. per l. creditoribus, ff. de ſeparatio. Muta dec. M.R.C. dec.23. n.13. Signorol. conſ. 135. per. tot. Tuſc. verb.
dos, concl.762. n.16. Fontanel. de pact.
nupt. clauſ.7. gl.2. p.3. n.76. lib.2. idem
tenet Io. And. in addi. ad Specul. in tit.
de donatio. inter vir.& vxor. §.fi. dummodo aſſecureť pater de vſufructu ſuo,
Tiber. Decian. reſpon.58. p.4. vbi dicit,
151 quòd † priuilegium competens mulieri
in repetitione dotis, competit etiam filijs ipſius mulieris, ad quos dos ſpectat,
ad quod facit doctrina Rodor. Suár. in
allegat.4. nu.7. f.49. ubi dicit, vbicun-
152 que † filius timet moleſtari à patre, vel
grauari ex facto eius in iure, & bonis,
ad quæ filius prætendit actionem, ut eſt
in caſu noſtro, talis filius poteſt ſe prouidere per officium Iudicis ante factũ,
ne fiat, ad iuris ſui conſeruationem, tex.
eſt in l.3. C. qui bon. ced. poſſ.& ibi Bal.
n.2. vbi dicit, alibi non reperiri ita expreſſum, ſequiť Muta d.c.46. n.24. in fi.
& n.25. Iaſ. in d.l. ſi conſtante nu.196.
153 Ita † & eorum tertiam petere poſſunt, ut
ibi Muta nu.22. & ante eum Nepit. ad
conſuet. Catinenſ. conſue. vnic. de conceſ. matrim.& patr. alienat. tit.4. poſt n.
21. in fine, illat. 96. Duenn. regul.356.
ampl. 1. ratio eſt ibi, per Nepit. ſub n.22
154 quod † caſu prædicto, ſcilicet, quando
pater eſt diſſipaturus, filius poteſt cogere patrem ſibi aſſignari legitimam, per
Iaſ. ibi alleg. in d.l. ſi conſtante nu.159.
ſed tertia ſuccedit loco legitimæ, ſecundum Nepitam ibi, communem opinionem dixit Intrigl. ſing.265. lib.1. Idem
Nepit. in conſuet. vnic. de conſect. bon.
tit.3. n.123. fol.74. per Bald. in l. maximum vitium, n.13. C. de liber. præter.
Abb. in conſ.63. volum.1. nu.4. ſed Muta in conſuet. Panor. Senat. c.43. nu.52.
cum ſeqq. reprobat opinionem prædictam, & defendit per multa media, ex
quo debeť filio iure proprio, & uigore
matrimonij more latinorum, uel conſuet. Panorm. Meſſan.& Catinenſ. contracti, q a natis filijs, bona confunduntur,
&

& tripartiunĩ,& legitima debetur filijs
de tertia patris,dicunt Boniorn.& Cor-
ſet. viri Illuſtres,ac doctiſſimi inter No
ſtrates: & maximè Octauius Corſettus,
cuius laudes, & virtures non ſolum in-
ter omnes Mundi partes, ſed ad ſydera
volant,& meritò reliquit duos filios nõ
ſolum Aduocatos eximios,ſed etiã vnus
illorum propter eius ſcientiam,& meri-
ta, cuius eſt nomen Don Petr. Corſet-
tus fuit olim Præſidens Tribunalis Con
ſiſtorij huius Regni Siciliæ, & modò
apud ſuam Catholicam Maieſtatem in
ſupremo Cõſilio Regens meritiſſimus,
eximius quidem vir, ſcientia,& pruden
tia,ac virtute,alter vocaĩ Don Iacobus
Corſettus,qui, ad præſens eſt Aduoca-
tus Fiſcalis Regij Patrimonij huius Re
gni Siciliæ digniſſimus;& ſic ergo ad ca
ſum noſtrum dicunt dicti Doctores de
Bonlorno, & Corſetto in conſuetudinè
huius Vrbis Panormi, incipiente,bona
viri, c. 43. quòd tertia filijs competens
non computaĩ in legitimam, & refert
ibi Muta in principio,verſ.in 2.diciĩ,&
nu.57. & 59. in fi. ſed quia non eſt præ-
ſentis ſpeculationis, videndi ſunt Dò-
ctores, ſed Iaſ.loco cit.in d.l.ſi conſtan-
te non loquiĩ de legitima, ſecundum ca
ſum Nepit. ex quo legitima non debeĩ
in vita patris, nec in ea ius habent filij,
Bar.in l.ſi.ff.de liber.agnoſc.Bald.in l.ſi
quando §.illud C.de inoffic.teſtam.Mu
ta d.c.43.n.53. ſed benè dicit vbi Iaſ.ꝙ
filij poſſunt petere ſibi aſſignari tot bo-
na patris, vnde viuere poſſint, ſecundũ
Bald.in l.2. C. ſi quid in fraud. patron.
quam opinionem ſequiĩ ibi Paul. Caſt.
& reputat ſingularem, Ludou. Roman.
in d.l.2.§.quod ſi à patre,ff.ſolu. matri.
Ant.Trigon. ſing.30. nu.2. Idem Paul.
Caſtrenſ.& Ludo.Roman.in d.l.Impe-
rator,& ibi Alex.in 5.col.ff.ad Trebell.
dicit eſſe mente tenendum,ſequitur Pet.
de Rauen.ſing.469. etiam ſi bona non
ſubiaceant reſtõni, vt ibi, in fin. Idem
Nepit.in conſuet.vnic.quand.& quam
portio.pot.par.fil.mort.matr.&c.tit.19
22.76. vbi dicit, quòd de iure pater di-
lapidator cogiĩ aſſignare filio aliquam
portionẽ, per Cagnol.in l.fi.C.de pact.
dicit eſſe communem per Duennam re-
gul. præcitata 356. ampl.j. Muta c.38.
nu.19.ad conſue.Senat.Panor. Molteſ.
ad conſuet.Neapo.p.3.q.j.n.16.Molin.
de Hiſpan.primog.cap.16. nu.9.& ſeq.
155 ſi ergo quando † pater diſſipat eius bo-
na,non adminiſtrat,& interdiciĩ ei ad-
miniſtratio ſecundum communem opi-
nionem,relatam per Ripam in l.genera
liter, n.60. C. de ſecund.nupt. & etiam
ſupra notaui: ergo quanto magis quan
do pater diſſipat bona, in quibus filius
156 habet dominium,ut † in tertia,ſibi com
petente,dixit Muta d.c.46.nu.24.& 34.
verſic.tamen non poterit alienare,& li-
cet habeat pater vſumfructum tertię,cõ
petentis filio ſoluto matrimonio,ſecun-
dum Imol. in conſil. quod fecit Melitæ
quod habet ad Nepitam in d. conſuet.
Catin.fol.88.n.20.ſequiĩ Muta d. con-
ſuet.46.nu.34. tamen ea ratione prædi-
cta, Roder.Suar. filius vbicunq; videt
grauari à patre ex facto eius in iure, &
in bonis, poteſt ſibi prouidere per offi-
cium iudicis: Don Amanellus de claris
aquis in ſuo ſing. 121. dicit quòd ſi pa-
ter bona filiorum,quorum eſt legitimus
adminiſtrator dilapidet,qđ filius poſſit
petere bona, per gloſ. in l. ſi cum dote
§. eo aũt tempore, ff.ſol.matr.& l.pater
quo in fraud.cred. Immo quando pater
157 † poſſidet bona, ſubiecta reſtitutioni,&
illa alienat,filius in vita patris admittiĩ
ad ea petenda,& vindicanda Io. in d. l.
ſi conſtante nu.198.tex. in l.cum pater,
§.libertis,ff.de leg.2. Pinell.de bon.ma
tern.n.74.p.3.Ioſeph Ludou.dec.13.n.
10. Natr.conſ.214.li.j.n.j. Ant.Trigon.
d.ſing.30.per Bald.eleganter n.62. C.ſi
quid in fraud.patron.in 1.col.in fin.vbi
dicit,ſi pater bona filiorum diſſipat,au-
fertur ſibi adminiſtratio per l.fi.§.mino
res,C.de ſent.paſſ.& d.l.Imperator, ſe-
quiĩ Muta d.q.46.n.25.& 26.& poſt n.
24.admonet matres viuentes more lati
norum, vt uidentes bona uirorum eſſe
lucroſa,& maritos locupletes, prouocet
ad diuiſionem,uel utanĩ forte remedio,
d.l.ſi cõſtante: quia ultra quòd eis hoc
proderit, iuuabit etiam ſummopere fi-
lios in eorum tertia, & ex tũc pater alio
titulo incipiet poſſidere bona, ſcilicet,
titulo confuſo, ſecũdũ Suarez loco cit.
&

158 & iſto caſu quando† pater dilapidat,fi-
lij poſſunt agere ad diuiſionem per ea,
quæ dicit Gram.dec.7. vbi non obſtan-
te mandato teſtatoris, fit diuiſio inter
fratres,ſi bona deteriorantur,refert cō-
munem opinionē Suarez in ſua collect.
comm.opin.in verb.filius,n.203.& Ne-
pit.d.conſuet.vnic.tit.4, n.23. & iſto in
159 caſu † maritus non gaudet iſto noſtro
beneficio; ratio eſt, quia ſibi remanet
eius tertia bonorum pars,& vſusfructus
tertiæ filiorum pro alimentis,Muta d.c.
46.n.34. per Blaſc. Lanz. ſuper conſue-
tudine generali Regni Siciliæ,ſed ſi eſt
160 † nobilis, & perſona alicuius dignita-
tis,cui non ſufficeret eius tertia, & vſuſ-
fructus tertię filiorum,vt poſſit honeſtè,
& commodè viuere ſecūdum eius qua-
litatem,tūc poterit de tertia vxoris par-
te retinere ſupplementum alimentorum
ſecundum eius conditionem, ſecūdum
diſtinctionem, Zucc. quam notabo inf.
161 ampl.j. Et ſic ex ſupra dictis patre†ver-
gente ad inopiam,filij agere poſſunt ad
petitionem tertiæ matris , necnon ad
eorum tertiam competentem,vt ſup. no
taui,Muta c.39.poſt n.2.ad conſue. Se-
nat.Panorm.per Bar.in d.l.2.§.quod ſi,
in fi. ff. ſol. matrim. ex Iudicis authori-
tate etiam † abſque cōſenſu patris,quia
162 ex officio Iudicis poteſt cogi ad conſen-
tiendum,vt ibi Muta poſt n.3. per Bar.
in l.3.§.nūquid de contr.tut.& in §.vxo
res,eiuſdem l.vbi Nicol. de Neap. Ro-
dor.Suarez in l.13.n.34.de las decedas
Iaſ.in l.nec quicquam §. vbi decretum
n.77.&78.ff.de offic. proconſul.& lega.
& in l.1.n.8.propè medium,ff.de iuriſd.
163 omn.iud.& † hodie ſtante modo proce-
dendi, ſola facti veritate inſpecta,non
requirit̃ licentia Corn.conſ.218.n.2.&
10.lib.2.Guid.Pap.in tracta.de reſcrip.
n.3.Gram.conſ.79.n.15.& conſ.91.nu.
23. & conſ.128.n.19. Idem Gram. dec.
19.nu.2. Bellon.conſ.6. maximè contra
patrem alienantem, quia cum Iudex cō
ceſſerit citationem,licentiam dediſſe vi
det̃ Aret.conſ.118.Surd.conſ.312.n.13
lib.3. etiam ſtante Ritu M. R. C. dixit
Muta d.c.36.n.4.& 5.hoc verum in ter-
tio filij competente ex matrimonio mo
re latinorum, vel conſuetudinis ſecus

in dote à matre aportata ex matrimo-
nio more gręcorum,vel alio modo con-
tracto, quia tali caſu filij poſt mortem
matris ob inopiam patris dotem petere
nō poſsūt, vt ibi Mut.poſt n.2.ver. quia
non habent, (licet habeāt remediū,inf.
not.) dicit etiam Scipio Rendin.in trac.
promptuarij diuerſar. ſent. titu.123.de
viro,& vxor.n.18.vbi teſtat̃ de com.op.
Bar.in d.l.ſi conſtante ſub n.63.licet ibi
ſub diſtinctione, vt infra. ſimpliciter
tranſeunt, ibi Imol. n.13. verſ. quanto
adde his,quæ tangit in 9.q. Iaſ. nu.195
Crott. in repet.col.33.n.118.Rip.n.99
col.vlt.qui comm.dicit prout etiam cō,
fatetur etiam ſecutus Petr, Anchar. in
ſuis quæſt.famil. lib.j. q.22. nu.5. ratio
doctorū eſt, ꝑ Bar. in d.l.ſi conſtante n.
63.quod remedium legum vxori indul-
tum,ut conſtante matrimonio agat con
tra virum ad reſtitutionem dotis extitit
indultum ne mulier indutata remane-
ret, & vt ex fructibus dotis ſe filios ale-
re poſſit,vt d.l.ubi adhuc, vnde ea mor-
tua ceſſat ratio prædicta, & ceſſat effe-
ctus reſtitutionis dotis l. adigere, §.
quamuis ff. de iur. patron.

Sed circa prædicta variæ ſunt diſtin-
ctiones Doctorum. Alia eſt Ray.dicen-
tis,aut maritus diſſipat dotem dolo, &
in fraudem filiorum, ut ipſi nil habeāt,
& hoc caſu poſſunt filij petere dotem,
ſecundum Gugl.de Ludo.ſing.76.Mut.
d.c.46.n.32. & 33. aut ex culpa,& non
in fraudem, vt quia uadit comedendo
per tabernas,& ſimilia,& tunc non poſ-
ſunt,ut d.l.Imperator,ff. ad Trebell.ſed
dotem ſequeſtrari debere pro alimentis
ipſius patris, & filiorum, ut d. l. ubi ad-
huc.& Muta d.q.39.poſt num. 2.dicit ꝙ
filij poſſunt agere contra patre diſſipan
tem in dote relicta a matre per officium
Iudices, ut ſuum ſaluum habeant. Aliā
diſtinctionem ponit Bar. in l. idem eſt ,
§.non autem C.ꝙ de bon.quæ liber. pro
ut in d.l.ſi cōſtante n.63.dicēs, aut diſſi-
pat mobilia,aut ſtabilia:ſi mobilia,per
officiū Iudicis eis eſſe cōſulendū,ut ſuū
ſaluum habeant: ſi ſtabilia, non poſ-
ſent, quam ſequit̃ Paul. Caſtr. in d.l. ſi
Imperator, in fine, niſi poneret res in
manibus potentiorum, à quibus facilè
non

non poſſent vendicari, uel aliorum, qui
poſſeſſiones eſſent deterioraturi, vel ni-
ſi appareret de manifeſto dolo patris,
vt p gl. in d.l. Imperator, & arg. l. titius,
ff. ad Treb. ſecundũ Caſtren. ſibi, ibiq;
Alex. in fi. Sic ergo reſtat, q agũt ad eo-
rum tertiã, & ad matris dotem, qñ pater
diſſipat, p officium Iudicis, ſecundũ Io.
And. in §. fi. de don. inter vir. & vx. ſed
Imol. in d. §. fi. concludit, q ſufficit, filios
habere cautionẽ, refert Conſt. Rogg. in
d. tract. de dot. verſ. 14. n. 32. licet cõmu-
164 nis opinio ſit in contrarium qñ † pater
diſſipator dando cautionẽ non admini-
ſtrat, Rip. in d.l. generaliter n. 69. refert
Nepit. d. tit. 19. conſue. vnic. n. 74. iñ opi
nio Imol. Iudicio meo eſt magis æqua,
à qua non eſt recedendũ duplici ratio-
ne, ſ. ne patri fiat iniuria, & vt filij tem-
pore ſuo habeant dotem, quam ſequi-
tur Iaſ. in d.l. ſi cõſtante ſub n. 197. licet
Ioan. And. in addi. ad Spec. in tit. de do
na. inter vir. & vx. §. fi. in fin. teneat qđ
poterit agi, ut fiat reſtitutio filijs aſſecu
rato patre de uſufructu, ſed melior eſt
opin. Imol. vt dicit Iaſ. ibi ſub nu. 198.
quam ſequit̃ et Iac. de Anell. de Bott. in
margine ad Neapod. in conſue. Neap.
in conſuet. ſi aliquis moriens nu. 29. de
ſucceſſio. ex teſtam. f. 169. licet ibi Nea-
165 pod. dicat, q † eſſet improbum, liberos
compellere patrem ad cauendum per l.
fi. C. de bon. matern. etiã ſi pater nõ ha-
beret niſi vſumfructũ, ut ibi, & mulier
166 nõ ſolũ repetere põt dotẽ † qñ actio do-
tis ſibi ſoli competit, ſcilicet, qñ per ma-
trimoniũ efficit̃ ſui iuris, vt l. vnic. §. vi-
deamus, C. de rei vxor. act. q a conſoli-
dat̃ in ea tota actio, vt ibi, & Suarez. in
tit. de los pleytos, n. 39. verum ẽt qñ eſ-
ſet cõmunis ſibi, & patri, ut eſt caſus in
d. §. illud in auth. de ęqual. dot. verſ. qđ
ſi in poteſtate, col. 7. à quo ſumpta fuit
auth. quod locũ C. de collat. & ibi Saly.
in 8. q. ſed ſi uxor eſt negligẽs, pater po-
terit agere per d. l. ſi cõſtante, ſecundũ
Alberic. in d.l. vbi abhuc col. 3. verſ. q ſi
mulier: ſi verò non eſt negligẽs, ſed hẽt
aliquã iuſtã cauſam cõtradicendi, pote-
rit patrẽ impedire ne agat per l. ſi cũ do
te, §. eo autem tpe, ſecundũ Bar. in d.l. ſi
conſtante in 4. q. 2. p. & ibi Alex. col. 4.
verſ. ab his nemo, & dicit Ruui. in repet.
d. c. p veſtras, §. 29. n. 1. f. 115. dicit ẽt Cã
peg. p. 3. q. 35. & ſi ambo concurrunt ad
agendum contra virũ, vergentẽ ad ino-
167 piam, filia † præferẽda eſt, quia plus iu-
ris hẽt filia conſtante matrimonio in do
te, quàm pater, Ruui. loco cit. n. 2.

Item vxor petere poteſt dotẽ à mari-
to, uergente ad inopiam ſine eius licen-
tia: Imò eo contradicente, tenet Alber.
in d.l. ubi adhuc, in fi. Ruui. in repet. d.
c. per veſtras, §. 27. in princ. col. 1. f. 114.
& per ea, quæ ſup. notaui in perſonã fi-
168 liorum, etiam † ſi ex diſpoſitione ſtaturi
mulier trãſiret in poteſtatem uiri, & ita
iudicatum fuit dicit Alberic. loco cit. q
hanc quæſtionẽ habuit de facto perga-
mi, vbi mulier tranſit in poteſtatẽ mari-
tĩ, & dictum fuit, q agere poſſit ſine con
ſenſu viri, dixit gl. in d. auth. quod locũ,
C. de collat. q iſto etiã caſu mulier pote
rit agere ſine cõſenſu patris, uel ſaltem
169 † cogit̃ maritus conſentire ad inſtar pa-
tris, ut l. fi. §. 1. de bon. quę liber. Roffr.
in libell. de perſon. litig. verſ. item nec
mulier: Et ego vidi nonnulla acta, tã in
M. R. C. q̃ in Curia Prætoriana huius
Vrbis, in quibus maritus dabat licentiã
vxori ad agendum propter eius inopiã.
170 Videndũ eſt ergo modo, † ſi minor ha-
beat legitimam perſonam ſtandi in iu-
dicio in cauſa dotis, Bal. in auth. quod
locum verſ. octauo quæritur n. 11. tenet
quod non, quia licet in cauſa matrimo-
niali, cui dos eſt annexa ſtare poſſit in
iudicio ſine curatore per c. fi. de iud. in
6. & Innoc. in cap. ex parte de reſti. ſpol.
Giurb. ſuper conſue. Meſſ. gl. 5. c. 1. p. 1.
n. 69. Frider. Sol. de lucri dot. q. 14. nu.
7. nõ tamen ſic erit in cauſa dotis, quæ li
cet ſit matrimonio annexa nõ eſt eiuſdẽ
naturę, ſecũdum Bal. ibi ſed glo. in d. c.
fi. de iud. in 6. tenet quod ſic, quẽ ſequit̃
Ludou. Rom. in l. 2. n. 54. 55. 56. ff. ſolu.
matri. vbi dicit filiã ẽt minorem ætatis
habere legitimam perſonã petendi in
iudicio per d. c. fi. ſequit̃ Bertach. in ſuo
reper. verb. minor agit verſ. 25. Nicol.
Caluol. in prax. iudicior. §. excep. contr.
libell. concl. 1. n. 20. fol. 253. vbi dicit, q
exceptio minoris ętatis non põt opponi
nec ante litem cõteſt. qñ mulier minor
re-

Digitized by Google

repetit dotem, dicit Alex. l.ſi conſtante
n.30.verſ.adde quod in contrarium per
Imol. in l.1.in 2.col.ff.de ſolu. matrim.
Rom.ĩ d.l.2. §. quod ſi in patris, vbi idẽ
Alex.poſt n.4.ver. igitur forte vbi dicit
licet de iure ciuili ſit dubia qõ, de iure
vero canonico clara eſt. & ꝙ ſtandũ ſit
iuri canonico, gl.in c.licet de foro com
petenti, & per gl.in c.per venerabilem,
qui ſint fil.leg. & docto. in c.Raynutius
de teſt. & hanc opi.refert ibi Alex.com.
eſſe, & quod in iudicando, & in conſu-
lendo non eſſe ab iſta com. opin. rece-
171 dendo; ſicut † mulier excommunicata,
quæ non admittit̃ ad agendũ, c.intelle-
ximus de iud. & c. cum inter de except.
ne ex ſuo dolo commodo reportet, vt te
net gl.in d.c.intelleximus: ratio eſt, q̃a
172 † excommunicatus non põt ſtare in iu-
dicio, tã criminali Plaz. lib.j. delictorũ,
c.44.n.10. q̃ in foro ciuili, Clarus in §.
fi.q.14.n.16. verſ.quæro nunquid, vbi
dicit, quòd eſt receptiſſima Doctorum
ſententia: licet Abb. in d. c. cum inter
col.3. verſ. & per hãc rationem, teneat,
173 quòd caſu prædicto vxor † ſtimulata in-
opia mariti, ne ſua dos pereat, ſit admit
tenda, dicens, & per hãc rationẽ puto
poſſe attẽtari, ꝙ ſi reus eſt fugitiuus, vel
res tpe peritura, excõicatum debere au
diri: ſtimulat̃ † enim ad agendũ ex emi-
174 nenti pręiudicio, & põt dici defenſio q̃-
dam, & hoc eſt ęquiſſimum ſecundũ eũ,
quam opinionem ſequit̃ tanquam ſin-
gularem, Fely. in c.dilectus col.pen.el j.
de reſcrip. & in d.c.cũ inter, col.10.verſ.
limita ſecundo: hoc ꝓcedit qñ pericu-
lum eſt in mora, ſecus ſi ceſſaret pericu-
lum, quia poſſet facere ſed abſolui; per
id, quod dicit Hoſtienſ.in c.ſignificaue
175 runt de iud. neceſſitas † enim, & pericu-
lum veriſimiliter ſperatum, facit licitũ
quod aliàs erat illicitum, ut eſt tex. val-
de elegans in c.licet tam veteris de fe-
rijs, vbi feriæ non habent locum vbicũ-
que periculum eſt in mora, dicit Abb. in
d.c.ſignificauerunt n.24. Gram.dec.58.
n.16. Lud.Rom. in l.ſi vero, §.de viro, ff.
ſol.matr. & Fely. in c.Eccleſia S. Mariæ
col.22. de conſti: honeſtum tñ eſt non ꝑ
ſe, ſed ꝑ procuratorem agat, ſm Palat.
Ruuios in repet.d.c.ꝑ veſtras de donat.
inter vir. & vxo. d.§.27. poſt n.12. vbi di
cit, ꝙ dubia ſibi videt̃ deciſio Bar. in d.l.
ſi conſtãte à n.64. vſq; ad 70. vbi conat̃
176 defendere, ꝙ † vxor excõmunicata, uel
bannita, habens dotem, & filios, & ma-
rito vergente ad inopiam, ita quod ꝑꝑ
ſuum delictum non põt agere, quia ex-
ceptione repellit̃, filij ſui poſſunt agere,
tàm contra patrem iſta actione, q̃ hypo
thecaria contra extraneos poſſeſſores
bonorum, cum iſta actio ſit fauore ma-
tris, & filiorum, ut ex dote ſubſtentent̃,
agere poſſint contra quoſcunque tanq̃
coniunctæ perſonæ nomine matris, nec
poſſunt repelli exceptione ex perſona
ſua, cum agãt ad eorum vtilitatem: ſed
in libello dicere debent, ſe agere ad eo-
rum utilitatem, & etiam nomine ꝓprio
agere poſſunt, ſaltẽ vtilibus actionibus,
quę mulieri competebant, ſi ſunt maio-
res: ſi verò minores, conſtituet̃ curator
liti, ut not. in l.ſi longius §.1.de iud. quã
Bart. opinionem fortiter reprehendunt
Io.de Imol. & Lud. Roma. in d.l. ſi con-
ſtante ꝑ multa media, & rationes ſatis
vrgentes, & eorum opinio videt̃ de iure
177 verior, quoniã filij † in caſu noſtro non
vident̃ ꝑtendere principale intereſſe,
q̃a non eſt intereſſe totalis negotij, de
quo loquunt̃ fundamenta, Bart. ſed eſt
quodã intereſſe particulare reſpectu ali
mentorum, quod non uenit in conſide-
rationem, cum nil ipſi dederint de ſuo,
178 ſed † ſecundario uenit, & non eſt in con
ſideratione, ut eſt gl.notab. iuncto text.
in c.quamuis de pact. in 6. ſequit̃ Ruui.
d. §.27. ubi probat ꝑ non nulla media,
& fundamenta à n.14. uſq; ad 19. bene
179 tamen fatet̃, ꝙ † ſi mulier, pendente iu-
dicio, moreret̃, eius filij poſſunt iudiciũ
ꝓſequi, ex quo ſucceſſerunt in ius ma-
tris, ꝑ regulam his, qui in ius de reg.iur.
in 6. facit l.cum hæres, ff. de diuerſ. tẽp.
præſcrip. ſm Io. And. in addi. ad Spec.
in tit.de dot.poſt diuort.reſti.in fi. Mut.
180 in d.c.80.nu.23. ubi dicit, ꝙ † actio non
variat̃ ꝑ mortem uxoris, ſed variat̃ qua
litas, & tranſubſtantiat̃ iudicium: ubi
enim in primo iudicio debeat fieri con-
demnatio non ad plenariam reſtõnem,
ex quo dos debebat ſeruire oneribus
matrimonij d.l. vbi adhuc: in hoc ſecũ-
do

do iudicio agit̃ ad reſtitutionem plenariam, & ſic ex eiſdem actis agit̃ per Cy. quem refert, & ſequit̃ Bar. in l. pōſt finitam. ff. de ſuſpect. tut. & notaui ſup. verſ. non ſolum n..... Ita etiam † mulier pōt
181 dotem repetere à marito minore annis 25. vergēte ad inopiã, de iure cō. hodie vero annis 18. dicit Cumia ſuper Rit. M.R.C. c.39. in ſummarijs, n.44. f.23. Marant. de ord. iud. p.6. act.2. princip. n.29. fol.228. per c. Regn. minorũ iura, in fi. bona enim minoris tacitè ſunt obligata ꝓ dote, vt ꝑ gl. in l. fi. C. de legit. tut. verſ. alius quod ſit, ratio eſt ibi, quia eſt legalis, Cy. in d. l. ubi adhuc, col.4. q.16. & ibi Alber. de Roſa. col.4. verſ. itē quærit, Fontanel. de pact. nupt. clauſ.7.
182 gl.2. p.3. n.60. lib.2. nam † ex quo eſt pubes, poteſt contrahere matrimonium, inſtit. de nupt. in prin. & c.1. & 2. de deſponſat. impuber. ergo & acceſſoria ma
183 trimonij, cum non debeat ratione † minoris ætatis, vxor remanere indotata, l. ſi extraneus, ff. de cond. cauſ. dat. facit l. mutuo, ff. de iur. dot. & licet Bart. in d. l. ſi conſtante n.74. verſ. quarto quæro, cō trariam teneat opinionē vſq; n.79. vbi dat conſilium nubenti cũ minore ad tradendam dotem quē Bar. opin. multi ſequunt̃, tñ à prima opinione non eſſet recedendum, dixit, & ſequit̃ Bal. ibi in fi. verſ. vltimo quęro, & in verſ. tu tene pri
184 mam opinionem, ratio eſt ibi, nam † in tacita & neceſſaria hypotheca non requirit̃ decretum, ſed in volũtaria ſic, & fuit opinio Iac. de Aret. ibi per l.2. & 3. ff. de reb. cor. qui ſub tut. & cur. ſunt, & l. mutus de iur. dot. idem tenet Guigl. in l. item quia ff. de pact. licet ibi gl. cōtrarium teneat, quam opinionem ſequitur Palat. Ruuios in repet. d. c. per veſtras, §.25. poſt n.3. verſ. tu tene fol.113. col.2 vbi dicit, quòd prima opinio uidetur verior, & tutior, & dote fauorabilior, pro qua allegat l. ſtil.207. incip. todo el deudo, in fi. Regn. Caſtell. hanc opin. ſequit̃ Octauius Simoncell. in tract. de decretis lib.2. tit.5. n.1. vbi reſpōdet poſitionib⁹, Bar. & in n.2. dicit quod eſt mag. cō. opi. quod bona in mobilia minoris tacitè ſunt obligata pro dotis teſtōne, Io. Sichar. in d. l. vbi ad huc, n.31. & 32 tom.1. opinionem veriorem, & tutiorē eſſe dicit Roma. conſ.394. col.2. lib.4. Bar. Socy. conſ.80. n.6. & ſeq. vol.4. Gozadin. conſ.16. nu.9. Curt. iun. teſtantur de communi conſ.168. n.20. & multos alios alleg. ibi Simoncell. vbi magiſtraliter, & copioſè, facit hanc quæſtionē, ratio eſt ſupra dicta, quia ſi pōt contrahere nuptias dotis nomine obligaui pōt & q̃a hæc obligatio eſt legalis, & hypothecã legalē ĩ bonis pupilli cauſari, abſque iudicis decreto, ut ibi ꝓ eũ vidēdus, quia copioſiſſimè hanc qōnē diſputat.

Ad hæc eſt etiam notandum, ꝙ † qñ
185 mulier agit ad dotis exactionē propter inopiam viri, maritus tenet̃ ibi ſumptus neceſſarios facere; & litis expenſas, cũ illa nō habeat niſi dotē, ita dicit Alb. de Roſa. in d. l. ubi ad huc col. fi. verſ. ſed cu ius expēſas, Mila. dec.17. n.44. lib.j. poſt Affl. dec.152. Ioſeph. Lud. dec.46. n.4. Cephal. cōſ.127. n.6. p.j. Guid. Pap. dec. 439. n.4. Soc. iun. cōſ.8. ĩ 3. & quomodo ꝓcedat, ibi n.6. & ꝑ alios ibi allegatos,
186 ubi uxori litigãti cōtra virũ, alimēta debent̃, Brun. à Sola in cōpend. reſol. f.133 & arg. l. fi. C. de ord. cogn. & ibi eſt caſus ſ m Bal. ꝙ quis aduerſario ꝓuidet, tã in expēſis litis, q̃ in ſumptibus alimētorũ, & melius facit tex. in c. ex parte de accu
187 ſatio. ubi † monachus, q̃ accuſat Abbatē, de bonis monaſterij expēſis litis neceſſarias habebit, gl. in l. ſi qñ in verbo litis ſumptus, C. de colluſ. deteged. l.2. C. de Carbon. ędict. l. filius, C. de iure deliber. Mila. dec.18. n.10. Peruſ. dec.46 n.3. Boer. dec.325. n.2. Palat. Ruui. in §. 29. de don. int. vir. & vx. Imò voluit gl. ĩ d. c. ex parte, ꝙ † debeant̃ Monacho expēſę nō ſolũ ad ꝓſequendã litē, ſed ẽt pro lite exequēda, ad hoc eſt tex. optimus in c. olim, de accuſat. Affl. dec.10. n.2. ubi
189 dicit, ꝙ † monachus, cũ Abbate litigãs ſumptus litis habere d ẽt ab Abbate cũ alimẽtis, tã in cauſa pricipali, q̃ in cauſa appellationis gl. in l. ſi inſtituta, §. de inofficioſo, ff. de inoffi. teſta. & gl. in l. fi. C. de ord. cogn. & notat Archid. 23. diſt. c. quãquam, & in c. ſi forte de elect. lib.6. Spec. in tit. de cenſ. §.1. Milan. d. dec.18 n.11. hoc eſt qñ lis mouet̃ ad vtilitatem Monaſterij, Milan. d. dec.18. d. n.11. in fin.

fin. & hoc principaliter, & immediatè
Boer. dec.324. n.4. & ſm Doctores, ſe-
quit̃ Ruui.in d.§.39. in repet. d. c. ꝑ ve-
ſtras,de donat. int.vir.& vx. f.120. vbi
190 facit concluſionem,ꝙ† ſi priuatus litigat
in cauſa ꝓpria ſuper bonis, quę pręten-
dit eſſe communia, vel ad ſe pertinere,
tunc ſi aliqua præſumptio eſt ꝓ ipſo,
debent ipſi miniſtrari expenſæ litis de il
lis bonis,facit ẽt Cumia ſuper Rit.M.R.
C.huius Regni Siciliæ c.38.nu.104.cũ
ſeq. Surd.de alim. tit.1. q.120.& Mila.
d.dec.17.Et ſic ſi diues litigat cum pau-
pere,prouidebit pauperi de expenſis ra-
tiōe paupertatis,& inopiæ per iura ſu
pra dicta, & argu. d.c. ex parte,cũ con-
cordant.ibi poſitis in glo. & licet nemo
teneat̃ ſubminiſtrare aduerſario expen
ſas litis, tamen fallit in diuite litigante
cũ paupere,niſi ipſe pauper habeat pe-
culium,c.quanto de offi.ordinar.c.2. ne
cler.vel monac. ſecũdum Parid.de Put.
in tract. de ſindic. in verb. expẽſæ, poſt
n.1.ſequit̃ Palat. Ruui.d.§.39. poſt n.3.
191 & † iſto caſu expẽſæ litis taxant̃ arbitrio
iudicis,text. eſt in d. l. ſi quãdo, per illa
verba (quanto moderato Iudicis arbi-
trio fuerit extimatũ) & ita ſeruat̃ in M.
R.C.& ego pluries iudicaui.

Infert̃ etiam ſecundũ Bald.in d.l.ubi
adhuc n. 16. contra Iac. de Aret. ibi, ꝙ
ſi mulier pepigit dotem ſibi reſtitui in
omnem caſum ſoluto matrimonio,& nõ
dicat in caſu dotis,in tuto ponendæ, po
terit mulier agere conſtante matrimo-
nio,marito vergente ad inopiam: ratio
eſt ibi,quia caſus omiſſus ꝑ viam pacti,
non excludit pactum diſpoſitionis lega
lis,l.ſi extraneus,ff.de condict. ob cauſ.
l.ſi cum dotem,in prin.ff.ſol.matr. tamẽ
Natta conſ.81. n.5. dicit quòd maritus
promittens reſtitutione dotẽ,non intel-
ligitur promittere in caſu inopiæ (non
obſtante conſtituto) alleg.Bar.ita tenẽ-
tem in l.ſi quis ſic ſtipuletur, ff.ſol.mat.
& dicit quòd ita eſt de mente Bal.in d.l.
vbi adhuc col. 5. verſ. iuſta hoc,& licet
Roma.conſ. 392. cõtrarium teneat,ibi
Natta dicit quòd eius opinio non eſt
vera,ſed Paul.Caſtrenſ. in d.l.ſi quis ſic
ſtipulet̃ poſt n.4.dat cauthelam ponen-
di in contractu matrimoniali ad effectũ
petendi reſtitutionem ab eo,qui dotem
192 dat,in caſu inopiæ,ſcilicet,quòd † ſtipu
let̃,ſibi reſtitui dotem,tàm in caſu reſti-
tutionis, quàm conſignationis, vel in
omnem caſum,& euentum reſtituendę,
vel ſoluendæ, ſiue conſignandæ dotis,
conſtante matrimonio,vel ſoluto,ſecũ-
dum Alex.conſ.142.nu.5. vol.5. Vinc.
Carrot.de ſequeſt. q.5.poſt nu.2, circa
fi.Paul.Caſt.conſ.126.& 392.Rip.in d.
l.ſi conſtante n.16.Viuius dec.388. à n.
15. lib.4. Burſat. conſ. 120. lib.j.Gram.
dec.92.poſt nu.22.& 23. Roman.conſ.
392.n.2. Farinaz.dec.158.n.7. Rimin.
conſ.600. n.2. lib.3. cum verbum (re-
ſtituendæ) comprehendat caſum veræ
reſtitutionis,& verbum (ſoluendæ) com
prehendat etiam caſum reſtitutionis, q̃
fit ob inopiam,conſtante matrimonio,
193 ratio eſt, quia † verbum quodlibet,in
contractu appoſitum, debet taliter in-
telligi,quòd aliquid operet̃, ſi fieri põt,
ne aliàs ſuperfluat, Bald. ſuper Rub. C.
de contrah.empt.& vend.Gomez. in §.
ſupereſt poſt nu.8.de actionib.c.j.& ibi
Fely.col.6. de reſcrip. & ita tenet Imol.
in conſ.100.poſt n.2.verſ. in cõtrarium
l.ſi quando ff.de lega.3.Surd.conſ.153.
n.10.lib. 2.In hoc autem Regno Siciliæ
non ſolum dos reſtituta fuit, ſtantibus
verbis prædictis: verum etiam vbi † ꝓ-
194 miſſio fuit de reſtituendo dotem in om-
ni, & quocunque caſu, & in caſu reſti-
tutionis, quomodolibet faciendæ, quo
caſu cõprendit ẽt caſum, qñ dos cõſtan
te matrimonio reſtituit̃ ob inopiã ma-
gis receptam opinionẽ, dicit Giurb. d.
dec.16.n.7. per Menoc.conſ.1124.n.23
Coſta ſubſid.remed.1.nu.3. Milanenſ.
dec.7.n.65.lib.1.Fontanell.de pact.nu-
ptial.clauſ.7.gl.2.pars 3.n.16.lib.2.fol.
565. & ita fuit Iudicatum,& actum fuit
via exequutiua,dixit Maſtrill.dec.142.
à n.22.vſq; ad nu.25. & hoc vigore no-
ſtri ſtatuti c.114.Ritus M. R. C. in illis
verbis (in ꝯctibus dotalibus) vbi Petr.
Rizzar.lit. E.in verſ.dic ꝙ ſic,ꝑ illud ſta
tutũ,ratio eſt ibi, q̃a generaliter loquit̃
de omni inſtrumẽto dotis,ſequit̃ Vinc.
de Percoll.ibi lit.C.D. & E. vbi etiã di-
195 ci,ꝙ† etiã ſi in inſtrumento dotali nõ in-
teruenerit expreſſa obligatio de reſti-
tuen-

tuẽda dote, poteritmulier agere via exequutiua, ſi vir ibi confeſſus eſt dotem recepiſſe, & ſe remittit ad Bald. Nouell. in d. tract. de dot. p. 6. in vlt. q. & per Calcan. cõſ. 17. col. 8. ideſt ibi per Percoll. quia conſtat de mẽte Ritus: nam Ritus loquiť de inuẽtarijs tutorum, & ſimiliũ, in quibus adeſt confeſſio, & non expreſſa obligatio: ergo idem ſi maritus confiteť recepiſſe dotem, & Nepit. in conſuetud. Catinenſ. in conſuet. vnic. de tẽp. reſti. dot. tit. 15. nu. 39. fol. 124. vbi dicit,

196 ꝙ † dos confeſſata habet exequutionẽ paratam: Sed Hierony. Fimia in d. c. Ritus 114. tranſit cogitandũ, non tñ contradicit: ergo qñ adeſt expreſſa obligatio, ſemper agiť via exequutiua: maximè per illa verba (quomodolibet faciẽda) ſm Barboſ. in d. l. ſi conſtante n. 57. Rip. n. 95. vbi refert ita iudicatum fuiſſe, & in rub. n. 27. Dec. conſ. 45. nu. 2. vbi refert pariter ita iudicatũ, addi. ad Caſtren. in conſ. 6. in fi. li. 3. Soc. cõſ. 61. vol. 3. Frezz. de ſubfeud. li. 2. q. 2. n. 8. Benincaſ. de pauper. in 2. ſpecial. q. 9. n. 8. in fi. Cuman. conſ. 97. n. 2. licet dicat Bal. in d. l. vbi adhuc n. 17. & 18. ꝙ illud ſtatutum eſt contra ius commune, niſi caſus, de quo agiť, eſſet in inſtrumento comprehenſus, ſecus ſi non eſt comprehenſus in inſtrumento, quia tunc requiritur libellus, & non agiť via exequutiua: tamen ſtante Ritus ſemper actum fuit in iſto Regno via exequutiua, probara prius inopia per teſtes ad executionem faciẽdã p. in c. vt s̃. not. poſt n. 99. & hæc eſt veriſſima opinio, recepta in Regno, dixit Maſtrill. d. dec. 142. nu. 24. & ita deciſũ fuit ꝑ M. R. C. ſedes ciuilis refert ẽt Muta in dec. M. R. C. dec. 23. licet poſtea, uia contrarij imperij fuit corã eadem M. R. C. diſputatum, quod iudicium non bene ambulauit; & prætendebat vir, interloquutoriam reuocari facere, quia debebat agere mulier via ordinaria incuſata contumacia, & illum condemnari facere ad reſtõnem dotium; ob vergentiam viri ad inopiam, quia licet dos erat liquida, inſtrumentũ tñ non erat, liquidum, & qualitas non erat probata p. c. quod eſt neceſſarium, dicit Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 2. n. 71. li. 2. de prælat. vxoris p. 3. alleg. Cappell. Tholoſ. decc. 338. ſequi videť Oſaſ. dec. 133. n. 6. qui dicit eſſe citãdus, & per ea, quæ ſup. not. poſt n. 120. in fi. ꝑ Burſat. conſ. 120. n. 27. & 35. lib. 1. n. 24. & ex iſta ratione mota fuit M. R. C. reuocare deciſionẽ, quia nõ erat probata inopia, nec in contractu erat promiſſio de reſtituẽda dote, in caſu vergentię ad inopiam, & in omnem caſum, & ſic contrario imperio per eadem M. R. C. fuit deciſum in fauorem viri, ſ. quod contrario imperio reuoceť, & dicať ſtent oppoſitiones expẽſis hinc inde compenſatis, ita ut ſit in electione dictæ vxoris ſtare obligationi factæ per dictum virum, ex quo erat contentus conſequi anno quo libet, vnc. 100. quicquid ſit ſemper in M. R. C. ſeruatum fuit contrarium qđ poſſit mulier agere via exequutiua, maximè qñ in contractu matrimoniali, adeſt pactum de reſtituendo conſtante matrimonio in caſu inopiæ, probata inopia p. in c. vt parer per nonnullas deciſiones vigore noſtri Ritus, & minimè mutanda ſunt, quę certam habuerunt interpretationem ab antiquis. l. minime de legibus, & Senatuſconſult. licet Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. glo. 2. p. 3. fol. 565. num. 19. dicat quod eſt impracticabilis, quod agi poſſit via exequutiua pro recuperatione dotis ꝑꝑ vergentiam viri ad inopiam conſtante matrimonio, quia fieri non põt, niſi concurrant requiſita nẽpe probatio inopiæ, quæ facienda eſt via ordinaria,

197 vt in forma not. n. 204. hoc eſt † vbi nõ adeſt ſtatutum, quia tunc ordine iuris procedendum eſt ad iſtam translationẽ dominij per primum, & ſecundũ decretum teſtibus receptis p. c. ſuper inopiam viri: Eſt bene verum, ꝙ ſecundum decretum poteſt accelerari, quia periculum eſt in mora, ex quo vir incipit conſumere, & dilapidare, facit l. ordo C. de exec. rei iudic. & l. ædium autem, ff. de pecul. ſecundũ Bal. in d. l. ubi adhuc, in fi. verſ. & ideo aduertendum eſt, quòd iſta cauthela non iuuat extraneum conſtituen-

198 tem dotẽ, quia † ſi pactum iſtud ualeret in perſona extranei, dareť occaſio peccandi, cum reſtitutio, quæ fit conſtante

matrimonio,fiat ad effectum, vt ex illa
ſubſtineanẽ onera matrimonij, vt vxor
& maritus cum filijs de fructibus viuãt,
d.l.vbi adhuc, & ſupra etiam notaui:
quia ſi extraneo fit reſtitutio in dicto ca
ſu,gubernareẽ, & regereẽ mulier arbi-
trio extranei,quæ ſi forte iuuenis, & pul
chrior eſſet ,ex illa conuerſatione poſſet
vel præſumptiuè honor viri, & mulieris
199 lædi:quia † ſi conuerſatio aſſidua mulie
rum inter conſanguineos clericos eſt ꝓ-
hibita c.j.de cohab.cler.& mulier.quã-
to magis euitanda eſt aſſidua vxoris cũ
200 extraneo: ex quo † natura earum ſem-
per deproperat edere formas,c.1.de bi-
gamis, & ex tali conuerſatione plerun-
que ſequunẽ adulteria, vt dicunt quidã
Moderni in tract.ſylu. nupt.f.3. & 4. &
tradit Gomeſ.in §.fuerat,n.42.& 43.de
actio. Ergo ad euitandum peccatũ mor
tale, vel ſcandalũ peccati, pactum præ-
dictum dicto caſu non valet, ſed fit ſe-
queſtratio penes idoneam perſonã,vt ſu
pra notaui in verſ.ſecundo caſu ſi ſtipu
latus eſt, ſecundum Gomez.loco cit.
201 Inferẽ etiam,ꝙ † creditores mariti of
ferentes dotem mulieri,& volentes auo
care bona mariti cõſtante matrimonio,
nõ audiunt,Paul.Caſtrenſ.in d.l.2.poſt
n.3.ff.ſol.matr.qui ibi dicit,ꝙ ita conſul
uit Bar.& eſt menti tenendũ, alleg. Cy,
in l.cum tibi,& ibi Iac.de Aret.Pet.Bal.
Salyc. & Raph.Fulgoſ.C. qui potior.in
pignor.habeant. Idem Bar. in d.l. ſi cõ-
ſtante n.88.in fi.& ibi Barb.n.62. Rol,
in cõſ.9. n.39.vbi dicit magis cõem opi
nionem Iac. Mandell.in conſ.80.n.2.di
cens,quòd hęc magis communis opinio
verior videtur eſſe, latè deducit Socyn.
conſ.111. volum.3. Bald.in d.l.vbi ad-
huc nu.8.& conſ. 282. vol. 1. & c. cum
contingat,in fin. col.3. de dolo, & con-
tumac. Cappell. Tholoſ. deciſ.338. Io.
Andr.in addit. ad Specul.in d.tit.de do
nat. inter vir.& vx. §. formatis Bal. No
uell. in d.tracta.de dot.p.7. priuileg.47.
Corn.conſ.85.col.2.n.5. verſ.nec vide-
tur ſibi obſtare,& col.fin.n.15.verſ.nec
etiam obſtat vol.4. vbi dicit, ꝙ Iudex,
qui recedit ab hac opinione, poteſt de
temeritate reprehendi. Imò ſi credito-
res viri obtinuiſſent exequutionem in
bonis viri,ſi mulier cõpareat, & vellet,
ob vergentiam viri ad inopiam,aſſecu-
rationem habere, poteſt impedire exe-
quutionem illam,& iure retentionis, &
familiaritatis bona viri penes ſe retine-
re, dixit Molfeſ. ad comment. Neapol,
q.5.p.6.n.35. hãc opinionẽ refert The-
ſau.dec.207.n.j. & j.not. & ſic credito-
res iſto noſtro caſu nõ habẽt ius offeren
di,Neguſ.in trac.de pig.in j.mẽb.p.5.n.
1.qui ſubdit, ꝙ ipſe ſẽper vidit iudicari
ſm iſtã opinionẽ, & bis fuiſſet iudicatũ
ꝑ Cõcil.Neap.refert Affl.dec.199.poſt
n.2.circa fi. Giur.d.dec.16.n.12. Albẽſ.
d.cõſ.80.n.2. Coſta ſubſid.remed.j.n.4.
& in tract.de ſcient.& ign. cent. 2. diſt.
80.num.13. Morot.de iure offerend. n.
9.10.Sarmien.lib.2. ſelect. interp. c.12.
Anna ſing.296.Forenſ.q.65.n.25. Ma-
ſull.ad Capyc.dec.41.n.2.Tuſc.tom.2.
lit.D.concl.761.n.21.to.1.lit.O. concl.
78.n.13.14.& concl.80. n.13. Viui.dec.
277.n.3.dec.413.n.2, & com. opi. 526.
Aſin.de execu.§.7.c.109.Pancirol.cõſ.
133.Trentacinq.lib.3.tit.de ſolut.reſol.
30.n.8.Cabel.milleloq.813.Guid.Pap.
dec.583.Fab.de Ann.cõſ.69.n.1.Carat.
de oblat.p.2.q.17.n.4. mag. com. dicit
Guttier.pra.quæſt.li.5.q.77.n.14. mag.
cõ.ẽt dicit Fachin.lib.11.cõtrou.iuris c.
14.& mag.cõm.dicit appoſtil.ad Mago.
dec.Lucẽſ.55.n.3.facit Theſa.dec.157.
Oſaſc. dec.138. n.13. Cart.dec.8.Frãc.
de Clapp. q.vnica,caſu 102.poſt nu. 5.
ver.qua ratione Fontanel. de pact.nup.
clauſ.7.gl.2.p.3. n.11.lib.2. Muta ſuper
conſu.Senat.Pan.d.c.80.poſt n.22. ubi
202 dicit, ꝙ † quatenus dotis quãtitas exce-
deret,poſsũt ſi quidẽ hoc petere offerẽ-
do nõ aliàs ,& dixit magis cõem opi.Ca
cher.dec.Pedam.135.Pau.Caſtrẽſ. in d.
l. ſi cõſtante poſt nu.6. Molfeſ.d.q. 5.n.
33. ꝑ Mantic. d.tit.30. poſt nu.15. p.1.
de tacit. & ambig. conuẽt. lib.2.& not.
ſup. num.76.77.78. & 79. ratio eſt ibi,
ne fiat in fraudem creditorum quod in-
troductum eſt in beneficiũ uxoris, ꝓut
pulchre cõſiderauit,& dixit expreſſe Ri
min.iun.cõſ.3.nu.17.lib.1.& notaui ſup,
& hæc magis communis opinio. proce-
dit, tàm ſi mulier à creditoribus conue-
niaẽ,ſiue ipſos conueniat,ſm Albenſ.d.
conſ.

conſ.80.&Carol.Syracuſ.de noſtratib.
in addit.ad Bar.in d.l.ſi cõſtante in eius
apoſtillis, vt refert ibi Muta, à qua opi-
nione temerariũ eſſet recedere in iudi-
cando, ſecundum Soc.d.conſ.3.li.3.ra-
tio eſt ꝑ Doctores, quia bona mariti
conſignata ſunt, vt deſeruiant matrimo
nio, ſcilicet, quò ad alimenta tantũ, quo
caſu non transferť dominium in vxorē,
ex quo non fit vera reſtitutio, ſed magis
eſt prouiſio, ſeu remediũ ad tp̄s; & ideo
ceſſat ius offerendi Molſeſ.d.p.6.q.5.n.
32.Anna conſ. 29. vbi etiam reſpondet
contrarijs, ꝓbat etiam Vinc.de Franch.
dec.54. vbi dicit, ita ſemper practicatũ
fuiſſe ſuo tp̄e, Mantic.d.p.1. de tacit.&
ambig. conuent.li.2.loco cit. vbi etiam
reſpondet contrarijs, Palat. Ruuios §.
21.n.13.in repet. c.ꝑ veſtras, de donat.
int.vir.&vx.licet ibi contrariam ſequa-
tur opinionem, verſ. ſed idem Bal. ratio
eſt ibi ꝑ eum, quia vxori, & creditorib⁹
conſulit, & quia poteſt vxor à credito-
ribus recipere pecuniam, & illam apud
mercatorem idoneum ad partē honeſti
lucri deponere, ſecus ſi mercator idone⁹
nõ reperiať, ſm Io.de Imol.in d.l.ſi cõ-
ſtante: vel qñ agereť vtili reiuendicatio
ne ꝓ re quaſi dotali extincta, ſm Bal.in
d.auth. qđ locũ de collat. q̃bus caſibus
trãſit cum opinione Bar.q̃cq̃d dicat, tã-
dem qñ dominium non transferť in vxo
rē, creditores non habent ius offerendi,
& ita ſeruať ĩ M.R.C.ꝙ quãdo ꝑ decre-
tum aſſecurationis ſuarum dotium ꝑꝑ
inopiam viri traduntur bona mariti, q̃
retinet loco pignoris, & hypothecæ, cre
ditores non habent ius offerendi, Giur.
dec.16.n.12.maximè virtute pacti ad di
ſcurſum, adiecti in cõtractu dotali, ut di
cit Maſtrill.d.dec.142.n.13. Sed ſi bo-
na obligata, quæ apud ſe retinere, vel
auocare vellet ob dictam cauſam ino-
piæ, eſſent bona mobilia, putà mercan-
tiæ, vel eſſent nomina debitorum ſibi
obligata, ex quibus non poſſit facilè ſe
ſubſtentare, niſi dicta bona redigeret in
pecuniam, penes ſe tenendam, quod fie-
ri poteſt, Salyc.in d.l. ubi adhuc, n.16.
Affl. d.dec.221.Muta d.c.80.poſt n.18
tunc forte licere alijs creditoribus pe-
cuniam dotis offerre mulieri; ex quo
tunc ceſſat ratio prædicta: cum omni-
modo mulier pro ſupportandis oneri-
bus matrimonij ad pecuniam dicta bo-
na redigere habet, Molfeſ.d. q.5. n.34.
p.6. per Mantic.d.tit.30.poſt n.15. ubi
hoc modo limitat ſupradictam conclu-
ſionē, quando bona mariti conſiſterent
in pecunia, mercibus, vel alijs rebus mo
bilibus, ex quibus non poſſit vxor fru-
ctus percipere, Giurb.d.dec.16.n.14.&
15. quoniã iſto caſu ſatis erit uxori ſuã
habere pecuniam, aliàs abſurdiſſimum,
& iniquiſſimum videreť, quòd ipſa mu-
lier poſſet ꝑ talem reſtitutionem dam-
no afficere alios creditores, ſecũdũ Bal.
Nouell.d.priuilegio 47. de dot. ſequiť
203 Affl.d.dec.199.in fi.ubi quando† bona
mariti ſunt conſignata vxori, & in ſolu
tum tradita, & dominium transferť in
eam ex uera reſtitutione, creditores ha
bent ius offerendi, Cyn.in d.l.cum tibi,
C. qui potio.in pignor.habeant.Gram.
dec.92.n.22.Cephal.conſ.298.n.6.lib.
2. & ita fuiſſe pluries deciſũ, refert Car
tar.dec.8.poſt n.4.in fi.Vinc.de Frãch.
dec.54.latè Pedam. dec.134. vbi teſtať
de magis comm.opin.Alex.in d.l.ſi con
ſtante poſt nu.31. poſt Bal. Ang. Imol.
Paul. Caſtr.& Roman. ibi alleg. ſequiť
etiam Viu.dec.413. Gail.obſer.92. li.2.
pract.obſer.Gabell.milleloq.818.Mut.
d.c.80.poſt n.22.in fi.ꝑ Rim.iun.d.cõſ.
3.nu.22. lib.j. & ſup. notaui. Franc.de
Clapp.q.vnica, cauſa 102.n.5. ſicut ſolu
to matrimonio, ꝙ creditores habent ius
offerendi, ſi ſint poſteriores, Paul. Caſt.
d.l.2.poſt n.3.ff.ſol.matr.& ꝑ Doctores
quos ſup.notaui, Giurb.d.dec.16.nu.17.
Gram.dec.92.n.11.Franch.dec.54.n.4
Oſaſc.dec.138.in fin. Viu.dec.413.Fab.
de Ann.conſ.68.n.8.Theſſau. dec.207.
& mulieri bona viri poſſidenti, & credi-
tores afferre poſſe non eſt dubium.tex.
in l.cum tibi C. qui pot. in pigno. hab.
vbi Cyn.& doct. Afflict.dec.199.nu.2.
in fi.Curt.d. dec.8.in fin.Morot. de iur.
offer.n.11. Viui. dec. 277. nu.3. Gaill.
lib.2.obſer.92.nu. 6.8.12. quam uerio-
rem, & receptã ſententiam, dicit Gutti.
de iuram.confirm. par.1. n.10. practic.
quæſtion. lib.5.q.77. num. 13. Tuſch.
tom.5.litt.G.concluſ.78.nu.6.&13.

Eſt

204 Eſt etiã notandum, ꝙ † mulier non poteſt impedire creditores mariti conſtante matrimonio, ſe inueſtientes de bonis mariti, niſi prius agat contra virum, refert, & ſequit̃ Tho. Gramm. in addi. ad Affl. in d. dec. 199. lit. B. Caſtrenſ. d. l. 2. poſt n. 3. Hippol. de Marſil. in ſua pract. crim. in verſ. alia, §. aggredior n. 118. ubi dicit, ꝙ licet vxor in inſtrumẽto dotali habeat expreſsè obligata, & hypothecata bona mariti, & præferat̃ habẽtibus anteriorem hypothecam ꝑ l. aſſiduis, C. qui potiores in pignor. habeant. & l. 1. ff. ſol. matr. attamen ipſa mulier non poterit impedire creditores mariti, niſi prius agat contra virum, & petat ſibi dotem aſſignari ex aliqua iuſta cauſa, qua maritus vergit ad inopiam, & ſuper hoc ſequuta fuerit ſnĩa declaratoria Iudicis, ſm̃ conſ. Bar. incip. quærit̃ vtrum ꝑ viam detractionis, ꝙ refert Paul. Caſtr. in conſ. 219. in fin. & in d. l. 2. in princ. ff. ſol. matr. & ita deciſum fuit, refert Theſau. d. dec. 207. poſt n. 2. & ſub n. 3. dicit ideo cautè debẽt eſſe mulieris, & ſuper hoc inuigilare, vt ſi dubitent, ne creditores mariti bona accipiãt præueniant ipſæ præoccupando, & vtendo remedio l. ſi conſtante, & fuit de mẽte aliquorũ Aduocatorum, vt refert Bald. Nouell. de dot. p. 7. priuileg. 24. poſt n. 2. licet teneat cõtra Bar. opinionem ꝑ rationem ibi ꝑ eum, quẽ ſequit̃ Franc. de Clapp. q. vnic. cauſ. 102. n. 7. & malè, ſm̃ Marſil. loco cit. n. 119. ſed Gram. d. dec. 92. poſt n. 17. dicit quòd aliqui prauè intellexerunt Bar. in d. cõſ. quod debeat prius in diuerſo iudicio pronũtiari, & Muta d. c. 80. n. 14. dicit, ꝙ mulier agere etiã põt ꝑ viã exceptionis, & cõparere in iudicio, moto per creditores mariti contra illius bona excipiendo de dote ſua anteriori; quamuis Iudex in tali comparitione ſuper allegata inopia, cauſæ cognitionẽ debeat præmittere, & ſuper ea ꝓnuntiare, ꝑ Neguſ. in tract. de pign. in 1. mẽb. 5. p. princ. n. 29. & ſic in iudicio hoc facere põt, dicit ẽt Fontanel. de pact. nup. clauſ. 7. gl. 3. n. 36. & ſeq. aliàs non põt impedire exequutionem contra virum ſuum, factam prætextu dictæ ſimplicis vergentiæ ad inopiam, niſi prius fuerit lata ſnĩa in fauorem ipſius vxoris, & dictum ſit, quòd ſit locus reſtitutioni, ꝑ Soc. d. conſ. 111. n. 4. li. 3. Vrſil. ad Affl. d. dec. 199. Milanenſ. dec. 12. in fi. lib. 2. Bar. in d. l. 2. n. 7. ff. ſol. matr. Cyn. in d. l. vbi adhuc q. 12. Natt. conſ. 478. nu. 10. Surd. dec. 218. nu. 6. & dec. 256. n. 10. ſequit̃ Franc. Clapp. q. vnica, cauſa 102. n. 3. & n. 7. & cũ hac tranſit ẽt Bal. Nouell. loco cit. quod Iudex in tali cognitione vxoris debet p̃mittere cauſæ cognitionem ſuper allegata inopia, & ſuper ea interloquutoriã ꝓnuntiare, demũ vxorem admittere in ſua exceptione ꝑ Neguſ. loco cit. & Gram. d. dec. 92 poſt n. 17. Mut. dec. 23. num. 6. ibi dicit ꝙ omitti nõ põt, ꝑ Bal. conſ. 40. lib. 1. & conſ. 122. verſ. allegat̃ lib. 3. Socy. cõſ. 65. num. 8. lib. 1. Caſtrenſ. conſ. 8. lib. 2. & ꝑ alios ibi alleg. immo ſufficit, quod mulier in ſua petitione dicat, quod eſt parata oſtendere, quod maritus incipit malè vti ſubſtantia ſua, ut ſit effectus caſus conſignationis dotium, & poſſit recta uia agere contra tertios poſſeſſores, & impedire exequutionẽ faciẽdã ꝑ creditores, vt ibi Gram. ꝑ Bal. Nouell. poſt n. 18. & dicit ẽt Molfeſ. conſ. 11. poſt cõment. ad conſue. Neap. n. 43. f. 55. quod in iudicio aſſecurationis profert̃ ſententia vxorem eſſe aſſecurandã, quod etiã ꝓcedit pro dotibus, & antefato ſuper bonis viri, niſi bona fuerint ſibi reſtituta, quia maritus vergens ad inopiã põt de plano reſtituere dotem, vxori, abſq; aliqua probatione. Magon. dec. Lucen. 55. n. 4. & 5. Rot. Marchiæ apud Sebaſt. de Medices dec. 47. quos alleg. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 2. n. 4. p. 3. fol. 563. Do. Ant. de Virgil. vir doctiſs. d. tract. de legitim. perſonæ c. 17. poſt n. 29. quo caſu bona reſtituta mulieri conſtante matrimonio non poſſunt ab aliquo auferri, nec executio in illis fieri. Duen. Regul. 275. n. 14. Bero. conſ. 47. n. 3. vol. 1. Caualc. dec. 72. n. 44. p. 4. Imò põt impedire executionẽ creditorum ſi tãquam tertia ſe opponat prętextu prędictæ poſſeſſionis. tex. in l. à diuo Pio §. ſi ſuper rebus, ff. de re iud. ẽt Giurb. d. dec. 16. n. 10. & poſt n. 11. ſed quod hoc ꝓcedit ſi bona ſibi reſtituta tantũ ſunt

ex-

extimationis,cuius eſt dos valida eſt re
ſtitutio,& creditores impedit, not.ſup.
poſt num.78. & ſeq. Theſaur. dec. 207.
ergo mulier nõn habet exequutionem
paratam ante ſententi,am, Anchar. con-
ſil.118. addit. ad Bartol.in l. ſi cum do-
tem,§.eo tempore, ff. ſolut. matrimon.
hoc eſt in præiudiciũ tertij, ſecus mari-
ti,ut Mut.loco citato, ſecundum Bar. &
Bald. in auth.ſed iã neceſſe,C.de donat.
ante nupt.Io.de Pern.in d.l.1.ff.ſol.ma-
tri.addi.ad Saly.in d.l.vbi adhuc,§.cre
ditoribus, lit.B.& C. Idem Mut. in d.c.
105 18.ampl.8. n.12. & 13. Et † qñ mulier
agit hypothecaria contra extraneũ,de-
bet prius præcedere diſcuſſio in bonis
viri Bar.in d.l.ſi cõſtante n.72. ꝑ glo.in
d.l.vbi adhuc,in verb.qui non potiora,
verſ.cõtra,& auth.de fideiuſſorib.§.ne-
que col.1. idem tenet ibi Cyn. in 11.q.
ibidem Bal. ubi dicit,licet mulier in do
te plures hẽt fauores, & plurima priuile
gia,tñ non reperiẽ in hoc quò ad modũ
diſcuſſionis, ꝙ habeat aliquod priuile-
gium,& Specul.in tit.de donat.poſt di-
uorr.reſt.§.ſi.verſ.ſed quo iure,idem te-
net Roman. in conſ.187. licet in conſil.
430.contrarium conſuluerit,& malè, vt
ipſe fateẽ in d.l.ſi cõſtante, ſequiẽ Alex.
ibi,poſt n.22.verſ. ego autẽ ſubſtineo,
Bar.& reſpondet contrarijs,refert,& ſe-
quiẽ ibi Iaſ. nume.200. iuxta §.ſed ne
quis auth. de fideiuſſorib.vnde ſumitur
auth.hoc ſi debitor C. de pignor.& di-
cit eſſe mag. cõmunẽ opinionẽ in verſ.
ita uideẽ eſſe,& à n. 201. vſq; ad n.206.
refert contraria,illis reſpondet, & con-
cludit ſub nu.207.& licet ibi in verſ.qđ
videndum,tranſeat contra Bar.& cõem
opinionem,tamen poſt n.208.tu in iudi
cando,dicit,non eſſe diſcedendum à cõ
muni opinione, vt etiam dicit Bal. No-
uell. de dote, priuileg. 27. par. 8. & ita
judicatum fuſſe in ſacro Conſilio, di-
xit Vincent.de Franch.deciſio.270.par.
ſecunda, Gail. obſeruat. 27. num. 9. &
10. lib. ſecundo, Magon. deciſ. Lucenſ.
64.num.18.& ibi addit. Catrot. in tra-
ctat. de excuſſ. quæſt.75. num.4. par.2.
adde poſt omnes Maſtrill. deciſio. 109.
nume. 2. par. 2. nouiſſime ad de Ioan.
Aloyſ. Ricc. in ſua collect. dec. collect.
479. quam opinionem ſequuta fuiſſe
Rot. Marcheſ. vt ipſe refert, ꝑ Gramm.
dec.61. Neguſ.in tract.de pign. j. mẽb.
p.8.nu.25. dicens ab hac opin.non eſſe
recedendũ,in conſulendum, & in iudi-
candum, ſequiẽ Bernard. Henric.in ſua
aut. mag.cõ.opin concl.141.lib.3.Frãc.
de Clapp.d.q.vnica,cauſa 102.n.3. vi-
dendus,Barboſ.in d.l. ſi conſtante n.58
& ſeq.Fontanell.de pact. nupt. clauſ.7.
gl.2.p.3.nu.32.f.563.vbi dicit quòd ita
Senatus iudicauit,& quod ita procedit
206 ſol.matr.ibi n.33. Secus † quando ꝓce-
ditur ſummariè, & de plano, ſola facti
veritate inſpecta, ſm Grauett.conſ.198
col.3.Corn.conſ.55. n.3. Marian. Soc.
ſen.in cõſ.24.in vlt.col.quem alleg. Iaſ.
in d.l.ſi conſtante n.205. Marſil.in rub.
de fideiuſſ.col.6.uerſ.idem diciẽ Gratia.
dec.71.& ſeq.Menoch.de arbit. iud. q.
51.lib.j.nu.8. ubi plures citat,Rot. Ge-
nuenſ. dec.78. n.3. Aufrer. in addit. ad
Cappell. Tholoſ.deciſ.196. Guid.Pap.
conſ.163.& 164.Rol.conſ.9.n.21.conſ.
14.n.15.conſ.71.n.38.li.j.quos & alios
citat Theſſa. Pedam.dec.52.n.j.Ioſeph
Ludou.dec.Peruſ.45. nu.8. Maſtrill.d.
dec.109. n.4. & 5. & ita iudicatum fuit
ꝑ Conſiſtorium,ut ibi refert ſub nu.8.
ratio eſt quia virtute clauſulæ dictæ Iu-
dex poterit abſq; iuris ſollemnitatibus
ꝓcedere, Myſing. cẽt.2.obſer.44. adde
Io.Aloyſ.Ricc.in d.ſua collect.dec.col-
lect.699.vbi ponit multos effectus quos
habet clauſula prædicta. Io. de Portis
Vicentinus conſ. 23. inter conſilia col-
lecta crim.ꝑ Io.Bapt. Ziletto fol.157. ꝑ
notat.in c.ſepe de verb.ſignifi.& ꝑ Bar.
in tract.ad reprimen.vel ubi mulier ha-
beat clauſulam conſtituti,in ſua obliga
tione, quia tũc non teneẽ facere excuſ-
ſionẽ,Fontanel.d.clauſ.7.gl.2.p.3.n.34
de pact.nup.f.563.li.2. alleg.Ant.Fab.
in ſuo Codice,li.5.tit.7.de iur.dot.defi-
ni.25.& tit. 8. de rei vxor. act. defin. 2.
& li.7.tit.34.de priuil.dot. defin.1. & 2
Steph.Gratia.dec.71.& de hac clauſula,
ut fall.j. not. vel vbi eſt ꝓbatũ, debitor
non eſſe ſoluendo, Fontanell. loco cit.
n.35.& 37. In contrarium faciunt Bal.
Nouell.de dot.priuil.37.p.8.Rom.in d.
l.ſi conſtante, ubi dicit, ꝙ ita conſuluit
Lu-

Lupus in d.c. p veſtras §.34. de donat. int.vir.& vx. Alc.conſ.382.n.5. facit po ſtill. magna ad Abb. in c.peruenit de fideiuſ. Oſaſ.dec.2.n.15.Pedam.d.dec.52 nu.7.& 8.vbi dicit,ita iudicatum fuiſſe: ſed vbi conuentus hēt ius, & cauſam à debitore, dicto caſu ſine cōtrouerſia nul la requirit̃ diſcuſſio,dixit Maſtril.d.dec. 109. n.5.& 11.ſequit̃ Io.Aloyſ.Rizz.in d.ſua collect.dec.collect.479.verſ. limita primo: vel qñ expreſſe conſtat, non adeſſe alia bona debitoris obligari ad reſtitutionem dotis, ut ibi per Maſtrill.

207 Et in iſto caſu inopię qñ † mulier agit hypothecaria cōtra tertios poſſeſſores, non dēt in oībus bonis pignori incumbere, ſm Bar.in d.l. ſi conſtante q.3.p.4 iuxta not.in auth.& qui iurāt C. de bo. author.iud.poſſid. ſed ſolum p quantitate dotis,vt not.in d.l.vbi adhuc,& pbat̃ in ſimili in l.1.C. commu. de legar. & ibi gl.Raphael idē tenet in d.l. ſi con ſtante,& Io. And. in addit. ad Specu.in tit.de don. int.vir.& vx. §.ſi. in verb. ut notat̃ in d.l.ubi adhuc,ſequit̃ Alex.in d. l.ſi conſtante n. 34. vbi reſpōdet Rom. tenenri contrariū,idem tenet Paul. Caſtr.ibi n.5.& 6. ratio eſt ibi,quia alij cre ditores remanebunt fraudati, quia ſtatim q maritus incipiet malè vti ſubſtan tia ſua, quantumcunq; ſit diues, & ſoluendo, mulier poterit reducere ad manus ſuas oīa bona eius uiri, ut ponant̃ in ſequeſtro, & creditores mariti remanebunt deluſi: quia iſto caſu hypothecaria intentat̃ iure ſpeciali, idem tenet Iaſ.ibi n.23. Affl.d.dec.199. uerſ.ſecus. Giurb.d.dec,16.n.21.& ſeq. & quando maritus vergit ad inopiam, licere vxori ex multis prędijs vnū eligere,aut petere forte de melioribus pro aſſecuratione ſuę dictis,& donationis pp nuptias quā nos ſponſalitium dicimus, vſq; ad concurrentem quantitatem,dicit Fōtanell. in d.tract.de pact.nup.clauſ.7. gl. 2.p.8. n.30.Giur.d.dec.16.n.19.Capy.dec.46 n.4.Gaill.obſer.92.n.13. Vrſill.ad Affl. dec.8. Fab.de Anna conſ. 63.n.2. & 3. Guttier. conſ.19.num.13. Tuſch.lit.D. concl.761. num.39. Stephan.Gratian. diſcept.Forenſ.489.nu.15.lib.3. & non eſt ſicut alij creditores, qui p hypothecariam poſſunt auocare omnia bona ſibi obligata pro tuitione creditorum de iure communi, vt pignori incumbant d. auth.& qui,& ibi gl.de bon.author. iudic.poſſid. Ideo non poterit mulier per hypothecariā conſequi niſi tantū quan tum ſufficit pro dote, & illud ſequeſtrabit̃, & reſiduum tenet̃ remittere credito ribus, ſm Paul. Caſt. in d.l. ſi conſtante n.5.& 6.& ibi Iaſ.n.23.& per ea,quæ ēt

208 ſup. notaui, & iſto caſu † creditores habent ius offerendi quando mulier agit hypothecaria contra poſſeſſores bonorum mariti, vt ea teneant loco pignoris, & hypothecæ, & ita fuit iudicatum per M.C.V. Neapoli,ut per Tho.Celd. in d.auth.quod locum C.de collatio. & per tex.in l.Paulus §.qui pignori, ff.q.b. mod. pign. vel hypoth. ſoluit ſm ſupra dictum caſum dixit Affl.d.dec.199.n.3.

209 Et illud, quod dicimus de marito, ad inopiam vergente, pcedit † etiam in ſocero, cui dos data fuit, cum eadem ſit ra tio gl.in §.illud, in verb.inchoante uerſ. ſed quid auth.de ęqual. dot. & ibi Bart. n.3.& in d.l.ſi conſtante n.75.& cū ſeq. & concludit n.29.30.& 31. vbi dicit, licet lex loquat̃ de uiro, & de ſocero nihil dicat, remanet tamen in diſpoſitione iu ris communis, quæ eſt, ut eodem modo det̃ actio de dote, re, & tempore in ſocerum, quæ dat̃ in virum; non ergo (dicit ibi) ſumus nos, qui hanc legem extendimus, ſed aliæ leges eam extendunt, ut l. ſi quis C. de furt. quæ in ſeruo loquit̃ in caſu ſpeciali, & odioſo, per l.antiquam quæ extenditur ad filios, ut per l.ut tantum, §.j.ff.de ſeru.corrupt. dicit notabiliter gl.in l.quod uero, in fi. ff. de leg. & Senat. Fontanell.clauſ.7.gl.2.p.3. n.41. f.563.li.2. ubi dicit, q ita iudicatum fuit lex † ergo legem extendit, ea ratione, quòd ſi iſtud noſtrū beneficium mulier habet etiam contra contraneos poſſeſſores d.l.ubi adhuc, & per ea, quæ ſupra notaui: ergo multo magis contra ſocerum, ſm glo. in d. l. ſi cōſtante, in verb. mariti verſ.idē in ſocere, ſequit̃ ibi Bal. in verſ. in glo. ſed quid in ſocero, & ibi Alex.n.2.uerſ.in glo.in uerb.mariti, dicit communē opinionem, & ſub n.3. dicit, de hoc non eſſe dubiū, & ibi Pet. de

Bel-

Bellaper.& Iac.Aret.ſequit̃ ibi Iaſ.poſt
n.31.& 32.& cõcludit n.36.& Rip.poſt
n.51.ff.ſol.matr.Gail.lib.2.obſer.83.n.
6.verſ.40.pract.Papienſ.in form.libell.
tit.quo agit̃ ad dot.q.32.p.7.poſt nu.1.
in fin. Anchar.in ſuis quæſtionib.fami-
liar.q.29.n.7.p.1.gl.in d.l.vbi adhuc in
verb.ad inopiam,verſ. ſed quid in ſoce-
ro,circa medium,& ibi Cy.Pet. de Bel-
lapert.& Bal.n.22.ratio eſt ibi,quia ea-
dem eſt ratio in ſocero,quæ in viro: er-
go idem ius debet ſtatui,l.1.cum ſimil.
C.de interd.Ang.in d.§.illud,dicit etiã
communem opinionem Io.Campeg.de
dot.q.27.p.3.Berttacch.in ſuo reper. in
verb.ſocer.verſ.tertio,commune ẽt Cõ-
ſtant.de Rogge.in tract.de dot.verſ.de-
cimoquarto n.24. Palat.Ruui.in repet.
c.per veſtras, §.29. fol.115.col.3.verſ.
idẽ ergo erit,Bernard.Alfan. in collect.
iur.ciuil.n.1661.in d.l.ſi conſtante,in fi.
ratio eſt ſupra dicta: quia ubi militat
eadem ratio, idem eſt ius lit altio, ff.de
verb.oblig.l.fi.ff.ad l.Falcid.l.non alias
11 ff.de iud. vel quia † per identitatem ra-
tionis leges exorbitantes, ſeu deuiantes
à regulis iuris bene poſſunt extendi, ut
dicit Rogger.loco cit.n.25.in fi.& nota
ui etiam infra, Iaſ.in d.l. ſi conſtante n.
69. Molſeſ. in comment. ad conſuetud.
Neapol.d.q.5.p.6.n.36. poſt Cy. in d.
l.ubi adhuc ubi Saly.Surd.poſt alios de
aliment.tit.1.q.39.n.12.& ſeq.Neapod.
in conſuet. Neapol.in conſuet.ubi dos,
12 nu.26. ſecus ſi pater, † qui recipit dotẽ
pro nuru, emancipauit filium,& ei dotẽ
vxoris ſuæ reſtituit,nuru mandante, &
volente,quia ipſa nurus non poterit di-
cto caſu repetere dotem propter inopiã
ſoceri, ex quo non tenet̃ amplius reſti-
tuere dotem,Affl.dec.349.n.2.per Bar.
in l. ſanè, ff.de iur. dot. & ibi Riccard.
Mal. ſequitur Ludcu.in l.ſi cum dotem
§.tranſgrediamur, ff.ſol.matr. Pau.Ca-
ſtr. in l.2.& ibi Alex.ff.eod.Bal.Nouel.
de dot.q.34.p.7.in princ.Surd.de alim.
tit.1.q.38.num.19.ubi dicit,quòd pater
ſoluendo dotem filio liberat̃ conſen-
tiente nuru,per tex.in d.l. ſanè,ubi Bal.
Salyc. & Fulgoſ. & hoc intelligendum
eſt quando iuſta ſubeſt cauſa reſtituen-
dæ dotis, ſecundum Io.And.ad Specul.

in tit.de reſtituend.dot. poſt diuort.§.1.
in fine, Caſtr.in d.l.ſi cũ dotem,§.tranſ-
grediamur,n.4.Ancha.conſ.238. Natt.
conſ.496.nu.3. aliàs non liberatur, niſi
213 † cum iuramento promiſerit nurus de
non contraueniendo, & fiat reſtitutio
ad effectum,ut ſe,& ſuos alat, Bald. in
conſ.119.vol.4. Ruy.conſ.144.nu.13.
vol.5. latius Natt.d. conſ.496. ſub d.n.
9. Surd.d.q.78.n.20. & Anchar. d.cõſ.
238.nu.2. p cap. cum contingat de iur.
214 iurand.ratio eſt ibi,quia ſicut † iuramen
tum confirmat alienationem,à lege ꝓ-
hibitam, ita etiam reſtitutionem facien
dam ipſi mulieri: maximè quod fiat, ut
ſe, & ſuos alat: quoniam dos conſtan-
215 te matrimonio reſtitui poteſt † cauſa
pietatis, cauſa neceſſitatis,& cauſa utili
tatis,ut l.quamuis,& l.ſeq. ff.ſolu.matr.
vel ubicunque eſt cauſa honeſta, ut ibi
per Bald.poſt Io.de Aren.Giur.dec.24.
n.3.dixit Ancharan.d.cõſ.238. in prin.
quod etiam procedit contra extraneum
recipientem dotem, qui poteſt ſe obli-
gare pro dote,ut l.fi.C.de dot.caut.non
numerat. nam ſi ille ad inopiam vergit,
poteſt vxor dotem, & alia bona mariti
petere, gl. in d.l. ſi conſtante, quàm ſe-
quitur ibi Bar. col. 7. verſ. nono quæro
n.36.quia eadem ratio eſt,quæ in ſoce-
ro; lex † ergo, prolata in vno caſu,exten
ditur ad alium, habentem eandem ra-
tionem,idem tenet Dyn.in l. quę prop-
ter neceſſitatem,ff.de reg. iur. vnde lex,
diſponens ſimpliciter non dari actionẽ
conſtante matrimonio, debet intelligi,
niſi propter inopiam uiri, uel extranei,
qui dotem recipit, per eamdem ratio-
nem, facit tex.cum glo. in l.ob æs alie-
num,C.de præd. & alijs reb.minor. Ru-
uios in repet.d.c.per ueſtras,§.30.f.116.
quam etiam partem tenet Oddofred.in
d.l. ubi adhuc, colum.3. verſ. ſed ſi ex-
traneus, & Bald. in d.l.ſi conſtante,nu-
me.39. Ad hoc etiam eſt notandum,
217 quòd † ſi fratres ſtant in communio-
ne, & maior natu communia recipit,
& diſtribuit, & minor natu accipit
vxorem, & ſe obliget ad reſtitutio-
nem dotis, quòd talis reſtitutio dotis
debet fieri de communi patrimonio;
quia ſicut cæteri redditus peruenerũt ad

manus maioris fratris,ita & illa dos ꝑ-
uenisse censẽt,ita ſingulariter,dixit Bal.
ĩ cõſ. ſuo incip. Duo fratres,ſequit̃ Soc.
conſ.46. & Hippol.de Marſ.in ſua prac.
crim. §.diligenter n. 35. ſi ergo iſte fra-
ter maior,qui communia bona regit,ad
inopiam vergit, poterit uxor dotem re-
petere per ſupra dictam rationem. Nec
obſtat illa Doctorum ratio,quòd ꝓ do-
te non poteſt dari fideiuſſor : quia illud
218 eſt verum de dote conſeruanda,ſed † de
dote reddenda fideiuſſor dari poteſt, &
correus principalis,dixit Bal.d.§.tranſ-
grediamur,verſ.ſed reſpõdeo,circa me-
dium,idem ſentit Bar.in d.l.ſi conſtante
n.36.&45.D.Io.Caſtillo,ſotomayor de
conicct.c.26.poſt n.5.in fi.lib.4.& nota
ui inſ.q.4.
219 Item † ẽt ſi vtriq;,ſcilicet,marito, &
ſocero dos data fuerit, & alter ipſorum
vergat ad inopiam, mulier agere poteſt
ad dotis reſtõnem : ratio eſt,quia nega-
ri non poteſt cœpiſſe malè geri res pro
dote aſtricta, gloſ. in d.l. ſi conſtante in
verb. mariti, uerſ.item quid ſi maritus,
& ſocer,& gl.in d.l.ubi adhuc, in verb.
ad inopiam,in verſ.item quid ambo, &
per gl.in d.§.illud,in uerb.inchoate,ver
ſic. item quid ſi vtriq;, cum quibus tran
ſeũt communiter Doctores,dixit Ruui.
in repe.d.c.ꝑ veſtras §.32.in prin.Odo-
fred.in d.l.ubi adhuc,col.fi.verſ.ſed de-
nuo quæro hic,arg.l.4.ff.de lib. leg.ubi
dicit, intereſt noſtra plures habere debi
tores,& dictum gloſæ ſimpliciter ſequit̃
Pet.de Bellapert.& Ang.in d.§.illud, &
tenet Io.de Imol.in d.l. ſi cõſtãte,ver.tu
potes dicere,col.2. ubi Bar.n.32. Alex.
poſt n.3.uerſ.ſed dicit,Rip.n.52. ubi di
cit,ꝙ eſt vera abſq; dubio,Io.And.ĩ ad-
dit.ad Spec.in d.tit.de donat.int.vir. &
vx.§.formatis,& Cyn.in d.l.ubi adhuc
in 2. q. ſequit̃ ibi Albe.de Roſat.col.2.
verſ.quid ſi ſocer,ubi Saly.2.q.Anch.in
ſuis qõnib. familiarib.q.29.p.1.n.6. fa-
cit ad hoc quod dicit Bar.in l.ſi cũ dotẽ
§.trãſgrediamur,uerſ.qñq; parer, ff. ſol.
matr. ꝙ gloſſa multũ facit laborare Do-
ctores,variè diſtinguentes:& ideo qua-
tuor ſunt opiniones, ſm Alex. in d. l. ſi
cõſtante,& ibi Ripa, & Io. Cãpeg.in d.
trac.de dot.q.28.quas ẽt refert Crot.ſu
per d.l.ſi cõſtãte,& Ruu.in d.§.32.Fõta
nel.de pact.nup.cl.7.gl.2.p.3.n.69,li.2.
Prima fuit opinio ſubtiliũ Vltramon
tanorũ Pet.de Bellapert.& Iac.de Aret.
220 qui tenuerunt,ꝙ † qñ ſunt duo Rei de-
bendi,& vnus eorũ vergit ad ĩnopiã al-
ter nõ, cõtra neutrũ agi poſſet, quã opi-
nionẽ ſequit̃ Roma.in d.l.ſi cõſtante,di
cens,ꝙ iſta opinio poſſet in puncto iuris
defendi,ſequit̃ ẽt Crott.ibi n.44. in fin.
cũ diſtinctione, ut ĩ. ratio ipſorum eſt,
221 quia † diuitiæ vnius ex correis debent
ſupplere ꝓ inopia alterius,l.ſi plures,§.
prętoria,& gl.in verb. aggregãdæ,ff.de
fideiuſſ. q. tex.ad hoc ſingularem repu-
tat Crott.in l. mulier, C. de iur. dot. cũ
qua opinione Vltramontanorum tran-
ſit etiam Iaſ.in d.l. ſi cõſtante,poſt n.86
verſ. ego ſequor illam, quam defendit
per multas rationes ibi,ſequunt̃ Crauet.
conſ.164.in fi.Socy.ſen.conſ.506.nu.14
& ſeq.lib.5.vbi ponit rationes, & dicit,
quòd ita procedit in puncto iuris, Vtſil.
ad Affl.dec.312. Cartar. dec. Genuenſ.
117.n.3. Craſſ.art.coll.bon.q.15.nu.1.
lib.2.& Caualc.dec.34.nu.26. p.1. vbi
222 dicit,quòd † bona fideiuſſoris dicuntur
eſſe bona principalis.
Secunda fuit opinio Bartol. ſcilicet,
223 quòd † quando ſocer, & maritus ſunt
duo Rei debendi, paupertas vnius no-
cet alteri : & ſic propter paupertatem
vnius, poteſt agi contra alium vxor ad
reſtituendam ſibi dotem, in d.l. ſi con-
ſtante poſt nu.32,ubi dicit, licet regula
riter factum vnius non noceat alteri ta-
men fallit ad perpetuandam actionem
per l.fi.& auth.hoc ita,C.de duob.reis,
per rationes ibi per eum nu. 33. & ſeq.
quam opinionem ſequunt̃ Roman. ſi-
bi contrarius in conſ.462.nu.3.& Paul.
Caſtr. conſil.126. cum quadam tamen
moderatione ibi ꝑ eum,idem tenet Iac.
Butrigar.in d. authen. quod locum, C.
de collat. & iſtam opinionem ſequitur
Ancharan. in d. quæſt. 29. num. 6. in
ſuis quæſtionibus familiarib. vbi dicit,
224 quòd † duo in ſolidum obligati ſi repe-
riantur, & alter uergit ad inopiam, al-
ter non, poteſt agere ad reſtitutionem
dotis, & Palat. Ruuios in repet. d. cap.
per veſtras dicto §.32. par.3. de donat.
in-

inter vir.& vx. D. Io. del Caſtillo ſoto-
mayor de cõiect. vlt.vol. d.c.26. poſt n.
5. in fi.lib.4.f.216.in prin. Burſ.conſ.56.
n.1.lib.j.ubi dicit poſſe tñ cõtra eũ agi;
eſto quòd correus alter,uel fideiuſſor de
dote reſtituenda dives eſſet.

Tertia opinio eſt, Bal.& Ang.tenen-
tium cõtra opinionẽ Bar.in d.l.ſi cõſtã-
te,ꝙ † qñ ſunt duo correi, vt in caſu no-
125 ſtro,paupertas vnius non nocet alteri:
quam Bal.opinionẽ dicunt eſſe ęquiorẽ
Raphael Cuman.& Moderni in d.l.ſi
cõſtante,& in l.quoties, C.quod quiſq;
ord.conuc.lib.11. quã etiam opinionẽ
ſequit̃ Ripa in d.l.ſi cõſtãte,n.52.& 53.
Additio ad Paul.de Caſtr.conſ.6.n.27.
in fi.lib.3. Sed benè põt agere contra il
lum,qui vergit ad inopiã, ſm Bal. in d.
l.ſi conſtante,in verſ.Cy.arguit ad hoc;
ratio eſt ibi, quia conditio ex poſt fa-
cto duorum reorum põt diuidi, ut vnus
ſit deterioris conditionis altero, ſequit̃
Bart.ibi poſt n.42. nam & tu intelligas,
dicens,in hoc non eſt dubium,ſcilicet ꝙ
126 † poſſit agere cõtra eum, qui ad inopiã
vergit,& ibi Alex. poſt n.3. in fi. per d.
l.mora,§.fin.de vſuris,& hæc eſt magis
cõis opinio,refert Iaſ.in d.l.ſi cõſtãte,
poſt n.42.verſ. & ſic tenent de directo,
dixit ueram opinionẽ Bald.Campeg.in
tract.de dot.q.29.p.3. col.3. uerſ.& ſic
uera ſit opinio Bal.& Crot. in d.l.ſi con
ſtante poſt n.39. in fi.

Qnarta fuit opinio Paul.Caſtr. in d.
l.ſi conſtãte,poſt n.8, ubi tenet, reiectis
127 dictis ꝓ Doctores,ꝙ † ſi peruenit ad pau
pertatẽ, uel incipit malè uti ſubſtantia
ſua ille,q ſubijre onera matrimonij, peti
poſſit conſignatio in bonis eius,& ſi illa
bona non ſufficerẽt,& in bonis alterius;
quoniã fit ꝓp duo, ſ. ut mulier cum ſua
familia alat̃,& ut ſit ſecura de dote, idẽ
ſentit in d.conſ.6.poſt n.20. quam opi-
nionem Paul.de Caſtr.dicunt eſſe cõtra
cõem ſententiam omnium Alexand. in
in d.l. ſi conſtante, poſt nu. 3. uerſ. aut
alias, Rip. nu.94. & 95. & ibi Crott. &
Campeg.de dot.q.28. Palat.Ruui. d.§.
32.col.3. uerſ.Paul.de Caſtro, in fin.li-
ceat tranſeat cum opinione gloſſæ, di-
cens, Doctores non benè reſpondent
d.§. illud, Sed iſto caſu diſtinguendũ
eſt iſto modo; aut ſunt ſocij, quibus
fuit tradita dos, & indiſtinctè procedit
228 opinio Bart. quòd † inopia unius no-
ceat alteri,ut ipſe tenet in d.l. ſi conſtan-
te nu.32.verſ.& tunc ſi ſunt ſocij,non vi
det̃ dubium,& ibi Alex.poſt nu.3. in fi.
ſequit̃ ibi Ripa n.54. quam etiam opi-
nionem ſequit̃ Campeg.d.q.28. verſic.
poteſt etiam ſaluari,argum.l.pen.C.de
duob.reis d.l.mora,§.fi. de vſur.ſm cõ-
munẽ intellectum,ſequit̃ Crott.in d.l.ſi
conſtante,n.42. ubi dicit,ꝙ ita tenet cõ
munis ſchola,& reſpondet Vltramonta
nis,& Imol.d.conſ.100. n.7.verſ.in con
trarium dicit, quod certum eſt de iure
communi non ſolum contra uirum, ſed
etiam contra obligatos cum uiro,& eo-
rum bona agere poſſit ad petendam do
tem per gl.in d.l.ubi adhuc,& d.l.ſi con
ſtante,& ibi Bar.n.29. in fi. & notaui ẽt
ſup. verſ.& illud,quod diximus, & hæc
eſt ueriſſima opinio; quia † lex prolata
229 in vno caſu extendit̃ ad alium, habentẽ
eandem rationem,per Dyn. in l.quĩ ꝓp
neceſſitatem, ut ſupra notaui, & infra
notabo ampliat.4. verſ.& non obſtat,
circa principium 5.quæſtionis.

230 Aut nõ ſunt ſocij,& tunc opinio pro-
cedit Bal. à qua non recedendũ,tanquã
veriore,& ęquiore, quã omnes ſequun-
tur; & reſpondet̃ Bartoli opinioni per
Io.Campeg.in d.q.28. dicentem,quòd
tex.in d.auth.quod locum,in quo ſe fun
dat Bart.loquit̃ in beneficio diuiſionis,
introducto de iure ſpeciali, & facilius
tolluntur ea,] quæ ſunt de iure ſpeciali,
quàm de iure communi l.eius militia, §.
militia miſſus, ff. de milit. teſtam.& ibi
gl. in uerb.quocunque,& in auth.de nõ
alienand. §. quia uerò ueriſimili, circa
fin.ſed de iure communi dos conſtante
matrimonio peti non poteſt,[ut ſup. no-
taui, ergo non eſt eadem ratio, & ideo
231 † ſecundum Bal. opinionem pau-
pertas vnius non nocet
alteri; quia de iu-
re ſpecia-
li,
hic de iure communi, niſi
ſint ſocij.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, in ſolidum condemnatus ad reſtitutionem dotis, non tenetur niſi quatenus facere poteſt, deducto ne egeat.*

2 *Maritus deducit quantum ſibi ſufficit ad victum nè egeat, ſecundum qualitatem ſuæ perſonæ.*

Alimenta ſunt taxanda ſecundum tẽpus, & ætatem perſonæ, ibid.

Tria tempora ſunt conſideranda, in taxatione alimentorum, ibi.

3 *Extimatio ne maritus egeat quomodo facienda eſt.*

Alimenta ſunt danda ſecundum qualitatem perſonæ, ibid.

4 *Nobilis non cogitur edere cibos ruſticorum.*

Nobili ſoluenda ſunt alimẽta pro ſe, & famulis. ibid. n. 4. & 5.

5 *Nobilem non decet, vt ſibi ipſe ſeruiat.*

Alimenta non ſunt taxanda ad abundantiam, ſed ad commoditatem. ibidem.

6 *Ruſtici medica deducunt alimenta, & facile aluntur.*

7 *Iuuenes maiora deducunt alimẽta, quàm ſeniores.*

Ruſticus, non ſolet pullis, vel alijs delicatis cibis viuere, ſed caſu cepis, & fabis.

Ruſticis vſus Corueum eſt inter dictus.

8 *Peccare dicuntur, qui pauperibus lauta cõuiuia faciunt.*

9 *Verbum (facere poſſe) extenditur iuxta eorum dignitatem.*

Alimenta ſunt danda, ſecundum conſuetudinem locorum.

10 *Commodè, & honeſtè nõ uidetur fieri poſſe quod non poteſt fieri honeſtè.*

11 *Iudicis arbitrio committitur exactio deducto nè egeat ſecundum qualitatem perſonæ.*

12 *Maritus non deducit nè egeat ſecundum qualitatem perſonæ, ſi mulier eſt inops.*

AMPLIATIO PRIMA.

PRimò amplia, quòd
iſtud priuilegiũ ha-
1 bet etiam † maritus
qñ eſt inſolidũ con-
dẽnatus, quia non
obſtante ſnĩa exigi
non pôt niſi in quan
tum facere pôt, deducto nè egeat, Bald.
in l. 2. C. qđ cũ eo, poſt n. r. verſ. & not.
vbi dicit, licet Iudex ſimpliciter in ſnĩa
condẽnaret, tñ tacitè hoc beneficium ei
dať à lege, Cãpeg. in d. tracta. de dot. q.
238. fall. 17. p. 3. Alber. de Roſat, in l. ſũt
qui ff. de re iud. ratio eſt, quia qñ mari-
tus non eſt ſoluendo, non tenebiť inſoli
2 dum, ne inde opprimať, ſed † deducit
quantum ſibi ſufficit ad victũ ſ'm condi
tionẽ ſuæ perſonæ, Io. de Imol. Raffael.
Alex. & Ang. in l. ſi maritus, ff. ſol. matr.
tenet idem Ang. & Imol. in l. Neſennius
§. fi. ff. de re iud. Bald. in rub. C. qui bon.
ced. poſſ. & l. tutor, §. 3. ff. de admin. tut.
& alimenta ſunt taxanda ſ'm tempus, &
ætatem perſonæ. Bergni. de vſufr. c. 2. n.
28. Io. de Amic. conſ. 56. Pariſ. conſ. 98.
n. 29. Rolà Vall. conſ. 56. vol. 2. Crau.
conſ. 187. vol. j. Et iſto caſu ſunt conſi-
deranda tria tempora, ſ'm Zaſium in §.
item ſi de dote inſti. de act. ſcilicet qua-
litas patrimonij, conditio perſonæ, &
qualitas temporis,
Primò caſu vidẽdum eſt ſi dos ſit ma
gna, vel parua, & ſi patrimonium mari-
3 ti ſit pinguius, vel exiguum, & tũc † pro
modo facultatum ſit extimatio, Ang. in
l. tutor, & l. cum plures, ff. de admin. tut.
Secundò caſu conſiderať, ſi maritus
eſt in dignitate; ex quo tunc ꝓ eius di-
gnitate cõſtituendus eſt liberalis ſum-
ptus ex dote, ut poſſit viuere ꝓ eius ſta-
tu D. And. Molfeſ. ad conſue. Neap. p. 5.
q. 6. n. j. & 2. vbi dicit, ꝙ nobili præſtari
debent alimenta ſ'm illius conditionẽ,
4 & qualitatem: quia † non cogiť edere
cibos ruſticorũ, c. non coguntur 41. diſt. &
etiam pro famulis ſunt illi ſoluenda ali-
5 menta; quia † non decet, ut nobilis ſibi
ipſe ſeruiat, l. habitatio. ff. de ventr. in
poſſ. mittend. l. tutor, ſ'm dignitatem, ff.
de admin. tut. Surd. de alim. q. 18. n. 9. &
ſeqq.

ſeqq.tit.4.&q.24.per tot.non ad copiã,
& abundantiam, ſed ad cõmoditatem,
& congruentiam, iuxta perſonarũ qua-
litates, vt in l. in condemnatione,& ibi
Dec.& Cagnol.ff.de reg.iur. & l.miles,
& l.ſunt qui,vbi Doctores, ff.eod.Mo-
nach.de exequut,in veſtib.c.12.n.7. ſed
ſi eſt artifex,magis exigua alimenta dã-
da ſunt ex dote, hoc eſt qñ ex arte ipſa
non põt viuere ſm eius qualitatem, vel
illam exercere nõ põt ſine dedecore eius
cõditionis,vel quia eſt infirmus,vt not.
infra fall.8.& 9. aliàs nõ gaudet iſto no
ſtro beneficio,l.ſi quis argentũ,§. ſed &
ſi quis,& ibi gl.verſ.quantum donauit,
C.de donat.l.cum alimenta, ff. de alim.
legat. & notaui inf.in quæſt....fall.1. Si
verò ſit ruſticus, modicũ deducere de-
6 bet,quia † ruſtici facilè alunt, gloſ.in l.
ſeruis vrbanis,in ver.cibarijs ff.de leg.3

Tertiò caſu cõſiderandum eſt, an ma
7 ritus ſit ſenex, an iuuenis, † quia iuue-
ni deducit maior ſumptus q̃ ſenibus, &
ſm iſtas conditiones militat iſtud no-
ſtrum beneficium,tàm circa maritum,q̃
circa oẽs alias perſonas, habentes iſtud
priuilegiũ: quę conditiones ſunt valde
notabiles,& eſt ſm mentem glo. in d.l.
maritũ,vbi ratio nè egeat, eſt ſm quod
põt viuere,ſcilicet ſm qualitatem, per-
ſonarum, & facultatum, & iuxta perſo-
næ qualitatem relinquenda ſunt alimẽ-
ta,& ſumptus; quia alia aſſignant nobi
li: alia ignobili: alia diuiti: alia ruſtico,
duris laboribus aſſueto: alijs enim cibis
vtit nobilis,alijs ruſticus: ruſticus enim
& pauper non ſolent pullis,vel alijs de-
licatis cibis viuere,ſed caſu,cępis,& fa-
bis,gl.in d.l.ſeruis vrbanis,in d.verſ.ci-
barijs,Molſeſ.d.p.5.q.6. n.3. Monach.
d.c.12. n.5. Coler. de proceſſ. exequut,
c.3.p.2.n.115. D.Cataldinus de Bon-
compagnis de viſſo. conſ.54.inter conſ,
crim.diuerſ.n.7.recoll.p Io.Bapt.Zilet-
ti vbi ẽt vſus carneum ruſticis eſt inter
dictus. Cornel.Beninca ſ.de paupert. q.
8 6.n.8.vbi dicit, q † peccare dicunt, qui
pauperibus lauta conuiuia exhibent,c.
vnum,& c.criminis 25.diſt.ante fin.per
Boer.in tract.de author. magn. Conſil,
n.30.Molſeſ.d.q.6.n.4.poſt Bal. Tiraq.
Iaſ.Affl.& plures alios,quos cit. Surd.
d.q.18.n.12.& 13.Io.Franc.de Pont.in
tract.de poteſt. Proreg.in tit.de abund.
ciuit.§.5.n.6.& aliter conſeruat digni-
tas patris,uel ſoceri nobilis,aliter digni
tas ruſtici, ita ut ſatisfiat menti legis,
quæ rectiſſima ratione noluit hos exige
re in plus q̃ facere poſſunt: & verbum
9 iſtud † (facere poſſe) extimandum eſt
iuxta eorum dignitatem, arg. tex. & gl.
in l.dignitate,& l.nepos, ff.de verb.ſig.
dixit Beat.in c.17. nu.68. & 69. de ino-
pe debit.Cepoll.in tract.de Imper.mel.
deleg.n.22.priuileg.nobil.Pau.Cerad.
in tract.de iur.patr. in 6.p. q.7.Hippol.
in repet.Rubr.de probat. col.5. Affl. in
conſti. huius Regni Siciliæ, incip. qua-
litas perſonæ, col.2. Rocch. in tract. de
iure patron.in verſ. inutile in 3.q. part.
princip.& ſm conſuetudinem locorum
tex. in l.3. §. proinde ff. de in rem verſ.
Luc.de Penn.in l.3. C.de milit. teſtam.
lib.12. Rebuff.in l.vero, verſ. colligite,
col.2.& verſ.intelligite col.7.& in l.mul
tarum,col.9.uerſ.hoc elucidat, in fi.ſub
verſ.peſterie, ff.de uerb.ſig. Proſp. Paſ-
ſett.conſ.82.n.1.2.& 3.Monach.d.c.12.
n. 8. & qualiter debeant eſſe alimenta
relinquenda huiuſmodi priuilegiatis,
vide Coſt. de remed. ſubſid. remed.29.
per tot.& Fontanel.de pact.nupt.clauſ.
7. gloſſ.3. lib.2.f.743. p.11. Et ſic ma-
to, cum agit de exactione dotis, relin-
qui debent alimenta ſm dignitatem, &
cõditionem ſuam, Surd. de alim. tit.4.
q.18.poſt n.45.verſ.contra tñ,ubi alleg.
Cy.in l.unic. §.cum autem C. de rei vx.
actio. Bald.in l.j. C. quod cũ eo, & in d.
rubr.C.qui bon.ced.poſſ.Aret.in cõſ.17
col.pen.nu.5.Tiraq.in tract.de nobil.c.
20.n. 142.verſ.nobili ſane Campeg. in
tracta.de dot.p.3.q.239. Didac.in epit.
de ſponſal.p.2.c.8.§.6.n.7.& hanc par-
tem dicit cõem Alcia.in l.nepos procu-
lo,ff.de ver.oblig.Bertrãd. in conſ.242.
in fi. vol.3.Rimin.inſti.quib.alien.licet
n.362.Gabr.cõm.opi.lib.6.tit.de alim.
concl.j.n.31. Cordub.in l.ſi quis à libe
ris,§. ſed ſi filius,n.74.ff.de liber.agnoſ.
Lancellot.Gaill.in conſuet.aliã,in uerſ.
ſed dos,q.6. n.102. ubi referendo alios
Doctores, dicit, hanc partẽ eſſe ſeruan-
dam in practica Peregr. in tract.de iure
fiſc.

fiſc.lib.3.n.72. verſ.cõtra tamen: ratio
eſt ſupra p Doctores in d. l. nepos pro-
culo, quod alimenta prçſtanda ſunt ſm
dignitatem,& qualitatem pſonæ alimẽ
tandæ; ex quo enim commodè,& hone-
10 ſtè † non videĩ fieri poſſe,quod non põt
fieri honeſtè,d.l.in condemnatione, &
ibi gl.magna,verſ. diciĩ, Surd. d.q.78.
n.2. Decia.reſp.39.n.127.vol.2. vbi di
cit,ꝙ diciĩ, maritus facere põt, quod ſi-
ne difficultate,& ſm qualitatem, & con
ditionem perſonæ põt, & notaui ſup. in
procem.1.p.verſ.2.& ſm conditionẽ, &
ætatem,ex tex.in l.hæreditatem, ff.ad l.
Falcid.ita Pet.de Plat.in d.§. item ſi de
dote n.3.inſtit.de act.& Faber, & Ang.
ibi,Molin.in tract.de contract.diſp.113
11 n.6. quæ † ratio habenda ſtatus, & per-
ſonæ committiĩ arbitrio Iudicis pru-
dentis,ut dicunt Mol.& Compeg.in lo-
cis cit. & notaui infra fall.8.in fin.dicit
ẽt Surd.d.q.18.tit.4.nu.47. ubi allegat
Didac.in d.c.8. n.8. quẽ ſequiĩ Peregr.
12 loco cit. Hoc tamen procedit qñ † mu-
lier eſt diues, & haberet vnde viueret,
ſecus qñ mulier eſt adeo inops, ꝙ ſi vir
ſm dignitatem ſibi retineat, non poſſet
mulier ſibi ipſi ſuccurrere,dixit Imol.in
d.l. ſi maritus, & Alex. in d.l. maritum
verſ. hac concordia poſt nu.2. quia tali
caſu maritus non deducit ſecũdum eius
qualitatem,& notaui infra fall.4. & di-
cit Brun.de ceſſio.bonor. d.q.31.ptinc.
poſt num. 3.

SVMMARIVM.

1 *Maritus beneficium,deducto nè egeat,ha-
bet etiam ſi dos pro delicto uxoris con-
fiſcata eſſet.*
2 *Fiſcus habetur loco heredis, tàm in oneri-
bus,quàm in honoribus.*
3 *Fiſcus eandem obligationem habet contra
maritum, quam vxor habebat, & nu-
me. 4.*
4 *Priuilegiatus vtitur priuilegio contra pri
uilegiatum.*
5 *Priuilegiatus vtitur priuilegio contra pri
uilegiatum quando tractat de damno
euitando: & quid in fiſco. & num.6.
7. & 8.*
9 *Procurator ſi ad mortem ſit condemnatus
exequutio differri debet vſquequo ra-
tionem reddiderit: ſed contrarium de
conſuetudine ſeruatur.*
10 *Dos in quibus caſibus confiſcatur. & n.11.*

AMPLIATIO SECVNDA.

1 SEcundò amplia quod
† maritus hẽt iſtud
priuilegium etiam ſi
dos eſſet cõfiſcata p
delicto mulieris, per
rationes, ut infra, l.ſi
maritus, ff. ſol.matr.
Campeg.in d.tract.de dot. q. 238. fall.
vlt.& q.290.p.3.Brun.de ceſſio. bonor.
4.p.princ.q.20.n.29. Bal.in l.quod no-
mine n.2.ff.de condit. indebit. Alex. in
l.maritum fall.20. ff.ſolu.matr. ratio eſt
ibi,qa ſi maritus vtiĩ iſto beneficio,con
uentus ab hçredibus uxoris,ita ẽt qñ cõ
ueniĩ à fiſco,qui habeĩ loco hæredis,al-
leg.l.tutoris,C.ad l.Iul.de vi l. fiſcus, ff.
de iur. fiſc.Clar.in pract.crim.§.fi.q.78.
n.23.& 29.Plot.conſ.130. nu.87. Becc.
2 conſ.8.n. 12.& † habeĩ pro hærede,tam
in oneribus,quàm in honoribus, l.2. C.
de vi public. l. inter §.fin. ff.de fideiuſ.
Crauet.conſ.265.n.7.Surd.de aliment.
3 tit.j.q.31.n.8.9. & 10. Et † ſequuta con
fiſcatione tranſit in fiſcũ oĩs obligatio
ciuilis,& naturalis, Calcan. conſ.66. n.
4.& Surd.d.q.31.n.5. ergo qñ eſt conuẽ
tus à fiſco pp delictum vxoris,non tene
tur niſi in quantũ facere põt, ſicut tene-
baĩ uxori, Intrigl.de caſib.conſc.caſ.35
4 & 37.Brun.d.q.20. nu.29. Et † illãmet
obligationem fiſcus hẽt contra maritũ,
quam uxor habebat, dicit ẽt Iaſ. in d. l.
quod nomine, poſt nu.1. verſ.tertiã fall.
vbi duplici ratione comprobat illã am
pliationem: prima,quia † fiſco nihil eſt
5 ſpeciali magis, q̃ in priuato,niſi lex ex-
preſsè dicat,alleg. gl.in l.1.C.de petitio.
hçred.l.ueniunt,§.priuatorum ff. de cõ-
dict.indeb. Secunda, quia fiſcus † ſuc-
6 cedens priuato, utitur iure priuati, l.cũ
quædam §.filius,ff.de iur.fiſc. Bal.in ru-
bri. C.de iur.fiſc.Ergo fiſcus conuenien
do maritum ad dotis reſtitutionem, vti
tur iure vxoris; & ſic maritus pp deli-
ctum uxoris non cõdemnatur, niſi qua-
tenus

tenus facere pōt, vt d.l. ſi maritus, ratio eſt ibi in textu, ne in pniciem mariti mulier puniať, nec plus q̄ mulier, cui fiſc⁹ ſuccedit, habere dēt, ſequiť ibi gl. in ver. in perniciem, alleg. l. cū quidā, & l. in cibus §. non dēt, ff. de re iud. l. ſi conſtante §. fi. ff. ſol. matr. l. ad fiſcū ff. rer. amotar. Bal. in d. l. maritus, ubi debitor cōfiſcati nō teneť niſi quaten⁹ tenebať creditori priuato, vt ibi Bar. & Pau. Caſt. ubi dicit
7 q priuilegiatus vtiť priuilegio ꝯ priuilegiatū Cy. i auth. quas actiones, C. de ſacroſ. eccl. eo magis q a maritus eſt priuilegiatus in ſpecie i iſto beneficio aduerſus vxorē, not. in procem. r. p. poſt n. 2. in fi. & fiſc⁹ eſt i genere tot. ti. de priuil. fiſc. ſed priuilegiatus ī ſpecie vtiť priuilegio ꝯ priuilegiatū in genere, dixit Surd. de alim. tit. 8. priuil. 18. n. 7. Corn. cōſ. 140. col. 1. li. r. Gomeſ. in §. rurſus n. 29. verſ. vel ſecundo dicas, de actio. Paul. de Mōtepic. in repet. l. ſi titia, §. titia n. 32. ff. de legat. 2. & Barb. in conſ. 38. 7. col. lib. 3. Abb. in c. auditis, in pen. not. de reſti. in integr. & in c. ad aures, de præſcr. ponit Bal. in l. 2. C. de priuileg. fiſc. & in auth. habita C. ne fil. pro patr. maximè quòd maritus tractat de damno euitādo, l. verū, §. fi. de minorib. ſm Ang. de Aretin.
8 in d. §. rurſus. vbi dicit, quòd † priuilegiatus vtiť priuilegio contra priuilegiatum, quando agitur de damno euitando, tenet etiā Bar. in d. l. maritum, Bald. in auth. perpetua, C. de ſacroſ. eccl. Pet. de Anch. in conſ. 37. poſt nu. 2. col. 2. in prin. Paul. de Caſt. conſ. 37. in fi. vol. 2. not. fall. 4. poſt n. 5. Ergo maritus conuentus à fiſco pro delicto uxoris, gaudet iſto beneficio, quia tractat de damno euitando, Alex. Trentacinq. var. reſol. li. j. de reſcr. reſol. 1. n. 14. & §. hęc rō non obſtat, vbi dicit, quòd priuilegiatus in ſpecie non vtiť priuilegio contra priuilegiatum in genere, quando priuilegiatus in ſpecie tractat de lucro captando, & in genere priuilegiatus tractat de damno, euitando, ſecus eſt, quando priuilegiatus in ſpecie tractat de damno euitando, & in genere priuilegiatus tractat de lucro captando, quia tunc priuilegiatus in ſpecie vtiť priuilegio contra priuilegiatum in genere, fiſcus ſuccedens in dote nō vtitur ſuo priuilegio contra maritum, vt tollat ei ſuum, nè exigatur vltra quam facere poſſit, idem in §. ratio eſt, ibi poſt n. 15. Et notatur
9 ad hoc, quòd † ſi procurator, uel negotiorum geſtor fuerit condemnatus ad mortē, debet differri exequutio vſquequo reddiderit rationem adminiſtrationis, ne in perniciem domini puniať, l. 1. C. de bon. proſcript. facit l. ſancimus, de pęn. & Bal. in d. l. maritum licet Alex. dicat, quòd contrarium tenet Bald. ibi, & hoc dicit, quia lectura Baldi, quā Alex. habebat, erat defectiua, ita dicit Brun. d. q. 20. n. 29. dicit etiam Campeg. d. q. 238. fall. 20. In mea autem lectura Bal. reperio prædicta tenere per d. l. ſi maritus la 2. ſed hodie dicta doctrina Bald. non ſeruať de conſuetudine, ſed ſtatim mittitur exequutioni condemnatio: ergo iſto caſu maritus non tenetur fiſco, niſi quatenus facere pōt, deducto nè egeat ſicut tenebatur uxori delinquēti.
10 Eſt autem notandum, quòd † conſtante matrimonio dos non confiſcať, uel publicatur, niſi in quinque caſibus propter delictum uxoris, tex. eſt, & gl. & ibi Bar. in l. quinque caſibus, ff. de bon. dānat. Bald. in l. 1. C. de bon. libert. idem tenuit Roma. in l. de die, §. qui mulierē, colum. 3. ff. qui ſatiſd. cogant. ubi ponit quinque caſus, in quibus dos poteſt publicari, ſequiť Pet. de Montefort. in conſtitut. Illuſtriſſ. D. Caroli ſecundi Principis Saler. huius Regni Siciliæ in glo. rubr. Item ſtatuimus, quòd ſi forte, in verſ. an autem, propter delctū, colum. 2. lin. 39. mihi fol. 320. Farin. quæſt. 25. num. 13. & 14. lib. 1. Petr. Rauenn. ſingul. 163. ſed Alberic. de Roſat. in 3. par. ſtatutor. in 4. quæſt. incipient. quæ-
11 ro an ex delicto, dicit, quòd † dos conſtante matrimonio confiſcatur quandoque pro tertia, ut l. fin. ff. ad l. Iul. de ui priuat. quandoque pro dimidia, ut l. ſi quis aliquid §. ſi quis inſtrumentum, ff. de pęn. quandoque tota in quinque caſibus, refert Petr. de Montefort. loco citato, mihi fol. 321. colum. 1. lin. 35. videndus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Maritus habet beneficium, deducto nè egeat, non ſolum quando conuenitur actione de dote, ſed alia actione. declara ibid.*

2 *Maritus conuentus actione prorſus ſeparata ab actione de dote, an gaudeat iſto beneficio.*

3 *Maritus conuentus ex contractu facto ſoluto matrimonio, an gaudeat beneficio, deducto ne egeat. declara ibidem.*

4 *Maritus propter eius culpam, & dolum in exigenda dote perdit priuilegium.*

AMPLIATIO TERTIA.

TERTIO amplia, ma-
1 ritum † habere iſtud
priuilegiũ, deducto
nè egeat, etiã ſi agaẽ
contra eũ non actio-
ne de dote, ſed alia
actione, ac ſi cõtract⁹
ſit factus ſoluto matrimonio, ſi eſt ſub-
rogatus in locum contractus, ſiue actio-
nis de dote, tex. & ibi Alex. in l. non tã-
tum n. 8. in fi. ff. de re iud. ibiq; ẽt cẽs Do
ctores, & l. 3. ff. de conſtit. pecun. Io. Fa-
ber in §. item ſi de dote nu. 3. & ibi Ang.
Aret. poſt n. 3. de actionib. Cãpeg. in d.
tract. de dot. q. 246. p. 3. in fi. Dyn. in §.
ſũt præterea poſt n. 13. inſtit. de act. etiã
2 † ſi conueniaẽ actione prorſus ſeparata
ab actione de dote ex contractu conſtã-
te matrimonio, inter coniuges celebra-
to: ſiue conueniaẽ conſtante, ſiue ſolu-
to matrimonio: nam habet maritus no-
ſtrum beneficium, deducto nè egeat, di-
cit ẽt Alex. in d. l. non tantũ, n. 5. & 8. vbi
dicit magis cõem opi. & ibi Bar. poſt n.
1. in fi. ubi ẽt Imol. ꝑ Dy. in d. §. ſũt præ-
terea, ꝑ tex. in d. l. non tantũ, qui textus
dicit (non tantũ dotis nomine maritus
in quantum facere poſſit, condemnan-
dus, ſed ex alijs contractibus ab vxore
iudicio conuentus, in quantum facere
põt, condẽnandus eſt ex Diui Pij cõſtõ-
ne) & Iaſ. n. 8. vbi dicit, ꝙ gloſa eſt cõi-
ter reprobata; quia ẽt ſi maritus conue-
niaẽ ſoluto matrimonio pro contractu
celebrato conſtante matrimonio, hẽt
iſtud priuilegiũ in memoriam cõtracti
matrimonij, ꝑ tex. prædictum, indiſtin-
ctè loquentem, & æquiparãt cauſam do
tis alijs contractibus, ſequunẽ Ant. Mo-
nach. de exequutio. in veſtib. c. 12. n. 69
Amat. dec. 16. nu. 11. Surd. de alim. d. q.
78. n. 13. Summ. Orland. in §. beneficiũ
col. j. in gl. verſ. item & ſi conſtãte matri
monio de renunt. Intrigl. de caſib. con-
ſcient. caſ. 35. n. 48. Dy. in d. §. præterea,
& notaẽ in l. diuortio, de neg. geſt. Ioan.
Oinotom. in d. §. item ſi de dote poſt n.
2. & ibi Faber n. 3. inſtit. de actio. ſecus
3 † ex cõtractu facto ſoluto matrimonio,
ſi non eſt ſubrogatus in locum actionis
de dote, Bar. & Io. de Imol. in d. l. mari-
tum, & ibi addit. in margine, ff. ſol. mat.
Brun. de ceſſio. bonor. q. 20. n. 3. & 8. p. 4
princip. Alex. in d. l. non tantum verſ. ſi
autem, & Ang. Aret. in d. §. item ſi de do
te poſt n. 3. de action. Et non obſtat d.
l. diuortio, ff. de neg. geſt. quia ibi actio
benè habuit originem ſoluto matrimo-
4 nio; Sed † ex dolo, & culpa mariti, qui
non exegit à ſe ipſo dotem, quando erat
ſoluendo, ꝑꝑ iſtum dolum, & culpã per-
dit priuilegium, dicit Iaſ. in d. l. non tã-
tum in fi. ſecundum Bar. Imol. & Alex.
vbi ſup. Ant. Monach. d. c. 12. n. 59. in fi.
Amat. & Surd. locis cit. not. fall. 2.

SVMMARIVM.

1 *Maritus habet beneficiũ, deducto nè egeat, quando conuenitur actione reiuendicatoria ex cauſa dotis non reſtituta.*

2 *Maritus conuentus actione reiuendicatoria tanquam quilibet extraneus non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

3 *Dominium tranſit in vxorem de iure cõmuni, facta reſtitutione.*

4 *Dominium rerum dotalium trãſit in uxorem de iure ſpeciali abſque traditione.*

5 *Dominium in quibus caſibus non tranſit ipſo iure.*

6 *Dominium de iure communi non tranſit ipſo iure ſine traditione.*

7 *Maritus conuentus, & condemnatus, vt maritus, habet beneficium, deducto nè egeat.*

8 *Maritus conuentus, vt extraneus propter*

re-

Digitized by Google

reſtitutionem iam factam de iure communi non habet beneficium, de deductione egeat.

AMPLIATIO QVARTA.

1 QVartò amplia, quòd † iſtud beneficium, ne conueniat vltra quam facere poteſt competit etiã marito, ſi côueniat actione reiuẽdicatoria ex cauſa dotis, non dum vxori reſtitutæ, magis communem dixit Alex. in l. Neſennius, §. fundum, poſt n. 2. verſ. ſed & ſi vera, & ibi Bar. in fin. poſt Dy. ff. de re iud. ſequitur Ang. in l. ſi filio, n. 3. & ibi Bar. & Bal. in princ. ff. ſol. matr. Alb. de Roſat. ibi n. 3. & in l. maritus, ff. eod. & in d. l. Neſennius, §. fundum verſ. ea ratione, & ibi Paul. Caſtrenſ. tradit Brun. de ceſſ. bonor. q. 20. p. 4. princ. n. 2. & 3. vbi teſtat hanc eſſe communem opinionem Intrigl. de caſib. conſcien. caſ. 35. nu. 43. Tiraq. de conſtit. p. 1. n. 28. Soc.
2 conſ. 121. n. 4. vol. 4. ſecus † quàndo maritus conuenit actione reiuendicatoria non tanquam maritus, ſed tãquam quilibet alius extraneus poſſeſſor, ſ. quando maritus iam reſtituit dotem, vel pro dote tradidit rem ſuam, deinde reuerſa eſt ad eum poſſeſſio, vt notaui in princ. huius quæſtionis, & facit Alex. loco citato ſub d. n. 2. & Tiraq. loco cit. Intrigl. d. caſu 35. n. 44. Surd. de alim. q. 78. n. 40. tit. j. licet ibi aliter ſentiat, & Brun. loco cit. Fontanel. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 11. nu. 81. lib. 2. fol. 743. declarat Iaſ. in d. l. ſi conſtante, n. 118. 119. & 120 vbi reſpõdet dicentibus Bar. eſſe ſibi cõtrarium, cum in d. §. fundum, & in l. ſi filio, dicat, quòd maritus conuentus reiuendicatione gaudeat iſto beneficio, & in d. l. ſi cõſtãte, teneat quod nõ, quã doctrinã Bar. nõ benè intellexerũt: ex quo in dictis locis, Bar. loquitur ſecundum caſum ſupradictum, quando, ſ. conuenit tanquam quilibet extraneus poſſeſſor, quia tunc tenet reſtituere dotẽ de iure
3 cõi: cum † de iure communi tranſeat dominium in vxorem, facta reſtitutione, vt inf. notab. & ideo nõ gaudet: ſed qñ dos nunquam fuit reſtituta, ut in d. l. ſi filio, & in d. §. fundum, gaudet: † quia
4 licet dominium tranſeat ipſo, iure de iure ſingulari, & ſpeciali rerum dotaliũ in uxorẽ ſine aliqua traditione l. in rebus, C. de iur. dot. dixit communem omnium ſententiam, Theſſau. Pedam. dec. 48. n. 1. Dec. in l. ſi donatæ, nu. 5. C. de collat. Soc. conſ. 107. lib. 3. Brun. cõſ. 120 n. 14. gl. in l. Pomponius Philadelphus, ff. famil. erciſc. Bal. Nouell. de dot. p. 7. priuil. 19. & p. 8. priuileg. 6. Iaſ. conſ. 147 lib. 2. Guid. Pap. dec. 524. Conſtan. de Rogg. de dot. cent. 1. n. 49. & cent. 2. n. 3 & cent. 3. n. 20. & 21. Intrigl. ſuper conſtit. huius Regni ſing. 109. lib. 2. ubi allegat c. 47. in conſuet. fel. Vrbis Panor. & ibi refert nouẽ caſus, in quibus † do-
5 minium non tranſit ipſo iure, ſecũdum Bal. Nouell. d. priuil. 6. Maſtril. dec. 193. poſt n. 20. p. 2. Tamen neceſſe habet facere mentionem matrimonij, ſcilicet, ꝙ fuit vxor talis; quia non facta tali mentione, ſeu commemoratione, ſuccũberet
6 ſecundum Ioan. loco citato: ex quo † de iure communi dominium non trãſit ſine traditione, ut ſup. notaui, & dicit ẽt Iaſ. in l. traditionibus poſt n. 6. verſ. ſecundo facit, & ibi Alex. C. de pactis, l. ſi ager C. de reiuendicat. & conuentus, &
7 condemnatus, † maritus iſto in caſu ha-
8 bebit iſtud noſtrum beneficium; † ſecus qñ vt extraneus poſſeſſor conuentus eſt de iure communi propter reſtitutionẽ iam factam, Iac. de Aret. Bart. & Bal. in d. l. ſi maritus, ff. ſol. matr. & ſecundũ iſtã opinionẽ loquitur Giurb. de noſtratib. ſuper conſuetud. Meſſ. c. 13. gloſ. 6. p. 1. num. 47. & hanc opinionem dicit eſſe magis communem Alex. in d. l. maritũ col. 3. verſ. item in quantũ, quos allegat Surd. d. q. 28. n. 40. de alim. p. 1. ſecundum Bar. in d. l. ſi conſtante quã opinionẽ ſequitur Fontanell. d. clauſ. 7. gl. 3. n. 80. li. 1. & refert ita tenere Mier. in Cur. Barc. Reg. Ferdi. c. 8. de ſalar. Aduocat. nu. 86. in fi. col. 9. fol. 89. & per ea, quæ ſup. notaui in principio præſentis quæſtionis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, conuentus ſoluto matrimonio ad ſpeciem datam in dotem, penes eũm extantem, gaudet beneficio, deducto nè egeat. & n. 9.*

2 *Maritus, conuẽtus ſoluto matrimonio pro re vxoris non dotali, non gaudet iſto beneficio, deducto nè egeat.*

3 *Maritus, conuentus pro re empta de pecunia dotali, non gaudet iſto beneficio, ſed contra n. ſeq. & n. 8.*

4 *Res empta de pecunia dotali efficitur dotalis ſi maritus non eſt ſoluendo.*

5 *Res empta de pecunia putatiua dotis eſt dotalis.*

6 *Vxor putatiua habet priuilegium tacita hypotheca in bonis mariti, vt vera.*

7 *Matrimonium verum & putatiuum æquiparantur.*

8 *Maritus habet beneficium in rebus conſiſtentibus in põdere numero, & mẽſura.*

9 *Bar. opinio vera eſt, quòd maritus conuentus pro ſpeciè penes ſe dotali habet beneficium.*

AMPLIATIO QVINTA.

QVintò amplia, quòd
1 † maritus hẽt quoq;
iſtud priuilegium, ẽt
ſi mulier ſoluto matrimonio egerit ad
ſpeciem, datam in
dotem, extantem pe
nes maritum, Dy. in l. ſi filio, & ibi Bal.
n. 2. verſ. in gloſa, & Ang. nu. 3. & Alex.
ibi, & in l. maritũ, fall. 10. verſ. ſed Bart.
ff. ſol. matr. idem Bal. in l. quod nomine
verſ. quid ſi res ff. de cond. indeb. Campeg. in tract. de dot. q. 238. p. 3. verſ. ſed
Bart. in d. l. ſi filio poſt nu. 3. & 4. & in
d. l. Neſennius, §. fundum, verſ. ſed & ſi
apud virum, nu. 1. in fin. de re iud. ratio
eſt ibi per eum, prout in præcedenti
fall. quia vxor debet agere, vt vxor, de
neceſſitate; licet poſſit ſibi vendicare rẽ
dotalem l. in rebus, C. de iur. dotium,
licet Guigl. teneat contrarium in d. l. ſi
filio, Scipio Rendina in tracta. promptuarij receptarum ſentent. tit. 123. de viro. & vxor. nu. 8. verſ. quod ſi vir ſoluto
matrimonio text. & ſing. in l. filiafamilias,
2 ff. ſol. matr. ſecus † ſi eſt conuentus
p alia re vxoris, quam dotalis, idẽ Bart.
in d. §. fundum ver. ſed aduerte nẽ erres,
& in d. l. ſi filio, poſt n. 3. ſequitur Surd.
de alim. q. 78. poſt n. 39. p. 1. & hæc fuit
opinio Guigl. de Cuneo in d. l. ſi filio, &
ſecundum iſtum caſum procedit, ut refert Bart. cum quo tranſit Socy. in reg.
257. fall. 4. verſ. tenet expreſsè contrariũ, & dic ut ibi per Bar. Intrigl. d. caſu
35. n. 43. & 44. de caſib. conſc. quicquid
dixerit Oinotom. in §. item ſi de dote,
n. 7. inſti. de actio. vel † ſi res dotalis nõ
3 extaret, ſed alia, ex re, & pecunia dotali
acquiſita, & vxor agit, nam in ſolidum
exigitur maritus, ſecundum Paun. d. q.
20. n. 3. de ceſſ. bonor. idem tenet Oinotom. in d. §. item ſi de dote, n. 7. licet hoc
durum videaẽ, quia ſicut maritus gaudet priuilegio iſto, quando mulier agit
ad ſpeciem, in dotem datam, ſecundum
Bar. & Doctores in d. §. fundum, vt notaui in princ. idem dicendum uidetur, ſi
res dotalis non extaret, ſed alia acquiſita ex re dotali, dicit Campeg. d. q. 238.
in fi. de dot. per l. ſi cum dotem, §. fin. ff.
ſolu. matr. & arg. l. Imperator, §. fi. ff. de
lega. 2. & videtur tex. in l. uxor marito,
ff. de donat. int. vir. & vx. quę opinio videtur magis tuta; ex quo res empta ſuccedit loco rei, & res † empta de pecu-
4 nia dotali efficitur dotalis, marito non
exiſtente ſoluendo per d. l. Imperator,
§. fin. & capit. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ,
cum gloſ. ſuper verb. ſucceſſerunt ext.
vt lit. pendent. & dicit gloſ. in d. l. uxor
5 marito, in verb. iudicio, circa fin. † &
etiam res empta ex pecunia putatiuæ
dotis, eſt dotalis, d. l. ſi cum dotem, §.
fin. Palat. Ruui. in §. 22. colum. 2. de
donat. inter vir. & vxo. in repetit. cap.
6 per veſtras, fol. 112. & † habet priuilegium tacitæ hypothecæ in bonis mariti, ſicut vxor vera, eſt gloſſa notabibilis in l. aſſiduis, C. qui potior. in pignor. habeant. & ibi Cyn. in 7. quæſt.
dicit ita communiter teneri Palat. Rui. in d. cap. per veſtras, §. 36. colum.
quarta, nume. quarto, fol. 29. quia
7 † matrimonium verum, & putatiuum
æquiparantur, vt ibi, per capit. debitum,

tum, de bigamis: Immo in ipſa re mu-
lier præfert omnibus crediroribus ſm
Bald. in auth. ſed iam neceſſe q. 5. C.
de donat. ante nupt. Palat. Ruui. in repe
titio. d. c. per veſtras §. 21. n. 3. col. 4. fol.
110. & notaui infra fall. 5. ergo iſto caſu
maritus gaudet iſto noſtro beneficio, ſi-
cut gauderet ſi ageret vxòr ad ſpeciem
in dotem: hanc opinionem ſequit Giur
ba ſuper conſuet. Meſſ. c. 13. glo. 6. n. 45.
lib. 1. licet Brun. loco cit. teneat con-
tra Bar. opinionem, & dicat hoc idem
tenere Areti. in d. §. item ſi de dote verſ.
6. fallit, & ibi Iaſ. verſ. 3. limitatur, dicit
etiam Bal. in c. 1. in prin. de natur. feud.
8 & Imol. in d. l. ſi filio; ratio eſt, quia † ma-
rito non videt conceſſum hoc priuile-
gium, niſi quando dos data eſſet in re-
bus conſiſtentibus pondere, numero, &
menſura, l. vnic. §. cum autē de rei vxor.
act. quorum rationi reſpodet Alex. loco
cit. dicens, quòd tex. in d. §. cum autem
refert ius antiquum, & verior eſt opinio
9 Bar. Et ſic reſtat dicendum, † maritum
habere caſu prædicto noſtrum benefi-
cium, ſecundum Bar. quem etiam ſequi
tur Bald. Nouell. de dote, p. 7. priuileg.
15. & ita fuit deciſum in M. R. C. in fauo
rem mariti, coram qua M. R. C. maritus
erat conuentus ſoluto matrimonio ad
reſtituendam rem mobilem, apud ſe exi
ſtentem; & nihilominus fuit in prima
inſtantia admiſſus ad noſtrum benefi-
cium, & in ſecunda inſtantia fuit cau-
ſa commiſſa vni ex iudicibus Mag. R.
C. quæ adhuc pendet, ſed prætèn-
ditur in ſecunda inſtantia contra vi-
rum, quòd poſſit ſibi querere victum
ex ſuo officio, vel arte; quo caſu gau-
dere non poteſt, vt notaui infra fal-
lent. 8.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, deducto nè egeat, competit etiam aduerſus hæredes, & ceſſionarium. & nu. 7.*

Exceptio, quæ obſtat cedenti, obſtat etiam ceſſionario, nè egeat. ibidem numero 1.

Maritus à legatarijs cōuentus habet iſtum beneficium.

2 *Maritus, promittens ſimpliciter ſummam debitam, quam in dotem habuit, intelligitur cum effectu, deducto nè egeat. & nu. ſeqq.*

3 *Maritus promittens generaliter dotem reſtituere, intelligitur ſecūdum iuris diſpoſitionem, deducto nè egeat.*

4 *Maritus ſi ſimpliciter promiſit dotem debitam reſtituere, intelligitur deductis expenſis, vel lucro dotis.*

5 *Maritus promittens inſtrumento dotali cum iuramento dotem reſtituere in omnem caſum reſtitutionis, non cenſetur renuntiaſſe conſuetudini, ſiue ſtatuto, de lucro dotis loquenti.*

6 *Maritus promittens exequi teſtamentum vxoris, in quo de omnibus bonis diſpoſitum eſt, non cenſetur renuntiaſſe conſuetudni de lucro dotis.*

7 *Maritus ſi promiſit ceſſionario vxoris dotem, quam uxori debet, intelligitur deducto nè egeat.*

8 *Maritus promittens integram dotem, videtur ſibi retinere quartam vigore ſtatuti, & n. 13.*

9 *Maritus tacitè neq; expreſsè poteſt renuntiare beneficio, deducto nè egeat.*

10 *Verbum (reſtituenda dotis) exponitur quatenus eſſet reſtituenda.*

11 *Promiſſio continet tacitam reſeruationem beneficij competentis.*

12 *Maritus beneficio, deducto nè egeat renuntiare non poteſt.*

13 *Maritus totam dotem promittens non cenſetur renuntiare beneficio, deducto nè egeat. ſed contra n. 17.*

14 *Iuri ſuo nemo præſumitur renuntiaſſe, niſi expreſsè appareat.*

15 *Promiſſio generalis non tollit beneficium competens.*

16 *Maritus conſtituens ſe ſoluturum quantitatem, quam habuit in dotem, gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

17 *Maritus promittens reſtituere totam, uel integram dotem videtur renuntiare lucro dotis.*

18 *Beneficio, deducto nè egeat, etiam expreſsè non poteſt maritus renuntiare.*

19 *Beneficiū, deducto nè egeat, ſi quis habeat ratione reuerentiæ, promittens integram ſummam, non videtur renuntiare beneficio.*

20 *Promittens de reſtituenda integra ſumma, debita ab eo, cui non debetur reuerentia, inſolidum conuenitur.*

21 *Maritus promittens quantitatem expreſſam ceſſionario uxoris ſuæ, inſolidum tenetur.*

22 *Maritus promittens ſoluere aliquam quãtitatem, in quibus caſibus præſumatur renuntiaſſe beneficio, deducto nè egeat.*

23 *Exceptio quæ obſtat delegãti quando obſtet delegato.*

AMPLIATIO SEXTA.

1 Sextò amplia, quòd iſtud † beneficiũ cõpetit ẽt marito, & ſimilibus aduerſus hęredes, tàm mulieris, l.ſi poſt diuortio, vbi Bar.& Doĉto. ff. ſol. matr. ratio eſt ibi, quia licet mutẽ perſona actoris, non tamen mutatur qualitas actoris reſpectu conuenti, ut notaui ſup.q.1. quàm etiam aduerſus eius ceſſionarium, Brun.de ceſſ. bonor. d.q.20. p.4. princ.n.18. Paul. Caſtr.in l.ſi prior ff.ſol.matr.& ibi Bar.& Doct.oẽs; ratio eſt, quia exceptio, quæ obſtat cedenti, obſtat ceſſionario, Milanenſ.dec.1.n.1. lib.2.Bal.in l.apud celſum, §. ſi cum legitima, ff.de dol.except.Socy.iun.conſ. 74. n.6.lib.3. Bero.conſ.32.n.46.lib.2. Gabr.conſ.20.n.7.& conſ.155.lib.j. in fi. Nepit.in conſuet.Catinenſ. conſuet. vnic.de ceſſ.iur.tit.58.n.18.fol.334.dixit communẽ Dec.conſ.59.in fi. Bar. & Doct.in l.ſi cum dotem, §.ſi patri, ff.ſol. matr. Fontanell. de pact.nupt.clauſ.7. gl.3.p.11.n.85. lib.2.f.743. quod eſt verum † quando promiſit maritus ſimpli-
2 citer ſummam debitam, quam in dotem habuit: quia intelligiẽ cum effectu, deducto nè egeat, Paul.in d.l.ſi prior n. 1. Bal.in l.quod nomine, ff.de condict. indeb.Campeg.de dot.q.246.in fi.& 268 p.3.Palat.Ruui. in repet. d.c. p veſtras, §.12.p.4. f.184.n.17.18.& 19.Ruy.cõſ. 159. col.4.in fi.vol.3. not.in l. maritus, §.a me, ff.de lega.2. Deci.in l. cum pro eodem lect.2. poſt n.75. verſ. ubi maritus, C. de ſent. quæ pro eo quod inter.

3 vbi diciẽ, quòd † maritus, qui promiſit generaliter dotem reſtituere, intelligiẽ ſecundum iuris diſpoſitionem, in quantum facere poteſt, Intrigl. ſuper conſti. Regni Siciliæ, in ſing.312.num.2. lib.1. Paul.de Montepi.conſ.12.n.3.& ſub n. 7.Rol.à Vall.de lucr.dot.q.37.Mancin. de iuram. p.4.effect.202.n.4. gl.& Bar.
4 in l.2.in princ.ff.de dot.præleg. ubi † ſi maritus promiſit ſimpliciter reſtituere dotem debitam uxori, intelligiẽ deductis expenſis, ſiue lucro dotis, tex.& Bal. in l. Neratius, verſ. quid tamen ff.de relig.& ſumpt.funer. Dec.in d. l. cum pro eodem ſub nu. 76. idem dicunt Ang. & Imol. in l.damni infecti §. cũ parietem, in princ. ff. de damn.infect. Alex.in d.l. poſt dotem, in fi. poſt n.36. ff. ſol. matr. idem Alex. conſ.133.li.5.Franc. Crem. ſing.25. Caualc.dec.23.num.183. p.4. Surd. d.q.78. poſt nu.50. cum ſeqq. de alim.& conſ.34.nu.44.lib.j. per Alciat. in tract.præſ.reg.3.præſumpt.32.n.12. idem Surd.conſ.113.n.7.ſequiẽ Cephal. conſ.104.ratio eſt ibi, quia promiſſio eſt relata ad ius, idẽ Surd.d.cõſ.113.n.7.dicit, ſtante ſtatuto, quòd lucra dotis deferanẽ marito, ſi maritus promittit dotes reſtituere, poterit nihilominus retinere illam partẽ, quæ ſibi defeiẽ à ſtatuto, quia promiſſio moderaẽ, & intelligiẽ ſecundum diſpoſitionẽ, & præſeruationem ſtatuti, per Bal.in l.ſi. C.ad l.Falc. Alex.& Iaſ.in l.poſt dotem, ff.ſol.matr. Rol.in tract.de lucr.dot.q.37. Crauet. conſ.870.n.12. & cõſ.880.per tot. Natt. conſ.416.n.5.Marc.Ant.de Amat.dec. 16.n.47. cum ſeq. Seraph.de priuil. iuram.priuil.73.n.27. Corbul. in ſuo tracta.de iur.emphy.de cauſ.priuat.ob renunt. nu.20.Dominicus Picus in deciſ. ſacr.Rot.Rom.dec.43.nu.6. Molfeſ. ad conſuet. Neapol.in tit.de renunt.p.4.q.
5 19.n.14.vbi dicit, quòd ſi † maritus promiſerit in inſtrumento iurato reſtituere dotem in omnem caſum reſtitutionis, nunquam ex tali promiſſione cenſetur renũtiaſſe conſuetudini, uel ſtatuto, de lucro dotis loquenti, ea ratione, quoniã promiſiſſe intelligiẽ reſtituere dotẽ deducta portione ſibi debita, cui in dubio non præſumiẽ renuntiaſſe, nouiſsimè

Nun-

Nuntius Pellicia in ſuis doctiſſimis com mentarijs ad cõſuc. Auerſ.c.10.nu.246 etiam ſi mulier diſpoſuerit de omnibus
6 bonis ſuis, & † maritus illi promiſiſſet exequi teſtamentum, quia non cenſet renuntiaſſe cõſuetudini de lucro dotis: nam præſumit voluiſſe teſtamẽtum exequi, deducta portione, ſibi competente ex beneficio conſuetudinis, vel ſtatuti, vt ibi Molfeſ. ſub n.15. p Boer. dec. 244
7 nu. 3. quod † etiam militat ſi promiſit ceſſionario vxoris dotem, quam vxori ſuæ deberet, Intrigl. de caſib. conſc. caſ. 35.n.59. Lanell. Gall. de ſtat. verſ. poteſt q.t.n.83. Franc. Cremc. d. ſing. 25. n. 1. videndus, Io. de Arnol. epit. 39. & dec.
8 244. n. 8. & † maritus promittens integram dotem, poterit ſibi retinere quartam, vigore ſtatuti, Ant. Gabr. com. opi. tit. ad Trebell. ſenatuſc. concl. 5. n. 3. Io. Pet. Surd. dec. 132. n. 2. & ita tenent oẽs ſm Fanum de lucr. dotis, gl. 14. n. j. verſ. contigit, Port. conſ. 142. n. 8. Boer. dec. 249. poſt n. 8. Muta ſuper conſuet. Senat. Panor. c. 43. n. 9. & ſub n. 106. tranſit cum diſtinctione Bal. in d. l. quod nomine, in pen. q. ſcilicet, aut promiſſio eſt relata ad conſuetudinem, & tunc nõ videt renuntiaſſe; aut præciſè facta eſt ex certa ſcientia, & valet; aut per errorem, & non valet, non obſtãte, quod adſit præceptum Iudicis, p l. ſed & ſi quis §.
9 fin. ff. ſi quis caution. licet† maritus, nec tacitè, nec expreſsè poſſit renũtiare iſti beneficio, vt notaui in proœm. p. 2. ver. infert etiam, & infra etiam notabo, ad quę me remitto; ergo idem, deducto nè egeat, Corn. conſ. 270. col. 1. vol. 3. In-
10 trigl. d. caſu 35. n. 59. quia † verbum (reſtituendæ dotis) debet exponi, ſcilicet, quatenus ſit reſtituenda, arg. l. ſtichum, qui meus erit, ff. de leg. j. & tãto fortius, quia ſummus in promiſſione, ſeu ſtipulatione, cuius verba interpretant contra ſtipulantem, l. quicquid adſtringendæ, ff. de verb. oblig. Dec. in conſ. 195. vol. 2 & dicit communẽ opi. in conſ. 402. col.
11 2. vol. 3. poſt n. 2. promiſſio † enim continet tacitam reſeruationem beneficij, ſibi competentis, vt de eo, qui promiſit ſoluere, ut non ſibi præiudicet quò ad priuilegium illud, deducto nè egeat, ſm Bal. in d. l. quod nomine, & Ruy. d. conſ. 159. & iſto caſu renuntiatio non præſumit, Io. Pet. Surd. d. dec. 132. nu. 23. ita Alex. d. cõſ. 133. n. 2. vol. 5. ratio eſt ibi,
12 quia † nõ poteſt maritus tali beneficio, renuntiare p pactum, eo quia ſibi competit ratione reuerẽtiæ, quæ marito debetur, per d. l. alia, §. eleg ãter, ff. ſol. matri. & notaui in proœm. t. p. verſ. videndum eſt, & verſ. infert etiam: ergo † p
13 mittendo totam dotẽ, non cenſet renuntiaſſe iſti beneficio, ſibi de iure debito, Bal. in l. ſi. C. ad l. Iul. verſ. & eſt argumẽtum Ang. in l. damni infecti, & l. vlt. §. cum parietem, ff. de damn. infect. & ibi Imol. & Roman. & ſequunt; ratio eſt,
14 quia † non præſumit quis iuri ſuo renũtiaſſe, niſi appareat expreſsè, & cum effectu, Bal. in l. 1. not. ſi. C. de ędict. Diui Adria. toll. c. ſuper hoc, & c. ſanè, cũ gl.
15 de renunt. Imol. conſ. 49. in fi. & † maritus, promittẽs dotem ſimpliciter, ex iſta generali promiſſione nõ excludit beneficium quod ſibi competebat, ſcilicet, 9 non condemnet vltra quã facere poſſit, Dec. d. conſ. 402. col. 2. poſt nu. 4. p d. l. prior, & Bal. in l. 2. C. de bon. quæ libet. Alex. in l. nõ tantũ põt, n. 6. & 8. in fi. ff.
16 de re iudic. ubi † ſi maritus conſtituit ſe ſoluturum quantitatem dotis, quam habuit, gaudet beneficio noſtro, p tex. in l. 3. ff. de conſt. pecun. ratio eſt, quia actio de conſtituta imitat naturam primi cõtractus p l. quod id quod, ff. de donatio. Rol. à Vall. d. q. 37. n. 4. Achill. Pedroc. conſ. 28. n. 26. licet Rol. à Vall. q. 38. de
17 lucr. dot. n. 3. dicat, 9 † ſi promiſerit reſtituere totam, vel integram dotem, videt renuntiare lucro dotis, quod ei defert, & dicit magis communem opinionem, & veriorem ſnĩam, quã tenuerũt Achill. d. conſ. 28. n. 28. & Io. Franc. Purpur. in l. 1. & n. 130. C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol. Marian. Socy. iun. in conſ. 113. vol. 1. Ant. Gabr. d. concl. 5. Caual. dec. 23. p. 4. poſt n. 19. Surd. dec. 274. Port. d. conſ. 142. n. 55. Lud. Gozad. conſ. 59. n. 14. Intrigl. ſing. 312. poſt n. j. lib. 1. Ruin. conſ. 25. nu. 7. lib. j. & conſ. 56. in princ. vol. 5. & conſ. 184. n. 3. vol. 3. & d. conſ. 159. n. 5. circa fi. lib. 3. Alex. conſ. 5. col. pen. verſ. benefacit, vol. 3. teſtat magis com-

communem,n.15.verſ. & eam tãquam
communem ſequitur,idem Alex.in cõſ.
133.n.8.vol.5.&in conſ.201.col.2.vol.
6.nu.8. Paul. Caſt. conſ.192.col.1.& 2.
vol.1.Rol.in l.quod nomine,col.1. verſ.
ſed quod ſi ex conſuetudine,ff.de cond.
indeb. Rayn. de Fol. quem refert,& ſe-
quit̃ Alex.in d.l.poſt dotem,in fi.ff.ſol.
matr.Ang.in l.damni infecti, la 3.§. cũ
pariete,n.1.Lud. Rom.n.1. Imol.n.5. ff.
de dam.infect.Ripa in l.centurio,n.131
vbi dicit com.ff.de vulg. & pup. Idem
Rol.à Vall.de lucr.dot.q.102.poſt n.10.
vbi etiam teſtat̃ communem opinionẽ
Doctorum Tiraqu. in l.ſi vnquam,verſ.
totum ſub n.1.ubi etiam teſtat̃ commu-
nem opin.Paul.de Montepic.d.conſ.12.
n.7.Scipio Rendin.in tract.promptua-
rij receptarum ſñiarum tit.102.de renũ
tiatione poſt n.3.verſ.ſed quod. Con-
trarium ex multis defendir Natt. conſ.
103.lib.j.Rim.iun.conſ.314.n.60.lib.2
quia hoc nõ procedit in caſu noſtro, cũ
18 maritus † etiam expreſsè non poſſit re-
nuntiare iſti beneficio pp reuerentiam,
quæ ſibi debet̃, vt ſupra notaui : & ſic
19 † ille,qui habet iſtud beneficium pp re-
uerentiam, promittendo totam, vel in-
tegram ſummam debitam, nõ videt̃ iſti
beneficio renuntiaſſe, Ruy.d. conſ.152.
col.3.vol.3. Rol.à Valle d.q.38.n.6.Iaſ.
in l.2.poſt n.26. verſ. ſecus ſi promitte-
20 ret, ff. ſolu.matr. ſecus † ſi promiſit ille,
cui non debet̃ reuerẽtia, quia in ſolidũ
exigeret̃,Barb.in d.l.maritum, n. 38.ff.
ſol.matr. Surd. de alim.d.q.78.n.55.56.
Palat. Ruuios d.§.12.n.17. ſm Bal. in d.
l. quod nomine, & iſto caſu procederet
eius diſtinctio quam ſupra notaui, per
Mut.d.c.43.n.106. vnde ſi maritus dotẽ
promirtit reſtituere extraneo dotanti,
in ſolidum exigendus eſt,quia ceſſat ra-
tio reuerentiæ dixit Viuian.verſ.reſpon
do in caſu, gl.in d.l.2. in verb. ſuſpectũ
habet,& ibi,ff.ſol.matr.& ibi Roma.n.
45.in fi.& etiã ibi Imol.n.6. verſ. quod
intelligo; quoniam à princ. ipſe extra-
neus dotem dat,& ſtipulatur, Giurb.ſu
per conſuet.Meſſ.c.13.gl.6.n.47.p.j.ſe-
quit̃ Maſtril.dec.93.n.7.ſubdens poſt n.
8. in fi.quòd Cõſiſtorium iudicauit, ſed
Bar. in d.l.2.nu.18.dicit,ſed pone quòd
extraneus ſtipulet̃ dotem ſibi reddi, an
agat in ſolidum contra maritum,hìc gl.
videt̃ tenere ꝙ ſic:tu dic,inſpiciendum,
qualiter verba ſtipulationis fuerunt cõ
cepta,& not.in l.ſi prior ff.ſol.matr. vbi
ita diſtinguit̃;aut maritus promittit ſim
pliciter quod dẽt,& intelligit̃ cum effe-
ctu,deducto nè egeat,vt hìc;aut promi-
21 ſit centum quod dẽt, & † ſic quantitatẽ
expreſſam,& tunc conuenit̃ in ſolidum,
tradit Bal.ibi nu.5.in gl.in ſolidum vbi
dicitur quòd ſi maritus promitteret ſol-
uere extraneo, teneret̃ in ſolidum, &
ſubdit ipſe, ſi forma promiſſionis ſit ta-
lis, ſecus ſi indefinitè promittat̃, ſm ẽt
gl.in l.1.de conſtituta pecunia vbi ſi au
tem marirus ſic cõſtituerit ſe ſoliturum
centum,quæ accepit nomine dotis, non
in quantum facere põt tenet̃ ſed in ſoli-
dum rñ mulieri condemnat̃ in quantũ
facere põt. & addit, in margine l. 1. 2.
quam opinionẽ Bar.ſequit̃ Iaſ. ibi n.26.
vbi dicit ſecundo habes ex gloſa, ꝙ ubi
maritus promittit reſtituere dotem ex-
traneo,tunc non gauder beneficio iſto,
l.maritum,ff.ſol.matr. Limita ſecundũ
Bar. quando promitteret reſtituere do-
tem, certa quantitate expreſſa,ſecus ſi
promitteret ſimpliciter per d. l.*ſi prior*,
ſequit̃ Io. Oinotom. in §. item ſi de do-
te,n.8.inſti.de action. ubi dicit, quòd ſi
maritus promiſit exrraneo dotanti re-
ſtituere quantitatem expreſſam,non ha
bet beneficium,ſecus ſi ſimpliciter ei do
tem reddere promiſir;videt̃ enim id,qđ
in effectu mulieri debet,gl.ĩ d.l. ſi prior
& ibi Faber n.4. Ang.nu.4.& Iaſ.nu. 4.
tradit in ſpecie Tho.Parpal.ſuper d.l.2.
n.80.ff.ſol.matr.& ibi Alex.nu.19. Ra-
phael Comenſ.ibi n.69. Cãpeg. de dot.
2.p. q.236.vbi firmat prædictam diſtin
ctionem,& dicit communem opinionẽ,
Soc.reg.311.in verb.maritus,fol.6.Bo-
lognet.in l.quæ dotis, nu.75.&76. ſol.
matr.Surd.dec.132.n.22.non obſtante
quòd alij loquantur in delegato, quia
idem ius eſt,ibid. Ang. n.3.eandem gl.
legens; ſed plus dicit Alex. in d.l. alia,
§. eleganter poſt n. 16. vbi, quòd iſtud
beneficium eſt conceſſum perſonæ mari
ti,& quando priuilegium eſt conceſſum
perſonæ non poteſt renuntiari, gl. in d.
§.ele-

Digitized by Google

§. elegãter, in verb. manet, Rouit. ad prag. Regni Neapol. tit. ad Maced. nu. 22. & firmat Alexan. vbi ſup. quod licet actor nullam debeat exhibere reuerentiam marito, tamen huic priuilegio renuntiare non poteſt: quia perſonæ debet̃, ſm d. gloſ. cum generaliter loquat̃ in priuilegijs perſonæ conceſſis, dum dicit, priuilegium, perſonæ conceſſum, pacto tolli non poſſe, & dicit etiam Iaſ. in l. ſunt qui n. 1. de re iud. & Io. And. in c. Odoardus de ſolutio. & ſecundum alios ibi allegatos, quia pro reſtitutione dotium gaudet iſto noſtro beneficio non obſtante pacto; eo magis ſm diſtinctionem, ſi non promitteret quãtitatem expreſſam, ſm Bar. & Doctores, quos ſup. notaui, etiam cũ iuramento, ut ibi gl. in fi. & notaui ſup. eadem q. 1. n. 20. & ſequentib. etiam in procem. p. 1. nu. 33. Ergo contraria opinio Doctorum procedit quando maritus promiſit centum cum ſtipulatione ex cauſa dotis extraneo dotanti, vel ceſſionario vxoris, quæ debet, & ſic quantitatem expreſſam: tũc enim conuenitur in ſolidum, Bar. in l. q̃ dotis n. 10. ff. ſol. matr. Imol. d. conſ. 102 n. 7. Campeg. d. q. 268. Alex. in d. l. non tantum n. 9. in fi, & l. miles, Intrigl. d. caſu 35. n. 59. ex quo iſto caſu videt̃ remitti exceptio, quæ ſibi cõpetebat, ſ. quòd non cõueniat̃ niſi deducto nè egeat, l. ſi dari, ff. de verb. oblig. gl. in d. l. ſi prior, & l. Neſennius, ff. de re iud. & l. purè, §. ſi cum ff. de except. dol. l. doli, ff. de nouat. Io. Oinotom. in d. §. item ſi de dote, nu. 28. inſti. de action. & per ea, quę notaui infra. nam tunc non obſtat ei, cui facta eſt delegatio, etiam ſi delegatio fuiſſet facta ex cauſa lucratiua, Bart. in d. l. doli, nu. 6. & 10. Campeg. d. q. 268.
22 Alex. in d. l. Neſennius; ſed † iſto caſu occurrendum eſt ad diſtinctionem, per Dyn. quam refert Bar. in d. l. doli, ſ. aut maritus ſciebat ſibi competere tale beneficium, aut non; Primo caſu videt̃ renuntiaſſe beneficio, l. ſi quis delegauerit ff. de nouationib. Ang. in l. damni, §. cũ pariete, ff. de damn. infect. ſequit̃ Paul. Caſtr. in conſ. 233. incip. pro pleniore reſponſione, verſ. ſecũdo videndum eſt, vol. 3. Barboſ. in conſ. 24. col. 3. in princ. vol. j. Philip. Deci. conſ. 195. col. 2. verſ. ſed tamen prædictis, idem Barboſ. conſ. 68. n. 6. vol. 2. Alex. conſ. 201. n. 8. vol. 6 Boer. d. dec. 249. poſt n. 8.

Secundo caſu, aut ignorabat, & tunc tutus tali exceptione poteſt promiſſum cõdicere, l. 3. §. 1. ff. de conſti. pecu. Dec. d. conſ. 402. n. 7. & 8. & Imol. d. conſ. 49. in fin. aut ex cauſa oneroſa, & tunc aut ſubeſt eadem ratio, ſeu cauſa cõcedenda exceptionis contra quẽ facta eſt delegatio, quæ ſuberat contra delegantem, & obſtat ei, cui facta eſt delegatio, ut d. l. doli, verſ. diuerſum, & verſ. denique, l. quamuis, §. ſi mulier, ff. ad Trebell. & l. fi. C. de except. re iudic. not. in l. ſi cum emptore, in prin. ff. de pactis, Salyc. in l. ſtipendia, C. de procuratorib. vbi teſtat̃ de communi opi. Gabr. cõſ. 155. n. 1. li. j. Dy. in c. ſi quis in ius, ext. de reg. iur. Bimius in conſ. 138. nu. 4. lib. 2. Carol. de Graſſ. d. tract. de excep. in prælud. n. 197. & 198. aut non eſt eadem cauſa, & tunc aut res eſt reddenda ad delegantem doloſum, & obſtat exceptio, cui facta eſt delegatio d. l. purè, §. ſi cum quis; aut nõ eſt reddenda ad delegãtem, & non obſtat, ſecundum Bar. loco cit. licet Paul. Caſtr. in d. l. ſi prior, dicat, ſi eſt delegatus ex cauſa lucratiua, indiſtinctè videt̃ poſſe vti contra delegatum exceptione, qua poterat vti contra delegantem, ſed ibi ſe remittit ad not. per Cyn. & Bar. in d. l. doli, ſequuntur Euerard. conſ. 184. n. 4. & ibi ponit fallentias, Gabr. conſ. 20. n. 3. lib. 1. Rimin. ſen. conſ. 238. n. 9. lib. 2. Purpur. conſ. 136. nu. 19. lib. 1. & conſ. 573. n. 4. lib. 2. Rot. Genue. dec. 28 n. 7. Vueſembecc. conſ. 2. n. 58. lib. 1. Bero. conſ. 187. n. 46. lib. 2. Bimi. conſ. 187. n. 11. lib. 2. poſt omnes Graſſ. d. tract. de excep. loco cit. n. 196. Secus ſi ſe conſtituit ſoluturũ per pactũ nudũ, q̃a exceptio, quæ obſtabat primę actioni, obſtabit ẽt actioni de cõſtituto d. l. 3. §. 1. de cõſti. pec. per Alex. in d. l. nõ tãtum, in fi. notat Bar. in d. l. dotis cauſa, n. 10. ff. ſol. matr. & circa iſtam materiam me remitto ad ea, quæ dicit Bar. in d. l. doli poſt n. 10. verſ. iſta determinatio non eſt vera, vbi tenet, quòd ratio, & diſtinctio, Dy. procedit in ceſſionario, ratio eſt per

cum poſt n.6.verſ.iſta reprehẽſio gloſę:
nam ille, cui facta eſt delegatio, nõ agit
ex prima obligatione, contracta p me-
tum, ſed agit ex ſecunda, interpoſita ſpõ
23 te, & † ſic exceptio, quæ obſtat delegan
ti, non obſtat delegato; hoc eſt qñ mari-
tus promiſit ſoluere delegato expreſsã
quantitatẽ: ſecus ſi promiſit ſimpliciter
ſoluere dotem, vt ſup. notaui q. j. & dicit
Bar. ibi, poſt n. 10, verſ. ſed hoc debet in-
telligi, & p eundem Bar. in d. l. maritum;
tenentẽ, quòd maritus gaudeat iſto be-
neficio quando aliquis fuit adhibitus
ad ſtipulãdum, iuncta gl. in d. l. ſi prior,
vt ſup. notaui. Et hæc ſufficiant pro iſta
ampliatione. Sed quia circa iſtam ma-
teriam ponit Dyn. longam diſtinctionẽ
cum Bartol. in d. l. doli, dicam infra, &
omitto cauſa breuitatis; vnde videas
Dyn. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, vel aliquis, cui competit benefi-
cium, deducto nè egeat, non tenetur ni-
ſi in quantum facere poteſt, etiam ſi
dilationem ad ſoluendum habuerit.*
2 *Maritus pacto expreſſo renuntiare non po-
teſt beneficio, deducto nè egeat.*
*Taciti, & expreſſi idem eſt iudicium. ibi.
num. 2.*
3 *Beneficio, deducto nè egeat, competenti iu-
re contractus, vel obligationis renun-
tiari poteſt.*
4 *Gloſſa opinio in ſimili materia refertur: &
an prima, vel ſecunda opinio in dubio
ſit ſequenda.*
*Maritus amittit iſtud beneficium, & an-
nalem dilationem quando malè ſe ge-
rit cum vxore infirma. ibid.*

AMPLIATIO SEPTIMA.

1 SEptimò amplia, quòd
iſtud beneficium, de
ducto nè egeat, com
petit marito, & ſimi-
libus, etiã ſi habue-
rint dilationem ad
ſoluendum, vltra di
lationem legalem, Bart. in l. ſed & ſi ex
parte, §. ſed an etiam, ff. quod cum eo,
vbi ſequit̃ primam lecturam gl. in verb.
habendam eſſe, ratio eſt ibi, quia natu-
ra obligationis non mutatur ſolo tem-
poris curſu l. obligationum iure, §. pla-
cet, ff. de action. & obligat. ſequit̃ Alex.
in d. l. maritum in 14. fall. verſ. hoc tamẽ
dictum Romani, ff. ſol. matr. Intrigl. de
caſib. conſc. d. caſu 35. n. 62. & 95. Brun.
de ceſſ. bonor. 4. p. princ. d. q. 20. nu. 20.
cum ſeqq. Campeg. de dot. q. 238. fall.
2 14. ratio eſt p eos, quia † pacto expreſ-
ſo maritus renuntiare non poteſt, etiam
cum iuramento, ſecundum Bar. & Do-
ctores in d. §. elegãter, & notaui in pro-
œm. verſ. infertur p. 2. ergo neq; tacitè,
argu. l. qui ad certum, ff. de locat. & l. ſi
ſponſus, §. ſi maritus, ff. de donatio. in-
ter vir. & vxor. cum taciti, & expreſſi idẽ
ſit iudicium l. cum quid ff. ſi cer. pet. &
Brun. d. q. 20. nu. 23. Sed hoc eſt verũ
in marito, & ſimilibus, quibus debet̃ re-
uerentia, vt notaui in ampl. præcedent.
n. 9. 12. 18. & 19. & in procem. 1. p. n. 13.
3 & ſeqq. & in 2. p. n. 28. & 50. ergo † ſi ſo-
cius, & alij ſimiles q bus nec reuerẽtia,
nec alimenta debent̃, habuerunt dila-
tionem ad ſoluendum vltra legalem, p
rationem ſupradictam, non poſſunt vti
iſto beneficio, & ita videt̃ ſentire Cam-
peg. d. q. 238. fall. 14. ubi dicit, q illi, q-
bus reuerentia debetur, vtuntur iſto be
neficio, non obſtante dilatione ergo il-
li, quibus non debet̃, non vtuntur, niſi
dilationem habuerint, nullo præiudi-
cio ſibi generato, & cum proteſtationi-
bus, iuribus, fauoribus, & priuilegijs iu
ris, ſibi competentibus: quo caſu non
obſtante dilatione, gaudent iſto noſtro
beneficio, quia per hoc non cenſet̃ renũ
tiare tacitè, neque expreſsè, ut per Do-
ctores, quos ſup. notaui, & ita hodie ſer-
uatur in M. R. C. & fuit deciſum per Cu
riam Præturæ, vt notaui in procem. p. j.
verſ. eãdẽ reuerentia: Et nõ obſtant Do
ctores, tenentes contrarium per vltimã
lecturam gloſſæ in d. l. ſed & ſi ex parte,
4 §. & ſi ex parte, quia † regula iſta non
procedit quando gloſa primam opinio
nem recitat; In ſecunda verò dicit, alij
dicunt, uel quidam dicunt, quia tũc pri-
ma opinio cenſet̃ gloſę, & non ſecunda,
dicit gl. in rubr. ff. ſi cer. pe. Pariſ. cõſ. 79.
verſ.

verſ. quæ dictio nu. 21. vol. 2. Brun. de ceſſ. bonor. loco cit. & Intrigl. de caſibus conſcien. dicto caſu 35. nume. 64. & Socyn. in ſuis regul. regul. 257. fallent. 8.

SVMMARIVM.

1 *Maritus beneficium, deducto nè egeat, habet etiam ſi à principio ſciebat non poſſe dotem reddere.*

2 *Maritus, ſi tempore, quo dotem habuit, perſuaſit doloſè ſe eſſe ſoluendo, in ſolidum exigitur.*

AMPLIATIO OCTAVA.

1 OCtauo amplia, quòd † maritus habet iſtud beneficiū deducto nè egeat, etiam ſi à principio ſciuerit nō poſſe illā ſolidam dotem reddere, quam accepit, vel confeſſus fuit accepiſſe, cum in iſto caſu maritus non ſit in dolo, ratio eſt, quia licet ſciret ſe nihil habere, præter dotem, qñ illam recepit, tamen quia non erat illico reſtituenda, ſed ſoluto matrimonio, ideo cō tingere poterat, quòd efficeret̄ ſoluenuendo, vt de iure præſumit̄, l. ſi defunctus, ff. arbir. tutel. l. cura, §. deficientiū, ff. de munerib. & honorib. & ita Alex. in d. l. maritum fall. 9. in fi. ff. ſolu. matr. Brun. d. q. 20. 4. p. princ. poſt num. 11. verſ. hoc ramen non obſtante, de ceſſio. bono. alleg. Salyc. in l. ex perſona, & in l. non eſt neceſſe, C. de probar. Alciat. in tractat. de præſumpt. præſumpt. 27. num. 2. reg. 3. Campeg. d. quæſt. 238. fall. 9. in fine, de dot. Intrigliol. d. ca-
2 ſu 35. num. 52. ſecus † ſi doloſè perſuaſiſſet ſe eſſe ſoluendo tempore receptionis dotis, Iaſ. in d. l. quod nomine poſt num. 1. verſ. adde etiam colum. 2. ff. de condict. indebit. Paul. Caſtr. in l. etiam §. 1. & ibi Barr. ff. ſolu. matrim. quo caſu perdit priuilegium iſtud ratione doli, vt infra notabo fallen. 2. licet Socyn. in d. regul. 257. dicat, quòd ſi maritus à principio ſciens non poſſe ſolidam dotem reddere non poteſt gaudere iſto beneficio, per text. & gloſſ. in l. fin. C. de iur. dotium, & per Bartol. in d. l. alia, §. eleganter num. 16. ſequitur Surd. d. q. 78. num. 44. vbi dicit, licet caſu iſto maritus non ſit in dolo, ſaltim eſt in culpa, Intrigliol. dicto caſu 35. num. 52. quæ opinio procedit quando doloſè perſuaſiſſet ſe eſſe ſoluendo, vt ſupra notaui, & infra notabo in ſequenti ampliatione.

SVMMARIVM.

1 *Maritus beneficium, deducto nè egeat, perdendo, bona propter eius culpam, non amittit.*

2 *Maritus, vt amittat beneficium, deducto nè egeat, debet habere animum fraudandi in dote reſtituenda.*

3 *Maritus dolo malo adminiſtrando bona dotalia amittit beneficium, deducto nè egeat, ſi deſijt facere poſſe.*

Maritus non exigens dotem à ſe ipſo tempore quo erat ſoluendo, dicitur eſſe in dolo.

AMPLIATIO NONA.

1 NONO amplia, quòd maritus † non conuenitur vltra quam facere poteſt, quando perdit bona ſua propter culpam ſuā, Bartol. in l. etiam filios, §. licet, & ibi gloſ. num. 2. ff. ſolu. matrimon. & ibi Raphael, & Iacob. de Aret. l. vnic. §. cum autem, C. de rei vxor. action. & ſe mouet, Bartol. per text. in dicto §. licet, vbi dicit, quòd de culpa tenetur, non tamen perdit priuilegium, idem Bartol. in l. verum, §. hoc quoque ff. pro ſocio, Campeg. d. quæſt. 263. num. 1. & quæſtio. 246. de dot. vbi idem tenent ſi bona ſua lata culpa diſſipauit, ratio eſt ibi per
2 Raphael. in d. §. licet, quia † vt maritus amittat iſtud priuilegium, requiri-

tur animus fraudandi mulierem in dote reſtituenda, & bona propria diſſipando, qui quidem animus fraudandi non poſſit conſiſtere in meris finibus latę culpę, quia tunc eſſet dolus, & non lata culpa, vt notaui inf. fall. 2. Imol. Raffael. Iacob. de Bell. in d. l. 1. cũ autem, C. de rei vxor. actio. Bal. in auth. ex teſtamento, C. de ſecund. nupt. gl. j. q. 8. in ſum. Bap. de S. Blaſ. cent. 2. de priuil. dot. l. verum §. tempus, vbi Pet. de Bellapert. & Bal. ff. pro ſoc. Iaſ. in d. l. quod nomine, poſt n. 1. verſ. vbi Bar. col. 2. ff. de condict. indeb. & notaui ſup. verſ. quæ quidem dotis circa principium; ſecus † ſi dolo ma-
3 lo bona ſua adminiſtrando deſijt facere poſſe, Albe. de Roſat. in d. l. vnic. & p iura ſuperius notat. & Intrigl. in d. caſu 35. n. 76. vel lata culpa, ut infra notaui fall. 2. dicit etiam Campeg. d. q. 263. & 264. de dot. aut per ſuos malos mores, vt tenet Vrſill. ad Affl. dec. 323. n. 5. idem Vrſil. in dec. 14. & notaui ſup. q. 1. n. 63. ſequitur Giurb. ſuper cõſuet. Meſſ.
4 c. 13. gl. 6. n. 46. lib. j. Idem † eſt ſi maritus non exegit dotem à ſe ipſo quando erat ſoluendo, quia dicĩ in dolo, vel culpa, & ideo conuentus nõ opponit de beneficio iſto, Bar. in d. l. non tantum, ff. de re iudic. vbi Iaſ. in ſi. Alex. in d. l. maritum d. fall. 9. Surd. d. q. 78. poſt n. 44. in ſi. & 45. de alim. & notaui ſup. ampl. 3. circa ſi. dicit etiam Fontanel. d. tract. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 11. n. 92. lib. 2. fol. 743. per Giurb. loco cit. ad quem ſe remittit quomodo id intelligendum ſit, quod eſt quãdo hoc facit animo fraudandi vxorem, aut doloſè, vt ſup. ampliat. 8. ſecus ſi ſola culpa perdit dotem vt ſup. nu. 1. & 2.

SVMMARIVM.

1 *Maritus in quantum facere poteſt tenetur ad impenſas funeris vxoris.*

2 *Maritus quando tenetur ad expenſas funeris vxoris, & vbi.*

AMPLIATIO DECIMA.

1 DEcimò amplia, quòd maritus † in quantũ facere poteſt tenetur ad impenſas funeris vxoris, neq; hæredes habentis, neque patrem, qui ſit ſoluẽdo, Ant. Monach. de exequut. in veſtibus, c. 12. n. 34. l. ſi pro ratho, verſ. præterea maritum, & l. quod ſi nulla, ff. de religioſ. & ſumpt. funer. ratio eſt ibi in tex. ne iniuria eius videretũ quandam vxorem eius
2 in ſepultã relinqui quem teneri † ad has expenſas; & vbi & quando, videndus Natt. conſ. 547. nu. 27. Conſt. de remed. ſubſid. remed. 83. n. 5. quos alleg. Ant. Monach. de exequut. in veſtib. loco cit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, deducto nè egeat, competit marito etiam ſecundo nubenti.*

2 *Argumentum à contraria ſenſu validum eſt in iure.*

3 *Quod non poteſt fieri condecenter, & honeſtè, non dicitur poſſe fieri.*

4 *Beneficium, deducto nè egeat, competit marito ex iuris communis diſpoſitione, tàm conſtante, quàm ſoluto matrimonio.*

5 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*

6 *Beneficium, deducto nè egeat nullo iure reperitur prohibitum marito ſecũdo nubenti.*

7 *Pœna nulli imponitur niſi à lege caueatur.*

8 *Quod non reperitur expreſſe prohibitum, conceſſum à iure intelligitur.*

9 *Erubeſcimus cum ſine lege loquimur.*

10 *Maritus per tranſitum ad ſecunda vota non perdit lucrum dotis; nec vſumfructum. & nu. 11. ratio n. 12.*

13 *Beneficium, deducto nè egeat, eſt dilatorium, non autem perpetuum.*

14 *Maritus, ut gaudeat beneficio, deducto nè egeat, debet cauere cum iuramento de ſoluendo cum peruenerit ad pinguiorem fortunam.*

Ma-

15 *Maritus dum non eſt effectus potens, ſemper gaudet beneficio, deducto nè egeat.*
16 *Maritus habet beneficium, deducto nè egeat, etiam ſecundo viro ratio n.17.*
18 *Pœna inducens viduitatem, non tenet.*
19 *Matrimonia debent eſſe libera, nec valet lex, & pœna in contrarium. & n.20.22 cum ſeqq. & n.30. cum ſeqq.*
21 *Matrimonia ſpectant ad eccleſiam.*
23 *Metus iuſtus inducitur ex īpoſitione pena.*
28 *Pœna legis inducta contra ſecundo nubentes, hodie ſunt ſublatæ, nec locum habēt.*
29 *Acceſſorium extinguitur, extincto principali.*
32 *Pactum, prohibens tranſitum ad ſecundas nuptias, etiam cum iuramento non valet.*
35 *Quæ certam ſemper interpretationem habuerunt, minimè mutanda ſunt.*
36 *Maritus tranſiens ad ſecunda vota, gaudet beneficio, deducto nè egeat, vt condecenter viuere poſſit ſecundum eius conditionem.*
37 *Maritus gaudet beneficio, deducto nè egeat propter reuerentiam præcedentis matrimonij.*
38 *Maritus ſemper eſt tutus, & eius perſona moleſtari non poteſt.*
39 *Aequalitas, & ſeruanda inter vir. & vx.*

AMPLIATIO VNDECIMA.

VNdecimò amplia quòd
1 beneficium † noſtrum quatenus facere pōt, deducto nè egeat, competit etiam marito ſecundo nubenti, ſi ex ſecundo matrimonio non habuerit maiorem dotem, vel tantundem, quàm habuit ex primo matrimonio, nec bona ſtabilia habuerit, ex quibus ſe, ſuoſq; alere poſſit iuſta conditionē ſuę pſonæ, clarè deciſum patet, & refert Michael Ferrerius in ſuo tract. obſeruationum p.3. c. 62. vbi expreſsè per ſniam dictam fuit, ex quo maritus in primo matrimonio habuit 30. mille ſolidos, & in ſecundo habuit 40. mille, vltra multa alia eius bona ſtabilia, & oppida, prout probatum erat, ex quibus omnibus bonis poterat condecenter ſecundum eius conditionem, & qualitatem ſe, ſuoſque alere, & primam dotem ſoluere, abſque egeſtate, non fuit admiſſus ad noſtrum beneficium, deducto nè egeat, ecce qualiter approbat Senatus quòd per tranſitum ad ſecunda vota non perdit maritus priuilegium nè egeat, quando non eſt ſoluendus à contrario ſenſu, quòd ar-
2 gumentum valet in iure, l.1.§.huius rei ff. de offi. eius cui mandat eſt iuriſd. glo. in l. ſi procuratorem, §. ſi ignorantes, in verb. intelligere, & in verſ. ſi ijs, in verb. igitur ff. mandat. vel contr. & ſic quando maritus tranſit ad ſecunda vita, & non habet maiorem dotem, uel tantundem aliaque eius bona, quæ non ſufficerent ſecundum eius conditionem gaudet iſto noſtro beneficio, quia non
3 dicitur poſſe quod † non poteſt fieri cō decenter, & honeſtè ſecundum conditionem, Rodor. Suar. in l.2. titu. de los caſamientos poſt n.33. per l. illud ff. de manumiſs. indict. glo. in l. in condemnatione, ff. de regul. iuris: & licet ibi Ferrer. nullam referat rationem decidendi, credo moti fuiſſent his, & alijs rationibus iudicio meo.
4 Primò, quia † iſtud beneficium debitum marito fuit ex iuris diſpoſitione, cum incepit eſſe maritum, l. maritum, ff. ſolu. matrimon. cuius reliquiæ durant etiam ſolu. matrim. not. vt infra 1. caſu; & beneficium iuris nemini debet auferri, l. ſi arrogator, §. ſed an impuberi ff. de adoptio. ergo iſtud beneficium, cum ſit iure conceſſum, non debet auferri marito pertranſitum ad ſecundas nuptias.

Secundò, quia leges, & Doctores dicunt, maritum habere iſtud beneficiū † tàm conſtante, quàm ſoluto matrimonio, & non diſtinguunt, an durante viduitate, an verò ad ſecunda vota tranſcundo; ergo nec nos diſtinguere debemus l. ſi ſeruum, §. ptor ait, ver. ſi non dixit prætor, ff. de acquirend. hæredit. &
5 ſic eſt caſus omiſſus, & in † caſu omiſſo ſtandum eſt iuri ciuili, l. ſi extraneus, ff. de conditio. ob cauſ. & ibi Alexand. & Bartol. in l. ſi conſtante numero 55. ff. ſoluto matrimon. Afflict. deciſione 141. ſed de iure ciuili debetur iſtud

beneficium marito ſoluto matrimonio
Doctores in d.l.maritũ,& in l. ex diuer-
ſo eod. tit.& in d. l. in condemnatione,
& notaui in q. 1. poſt n.3. ergo maritus
per tranſitũ ad ſecunda vota non amit-
tit beneficiũ noſtrũ, deducto nè egeat,
quando eius bona non ſufficiunt ad do-
tis reſtitutionem, & ad ſe,ſuoſque alen-
dum.

6 Tertiò, quia † non reperitur iſtud be
neficium de iure ciuili prohibitum ma-
rito, ſecundò nubenti: & ſic nulla lege
contradicente, ut patet ꝑ notata per
Alex.in d. l. maritũ, & Campeg.de dot.
q.238.in quibus locis enumerant̄ caſus
21. In quibus non gaudet maritus iſto
beneficio, inter quos non eſt iſte caſus,
ſcilicet quando maritus tranſit ad ſecũ-
das nuptias;ergo iſto in caſu debet̄ ma-
rito, ſecundò nubenti, iſtud beneficiũ,
7 cum non ſit excluſus; ratio eſt quod † cũ
priuationis pęna hęc ſit, ſequit̄, quòd
nulli imponi poſſit, niſi à lege caueatur
Tiraq.in l.ſi vnquam nu.250. de reuoc.
donat.Cordub.in l.ſi quis à liberis,§.&
ſi filius n.9.ff. de libe.agnoſc. ſed à lege
8 non reperit̄ prohibitum;& † illud,quod
non eſt prohibitum, intellgit̄ conceſſũ,
Spec.in tit. de arbit. §.3. verſ. ſed quæ-
ro; & non obſtat Mieres in conſtit. Ca-
talon.col.8,c.9.n.15.& 16.f.175.& c.8.
col.9.n.102. f.214. vbi nullam adducit
rationem, nec legem prohibentem, &
9 † erubeſcimus cum ſine lege loquimur
l.illud.C.de collat. §. conſideremus au-
then.de trient.& ſemiſs.quia lex,quam
ibi allegat non facit ad rem,ergo mari-
tus tranſiens ad ſecundas nuptias,gau-
det iſto beneficio, ratio eſt etiam, quia
regulæ ſemper debemus ſtare quando
non inuenit̄ exceptio expreſſa,c.2.de cõ
iug.leproſ. in fi. l.mutus, §.cum quærit̄,
ff.de procur.Couar.lib.2.var.c.12. n.4.
Rom. conſ.123.n.4. Crauet. conſ.168.
n.8. lib.1.Baldaſſ.Mongollon.de metu,
c.8.§.2.n.16.

Quartò † maritus ꝑ tranſitum ad ſe-
10 cundas nuptias, non perdit lucrum do-
tis,ſibi delatum à iure, ſecundum Bald.
in l.fi.C.de bon.matern. vbi dicit, tene
11 menti,vel vſumfructum, ſeruando pro
prietatem filijs primi matrimonij,ſecũ-
dum communem,& magis communem
opin.Ferrerius in tract. de impuber. gl.
6.n.18.Rol.à Vall.de lucro dot. q.86.n.
6. ratio eſt,quia ex legis prouidentia ſi-
bi concedit̄,Rol.à Vall. d.q.86. n.4. er-
go nec iſtud beneficium perdit,cum ea-
12 dem ſit ratio, quia † lex dat lucrum do-
tis marito ex cauſa matrimonij, l. cum
quis ff.de dot.priuil.vbi quia matrimo-
nij cauſa id lucratus eſt,& Roma. in l.ſi
cum dotem,§.tranſgrediamur,ff.ſol.ma
tri.Soc.conſ.223.li.2.Io.de Mont.Spi-
nell.in auth.ex teſtamento C.de collat.
& hæc eſt magis cõis opin. Rol. de lucr.
dot.q.4.n.12.&13.& caſu iſto quia fuit
maritus, ꝑꝑ reliquias præcendẽtis ma-
trimonij,ſecundum Bal. Nouell. in tra-
cta.de dot.in6.p.ſpecial.37.col.fi.quod
lucrum retinet ad ſecunda vota deuo-
lando; ſic etiam iſtud beneficium, quia
lex dat marito iſtud beneficium, pro-
pter reliquias præcedentis matrimo-
nij, vt ſup. proximè dixi, ſecundum
Io.And.in c.j. quem ſequit̄ Abb.de do-
nat. int.vir.& vx. Maſtrill.dec.93, nu.j.
p.1.Caualc.dec.71.nu.15.p.4.Affl.dec.
22.& ꝑ alios,quos notaui in q.j.n.3. cũ
ergo eadem militet ratio, idem ius eſſe
debet; & ſic ꝑ tranſitum ad ſecundum
matrimonium retinet maritus benefi-
cium noſtrum.

13 Quintò,quia † iſtud beneficium, de-
ducto nè egeat, eſt dilatorium, & non
perpetuum, ſ. cum venerit maritus ad
pinguiorem fortunam, tunc in ſolidum
conueniat̄,vt notaui in procem. p.1. &
14 patet,quòd † maritus debet cauere cum
iuramento de ſoluendo cum venerit
ad pinguiorem fortunam, tex.in l.vnic.
§.cum antem C. de rei vxor. actio. Bal.
in l.2.in fi. C.quod cũ eo &c.Ang.Aret.
in §. ſunt prætoria verſ. etiam ſine dote
poſt n.1.& ſub n.20.inſtit.de actio. tex.
ſing.in l.filio,& ibi glo.in verb.cautio-
ni,ff.ut legat.nom.caueat. & ibi Bar.iu-
ſta c.Rit.huius Regni Siciliæ 190. Fon
tanell.de pact.nupt.clauſ.7. gl.3.p.3. n.
67. lib.2. fol. 743. per l. vlt. Cabel. ſub
tit.11.de las dotes, par. 4. P. Molin. de
ſociet. Ieſu de iuſt.& iur.in tract.2. inti-
tulatur conuenit̄ de contract.diſp. 442.
n.6.Ant.Oliba in §.item ſi de dote,n.4
in-

inſti. de actio. in 1. relect. & ita iudicauit
Senatus, vt per Fontanel. ibi, & non du
rante viduitate, vel cũ trãſiret ad ſecun-
das nuptias; quia iſtud beneficium de-
bet marito ſoluto matrimonio, & vſque
quo fuerit effectus potens, ſcilicet, cum
ad pinguiorem fortunam peruenerit, ꝑ
iura, & Doctores quos ſup. notaui, & ex
iſta ratione moti ſunt Doctores iudicã-
tes, vt refert Ferrerius d. c. 63. quãdo ma
ritus ꝑ ſecundas nuptias effectus eſt po
tens: ſecus ergo quando non poteſt cõ-
decenter ſe, ſuoſq; alere ꝑ tranſitum ad
15 ſecundas nuptias; quia † maritus dum
non eſt effectus potens, ſemper habet
iſtud beneficium, vt ꝑ Doctores in d. l.
maritum, & ita determinat Bart. in l. ſi
creditor n. 3. de ſeparation. ff. ubi dicit,
licet hodie non acquirat, cras poterit
acquirere alleg. l. ſi defunctus, C. arbit.
tutel. Zaſ. ſing. reſpon. §. j. n. 15. lib. 2. po
terit ergo acquirere, ſecundum Bal. tam
ex dicto matrimonio, quàm ex alijs ne-
gotiationibus, vt fiat potens; ergo dum
non eſt effectus ſoluẽdo, ſemper gaudet
maritus beneficio, deducto nè egeat, ẽt
per tranſitum ad ſecundas nuptias.

16 Infert, quòd † ſoluto matrimonio ma
ritus promittendo ſecundo uiro, habet
iſtud noſtrum beneficium, deducto nè
egeat, ꝑ l. ſi prior, ff. ſol. matr. & notaui
in q. 2. ampl. 4. & tamen ceſſat illa ratio
reuerentiæ, quia vxor debet exhibere
reuerentiam ſecundo viro, & nõ primo;
cum quo matrimonium ſolutum eſt; ſi
ergo retinet maritus iſtud beneficium
ꝑ tranſitum vxoris ad ſecunda vota, di-
cendum eſt, quòd ipſe quoque benefi-
cium retinet ꝑ tranſitum ad ſecundas
17 nuptias, cum idem † dicendum eſt de ma
rito, quod dicit de vxore notaui ſup. iñ
principio, & in quæſt. 2. ratione corre-
lationis.

Vltimo facit quòd ſi maritus ꝑ tran-
ſitum ad ſecundas nuptias ammitteret
iſtud noſtrum beneficium, ſ. in pœnam
ſecundi matrimonij, verum eſt dicere, ꝙ
18 † hęc pęna viduitatem induceret, quod
eſt contra totum tit. C. de indict. viduit.
tollend. & ſic auferret marito libera fa-
cultas matrimonij contrahendi, cum ſit
iure permiſſum tex. in l. cum tale, §. ſi ar
bitratu, aliàs reſcriptum, ff. de condict.
19 & demonſt. ſed † lex, auferens liberam
facultatem matrimonij contrahendi,
non valet l. Seius, & Augerius, ff. ad l.
Falcid. ergo retinet huiuſmodi benefi-
cium, ꝑ rationem poſitam ꝑ glo. in d. l.
cum tale, §. arbitratu, ubi dicit, ne aliqđ
impedimentum nuptijs inferatꝛ; & licet
lex pęnalis non inualidet matrimoniũ,
tamen maritus repelleretꝛ à conſequu-
20 tione huius beneficij, & † ſicut non va-
let lex pœnalis prohibens principale,
ſcilicet, matrimonium contrahi, ut oẽs
tenent in materia ſtatutaria, ut ꝑ Docto
21 res, ut inf. quia † matrimonium pertinet
ad eccleſiam c. tua de ordin. cogn. c. la-
tor de nup. & l. eum qui ff. de ſtatu hom.
Ang. conſ. 29. cum ſit ſacramentum glo.
in c. veniens de tranſaction. in verb. ne-
ceſſaria, Muta ad conſuet. Vrbis Pan. c.
48. n. 10. Immo nec ualebit lex, quate-
nus imponit pęnam ſecundò nubenti ꝑ
22 eandem rationem, quia † lex non poteſt
prohibere contrahi matrimonium ꝑ d.
l. Seius, & Augerius, Bal. in l. j. C. de in-
dict. viduit. toll. ubi dicit, ꝙ ſi non valet
ſtatutum prohibitorium, nec ẽt pęnale:
quia ſi valeret lex, imponẽs pęnam pri-
uationis huius beneficij, ſequeretꝛ quòd
ꝑ indirectum prohiberetꝛ libertas ma-
trimonij contrahendi, l. j. §. qui hominẽ
ff. quarum rer. act. non dat. l. hæres meus
§. fi. ff. de condict. & demonſt. nam † im
23 poſitio pęnę inducit iuſtũ metum, Bart.
in l. creditor in fi. princ. ff. ſol. matr. Ho-
ſtienſ. & Io. And. in c. fi. de appell. & An
gel. in l. liber homo in princ. de hæred.
inſtituend. cum omni iure ẽt cautum ſit,
24 quòd † matrimonia debeat eſſe libera,
c. Gemma de ſpõſ. & optime Barz. dec.
Bonon. 19. Marian. Soc. conſil. incipien
te, circa præſentem in princ. p. 1. D. Pet.
Philip. Corn. conſ. 179. incip. licet, lit. E
p. 4. & ſic non poteſt dici valere pęnam,
25 ratio eſt, quia † ſicut non valet prohibi-
tio legis, prohibentis mulierem raptam
contrahere matrimonium cum raptore,
c. pen. de raptor. l. t. C. de rapt. virg. ita
etiam non valet diſpoſitio iuris ciuilis,
imponens pęnam ſecundò nubenti, au-
ferendo ei beneficium à iure debitum,
iuxta ea, quæ habentꝛ in authen. de rapt.

virg.

26 virgin.in fi. quia † matrimonij libertas
impediri non poteſt, Greg. Lop.in l.10.
tit.j. p.4. Molin.§.j.de Hiſpan.primog.
lib.2.c.16. Didac.Perez.in l.j.tit.j.lib.5
ordinat. Matthienſ.in l.2.tit.j. gl.4. n.j.
& 2.lib.5.recopil. Azeued.in l.j. tit.j. n.
49.lib.5.recop. Guttie.pract.quæſt.lib.
2.q.t.n.9. Cardin.Mantic.dec.1.nu.2.
dicit poſt omnes Maſtrill.dec.163. n.12
p.2.& ſi maritus propter ſecundas nup-
tias priuaret̃ iſto beneficio eſſet quædã
pœna, & per conſequens dicendum eſt,
27 eam iure ſublatam, nec † debet maritus
timore huius pœnæ aſtringi ad non con
trahendum ſecundum matrimonium
28 & in tantum hoc eſt verum, quòd † pę-
næ legis, inductæ contra ſecundò nu-
bentes intra annum, ſunt correctę ꝑ id
quod habetur in c.fin. de ſecund. nupt.
Anch. conſ.278.n.5. vbi dicit, ita om-
nes pęnę legales contra ſecundò nuben
tes ſunt ꝑ licentiam Apoſtol. ſublatę, &
ſic non debet poſſe ꝑ indirectum proui-
deri circa id, quod directò principaliter
non poterat c.veniẽs, de iureiur. Anch.
conſil. 21. quia ſi directè prohibiri non
poteſt matrimonium, nec etiam debet
poſſe indirectè prohiberi, vel retardari,
c.ſtatutum, el j. de hæret. vbi Doctores,
l. ſi ſponſus, §.j.ff.de dona. int.vir.& vx.
& in c.cum quis de re iud. in 6. facit An
char. in repetit. c. canonum ſtatuta de
conſtit.verſ. adde id, quod notat Bald.
29 quia † acceſſorium extinguitur, extincto
principali, Hippol.de Marſil. ſing.589.
poſt n.2.addi.ad Bar.in l. ſtichus, §.Lu-
cius, ff. de condict. indeb. nam antece-
dentibus prohibitis, neceſſe eſt ea, quæ
in conſequentiam veniunt prohiberi,
Bal.in d.l.1. C.de indict. uiduit. poſt n.
3.& cum ſit prohibita diſpoſitio contra
matrimonium, vt ſup. notaui; ergo &
30 pœna; quia † ab omni pęna libera eſſe
debent matrimonia, dixit Anch.d.con-
ſil.21.cum † enim iure canonico permit
31 tatur marito ſecundum matrimoniũ cõ-
trahere, pęnam non męret̃, l.Gracchus,
ad l.Iul.de adult. Alexan.conſ.98.lib.j.
Deci.conſ.231. Muta ad conſuet. Vrb.
Pan.c.48.n.22.& ſeq.aliàs eſſet priuare
libertatem contrahendi: & ſic non de-
bet ꝑ pęnam aſtringi, & coarctari, ut ꝑ
Io. And.in d.c. ſtatutum, & Abb. in c.j.
de ſponſalib. & Mura in d.c.48. nu.25.
32 Nec † ergo pactum valet, etiam cum iu-
ramento firmatum, ex quo eſſet contra
publicam vtilitatem, l.j. vbi Doctores,
ff. ſolu.matr. & Bal.in l.ambiguitatem,
in princ. C. de indict. viduit. & fauore
Reipublicæ non firmat̃ iuramento pa-
ctum contra noſtrum beneficium in ca-
ſu noſtro, dixit Bar. in d.l. Seius, & Au-
gerius, n.4. Immo contra bonos mores;
33 Alex.d.conſ.98. & † ſicut non valet ſta-
tutum contra libertatem contrahendi
matrimonium, vt notat Alex.d. conſ.96
per multa media, & Suar.in tit.de los ca
ſamientos à n. 13. vſq; ad n.25. Ita nec
pactum cum iuramento valet contra li-
bertatem contrahendi, quia eadem mi-
litat ratio, cum negari non poſſit quin il
le mętus impediar matrimoniũ contra-
hi indirectè: ergo non debuit valere pa-
ctum, ſicut non valet ſtatutum, vbicum-
que aliquo modo eſt viduitatis indu-
ctiuum contra libertatem matrimonij:
34 & † ſic maritus non obſtante quocunq;
pacto, ac lege in contrariũ dictante, ꝑ
tranſitum ad ſecundas nuptias retinet
iſtud noſtrum beneficium, deducto nẽ
egeat. Tanto magis quòd hæc opinio
eſt cauta de iure canonico, ſed etiam de
iure ciuili, vt eſt bonus tex. in l. hæres
meus, §.quod in fraudem, ff. de cond.&
demonſt. vbi quod in fraudem legis ad
impediendas nuptias ſcriptum eſt nul-
lam vim habere; vnde etiam ex hoc mę-
tu pęnæ amittendi beneficium, induce-
ret̃ viduitas: quia maritus nunquã tran
ſiret ad ſecundas nuptias, ne perderet
beneficium, & pęnam non męret̃; Sua-
rez in d.tit.de los caſamiẽtos poſt n.25.
& Doctores omnes, quos ſup.notaui.
35 Et ſic † minimè mutãda ſunt, quę cer
tam interpretationẽ ſemper habuerunt
ab antiquis l.minimè, ff. de legib. & ſe-
natuſc. Vnde cum fuerit interpretatum
à Doctoribus illis iudicantibus, ut re-
fert Ferrerius d. c. 63. iſtud beneficium
non deberi marito quando per ſecũdã
vxorem fuerint ei apportatæ dotes in
magna quantitate, vel tantundem, vt in
primo matrimonio, & ex dotibus, eiuſ-
que bonis poſſit ſecundum eius condi-
tio-

tionem viuere decenter abſq; egeſtate:
36 ergo verum eſt dicere, quòd † maritus transiens ad ſeruanda vota, non habẽs magnam dotem, vel tantundem, & bona ſtabilia, ex quibus condecenter abſque egeſtate viuere poſſit ſecũdum eius conditionem, gaudet iſto noſtro bene-
37 ficio, cui † debet ratione præcedentis matrimonij, & propter eius reliquias; non eſt ergo mutandum, nec in contrarium iudicari debet; Immo inter ordinarias perſonas ſemper ita fuit obſeruatum in iſto Regno, quia cauſa huiuſmodi beneficij eſt paupertas, vt dicit Alex. Trentacinq. var. reſol. li. 1. de reſcrip. reſol. 14 §. hæc ratio, ergo quandocunque maritus reperiť in potens ſoluere ſolu. matr. ſemper gaudet iſto beneficio etiam per tranſitum ad ſecunda vota quem opin. ſequiť Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 11. n. 75. vſq; 78. lib. 2. fol. 743. per Ferre. loc. cit. ſecundum dictã dec. Senatus, qui etiam poſtea declarauit. 23. Deceb. relatore, egreg. olim Senat. Petro Clariana deſcua inter Ioannem Belliſerit auri fabrum oppidi de Monblanc, & Michã Fiuallar militem ciuem Barcin. ratio eſt per Fontanel. n. 78 quia ſicut mulier tranſiens ad ſecundas nuptias non perdit beneficium quartæ per auth. præteria, C. vnde vi, & vxor. ergo nec maritus beneficium nè egeat perdit vt ęqualitas ſeruet, dicit etiã Molina in tract. de rit. nupt. & poſt, in matrimonio conuenit, lib. 3. q. 28. verſ. ſecundo, quia per illa verba, nè interim in in contemptum prioris coniugij mendicare cogatur cum ſit præiudicium temporale, & licet Mier. cõtrarium teneat, eſt per Fontanell. ibi reprobatus, quia eius ratione non valet, & dicit quòd nõ recedendo ab iſta noſtra opi. tanto magis quod maritus ſẽper eſt tutus, & eius perſona moleſtari non poteſt, non obſtante quacunque renuntiatione, & notaui ſup. in procem. p. j. & q. 1. & optimè fuit iudicatum per Reg. Cur. Præturæ ex allegationibus, & ſcripturis ab vtraque parte præſentatis in fauorem Don Caroli de Septimo contra Didacum Meſſana eius ſororium, & hęredem eius ſoceri non obſtante renuntiatione cum iuramento in contractu matrimoniali in menſe Nouemb. 1622. & de perſona non fuit moleſtatus per trãſitum ad ſecundas nuptias, & hoc quia doctrina Fontanella loco cit. non fuit allegata, & nunquam fuit cauſa iſta diſputata, & noua fuit deciſio ex illa doctrina, & deciſione Ferrerij, tandem maritus gaudet iſto noſtro beneficio deducto nè egeat per tranſitum ad ſecunda vota, & hac eſt veriſſima opinio per iura, & rationes, vt ſupra notaui, & per ea, quæ dicit Fontanella loco cit.

SVMMARIVM.

1 *Maritus retinens rem dotalem precario nomine vxoris, non habet priuilegium, deducto nè egeat. & nu. 37.*
2 *Mulier non poteſt accipere poſſeſſionem bonorum mariti inuitis hæredibus pro cõſequutione lucri dotium ſoluto matrimonio, niſi precario mediante. ſed contra n. 25.*
3 *Precarium transfert ciuilem poſſeſſionẽ.*
4 *Ciuilis poſſeſſio facit, ut quis poſſit propria authoritate poſſeſſionem accipere. ſed vide n. 23. & 25.*
5 *Clauſula conſtituti trasfert ciuilem, & naturalem poſſeſſionem, & dominium.*
6 *Conſtituti clauſula transfert veram, & propriam poſſeſſionem, licet ex acto ficto.*
7 *Clauſula conſtituti non ſolum transfert, veram, & propriam poſſeſſionem, ſed etiam vtile dominium præſenti, vel abſenti per ſtipulationem notarÿ.*
8 *Dominium, & poſſeſſio ſoluto matrimonio in continenti tranſeunt in vxorem per conſtitutum. & nu. 33.*
9 *Maritus conſtituens ſe poſſidere, & tenere nomine vxoris ſoluto matrimonio, ex nunc pro tunc, & è conuerſo, non habet beneficium, deducto nè egeat.*
10 *Clauſula conſtituti ex nunc pro tunc, & è conuerſo facit retrahere diſpoſitionem ad tempus aptum.*
11 *Conſtitutum collatum poſt tempus mortis, nil operatur. ſed contra n. 17. & ibi declara.*
12 *Conſtitutum morte conſtituentis extinguitur.*

Ne-

13 *Nemo poteſt ſe conſtituere precario nomine vxoris poſſidere poſt mortem ſuam.*

14 *Clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo non retrotrahit in præiudicium tertij.*

15 *Conſtituti clauſula contra tertium habet executionem paratam.*

16 *Precarium facit agere contra tertios poſſeſſores abſq. diſcuſſione principalis in Regno Neapolis.*

17 *Conſtitutum collatum poſt mortem mariti conſtituentis cum clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſò, ubi non agitur de præiudicio tertij eſt validum.*

18 *Clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo facit unum tempus in eſſe alteri.*

19 *Verba (ex nunc pro tunc, & è conuerſo) ſignificant præſentem verbi actum, ſed futurum effectum.*

20 *Vxor per mortem mariti conſtituentis amittit naturalem poſſeſſionem.*

21 *Naturalis poſſeſſio capta, etiam animo retinetur.*

22 *Vxor per mortem mariti conſtituentis retinet poſſeſſionem ciuilem.*

23 *Poſſeſſio ciuilis eſt cauſa acquirendi dominium.*

24 *Cõſtitutarius poteſt petere ſe mitti in poſſeſſionem naturalem ab hæredibus, quæ eſt penes eos.*

25 *Conſtitutarius non poteſt propria authoritate rem occupare, niſi poſſeſſionem vacantem.*

26 *Vxor virtute clauſulæ conſtituti habet ciuilem poſſeſſionem, quæ eſt acquirendi dominium.*

27 *Dominus per mortem coloni, ſiue ſerui poſſeſſionem ciuilem retinet, niſi naturalem negligat adipiſcere.*

28 *Duo non poſſunt vnam, & eamdem rem poſſidere in ſolidum eodem modo.*

29 *Ciuilis poſſeſſio eſt cauſa perdendi beneficium, deducto ne egeat.*

30 *Conſtitutum in cauſa reſtitutionis dotiũ an dicatur collatum in tempus mortis. & nu. 32.*

31 *Clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo facit dominium transferri in puncto mortis, vel per momentum ante mortem.*

32 *Conſtitutum in dotali inſtrumento an dicatur collatum in tempus mortis, cum illa cl auſula, ex nunc pro tunc, & è conuerſo.*

33 *Matrimonio ſoluto per mortem vxoris, dominium, & poſſeſſio dotium tranſit in hæredes.*

34 *Matrimonium ſoluitur in vita coniugum propter iuris impedimentum multis modis.*

35 *Dos reſtituitur conſtante matrimonio propter inopiam viri.*

36 *Maritus ſe conſtituens tenere, & poſſidere nomine vxoris pridie antequam ſoluatur matrimonium, ex nunc pro tunc, & è conuerſo, poſſeſſionem transfert pridie ante mortem.*

37 *Maritus poſſidens dotem tàm precario, quàm conſtituti nomine vxoris in ſolidum eſt exigendus.*

38 *Conſtituens debet poſſidere tempore conſtituti naturaliter, vt precarium, & conſtitum ſuum operetur effectum.*

39 *Conſtitutum probat contra conſtituentem, & eius hæredes abſque alia probatione.*

40 *Poſſeſſio data in contractu nullo ex precario, & conſtituto eſt nulla. ſed contra n. 44. dic prout in n. 45.*

41 *Ex conſtituto nullo non transfertur poſſeſſio, niſi interueniat realis traditio.*

42 *Conſtitutarius ex conſtituto nullo eſt excuſandus ſi propria authoritate, manuque armata ingreſſus eſt poſſeſſionẽ prædiorum etiam conſtituente contradicẽte de dolo, & lata culpa.*

43 *Conſtitutarius ingrediens manu armata poſſeſſionem prædiorum cum ſcandalo, puniendus eſt pœna extraordinaria.*

44 *Conſtitutum nullum ex contractu nullo transfert poſſeſſionem abſque reali traditione.*

45 *Conſtitutum nullum ex contractu nullo an aliquo caſu transferat poſſeſſionem.*

FAL-

FALLENTIA PRIMA.

PRimò fallit,quòd ma
1 ritus † non hẽt iſtud
priuilegium, dedu-
cto nè egeat, quan-
do retinet rem dota
lem præcario nomi-
ne vxoris, quia tunc
inſolidum exigiť,Bald.in l.ſi filio fami-
lias,la 2. verſ.ſi autẽ maritus,& ibi Ro-
ma.& Ang.nu.3.ff.ſol.matrim. Lander.
conſ.30.n.7.Alex.in l. Neſennius,§.fun
dum n.3.ff.de re iud. ratio eſt ibi,quia
ſoluto matrimonio incontinenti non ſo
lum dominium eſt translatum in mulie
rem,ꝑ l.in rebus,C.de iur.dot. & Bal.in
l.3.eo.tit. Bertac.verb. dominium trāſ-
ferĩ,verſ.53. & 119. *Sed etiam* poſſeſſio,
ſcilicet ciuilis,l.interdum, ff.de acquir.
poſſ.Alex.conſ.121.n.2.lib.5.Oldr.cõſ.
114.Aret.in d.l.interdum §.ſi.Gramm.
dec.92.n.21.Affl.dec.139.n.8.in fi.& ꝑ
Doctores, quos infra notabo, dicit etiã
Capyc.dec.14.n.15.& dec.69.n.27. Ti
raq.in tract.de translatio.poſſ. declar.5
p.3. Mut.in conſuet. Senat. Panorm. c.
34. poſt n.30.Cumi.ſuper Rit.M.R.C.
c.40.n.130. Nepit. ſuper conſuet. Ca-
tan.tit.3.n.122.f.74. Surd.dec.211.Et
ſic poſſidendo rem dotalem pręcario no
mine vxoris, poſſeſſio ciuilis eſt penes
vxorem,& ratione dictæ poſſeſſionis ci-
uilis ſoluto matrimonio maritus non
habet iſtud beneficium ſequiť Iaſ. in d.
§. fundum n.8. vbi dicit,quòd tunc hæ
redibus mulieris competeret reiuendi-
catio de iure communi contra maritũ;
quo caſu maritus non gaudebit iſto no
ſtro beneficio,ſecundum Bal.& alios in
d.l. ſi filiofamilias, & notaui ſupra am-
2 pliat.4. circa medium: & † licet mulier
ſoluto matrimonio per mortem viri nõ
poſſit pro conſequutione ſuarum dotiũ
accipere inuitis hæredibus poſſeſſionẽ
bonorum mariti,l.dotis actione, C.ſol.
matrim. tamen iſtud facere poterit, ſi
in promiſſione reſtituendæ dotis præ-
carium appoſitum fuerit, l.ſi ſeruus, C.
quod cum eo &c. ſecundum Bald. in l.
1. C. de ſeru. pignor. dat. manum quæ
Baldi opinio,& deciſio communiter ab
omnibus recipiť, & atteſtať Siluan.cõſ.
97.vol.2.Alexan.conſ.183.nu.3.vol.6.
Dec.conſ.232.n.1. & 2. Bologn. conſ.
453.nu.5. & Mut.d.c.34. ſub n.3. ratio
3 Doctorum eſt per † ciuilem poſſeſſionẽ,
per præcarium translatam, vt ſup. no-
taui,& ꝑ Caſſan. conſ.39.n.78. quæ ci-
4 uilis poſſeſſio † facit, ut quis propria au
thoritate poſſeſſionem poſſit accipere,
ſeu apprehendere, Imol. conſ.16. nu.3.
l.clam poſſidere,§.fin. ff.de acq. poſſeſſ.
c. olim cauſa de reſtit. ſpol. notat Bart.
in l.3.n.6. verſ.& iſto caſu, C.de pigno.
Anch.quæſt.famil.q.23.poſt n.6.Guid.
Pap. dec.432.n.12. & ſic caſu prædicto
non gaudet iſto beneficio: maximè ſi
in inſtrumento dotali eſſet clauſula con
5 ſtituti, ꝑ quam † transfertur ciuilis, &
naturalis poſſeſſio, & dominium Bar. in
d.l.interdum,& in l.ſi quis ante nu.3.ff.
de acq. poſſ. & in l.quod meo,in princ.
eod.tit.& in l.ab emptione, circa fin.ff.
de pact. & l. quædam mulier, ff. de rei-
uendi. Oſaſc.dec.36.n.2. Pedam.Theſ-
ſau.dec.38.in princ.Siluan.conſ.26. n.
3.& 78. nu.13.Tiraq.in d. declar.5. de
translat.poſſ.Torret.conſ.48.n.5. lib.1.
& conſ.93.n.12.& 13.li.2.pract.Papiẽſ.
de form.poſſ.actor.verſ.item quòd præ
ſcriptus col.j.& Caſſan.d. conſ.39.n.78
in prin. Idem Caſſan.ad regul. Cancel.
dec. 2. de vnionib. num.15. Alexan. d.
conſ.121. num.2. Afflict.d.dec.133.nu-
me.9. Roland. Rodulf. in ſumm. p. 1.
fol.6. à tergo, verſ. debet ergo inſtru-
mentum titu. de emption.& vendition.
vbi dicit, quòd conſtitutum transfert
poſſeſſionem actualiter, & naturaliter
Gramm.d.dec.92. num.22.& 23. vbi
loquitur in marito conſtituente in in-
ſtrumento dotali ſe poſſidere nomine
vxoris prout in caſu noſtro, adde exi-
mium D. meum de Maſtrill. deciſ. 143.
num.7.& 8.p.2. Et quòd per conſtitu-
tum omnes transferatur poſſeſſio, dixit
Boer. dec. 182. & transfertur poſſeſſio,
& dominium, ſicut per veram traditio-
nem, dixit And.ab exea de pact. colum.
2.num. 136. Rodoan. de reb.eccl. non
alienand. num. 3. in fine, Albenſ. conſ.
4. nume. 14. par. prima, verſicul. item
facit, ibique dicit magis communem

opinionẽ,ſecundum Socy.in l.j. §.ſi vir
vxori col.2.n.14.ff.de acq.poſſ.glo.in l.
2.C.de dot.caut. non numeran. Decia.
6 reſp.21.nu.17. vol.2. vbi dicit, † quòd
clauſula cõſtituti transfert veram poſ-
ſeſſionem, & propriam, licet ex actu fi-
cto transferatũ, dixit Cumia ſuper Rit.
M.R.C.huius Regni c.33.n.273. & te-
ſtatũ ibi de magis communi opinione, p
Tiraq. de conſtit. p.1. ampl.1.n.7. in fi.
dixit etiam Hippol.de Marſil. ſing.412.
nu.4. & licet conſtitutum dicatũ ficta tra
ditio,Palát.Ruu.in repet. Rubr. de do-
nat.int.vir.& vx. §.76. f.88. nu.2. Pet.
de Greg.de Noſtratibus,de iudic. cauſ.
feudal,q.17. poſt num.30. Nepit. ſuper
cõſuetud. Catinenſ.tit.42. in conſuetu.
1. de bon.reiuend.num.26. fol.294. Ta
7 men † transferrĩ vera, & propria poſſeſ-
ſio, vt Nepit. loc.cit. ac etiam vtile do-
minium l.certè, §.j. & §. Iulianus, ff. de
præcar. dicit etiam Cornel. Beninc. de
pauper. q.7. priuileg.6. in cõtr. nu. 23.
præſenti, vel abſenti per ſtipulationem
notarij, Rub. Alexand. cõſ.117.& vera
quidem poſſeſſio acquirit, dixit Natt.
8 cõſ.171. nu.3.lib.1.& ſic † ſoluto matri
monio in continenti non ſolum domi-
nium in mulierem translatum eſſet per
d.l.in rebus de iur.dot.ſed etiam poſſeſ-
ſio,iuxta d.l.interdum,& per iura ſupra
dicta; quo caſu in ſolidum tenetur ma-
ritus,dixit etiam Brun. de ceſſion. bon.
p.4. principal. q.20. poſt n.2. in fin. &
vxor poteſt virtute dicti conſtituti rem
propria authoritate occupare, ut eſt gl.
ſing.in l.cũ creditore, ff.de furt. de qua
facit magnũ feſtũ, Vital. in lib. clauſul.
in clauſul.conſtitut.ſe præcar.nom.poſ-
ſid.col.5.tenet etiam Bar.in d.l.3.de pi-
gnorib.And.Siculus in c.fi.col.4.in fin.
de præcar.refert,& ſequitũ Ruui.d.§.76.
poſt n.2. ſequitũ Siluan.d.conſ.26. nu.5.
& d.conſ.97.n.24. Aret.conſ.21. col.fi.
Soc.cõſ.82. n.8. verſ.quinta concluſio,
vol.3. Fan.de pignor.p.4. n.21. verſ.il-
lud tamen limitatũ vtiliter,& n.32.verſ.
9 11. concluſio : tanto magis † ſi maritus
ſe cõſtituit poſſidere; & tenere nomine
uxoris ſoluto matrimonio ex nunc pro
tunc,& è cõuersò; quia licet cõſtitutum
ſit collatum poſt mortẽ, vt aliqui tenent
quos infra notabo, tamen retrotrahitũ
tunc à tempore inhabili ad tempus ha-
bile,l.huiuſmodi ſtipulati.ff.de ver.ob-
ligat. & ibi Doctores, inter quos Ang.
Imol, Paul,Caſt. & Alex,in l.ſi ita ſtipu
latus fuero,& ibi quoque Bar. & Bald.
eo.tit.& notat Io.And.in c.cum in cun-
ctis, col. 5. verſ. item expreſſio de elect.
in nouell.Alex.conſ.83.n.6. in fi. lib. 2.
Guid.Pap. dec.768. Iaſ.conſ.147.lib.2.
col.4.in princ.Neguſant.d.tract.de pi-
gnor. p.2. memb.2. nu.4. & 5, Gabell.
Milleloq. 554. p. 2. Purpur. conſ. 557.
n.34.lib.2. Tiraq. in tract.de retract.cõ
uent.§.2.gl.vnic.n.85.& 86.Cror.in d.
l.is qui pro emptore,n.52. poſt Oldr.cõ
ſil.139.Pariſ.cõſ.11.li.j.Franc.Aret.cõſ.
160. col.4. verſ.ſed certe, Barbat.conſ.
64. ſcribitũ Exod.col.antepe.lib.4.Frãc.
Rip.in l.1.n.8. ff.de pignor.Stefan.Ber
trand.conſ.79. col.1.li.j.Barth.Caſtan.
conſ.54. n.4.verſ.decimoquarto,& poſt
num.68.verſ.ad quartum,in fiu.Neuiz.
conſ.82.n.25.in fi. Iaſ.in l.quamuis col.
4.verſ. nota diligenter, C.de reiuendic.
Siluan,conſ.97.n.3.Georg.Natt. in re-
pet.clement. ſæpe,§.& quia,in gloſa, in
verb.non obſtante col.15.de verb.ſign.
Natt.d.conſ.453.nu.6.Cauale.dec.13.
n.27.p.1. Surd.d.conſ.171.nu.22.lib.2.
& conſ.231.n.53.& conſ. 178. n.12.eo.
10 lib. 2. Vbi † natura clauſulæ prædictæ
(ex nunc pro tunc, & è cõuersò) eſt re-
trahere diſpoſitionem ad tempus actũ,
ſecundum gl.Ang.& alios in l.1.in verb.
iudicium circa finem,& ibi gl. nu.4. C.
de codicill. gl. Cardin.& Imol.in clem.
nolentis,de hæret.Beat.dec.47.num.79
Tiraq.d.limit.2.nu.15.& 16.de conſtit.
tandem Pedam. Theſſau. deciſ.38. poſt
nu.1. tenet contrariam opinionem tan-
quam veriorem, & communem, ratio
11 eſt ibi,quia † conſtitutum collatum poſt
tempus mortis,nihil operatũ,vbi allegat
Alex.in l.quamuis §. ſi conductor, n.7.
ff.de acquir.poſſeſſ. & ibi Bald. de Sey-
ſell. Idem Alexand. conſ. 82. num.9. in
fin. verſ. quod ante, & conſ. 83. lib. 2.
Deci.in d.l. contractus poſt n.12. verſic.
item notandum eſt,dicens,conſtitutum
non poteſt conferri poſt mortem, quia
confertũ in tempus; quo poſſeſſio de-
fun-

Digitized by Google

functi erat penitus interrupta, l.cum hę redes, de acq.poſſ. Pariſ.conſ.98. n.21. lib.4.Crott.in repetit. l. ſi quis pro emptore n.57. ff.de vſucapio. Gabriel.cōſ. 141. n.5. Natt.conſ.189. & per Roma. Corn.Gozad.Grat.Tiraq. & alios, per Menoch.citatos in tract.de recup. poſſ.
12 remed. 14. n.64. ratio eſt ibi, quia † conſtitutum morte conſtituentis extinguitur Affl.d.dec.335. nu.9. & 10. ratio eſt ibi, quia non poteſt quis conſtituere præcario poſſidere poſt mortem, comm. opi. etiam dicit Syluan. d.conſ.97.n.1. & poſt n.21. Surd.d.conſ.171.n.2. ſecundum Angel.in d.l. quamuis §.1.de acq. poſſ. vbi indiſtincte tenet quòd conſtitutum collatim poſt mortem, non valet, dicit etiam Deci.conſ.247. n.6. in fine, etiam in caſu noſtro, quando maritus in inſtrumento dotali ſe conſtituit poſſidere ſoluto matrimonio, ex nunc pro tūc, & è conuersò nomine vxoris, quia mortuo marito, cū eſſet reſtituenda dos vxori ſuperſtiti, non habet locum conſtitutum, ex quo erat collatum indictū caſum, & tempus, à quo incipere nō poterat, ex quo non poſſidet eueniente caſu reſtitutionis, ſecūdum Pedam. d.dec. 38.n.4. & dicit, quòd non obſtat, quòd ad tempus mortis videaŕ collatum conſtitutum, quia conditio nō niſi poſt mortem euenit; quo caſu cum non poſſideat conſtituens deficiente animo, conſequētet ceſſauit conſtituti effectus, ſecundū
13 Gabriel.d.conſ.141.n.6. quia † nemo poteſt ſe conſtituere præcario nomine vxoris poſſidere poſt mortem ſuam, ſecundum Ang.in d.l.quamuis §.j.& Alex. in d.conſ.82.nu.9.& 10.lib.2. Affl.d.dec. 335.n.6. maximè in pręiudicium tertij:
14 quo caſu † non obſtat illa clauſula (ex nunc pro tunc, & è conuersò) quia conditio nunquam retrotrahiŕ in præiudiciū tertij, in terminis tenet Deci. d.cōſ. 247. per totum, Hoſtienſ. in ſumm. de conditio.appoſit. §. quæ cōditio, Bal. in l.1.col.vlt.& ibi Sal.col.j.C.an ſerui ex ſuo fact. Alex.cōſ.228.n.4.vol.6. Tiraq.in d.tract.de vtroq.retract.tit.de retract.conuent.loco cit.n.87.& p ea, quę dicit Iaſ.in d.l.1.de codicill.Alb. Mandell. conſ.103. Loffred.conſ. 189. nu.1. Vinc.de Franch.dec.74. Couat.var.reſolut.c.14.lib.j. Io.Bolognet. conſ.7.n. 22.& 23. ratio eſt ſupra dicta quia conditio viri poſt mortem euenit: quo caſu conſtituens non poſſidet, & Lancell. de attentat. c.4. n.363. & ita fuit iudicatum, vt refert Pedam. loco cit. poſt Siluan.d.conſ.93.n.17.& 18. & poſt n. 21. dicit veram & comm.opin. Quæ opinio communis eſt vera in præiudicium tertij, ſcilicet quando bona mariti ſunt penes tertium poſſeſſorem, quia tunc nō fit retrotractio in præiudicium tertij, Surd.d.conſ.221.poſt n.53.lib.2.Anch. quæſt.famil.d. q.23. in princ. & ſic non obſtat iſta clauſula (ex nunc pro tunc, & è conuersò) in pręiudicium tertij, p iura, & Doctores ſuperius not. & Natt. d.conſ.189.n.1.& Tiraq.in trac.de trāſlation.poſſ. p.5.declar.3.n.1. vſq; ad 8.
15 licet † conſtituti clauſula cōtra tertium habeat exequutionem paratam, Cumia ſuper Rit.M.R.C.c.19.n.115. Aret.conſ. 21. col.pen. in fi. Soc.d. conſ.82. col.3. Marant. p.6.art.vlt. nu.37. de ord. iud. Natt.conſ.81.n.2. lib.1. abſq; excuſſione bonorū mariti, ut ibi, & Bernar. Henric.in ſua autia mag.com.opi.concl.143 li.3. per Soc.cōſ.82.li.2. vbi dicit mag. com. vide Vinc. Caro. d.excuſ.bon.fol. 266. Boet.dec.182.nu.55. Affl.dec.139. poſt n.6. dicens, quòd in Reg. Neapoli-
16 tano eſt pragm. Regis Ferd. quòd † vbi eſt pręcarium in obligatione bonorum, poteſt agi cōtra tertiū poſſeſſorē abſq; diſcuſſione principalis, ſecus qñ non agitur de præiudicio tertij, vel qñ bona ſūt penes hæredem, qui poſſidet nomine cōſtituentis, quia repræſentat perſonā defuncti, & cenſetur eo nomine poſſidere, quo poſſidebat defunctus Paul.Caſt. in l.neque poſt nu.2.C.de vſufruct. ſequiŕ Cagnol.in d.l. contractus nu.27. verſic. & nota quòd mortuo, ff. de regul. iur. Surd.d.conſ.221. poſt nu.53. Fr.Marianus Maring.in prax.M.R.C. notab.67. poſt n.2. verſic. licet capit. huius Regni
17 & iſto caſu † conſtitutum collatum poſt mortem mariti conſtituentis cum illa clauſula (ex nunc pro tunc, & è conuerſo) eſt validum, quia operatur clauſula illa iſto caſu, vt futurum tempus vi-

deatur ineſſe præſenti, & actus poteſt
initium ſumere ex quocunque tempore
Bal.in c.j.col.6.de milit. vaſſal.qui con
tum.eſt,& Ang.Imol. & Alex.in d.l. hu
iuſmodi, la 2.ff.de verb.oblig. Rip.in l.
cõuentio generalis,nu.5.de pignor.ubi
18 dicit,quòd † clauſula facit vnum tẽpus
ineſſe alteri, & ſecundum iſtum caſum
procedit prima opinio Doctorum quòd
pro clauſula prædicta retrotrahitur à tẽ
pore inhabili ad tempus habile, quia
dictio (ex nunc) ſignificat actum verbi
prolati,& (tunc) ſignificat effectum ver
bi conſumati,Guid.Pap.dec.588.nu.2.
19 & † ſic verba prædicta ſignificant præ-
ſentem verbi actũ, ſed futurum effectũ,
l.lecta,ff.ſi cer.pet.ſecũdum Guid. Pap.
loco cit. n.2 in fi. Nec obſtat ratio illa,
quòd mortuo marito, mulier non poſſi-
det; quia illud Doctorum dictum in-
telligit̃ de naturali poſſeſſione, quam re
20 tinebat̃ vir nomine vxoris,quam poſſeſ
ſionem ſine dubio mulier per mortem
mariti amittit, quia indiget corporali
retentione l.3.§.qui ad nundinas, ff. de
acq.poſſ.Bar.in l.1.in princ. & n. 26. &
27.ff.eod.& glo. in l.ſi id quod poſſide-
mus §.quod autem ſolo animo in verbo
21 corporalis,ff.eo.licet † naturalis poſſeſ-
ſio etiam animo retineat̃, vt dicit Bar.
in d.l.1.poſt n.26.& ibi glo. in verb. ait
Bertac.in ver.poſſeſſio naturalis,verſ.j.
& 2.ſed ibi de naturali poſſeſſione iã ca-
pta,quæ per ingreſſum,& egreſſum ani-
mo retinet̃,l.colonus,ff. de acq. poſſeſs.
aliàs in caſu noſtro,quæ per vxorem nõ
22 eſt capta, ſed † tantum poſſeſſio ciuilis
eſt penes eã virtute dictæ clauſulæ, quæ
ſolo animo retinet̃ d.§.qui ad nũdinas,
& d.§.quod autem ſolo animo, l. gene-
raliter,& l.ſi duo,& ibi gl.ff.de acq.poſ.
Bertac. in d. ver.poſſeſſio ciuilis,verſ.1.
& ſic non eſt verum quòd mortuo mari
to,uxor non poſſidet, quia poſt mortem
viri habet poſſeſſionem ciuilem, vt cen-
ſuit,Claud.Aqueſ.in l.exitus, ff.de acq.
poſſ.ſequit̃ Tiraq.in tract.de iure cõſtit.
in 1.p.limit. 13. & in caſu noſtro in ter-
minis refert Ancha.d.q.23. nu.6. ergo
vxor ſemper habuit ciuilem poſſeſſionẽ,
23 & patet, quia † poſſeſſio ciuilis eſt cau-
ſa acquirendi dominium, ff. commod.
vel cõtr.gl.in l.ſi certo,§.ſi duobus verſ.
dominium, & vxor poteſt petere domi-
nium, & in poſſeſſionem naturalem mit
ti,ut Pedam.d.dec.38.in fi. vbi dicit, ꝙ
24 cõſtitutarius poteſt pati ſe mitti in poſ-
ſeſſionem virtute illius clauſulæ, & illã
ab hęredibus petere, ſ. naturalem poſ-
ſeſſionem, quę eſt penes hęredes,Bar.in
l.creditores poſt n.12. C.de pignor. vbi
dicit, ꝙ clauſula prædicta operat̃,ꝙ ciui
lis poſſeſſio videat̃ transferri in credito
rem:naturalis verò remanet pęnes illũ,
qui conſtituit ſe præcario nomine poſ-
ſidere,& Alex.in d.l.quamuis,ff.de acq.
poſſ.dicens, quòd operat̃ huiuſmodi cõ
ſtitutum quò ad dominium, quo rema-
net in hęreditate, Neuiz. d.conſ.82.nu.
19. & ſic de corporali poſſeſſione intelli
git̃. Nec obſtant iura, & Doctores, di-
25 centes, quòd † ille, qui poſſidet virtute
dicti conſtituti, poteſt propria authori-
tate rem occupare, quia hoc intelligit̃
in poſſeſſione vacante,dicit Tiraq.in d.
tract.de translatio.poſſ.d.declar.3.n.8.
ratio eſt ibi,quia neq. prædo debet ſpo-
liari ſua poſſeſſione l.colon⁹,& l.cũ fun-
dum,ff.de vi, & vi armat.c. in literis de
reſti.ſpol. Dec. in l.vlt. col. 2. verſ. & ẽe
ſi decretum,C. de edict. Diui Adri.toll.
Corn.conſ.166.col.pen. verſ. his tñ non
obſtantibus lib.1. & ante eos, Bal.conſ.
26 452.lib.4. Et † ſic vxor iſto caſu habet
ciuilem poſſeſſionem, quæ eſt cauſa pe-
tendi dominium non obſtãte morte ma
riti,probat̃ etiam per d.l.ſi id quod, §.j.
27 vbi † dominus poſſidens per colonos,
aut ſeruos, ſi moriant̃, intelligit̃ ꝑ eos
poſſidere ciuiliter,facit etiam l.ſi de eo,
§.j.ff.de acq.poſſ.vbi ſi colonus moriat̃,
naturalis poſſeſſio perdit̃,& etiam ciui-
lis, ſi naturalem dominus negligit adi-
piſci,ſequit̃ Ancha.d.q.23.poſt n.9.er-
go ciuilis erat in domino, qui poſſidet
mortuo colono: idem ergo in vxore,
quę poſſidet per virũ virtute dictæ clau-
28 ſulæ. Nec obſtat, quòd † duo non poſ-
ſunt vnam,& eandem rem in ſolidũ poſ-
dere,d.l.3.§.ex cõtrario,ff.de acq.poſſ.
quia illud intelligit̃ eodem modo, ſecus
diuerſo modo,ſ. vnus ciuiliter,alter na-
turaliter,vt hìc, & gl.in d.l. ſi duo, verſ.
ſi duo, in fi.ff.vti poſſid.d.§.ex cõtrario,
&

& ibi Doctores gl. in d. l. ſi certo loco, §.
dominium verſ. diuerſo tñ iure; & ideo
mulier dicitˀ eſſe in poſſeſſione, quia iſta
ciuilis poſſeſſio nõ indiget corporali re-
tentione, vt iura prædicta; Quæ ciuilis
29 † poſſeſſio facit ceſſare iſtud noſtrum be
neficium, ſecundum Bal. & alios, quos ſu
pra notaui.. Poteſt etiam dici, quòd in
caſu ſoluti matrimonij ꝑ mortem viri,
30 iſtud † conſtitutum non dicitˀ collatum
poſt mortem mariti, ſed in tempus mor-
tis, quia tunc operabitˀ effectum ſuũ, di-
xit Dec. in d. l. ſi contractus poſt nu. 12.
verſ. ſecus, ff. de reg. iur. nam vt primum
deuenit maritus ad eum ſtatum morien
di, vt inciperet, & certũ eſſet, eũ viue-
re non poſſe, tũc dicitˀ eueniſſe caſus do-
tis reſtituendæ, l. qui duo, §. 1. ff. de ma-
num. teſtam. l. ab omnibus §. cum quidã
ff. de leg. j. Ideo conſtitutum tunc opera
bitˀ effectum ſuum, ſecundum Oldr. cõſ.
139. in 5. dub. quam opinionem ſequitˀ
Crot. in d. l. ſi is, qui pro emptore poſt n.
206. in fi. de vſucapio. & ſecundum iſtã
opinionẽ procedit dec. Guid. Pap. 268.
31 dices, quòd † ꝑ clauſulam prædictam ex
verbis prædictis (ex nunc pro tunc) cen
ſetˀ dominium translatum in pũcto mor-
tis, ſeu ꝑ momentum ante mortẽ, & Ne-
uiz. d. conſ. 82. n. 25. in fi. Pedam. d. dec.
38. n. 3. refert ibi, hoc eſſe pulchrum di-
ctum ergo non dicitˀ conſtitutum colla-
tum ad tempus inhabile, ſed in puncto
mortis, aut ꝑ momentum ante mortem,
quod eſt tempus habile, vt ꝑ Crot. poſt
32 Oldr. loco cit. præſertim quòd † conſti-
tutum in inſtrumento dotali iſto noſtro
caſu non eſt ſemper collatum poſt mor-
tem conſtituentis, ex quo matrimoniũ
ſolui poteſt ꝑ mortem mulieris, & virtu
te dictæ clauſulæ conſtituti qñ maritus
ſe conſtituit poſſidere, & tenere ſoluto
matrimonio nomine vxoris, & hæredũ,
& ſuorum quorumcunque ex nunc pro
tunc, & è conuerſo, poſt mortem vxoris
33 † dominium, & poſſeſſio tranſit in hære-
dem mulieris, Rip. in l. 1. n. 38. ff. ſol. ma-
tri. Alex. in l. ſi mora, ff. eo. & in l. Neſen-
nius, §. fundum, ff. de reiuendic. & text.
in l. quod meo, ff. de acq. poſ. & ꝑ d. l. cer
tè ff. de præcar. ergo conſtitutum ſuum
34 ſortitˀ effectum; & aliquando † ſoluitur
matrimonium in vita coniugum ꝑꝑ ali
quod iuris impedimentum, & notaui in
q. 2. ampl. 4. verſ. ſoluitˀ; & ſic dictis ca-
ſibus non dicitˀ collatum poſt mortem
35 conſtituentis: eo magis quòd † dos re-
ſtituitˀ conſtante matrimonio ꝑꝑ ino-
piam viri, & notaui ſup. in verſ. ſecundo
caſu ſi vir diſſipat qñ maritus ſe conſti-
tuit poſſidere, & tenere nomine vxoris
ex nunc pro tunc, & è conuerſo, & in om
nem caſum, & euentum reſtituendæ, &
conſignandæ dotis, vt expreſſe dicit
Gramm. d. dec. 92. n. 21. & ita videtˀ ſen
tire Natt. in conſ. 81. n. 2. lib. j. & not. Do
ctores, quos ſup. notaui in verſ. & vt pro
cedat iſta reſtitutio dotis; & ſic iſta clau
ſula conſtituti non ſemper ſuum ſortitˀ
effectum poſt mortem mariti: ex quo
poterat euenire caſus reſtituendæ dotis
ante mortem mariti: & ideo tempore
conſtituti transfertur poſſeſſio, cum ſit
tempus habile, vt per Doctores ſupra
notaui.

Sed ad remouendam Doctorum con
trouerſiam ſeruanda eſt talis cauthela,
36 ſcilicet, quòd † maritus in inſtrumento
dotali ſe conſtituit poſſidere, & tenere
pridie nomine vxoris, antequam ſolue-
retˀ matrimonium, Bolognett. d. conſ. 7.
n. 23. Caſſan. conſ. 53. nu. 4. vbi dicit, ꝙ
verba prædicta faciunt retrotrahi actũ
ad tempus, quo reſtitutio poterit habe-
re effectum, & iſto caſu ius eſt acquiſi-
tum vxori pridie ante mariti mortem,
& in patrimonio vxoris incorporatum
l. ſed & ſi plures, §. filio impuberi, ff. de
vulg. & pup. ſubſtit. Bart. in l. qui ſe pa-
tris, C. vnd. liber. & ſic remanet dicen-
37 dum, quòd † maritus poſſidens dotem,
tàm pręcario, quàm conſtituti nomine
vxoris, inſolidum exigitˀ ad dotis reſti-
tutionem, vt dicit Bar. in d. l. ſi filiofami
lias n. 2. verſ. ſi autem maritus, & ibi An
gel. dicẽs, ſit ergo cauta mulier, quæ nõ
vult in hoc priuilegio incidere, vt ſolu-
to matrimonio conſtituat ſe poſſidere
pręcario nomine, ita tenet Brun. d. q. 20
p. 4. princ. poſt n. 2. verſ. ſed tu ingenue,
Tiraq. de iur. conſtit. in j. p. n. 28. verſ. li-
centiam, & verſ. hinc ita fit.

Ad hoc eſt notandum, quòd vt pręca-
tium, & conſtitutum ſuum ſortiantur

effe-

38 effectum, neceſſe quòd † cōſtituens tempore cōſtituti poſſideat, Ruui. in d. §. 76
in addi. poſt n. 2. in fi. in repet. Rubr. de
don. int. vir. & vx. allegat Io. inuiatorio
ſuo iuris, ſub rubr. de don. int. vir. & vx.
col. 3. Bal. in c. 1. §. ſi quis, in fin. de feud.
dat. in vic. leg. commiſſ. & gl. in d. l. quāuis ff. de acq. poſſ. Affl. d. dec. 335. nu. 4.
vbi dicit, vt præcarium opere̅t effectum
ſuū, debet probare, quòd t̄pe præcarij
cōſtituti ipſe poſſidebat naturaliter,
aliàs præcarium nil opera̅t, Ang. conſil.
304. Bar. & Ang. in l. quædam mulier ff.
reiuendic. hoc idem voluit gl. & Ang. in
l. 2. in ver. tradita, C. de acq. poſſ. & Bal.
in l. 1. C. quand. lic. ab empt. diſced. vbi
dicit, hanc eſſe veriorem: licet poſtea
ceperit poſſidere: quia in noua poſſeſſione non eſt conſenſus inter partes, vt
ibi dicit Affl. ſecundum Ant. de Butri.
in c. cōueniſſet, de reſti. ſpol. & in repet.
c. fi. 16. col. de cauſ. poſſ. & ꝓprict. Alex.
conſ. 10. vol. 4. n. 2. & in d. l. quamuis §. j.
circa fi. poſt Ang. ibi, & firmat Iaſ. in d.
l. ab emptione 8. col. verſ. ſecundo limita, ff. de pact. & Bal. in Rubr. de contrahend. empt. Hoc autem eſt verum quan
do agi̅t de præiudicio tertij, ſecus de præ
iudicio conſtituentis, & eius hæredum:
quia tunc non requiri̅t talis probatio,
39 ſed † ſolum cōſtiturum ꝓbat cōtra cōſti
tuentem, & hæredes eius abſq; aliqua
probatione, Cagnol. in d. l. contractus
n. 34. verſ. quantum ad ea, & nu. 44. de
reg. iur. Ang. in l. quædam mulier verſ.
item attende ff. de re iud. Tiraq. in d. tra
cta. de iur. cōſtit. vel iuſt. poſſeſ. in 3. p. in
1. limit. n. 20. verſ. ſecundò hoc Bal. in l.
ſiue autem §. 1. ff. de publi. Soc. conſ. 187
col. 5. verſ. ſecundo, vol. 2. & conſ. 106.
vol. 3. Purpur. in l. is apud quem col. 8.
n. 13. Claud. Aquenſ. de Seyſell. in l. qđ
meo col. fi. ff. de acq. poſſ. Hieron. Grat.
cōſ. 42. col. 2. uerſ. quarto reſpōdeo uol.
2. Plot. poſt eos, in §. 4. n. 56. f. 44. à tergo, de in lit. iurand. Secus ſi cōtractus
40 eſt nullus, quia † poſſeſſio, data in dicto
cōtractu nullo uirtute præcarij, & cōſtituti, eſt nulla. Ruu. d. §. 76. poſt n. 6. uer.
nec obſtat, Bal. in terminis in l. ex teſtamento, C. de fideicomm. tex. in l. fi. ff. de
cōſtit. pecun. Idem Bal. in l. ſi abſentis,
C. ſi cer. pet. Pet. de Greg. in q. 18. nu. 8.
& 9. de Iudicijs cauſ. feudal. Alex. in d. l.
1. §. ſi uir ff. de acq. poſſ. & eſt gl. ſing. in
l. ſed cum patrono, in uerſ. fauiana, ff. ſi
quid ĩ fraudem patro. Affl. dec. 331. n. 3.
Bar. in l. ſi tem aliquam, in 2. mēb. princip. ff. de acq. poſſ. Bal. in l. nō dubium in
10. oppoſit. C. de leg. Plot. in d. §. 6. n. 21
d. tract. de in lit. iuran. ubi dicit, quamuis contractus principalis ſit nullus, &
41 inutilis, ſit etiam † nullum cōſtitutum,
in eo appoſitum, & ex eo non transfer̅t
poſſeſſio, ſecūdum cōem opinionem, niſi interueniat actus facti, ideſt traditio, ut ibi, ſub nu. 18. per tex. in d. l. j. §. ſi
uir uxori, & ibi Bar. Paul. Caſt. Alex. &
Iaſ. ff. de acq. poſſ. Tiraq. in d. tractat. de
iur. cōſtit. poſſ. p. 3. lib. 7. n. 13. uerſ. ex
42 quibus; Tamen † talis cōtractus nullus,
& cōſtitutum nullum, in eo appoſitum,
excuſat illum, qui habet pro ſe contractum nullum, & cōſtitutum nullum, ſi
eorum uigore, & prætextu, propria authoritate, & ꝑ uim, etiam manu armata
ingreſſus fuerit poſſeſſionem prædiorū,
etiam ſi inueniſſet cōſtituentem cōtradicentem, & excuſa̅t à dolo, & lata culpa,
& ab omni pœna criminali, ꝑ Barth. Cepoll. conſ. 4. Bal. cōſ. 410. vol. 1. Crauett.
43 conſ. 18. Hoc † tamen eſt verum, ſi ceſſat timor ſcandali, aliàs ſecus ſaltem nō
excuſa̅t à pœna extraordinaria, Alex.
conſ. 135. vol. 1. circa princip. Cepoll.
conſ. 26. refert Plot. ibi, poſt n. 21. uerſ.
& prædicta: quicquid dicant Deci. cōſ.
202. poſt nu. 6. uerſ. tertio etiam fundamento, col. 4. Carol. Ruy. conſ. 137. col.
fi. vol. j. Cepoll. d. conſ. 4. Socy. conſ. 49.
uol. 3. col. 2. gl. poſt Azon. ab ea citatū,
in l. ſi aliquam rem, & ibi Bar. col. j. uerſ.
ſed quæro utrum perde̅r, & ibi Imol. Raphael. Cuman. Paul. Caſt. & Alex. ff. de
acq. poſſeſſ. & eo magis excuſa̅t, ex quo
ſunt nō nulli Doctores, tenentes, quòd
44 † ex contractu nullo, & cōſtituto in eo
appoſito transfera̅t poſſeſſio abſq; reali traditione, tradit Plot. poſt d. nu. 21.
verſ. & illud maximè procedit, loco cit.
ꝑ Tiraq. in d. 7. limit. nu. 17. verſ. ſed ut
redeamus. Tandem in contrarium eſt
45 opinio, quòd † ex contractu nullo, &
cōſtituto, in eo appoſito, non transfer̅t
poſ-

poſſeſſio, à qua non eſt recedendum: & ſic maritus caſu iſto de iure non habet iſtud beneficium: ſed in iſto Regno de conſuetudine ſeruaẽ contrarium, quòd non obſtantibus dictis clauſulis maritus admittiẽ ad iſtud beneficium, ut eſt videre in princ. huius 1. q. & infra: bene verum eſt, quòd iſta exceptio nunquam fuit propoſita, nec allegata, vt vidi per non nullas Aduocatorum allegationes in fauorem vxoris contra viri hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ex dolo ratione ſui delicti pauper effectus, amittit beneficium, deducto nè egeat, & n. 12.*

2 *Dolus probatur per teſtes.*

3 *Intentio magis attenditur in dolo, quàm factum in omnibus, ab animo dependentibus.*

4 *Delictum ſemper eſt punibile, quando præuidetur euenire potuiſſe, præter in opera licita ex caſu factum.*

5 *Dormiens æquiparatur furioſo.*

6 *Furioſus non tenetur ex delicto, quia neſcit quod facit.*

7 *Dormiens mutilans, & occidens, non incurrit irregularitatem, quia naturali vitio parcendum eſt.*

8 *Dormiens, ſolitus ſumere arma, non præcauendo, non excuſatur à delicto in ſomno, & n. 10.*

9 *Dormientes multi arma ceperunt, & multa fecerunt.*

10 *Delinquentes in ſomnijs puniuntur, qui poſſunt præcaueri, pœna extraordinaria.*

12 *Delinquentes extra propoſitum, pœna extraordinaria ſunt puniendi.*

12 *Maritus, gubernans bona ſua propria, & vxoris ſuæ, dolum committens, vel latam culpam circa bona dotalia, inſolidum exigitur, & amittit beneficium, deducto nè egeat.*

13 *Lata culpa in adminiſtratione bonorum dotalium dolo æquiparatur.*

FALLENTIA SECVNDA.

1 SEcundò fallit, quòd † maritus non gaudet iſto noſtro priuilegio, deducto nè egeat, quando conueniẽ ex ſuo delicto, vel dolo; ratio eſt, quia delinquenti non datur priuilegium, l. ſi quis dolo, ff. de re iudic. Campeg. in d. tract. de dot. p. 3. q. 246. & 263. Io. Oinot. in §. item ſi de dote, nu. 4. vbi Ang. Aret. n. 4. inſtit. de actio. l. qui cum ſe, & l. ſi rerum amotarum, vbi Bart. & Paul. Caſt. ff. de re iud. gloſ. in l. diuortio, in verb. facere, ff. de reg. iur. Palat. Ruu. in repet. c. per ueſtras, §. 24. poſt nu. 7. p. 4. fol. 162. de donat. int. uir. & ux. & in §. 21. n. 14. in princ. f. 20. 1. p. l. etiam filios, §. 3. in princ. & ibi gl. Bar. & Alex. n. 3. poſt n. 6. ff. ſol. matri. Bapt. de Sancto Blaſ. de dot. cent. 2. poſt n. 82. & cẽt. 4. nu. 14. Surd. de alim. d. q. 78. nu. 42. uſque ad n. 47. Marc. Ant. de Amat. dec. 16. poſt nu. 23. Bal. in c. quæ in eccleſiarum de conſtit. & in c. ſedes de reſcript. de quo latè Iaſ. in auth. res quæ n. 21. & ſeq. C. comm. de legat. Benincaſ. de paupert. q. 8. in 2. ſpecial. in contract. n. 15. Gaſp. Beat. de inope debit. q. 17. nu. 13. ubi dicit, quòd dolus eſt delictũ, & ideo maritus amittit priuilegium, quando doloſè fecit circa res ſuas, ne ab eo ſolidum peteretẽ, Rol. Rodulf. in ſumm. in §. beneficium, ut quis in glo. col. 1. circa fin. f. 273. à tergo, Intrigl. de caſib. conſcien. d. caſu 35. n. 45. & 46. Dyn. in §. ſunt præterea nu. 13. de actio. Gomeſ. in §. ſi ouis in fraudem, nu. 32. de actio. Alb. de Roſat. in dicta l. ſi quis dolo, ff. de re iud. & notant Doctores in l. ſi quis dolo, ff. ſi quis aliq. teſtat. prohibuer. Brun. de ceſſ. bon. q. 20. 4. p. princip. n. 3 & 6. l. in rebus, ff. de iur. dot. Ang. & Bal. in l. maritum 1. oppoſit. ff. ſolu. matrim. Franch. dec. 164. n. 11. Decian. reſp. 121. n. 21. lib. 3. vbi dicit, quòd beneficium, ne quis conueniaẽ vltra quàm facere poteſt, deducto nè egeat, nõ cõceditur ei, qui ob eius delictum incidit in inopiã, cõmunem ſententiam dicit Campeg. d. q. 262.

q.261.& ſic ratione doli nõ habet iſtud beneficiũ,Giurb.d.dec.43.n.3.Farin.q. 26.n.5.Natt.conſ.361.n.2.7. Marc.Anto.Genu.in prax.Archiep. c.3. n.6. Laderch.conſ.30.n.4.Macerat. var. lib.1. Reſolut.41.n.1. Coſt.ſubſid.Remed.28 ſub n.7.Marta de iuriſdict. p.4. conſ.2. caſ.186.n.4. Put. dec. 251.& dec.394. p.1.Brun.à Sol. q.9. nu.6. Fontanell.de pact.nupt.clauſ.7.gl.3.p.3.n.91.lib.2.ſ.
2 743.& † dolus probat̃ per teſtes,tex.eſt iuncta gloſ. in verb. animus enim in l. fulcinius, §. cum hoc edictum, ff. quib. ex cauſ.in poſſeſ.eatur,& ibi animus doloſus pbat̃ per ea, quæ dicit,& facit; & cõiecturis probat̃ per extrinſeca,quę iudici ſunt arbitraria, dicit Giurb. d. dec.
3 43.n.9.& 10. cũ † in dolo magis attendat̃ interio, q̃ factũ,Bal.in d.§. licet,verſ. quãuis, vbi dicit, hoc verum eſſe, in oĩbus, ab animo dependentibus, allegar l.eum qui.§.cum alijs,& §. ſi iniuria, ff. de iniur.l.1.§.Diuus Adrianus,& l.Diuus Adrianus, vbi in maleficio volũtas teſtat̃,& non exitus,ff.ad l.Iul.de ſicar.& ibi Bar.hoc eſt quò ad pœnam ordinariam,ſed quò ad pœnam extraordi-
4 nariam † delictum ſemper eſt punibile, quando præuidet̃ euenire potuiſſe,pter in opera licita,ex cãſu factum,vt Bar.in l.reſpiciendum §.delinquunt n. 3.& 7. & in l. pen.ff.ad l. Pompei. de parricid. vbi dicit,quòd ſi aliquis dormiendo aliquem percuſſit, ſi ſciebat hęc ſibi euenire,punit̃,quia debebat præuidere; ſi nõ ſciebat, non punit̃; ratio eſt ibi, quia
5 æquiparat̃ furioſo,l.1.§.j.ff.de acq.poſ. Bart.Tartag.in tract. crimin. p.6. n.56. Iac.Nouell.tract.ad defenſ.num.41.tit. quib.ex cauſ.hom.excuſ.Iaſ. in l. ſi duo, §.ſi quis ff.de iureiu.Sebaſt.Medi.in tracta.de caſib. fort.q.17.n.7. Iac.Meno. de arbit.iud. caſ.327.n.5. lib.2. caut.4.
6 &† furioſus non tenet̃,quia neſcit quòd facit cap.iudicat. 3.q.9.Bar.in d.§. deliquerunt,per l. infans,vel furioſus, ff. ad l.Cornel.de Sicar.Seb.Medi. d.q.17.n. 2. Ergo neque is,qui ĩ ſomno deliquit, ſi neſciebat, hanc partem tenet Pet. de Anch.in clem.1.nu.3.de homic.vbi de-
7 terminat, quòd † ſi dormiens mutilat, vel occidat,non incurrit irregularitatẽ; naturali enim vitio parcendum eſt, alleg.l.2.§.ſi non p p ff.ſi quis cautionib. regulariter autem delinquens in ſomnijs,non punit̃, tex.in d. clem.1. de homic. vbi Card.Zabbar.n.8.q.6.bene Io. de Vital.n.20.& 25. Imol.n.1.& 6.Didac.Couar.3.p.initio.n.6.Marian.Soc. n.51.c.ad audientiam de homic.Farin. q.98.p.3.de pęn.temperand.n.63. cum non nullis ampliat vſque ad n.69. caut. 12. Seb.Medi.d. tract.de caſib.fortu. q. 1.n.38.eſt videndus Pet.Cened.in coll. ad ius cano.coll.17.nu.4.p.3. vbi alios allegat,licet ibi non determinet; quod eſt verum,niſi culpa dormitionem præceſſiſſet,puta erat ſolitus dormiendo arma ſumere,ut Anglius, ſecũdum Anch. loco citato,poſt nu.3.& percutere;quia
8 † talis oĩno,ſciens ſuã conſuetudinẽ,nec pręcauens,nõ excuſat̃,l.ſi ſeruus, §.ſi q s inſultum,verſ.ſi fornacarius,& gloſ. ibi in verb. vel ignem, in verſ. item nota hic ff.ad l.Aquil. Tiraq. de pęn. cauſ.5.
9 per tot.& n.11. ponit † multos,qui dormientes re ipſa ſurrexerunt lecto,& ambulantes, arma cęperunt multaq; confecerunt ſicut vigilantes, dicunt etiã Bar. Tartag. in d.tract.crim.p.6. nu.57.Pet. de Anch.& Card.in d.clem.j.de homic. Plac. c.1.de delict.Iac.Nouell. in tract. ad defenſ.in d. titu. quib.ex cauſ. pęn. mort.excuſ.poſt nu.41. Bar.in l.vt vim, poſt n. 5. ff. de iuſt. & iur. vbi refert, quidam Piſanus ſe armabat dormiendo de nocte, & ibat per ciuitatem cantando,idem Bar.& Bald.in repet.l.1.C. vnde vi, Guigl. de Cun. in l. Diuus, ff. de offi. præſid.gl.in cap.ſunt,& c.marito,15.q.1.Roman.in l.1.§.adipiſcimur, ff.de acq.poſſ. Brun.de ceſſio.bon.q.31. 4.p. princip. poſt nu.4. refert Soc. in d. c.ad audientiam nu.51.habuiſſe vicinã quamdam puellam, quæ in ſomno ſurgebat,& parem faciebat, dixit Farin.loco cit. nu.62.& in ſimilibus ſępius hoc audiſſe, dicit Tiraquell.d.tract.de pęn. temper.cauſ.5.nu.11. & quidam vir in hac vrbe Panormi erat ſolitus ſurgere in ſomno,& eius apotecã aperire, & poſtea excitatus à tranſeuntibus amicis,illam claudebat, & Alios ſcio dormientes,qui ſurgunt de lecto,& ſe veſtientes ar-

arma capiunt, & vnum habui in mea
10 propria domo; & † iſto caſu delinquen-
tes in ſomnijs, puniunẽ, quia poſſunt p̄-
cauere, Farin.d.q.98.n.70.ſed pęna ex-
traordinaria puniri debent, Iac. Nouel.
tract.ad defenſ.loco cit. poſt nu.41. Iaſ.
poſt Rom.& alios, ĩ d.l.1.§.adipiſcimur
Hippol.in l.1. lim.10.ff. de ſicar. Ludo.
Carre. in prax.crim.rub. de homic. §.6.
n.25.Menoc.d.caſ.327.n.4. quã opinio
nem dicit cõem Didac. Couar.in ſuis re
lectio.d.3. p. poſt n.6.col.9.in princ. Ita
11 † in delicto cõmiſſo extra propoſitũ de-
linquẽtis, Tiraq.in d.tract.de pę.cauſ.6
n.8.Cepoll.in conſ.crim.36.col.fi. verſ.
& poſtremo, & conſ.33.n.12. Alb.conſ.
16.n.20.Crauet.conſ.93.Pet.Caball. in
reſol.ctim.caſ.31.n.8.Laurent.Rot.Aue
nion.dec.29.adde Io.Aloyſ.Ricc.in col
le.dec.colle.662.& iſto caſu diſtinguen
dũ eſt, ſecundũ Clar.in §.fi.q.60.n.18.
& 24.in pract. crim. ad quẽ me remitto
in hoc autẽ Regno Siciliæ ad eſt Regni
cõſtitutio in tit.de pę.hom.al.occid.di-
uerſ.ex cauſ.conſtitutio, qui doloſe, cu-
ius verba ſunt hæc, q̃ de alto ſe ipſum p̄-
cipitat, & hominẽ occiderit, & qui ra-
mum incautè proijcit, & non ꝓclamat,
ſeu lapidẽ proijcit, hominẽq; occiderit,
pęnę capitali ſuccũbat, ſed ex quo non
eſt præſentis ſpeculationis, non inſiſto.
Et ad rem noſtrã reuertẽdo, dico, ꝙ di-
12 cta quæſtio ſupra notata ꝙ † maritus ad-
miniſtrando bona ꝓpria, & ſuæ vxoris,
dolũ cõmittẽs, ne ab eo ſolidũ petaẽ, cõ-
ueniẽ inſolidũ, vel latã culpã circa bona
dotalia tãtũ, ſm Brun.d.q.20.n.33. vbi
allegat Bal.Nouell.in d.tract. de dot.p.
7.priuil.14.Bapt.de S.Georg.d.cent.2.
n.37.priuil.237.& cent.3.nu.41. priuil.
240.Alex.in d.§.licet, poſt n.8. verſ.ſed
iſta, & Amat.dec.p̄dicta 16.n.12.ubi in-
telligẽdus eſt de lata culpa, in bonis do-
talibus cõmiſſa, ut Bal.notat, & Intrigl.
d.caſ.35.n.76.& 78.Giurb.dec.43.n.4.
Cãpeg.de dot.p.2.q.262.Surd.de alim.
tit.j.q.78. n.43.Baez.de inop. debit. c.
15.n.11.c.16.n.22.ĩ fi. rõ eſt p Doctores,
13 q̃a † lata culpa eo caſu dolo ęquiparaẽ,
& Bar.in l.q̃d ff.depoſit.plene not. p Ca
gnol. in reg. cõtractus, in j.notab.ff.de
reg.iur.licet ſm alios q̃n maritus cõmit
tit latã culpã in bonis dotalibus, nõ am-
mittit priuilegiũ, vt dicũt Bar.de Barto-
lin.ſuper l.1.ff.ſol.matr.n.448.Cordub.
in l.ſi quis à liberis, §.ſed filius n.90.ff.
de lib.agnoſc. ubi allegat alios, & dicit
magis cõem opinionẽ, & veriorẽ; ſed ve
ritas eſt, ꝙ q̃n lata culpa eſt, q̃d dolo ę-
quiparaẽ, Maſtrill.dec.124.n.10. lib.2.
vt ſ.notaui, ꝑdit maritus noſtrũ benefi-
cium, per Doctores, quos etiam ſ.nota-
ui; ſecus ſi non eſt in dolo, vt per Docto
res paulo ante notatos.

SVMMARIVM.

1 *Maritus ſoluto matrimonio ſi ſatiſdare po-
teſt, & non vult, de reſtituenda dote
tempore legali, vel conuentionali, amit
tit beneficium, deducto nè egeat. & n.5*
2 *Muliere petente, maritum condemnari ad
reſtituendum ſtatim, deducto interu-
ſurio, ſi maritus paratus eſt hoc facere,
intentionem mutare non poteſt.*
3 *Mutatio, ſiue variatio circa diuerſa per-
mittitur. (ter fiat.*
4 *Deductio interuſurij medij tẽporis quali-*
5 *Maritus, habens dilationem ſoluto matri-
monio ad reſtituendam dotem, cogitur
ſatiſdare ante tempus.*
6 *Maritus, habens dilationem à lege miſera
tionis gratia, debet ſatiſdare cũ fideiuſ-
ſore de ſoluendo adueniente termin o.*
7 *Dilatio, data à lege inanimata, requirit
cautionem cum fideiuſſore.*
8 *Dilatio, data à Principe lege animata, re-
quirit cautionem cum fideiuſſore, & ſi
non poteſt ſtatim cauere, exigitur, nul-
la deductione facta.*
9 *Reſcripta ſunt odioſa, & intelligenda ſine
aliorum detrimento.*
10 *Cautio, cõceſſa ab homine, legis miniſtro,
dẽt eſſe cum fideiuſſore; nam mitius agi
tur cũ lege, quàm cum miniſtro legis.*
11 *Legem offendẽs cõmittit contra unum, &
offendẽs miniſtrum legis, contra duos.*
12 *Dilatio, conceſſa in vltima voluntate, re-
quirit cautionem cum fideiuſſore. Sed
quid in dilatione conceſſa inter viuos,
& debitor eſt ſuſpectus de fuga, uel la-
batur facultatibus, vide ibid. n.12.*
13 *Cautio quibus caſibus danda ſit, & ſit exe
quenda.*

14 *Hæredes mariti ſoluto matrimonio ſi incontinenti reſtituunt dotem, poſſunt retinere interuſurium medij temporis.*

FALLENTIA TERTIA.

1 TErtiò fallit, † quòd maritus conuenitur vltra quā facere poteſt, ſcilicet, in ſolidū ſoluto matrimonio ſi ſatiſdare poteſt,& non vult, de reſtituē da dote tpe legali.ſ.poſt annū, vel tēpus cōuentionale, ꝑ ſnīam cōdēnatus, quoniā ſoluto matrimonio dari pōt fideiuſſor, gl.ī l.1.verſ.an poſt ſolutū matrimoniū C.ne fideiuſ.dotiū denī,& ibi Ang. ſecus ſi non pōt: quia eo caſu condēnaī deducto interuſurio medij tēporis,& ſtatim fit exequutio, Vinc.de Franch. dec.
2 216.n.5.&† ſic mulier, quę petit maritū condemnari ad reſtituēdū ſtatim deducto interuſurio, ſi patat⁹ eſt maritus hoc facere, nō poteſt volūtatē mutare, Bart. in d.l.ſi conſtante, §.quoties poſt n.3.& ibi Alb.de Roſat.Alex.& Doctores oēs ff.ſol.matr. Bal.Nouell.de dot.p.8.priuileg. 27.n.2.ratio eſt ꝑ Roma.ꝑ regulam, nemo poteſt mutare conſilium, licet Bal. ibi teneat cōtrariam opinionē:
3 ex quo † mutatio, ſiue variatio circa diuerſa permittiī, ut l.Aurelius, §.ſi.de libe.legat.ad hoc videndus eſt, Campeg. de dot. q.202. p.3. vbi facit duplicem
4 diſtinctionem,& in q.201.qualiter† fiat deductio interuſurij medij tpis, ꝑ Bar. in d. §. quoties, cum quo tranſeunt ibi Imol.& Paul.Caſt.in l.diuortio, §. non ſolum ff.ſol.matr.Bapt.de S.Blaſ. in tracta.de dot.cent.2.n.91. vbi dicit, quòd ſi maritus fuerit renitens ad ſatiſdandū ſtatim condemnabiī deducto interuſurio medij temporis, ſequiī Intrigl. ſing. 110. n.3. lib. 2. quod fortaſſe percepiſſet in tali dote, Muta ſuper conſuet. Se-
5 nat.Panorm.c.47.n.58. & † ſic quando vir habet dilationē ſoluto matrimonio ad reſtituendam dotem, cogiī ante tempus ſatiſdare, Bal.Nouell. d. p.8. priuileg.29.n.1. vbi teſtatur de magis cōmuni opinione, Vinc.Paleott. in tracta. de dot.n.46. Surd.de alim.tit.j.q.44.n.58. Intrigl.d.ſing.110.n.1. Mut. ſuper conſuet.Senat. Panorm. d. c. 47. num.53. ubi dicit, maritus gaudens anno luctus, debet ꝑſtare fideiuſſionem, ſi ab eo petaī, ſecundum Vinc. de Franch. d. dec. 218.num.3. & 4. vbi dicit, quòd ita iudicauit ſacrū cōſiliū die 2.Decēb.1579
6 . Sed † an maritus pro dicta dilatione quę ſibi concediī miſerationis gratia, cauere teneaī cum fideiuſſore, cum ille, qui habet dilationem à lege miſerationis gratia, ꝑ ut in caſu noſtro,& vult ea vti, debeat ſatiſdare cum fideiuſſore de ſoluendo adueniente termino, ſecundū Ang.in d.§.quoties,& ibi Alex.& Pau. Caſt. Bapt.de S.Blaſ. d.cent.2.nu.j. Et cum iſta ſit ardua quæſtio, eſt diſtinguēdum, ſecundum diſtinctionem Alb. de Roſat.in d.§.quoties vbi ita diſtinguit ſcilicet, aut dilatio daī à lege inanimata, aut à lege animata, aut ab homine, aut in vltima volūtate, aut inter viuos;
7 Primo caſu † tenetur cauere cū fideiuſſore, ꝑ tex.in d.§.quoties, ratio eſt, q̄ talis dilatio creditori non debet eſſe dānoſa, l.2.§. pen. ff. de iud. ſecundo caſu
8 quando conceditur à lege animatā .ſ. à Principe, qui eſt lex animata in terris, vt in authen.de conſulib. Suarez alleg. 9.poſt n.13. debet cauere cum fideiuſſore, l.quoties, de præcib.Imper.offerend. & iſto caſu ſi nō poteſt ſatiſdare, ſtatim exigitur nulla deductione commodi
9 medij temporis facta; quia † reſcripta ſunt odioſa,& intelligēda ſine aliquo iū detrimēto, vel iniuria, l.nec auus, C. de mācip.l.2.§.ſi quis à princ.ff.ne q̄s ī loc. publ.gl.in c.vnic.in verb. decernētes in extrauag.de maior. & obed. tertio caſu ſi daī ab hoīe, aut à legis miniſtro, aut
10 ab hoīe nō miniſtro legis, primo caſu ꝑſtatur cautio cū fideiuſſore; multo fortı⁹ & ſi à lege, Māt.ſing.78.poſt n.2.gl.in l. aſſiduis C.q̄ potio.ī pign.hab.q̄ mitı⁹ agitur cū lege, q̄ cū miniſtro legis, l.celſus, ff.de arbi.tutel.gl.not.in l.quicunq; uerſ.uel uigīti ſolidi, circa fi. C. de ſeru. fugit.§.oportet auth.de iudic.Bar.I l.amplius, ff.rē rath. haber. & in l.ſi Inſulā 8. oppoſ.ff.de verb.obl.Spec.de expēſ.§.3 uerſ. quid ſi talis, Bertach. in uerb. lex de-

debet, poſt verſ.90. Gomeſ.in §. item ſi
quis ī fraudem poſt n.4.& in §.ſupereſt
n.69. in fi.de action.Cyn.in l.ſi quis ma
ior.C.de ſacroſ.eccl.& in l.criminali C.
de iuriſd.om.iud. Marc.Mãt.d.ſing.78.
11 n.1.ratio eſt,quia † qui offendit legem,
committit contra vnum, ſed qui offen-
dit miniſtrum legis, offendit duos,ſ. le-
gem,& hominem,& hanc dicunt veram
eſſe rationem Domini de Rot.deciſ.19.
in antiquis; Immo nõ ſolum cum lege,
ſed cũ Deo mitius agiř, quàm cũ homi-
ne,vt dicit gloſa in d.l.ſi quis rẽ,§.voto,
in verb.non obligant, in fi. ff. de pollic.
tenet Iaſ.in l.generaliter, poſt n.2. in fi.
ff.de verb.obl.ſecundũ Gomeſ.loco cit.
ſecũdo caſu ſi ab homine, aut in vltima
12 volũtate,aut inter viuos;ſi in vltima vo
lũtate, & tunc ſemper teneř cũ fideiuſſo
re,vt ff.& C.ut legat.nom.caueat. & C.
vt in poſſ.legat.aut inter viuos, & iſto
caſu, aut debitor eſt ſuſpectus de fuga,
aut habeř facultatibus, & teneř cauere
cũ fideiuſſore, gloſa in l.in omnibus de
iudi.ſi non eſt ſuſpectus non teneř caue-
re,tàm ſi eſt bonę fidei, quàm ſtricti iu-
ris contractus,ut not.in l.poſſe, de bon.
author.iud.poſſid. Guid. Pap.dec.189.
in addi.lit.A.verſ.ſane in caſu,ꝑ Bart.
in d.l.in omnibus,Franc. de Albergot.
conſ.an captus ꝑ ſuſpecto, Bertach.in
verb.cautio iuratoria,uerſ.17.ita Bald.
& Alex.in d.§.quoties,poſt n.2.ubi exa
minat iſtã quæſtionem, & reſpondet ad
Imol.ibi,& Cy.in d.l.vniuerſa,& in l.1.
vt in poſſ.legat. & ibi gl.generaliter,cir
ca fi.ubi Bar.in vlt.oppoſit.ff.qui ſatiſd·
cogant Auth.generaliter C.de epiſc. &
cler.vbi Odoffr.Spec.in tit. de contum.
§.fi.verb.ſic ergo ad duo,& verſ.cautio
autem de parẽdo,col.5.in fi. & ita fuiſ-
ſe deciſum,refert Guid.Pap.d. dec.189
cũ illa ſẽper diſtinctione,aut eſt ſuſpect⁹
de fuga,aut nõ;ſed qñ cautio eſt de ſub-
ſtantia actus,vel qñ ſatiſdatio de neceſ-
ſitate danda eſt,ut in tutore,l. ſi fideiuſ-
ſor,§.ſi neceſſaria,qui ſatiſd.cogan. tũc
cautio iuratoria nõ ꝑſtař, Luc. de Pen.
in l. 2. cod.titu.Bertach.in d.verb. cau-
tio.iuratoria verſ.ſexto,vel quãdo quis
per ſuos malos mores fideiuſſionem nõ
reperit, Bald. in authen. cui relictum 3.
col.verſ.attende hic C.de indict.uiduit.
toll.& Bertach.loco cit. verſ.4.Alex. ad
Bartol.in l. vſufructu, lit. E. in uerſ.hoc
eſt uerum. D.Martinus Vran.in c.ad no
ſtram poſt n. 23. verſ. ſecundò fallit de
iureiur. uel quando is,cui incumbit prę
ſtatio, ſemel deierauit, vel iuramento
ſuo contrauenit, ut ibi Vranius, uerſ.
primo fallit, per Bald.in auth. qui iurat
C.de bo.auth.iud. poſſid. ratio eſt,quia
præſumiř iterum deierare, argum.l.1.§.
à barbaris,ff.de re milit.capit.ꝑ ueſtras
de donat. inter uirum & uxo. Doctores
in cap.qua fronte, in fin. de appellatio.
uidendus eſt,D.Bart.Soc. in conſ. 231.
13 uerſ.primò probař p.2. ubi † ponit ca-
ſus,in quibus tali cautioni ſtandum ſit,
& quãdo non;in noſtro autem caſu ma-
ritus ſemper præſtare debet cum fide-
iuſſore,ut ſup.notaui.ſed Bal.in l.2.n.6.
C.quod cum eo.dicit, hoc eſt uerum,
iuratoria cautione, quando fideiuſſorẽ
nõ poterit inuenire,ut de iud.l.2.§. ſed
ſi dubiteř. Eſt tamen ad hoc notandũ,
14 quòd † ſi hæredes mariti incontinenti
ſoluto matrimonio reſtituant dotẽ,poſ-
ſunt retinere interuſurium medij tem-
poris, quod fortaſſe percepiſſent ex tali
dote, ꝑ d. §. quoties, & Alex.in d.l. di-
uortio, Iaſ. in l. ſtipulatio, §.inter certũ
ff.de uerb.oblig. & in l. qui Romæ, col.
2.ff.eod. Tiraquell. in tract. de retract.
Lignag.§.j.fol.18.n.36. Muta ſuper cõ
ſuet. Senat. Panor. d. c.47.n.58.

SVMMARIVM.

1 *Maritus non gaudet beneficio, deducto nè egeat, propter eius inopiam, ſi vxor eſt pariter inops, & non habet aliunde.*
2 *Altare non debet diſcooperiri, & alterum cooperiri.*
3 *Habens duo iura præferendus eſt habenti vnum.*
4 *Ordinata charitas incipit à ſeipſo.*
5 *Priuilegiati pari priuilegio ſi ſint, ille eſt præferendus, qui tractat de damno euitando.*
6 *Mulierem præferri æquius eſt, quæ reſpicit ſuum, quàm viri lucrum, cum neuter habet vnde viuat.*

7 *Mulier in dubio præſumitur non habere unde ſe alat.*

8 *Infortunium conſtante matrimonio eſt commune viri, & uxoris.*

9 *Maritus ob ſtatus mutationem priuilegiatus, non tenetur vltra quàm facere poteſt, deducto nè egeat.*

FALLENTIA QVARTA.

1 QVartò fallit, quòd maritus † quādo eſt inops, & vxor eſt pariter inops, & nō habet aliūde, tali caſu maritus non habet iſtud noſtrum beneficium, deducto nè egeat, ſed in ſolidum conuenitῦ, Bar. Bal. & Imol. & Iacob. de Are. in l. ſi maritus, ff. ſolu. matri. Idem Bart. in l. maritum, n. 4. ff. eod. Landr. cō ſil. 30. n. 7. Ant. Monac. de execut. in veſtib. c. 12. n. 61. ex Rebuff. ad Reg. conſtit. to. 2. de dilat. art. 1. gl. 1. n. 25. Surd. de alim. q. 78. num. 34. & 35. vbi dicit,
2 † vnum altare non eſt diſcooperiendū, vt alterum cooperiatῦ, l. verum, §. pen. ff. de minorib. & ibi teſtatῦ de magis communi opinione, ſub n. 36. ꝑ Alex. in d. l. maritum. Idem Surd. q. 84. tit. 8. nu. 3. quod etiam procedit in filio hærede, vt ibi Surd. n. 39. per Bar. poſt gl. in d. l. maritum, Alex. Raud. conſ. 17. nu. 335. p. 1. Molfeſ. ad conſuetud. Neapol. p. 6. q. 9. n. 2. Vrſill. ad Afſl. dec. 222. n. 3. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 3. n. 93 ſequitῦ Intrigl. de caſib. conſcien. caſ. 35 n. 74. Hippol. de Marſ. ſing. 99. vbi dicit, tene menti, quòd ſi pauper petit ab eo, qui à iure eſt priuilegiatus, vt non teneatur vltra quàm facere poſſit, obtinebit actor pauper replicans de inopia cō tra exceptionem inopiæ, per l. ſed & ſi militis, in princ. ff. de excuſat. tuto. quia ex audiendo reum pauperem, eſſet cooperire vnum altare, & alterum detegere, contra c. cum cauſa de præbend. eo magis, quòd creditor habet duo iura, ſ. actionem, & replicationem, & debitor
3 ſolam exceptionem, & habens † plura iura præferendus eſt habenti minus: ergo præferendus eſt actor, tanquam habens plura iura, §. i. authen. de conſang & vterin. fratr. & ideo ceſſat iſtud beneficium caſu prædicto, Gugl. de Cun. in l. ſi quis ff. de pact. & Alb. de Roſat. Bal. & Paul. Caſt. ibi, qui dicunt, quòd ſi vxor nondum conſumato matrimonio ingreditur religionem, & repetit dotē, datam marito, qui allegat ſe inopem, dicens non teneri vltra quam facere poteſt; mulier eſt audienda, refert, & ſequitur Fely. in c. dilecti filij 4. col. in fin. de except. facit ad hoc illud, quod dicit Mut. ſuper conſuet. Senat. Panor. c. 47. n. 57. quòd ſi vxor eſſet inops, non obſtante pacto, non erit locus dilationi ad reſtitutionem dotis, aliàs induceretῦ iniquitas contra vxorem, niſi alimenta ab hæredibus haberet, ꝑ Ancha. in regul. peccati venia, q. 4. de reg. iur. in 6. Crauett. conſ. 189. ſequitῦ Rimi. iun. cōſ. 304. nu. 15. lib. 3. ergo quando mulier eſt inops, maritus non habet iſtud beneficium, dicit etiam Scipio Rendina in ſuo tract. promptuarij receptarū ſententi. tit. 123. de viro, & vx. n. 1. Barb. in
4 c. Odoardus col. 2. n. 2. de ſolu. quia ordinata charitas incipit à ſeipſo, l. præces C. de ſerui. & aqua, & ibi Bal. Campeg. in tract. de dot. q. 241. p. 3. Decian. reſp. 93. n. 113. vol. 2. & reſp. 11. n. 22. vol. 3. & in pari caſu mulier præfertῦ l. aſſiduis, §. exceptis, C. qui potior. in pigno. habeantῦ. l. ſi quis à liberis, §. de alimentis, ff. de libe. agnoſc. l. verum, §. ſi. ff. de mi-
5 norib. 25. ann. vbi, ſi duo † ſint priuilegiati pari priuilegio, præfertῦ ille, qui tractat de damno euitando, Ang. Aret. in §. ruſus, & ibi Gomeſ. poſt n. 27. verſ. & ideo mihi, de actio. Bal. in auth. perpetua, C. de ſacroſ. eccl. Pet. de Ancha. conſ. 37. poſt n. 2. col. 2. verſ. nam cū dictis, l. ubi ff. ex quib. cauſ. maio. & l. ſi. C. de cōdi. Cy. in l. ſi. q. 4. C. de ſacroſ. eccl. Pau. Caſt. cōſ. 37. uol. 2. Brun. de ceſſ. bono. q. 13. p. 4. princ. in prin. ubi dicit, cū actor & reus eiuſdem ſint priuilegij, potentior eſt actor, qui de damno euitando certat quam reus, qui certat de lucro captando, dicit etiam Hipp. de Marſil. d. ſing. 99. & Bal. i. l. eius rei, n. 5. C. quòd cum eo, Brun. à Sole in compend. reſol. ſ. 161. Alex. Trentacinq. uar. reſol. lib. 3.

de

de reſcript.reſol.1.poſt n.14. §. hæc ratio non obſtat; ergo ſi uxor eſt inops, ſicut maritus, in ſolidum fit exactio ſecundũ magis communem opinionem, quam ſequit Iaſ.in l.quod nomine col.1. uerſ. quarta limitatio,ff.de condict.indeb.& Bar.in d.l.ſi conſtante, dicit, quòd cum
6 neuter habeat unde uiuat, æquius † eſt, mulierem præferri, quæ reſpicit ſuum, quàm uiri lucrum, Bal.in d.l.2.C.quòd cum eo.Brun.d.tract.de ceſſ.bon. q.20. nu.30. Gugl.de Cun.& Paul.Caſt. in l. traditionibus,§.ſi quis crediderit, ff. de pact.& ibi ratio eſt,quia damnum agẽtis debet eſſe potior conditio,p d.l.uerum,§.ſi. Idem Paul.Caſt. in d.l.ſi maritus poſt n.1.& Alex.in d.l. maritum, reſpondet ad limitat.Bald. in d. §. ſi quis crediderit,ſequit Roma.conſ.510.in ſi. Ang.in d.l.non tantum,ff.de re iud.Zaſius in d.§.ſed & ſi quis n.3.in ſi. & Angel.Aret.§.item ſi de dote, & ibi Iac.de Aret.& Iaſ.col.j. verſ.ſecundò vltra gl. de action.quod procedit ſoluto matrimonio,Iaſ.in d.l.quod nomine poſt n.j. verſ. quartam limitationem, ff. de condict.inde.Iac.de Aret.in d.l.ſi maritus, & in d.l.ſi quis à liberis,§.ſi.Giurb.dec. 42.n.3. Marant.conſ.30.nu.9.Marcan. Genuenſ. in prax. Archiep. c.3. nu.14. Neuiz.conſ.59.nu.12.magis communẽ dicit Surd.d.q.78.n.34. & 36. de alim. p.j.Landr.cõſ.30.n.70.Marſ.ſing.conſ. 99.Padill.in l.ſi preces,n.8. C.de ſerui. & aqua. Couar. in c. poſſeſſor, p.2.§.2. n.4.in fin.de reg.iur.in 6. Brun.de ceſſ.
7 bon.4.p.pr inc.q.20. nu.30. Et † in dubio præſumit mulier non habere vnde ſe alat, Vinc. de Franch.deciſ.489. p.3. Muta d.c.47. poſt nu.59. circa ſi. Secus
8 conſtante matrimonio, quia † infortunium eſt commune viri, & vxoris, l. ſi cum dote, §.ſin autem in ſeuiſſimo,ff.ſolut.matr. Alexan.in d.l.ſi maritus,col.3 verſ. nec placet, in fin. ſcilicet, quando propter inopiam mariti, vxor petit ſibi reſtitui dotes, vt ſupra notaui in princ. huius quæſtionis,quia ex his alenẽ omnes, per l. vbi adhuc C. de iur. dot. & quando infortunium commune eſſe debeat coniugibus,dixit Campeg.de dot. q.18. nu.2. p.3. & notaui inf. q. 2. circa
9 principium. Vel † niſi maritus ob ſtatus mutationem priuilegiatus ſit,quia tunc indiſtinctè gaudet iſto beneficio, vrnõ cõueniaĩ vltra quàm facere poſſit,Brun. de ceſſ.bon.d.q.20.poſt n.30. Bal. in d. l.2.n.5. in ſi. C.quòd cũ eo,Idem Brun. d.q.13. ratio eſt ibi,quia ſatis eſt actori, quòd extra iuris rigorem agit, modificato modo, ſecundum Bald. loco cit. & Alex.in Rubr.C.quòd cum eo, Surd.de alim. d.tit.8. priuil. 84. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Maritus putatiuus nõ habet priuilegium, deducto nè egeat; & n.3. & 6. contra n. 22. conclude n.24.*
2 *Putatiuum matrimonium nunquam dicitur fuiſſe matrimonium.*
3 *Maritus putatiuus integrum dotem reſtituere tenetur.*
4 *Cap.1. de donat.inter vir. & vx. loquitur de matrimonio putatiuo.*
5 *Maritus putatiuus non lucratur fructus dotis tanquam maritus, ſed vt bona fidei poſſeſſor, & n.7.*
6 *Beneficium, deducto nè egeat, competit vero marito.*
7 *Maritus putatiuus fructus dotis reſtituere tenetur, niſi in oneribus vxoris ſint expenſi.*
8 *Maritus putatiuus non habet dilationem ad reſtituendam dotem, quæ cõceditur vero marito.*
9 *Matrimonium uerum, & putatiuũ æquiparantur.*
10 *Matrimonium putatiuum an habeat priuilegia veri matrimonij.*
11 *Mulier putatiua eſt priuilegiata.*
12 *Dos putatiua habet priuilegia vera dotis, & nu.13.*
13 *Statutum, dans exequutionem paratam inſtrumento, eadem putatiua dotis inſtrumento præſtabit.*
14 *Dos putatiua generaliter habet priuilegia vera dotis.*
15 *Res empta de pecunia mulieris, ſeu vxoris putatiua efficitur mulieris.*
16 *Dos putatiua alienari non poteſt.*
17 *Matrimonium nullum cum ſcientia, aut dolo vxoris non habet priuilegium in dote putatiua vxoris.*

MA-

18 *Matrimonium prohibitum cum ſcientia vxoris contractum facit dotem amitti.*
19 *Vxor non habet beneficium Vrbis Panormi, ſi matrimonium ſoluitur ex dolo vxoris.*
20 *Mulier decipiens virũ amittit priuilegiũ.*
21 *Matrimonium putatiuum habet priuilegia ueri matrimonij fauore uxoris ignorantis.*
22 *Maritus putatiuus non conuenitur, niſi quatenus facere poteſt, deducto nè egeat.*
23 *Dos eſt ſemper & vbique præcipua, & fauorabilis.*
24 *Maritus putatiuus inſolidum eſt exigendus.*
25 *Viro putatiuo reuerentia non debetur.*
26 *Vxor putatiua poteſt puniri de adulterio ſicut vera vxor.*

LIMITATIO QVINTA.

1 QVintò limita, † quòd maritus putatiuus in ſolidum conuenitũ, ergo nõ gaudet iſto noſtro beneficio, de ducto nè egeat, tex. eſt ſingularis in c. j. verſ. totam de donat. int. virum & vxo. & ibi Io. And. & D. Anto. ſequitũ Barb. in c.ex literis,col.fin.de pigno. tradunt etiam Alex.in l.ſi cum dotem, §.fi. verſ. item maritus putatiuus poſt n. 3. & in l. maritum, col.1.poſt n.1.verſ. ſeptimo limit.Barbat.in conſ.46.col.12.vol.2. & Ripa in rub.ff.ſolut. matri. nu.63. & ibi Franc.Nicon.Bald.Imol.Alex.& Frãc. Aret.in l.diuortio,§.impendia, ad fi. ff. ſol.matr. Roma.in d.l.ſi cum dotẽ, §.fi. col.3. verſ.2. Philipp.Dec. in conſ.153. poſt n.1.col.1.verſ.vt notat Bal.p̲ illum tex.facit tex.in l.ſi concubina,in princ. ff.rer.amotar.& ibi gl.in verb. diuortij, dicens inter iſtos,qui contra Iaſ. conueniunt honor non debetũ in omnibus: licet liberalitas, & impudicitia inter eos ad inſtar matrimonij prohibeatũ; ſi ergo non debetũ honor,neque reuerentia debetũ p̲p̲ quod cõceditũ iſtud beneficiũ vero marito,& notaui ĩ procem. 2.p.verſ. inſerẽtũ, & p̲p̲ reliquias præcedentis ma-

2 trimonij: ſed † putatiuum matrimoniũ nunquam fuit matrimonium; ergo non remanent eius reliquiæ Bar.in d.l.ſi cõcubina,& ibi not. quòd licet matrimonium habeat quædam priuilegia circa dotem putatiuam,non tamen habet circa alia,facit l.vnic.verſ.iuſtum eſſe matrimonium oportet: cæterum ſi iniuſtũ fuerit matrimonium, nequaquam bonorum poſſeſſio peti poterit,ff.vnd. vir. & vx. & quod notat Bal.in l.eam quam colum.6.verſ.modo ergo quæro, C.de fideicomm. & facit tex. in c.de prudentia verſ.totam dotem,de donat.int.vir.

3 & vxo. ergo † maritus non habet iſtud beneficium,& integram dotem reſtituere tenetũ, Rodor. Suar. in l.1. poſt nu.9. verſ.totam dotem tit. de las ganançias, dixit etiam Campeg. in tract. de dot.q. 237. p.3. Rol.à Vall. de lucr. dot.q.97. n.8.Ant.Gomeſ.in l. Tauri 50. cum tribus ſeqq. n.56. circa fi. verſ.quinto inſero,quòd maritus putatiuus, Giurb.ſuper conſuet.Meſſ.c.13.gl.6. nu.4. lib.1. ratio eſt,quam dicit Suar.in d.l.1.loco cit. quia cum appareat, eum non fuiſſe maritum,non debet ſibi cõſuli cum præiudicio vxoris, ſequitũ And.Facchi.controuerſ.iuris lib.10.c.30.lit.A.& B. vbi dicit communem Doctorum ſententiã, quam ipſe ſequitũ in d.Rubr.ff.ſol.matr. & in c.1.de donat.inter vir.& vxo.& ibi etiam Abb. Sicul.nu.4. ubi dicit,quòd non obſtant iura allegata ibi in gl.q̃a loquuntũ quando uerum matrimonium ſoluitur: ſed † tex.in d. c.1. intelligi debet

4 de matrimonio putatiuo,ut ibi Seb.Sapia in addi.lit.A.dicit,quòd communis intellectus eſt, ut tex. prædictus loquatũ in matrimonio putatiuo; & ſic quando matrimonium ſeparatũ de facto p̲p̲ impedimentum, nam cum tunc appareat non eſſe matrimonium, non debet ſibi conſuli cum præiudicio uxoris, ſecundũ Abb.Io.And.& D.Anton.ibi, p̲ eorum fundamenta quos ſequitur Suar. loco cit.communem etiam ſententiam teſtatur Pariſius in d.Rubr.ff.ſol.matr. n.24 vbi & Soc.iun.n.83.in 1.p.& ibi Ruyn. nu.145. licet ibi contrariam fuerint amplexi,vt refert Fachin.d.c.30. litt.D. in fi. ſecundũ gl.2.in d.c.1. quam ſequuntũ

vter-

vterq; Card. Flor. & Alexand. Ibi dicen
tes, quòd opinio gl. ſeruaret̃ in practica,
ſequit̃ etiam Raphael. in d. l. ſi cum do-
tem §. fi. refert, & ſequi videt̃ Tiraquel.
in legib. cõnubial. gl. 6. nu. 252. & dixit
etiam gl. in d. c. de prudentia, in fi. & ma
le; quia contra tex. in d. c. 1. verſ. totam,
vbi totam dotem reſtituere debet, hanc
etiam partem tenet, Muta ſecundum cõ
munem opinionem in c. huius Regni Si
ciliæ c. 188. poſt n. 6. Port. conſ. 30. tit. j.
Surd. de alim. q. 78. n. 47. Intrigl. de ca-
ſib. conſcient. caſ. 35. n. 49. Biun. de ceſſ.
bon. q. 20. nu. 9. p. 4. princip. Iac. de Bel-
lap. in diſput. quam ponit in l. vnic. C.
de rei vxor. actio. Pau. Caſt. in d. l. diuor
tio §. impendia poſt n. 5. ff. ſol. matr. vbi
5 dicit, quòd † maritus putatiuus non lu-
crat̃ fructus dotium, tanquam maritus,
ſed tanquam bonæfidei poſſeſſor, dicit
& Rol. à Vall. in d. tracta. de lucr. dot. d.
q. 97. n. 9. Alex. in d. §. impendia poſt n.
3. verſ. item prædicta ſunt vera, Palat.
Ruui. §. 36. n. 4. in repet. rub. de don. int.
vir. & vx. verſ. vnde per l. Inſulam, §. fru
ctus, ff. ſol. matr. Suar. loco cit. num. 14.
6 ergo † gaudere non debet iſto noſtro be
neficio, cum competat vero marito, di-
xit etiam Imol. in l. ſi filio, la 2. ff. ſol. ma
tri. Alex. in addi. ad Bar. in d. l. maritum
lit. E. Pet. de Sen. in l. 1. in fi. C. de con-
dict. ob cauſ. Alex. in l. maritus, ff. ſol. ma
tri. Facchi. d. c. 30. lit. B. vbi dicit, quòd
7 † maritus putatiuus non lucrat̃ fructus
dotium, ſed eos reſtituere tenet̃, niſi in
oneribus mulieris fuerint conſumpti, p
d. l. Inſulam, §. fructus, ſm Suarez, poſt
d. n. 14. loco cit. vbi etiam dicit, quòd in
hoc deceptus eſt, And. Sicul. in d. c. ex
literis, qui numerando priuilegia dotis
putatiuæ, dicit, quòd ſicut maritus lu-
crat̃ fructus dotis in matrimonio vero,
ita in putatiuo, & facit Alex. in d. §. fin.
verſ. prædicta in fi. quicquid dixerit gl.
& Dyn. in l. ſi ante nuptias, ff. ſol. matr.
8 Nec † dilationem habet maritus pu-
tatiuus, quæ conceditur pro reſtituenda
dote vera, ſm Fachin. loco cit. & glo. in
d. l. unic. §. ſin autem in fi. verſ. reſtituen
dis, quem ſequit̃ Rayn. & Salyc. ibi C.
de rei vxor. actio. Panor. in d. c. de pru-
dentia poſt n. 6. in fi. & in d. c. 1. Suarez.
d. l. 1. nu. 11. vbi reſpondet ad contraria
ſequit̃ Muta ſuper conſuet. Senat. Pan.
c. 47. n. 59. & c. 44. poſt n. 61. veriorem
dixit Alex. d. §. fi. verſ. ex his etiam põt
verificari, ſecundum gl. in d. §. ſin autẽ,
contra Cyn. ibi, (quamuis D. Anton.
cum Cy. teneat,) ac etiam veriorem, &
magis receptam opinionem, dicat Rol.
à Vall. in d. q. 97. n. 7. & cõem opi. firmat
Bald. Nouell. de dot. in x. col. 64. verſ.
decima fallentia, Bertac. in verb. mari-
tus conuenit̃ verſ. 52. Intrigl. d. caſ. 35.
n. 47. & licet p non nulla iura Doctores
teneant, quòd iura loquentia de dote,
pcedunt etiam in dote putatiua, p Tira
quell. in d. gl. 6. n. 160. & Ruuios d. §. 36.
9 n. 2. vbi dicit, † matrimonium verum,
& putatiuum regulariter æquiparari, p
c. debitum, de bigamis, idem Ruui. in §.
22. n. 1. f. 112. eo. titu. vbi etiam dicit, q
10 matrimonium putatiuum habet priuile
gia veri matrimonij, per gl. in l. dotale,
ff. de fund. dotal. & p alia iura, ibi poſi-
ta: Tamen reſpondet̃ quòd id proce-
dit, quia in ipſis agit̃ de fauore mulieris
Nepit. in conſuetu. Catin. de confuſio.
bonor. conſuet. vnic. tit. 3. f. 92. Muta d.
c. 44. n. 61. & in eius fauorem communi
cant̃ lucra matrimonij putatiui more la
tinorum, ſecundum conſuet. Vrbis Pa-
normi, refert Muta in d. c. 44. nu. 59. per
tex. cum gl. in d. c. 2. de donat. int. vir. &
vxo. Abb. refert, & ſequit̃ Palat. Ruuios
§. 62. ſub n. 23. ver. ampliabis, Boniorn.
de Noſtratib. ſuper conſuc. Vrb. Panor.
d. c. 44. in ſuis apoſtill. ſecus vbi agit̃ de
fauore mariti, ſm Alex. in d. §. fi. & Rip.
in d. Rubr. ff. ſol. matrim. n. 63. quam re-
ſponſionem ſequit̃ Suar. d. l. 1. nu. 11. &
12. vbi dicit, quòd hæc fuit ſolutio prius
Rainer. & poſtea Salyc. in d. §. ſin autẽ,
& ſic ſecundum eos nõ eſt eadem ratio,
11 quia † mulier putatiua priuilegianda
eſt, vt poſſit deinceps facilius nubere,
ſecundum text. in l. 2. §. fin. de priuileg.
credit. & dicit, quòd hæc eſt verior opi
nio, quam ſequitur Roland. in d. quæſt.
93. nu. 19.
12 Et in tantum hoc eſt verum, † quòd
dos putatiua habet priuilegia veræ do-
tis, & hypothecæ in bonis mariti, gl. &
ibi Bat. n. 8. in d. §. fi. d. l. ſi cum dotem,

vbi Imol.Paul.Caſt.Roma. ibiq; Alex.
n.3.gloſ.in l.2.in verb.ad priuilegiũ, &
ibi etiam in margine not.ff.de priuileg.
credit.& Cyn. in l.fi.7.q. C. qui potio.
in pign. hab. vbi dicit, ita communiter
teneri,ſequit̄ ibi Bar.Bald.& Io.Faber.
idem Bald. in l. eos,qui C.eod. Barb. d.
conſ.46.& in d.c.ex literis,Palat.Ruui.
d.§.36.n.4.f.30.Suarez d.l.1.n.2. Caſ-
ſan.conſ.49.n.1.& 4.ubi dicit,quòd li-
cet matrimonium putatiuũ habeat pri-
uilegia veri matrimonij,hoc eſt quò ad
priuilegiandam exactionẽ dotis, ſecus
tamen quò ad alia,ſ'm Alex.in d.l.cũ do
tem §.fi. verſ. adde etiam pro intellectu
poſt d.n.3.Tiraq.in d.tract.de legib.cõ
nubial.d.gl.6.n.247.dixit Bal.&Per.de
Leazar.& Saly. in d.l.1. C.de condict.
13 ob cauſ. vbi † ſi ex forma ſtatuti inſtru-
menta habeant exequutionem paratã,
eandem dotis putatiuæ inſtrumentum
habebit,ſicut veræ, quod dicit mirãdũ,
Alex.in d. §.fin.poſt num.3.verſ.ad hęc
ratio,quam ſequit̄ ibi,verſ.ſubſtineri ta
men poſſet,& Caſſan.d.conſ.49. poſt n.
j.& eum Bal.etiam pertranſeunt Moder
ni in repet.Rubr.de don.int.vir. & vxo.
cart.30.col.2.ubi aſſerunt,de hoc dicto
facere magnũ feſtũ Barb.in cõſ.45. col.
11.vol.2. Bal.Nouell.de dot.d.verſ.10.
fall.col.x.64. & ibi tradit hoc dictũ im-
probatũ nõ reperiri à Doctoribus refert
etiam Rol.à Vall.d.q.97.nu.2.Bertach.
hanc partem ſequit̄ in verb.dos putati-
14 ua,verſ.j. & 2. & † ſic habet generaliter
omnia priuilegia verę dotis fauore do-
tium exactionis Spec. in tit. de don. int.
vir.& vxo. §. formatis verſ.ſed ſi matri-
moniũ, l.ex facto, ff.de pecul. & Tiraq.
d.gl.6.n.250.& 251. Suarez d.l.1. poſt
n.2.& 3. ergo fauore mulieris,& non vi
15 ri. In tantum,quòd † res empta de pe-
cunia mulieris putatiuę efficit̄ mulieris,
Paul.Caſt.in d.l.ſi cum dotem,§.fi.n.4.
& 16. Alex.poſt n.4. ſecundum Bal.ibi,
in princ. & n.7.vbi dicit,ꝙ res empta ex
pecunia dotis putatiuæ, eſt quaſi dota-
lis,quod eſt ſpeciale, & dicit, quaſi do-
tale, quia matrimonium non eſt verũ,
ſecundum gl.ibi,Alex.in d.§.fi.n.2. Ti-
raquel.d.gl.6.n.245.& Suarez loco cit.
nu.2. Ruui.in repet.c.per veſtras,§.22.
16 fol.112.de don.int.vir.& vxo. nec † alie
nari põt dos putatiua,gl.ſing.in l.dota-
le,§.dotale,in verb. præſtare verſ. ſed
põt,ff.de fund.dotal.ſequit̄ Paul. Caſt.
in d.l.ſi cum dotem,§.fi. n.2. verſ. adde
quartum: ubi dicit, quòd prædiũ quaſi
dotale alienari non poteſt, Palat.Ruui.
17 d.§.36.poſt n.4. verſ. haber; & † ſic niſi
defectus matrimonij præceſſerit ex par-
te mulieris,quæ decepit virum ſcienter,
quo caſu mulier nõ habebit in dote pu-
tatiua priuilegium: ratio eſt ne ex tuo
dolo conſequat̄ lucrum, ſecũdum Paul.
Caſtr. in d.§.fi.& ibi Raphael. quos ibi
ſequit̄ Alex.poſt nu.3. ꝑ l. à Diuo Pio,
ff.de rit.nupt.argum.l.ſiue hæreditariũ,
ff.de neg.geſt.refert, & ſequit̄ Rodoriq.
Suar.in d.l.1.n.17.verſ. cogitabam tit.
de las ganançias ubi ad hoc allegat ca-
ſum expreſſum, rectè ponderatum,ſecũ-
dum eum in d.l.ſi cum dotem, §. fin. ibi
(in condictione mariti errauerit, puta-
ueritq; eſſe liberum cum ſeruus eſſet) er
go ſecus ſi eſſet ſciens de impedimento,
cùm tex.punctualiter requirat errorem,
& ignorantiam ex parte vxoris, ut gau-
deat priuilegio, idem Suarez loco cit.
poſt n.1.in fi.& poſt n.17. verſ. conſide-
ra accuratè, miratus eſt quomodo Do-
ctores tradunt ꝑ fundamenta parum vr
gentia, & extra propoſitum defenden-
do, quòd etiam in iſto caſu mulier erit
priuilegiata in exactione dotis, quia ſi
eſſet matrimonium à legibus prohibi-
tum, vt loquitur lex, qui cõtra C.de in-
ceſt. nupt. ſi vxor † ſciens tale impedi-
18 mentum, contraxit cum uiro, non ſolũ
non erit priuilegiata in exactione do-
tis,ſed illam perdit, & ſic non põt illam
repetere,quomodo priuilegiabit̄ in exa
ctione dotis ſuæ, ꝑ d. l. qui contra, &
auth.inceſtas,in prin.C.de inceſtis nup.
etiam ſi ſuccedunt filij, & in eorum defe
ctu fiſcus, quãdo maritum fefellit, ſciẽs
impedimentum contraxit,vt ibi, in fin.
ꝑ Suar.& nu. 21. facit etiam ſ'm eum, l.
Regni Caſtill. 50. incipient. Sabiendo
alguna muger,p.5. tit.14. de las pagas,
y de los quitamentos, vbi text.dicit, ꝙ
ſi mulier contraxit cum conſanguineo,
vel cum alio,cum quo legitimum impe-
dimẽtum obſtabat matrimonio, & ma-

ritus

ritus fuerit ignorans talis impedimen-
ti, quòd dotem, quam ſibi dedit, non po
teſt ab eo repetere matrimonio diſſolu-
to, nec ipſe eſt obligatus ad dotem re-
dendam, hoc eſt vxore ſciente, ut ibi, &
19 Muta d. c.44. n. 62. nec † beneficio di-
ctæ conſuetudinis Vrbis Panormi gau-
det, vt ibi, eo magis, quod non poteſt
dici matrimonium putatiuum; realiter
enim ipſa ſcit, matrimonium non ſubſti
neri, & per conſequens ceſſat diſpoſitio
d.c.2. de donat. int. virum, & vxo. quia
loquitur in matrimonio putatiuo: ergo
20 † quando mulier decipit virum, non ha
bet priuilegium, ita etiam ſentit Bal. in
d.l. ſi cum dotem, §. fin. idem vult Baib.
in capitu. Raynutius de teſtam. & in d.
cap. ex literis, colum. fi. & notaui in q.2.
ampl.4. caſ.4. verſic. ſed quando ſepara
tur. Reſtat ergo dicendum, quòd ma-
21 trimonium † putatiuum habet priuile-
gia veri matrimonij fauore vxoris igno
rantis per iura, & Doctores ſupra nota-
tos; Et ſic non obſtat opinio Tiraquell.
in d. gloſſ.6. num.161. quòd matrimo-
nium putatiuum habet priuilegia veri
matrimonij, tàm fauore mulieris, quàm
contra eam, & procedit non ſolum quã-
tum ad dotem; ſed etiam quantum ad
cætera, per text. in d. cap. ad audien-
tiam de ſponſ. Nec etiam obſtat, quòd
22 † maritus putatiuus non conueniatur,
niſi quatenus facere poteſt, ſecundum
eum ibi, num.252. vbi allegat gloſſam,
& tres Doctores: quia pro noſtra fal-
lentia eſt communis opinio, & text.
quem ſequuntur non nulli Doctores,
quos ſupra notaui, & hodie non ſolum
eſt communis, ſed magis communis;
23 tanto magis, quòd † dos ſit ſemper, &
vbique præcipua, & fauorabilis, l.1. ff.
ſolu. matrimon. & in dubijs doti fauen-
dum eſt, vt dicit Tiraquell. in tractat.
de retract. Lignag. §.1. gloſſ.14. num.
94. in verb. & æquipollent. dicunt
etiam Marc. Anton. Eugen. conſil.9. nu
me.25. & 37. & conſ.54. nu.14. lib.1. per
l. in dubijs, ff. de regul. iur. vbi Dec. &
Cagnol. in terminis tradit Neuizan.
conſ.77. ſub nu.16. in fin. Felyn. Sand.
conſ.2. n.9. & conſ.20. num.9. ſic mari-
24 tus † putatiuus in ſolidum conuenitur,
ſecundum magis communem opinio-
nem, & patet per rationem ſupradictã,
quia hoc priuilegium conceditur pro-
pter reliquias præcedentis matrimonij,
ſed matrimonium putatiuum nunquã
fuit matrimonium verum, ut ſupra no-
taui, ergo non remanent reliquiæ ma-
25 trimonij, & † per conſequens viro pu-
tatiuo non debetur reuerentia, propter
quam debetur marito uero iſtud bene-
26 ficium. Et minus obſtat, quòd † vxor
putatiua de adulterio puniri poteſt, ſi-
cut vera, & amittit dotem, & lex pęna-
lis, de vxore loquens, extenditur ad pu-
tatiuam, vt per gloſ. in c. plerunque, in
verb. non valebit ubi recitat uarias opi
niones Doctorum, de donatio. inter ui-
rum, & vxo. Bald. Nouell. de dot. in 11.
par. §. hactenus n.36. vbi dicit commu-
nem opinionem, Palat. Ruuios in repe-
tit. d. Rubr. de donat. inter uir. & uxo.
d. §.36. nu.3. Gomeſ. ſuper l. Tauri 80.
poſt nu.48. uerſ. ſecundo infertur, Iul.
Clar. in §. adulterium uerſ. ſed quid ſit
num. 14. Nam procedit ea ratione, ne
uxor putatiua de facto melioris ſit con-
ditionis, quàm uera uxor, quod eſſe non
debet l.3. §.j. uerſ. ſed fas, ff. de donat.
inter uir. & uxo. Crauet. de antiqu. tem
por. p.4. uerſ. uideamus n.1. Ruyn. conſ.
43. n.7. & conſ.34. n.5. lib.3. Rol. à Vall.
conſ.72. n.22. & ſeq. lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium, deducto nè egeat, per menda-
cium amittitur.*
2 *Maritus ſi mentitur in eo, quod eſt cauſa
beneficij, amittit beneficium.*
3 *Mendacij perſeueratio vſque ad litis con-
teſtationem praiudicat, & facit ceſſa-
re priuilegium. contra nu.5.6. & 8.*
4 *Negans ante litem conteſtatam poteſt re-
uocare ſuam confeſſionem, & confi-
teri.*
5 *Maritus poteſt reuocare ſuam confeſſio-
nem re integra quandocunque, ſi ius
aduerſarij non eſt factum deterius. &
num. 19.*
6 *Pænitentia re integra in ſententia non eſt
deneganda.*

Q *Ma-*

7 *Maritus, negans cauſam beneficij, non poteſt ſuam negationem reuocare, ſi mulier non vult poſt litem conteſtatam.*

8 *Reus poteſt ſe penitere donec probatum ſit contrarium etiam poſt litem conteſtatame ſed ad expenſas tenetur.*

9 *Miror poſt litem conteſtatam admittitur ad pœnitentiam.*

10 *Negatio quandocunque pōt reuocari, & confiteri vbi non adeſt captio.*

11 *Quod alteri prodeſt, & ſibi non nocet fieri debet.*

12 *AEquitas potius quam rigor ſeruanda eſt.*

13 *Maritus poteſt ſuam reuocare confeſſionē in caſu permiſſo.*

14 *Exceptio, ne quis teneatur vltra quàm facere poteſt, non eſt perpetua, ſed dilatoria.*

15 *Negatio, dolo, vel lata culpa facta reuocari non poteſt.*

16 *Pœna negantis non habet locum in negatione facta per errorem, uel ignorantiam.*

17 *Emphyteota, dolo negans ſe eſſe talem, pœnam caducitatis non euitat.*

18 *Negatio conuenti ſubſequēs ex libello actoris inepto non facit incidere in pœnam negantis.*

19 *Maritus, negans dotem, vel inſtrumentum dotale, non amittit beneficium.*

20 *Negatio generalis, prout petitur, & aſſeritur in libello per maritum facta, non facit amitti beneficium, deducto nè egeat.*

21 *Negatio non refertur ad ea, quæ negata ſunt fauorabilia.*

22 *Verba libellantis ambigua pro libellante accipiuntur.*

23 *Negatio generalis, prout petitur, & narratur in libello eſt ſecundum ſubſtantiam facti, & non ſecundum ſingulas circunſtantias.*

24 *Negatio generalis non comprehendit id, quod veriſimiliter quis non eſſet negaturus.*

LIMITATIO SEXTA.

1 SExtò limita quando † maritus per mendacium negauerit illud, quod erat cauſa beneficij: puta ſi negauerit ſe maritū eſſe, vel ſi negauerit inter eos nunquam fuiſſe matrimoniū: quia tunc inſolidum conuenit, nam negans hoc, iſtud beneficium perdit, & ad integram dotis ſolutionē tenet: ex quo ꝑ mendacium iſtud beneficium amittitur, Bar. in l. et filios, §. licet, ff. ſol. matr. Brun. de ceſſ. bon. q. 20. p. 4. princip. nu. 12. Io. Campeg. de dot. q. 265. n. 1. & q. 238. fall. 11. p. 3. Palar. Ruui. in repet. c. ꝑ veſtras, §. 12. n. 14. p. 5. ſol. 184. uerſ. limitaſ tamen, & intellige Socc. reg. 257 fall. 5. Surd. de alim. q. 78. tit. j. nu. 28. Rip. in l. qui cum te n. 1. ff. de re iud. Intrigl. de caſib. conſcient. caſ. 35. nu. 53. Muta in c. huius Regni Siciliç, c. 188. poſt n. 6. Burg. in tract. de laudi. inſpect. 10. n. 8. p. 1. Io. Ant. Trigon. ſing. 75. n. j. & 2. & 124. nu. 2. Marc. Mant. ſing. 238. poſt n. 2. & 3. Aloyſ. de Albert. ſing. 291 Alex. in l. maritum, fall. 11. ff. ſolu. matr. & in d. §. licet n. 9. Io. Guttier. in tract. de iuram. confirmat p. 1. c. 16. n. 72. ratio eſt ꝑ Doctores ſupradicta; nam cum priuilegium deſcendat ab iſta qualitate, abnegans qualitatem, efficit beneficij indignus, l. ſed & ſi ex parte, §. inter-
2 dum, ff. quòd cum eo: & † ſic quia maritus mentit in eo quod eſt cauſa beneficij, perdit beneficium, tex. in l. ſed hoc ita §. quod autem, & d. l. qui cum re, ff. de re iud. gl. in l. verum, §. tempus, verſ. releuare, ff. pro ſoc. l. ſi dubitet, §. ita demum, & ibi Ruyn. Ang. Imol. & Paul. de Caſt. ff. de fideiuſſ. auth. contra qui ꝑpriam, & ibi Bal. C. de non num. pec. l. vnum, §. non alium, ff. pro ſoc. Et hoc
3 eſt verum, ſi † negatio eſt abſoluta, & ꝑſeuerauerit in mendacio vſq; ad litem conteſtatam, aliàs ſecus ſi pęniteret, & matrimonium an litem conteſtatam cōfiteret: cum talis negatio ſibi non præiudicet, Brun. d. q. 20. nu. 13. Campeg. d. q. 265. Surd. d. q. 78. n. 30. & 90. Ruui. d. §.

d.§.12.nu.15. Iaſ.in l. quod te, nu. 30.
verſ.eo.modo,ff.ſi cer.pet.Fel.qui loqui
tur generaliter in quocunque negante
in c. exceptionem, col.12. in fi. verſ. &
iſta exceptio, de exceptionib. Ant. Ga-
briel.comm.opi.lib.5.tit.de acq.poſſ.cõ
cl.5.n.7. Rol.conſ.88.n.19.vol.4. Cuc-
cus in tract.de Mantion. cir.poſt n.327
Intrigl.d.caſ.35.n.54.Alb.de Roſat. in
d.l.ſed hoc ita §.quod autẽ l.electio, §.
neq, ff.de noxalib.l.is,qui ff. de re iudi.
Ang.in d.l.dubitaẽ,§.ita demũ,& Alex.
4 in d.§. licet n.9.ex quo † poteſt reuoca-
re ſuam confeſſionem, confitendo eſſe
talem, Iac.de Bellon.Bal.Aluarot.prę-
poſit.& Affl.in c.1.§. vaſſallus,el 1.ſi de
feud.fuer.controu. vbi loquunẽ in vaſ-
ſallo,qui negauit rem eſſe feudalẽ, poſt
omnes Graſſ.de exceptio. except.17.n.
5 24. & etiam † maritus poteſt reuocare
ſuam confeſſionem re integra quando-
cunq; donec probatum ſit contrarium,
ſi ius aduerſarij non eſt factum deterius
l.de ętate,§.Celſus ſcribit,ff. de interro
gat.actionib.& ibi gl.in verſ.actori,Ful
goſ. in l. eum qui ff. de iureiu. auth. de
trient.& ſemiſſ.§.ſtudium, & §.ſin autẽ,
verſ.hoc autem dicimus, l. ſi quis libel-
6 los,C.de app.vbi † in ſententia non eſt,
deneganda pœnitentia re integra : &
iſto caſu procedit opinio Ang.in d.l.eũ
qui,& ſequutus eſt,Gugl.de Cuneo ibi,
quòd condemnabiẽ ad expenſas poſt li-
tem conteſtatam, & hoc intelligendum
7 eſt, ſi † mulier velit accipere eius con-
feſſionem,quia ſi non vult ſuam confeſ-
ſionem accipere, ſed vult probare ꝑ te-
ſtes falſam fuiſſe confeſſionem,ꝑ mari-
tum primò factam, eo caſu confeſſio nõ
iuuabit maritum poſt litem conteſtatã,
ita eleganter voluit Bar.in d.l.eum qui,
n.4.& ibi Alex.n.1.col.2.verſ.puto ve-
riorem,Brun.d.q.20. n.14. Campeg. d.
q.265.verſ. quod intellige, Alex.d.§.li
cet n.9.verſ. quod intellige Bal. in c.1.
§.porrò. quæ fuit prim. cauſ. benefic.
amitt.& in l.quidam extimauerunt,ff.ſi
cert.pet. Fely.in c.cęterum n.18. de iud.
Intrigl.d.caſ.35. n.55. Graſſ.d. except.
17.n.25. Ang.in d.auth. de trient. & ſe-
miſſ.§.ſi enim, vbi poteſt pęnitere ante
litem conteſtatam, tàm in terminis ſta-
tuti, quàm in caſu noſtro; ratio eſt per
Bar.in d.l.eum qui, quòd ſi maritus ad-
mitteteẽ,minuereẽ condemnatio, & ius
vxoris fieret deterius, dixit etiam Iaſ.
ibi n.8.& poſt n. 9.& 13. vbi poſt litem
conteſtatam non admittiẽ, ſecus ante li
tem conteſtatam, Salyc. Fulgoſ. & Lu-
dou.Roman.ibi;idem Roman.conſ.59.
coll.fi. & conſ.255.in fi.Ruy.loco cit.n.
11.Alex.conſ.83.nu.2.lib.1. & ſic Reus
ante litem conteſtatam poteſt reuocare
ſuam negationem,tàm in caſu noſtra,q̃
in caſu loquente, quòd Reus negando
amittit beneficium, ne propter negatio
nem incidat in maiorem pœnam, Iaſ.in
in d.l.eum qui,vbi refert,quòd hæc ra-
tio eſt, Ludo.Roma. ibi, ibiq; Salyc. &
Bal.in c.dudũ,el 2.col.5.de elect.& in d.
c.1.§.porrò; ſed ſi non eſt captio, credo
quòd procedit opinio illa Doctorum.ſ.
8 quòd † Reus põt ſe pęnitere, donec pro
batum ſit contrarium, etiam poſt litem
conteſtatem, ſed ad expenſas condem-
nabiẽ, vt ꝑ Ang. in d. l. eum qui,& ibi
Bal.& Saly. idem Bald.in l.ea,quæ,1 1.
q. C.de condict.indeb.& ita ſentit glo.
in d.l.de ętate,§.celſus ſcribit.licet hoc
9 † procedat in minore,qui poſt litem cõ
teſtatam admittiẽ d.l. electio. §. neque,
ff. de noxalib. probaẽ etiam ꝑ illam iu-
ris ciuilis æquitatem, quod tibi non no
cet,& mihi prodeſt &c.vt not.in gl. in-
ſtit.de leg.fuſ.& cani.in verſ.quam ſcili
cet,& dicit And. de Iſern.in conſtit. hu
ius Regni Siciliæ in conſti.Comitibus,
mihi f.227.col.3.limit.56.per l.in credi
tore,& ibi gl.ff. de euictio. & Alex. in l.
2.n.6.ff.ſol.matr. dicens quod tibi non
nocet,& alteri prodeſt, de facili conce-
10 dendum eſt : † ſic cum non ſit captio, be
ne poteſt quandocum cõfiteri, ratio eſt,
quia tibi non nocet,& alteri prodeſt,&
iſto caſu, procedit dicta regula affirma-
11 tiua, quòd † quis cogaẽ facere quod al-
teri prodeſt,& ſibi non nocet Bald.No-
uell.de dot. p.8. princip.priuil.27. poſt
n. 2. verſ. accedit, & not.in l.ſi quis ſe-
pulchrum,ff.de relig.& ſumpt.funer. &
expreſſe, dicit text.in l.j.§.fidem autem,
& in l.in ſumma.§.item, verſ.qui factus
mihi prodeſſe poteſt, ipſi nihil nocitu-
rus eſt,ff.de aq.pluu.arcend. & ſic præ-

ferẽ æquitas ſtricto rigori,vt ibi gl.verſ.
& ſic allegat l.placuit,C.de iudic. & ibi
gl.j.l.ſi tibi ff.ſi cer.pet. l.ſi cum res C.ſi
12 alien.res pigno.dar.ſit; & † æquitas potius
quàm rigor debet ſeruari à iudice,
Spec.de offi.om.iud.§.6.verſ.item ſi, &
verſ.generaliter,& in tit.de depoſito,§.
7.verſ.verumtamen, Decia.reſp.52.n.2
vol.2.vbi ęq̃tas præferẽ rigori,Hipp.de
Marſil. ſing. 685. niſi æquitas non eſſet
ſcripta,& rigor ſcriptus ,notat Bal.in d.
l.placuit,in fi. & ibi Doctores,C.de iudi.
& ibi notat gl.in verſ.in omnibus, in
fi.p l.j.C.de legib.& conſt.vel niſi æquitas
eſſet in genere ſcripta,& rigor in ſpecie,
ut Bal.loco cit.& Marſil.d.ſing.685
poſt num.1. in fin.& Bartol. in l.j. C.de
leg. & in l.nam hoc natura, in fin. verſ.
dicunt, quòd ibi eſt rigor ſcriptus in
ſpecie propter bonum publicum, vt l.
j.de vſucapio, & præferẽ æquitati in genere,
ff.de condict.indeb.& Spec.tit.de
locat. §.6. verſ.96. notaẽ in marg. d. §.
item, verſ.qui factus in d.gl.& ſi iure,&
dicit etiam Bertach. in ſuo Repert. in
verb.æquitas,in princ. niſi æquitas ſcripta
in genere ſit ſcripta p modum regulæ,
quia tunc præferẽ rigori ſcripto in
ſpecie Io.de Imol. in l. Inſulam 12.col.
in verb.tu adde ff.de verb.oblig. quem
ſequiẽ Alexan.in l.& ſi poſt ius, in gl. in
verb.deterius,ff.ſi quis caution.Marſil.
d.ſing.685.nu.2. In caſu autem noſtro
æquitas eſt ſcripta in ſpecie,vt ex ſupra
dictis iuribus patet, immo propter bonum
publicum,vt notaui in q.8.9.&10
13 Ergo † maritus poteſt reuocare ſuã con
feſſionem in caſu permiſſo, & non obſtat,
quòd condemnatio minuereẽ,vt p
14 Bar.in d.l.eum qui; quia † iſta exceptio
non eſt perpetua, ſed dilatoria,vt notaui
in procem.in princ.2.p.ſcilicet ad tẽpus,
cum venerit ad pinguiorem fortunam,
vt ibi,& ſic cõdemnatio poteſt fieri
in ſolidum,ſed exactio, deducto nè egeat,
vt quam primum venerit ad pinguiórem
fortunam, poſſit conſequi totã
dotem; tanto magis, quòd iam patitur
pœnam,ex quo teneẽ ſoluere expenſas,
ſecundum Ang.in d.l.cum qui loco cit.
& iſto modo poſſunt cõcordari illæ opiniones
diuerſę Illuſtrium Doctorum,&

15 & hoc eſt verum † ſi negatio dolo, vel
lata culpa facta ſit,ſecus ſi negatio, nec
dolo,nec lata culpa facta eſſet, Intrigl.
d.caſ.35.n.57. Brun.d.q.20.n.16. Fely.
in d.c.cæterum,col.5.in fi.verſ. iſta limi
ratio de iud. Pariſ.conſ.100. nu.8. verſ.
16 iſta prætoria, col.3. quia † quando negatio
non eſſet facta dolo, vel lata culpa,
ſed per errorem, vel ignorãtiam, nõ
habet locum pęna negantis, Alex. in d.
§.licet,verſ.tertio,Bal.in d. c.1. §.vaſallus,
el j. ſi de feudo fuer. controu. inter
domin.& vaſallum,Campeg. de dot.d.
q.265.n.2.Ang.in l.fi. ff.de re iud. Bar.
in d.l.eum qui,col.fi. Burg.d.inſpect.10
n.7.p.1.de laudim.dicens ſi † emphyteu
17 ta eſt requiſitus à domino,ut canonem
ſoluat, & negat ſe eſſe emphyteutam illius,
& conuincitur de mendacio, regulariter
pœnam caducitatis non euitat,ſi
tamen id ſciẽter facit: ergo ſecus ſi ignoranter,
Spec.in d.§.nũc alia, q.65.n.82.
d.tit.de locat. Surd.de alim.tit.9.q.36.
n.71.Cuccus in d.tract.de ment.circ.de
poſſ.n.106. Velaſc. in tract. de iur. emphyt.
q.8.n.11.& q.38.n.14.Corbul.de
cauſ.priuat.ob mendac.& cautum ſit in
c.omne 22.q.2. vel niſi libellus actoris
aptè formatus erat, ſecus ſi fuerit inep-
18 tus, quia † tunc negatio conuenti ſubſe
quens non facit eum incidere in pęnam
negantis,vt Alex.in d.l.etiam filios,§.li
cet, uerſ.quarto limita Bald. in l. edita,
col.pen.in repet.Patau. C.de eden. notat
Campeg.d.q.265.nu.3.nam eo caſu
negando non priuaẽ iure ſuo; cũ pœna
poſita neganti, non habeat locum quãdo
negatio eſt facta ſuper libello inepto,
vt Alexan. & Iaſon in d.l.eum qui in
princ.ff.de re iud.& in d.l.ſed hoc ita §.
quod autem ff. eo. Fely. in c. ex tenore,
col.3.de reſcrip.Iaſ.in §.actionem n.97.
inſti.de actio.Cotta in ſuis memorabil.
in uerb.actus nullus,& in uerſ.mendax,
Pet. Rauen.ſing. 349. Graſſ.de except.
19 d.except.17.n.22. ſicut etiam ſi † maritus
negauerit datam dotem,uel contractum
matrimonialem,quia tunc non p
dit beneficium, Bar. in d.l. etiam filios,
§.licet nu.4.& in d.l.ſi dubitaẽ,§.ita demum,
in fi.Ant. Trigon.d.ſing.75. poſt
n.2.uerſ.ſecus ſi negat dotem, & Alex.
in

in d.l.maritum,ff.ſol.matr.Surd.d.q.78
nu.29. ſed ſi porrecto libello vxoris, in
quo vxor narraſſet matrimonium,& do
tis ꝑditionem ꝑ maritum,& ex hoc pe-
20 tit ſibi dotem reſtitui, & † maritus ne-
gaſſet generaliter narrata,prout narran
tur,& petita,ꝓut petunẽ in libello,tunc
maritus non amittit beneficium iſtud,
dixit Campeg. d. q. 265. verſ. ſecundo
adde d. §. ſed & ſi quis, vbi Doctores
omnes de actio.ita voluit ſignanter Bar.
in d.l.ſi dubitaẽ,§.ita demum, in fin. &
ibi Caſtr.& Alex.in d. §.licet poſt n.9.
d.verſ. ſecundo limita Imol. in d.§. ita
demum,dicens,quòd de hoc dicto pote
ris lucrari vnum bonum mantellum,idẽ
Imol. & Paul. Caſt. in d. l. ſed hoc ita,
Bal. ſibi contrarius in l. ſi cui, §. ſi à fi-
lio,ff.de legat.j.Alex.conſ.83.n.5.lib.j.
Aloyſ.de Albert.d.ſing.291.in fi.Intri-
gl.d.caſ.35.nu.56. Palat.Ruui.d.§.12.
poſt nu.15. Anna ſing.319.Franc.Car-
rab.in prax.ſindic.p.1.poſt n.82. Anto.
Trigon.d.ſing.75.n.3.& licet contrariã
opi.teneat Bal.in l.j.col.3.n.7. C.de lit.
cõteſt.idem Bal.in l.j.col.2.verſ.ſed nũ-
quid n.13.C.de edil.ædi.cũ quo trãſeũt
Aut.Butr.in c.1.col.vlt.n.22.ibiq; etiam
Fel.col.pen.n.20.de lit.cõteſt.quinimo
hanc eſſe cõem opin. vt dicit idem Fe-
ly.in d.c.j. nu. 19. de lit. conteſt. cui re-
prendit Iaſ.in §. ſed & ſi quis in fi. inſti.
de actio.& in d. §.quod autem n. 10. in
4.lim.n.12.vbi communẽ atteſtaẽ quod
maritus d. priuilegio non priuaẽ refert,
& ſequiẽ Scipio Rendina in tract.prom
ptuarij receptarum ſent.tit.123.de viro
21 & vxore n.2.ratio eſt,quia † negatio nõ
referẽ ad ea, quæ ſibi neganti ſunt fauo
rabilia:ex quo exceptio,libellus Rei di
ciẽ,lib.1.ff.de exceptio.l.in exceptioni-
22 bus, ff. de probationib. Verba † autem
libellantis ambigua pro libellante ac-
cipiunẽ, & interpretanẽ, l. ſi quis inten-
tione, ff. de iud. Alex. loco cit.ſequitur
Brun.d.q.20.nu.15.vbi teſtaẽ hanc eſſe
magis cõem opinionẽ Imol. Paul.Caſt.
& Salyc.in l.cum præcum C.de liberal.
cauſ.Aret.& Iaſ.in d.§.ſed & ſi quis Pa-
riſ.d.conſ.100.n.9.Zuccard.conſ.13.nu.
5.Palat.Ruui.d.§.12.poſt n.15.Mantua
d.ſing.238.in fi. Trigon.d.ſing.75.poſt
23 nu.3.vbi dicit, quòd † ex tali generali
negatione ſolum intelligiẽ negaſſe ſub-
ſtantiam facti, & non ſingulas circun-
ſtantias qualitatis, ita voluit Paul. Ca-
ſtr.in d.§. ita demum,& Bal.in d.l.ſi cui,
§.ſi à filio, & in c.j.col.3. de lit. conteſt.
& licet Alex. loco cit. dicat, quòd Bar.
opinio in puncto iuris non procedat, ta
24 men ipſe ſubſtinet opinionẽ Bar. quod
ex generali negatione non debet intel-
ligi comprehenſum id,quod quis veriſi
militer non eſſet negaturus, arg. l.obli-
gatione generali, ff.de pigno. ideo non
videẽ, quòd in generali reſponſione ve-
niat illud, quod mæreẽ pęnam, l.ſi pro-
curator,ff.de condict. indeb.l.3. §. ſi ꝓ-
curator ff. quod quiſq; iur. & iſta ſunt
de mente Salyc. in d. l. cum præcum C.
de liberal.quam opinionem Bar. ſequiẽ
Dec.in d.c.cæterum,& Raphael Cuma.
in l.neceſſaria, ff. de acq.poſſ.& Alex.in
conſ.37.n.11.lib.2. cum qua videẽ con-
cordare Butrig.in l.1.C.de litis conteſt.
quam etiam opinionem ſequiẽ Iaſ.in d.
§.quod autem contra Fely.in d.c.cære-
rum quam opinionem Bar. dicũt etiam
eſſe magis communem Trigon. d.ſing.
25. in fi.& Brun.d.q.20.n.15.in fi.ꝑ Pa-
riſ.d.conſ.100.& doct.quos ſupra not.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, negans dotis quantitatem, & obtulit ſtare iuramento vxoris, non gaudet beneficio, deducto nè egeat, ſi vxor iurauerit ſibi decem debere ex cauſa dotis.*

2 *Iuramentum vxoris, factum ſuper facultate mariti, an eſſet ſoluendo in decem, deducto nè egeat, facit perdere beneficium, deducto nè egeat.*

3 *Maritus, in ſolidum condemnatus, poteſt opponere exceptionem, deducto nè egeat.*

4 *Iuramentum, & ſententia æquiparantur.*

5 *Exceptio omnis, quæ competit cum iuramento, poteſt opponi poſt iuramentum.*

6 *Exequutio non verſatur iuramento.*

7 *Iuramentum actoris tollit exceptionem contrariam iuramento.*

8 *Maritus propter ingratitudinem ader-*

ſas vxorem ammittit iſtud beneficium.
9 *Maritus quando ſe malè geſſit cum vxore infirma perdit priuilegium iſtud, & annalem dilationem.*

SEPTIMA LIMITATIO.

LImita ſeptimo quan
1 do † maritus negat
dotis quantitatem,
& obtulit ſtare iu-
ramento vxoris, an
eſſet creditrix ĩ quã-
titate, quam petit,
& aſſerit, in dotem dediſſe marito, & ob
id iurauit ſibi debere decem ex cauſa
dotis, vel eſſe creditricẽ mariti in quin-
quaginta, vel vltra, quia tunc maritus
in ſolidum conueniẽ, tex. eſt iuncta glo.
in l. eum qui §. ſi mulier ff. de iur. dot.
Campeg. in tract. de dot. q. 238. fall. 13.
Alex. in l. maritum fall. 13. ff. ſolu. matr.
& in l. non tantum poſt n. 10. verſ. ſecus
ſi mulier ff. de re iud. Brun. de ceſſ. bon.
q. 20. 4. p. princip. n. 19. Socy. reg. 257.
fall. 7. in reg. iur. Intrigl. de caſib. conſc.
caſ. 35. n. 60. quia debere dicit id, quod
cum effectu debeẽ, & ff. de verb. oblig. l.
debitor, & l. j. ff. quod quiſq; iur. ratio
eſt, quia ſi maritus vtereẽ iſto beneficio,
veniret contra iuramentum uxoris, &
ſic detegereẽ eius periurium, l. iuſiuran-
randum, §. fi. & l. ſeq. ff. de iureiur. Io. de
Imol. in d. l. non tantum Paul. Caſt. in l.
ex diuerſo, §. ſi in iudicio n. 1. ff. ſol. ma-
trim. ubi dicit quòd ſit interpretatio in
fauorem vxoris iurantis, ut intelligaẽ,
ſcilicet, cum effectu, vt tenet gl. j. in d. §.
ſi mulier, ꝑ illud uerbum (debere) & ibi
Iaſ. vbi etiam Paul. idem Paul. Caſt. in
l. ſi prior, & ibi gl. n. 4. ff. ſolu. matrim. &
ſic maritus iſto caſu non gaudet iſto no
ſtro beneficio, gl. & Bar. & magis com-
2 munis opinio: & † hoc eſt verum, ſi de
facultatibus mariti fuiſſet controuerſia
ſcilicet an eſſet ſoluendo maritus inde-
cem, deducto nè egeat, & eſt originalis
opinio Fulgoſ. vt refert Alex. in d. l. eum
qui §. ſi mulier, & iſte eſt intellectus d.
gl. j. ibi, quam opinionem ſequiẽ Alex.
ibi, & Paul. Caſt. & Iaſ. in fi. facit l. Mę-
nius, §. à mę hęrede, & ibi gl. fi. ff. de leg.
2. ſecus ſi de facultatibus non fuerit mo
ta quæſtio, ſed mulier iurauit, ſibi debe-
re decem, videri, quod intelligereẽ, ſcili
cet mero iure, quo caſu vtereẽ iſto no-
ſtro beneficio: ex quo non diciẽ venire
contra iuramentum vxoris, ſicut vti po
teſt poſt ſententiam, in qua eodem mo-
3 do diſtinguiẽ; quia † licet per ſententiã
maritus fuiſſet condemnatus in ſolidũ,
tamen non contra ſnĩam, ſed ad mode-
randam exequutionem poteſt opponĩ
iſta exceptio, vt ſup. notaui in prooem.
2. p. verſ. & iſta exceptio ꝑ l. Neſennius,
4 §. fi. & ibi gl. ff. de re iud. quia † iuramen
tum, & ſnĩa æquiparanẽ, l. ſed & ſi poſ-
ſeſſor, §. ſi cum hęreditate, & d. l. cum q.
§. in popularibus, ff. de iureiur. & l. poſt
rem, ff. de re iud. & tenet Iaſ. ĩ d. §. ſi mu-
lier, & Gomeſ. in §. item ſi quis poſtulan
te poſt n. 7. col. 4. verſ. & hanc opinionẽ
ego fiſmo in ſti. de actio. & Doctores in
l. 2. de iureiu. ergo eadem ratio militat
iſto caſu in iuramento, quæ in ſnĩa, ſe-
cundum Fulg. in d. §. ſi mulier, ratio eſt
5 quia † poſt iuramentum poteſt opponi
omnis exceptio, quæ compatiẽ cum iu-
ramento, vt per Bar. in d. l. eum qui §. fi.
& dicit Iaſ. in d. §. ſi mulier: idem eſt ſi
iuraſſet quinquaginta, vel vltra dediſ-
ſe; ſemper nihilominus habebit maritus
iſtud beneficium, quia ꝑꝑ hoc non ve-
6 nitur contra iuramentum: ex quo † ex-
ceptio non uerſatur iuramẽto, ita Paul.
Alex. & Iaſ. in d. §. ſi mulier, idem Alex.
in d. l. non tantum, poſt n. 10. & tex. in
d. l. cum qui §. fi. 2. reſp. & ibi Doctores
7 omnes; & ſic † iuramentum actoris tol-
lit exceptionem contrariam iuramẽto,
non autem ſecum competentem ſecun-
dum Doctores in d. §. ſi mulier, & ibi
Iaſ. in fin. quod beneficium deducto nè
egeat amittit maritus quod fuiſſet in-
8 gratus vxori, dicit Fontanell. de pact.
nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 11. nu. 94. lib. 2. fol.
744. per Surd. de alim. d. q. 78. tit. j. nu.
58. quam dicit eſſe nouam, & ꝑ ea, quæ
ipſemet Fontanell. not. loco cit. n. 10. &
per ea quæ not. in prooemio p. 1. fal. j. ac
etiam maritus perdit iſtud beneficium,
& annalem dilationem, cum alijs lucris
dotalibus quando malè ſe gerit cũ vxo
re infirma, veluti deſerendo eã, vel alia

ne-

neceſſaria non adhibendo,idem Fontanell.d.tract.de pact.nupt.d.clauſ.7.gl.3 p.11.nu.10.fol.744.lib.2. ꝑ Franc.Viu. dec. 197. nu. 14. vbi eſt deciſio facta in ſuo Senatu aduerſus maritum;& Steph. Gratian.diſcept.Forenſ.405. per tot. & per ea,quæ dicit Molin. de ritu nupt. & pact.in matr.conuen. lib.3.q.42.à n.18.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus beneficium, deducto nè egeat,nõ habet, ſi tenet artem ex qua uiuere poteſt.*

2 *Filio naturali artifici non debentur alimenta.*

3 *Pater tenetur alere filium niſi aliunde habeat artem.*

4 *Ars inopem defendit vitam.*

5 *Maritus commode uiuere debet ſecundum eius qualitatem.*

6 *Ars conſideranda eſt ſi ſit talis, quòd ſine dedecore dignitatis exerceri poſſit.*

7 *Non poſſumus quod honeſte facere nũ poſſumus. & filio qui poteſt laborare põt pater alimenta denegare.*

8 *Maior uerecundia eſt publicè mendicare quam operarij.*

Deciſiones M.R.C.referuntur.ibid.& poſt num.10.

9 *Maritus habens vtilem artem, inſolidum eſt exigendus.*

10 *Auctor Iudex Magna Regia Curia.*

FALLENTIA OCTAVA.

OCtauo fallit quando
1 maritus, † & ſimilis, vel eorum filij habẽt artem, ex qua viuere poſſint,quia tunc inſolidum cõueniunt̃,Iac. de Aret.Bar.Bal.Alb. de Roſat.Paul.Caſtr.& Alex. poſt gl.fi. & l.ſi marirus,ff.ſol.matr.idem Alex. in l.maritum fall.15.& in addi.ad Bar. ibi lit.C.ff.eod.Ang.Arct.in §.ſi de dote n. 4.& ibi Io.Faber,& Iaſ.n.7.inſti.de act. Socy.in reg.iuris reg.257.fall.vlr.Campeg.in tract.de dot.q.238. fall.15. p.3. Surd.de alim.q.78.n.31.& 32.Crauet. conſ.199.n.9.Landr.conſ.30.poſt n.3. Greg.Lop.in l.15.in gl.8.p.5.tit.10. Regn.Caſtill.Intrigl.de caſib.cõſc.caſ.35. n.68.Amanell. de Clar.aqu. ſing.188. Matth.de Matth.in tit.de bon. author. iud.poſſid.l.3.n.4.Giurb.ſuper conſuet. Meſſ.c.13.gl.6.p.1.nu.52. Fontanell. de pact.nupt.clauſ.7.gl.3.p.11.n.42.lib.2. de reſti.dot. fol.743. Barb.in d. l. maritum,n.9. cum ſeq.ff.de ſol.matr.Conſt. remed.ſubſidiar.28.n.7. adducit Viui. dec.527.n.18.lib.4.Maſca.concl.1154. n.36.Mier.in Cur.Barc. Reg. Ferd.c.8. de ſalar.aduocat.n.78.coll.9. fol.88. & refert,ibi Font. ſub n.43. quod fuit denegatum iſtud beneficium, cuidam notario eo prætextu quod in ſua arte viuere poterat,ac non nullis alijs per ſniam, ut ibi per eum;quia vbicunque lex mandat, aliquem alendum eſſe intelligit̃ ſi ex arte, vel induſtria viuere non poſſit gl. in l.ſi quis §.j.C.de donat.& gl.in l.ſi quis à liberis,in prin.ff.de libe. agnoſc. Nicol.de Neapol.in d.l.maritum; & ſic maritus habens artem,qua mediante victum ſibi quærere poſſit, nõ gaudet iſto beneficio,deducto nè egeat,ſequit̃ Molin.in tract.de contract. diſp.113. nu.8. Brun.q.2.p.4.princip.n.25. de ceſſ. bono.Soc.ſen.conſ.30.vol.4.Cyn.in l.nec maritus, C.ſol.matri.& in l.diuortio,C. de neg.geſt.Dyn.in d.l.ſi maritus, & in l.ſi conſtante,ff.ſol.matr.Cy.in l.ubi adhuc C.de iur.dot.Affl.dec.99.n.3.Theſ
2 ſau.Pedam.dec.211.n.13.fall.1.ubi † filio naturali artifici non debent̃ alimenta : ratio eſt, quia poteſt ſibi aliunde quærere victum ꝑ d.l.ſi quis à liberis,§. ſed & ſi filius,& §.alimenta Abb.in c.fi. n.5.de conuerſ.infidel. & in c.cum haberet,de eo qui duxit in matrim. quam poll. ꝑ adulter. Duen.reg.367. Burſat. conſ.62.& conſ.82.n.2.& 3.lib.1. communem opinionẽ teſtat̃ Benintẽd. dec. 89.n.5.in fi.Simon de Pręt.conſ.9.n.19 & conſ.139.n.52.Alex.conſ.48.n.2.lib. 3.& conſ.27.n.2. lib.4. Dec. conſ. 576. nu.3. & dicit etiam communem ſecũdũ Rol.conſ.54.n.48.& conſ.55.n.5. lib.2. & conſ.14.nu.16. vol.3. Crauet.d.conſ. .199.n.10.& conſ.917.nu.11.Gabriel.de alim.concl.1.n.21. Hieron.Gabr.conſ.

24.n.3.lib.3.Gratia.diſcept.120.n.10.
& diſcept.60.n.19.20.& 21.Ioſeph.Lu
dou.tit.de alim.concl.j.verſ.non cogitˉ,
l.quæ legatorum, ff.vt in poſſ.leg.Moli.
de primog.lib.2.c.15.n.46.Turret.cõſ.
85.nu.24. 25.26.& 27.vol.2. Roy.dec.
Litua.4. num.27. Ceph. conſ. 280.nu.
42.& 45. Tepat. lib.2. var. tit.de alim.
liber.à parent.præſtan.col.j. Carpa.ad
ſtat.Mediol.278.ad fi.& c.288. n.29. c.
313.n.48. Seſſe dec.45.n.10. Natt.cõſ.
664.n.8.conſ.402.nu.49.Surd.de alim.
tit.7.q.14.n.5.q.6.n.1. Ang.Aret.conſ.
95.Spin.de Teſtam.gl.11.nu.18. Tuſc.
to.1.lit.A.concl.287.n.16.19.21.24.25.
197. Garſ.de expenſ.c.4.n.22.Viui.dec.
525. nu.22.Aufr.ad Cappell. Tholoſa.
27. Menoch.conſ.321. num.26. Dum-
modo ex ſua (quam profiteť) arte poſſit
viuere, dicit poſt omnes Giurb. dec.5.
n.8.circ.fi.& Bar.in tract.de alim.n.12.
3 dicit,quòd † pater teneť alere filium, &
è contra,niſi aliunde,vel habeat artem;
ergo nec marito debenť alimenta quã-
do habet artem: ratio eſt,quia quilibet
præſumiť ex ſuo officio non ſolum ali,
ſed etiam ditari,Bal.in l.ſi defunctus C.
arbit.tutel.Pedam.d.dec.211.n.18. vbi
verſus. Cum tibi ſint nati,nec opes, ar-
4 tibus illos,inſtrue quo † poſſint inopem
defendere vitam. Et licet nihil habeat
in bonis præter artem,nõ poteſt vti iſto
beneficio,idem Paul.Caſt. in d.l.mari-
tum,nu.8. & ibi in contrarium adducit
tex.in l.miles,ff.de re iud. ubi Aduoca-
ti, & Clerici gaudent iſto noſtro bene-
ficio,ut notaui q.9.nu.10. ſed intelligit
ibi Paul. Caſt. de Aduocatis, qui cum
officio aduocationis non poſſunt com-
modè viuere,vel de clerico habente be-
neficium, de quo viuere non poſſit, &
ita deciſum fuit p M.R.C. in fauorem
Franciſci Rizzardo pictoris cõtra Hie-
ronyniam Cordua; contra quem fuit
interloquutum(reijcianť,præſtito prius
de reſtituendo in caſu ſuccumbentię,&
facta ſolutione audiať, deducto nè e-
geat arbitrio M.R.C. ſub die 28. No-
uembris 14.ind.1615.)quod arbitrium
fuit declaratum per M.R.C. ſub die 14.
Ianuarij 1616. ſcilicet deducanť vnc.
30.tertiatim,anticipatim in anno quo-
libet,eius vita durante,ac omnibus mo
bilibus,& ſtiuilibus domus, & habita-
tione domus,in qua ad præſens ſtar,ac
tertia omnium nominum debitorũ exi-
gendorum, deductis expenſis, & poſſit
agere ad vtilitatem creditricis, & ip-
ſius; ita quod fructus bonorum ad iudi-
catorum remaneant pro ipſo de Riccar
do vſq; ad tempus adiudicationis fa-
ciendæ,quæ eſt mirabilis, & ſingularis
deciſio, eum per artem poſſit ſibi quære
re victum,& in eo quod deficit,ars ſup-
plere debet,per ea,quæ inf.notabo;ſed
quia partes ſibi concordauerunt iuxta
deciſionem prędictam, tranſacta eſt in
rem iudicatam; & circa iſtam fallentiã
me remitto ad ea,quæ ſup.notaui in am
pliat.j. huius quæſtionis ſecundum Za-
ſium ibi,& notaui etiam in proœm. par
tis 1.verſ. & conſequenter poſt n.39.ex
5 quo maritus † commodè viuere debet
ſecundum eius qualitatem,& artẽ exer-
cere ſecundum eius natale, & ita ſentit
Theſſ.Pedam.d.dec.211. poſt n.14. vbi
dicit, licet habeat filius naturalis artẽ,
6 debet conſiderari quando † ars eſt ta-
lis, quòd ſine dedecore exerceri poſſit,
Crauett. dicto conſil. 199. in princip.
vbi dicit, quando filius ex arte vi-
uere poteſt, ei non debenť alimenta,
niſi eſſet verecundia filio talem artem
exercere, Calcan. conſ. 59. colum.j. in
fi. Iacob. de Put. inter conſil. Calcanei
conſ.62.col.5.Burſ.d.conſ.62.n.3.lib.j.
Ioſeph. Lud. de alim.d.concl.1.verſ.in-
telligendo,Bar.in d.tract. de alim. poſt
n.12.vbi dicit,niſi perſona, quæ opera-
ri dedignaretur, vt miles,vel homo no-
bilis,quia eo ipſo quòd eget, licet ope-
rari poſſit,alendus eſt,ut d.l.ſi quis à li-
beris, §.2. verſ. facilius quærendum,&
ibi apoſtillator Pet.Rauen.ſing.27.vbi
7 dicit, quòd † alimenta pater poteſt de-
negare filio robuſto,& ſano, qui poteſt
laborare ſine dedecore ſuorum nata-
lium, & per Bartol. in l. prima, C. de
mendicantib. valid. lib. 11. nume.7.
vbi dicit,quòd intellige,ſi ſecundũ con
dictionem natalium operari, non eſſet
ſibi verecũdum;quis enim diceret, ꝙ fi-
lio vnius hominis nobilis, & diuitis im
ponať neceſſitas laborandi terram certè
nul-

nullus: idem Bar. in d. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filius, ff. de libe. agnoſc. nam non poſſumus quod honeſtè facere non poſſumus, vt notaui in proœm. p. 1. verſ. qđ beneficium. Et non obſtat d. l. 1. quòd
8 † maior verecundia eſt publicè mendicare, quàm laborare, quia illud intelligiť, ſi alio modo nõ poſſet viuere, ſecus ſi alio modo, ſecundum Bar. in loco cit. vel ſine periculi infirmitatis, vel ſi eſſet perſona debilis; & ſic reſpicitur, & qualitas perſonæ, & ars, prout in caſu noſtro, ſecundum Doctores, ſup. citatos; & in M. R. C. vertiť quæſtio inter V. I. D. Petrum Nacleri, & art. medic. doct. Laurentium de Natali, eius ſocerum conuentum pro ſolutione certarum dotium virtute contractus matrimonialis, contra quem de Natali dictus de Nacleri exequutionem cauſauit, qui ſe oppoſuit de iſto beneficio, deducto nè egeat, ſibi competẽte, ex quo eſt deterioratus conditione ꝑ eius infirmitatem, & ſurditatem, & non poteſt commodè viuere ex ſuo officio ſecundum eius cõditionẽ, quæ non eſt adhuc deciſa, ex quo dictus de Nacleri actor ceſſauit, credo rationibus ſupradictis. Adde quod ita fuit deciſum ꝑ Tribunal. M. R. C. vt notaui in proœ. 1. p. verſ. & conſequenter, poſt n. 38. & ita etiam deciſum fuit in fauorem V. I. D. Aſcanij de honeſtis contra Petrum Grippa, eius generum, ex quo ex officio ſuo non poterat commodè viuere ſecundum eius qualitatem, ſub die 17 Iulij 14. ind. 1600. Ita etiam deciſum fuit in M. R. C. per D. de la Veglia, cui fuit commiſſum negotium ad inſtantiã Notarij Ioſeph Cannatella carcerati ſtante exequutione, contra eum cauſata vnc. 25. vigore inſtrumenti dotalis ad inſtantiam Ioannellæ Dragho contra quam fuerunt præſentatæ oppoſitiones, & fuit dictum (ſtent expenſis hinc inde compenſatis, ſub die 11. Auguſti 1. ind. 1603.) & ita expreſſe ſentit Surd. de alim. q. 9. n. 20. vbi dicit, quòd
9 † ſi habet vtilem artem, in ſolidum conueniť; ergo ſi non habet vtilem artem, non poteſt in ſolidum conueniri, vt ibi, & ꝑ Doctores ſup. noratos; & adde quòd in M. R. C. in menſe Octobris 1615. quo tem
10 pore † eram Iudex ſedis ciuilis dicti Tribunalis, fuerunt emanatę literæ ad inſtantiam Maſtri Laurentij Marcone de Ciuitate Drepani, contra Vincentium Ruſſo, qui erat admiſſus ad noſtrum beneficium ꝑ M. R. C. per quas ordinauimus, quòd ſi ex eius arte poterat ſe, ſuoſque alere ſecundum eius qualitatẽ non admittať ad beneficium, deducto nè egear, vt eſt videre penes Regem Secretariam, & ita plures ſeruatum fuit, in M. R. C. ſecus quando non ſolebat maritus proprijs manibus operari, & de artificio viuere, tũc enĩm quoniam de decus eſſet ei ad operas illas manuales redire, non poteſt ei imputari quod de illis viuat, ſecundũ Barb. in d. l. maritum, à n. 9. cum ſeq. ff. ſol. matrim. & Mier. in Cur. Barc. Reg. Ferdin. c. 8. col. 9. n. 78. poſt eos Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. glo. 3. p. 3. n. 44. lib. 2. fol. 743.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus ex errore ſoluens totam dotem, abſque deductione nè egeat, amplius repetere non poteſt deducto nè egeat.*
2 *Tutus exceptione dilatoria, & temporali, ſoluens etiam per errorem facti, non repetit.*
3 *Maritus reſtituens dotem ex legitima cauſa vxori, ſe, eiuſque filios priuat beneficio, deducto nè egeat.*
4 *Cautela ne maritus reſtitutionem faciat.*

LIMITATIO NONA.

1 NOno limita, quando maritus † errore ſoluit totam dotem, nõ deducto nè egeat, quoniã repetere aliquid tunc non poterit, caſus eſt in l. qđ nomine, & l. ſeq. & ibi Alex. ff. de condi. indeb. Io. Crot. conſ. 127. n. 12. Gomeſ. in §. pęnales, poſt n. 30. verſ. Fely. ita intelligendus eſt, inſti. de actio. Fely. in c. ſi diligenti col. 6. verſ. quartum correlarium de for. cõp. Gaſp. Beat. de inope debit. c. 17. n. 78. Cãpeg. in tract. de dot. q. 238. fall. 16. & q. 256. Idem Alex. in l.

maritum Fall.16.Iaſ.in l.ad egregias,ff.
de iureiu. & in d. l. quod nomine, poſt
n.1.& ibi pulchrum verbum Bal.in c.1.
de nat. feud. Fontanell. de pact. nupt.
clauſ.7.gl.2.p.11.poſt n.86.lib.2. f.743
vbi dicit etiam ſi ſententiam maritus
habuiſſet in ſui fauorem ſibi beneficiũ
competere ſi enim poſt eam nihilomi-
nus totam dotem ſoluit, per Barb.in l.
maritum, n.35. ff. ſol.matr. & notaui in
prooem. 1. p. verſ. & iſtud beneficium:
quia iſto caſu conuenit, vt extraneus
poſſeſſor, Bartol.in d.l.quod nomine,in
princ.idem Bar.& Alex.in l.ex diuerſo,
§.ſi in iudicio poſt n. 6. Cyn. in l. cum
quis q.5. C.de iur.& fact.ignor. & in l.
exequutione C.de probat.idem Bar. &
Doctores in l.nam & ſi maritus,ff.de cõ
dict. indeb. vbi tenent quòd ſoluens p
errorem ſiue iuris, ſiue facti in exceptio
ne dilatoria, ſiue ante ſententiam, ſiue
poſt ſententiam, non repetit, idem Bar.
in d.§.ſi in iudicio, n.13.14. & 15. verſ.
vnde; ratio eſt, quia poſt ſolutionẽ non
ſit amplius in caſu nè egeat, vt iura ſu-
pradicta, & † tutus exceptione dilato-
ria,& temporali, ſoluens etiam p erro-
rem facti, non repetit Alex. in d. §. ſi in
iudicio, l.ſi fideiuſſor quãuis, ff.de mãd.
ergo maritus, & ſimilis, qui habet hãc
exceptionem, dilatoriam ſolutionis, ſol
uens per errorem, etiam facti, non repe-
3 tit. Eſt † ergo notandum, quòd † ma-
ritus, reſtituens ex aliqua ſufficienti cau
ſa dotem eius vxori, ſe priuat iſto bene-
ficio, ſoluto matrimonio, & priuat etiã
eius filios eiuſdẽ matrimonij hæredes;
cũ poſſeſſio, & dominium tranſit in vxo
rem, & ſoluto matrimonio vti extraneꝰ
poſſeſſor in ſolidum conuenitur, vt no-
taui ſupra ampliat.4.& hoc quando dos
eſt verè reſtituta, & in ſolidum data; &
4 ideo † maritus ſit cautus, ne faciat reſti-
tutionem dotium, ſed tantum conſigna
tionem penes mulierem, quo caſu erit
tutus quò ad iſtud beneficium, & quò
ad creditores, quia non habent ius offe-
rendi, & non poſſunt bona mariti, aſſi-
gnata vxori, auocare, vt notaui ſ̃.in ea.
q. verſ. infert ẽt quòd creditores,& hęc
de iſta fall. breuiter dicta, ſufficiant.

SVMMARIVM.

4 *Maritus non gaudet beneficio, deducto nè egeat, ſi in ſolidum condemnatus, non appellauit.*

2 *Iudex pronuntiando non obſtante exceptione inventarij, ſi non fuit appellatum, amplius illam admittere non debet.*

3 *Exceptionem eamdem opponere poſſe ad eumdem finem in ſecundo iudicio non dubitatur.*

LIMITATIO DECIMA.

DEcima limita quan-
do † maritus oppo-
1 ſuit exceptionẽ iſtã,
& ea reiecta, iudex
contra eum tulit ſen
tentiam in ſolidum,
à qua maritus nõ ap
pellauit, Campeg.in trac.de dot. q.238
fall.17.Alex.in l.maritum fall.17. ff.ſol.
matri. Brun.de ceſſ.bon.q.2.p.4. princ.
n.26. Intrigl.de caſib.conſc.caſu 35. n.
69.& 70. Fontanell.de pact.nupt.clauſ.
7.gl.3.p.11.n.102. & 103.lib.2.f.743.
Gratia. diſcept. Forenſ.495. lib.3. ſicut
2 † in exceptione inuẽtarij confecti, quæ
ſi oppoſita fuit, & per iudicem, ad vlte-
riora procedentem, nõ fuit admiſſa, nec
à non admiſſione fuit appellatum, talis
exceptio amplius opponi non poteſt,
nec ſuper ea quæſtio refricari, vt habẽt
in clem.fi.de appell.c.ſuborta ext. de re
iud.Alex.conſ.3.col.2.ver.ſed quod eſt
opus lib.2.Roma.conſ.384.in fi. Coler.
conſ.115. Deci.in c. quoniã contra col.
19.in fi.verſ.dicunt tamen Moderni ex-
tra de app. Ergo in exequutione ſenten
tiæ non poterit huiuſmodi beneficium
poſt modum opponere, l.Neſennius,§.
fi. & ibi glo.not.in verſ.non tenet, ff.de
re iud. cum iuribus ibi per gloſ. allega-
tis, notat Pet.de Ancha.in conſ.6. Pau.
Caſtr. in d. l. Neſennius, §. in ſolidum,
vbi Dy. & Bar. n.10. verſ.dicit Dyn. &
ibi Doctores omnes; ratio eſt ibi, quia
ſi opponeret poſt ſententiam, impugna
ret ſententiam; quia emanauit iudiciũ
3 ſuper illa xeceptione, & † non licet eã-
dem opponere exceptionem, reprobatam,

tam,ad eundem finem,in 2. iudicio, di-
xit Boer.dec.43.n.2.Lodou.Bologn.in
l.duobus,in ſecundis interpretationib⁹
C.de fund.inſtruct.Bal.conſ.187.vol.3.
Paul.Caſt.conſ.306.incip. viſa petitio-
ne vol.nouorum,c.cum eccleſia,in fi. &
ibi Imol.& Doctores,de cauſa poſſ.& ꝓ-
priet.Socy.conſ.104.incip. viſis inſtru-
mentis col.8.verſ.circa ſextam quęſtio-
nem vol.2. tàm ſi fuerit expreſſe repro-
bata, quàm tacitè l. 1. & 2. & ibi notãt
Doctores,C.de ord. cognit. Fely. in d.
c.ſuborta,col.3.poſt medium, verſ. ha-
bes ex his, de re iud. q hoc limitat octo
modis,quos etiam refert Boer.d.dec.43
vbi dicit, ꝙ exceptionem, quæ in iudi-
cio ſũmario fuit oppoſita,in quo nõ fuit
cognitum ſuper ea, & repulſa, poterit
nihilominus in iudicio ordinario pro-
poni, vt ibi Fely. ſm primam limitatio-
nem, ſecus ſi non oppoſuit, quia poteſt
opponi,vt notaui in procem. 2.p. fall.2.
& Campeg. loco cit. Cappell. Tholoſ.
dec. 359. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Maritus in ſolidum condemnatus, ſi poſtea deſijt facere poſſe, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Facere poſſe, inſpicitur tempus rei iudicatæ.*

3 *Maritus ſi tempore ſententiæ eſt inops, & poſtea facta exequutione reperitur facere poſſe, iterum fit exequutio.*

LIMITATIO VNDECIMA.

VNdecimo fallit quan
do † maritus fuit cõ-
1 demnatus in ſolidũ:
ex quo tempore ſen-
tẽtiæ facere potuit,
licet poſtea deſinat
facere poſſe: quia in
executione ſententiæ non vtitur iſto be
neficio,deducto nè egeat,tex.eſt in l.rei
iudicatæ,& ibi Paul.Caſt. ff. ſol.matri.
Campeg.in tract.de dot.q.238. fal. 18.
Alex.in l.maritum fall.18. ff. ſol. matri.
Bar.in d.l. rei iudicatæ,in fin. vbi quòd
2 † quis facere poſſit, inſpicit̃ tempus rei
iudicatæ,l.verum §. tempus, ff. pro ſoc.
etiam ſi ſine culpa deſinit facere poſſe,
Brun.de ceſſ.bon.q.20.p.4.princip. nu.
28. Intrigl.de caſib.conſcien.caſ.35. n.
3 71. ſed † ſi tempore ſententiæ facere nõ
poteſt,& poſtea facta exequutione face
re poterat,iterum fit executio in eo, qđ
deficit; ratio eſt; vt notaui in procem.
1.p. verſ.beneficium, quia noſtrum be-
neficium eſt temporale quò uſque vene
rit ad pinguiorem fortunam, Pau.Caſt.
in d.l.rei iudicatæ, & quod tẽpus inſpi-
ciat̃,dixit Cãpeg.d.tract.de dot.q.248.

SVMMARIVM.

1 *Maritus conuentus, vt liberet vxorem à promiſſione dotis non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Honeſtè retinentur, quæ in honeſtè petuntur.*

LIMITATIO DVODECIMA.

DVodecimo limita qñ
1 † maritus conuenit,
vt liberet vxorem à
promiſſione dotis, vt
quia nunquam mu-
lier ſoluerit dotem:
quia tunc vir nõ gau
bet iſto beneficio, ſecundum Bald. in §.
ſed ſi vxori inſtit.de legat.& per l. depo
ſiti,§.ſi ſcriptura,ff.de pecul.dixit Alex.
in l.maritum fall. 21. & in addi. ad Bar.
2 ibi lit.E. ratio eſt, quia † quędam hone
ſtè retinentur,quæ non honeſtè petunt̃
Campeg. de dot.q.238.l.1.§.j.ff. de var.
& extraord.cognit.Paul.Caſt. in l.face-
re poſſe,ff.ſol.matr.& licet Campeg. d.
q.238. teneat contrarium; tamen aliter
ſentit in q.259. p.3. not.in procem. p.j.

SVMMARIVM.

1 *Maritus conuentus vti procurator ſuæ vxoris, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Maritus conuentus tanquam extraneus poſſeſſor, non gaudet beneficio, deducto nè egat.*

Digitized by Google

LIMITIATIO DECIMATERTIA.

DEcimotertio limita quando
1 maritus † conuenit vti procurator vxoris ſuæ,quo caſu nõ habet iſtud beneficium, vt eſt tex. in c. p veſtras de donat. inter vir. & vx. ſm cõmunem intellectum Io. And. & Doctorum,refert Socyn.in ſuis reg.iuris, regul.257. fall.1. Idem tenuit Iac.de Beluiſ.in diſput.ſua,quam fecit, & poſuit in l.1.C.de rei vxor.action. & Io.de Imol.in l.diuortio §.impendia,ff. ſol.matrim.& facit, l.filio, ff.eod. ratio
2 eſt,quia † non tanquam maritus,ſed tanquam extraneus poſſeſſor conuenitur, vt ſupra in princ.huius quæſtionis verſ. ſed videndum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Maritus non gaudet beneficio, deducto nè egeat in reſtitutione dotium vinculatarum,in contractu matrimoniali.*

2 *Beneficium deducto nè egeat gaudet maritus in bonis vinculatis.*

3 *Beneficium deducto nè egeat, eſt beneficiũ legale,& reſpicit fauorẽ matrimonij.*

4 *Lucra delata alteri ex coniugibus ſuperuiuenti ex forma ſtatuti an debeantur ex bonis vinculatis.*

5 *Pacta de lucranda bonorum parte altero ex coniugibus præmoriente valent, & nu.10.& 11.*

6 *Matrimonia debent eſſe libera, nec ex aliqua prohibitione impediri poſſunt.*

7 *Es alienum eſt deducendum in reſtitutione fideicommiſſi.*

8 *Maritus promittens ſtatim mortua vxore reſtituere dotẽ, non per hoc perdit beneficium deducto nè egeat.*

9 *Beneficium deducto nè egeat, & temporale, & non perpetuum.*

11 *Mulier poteſt viro dare in dotem bona cõmunia,etiam ante diuiſionem.*

12 *Maritus gaudet beneficio deducto nè egeat in bonis vinculatis à lege.*

13 *Maritus gaudet beneficio deducto nè egeat in bonis vinculatis competentibus, iure legitima,& Trebellianica.*

LIMITATIO DECIMAQVARTA.

DEcimo quarto limita † quòd
1 maritus non gaudet iſto beneficio in reſtitutione bonorum vinculatorũ in contractu matrimoniali, quod poſt mortẽ vxoris ſine filijs ad alium dotes deuenire,dicit Fontanell.in ſuo tract. de pact.nupt. clauſ.7.gl.3.p.11.n.83. & 84.lib.2.fol. 743. per Ant. Oliban. in comment. de
2 actio. p.1.lin.3. Impeſt.Scol.in §.fuerat in tit.de actio.n.33. Contrarium tenet Molin.in tract. de Ritu nupt. & pact. in matr. conuen. lib.3.q.28. poſt num.15. vſq;20. per has rationes. Primo, quia
3 legale † hoc beneficium iure communi inductum reſpicit fauorem matrimonij, & eſt de appicibus dotis, vnde cum iure, ſiue ſtatutario cauſa dotis, & fauor exceptus cenſeatur, ita ſic,vt & hoc beneficium exceptum videatur à dotis reſtitutione.
4 Secundo, quia ſtante ſtatuto, quod præmoriente vno ex coniugibus, alter lucratur certam dotis partem,uel donationem pp nuptias, ne dum hæc portio debebit ex bonis liberis, ſed etiam ex bonis vinculatis, & fideicommiſſo ſubiectis, ex magis comm. vt ibi, magis multo gaudet hoc beneficio maritus,cũ nil lucretur ex dote,ſed tantum fructus,ne interim in contemptum prioris coniugij mendicare cogat, cum ſit præiudicium temporale minus conſiderandum.
5 Tertio pacta ſolent iniri inter virum, & vxorem de lucranda certa quantitate dotis in cauſa præmorientiæ vnius ex coniugibus, ſuperſtes ne dum lucretur in bonis liberis, ſed & in reſtitutione obnexis.
6 Quarto maritus ſi iſto beneficio priuaretur cum dotes, quę in caſtris, & oppidis conſiſtant, & alijs rebus pretioſis, vt plurimum ſint vinculata ab antiquo, & ſi non ſint vinculent à parentibus, cũ filias nuptui tradunt (prout ſeruatur in hac vrbe Pan. & in iſto Regno) matrimonia impedirentur,pro ut not.ſup.ampliat.11.verſ.vltimo facit.
7 Quinto, quia fideicommiſſum, & illius bona reſtituenda ſunt deducto ære alie-

alieno, l. ſucceſſores, vbi Bal. & alij, & in l. irritum ibiq; Bal. C. ad l. Falc. Bertach. in verb. fideicommiſſum vniuerſale verſ. 7. atqui lucrũ legale, quod conſequit̃ maritus poſt mortem vxoris, detrahit̃ tamquam æs alienum, contractum obligatione legali ex neceſſitate, quod quidem alienum æs ortum videt̃ ordine intellectus iam à principio cõtracti matrimonij, & conſtitutę dotis à patre, qui voluiſſe videt̃ id, quod ius ipſum commune, vel ſtatutorium loci, Surd. dec.
8 132. num. 22. quia † per promiſſionem
non cenſet̃ renuntiaſſe beneficio iſti
9 not. ſup. ampl. 6. ex † quo præiudicium
eſt temporale, & non afficit proptereatẽ
not. in procem. p. r.

10 Sexto, quia maritus poteſt conueni-
re cum vxore ſua de lucranda certa dotis portione in capitulis matrimonialibus, Crauet. conſ. 186. num. 4. & ſi dos, vel maior pars foret fideicommiſſo ſubiecta, ergo & iſto beneficio gaudet in bonis vinculatis.

11 Septimo, q̃a vxorẽ poſſe tradere viro
in dotẽ bona, conſortio ſuppoſita, ante ipſorum diuiſionem, ſ̃m Portul. in trac. de conſort. c. 46. nu. 20. & pactum cum marito celebrare, quod ipſa præmoriente, maritus partem ſuam lucretur, & id ipſum è converſò maritus cum uxore, authoritate, tex. in l. ante diuiſionem, C. de iur. dot. ubi glo. Bar. & Salyc. quã opinionem ibi latius ꝓbat, & ex his rationibus concludit maritum hoc legali gaudere beneficio in bonis uxoris, licet uinculo ſuppoſitis fauore matrimonij, ſed fatet̃ aliquãdo per Senatum contrarium fuiſſe deciſum, refert etiam Franc. Leo dec. 92. num. 1. & 2. deciſum fuiſſe iuſta opinionem Fontanell. loco cit. licet tranſeat cum opinione Molin. ſaltẽ
12 in fideicommiſſis, † quæ non ſunt inſti-
tuta ab homine, ſed à lege, & in quibus non fuit dictum, quod omnia bona pleno iure, & ſine diminutione peruenirent ad fideicommiſſarium, ergo quando dos eſt uinculata ab homine in contractu matrimoniali, ſcilicet à dotante, prout in caſu noſtro maritus non gaudet iſto beneficio ſecundum eum, & alios quos refert ibi Molin. tenẽteshãc opinionem: ratio eſt quod dotans põt ſibi prouideri, prout vult, not. ſup. in q. 1. nu. 108. præter quam in legitima, &
13 trebellianica, competentibus ex bonis
uinculatis, ſecundum Fontanell. loco cit. & doct. ut ſup. ubi dicit ita pluries Senatus iudicaſſet, ergo reſtat dicendũ, quod maritus in caſu ſuppoſito in bonis uinculatis in contractu matrimoniali non gaudet iſto beneficio, niſi ĩ bonis debitis uxori, ex legitima, & trebellianica, ſecundũ Fontanell. & alios, uel in bo-
13 nis † hęreditarijs uinculatis, ſecundum
Franc. Leo, & Molin. locis citatis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus non gaudet beneficio, deducto nè egeat, ſi dos fuerit legata.*
2 *Maritus habet beneficiũ deducto nè egeat, quando conuenitur à legatarijs uxoris.*
3 *Maritus habet iſtud beneficium, quando tota dos fuit legata, uel maior pars.*
4 *Mulier non poteſt priuare iſtud beneficiũ deducto nè egeat marito.*
5 *Maritus gaudet iſto beneficio deducto nè egeat, conuentus ab hæredibus vxoris extraneis.*

LIMITATIO DECIMAQVINTA.

DEcimoquinto limita
1 † vt non ſit locus iſti
beneficio, & priuilegio, ſi dos fuerit legata; ſecundũ Surd. conſ. 330. n. 22. per §. ſed ſi vxori inſt. de leg. vbi dicit ſi maritus eſt conuentus actione de dote ſolum tenet̃ in quãtum facere poteſt: tamen quando legat̃ dos tunc non obſtãt exceptiones, ſed in ſolidum exigit̃. ſequit̃ Ant. Monach. de exequut. in ueſtib. c. 12. n. 61. ſed Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. gl. 3. p. 10. nu. 85. li. 2. dicit quòd maritus habet iſtud beneficium, quando conuenit̃ à legatarijs vxoris volentibus ſua legata habere, & quod ita declaratum fuit in Senatu refeiẽte regio Senatore Ioſeph Dalman die 3. anni 1612. & per ea, quæ not. in q. 3. ampl. 1. per Alex. in l. etiam filios

poſt

poſt nu.6.ſol.matr.hanc opinionem veram eſſe, quando tota † dos, vel maior
5 pars legata fuiſſet, quia alias eſſet impoteſtate vxoris iſtud beneficium priuare † marito, quod eſſe non poteſt per
4 ea, quæ dicit Surd.de alim.q.78.& not. q.1.n.61. quia ſi maritus gaudet iſto beneficio conuentus ab † hæredibus uxoris extraneis, vt ſup.not.q.1.n.27. quare gaudere non debet. Conuentus à legatarij vxoris, pro reſtitutione totius dotis, uel maioris partis quando non habet aliunde ſibi alimenta præſtare ſecundum eius condictionem. not. ſup.

SVMMARIVM.

1 *Maritus renuntians omni iuris, & legum auxilio non gaudet iſto beneficio, & n. 4.contr.nu.5 .6.7.& 10.lim.nu.11.& 14.declara n.20.& 37.*

2 *Deditor renuntians omni iuris, & legum auxilio, cenſetur renuntiaſſe beneficio, ſibi competenti.*

3 *Mulier renuntiando omni legum auxilio pro debito tutelari carcerari poteſt.*

4 *Renuntiatio generalis cenſetur comprehendere omnes caſus, & de omnibus eis cogitatum contra n.7.& 9.declara n. 13 .lim.n.14.*

5 *Priuilegio indulto miſerationis cauſa nemo poteſt renuntiare.*

6 *Beneficium, conceſſum miſerationis cauſa, indiget verbis nedum ſpecialibus, ſed ſpecialiſſimis ad excluſionem, declara num.20.*

7 *Generalis renuntiatio non valet vbi ſpecialis fieri debet.*

8 *Generalis renuntiatio non extenditur ad ea, de quibus non eſt veriſimiliter cogitatum & n.9.& 15.*

9 *Generalis renuntiatio non extenditur ad ignorata, & num.15.*

10 *Maritus renuntians omni legum auxilio, non intelligitur renuntiaſſe beneficio, deducto ne egeat. & n. 20.*

11 *Maritus renuntias oī legum auxilio cum iuramento non gaudet beneficio, deducto nè egeat, contra n.20.*

Iuramentum habet vim ſpecialis conſenſus ibid.nu.11.

12 *Iuramentum habet vim clauſula expreſſa conſenſus, & ſpecialis renuntiationis, contra num.15.declara n.18. & 19.*

13 *Iurans cenſetur cogitaſſe de omnibus his, qua contingere poſſunt, & competunt.*

14 *Iuramentum non operatur vltra conſenſum iurantis. & n. 28.*

15 *Iuramentum non habet vim ſpecifica renuntiationis quò ad incognita.*

16 *Iuramentum nō ampliat diſpoſitionem vltra conſenſum iurantis. & intelligitur ſecundum tacitas condictiones contractus.*

17 *Iuramentum non mutat naturam contractus, & exceptioni, deducto nè egeat obſtare videtur n.27.*

18 *Iuramentum non habet vim ſpecifica renunsiationis, & expreſſi conſenſus, ſi indiſpoſitione generali deficit conſenſus.*

19 *Iuramentum habent vim ſpecialis expreſſionis, vbi non deficit conſenſus.*

20 *Renuntiatio generalis cum iuramento nō comprehendit beneficium, deducto nè egeat, debitum ratione reuerentia.*

21 *Iuri pendenti à iure natura renuntiari non poteſt.*

22 *Renuntiatio, poſita in executiuis verbis inſtrumenti, non alterat diſpoſitionem.*

23 *Renuntiatio generalis cum iuramento an tollat beneficiū, deducto nè egeat, cum reuerentia non debetur.*

24 *Renuntiatio generalis cum iuramento tollit beneficium, deducto nè egeat, debitum tempore renuntiationis.*

25 *Renuntiatio generalis non comprendit exceptiones futuras.*

26 *Iuramentum intelligitur, ſtatuto non mutato.*

27 *Iuramentum non tollit exceptionem, nè egeat.*

28 *Iuramentum non extēditur vltra conſenſum iurantis.*

29 *Iuramentum includit ſolum caſus, comprehenoſi in renuntiatione.*

30 *Iuramenti natura nō confirmare actū, non autem extendere ad caſus non comprehenſos in diſpoſitione.*

31 *Renuntians omni legum, & iuris auxilio, ſciens*

ſciens ſibi competere beneficium, deducto ne egeat, ratione contractus, cenſetur renunciaſſe dicto beneficio.

Ignorans ſibi competere beneficium, deducto ne egeat, non comprehendit illud generaliter renuntiando cum iuramento omni legum auxilio. ibid. n. 31.

32 *Iuramentum non extenditur niſi ad ea, de quibus cogitatum, aut cogitari debuit. & nu. 35.*

33 *Beneficium, deducto nè egeat, pẽdet à paupertate.*

Paupertas ignoratur, quia quilibet præſumitur ditari. ibid. n. 33.

34 *Iuramentum habet vim expreſſi, & ſpecifici defectus ſolemnitatibus omiſſæ.*

35 *Iuramentum non extenditur, niſi quatenus eſt conſenſus.*

Iuramentum defectu ſubſtantiæ, & conſenſus non habet vim ſpecifici, & expreſſi. ibi. n. 35.

36 *Iuramentum in renuntiatione generali apponitur ex conſuetudine notariorum, & ex conſenſu partium hodie.*

37 *Notarij tenentur certiorare contrahentes de omnibus, quibus cum iuramento renuntiant.*

38 *Renuntiatio generalis, cum iuramento facta à ſagace perſona maturi conſilij habet uim expreſſionis cauſa.*

39 *Generalis de omni iuris, & legum auxilio in caſu dubio, cenſetur comprehendere beneficium, deducto nè egeat.*

Filiusfamilias debet expreſſe renuntiare iſti beneficio.

Generalis renuntiatio illas tantum comprendit, quę filijsf. competebãt, ſiue tempore contractus, ſiue poſtea ex cauſa tunc ſubſiſtente.

Generalis renuntiatio non nocet clerico.

LIMITATIO DECIMASEXTA.

Decimoſexto limita, & vltimo ordine meo (ex quo nõ nullas alias in ampliationibus ſuis locis notaui) quòd † ſi
1 maritus renũtiauerit omni iuris, & legum auxilio, non gaudet iſto noſtro beneficio; ex quo renuntians omni iuris, & legum auxilio, & cenſẽ renunciaſſe beneficio noſtro, ne quis teneaẽ vltra quàm facere poſſit, ſecundum Corn. conſ. 128. nu. 7. vol. 3. & in ſolidum teneẽ Brun. de ceſſ. bon. q. 30. p. 4. princip. n. 34. Landrec. conſ. 30. n. 11. Rol. conſ. 15. n. 10. vol. 1. conſ. 17. n. 16. vol. 4. Bertazz. d. inſtrum. clauſ. 40. gl. 6. n. 4. Guttier. de iuram. cõfirm. p. 1. c. 16. n. 63. Carot. ſing. 746. Marant. conſ. 30. n. 3. & 6. Mart. clauſ. 126. n. 5. Gozad. conſ. 69. n. 20. conſ. 88. nu. 19. poſt omnes Giurb. dec. 42. n. 15. Ant. Monach. de execut. in veſtib. c. 12. n. 59. & debitor renuntians omni legum, & iuris auxilio, cenſẽ renũtiaſſe beneficio, ſibi competenti, Io. Bert. conſ. 9. nu. 78. Rip. in repet. in l. ſi vnquam n. 118. & ibi Tiraq. in præfat. n. 121. in fi. C. de reuocan. donat. Franch. dec. 81. in princ. cũ nu. ſeq. Alex. conſ. 195 n. 3. col. 2. & poſt n. 4. lib. 6. Lud. Moroſ. reſp. 80. n. 7. & 8. Gozad. d. conſ. 69. n. 20. aliàs 57. nu. 19. Marſ. in Rubr. C. de fideiuſſ. nu. 35. Palat. Ruui. in repet. c. per veſtras, de don. int. vir. & vxo. verſ. limita tamen nu. 15. vſq. ad n. 31. fol. 185. Iaſ. in l. omnes populi n. 23. in 2. lett. ff. de iuſt. & iur. Matheſ. ſing. 56. n. 2. Rolan. à Vall. de lucr. dot. q. 42. n. 1. 6. & 10. Veronenſ. conſ. 241. nu. 2. Marc. Ant. de Amat. dec. 16. n. 11. Intrigl. de caſib. conſc. caſ. 35. n. 79. Dec. conſ. 452. n. 18. Affl. dec. 174. nu. 4. verſ. item eſt. Mancin. de iuram. p. 4. effect. 13. n. 36. Carol. de Graſſ. in tract. de exceptionib. except. 3. n. 40. dum dicit, ꝙ ſi debitor renuntiaſſet in contractu oĩ iuris, & legum auxilio, cenſẽ etiam renuntiaſſe omnibus exceptionibus, ac ẽt beneficio ſtatutorum, nec non cẽſẽ renuntiaſſe beneficio, ne poſſit carcerari, ſecundum Bar. in auth. matri, & auiæ, n. 14. col. pen. C. quan. mul. tut. off. fung. poſſit, & melius in l. ſi quis ſub conditione, poſt n. 13. in fi. & ſub n. 18. ff. de teſtam. tutel. vbi † mulier renuntiando 3
omni iuris, & legum auxilio, omnia ei tollunẽ beneficia, & reduciẽ ad eum caſum quo eſſet, ſi eſſet tutor maſculus; vnde putat ſibi Bar. ꝙ mulier iſto caſu põt carcerari pro debito tutelæ: ita ergo maritus renuntiando omni legũ auxilio,

xilio, videt̃ renuntiaſſe iſti noſtro bene-
ficio, & conſequenter in ſolidum conue
4 nit̃, per iura ſupradicta, & † renuntiatio
generalis cenſet̃ comprehẽdere omnes
caſus, & de omnibns eis cogitaſſe, dicit
Tiber. Decian. reſp. 44. n. 30. & 187. &
tantum præiudicat, quantum ſpecialis
de ſingulis, vt ibi n. 139. Franch. dec. 18.
n. 2. Landrec. d. conſ. 30. n. 11. Contra-
rium ſentiunt idem Bartol. in l. Titia, §.
Imperator, n. 11. ff. de leg. 1. Bal. in l. j. in
fi. ff. de leg. præſtan. Aluiſ. Albert. ſing.
5 87. vbi dicit, † priuilegio indulto miſe
rationis cauſa nemo poteſt renũtiare,
iuxta gl. notab. in l. 1. C. quand. Imper.
inter pupill. & vid. & expreſſe determi-
6 nat Roma. conſ. 269. n. 3. vbi dicit, † ꝙ
beneficium alicui conceſſum miſeratio-
nis cauſa ad excluſionẽ ſui requirit ver-
ba nedum ſpecialia, ſed ſpecialiſſima,
ita ſignater notat Cyn. in d. l. vnic. C.
quand. Imper. inter pupill. & vid. Frãc.
d. dec. 181. n. 8. Giurb. d. dec. 42. n. 5. &
6. Rouit. ad pragm. R. N. tit. ad Maced.
n. 25. ſicut eſt iſtud noſtrum benefciũ,
conceſſum marito, ſecundum Brun. de
ceſſ. bon. q. 7. principal. n. 2. Spec. in tit.
de renuntiatio. & concl. §. 1. poſt n. 25.
in fi. verſ. item, ubi dicit, item renuntia-
ri conſueuit generaliter omni legum au
xilio, quæ renuntiatio parum valet, li-
cet lex eam ponat ꝑ l. fi. C. quand. mul.
tut. offi. fung. poſſ. Carrot. in trac. de ob-
7 lat. p. 2. q. 22. n. 8. vbi dicit, † ꝙ gene-
ralis renuntiatio non valet, ſed debet
ſpecifice renuntiari, ꝑ gl. & Bal. in auth.
hoc ita C. de fideiuſſ. & allegat famoſũ
conſil. Roma. 272. vbi ſtudioſè, & pro-
feſsò mouet̃ quatuor rõnibus, nec ſuffi-
cit illa renuntiatio de omni legum. & iu
ris auxilio, ſm Carrot. loco cit. nu. 9. per
Bal. conſ. 4. vol. 4. Corn. conſ. 51. col. pe.
vol. 2. & poſt omnes Giurb. d. dec. 42. n.
22. nam ratio eſt ibi, quia generalis re-
nũtiatio nõ cõprehẽdit caſus diuerſam
habẽtes rationem Calcan. conſ. 1. col. 19
ad fi. Schrad. conſ. 13. n. 236. vol. j. Ant.
Gabr. de fideiuſſ. concl. j. n. 9. idem Ro-
8 man. conſ. 279. n. 8. vbi † generalis re-
nuntiatio non extendit̃ ad ea, de quibus
non extitit veriſimiliter cogitatum c. ve
niens, verſ. verum, & ibi gl. in verb. præ-
ſciuiſſet, de iureiur. c. quanto, & c. ad no
ſtram, & c. petitio. eod. tit. Alex. conſ. 28
9 n. 12. & conſ. 42. n. 5. lib. j. vbi dicit, † ꝙ
generalis renuntiatio non extendit̃ ad
ignorata, idem Alex. in conſ. 14. n. 21. li.
6. Idem Roma. cõſ. 294. & cum hac opi
nione tranſit Rip. in d. l. ſi vnquam, poſt
n. 118. in fi. & ſub n. 119. ſicut renũtiatio
allegationum expreſſa nõ poteſt porri-
gi ad ea, quæ quis ſibi competere neſcit
l. mater ff. de inoffi. teſtam. l. legitima, ff.
de pact. Reder. Suar. in allegat. 5. n. 11.
& 13. fol. 52. & 60. Spec. in d. tit. de ex-
ceptionib. & replicatio. §. 1. n. 2. vbi di-
cit, nec renuntians omnibus exceptioni
bus, intelligit̃ renũtiare eis, quas ſibi
competere ignorat l. mater, ff. de inoffic.
teſta. l. tres, ff. de pact. Suarez. in d. alleg.
5. n. 17. vbi dicit nam etiam renũtiatio
expreſſe ſuper allegationib⁹ nõ põt por-
rigi ad ea, quæ quis nõ ſciebat ſibi com
petere per d. l. mater, ff. de inoffi. teſtam.
10 & fortius, ꝙ † ſi maritus renuntiauerit
omni legum auxilio, non intelligit̃ re-
nũtiatum iſti beneficio, vt decidit Pau.
de Mõtepic. d. cõcl. 12. nu. 10. Intrigl. d.
ſing. 312. n. 3. lib. j. niſi renũtiaſſet om-
11 ni legum auxilio † cum iuramẽto, quod
habet uim ſpecialis conſenſus, l. cum pa
ter §. filius matrem, ff. de leg. 2. ſm Bal.
& Saly. in l. 1. C. de commod. & ex no-
tatis per gl. & Bar. in l. 2. C. de reſcind.
vendit. gl. in c. pen. de empt. & vendit.
dum voluit, ꝙ ille, qui promiſit in gene-
re cum iuramento nõ venire contra iu-
ramentum, videt̃ renuntiaſſe, l. 2. C. de
reſcind. vẽdi. ſequit̃ Alex. in caſu noſtro
cõſ. 133. nu. 10. 11. & 12. lib. 5. Vinc. de
Franch. d. deciſ. 181. nume. 3. & 6. &
Giurb. d. dec. 42. n. 16. ratio eſt per Do-
12 ctores, quia † iuramẽtum habet uim
clauſulæ expreſſi cõſenſus, & ſpecialis
renũtiationis, Io. Bott. d. cõſ. 9. num. 27.
Brun. de ceſſ. bo. q. 9. princ. nu. 9. & ſm
Angel. in l. ſenium, C. qui teſtam. facer.
poſſ. ſequit̃ Curt. ſen. cõſ. 75. Rip. de pri-
uileg. contract. cauſ. peſt. n. 83. Soc. iun.
cõſ. 136. lib. j. & cõſ. 50. lib. 2. Rom. in l.
1. §. ſi quis ita ff. de verb. oblg. & Alex.
in l. ſciendum, col. 8. ff. eod. Imol. in c. j.
col. 3. de commod. Bauer. in tract. de iu-
ram. col. 2. Crott. ĩ l. filius familias, §. Di-
ui

ui col.33.ff.de leg.j. Curt.iun. conſ.49.
col.fi.Dec.conſ.341.n.4.verſ.& iſta opi
nio Alex.conſ.61.col.fi.vol.3. poſt n.6.
Guid. Pap. q. 128. & Veneti. conſ. 12.
Caſſ.conſ.3.& in conſuetud. Flor. 287.
col. 1.in fi.Gozad.conſ.27.col.6.& cõſ.
69.col.3.& conſ.84.col.23. Anto.Cor-
ſett.in repet.Rubr.de iureiu. col. 17. in
princ. priuil.36. Surd.de alim.titu.9.q.
15.nu.17. vbi dicit, quòd iuramentum
habet vim expreſſi,& generalem expreſ
ſionem cum iuramẽto idem operari, ac
ſi eſſet ſpecialis expreſſio,ꝑ Bald.in d.l.
1.in 2.q.de commod. vbi dicit eſſe mẽ-
ti tenendum, & ibi Saly.col.vlt. Franc.
Aret.conſ.33.verſ.2.col.pen. Tiraq. de
legib.connubial.gl.5. nu.148. in verb.
expreſſe, Franc. Curt.ſen.conſ.1.col.2.
verſ.ex quo enim iurauit,& col.ſeq. ver
ſic.& in primis mouet,& conſ.44.col.5.
Dec.conſ.345.n.4.& conſ.404.n.10. &
13 conſ.432.n.25.& † iurans cenſet cogi-
tare de omnibus his, quæ contingere
poſſunt,& quæ ei competere,ſm Bar.&
gl.in d.l.2.C.de reſcind. vend. Burr. in
c.ſi diligenti, col.6. de for. comp. Alex.
conſ.42.n.8.& 19.lib.1.Rol.conſ.96. n.
56. vol.3. Becc.conſ.34. n.15. Menoch.
conſ.71. n.24. vbi teſtat, hanc opinio-
nem eſſe magis receptam, refert etiam
Surd.d.q.15.n.18.& 19. Alex.conſ.31.
col.2.vol.2.Franc.Aret. conſ.20. col.3.
& conſ.28. col.4. ergo iuramentum ex-
cludit beneficium ne quis cõueniat vl-
tra quã facere põt.Giurb.d.dec.42.n.17
& dec.45.n.7.declar.n.23.24.25.Felic.
de Socie.c.6.n.32.Farin.q.27.n.70. Se-
raph.de priuil.56. n.3.4. Grat. dec.170.
n.12. ratio eſt ꝙ priuilegiũ fuit cogitatũ
in genere,ſi nõ in ſpecie,ſed Ripa in d.l.
ſi vnquã poſt n.120.dicit,ꝙ hoc dictũ ſi-
14 bi vr̃ dubitabile, † quia iuramentũ non
operat vltra conſenſum iurantis, l. fi. ff.
de non num.pec.ſequit Surd.d.q.15. n.
20. etiam ad incognita non extendit,di
xit Beat.de inope debit.q.16. nu.40. &
15 103.nec† habet vim ſpecificę renuntia-
tionis quò ad non cognita, ſm Bart.&
communiter ſcribentes in l.ſed & ſi quis
§.quæſitum ff.ſi quis cautio.& hanc opi
nionem tenet Bar.Bal. Alber.de Roſat.
Ang.Fulg.Aret.& Iaſ.ibi quam ſequun
tur Io.And.Abb.Sicul.Ant.de Butr.An
char.& cõiter Canoniſtæ in c.1. de com
mod.Socy.conſ.70.col.fin.& conſ.103.
col.2.vol.3.Iaſ.conſ.173.col.pen.vol.2
Curt.iun.conſ.76.col.7. Grat. conſ.15.
col.2.vol.j.Gram.dec.57.nu.27. Ruyn.
conſ.6. vol.j. qui hãc dicit cõem opi.A-
lex.d.conſ.28. & conſ.31. lib.2.Giurb.
d.dec.42.n.31. & d.dec.45.n.23.& ſeq.
cõem opi.ẽt teſtat Rip.in d.tract. de pri
uil. contract.cauſ.peſt.n.83.in fi. & 84.
16 vbi eſt ratio,quia† iuramentũ non am-
pliat diſpoſitionem,vltra conſenſum iu
rantis,& intelligit ſecundum naturam,
& tacitas conditiones contractus,vt ſ.
notaui, ſm Bal. in l. ſi quis pro eo,de fi-
deiuſ.Aret.conſ.34. Dec.conſ.366.poſt
n.7.verſ.non obſtat quod dicit,ſub n.8
lib.3. Oldr. in terminis conſ. 238. cum
mulier,& 278. licet quintam, in 3. dub.
Idem conſuluit Roman. conſ.247. non
eſt dubium,in prin. Angel.in conſ.315.
col.1.vbi dicit, quòd iuramentum ſem-
per habet illam tacitam conditionem,
quam habet actus, cui adhæret, & ad
plus non extendit, Deci. in l. mutuum
damus, §.creditũ aũt n.38. ff. ſi cer.pet.
Molfeſ.ad cõſu. Neap. in tit. de bonis,
&c.q.7.p.2.Giurb.d.dec.42.n.28.&45.
n.22.&ſeq.Natt.cõſ.480.n.23.Seraph.
de iur.priuil.73.n.15.Bardel.cõſ.18.n.11
Bec.conſ.40. n.8.& conſ.99.n.24.Grat.
dec.6.n.43.61. Peteg.de fideicom. art.
52.n.20. Decian.conſ.52.nu.14.vol.1.
17 nec † mutat naturam contractus, ſuper
quo interponit,l.fi. C.de non num.pec.
Franc.d.dec.181.n.13. ubi ẽt dicit,ꝙ iu-
ramentum huic noſtræ exceptioni non
obſtat ſm Minad.conſ.17.col.fi.verſ.nõ
obſtat,ꝙ iuramẽtum,Giurb.d.deciſ.42.
n. 26.& 29. & ita iudicatum fuit refert
Vrſill.dec.38.n.20. Et iſto caſu pro Do
ctorum concordia diſtinguendum eſt
iſto modo; aut deficit cõſenſus in diſpo-
ſitione, aut non. Primo caſu ſi deficit
18 † conſenſus in diſpoſitione, diſpoſitio
generalis non operat, etiam cum iurõ
accedente nõ poterit operari, & ita pro
cedit opinio prædicta,ꝙ iurũm non ha-
bet vim ſpecificæ renuntiationis, & ex-
preſſi conſenſus, dixit etiam Pariſ. cõſ.
20.col.fi.& conſ.110.col.5.vol.j.& cõſ.

S 12.

12.uol.2.& conſ.49.col.6.& ſeq.uol.3.
Boer.dec.3.n.3,& 8.Tiraq.d.gl.5. in d.
verb. expreſsè n. 150. ratio eſt ibi,quia
iuramentum non ſupplet conſenſum p
l.fi.C.de non num.pec.Bar.in d. l. ſi qs
pro eo col.fi. in princ.8.memb. ff. de fi,
deiuſ.& Bal. in conſ.349. in fi.lib.3. &
Imol.in c.per tuas,de arbit. & in c.j. de
iud. Franc.Aret.qui hoc dicit ſingulare
conſ. 24.col.2.verſ. nec obſtat iurum,
& d. conſ.33. Secundo caſu ſi non defi-
19 cit conſenſus, tunc † iuramentum hēt
vim ſpecialis expreſſionis, & ita proce-
dit opinio, quòd iuramentum hēt vim
expreſſi conſenſus, ſm Doctores ſupra
notatos, & Bertrand. conſ.28. col.2. &
conſ.63.col.fi.& conſ.209. vol.j. in no-
uis,& conſ.7.col.3. & conſ.68. col. pen.
vol.2. Ant.Gabr.lib.3. in tit.de iureiur.
concl.4.n.5. Tiraq. de retract. Lignag.
tit.j.§.4.gl.10.in verb.ſi dans l.an intra
annū,n.21.Muta ſuper cōſu.Senat.Pan.
c.21. n.16. Soc.iun.conſ.129. quantum
ad primum n.70. lib.j. Tandem paren-
20 tes,& † maritus, quibus competit iſtud
beneficium ratione reuerentiæ perſo-
næ, renuntiando omni iuris, & legum
auxilio,non cenſenī renuntiaſſe iſti be-
neficio, quia ſi eorum renuntiatio ex-
preſsè cum iuro non valet aduerſus hu-
iuſmodi beneficium, quanto minus ta-
citè valere debet? ita eleganter notat
Didac.Couar.initio 2.p. relect.c.quam-
uis pactum poſt n.7.de pact.& notaui ſ.
in proœm. 2.p. verſ. quæ exceptio per
Abb.Sicul.in c.cum contingat, de iure-
iur. Giurb.d.dec.42.n.9.notat Io.Cam
peg.in d.q.238.fall.14.in fi. vbi dicit,ſi
pacto expreſſo renuntiare non poteſt,er
go neq; tacitè, Corbul. in ſuo tracta. de
iur.emphyt. de cauſ. priuation. ob non
ſolut.canon. limit.41.num.3.& ſequen.
Roland. conſil.31. num.10. lib.primo,
21 quia † iuri pendenti à iure naturæ renū
tiari non pōt, Decian.d.reſp.44.n.77.p.
4. ſed reuerentia,quæ debeī parentib⁹,
debeī iure naturæ, vt ſup. notaui, ergo
22 renūtiari nō poteſt,nec † etiam renūtia-
tio, poſita in executiuis verbis inſtru-
mēti alterat diſpoſitionem, Gemi.cōſil.
86.n.9.Alex.cōſ.14.n.2. lib.6. Iaſ. in l.
quæ dotis n.40.ff.ſol.matr. Natta cōſil.
582.n.4.& ſeq.lib.3. Celſ.Vgo.cōſ.26.
n.49.Rimin.iun.cōſ.268.n.62. lib.3. &
cōſ.525.n.53.li.5. Marc.Ant. de Amat.
dec.16.n.53. Giurb.d.dec.42.n.24. Ge
23 mi. cōſ.86. n.6. & † quatenus militaret
iſta generalis renūtiatio circa cēs alias
perſonas quibus nō debeī reuerētia, ut
notaui in proœm.j.p.verſ. videdum eſt,
& 2.p.d.verſ.quæ exceptio,per Vinc.de
Trāch. dec.164. Surd. d.q.78. de alim.
n.55. Palat.Ruui. in repet.c.per veſtras
§.12.n.16.de don.int.vir.& vx.p.3. fol.
182.Giurb.d.dec.42.poſt n.9.verſ.ſecus
ratione cōtractus tamē tali caſu diſtin-
guēdum eſt iſto modo; aut exceptio eſt
de præſenti,& competit tempore cōtra-
24 ctus,aut nō; Primo caſu renūtiatio ge-
neralis valet, quò ad exceptiones præ-
ſentes, quæ competere poterāt tempo-
re cōtractus, ſm Doctores in d. §. quæ-
ſitū, & Spec.poſt Vber. de Bol.in d.tit.
de renūt.& cōcluſ.§.1. verſ.pone ergo,&
verſ.q ſi quis renūtiauerit: verbi gratia,
ſi aliquis iſtorum,quibus cūpetit iſtud
beneficium, erat pauper tēpore cōtra-
ctus,ſicut eſt quādo conuenitur, & ſic ēt
eo tempore competebat iſtud benefi-
cium,quo tempore renūtiauerit cum iu
ramēto omni iuris,& legum auxilio, in-
telligiī cogitaſſe de iſto beneficio, Alex.
in d.cōſ.133.n.9.in fi.lib.5.& d. cōſ.14.
poſt n.21. vbi dicit, q licet iuramētum
nō extēdatur ad incogitata, illud eſt ve
rum quādo nō eſt cogitatū ī ſpecie, nec
in genere;ſecus ſi ſaltem cogitatum fuit
generaliter,per l.ſub prætextu l.2.& ibi
notāt Doctores, C. de trāſ. & Tiraq.d.
tra. de leg. cōnub. d.gl.5. n.153. Bened.
in repet.c. Raynutius, in verb. duas ha-
bēs filias,n.299. de teſtam. ut caſu præ-
dicto,quia erat pauper, & ſibi compete
bat iſtud beneficiū tempore generalis
renūtiationis,& Giurb.d.dec.42. n.16.
& poſt n.23. Secunpo caſu ſi non cōpe-
tebat tempore renuntiationis,ſed po-
ſtea, ex quo termini ſunt mutati, dicto
caſu dicta renūtiatio debet intelligi re-
bus ſic ſtātibus, prout ſtabāt tempore
cōtractus,ſicut ſi tūc fuiſſet diues,cui nō
competebat iſtud beneficium pp diui-
tias, & poſtea ſit effectus pauper,cui cō-
petit iſtud beneficium pp paupertatē,
vt

vt notaui in proœ.1.p.verſ.1.& 2.l. qđ
Seruius, de cõdict. cauſ.dat.nõ ſeq.not.
gl.in c. quemadmodum in verb. condi-
ctio de iureiu.& ſic exceptio iſta non cõ
petebat renuntianti tpe renũtiationis,
25 ſed de futuro, ſi pauper fuerit, quæ generalis
generalis renuntiatio de omni iuris, & le-
gum auxilio, non comprehendit excep-
nes futuras, dixit Menoch.conſ.212.n.
28.lib.3.Calefat.cõſ.87.n.7.lib.2.Tur-
ret.conſ.64.n.35.lib.2. Becc. conſ.108.
n.3.10.& ſeq. Franch.d.dec.181.nu.4.
poſt omnes Graſſ. de excep. except.13.
Giurb.d.dec.42.poſt n.21.verſ.ſecũdo;
ratio eſt, quia prouiſio hominis, quæ à
princ. interceſſit, non tollit prouiſionẽ
legis, quę nõdũ erat, Polid. Rip.obſer.8
n.7.& mutato ſtatu euaneſcit renuntia
tio, tex.in c.cum inter, de renunt. Surd.
conſ.133.n.29. Menoch.conſ.27.n.47.
Molfeſ.in conſuet.Neap.q.6.n.39.ergo
non cẽſetur iſto caſu renũtiaſſe iſti bene
ficio, ſecundum Alex. d. conſ.133.poſt
n.15.verſ.& ſaltem: ex quo non videt
cogitaſſe de iſto beneficio, idem Alex.
in addit.ad Bart.in auth. matr. & auiæ,
poſt n.12.lit.B. vbi dicit, in tali renun-
tiatione non comprehenditur, quòd in-
telligat renuntiatũ beneficiũ cedenda-
rum, vel alteri, quòd nõ competebat tẽ-
26 pore renuntiationis: quoniam † iura-
mentum intelligitur ſtatuto non muta-
to, facit l.cum ſeruus, ff. de cond. cauſ.
dat.non ſeq.notant Doctores in c.2.de
nou.oper.nunt.& in d.c.quemadmodũ,
Ant.Nicell.de concord.gloſar.poſt nu.
262.Cepoll.conſ.34.col.4.in criminal.
Barb.conſ.20.& 27.vol.2.Alex. in cõſ.
71.col.fi.vol.5.ſi ergo ille, qui renuntia-
uit, illo tpe erat diues, & non competat
ſibi iſtud beneficium, & ſic non cogita-
bat de iſto beneficio, ſed mutato ſtatu-
to, ſcilicet effecto paupere, tunc compe-
tit iſtud beneficium, non obſtante di-
27 cto iuramento, per rationem ſupra no-
tatã: ex eo magis, quia † iuramentum
non tollit exceptionem deductionis nè
egeat, ſm Gomeſ.in d.§.item ſi quis po
ſtularite poſt n.7.in fin.& notaui ſupra,
ratio eſt ibi, quia iuramentum non de-
bet eſſe vinculum iniquitatis d.c.quem
admodum, & c.quintauallis eod.tit.ma
ximè cum ſit contra ius commune cap.
intellecto eod. tit. de iureiu. & licet di-
cat contrarium Albert.Brun.in cõſ.39.
28 & conſ.67.tamen † iuramentum non ex-
tenditur vltra conſenſum iurantis, vt
ſup.notaui, & Dec. in d. l. mutuum da-
mus, §.creditum autem n.37.& dixit ẽt
Pet. Guezab. de Petraſanct. ſing.18.
29 poſt n.24.& † iuramentum includit ſo-
lum caſus, comprehenſos in renuntia-
tione, ſuper qua fuit interpoſitum, Ro-
man.conſ.472.in fi. Caſtr.cõſ.377.col.
2.vol.1.Alex. conſ.8.col.fi. vol.j.Becc.
conſ.98.n.20.Pedamont.dec.92.nu.7.
30 & † natura iuramenti eſt confirmare
actum non autem extẽdere ad caſus nõ
comprehenſos in diſpoſitione, magis cõ
munem opinionem dicit Gabriel com-
mun.opin.lib.6.tit.de legit. concl.8. n.
8.Seraph.in d.tract.de priuil.iuram.pri
uileg.7.n.10.refert Surd.loco cit.n.21.
& ſic iſto caſu talis generalis renuntia-
tio cum iuramento non habet uim ex-
preſſi cõſenſus; quicquid dicat Bertrãd.
in cõſ.176.lib.j.Tiraq.in d.l.ſi vnquam
n.146.& ſeq.Sed circa perſonas, quibus
non debetur reuerentia ad concordan-
dum Doctores, alio modo diſtinguen-
dum eſt, & melius, ut notaui in ampl.6.
aut ſciebat ſibi competere iſtud benefi-
31 cium, aut non: Primo caſu † ſi ſciebat
ſibi competere, & renuntiauit omni iu-
iuris, & legum auxilio, cenſet renuntiaſ-
ſe iſti beneficio, ſm Corn. d. conſ.128.
Brun. de ceſſ. bono. q.30.& Doctores,
quos ſup. notaui. Secundo caſu ſi non
ſciebat ſibi competere, tunc non cenſe-
tur renuntiaſſe, vt tenent Doctores in d.
§.quęſitum, per eorum rationem, quia
32 † iuramentum non extẽditur niſi ad ea,
de quibus cogitatum fuit, aut cogita-
ri debuit, ſequitur Ioannes de Selua in
tract.de iureiu.p.2.q.2.n.1.Intrig.ſing.
99.n.15.lib.3.ſumm. Rol. in tract. no-
tul.tom.3.fol.91.de benef.iur.hypoth.
circa finem. Muta ſuper conſuetud. Se-
nat. Panormit. dicto capitul. 21. nu-
me.16. vbi dicit, quòd regula dicto
§. filius matris, non eſt ſemper vera:
quinimmo quando factum pendet a-
liunde, & ignorabatur; nam tunc iu-
ramentum non habet vim ſpecialis

S 2 con-

conſenſus,nec trahit̃ ad incogitata,p d.
l.ſi.C.de non num.pecu.Socy.iun.conſ.
33 129.n.70. lib.j. ſed † beneficium iſtud
pẽdet à paupertate,quę ignorat̃:ex quo
quilibet præſumit̃ ditari, l. qui defun-
ctus C.arbit.tutel. & notaui in ampl. 8.
ergo non cenſet̃ renũtiaſſe iſti benefi-
cio:& nõ obſtãt Doctores,tenẽtes, qđ
34 † iuramentum habet vim expreſſi,& ſpe
cifici,quia illud eſt verum quãdo eſt de-
fectus ſollemnitatis omiſſæ, ſecundum
Alex.Iaſ.in d.l.ſed & ſi quis §.quæſitum
35 poſt Bart.ibi,ex quo † iuṝum nõ ſe ex-
tẽdit,niſi quatenus eſt cõſenſus,ſm eos,
idem Abb.in d.c. cum cõtingat.col. pe.
de iureiur.ſecus vbi eſt defectus ſubſtã-
tiæ,& cõſenſus:quia tali caſu iuṝum nõ
habet vim ſpecifici,& expreſſi,ita ſignã-
ter dixit Boer.d.dec.3.n.8.Bartol. Soc.
in conſ.214.vol.2.& dixit Rip.in d.tra-
cta.de priuil.contr.cauſa peſt.poſt n.84
& ex quo iſto caſu iuramẽtum nõ auget
obligationem, ſed eam intra ſuos termi
nos cõfirmat,vt dixit Surd.loco cit. nu,
20.p Oldr.d.cõſ.238.& Brun. de ceſſ.
bo.q.9.nu.10.11.& 12. tanto magis, ꝙ
36 † hodie talia iuṝa,quæ in cõtractib⁹ præ
ſtãtur,magis ex communi practica,& cõ
ſuetudine Notariorum apponũtur, q̃.
quòd iurãdo ſciunt cõtrahẽtes quod a-
gunt,ut dicit Brun.loco cit.n.16.p Soc.
iun.cõſ.48.col.8.in fi. n.39.vol.j.& cõſ.
144.col.5.n.37.verſ.vt teneo, eod. vol.
& in ijs,in quibus de magno agit̃,præ-
iudicio,expreſſio ſpecialis,& indiuidua
requirit̃, nec ſufficit vniuerſalis cum iu-
ramẽto renũtiatio,Giurb.d.dec.42.nu.
25.Schrad. cõſ.13.n.142.vol.1. ſed in
iſto beneficio de magno agitur præiu-
dicio, ergo iuṝum non excludit benefi-
cium iſtud deducto nè egeat. Giurb. d.
dec.42.n.29. Et † ob id Notarij ſecun-
37 dum eorum officium debent declarare,
& certiorare, ac certificare cõtrahenti-
bus ea oĩa, quibus cum iuṝo renuntiãt
in inſtrumẽto, dixit Rol. Rodulf. in d.
ſumm.verſ.beneficium iuris hypoth. &
verſ. beneficium velleian. alias non va-
let, & dicit Signor. de Homod. cõſ.216
n. 1.2.& 3. renũtiationẽ factã p matrẽ
eſſe nullã, ſi mater tempore renũtiatio-
nis de eo beneficio non fuerit certiora-
38 ta,niſi † renuntiatio cũ iuṝo fuiſſet facta
à ſagace perſona,& maturi cõſilij, quia
tunc iuṝum ſortitur effectum expreſſio-
nis cauſæ,Burg.de laudim.p.3. inſpect.
40.n.91.Seraphi.priuil.77.n.8.10.&11
& priuil.94.n.8.de priuil. iuram. Maſc.
39 de prob.cõcl.345.nu.36.in dubio † ve-
rò in generali renũtiatione de omni iu-
ris & legum auxilio, cẽſetur renuntiatũ
iſti beneficio fauore dotis, Rol. à Vall.
de lucr.dot.d.q.42.n.25.per Bal. conſ.
224.vol.j. in antiquis: ſed in filiofam.
requiritur expreſſa, imò ſpecialiſſima re-
nuntiatio iſtius beneficij,Mut.deciſ.M.
R.C.94.nu.6.ex quo dicta generalis de
omni iuris,& legum auxilio, illas tãtum
exceptiones comprehendit,quę filijsfa-
milias competebant,ſiue cõtractus tpe,
ſiue poſtea ex cauſa tunc ſubſiſtente,
Giurb.d.dec.42.n.20.& n.21. Imò indi
uidualem requirit renũtiationem bene
ficũ tit.ff.& C. quod cũ eo dicit Giurb.
dec.45.nu.16. vbi dicit etiam quod dẽt
eſſe ſe certioratũ de tenore beneficij, ut
ſup.not.& ſic ſint cauti notarij, quando
faciunt filiosfam. renuntiare iſti benefi
cio; nec obſtat tacita renuntiatio circa
perſonas quibus debet̃ iſtud beneficiũ
ratione reuerentię, quia ſi expreſſa re-
nuntiatio cũ iuramento nõ valet quãto
minus iſta tacita renũtiatio de omni iu-
ris,& legum auxilio, & maximè quãdo
fuerit renuntiatũ expreſſe ſub illa gene-
rali renuntiatione in exequutiuis ver-
bis ~~caſu~~ contractus renũtiationis exce-
ptionũ nõ valet, ut s.not. & ita pluries
fuiſſe deciſũ, vt ſup.q.1. quia eſt contra
bonos mores,ac quia eſt perſonale rõne
reuerẽtię,dicit Giurb.d.dec.42.n.4.14.

SVMMARIVM.

1 *Vxor pro dote promiſſa non conuenitur vl-
tra quã facere poteſt deducto nè egeat.
& n.4.& 14. cum ſeqq.*
2 *Priuilegium conceſſum vni correlatiuo-
rum extendit ad aliud. & n.6.& 26.*
3 *Vir & vxor ſunt correlatiua, & diſpoſi-
tum in vno intelligitur diſpoſitum in
alio,& n.29.*
4 *Vxor cõtra maritum vtitur beneficio de-
ducto nè egeat, ut par eſſet ratio lucri,
&*

& damni.

5 *Damna & lucra ſunt communia inter virum, & vxorem, & n. 13.*

6 *Correlatiuorum diſpoſitum in vno trahitur ad aliud.*

7 *Vir & vxor ad imparia non iudicantur.*

8 *Diſpoſitum in marito regulariter habet locum in vxore quando militat vniformis ratio etiam in pœnalibus.*

9 *Diſpoſitio pœnalis, quæ de marito loquitur ad vxorem porrigitur ratione correlationis.*

10 *Statutum diſponens quòd maritus in vltima voluntate non poſſit, nec legare, nec relinquere vxori vltra centum an extendatur ad vxorem, vt non poſſit relinquere marito.*

11 *Statutum diſponens in venditore habet locum in emptore.*

12 *Contrariorum eadem eſt cognitio.*

13 *Statutum diſponens quod de quolibet contractu venditionis ſoluatur gabella nõ comprehendit emptorem, ſed venditorem tantum.*

14 *Statutum in locatore habet locum in conductore.*

15 *Lex dicens aliquid de vxore debet intelligi de viro, & è conuerſo.*

16 *Statutum de marito habet locum etiam in vxore.*

17 *Priuilegium cõceſſum marito extenditur ad uxorem.*

Reuerentia, quæ debetur marito debetur etiam vxori. ibi. n. 17.

18 *Maritus, & vxor ſunt correlatiua.*

19 *Correlatiuorum eadem eſt diſpoſitio.*

20 *In correlatiuis idem dicitur eſſe ſtatutum in vno quàm in alio, licet lex non dicat.*

21 *Correlatiuorum vno expreſſo alterum in conſequẽtiam intelligitur præter quàm in pœna adulterij.*

22 *Honor vxoris principaliter eſt honor viri.*

23 *Vxor & maritus ſunt duo in carne vna.*

24 *Vir & vxor ſimilitudinem habent non ſecundum lineamẽtum, ſed quantum ad animam, quæ Deum imitatur.*

Maritus, & vxor dicuntur vnum corpus, & vna anima, ibid. n. 24.

25 *Vir & vxor communicantur ſibi actiones*

26 *Vxor & vir dicuntur eſſe ſocij diuinæ, & humanæ domus.*

27 *Vir & vxor calamitates, & infortunia participare debent.*

28 *Socij inter eos gaudent beneficio deducto nè egeat.*

29 *Socius omnium bonorum gaudet beneficio, & immunitate alteri conceſſis.*

30 *Mulier tàm conſtante quàm ſoluto matrimonio non tenetur marito eiuſq; hæredibus vltra quàm facere poteſt ex cauſa dotis.*

31 *In correlatiuis quando eſt diuerſa ratio, diſpoſitum in vno non habet locum in alio.*

QVÆSTIO II.

1 VXor quoque † habet priuilegium quòd ꝑ dote promiſſa nõ cõueniatur vltra quàm facere poteſt, deducto nè egeat, l. ex diuerſo, §. item ſi mulier, & ibi gl. ff. ſol. matri. l. non tantum, in fi. vbi tex. dicit quòd in perſona mulieris æqua lance ſeruari æquitatem ratio ſuggerit, & ibi gl. ff. de re iud. Alex. in l. ſi quis, poſt nu. 1. verſ. limita tamen ff. de condict. cauſ. dat. Brun. de ceſſ. bo. q. 21. p. 4. princip. n. j. Spec. in tit. de renũt. & cõcl. §. j. poſt nu. 28. Campeg. in tract. de dot. p. 3. quęſt. 245. Cornel. Beninc. de paupert. q. 8. ſpecial. 2. n. 26. in contractib. Bald. Nouell. de dot. p. 7. priuil. 7. Vinc. Paleot. in tract. de dot. n. 126 Matth. Ant. in addi. ad Guid. Pap. dec. 439. lit. C. Raphael. Cuman. in l. ſi cum dotem, ff. ſol. matr. Rol. Rodulph. in tracta. notul. in tit. de renunt. §. beneficiũ, fol. 173. Couarr. in c. quamuis pactum de pact. init. 2. p. relect. n. 7. Intrig. de caſib. conſc. caſ. 35. n. 80. Muta in c. Regn. Sicil. c. 188. poſt n. 6. Surd. de alim. tit. 7. q. 17. n. 28. Ant. Monach. de exequut. in veſtib. c. 12. n. 62. dummodo ſit in eadem cauſa dotis, vt ibi, vel ſocietatis nõ ſi rerum amotarum, l. ſi mulier, §. fi. ff. de act. rer. amot. Alex. Trentacinq. var. reſol. lib. j. de reſcript. reſol. j. n. 14. §. hæc ratio nõ obſtat, ratio eſt ibi, quia ſi paupertas, eſt cauſa quod maritus non poſſit conueniri, vltra quàm facere poſſit,

ca-

eadem paupertas, & cauſa, quod mulier non teneať conuenta à marito, vltra quam facere poſſit. & licet non ſit iure cautum tamen veritas ſatis ſuadet, dicit Gaſp.Beat.de inop. debit. q.17.n. 57.Caſtr.in l.rei iudicatæ,§.ſicero, ff.ſolut. matri. Alberi. de Roſat. in d.l. non tantum,& ibi Alex. in prin. & nu.2. vbi
2 † priuilegium conceſſum vni correlatiuorum extendiť ad aliud; nam priuilegium conceſſum marito extēdiť ad vxorem,l.cum emptor, ff. de reſc. vend. & l. fi.ff.de acceptil.l.fi.C.de indict. viduit. toll. vbi lex Iulia Miſcella correpta in muliere,eſt correcta etiam in viro,& ibi
3 Bal.quia † vir & vxor ſunt correlatiua, & quod eſt in vno diſpoſitum,intelligiť & in alio Muta ſuper conſuet. Senat. Panorm.c.46.n.6. in fi.& ſub n.7. Molfeſ.ad conſuet.Neap. p.7. q.13.nu. 11. Baldaſſar Mongollon de metu c.3.n.5. Euerar. in ſuis topicis legalib. c. a Correlatiuis, & ſicut maritus fruitur iſto beneficio contra vxorem, ita æquum eſt,
4 quòd † vxor vtať contra maritum, ut par eſſet ratio lucri, & damni, ſm Alex. in d.l.non tantum,& l.fi. de fruct. & lit. expenſ.Io.Oinot.in §.item ſi de dote n. 10.de act.& alter alterius debet eſſe particeps proſperę,& aduerſæ fortunæ,ſm Surd.in tract.de alim.q.35. nu.7. l. ſi libertam,C.de nupt.l. ſi cum dotem, §. ſi maritus,ff.ſol. matr.Iſern. in conſtit. huius Reg. Sicil.in prin.in col.2. in gl.lin. 29. lit.C.& inforturniorū ſuorū, Gram.
5 conſ.45.poſt nu.6. & † damna,& lucra ſunt communia inter virum, & vxorē, Maſtrill.dec.5.per c.huius Regn. 75. n. 7.lib.j. ratione mutuæ correlatiuis,ſequitur Iaſ.in d.l. non tantum in prin. & poſt n.2.verſ.prout,& dicit etiam Alex. in l.fi.de fur.l.fi.de codicill.C.& l.ſecun
6 dum naturam, ff.de reg. iur. & † correlatiuorum diſpoſitum in vno trahitur ad aliud, Intrigl.ſuper Bull.q.12.nu.4. Bapt.de S.Blaſ.de correlat.n.5. Bartol. Fulg.& Ang.in d.l.fi.C.de indict.vidu. toll.Io.And.in c.Michaeli,de fil. presb. Ang.in conſ.108.col.3.Bald. in l.nemo martires,in fi.C.de ſacroſ.eccl. Hippol. de Marſil.ſing.389. idem Marſil. in l. ſi quis viduam in 5.col.de quæſt.Io. Criuell dec.54.n.5. Brun.à Sol.in compēd. reſol.fol.55.& maritus,& vxor ad paria iudicantur,Bal.in l.fi.C.de diuort.& in l.generaliter n.2.ff.de ſecund. nupt. &
7 ad † imparia iudicari non debēt, dixit Bonif.de Rugge.conſ.76.n.12.Io. Ant. Rub.Alex.conſ.55. Cornel. Beninc. de paupert.d.q.8 .ſpecial.2.in contract.n. 17. Muta ſuper conſuet. Senat. Panor. c.43.n.90. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. d.p.7.q.8.n.10. Mantic.dec.49.nu,10. & vna eſt lex eorum, Specul.de feud. §. quoniam verſ.25.quæritur, pp correlationem, in quibus idem eſt iudicatum Alex.loco cit.& Beninc. d. ſpecial. q.8.
8 n.18. & † regulariter diſpoſitum in marito habet locum in vxore ratione correlationis quando militat vniformis ratio etiam in pęnalibus, Bar.in d.l. fin. verſ.fallit in correlatiuis, C. de indict. viduit.toll.Bald.conſ.14. lib.2.etiam in correctorijs iuriscōis,dixit Molfeſ.d.q. 13.p.7.n.11. Abb.Pan. in proœm. decretal.Greg.poſt n.13. licet in c.j. de locat.teneat contra gl. in c. poſtquā verſ. mente de elect.lib.6. Curt.ſen. in conſ. 9.Iaſ.in l.fi.in fi.de iur.patro. Gemin.in c.j.in col.4.in 2.fall.de temp.ordinand. lib.6. idem Abb. in c.fi.poſt n. 10. verſ. ſed mihi placet de reſcrip.Iaſ.in l.j.poſt n. 2. verſ. breuiter C. de in ius voc. Siluan.conſ.31.n.6.&7.Boer.dec.262. nu. 10.& deciſ.48.poſt nu.3. in fi Vinc. de Franch.dec.174. n.5.p.1.Barb. conſ.14. n.23.vol.j.Cuman.conſ.175.n.5.& ſeq.
9 & † diſpoſitio pęnalis,quæ de marito loquiť,ad vxorem porrigiť rōne correlationis,dixit Dec.in l.ſi cum bonis nu.5. C. de ius voc. Saly. in auth. ſed hodie, ad l.Iul. de adult. vbi accuſans vxorem de adulterio per calumniam puniť eadē pęna, licet d.auth. ſed hodie, inducens pęnam contra adulteram,non loquatur de adultero, & hoc ratione correlationis,ſecundum Saly.ibi Bertach.in verb. ſtatutorum extenſio verſ.8. Bald.in d.l. nemo de ſacroſ.eccl.facit 32.q.1.c.ſi q s vxorem,gl.& Doctores in clem.unic.de conſang. & affin. Rugger.conſ.36.n.12 dixit Iaſ.in d.l.non tantum, quòd ita cō ſuluit in ciuitate Palmæ, & in eius conſilio ſe ſubſcripſerunt non nulli Docto-

tes

10 res,vt ibi n.4.in fi.& n.5.vbi † ſtatutum
diſponens, ꝙ maritus in vltima volun-
tate non poſſit,nec legare,nec iure intti
tutionis,nec alio quouis titulo vxori re-
linquere vltra centum libras ita etiam
cenſeт diſponere in vxore, ꝙ non po-
terat in teſtamento relinquere marito
vltra centum libras, ſecundum Ra-
phael.& Bald.in auth. hoc locum, in fi.
C.ſi mulier ſecund.nupſer. Idem Bald.
11 conſ.434.lib.3.ſicut † ſtatutum diſpo-
nens in vẽditore, cenſeт diſpoſitum in
emptore,Bar.in d.l.fi.C.de indict.vidu.
toll.& ibi Doctores omnes,ſ.quod nul-
li liceat vendere niſi in platea ſub pę-
na vntiarum centum, cenſeт etiam ſta-
tutum in emptore, licet ſtatutum nullã
mẽtionem faciat de emptore, & hoc eſt
ratione correlationis,Boer.dec.48.n.4.
l.1.& ibi Io.de Plat.Iacob.Rub. Luc.de
Pen.& Bal.C.de cupreſſ. lib.11.tit. vlt.
vbi etiam Bar.& gl.in c.j.de confeſſ. in
6.Luc.de Fano in l. in quorum col.12.
ff.de pigno.Docto.in l.ſi conuenerit, ff.
de pact.Bal.in d.l.fi.de nupt.Bapt.de S.
Blaſ.in tract. correlat. q.3. verſ. quinto
procedit Hippol. de Marſil. in d.l. ſi qs
viduam col.6. verſ.& faciunt Doctores
d.quæſt. Cepoll.veron. in l. debet in 2.
notab.ff.de ædil. edict. idem Bal. in l.1.
paulò poſt princ. C.de comm. ſeru. ma-
numiſſ.& ibi Saly.Dec. in d. l. ſicut bo-
nis,n.7.facit d.32.q.1.cap. ſi quis vxo-
rem,& l.cum emptor,ff.de reſcind. vẽd.
Abb.poſt Io. And.in d.procem. Grego.
col.17.n.20.idem Abb.in c. j. de locat.
col.3. & in c. quia clerici de iure patro.
& in c.cum contingat de iureiu. col.8.
Plot.in §.5.n.6. fol.56. de in lit. iurãd.
vbi teſtaт communem opinionem ꝑ Ni
col.Euerardum loco 76.ibi locus a cor-
relatiuis,Fabian.de Monte Sanct.Seue
in tract.de empt.& vend.q.3.principal.
q.28.nu.52.fol.62. Muta in d.conſuet.
Senat.Panor.q.31.n.5.& tex.in c.ambi
tiosè verſ.& tam qui alienant de reb. ec
cleſ.non alien. in extrag. ratio Docto-
12 rum eſt ſupradicta,quia † contrariorum
eadem eſt cognitio,Rip.in rubr.de acq.
poſſ.n.4. & cõmuniter Doctores, & ibi
13 gloſa ſecus † ſi ſtatutum dicat, de quo-
libet contractu venditionis ſoluatur ga
bella, quia iſto caſu comprehẽdiт ſolus
venditor caſus eſt in l. debet, in fin. de
ędil.edict.Bal.in Rubr. C. de reb.cred.
ſequiт Roma.in not.ſuis in lit.G.ad hoc
etiam videnda eſt gloſ.& ibi Saly.in d.
Rubr.de reb. cred. quod eſt verũ tradi-
tione ſequuta Bal.in l.1. ff. ſol.matri. &
14 ſic ſtatutum in locatore habet locum in
conductore,& è contra ratione correla-
tionis d.l.ſi conuenerit, & ibi Doctores
& l.ſi quis ſeruo C.de fur. & Imol. in l.
multum intereſt,ff.de verb. oblig. Bart.
15 in l.j.in fi.ff. quod mẹt.cau.vbi † lex di-
cens aliquid de vxore, debet etiam in-
telligi de viro;quia uxor non poteſt eſ-
ſe ſine viro, ergo à contrario ſenſu, vbi
dicit de viro, dẽт intelligi de vxore fa-
cit d.l.fi.C.de indict. viduit.toll. & l. li-
berorum §.notaт verſ.nam quatenus ff.
16 de his, qui nor.infam.& † ſtatum de ma
rito habet locum in vxore, Raphael Cu
man.in d.l.non tantum Luc.de Fano in
in d.l.quorum col.14. de pignorib. Ca-
pr. conſ.j.n.5.& per totum Roma.conſ.
266.Bal.conſ.6.lib.5.Aret.conſ.19.col.
17 2.& conſ.12.& † priuilegium conceſsũ
marito,extendiт ad vxorem dicit com-
munem ſnĩam Dec. in d.l. ſicut bonis
vbi ponit tres caſus,& reuerentia, quæ
debeт marito,debeт etiam uxori,Iaſ. in
d.l.j.C.de in ius voc.& notaui in procе.
1.p. verſ. inferт, & ratio eſt ſupradicta,
18 quia † maritus,& vxor ſunt correlatiua
Io.Mona.glo.in 6.decretal. cap. ſtatui-
mus n.j. de ſent.excommu.Maſtrill. ſu-
per indult. huius Regni Siciliæ q. 29.
19 poſt nu.14. quia † correlatiuorum eadẽ
eſt diſpoſitio d.l.ſi quis ſeruo,& ibi glo.
& Doctores de fur. l. ſi cum dies de re-
cept.arbit.§.pen.Boer.d.dec.48. ſub n.
3.Giurb.dec.5.nu.1. Cabell.Milleloq.
354.Gabr. tit.de legibus concl.3.Gut-
tier.de iuram.confirmat.p.j.c.4. nu.29.
Marta in l.j.art.4.n.21.ff.ſol.matr. Bar-
dell.conſ.43.nu.21.Magon.dec. Lucen.
58.n.7.Nec obſtat quòd lex non loquiт
de vxore,ergo nos nec loqui debemus,
quia in correlatiuis regula, lex quæ qñ
non dicit, nec nos dicemus per l. ſi ſer-
uus,in verſ. non dicit prætor ff. de acq.
hæred.non procedit in iſto caſu,quia li-
cet in cotrelatiuis lex nõ dicat, nec mẽ-

tio-

Digitized by Google

tionem faciat, de altero correlatiuorũ,
20 tñ † idem diceĩ eſſe ſtatutum in vno qđ
in altero, Marſil.d.ſing.389.n.2. Bal. in
auth.ex teſtamento in vlt. col. C. de ſe-
cũd.nupt.Io.Criuell.dec.90.n.8.& dec.
114.n.36.Maſtrill.dec.106.n.16. lib.2.
Dec.in Rubr. ſi cert. pet. nu.9. vbi dicit
21 † correlatiuorum vno expreſſo, alterum
in conſequentiã intelligitur præter quã
in pęna adulterij,l. quamuis cũ d. auth.
ſed hodie,C.de adulte.Boer.d. dec.262
poſt n. 10. quia non militat eadem ratio
Boer.d.dec.48.n.5.ergo licet lex non lo
quaĩ de vxore, ſed tantum de marito,
idem diceĩ eſſe ſtatutum in vxore ratio-
nibus ſupradictis. Et iſtud priuilegiũ
22 vxor habere dẽt ratione honeſtatis, q̃a
vxoris honor prĩcipaliter eſt honor vi-
ti,Bal.in l.ſicut certo,§.interdum nu. 2.
23 ff.de commod.ex quo † vxor,& maritus
ſunt duo in carne vna, Bonif.de Rogg.
cõſ.32.nu.2.& cõſ.10. nu.9. Geneſ.c.2.
Matth.c.19.cap.gaudeamus de diuort.
Marc.c.10.c.debitum de bigamis, Dec.
in l.maritus poſt n.2.C.vnd.vir. & vxo.
Molfeſ.in d.conſuet.Neapol.p.5. q.11.
n. 34. Grego. Ramus in tract.de affinit.
verſ.j. n.10. Io. Monac.Pecard.gl. in 6.
24 decretal. in c.is qui n.6.de ſepult. Mon-
gollon de metu c.3.n.7. & † ſimilitudi-
nem habent non ſ̃m lineamentum, ſed
quantum ad animam, quæ Deum imita
tur Ant.Bard.de temp.vtil.c.18.n.14.&
maritus,& vxor dicunĩ vnum corpus,&
vna anima, Gramm.d.conſ.45.poſt n.6
Tiraq.de legib.connubial.l.8.poſt n.10
Dec.in d. l. maritus loco cit. Nepit. ad
conſuet.Catin.conſuet.vnic.de conſuſ.
bon.tit.3.n.73.fol.90.Neapod.ad con-
ſuet.Neap.conſuet.vbi dos poſt nu. 32.
f. 285.4.q.9.c.idonei,Io.And.ad Spec.
de teſt.§.j.verſ.ſed quod de vxore, Do-
ctores,& Bal.poſt gl.in verb. participa-
ri in d.l.ſi cum dotem §.ſi maritus, in fi.
Surd.d.q.35.n.7.c.admonere,verſ.occi
diſti,& c.ad Apoſtolici de conuer. c.fra
25 ternitatis 35. q. 10. & † cõmunicantur
ſibi actiones, Paul.Caſt. in l.rei iudica-
tæ,§.ſocero n.4. ff.ſol.matr. & † dicunĩ
eſſe ſocij diuinæ,& humanæ domus, gl.
in d.l. ex diuerſo facit in l. aduerſus, C.
de crim.expila.hęred.l.1.ff.de rit.nupt.

Ludo.Mor.reſp.41. n.8. Bal. in d.l.ſi li-
bertam,C.de nupt.nu.1. Surd. loco cit.
Io.Bapt.Coſt.in tract.de iur.& fact.ign.
cẽt.1.diſt.89. n.9.& cent.2.diſt.40.n.75
Palat.Ruui.in Rubr. c.per veſtras, §.61
fol.17.col.4. de don.int.vir. & vx. c.ſo-
cietas 27.q.2.Dec.in d.l.matitus,nu.1.
Nic.de Vbal.ĩ tra.de ſucc.ab inteſt.col.
11.Tiraq.in d.l.8. poſt nu.10.verſ. quia
leges aſſerũt, Plaut.in ſtich.ſcribit,vxo
res virorũ eſſe ſocias,& Geneſ. c.3. Adã
de uxore, mulier (ait) quam dediſti mi-
hi ſociam, Decian.reſpon. 53.n.12.p.4.
quia matrimonium ſe habet ad inſtar
ſocietatis,27.q.2.c. cum ſocietas de ſpõ
ſalib. c.2. dixit Suarez in l.j. poſt n.61.
tit.de las ganançias, ſequiĩ Nepit. in d.
conſuet.unic.n.74.tit.3. f.70. Neapod.
loco cit. poſt n.32. Muta ſuper cõſu. Se-
nat.Panor. d. c.43. n.22. & melius in c.
44.n.26.Tiraq.de retract.Lignag.§.20
n.4.Pet.de Vbal.in tract.de ſociet. p.3.
col.6.& Ang.de Vbald. conſ.109. nu.3.
poſt conſ.156.nu.4. & Spec.de feud.§.
quoniam uerſ.20. Cardin.Manti.deciſ.
27 præd.49.n.9. ergo † tanquam ſocij, ca-
lamitates,& infortunia participare de-
bent, Roder.Suar. in d.l.j. poſt d. n.61.
uerſ.ſed tanquam ſocij, & commodum,
& incommodum ſimul ſentire debent,
& unus alterius onera portabit, Surd.
d.q.35.poſt n.7. ſicut ſocij, l.ſocium, §.
ſocius, Arg. l. ſi non fuerunt, §. Ari-
ſto,& ibi glo.verſ.ſpectet, l.ſi igiĩ, in fi.
ff.pro ſoc.& d.l. ſecundum naturam, &
28 † ſocius non tenetur ſocio niſi quatenus
facere poteſt, ut infra notabo loco ſuo,
ergo uxor non tenetur viro ultra quàm
facere poteſt,& melius, cum uir & uxor
ſint ſocij diuinæ, & humanæ domus, ut
29 ſup.dixi, & † ſic omnium bonorum, ſo-
cius, omnium bonorum gaudet benefi-
cio,& immunitate alteri conſocio con-
ceſſis,l.ſi communem ff.quemad. ſeruit.
amitt.l.ſi is qui duos,ubi Barto. ff.de li-
bert.lega.Abb.in c.ad audiẽtiã de p̃ſcr.
poſt n.13. Matheſ.ſing.180.plura Surd.
cõſ.301.n.81.li.3. Nic.Boer.dec.23.n.4.
Muta ſuper d. conſu. Senat. Panor.c.46
poſt n.7.& nu.8.ergo vxor tanquam ſo-
cia omnium bonorum gaudet priuile-
gio ſui uiri à lege cõceſſo; unde cum uir
gau-

Digitized by Google

gaudeat priuilegio noſtro, quòd nõ tenet̃ niſi in quantum facere pôt, ergo & vxor non tenet̃ niſi quatenus facere po-
30 teſt, & † ſic mulier tàm conſtante matrimonio, q̃ ſoluto nõ tenet̃ marito, vel eius hæredibus ex cauſa dotis vltra q̃ facere pôt, dixit Bart. in d.l. ex diuerſo, verſ. item, vbi ponit exemplum conſtante matrimonio, & ſoluto ex pacto, de lucranda dote, Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p.7.q.8.n.10. Doctores in l. pen. & ibi gloſſa verſ. interuenerit ff. de dot. priuileg. ſequit̃ Campeg. in d. tract. de dot. q.252.p.3. poſt omnes Iaſ. in l.2.n.5.7.9.& 10.ff. ſolu. matri. Et ſic non obſtãt Doctores dicentes, q̃ non ſit iure cautũ, mulierem habere iſtud noſtrum beneficium, deducto nè egeat, ex quo ſufficit, q̃ illud priuilegium concedat̃ marito p̃ d.l. maritum ratione matrimonij, quia dicitur per eandem legem conceſſum vxori ratione correlationis, cum eadẽ ſit ratio, vt ſup. notaui: ſecus ſi diuerſa eſſet ratio, & vniformiter ſe non habe-
31 rent, quia † in correlatiuis ratione diuerſitatis quod diſponit̃ in vno, nõ eſt diſpoſitum in altero, Bar. in d.l.ſi. C. de indict. viduit. toll. Idem Bar. in Rubr. de reſcin. vẽd. Iaſ. in d.l.2.§. voluntatẽ poſt n.8. verſ. ex hoc pondera, ff. ſol. matrim. Bal. ĩ d.l. nemo martires, C. de ſacroſ. eccleſ. Boer. d. dec.48. poſt n.4. & ſub n.5. Dec. in d.l. ſicut bonis n.8. Fely. in procem. Decretal. col.9. Abb. Sicul. in c.j. n.13. verſ. ſed cõclude aut nõ eſt eadem ratio. de locat. & conduct. Bart. in auth. qui ſemel poſt n.7. verſ. præterea C. quo mod. & quan. iud. ita etiam ſentit Frãc. Zabbarel. Card. Flor. in conſ.60. poſt n.6. verſ. licet aliqñ, ita expreſſe, dicit Saly. in d. auth. ſed hodie l. curatorem, & ibi Doctores de inter d. matr. Alex. ĩ l. ſi emancipati, col.5. C. de collat. Muta ſuper conſuet. Senat. Panor. c.11. nu.15. verſ. maximè Bapt. de Sanct. Blaſ. in d. tract. de correlat. à nu.34. vſque ad finem vbi ponit non nullas alias fallentias correlatiuorum quas, ibi videas, quia non faciunt ad caſum noſtrum.

SVMMARIVM.

1 *Curatores, ſiue adminiſtratores adultæ pro dote promiſſa habent beneficium, deducto nè egeant fallit nu.7. conclude num.14.*

2 *Promiſſio facta à curatore, ſiue adminiſtratore de dote, dicitur facta animo repetendi, & non donandi.*

3 *Dos præſumitur promiſſa à curatore, ſiue adminiſtratore de patrimonio patris, ſiue adultæ.*

4 *Animus donandi in adminiſtratore nõ præſumitur.*

5 *Curator, ſiue adminiſtrator non poteſt cõueniri pro dote promiſſa vltra vires adultæ.*

6 *Defenſiones ex perſona actoris proſunt curatori.*

7 *Curator, ſiue adminiſtrator, promittens dotem credens ſe teneri cauſa pietatis, non habet beneficiũ, deducto nè egeat.*

8 *Error procedens ex pietate in perſonam fratris, vel conſanguinei impedit repetitionem dotium.*

9 *Frater, vel mater dantes ſimpliciter in dotem rem propriam, vel communem cenſetur illam donare. & quando frater teneatur dotare ſororem, vide n.18. & quid ſi habeat alia bona, vel legitimam non ſufficientem, & an teneatur alere ſororem vterinam, vel frater ſit clericus. ibid.*

10 *Error non procedens ex cauſa pietatis, vel ex titulo, ſiue ex aliquo contractu non impedit repetitionem.*

11 *Curator, ſiue adminiſtrator non præſumitur dotaſſe cauſa pietatis, ſed animo repetendi licet ſit frater.*

12 *Mater in dubio præſumitur dotaſſe de bonis filiæ, & non de bonis ſuis quamuis eſſet valde diues.*

Mater non tenetur dotare filiam. ibidem num.12.

13 *Mater diues tenetur dotare filiam inopẽ habentem patrem pariter inopem.*

14 *Adminiſtrator promittens etiam proprio nomine vltra vires adultæ gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

15 *Priuatus dotans puellam præſumitur dotem dediſſe animo donandi.*

16 *Curator, ſiue adminiſtrator ſcienter pro-*

Digitized by Google

mittens dotem in contractu vltra vi-
res adulta non gaudet beneficio, dedu-
ctone nè egeat.
17 *Dolus facit ceſſare priuilegium.*
19 *Soror diues an teneatur alere fratrem*
pauperem.

AMPLIATIO PRIMA.

1 PRimò† amplia in cu-
ratore, ſeu admini-
ſtratore mulieris a-
dultæ, promittente
dotem pro illa adul-
ta,cuius negotia ad
miniſtrat, quia non
teneẽ vltra q̃ facere poteſt: ex quo ſi ad-
miniſtrator,ſiue curator inſolidum exi-
gerẽ,in ſolidum contra mulierem repe
terẽ,& ſic mulier non haberet cõtra vi-
rum iſtud beneficium pro ſolutione do-
tium: ratio eſt,quia† non videẽ promit
2 tere animo donandi, ſed animo repetẽ-
di:& ideo ipſe curator,ſiue adminiſtra-
tor habet beneficium,ſeu exceptionem
nè conueniatur ultra quam facere põt,
Bart. in l. cum poſt mortem,§. quædam
cum eſſet,n.2.de admin.tut.l.fi.§.vtrum
igiẽ,& ibi gl.in verb. paremnum eſſe,vbi
3 † de patrimonio filiæ, vel patris dotem
promiſiſſe præſumiẽ,Ç.de dotis promiſ.
4 l.Neſennius,ff.de neg.geſt.& q† in ad-
miniſtratore non præſumaẽ animus do-
nandi,dixit Meno.de arbit.iud. caſ.88.
n.46.vbi allegat Ruyn.& alios,vt ibi p
cum,ſequitur Maſcard.in tract. de pro-
bat.concl.46.& 571.n.8.& ſeq.Surd.de
alim.q.15.tit.6.nu.7.& 8. Bal.Nouell.
de priuil.dot.q.3.n.1.p.6.& in tantũ eſt
5 verum, q conueniri non põt vltra uires
adultæ,q ſi eſſet conuentus nomine pro
prio,quia nomine proprio promiſit do-
tem vltra vires patrimonij,tali caſu põt
comparere mulier ipſa adulta,& oppo-
nere exceptionem, & cauere de ſupplẽ-
da dote,ſi effecta fuerit locupletior, &
ipſe curator, ſiue adminiſtrator abſolue
6 reẽ,& † ſic defenſiones ex perſona acto-
ris pro ſunt iſti curatori,ſiue adminiſtra
tori facit l.idemq; §.generalis,ff.mand.
l.qui ſeruum,ff.de interrogatorijs actio
nib.& notaui infra q.4.verſ.tũ habet,&
ſi mulier hoc non feciſſet, põt hoc face-
re curator ipſe gl.in d.l. cum poſt mortẽ
§.quędam,in verſ. non quærũt vbi Bar.
7 poſt n.4. ſecus † ſi prmittit credens ſe te
neri mulieri pauperi ad dotandum cau-
ſa pietatis, & ſic non animo repetendi,
l.ſi donaturus,§.j. & ibi gl. in verſ. non
poteſt,in fi. ff. de condict. cauſ.dat. ubi
Doctores,& Bar. in d. l. cum poſt mor-
8 tem, §. quædam in fine: ex quo † error
proceſſit ex pietate, ut puta, quia erat
frater,vel aliqua perſona coniuncta,cre
dens ſe obligatum ad dotandum ſoro-
rem,vel conſanguineam,non ualentem
ſe de ſuo dotare,cum id non eſſet,l.cum
plures,§.2. cum gl. ff. de admin. tut. ra-
tio eſt,quia talis error procedens ex pie
tate,impedit repetitionẽ, & ſublato er-
rore,ſubeſt adhuc cauſa pietatis, Surd.
de alim.tit.7.q.7.n.12.text. notab. in l.
cum his,§.ſi mulier,ff.de condict. inde.
9 Siluan.conſ.12.n.j. vbi dicit,† q frater
vel mater dans ſimpliciter in dotem rẽ
propriam,vel communẽ,cenſeẽ donaſſe
etiam ſi alij ſint adminiſtratores, & ibi
dicit magis cõem opin.per Cyn. in l. fi.
in 3.q. poſt Mart.de Fano,C.de dot.p-
miſſio.& Iac.Aret. quem ibi refert Bal.
& Saly.& Io.de Imol.in l.j. col.2. ſuper
glo.in uerb.ſemper ff.ſol.matr. Bald. in
10 d.l.Neſennius col.2. Sed † ſi alia cauſa,
quàm cauſa pietatis induceret in erro-
rem,vt ſi mater, vel ſoror putabat ſe te-
neri, ex quo putabat ſe debitricem ex
cauſa mutui,vel depoſiti,aut ex alia cau
ſa, quæ non continebat pietatem, tunc
non præſumiẽ animus donandi, ſed re-
petendi, quia ſublato errore non rema-
net cauſa pietatis, ſm Surd.d.q.7.n.12
vt p Bar.quem cõiter ſequunẽ in d. l. cũ 11
his,§.ſi mulier in fi.Bal.Nouel.in d.tra.
de dot.p.6.priuil.44.poſt nu.1.& 2. ſed
quia in curatore,ſeu adminiſtratore, li-
cet ſit frater,ſemper præſumiẽ hoc feciſ-
ſe uti adminiſtrator,& curator, & expẽ
didiſſe de bonis,cuius negotia facit, &
non pręſumiẽ animo donandi, nec do-
tare de bonis ipſius dotantis, ſed de bo
nis mulieris adultæ,dixit Alex. cõſ.100.
poſt n.1.verſ.quò ad tertiam lib.2.Gu-
gliel.de iud.ſing.150.Cy.Bal.& Docto
res in d.l.fi. C.de dot.promiſſ.Bar.in l.j.
§.nec

§.nec caſtrẽſe,ff.de collat.bon.Pau.Caſtr. in conſ.120. & ita conſuluit Bertae. in ſuo conſ.incip. in cauſa filiæ commatris meæ, vt refert in ſuo repertorio in verb.Adminiſtraror verſ.77. Ergo † nõ
11 præſumitur donaſſe pietatis cauſa, ſed animo repetendi, & ita iudicatum fuiſſe refert Put.in dec.182.lib.j.dixit Maſtrill.dec.74.n.6.lib.1. & ita fuit p Tribunal Reg. Conſiſtorij exequutum die 7.Auguſti 1602.vt ipſe refert Palat.Ruuios in repet.d.c.per veſtras,§.62.n.31. f.62.col.3. ex quo eſt adminiſtrator, & dotatio neceſſaria, & ideo potius præſumitũ animo repetendi quàm donandi, Bal.Nouell.d.q.3.nu.3.& 4. vbi loquitũ in matre adminiſtr. ante bona filiæ, & il
12 lam dotãte, quia in dubio præſumitũ de bonis filiæ q̃ de bonis ſuis, & animo repetendi, ẽt ſi mater eſſet valde diues: ratio eſt ibi, q̄a mater non tenetũ dotare filiam ſicut pater, per gloſam in l. marer
13 C.de iur.dot. niſi † ipſa filia, & eius pater eſſent inopes, & ſic non animo donãdi, ſed repetendi quando eſt adminiſtratrix, & filia habet bona; ſic & in fratre, & in quocunque alio adminiſtratore, ut ibi per eum, idem Bald. Nouell. in d. tract.de dote p.6. priuil.45.n.2. & ſic re
14 manet vera opinio Bar. quòd † ſi adminiſtrator promiſiſſet ẽt proprio nomine vltra vires gaudet iſto noſtro beneficio idem Bar.in l.vxorem,§. patris naturalis,ff.de leg.3. ſi verò non eſt adminiſtrator, tutor, vel curator, neq; debitor, ſed
15 vt priuata perſona, vr̃ dediſſe dotẽ animo donandi, & repetere nõ poteſt, idẽ Bar. in d.§.pater naturalis circa finẽ; & dixit Alex.d.conſ.100. poſt n. 1. verſ.9. ad tertiam in fi.l.vnica,§.accedit, C.de rei vxor.actio.l.ex morte, ĩ fi.C.de pact. conuent.Bar.in d.§.quædam poſt nu.2. Guttie.de tut.& cur.q.11. n.6. Ant.Gomez.in l.53.Tauri n. 24. Grego. Lopez l.30.tit. 11.p.4.gl.otro.Alciat.reſp.153 n.3. Ceſar Barz.dec.102.n.16.vbi dicit cõmu. Palat. Ruuios in repet.Rubr. de donat.inter vir.& ux. §.66. nu.16.& 17. Fontanell.de pact.dotal.clauſ.5.gl.8.p.14.nu.16.lib.2.& iſto caſu procedit illa opinio, quòd videtũ dediſſe cauſa pietatis, quia extraneus dotando, videtũ donare, Surd.de alim.q.8.tit.6.reſpectu mulieris, Menoch. d.caſ.88. idem Surd. d. q.15.n.8. Fontanall.de pact.nupr.clau.5.gl.1.p.3. lib.2.f.51.n.2.& 3.& notaui infra ampl.3. uel niſi ſcienter adminiſtrator promiſiſſet vltra vires patrimonij dictæ mulieris, quia tunc de ſuo intelligeretũ promiſiſſe quatenus excedit d.l.cum poſt mortem, ff.de admin. tuto. & Bal.Nouell. d.priuil.45. poſt nu.5. &
16 Bart.d.§.quædam ſub nu.1. vbi dicit, ꝙ vbi tutor vel curator promittit ſcienter illud, ad quod ſciat pupillam, vel adultam non poſſe, ipſe tenetũ: vel quia non eſt dignus quòd ſibi ſubueniatũ ex dolo, & vltra vires de ſuo præſumitũ dotare, Siluan.in conſ.70.poſt n.9.p.2. vbi dicit, ꝙ quãdo mater rradit, uel promittit aliquid in dotem filiæ vltra eius patrimonium, intelligitũ promittere id, quod excedit, de ſuo, ẽt quod promittat, & tradat adminiſtratorio nomine ſi ſcienter
17 promittit: & † ſic p p dolum amittit priuilegium, vt inf. notaui ampl.ſeq. & in q.1.fall.2.

18 Ad hæc eſt notandũ quod † frater patris defectu tenetũ dotare ſororẽ ab vtroque parente natam glo.in d.l.cũ plures, §.cũ rutor in uerb.alio patre in fin.ff.de admin.tut.Surd.de alim.tit.1.q.25.n.8. 9. 19. quã opinionẽ receptã dicunt Bar. in l.j.poſt n.12.verſ.ſed ff.ſol.matr.& ibi Rip.n.83. Bolognet.n.128. Barb.n.4. & 124.Soc.iun.n.199. Crott.nu.42.& ſequuntũ cõiter Doctores ibi, dixit Alex. & Iaſ.n.29. q̧ dicit, ita ab oĩbus teneri, gl.Cy.Bal.Saly.& alij in l.non omni C. de adm.tut.Rol.conſ.85.n.4.vol.3. Siluan.conſ.13.n.1.Caualc.dec.29.n.76.p.3.Menoch.conſ.81.n.2. Triuiſ.dec.22. lib.1. Per.de Grego. in tract.de dot. de parag.q.25.n.10.Guid.Pap.dec.439.n.7.Natt.conſ.401.lib.1. Aufr. ad Capp. Tholoſ.dec.29.n.8.Guid.Pap.ſing.477 Brun.à Sol.in cõpẽd.reſol. f.97.ſecus ex altero parente, ut oẽs dicunt Mut. ſuper cõſuet. Pan.c.21. poſt n.49. verſ.in hoc tñ videtũ Molfeſ.ad cõſuet.Neap. p.4.q.41. poſt n.j. vbi dicit, licet frater ex diſpoſitione iuris teneatũ dotare ſororẽ, nõ tñ intelligitur de ſorore vterina, ſed de vtrinq; coniũcta, & cõſanguinea tantũ,

vt d.l.cum plures §.cum tutor, Franch. dec.26.n.6.poſt Iaſ.Bald. Nouell. Cam peg. Coraſ.& alios, Menoc.de præſum. lib.4.præſum.187. nu.42.& 43. Fontanell.de pact.nupr.clauſ. 5.gl.3.nu.13.& 14.lib.2.f.63.Theſſ.dec.192.n.7. vbi ēt dicit, ꝙ hoc procedit etiam ſi filia alia bona habeat, vel legitimā nō ſufficiētē, debet tunc frater de proprio vendere, vt illam dotet, in terminis, dixit Abb. conſ.12. in 7.dub.maximè ſi non ſit eius dos congrua ſm eius qualitatem, & dignitatem, Pappo. cōſ.24.n.j.cum ſeqq. dixit etiam Giurb.deciſ.45.poſt nu.12. Boer. dec.129. poſt n.8. vbi etiam ſi ſit clericus, quia frater clericus tenetur dotare ſororem de redditibus ſuę eccleſiæ. tex.in c.1.de cohabit. cler. & in c.omnino,iuncta gloſ.31. diſt. Iaſ. in auth.res, quæ C.commu. de legat. Muta ſuper d. conſuet. Senat.Pan. c.47. nu.17. Molfeſ. ſuper conſuet. Neapol. q. 11. num. 16. & ſeq. p.5. Theſſau.d.dec.192. poſt num. 7. & per totam Fōtanell. de pact. nupt.d.clauſ.5.gl.3.n.30. & 33.f.67. & licet frater non teneaē dotare ſororem vterinam,vt per Doctores quos ſup. notaui,tamen teneē eam alere,dixit Boer. d.dec.129.poſt n.9.poſt alioſq́, & notaui q.13. & ſic ea ratione frattes, & ſorores non debent ad impatia iudicari, Molfeſ.ſuper conſuet.Neap.p.4. q.15.n.13. ergo ſicut frater diues tenetur dotare ſororem pauperem,& eam alere, vt per
19 Doctores quos ſupra notaui, ſic † ſoror diues tenetur alere fratrem pauperem, Ioan.de Imol.in l.quamuis ff. ſolut.matrim. Bertach. in uerb. ſoror venit verſic. 24. vnde uerum eſt dicere non teneri fratrem niſi quatenus facere poteſt pro dotis obligatione, vt notaui q. 13. Fonranell.de pact.nupt. clauſ.7. gloſ.2. p.11. nu.99. lib. 2. fol.743.& Giurb. d. deciſ.45. nu. 14. Muta deciſ. M. R. C. 94. poſt nu. 27.

SVMMARIVM.

1 *Mulier adulta, ſiue curator eius promittens in dotem vltra quàm vales patrimonium, non tenetur vltra facultates.*
2 *Curator promittens animo donandi, de ſuo tenetur.*
3 *Curator promittens animo decipiendi, valet promiſſio in praiudicium ipſius, & de proprio tenetur.*
4 *Bona fides promiſſio tribuit de aquitate beneficium, deducto nè egeat.*
5 *Promiſſio facta à muliere adulta ſine auctoritate curatoris eſt nulla.*
6 *Promiſſio facta à muliere adulta vltra vires cum auctoritate curatoris ſcientis promiſſionem eſſe vltra vires, eſt valida in praiudicium curatoris, & de proprio tenetur in ſolidum.*

AMPLIATIO II.

1 SEcundò † amplia qñ curator, ſiue mulier adulta promiſit in dotē vltra quàm valebat patrimonium, vel vltra facultates, quo caſu non teneē vltra quàm facere poteſt, ſiue ultra facultas, ratio eſt, quia promiſſio ipſo iure eſt nulla, tex. eſt in l.ſiue generalis, ff.de iur.dot.Io.Guttier.de tutelis & curis, c. 11.n.6.vbi dicit, ꝙ ſi mulier pro qua ꝓmiſit, non eſt ſoluendo remaner liberatus, quia in dubio uideē promiſiſſe ad-
2 miniſtratorio nomine, niſi † curator ꝓmiſiſſet animo donandi, ut notaui ſup.
3 in præcedenti ampl. uel decipiendi, tūc enim tenet promiſſio in prȩiudicium curatoris, gl.in d.l.ſiue generalis, in uerb. non ualet uerſ.ſolutio, Guttier. loco cit. per tex.formalem in l.cum poſt maritū,
4 §. 1.ff.de admin.tut.ſed † ſi promiſit bona fide, licet teneatur tamen de æquitate gaudet noſtra exceptione, ut eſt text. in l.cum poſt mortem §.1. ff. de admin. tuto. Paul.Caſt. in l.1.C.ſi aduerſ.dot.
5 ubi diſtinguitur iſto modo, aut † promiſit mulier adulra ſine auctoritate curatoris, & non ualet ipſo iure promiſſio, ēt uſque ad congruentem quātitatem, quia non potuit ſe obligare, ut in l.ſi curatorem habere, ff.de in integ.reſtit. aut
6 cum auctoritate, & tunc † aut ſciebat curator promiſſionem eſſe ultra uires patrimonij, & ex quo videē doloſe auctoritatem ſuam interpoſuiſſe, non ualet ob-

obligatio quò ad mulierem adultã, ſed bene valet in præiudicium ipſius, vt ipſe teneatur vltra vires de proprio, gl. in d.l.cum poſt mortem §.j. vbi Bar.& d.l. ſiue generalis: & ſic ratione doli perdit iſtud beneficium, vt ſupra notaui,& infra etiam notabo in 2. fallentia.

SVMMARIVM.

1 *Extraneus, ſiue delegatus promittens dotem pro muliere non ex neceſſitate, ſed ex voluntate gaudet, beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Exceptio, quæ obſtat deleganti non obſtat delegato.*

3 *Exceptio, quæ obſtat mulieri agenti obſtat marito agenti nomine vxoris.*

4 *Donatarius contra eum, cui eſt delegatus habet beneficium, deducto nè egeat ex eadem obligatione & actione.*

5 *Dos dicitur eſſe debita titulo oneroſo non autem lucratiuo.*

AMPLIATIO III.

1 TErtiò † amplia in delegato, ſiue extraneo, qui promiſit dotem pro muliere nõ ex neceſſitate, ſed ex voluntate, & ex liberalitate, quia non tenetũ vltra quam facere poteſt, l. ſi extraneus, ff. de iur. dot. Io. de Platea, & Ang. in §. ſed & ſi quis, de actio. Iaſ. in l. inter eos n.4. ff. de re iud. Surd. de alim. q.78. n.15. tit. j. Io. Aloyſ. Ric. in ſua collect. deciſion. coll. 227. alleg. per Mart. Coler. dec. 14. vbi dicit, ꝙ extraneus dotãs habet beneficium, deducto nè egeat, ratio eſt in tex. in d.l. eos, qui ex liberalitate conueniuntur, in id quod facere poſſunt condemnandos facit l. ex liberalitate, ff. de re iud. Ant. Monach. de exequu. in veſtib. d.c.12. n.66. Surd. d.q.78 nu.15. Conſt. vetit. Lubrid. 28. in fi. Marant. cõſ. 30. in prin. Mart. Coler. d. dec. 14. n.8. Fontanell. de pact. nupt. clauſ.7 gl.3. p.11. n.98. lib.2. f.745. Giurb. dec. 45. nu.10. idem Giurb. ſuper conſuetu. Meſſ. c.13. gl.6. p.1. n.41. Sed huic ampliationi obſtare vr̃ l. Neſennius, ff. de

2 re iud. vbi † exceptio, quæ obſtat deleganti non obſtat ei, cui facta eſt delegatio, facit l. peu. ff. de iur. dot. vbi extraneus promittens dotem pro muliere, nõ habet iſtud beneficium, dicit etiam Bar. in ſing. 126. ſed Alex. in l. Neſennius refert quatuor ſolutiones, ſed cum nulla tranſit, ex quo dicit, ꝙ omnes ſunt periculoſæ, & poſt omnes pro iſta ampliatione facit Iaſ. ibi n.8. dicens, ꝙ cum donator ſemel fuerit obligatus mulieri cui promiſit, & beneficium iſtud fuerit radicatum in perſonam vxoris, certè ſi maritus agit tàm conſtante, q̃ ſoluto matrimonio, ſemper agit nomine vxoris, quia dr̃ debitor mulieris, vt ait addi. in mar-

3 gine d.l. ſi extraneus; Ideo illa † exceptio, quæ obſtaret mulieri ſi ageret, obſtabit marito agẽti, ut d.l. ſi extraneus, ratio eſt ibi, quia iſta exceptio, quæ ſemel cępit competere contra uxorem facilius debet trãſire contra maritũ quàm ſi nunquam promiſiſſet mulieri, l. libertinus, §. ſed ſi creditori, ff. de operib. libert. Corroborar̃, ẽt illa ratione, ꝙ maritus agit ex eadẽ obligatione, & actio non eſt mutata, immo ex eadem qualita

4 te, ex qua debebat mulieri, quia † tunc donatarius contra eum; cui eſt delegat⁹ habet priuilegium l. ſi poſt diuortium, & l. ſi maritus ff. ſolu. matri. & Iaſ. in d.l. Neſennius poſt n.6. & notaui etiam loco ſuo, ſed in ſupradictis iuribus in contrarium dictantibus non erat eadem ratio & obligatio, meritò non competit iſtud beneficium, ut ſentit gloſ. in d.l. ſi extraneus, ex tex. in l. ſi prior, & ibi glo. ff. ſolu. matr. licet Gaſp. Beat. in tract. de inope debitor. q.17. n.66. teneat, quòd extraneus dotans, non gaudeat iſto noſtro beneficio per d.l. pen. ff. de iur. dot. ratio eſt ibi, quia quò ad maritũ nõ eſt vera donatio, imò cenſer̃ habere dotem tit. oneroſo ad ſubſtinendum onera matrimonij, ſequitur Fontanell. de pact. nupt. clauſ.5. gl.8. p.14. lib.2. poſt n.16. tamen poſt omnes noſter elegans, & copioſiſſimus Giurb. in d. dec.45. poſt nu. 10. & 11. expreſſe tenet per non nullos

Do-

Digitized by Google

procedentem etiam ex illegitimo matrimonio.

36 *Matrimonium ſoluitur propter errorem in perſonam.*

37 *Carnalis copula non firmat matrimonium contra errorem conditionis ſeruilis.*

38 *Matrimonium ſoluitur ratione diſpara ſecta.*

39 *Matrimonium contractum inter contrahentes diſpara ſectæ, ſi ex poſt facto ex eadem fide reperiantur conualeſcit, ui ſicum hæretico.*

40 *Matrimonium ſoluitur ratione ſacrorum ordinum.*

41 *Matrimonium ſoluitur ratione compaternitatis.*

42 *Fratres ſpirituales per Baptiſmum matrimonium contrahere non poſſint.*

43 *Pater ſpiritualis matrimonium contrahere non poteſt cum filia ſpirituali.*

44 *Matrimonium contractum coram incompetenti parrocho ſoluitur.*

45 *Vir ſoluto matrimonio propter legitimum impedimentum dotem reſtituere tenetur.*

46 *Condictio ſine cauſa datur contra virum ad reſtitutionem dotium ſoluto matrimonio propter legitimum impedimentum.*

Condictio ſine cauſa eſt adeò priuilegiata ſicut actio de dote. ibid. n. 46.

47 *Maritus non gaudet priuilegio, deducto nè egeat, ſoluto matrimonio propter impedimentum legitimum.*

49 *Dotes ſunt reſtituendæ propter ſeparationem thori ex delicto, vel cauſa viri.*

50 *Maritus non gaudet beneficio, deducto nè egeat quando ſeparatur thorus propter eius delictum.*

51 *Iure diuino cautum eſt, quos Deus coniungit homo non ſeparat.*

52 *Vxor adultera amittit dotem, & thorus ſeparatur.*

53 *Thorus non ſeparatur propter adulterium viri de conſuetudine Neapolitana. limita ibid.*

54 *Coniuges propter adulterium non habent priuilegium maritale. & an fiat præiudiciũ patria. num. 55. & an habet uxor adultera alimenta.*

AMPLIATIO IIII.

1 QVartò † amplia in viro promittẽte ſecundo viro pro muliere quod ei debebat, q̃ a tunc intelligiᷣ cum effectu, ſcilicet, deducto nè egeat, l. ſi prior ff. ſol. matri. & notaui inf. ampl. 11.
2 niſi † promiſiſſet centum ꝑ ſtipulationẽ.
glo. in l. Neſennius, & ibi Bar. in 2. oppoſ. ſequiᷣ ibi Alex. n. 3. vbi dicit, hanc ampliationem communiter approbatam, & ibi ẽt Iaſ. poſt n. 8. verſ. in ea gl. idem Alex. in d. l. non tantum nu. 9. ff. de re iud. Sed hodie iſta ampliatio non militat ſm diſpoſitionem iuris ciuilis, ex
3 quo eſt correcta, quia † hodie matrimonium ſola morte ſoluiᷣ .ſ. naturali; de iure pontificio, niſi in caſibus infra ſcriptis, Abb. Sicul. in c. in præſentia n. 2. de ſponſalib. c. 2. de translat. prælat. & c. dominus de ſecund. nupr. & c. ex literarum poſt nu. 2. de eo qui duxit in matri. quam poll. per adult. & in c. cum olim el 2. nu. 14. de priuil. Farin. in lib. de crim. læſæ maieſt. q. 43. poſt n. 2. de delict. carnis, Alex. in l. ſi cum dotem, ff. ſolu. matr. §. nemo in auth. de trient. & ſemiſſ. Bertach. in uerb. matrimonium ſol
4 uiᷣ, uerſ. 6. etiam cum † diſpenſatione Papæ matrimonium conſumatum diſſolui non poteſt c. ex publico de conuerſ. coniugat. Io. de Per. in Rubrica ff. ſolu. mat. col. 3. Bal. in l. Deo nobis, col. 3. verſ. vlterius not. hic, C. de epiſc. & cle. Bertac. d. verb. matrimonium ſoluiᷣ verſ. 4. Farinac. d. q. 43. nu. 8. ratio eſt, quia quos Deus coniugit homo non ſeparat, Matth. cap. j. Anch. conſ. 39. n. 2. Abb. Sicul. in c. licet n. 2. de translat. p̃lat. Matheſil. ſingul. 165. n. 5. cap. ſunt qui dicunt 27. q. 2. & in c. an quod & in c. pen. 33. q. 2. & in c. inter corporalia de translat. epiſ. ex quo Papa non habet aliquam poteſtatem ſuper matrimonio perfecto, ut ꝑ Archidiac. in c. qui ꝑꝑ 27. q. 2. & Bal. in d. l. Deo nobis col. 3. verſ. vlterius not.
5 C. de epiſc. & cle. ex quo † ſunt facti vna caro, ut ſup. notaui circa principiũ; licet ex maxima & vrgentiſſima cauſa poſſit

Pa-

Papa ſuper matrimonio iã conſumato
diſponere de plenitudine poteſtatis. Fa
rinaz.d.q.43.poſt n.8. Io.Florian.in re-
gul. actus legitimi de reg.iur. in mercu-
rial.& Bal.in l. ſi tibi filius, ff. de adopt.
Philipp. Dec. in conſ. 110. & ꝑ Pet. de
Ancha.in conſ.374.incip.filius, & in c.
quæ in eccleſiarum col. 5. de conſtitut.
Matheſ.d. ſing.165. Vel niſi in caſibus
de iure canonico permiſſis, vt ſunt ſe-
quentes.

6 Primo ſoluit̃ † matrimonium ꝑꝑ im-
potentiam, ſiue frigiditatem perpetuã,
vel naturalem Ioañ.Franc.de Leone in
pract. Archiep.c.24.nu.100. Farin.d.q.
43.n.6.& 7. quia tunc impotentia vnius
impedit matrimonium contrahendum,
& dirimit contractum c.quod autem, c.
requiſiſti, & c.ſi quis §.ecce, 33.q.1. vel
ꝑꝑ maleficia tot. tit. de frigid. & male-
fic. ſed iſto caſu debent coniuges coha-
bitarè ꝑ triennium, & interim dare ope
ram carnali copulæ, & experiri an impe
dimentum ſit perpetuum, Farinat. dec.
Rot. Roma.181. ꝑ c.laudabilem de fri-
gid.& malefic. Cappel. Thol.350. idem
Farin.dec.129. & nõ ſolum requirit̃ iſta
cohabitatio in domo ſed etiam in lecto,
vt inquit Hoſtienſ. in c.fi.eod.tit.de fri-
gid.& malefic. Farin.dec. Rot. Roman.
287.n.11.& 12.& diuortium ante trien
nalem cohabitationem ob coeundi im-
potentiam fieri non poteſt, & matrimo
nium cum ſecundo antefactum, non va-
let, Sair.dec.j.de frigid.& malefic. adde
Io. Aloyſium Ricc. in ſua collect. deciſ.
7 collect.565. verſ.ampl. 2. niſi: & ſi con-
ſtat de impotentia coeundi, & ex coniu
gum confeſſione, ſtatim ſoluit̃ matrimo
nium, Farin.dec.Rot.Rom.284.n.2.idẽ
Farin.dec.crim.75.nu.j. poſt conſ. quæ
eſt d.dec.284. Caualc. dec.18.n.3.p.2.
8 vbi dicit ꝙ † ſi uir eſt ab accidente effe-
cto immutabile, & irreparabile, niſi cũ
vitę periculo, & ſtatim poteſt apparere,
& verificari, tunc non expectato trien-
nio ſoluit̃ matrimonium, facit Henrich.
Boich.in c.j.& 2.de frigid. & malefic. ſi
verò non conſtat, & coniuges hoc con-
fitent̃, cohabitabunt ſimul ꝑ trienniũ,
& ſi probabit̃ quod operam dederunt
carnali copulæ, & non potuerunt coniu
gi ꝑ iuramentum eorum, & cum ſepti-
ma manu propinquorum, ſeparat̃ matri
monium, d.c.laudabile, & ibi Abb. Si-
cul.de frigid.& malefic. Io.Franc.Leo-
ne in prax.Archiep.d.c.24.nu.106.p.2.
Farin.d.dec.287.n.16.& gl.in c. conti-
nebat̃ in verb.verum qñ vterq; confitet̃
de ſponſal. Marc. Ant.Genu.in prax.Ar
chiep.c.103.n.1. vbi dicit, communem
opinionem Farin.d.dec.284.n.8.& 9.&
d.dec.75.poſt n.1. ratio eſt, quia à prin-
cipio fuit nullum matrimonium, vt ibi
Doctores, & in c. fraternitatis eod. titu.
Io.And. in tract. de arbor. conſanguin.
& affin.verſ.Chriſti nomen n.82. & iſto
9 in caſu Abb.Sicul. dat † cauthelam co-
gnoſcendi virginem, vel intactam in d.
c.fraternitatis, n.4.& 6.& ibi ponit regu
10 lam, ꝙ † omne impedimentum viri, vel
vxoris, quod facto humano ſine corpo-
rali periculo remoueri non poteſt, reddit
quem inhabilem ad contrahendum ma
trimonium, ſecus ſi facto humano põt
11 impedimentum remoueri: & † ſic qui
virgam erectam habet, ſi non põt emit-
tere ſemen, matrimonium contrahere
non põt, Abb.Sicul. in c.quod ſedem n.
5.de frigid.& malefic. Hiero.Mangiar.
in tract.de arbor.conſang.& affin.n.39.
12 Et † triennium incipit currere poſt pœ-
nitentiam ꝑ actam, d. c.fi. vel ſ꞉m Abb.
ibi n.12.quem ſequit̃ ibi præpoſit.n.4.ꝙ
poſt pœnitentiam per actam inſurgat
cohabitatio ꝑ aliquod tempus, arbi-
trio iudicis præfigendum, quia eccleſia
13 conſiderat aliquando † ꝑꝑ peccata ſu-
peruenire ſimilia impedimenta; impo-
nit ergo pęnitentiam ad placandũ Deũ
Omnipotentem, ut coniuges reddantur
habiles, Farin.d.dec.287. poſt n.14. ad
hoc videndus, & Marc.Ant.Genu. in d.
prax.Archiep. d.c.103. nu.2. Io.Franc.
Leone d.c.24.n.104.105. in fi.de ſpon
ſalib.& matri.p.2.in prax. Epiſcop. vbi
dicit, ꝙ iſto caſu coniuges ſunt hortan-
di, vt corde contrito Deo, & ſpiritu hu-
miliati ſacerdoti de omnibus peccatis
ſuis puram confeſſionem faciant, & pro
fuſis lacrymis largioribus, & eleemoſi-
nis, & orationibus, atq; ieiunijs Domi-
no ſatisfaciant; & videndus eſt etiam
Farin. d. dec. 25. & ibi addit. lit. E, pro
ſecu-

ſecuritate mulieris vbi ipſa cohabitare
14 tenet; niſi † matrimonium ſcienter fuiſ-
ſet contractum cum impotetite, Abb. Si
cul. in c. cõſultationi n. 1. & 2. de frigid.
& maleficiat. Bald. in l. mulier col. 2. C.
de ſponſalib. gl. notab. 33. q. 1. d. c. ſi qs
acceperit Io. Franc. Leone d. c. 24. n. 102
in fi. de ſponſalib. & matri. p. 2. in praxi
Archiep. Ludou. Pont. in ſing. in verb.
matrimonium verſ. pp Bertach. in ver.
matrimonium ſoluit, verſ. 7. ubi dicit,
matrimonium cum frigida ſcienter con
tractum diſſolui non põt, ratio eſt p Do
ctores, & Abb. Sicul. in d. c. conſultatio-
ni nu. 3. quia cum ea tenet ſtare tanquã
cum ſorore coactè d. c. laudabile verſ. q
ſi ambo, & ibi gl. de frigid. & malefi. Ca
ualc. d. dec. 18. n. 1. 2. 3. p. 2. videndus:
15 ex quo † ponit ibi multos caſus, vidẽdus
eſt ẽt Hiero. Mangiar. in d. trac. cõſang.
& affin. vbi ponit ẽt à n. 200. vſque 205.
ſolemnitates, & cauthelas, q̃ requirunt
ad ſeparationem matrimonij caſu iſto:
Eſt tamen notandum, q ſi vir ſcienter
duxit vxorem non cognoſcibilem, licet
non debeant ſeparari, ut ſup. notaui, tñ
ſi Epiſcopus, qui ſatis eſt inferior Papa,
videt eum ſuſpectum de incontinentia,
debet ꝓuidere, vt contrahat cum alia,
& primam tenebit alere, ſm Abb. in
d. c. cõſultationi de frigid. & malefic. ſe-
quit Fel. ĩ c. lator col. 2. de re iud. Hipp.
de Marſil. d. ſing. 165. in fin. vbi refert q
16 ita accidit Bononiæ, & † ſoluto matri-
monio põt quilibet cõtrahere cum alia;
& ex hoc ſolutum fuit matrimoniũ in-
ter quemdam de Coniglio, & eius vxorẽ
pp frigiditatẽ, qui poſtea contraxit ma
trimoniũ cũ altera, ex qua habuit filios,
& hucuſq; manet ĩ ſecũdo matrimonio.
17 Secundo ſoluit † matrimonium pp
metum in conſtãtem virum, Abb. Sicul.
in c. ſignificauit n. 1. de eo qui duxit in
matri. quam poll. per adult. & in c. ve-
niens, el j. de ſponſalib. Io. Franc. Leo-
ne in prax. Archiep. c. 24. n. 78. p. 2. Tri-
uiſan. dec. 63. adde Io. Aloyſ. Ric. in ſua
collect. deciſion. collect. 533. Hiero. Ma
giar. in tract. arbor. de conſang. & affin.
nu. 93. verſ. nunc venio ad octauum, &
n. 133. vbi etiam facit quæſtionem, vtrũ
ſi filius uxorem duxerit coactione pa-
terna, quam aliàs non eſſet ducturus, te-
neat matrimonium; vel propter metum
mortis; vel ſi fuerit cruciatus ad effectũ
contrahendi matrimonij, Alex. conſ. 99
n. 3. lib. 5. Baldaſſ. Mongollon de metu.
c. 2. §. 5. n. 1. Ratio eſt, quia † matrimo-
18 nium metu contractum non valet ipſo
iure, Abb. Sicul. in d. c. veniens num. 7.
& in c. cum locum vbi Doctores de ſpõ
ſalib. Farin. dec. crim. 58. nu. 1. Nepit. in
conſuet. Catinenſ. conſuet. vnic. de con-
ſuſio. bono. n. 290. cum ſeq. f. 87. Hipp.
de Marſil. ſing. 347. n. j. p gl. in l. j. §. tu-
tor, verſ. non habet ff. de author. tut. ubi
19 † tutoris authoritas interpoſita non va-
let per vim l. ſi mulier, §. ſi dos metu pro
miſſa ſit, ff. de eo quod met. cauſ. facit
gl. in c. Abbas prope finem, verſ. & pri-
mo in cauſa matrimonij, & verſ. alij di-
cunt cõtra, ext. de his, quæ vi, met. cauſ.
Cardin. in clem. 1. q. 17. de conſangu. &
affin. Oldrad. conſ. 35. incip. factum tale
eſt, Innoc. in c. matrimonij de offic. de-
legat. Alex. conſ. 391. & conſ. ſeq. & in
conſ. 156. vol. 5. Bal. in tract. ſchiſm. col.
6. Batt. Cepoll. in Rubr. de teſt. col. 22.
Neuiz. in Sil. nupt. n. 119. ĩ ver. qualitas
cõiugũ, Rot. dec. 277. Pariſ. in cõſ. 53. n.
41. lib. 4. & conſ. 158. n. 56. lib. 2. Mon-
gollon in d. tract. de metu, c. 9. n. 19. ex
20 quo † metus, vel coactio excludit con-
ſenſum liberum d. c. cum locum, & nota
tur in c. fundamẽta de election. in 6. qui
requirit in matrimonio, vt d. c. veniens,
& ſic metus debet eſſe talis, quòd ca-
dat in conſtantem virum, vt dirimat ma
trimonium, vt d. c. cum locum, & ibi gl.
cõiter recepta, & dicit ibi Abb. q ex par
te mulieris requirit metus, qui poſſit ca-
dere in conſtantem mulierem, Aret. cõſ.
24. col. 2. Soc. cõſ. 263. lib. 3. idem Abb.
in d. c. ſignificauit, Marc. Ant. Genue. in
prax. Cur. Archiep. Neap. c. 95. nu. j. vbi
21 dicit, quòd † in matrimonio requirunt
tria, bona fides, proles, & ſacramentum
quæ omnia metus intercedens euertere
22 ſolet, & † quomodo probet metus cadẽs
in conſtantem uirum uel mulierem re-
linquit arbitrio Iudicis gl. in c. cum di-
lectus, de his, quæ vi metuſue cauſ. fiũt;
Baldaſſar Mongollon d. c. 2. §. j. nu. 1. &
ſub n. 2. ponit quod duplex arbitriũ iu-
dicis eſt, & §. 3. n. 1. & §. 5. allegat. Luc.
de Pen. l. vnica, C. de mendi. validis lib.

11.n.7. Menoc.de arbit.iud.lib.1.q.14.
Gaſp.Gaballi. in ſuis milleloquijs 2.p.
mille 786. Rebuff.in comment. 2.10.in
tract.de reſciſſione contract. glo.12. ex
23 quo † ſolet ob id parere malos exitus c.
pręterea de ſponſalib.puta adulterium,
vel homicidium;quia quando quis non
diligit, facile contemnit 20.q.3. c.præ-
ſens, & ita fuit iudicatum in ptima Cu-
ria Metropol.Archiepiſcopali huius Vr
bis Panormi ſub die 24. Martij annis
currentis 1609. Inter Paulum Maximia-
num, & Doralicem Graffeo de Adamo
quorum matrimonium, mętu cõtractũ,
fuit diſſolutum; ita etiam matrimoniũ,
mętu contractum,inter Petrum Cerlin-
tano,& eius vxorem ſolutum fuit in mẽ-
ſe Maij anni 1607. & non nulla alia ma
trimonia ſunt ſoluta,vt eſt videre penes
acta officij dictæ ptimæ Curię Metropo
litanæ huius Vrbis Panormi; ratio eſt,
24 quia † nemo cogendus eſt ad matrimo-
nium contrahendum, & coactus,ſepata
tur,q.2.c.ſi vnum,& c.ſeq.32.q.1.c.vlt.
25 idem † in matrimonio ſpirituali in in-
greſſu Religionis facto ꝑ filium,uel filiã
coactam, & ꝑꝑ reuerentiam paternam
vitiaẽ tale matrimonium,& talis ingreſ-
ſus gl.ſing.in d.c.ꝑſens 20.q.3. Baldaſſ.
Mongollon de mętu c.4.§.2.n.2.& ſeq.
& ꝙ mętus reuerentialis annullet ma-
trimonium quando concurrunt minæ,
vel verbera,eſt doctr. Bar. in l.1.§. quæ
onerandæ,ff.quat.rer. act. non dat. cõ-
munem cõcluſionẽ dicit Marc.Ant.Ge-
nue.d.c.95.n.8.de qua teſtaẽ Couar. in
2.p. lib.4.c.3. §.6. Proualod. in §.qua-
drupli col.9.in fi.de actionib. vbi dicit,
eſſe perpetuò notandum,quia ſæpe con
tingit de facto,refert,& ſequiẽ Hipp.de
Marſil.d.ſing.343.n.2.& 3.vbi dicit,te-
nementi, quia plus quàm quotidiana
ſunt, & almirum ſi quandoque mulie-
26 res † ſunt inhoneſtæ,vel turpem ducunt
vitam in vituperium Religionis,& ſuo-
rum affinium, quia fuerunt factę mo-
niales contra eorum voluntatem ꝑꝑ
27 difformitatem, vel paupertatẽ,ſecus † ſi
dolo contrahiẽ gl.fi.in c.pen.& ibi Abb.
28 quod męt.cauſ.vel † niſi eſſet matrimo-
nium conſumatum ꝑ copulam carnalẽ,
Abb.Sicul.in c.terra n.4.de electiõ. &
in c.cũ cauſa n.2.de ſponſal. Farin. dec.
crim.69.n.1.& dec.58.n.7.quibus locis
dicit,matrimonium, mætu contractum,
purgaẽ omni mętu ꝑ ſubſequentem co-
pulam ſpontaneam, & matrimonium,
mætu contractnm,ſpontanea cohabita-
tione conualeſcit ex nunc non ex tunc,
Abb.in c.ad id quod nu.j.de ſponſalib.
Iaſ.in l.pacta nouiſſima n.13.C.de pact.
& in l.pactũ dotale n.2.f.3.eo.tit. May-
nard.in dec.16.li.j.adde Io.Aloyſ. Ric.
in d.ſua collectan.deciſion.collect.533.
Marc.Ant.Genue.d.c.95.n.6. Menoch.
de præſumpt. præſumpt.4.nu.25. lib.3.
vel volũtariam carnalem copulam, Ge-
nue.d.c.95.n.7. Patiſ.conſ.170.n.25.li.
4.Menoch.d.pręſumpt.4.n.30.quia tũc
facti ſũt una caro,vt ſup.notaui in ptin.
ratio eſt ſupradicta,quia carnalis copu-
la voluntaria purgat mętum, ſecus om-
nino coacta,Farin.d.dec.69.n.3.in fi.&
n.14. & dec.58.n.7.in fi.vbi dicit,ꝙ ma
trimonium,mętu contractum, non con-
firmaẽ per copulam coactam,& non vo-
luntariam̃,& ſi pet vim fuiſſet puella co
gnita,Abb.Sicul.in d.c.veniens n.16.&
durante cauſa mętus,copula non præſu
miẽ voluntaria, Fatin.d.dec.58. n.7.in
fi. Pariſ.conſ.58.n.63.lib.4. Rota Piſa.
dec.64.& ad cognoſcendum quando di
29 caẽ † mętus purgatus, coniecturas po-
nit Genue.d.c.95.à n.6.vſq; ad 8.Farin.
locis cit. & ad probandum matrimoniũ
mętu fuiſſe factum,ſufficit vnus teſtis,&
creditur magis illi ſoli, q̃ pluribus alijs,
deponentibus de volũtate, dixit Guid.
Pap.ſing.969.§.ad probandum ꝑ Bald.
in l.obſeruare, §. proficiſci, q.13. ff. de
offic.de leg.& dixit Ludo.Pontan. in ru
br. de arbit. col.6. poſt Innoc. in c.cum
ſuper, de re iud.
30 Tertio caſu † ſoluiẽ matrimonium ꝑꝑ
vinculum prioris matrimonij,ſ. ſi vxor,
aut uir contraxerit ſm matrimonium vi
uente primo viro, vel prima vxore, ex
quo ſm matrimonium nõ tenet ꝑꝑ pri-
mum uirum, uel primam uxorem 34. q.
1.c.1.Io.Frãc.de Leone in ptax. Archi-
epiſc.c.24.num.87.p.2.quia qui habet
vxorem,eſt adeò eidem alligatus, ut al-
teram mulierem in matrimonium duce
re non poſſit,c.1. & fin.de ſpõſ.duo. qui-
bus

bus contrahentibus mirabilis pęna imponit vt 32.q.1.Abb.Sicul.in c.cum haberet, de eo qui duxit in matrim. quam
31 poll.per adult.col.1.& † vxores duas habens,vel duos viros grauiter vterq; puniendus eſt, Port.conſ.118.n.8. Farin. in lib.de crim.leſę maieſt.in trac.de delictis Carnis q.40.n.3.cum ſeqq.in quibus refert varias opiniones circa pœnã cum ampliationib.& fall.videndus. qa matrimonium contrahens cum aliqua, viuente prima vxore,peccat, & efficitur infamis,idem Abb.in c.fin.nu.3.de eo, qui duxit in matrimon. quam poll. per
32 adult.nec † mortua prima vxore, reconualidatur, idem Abb.in c. cõſuluit n. 2. de conuerſ.coniugat.niſi nouo interueniente conſenſu, idem Abb.in d.c. veniens nu.2.& 3. eo.tit. Et in iſto fideliſſimo, & Catholico Regno Siciliæ Illuſtriſs.& Reuerendiſs.Inquiſitores ſolẽt hos tales punire,licet cum miſericordia,
33 vt moris eſt tanti Sanctiſſimi Tribunalis,quos Deus regat,& defendat,vt cauſę ſuæ defenſores:niſi ex iuſta ignorantia, quia de morte conſtabat per teſtes receptos,licet non eſſet ita, & iſto caſu remittit pęna, vt in d.34.q.j.c.1.Farin. d.q.4.n.34. lim.j. & hoc ſæpiſſimè accidit in Curijs ſpiritualibus huius Regni, & præciſè in prima Curia Metropolitana Archiep. huius Vrbis ꝑ quam iam fuit ſolutum matrimoniũ inter V. I. D. Vincentium Fazella, eiuſq; uxorem primum uirum habentẽ poſt lõgam diſputationem ꝑ ſententiam, ut patet penes acta dictæ Curiæ Metropol. & ex quo conſtabat ꝑ teſtes de primi Viri morte, & ſine eorum ſciẽtia,& culpa;imò credebant primum maritũ eſſe mortuũ, ex d. c. j. 34. q. j. Ideo nullam paſſi ſunt pęnã facit Hiero.Mangiar.d.tract.de arb.cõſanguin.& affin.poſt n.229. iuſta tex.in l.cum qui duas,§.vnum,in fi. C. ad leg. Iul. de adult.vbi gl.j. in figuratione caſus in verb.vxorem Cy.in 3.n. Bal. n.
34 4.Alber.nu.2.& 3.& † illo caſu maritus gaudet iſto noſtro beneficio, Caualc. dec.21. nu.10. p.4. ubi dicit, ꝙ maritus non tenetur ad reſtitutionem dotis,niſi deducto nè egeat, ſi ſine eius culpa ſoluitur matrimonium, Idem Caualc. dec. 18.p.2.Paul.Caſtr. in l.diuortio, §.impendia poſt n.5. ff.ſol.matr.

35 Quarto ſoluitur † matrimonium propter affinitatem, l.fratris, C. de inuſtis nupt.§.affinitatis,inſtit. eod.titu. c.non debet de conſangu.& affinit.glo.ordin. & ibi Bar. in l.ſi quis ff.ſolu.matr.& in l. rerum amotarum,ff.rer.amotar. c. directionem tuam, & ibi gl. & Doctores, & c.pen.de eo qui cogno.conſangu.vxor. ſuæ c.præterea, el 2. de ſponſalib. præcedẽte etiam ex illegitimo coitu, Abb. Sicul.in c.ſuper eo n.4.de eo qui cogno. conſang.uxor.ſuæ, Io. Franc. Leone in praxi Archiep. c.24. n. 101. p. 2. & ita accidit hic Panormi his diebus præteritis in perſonam cuiuſdam V. I. D. Viri nobilis Meſſinenſis cum quam eius conciue,& fuit ſolutum matrimoniũ in Curia Archiep.huius Vrbis propter affinitatem ex illegitimo coitu concurrentibus non nullis alijs adminiculis, & legitimis cauſis, qui poſtea uxorem nobilẽ duxit ſecundum eius virtutes,& merita in patria ſua facit ad hoc Magiar. in d. tract.de arbor.affin.& conſang.n.45. & 235. cum ſeq.

36 Quinto ſoluitur † etiam matrimoniũ ratione erroris, in perſonam commiſſis 27.q.1. in principio,& glo.2.verſ.impedimenta matrimonij, Abb.in c. fi. nu.j. de coniug.ſeruor. ubi matrimonium cũ ſeruo ignoranter contractum,ſi poſtquã liber extitit, non conſenſit, ſeparat, & cum alia contrahere poterit,& in capit.
37 præpoſuit nu.1.eod.tit.ratio,quia † carnalis copula non firmat matrimonium contra errorem conditionis ſeruilis capit. ad noſtram, & ibi Abb. num. 5. de coniug. ſeruor. 29. quæſt.2. in princip. & ibi gloſ.etiam ſi per errorem credebat contrahere cum vna, & contraxit cum alia, idem Abb. in capitu. propoſuit numero quinto,de cogn.ſeruil. Hieron. Mangiar.in d.tracta. de arbo. conſanguin.& affinit.num.49.cum ſequentibus.

38 Sexto ſoluitur † matrimonium ratione diſparę ſectæ 28. quæſtio. prima, capit. caue gloſ. alleg. 27. quæſtio. 1. in dicto verſic.matrimonij impedimenta Abb. Sicul.in capit.fin.de conditio.

appoſit.nu.5. Io.Franc.Leone in prax.
Archiepiſc.p.2.c.24.nu.77.l.ne quis C.
de iud.gl.2.in c.ſuper literis de accuſat.
Farin. de delictis carnis in lib. de crim.
39 lęſę maieſt.q.139.n.36.niſi † ex poſt fa-
cto ex eadem fide reperiant̃,idem Abb.
Sicul.in c.j.nu.3. de conuer. infid.ſecus
cum hæretico,vt not. Abb.Sicul.in d.c.
fi.n.5.in fi.& not.in c.decreuit de hęret.
in 6.Spec.in tit.de diuort. poſt princip.
Hiero.Mangiar.in d. tract. de arb.con-
ſang. & affin.n.76.
40 Septimo ratione † ſacrorum ordinũ
ſoluit̃ matrimonium c.j.qui cler.vel vo-
uen. matr. contr. poſſ.& ibi Doctores,
Abb.in c.ut clericorum nu. 2. de vit.&
honeſt.cler. Hiero.Mangiar. in d.tract.
de arbor.cõſang.& affin.n.52. ratio eſt,
quia matrimonium contrahere non poſ
ſint,vt ſacrorum Canonum cenſuræ de-
monſtrant 32.diſt. c.ſi quis eorum,& c.
cum in præterito 84.diſt.Io.Franc.Leo
ne in d.prax. Archiep. c.24.nu.85.p.2.
& de facto ſeparatum fuit in iſta ciuita-
te in menſe Ianuarij 5.ind. 1622.quoſ-
dam de la Manna.
41 Octauo ratione † confraternitatis ſol
uatur matrimonium c.1. & ibi Doctores
de conſang.ſpirit.30.q.3.per totam,Io.
And.in c.conſanguinei de re iudi. Ho-
ſtienſ. in cap. gaudeamus de diuortijs.
Vnde verſus.

Nata,ſoror,neptis,fratris, & vxor,
Et patrui coniux,mater,priuigna,
Vxoriſq; ſoror, priuigni nati,vtriuſq;,
Ac ſorore patris coniugi lege vetatur.

Notatur expreſſe ex illis verbis, quæ
dicit Abb. Siculus in d. c. ſuper eo poſt
num.4.verſ.conclude ergo el 2. de con-
42 ſang.ſpirit.vbi dicit,conclude † ergo, ꝙ
inter filios duorum compatrũ per quo-
rum alterum,vel vtrumque cõtracta eſt
compaternitas, non põt matrimonium
contrahere, & ſi de facto fuerit contra-
ctum, dẽt ſeparari, nulla conſuetudine
contraria opitulante: ſi enim inter eos
matrimonium eſſe non poteſt ratione
fraternitatis ſpiritualis,ut idem Abb.in
43 c.j. poſt nu.4.eod.tit. ergo † multò ma-
gis pater ſpiritualis contrahere non po-
teſt matrimonium cum filia ſpirituali,vt
ibi ſequit̃ Io.Franc. Leone in prax. Ar-
chiep.c.24.n.62.verſ.ſpiritualis cogna-
tio eſt.
44 Nono ſoluit̃ † matrimonium contra-
ctum corã incompetente Parrocho Con
ſil.Trid.c.1.§.qui,ſeſſ.24.Marc.Ant.Ge-
nue.in d.prax.Archiep.c.61.poſt n.6.in
fi.Io.Franc. Leone in d. prax. Archiep.
p.2.d.c.24.n.42. c.ſi eo tẽpore de elect.
in 6.& ita fuit ſolutum hic Panormi in
d. curia Metropol. Archiep.ſub die 11.
Octobris 1606.inter V.I.D.Adrianum
de Siluestro, & eius putatiuam uxorem
de Venetiano, qui de Siluestro poſtea
aliam duxit vxorem.
45 Quibus caſibus, matrimonio † ſolu-
to,cogit̃ vir dotẽ reſtituere, idem Abb.
in c.ſignificauit n.1.de don.inter vir. &
vxo.l.quemadmodum ff.de iur. dotium
Maring.ſuper praxi M·R.C.notab.189
p.j.n.37.& per ea,quæ ſupra notaui; &
46 in † dotium reſtitutione non agit̃ actio-
ne de dote, ſed condictione ſine cauſa,
idem Abb.in d.c.de prudentia n.4. ver.
in gl.de don.int. vir.& vxo.& facit tex.
ſecũdum eum in l.fi.de condict.ſin. cau.
& hæc cõdictio eſt ita priuilegiata quò
ad ipſam uxorem, ſicut actio de dote l.
ex facto,ff.de pecul.& l.j.ff. de priuileg.
47 cred. & † iſto caſu neque maritus, neq;
eius hæres gaudet priuilegio maritali,
vt notat Abb. in d. c. de prudentia poſt
n.6.in fi. & integrè dos reddi debet, vt
Abb.Sicul.in c.j.nu.3.eod.tit.ergo non
gaudet iſto noſtro beneficio, ſm Abb.
ibi, poſt num. 4. & ante eum tenet Io.
And.ibi, vbi dicit,ꝙ gl.in d. c.j. verſ.in
quantum facere põt, loquit̃ contra tex.
qui dicit totam dotem redd[illegible]debere, &
iura, in gloſa allegata, nõ obſtare, quia
loquunt̃ in matrimonio vero, quo caſu
maritus gaudet iſto noſtro beneficio
propter reliquias ꝑcedentis matrimo-
nij,ſed iſtis caſibus nunquam fuit mari-
tus ver[illegible] & matrimonium fuit ſepara-
tum de facto propter aliud ſupradicto-
rum impedimẽtorum,uel ſimile,ex quo
nunquam fuerunt coniuncti à Deo, q̃a
Deus non coniungit prohibitos lege ca
nonica, idem Abb.Sicul.in c.de infide-
libus n.5. de conſang. & affin. ergo non
gau-

gaudet priuilegio mariti ſi nunquã fuit verè maritus, ſed maritus putatiuus, vt in pcedenti quæſtione fall.5. ita gaudere non debet. Sed iſtis caſibus occurrendum eſt ad diſtinctionem poſitam, p Caualc. in dictis dec.18.p.2.& dec.21.p.4.
48 ſcilicet, aut † matrimonium nullum, contractum eſt cum ignorantia viri, & tunc vir gaudet iſto noſtro beneficio: aut cũ ſcientia, & non gaudet, vt notaui in pcedenti q.1.d.fall.5.in fi. p Alex. in d.l. ſi cum dotem, §.fi.col.2.in prin. Ad hoc eſt etiam notandum, q qñ ſeparatur matrimonium ob culpam uxoris, tunc non habet beneficium aſſecurationis dotis pbat Suarez de matri.lib.10. diſp.21. n.7. Molfeſ.ad conſuet. Neap. p.6.q.5. n.48. cum ſeqq. ex quo aſſecuratio dotis pcedit qñ matrimonium ſeparaẽ ob culpam viri, Molfeſ.loco cit. n.45.& 46 52.& Sanches diſp. 20. n.7.

49 Et ex hoc eſt etiam notandum, q† qñ ſepararẽ thorus ex delicto, vel ex cauſa viri, dos reſtituiẽ vxori, Alciat.in Rubr. ff.ſolu.matri.n.13. Rip.in l.ſi conſtante cod.tit. Paul.Caſt.in conſ.6.nu.8.lib.3. Imol.conſ.100.poſt n.2.verſ.nec obſtat Pariſ. cõſ.54.n.42.lib.4.& nõ ſolũ dotes, ſed etiam donationem pp nuptias dixit, communẽ opinionẽ Bermõd.f.35 poſt nu.32.refert, & ſequiẽ Clarus in §. adulterium n.12. verſ.alia quoq; eſt pœna, Abb.Sicul.in c.fi. de adult. & ſtupr. in d.c.ſignificauit de don.int.vir.& vx. Theſſau.d.dec.130.Bal.in l.fi. C.de ſententi.quæ ſin. cert.quant. Alex. in l.2.n. 10.ff.ſol.matrim.tex.& ibi notat gl. in c. j.extr.ut lit.non conteſt. Dec.conſ.130. nu. 4. Io.Bapt. Coſta in tract. de iur. & fact.igno.cent.2.diſt.26.Caualc.d.dec. 18.nu.26. Marc.Ant.Genue.in d.prax. Archiep.c.27.n.3. Vinc.de Franch.dec. 244.Neapod.ad cõſuet.Neap.ubi dos, f.233.n.26.vſq; ad n.37.vbi ponit multos caſus, in quibus conſtante matrimonio uxor põt petere dotem, qui eſt vidẽ-
50 dus: Et † iſto caſu maritus non gaudet iſto noſtro beneficio, d.c.j.& ibi Abb.& Io.And.de dona.int.vir.& vx. Io.Bapt. Coſta d.cent.2. diſt.26. nu.12. Imol.d. conſ.100.loco cit.Caualc.dec.21.n.10. &12.& poſt n.15.ubi dicit, q qñ ſeparaẽ thotus propter adulterium, vel ſæuitiam mariti, non debenẽ alimenta marito, & idem Caualc.in d.dec.18.n.28.dicit, q iſto caſu maritus non habet annũ ad reſtituẽdã dotem, ex quo nõ gaudet priuilegio dotis, ergo neque iſto priuilegio, ſecũdum Abb.in d.c.de prudentia: ratio eſt, quia delinquenti non daẽ priuilegium, & notaui ſup. in præcedenti
51 quæſtione fall.2.in prin. Et licet † de iure diuino cautum ſit, quos Deus coniungit, homo non ſeparat, ut ſup. etiã notaui, tamẽ ex adulterio concediẽ thori ſeparatio, c.ex literis, de diuort. Et quod dr̃ de viro adulterium committente, di-
52 citur † etiã de vxore adultera, quæ propter adulterium amittit dotem, tàm de iure ciuili, q̃ de iure canonico, l.conſenſu, §.vir quoq;, & §. virum etiam C.de repud. §.quia uero plurimas, verſ.nunc autem, & verſ.ſi de adulterio in auth. ut licet matr. & aui.c. plerunque de don. int.vir.& vx. l.cum mulier, ff.ſolu.matr. & hæc eſt cõmunis opinio, & dixit Bermond. in d.tract.de concubi.f.43.n.42. Bal.Nouell.in tract.de dot.p.11.§.hactenus n.36. Didac.ſuper 4.decret.fol.133. Villalob.in ſua collect.com.opin. lit. A. n.68.pract.Corrad. f.384. Bolognet.in Rubr.de edend.n.21. Viui.comm.opin. fol.318.verſ.vxor perdit, dixit Clar.d.§. adulterium n.13. Farin. de delictis carnis in lib.de crim.leſ.maieſt.q.142.p.1. n.1. vbi plures cit. & multis modis ampliat.& limit. Nepit.ſuper d.conſue. Catin.in conſuet. vnic.de reſtit. dot. n.47. fol.160.tit.14.quod procedit, tàm in legitima uxore, quàm in putatiua, & dixit Io.Criuell.dec.19.n.6.per d.c.plerunq; Farin.d.q.142.n.16. vbi dicit com.opi. Præpoſit.Alex.in d.c. plerunq; poſt n.3 §.36.n.3.& ſeq.& de communi Pedam. deciſ.77. num. 29. Farinaz. refert DD. contrarium tenentes, videndus, ſed P. D.Andr.Molfeſ.ad conſuet. Neap.p.6.
53 q.5.n.55.& 56.dicit, q † in ciuitate Neapolis per adulterium uiri non fit ſaparatio thori niſi maritus retineat adulterã tanquam cõcubinam Genue.in d.prax.
54 Archiep.d.c.27.in j.impreſſione; & † ſic per adulteriũ coniuges non habent priuilegium maritale, & fit dotis reſtitutio

ve-

verè, ſecundum Imol.d. conſ.100. licet thorus non ſeparet̃ in perpetuum, ſed ad tempus, ſm Io.Bapt.Coſt.d.diſt.26. & licet ſit ſeparatio tenet̃ nihilominus maritus illam alere, Clat.d.§. adulteriũ n.17.dicit quod ita tenent conuenit̃ doctores per Card.Alex.in c.ex parte,col. fi. ver.ſed operę pretium. d. ſponſ. licet Mur.ſuper conſuet.Pan.c.76.n.42. dicat quod mulieri adulteræ non ſint danda alimenta, per Bologn. conſ.23. poſt n.7.verſ. plus dico quem ſequit̃ Rimin. d.iun.conſ.274.lib.3. ſed Molſeſ. in q. 12. in prin.ad conſue.Neap. dicit quod hoc procedit quo ad alimenta pinguiora non autem quo ad neceſſaria ad ſubſtentationem vitæ, & n.2.

55 Ex prædictis etiam videndum eſt, vtrũ in dote profectitia adulteriũ filiæ præiudicet patri, qui dotem dotauit eo viuente, gl.in d.l.cõſenſu, §.vir queq; in verb. ſibi habere. ver. item pone patrem dotaſſe filiã, C. de repud. dicit quod non. & ibi Bellaper.col.2.Cy.n.8.Alber. nu. 2.Sal.n.5.Bar.in l.2. §.voluntatem n.1. ff.ſol.matr. & ibi DD. omnes poſt mul. Farin.d.q.142.n.85.lim.2.Bal. in l.ſi dotem C.de iur. dot. poſt gl. ibi, etiam tenet, quòd non, etiam ſi nil pater ſtipulatus ſit ſibi, ſecundum Dy. quem ſequit̃ Io.And.in d. c.plerumq; n. 6.& Anch. n.8. Boer.dec.338.n.5.ſecundum Cyn. Io.Fab.Bal.& Saly.in d.l.ſi dotem.Cõtra gl. & tenet Dy. quem ſequunt̃ Bart. Paul.de Caſt.Alex.Iaſ.& Moder.in l.2. §.item ſi voluntate, ff.ſol.matr. Farin.d. q.142. nu.86. ſequit̃ Muta d.c.76. poſt n.45. dicit quod hodie non ſeruantur leges prædictę, ut ibi, alij ſunt in contrariam opinione, ꝙ ſi nil ſit ſibi ſtipulatus, præiudicet patri adulterium filiæ, refert Farin.d.q.142.n.87.& hanc opinionem ſubſtinet, & refert Suarez in titu. de los pleitos poſt n.39. vbi dicit, ꝙ habuit de facto, quando filia nupta efficitur ſui iuris per eius adulterium, ex quo dos conſolidatur, per tex.in l.vnic. §.videamus, C.de rei vxor.actio. & efficitur proprium patrimonium filię: & ſic perdit dotem, propter adulterium, & patri præiudicat idem poſuit in conſ.5.inter ſua conſil. col. 12. incip. inter Illuſtriſs.viros.& hęc de quarta ampl.dicta ſufficiant relinquo cogitandum, cum non ſit præſentis ſpeculationis, & remitto me ad notatam per Farin.in d.q.142.

SVMMARIVM.

1 *Extraneus promittens totam dotem indebitam per errorem iuſſu vxoris nõ gaudet beneficio, deducto nè egeat.*
2 *Exceptio doli, quæ obſtat mulieri non obſtat marito ex cauſa dotis.*
3 *Dolus non facit, qui ſuum commodum iure proſequitur.*
4 *Exceptio doli ſoluto matrimonio impedit litis ingreſſum.*
5 *Exceptio doli ſoluto matrimonio opponi poteſt aduerſus mulierem, vel maritum agentem ad vtilitatem vxoris.*
6 *Dos, quæ debetur marito ex ſtatuto de lucro dotis ſoluto matrimonio debetur tit. oneroſo.*

FALLENTIA PRIMA.

1 PRimo fallit qñ † extraneus promiſit marito iuſſu uxoris totam indebitam dotem per errorem, ex quo tali caſu inſolidum cõuenit̃, l.ſi donaturus, §.ſi quis indebitam, & ibi Pau. Caſt.ff.de condict. cauſ.dat. l.cum poſt mortem, §.ſi mulier, & ibi gl.in verb. nõ quærat, uerſ. item uidet̃, ff.de admi.tut. ratio eſt, quia aliàs haberet mulierem indotatam quod eſſe non debet, & maritus deceptus remaneret cum tota ſit indebita, gl. in d.§.ſi quis indebitã verſ. quod ſit, & gl.in d.§.ſi mulier verſ.quærat l.apud. §.ſed & ſi mulier, ff. de dol.
2 except. nec † exceptio doli obſtaret marito, licet obſtaret mulieri, ex quo delegatio eſt ex cauſa oneroſa, Iaſ.in d.§.ſi
3 quis indebitam n.12. & ſic † dolus nõ facit, qui ſuum commodum iure proſequitur l.3.§.1.ff.de liber.homin.exhib. l.iniuriarum, §.1.ff. de iniur. & glo. in d. §. ſi qs indebitã verſ. dolo facit, & ideo iſto caſu delegatus tenet̃, qa pro ſe ꝓmiſit, credens ſe debere, ut ſup. notaui am-

ampl.3.& gl. in d.§. ſi quis indebitam,
4 verſ.non pōt; & † licet exceptio doli im
pediat litis ingreſſum, ſecundum Bal.in
l.emptor C.de hær.vel act.vēd.Marian.
Soc.in ſuo conſ.36.col.5.addi. ad Paul.
Caſt.in d.§. ſi quis indebitam lit.A. ſe-
5 cus† ſoluto matrimonio qñ tota dos re-
ſtitui debet mulieri, vel eius pars: ratio
eſt, qa tūc dicit̄ agere ad vtilitatē mulie
ris, Paul.Caſt.in d.§.ſi q̄s indebitā,n.2.
& ibi Iaſ.n.10. & ſic pōt obijci exceptio
marito ſicut vxori quatenus mulieri eſt
reſtituturus ex lucro dotis per ſtatutum
vel pactum, gl.in d.§. ſi quis indebitam
verſ.dumtaxat, & ibi Paul.Caſt. n.2. in
6 fi. quia † illa pars dotis, quæ remaneret
penes maritum per ſtatutum, uel pactū
nō remanet ex cauſa lucratiua, ſed one-
roſa, ut dicit ibi gl. & ibi Alex.nu.6. &
& Bar.in j.notab.refert Iaſ.n.11.v iden-
dus eſt Bar.in d.§.ſi quis indebitam, vbi
facit diſtinctionem, quæ eſt vtilis, &
ſingularis.

SVMMARIVM.

1 *Mulier doloſa non habet beneficium, deductō nè egeat.*

2 *Mulier renuntians omni iuris, & legum auxilio non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA SECVNDA.

1 SEcundo fallit† ratio-
ne doli, quia inſoli-
dum mulier tenetur
ſi in tempore pro-
miſſionis dotis fuiſ-
ſet in dolo, Brun. de
ceſſ.bono. q.21.p.4.
princ.circa med.& notaui in præceden
ti quæſt. 1. fall.2. Marc. Ant. de amat.
dec.16. n.14. Ant.Monac. de execut.in
2 veſtib.c.12. n.62. Vel niſi † renuntiaue-
rit omni iuris, & legum auxilio, ut ibi p
Amat.d.dec.16.n.13.& 14.& de hoc me
remitto ad ea, quæ notaui in q. 1. fall.
vltima.

L. ETIAM.

Filios mulieris, qui patri hæredes extiterunt, in id, quod facere poſſunt, condemnandos, Labeo ait.

QVAESTIO III.

SVMMARIVM.

1 *Filij eiuſdem matrimonij hæredes gaudēt beneficio, deducto ne egeant, pro reſtitutione dotium. & n.5.*

2 *Beneficium, deducto nè egeat non tranſit ad quemlibet heredem. & n.8*

3 *Filius eiuſdem matrimony habent beneficium, deducto nè egeant etiam ſi non ſunt in poteſtate.*

4 *Filius non poteſt carcerari pro dote ad inſtantiam matris. & n.21*

5 *Filius non tenetur matri vltra quàm facere poteſt pro dotis reſtitutione. & nu.21.*

6 *Priuilegium perſonale ad hæredes non tranſit.*

7 *Beneficium, deducto nè egeat, conceditur filijs eiuſdem matrimonij de iure ſpeciali. & n.12.*

8 *Beneficium, deducto nè egeat, non tranſit ad hæredes extraneos.*

9 *Beneficium, deducto nè egeat non tranſit ad filios hæredes alterius matrimonij.*

10 *Beneficium, deducto nè egeat, non tranſit ad filios mariti hæredes.*

11 *Conſuetudo Neapolitana, vbi dos, intelligenda eſt in filio mariti, vel hærede nō filio communi.*

12 *Filius eiuſdem matrimonij eſt priuilegiatus de iure ſpeciali.*

13 *Statutum debet interpretari, vt minus lędat ius commune.*

14 *Statutum generale non comprehendit perſonas priuilegiatas.*

15 *Statutum nō extenditur ad caſus, in quibus eſt ſpecialiter prouiſum.*

16 *Statutum dictans, hæredem teneri in ſolidum, intelligitur niſi fecerit inuentarium.*

Sta-

27 *Statutum debet intelligi ſecũdum ius commune.*

18 *Statuta interpretationem recipiunt à iure communi.*

19 *Filij eiuſdem matrimonij non comprehenduntur in conſuetudine Neapolitana. vbi dos.*

20 *Filij eiuſdem matrimonij in executione ſententiæ poſſint opponere exceptionẽ, deducto nè egeant.*

21 *Filius pro dote matris carcerari non poteſt, nec tenetur vltra quam facere poteſt.*

22 *Beneficium, deducto ne egeat, non tranſit ad hęredes, non obſtante quòd ille, cuius ius eſt hęres fuerit condemnatus, deducto ne egeat.*

23 *Beneficium, deducto nè egeat, eſt beneficium iuris.*

24 *Filij eiuſdem matrimonij poßunt renuntiare beneficio, deducto nè egeat.*

25 *Reuerentia non debetur per aſcendentes deſcendentibus.*

26 *Quilibet poteſt fauori ſuo renuntiare.*

27 *Pater ſemper facit quod filio melius, & vtilius eſt.*

28 *Pater non ſemper tenetur alere filium.*

29 *Pater, auus, uel proauus paternus de conſuetudine Neapolitana non tenetur dare liberis alimenta de bonis, per eos acquiſitis.*

30 *Pater de iure tenetur alere filios.*

31 *Filius tenetur alere patrem egenum de de bonis per eum acquiſitis.*

32 *Conſuetudo Neapolitana. Verum ſi aliquid, de alimentis praſtandis, eſt irrationabilis.*

Alimenta eſt vtilius filio dare domi, quàm extra domum. ibidem n. 32.

33 *Nepotes filij filiorum eiuſdem matrimonij non habent beneficium, deducto nè egeant. ſed in ſolidum conueniuntur, q. a. ad nepotes non tranſit.*

34 *Appellatione ſobolis veniunt non ſolum filij, ſed etiam nepotes, & pronepotes.*

35 *Appellatione filiorum an comprehendantur nepotes, & pronepotes.*

QVÆSTIO III.

HÆredes ſcilicet, filij
1 eiuſdem † matrimo-
nij conuenti actione
de dote, vti filij, &
hæredes, vtunt̃ iſto
noſtro beneficio, de-
ducto ne egeat, text.
eſt in l. etiam filios, & ibi Bar. Bal. Alex.
Iaſ. & Doctores omnes ff. ſol. matri. Pet.
Rauẽnat. in alphab. aurio vtriuſq; iuris
f. 46. a tergo col. j. ver. frater. verſ. & not.
glo. Vinc. de Franch. dec. 164. poſt n. 10
licet non iure hæreditario, ſed filiatio-
nis, l. vnic. & ibi gl. in verſ. ad hæredem,
C. de priuileg. dot. idem Iaſ. in l. cũ pro-
curatore, n. 8. & ibi Bar. n. 3. ff. de re iud.
ff. de re iud. & in l. ſi conſtante n. 239. ff.
ſol. matrim. Conſt. Rogger. de dot. verſ.
octauo oportet nu. 70. verſ. 1. Giurb. ſu-
per conſuet. Meſſ. c. 13. gl. 6. n. 44. lib. 1.
2 & † iſtud priuilegium non tranſit ad
quemlibet hæredem, ſed ad hæredem
filium eiuſdem matrimonij, vt ſup. nota
ui, & dixit Pet. de Bellapert. in §. ſunt
præterea col. 1. & ibi Angel. Aret. verſ.
ſed ſi de dote n. j. de actio. Roland. Ro-
dulf. in ſumm. in tit. de renunt. §. bene-
ficium, vt quis, in gl. col. 1. in fi, verſ. itẽ
competit f. 173. Intrigl. de caſib. conſc.
caſ. 35. n. 41. Scipio Rend. in tra. propt.
recept. ſent. tit. 123. de viro, & vxore n.
3 3. etiam † ſi non ſint in poteſtate, Cam-
peg. in tract. de dot. q. 242. 258. 260. &
261. p. 3. gl. in l. liber captus, in fin. & ibi
Bal. C. de poſtlim. reuerſ. vbi quærit an
4 † mater petere poſſit, filium carcerari,
5 & reſpondet, q. non, quia † filius ad do-
tis reſtitutionem matri non tenet̃, niſi
quatenus facere poteſt, dixit commu-
nem opinionem Brun. de ceſſ. bono.
q. 26. princ. poſt n. 34. Gaſp. Beat. in tra.
de inope debit. q. 17. poſt nu. 45. & 46.
Alex. in l. Neſennius, §. fundum poſt n.
3. in fi. ff. de re iud. & in l. ex diuerſo, §.
ſi in iudicio poſt n. 6. verſ. cogitabam;
6 Nec obſtat, q. † priuilegium perſonale
non tranſit ad hæredes, l. cum patronus
ff. de leg. 2. tex. & Dyn. in c. priuilegiũ
perſonale de reg. iur. in 6. Siluan. conſ.
4. n. 13. Abb. in c. ex parte n. 5. de decim.

ſecus

ſecus reale, vt l.hæredes, ut ibi gl. C. ad
Velle. ergo nec iſtud priuilegium, quod
eſt perſonale, vt notaui in procem. 2.p.
verſ.exceptione teneatur. Quia reſpon-
7 det, ꝙ † hoc eſt ſpeciale in filijs eiuſdem
matrimonij, Bar.in l.maritum n.5. in fi.
& in l.quia tale n.3.& 4. ff.ſol.marri.ra-
tio eſt; quia iſtud beneficium concedit
pp liberos, ac etiam pp matrimonium,
ideo trãſit ad hæredem, filium eiuſdem
8 matrimonij tantũ ſecus † ad extraneos
hæredes, ſm gl.in d.l. ſi cum procurato-
re verſ.in ſolidum, & text.in l.maritum,
in fi.ff. ſol.matr. & gl. in d.c. priuilegiũ
perſonale. & p iura ſuperius notata, ſe-
quit etiam Surd.de alim.tit.j.q.78. nu.
37.Dy.de reg.iur.verſ.priuilegium ſep-
timum poſt nu.r. in fi. Rodulf. loco cit.
col.4.in gl.in prin.fol.173. Abb. Sicul.
ĩ c.j.n.4.de don.int.vir.& vxo.Bar. in l.
alia, ff. ſol.matr.Matth. Matheſil.in l.1.
9 C.de priuil.dot.n.j. nec † ad filios alte-
rius matrimonij, Imol.Rom.Ang.Bart.
& Paul.de Caſt.in d.l.etiam filios n.2.
verſ.contrarium, & in l.rei iudicatæ, §.j.
ff.ſolu.matr.communẽ teſtat Bar.Alex.
& Iaſ.in d.l.ſi cum procuratore, n.8.Sci
pio Rendina in d. tract. promptuar.re-
cept.ſent.tit.123.de viro, & vxore verſ.
contrarium, vbi communem etiam di-
cit Brun.d.q.26.n.j.2.& 6.Beat.d.q.17.
n.46. in fi. licet gl.in d.l.etiam filios te-
neat, ꝙ iſtud noſtrum beneficium tran-
ſeat etiam ad filios mariti, per auth. ſi
quod, qui potior. in pign. hab. quæ lo-
quit de omni ſobole, & ita videt tran-
ſire Bar.in d.l. maritum, ff.ſol.matri. ex
illis uerbis (ſed hoc hæredi extraneo nõ
eſſe præſtandum) ergo ſecus ſuo hære-
di, & ita vr ſentire gl.in §.ſed ſi vxori, in
verb.plenius verſ.itẽ de dote, inſt. de le-
gat. vbi dicit, de dote dat actio ĩ quãtũ
facere poteſt maritus, uel eius hæres; ta-
10 men † reprobat eius opinio ab omnib⁹,
vt teſtat in margine d.l. etiam filios, &
ibi Bar.n.3.verſ.q̃ro, quid filijs, & in d.
l.ſi cum procuratore poſt n. 3. in verſic.
Doctores noſtri, Zaſ.in d.§.item ſi de do
te poſt n.4.& ibi glo.in verb. maritum,
vel eius hæredes, exponit, ſcilicet, filios
communes, de actionib. glo.in d.l.liber
captiuus verſ.proprietatis, in uerb.con
ceſſo, add. verſ. ibi in tex. redẽpto filio
ergo erat cõis filius; Ideo hẽt iſtud bene
ficiũ, q̃ gloſam ſequit ibi Bal. & Bar. ĩ l.
verũ n.5.& ibi in §.j.ff.p ſoc.Cy.ĩ l.aſſi-
duis, C.q pot. in pig.hab. quia aliàs nõ
militaret illa ratio gl.in d.l.unic.ſi iſtud
priuilegium tranſiret ad hęredes oẽs, ex
quo ibi gl.non intelligit niſi de filijs p-
prijs eiuſdem matrimonij, ſm Barto. &
alios, quos ſup.notaui, & gl.in l.ſciendũ
ff. de re iud. & ſm iſtum caſum † eſt in-
11 telligenda cõſuetudo Neapol. vbi dos,
de iur. dot. tit.8. diſponens, ꝙ maritus,
vel hęredes, qui tenent reſtituere dotẽ,
in ſolidum exigant, abſq. iſto beneficio,
cum intelligenda ſit in filio mariti, uel
hærede, non filio communi, ſecus in filio
12 eiuſdem matrimonij, quia † filius eiuſdẽ
matrimonij eſt priuilegiatus de iure ſpe
ciali, & de iure ſpeciali habet iſtud be-
neficium, deducto ne egeat, ut ſup.nota
13 ui, & † iſto caſu ſtatutum debet interpre
tari, ut minus lędat ius cõmune, & not.
q.7.verſ.item ſtatutũ.n.68. Capyc.dec.
20.n.5.Rebuff.in pract. benefic.tit. dif-
ferent.inter priuileg. & reſcrip.n.28. f.
74. à Vall.de lucr.dot.q.32.n.7. Intrig.
ſuper Bull.& Reg. prag.de cenſib. lib.j.
q.11.n.9.Siluan.conſ.37.n.6. vbi dicit,
ꝙ eſt communis reſolutio, ꝙ ubi ſtatutũ
poteſt aliquid operari, tunc ſemper re-
ſtringendum eſt, vt minus deroget iuri
communi p l.3.C.de noxalib. Vnde cõ-
ſuetudo ipſa loquens de hæredibus, dẽt
interpretari de hæredibus nõ filijs eiuſ-
dem matrimonij, alias lęderent leges,
diſponentes filios eiuſdem matrimonij
habere iſtud beneficium; Nec obſtat, ꝙ
conſuetudo p̃dicta loquat per verba ge
14 neralia, quia † ſtatutum generale non cõ
prehendit pſonas priuilegiatas, Bertac.
in uerb.ſtatutorum extenſio, verſ.r19.
15 nec extendit ad caſus, in quibus eſt ſpe-
cialiter prouiſum, Bar. in conſ.100. n.6.
incip. à Domino Cyno de Bononia, &
in l.quemadmodum §. hęc verba ff. ad
l.aquil. l.prętor §.2. verſ. doli mali, q a
generalis diſpoſitio non includit exẽp-
tos, uel priuilegiatos gl.ĩ c.j.de Cap.mo
na. in 6.in uerb.conſuetudine Paul. Ca
ſtr. conſ.132. & ſic illa generalis proui-
ſio cõſuetudinis prædictæ de hæredib⁹,

non comprehendit filios eiuſdem matrimonij hęredes, quibus ſpecialiter eſt ꝓuiſum ꝑ ea, quę dicit Petr. in tract. quartæ Epiſc. c.9. col.8. ꝑ l. alimenta, §. baſilicę de aliment. legat. l. hæres, §.1. ff. de fund. inſtruct. & ꝑ Bar. in l. ſeruus communis, & in l. libertis, ff. de alim. legat. gl. in l. fin. §. in computatione, C. de iur.
16 deliberand. ꝙ quando † ſtatutum, dictās hæredem teneri in ſolidum, intelligiẽ, niſi fecerit inuentarium, ut ibi, & Bald. in l. executione col.2. in fi. verſ. item apparet ex prædictis, C. quor. appell. non recip. & in l. ſi à matre, in fi. C. de verb. ſignif. ita intelligi debet conſuetudo ꝑdicta, ꝙ hæredes teneanẽ inſolidum ad dotis reſtitutionem, niſi eſſent filij eiuſ-
17 dem matrimonij, quia † ſtatutum debet intelligi ſm ius commune d. l. 2. C. de noxal. l. d. l. fi. §. in cõputatione ꝑ gl. magna, in verb. confundanẽ, in uerſ. nunquid, & ibi Doctores, & Barto. in 1. col. uerſ. vlterius, & ibi etiã Alex. de iur. delibe. Paul. Caſt. conſ. 104. Peda. Theſſ.
18 dec.53. nu.2. & † à iure communi interpretationẽ recipiũt ſtatuta, Menoch. caſu 321. num. 13. de arbitr. iudic. lib. ſecundo, centur.4. Socyn. iun. conſil.29. num. 8. lib. j. latè Gomez. in §. in perſonam inſtitut. de action. Crauett. conſil.259. nu.2. ſed filij eiuſdem matrimonij habent de iure iſtud beneficium, er-
19 go † non comprehendunẽ ſub iſto ſtatuto, ſeu conſuetudine; & in tantum eſt verum, ꝙ filij eiuſdem matrimonij habent
20 de iure iſtud beneficium, quia † poſſunt opponere iſtam exceptionem in executione ſententiæ, ſicut pater, & alii habentes iſtud beneficium, Albe. de Roſa. in d. l. ex diuerſo nu.2. & in d. l. maritum verſ. fallit in hærede ſuo, & ſic filius communis habet iſtud noſtrum beneficium, ſequunẽ Io. Bertach. in verb. filius
21 conuenir, verſ. 11. vbi dicit, ꝙ filius pro dote matris carcerari non poteſt, etiam ſi adiuerit hæreditatem paternam, & nõ eſſet ſoluendo; nam non poteſt mater petere filium carcerari ꝑ dote, Beat. de inope debitor. c.9. nu.9. Roder. Suar. in repet. l.2. tit. de los gouernos q.5. col. 3. verſ. quam legem; nec teneẽ niſi quatenus facere poteſt ꝑ d. gl. in d. l. liber captus, & iſto caſu filij accipiunẽ ſtrictè, ſ. ex eodem matrimonio ꝓcreati, Ang. Peruſ. in d. l. etiam filios, in verſ. accipite, licet Rolan. Rodulf. dicat, ꝙ filius alterius matrimonii uxoris habet iſtud beneficium, cui obſtat gl. in d. l. maritum verſ. ſed hoc, dicit etiam Io. Oinot. in d. §. item ſi de dote poſt n.9. in fin. & in §. ſed & ſi quis, poſt n.6. de actio. Et ſic ex ſupradictis habemus reſponſionem iuribus contrariis, ꝙ eſt ſpeciale ꝓ filiis eiuſdẽ matrimonii, q ſtrictè accipiunẽ; & licet Carol. de Graſſ. in ſuo tract. de
22 except. excep.32. n.63. dicat, ꝙ † iſtud beneficium non tranſit ad hęredes, & ſi ille, cuius eſt hæres fuerit condemnatus quatenus facere poteſt, ad eũ non tranſit: Nec obſtat dicere, ſm eũ, ꝙ licet hoc beneficiũ non ſit tranſitoriũ ꝑ ſe, arg. l. uerum §. patri, ff. pro ſocio, tamen ꝑꝑ ſententiam fit tranſitio ad eum, quaſi ex iure ſententiæ, non ex iure contractus agaẽ, arg. l.3. §. idem ſcribit, ff. de pecu. quia licet iſta uerba ſint in ſententia de-
23 clarata, tamen † iſtud eſt beneficium iuris, & non ſententiæ, ut l. miles, & notaui etiam in proœm. & ideo non trãſit ad hæredes, quia perſonale eſt, vt per Bar. in l. eius rei nu.4. C. quod cum eo, tamen iſtud dictum Carol. Graſſ. debet intelligi ad hæredes extraneos, ſecundũ communem opinionem, ſecus ad filios eiuſdem matrimonii hæredes, vt ſup. notaui, & iſti beneficio cõmunis filius ꝑõt renuntiare, ut conueniaẽ à parentibus vltra quam facere poteſt, ſicut ab omnibus aliis creditoribus, Comes de Ameſcua in tract. de poteſt. in ſeipſum q. 24. n.13. lib.2. Beat. d. q.17. nu. 51. ratio eſt,
24 quoniam † aſcendentes non debent reuerentiam deſcendentibus, vt notaui in ꝓœm. p.2. uerſ. & iſta exceptio, & p.1. ver. interi ẽt an iſtud; & ſic ceſſat diſpoſitio d. l. alia §. eleganter, & ſuccedit regula,
25 ꝙ † quilibet poteſt renuntiare iuri ſuo, l. pen. C. de pact. nec obſtat etiam illud, quod dicit quòd in humanum vẽ filiũ exigi à patre ultra quàm facere poteſt, quia etiam inhumanum videẽ, ut pater poſſideat omnes res, quæ ad filium ꝑtinent, ac etiam dotem, quam uxor filio dat; tandem de iure ciuili admittebaẽ,

l.1.

l.1. C. de bon. quæ liber. ſm Beat. loco
cit. & in ſuo tractat. de ſolut. patr. pôt ex
matrim. c. j. ex quo lex confidit de patre,
27 qnia ſemper † videt̃ facere quod filio
melius, & vtilius eſt, idẽ Beat. in ſuo trá
ctat. de non melior dot. cum filiab. cap.
1. nu. 11. Nec obſtat ꝙ pater debeat ale
re filiũ, & ratione alimentorum non con
uenit̃ vltra q̃ facere poteſt: primo quia
28 † pater non ſemper tenet̃ alere filium ꝑ
l. ſi quis à liberis, ff. de lib. agnoſc. & in
Regno Neapolis ad hoc eſt cõſuetudo
in tit. de alim. præſtand. in conſuet. Ve-
rũ ſi aliquis, verſ. de bonis, ubi dicit, de
29 bonis vero, ꝑ eum acquiſitis, nõ tenet̃
pater, auus, vel proauus paternus dare
liberis quicquã pro uita, & ſubſtentatio
ne: ſed Neapod. ibi f. 221. lit. A. dicit,
dictam conſuetudinem eſſe ſatis duram,
30 quia † de iure tenet̃ pater alere filium d.
l. ſi quis à liberis de libe. agnoſc. niſi fi-
lius eſſet robuſtus, & ſanus, qui labora-
re poteſt ſine dedecore ſuorum nataliũ,
Pet. Rauennat. in Alphab. aurio vtriuſ-
que iuris fol. 10. à tergo col. 2. verb. ali-
31 menta not. quæſtio. 1. fall. 8. & † ſicut fi-
lius tenet̃ alere patrem egenum de bo-
nis acquiſitis ꝑ ipſum, ita & patrem te-
neri in caſu contrario, cum eadem men-
ſura inter eos ſit ſeruanda, auth. quib.
mod. natur. effic. ſui §. generaliter autẽ,
Luc. de Pen. in l. 1. de imponend. lucrat.
deſcri. lib. 10. col. 5. in fi. & ſic continet
iniquitatem, ut ibi Neapod. ubi dicit, ꝙ
de conſuetudine locum habet quando
filius non vult ſtare cum patre, & obſtẽ-
32 dit dictam conſuetudinem † eſſe inra-
tionabilem, & non valere. Secundo,
quia vtilius eſt dare filio alimenta do-
mi ex re ſua, quàm relinquere ei alimen
ta extra domum, idem Beat. d. q. 17. in
fine, ratio eſt ſupradicta, quia ſemper
præſumitur pater filio vtilius machina-
ri, & ideo ualet talis renuntiatio, facta à
filio, quia pater ſemper tenetur illum
alimentare, cuius ratione conceditur
iſtud beneficium, & ſic non poteſt dici,
quòd egeat; ceſſante ergo cauſa, ceſſat
eius effectus.

Item non ſolum filij alterius matri-
monij non habent iſtud noſtrum bene-
33 ficium, ſed etiam † nepotes, ſcilicet, fi-
lij filiorum hæredum eiuſdem matrimo-
nij non gaudent iſto noſtro beneficio,
ne conueniantur vltra quàm facere poſ-
ſunt, deducto nè egeant, quia ad ne-
potes non tranſit, Alex. in addit. ad Bar-
tol. in d. l. etiam filios in lit. A. ff. ſolut.
matrim. per Angel. Peruſ. quem ſequun
tur ibi Imol. Roman. Paul. Caſt. Alber.
de Roſat. in l. ſed & ſi quis nu. 4. ff. quod
cum eo. Campeg. in d. tractat. de dot. q.
161. p. 3. Brun. de ceſſion. bono. d. q. 26.
num. 8. p. 4. princip. dicit ibi commu-
nem opinionem Io. Oinot. in d. §. item
ſi de dote poſt nu. 9. in fine, de actio. idẽ
Ang. Peruſ. in d. l. ſed & ſi §. ſoli autem
ff. quod cum eo. contrarium tenent Bar-
to. in d. l. cum procuratore, in fin. ff. de
re iudic. ubi voluit, quòd iſtud priuile-
gium trãſeat ad omnes de ſobole, auth.
ſi quod, C. qui potio. in pign. habea. dũ
dicit, ſi qua ſoboles, ſiue ſint filij, uel
nepotes ex eodem matrimonio deſcen-
dentes, ſecus ſi ex alio, & ſic ſecundum
eum nepos gaudet iſto beneficio; eo
34 magis quia † appellatione ſobolis ve-
niunt non ſolum filij, ſed nepotes, &
pronepotes, §. ſi quis autem defunctus
in authen. quib. mod. natural. effician.
ſui l. 2. C. de infant. ſed Iaſ. in d. l. ſi cum
procuratore nu. 10. in fin. tenet contra
Bar. & ratio eſt ibi, quia in priuilegijs,
quæ ſunt ſtrictè interpretanda, appella-
35 tione † filiorum non comprehenduntur
nepotes, nec pronepotes, per text. in l.
ſed & milites, in verſic. hæc autem ff. de
excuſat. tuto. cum iſtud priuilegium tan
gat priuilegium tertij, ſcilicet, credito-
ris; quo caſu adhuc minus appellatio-
ne filiorum veniunt nepotes, uel prone-
potes, ſecundum eumdem Bart. in l. li-
berorum, ff. de verb. ſignificat. cum opi-
nione tranſit ẽt Alex. in d. l. etiam filios
poſt n. 3. verſ. ſed pro concordia dic, ꝑ
illam rationem, quia text. noſter loqui-
tur de filio eiuſdem matrimonij, quo ca
ſu priuilegium in præiudicium tertij
non extenditur ad nepotes, d. l. ſed &
milites, & per alios, ſequitur Scipio
Rendina in d. tracta. promptuar. recep-
tar. ſentent. poſt num. 3. titu. 173. de vi-
ro & vxore, Brun. de ceſſion. bon. quæſt.
26. par. 4. principal. nume. 9. qui hanc

Digitized by Google

communem appellat.& etiam ſupra notaui; & ſic nepotes ex eodem matrimonio nati non habent beneficium, deducto nè egeant.

SVMMARIVM.

1 *Filius, & hæres conuentus pro dote legata, habet beneficium, deducto nè egeat. & nu.4.*

2 *Actio ſubrogata ſapit naturam eius in cuius locum eſt ſubrogata.*

3 *Actio ſubrogata ſapit naturam actionis ſubrogatæ ſecũdum naturam ſuam primordialem.*

4 *Filius eiuſdem matrimonij pro dote legata habet beneficium, deducto nè egeat.*

5 *Filij pro dote legata non gaudent beneficio niſi in falcidia.*

6 *Filij gaudent pro dote ligata, niſi quando conueniuntur ab uxore, ut eam liberẽt à dote non tradita.*

AMPLIATIO I.

1 PRimo amplia, ꝙ † hæres, & filius conuentus pro dote legata habet iſtud beneficium, quatenus facere poteſt, Alex. in d.l. etiam filios poſt n.6. verſ. non obmitto vnum, ff. ſol. mat. ꝑ tex. in l. quod ſi maritus, ff. de conſt. pecun. Bertac. in verb. hęres mariti verſ.4. & in verb. priuilegium quatenus verſ.7. in fi. & in verb. legatũ dotis uerſ. 62. & licet Bart. in d.l. etiam filios, hoc remittat cogitandum, ꝑ §. ſed ſi vxori inſt. de leg. tamen Alex. dicit, ꝙ lettura Bar. eſt defectiua, & illud dictum non eſſe, Bar. ſed additum ab alio fuit, ratio eſt, quia actio illa in teſtamẽto ſubrogat̃ loco actionis de dote, tex. in l. quod ſi ma-
2 ritus de conſt. pecu. vt ibi, & actio † ſubrogata ſapit naturam eius, in cuius locũ ſubrogat̃, ſi ad eiuſdem finem facta ſit ſubrogatio quando eſt relictum legatũ dotis ꝓ ſolutione dotis, quæ debebat̃, Bar. in l. patet n.19. ff. de inoffi. teſt. aliàs ſecus ut ibi, & l. cum in fundo, §. ſi fundus, ff. de iur. dot. idem Bar. in l.1. §. hæc actio poſt n. j. vbi latius & clarius dicit ꝑ non nullas diſtinctiones, ff. ſi quis teſtam. lib. eſſe iuſſ. omnino, videndus, Bertach. in verb. ſubrogatio verſ. pen. ꝑ gl. & Bar. in l. certi conditio, ff. ſi cer. pe.
3 vbi dicit gl. mag. ꝙ † actio rogata ſapit naturam actionis ſubrogatæ ſ̃m naturã ſuam primordialem, ſequit̃ Iaſ. in §. fuerat 2. col. verſ. vnũ tñ nõ ommitto, & ibi Gomez. n.12. 13. de act. Idem Gomez. in §. itẽ ſi quis in fraudem, poſt n.26. in prin. inſt. de act. ꝑ tex. in l. itẽ veniũt, §. itẽ ꝓdiximus, ff. de pet. hær. ſed filius, & hęres cõuẽtus actione de dote, hẽt iſtud beneficium, ut ſup. notaui, ergo idem dicendũ eſt quando conuenit̃ pro dote legata, quia iſta actio eſt ſubrogata in locum dictæ actionis de dote propter quã habet iſtud beneficium, etiam ſi in aliquo actio ſubrogaraa diſcreparet, quia nihilominus in alijs eiuſdem naturam, ſequeret̃ Tiraq. de retrac. lignag. §.1. gl. 10. n.80. f.246. Paul. conſ.73. repetito in cõſ.265. paulo ante finem, lib. j. Dec. conſ.90. circa primum dubium col.3. verſ.4. hoc idem & in conſ. 543. col.2. verſ.3. hæc cõfirmant̃ n.6. Intrigl. ſuper Bull. & Regia pragmat. q.43. n.7. & ſic
4 filius eiuſdem matrimonij ꝓ dote legata gaudet iſto noſtro beneficio quicqd
5 † dixerit Rolan. Rodulf. in ſumm. in tit. de renunt. p.2. d. §. beneficium col.3. ver ſic. item competit fol. 173. à tergo, & Surd. cõſ.330. n.22. li.3. ꝑ §. ſi vxori, ubi glo. inſtit. delegat. contrarium tenet per illa verba vel eius hęres, at legatum in ſolidum, niſi in falcidia per beneficiũ inuentarij. auth. de hæred. & falcid. §. ſi vero non fecerit, col.1. not. q.1. fall. 15. ſede Alex. loco cit. poſt nu.6. verſ. ideo pacto dicit quod dicta glo. non dicit ve
6 rum, quiſquis ille fuerit niſi quando conuenerent̃, ab uxore, ut eam liberarent à dote promiſſa, & non tradita, quo caſu inſolidum tenebantur eam liberare.

SVMMARIVM.

1 *Hæres illius, qui bonis ceſſit, non conficiens inuentarium non tenetur vltra*

tra vires hæreditarias.
2 *Hæres ſubrogatur in locum defuncti, & eius beneficium habet.*
3 *Hæreditas cum ſua cauſa ſuiſque vitijs tranſit.*
4 *Beneficia adepta per defunctum ad hæredem tranſeunt.*
5 *Hæres illius, qui bonis ceſſit, inſolidum tenetur de iure Hiſpaniarum.*

AMPLIATIO II.

1 SEcundo † amplia in
hærede illius, qui bo
nis ceſſit etiam ſi nõ
confecit inuentariũ,
quia non tenetur vl
tra vires hæredita-
rias, nec in ſolidum:
quoniam qui bonis ceſſit non tenet̃ ſi ad
pinguiorem fortunam peruenerit, niſi
quatenus facere poſſit, vt notaui q. 11.
2 & hæres † ſubrogat̃ in locum defuncti,
& habet beneficium defuncti: ergo hæ
res non tenetur niſi quatenus facere
poteſt, Bald. in l. fin. nu. 8. C. de ceſſ. bo
nor. Gaſp. Beat. in d. tract. de inope de-
bitor. c. 6. nu. 22. ratio eſt ibi, quia de-
bitor, qui poſt ceſſionem acquirit ali-
qua, gaudet iſto noſtro beneficio, ſi ni-
hil acquirit, nullo modo conueniri po-
3 teſt, ita & eius hæres, quia † hæreditas
cum ſua cauſa ſuiſque vitijs tranſit, nec
in plus tenet̃ hæres creditoribus, quàm
4 defunctus, & † beneficia adepta ꝑ de-
functum, tranſeunt ad hæredem, ut ibi
Bald. & ſi defunctus habebat iſtud be-
neficium quod fuit per eum acquiſitũ
per ceſſionem bonorum, ergo & eius hę
res habet etiam beneficium noſtrum, li-
cet Beat. d. c. 6. ſub nu. 24. & 25. refe-
rat contrariam opinionem, tamen eam
non determinat, ſed dicit quòd de iu-
re ciuili opinio Bald. verior eſſet, ut eſt
re vera, quando debitor nil acquirit
poſt ceſſionem; & ſic potius cum illa opi
nione Bal. videt̃ tranſire, quàm cum cõ
5 traria. Sed † in Hiſpania debitor non
liberatur per ceſſionem bonorum, ergo
neq; eius hæres, vt refert Beat. ex iure
regio, vt d. q. 11.

SVMMARIVM.

1 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non tenetur vltra uires hæreditarias, ſed in id, quod facere poteſt.*
2 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur de perſona.*

AMPLIATIO III.

1 TErtio † amplia, quòd
hęres cum beneficio
legis, & inuentarij
non tenet̃ ultra ui-
res hęreditarias, ſed
in quantum facere
poteſt, l. ſumus, §. &
ſi præfatam, C. de iur. deliberan. Theſ-
2 ſau. dec. 153. n. 4. & 5. nec † capi perſo-
naliter poteſt, Bald. in d. §. & ſi præfatã
n. 3. & ibi Saly. n. 23. Marſil. in §. attin-
gam n. 60. Monte ad ſtatut. Bonon. de
præcept. fact. §. dum tñ, in uerb. hæres
fol. 258. in fin. Aſinius de execut. ſent.
§. 2. c. 6. n. 3. non ex priuilegio perſona-
li, ne in id, quod facere poteſt &c. ſed
ex priuilegio datò hæredi, conficienti
inuentarium d. l. ſcimus, Ant. Menoch.
de execut. in veſtib. c. 12. à n. 47. vſque
ad num. 50.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, & filius eiuſdem matrimonij non habet beneficium, deducto nè egeat, ſi mulier iurauerit ſibi debere decem nomine dotis; & de verbo (debere) ibidem.*
2 *Sacramentum pro veritate accipitur.*
3 *Iuramentum, delatum mulieri ob quæſtionem, ſibi motam de facultatibus, non facit ammittere beneficium, deducto nè egeat, hæredi filio competens.*
4 *Iuramentum tollit exceptionem, quæ iuramentum impugnat.*

FAL-

FALLENTIA I.

1 PRimo † fallit, ꝙ filius & hæres non habet iſtud beneficiũ, deducto nè egeat, qñ mulier iurauerit ſibi debere decem nomine dotis, quia iſtud verbum(debere) cum effectu accipiť, l. pen.ff.ne quis eum qui ĩ ius vocat.eſt vi
2 exim.ratio eſt,quia † ſacramentum pro veritate accipiť, l. ſed & ſi poſſeſſore, §. item ſi iurauero,ff.de iureiu.Paul.Caſt. in l.cum qui §.ſi mulier n.5.ff.co.tit.vbi dicit hęc vera,quicquid gl.dicat,niſi de
3 facultatibus fuiſſet mota ei, quæſtio.,& pp hoc ei delatum fuiſſet iuramentum alleg.l.pen.ff.de conf.l.Męuio,§.à me ff. deleg. 2.ſequiť Iaſ. in d.l. cum qui §. mulier verſ.limita tamen:ſed Bart.in d,
4 §.ſi mulier, dicit, ꝙ † ſi iurauerit ſuper iure obligationis, tolliť omnis exceptio, quæ obligationem perimit: ſi iurať ſuper facto,tolliť omnis exceptio,p quã factum non uerũ reddereť; ſecus inhis, quæ competunt facti ueritati. Et circa materiam iſtam,notaui ſup. in q.1. fall. 7. & pro concordia, & veritate huius fall. videndus eſt, Bar. in d.l. Męuio §. à me hęrede.

SVMMARIVM.

1 *Fius eiuſdem matrimonij hæres poſt ſententiam,vel aditam hæreditatem in ſolidum obligatus, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA II.

1 SEcundo † fallit in filio hærede eiuſdem matrimonij,qui poſt ſententiam ſe obligauit vltra vires hæreditarias, uel poſt aditam hæreditatẽ inſolidum,quo caſu non gaudet iſto noſtro beneficio, Vinc.de Franch.dec.164 n.5.Surd.de alim.d.q.78.p.1.n.13. Ang. conſ.31.col.1. Dec. in auth. præterea n. 12.C.vnd. vir.& uxor.& conſ.498.nu. 12.Phanut.qui alios citat in tracta. de confect.inuentar.p.6.n.112.

SVMMARIVM.

1 *Filius eiuſdem matrimonij hæres non habet beneficium, deducto nè egeat,ſi mulier agit ad ſe liberandum de dote promiſſa.*

FALLENTIA III.

1 TErtio † fallit quando mulier agit ad ſe liberandum de dote promiſſa,& non tradita, quia iſto caſu hæredes filij eiuſdẽ matrimonij non gaudent iſto noſtro beneficio, Campeg. in tract. de dot. q.259.p.3. Alex. in d.l.&e filios, in fi. l.depoſui, §.ſi nuptam, ff. de pecul. ſicut maritus, & ſup. notaui q.1. fall.12.& not.ſup.ampl.1.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Filius eiuſdem matrimonij hæres, accipiens hæreditatem ſine inuentario, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA IIII.

1 QVarto † & vltimo fallit ſi filius eiuſdem matrimonij hæres acceperit hęreditatem, & inuentariũ non confecerit, quo caſu nõ gaudet iſto noſtro beneficio, ſecundum Mut.ſuper Ritu huius Regni Siciliæ capit.50.numero 36.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Defenſor perſonarum quibus competit beneficium deducto nè egeat, conueniri non poteſt ultra quam facere poteſt, deducto nè egeat.*

2 *Fideiuſſor non habet beneficium, deducto nè egeat ſicut principalis, n. 5.*

Beneficium, deducto nè egeat eſt perſonale, & ad fideiuſſorem non tranſit.

3 *Fideiuſſor non poteſt in plus obligari, quã principalis.*

4 *Exceptiones, quæ competunt principali, competunt fideiuſſori.*

5 *Beneficium, deducto nè egeat competit principali ratione reuerentiæ, ſiue contractus non competit fideiuſſori.*

6 *Fideiuſſor dotis non conuenitur, ut fideiuſſor, ſed, ut principalis.*

7 *Fideiuſſor dotis dari non poteſt, ſed correus.*

Fideiuſſor dotis quibus caſibus dari poteſt.

9 *Defenſor conuenitur nomine principalis, & eius perſonam repreſentat.*

10 *Defenſor non admittitur niſi ſatiſdet iudicatum ſolui.*

11 *Fideiuſſor regulariter non habet beneficium deducto nè egeat.*

12 *Fideiuſſor poteſt principali denuntiare, ut ex perſona ſua exceptionem, deducto nè egeat opponat.*

13 *Fideiuſſor mortuo principali, in ſolidum condemnabitur.*

14 *Filius eiuſdem matrimonij heres poteſt excipere exceptionem, deducto nè egeat & defendere fideiuſſorem dotis.*

15 *Fideiuſſor dotis in iſto Regno Siciliæ datur de conſuetudine.*

16 *Beneficium, deducto nè egeat cognitum, & reiectum tempore fideiuſſionis amplius opponi non poteſt.*

L. VERVM.

Verſ. Namq; Iulianus libro xiiij. digeſtorum ſcribit defenſorem ſocij, in id, quod facere poteſt, condemnari oportere, idemq;, in patroni defenſore accipi debere ait, & vtique idem erit in vniuerſis, qui in id, quod facere poſſint conueniuntur, ff. pro ſoc. concorda l. alia cauſa, ff. ſolut. matrim.

QVAESTIO IIII.

1 DEfenſor † mariti, vel
vxoris, aut alterius
habẽtis iſtud benefi-
cium vtitur etiã iſto
noſtro priuilegio qđ
conueniri nõ pôt vl-
tra quã facere poteſt
deducto nè egeat, tàm cum mãdato, q̃
ſine l. alia, & l. maritũ, ff. ſol. matri. ratio-
nem ibi ponit tex. quod defenſor nõ pôt
plus grauari, quã dominus (præter quã
in fideiuſſione) dominus hẽt iſtud priui
legium ergo, & defenſor. Ang. l. verũ, &
ibi Bar. & gl. in verb. cõueniat, ff. ꝓ ſoc.
Campeg. i tra. de dot. q. 243. p. 3. Brun.
de ceſſ. bon. q. 23. 4. p. princ. Bertach. in
verb. defenſor. verſ. 10. Pet. de Peruſio
in tracta. de ſoc. 15. p. col. 2. l. ſi cum ꝓ-
curatore, & ibi Bar. & Iaſ. in princ. ff. de
re iud. vbi ratio eſt, ſm glo. in verb. fa-
cere, quia ſiue obtulit actione mandati,
ſiue negotiorũ geſtorũ recuperat à do-
mino, quã rationẽ reprobat Bart. ibi &
in d. l. alia n. 1. ratio eſt ibi ꝑ Bar. quia ẽt
fideiuſſor habet regreſſum cõtra domi-
2 nũ, & tñ non habet † fideiuſſor iſtud be-
neficium, ſequiẽ Paul. Caſt. in d. l. mari-
tum, Franc. Marcus in dec. 313. n. 2. Bru.
q. 16. poſt n. 8. & q. 25. 4. p. princ. n. 2. vbi
dicit quod priuilegiũ eſt perſonale, &
ad fideiuſſorem nõ trãſit, Beat. de inop.
deb. q. 17. poſt n. 45. Aret. in §. fi. in verſ.
in ea ibi inſt. de replic. Alex. conſ. 133.
lib. 5. dec. Piſan. n. 83. Albe. de Roſat. in
d. l. alia n. 1. & 2. & in d. l. ſi cũ ꝓcurato-
re,

re,& ibi gl. Matſil.in Rub. de fideiuſſor
n.273. Flam. Cartar.dec.7.n.9. Cōnan.
in tract.de pactis lib.j.c.6. nu.291. Cu-
iac. conſult.29. in fi. verſ. nec enim Ar-
non. cautela 22. & nouiſſimè poſt eos
Carol.de Graſſis in tra.de excep.excep.
32.n.53. Pet.de Sun.in l.tam mandato
ri C.de non nu.pec.Bertach.in verb. fi-
deiuſſor.verſ.15. ſed idem Bar.in l.1.C.
de mun.& honor.non continuandis in-
ter patrem, & fil. lib.10. dicit ꝙ fideiuſ-
ſor. Conueniť ad id,quod principaliter
facere tenetur,non ad plus,ſequiť Mar-
cus de Mantua ſing.661. vbi dicit, ꝙ fi-
3 deiuſſor † non poteſt in plus obligari,
quã principalis per l.grecem §.illud, &
l.hi q. acceſſionis ff.de fideiuſſ.§.fideiuſ-
ſores inſti.de fideiuſſ.principalis non te-
neť niſi quatenus facere poſt deducto,
nè egeat,ergo & fideiuſſor. Et ſicut oẽs
4 † exceptiones competẽtes principali cõ-
petũt etiam fideiuſſori, Guid.Pap.dec.
348.n.1.in fi. ſequiť Muta ſuper conſu.
Senatus Pan.c.22.ſub n.70.principalis
competit exceptio, quod non pōt con-
ueniri niſi quatenus facere pōt, dedu-
cto nè egeat ergo,& fideiuſſori Reſpon
5 deť quod habens beneficium † totum
teneť reſtituere ſi eſſet potens,ſed ratio-
ne,reuerẽtię, cõtractus,dignitatis,libe-
ralitatis, vel alterius cauſę (vt not. in
procem. primæ p. in princ.) conceditur
iſtud beneficium, qñ non pōt debitum
ſoluere,& ſe ſuoſq; alere,quæ ratio non
militat in fideiuſſore,ideo in ſolidũ cõ-
ueniť,quę reſponſio non placet,alio mo
do reſpondeť,& melius, quia fideiuſſor
6 † non conuenit nomine mariti,uel vxo-
ris ad dotes reſtituendas, uel ſoluedas,
ſed nomine proprio tanquã principalis
7 obligatus,quia fideiuſſor † in dote da-
ri nō poteſt,ſed correus fic,ſcilicet prin-
cipalis,not.in q.1. nu.194. & Specu. de
donat. inter vir. & vx. §.11. verſ. illud
quoq;, & ibi Bal. in add. verſ.2. & Bar.
in l. fi. in fi. C. de dote. cauſ. non nu-
mer. vbi ẽt Bal. & Saly. idem Bar. in l. ſi
id quod in prin.ff.de duobus reis, Bal.
& Saly.in l.2.C.ne fideiuſ.dot.Caſtrẽſ.
conſ. 162. 167. & 170. Natt. conſ. 52.
li.1.Ioſeph.Ludo.concl.13.per tot.Cã-
peg.in d,tract.de dot.q.182,& 183.p.3
add.ad Ang.in d.l.ſi conſtante, §.quo-
ties lit.A, & ibi Bar. poſt n.3.verſ.in cõ
trarium,cum ſeqq. & Alex.poſt num.8.
verſ. item ſecundum caſum, niſi in ſep-
tem caſibus, quos ponit ibi Alex. poſt
nu.5. ſecundum Campeg, in d.tract.de
dot.q.174. & 175. 176. 177. 178. 179.
182. & 183. p.3. dicit ẽt Bertach. in d.
verb. fideiuſſor.verſ.1.& 6.item, & Bal.
Nouell.in d.tract.de dot.p.6.priuil.21.
8 à n.2.vſq; 17.ponit treſdecim † caſus in
quibus dari poteſt fideiuſſor dotis,not.
in q.1.verſ. & illud quod diximus,in fi.
p Bal.in l.ſi cũ dotem, §.tranſgredimur
verſ.ſed reſpondet,vbi de dote reſtituẽ-
da dari pōt,& principalis,ergo tamquã
principalis in ſolidum conueniť; ſed de-
9 fenſor † conueniť nomine mariti, vel
vxoris, & eius perſonã repreſentat, idẽ
Bar. in d.l.verum n.4. & ibi Bald.Iaſ. in
d.l.ſi cum ꝓcuratore,n.7. Pet.de Peruſ.
in d.tract.de ſoc.loco cit.15.p.col.2.Mo
lin.in d.tract.de contract. diſp.113. nu.
10 17.quoniam defenſor † non admittitur
niſi ſatiſdet iudicatum ſolui l.filiusfam.
& ibi Alex. qui ſatis cog. l. rectè, & ibi
doct. ff.de iud.l.3. §.rectè, ff. ex quibus
cauſ.in poſſ. eatur Alex.in Rub. ff.de in
ius voc. & non dicitur idoneus defen-
ſor niſi ſatiſdet l.qui proprio §.qui aliũ,
& ibi Bar.ff.de ꝓcurat.& in l. exigendi,
C. eodem tit. & talis defenſor volunta-
rius ſatiſdando habeť loco domini, l.
ſi ticius, ff. de procurat. l. minor. vbi ẽt
Barto. & ideo habet iſtud beneficium,
quod cõpetit dño: & licet fideiuſſor re-
11 gulariter † non habeat iſtud beneficiũ,
quia reſidet obligatio ex facto ſuo,& ra
tione ſuæ promiſſionis, ut dicit Alex. in
d.l. quia tale n.9. ff. ſol.matr. tamen hẽt
remedium,quod poteſt denũtiare prin-
12 cipali, vt opponeret † iſtam exceptionẽ
ex perſona ſua, & iſto caſu dr̃ principa-
lis defenſor fideiuſſoris neceſſarius, ex
quo ad eum ſpectat cõmodum, & incõ-
modum,Bart.in d.l.verum nu.3. & in l.
idemq;. §. generaliter. ff. de mand. vel
contr.Ang.Aret.in §.ſunt prætoria,ver
ſic.ſed, & ſi quis poſt n.3. de actio. Cæ-
ſar Beat.deciſ.56.nu.9.in fi. Bertach.in
verb.fideiuſſor ſocietatis, verſ.3. Cam-
peg. d.q. 243. verſ. cautela, & quod ad
fide-

fideiuſſorem nō tranſit, niſi veneat principalis, & ſuſcipiat in ſe iudicium, dicit Frāc.Marc.d.dec.313.& Brun. d.q.25. n.5.Aret.in §.in omnibus in verſ.an priuilegium col.2. inſt.de fideiuſſor. Alex. d.conſ.133.in fi.lib.5.Paul.Caſt.in d.l. maritum,n.10.Io.Oinot.in d.verſ.ſed & ſi quis n.7. de actio. Molin.in d. diſput. 113.n.17.Imol.in l.non tantum,ff.de re iud. & in l. ſtichum, §. quod vulgo poſt n.2.verſ.ad præpoſitum,ff.de ſolu.& liber.A non caut.32.Graſſ.in dicta exception. 32. n. 54. Et hoc proceditquando fideiuſſor pōt habere regreſſum contra principalem.Imol. in l.cum filius, §. 1.d. verb.oblig. Barz.d.dec.16. nu.20. poſt multos ibi allegatos,Campeg.d.q.
13 243.loco cit.ſecus mortuo † principali, quo caſu in ſolidum condemnabit,text. in d.l.cum procuratore,& ibi not.Alex. & Iaſ.ff. de re iud. Brun. d. q.23.in fin. Franc.Accurſ. in l. ſunt, qui ibi in caſu circ.fi. verſ.item priuilegium quod daĩ viro ff.de re iud. niſi remaneat hæres fi-
14 lius † eiuſdem matrimonij , alias filius teneret inſolidum, ex quo fideiuſſor, ſiue procurator haberet regreſſum cōtra filium hæredem inſolidum ex perſona patris, uel matris cuius eſt hæres, quod eſſe non pōt,vt dicit gl.in d.l.ſi cum procuratore, verſ. in ſolidum quē ſequitur Bar.& com.doct.Brun.d.tract.de ceſſio. bon.q.23. 4.p. princ. nu.1. & 2. Pet.de Vbal. in tract. de duobus frat. in vlt. p. col.2.in fi.& Ancha.conſ.411.n.3.ratio eſt,ut not. in præced. q.3. & illud quod dicĩ de fideiuſſore mariti,uel uxoris militat etiam in omni fideiuſſore illorum habentium iſtud beneficium,& ita ſentit Paul.Caſt.in d.l.maritum,n.10.Bar. in d.l.& ſi fideiuſſor,& non ſolū in fideiuſſore de dote reſtituenda à principio, qui aliquando daĩ, Paul.Caſt.conſ.61.
15 & 270. vt ſup.not.& in hoc Regno† ſeruaĩ de conſuetudine,& præcipue in hac vrb. Pan. danĩ fideiuſſores,ſiue aſſecuratores,tàm ex parte mulieris de ſoluenda de dote iuſta l.4. §. ſi pater ff. de iure dotium,& ibi Bartol.dicit etiam Guid. Pap.ſing.485.§.licet,quam ex parte mariti de dote reddēda, ut principalis not. in q.1.nu.194. maximè quando dos eſt magna, quæ conſiſtit in pecunia vel in caſibus, ut ſup. not. ſed in omni alio fideiuſſore pro cauſa reſtituendæ dotis, tam conſtante matrimonio ꝑ inopiā viri.tex.ſing.in c.per veſtras, & ibi Bal. de donat.int.vir.& vx. Iaſ.in d.l.ſi fideiuſſor. in fi.ff. de re iud. & in d.l. ſi conſtante,in prin. col.1. verſ.tertio amplia, & poſt nu.57.in fi. & poſt num.59.verſ. equiuocat.dom. Alex.quem ſoluto matrimo,Bar.& cōiter doct.in d.l.ſi conſtāte,§.quoties .Brun.d.q.25.n.3.&4.not. in q.1.fall.3. ſecus qñ coram iudice,co-
16 ram quo fuit præſtita fideiuſſio † fuerit cognitum de iſto beneficio,deducto nè egeat,& fuerit reiectum, quia tunc amplius opponi non poteſt,& ꝑ conſequēs non haberet fideiuſſor remedium prędictum, dicit Flamin.Cartar. d.dec.7.nu. 12.not.in proem.p. 2. fall.2.

SVMMARIVM.

1 *Defenſor promittens expreſſe quantitatem certam, & non quatenus debet, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Principalis promittens quantitatem expreſſam non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA I.

1 PRimo fallit † in defenſore, qui promiſit expreſſe certam quantitatem, & nō quatenus debet, q.a. ad illam quantitatem tenet, & ꝑ hoc nō gaudet iſto noſtro beneficio, ex quo in ſe ſuſcepit iudicium, Bar.in l.alia cauſa,n.3.ff.ſol.matrim. ag.l.ſi prior, & ibi Barto. ff. eod. Imol. in conſ.102.col.6. fall.3.pro ut Io.Faber in d.verſ.ſed & ſi quis de actio.ratio eſt,quia ſi iſto in caſu neq; principalis gaudet iſto noſtro beneficio,ut not.in q.j.àmpl.6. verſ. ſecus cir. med. Ergo neq; defenſor gaudere debet, ex quo repreſentat perſonā domini,ut not.in princ.huius quæſt.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non gaudet beneficio, deducto nè egeat, ſi non poteſt habere regreſſum contra principalem.*

2 *Principalis non poteſt aſſumere defenſionem fideiuſſoris, ſi fideiuſſor non poteſt habere contra eum regreſſum.*

3 *Fideiuſſor inſolidum exactus ſi non poteſt principalem in ſolidum conuenire non habet beneficium, deducto nè egeat.*

4 *Fideiuſſores perſonarum, quæ bonis cedunt inſolidum conueniuntur.*

FALLENTIA II.

1 SEcundo fallit † quãdo fideiuſſor non eſt habiturus regreſſum contra principalem, ut not. ſup. in eadem q. 4. poſt nu. 12. in fin. per Barzi. dec. 56. nu. 20. & per alios ibi not. quia tunc † principalis non poteſt aſſumere eius defenſionem, & uti iſto beneficio, Dy. in l. marcellus, ff. de fideiuſſ. Bart. in d. l. ſtichũ, §. quod vulgo n. 3. in fi. ff. de ſolut. & liber. & ſic quando fideiuſſor
3 in ſolidum exactus eſt, & non poteſt ſimiliter debitorem, ſeu principalem inſolidum conuenire non habet iſtud beneficium, deducto nè egeat. Alex. in d. l. quia tale nu. 9. verſ. hoc tñ, ff. ſol. matri. vbi ponit exemplum in Cruce ſignatis, qui habent priuilegium, ut infra decem annos conueniant̃, qui ſi comparent nõ poſſunt facere quin eorum fideiuſſores conueniant̃ non expectato decẽnio. ratio eſt ibi, quia licet ſtatim exacti ſint fideiuſſores, tamen Cruce ſignati conueniri non poſſunt alias ꝑ indirectum ſuo priuilegio frauderet̃. contr. c. ſtatutum de hęret. in 6. & ſic iſto caſu ceſſat cautela, ut ſupra not. ꝑ Doct. & dicit Cãpeg. d. q. 243. verſ. cautelam cir. fi. & ita obſeruatur in iſto Regno contra fide-
4 iuſſores † illorum, qui bonis cedunt in ſolidum conueniuntur, licet debitores principales gaudeant iſto noſtro beneficio virtute dictę ceſſionis bonorũ not. in q. 11. loc. ſuo ꝑ c. Reg. Regis Caroli c. 65. mihi f. 442. & not. etiam in Proœm. p. 2. ampl. 1.

SVMMARIVM.

1 *Parentes a filijs conueniri non poſſunt, niſi quatenus facere poſſunt, deducto nè egeant n. 4. 18. 40.*

2 *Filij inæſtimabile domum a parẽtibus accipiunt.*

3 *Conſuetudo Neapolitano vbi dos non procedit in filio, vel filia exigente dotem à patre.*

4 *Pater conuentus pro reſtitutione dotis habet beneficium, deducto ne egeat etiam per conſuetudinem Neap. ubi dos.*

5 *Mater non tenetur niſi quatenus facere poteſt.*

6 *Filij patri, & matri æqualiter ponere debent.*

7 *Filius tenetur alere patrem inopem.*

8 *Filius tenetur alere patrem etiam ſi eſſet emancipatus fall. n. 39.*

9 *Filius potens negando alimenta patri indigenti plus quam mortaliter peccat.*

10 *Filij ſub trahendo neceſſaria parentibus ſunt excommunicati.*

11 *Parentibus alimenta danda ſunt naturali ratione.*

12 *Alimenta pacto remitti non poſſunt.*

13 *Filius magis tenetur alere patrem quam eius filium in neceſſitate.*

14 *Amor diſcendit quo ad dilectionem, & aſcendit quo ad obligationem.*

15 *Filius tenetur pro patre in cauſa redemptionis, & carcere captiuitatis.*

16 *Filius emancipatus negans patri pauperi alimenta reuocatur in patriam poteſtatem.*

17 *Filia, vt alat patrem poteſt alienare ſuam dotem.*

18 *Pater gaudet beneficio, deducto nè egeat tam ratione reuerentiæ naturalis, quã alimentorum, n. 40.*

19 *Alimenta denegare, eſt necare.*

21 *Necare patrem grauiſſimum peccatum eſt fall. n. 33.*

22 *Pater hoſtis ciuitatis occidi poteſt impune ſtante ſtatuto quod bannitus poſſit impune occidi.*

22 *Foriudicatus poteſt impune occidi ex conſuetudine Regni Siciliæ.*

Fi-

23 *Filius non poteſt occidere patrem bannitum.*
24 *Filius tenetur alere patrẽ bannitum contr. num. 37.*
24 *Filius non excuſatur ab homicidij pœna per ſtatutum dictante bannitum impune occidi.*
26 *Pater bannitus actualiter arma inferens contra patriam occidi poteſt. contr. nu. 30. facit n. 33.*
27 *Pater reus criminis leſæ maieſtatis diuinæ, & humanæ occidi poteſt.*
28 *Filius patrem hoſtem patriæ occidere poteſt quando aliter patriæ ſaluti ſuccurri non poteſt.*
29 *Filius non poteſt occidere patrem hoſtem patriæ non inferentem bellum.*
30 *Filius inferò conſcientiæ non poteſt occidere patrem hoſtem, inferentem bellum contra patriam.*
31 *Patria à patre, non pater à patria nomen habuit.*
Reuerentia, quæ debetur patriæ eſt de iure naturæ.
Reuerentia, quæ debetur patri eſt de iure diuino, & de iure naturæ.
32 *Filius de iure diuino tenetur patrem obedire ab eoq́; honorandus.*
Lex obuians præceptum Dei non ualet.
Lex eſt ſanctio ſanta, iubens honeſta, prohibens contraria.
33 *Filius occidens patrem, qui actualiter arma inferens contra patriam excuſatur.*
Pater duellionis poteſt impune accidi.
34 *Pugnandum eſt pro patria.*
Prius naſcimur patriæ, quam parentibus.
35 *Mori debemus pro ſaluatione patriæ.*
Chari ſunt amici, chari ſunt parentes, ſed omnium caritatum vna patria amplexa eſt.
35 *Moriens pro patria, in æternum dicitur viuere.*
37 *Filius non poteſt alimentare patrem hoſtem patriæ.*
38 *Pater hoſtis priuatur iure naturæ propter patriam.*
39 *Beneficium, deducto nè egeat admittitur propter bannum.*
40 *Pater regulabitur non tenetur filio niſi quatenus facere poteſt, deducto nè egeat.*
41 *Pater non tenetur dotare filiam vltra quã facere poteſt, deducto ne egeat ipſe, cum neceſſarijs miniſtris.*
42 *Filij non tenentur parentibus vltra quã facere poſſunt, deducto ne egeat.*
Parentes vtriuſque ſexus, vſq; ad infinitum habent beneficium, deducto nè egeant nu. 45.
43 *Parentum appellatione oẽs maiores vtriuſque ſexus ſignificantur.*
44 *Parentes uſque ad infinitum ſunt honorãdi, tàm iure diuino, quam humano.*
45 *Parentes omnes habent beneficium, deducto nè egeant.*
Fauores ſunt ampliandi, & odia reſtringenda.
46 *Pater non tenetur in ſolidum pro filio recipiente dotem ſine eius iuſſu.*
47 *Pater conuentus de peculio deducit quod ſibi, & ſuis debetur ettã es alienum.*
48 *In peculio dicitur eſſe id quod ſupereſt, deducto quod debetur patri, vel domino, & ſuis.*
49 *Parentes vtriuſque ſexus obligati ad reſtitutionem dotis non tenentur, niſi quatenus facere poſſunt, aut quatenus eſt in peculio, deductis quod ſibi, & ſuis debetur.*

L. SVNT QVI IN ID, quod facere poſſunt cõueniuntur, id eſt non deducto ere alieno, & quidem ſunt hi ferè, qui pro ſocio conueniuntur ſocius autem omnium bonorum accipiendus eſt. Item parens, ff. de re iud. Concorda, ſ. ſed & ſi quis cum parente ſuo inſtit. de actio.

QVÆSTIO V.

1 PArentes quoq; conuenti † à filij habẽt iſtud beneficiũ qđ non tenenẽ vltra q̃ facere poſſunt, deducto nè egeant, §. ſed & ſi quis, & ibi Io. Oinot. Io. Coraſ. n. 1. & Ball. n. 2. inſt. de

actio.l.ſunt qui & ibi glo.ff.de re iud. &
Iaſ.poſt nu. 2. verſ. in gl. in verb. fore.
Spec.in tit.de renunt.& concl. §.1. poſt
n.28. Rol.Rodulf. in ſumm.in tit.de re-
nũt. §.beneficium in gl.col.3, verſ.item
competit.Surd.de alim.p.1.q.78. nu.3.
Marc.Ant.de Amat.dec.16.n.4. Vaſq.
controuerſ.67.92.n.7.f.191.Gomes in
in §.pœnales,& ibi Aret.& Iaſ.de actio.
Tiraq.in l. ſi vnquam in verb.ſuſceperit
rit liberos n.78. C.de reuocand. donat.
idem. Tiraq.de pœn.temper.caſ.21.nu.
10.Maſcar.de probat.concl.332. n.11.
lib.1. Brun.de ceſſion. bonor. quæſt.1.
par.4. princ. nume.1. Lander. conſ.30.
poſt nume. 9. Anton. Monach. de exe-
cut. in ueſtib. cap. 12. num.51. Dyn. de
reg. iur. reg.7. nume. 7. Gaſp. Beat. in
tract.de inope,debit.q.17. nu.33. & 34.
vbi dicit quod obſtat filijs reuerentia
naturæ inducta,& diuino præcepto con
firmata,nam qui à parentibus poſt Deũ
2 accipit † donum inæſtimabile (ut eſſet)
non debet eos conijcere in carcerem,
neque impiè exigere, ſed tantum qua-
tenus facere poſſunt, Neapod.in cõſue.
Neap.conſuet.vbi dos poſt nu.43.verſ.
ex hoc videt̃ vſq; n.46.vbi dicit quod di
3 cta conſuetudo † non intelligit̃ in filio,
vel filia exigente dotem à patre per mul
tas rationes. Primo, quia pater poteſt
vendere filium l.2. C. de patr. qui filios
diſtr. ergo multo magis põt ſubuenire
egeſtati de bonis filijs. Secundo, quia
pater de bonis filij habet vſumfructũ,
l.1. C.de bon.mater. quo caſu pater di-
cere poteſt, ſi eum vna manu ſolidũ vis
cum alia da mihi alimenta, l.ſi quis à li-
beris, in prin. §.parentis,ff.de lib.agno.
Socy. iun. conſ.43.lib. 1. Iac. Ancll. de
Bottis in add.in d.conſuet.vbi dos poſt
litt.E.vbi dicit,quòd ita iudicatum fuit
in Sacro Concil. Tertio, quia filius
non debet negligere patrem, ſed com-
petentem curam, & obſequium pre-
bere, auth. vt cum de appell. cogno. §.
ſi quis de prædictis cl.1. 8.col. Quarto,
q̃a debet filius reuerẽtiã patri, l.1. C.de
in ius voc.ut ſup.not. & infra not. & ſic
4 pater conuentus † à filio, vel filia pro
reſtitutione dotis non tenet̃ niſi quate-
nus facere poteſt etiam p prædictam cõ
ſuet. vbi dos idem tenet Iac. Ancll. de
Bottis ibi in prin.fol.254. in apoſtil. ad
Neapod.incipient.illam conſuetudinẽ,
idem tenet Vrſill.ad Affl. dec.222. n.2.
Vinc. de Franc. dec.424. p tot. ſequit̃
Molfeſ. ad conſuetudin. Neapol. p.6.
q.9.n.4.5.& 6.not.in q.7.verſ. cum ſta-
tutum,cir.fi.Gabriel.Saraij in annot.in
ſing.d.Matheſ.108. nu.6. qui loquit̃ in
5 matre, quæ † non tenet̃ vltra quam fa-
cere poteſt, nec cõueniri poſſunt, Vinc.
de Franch.dec.162.& 164.nu.12.& 13.
ratio eſt ſupradicta pp reuerentiam,
quæ parentibus debet̃, l. parentes, ff. de
in ius voc.l.liberto, ff. de obſeq. par. &
6 patr. quia filij † patri,& matri equaliter
parere debent. Bal.in l.cũ furioſus, n.1.
ff.de cur.fur.Baldaſ.Mongollon de me-
tu c.4.n.5.& 9.Tiraq.de legib.connub.
gl.5.n.36.Crauett.in conſ.49.vol.1.nu.
2. Dialog. Relatoris in p.3.c.20. nu.6.
Fr.Mexia in tract. del eſtado del matri-
7 monio lib.1. c.10. Imo inopem † alere
patrem filius tenet̃ d. l. ſi quis a liberis,
§.ſi vel parens,ff.de lib. agno. vbi filius
ſi haberet patrem inopem tenet̃ eum ale-
re, Io. Oinot.in d.§.ſed & ſi quis, & in §.
itẽ ſi de dote n.11.verſ. ſed pater de act.
Bar.in tract. de alim.n.8.ubi dicit filius
ex neceſſitate naturæ,& ſanguinis patrẽ
tenet̃ alere p l.ſi quis a liberis,in princ.
8 C.de oper. libert. etiam ſi † eſſet eman-
cipatus, vt ibi ſub nu.9. per l.2.ff.de in-
grat.liber.Surd.de alim.q.17.n.j. Vital.
in tract.clauſularum tit. an alim. renũt.
poſſ.col.3.Pedam.dec.124.n.18.Benin
caſ.de paupert.q.7. in 2. ſpecial. Aſian.
de patr.poteſt. effe.17. n.2. & põt cogi à
iudice patrem alimentare q̃n eſt potens
tex.in l.2.C.de alend.liberis, l.filia ſua,
C.de patr.poteſt.& eſt ſm conſuet. Ca-
tinenſis in tit.22. de ſubuentionibus cõ
ſuet.vnica,& ibi Nepita f.211. nu.1. tã
in filio in poteſtate quam in emancipa-
to iuſta iuris diſpoſitionem, & in caſu
9 neceſſitatis (ſi filius † eſt potens alimen-
ta præſtare) peccat pluſquam mortali-
ter non ſubueniendo patri indigenti iu
ſta uires ſuas, & patris dignitatem de
neceſſarijs, l. habitatio, ff. de ventr. in
poſſ.

Digitized by Google

poſſ.met. & l.ſed & ſi quod §.1.verſ.ve-
ſtire,ff.de vſufr.not.i proœm. 2.p. verſ.
quia licet exceptio,in fi.Surd.q. 17.n.2
10 vbi dicit quod filij,qui parẽtibus † ſub-
trahunt neceſſaria excommunicant Sa-
lam. Prouerb.c.28. Cicero ad Atticum
lib.9.epiſt.11.& dicit Ariſt.lib.3. Eco-
nom. quod ſicuti parentes aluerũt filios
imbecillos, ita mox ipſi ĩbecillos ſenio
facti eadem alimẽta, à valentibus filijs
11 reportare debent, & naturali † ratione
præſtanda ſunt parentibus, vt inquit
Bartol.in d.l.1. de lib.agno. vt ſup.not.
12 Nec pacto † remitti poſſunt, ſm Surd.
d.q.17.nu.3.4. & 5. vbi examinat hanc
13 materiam,imo filius † magis tenet ſub-
ſtentare patrem quã eius filium in extre
ma neceſſitate,ſecũdum Cy. in d.l.2.C.
de patr. qui fil. diſtra. & non obſtat il-
lud,quod dicit quod amor deſcendit,&
non aſcendit,l.iſti quidem §.ſi. ff.quod
met.cauſ.l.libertorum, ff. de verb. ſign.
& l.liberi,& ibi gl.in ver.probatio.verſ.
& eſt ratio,C.de inoff.teſt. quia ꝓcedit
14 † quo ad ordinem dilectionis, non autẽ
quo ad effectum obligationis.Rot.dec.
101.n.14.& in dec.94.vel 114.n.13.lib.
2.Iac.de Rauen.in d.l. liberi Cy. in d.l.
2. in q. fin. de patr. qui fil. ſuo diſtra.
Tho.2.2.q.26.art.9.in fi. Tol.lib.5.c.j.
n.7.& de 7.pecc.mort.c.39. Fort.Garz.
in l.veluti.nu.36. verſ.item potius ff.de
iuſt.& iur.ſum. Tabienſ. in verſ.filius n.
13.cir.fin.ſum.Silueſtr.in verſ.filij.nu.
25.& 26.in verb.elemoſina n.4. Lopez
p.1.c.58. Valent.tom.3. diſt.3.q.4.p.5.
& Pet.Lenauder de priuil.dot.p.4.q.59
Deciſ.cauſarum conſcien.c.16.n.21. &
15 22. & filius tenet pro patre † in cauſa
redemptionis, & carcere captiuitatis
Nepita d.conſuet.vnica,n.74.cum ſeq.
d.tit.22.q.a filius recuſans priuat hr̃di-
tate auth.captiui de epiſc.& cler. immo
16 filius emancipatus, qui non alit † pa-
trem põt reuocari in patriam poteſtatẽ
Bar.in d.tract.de alim.ſub d.n.9. per d.
l.2.de ingr.lib.vbi dicit,ꝙ atrocẽ iiuria
cõmittit in eum, ſi patri egenti denegat
alimenta,ut l.necare, de libe.agno. pp
quam atrocem iniuriam emancipatus
reuocatur in patriam poteſtatem.Surd.
17 d.q.17. poſt n.5. etiam filia † hoc caſu
poterit ſuam alienare dotem,l.quamuis
ff.ſol.matr.Cypoll.in caut.310.& Boer.
dec.221.n.2.Deciſ.cauſ.cõſc.d.dec.56.
ergo non põt carcerari per filium, ſi ip-
ſe tenet patrem à carcere liberare. di-
cta auth.ſi captiui,ut ſup.not. & ſic gau
18 det iſto noſtro beneficio, deducto nè
egeat non ſolum ratione reuerentiæ na
turalis, ſed etiam alimentorum alias di
ceret necare patrem contra præceptum
Dei Math. cap.15. not. in præc.loc.cit.
19 Surd. d.q.17. quia denegare alimenta
eſt necare, Iaſ.in d. auth. res quæ nu.7.
C.com.de leg.Bar.in d.tract.de alim. n.
10.Nepita in conſuet. Cati.tit. 27. cõſ.
vnic.quomodo à debito.n.17. f.235. &
20 necare patrem grauiſſimum peccatum
eſt,ut per doct. quos ſup.not.& punitur
ſm formam legis,aut ſtatuti puniẽtis fi-
lium de parricidio, vt notant commu-
niter doctores in l. quia ſemper ff. de in
ius vocand. Pet. Rauẽn. in alphab. au-
rio utriuſq; iuris fol.43. a terg. col. 1.
verſ.filius, niſi ſit filius naturalis ex dã-
nato coitu per id;quod voluit gl.not.in
d.l. q.a ſemper ratio eſt,q.a in eo non ca
dit reuerentia,& pietas erga talem pa-
trem ſicut in alio,vel niſi pater eſſet bã-
21 nitus,quia bannitus † eſt hoſtis ciuita-
tis,& hoſtis ciuitatis etiam pater poteſt
occidi impune,ſtante ſtatuto, qđ banni
tus poſſit impune occidit, Don Pet.Ge-
rard.de Petraſ. ſing.2. n.6. vt eſt in iſto
22 Regno *Siciliæ* quod foriudicatus † põt
occidi impune Conſti. pœnam eorum
in tit.de forbannitis,& foriudicatis mi-
hi fol.130.& per c. Regni Regis Ferdi.
c.9.mihi f.336.Bar.in l.ſi adulterium,§.
Imperatores.verſ.liberto ff.ad l.Iuliam.
de adult.ubi dicit,ꝙ filius poteſt occide
re patrem bannitũ,& ita concluſum fuit
per quoddã collegium cui fuit commiſ-
ſa cauſa, Tuderti.tex.in l.minimè,& ibi
Bar.de reliq.& ſum.fun.idem Bart. in l.
admiſſione ff. de capit.diminut.*Specu.*
de feud.§.2.verſ.16.Bal.in d.l.veluti de
iuſt.& iur.Abb.in c.peruenit n.2.in fin.
de immun.eccl.& in c.1.poſt n.9. de cõ
uerſ.infidel..comm.opi. dicit Marſil. in
l.1.§.preterea n.33.ff.de quæſt. & Farina
prax.

ptax.crim.de varijs,ac diuerſ. quæſt. q. 103.n.276. Berous in d.c. qui in eccleſiarum n.114. refert Viuius in lib.com. opi. coll.204. verſ. ſtatutum diſponens quod bannitus poſſit in 2.ampliat.& ita determinatum fuit p collegium Peruſij, dicit Ang.de maleſ.in verb. & ex interuallo n.17. Clar.in §.homicidium n.49. hoc ẽt tenet Saly.in l.1. C.de his q patr. vel liber. occid. Imol.& Ang. de Aret. in l.triticũ ad fi.de verb.obli. ſed Dy.in l.poſſideri in 2.iterpretatione,& Celſus ibi in appoſtil.de acq.poſſ.Contrarium

23 † videt̃ tenere,& Fely.in d.c. quæ in eccleſiarum col.2. verſ. per illã concluſionem de conſt.dicit Ant.Fran.in add.ad Abb. in d.c.peruenit lit.C. Cępoll. cõſ. crim.5.n.26.ſequit̃ Clar.in d.§.homicidium poſt n.49. verſ.mihi quidẽ, vbi dicit, quòd opinio eſt crudelis, ratio eſt ibi, quia licet pater ſit bannitus non deſinet eſſe pater hanc opinionẽ ſequit̃ Iac.Menoch.de arbit.iud. q.90. nu.43. lib.j. & in tantum hoc eſt verum quod etiam frater non põt occidere fratrẽ bãnitum non obſtante ſtatuto qđ bannitus poſſit impune occidi, Hipp.de Marſil.ſing.210.n.3. Nellus in tract.bannitorum in 3.p.ſecundi temporis in q.53. incipiens quæriť duo ciues, ſequit̃ d. Bart.Cępol. in conſ.ſuo 5.incipient. caſus talis eſt in 5.col. poſt prin.idem Nellus in d.tract.in 2.p.ſecũdi tẽporis q.10

24 Imò filius † patrem bannitum alere tenet̃ ſm Bar.in d.l.ſi quis a liberis, §. 1. ff.de liber.agno.& in d.auth.inceſtos,& & ibi Bald. C.de nupt.idẽ Bar.in d.tra. alim.n.26.Nepit.d.conſuet.vni.de ſubuenti.tit.22.nu.3. ergo bannitum patrẽ necare non põt.Farin.d.q.103.nu.275.

25 vbi dicit filium † ab homicidij pœna non excuſari pp ſtatutũ pmittens bannitus impune occidi, ita voluit Ang. in d.l.adulteriũ,§.Imperatores.verſ.liberto cuius opinionẽ veriorẽ eſſe,& ſeruãdã,tã ante factũ, q̃ poſt factũ defendit, Decius in d.c.qui in eccleſiarũ,n.60. & ibi Hier.Gig.in add.litt.i. vbi dicit opinionem Ang.eſſe veriorẽ,& ęquiorẽ,Alber.in 4.p. ſtatutorum q.6. & 27. Nell. de bãn.in 2.p.2.tẽp.d.q.10, Natt.ĩ add, ad Alex.in conſ.14.in j.add.in verb.ſtatutum lib.1.Cepol.d.conſ.5.n.13.&14. iuncto numero 24. vbi refert contraria, & illis reſpondit Pet.à Plaz.in epit. de. lict.c.22.n.14.in fi. Frãc.Marc.dec.426 n.1.p.j. Monticel.reg.crim.3.n.13.Rol. conſ.46.nu.63.lib.1. Hiero.Giaccar.in add.ad Clar.in d.§. homicidium nu.43 lit.T.Vinc.de Franch.dec.276.n.7.p.2.

26 vbi reſpondit contrarijs. Niſi pater bãnitus eſſet vere hoſtis ciuitatis,& patrię idest, actualiter arma contra patriã inferens,nam eo caſu filios, qui in eodem actu patrem occiderit eſt excuſandus, & iſto caſu poteſt tolerari com.opi. Ludou.Carrer. in prax. crim. §.homicidij fol.49.n.142.& 143.§.3. Farin. q.103. n.277.& 278.per Decium in d.c. qui in eccleſiarum n.61.vbi alios refert,& do-

27 cto.quos ſup.not.idem in patre † reo criminis læſæ maieſtatis,diuinæ,& humanæ,Pet.à Plach.in epit.delict.lib.1.d.c. 22.n.13.& 14. Bettaz.conſ.58. nu.7.& ſeq. lib. 1. Menoch. de arbit. iudic. lib. primo, quęſtio. 9. num. 44.& ſequent,

28 & hoc procedit quando aliter † patriæ ſaluti ſuccurri non põt niſi occideretur patrem.Marc.Tull.in text.de offi. quem refert Menoch.de arbi.lib.1.d.q.90. n. 47.Brun.à Sole in quæſt.legal.q.26.nu. 17. vbi dicit, quòd non licet filio occidere patrem hoſtem patrię,niſi ſe defendendo, Baiard. in add. ad Clar. in d. §. homicidium,n.228. Vinc.de Fran.dec. 276.n.10. & ita loqui videt̃ Claud. qui ita communiter concludit atteſtat̃ in l. 1.§.ius gentium nu.13.ff. de iuſt.& iur. ſequit̃ Gomes in §.turſus n.22.de actio. ratio eſt ibi, quia ille dr̃ propriè hoſtis, qui populo Romano, vel populus Romanus illo bellum in dixerit, l. hoſtis, d.captiu.& poſt lim.reuer.& l.hoſtes tñ ſunt, ff. de verb.& rer.ſign.vbi Imperator dicit hoſtes hi ſunt,qui nobis,aut quibus nos bellũ decreuimus, & ſic bannitus,qui bellũ nõ duxerit nõ eſt hoſtis pa

29 trię,& p conſequens filius † nõ põt occidere patrem non inferenſem bellum,ſecũdum Gomes loc.cit. vbi dicit,quòd doctina Bart.in d.l.adulterium, §.liberto eſt dubia per rationem ſupradictã, quia licet bannitus dicat̃ hoſtis illud dicit̃ largo modo,non tñ proprię niſi veniret ad

dilen-

dilendam patriam, quia tūc dr̃ cōmittere crimen læſæ maieſtatis, alias ſecus, ſut ꝑ plura concludit Nellus de S. Gemi. in d. tract. de bann. in 1. p. in 16. q. nu. 11. & ita ēt tenet Agoſt. de Arimi. in apoſtill. ad Ang. de malef. in verb. hai tradito in j. col. quam Bar. opin. reprendit, Dec. in d. loc. cit. ꝑ plures authoritates, imo ſm
30 forum conſcientiæ, † ēt caſu, quo pater ſe armaret contra patriam filius abſtinere debet (ut manus ſuas) fidaret ſanguine paterno, cum poſt Deum immortalē eiuſq; religionem ponať parentum pietas, vt in Dei præcepto 4. dicitur honora parentes, & ſm Platonē nullum ꝑfectius Dei ſimulacrum in terris venerari poſſumus q̄ parētes ipſos, refert Gomeſ. d. §. rurſus, vbi ēt dicit quod cū parentū reuerentia ab initio generis humani ortū habuit ante quā ciuitates Cōdi cœperunt, qđ potius patri, q̄ patriæ ſit ſubueniēdū, arg. tex. in l. pe. ff. de pact. quia pa
31 tria † à patre, non pater a patria nomē habuit, & reuerentia, quæ debeť patriæ eſt de iure naturæ, & illa, quæ debeť patri non ſolum eſt de iure naturæ, ſed ēt de iure diuino, l. parentes, ff. de in ius vocan. l. veluti. ff. de iuſt. & iur. l. 2. & l. liberto ff. de obſeq. & not. ſup. ſi ergo ſm
32 præceptum Dei filius † teneť patri obedire, & ab eoq; honorandus lex obuiās præceptū Dei non hēt, cū vabet eſſe ſantio ſanta iubens honeſta prohibens cōtraria, tex. in l. nam & Demoſthenes ff. de leg. not. in proœ. in princ. & licet cō. opi. ſit vera, tñ procedere debet quan-
33 do filius reperiť in actu, quo pater † actualiter arma inferens contra patriam, & in eo actu patrem occidit, ut tenēt relati doctores, & Gomes loc. cit. quia tūc excuſatur, & ſic quādo pater ēt duellionis pōt impune occidi, dicit ēt Ioan. de Port. in l. qui ſeruū de verb. obl. & Ang. in auth. de inceſt. nupt. in prin. Paul. Caſtr. in d. l. veluti, & Ludo. in d. l. 1. ff. de in ius voc. Aret. in d. tractat. malef. verſ. mortuus florina ꝑ l. ſcientiam, §. qui cū aliter. ff. ad l. Aqu. rō eſt ſupra dicta iſto caſu, quia magis obligatur patriæ, quā parentibus, ſequiť Abb. in d. c. ꝑuenit ſub n. 2. idem Abb. in d. c. 1. col. 2. nu. 9. de conuerſ. infidel. per C. ſi nulla vrget

neceſſitas 23. q. 8. latius Iaſ. in l. 1. huius ſtudij, n. 13. de iuſt. & iur. & ibi Alber. de Roſat. Bal. Ang. & Fulg. in l. pen. de pact. Surd. de alim. q. 3. tit. 1. n. 22. Nepita in conſuet. vnica. qualiter quis efficiatur ciuis tit. 55. n. 50. f. 325. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p. 5. q. 3. n. 28. & pu
34 gnandum † eſt pro patria, gl. in d. l. veluti, & in l. fallaciter. C. de aboli. q̄a prius naſcimur patriæ quam parentibus. per tex. in l. 1. §. generaliter, in fi. & ibi glo. in uerb. rei publicæ, ff. de ventr. in poſſ. mitt. D. Pet. Gerard. de Petraſ. ſing. 24.
35 poſt n. 6. & † pro ſaluatione patriæ mori debemus, c. omni timore 23. q. 8. iuſta illud Ciceronis dictum in l. 2. offic. Chari ſunt amici, chari ſunt parētes, ſed omnium charitatum vna patria amplexa eſt, quis enim mortem appeteret dubi-
36 tet, & qui † pro patria cecidit in æternū intelligiť viuere inſtit. de excuſ. tut. vel curat. §. filij autem uerſ. ſed in bello, & verſ. hi enim, vbi habeť hi enim qui pro Republica ceciderunt in perpetuum ꝑ gloriam viuere intelliguntť, d. l. minimè, add. ad Bart. in d. §. liberto. lit. F. ad hoc ſingulare eſt dictum Bal. in c. 1. de pace tenen. in 4. col. ſuper verb. ſpondent.
37 vbi dicit, quòd † filius non poteſt alimentare patrem bannitum, vel hoſtem patriæ, & ſi contrarium facit punitur in ammiſſione bonorum, quæ erant ſibi cōceſſa ſub iureiurādo nè patrē aleret, &
38 ſic † pater ꝑꝑ bānū priuať iure naturæ in fauorē patriæ Add. in repert. Bertac. in uerb. patria dr̃ verſ. 6. in fi. ubi ponit diſtinctionē, ſm Bar. in d. l. veluti, & q̄a nō eſt ꝑſentis ſpeculationis relinquo cogitādū; & qđ notauimus de patre intelli
39 giť de oī alio habēti iſtud priuilegium ēt de filio, vt ibi Bar. & Doct. relati, ꝑ Fari
40 na. d. q. 103. n. 275. q̄ cq̄d ſit, regulariter pater nō teneť filio niſi quatenus facere
41 pōt deducto nè egeat. Nec filiā pater dotare debet vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, Alex. in d. l. maritum in add. lit. B. ff. ſol. matr. vbi dicit, niſi deducto nè egeat ipſe, & miniſtri ſine q̄bus eſſe non pōt, Ang. in conſ. 17. cir. fin.
42 & ſicut filij † non teneť parentibus niſi quatenus facere poſſunt, not in q. 3. ita, & parentes, vtriuſq; ſexus vſq; ad infi-

ni-

nitum, gl. in l. pattonus, ff. de re iud. Oi-
not. in d. §. ſed & ſi quis n. 1. verſ. amplia
in infinitum, l. qui litigandi, §. parētē, &
& l. ſed & ſi hac lege, §. liberos autem, ff.
de in ius voc. Franc. Mugnoz de Eſcu-
bar de ratiocinijs c. 35. poſt n. 1. & 2. ſci-
licet Auus, Auia, Proauus, & alij ſupe-
riores vtriuſq; ſexus, vt probaт̄ in d. l.
ſunt, qui in verb. item parentes, ff. de re
43 iud. nam appellarione † perentum oēs
maiores vtriuſq; ſexus ſignificant̄, l. ap-
pellatione, ff. de verb. ſig. Amatis d. dec.
16. n. 7. Io. Coraſ. in d. §. ſed & ſi quis de
actio. Rol. Rodulf. in d. §. beneficium,
in gl. col. 3, verſ. & quod dixi l. iuris con-
ſultus §. parentes de Grad. Spec. d. teſt.
§. 1. verſ. item quod eſt parens, Ant. Mo
nach. d. c. 12. n. 52. & vſque † ad infini-
tum parentes enim honorandos eſſe, tā
44 iure diuino, q̃ humano conſtitutum eſt,
dicit Berengarius Fernand. in l. in quar
tam n. 171. ff. ad l. Iul. Surd. de alim. d.
q. 78. n. 4. ſunt enim filijs parentes velu-
ti Deus alter, ut aduertit Cicero in ora-
tione Geneo Plaucio ibi quē venerent̄,
vt Deum, nec enim multo ſecus paren-
tes liberis, Plaz. in epit. delictorum, c. 34
n. 13. Ant. Gomeſ. in l. 79. Tauri. & iſti
45 omnes † gaudent iſto noſtro beneficio
deducto nè egeat ratione reuerentiæ,
Baldaſſ. Mongollon de metu c. 4. n. 4. ob
fauorem parentum, quia fauores ſunt
ampliandi, & odia reſtringenda, l. fi. & l.
legatis, ff. de alim. leg. l. cum ji, §. qui
tranſigit, ff. de tranſact. l. 3. §. minorem,
ff. de mino. l. interpetratione, ff. de pen.
glo. magiſt. in l. cum quidam ff. de liber.
46 & poſth. Nec etiam pro filio † inſolidū
teneт̄ pater ſi dotem filius recepit ſine
iuſſu, & voluntate ſua, l. filiofam. & ibi
Bar. ff. ſol. matr. niſi de peculio, ſm Ang.
in l. frater à fratre, ff. de cōd. in deb. Pau.
Caſtrenſ. in d. l. filiofa. Bar. Bal. & Doct.
in l. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur. ff.
ſol. matr. Milanen. in dec. 19. lib. 1. n. 29
47 vſq. 35. & pater † conuentus de peculio
deducit quod ſibi, & ſuis debeт̄ etiam es
alienum. Bar. in d. l. filiofam. nu. 6. dicit
etiam Milanēſ. d. dec. 19. poſt n. 30. Ber-
tach. in ſuo Repert. in verb. pater ꝓ fi-
lio. verſ. 22. & non ſolum d. caſu dedu-
cit quod ſibi, & ſuis debeт̄, ſed ēt quan-
do actū eſt contra eius filium, & execu-
tio fit contra patrem, & ita Paul. Caſtr.
in d. l. filiofam. n. 7. verſ. non ſolum, & in
48 peculio † dicit̄ eſſe, id quod ſupereſt de-
ducto quod debeт̄ patri, vel domino, &
ſuis, §. cum autem inſt. quod cum eo, qui
in alien. poteſt eſt, & ſic parētes vtriuſq.
49 ſexus obligati ad dotis reſtitutionē non
tenent̄ niſi quatenus facere poſſunt, aut
quatenus eſt in peculio deductis quod
ſibij, & ſuis debeт̄, ſequit̄ Gomes. in §.
actionis, nu. 5. de actio. not. q. 7.

SVMMARIVM.

1 *Patroni, vel patronæ conuenti, vel conuen-
tæ à libertis habent beneficium dedu-
cto nè egeant.*
2 *Libertas eſt ineſtimabilis.*
3 *Filiorū patroni, uel patronæ habent benefi-
ciū deducto nè egeant conuenti à libe-
ris eorum parentum.*
4 *Patroni, vel patronæ conuenti, tutorio
nomine alterius non tenentur vltra
quam facere poſſunt, deducto nè e-
geant.*

AMPLIATIO I.

1 PRimo † amplia, quòd patro-
ni, & patronæ erga liber-
tos habēt iſtud beneficiū,
quod non conueniant̄ vl-
tra quā facere poſſunt de-
ducto nè egeat. Pet. Royſius Maur. dec.
3. n. 403. Rol. Rodulf. in d. §. beneficiū,
verſ. item competit tit. de renunt. f. 174.
Lauder. conſ. 30. poſt nu. 9. Sur. d. d. q. 78
n. 7. de alim. Amat. d. dec. 16. n. 16. Dy.
de reg. iur. d. reg. 7. poſt nu. 2. Io. Coraſ.
in d. §. ſed, & ſi quis poſt nu. 1. de actio.
Ant. Monach. de execut. in veſtib. c. 12.
n. 67. Muta dec. M. R. C. 94. poſt n. 27.
verſ. circa illas perſonas. ratio eſt, quia
liberti ſanta, & honeſta perſona patro-
ni videri debeant d. l. liberto ff. de ob-
ſeq. patr. & patr. & hoc ꝑꝑ ingenius be-
2 neficijs libertatis conceſſum, quę † li-
bertas in ęſtimabilis eſt, l. libertas, ff. de
reg. iur. tex. & Io. Oinot. ibi in §. ſed, &
3 ſi quis nu. 3. de actio. etiam eorum † filij
habent iſtud beneficium, deducto nè
egeant.

Digitized by Google

egeant.l.patronus,ff.de re iud.l.2.& ibi gl. in verſ.poſſet C.quod cum eo,Zaſ.in d.§.ſed,& ſi quis n.4.& ibi Io.Faber,& poſt eum,Ang.& Iaſ.Amat.d.dec.16.n. 19.& Monach.d.c.12.num.67.& Surd.
4 d.q.78.n.7.8.etiam ſi tutorio † nomine alterius conueniat, quia dicto caſu patrono reuerentia debet l.ſed,& ſi hac lege §.ſemper autem,ff.de in ius voc.Baldaſſ. Mongollon de metu c.4.n.19.l.j.§. quæ onerandæ, ff. quarum rerum actio non det.

SVMMARIVM.

1 *Mater tutrix non tenetur vltra quam facere poteſt,deducto nè egeat fall.n.5.& 6. declar. n.7.*
2 *Mater tutrix non deſinit eſſe mater, n.7*
3 *Reuerentia,quæ debetur matri tutrice eſt cauſa beneficij deducto nè egeat.*
4 *Mater tutrix committens dolum non tenetur niſi deducto nè egeat,contra.*
5 *Mater tutrix committens dolum tenetur inſolidum.*
6 *Mater tutrix renuntians omni iuris,& legum auxilio, & fauori non gaudet beneficio, deducto nè egeat contr. n.10*
7 *Mater tutrix non deſinet eſſe mater.*
8 *Mater priuilegio deducto nè egeat renuntiari non poteſt.*
9 *Reuerētia, quæ debetur patri,debet matri*
10 *Mater tutrix non obſtante renuntiatione de omni legum,& iuris auxilio gaudet beneficio,deducto nè egeat.*
11 *Mater tutrix carcerari non poteſt.*
Mulier pro debito ciuili de iure carcerari non poteſt.
12 *Mulieres de conſuetudine non matres pro debito tutelæ carcerari non poſſunt.*
13 *Priuilegium conceſſum ratione ſexus, ſeu perſonæ honeſtatis tolli non poteſt.*

AMPLIATIO II.

1 SEcundo amplia in matre tutrice † quę non tenet vltra quam facere poteſt, deducto nè egear. Gabr. Saray in adnotat. ſing. Matheſ. 108. nu. 1.5.6. And. à Pomate in apoſtil.ad Bar.in d.auth.matri, & auiæ,C.quando mulier offi. tut. Ant. Gomes in c.2.nu.22.lib.6. Barb.in c.2. n.4. de pigno.ante eos Io.de Monreſpi nell. in l.plerique,ff.de in ius voc. Anr. Monach.de execut.in veſtib.c.12.n.54 Paul. Montano de iure tutellarum, & curationum c.15.n.65.f.51. niſi doloſè adminiſtrauerit, vt ibi, & Amat. d.dec. 16.n.5.& inf.not.Farin. in q.27.n.63.li. 2.prax.crim.vbi dicit minimè iudicandouè,conſulendo recedendum eſſe conſulo,& iudico, ſequit Gomes de Ameſcua in ſuo tract.de poteſt.in ſeipſum,q. 24. n. 4. verſ.contrarium verius eſt ratio
2 eſt ibi,quia mater † tutrix non deſinit eſſe mater, & ideo ei reuerentia debetur à pupillis filijs, vt not. in procem. p.2.verſ.& licet exceptio,& ob reuerentiam
3 † non conuenit etiam ex cauſa tutelæ vltra quam facere pōt. Bart. in l. ſi quis ſub conditione n.20. vbi dicit puto tamen,quod beneficia, quæ competerent mulieri etiam ſi maſculus eſſet,ut non conueniat à filio, niſi quatenus facere pōt per hanc renuntiationem non tollunt; ff.de teſt.tut. quia ſemper conuenit, vt mater,vt p doct.quos ſup.not. & Beat.de inop.debit.d.q.3.n.2.ſed mater habet iſtud priuilegiū. Gabr. Saray in adnot.ad Math.d. ſing.108.n.6. p d. l.ſunt qui,ff.de re iud.ergo mater tutrix gaudet iſto beneficio nō q̄a mulier, ſed q̄a mater. Fari.d.q.23.poſt n.60.& Caualc. de tut.& cur.n.325. Brun.de ceſſi. bon.q.1.4.p.princ. poſt n.2. veſ.intellige tamen in matre, Card. Alex.in c. ex parte,col.fi.extr. de appell. Veron. cōſ. 9. n.4.Couar.var.reſol.lib.2.c.1. n.3.ēt
4 ſi commiſiſſet † dolum, ſm Ameſcuam d.q.24.n.5.verſ.Paulus.Contrarium tenet Brun.d.q.1. n.1. Vbi limita in matre tutrice doloſe miſtrando, ſequitur Amat.d.dec.16.nu.6.p text.in l.pen.de iur. dot. vt ſup.not. & ſic ratione doli
5 perdit iſtud beneficium, not.q.1. fall.1. Bald.Nouell. p.7.q.5.de dot. Veron.d.
6 conſ.9. n.4. uel niſi † renuntiauerit omni iuris,& legum auxilio,& fauori,dicit Soc.conſ.126. n.1. lib.3. ſed iſtud dictū Socy. non eſt ſimpliciter uerum, quia ſi
7 mater † non poteſt renuntiare iſti priuilegio,neq; expreſsè, ergo neq; tacitè, &

etiã eſſet renuntiatio ſi cũ iuramẽto non conuenit niſi quatenus facere põt. Matheſ.d.ſing.108.n.1 Barto.in d.l.ſi quis ſub conditione n.20. ff. de teſt.tut. idẽ Bar.in d.auth.matri,& auiæ,n.13. in fi. & ibi Saly.n.14. C.quãdo mul.offi. tut. Cou.var.reſ.d.c.j. Io.And. ĩ c.2.de iud. lib.6.Batt. de S. Seuerino de debito ſuſpect. & fugit. q.6.Intrigl.de caſib.conſcient.caſ.35.n.84.& per Doct.ſup.not. poſt n.1. ratio eſt ꝑ cos.quia mater non poteſt expreſsè renũtiare iſti beneficio ergo neque tacitè,not.in q.1.fall.vlt.q̃a eadem reuerentia debeẽ matri,quam patri, Surd.q.14.tit.1. de alim.expreſsè dicit Farin. d.q.27.poſt n.63.ergo † mater tutrix gaudet iſto beneficio etiam ſi renuntiauerit omni legum,& iuris auxilio per ea,quę ſup.not.& ſic non obſtãte tali renuntiatione mater tutrix pro ſolutione reliquorum gaudet iſto noſtro

9 beneficio,&† carcerari non poteſt.Prępoſ.in cap.ex parte de appell. Marſil. in practic. §.attingum.n.64. Couar.d.c.1. lib.2.Pet.Plaza Hiſpan. in Epit.delicto rum lib.1.c.32. poſt n.12. Socyn.in d.l. plerię;n.40.quia eſt in præiudicium ſexus,& ignominiæ pudicitiæ,ea ratione,

10 quia ubicumque priuilegium introductum eſt ꝑꝑ perſonæ,ſeu ſexus honeſtatem,tolli renũtiatione non põt,ſm Bal. in l.1.C.qui bon.ced.poſſ.Præpo. Alex. in d.c.ex parte n.11. Alber. de Roſ.in l. ubi adhuc C.de iur.dot.Matheſ.d.ſing. 108.n.3. Bar.in l.alia, §.eleganter n.25. Amat. d. dec.16. nu. 5. Bergni Caualc. d.c.j.n.322.ratio eſt ibi quia perſonas à lege priuilegiatas non poſſe ratione tutelæ adminiſtrant perſonaliter detineri,& carcerari, cum hoc priuilugium

11 ſit inſertum in corpore iuris,non poteſt ꝑ indirectum tolli,nec etiam renuntiari expreſsè,neq; tacitè,licet ſit fauore pupillorum, ut uoluerunt Barto.in d.auth. matri,& auiæ,n.13.Rom.Alex.& Iaſ.in d.l.plerique,& ſic mulier non põt ꝑ de-

12 bito tutelæ carcerari non obſtante renuntiatione. Barb.d.c.lator.nu.1.de pigno.Barth.Socy.d.l.plerię; n.4. per rationem Bal.in d.l.1. C. qui bon.ced.ſequunẽ Paul. Montano de iure tutelarũ, & cura d.c.15.ſub n.66.f.51. Franc.Muñoz de Eſcobar de Ratiocinijs cap.35. poſt n.4.Ant.Gomez in l.79. Tauri ſuarez in l.2.tit.de los gouernos n.10.verſ. additio Matiençio in l.9.tit.3. gl.5.n.4. lib.5.Farinaz.tit.de carceribus q.27.n. 61.Bouadill.in polit.lib.3.c.5.n.31.Molin. de iuſt. diſput.571. ea ratione quia ſi mulier de iure carcerari nõ põt ꝑ debito ciuili.Io.Griuell.poſt alios dec.115 nu.11. & 12. & Bergnius d.c.1.n.318. & ꝑ doct. quos ſup. not. & dicit poſt cẽs Catol.Graſſ.in prælud. tract.de except. n.173. vbi etiam refert quod in iſto Re-

13 gno de conſuetudine † mulieres etiam non matres pro debito tutelæ,non carcerantẽ,l.1.C.de aduoc.diuerſ.iud. auth. hodie nouo iure C.de cuſt. reorũ quam opinionem etiam tenuerunt Pet.a Plaz. Hiſpan.in epit.delictorum lib.1. d.c.32 n.12.verſ.illud etiam,& ante cum And. à Pomate in apoſtill.ad Bat. in d. auth. matri,& aui.col.4.Bar.in d.l. ſi quis ſub cõditione Bal.in l.1.ff.qui.ſatiſ.cogantẽ & in d.l.1.col.4. qui bon.ced. & in l.etiã col.8.C.de execut.rei iud.idem Bald.& Io.de Imol. in l. ſi quis poſt ff. de teſta. Ludou.Rom. in d.l. alia, §.eleganter 4. col.ff.ſol.matr.& Ant. Gomes. in d.c.2. n.22. lib.6. Barbat. in d.c.2. n.4. de pigno.ante omnes Io.de Monteſpinell.in d.l.plerique ff. de in ius voc. & non obſtant doctores tenentes,quod mater tutrix poſſit ꝑ debito tutelæ carcerari, ex quo eos non rectè loqui dicit Hipp. de Marſil.in prax. crimin. §.attingam poſt nu.65. verſ. aduertas tñ fol. 141. quia ſi non poteſt conueniri in plus quam facere põt commodo, ergo carcerari poſſit,

14 & iſtud priuilegium tribuit quod † nõ poſſit carcerari per iura,& doct.ſup.not. & ſi iſto beneficio gaudent(infert ipſe) qui bonis ceſſerunt nõ obſtante eorum renuntiatione, vt not. loc. ſuo. quanto magis mater,quę eſt perſona priuilegiata, & dicit Cardi. Alex. in d.c.ex parte. vlt.col.per Albe.de Roſat.in d.l. vbi ad

15 huc, ſecus in mulieribus † in honeſtis, Guid.Pap.dec.256.in fi. Hipp.de Marſil. ſingul.248.Satay loco cit. Io.Bapt. Marcheſ. in prax. commiſſ. & reſcript. vtriuſq; ſignat. lib. 3. de commiſſ. ceſſ. bon.c.2.§.1.n.42.f.285. Marſil.d.§.attin-

tingam num. 66. niſi ſit maritata, dicit Marſil. ibi ſub nu. 67. & in ſingul. 248.

SVMMARIVM.

1 *Dominus à vaſſallo conuentus nõ tenetur niſi quatenus facere poteſt deducto nè egeat n.4.8.21.24.*

2 *Vaſſallus tenetur alere dominum n.12.*

3 *Vaſſallus liberto equiparatur. contr. num. 17. & 18*

4 *Dominus conſtitutus in neceſſitate ſine eius culpa eſt alendus à vaſſallo.*

5 *Dominus in quibus caſibus poteſt petere adiutorium à vaſſallo.*

6 *Vaſſalli tenentur praſtare adiutorium domino pro ſe, & eius perſonis.*

7 *Caſus de domino obmiſſus eſt ſimilis expreſſo de alijs.*

8 *Dominus ad inſtantiam vaſſalli carcerari non poteſt ſi non habet vnde ſoluat Dominus gaudet beneficio deducto nè egeat.*

9 *Correlatiuorum diſpoſitum in vno habet locum in alio.*

10 *Vaſſallus, & dominus aequiparantur.*

11 *Dominus tenetur alere vaſſallum inopem.*

12 *Vaſſallus tenetur alere dominũ egenum.*

13 *Vaſſallus non tenetur alere dominum egenum.*

14 *Vaſſallus non tenetur eripere dominum à periurio dando ſuum.*

15 *Anima praefertur corpori.*

Dominus habens ius vaſſallagij an poſſit dici quod egeat.

16 *Quibus caſibus vaſſallus tenetur elere dominum inopem, & an ſecundum eius condictionem.*

17 *Argumentum de liberto ad vaſſallum, & è contra non valet.*

Vaſſallus ſine venia in ius dominum vocare poteſt.

18 *Vaſſallus, & libertus differunt, & habẽt ſe, vt excedentia, et exceſſa.*

19 *Vaſſallus conuentus a domino non tenetur niſi quatenus facere poteſt, deducto ne egeat.*

20 *Vaſſallus, & dominus ad imparia non iudicantur.*

21 *Baro debitor ſuo ſubfeudatario non tenetur vltra quam facere poteſt.*

22 *Miles habet beneficium deducto nè egeat.*

23 *Baro eſt plus quam miles.*

24 *Baro conuentus à vaſſallo, vel ab altero gaudet beneficio deducto nè egeat, vt miles.*

24 *Miles habet beneficium deducto ne egeat pro debitis confectis in militia, uel occaſione militia.*

Baro vt miles habet beneficium, deducto ne egeat pro debito facto in ſeruitio militari, uel occaſione ſeruitij militaris.

26 *Baro pro debitis carcerari poteſt, & inſolidum conuenitur de obſeruantia M. R. C.*

27 *Nobiles pro debitis de iure Hiſpaniarum carcerari non poſſunt.*

AMPLIATIO III.

TErtio amplia in domino erga vaſſallũ,
1 quia dominus †conuentus à vaſſallo nõ poteſt inſolidum cõueniri niſi deducto nè egeat, dicit Marianus Freſcia de ſubfeud. Baro. & inueſti. feud. fol. 22. n. 1. lib. j. prob. ad Io. Monach. in c. in generali n. 2. de reg. iur. in 6. Camar. de prohib. feud. alien. per Feder. ad prin. Camil. de Curte in diuerſis iur. feud. lib. 1. §. multoties nu. 106. Curt. de feud. p. 3. nu. 47. Surd. ad tit. an agn. vel filius n. 36. & 50. Ant. Menoch. de execut. in veſtibus, c. 12. n. 81. Io. Faber i §. ſunt preterea, in uerſ. ſed, & ſi q̃s & ibi Ang. Aret. de actio. ratio eſt ibi,
2 quia vaſſallus † tenet̃ alere dominũ, per tex. in princ. de natur. feud. tenent etiã Dy. & Bar. in l. alimenta, §. 1. nu. 2. ff. de lib. agno. ſequit̃ Afil. dec. 265. n. 104. in fi. vbi dicit, ꝙ ſi dominus deuenerit in paupertatem eſt alendus à vaſſallis, per Bal. in l. 1. in fi. C. de operibus liber. ſm Dy. & Bar. in d. l. alimenta, & bene facit, quod dicit Specul. in tit. qui filij ſint legitimi, verſ. ſed nunquid, & ꝑ ea, quæ habet̃ iu c. nobis de iur. patr. idẽ Bal. in l. j. §. ſed ſcimus, C. de latina libertate toll. Tomas Franz. in feudal. controuer. diſput. in diſput. 12. Collegij feudalis

theſis 17.ĩ gl. in prin.vbi alleg.Schrad.
d. c.8. p.9.q. refert doctores hãc tenere
opi. refert ẽt Pet.de Greg. de noſtratib.
in tract.de conceſſ.feud.p.7.q.4.nu.15.
Bar. in tract. de alim.n.45. ratio docto-
3 rum eſt,, quia † vaſſallus liberto æqui-
paraẽ ꝑ gl. in c.1.in verb.liberto. de mi
lit.vaſſalli.qui cõtra eſt, & l.1. §. potuiſ-
ſe, ad Velleian. & dicit Iac. de Arizan.
in ſum. feud. char. 9. §. feudo. verſ. eſt
notanda,& per dom. Caſſan.in conſue.
Burgun. f. 108. col. 2. & in iure vaſſal-
lus æquiparaẽ liberto.dicit Barthol.Ca
pra in comment. Capit.terretij de c.Re
gis Caroli I. huius Reg.in ſert.poſt cõ-
ſtit.Regn.mihi f.311.col.2.lin.30.& ſi-
cut libertus teneẽ alere patronum, ita
vaſſallus dominum, maximè quãdo do-
4 minus †.eſt conſtitutus in neceſſitate ſi-
ne culpa ſua,dicit Pet.de Greg.d.p.7.q.
8.n.27. & de conſuetudine vaſſallus te-
neẽ ſubuenire Baroni,& domino ſuo in
neceſſitate cõſtituto, ut ibi Pet.de Gre-
gor. loco citato num. 27.28.& 29. per
Alber. in dictio. in verſicul. feudum,
& ex conſtitut. huius Regni Siciliæ,
quã plurium,& ibi Iſerniæ, vbi domi-
5 nus poteſt in caſibus ibi poſitis † petere
adiutorium a vaſſallis. Affl. d.dec.265.
n.54. ſequiẽ Camillus Salernus in add.
ad Neapodan.in conſuet.Neapol.tit.8.
de iur.dot.& conſtit.ipſarum f.228.litt.
B.& C. ſi ergo pro perſonis ibi poſitis
poteſt petere adiutorium conſtitutus
in neceſſitate, quanto magis pro eius vi
ctu,& ſubſtẽtatione poteſt petere à vaſ-
ſallis ſuis beneficium noſtrum deducto
nè egeat quando illis eſt debitor, & nõ
poteſt tutum ſoluere ſine dedecore eius
conditionis, quia remaneret in maxi-
ma neceſſitate,& ſi ſolueret ſolidum in-
ops remaneret, & non poterit ſe ſuoſq;
alere; vnde obuiandus eſt circuitus, q̃a
ſi poteſt petere adiutorium à vaſſallis
exiſtente in neceſſitate ergo poteſt ſibi
retinere vnde viuat pro alimentis, &
non ſoluere, & poſtea petere à vaſſallis
adiutorium cum eadem ſit ratio.l.ſecun
dum naturam,ff.de reg.iur.Imò fortius
6 quòd debeaẽ † præſtari adiutorium a
vaſſallis pro ſe ipſo,quam ꝓ perſonis in
d.conſtit.contentis, quia ꝓp quod vnũ
quodque tale,& illud magis,vt ait phi-
loſophus in prin.priorum,& in authen-
tica multo magis C. de ſacroſ.eccl.ergo
idem ius eſt ſtatuendũ,l.ex facto,in fi.ff.
ff.de neg.geſt. & non obſtat q̃d iſte ca-
ſus ſit in conſti.obmiſſus, quia caſus de
7 † domino obmiſſus ſimilis eſt expreſſo,
de alijs,ideo fortior, ergo idem ſeruan-
dum eſt, d.Batto.Capua in d.conſt.quã
plurimum col.2.à n.60.vſq; 80. fol.mi-
hi 225.not.ſup.q.1. verſ.ſed iſto caſu di
ſtinguendum eſt, & in verſ. illud quod
diximus;ergo per cõſuetudinem per di-
ctam vaſſallus teneẽ adiutorium dño,&
ꝑ conſequẽs dominũ alimentare in ne-
ceſſitate conſtitutum ergo ad eius inſtã-
8 tiam † carcerari non poteſt, ſi non hẽt
vnde ſoluat. Imò quando dñus eſt car-
ceratus ꝓ debitis teneẽ vaſſallus exhi-
bere operam ſuam ꝓ liberatione domi-
ni,alias priuareẽ feudo,per tex. in c.1.§.
item ſi delator. quæ in princ. cauſ. be-
neſ. ammitt.dicit Clar.§.feudum q.24.
in princ. ergo teneẽ dominũ à carcerib.
liberare ex eius opera, pro ſuo ergo de-
bito carcerari non poteſt ad eius inſtan
tiam, quia vaſſallus debet reuerentiam
domino cap. 1. de mil.vaſſall. qui cont.
eſt, Baldaſs. Mongollon de metu cap.
quarto, nume.25. & ſic ex ratione præ-
dicta gaudet iſto noſtro beneficio;Con-
firmatur hæc opin. per regulam cor-
9 relatiuorum,ut diſpoſitum † in vno ha
beat locum in alio not.ſup. q.2. per l.ſi.
10 C. de indict. vid. toll. vaſſallus, † & do-
minus æquiparaẽ, & diſpoſitum in vno
habet locum in alia c.1. de no. for.fide-
lit. Bal.in conſ.97. vol.3. quia ſunt cor-
relatiua,Surd.de alim.titu.8. priuil.45.
ideo diſpoſitum in vno habet locum in
11 alio per d.l.ſi.dominus † teneẽ alere vaſ-
ſallum inopem, Bal. in d.l. vnica, §.ſed
ſcimus,C. de latina libert.toll. ſequitur
Aret. in l. ſi quis non quæri col. 2.ff. de
acqu. hær. Iac.de Arizo.de ſum. feud.c.
61.col.2. in fi. ergo, vt ſeruetẽ æqualitas
12 vaſſallus † teneẽ alere dominũ egenum,
Surd.de alim.tit.1.q.56.nu.1.3.& 4. ſe-
quiẽ Camillus Salernus loc. cit. litt.E.
verſ.tñ contrarium videẽ verius d.f.228
& licet cõm.opi.ſit in contrarium quod
13 vaſſallus † non teneẽ alere dominum,
di-

dicit Iac. Aluar. in c.1. §. licet vaſſallus,
n.6. ſi de feud. fuer. cõtr. verſ. ergo ꝑ Iac.
de Arizono in d. ſum. quibus mod. ad-
mitt. ſub rubricella, an vaſſallus teneat̃
dominũ egenũ alere, per l.3. §. pen. ff. de
admi. rerũ ad li. pert. vbi dicit cõm. opi.
quẽ ſequit̃ idem tenet Ray. in d. §. licet
vaſſallus, quam com. opi. videt̃ ſequi Io.
And. in add. ad Specul. in d. tit. qui filij
ſint legit. §. 1. verſ. ſed nũquid dñus. vbi
Specul. argum. ad partem, ſed non de-
terminat glo. in l. in condemnatione, ff.
de regul. iur. Iſern. in d. §. licet vaſſallus
poſt nu.4. verſ. nam non tenet̃, ratio eſt
14 ibi, quia vaſſallus † non tenet̃ eripere
dñum à periurio (dãdo ſuum) quod eſt
periculum animæ ſequit̃ Guid. Pap. dec.
57. poſt n.2. ergo nec à periculo corpo-
25 ris, quia anima † præfert̃ l. ſancimus, in
fi. C. de ſacroſ. eccl. cum poſſit venderé
ius vaſſallagij, vnde ſe ſubſtentet nõ po
teſt dici, qd̃ egeat quod eſt neceſſarium
ad alimenta, ſequit̃ Franc. Curt. in trac.
de feud. in 2.p. in 3. col. verſ. & ideo n.9.
Iaſ. in prelud. feud. col. 25. verſ. vlt. cum
qua ẽt tranſit Iul. Clar. in §. feudum q.
26 23. niſi in duobus † caſibus. Primo qñ
dñus facto vaſſalli inops factus eſt, ſm
Iacob. de Ardizon. & Aluarot. loc. cit.
Secundo qñ vaſſallus ſuper abundaret
diuitijs, ſequit̃ Pet. de Greg. d.q.8. n.2.
vbi dicit, ꝙ quando feudum ad eo eſt
oneratum ære alieno ex facto anteceſ-
ſorum ipſius Baronis, ita quod reditus
ipſius feudi vix ſibi ſufficiant ad alimen
ta poterit eo caſu Baro peteret taxari
plactum, ſeu alimenta ſuper reditibus
ipſius feudi, ne ſine culpa ſua priuet̃ de-
bito ſubſidio feudi, & dẽt Baro tantum
ſibi retinere ſuper feudo, ut valeat ho-
norificè viuere, ſm Iſern. in d. conſti. ali
quibus, in fi. Surd. de alim. q.55. n.6. tit.
1. vel ſi in inueſtitura conueniret dñus
ſuper alimentis ſibi præſtandis exiſten-
te neceſſitate, ſm Iſern. & Aluar. loc. cit.
Vel niſi vniuerſa bona in feudaſſet, vel
maximum eſſet feudum, quo caſu tenet̃
vaſſallus alere dñum, ide Aluar. loc. cit.
in fi. Nec obſtat illa rõ quod libertus te
net̃ alere patronũ ergo vaſſallus dñum,
17 qa argumẽtum de † liberto ad vaſſallũ,
& è contra non valet, quia vaſſallus ſi-
ne venia põt vocare in ius dñum, dicit
Clar. in d. §. homicidium, q.25. poſt nu.
1. in fi. & ibi teſtat̃ comm. opi. ſm Alex.
in l. generaliter n.7. de in ius voc. gl. in
d.c.1. §. ſi vero in verb. reuerentia, & ibi
Aluarot. n.8. de mil. vaſſal. qui cont. eſt
quem ſequit̃ Io. Faber in §. & in eum in-
ſti. de actio. Io. Plot. in l.1. C. de Colon.
thraſenſibus lib. 11. & ita practicatur, &
obſeruatur, dicit Clar. loco cit. poſt An-
dream Fachi. controuerſiarũ iuris, c.89
verſ. ſed contraria ſunt. alleg. Ang. in §.
pęnales, n.8. ibidem Faber n.2. Iaſ. nu.
72. fall. nu. 26. Plat. n.157. de actio. Ia-
cob. in d. tracta. de homagijs nu. 26. &
hanc eſſe communem teſtat̃ etiam Bur-
ſat. conſ. 99. nu. 20. Euerard. in loco à li-
berto ad vaſſallum nu.15. Miſinger. cẽt.
4. obſeru. 92. And. Gaill. lib. de pigno.
obſer. 15. n.4. Ferard. in add. ad comm.
opin. Villalobos, verſ. vaſſallus ſine ve-
nia, & dicit gl. in d.c.1. §. ſi vero, in ver.
reuerentia, quod in cõſuetudinibus feu-
dorum non eſt locus his ambagibus, &
18 differunt, vaſſallus, † & libertus, & ha-
bent ſe, vt excedentia, & exceſſa, dicit ẽt
Iſern. in conſt. huius Regni iuris gentiũ
in com. col. 1. f.28. lin.69. & 70. & in §.
19 1. n.6. in fi. quibus mod. feud. admitt. tũ
vaſallus † non conuenitur à dño vltra q̃
facere põt, idem Surd. de alim. q.31. n.6
& 7. ergo & dñus conuentus a vaſſallo
non tenet̃ vltra q̃ facere poteſt, ex quo
20 vaſſallus, † & dñus ad imperiam non iu-
dicantur, tex. in c.1. in fi. de pac. iur. fir.
21 & ſic Baro † debitor ſuo ſubfeudatario,
non tenet̃ vltra quam facere poteſt, ſm
Frecc. loco cit. de ſubfeud. Barto. & in-
ueſt. feud. fol. 221. n.1. lib.1. ratio eſt ibi,
quia contra Baronẽ qñ fit exactio ſuper
fructibus actione pſonali ad inſtantiã
ſui ſubfeudatarij debet tantũ remanere
de fructibus, qui ſibi ꝓ victo ſufficiant,
maximè qñ Baro eſt grauatus mole eris
alieni ſuper feudo ſine culpa ſua, ſed ex
facto anteceſſorum ſuorum, vel onera ip
ſius feudi petit ſibi taxari. Plat. vt ſup.
not. ſuper feudo, vt non teneatur vltra
quam facere põt, Pet. de Grego. de vita
& militia, q.1. n.16. alleg. tex. in l. in con
demnatione, ff. de reg. iur. & Affl. in cõ-
ſti. ſi quis poſt litem 4. col. verſ. ſed iuſta
hoc

hoc quęro de vtili in tit.de pen.cõtu. in
an.lib.1.& dicit Tho.Franz.d.theſis 17.
in fi. ſm Cy.Albe.& Bal.in l. neminem
C.de ſacroſ.eccl.p Schrad.d.c.8.p.9.&
iſto caſu tenet vaſſallus alere dñum ſuũ,
& p conſequens gaudet iſto beneficio,
& melius,non ſolum qñ conuenit à vaſ-
22 ſallo,ſed etiã ab alio,quia ſi miles † gau
det iſto noſtro beneficio ratione mili-
tię, vt not.inf.q.8. ergo,& Baro,qui mi
les eſt,dicit Giurb.dec.118.n.7.c.1. de
cap.conr.c.ſi qs miles de feud. ſin. culp.
non amitt.Iſern.in c.1.in prin.Imp.Lo-
tha.& in c. Imperialem §.prætereа titu.
de prohi.feud.alien.Anna tit. de vaſſal.
decrep.ętat.n.41.42.&43.Bammacar.
c.1.n.1.tit.ſi de feud.de func.milit. Imò
eſt plus quem miles, argu.l.commodis,
23 & ibi dicit Zaſſ. de re iud. & ut † miles
gaudet iſto noſtro beneficio, non ſolũ
qñ exequutio fit ad inſtantiam vaſſalli,
ſed etiam ad inſtantiam alterius cuiuis
24 vis, ſm Frecc. loco cit. ſed miles † hẽt
iſtud beneficium p debitis confectis in
militia, vel occaſione militiæ, ergo Ba-
ro gaudere debet iſto beneficium pro
debito facto in ſeruitio militari, vel oc-
caſione ſeruitij militaris, p alijs autem
25 debitis Baro † inſolidum conueniri po-
teſt, & ita ſeruatᷣ in M. R. C. quod pro
debitis domini feudorum de truduntur
in Carceribus, & ibi manent vſq; ad ſo
lutionem iuſta ritus diſpoſitionem, ſe-
26 cus vero in inſperia † vbi nobiles pro
debitis non carcerantur.

SVMMARIVM.

1 *Compatres, & commatres gaudent beneficio, deducto nè egeat, erga filios ſpirituales.*

2 *Compater dicitur pater ſpiritualis.*

3 *Compater debet alere filium ſpiritualem in ſubſidium, & è contra.*

4 *Filius ſpiritualis tenetur alerem patrem ſpiritualem inopem ſicut patrem naturalem.*

5 *Spiritualis affinitas non eſt minus quam carnalis.*

6 *Pater ſpiritualis eſt præferendus carnali.*

7 *Pater carnalis habet beneficium, deducto nè egeat, ratione reuerentiæ, & alimentorum.*

8 *Vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem iuris diſpoſitio.*

9 *Pater ſpiritualis habet beneficium, deducto nè egeat ratione reuerentiæ, & alimentorum.*

Patri ſpirituali debetur illamet reuerentia, quæ debetur patri naturali.

10 *Filius ſpiritualis non poteſt in ius vocare patrem ſpiritualem ſine venia.*

11 *Compatres non poſſunt beneficio deducto nè egeant renuntiari.*

12 *Beneficium, deducto ne egeat non tranſit ad hæredes patris ſpiritualis.*

AMPLIATIO IIII.

QVarto amplia in cõ-
1 patribus, † & com-
matribus, qui vel q̃
côuẽti côuẽtęq; à fi-
lijs ſpiritualibꝰ gau
dent iſto beneficio,
deducto nè egeant.
Tiraq.in tract.de penis caſ.21.n.10.&
in l.ſi vnquã in verſ. ſuſceperit liberos,
n.27.de reuoc.don.Beat.in tra.de inop.
debit.c.17.n.37.in fi.cũ ſeq.ſequitᷣ Surd.
de alim.p.1.q.78.n.24.Amat.dec.16.n.
4.Gomes in §.pęnales n.24.& ibi Aret.
n.11.& Iaſ.n.25.& 26.de actio.Maſcar.
de prob.cõcl.332.n.11.lib.1.Io.Franc.
Bonacco.in add.ad Iaſ. l.ſunt, qui verſ.
add.quod priuilegiũ.Faber in §.ſunt p̃-
terea,verſ.ſed, & ſi quis col.1. & ibi Io.
de Plat.& Ang.de Aret. col.1. de actio.
Barb. firmauit in repet. l. cum accutiſſi-
mi.col.125.verſ.faciat elegans, C.de fi-
deicom. Monach. de execut. in ueſtib.
d.c.12.n.52. nouiſſimè Muta ſuper cõ-
ſtit.huius Regni Siciliæ,c.188.nu.6. ex
2 quo compater dicitᷣ † pater ſpiritualis,
Bertacch.in repert. in verb. compater.
verſ.12. Bald. in l.1.§. non autem in
14.col.verſ.quæri ſolet de compaterni-
tate C.de cad.toll.Abb.Sicul.in c.ſi vir,
vel mulier poſt n.2.de cogn.ſpir.vbi di-
cit, quòd pater alius dẽt eſſe carnalis,
alius ſpiritualis,& quia illa cognitio ſpi
ritualis,quæ contrahibitᷣ inter cõpatrẽ,
& filium loco parentũ habetᷣ; ideo iura
ap-

appellant eum cõpatrem, c.tua extr. de
cogni. ſpirit. Alex.in l. generaliter poſt
n.5.de in ius voc.& in tantũ hoc eſt ve-
3 rum, quod † compater dẽt alere filium
ſpirituale͂ in ſubſidiũ,& è cõtra, Bald.in
auth.niſi rogati in pen.col.in fi.verſ.ſed
tunc ego quero, C.ad trebell. Boer. dec.
233.poſt n.4.Bertach.d.verb.compater
verſ.12. Io.Fab. in l.1. C. de alend. lib.
Franch.in c.1.de cogni.ſpir. lib.6. Nic.
de Vbald. in tract. de ſucceſs. ab inteſt.
car.3.verſ.7.& vlt.ſpecies.Alex.in add.
ad Bar.in tract.de alim. n.17. Barb.in c.
Raynutius col.39.de teſt.Beninc.in tra.
pauper.ĩ q.8. in 2.ſpec.iud.n.10. Tiraq.
in d.l.ſi vnquam num. 31. Beat.d.quæſt.
17.num.40.vbi dicit quòd ſi pater † ſpi-
4 ritualis paciatur inopiam tenetur filius
ſpiritualis eum alere non aliter quã pa-
trem naturalem, Franch. in d. capit.1.
num.45. poſt omnes Surd. d.q. 11. poſt
nu.5.& ſub nu.6.& 8. ratio eſt ibi, quia
5 † ſpiritualis affinitas non eſt minus, quã
carnalis, gl.in c.dormierit. 27.q.2.c.ita
diligere,& c. ſeq. 30.q.3. vbi dicit̃ ſuſce
ptum de ſacro fonte ita diligere eum, q
ſuſcepit, ſicut patrem, dicit ẽt Cornel.
6 Benin.d.q.8.nu.11. Imo plus † eſt dili-
gendus, & præferẽdus, carnali in exhi-
bitione reuerentiæ, Bart.in l.2. col.7.ff.
de verb.oblig.& dicit Surd.d.q.11.n.9.
7 pater naturalis hẽt iſtud † priuilegiũ,
a filio conuentus, in princ.not.huius q.
ratione reuerentiæ,& alimentorũ, ergo
& pater ſpiritualis conuentus, à filio ſpi
8 rituali gaudere dẽt ex eadem ratione
reuerentiæ, quia idẽ ius, cũ † vbi ſit ea-
dem ratio ibi dẽt eſſe eadem iuris diſpo
ſitio. Lud. Rom.ſing.198. ex quo enim
9 patri † ſpirituali competit iſtud benefi
cium, non ſolũ rõne reuerẽtiæ, ſed ẽt ra-
tione alimentorum, ut ſup.not. p Surd.
dicta quæſt.78. num. 8. & ſic patri ſpi-
rituali debet̃ illamet reuerentia, quæ
debet̃, naturali, Baldaſſar Mongollon
capit.4. nume. 21. & nume. 28. cap.ita
10 diligere 30.q.3. & in tantum hoc eſt ve-
rum, quod filius † ſpiritualis nõ põt pa-
trẽ ſpiritualem in ius vocare ſine venia
pp reuerentiam ſibi debitã. Cornel. Be
nin.d.q.8.n.12.Gomes d. §. pœnales, n.
8.& ibi Iaſ.n.64.& Aret. col.2.Guil. de
Cun.Bal.Ang.Paul.Caſt.Rom.Alex.in
d.l.generaliter n.3.& ibi Iaſ.ff.de in ius
voc.Bertach. loco cit. Phi. in c. poſtre-
mo, pen.col.de appel.Fely.in c.nuntius
de teſt.Ang.& Fulg.in l.adoptiuã, ff.de
in ius vocand. Beat.d.q.17.n.41.
11 Nec renuntiare poſſunt compatres
iſti noſtro beneficio ratione dictæ reue-
rentiæ, quæ ſibi debet̃ not.in pœm.p.2.
verſ. & licet exceptio, ſicut ſocer.&
Ang.de ſocero ad cõpatrẽ valet, ut not.
Alex.in d.l.generaliter poſt n.3.ergo ſi-
cut ſocer non põt huic beneficio renun-
tiare, ita,& cõpater.not.in q.9.p Vic.de
12 Franch. dec.164. quod priuilegium nõ
tranſit ad hæredes patris ſpiritualis, ex
quo eſt perſonale, dicit Beat.d.q.17.

SVMMARIVM.

1 *Pater habet beneficium, deducto nè egeat etiam in bonis dotalibus filia competentibus in quibus pater habet vſumfructum de quibus filia dotari debet, licet alia bona non haberet, niſi nudam proprietatem dictorum bonorum.*

2 *Pater vſufructuarius bonorum dotalium filia competentium de quibus filia habet proprietatem nudam tenetur pater filia dare illud, quod in ſua domo pro alimentis daret.*

3 *Pater propter nimiam paupertatem poteſt vendere filium.*

4 *Qui plus poteſt, & minus poteſt.*

5 *Pater pro reſtitutione bonorum matris pro maritaggio filia ſi non habet alia bona vnde ſe ſuoſq; alat habet beneficium, deducto nè egeat.*

Pater ſi ad pinguiorem futurum peruenerit inſolidum conueniri poteſt.

AMPLIATIO V.

1 QVinto amplia in pa-
tre habẽte bona do
talia tantum in qui-
bus habet vſumfru-
ctum,& eius filiæ cõ
petit proprietas, vt
bona materna, de
quibus bonis filia debet dotari, quia li-
cet

Digitized by Google

cet materna pro maritaggio filiæ pater debet reſtituere, in caſu,quo filia nõ haberet, niſi nudã proprietatem,eę nullus vult ducere eam, cum dicta nuda proprietate. Inno.in tit.de cenſ.& de feud. dicit Io.And.in reper. conſt. comitibus huius Regni mihi fol. 228. col. 1. lin. 48.tamen non condemnabit niſi quantum facere põt habita ratione ne egear, vt ibi Io. And.lin.7. d.l. ſunt, qui ff. de re iud.&l.fi.de dot.promiſſ.iuncta gl.in
2 §. pen. in verſ. ptinent, vel † filiæ illud ſaltem dabit,quod in ſua domo cũ alendo daret, qa de iſto vſufructu relinquit patri vnde te alat, & filios cęteros, vt ibi Io.And. loc.cit. ratio eſt ibi in col.2
3 lin.8. quod ſi † pater pp nimiam paupertatem egeſtateq; filium,vel filiã ven dere põt, l.2. C. de pat. qui fil.ſuos, vt ſup.not. multo fortius bona filiæ, quia
4 ſi põt † plus ſcilicet perſonam põt minus ſcilicet res eius, glo.in d.l.2.verb. ven-
5 diderit ergo pro reſtitutione † bonorũ matris pro maritaggio filiæ ſi non haberet alia bona vnde ſe ſuoſq; alat conuenit quatenus facere poteſt deducto ne egeat, ſed ſi ad pinguiorem fortunã peruenerit in ſolidum conueniri poteſt, ſm glo.in d.l. fi.§.pen.in verſ.pertineat cir.fin. de dot.prom.

SVMMARIVM.

1 *Patronus,ſiue patrona ſi ius admiſerint in ſolidum conueniri poſſunt.*
2 *Ius multis modis admittitur.*

FALLENTIA I.

1 PRimo fallit, quando patronus, † vel patrona ius admiſerint,gl.1.in l.patronus, ff.de re iud. qa tali caſu in ſolidum conueniunt ; quod
2 ius † multis modis admittit, l.fin.& ibi glo.& doct.C.de bon.quæ liber.

SVMMARIVM.

1 *Pater non habet beneficium deducto nè egeat quando filius eſt valde inops, & non habet vnde ſe alat.*
2 *Ordinata caritas incipit à ſe ipſo,filius val de inops excutiendo patrem alijs creditoribus præfertur.*
3 *Repetenti magis faciendum eſt.*

FALLENTIA II.

1 SEcundo fallit † quãdo filius † eſt valde inops, & nõ habet vnde ſe alat, quo caſu põt patrẽ rigide excutere,& non hẽt pater iſtud priuilegium ne conueniat vltra q̃ facere põt, quoniã ordinata caritas incipit à ſe ipſo l. præces, C. de ſer. & aqua. & iſto caſu filius præfert creditoribus, & patrẽ ab eorum manibus liberabit, quia pferendus, qui tractat de damno euitando, l. verum, §. fi. ff. de min. & magis fauendum eſt repetenti, l.matrem, ff.ad Vell. l.qui filium, §.Sabinus, ff. eod. tit. *ſicut* in vxore inope,not.in q.1. fall.4. quam opinionem dicit, eſſe ęquiorem, & ſantiſſimam,& valde piam, Beat. de inope debit.quæſt.17. nu.42.

SVMMARIVM.

1 *Quibus caſibus pater pro filio in ſolidum tenetur, & non deducit, quod ſibi, & ſuis debetur.*

FALLENTIA III.

1 TErtio fallit, quòd pater pro filio in ſolidum tenet,& nõ deducit, quod ſibi, & ſuis debetur in tribus caſibus. Primò ſi pater alteri mandauit,vt contrahat cum eius filio, & ſic actione quod iuſſu,l.1. ff. quod cum eo, Secundo quando aliquis iuſſu patris cũ filio eius contraxit. Tertio,quando pater

ter pro eius filio, qui accipiebat pecu-
niam mutuo fideiuſſit, l. ſi mandator, &
ibi Bald. & Paul. Caſt. C. quod cum eo,
Carol. de Graſſ. dicit in tract. de except.
excep. 27. n. 7. & 9. poſt Pet. de Frideric.
in tract. de mand. ſine clauſ. c. 62. nu. 3.
Ruffred. Beneuent. in tra. de ordine iud.
p. 7. Rub. ad ſenatuſconſ. Maced. nu. 5.

S V M M A R I V M.

1 *Pater in ſolidum tenetur pro filio pro ſumptibus praſtitis in ſtudio quos facere, pater tenebat.*

2 *Pater de peculio tenetur pro ſumptibus filij in ſtudio praſtitis, quos pater neceſſe non habebat facere.*

FALLENTIA IIII.

1 QVarto fallit, quòd
pater pro filio inſo
lidum tenet̃ pro
ſumptibus filiofa
mil. pſtiris in ſtu-
dio, qñ ſumptus
fuit talis, quẽ ne-
ceſſe habebat pr̃
facere, ex quo ad ſtudium miſerat filiũ
l. Macedoniani, C. ad ſenatuſc. Maced.
2 ſecus ſi neceſſe non habebat, quia tali
caſu pater non tenet̃ amplius quã de pe
culio, gl. in d. l. Macedoniani, in verb.
non recuſaret, in fin. Carol. de Graſſ. d.
except. 27. nu. 8. poſt Matth. Colera in
tract. de proceſſ. exequut. p. 1. c. 10. n. 22.

S V M M A R I V M.

1 *Pater inſolidum pro filio tenetur quando pecuniam mutuam in vtilitatẽ patris vertit.*

2 *Pater pro filio in ſolidum tenetur ſi illum prapoſuit negotiationi quaſtuaria de peculio.*

3 *Pater inſolidum tenetur pro filio, ſi habuit officium authoritate publica, ſi non con tradixerit de peculio excuſſo prius filio.*

4 *Pater in officijs publicis pro filio tamquam fideiuſſor tenetur.*

Actio, qua datur contra patrem pro filio ex officijs publicis, an tranſeat contra heredes eo mortuo.

5 *Pater ſi expreſſe contradixit, quãdo filius habuit officium publicum non tenetur in ſolidum de peculio.*

Pater in officijs priuatis de iure ſpeciali non tenetur inſolidum.

FALLENTIA V.

1 QVinto fallit, quãdo fi-
lius familias mutuam
ſibi pecuniam vertit
in vtilitatem patris, l.
ſed, & ſi filiusfam. ff.
ad Macedo. Ruffred.
Beneuent. in d. tract.
de ord. iud. d. p. 7. Rub. ad ſenatuſc. d. n.
5. Pet. Fride. d. c. 62. n. 4. Graſ. de excep.
27. nu. 10. quo caſu pater tenet̃ vſq. ad.
illam ſummam, quam pater ſolebat, vel
debebat miniſtrare, & expendere, & nõ
vltra, vt ibi Graſſ. n. 10. in fi. ſunt, & alij
caſus in quibus pater pro filio tenet̃ in ſo
2 lidum, ſ. qñ pater filiũ pꝑoſuit negotia-
tioni quæſturę, l. ſi mandator in ſum. &
ibi Pau. Caſt. C. quod cum eo Affl. dec.
dec. 308. poſt nu. 13. etiam ſi ignoraue-
rint tale eſſe pꝑoſitum, idẽ Paul. Caſt.
in l. fi. & ibi Iaſ. C. de exerc. & inſti. act.
vbi etiam Saly. licet ibi gl. contrarium
teneat, cui reſpondit Bar. in l. Quintus
Mutius, ff. de mand. Boer. dec. 221. n. 14.
Videndus, vel qñ filius habuit officium
3 authoritate publica reſpicientẽ publicã
vtilitatem, aut cum expreſſa voluntate
patris, aut tacita, quia non contradixit,
& tũc in ſolidum tenet̃ de peculio rei-
publicè de officijs, quæ filio in poteſta-
te deferunt̃ de iure cõi excuſſo tamen
prius filio, l. 2. & ibi glo. ſing. & l. liber-
tus, §. filium ff. ad municip. & l. 1. & ibi
gl. Odoffr. & Io. de Plat. C. de decur. lib.
10. l. ſi filius fam. ff. de admin. rerum ci-
uit. perrin. & l. 1. & ibi Bal. C. de conue-
niend. fiſci debito, Alex. in conſ. 32. col.
3. verſ. 2. principaliter lib. 4. Martin.
Lauden. in tract. de officio princ. §. 98.
& §. 106. Boer. in d. dec. 221. n. 7. & ſub
nu. 8. ratio eſt, quia in officijs publicis
4 pater pro filio tãquã fideiuſſor tenet̃, per d.
l. 2. & dicit Boer. dec. 217. poſt n. 11. in fi.
& an poſt mortem patris cohęredes te-

neanſ iuſta l.ſi vni.§.idem ſcribit, ff. de fam.ercifc.& l.Lucius, §. idem reſpondit,ff.ad municipal.videndus, Socy. in conſ.31.col.6. in ver.quãuis,lib.j.ſecus
5 ſi pateret expreſſe contradixerit,Boer.d. dec.221.n.3. vel de iure ſpeciali in priuatis officijs,l.j. in fi.C.de muner.& honor.& ibi Ludo.Bolog. in primis interpretationibus, dicit & Boer.d.dec.221. n.8.& quia iſta materia non eſt præſentis ſpeculationis videnda.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, ex contractibus celebratis tempore patriæ poteſtatis effectus ſui iuris,aut in adoptionem datus,vel inſtitutus vltra legitimam ſibi debitã non poteſt conueniri niſi quatenus facere poteſt deducto nè egeat, & deducit quod debetur alijs creditoribus priuilegiatis, & illud quod debet poſtquam factus eſt ſui iuris.& n.5.& 9.*

2 *Filiusfamilias effectus ſui iuris nouus homo eſt.*

3 *Filiusfamil. priuilegiũ deducto ne egeat habet miſerationis cauſa, & ſumma æquitate.*

4 *Donator detrahit omne æs alienum niſi ſimili cauſa debeatur.*

5 *Filiusfamilias effectus ſui iuris non detrahit, niſi debitum magis priuilegiatum,& debitum per eum poſtea factũ.*

6 *Filiusfamilias habet beneficium deducto nè egeat etiam contra creditorem pauperem, & in maiori paupertate conſtitutum.*

7 *Qui reuelatur in vno in alio grauatur, & è contra.*

8 *Filiusfamilias effectus ſui iuris habet beneficium, deducto ne egeat.*

9 *Mutuans pecuniam filiofamilias,mortuo patre contra heredes habet actionem inſolidum cum effectu ſi non eſt hæres vltra legitimam.*

10 *Libellus contra habentes beneficium, deducto nè egeat, inſolidum fieri poteſt, ſed in quantum facere poſſunt condemnari debent.*

11 *Filiusfamilias hæres inſtitutus ex parte non modica, in ſolidum conueniri poteſt.*

Filiusfamilias inſtitutus pro hæreditaria portione habet beneficium, deducto nè egeat. ibid. nu. 11.

12 *Modica pars quomodo conſideretur.*

13 *Filiusfamilias beneficio,deducto ne egeat renuntiare poteſt.*

14 *Filiusfamilias effectus ſui iuris habet beneficium,deducto ne egeat, non obſtante quod inſolidum, condemnatus fuit tempore patriæ poteſtatis.*

15 *Beneficium,deducto ne egeat,habet locum contra actionem iudicati non obſtante ſtatuto dictante quod nulla exceptio obijci poſſit.*

16 *Exceptio nulla opponi poteſt in Regno Siciliæ contra inſtrumentum habens viã executiuam.*

17 *Exceptio,deducto nè egeat, non eſt contra inſtrumentum, ſed ad moderandam executionem.*

18 *Beneficio, deducto nè egeat filiusfamilias poteſt renuntiare.*

L. AIT PRAETOR.

In eum, qui emancipatus, aut exhæredatus erit,quiuè abſtinuerit ſe hæreditate eius, cuius in poteſtate,cum moreretur, fuerit; eius rei nomine, quæ cum eo contracta erit, cum in poteſtate eſſet, ſiue ſua voluntate, ſiue iuſſu eius in cuius poteſtate erit,contraxerit; ſiuè in peculium ipſius, ſiue in patrimonium eius, cuius in poteſtate fuerit, actionem cauſa cognita dabo in (id) quod facere poteſt;& ſi citra emancipationem ſui iuris factus ſit, vel in adoptionem datus deinde pater naturalis deceſſerit; item ſi quis ex minima parte ſit hæres inſtitutus; æquiſſimum eſt, cauſa cognita etiam in hunc dari actionem in id, quod facere poteſt.

QVÆ-

QVÆSTIO VI.

1 FIliusfamilias † effectus ſui
iuris tam per emancipatio
nem,quàm ꝑ dignitatem,
vel ſi exhæredatus, vel in-
ſtitutus,& abſtentus,vel ſi
in hęreditate nō erit niſi nudum nomē,
aut in adoptionem datus fuerit, vel in
modica parte hæres inſtitutus fuerit nō
tamen vltra legitimam ſibi debitā de iu
re, ex contractibus celebratis tempore
patriæ poteſtatis,non pōt conueniri ni-
ſi quatenus facere pōt, deducto ne e-
geat,l.ait prętor ff.quod cum eo; vt ſup.
poteſt ēt deducere quod debeṫ alijs cre-
ditoribus priuilegiatis,& illud,quod ab
eo debeṫ poſtquā factus eſt ſui iuris,tex.
eſt in l.ſed an hic detrahi debeat ff. eo.
& gl.in dicta l.ait prętor,vbi Cy.Bar.&
Paul.Caſt.n.2. facit l. ſi ex alio contra-
ctu,& ibi Bal.C.quod cum eo,Salyc. in
d.l. ait prętor, & in l.ſi filius, ff. eod. Io.
de Plat.in §.ſunt prætoriæ,in fin.de act.
l.interdum,ff.de re iud.Brun.de ceſſ. bo
nor.q.3.princ.n.8.Flamin. Cartar. dec.
7.n.1.Socy.in ſuis reg.iur. 159. verſ. ta-
men ſi à patre emancipaṫ, Carroc.exce-
ption.25.n.64.fol.52. Paſqual.de patr.
poteſt.c.9.n.17.fol.209.& f.377. lib.2.
Marc.Ant.de Amat.dec.16.nu.9. Vinc.
de Franc.dec.182.poſt n.5.Cepoll. cau-
thel.14.Felic.de ſociet.c.6.n.20. Vrſill.
ad Afl.dec.208.n.20.Tuſc.tom.3.lit.E
concl.382.n.21.Carauit. Rit.166.n.79.
ſm eū n.7. Minad.conſ.17.n.4. Tarta-
gl.in prax.ciuil.c.j.n.30.ī fi.Gaſp.Beat.
de inop.debit.c.4.n.24. Giurb. dec.42.
n.1.& ꝑ totā,Mut.dec.94.n.4. Ant. Mo
nach.de execut.in veſtib.c.12.n.83. ra-
2 tio eſt,quia † effectus ſui iuris nouus ho-
mo eſt,vt Franch.d.dec.182.n.5.& dec.
70.& dec.164.& 721. & ꝑꝑ mutatū eo-
rum ſtatum,Giurb.d.dec.42.poſt n.10.
Surd.de alim.q.78.n.36.Pariſ.conſ.94
n.43.vol.1.Cartar.d.dec.7.n.10.ex quo
3 dicunt aliqui quod † iſtud beneficium
fuit conceſſum filijsfamilias miſeratio-
nis cauſa, & ſumma æquitate, Azo. in
ſumma C.qui bonis ceder.poſſ. in prin.
Pet.de Vzol.in tractat.ſeu pract.art. no
tariat.in Rubr.de filiofa.Franch.d.dec.
182.n.7.not.Rouit.ad prag.Regn.Nea
pol.tit.ad Maced.n.25.Giurb.d.dec.42
n.6.ſed n.18.19.20.contrarium dicit Pa
riſ.conſ.94.n.43.vol.1. Carta.d.dec.7.
7.n.10.q̄a ſe obligant reuerentia pater-
na,ut ibi Franc.Alber.de Roſat. in l.Pō
ponius n.4.l.2.& ibi Bar.ff.de neg.geſt.
nec obſtat illud quod ꝑ Doctores dicit̄
in l.inter eos §. is quoque ff.de re iudic.
quod æs alienum non detrahit niſi do-
4 nator, quia † donator detrahit ęs alie-
num niſi ſimili cauſa debeaṫ, & notaui
5 inf.q.12. Sed † filiusfamilias effectu ſui
iuris, non detrahit niſi debitum magis
priuilegiatū,& debitū poſtea factū, ut
gl.in d.l.ſed an hic,in verſ.rationē.in fi.
6 ff.quod cum eo,& ibi Bar.& huiuſmodi
priuilegium hēt filiusfamilias ēt contra
creditorem pauperē, & in maiori pau-
pertate conſtitutum,Pariſ.conſ.94. n.5.
vol.verſ.procedunt iſta Bal.in l.2.nu.5.
C.quod cum eo,Alex.ad Bart. in Rubr.
C. quod cum eo, Bertach. in verſ. filius
cōueniṫ verſ.25.& Brun. loco cit.magis
cōem dicit Surd.de alim.tit.1. q.78.nu.
n.36.Giurb.d.dec.42.n.2. 3. & 6. Bald.
in d.l.2. poſt n. 5. in fi. ratio eſt ꝑꝑ mu-
tationem ſtatus,& quia † creditor rele-
uaṫ in vno,ſ. quod reſtituiṫ ſibi actio vti
lis contra filium,ſm Bar.in Rubr. quod
cum eo, vnde in alio grauari dēt,quia q̃
in vno releuaṫ,in alio grauaṫ, & ē con-
tra,Ancha.conſ.411.poſt n.5.in fi.l.eum
qui ff.de iureiu.auth.contra propriā C.
de non nu.pec.& l.1.ff.ex quib.cauſ.ma
ior.Bal.in l.2. C.quod cum eo, Alex.in
add.ad Bar.in Rubr.quod cum eo, ff. &
8 † ſic filiusfamilias effectus ſui iuris gau-
det iſto beneficio, vt ſup.notaui,& dicit
ēt Bar.in l. ſi filiusfamilias ſolu.matri.l.
deniq; §. ſed vtrum verſ. proinde ff.de
minorib.25.ann. ēt ſi vna cum patre ad
ſororis dotem ſe obligaſſet, & ita fuit
deciſum ꝑ M. R. C. & ꝑ Conſiſtorium
ſnīa ꝑdicta cōfirmata, ut refert Giurb.
9 dec.45.in fi. & notaui q.14. & mutuan-
ti pecuniam filiofamilias mortuo patre
cōpetit actio contra hęredē patris in ſo-
lidum cum effectu, & contra ipſum filiū
in ſolidum, ſed non cū effectu ſi non eſt
hęres ultra legitimam ſibi debitā de iu-
re naturæ,l.nā & ſi parentibus, de inoff.

teſta. tex. & Doctores in l. quoniã prio-
ribus,& l.quoniã nouella,C.eod. tit. &
ſ. not. in prin.rõ eſt, ꝗa hẽt iſtud bene-
ficiũ,Paul.de Caſt.in l.pater filio,ff.qđ
cũ eo, niſi pecuniam creditã nõ in cauſã
patris,ſed in ꝓprios vſus magno diſpen
dio cõſumpſerit,non enim eſt ęquitatis
benignitas, quæ beneficiũ hoc tribuit
filijs familias,dixit Giurb.dec.43.n.16.
ex Azo.in ſumm.titu.qđ cum eo,Pariſ.
d.conſ.94.num.43.vol.1. Carta.d.dec.
7.nu. 10. & ſic filius familius beneficiũ
iſtud ſibi debitum nõ ammittit,ſi credi-
tã cũ Patris ſui voluntate ſibi pecuniã,
in rem patris conuertit,& ita fuiſſe iudi
catũ in fauorẽ filij, refert Giurb. d. dec.
10 43.n.34.in fi.& † iſto caſu libellus, tàm
cõtra filiũ, q̃ contra oẽs alios, iſtud be-
neficiũ habentes põt fieri in ſolidũ, ex
quo nõ eſt neceſſe ponere in libello, in
quantum facere poteſt, Campeg.in tra.
de dot. quæſt.240. par.3. ſed in quan-
tum facere põt condẽnari dẽt, Bart.in l.
maritũ,n.3.ff.ſolu.matr.& in l.ſunt, qui
n.13.ff.de re iudic. l.pen. ff.quod cũ eo,
vbi Bald.& Gugl.de Cun. l.ex diuerſo,
§.fi.ff.ſol.matr.l.Neſennius §.fi. ff.de re
iud. Bart.in l.ſi dubitet,ff.de fideiuſſ. rõ
eſt, quia cũ venerit ad pinguiorem for-
tunam libellus non erit iterum faciẽdus
Gugl.de Cun. in d. l. pater filio, & ibi
Paul.Caſt. & Bart.in d.l. ſi dubitet §.fi-
liusfamilias,in prin. verſ. quæro autem
verum,idem Bart.in d.l.maritũ,n.13.&
& ibi Salyc.& ĩ d.l.ex diuerſo n.11.Bal.
in d.l.2.C.quod cũ eo, Iac. Butr. in d.§.
p̃terea,idem Bar.in l.verum ff.ꝓ ſoc. Si
11 vero † ex parte nõ modica hæres filius
ſcriptus ſit,in ſolidum cõueniri põt, niſi
fuerit inſtitutus ꝓ hæreditaria portio-
ne,ꝗa interdũ hẽt beneficium ne conue
niat vltra quam facere põteſt, vt tex. eſt
& ibi Bar. in d.l. ſed & ſi, & dẽt conue-
12 niri inſpecta illa parte modica;& † pars
an ſit modica, vel non, conſideratur quò
ad debitum,nõ quò ad ſubſtantiam par
tis hæreditatis,dixit gl. in d.l.ſed, & ſi,
13 verſ.conueniri. Et an † poſſit filiusfami-
lias tali beneficio renuntiare, inf. n.18.
14 Item † filius familias effectus ſui iuris
hẽt iſtud noſtrũ beneficiũ ſi tpe patrię
poteſtatis inſolidum fuerit condẽnatus
ꝓ debito per eũ cõtracto,ꝗa iudicati a-
ctio,in id quod facere põt, dãda eſt l. ſi
filiusfamilias, in fi. ff.qđ cũ eo: ex quo
tali caſu non inſpicitur tpus quo lata fuit
ſnĩa,ſ. patrię poteſtatis quo tpe nõ ha-
bebat iſtud beneficiũ,Pau.Caſt.in l.ait
p̃tor poſt n.2.uer. ſecũdo requirit, & ibi
gl. in verb.ait p̃tor ff.qđ cũ eo, Pariſ. d.
cõſ.94.n.12.43.53.& 64.vol.1. Minad.
cõſ.17.n.5.Giurb.poſt alios d.deciſ.43.
n.22.ſed tpus quo ſit exequutio: quia li
cet primo tpe nõ eſſet in ſtato quo poſ-
ſit ſibi cõpetere, ſi tñ reperiatur, ſecundo
tpe ſui iuris, põt illud opponere, ſm Ca
15 ſtrenſ.loc.cit.cũ † iſtud beneficiũ habeat
locũ ꝯ iudicati actionẽ, ẽt ſi eſſet ſtatu-
tũ,dictãs quod cõtra inſtrũm guarenti-
giatũ,ꝑ qđ filius reperitur obligatus, nul
16 la exceptio objici poſſit, ꝓut eſt ĩ Regno
Siciliæ noſtro,ꝗ contra inſtrũm haben-
tẽ viam executiuã nulla exceptio oppo-
ni poſſit,niſi realis ſolutionis, cap.Ritus
17 102.Reg.Alfonſ. ratio eſt,ꝗa † iſta exce-
ptio nõ eſt ꝯ inſtrũm,nec eius executio-
nem, ſed ad moderandã executionem,
vt not.ſ.in 1.p. procœm.& 2.p. ampl.1.
cir.fi. tex.eſt ĩ d.l.ſi filius familias, & ibi
Bar.& Caſtrenſ. Felyn.in c.exceptionẽ,
col.14.verſ. itẽ fallit, de except. Roma.
conſ.300.Socy.conſ.221.col.5. Pau.Ca
ſtr.in l.ſi poſt n.5.uerſ.item ſequitur, & ibi
Bal. n.15. ubi ẽt Doctores, C. de iur. &
fact.igno.Ang.& Imol.in l.ſi fideiuſſo-
res §.idem rñdit ff.de fideiuſ.vel ſi filius
poſt contractũ fuerit emãcipatus, quia
nõ inſolidũ, ſed quatenus facere põt cõ
ueniẽdus eſt, Bal.in l.ſi ex alio, C.quod
cũ eo,vbi mutatio ſtatus ęquiparatur mor
ti patris,& emancipationi,ſequitur ibi Sa
lyc.Carpan.ad ſtat.Mediol.416.n.208
Cepoll.d. cauth.14. Carau.ad d.pragm.
Neap.tit.ad Maced.§.12.nu.63. vſq; ad
71.Giurb.d.dec.403.n.23.niſi dolo fe-
cerit, idem Giurb.d.dec.43.nu.24.per
Tuſc.d.cõcl.382.Soc.in ſuis reg.iur.re-
gul.16.Caroc.dec.1.n.15. Pariſ.d.conſ.
94.vol.1. & ex hoc notatur quod emanci-
patio nõ eſt faciẽda incõtinẽti, ſed poſt
aliquod ſpatiũ,ut dixit ibi Giurb.d.de-
18 ciſ.43. poſt n.24. in fi. & † huic priuile-
gio filius renuntiare põt, dixit Frãc. de-
ciſ.104. n.7. Giurb.dec.42. nu.8.& 14.

Al-

Alber.in Rubr. quod cum eo, Pariſ. cõſ. 94.n.45. Carau. Rit.166.n.79. Topat.li. 1.var.tit. quod cum eo, col.2. rõ eſt, quia quilibet põt fauori ſuo renũtiare, l.ſi Iudex, C.de minorib. l.ſi q̃s in cõſcribẽdo C.de pact. Frãch.dec.540.n.40. Giurb. loco cit. n.8. poſt multos. Et ſic non obſtant Doctores dicẽtes quod iſtud beneficiũ eſt cõceſſum filijs familias miſerationis cauſa, ut ſup. dixi: primo, quia beneficiũ miſerationis cauſa cõceſsũ à miſerabili renũtiari nõ põt, Giurb. d.dec. 42.n.5. poſt multos: ſecundo, q̃a ſi iſtud beneficiũ cõceſſum miſerationis cauſa filijsfamilias eſſet, nõ admitteret̃ aduerſus actores eiuſdem paupertatis, & conditionis, ſecũdũ Bal. in d.l.2.n.5. Giurb. d.dec.42. ſub n.3. Bar. in l. maritũ, nu.4. ff. ſol. matr. ibi Alex. & Zaſ. nu.20. Barb. n.97.n.12. Ladere. conſ.30.n.70. Coſta ſubſid. reme.28. arg.n.7. Marc. Ant. Genuenſ.c.3.nu.14. in prax. Archiep. dicit mag.com. Surd. de alim. tit.1.q.78.n.34 & 36. ratio eſt iſta, nã cum actor, & reus ſunt eiuſdẽ priuilegij, potẽtior eſt actor, q̃ certat de dãno euitãdo, q̃ reus, q̃ certat de alterius debito retinẽdo, arg. l. nõ dẽt actori, ff. de reg. iur. §. in re, & l.2. §. ꝓinde, de eo quod cert. loc. & de iur. delibe. l. fi. §. ſi vero creditori, in fi. & not. i q.j. fall.4. ſed ꝑ iſtud priuilegiũ eſt ꝓuiſũ filijsfamilias, & eorũ creditoribus, & vtriſq; cõſuluit ꝑtor cũ viderit ꝯhentes cũ filiofam. eſſe deceptos, q̃a ex iuris diſpoſitione filijfamilias ſui iuris effecti, ad nihilum tenerent̃, ꝑ tex. in l.2. §.1. ff. de capit. diminu. & ne creditores ſint in dãno, ſtatuit ꝑtor, q̃ nõ ſolidũ, nec in virilẽ, ꝑut de iure ciuili, ſed eatenus quatenus facere pñt, q̃a ſatis eſt actori quod ꝯ iuris rigorẽ agat, modificato modo, dixit Bal. in d.l.2.n.5. in fi. Odoff. in Rubr. quod cũ eo, & Bar. & Caſtr. ibi Franch. d.dec.182. & 221. num.10. quos ſequit̃ Giurb. d.dec.42. no.10. & ſic filiusfamilias põt expreſſe cũ iuro iſti beneficio renũtiare, & ita deciſum fuit ꝑ M.R.C. ut dicit Giurb. d.dec.42.n.30. in fi. Nec obſtat generalis renuntiatio facta cum iuro, q̃a non eſt veriſimile quod voluerit per tale iurum ea tollere, q̃ in eius fauorẽ ſunt introducta; & licet iurum maius addat robur, legis tñ authoritatẽ nõ tollit, quæ ſemper intelligit̃ excepta, c. venientes de iureiur. l. fi. vbi Bart. ff. ad municip. Oldr. cõſ.97. Giurb. poſt alios dicit d.dec.42.n.19.28. & 29. & notaui in q.1. fall. vltima, in fine.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias maritus ſoluto matrimonio habet beneficium, deducto nè egeat.*

AMPLIATIO I.

1 PRimo † amplia in filiusfamilias marito, q̃ ſoluto matrimonio actione de dote cõuctus nõ exigit̃, vltra q̃ facere põt, deducto nè egeat, Bapt. de S. Blaſ. de priuileg. dot. cẽt.1.n.81. Bar. in l. ſi filio la 2.nu.2. §. ſi cum dotem, ff. ſol. matrim.

SVMMARIVM.

1 *Filius patri non tenetur vltra quàm facere poteſt deducto nè egeat. ampl. etiã in matre. nu.2.*

AMPLIATIO II.

1 SEcundo † amplia in filio obligato patri, qui non tenet̃ patri vltra q̃ facere põt, gl. in l.2. C. quod cũ eo, tex. in §. ſed, & ſi q̃s, & ibi Io. Oinot. n.1. verſ. ẽ cõtrario de actio. arg. l. ſi dubitet̃ §. filius, ff. de fideiuſ. Surd. de alim. p.1.q.78.n.5. Paſq. de patr. poteſt. d.c.19 n.17. & ſeq. & Carroc. de except.25. Monach. d.c.12.n.45. Amat. d.dec.16.n.9. Theſſau. dec.113. ratio eſt ibi, quia in filio militat ratio excipiendi de dolo,
2 quæ militat in patre erga filium, nec matri filius tenet̃ vltra quã facere põt ꝓ dote illi debita, nec carcerari poteſt, gloſ. in l. liber captus in verb. conceſſo, & ibi Bal. C. de captiuis, & notaui in q.3.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Libertus contra patronum habet beneficium, deducto nè egeat.*

AMPLIATIO III.

1 Tertio † amplia in liberto, qui cōtra patronū hēt ēt huiuſmodi noſtrum beneficium q̄ cōueniri nō pōt vltra q̄ facere pōt, deducto nè egeat, gl. in §. ſed, & ſi quis, & ibi Io. Oinot. n.3. in fi. vbi etiam Zaſ. nu.4. de actio. Surd. de alim. p.1. q.78. n.8.

SVMMARIVM.

1 *Filius, cuius pater bonis ceſſit, habet beneficium deducto ne egeat. contra nume. 5.*

2 *Filius cuius pater bonis ceſſit, etiam ſi nō confecit inuentarium, non tenetur in ſolidum.*

3 *Filius repreſentat perſonam patris.*

4 *Hæres, & defunctus vna, & eadem perſona cenſentur.*

5 *Beneficium, deducto nè egeat, eſt perſonale, & ad hæredes non tranſit.*

AMPLIATIO IIII.

1 Quarto amplia in filijs illorum, qui bonis ceſſerunt, conuētis, ut hæredibus patris à creditoribus, quia gaudēt beneficio ceſſionis bonorum, ut eorū pr̄ gaudebat, Bal. in l. fi. de ceſſio. bon. Muta ſuper c. Regni Siciliæ c.190. n.1. & per conſequēs gaudent iſto noſtro beneficio, q̄a qui bonis cedit, de bonis poſtea acquiſitis tenet in quantum facere pōt, deducto ne egeat, ut j. not. q.13. p̄ l. is qui bonis ceſſerit, ff. de ceſſio. bon. ſed filij hæredes gaudent beneficio ceſſionis, ſicut eorū pr̄, ergo de bonis poſtea acquiſitis per eorū patres, hēnt iſtud beneficiū: q̄a iſtud beneficiū eſt conceſſum rōne ceſſionis bonorū: &
2 in tantū hoc eſt verū, q̄ † ſi non confecerunt inuentarium, in ſolidū tñ non tenenī; quia oīa fuerunt conſignata creditoribus in ipſa ceſſione bonorū, Bal. in d.l. fi. & Muta d.c.190. & filij ſuccedunt in bonis poſtea acquiſitis in q̄bus
3 pr̄ hēt iſtud beneficiū, ergo & filij, † qui rēpſentant pſonam patris, l. fi. §. ſi quis, C. de nupt. l. cum ſcimus, C. de agric. &
4 defunctus, † & hæres vna, & eadem perſona cenſenī gl. & Doctores in l. fi. C. de hæred. inſtituen. & ſi defunctus ſuper dictis bonis habebat iſtud beneficium ergo, & hæres: ſed cōtrariū tenet Brun. de ceſſio. bon. q.6. q.4. princ. poſt n.9. ratio
5 eſt ibi, quia iſtud beneficiū eſt pſonale, & ad hæredes nō tranſit, & not. ſup. q.3. in princ. verſ. & iſtud beneficium.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias obligatus pro licito contractu tenetur inſolidum.*

FALLENTIA I.

1 Primo † fallit quando filiusfamilias ſe obligauit pro licito cōtractu, quia inſolidum obligatur textus eſt, & ibi Saly. in l. ſi ex alia, C. quod cum eo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias contrahens matrimonium faciens ſe patrem familias cum iuramento ammittit beneficium, deducto ne egeat, ratione doli.*

2 *Lex, ſeu ſtatutum non ſuccurrit doloſis, ſed deceptis imbecillitate conſilij.*

3 *Legem non inuocat qui in eam cōmittit.*

4 *Debitor, negans debitum, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

5 *Fideiuſſor, negans fideiuſſiſſe, non gaudet beneficio excuſſionis.*

Negans an gaudeat beneficio Macedoniani. ibi. nu. 5.

6 *Filiusfamilias, decipiens creditorem proprio dolo, non gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

Can-

7 *Cauſa iuſta mendacÿ non facit amittere beneficium.*

8 *Debitor negans ex cauſa iuſta debitum, ſi ante ſententiam ſe pœnituit, gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

9 *Sciens decipi non videtur.*

FALLENTIA II.

1 SEcundo † fallit ſi filius familias mentitus eſt cū ꝯherēt cū aliquo, ſe patiē familias eſſe ꝓprio dolo dicens aīo decipiēdi, ſicut minor qñ animo decipiē di ſe maiorē dixerit cum iurō, quia tunc dolus non debet ꝓdeſſe, dixit Milanen. dec.13.n.20.29.& 30.lib.2.Ang.firmat

2 in conſ.160.n.5. mouet rōne quia † lex vel ſtatutū non voluit ſuccurrere doloſis, ſed deceptis imbecillitate cōſilij ꝑꝑ ætatis lubricū, Socy.iun.conſ.30.n.47. Lambert.in tract.de contractib.gl.8. n. 64.&75.Ruy.conſ.103.n.413.n.4.Maſcar.de ꝓbat.cōcl.102.n.73.lib.2.Odd. Sfort.de reſt.in integ. q.24.art.6. & eo caſu effectus ſui iuris inſolidū tenet l.cū qui,& ibi Bar.& Paul.Caſt.& l.ſed,& ſi ex parte, verſ.vr puta, & ibi glo.in verſ. ꝑꝑ mendatiū,ff.quod cū eo,Giu b.dec.

3 43. n.1. ratio eſt, quia † non inuocat legem, q in eam cōmittit, ut ibi gl.& l.auxilium, in fi.ff.de minorib.& ſic punitur mendaciū, l.qui cū ſe,ff.de re iud.l.quid enim,ff.de dolo,l.fi. C.de calumn.text. & gl.in l.j.C.ad Maced. Carol.de Graſ. in tract.de except.excep.17.n.16. vbi di

4 cit, ꝙ † debitor, negans debitū, nō gaudet beneficio ceſſionis bonorū, Affl.dec. 379.n.1.Soc.in ſuis regul.iuris reg.343 in 7.fall.Neuiz.conſ.59.n.8. Brun.à Sole q.9.n.27. Brun.de ceſſ.bon.q.2. prin. n.1.& 2. ſicut † ēt in fideiuſſore, q negat ſe fideiuſſiſſe, q a non gaudet beneficio excuſſionis, Angel.in l.ſi fideiuſſor,ff.de fideiuſ.Bal.in auth.ꝯ qui ꝓpriam,C.de non num.pec. Grat.conſ.163.n.44. lib. 2.Aſin.in pract.execut.§.21.c.2. ampl.j. 22.ampliationis pricipalis : licet Spec. dicat in §.4. verſ. hoc ēt, ꝙ tali caſu pōt vti beneficio Macedoniani in tit.de ex. cep.;& ī §.8.verſ.item eſt nulla de actor. Bertac.in verb. filiusfamilias conuenit,

5 6 verſ. pen.& ꝙ † filiusfamilias decipiēs creditorem ꝓprio dolo, non gaudeat beneficio, dicit Alex.in cōſ.109. poſt n.13 verſ.rū fallit lib.4. vbi filiusfamilias, decipiens creditorē, nō gaudet beneficio ſtatuti, Giu b.d.dec.43.n.1.& 3.Franc. dec.264.n.11.& 16.& dec.221.n.13.Pariſ.conſ.94.n.8.13.43.& 54.uol.4. Vrſil. dec.308. nu.20.Ferrett.cauth.14. Carroc. dec.1. n.15. Imò ſi ex ſola culpa filiusfamilias faciat, à beneficio excludetē, ex Crott.dixit Pariſ.d.n.13.ſecus qñ

7 † ad eſt iuſta cauſa negādi, Bal.in l.1.C. qui bon.ceder.poſſ.c.cū quis in ius ſuccedit de reg.iur.in 6.Affl.d.dec.379. n. 2.vbi dicit, ꝙ fuit uotatū in Conſilio qđ

8 † qñ debitor hēt iuſtā cauſam negandi, & ante ſententiā pœnituit, & confeſſus fuit debitū, dicendo ſe ciuiliter, & naturaliter teneri, gaudeat beneficio excuſſionis bonorū, & notaui q.1.fall.6.vel ſi aduerſarius, cum quo filiusfamilias ꝯhit, ſcit filiumfamilias eſſe: ratio eſt, q a

9 † ſciens decipi non vr̄, Milanenſ. d.dec. 13.n.32.ꝑ Lambert.d.gl.8.n.75.& not. glo.1.in d.l.1. C. ad Macedon.etiam ſi interuenerit iuramentum, Maſcard. d. concl. 162. nu.83.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, effectus ſui iuris, pro ſuis debitis contractis ex delicto tempore patriæ poteſtatis, non gaudet beneficio deducto nè egeat.*

FALLENTIA III.

1 TErtio † fallit ꝙ filiusfamilias effectus ſui iuris ꝑ ſuis debitis ante ꝯtis ex delicto, nō gaudet iſto beneficio, l. ſed & ſi ex parte, & ibi gl. in ver. ex delicto ff.quod cū eo, gl.in l.3.& ibi Bar.C.rerū amorar.idē Bar. in l.maritū in 1. oppoſ. ff.ſol.matr. & ratio eſt ſupra dicta, quia non inuocat legem, qui in eam cōmittit gloſ. in d. l. ſed, & ſi, & notatur in præcedenti fall. Socyn.regul.157. fall. 1. l.ſed, & ſi ex parte, §. quamquam ff. quod met. cauſ.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias conuentus poſt longum tempus infra quod tẽpus facere potuit, & dolo deſiit, non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA IIII.

1 Quarto † fallit niſi poſt longũ tpus vel multos annos conueniaĩ infra quod tpus facere potuit, & deſijt dolo facere poſſe, q̃a in iſto caſu non gaudet iſto noſtro beneficio, & in ſolidũ conueniĩ, l.ſed, & ſi ex parte, §.ſed an etiam, & ibi gl. in verb. habendum eſſe, in prin. ff. q̃d cum eo, Monach. de exequut. in veſtib. d.c.12. poſt nu.57. alias ſecus ſine dolo, & iſtud tpus longum remittiĩ arbitrio Iudicis, vt ibi gl. in fi. ſecundũ Accurſ.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, effectus ſui iuris in continenti poſt contracta debita non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

2 *Imperator recipiens Coronam Romæ liberat Præfectum à debitis ſuis ex conſuetudine.*

3 *Præfectus Romæ contrahens debita multa, ſciens Imperatoris aduentum non eſt liberandus ab Imperatore à debitis.*

4 *Dolis, & fraudibus eſt obuiandum.*

FALLENTIA V.

1 Quinto † fallit niſi filius familias incontinenti poſt cõtracta debita faciat ſe emancipari; quo caſu nõ gaudet iſto beneficio, Soc. reg.157. fall.2. Monach. de exequut. in ueſti. d.c.12. poſt nu. 17. ratio eſt, q̃a præſumiĩ dicta debita contraxiſſe in fraudem, & ſequẽs emancipatio ipſum non iuuat, l.j. & ibi notat Bar. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſ. fuerit, ubi

2 dicit, ꝙ de conſuetudine eſt, ꝙ † qñ Imperator recipit Coronam Romæ, liberat præfectum Vrbis ab oĩbus debitis ſuis,

3 & † ſi præfectus, ſciens de aduentu Imperatoris, ꝯxit multa debita, Imperator non teneĩ eum liberare ab illis debitis, & ad hoc allegaĩ tex. in l. oĩa, §. cum ita legaĩ, ff. de legat.2. & in l.ꝯ legẽ, & quod ibi notaĩ p Doctores de leg. & ſcnat. p rationem prædictã, quia in fraudẽ p̃ſu-

4 miĩ, & † dolis, & fraudibus obuiandũ eſt, Io. Griuell. dec.48. nu.1. Molfeſ. ad conſue. Neap. p.2. q.5. nu.23. tit. de bonis. Franc. dec.439. nu.76. not. q.7. poſt num.19. per Giurb. dec.43. poſt n.17. & dec.36. num.6.

SVMMARIVM.

1 *Creditores cõtrahentes cum filijsfamilias ratione bonorũ patris, qua ad eum deuentura ſperant omnia conſequuntur, & filius, nil deducit.*

2 *Filius, nec conueniri, nec carcerari poteſt vltra bona, qua habuit quorum creditores cum eo contraxerunt.*

FALLENTIA VI.

1 Sexto † fallit in filiofamilias, qui habuit bona paterna quorum cõtẽplatione cõtraxerũt creditores, ſperantes ea deuenire ad filium, quo caſu conueniĩ filius vſq; ad vnicum nummũ, ex quibus nihil deduce-

2 re poteſt, ſecus vltra ea bona, quia nec cõueniri, nec carcerari p̃õt, Paul. Caſt. in l. ait prætor, uerſ. in bonis autem col. 2. ff. quod cum eo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias ſui iuris effectus non habet beneficium, deducto nè egeat, ſi tempore, quo contraxit, habebat bona caſtrenſia, vel quaſi, aut bona aduẽtitia.*

FALLENTIA VII.

1 Septimo fallit in filio familias, qui tẽpore quo cõtraxit cũ creditoribus, habebat bona caſtrẽſia, vel quaſi, aut bona aduentitia in quibus ſui iuris effectus non hẽt beneficium noſtrũ, deducto nè egeat, ratio eſt, q̃a bonorũ contẽplatione creditores cõtraxerunt, Paul. Caſtr. in d.l. ait p̃tor, in fi. ff. quod cum eo, & notaui in præcedenti ampl.

Pet.

Pet.Frider.in tract. de mand. ſin. clauſ.
c.62.n.4.& Roſtr.in tract.de ord.iud.p.
7.Rubr.de ſenatuſc.Macedo.nu.2.dixit
Graſſ.de except.excep.27.nu.16. Muta
dec.M.R.C.94.poſt n.4.& ſeq. Vinc.de
Franch.dec.181.vbi dicit,quòd ita de-
ciſum fuit,Carauit.in prag.Reg. Neap.
tit.ad Maced.§.5.n.20.Paſchal.in trac.
de viribus patriæ poteſt.c.6.n.125.Tip.
lib.1.var.ſentẽt.tit.de ſenatuſc.Maced.
Tuſc.in pract.cõcl.iur. verb. filiusfami-
lias concl.362.nu.50.tom.3.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, recipiens dotem ſine iuſſu patris, in ſolidum tenetur, actione de dote, & pater de peculio.*

2 *Filiusfamilias recipiens dotem eſt in ſolidum exigendus reſpectu ſubſtantiæ obligationis, ſed in quantum facere põt debet condemnari.*

Filiusfamilias recipiens dotem ſine iuſſu patris, non deducit de peculio, ſed patri debetur. ibid. n.2.

3 *Filius conuentus alia actione quàm de dote, in ſolidum tenetur.*

4 *Filius poteſt cedere bonis.*

9 *Filiusfamilias maritus habet beneficium deducto nè egeat.*

Exequutio in peculio filijfamilias de dote fit inſolidum.

Peculium filijfamilias de quo pater adminiſtrationem habet, non reputatur patrimonium patris. ibi. n.6.

7 *Pater inops ſi non poteſt alimenta præſtare de peculio filijsfamilias deduci debet habita ratione ne egeat.*

8 *Condemnatio filijfamilias in quibus caſibus prodeſt mulieri.*

FALLENTIA VIII.

1 OCtauo † fallit quando fi-
liusfamilias dotẽ recepit
ſine iuſſu patris, q̃a teneť
eo caſu actione de dote in
ſolidum; pater autem eius
de peculio, l.filiofamilias data eſt, & ibi
Bar.n.1.ff.ſol.matr. Et hoc verum eſt ſi-
ue habeat in peculio res, vel pecuniam
2 dotalem, ſiue non: & † licet filiusfami-
lias dicto caſu teneať in ſolidum, tñ in-
ſolidum exigiť reſpectu ſubſtantiæ obli
gationis, ſed in quantum facere põt cõ-
demnari dẽt, ſ. peculio tenus, non dedu-
cto aliquo ære alieno, ſ. quod patri de-
beť, ut d.l.ſi filiofamilias in glo.in verb.
condemnandus eſt; Nec conſiderať in
conuentione filij an adhuc ſit res dota-
lis, vel non, vt conſiderať qñ pater con-
ueniť, ut l. bonæ fidei, ff.de pecul.l.3.§.ſi
filio, ff.commod. ſecus † ſi filius conue-
niretur alia actione, q̃ de dote, quia tũc
inſolidum teneretur, l.ſi quis cum filio,
ff.de pecul.Bar.in d.l. ſi filiofamilias n.
5.& 6. & executio fit in perſonam filij,
quæ fieri poteſt etiam in peculio: ratio
4 † eſt ex quo filius poteſt bonis cedere,
vt l.pen. C. qui bon.ceder.poſſ. Bart.in
d.l.ſi filio familias poſt n.8. verſ. malũ;
ſed iſte filiusfamilias conuentus de do-
te, eſt conuentus, ut maritus, & maritus
hẽt iſtud beneficium, vt not.in q.j. ergo
5 † & filiusfamilius maritus; q̃a non dẽt
eſſe minoris conditionis, q̃ ſi eſſet ſui iu
ris, quo tpe haberet iſtud beneficium,
ergo & qñ non eſt ſui iuris condẽnari
dẽt quatenus facere põt, deducto nè e-
geat, & non in ſolidum, Paul. Caſt.in d.
l.ſi filiofamilias n.1.& 2. & ita Albe.de
6 Roſat.ibi n.1. ff. ſol.matr. Sed ĩndeť, ꝙ
executio fit in peculio caſtrẽſi, vel quaſi
aut in profectitio: quia licet pr̃ habeat
adminiſtrationem peculij ꝓfectitij, tñ
non reputatur patrimonium patris, l.
7 3.§.ſed vtrum, ff.de minorib. ſed † ſi pa-
ter eſt inops, & non poteſt alimenta præ
ſtare tunc de peculio deduci debent, ha
bita ratione ne egeat, Paul. Caſt.in d.l.
ſi filiofamilias, nu.3.5. & 6. & ibi Albe.
de Roſat. ad hoc eſt notanda gloſ. ibi,
in verb. condemnandus eſt, quæ dicit,
8 quòd † condemnatio filij prodeſt mu-
lieri in tribus caſibus; in iſto caſu, ſci-
licet, quòd pater poteſt conueniri actio
ne in factum, de re iudicata, de peculio.
l.3. §.ſed & ſi filius.ff.de pecul. Secũdo,
quia factus ſui iuris poteſt conueniri ſi-
ne alijs probationibus. l.2.ff.quod cum
eo. Tertio, quia currunt vſuræ centeſi-
mæ, poſt quatrimeſtre tempus. l.fi.C.de
vſur. rei iud. ut ibi.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias decoctus non gaudet beneficio, deducto ne egeat, ſed in ſolidum tenetur.*

FALLENTIA IX.

1 NOno † fallit qñ filiusfamilias decoxiſſet, quia eo caſu non gaudet tanquam indignus beneficio noſtro, Brun. de ceſſio.bonor. q.3.princ. poſt nu.8. verſ. fall.Pariſ.conſ.94.in fi. col.17. verſ.nec iſtis.lib.j.Anchon.in trac.de mercat. in Rubr.de decoct.in 3.q. n.12. & 13.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, conuentus tempore patriæ poteſtatis, inſolidum tenetur.*

FALLENTIA X.

1 DEcimo † fallit qñ filiusfamilias conuenit tpe patrię poteſtatis quo tpe non habebit iſtud beneficium, tex.eſt in d.l.ſi filiusfamilias, ff.quod cum eo, & ibi Bar.& Paul.Caſt.& gl.j. in princ. in verb. ait prętor, in d. l. ait prætor ff. eod.l.ſi quis cum filio,& l.ſeq.ff. de pecul.l.tam ex contractibus ff.de iudicijs, & etiam ſupra notaui.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias paterfamilias factus, debitum agnoſcens inſolidum tenetur.*

FALLENTIA XI.

1 VNdecimo † fallit qñ filius familias factus paterfamilias, debitum agnoſcens, tàm ex ſolutione partis ipſius debiti, q̃ etiam ex nouo promiſſione, Roffred. Rubric.de ſenatuſc. Macedo. in d.tractat.de ord.iudic. p.7. nu.2. in fine, & nu.6. Graſſ. in d.tracta.de exceptionib. exception. 27. num.12. vbi dicit, quòd iſto caſu filiusfamilias non gaudet priuilegio Macedoniano, ergo neque iſto, cum eadem militet ratio.

SVMMARIVM.

1 *Libertus, negans patrono alimenta, inſolidum reuocatur.*

2 *Patronus, habens alimenta ab altero non reuocat libertum.*

3 *Libertus ſi non præſtat alimenta patrono indigenti non gaudet beneficio, deducto nè egeat. & quid ſi negat eſſe libertum. vide ibid. nu.3.*

FALLENTIA XII.

1 DVodecimo † fallit qñ libertus negat patrono alimenta, quo caſu in ſolidum reuocat, l.alimenta, §.fi. ff. de liber. agnoſc. l. Diuus, §. fi. l. libertus à patrono, ff.de iur. patron. Surd. de ali-
2 ment.tit.1.q.51.n.9. niſi ab alio fuerint præſtita, vt declarat Corn. in conſ.120. col.2. Rolan.de lucr.dot. q.67. in fi. ubi loquitur in donatore, Surd.loco cit.nu.
3 22. & per conſequens † non gaudet iſto noſtro beneficio; idem eſt ſi negat eſſe libertum, quia negans id, quod eſt cauſa ſui beneficij, perdit beneficiũ, Brun. de ceſſio. bon. q.24. p.4. princip. & notaui in q.r. fall. 6. ad quæ me refero, & etiam notaui ſup. fall. 2.

SVMMARIVM.

1 *Filius familias mercator pro ære alieno inſolidum conueniri, & carcerari poteſt.*

FALLENTIA XIII.

1 DEcimotertio † fallit in filiofamilias mercatore, qui ob æs alienum inſolidũ conueniri pôt, & carcerari, Bart. & Doctores in l.pe.C.qui bo. ced.poſſ. Bal.in tract.de carc.q.3. nu.6. Pariſ.conſ.94. nu.41. lib.j. Gaſp. Beat. poſt multos, de inope debitor. c.19.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias recipiens pecuniam mutuam in caſtris, in ſolidum tenetur.*

2 *Filiusfamilias in foro poli inſolidum tenetur.*

FALLENTIA XIIII.

1 DEcimoquarto † fallit qñ mutuat̄ pecunia filiofamilias, exiſtēti in caſtris, ut l. fi. §. fin. C. ad Macedon. Graſſ. d. tract. de except. except. 17. n. 6. 11. & 13. Item ibi etiam fallit † in foro 2 poli in quo tenetur filiusfamilias in totum, Innoc. in c. quia plerique, in fin. & ibi etiam Abb. n. 26. de immun. eccleſ.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias debitor ex delicto tenetur inſolidum.*

FALLENTIA XV.

1 DEcimoquinto, † & vltimo fallit qñ filiusfamilias eſſet debitor ex delicto, Cepoll. cauthel. 14. Monach. de exequut. in ueſtib. d. c. 12. sub nu. 57.

SVMMARIVM.

1 *Socer conuentus ex cauſa dotis gaudet beneficio, deducto ne egeat, ipſe, & miniſtri neceſſarij.*

2 *Socer parentis locum obtinet, & n. 92.*

Parentes gaudent beneficio, deducto nè egeat. ibi. n. 2.

3 *Pater viri habet beneficium, deducto ne egeat, contra nurum agentem ex cauſa dotis.*

4 *Pater viri non minus nurui quàm filio prouidere debet.*

Pater uxoris non obtinet locum patris, & num. 7.

5 *Pater vxoris conuentus à genero ex cauſa dotis non gaudet beneficio, deducto nè egeat. contra n. 8. & 14.*

6 *Pater viri, & pater vxoris eiuſdem ſunt conditionis.*

7 *Pater viri, & pater vxoris habent beneficium, deducto nè egeant.*

9 *Pater vxoris habet beneficium, deducto nè egeat conſtante matrimonio ſecus ſoluto matrimonio, ſed contra nu. 10. 14. & 20.*

10 *Pater vxoris etiam ſoluto matrimonio habet beneficium, deducto nè egeat ſicut pater viri, & n. 14. & 20.*

11 *Pater vxoris conuentus ſoluto matrimonio ex dolo à principio commiſſo in ſolidum tenetur, facit n. 19.*

12 *Pater mariti recipiens dotem ſciens non eſſe ſoluendo inſolidum exigitur. contrarium. 17.*

13 *Dolus poſt facta commiſſus circa facultatem ſoluendi non facit perdere beneficium, deducto ne egeat.*

14 *Pater uxoris habet beneficium, deducto nè egeat, tam conſtante quàm ſoluto matrimonio, & n. 20.*

15 *Socer ex caſu factus non ſoluendo, in quantum facere poteſt tenetur, deducto nè egeat.*

16 *Pater mariti aduerſus nurum habet beneficium, deducto nè egeat, conuentus, tàm ex cauſa dotis, quàm alia actione.*

Pater vxoris conuentus alia actione quā de dote non habet beneficium, deducto nè egeat. ibi. n. 16.

17 *Pater viri ſciens ſi eſſe inopem dotem recipiendo, non amittit beneficium, deducto nè egeat.*

18 *Quilibet in futurum præſumitur ditari.*

19 *Pater vxoris promittens dotem quam ſciebat ſoluere non poſſe, non gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

20 *Socer uterq; gaudet beneficio, deducto nè egeat, tam conſtante, quàm ſoluto matrimonio. & n. 25. & 28.*

21 *Affinitas durat ſoluto matrimonio, & per mortem uxoris non diſſoluitur.*

22 *Vir poſt mortem uxoris non poteſt contrahere matrimonium cum conſanguinea vxoris ſua niſi poſt quartum gradum. & è conuerſo.*

23 *Affinitas eſt impedimentum contrahendi matrimonium, & durat etiam mortua vxore, uel viro mortuo.*

24 *Reuerentia, contracta ratione affinitatis durat etiam ſoluto matrimonio.*

25 *Socer uxoris ſoluto matrimonio gaudet beneficio, deducto nè egeat, & ita pluries in-*

indicatum fuit. & nu.28.

26 *Socer vterque gaudet beneficio, deducto ne egeat ſoluto matrimonio pro rathi promiſſione.*

27 *Soceri gaudēt beneficio, deducto nè egeant pro debito iuxta formam Bullæ, & Regia Pragmaticæ ex cauſa dotis.*

28 *Socer vterque tàm conſtante, quam ſoluto matrimonio gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

29 *Socer ſecundū extēſionē cōſuetudinis Neapolitanæ non gaudet beneficio deducto nè egeat, ſed inſolidum exigitur.*

30 *Conſuetudo, vbi dos, nō debet extendi contra ſocerum.*

31 *Filia nupta de iure ciuili remanet in poteſtate patris.*

32 *Vxor de iure ciuili tranſit in poteſtatem viri quò ad thorum, reſidentiam, & operas.*

33 *Filia nupta de conſuetudine Regni Caſtellæ, & aliorum locorum liberatur à patria poteſtate.*

34 *Filia de iure communi remanet in poteſtate patris.*

35 *Filia nupta in his, quæ ſunt iuris naturalis, vel ciuilis tenetur obedire patri.*

36 *Vir & vxor ſunt vna caro.*

37 *Vir & vxor ſunt vnum corpus, & vna anima.*

38 *Gener tenetur obedire ſocero in his, quæ ſunt iuris naturalis, uel ciuilis.*

39 *Beneficium, deducto ne egeat fuit conceſſum de iure naturali ſocero, & de iure ciuili fuit confirmatum. & n.47.*

40 *Socer obtinet locum patris de iure ciuili. contra n.42. & 92.*

41 *Reuerentia, quæ debetur ſocero eſt de iure ciuili, & per conſuetudinem derogari poteſt. contra n.43.44. & 47.*

42 *Socerum haberi loco parentis de iure diuino, & naturali diſpoſitum fuit.*

43 *Reuerentia, quæ debetur ſocero eſt de iure diuino, & naturali.*

44 *Beneficium, deducto ne egeat, ratione reuerentiæ naturalis per ſtatutū derogari non poteſt. & nu.49.*

45 *Ius naturale eſt immutabile. & n. ſeq.*

46 *Reuerētia, quæ debetur parentibus eſt de neceſſitate naturæ.*

Ea quæ ſunt de neceſſitate naturæ non mutantur. ibi. nu.46.

47 *Beneficium, deducto ne egeat debetur ſoceris ratione reuerentię naturalis, & per ſtatutum derogari non poteſt.*

48 *Conſuetudo, vbi dos, non habet locum in filia agente contra patrem pro dotis exactione,*

49 *Pater conuentus à filio, vel filia pro reſtitutione dotium, gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

Socer dicitur pater generi reſpectu vxoris ibid. nu.49.

Conſuetudo, vbi dos, non debet extendi contra ſocerum. ibi. nu.49.

50 *Socer conſtante matrimonio habet beneficium.*

Socer conſtante matrimonio obtinet locum patris. ibid. n.50.

51 *Gener agens ad dotem matrimonio conſtāte nomine vxoris agit.*

52 *Qui per alium facit, ipſe facere videtur.*

53 *Gener ſoluto matrimonio ad exactionem dotis non poteſt agere nomine proprio, ſed ſuorum filiorum.*

54 *Gener negando beneficium ſocero ob exactionem dotis, non ipſe negat, ſed eius vxor, ſcilicet, filia, cuius nomine agit, & mortaliter peccat filia.*

55 *Gener negando ſocero beneficium, deducto ne egeat, mortaliter peccat.*

Pater viri dicitur pater uxoris. ibid. n.55 & è conuerſò.

56 *Negare beneficium, deducto ne egeat eſt alimenta negare.*

57 *Filius, vel filia potens negando alimenta patri plus quàm mortaliter peccat.*

58 *Filius tenetur alere patrem inopem.*

59 *Conſuetudo contra ius naturale nutritiua peccati nullam excuſationem tribuit.*

60 *Conſuetudo nutritiua peccati ſeruari non debet.*

61 *Conſuetudo generalis neque particularis valet quando eſt nutritiua peccati.*

62 *Conſuetudo immemorabilis nutritiua peccati tollerari non debet.*

63 *Conſuetudo nutritiua peccati corruptela dicitur, & eſt nulla.*

64 *Extenſio nutritiua peccati fieri non pōt.*

65 *Alimenta debentur parentibus de iure naturali, & diuino, & nu.67.*

66 *Conſuetudo iuri naturali derogare non poteſt.*

67 *Alimenta, & reuerentia debentur ſocero in-*

iure diuino,& naturali.

68 *Statutum debet interpretari,vt minus lędat ius commune.*

69 *Statutum debet intelligi ſecundum ęquitatem,& non trahi ad iniquitatem, & ad ſurditatem.*

70 *Statuti verba ſunt ſtrictè interpretanda, ac propriè intelligenda.& nu.71.&85.*

72 *Statuti verba ſunt ad literā intelligenda.*

73 *Statutum non eſt extēdendum vltra perſonas in eo expreſſas.*

74 *Statutum non extenditur de perſona ad perſonam,nec ad caſus nō expreſſos,nec ad perſonas ſimiles expreſſis.*

75 *Statutum correctorium non trahitur ad alium caſum.*

76 *Conſuetudo ſtatutaria contra iuris communis diſpoſitionem ad vnguē,& ſtrictè interpretari debet, & nō recipit extenſionem, & nu.83.*

77 *Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & non extenditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam.*

78 *Statutum,& conſuetudo ęquiparantur.*
Conſuetudo eſt ſtricti iuris.ibi. nu.78.

79 *Conſuetudo habet locum in caſu proprio tantum, & ad ſimilia non extenditur.*
Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.ibi. n.79.

80 *Ius ſpeciale iuri generali non derogat.*

81 *Conſuetudo eſt oneroſa,& contra ius.*

82 *Conſuetudinis diſpoſitio debet reduci ad ius commune.*

83 *Conſuetudo iuris communis correctoria, & contraria non extenditur ex identitate,vel maiori ratione.*

84 *Conſuetudo, ſiue ſtatutum tantum diſponit quantum loquitur.*

85 *Verba ſtatutorum ſeruari ſolent.*
Verba conſuetudinis,vbi dos,adeò ſunt clara, vt ab his recedendum non ſit. ibid. num.85.

86 *Conſuetudo non debet interpretari aliter quàm loquitur nec intelligi aliter, quā vera ſonant.*
Recedendum non eſt à verbis conſuetudinis.ibi. nu. 86.

87 *Iuramentum nō obſtat parentibus quò ad beneficium, deducto nè egeat.*
Iuramentum ubi non obſtat,nec ſtatutum obſtare debet.ibidem n.87.

88 *Statutum minus eſt quàm iuramentum,*

89 *Socer nō poteſt beneficio, deducto ne egeat renuntiare etiam cum iuramento.*
Beneficium competens ratione reuerentiæ perſona renuntiari non poteſt,nec tacitè,nec expreſſe.ibid.n.89.

90 *Matrimonio ſoluto remanent reliquia reuerentia debita ſocero.*

91 *Iuramentum non eſt obligatorium in ſocero renuntiante beneficio, deducto nè egeat.*

92 *Socer haberi dicitur loco parentis.*

93 *Minimè mutanda ſunt,quæ certam interpretationem, ac veram habuerunt ab antiquis.*

L. REI IVDICATAE.

§. ſocero.

ARGVMENTVM.

Socero quoque, cum quo nurus de dote agit,idem honor habetur, vt in id damnetur quod facere poteſt. ff. ſol.matr.

QVAESTIO VII.

1 SOcer † conuentus à genero, aut à nuru, vel ab altero ex cauſa dotium, gaudet iſto beneficio, quòd nō tenetur vltra quàm facere poteſt, deducto nè egeat ipſe, & miniſtri, ſine quibus eſſe non poteſt, gl. in d.l.rei iudicatæ, §.ſocero quoque, ff. ſolut. matrimo. §. ſunt præterea verſic. ſed, & ſi quis, & ibi Angel.Aret. vbi et Faber in dicto §. ſunt præterea de action. Cotnel. Benincaſ.de paupert. quæſtio.8. ſpecial.2. in contract. num.26. Angel.conſil.17. addit. ad Bald. in l.maritum, lit. A. ff. ſolut.matrimon. Zaſ.ſingul.reſpon.capit. nono, lib.24. Alexand. in l.ſi quis, verſic. & idem videtur, ff. de condict.cauſ. dat. Franch. deciſio. 164. Raphael Cuman.in l.ſi cum dotem,ff.ſolut.matrim. Ant.Rambaud.in addit. ad Guid. Pap. deciſ.429. lit.C. Crott.in l.ſi conſtante

Digitized by Google

n.162.& ibi Iaſ.ff.ſol.matr. Ruy. conſ.
144.n.12.& melius Maſtril.dec.69.n.5.
Sempron.Aſcius dec.75.poſt n.j. Marc.
Ant.de Amat.dec.16.n.1.Gail.obſer.87
n.6.f.202. Alb.Brun.cõſ.feudal.89.n.3
Io.Campeg.de dote q.249. p.3. vbi di-
cit cõem Intrigl.de caſib.conſc.caſ.35.
n.92.Muta ſuper c. huius Regni Siciliæ
c.188.poſt n.6.per Iac.Anell.de Bott.in
addi.ad conſue. Neapol. Vbi dos,& ibi
Neapod. lit.A. vbi dicit, ꝙ qñ maritus
non dũ recepit dotẽ ſibi ꝓmiſſam, & a-
git ꝯ ſocerum ꝓ dote tunc ſeruat̃ ius cõe
vt fiat condẽnatio quatenus facere põt,
adde Io.Aloyſ.Ricc. in ſua collect. dec.
coll.227. Muñoz de Eſcubar de ratioci
nijs,c.35.n.7. Baldaſ.Mõgoll. in tra. de
metu c.4.poſt n.15. verſ.neq; Giurb. ſu
per conſuc.Meſſ.c.13.gl.6. nu.41.lib.1.
Fontanell.de pact.nupt. clauſ.7. gl.3. p.
11.de reſtit.dotis lib.2.n.95.f.743. Mu
ta dec. M.R.C.94.& poſt nu. 27. idem
Mut.Rit.190. nu.4. ſm Neapod. ibi in
gl.1.& l. quia parentis,ff.ſol.matr. ratio
2 eſt ibi in tex.quia † parentis locũ ſocer,
obtinet,& idem in ſocru,facit l. genera-
liter,& ibi gl.in fi.& in margine,ff.de in
ius voc.§.ſocrum quoq; & §.affinitatis,
& ibi gl.in uerb.ſocrum enim ſuã inſtit.
de nupt. vbi dr̃ ſocrũ quoq; & nouercã
ꝓhibitũ eſt vxorẽ ducere,q̃a matris lo-
co ſunt facit ẽt l. adoptiuus, §.itaq; ſo-
crus,ff.de rit. nupt. l. is titu.11. p.4. vbi
pot que los hyſos, y los hiernos nõ de-
ben a premiar à ſus padres ne à ſus ſuo-
gros à ſi como otros eſtrannos, ſequit̃
Muñoz de Eſcubar de ratiocinijs d. c.
35.Mongollon de metu d.c.4.n.15.Fõ-
tanel.d.gl.3.pact.nupt.n.16.lib.2.f.743
& not.in procem.p.1.n.31.& 32. & ſicut
parẽtes gaudent iſto noſtro beneficio,
vt not. in q.5. ergo & ſocer & ſocrus, q̃
parentum locũ obtinent,ſed glo.in d.§.
ſocero quoq; exponit illã particulã (ſo-
3 cero)ſcilicet pr̃ † viri,ergo ſecus in pa-
tre uxoris,& patet ab ipſomet textu, q̃
loquit̃ de nuru agente ꝯ ſocerũ ergo ꝯ
patrẽ viri facit ẽt gl. in d.l.q. parẽtis ver.
4 ſocer, vbi dicit ſocer,ſcilicet pater viri,
qui nõ minus nurui quã filio hẽt in plu-
ribus neceſſe ꝓuidere, Alex.in l.non tã-
tum poſt nu.14.Bar.hic,& Rol. Rodulf.
in ſumm.in §. beneficium,verſ.item cõ-
5 petit gl.in col. 2. f. mihi 172. eo magis
quia pater vxoris non obtinet locũ pa-
tris,Io.Campeg.de dot.p.3.q.251.ver.
niſi dicamus,ubi dicit,ꝙ pater mariti cẽ
ſet̃ loco parẽtis nõ aũt è cõtra,pr̃ mulie-
ris cenſet̃ loco patris viri,q̃a uxor acce-
dit viro non è ꝯ, & ex hoc nõ debet̃ illi
reuerentia,& ꝑ conſequẽs conuentus à
6 genero ꝓ ſolutione dotiũ, non habebit
iſtud noſtrũ beneficium,quod parenti-
bus debet̃ ratione reuerentiæ, ut notat̃
in d.q.5. Aſt textus in l.ex diuerſo,ff. ſol.
matr.loquit̃ indiſtinctè tã in patre vxo-
7 ris,q̃ viri, & eiuſdẽ ſunt conditionis,&
8 vnus ſicut alter hẽt iſtud beneficiũ, &
ita oẽs ibi,& Iaſ. in d.l. ſi conſtante nu.
33.& Bald.in d.l. rei iudicatæ, §.ſocero
quoq; n.1. Surd.de alim. q.78.n.14. p.
1.& facit gl.in l.ſi pr̃ dotẽ,in verſ. perti-
net,in prin.vbi Bal.in fi. C.de dot. pro-
miſſ.Specu.in tit.de renunt. & concl.§.
1.poſt n.28. vbi dicit,ꝙ iſtud beneficiũ
cõpetit,tàm patri viri,quàm patri vxo-
ris; benè verum, ꝙ non militat eadem
ratio in patre vxoris, q̃ in patre viri;q̃a,
9 pater uxoris hẽt iſtud beneficiũ conſtã-
te matrimonio ſecus ſoluto matrimo-
nio,vt dicit gl.in d.l.ex diuerſo,ſm glo.
& text.in l.ſicut, & l. ſed hoc ita ff.de re
iud.Rol.Rodulf.in d.§.beneficiũ, uerſ.
& certè dicas quod ſic col.2.in gl.& trã-
ſit Bar.cum gl.refert Alex.in d.l.non tã-
tum poſt n.14.Iaſ.in d.l. ſi cõſtante poſt
d.n.33.& Doctores in d.l. rei iudicatæ,
§. ſocero quoque cũ duobus ſeqq. qui-
bus obſtat text.in l.pe.ff.de iur.dot.ubi
10 etiam ſoluto matrimonio pater vxoris
hẽt iſtud beneficium, ſequitur Brun. de
ceſſio.bon.q.22.p.4.princ.poſt n.1.& 2.
ubi vult,ꝙ vterq; ſocer habeat iſtud be
neficium, tàm conſtante,q̃ ſoluto matri
monio, dicit ẽt Campeg. in q. 250. in
princ. de dot. p.3. ſed hoc ꝓcedit iuxta
diſtinctionẽ Doctorũ,tex.& gloſ. in d.l.
pen. ſcilicet, ſi pater vxoris conuenit̃ cõ
ſtãte matrimonio,habet̃ ratio ne egeat,
vt ſup.not. Si verò conuenit̃ ſoluto ma-
trimonio ex pacto de lucranda dote, &
11 tunc aut pr̃ vxoris decipit generũ ſciẽs
ſe non eſſe ſoluendo, & eo caſu inſolidũ
tenetur, ſi dolus fuit cõmiſſus à princi-

pio

pio tpe obligationis, p tex. in d. l. pe. & hoc ēt tenēt cõiter Doctores in d. l. ſicut, ſm Alex. ibi quam legit cũ d. l. non tantum col. 3. verſ. in gl. in verb. timur nu. 13. Bar. d. ſing. 126. in fin. Brun. d. q. 22. poſt n. 10. verſ. ſed ad hoc, & verſ. niſi in dolo fuerit, refert cõem opinionem Doctorum Campeg. d. q. 250. circa fi. verſ. in contrarium Landerc. d. conſ. 30. poſt n. 4. & 5. Sēpron. Aſcius d. dec. 75. poſt n. 2. verſ. aut dolore, & verſ. 2. vero caſu facit Vinc. de Franc. d. dec. 164. nu. 11. Rol. Rodulſ. d. §. beneficium in gl. cõl. 2 verſ. ſed & tunc, Amat. dec. 16. n. 2. Intri gl. d. caſ. 35. n. 94. Coua. var. reſol. li. 2. c. 16. verſ. ſecũdo illud, poſt n. 9. vbi teſtaſ hanc ſententiam paſſim oēs tenere, & ſecundum iſtã ſententiam videſ tenere Beat. de inope debit. c. 17. poſt n. 57. ver. quod procedit etiam, & num. 59. Palat. Ruu. in repet. c. per veſtras, §. 24. alias 29. verſ. ad idem n. 7. fol. 162. vbi dicit, quòd ſocer conueniſ vltra quàm facere põt ſi malitioſè ille ſciens non poſſe ſoluere, dotē magnam q̃ pmiſit, & in §. 21. poſt n. 14. verſ. ad id facit tex. notabilis in repet. rubr. d. c. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. fol. 20. & dic it etiã ibi
22 in verſ. idem dicendum: quod † hoc non procedit in patre mariti recipiente dotem ſciens ſe non eſſe ſoluendo, ſm Bar. in l. alia §. eleganter, in fi. ff. ſol. matr. &
14 Campeg. d. q. 240. in fi. ſecus † ſi poſt factο interuenerit dolus circa facultatem ſoluendi, ſm intellectum Campeg. d. q. 250. in fi. & Doctores, quos ſup. notaui
15 & etiam infra n. 19. & iſto in † caſu tàm conſtante, quàm ſoluto matrimonio pater vxoris habebit iſtud noſtrum beneficium, ſm d. l. pen. & hec eſt reſponſio iuribus contrarijs, ut dicit etiã Alex. in d. l. non tantum poſt num. 14. verſ. aut à principio non commiſit dolum, & ſequitur Rol. Rodul. in d. §. beneficium in gl. col. 2. verſ. ſi autem ſine dolo, ſicut ſi tex caſu factus eſſet non ſoluendo, quia tũc in quantum facere põt conueniſ, & habeſ ratio nè egeat, tam conſtante, q̃ ſoluto matrimonio, Landerch. conſ. 30. n. 5. Aſcius d. dec. 75. poſt n. 2. verſ. aut ſocer à principio, & verſ. 1. vero caſu vbi refert ita fuiſſe iudicatum, in fi. vt gl. in d. l. pen. & Paul. Caſt. in d. l. non tantum & in d. l. rei iudicatæ, §. ſocero quoque n. 8. & ibi etiam Alex. n. 9. verſ. in duobus caſibus, vbi dicit, duobus caſibus di
16 ctos ſoceros differre: primo pater † mariti aduerſus mulierem, ſ. nurum habet iſtud beneficium conuentus, tàm ex cauſa ſoluendæ dotis, quàm alia actione, tex. in d. l. non tãtum, ſecus in patre mulieris, refert tenentes iſtam opinionem Raph. & Paul. de Caſt. in d. l. rei iudicatæ poſt n. 8. verſ. & alia differentia, Cã
17 peg. in d. q. 251. Secundo qñ † uiri, qui ſciebat eſſe inopem, dotem recepit à nuru, quia in eo nullus dolus deprehendiſ, ex quo poſſit dotem cõſeruare, licet aliter ſoluendo non ſit, idem Alex. in d. l. non tantum n. 15. uerſ. dicatis, quòd nõ uideſ, ratio eſt ibi, cum incertus ſit caſus, & incertum dotis reſtituendæ tẽpus Cãpeg. d. q. 251. Zaſ. ſing. reſp. c. 9. lib.
18 3. & † in futurum quilibet præſumitur ditari antequam ueniat tempus ſoluendæ dotis, arg. l. ſi defunct⁹, C. arbit. tut. l. cura, §. deficientium, ff. de munerib. & hon. & Alex. in d. l. non tantum n. 14. & 15. dicit, quòd ita intelligenda ſunt iura
19 ſupradicta, ſecus † in patre uxoris ſi à principio fuit in dolo, dotem promittendo, quam ſciebat ſoluere non poſſe, ut ſupra not. qui etiam conſtante matrimonio in ſolidum conueniſ, Brun. d. q. 22. poſt nu. 4. uerſ. ſed conſtante matrimonio, & uerſ. ad contraria: merito ſi ſoluto matrimonio non habet iſtud noſtrum beneficium; Io. Pet. Fontanell. de pact. nupt. d. gl. 3. p. 11. de reſti. dotis, & except. mor. circa eadem competen. & de benef. deductο nè egeat n. 22. & 23. lib. 2. fol. 743. ubi etiam dicit ꝙ criminaliter põt puniri, ratio eſt ibi, quia puniēdus eſt ille, qui ſciens non eſſe ſoluẽdo facit ſe diuitem, per Cabal. reſol. crim. 136. in fi. & iſto caſu iudicio meo eſt diſtinguẽdum iſto modo, aut promiſit ſoluere ſtatim, aut ad tẽpus, ſcilicet, ſi pater uxoris promiſit ſoluere ſtatim ſequuto matrimonio dotem magnã, quam non habebat, & tunc procedit tex. cum gl. in d. l. pen. ff. de iur. dot. quia ex dolo promiſiſſe uidetur, & in claris non eſt opus coniecturis, & ſic non gaudet iſto beneficio,

ficio, aut habebat aliquam ſpem lucrā-
di,vel conſequendi, & tunc gaudet iſto
beneficio,vt per Zaſ.vbi ſup. q̄a non ex
dolo,ſed ex illa iuſta ſpe lucrādi,& con-
ſequēdi,ſi apparere pōt verā eſſe,& rea-
lem talem ſpem alias ſecus,quia obuiā-
dum eſt fraudibus,(vt dicit Giurb. dec.
43.poſt n.16.& dec.36.nu.6.not.quęſt.
præced.fall.5.in fi. Aut promiſit ſolue-
re dotem magnā ad tēpus quamuis tpe
matrimonij dotem non haberet,& tunc
gaudet iſto noſtro beneficio, per ratio-
nem paulo ante notatam,quia in futurū
quilibet præſumiť ditari antequā veniāt
tempus ſoluendæ dotis, ꝑ d. l. ſi defun-
ctus,C.arbit.tutel.& l. cura, §.deficien-
tium, ff.de munerib. & honorib. Et ſic
20 † vterque ſocer ſm ſupradictam diſtin-
ctionem,tam conſtante, q̄ ſoluto matri-
monio habet iſtud beneficium cōtra ge
neros,& nurus, Ant.Monach.de execu.
in veſtib.c.12.n.65.Surd.q.76.n.14.&
ſic pro dote capi nō pōt ſocer vterq; nō
obſtante inſtrumento guarentigiato in
quo eſt obligatus ad ſolutionem dotis,
dicit ēt Fontanell. de pact. dot.clauſ.8.
gl.vni.p.vnic.n.3.fol.788.lib.2.& ꝑ ea,
quæ dicit Pereg.dec.130.n.2.dotes ſuas
mulieres iure actionis petere debere nō
iure executionis not.ſup.ī 2.p. Nec ob-
ſtat illud ꝙ diciť per gloſ.in d.l. ſed hoc
ita,in verſ. ſuccurrendum, quod ſoluto
matrimonio ſoluta eſt affinitas, ex quo
21 † affinitas, ſoluto ēt matrimonio durat,
l.auunculo,& ibi notať,ff.de condict.ſi-
ne cauſ. quia affinitas non diſſoluiť per
mortem vxoris §.affinitas inſtit.de nup.
22 & patet ex eo,quia † vir non pōt cōtra
here matrimonium cū cōſanguinea vxo
ris defunctę,niſi poſt quartū gradum,c.
non dēt de conſanguinea,& affin.Greg.
Rhānuſ.ther.in q. ſuper affin. poſt n.6.
& è conuerſo vxor nō pōt cōtrahere ma
trimoniū cū conſanguinis viri defuncti
35.q.10.c.fraternitatis Don Proſdocim.
de comitib.in tra.de affi. verſ.arbor iſta
n.15.& n.16. Hiero.Mangiar.in trac.de
affin.ver.ad arborē affinitatis n.5.quib9
23 locis hēt,quod † affinitas eſt impedimē-
tum perpetuū,& durat ēt mortua ea per
ſona qua mediante cōtrahiť:hoc aūt ve
rum quò ad effectū impediendi matri-
monij contrahendi,ita Bertac. in reper-
torio in verb.affinitas, uerſ.11.c.infamis
3.q.3.uerſ.affinitas,& ibi gl.in uer. quæ
quodam,uerſ.ſed potes dicere,& in l.3.
§.affinitates,in glo.in uerb.præſente, &
ibi Bar. in princ.ff.de poſtuland. l.adop
tiuus,§.contra prædonē,uer.idem tamē
ff.de rit. nupt. ſecus quò ad alia, ut iura
ſupradicta probant: ſed Paul. Caſt. in
conſ.66. dicit, ꝙ durat affinitas ſoluto
matrimonio ꝑ mortē, quò ad matrimo-
nium,& quo ad ſucceſſionem,& quò ad
alia,ut ꝑ Roſel.de arbor.col.99.Bal. au
tē in l.fi.in 1.not.n.1.C.de uerb.ſign.di-
cit uerum eſſe dictū gloſæ in d.l. ſed hoc
ita ff.de re iud.tenētis quòd ab una par-
te diſſoluto uinculo affinitatis diſſoluiť
uinculum amoris quò ad actus inter ui-
uos nō quò ad ſucceſſionē:& in iſto Re-
gno ſeruať de cōſuetudine, & ſpeciali-
ter in hac urbe Panormi quòd ſoceri,&
generi,alijq; affines ſoluto matrimonio
ꝑ mortem uxoris,uel illius,contempla-
tione cuius fuit contracta affinitas,reti-
nēt locū apud cadauera ī funerali ꝓceſ-
ſione ad illa ſepeliēdū viduitate durāte
ꝓut ſi carū filiæ, uel uxoris uiuerēt ergo
affinitas nō eſt ſoluta mortua ea ꝑſona
ꝑ quā ꝯhiť affinitas, & in tātū eſt ue-
rum,quod præferunť alijs in minori gra
du conſtitutis,licet eorū uxores uiuerēt,
& ita quotidie ſeruať, & ego pluries ui-
di hęc determinari, & obſeruari inter
nobiles,& ignobiles,ergo remanet quò
ad matrimoniū,& quò ad alia ex iſta cō
ſuetudine. Quicquid tamē ſit ſoluto tū
matrimonio non eſt ſoluta affinitas: &
24 † ſic durat reuerentia cōtracta rōne affi-
nitatis,Franc.d.dec.164.poſt n.13.ſecus
quò ad alia,ubi non eſt conſuetudo: &
ita intelligiť dictū gl.ſm Paul. de Caſt.
in d.§. ſocero quoque, & in d.l.non tan
tū, & † ita pluries fuit deciſum tā ꝑ Tri
bunal M.R.C.q̄ per Regiā Curiam Prę
torianā huius urbis Panormi in fauorē
utriuſq; ſoceri ꝑ iura ſuperius notata,&
optimè interloquutū fuit ꝑ D. de Pan-
dolfo tuc iudicē M.R.C.cui fuit cōmiſ-
miſſa cauſa ſtatim ꝑ excellētiam ſuā ex
quodā mandato exequutiuo unc.30.ad
inſtantiam magiſtri Vincentij Franzu-
ni generi cōtra magiſtrū Ioſeph de Ara

go-

gona ſocerum oppoſitum, & fuit dictū
(ſtent expenſis hinc inde compenſatis)
ſub die 27. Iulij, 1. Ind. 1588. & in fauo-
rē, Matthei cito cōtra Margaritā Ruſſo
ex quodam mandato exequutiuo vnc.
20. obtēto per dictā de Ruſſo contra di-
ctū de Cito oppoſitū, & fuit interloqu-
tum ꝑ Spect. d. de Ball. tunc Iudicem M.
R.C. cui fuit commiſſum negotiū vir-
tute actus generalis excellētiæ ſuæ quod
ſtante interloquutoria pro dicta cauſa
dictus de Cito excarceretur ſub die 29.
Martij 15. Indit. 1602. & in fauorē Iaco
bi de Alberto opponentis contra Hiero
nimum cauſa aduerſus exequutionem
cauſatam per dictū de cauſa contra di-
ctū de Alberto in Curia Præturæ huius
Vrbis Pan. vnc. 100. p. p. s. & fuit inter-
loquutum ꝑ eximios V.I.D. Do. Petrū
de Blaſio, & Antonium Xirotta Iudices
dictæ Curiæ meritiſſimos, & inter prima
rios huius noſtri tēporis Aduocationis
officium exercētes, quibus fuit commiſ-
ſum negotium per ſuā excellētiam vigo
re prouiſionis in cauſis fiſcalibus factæ
(ſtent ſaluis iuribus ſe melius dirigen-
di expenſis hinc inde cōpēſatis) ſub die
27. Auguſti 7. Ind. 1607. & in fauorem
Aſcanij de Honeſtis V.I.D. contra Pe-
trū Grippa eius generū, opponentis ad-
uerſus executionē cauſatā contra dictū
de Honeſtis vnc. 70. & fuit interloqu-
tū ꝑ V. I. D. Veſperianū Spuches tunc
Iudicem curiæ Præturæ huius vrbis Pa
nor. meritiſſimum cui fuit cōmiſſum ne-
gotiū ꝑ ſuā excellētiā (ſtent oppoſitio-
nes expenſis hinc inde cōpenſati) ſub
die 17. Iulij 14. Ind. 1600. Item ēt deci-
ſū fuit in curia Præturæ ſub die 11. Maij
14. ind. 1601. ad inſtantiam Octauiani
de Siluestro ſoceri cōtra Franciſcū Fer-
raro generū, q̃ de Siluestro erat carce-
ratus ꝓ ſolutione reſidui dotis, dotatæ
dicto de Ferraro, & ſe oppoſuit, & fuit
interloquutū (admittatꝰ expenſis hinc
inde compenſatis) nec non, & in fauo-
rem Franc. Rizzardo ſoceri cōtra Hie-
ronymam Cordua, & Rizzardo, contra
quem Franciſcum Rizzardo fuit cauſa-
ta exequutio vnc. 200. p. p. s. ad inſtan-
tiam dictæ Hieronymę, tanquā patrem,
& fideiuſſorē inſolidū obligatū cū Hie-
ronymo eius filio, marito dictæ Hiero-
nymę ad reſtitutionem dotiū ſoluto ma
trimonio aduerſus quam executionē ſe
oppoſuit, & fuit dictum (reijciantur p̄-
ſtito prius de reſtituendo in caſu ſuccū-
bentiæ, & facta ſolutione audiatꝰ dedu-
cto ne egeat expenſis hinc inde com-
penſatis, ſub die 20. Martij 1615. &
ita iudicauimus in Magn. Reg. Cur.
Meſſanæ in menſe Octobris eiuſdem
anni 1615. in fauorem Ioannis Pau-
li, & Lidoniæ Baſilotta iugalium con-
tra magiſtrū Paulū Gropoli eorum ge-
nerū, & fuerunt emanatæ literæ ꝑ Re-
giā Secretariā, ꝙ pro dotibus non mo-
leſtenꝰ de perſona, & in bonis, deducto
ne egeant, ipſi, & eorum familia, ita etiā
ꝑ Reg. Cur. Præt. ſub die vj. Maij 1622.
fuit deciſum admittanꝰ ad beneficium
deducto ne egeant iſti iugales de Gal-
lo expenſis hinc inde compēſatis, quod
iudicium fuit preueniendo intentatū,
ad inſtantiam dictorū de Gallo contra
Ioannem, & Iuliā Cornacchia iugales
filiam, & generū dictorū Thomæ, & Ar-
mellinæ Gallo pro ſolutione dotis pro-
miſſę dicto Ioanni eorū genero, & cen-
ſus iuſta formam Bullæ, & ex cauſa do-
tis, a quo appellatum fuit, & pendet ap-
pellatio in M.R.C. Et non ſolum vter-
que ſocer gaudet iſto noſtro beneficio,
conuenti, tam conſtante, q̃ ſoluto matri
26 monio ꝓ ſimplici debito dotiū, ſed † ēt
ꝓ rathi promiſſione, & ita pluries fuiſ-
ſe deciſum, refert D. Maſtrill. in dec. 69.
p. 1. poſt n. 4. verſ. contrarium, & ſpecia-
liter in fauorem Mariani Mirabella ſo-
ceri contra Ioannē Gregorium de Aſa-
ro generum, per Regiā Curiā Præturæ
ſub die 6. Settemb. 27. Iulij 7. ind. 1579.
& fuit interloquutum (ſtent oppoſitio-
nes) & iſte de Mirabella excarceretur ꝓ
debitis, & rathi ꝓmiſſionibus, ꝓ quibus
erat carceratus ad inſtantiam D. Ioan.
Gregorij de Aſaro; in bonis tñ cogaꝰ,
deducto ne egeat, à qua appellatū fuit
ad M.R.C. ꝑ quā fuit dicta ſnīa confir-
mata ſub die 10. Octob. 8. ind. 1579. qui
de Mirabella erat carceratus ꝓ dicta ra
thi ꝓmiſſione virtute noſtri ſtatuti, ꝙ
nulla exceptio impedit Ritū, ut not. in
prooem. verſ. & conſequēter p. 1. ex quo

de iure carcerari non pōt, dixit Franch. d. dec. 164. n. 2. ſed fuit, vt dixi, excarceratus. Gaudent ēt † ſoceri iſto noſtro be-
27 neficio ꝑ debito iuxta formam Bullæ, & Reg. pragm. ex cauſa dotium, patet ex quadam ſnia via appellationis à Curia Prætoriana, licet ibi contrarium deciſum fuerit ad mandatum ſuæ excellētiæ per D. de Milanenſem tunc iudicem M. R. C. lata in fauorē Ioſeph, & Dianæ Lombardo opponentium cōtra Gaſparem Matraxia eorum generū ſub die 23 Maij 3. ind. 1590. & fuit dictū (reijciant ſuper bonis, deducto ne egeant, iuxta formam iuris, qui erant conuenti ꝑ debito vnc. 15. 12. iuxta formā Bullę, & Regię pragm. à qua ſnia fuit appellatum ad Tribunal S. R. C. ꝑ quod fuit dicta ſententia confirmata in fauore dictorū Ioſeph, & Dianę Lōbardo, & not. in proœm. p. 1. verſ. ſecundo ampl. & ꝑ ea quæ ſup. not. ad inſtantiam dictorū de Gallo, qui erant obligati ꝑ reſiduo dotium in cēſu annuali iuſta forma Bullæ, & Regiæ pragm. & ſic erit dicendū,
28 ꝙ vterq; † ſocer tam conſtante q̃ ſoluto matrimonio gaudet iſto noſtro beneficio iuxta diſtinctionē prædictā; ex quo ſoluto matrimonio remanent reliquiæ reuerentiæ debitę ſocero dixit poſt Dy. Bar. & Alber. in d. l. alia, §. eleganter, ff. ſol. matr. Franch. d. dec. 164. n. 13. in q. bus dotalibus inſtrumētis erat pactum de non opponendo, & tandem fuerunt admiſſi ad beneficium: ex quo non obſtat, vt notaui in proœm. p. 1. ver. nec pactum de non opponendo: licet Albert. Brun. d. conſ. 89. nu. 8. dicat, quod ſocer poſſit exigi pro dotibus promiſſis, non obſtante exceptione deductionis nè egeat ꝑ iuramentū; nam ibi ſtatuē quod vltra dotem debitam ex alijs redditib⁹ rerum feudaliū poterat commodè viuere more nobilis, vnde nō mirū ſi nō gaudet ſecundū eum. Sed in Regno Neapolis adeſt conſuetudo. Vbi dos, tit. 8. de iur. dot. dicens, vbi dos eſt in caſu reſtitutionis facienda, ſiue à marito, ſiue ab hæredibus mariti in quolibet caſu ſit cōdemnatio, & exactio in ſolidum nō obſtante lege, quæ in caſibus dotis condēnationem, & exactionem fieri vult in quantum ipſe, qui ad reſtituendum dotem tenet̄, facere pōt, habita ratione nè egeat, & intelligit quocūq; actione dos ipſa petat̄; ſufficit enim, vt teneatur ad dotem, ſiue reſtitutio ſit facienda ſoluto matrimonio, ſiue cōſtante matrimonio prout latius explicat ibi Neapod. n. 26. & ſeq. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. q. 9. poſt nu. 1. p. 6. & fuit facta extractio vi-
29 gore dictæ conſuetudinis † contra ſocerum ꝑ ſolutione dotis ꝑ eum promiſſæ, & inſolidū fuit iudicatū, primo in conſilio, ſecundo per Regiam Camerā ſummariè, dixit Affl. dec. 222. vbi Vrſill. n. 3 quæ eſt magna extractio, & deciſio, vt dicit ibi Affl. & contra l. ſicut autē, ff. de re iudi. & Iac. Anell. in d. conſuetudine, in addit. lit. B. dicit, extenſionem iſtam eſſe valde dubitabilem, & contra verba conſuetudinis, & contra mentē Neapod. ibi in 1. gl. & propterea contrariū tenet, & Scipio Ruuit. ibi reliquit cogitādum; ſed Molfeſ. ad conſuet. Neap. p. 6. q. 9. n. 7. & ſeq. dicit veram eſſe opinionem, vt ſocer inſolidum exigat̄ per dictā conſuetudinem, & carcerari poſſit, & contra eum poſſit liquidari inſtrumētū via Ritus, dicit ēt ita fuiſſe iudicatū, vt tradit Franch. dec. 366. n. 10. cum ſeqq. & licet dicat Molfeſ. ibi, in fi. hodie non poſſe dubitari de hac obſeruātia, ut det̄ exactio in ſolidū cōtra ſocerum, tñ obſtant, & impugnant infraſcriptæ rationes, & fundamenta, vt infra. Et licet omnium minimus, tñ quantū poſſum ita dicam, defendo admiratione Affl. & opi-
30 nionem D. Anell. de Bott. Primo ex tenſio fieri non dēt in ſocerū; quia uxor q̃ habet patrē, licet ſit nupta, de iure ciui-
31 li remanet in poteſtate paterna, l. ſi vxorē, & ibi in verb. poteſtate vbi Bar. Bal. Alber. & Saly. C. de condict. inſert. l. 1. in fi. & l. ſeq. ff. de lib. exhib. l. 2. §. quod ſi in patris, & l. quoties, ff. ſol. matr. Dec. in l. maritus poſt n. 2. C. vnd. vir. & vxor Palar. Ruu. in repet. Rubr. de don. inter vir. & vxo. §. 62. fol. 58. n. 6. & 8. Gramm. dec. 54. n. 4. Bal. in l. ſi inuita n. 3. C. de nupt. idem Bal. in l. 1. n. 2. C. de bon. quę liber. & ibi Cy. Fab. Pau. Caſtr. & Corn. in l. filiæ, C. de collat. & in l. ſicut propoſitis, C. de nupt. Bar. in d. l. rei iudicatæ §. ſo-

§.ſocero,& in l.eum qui §.ſi nupta,ff.de
iniur. & in l.ſi cum §.inter uirum, & ibi
Bal. ff.de donat. inter vir.& vxor. Abb.
Siculus in c.in literis,in fi. de teſtib.Ti
raq.de legib.connubial.l.1.n.1.Io.Ann.
poſt Rodulf.in addi.ad Specul. tit. qui
fil. ſint legit. col.3. cuius initiũ eſt,Roſ.
in Prætoria,Signor.de Homod. cõſ.166
col.5.Bald.conſ.137.lib.j. col.1.& cõſ.
226.lib.5.Pet.Ancha.conſ.213.in prin.
ſub nu.1. Card.Floren. conſ.91. Franc.
Curr.ſen.conſ.9.Socy. conſ.224. col.8.
verſ.4.lib.2.Corn. conſ.55.col. antepe.
in fi.lib.1.& conſ.26.col.vlt.& conſ.177
ante fi. lib.4.Roderic.Suar.in l.9.tit.de
los pleytos tit.11.n.11.fol.585. vbi dif-
fuſe tractat hanc materiam, & dicit ibi,
ꝙ hęc opinio, & ſententia caret opinio-
ne contraria cum ꝑ bis hoc ſit determi-
natum,& concludit ſub nu.15.Bertach.
in ver.filia nupta,ver.primo,in fi. Imol.
& Alex. in l.miles, §.qui iudicati, ff. de
re iudic.Minad.conſ.177.n.39.48.& 61.
32 & non tranſit in poteſtatem viri † niſi
quò ad reſidentiã,quòad operas,& quo
ad thorum, l.ſicut, & ibi gl. ff.de oper.li
bert. Tiraq.in d. l.1. de leg.connubial.
n.2.Bal.in d.l.ſi vxorem poſt gl. §.1. &
ibi glo.in verb.parentis inſtit.de ſenat.
conſult.Trebell.& ibi Ang. Aret. gl. in
c.quod de eo 33.q.5.Bart.in d.l.1. ff. de
iniur.idem Bar.Imol.& Paul.de Caſt. ĩ
d.l.rei iudicatæ iũcta l.ſeq. Ant. a Prat.
conſ.133.Roder.Suar.in l.9.poſt nu.11.
verſ.attende tñ per Bal. in d.l. ſi inuita,
de nupt.Geneſ.3. & Corint.6. vbi mu-
lier ſui corporis poteſtatẽ non hẽt, ſed
vir, Paul. ad Epheſ. c. 5. mulieres uiris
ſuis ſubditæ ſint; & ſic quo ad operas,re
ſidentiam, & thorũ tranſit in poteſtatẽ
viri: licet de cõſuetudine Regni Caſtel-
33 læ filia †. per matrimonium liberet̃ à
patris poteſtate,Palat.Ruu. ĩ repet.d.c.
per veſtras §.3.n.26.fol.138.& in repet.
d.Rubr.§.43.f.38.in prin.per leges Re-
gni Foro.ll.lib.1.l.fi.tit.11 & lib.3.tit.11
& lib.3.tit.6.l.1.& Suar.d.l.9.nu.18.19.
ita ex Pictauorũ conſuetudine vxorẽ
eſſe in poteſtate viri,non patris,eaq; iu-
re perpetua eſt,& gñalis in Gallia,dicit
Tiraq.d.l.1.ſub n.13.& 6.Io.Fab.in d.
§. j. de ſent. conſ. ten. idem dicit in §.2.
col.2.verſ.ſed & ſi, inſtit. quod cum eo,
idem dicit in l.1. C. de bon. matern. vi-
dendus eſt, Tiraq.vſq; ad n.13.vbi po-
nit conſuetudines nationũ, & locorum:
ita & de iure Lõgobardorum filia nup-
ta tranſit in poteſtatem mariti, Suar. d.
l.9.poſt n.16. verſ.& cum hac lege con-
cordat per gl.in d.§.2.ſuper verb.paren
tis inſtit.ad Trebell. ita ẽt de conſuetu-
dine Regni Neapolis filia nupta libera
tur à patria poteſtate, ſed ſoluto matri-
monio redit in poteſtatem patris, dixit
Neapod. in conſuetudine,ſed & mulies
n.10.& ita fuit deciſũ in Sacro Cõſilio,
Grãm.dec.54.de quo meminit Scip. Bu
cin.ad Neapod.d.n.10.addit.incipit ca
ſus,refert,& ſequit̃ Molfeſ. ad conſuet.
Neapol.c.3.n.6.7.8. & 9. p.1. De con-
ſuetudine autẽ huius vrbis Panormi, in
conſuet.parentis, in fin. in illis verbis,
(& nihilominus obſeruato,vt ſtatim,ac
mulier à parentibus fuerit maritata, vel
filius vxorem duxerit pro emancipatis
in poſterum habeantur, & liberent̃ à pa
tria poteſtate, & ſui iuris efficiantur) &
Mut.ibi nu.38.& 59. De iure † autẽ cõi
remanet in poteſtate patris, Neapod.in
34 d.conſuet.ſed & mulier,& notat̃ ẽt ex di
ctis And.de Iſern. in conſtit. huius Re-
gni Siciliæ, ſi maritus, in gl.col.2. lin.8.
mihi fol. 277. & ꝑ ea,quæ ſup. notaui,
Muta in d. conſuet. Vrbis Panormi 48.
35 n.38.& 39.cum ſeq. & † in his,quæ ſunt
iuris naturalis,vel ciuilis filia nupta te-
net̃ obedire patri,inſtit.de patr.poteſt.
tot.tit.Paul.Caſt.in d.l. rei iudicatæ, §.
ſocero,n.6.in fi. qñ remanet in poteſta-
te paterna, ſed qñ ſoluit̃ tenet̃ patri in
his, quæ ſunt iuris naturalis, vt inf. no-
36 tabo,& quia † vir,& vxor ſunt vna caro,
Matth.c.19. c.gaudeamus de diuort. &
& notaui in q.2.circa prin.Paul.ad Co-
rint.c.6.& in c.ſunt qui 27.q.2.& in c.
admonere 33.q.2.c.debitũ de bigamis,
c.ad Apoſtolicam de conuerſ. cõiugat.
37 c.fraternitatis,& ſeq.35.q.10.Itẽ † vnũ
corpus,& vna anima dicunt̃ l.i.ff.de rit.
nupt.Amat.dec.16.n.36.& in notaui in
q. 2. ſi ergo vir eſt vnum corpus,& vna
aĩa cũ uxore ꝑꝑ prædictã cõiunctionẽ
inter maritũ,& vxorem,in his,quæ ſunt
38 † iuris naturalis gener tenet̃ parere pa-

Digitized by Google

tri eius vxoris, ſcilicet ſocero ratione re
uerentiæ naturalis, quæ debeť parenri-
bus, vt notaui in procem. verſ. quæ exce
39 ptio, 2. p. circa mediū, & in q. 5. ſed iſtud
beneficium eſt de iure naturali conceſ-
ſum ſocero, & ꝑ ius ciuile confirmatum
per iura ſuperius notata, meritò nō dēt
fieri extenſio in ſocerū, quia non pōt ve
nire contra ea, quæ ſunt iuris naturalis,
vel ciuilis, Pau. Caſt. in d. §. ſocero. Nec
obſtat dicere quod lex ciuilis diſpoſuit,
40 ſocerum baberi † loco parentum, & † ſic
41 reuerentia, quæ debeť ſocero eſt de iure
ciuili, & per conſequens per conſuetu di
nem derogari, ꝑ regulā, poſteriora de-
rogant prioribus, l. 1. ff. ad l. Aquil. gl. in
l. pacta, verſ. noua, ff. de contrah. empt. l.
Diui Seuerus, §. licet, verſ. nam ea, ff. de
iur. codicill. quia per hanc diſpoſitionē
non diciť introductū aliquid de nouo,
42 ſed † quod antea de iure naturali, imò
de iure diuino erat diſpoſitū, vt legiť
Thob. c. 10. in fi. Quintil. Mandoſ. in ſuo
tract. de ingrat. gener. & nur. erga ſocer
c. 39. & in Rubr. de ingrat. ſocer. & ſocr.
erga gener. & nur. dixit Amat. dec. 16. n.
43 35. ergo † & reuerentia, quæ ſocero de-
beť, nō eſt de iure ciuili, ſed de iure na-
44 turali, imò diuino, & ꝑ conſequēs † iſtud
beneficium, quod debeť ſocero ꝓꝑ di-
ctā reuerentiā naturalē, ꝑ ſtatutum de-
45 rogari non pōt; ratio eſt, quia † ius natu
rale immutabile eſt, §. ſed naturalia in-
ſtit. de iur. natural. gent. & ciuil. Bar. in
l. de quibus poſt n. 5. ff. de legib. Cicer.
lib. 3. de Republ. dicit, legē naturæ con
ſtantē, & ſēpiternā, eamq; ēē immotabi-
lē, & legitur in margine d. l. de quibus;
& licet aliqñ non ſeruet in aliquo caſu,
non ob id derogať; nam nihilominus
bonum, & æquum eſt, vt ibi gl. in verb.
46 ſed naturalia circa mediū, & † reueren-
tia, quæ debeť parentibus, eſt de neceſſi
tate naturæ, & ea, quæ ſunt de neceſſita-
te naturæ, non mutanť, vt notať ibi in
margine; ſecus ea, quæ ſunt de præſum-
ptione, vt leonis feritas, & hominis mā-
ſuetudo, in quibus inſpiciť magis acci-
dens, q̄ natura, ſm Ang. & Iaſ. ibi; ſi er-
go reuerentia, & obligatio, quæ debeť
parentibus eſt de neceſſitate naturæ, ut
ēt notaui ſup. & in q. 5. in prin. & l. ſi. per
Bald. in verſ. vltimo nota, C. de oper. li-
bert. & in procem. verſ. quę exceptio no
ſtra, & verſ. vbi naturalis eſt illa par. 2.
47 iſtud † beneficiū debeť perentibus, & ſo
ceris ratione dictæ reuerentiæ natura-
lis; ideo derogari nō pōt per ſtatutū, ſm
Bar. & alios in d. l. de quibus poſt nu. 5.
48 eo magis, ꝙ ſi dicta † conſuetudo nō hēt
locum in filia cōtra patrem ꝓ dotis exa-
ctione, vt notaui in q. 5. per Neapod. &
Iac. Anell. de Bott. per rationem ibi per
eos, & Molfeſ. d. q. 9. p. 6. n. 4. & 6. ratio
eſt ibi, quia conſuetudines nunquā illū
cōprehendunt, niſi in ſpecie de illo fa-
ciant mentionem; & † ſic nō hēt locum
in filio, ſeu filia exigēte dotem à patre,
idem tenet Vrſil. in addi. ad Affl. d. dec.
49 222. nu. 2. vbi dicit non eſſe controuer-
ſiam, Franc. dec. 224. nu. 7. & per totā; ſi
ergo filia non agit cōtra patrē, ergo ne-
que contra ſocerum gener, qui locū pa-
tris obtinet, & eadem reuerentia debeť
per dictam coniunctionē, & correlatio-
nē, vt notaui ī q. 2. q̄a ſocer dī pater ge-
neri reſpectu vxoris ſuæ, cui iura multū
deferūt; & ob id nō debet fieri extenſio
cōtra ſocerum, ut per Iac. Anell. et dicē-
dū eſt, ꝙ eſt magna extenſio, et deciſio
contra iura, et Doctores, tā ſi filia exeat
à patria poteſtate ex conſuetudine, q̄ ſi
remaneat per rationem ſupradictam.

Secundo eſt ratio per Doctores quos
50 ſupra notaui, nemine diſcrepante, ꝙ † ſo
cer conſtante matrimonio hēt iſtud be-
neficium, et obtinet locum patris, ſed ī
d. dec. Affl. ſocer erat conuentus matri-
monio manente, ergo non erat facien-
da extenſio.

Tertio eſt ratio ad euitandū peccatū
mortale, q̄a dum gener agit ad conſe-
quendam dotem matrimonio manente
51 † agit nomine vxoris iuxta diſpoſitio-
nem, l. ſi extraneus, ff. de iur. dot. & ma-
ritus negando iſtud beneficiū ſocero,
agēdo ex perſona uxoris, diciť ipſa ne-
52 gare patri beneficiū per regulā, q † per
alium facit ipſe facere vr l. ita autem §.
geſſiſſe ff. de admin. tut. & ibi gl. in uerb.
per alium, Matheſ. in l. 1. C. de ſent. &
interl. om. iud. n. 13. & ēt ſoluto matri-
53 monio gener † agere non poteſt ſuo pro
prio nomine, niſi nomine ſuorum filio-

rum

rum filiorum, vti heredũ matris, Bar. in l. ſi conſtante poſt nu. 65. verſ. preterea
54 video, ergo † negando ſocero iſtud beneficium, non ipſe, ſed vxor, filia ſoceri, & fortius nõ ſolũ ratione peccati mortalis vxoris, ſed ratione peccati morta-
55 lis ſui ipſius; quia pater viri, eſt pr. vxoris, & pater vxoris, eſt pater viri, conſiderando eos, vt ſup. tanquã vnũ corpus, & vnam animam, Amar. d. dec. 16. n. 37
56 gl. 1. in d. l. q. a parentis, & negãdo † iſtud beneficium, eſt alimẽta negare; quia cõcedit rõne alimentorũ, nè egeat, glo. & Bar. in d. l. maritũ, & ibi Alex. in fi. ff. ſolut. matri. & notaui ſup. in pœm. verſ. q̃
57 exceptio, in fi. p. 2. & in q. 5. & † filius, vel filia potens negãdo alimẽta patri plus q̃ mortaliter peccat, Deciſ. cauſ. cõſcient. c. 56. n. 21. & 22. & notaui in d. q. 5. ver. q. a filij negãdo, et in d. verſ. quæ excep-
58 tio, q. a † filius tenet alere patrẽ inopem d. q. 5. Imò gener tenet alere ſocerũ inopem, quia ſicut tenet ſocer alere gener um in ſubſidiũ, ita gener ſocerũ, ut not. in q. 1. n. 4. Surd. de alim. q. 38. ergo ſi negaret ſocero iſtud beneficium dũ gener agit matrimonio manente, plus q̃ mortaliter vxor, & ipſe peccarent, Barboſ. in d. l. alia §. eleganter poſt n. 26. cũ ſeq. verſ. & ad remouendum peccatũ, & ſic extẽſio non eſt facienda iudicio meo ad euitandum peccatum mortale.
59 Nec obſtat cõſuetudo, q. a † conſuetudo, quæ eſt contra ius naturale nõ excuſat qñ eſt nutritiua peccati, vt in iſto caſu, ſm Canoniſtas in d. c. fin. de conſuet. Rim. iun. conſ. 218. n. 53. Rugger. conſ. 53. n. 30. cum ſeq. Pedroch. conſ. 36. n. 275. & 276. poſt oẽs, Maſtrill. dec.
60 106. n. 47. p. 2. & † talis conſuetudo nutritiua peccati ſeruari nõ dẽt, vt notat in c. ex parte, & in d. c. fi. de conſuet. c. fi. & ibi Doctores de pſcriptio. & ibi Abb. in 1. col. per notata in c. 2. de pact. in 6. Petrus Rauennat. in alphab. aurio vtriuſque iuris in alleg. in materia conſuet. f. 164. colum. 1. in fin. verſ. quia hoc eſſet cauſa multorum peccatorũ, & f. 176. col. 2. in prin. verſ. ſed ita eſt. Bertac. in ver.
61 conſuetudo ſeruando, verſ. 32. neq; generalis, neq; particularis conſuetudo valet qñ eſt nutritiua peccati, Feder. de Sen. conſ. 275. D. Card. Tuſch. to. 2. cõ-
62 cl. 815. lit. C. in prin. & n. 10. ẽt † ſi ſit immemorabilis, nã à ſuperiore tollerari non dẽt, ut ibi n. 10. Curt. iun. conſ. 206. n. 55. & ſeq. lib. 3. P. d. And. Molfeſ. ad conſuet. Neap. p. 1. c. 6. n. 17. Regens de à Ponte in c. 1. de his, qui feud. dar. poſ. lect. 4. nu. 50. Farin. conſ. 15. lit. F. idem Farin. in prim. deciſ. dec. 138. n. 10. & in nouiſſ. deciſ. dec. 331. n. 2. & 336. nu. 8.
63 Immo † potius corruptela diceret, & eſt nulla, idem Molfeſ. ad conſuet. Neap. p. 4. de renun. q. 11. n. 11. Salas in tract. de legib. diſput. 19. ſect. 6. & ſeq. ſi ergo nõ valet qñ eſt nutritiua peccati, ergo ne-
64 que extenſio fieri dẽt, qñ † extenſio eſt nutritiua peccati, ut in caſu noſtro; nec eſt dubiũ hanc extenſionẽ eſſe talẽ, quia
65 † certum eſt alimẽta deberi parentibus de iure naturali, l. nam & ſi parentibus, ff. de inoffi. teſtam. & notaui ſup. Immo de iure diuino ratione reuerentiæ, ut ſupra ẽt notaui; ergo non põt fieri extenſio contra ſocerum, ſine peccato, vt in ſolidum exigat, quia eſt negare alimẽta contra iuris naturalis obligationem; &
66 † iuri naturali conſuetudo derogari nõ põt, §. ius aũt gentiũ inſtit. de iur. natur. genc. & ciuil. Rol. à Vall. conſ. 34. n. 21. lib. 3. Lap. allegat. 101. nu. 13. ibi, ſecus eſt vbi ſtatutum, vel conſuetudo repugnaret iuri diuino, vel iuri naturali ratio eſt per eum, quia naturalia iura, nec conſuetudo, nec ſtatutum, nec Princeps tollere põt, Molfeſ. ad conſuet. Neap. q.
67 45. p. 4. n. 5. ſed † alimenta, & reuerẽtia, quæ debent ſocero, ſunt de iure diuino, & naturali, vt ſup. notaui, & dixit Parin. in tract. de Gabell. p. 2. nu. 70. ergo non obſtat conſuetudo, nec debet ex dicta conſuetudine fieri extenſio contra ſocerum, quia eſt nutritiua peccati per notata ſuperius.
68 Item † ſtatutũ dẽt interpretari, vt minus lędat ius cõe, Franc. Becc. conſ. 12. n. 43. & Ioſeph Ludou. dec. 52. n. 2. vol. 1. Bal. in c. 1. de nat. feud. et in § fin. §. in conſultatione in gl. magna, de iur. deliber. Guid. Pap. ſing. 345. l. ex facto, §. in odioſis, ff. de vulg. Nepit. in conſuet. Catin. in procem. n. 105. ergo non debet interpretari contra ſocerum, nec fieri exten-

tenſio,vt notaui in q.3.quia talis exten-
ſio eſt contra d. l.ſicut autem de re iudi.
69 & † ſtatutum debet intelligi ſm ęqui-
tatem,& nõ trahi ad iniquitatem, & ad
ſurditatem,ſm Bald.in l.ex facto , ff. de
vulg.& pup. ſubſti.Emil.conſ.156.n.15
Roland.cõſ.72.nu.4.vol.3.& Nepit.lo-
70 co cit. quia † verba ſtatuti ſunt ſtrictè
interpretanda,l.quicquid aſtringendæ,
ff.de verb.oblig.Guid.Pap.ſing.207.§.
ſtatutum,notat Iac.de Butr.in l.1.C.de
condict.inſert. ex communi omniũ ſnĩa
Pedamont. Theſſau.dec.53.n.2. & dec.
71 195.n.2.& ſunt propriè,& ſtrictè intel-
ligenda , dixit Muta ſuper conſuet. Se-
nat.Panor.c.43.n.102.Capyc. dec.21.
n.5.Intrigl.ſuper Bull.& Reg.pragm.q.
95.n.5.Maſtrill.dec.168.n.7.lib.2.& in
addit.ad D. Pet.de Greg.de cenſib. q.5
72 n. 82. Et ſtatuta ſunt propriè,& ad lite-
ram intelligẽda, Rodan. Parin.in d.tra.
de gabell.p.2.n.25.Surd.dec.327.n.10
vol.2. D. Pet.Ant. Lazar. in ſuo elegãt.
trac.de monit.ſeſt.3.q.9.n.49.lib.2.ob-
ſer.80.n.2.Menoc.de arbi.iud. li.2.cẽt.
4.caſ.421.n.11. & 12. Hippol. de Mar-
ſil.in prax.crim.ĩ §.opportunè n.43.Fa-
rinaz.dec.Rot.Roma.658. n.4. Molfeſ.
ad conſuet.Neap.p.4.q.73.n.5. Nepit.
in d.conſuet.Catin.tit.1.conſuetu.1. de
ĩur.palij n.31.fol.28.& tit.4.n.52.Bart.
in l.oẽs populi,ff.de iuſt. & iur. & ſtatu-
ta diſponunt tantũ quantũ loquunt̃, &
non plus , Brun. a Sole in compend. re-
ſol. fol. 184.

Et ſicut ſtatutum eſt ꝓpriè, & ſtrictè
73 interpretandũ,ita † etiam non eſt vltra
pſonas in eo expreſſas extendendũ, qa
ſtatutũ non põt recipere extenſiuam in-
terpretationem, & nõ trahit̃ ad pſonas
non ſpecificatas in ipſo ſtatuto ; ex do-
ctrina Bal.in l.ſed,& militis,ff.de excu-
ſat.tuto.Rube.conſ.110.Corn.77.lib.3.
latè Gabriel.lib.6.cõm.concl.tit.de ſta-
tutis cõcl.7.n.1.dixit Pedam. Theſſ.dec.
74 262.n.7. Nec † extendit̃ dę perſona ad
perſonã,Milan.dec.12.n.93. lib.2. Dec.
conſ.589.n.4.5. & 6.& conſ.688.n.2.&
ſeq.nec ad caſus nõ expreſſos,nec ad p-
ſonas ſimiles expreſſis,Bal.in l.illam C.
de collat.n.1.& in l.ſi defunctus,n.3.&
in l.fi.n.1. C.de ſuis, & legit. Ant. Cor-
ſett.in ſing.in verb. extenſio in 3.gl.An
gel.in §. item mixta eſt actio inſtitu. de
actio. quam gloſam dicit eſſe menti te-
nendã D.Andr.in in c. de don. Ang. in
l.ſi p imprudentiam,ff.de euictio. & l. ſi
tñ §. in ędilitijs,'verſ. nec cæteris rebus
ſimilibus,ff.de edil.ędict.Bald.in auth.
præſente,C.de fideiuſſ.Bar. in l.1.§.j.ff.
quod vi,aut clã:maximè in ſtatuto cor-
rectorio,quia †ſtatutũ correctorium,p-
75 ut eſt dicta conſuetudo, non trahit̃ ad
alium caſum,l.verbis contraxerit, ff. de
verb. ſign. Molfeſ.ad conſuet. Neapol.
d.q.45.n.43. vbi dicit,ꝙ cõſuetudines,
quæ ſunt correctorię iuris cõmunis, &
proinde exorbitantes,non debet exten-
di vltra caſum ſuum,p Bar.& in auth.q
rem,n.8.vbi Iaſ.nu.2. C.de ſacroſ. eccl.
Bal.in l.fi.ſub n.9.ver.vnum aliud quę-
rit̃ C.comm.vtriuſq; iudi.& Crauet. de
antiq.temp.p.4.nu.76.cum multis alijs
cumulatis per Piag.de conſuet. q.12.qa
76 qñ † conſuetudo ſtatutaria,eſt cõtra iu-
ris cõmunis diſpoſitionẽ, dẽt ad vnguẽ,
& ſtrictè interpretari, & non recipit ex-
tenſionem,l. conſtitutionibus, ubi Bar.
ad municip.l.de quibus,ff.de legib. *Si-
gnor*.in repet.l. Cęſar ff.de public.& ve
ctigal.Farin.dec.Rot.Roma.328.n.11.
p l.quod vero ff.de legib.c.qui à iure de
reg.iur.in 6.Muta ſuper conſuet. Senat.
Panor.c.32 .nu.12. & ſtatutũ recedens à
iure communi dẽt ſeruari ad vnguem,
nec eius forma præteriri, Bal. notat in l.
2.n.12.C.quomod. & quand. iud. & in
l.ordo n.8.C. de execut. rei iudic. Dec.
conſ.322.n.3.vol.2. Intrigl. ſuper Bull.
Reg.prag.de cenſib. q.46.nu.20. & ſm
verum & propriũ ſignificatũ verborũ
Parin.in d.tract.de gabell.p.2.n.26. qa
77 † cũ conſuetudo ſit ſtricti iuris non ex-
tendit̃ de loco ad locum, nec de pſona
ad perſonam,& ꝓpriè eſt intelligenda,
Aret.conſ.132. Milan.d.dec.12.nu.91.
lib.2. Dec.conſ.625.n.4.& conſ. 669.n.
11.& conſ.589.n.3.& conſ.38.nu.5. &
78 ſtatutum , & cõſuetudo ęquiparant̃ , &
ideo conſuetudo eſt ſtricti iuris , Grãm.
dec.92.n.4.& 5 .l.magiſtratus ,ff. ad mu
nicip.l.ſemper ff.de iur.immun.Bald.in
d. l.omnes populi, clem.1. & ibi Card.
extr.de vſur. Molfeſ.ad conſuet. Neap.

q.44.

79 q.44. n. 2. vbi dicit, ꝙ † conſuetudo eſt
ſtricti iuris, & hẽt locum in caſu ꝓprio
tantũ, & ad alios caſus nõ expreſſos ne-
quit extendi, & caſus, expreſſe nõ deter-
minatus ꝑ cõſuetudinem, remanet ſub
diſpoſitione iuris cõis, & ob id non ex-
tendiť ad ſimilia, ſm Bald. in d.c.1.in fi.
de cogn.feud. & in d. auth. ſi quas rui-
nas, col.1.C.de ſacroſan.eccl.ſed intelli
gendum eſt in caſu expreſſo, l. præcipi-
mus, in fi.C.de appel.l.ſancimus, C. de
teſta. Nepit.in conſuet.Catin.tit.15.cõ-
ſuet. vnic.quod vx.reſt.poſſ. fol.180.n.7
Sed conſuetudo, vbi dos, loquiť in reſti
tutione dotium tantũ, & ſic in caſu ſpe-
80 ciali, ſed † ius ſpeciale iuri generali non
derogat, l.ſanctio legum, ff.de pęnis: ſi
ergo in dicto caſu cõſuetudo ſpecialiter
loquiť, remanet ergo in alijs ius cõmu-
ne, l. 1. ff. ad municipal. Iſern.in conſtit.
pęnarum in tit.de form.bann.& foriud.
mihi fol.133.col.2.lin.17. ergo dicta cõ
ſuetudo non eſt extendenda ad alios ca
ſus omiſſos: licet ſint eiuſdem naturæ
81 cum caſu expreſſo: ex quo † conſuetu-
do eſt oneroſa, & contra ius, tex.eſt in c.
quod translationem, & ibi Abb. de offi.
delegat.not.Innoc.in c.fin.de offic. Ar-
chidiac.Bar.in l. j.ff. de itin. actuq; pri-
uat.Grãm.d.dec.92.n.6. Innoc.in c.di-
lecto 2.col.in fi.in gl.vni.in verb. ſupra
dicto, de off. ordin. Flor. in l. venditor,
§.1.ff.comm.præd.Paul.Caſt.conſ.161
col.10.Oldrad.conſ.236.Molfeſ.ad cõ-
82 ſuet.Neap. q.4.n.5. vbi ẽt dicit, ꝙ † il-
lius diſpoſitio dẽt, quantum fieri põt,
reduci ad ius cõmune ꝑ Annam alleg.
70.nu.57. poſt Socyn.conſ.71.vol.2.&
conſ.431.col.1.& ſic nõ eſt extendenda
83 ad aliũ caſum d.l. quod verò, quia † cõ-
ſuetudo iuris cõmunis correctoria, non
extendiť ex idẽtitate, vel maioritate ra-
tionis, Alex.conſ.116.lib.1. Iaſ.in d.l. ſi
conſtante n.70. 72.Pedam. Theſſ. dec.
195.poſt num.2. verſ.nec extendiť, ꝑ d.
84 auth.quas actiones, & † ſtatutum, ſiue
conſuetudo tantũ diſponit quantũ lo-
quiť Milan.d.dec.12.nu.92.Dec.d.cõſ.
669.n.7.& cõſ.513.n.7.Bero.conſ.142
85 n.15.vol.3. & † verba ſtatutorum ſer-
uari ſolent, Menoch.de arbit. iud. d.ca-
ſu 321.poſt n.12. & verba dictæ conſue
tudinis, vbi dos, ad eo ſunt clara, ut ali-
quo pacto ab his recedendũ non ſit, Fa-
rin.dec.Rot.Roman.d.deciſ.361. num.
6. per l.ſi ita ſtipulatus, §.Cryſogonus,
in fin. ff.de verbor.obligat. Dec.conſil.
86 423.nume.2. ideo † ne aliter quam lo-
quiť interpretari dẽt, nec aliter quàm
uerba ſonant intelligi, Alber.cõſil.480.
vol.3. & ideo ab eorum verbis minimè
recedendum ſit, Alba conſ.241.n.8.col.
2.Pariſ.conſ.109.n.56.vol.Dec.442.n.
4.& conſ.483.n.3.vol.2. & conſ.275.n.
3.vol.1.Decian.conſ.41.n.21.vol.1. er-
go nõ eſt facienda extenſio de marito
ad ſocerum, & de reſtitutione ad ſolutio
nẽ, q̃a verba clara ſunt, & loquunť de
marito tantũ; nec minus conſtat de mẽ-
te ſtatuentium, nec ſumus in correlati-
uis, prout ſentiunt contraria, & notaui
in q. 3.

Vltimò dicendum eſt, ꝙ dicta conſue
tudo, vbi dos non comprehendit ſo-
cerum, nec illi obſtat rationibus ſupra
87 dictis, & extenſio fieri non põt, quia † ſi
iuramẽtũ illi nõ obſtat aduerſus huiuſ-
modi beneficium, vt ꝑ Pet. Barboſſ.in l.
alia, §.eleganter poſt n.26.cum ſeq.Co-
uar.var.reſol.init.2.p.relect.c.quãuis de
pact.n.3.cũ ſeqq. neque ſtatutũ obſtare
88 dẽt, quod † minus eſt, vt notaui in pro-
89 œm. 1.p. & 2. quia † ſocer non põt huic
beneficio renuntiare ꝑꝑ reuerentiã ſibi
debitam, ẽt cum iuramẽto, ut dicunt p̃-
citati DD.& Alciatus d. dec.75.n.12. &
Vinc.de Franch.d.dec.164.n.13.& 14.
vbi dicit, quòd qñ priuilegiũ cõpetit rõ-
ne reuerentiæ perſonæ, renuntiari non
põt, & renuntiatio tacita, vel expreſſa ẽt
cũ iuramento, & ẽt facta poſt ſolutũ ma
trimonium, non valet, tanquam cõtra
90 bonos mores, remanentibus † ad huc
reliquijs reuerẽtiæ debitę ſocero, Abb.
Sicul.in c.cum cõtingat, n.7. de iureiur.
& notaui in procem.p.2.verſ.quæ exce-
ptio, Couar. & Barb. locis citat. Marc.
Ant.de Amat.d.dec.16.n.26.vſq; ad fi-
nem, ubi reſpondet ad contraria; & ꝙ
91 iſto in caſu iuramentũ non ſit obliga-
torium in terminis ſoceri, ꝓbat Couar.
init. 2.p.relect.c. quamuis de pact. Pet.
Barb.in d.l.alia, §.eleganter poſt n. 29.
92 & ſeq. ratio eſt ſupradicta, quia † ſocer
lo-

Digitized by Google

motes naturales à quo non eſt petenda abſolutio, vt notaui in procem.p.2.verſic.nec minus reuerentia debet marito, niſi qñ eſt alteri delegatus, ut iura pdicta loquunt, quo † caſu ceſſat reuerẽtia; & iſto ēt caſu pcedit diſtinctio, quã notaui in q.12.fall.5. & in q.1.d. ampl. 6. verſ. ſecus ſi promiſit; & in hoc Regno admittit ſocer ad iſtud beneficiũ ex pro miſſione dotium facta in contractu matrimoniali cum iuramento de ſoluendo
6 certam quantitatem abſq; † abſolutione iuramenti, ut eſt videre per interloquutorias ſupradictas, & ita in M.R.C. pluries iudicauimus, & de hoc non dubitatur.

SVMMARIVM.

1 *Socer diſſipans omnia eius bona in fraudem non gaudet beneficio, deducto nè egeat.*

FALLENTIA II.

1 SEcundo fallit qñ † ſocer diſſipauit omnia eius bona dolosè in fraudẽ dotis, Frãch. d.dec.164.n.16. & l. etiam §.licet ff. ſol.matr. Amat.dec.16.nu.23. Couar.var.reſol.lib.2.d.c.1.n.9. Campeg.d.q.250.p.2.qui loquit in vtroque ſocero, Palat.Ruu.ĩc. per veſtras 3.not. §.24.n.7.de don.inter vir.& vxo. Coſt. de ſcient.& ignor.diſt.22.n.10.Surd.de alim.tit.1.q.78.nu.43. Alias fallentias videas in d. q. 1. & nota quod ex dolo ſocer amittit iſtud beneficium, poſt mul tos dicit Giurb. dec.43.nu.5.

SVMMARIVM.

1 *Milites habẽt beneficiũ, deducto ne egeãt, pro debitis quę in militia, vel occaſione militiæ contraxerunt. & n.7.*
2 *Miles armata militia habẽt beneficium, deducto ne egeat, ampl.n.9. & quæ ſint neceſſaria militi, vt dicatur miles armata militia. ibi. n.2.*
3 *Miles armata militia eſt ille, qui habet equum, & arma pro ſeruitio Regis ſui.*
4 *Miles armata militia dicitur ille, qui armis intẽdit, & non alijs negotiationib.*
5 *Miles armata militię armatur à Rege, vel Regina, vel ab altero nomine Regis.*
6 *Cerimonia armandi militem receſſerunt ab vſu.*
7 *Milites ſine ceremonijs armati gaudent beneficio, deducto ne egeant.*
Milites noſtri temporis gaudent priuilegijs Romanorum militum. ibid. n.7.
Milites noſtri temporis creati à Rege, vel Prorege, vel ab altero cum commiſſione Regia, & de eius mandato ſecundum ritũ, & formam hodiernã gaudent beneficio, deducto ne egeant, ſi ſunt in Bello, uel parati ad illud. ibi. n.7.
8 *Militibus noſtri temporis, qui fortiter, & ſtrenue militant, conceduntur priuilegia, quæ vſus non coarguit.*
9 *Militibus priuilegia conceſſa fuerunt pro defenſione Romani Imperij, & ut libere operam armis darent.*
10 *Milites noſtri temporis ſtipendiati gaudẽt priuilegijs militum.*
11 *Milites noſtri temporis ſtipendiati gaudẽt priuilegijs militum non ſolum circa reuerentiam, ſed circa fauores, & odia ſicut Romani milites.*
12 *Milites cuſtodientes Regna Regis noſtri Catholici gaudent priuilegijs militum & nu.17.*
13 *Milites noſtri temporis habent in ſine ã obſeruantia noua, quæ loco ueteris ſucceſſit. & n.28.*
14 *Solemnitas militiæ Romanorum fuit abrogata per conſuetudinem generalemque eſt altera lex.*
15 *Milites pedeſtres militantes in ſeruitio Regis gaudent priuilegijs militum æqueſtrum.*
16 *Iura loquentia de militibus habent locũ in magnificis dominis, qui dati ſunt exercitijs armorum.*
17 *Milites omnes tàm equeſtres, quàm pedeſtres, qui vacant armis, & in defenſione Regnorum Granatæ, Nauarræ, Neapolis Mediolani, & huius Regni Siciliæ gaudent priuilegijs militum Romanorum.*
18 *Milites S. Ioannis, qui olim erant apud Rhodũ, & nunc in inſula Melitę commorantur, qui Hieroſolimitani appellantur, ſiue ſint in expeditione armorum, ſiue non, gaudent priuilegijs militum*

ſitum Romanorum.

19 Milites Sancti Ioannis pro Republica Chriſtiana militare dicuntur, & ueri Milites ſunt.

20 Milites Sancti Ioannis, & commendatores, & de Alcantara, & Calatraua dicuntur religioſi.

21 Milites noſtri temporis an gaudeāt priuilegijs militaribus.

22 Milites noſtri temporis habentur loco paganorum, & priuatæ conditionis exiſtunt.

23 Milites noſtri temporis, qui non vacant armis, neç in matricula ſunt deſcripti, ſed ſtant in domibus inermes non gaudent priuilegijs Romanorum militum.

24 Milites noſtri temporis, qui ſunt in matricula, & vacant armis gaudent priuilegijs Romanorum militum.

25 Milites ſunt, qui ſine periculo à ſignis ſuis non poſſunt diſcedere.

26 Milites noſtri temporis à ſignis ſuis non poſſunt diſcedere ſine licentia alias incurrunt in pœnam mortis.

27 Auctor pluries condemnauit milites diſcedentes à ſignis ſuis.

28 Sollemnitates nouę loco veterum ſucceſſerunt.

29 Milites ſtipendiati, qui ſunt in matricula, vel in cuſtodia Regnorum in propriè vocantur milites.

30 Miles verus, & proprius dicitur Imperator, vel Capitaneus militum.

31 Capitaneus militum habet priuilegium nobilitatis, & dignitatis.

32 Milites ſtipendiati, qui non ſunt de genere nobili pro delictis furca ſuſpenduntur.

Capitaneus militum, licet ſit ex ruſtico parente natus Capudam putatur tamquã nobilis, & miles, ibi.

33 Miles ſcilicet Capitaneus æquiparatur decurioni.

34 Militia adiuncta officio, ſeu magiſtratui eſt dignitas ſecundum gradum infimũ dignitatis.

35 Militia, & dignitas ponuntur tamquam diuerſa.

Libertus dignitatem habere non poteſt.

36 Militia ſimplex non eſt dignitas.

37 Militia adiuncta alia dignitati, vel nobilitatis eſt dignitas.

38 Milites propriè ſunt pacifici humiles, miſericordes, & defenſores pauperum.

Officium militum eſt æquitatem, & ius tueri.

39 Equites dicũtur ab æquitate non eſt æquitatu.

Forma neceſſaria vbi ſeruata non eſt ad inducendum militem, ſeu nobilem non non eſt abendus pro milite, ſeu nobile.

40 Arma militum noſtri temporis in cauſa iudicati accipi non poſſunt iure communi.

41 Arma ſunt membra militum.

Exequutio fieri non debet in ſtipendia militum ſi habent aliunde. ibidem, & numero 43.

42 Sequeſtrum fieri non debet de publico ſalario ſi habent aliunde.

43 Publica ſtipendia non veniunt in exequutione ſententiæ niſi alijs bonis deficientibus.

44 Conſuetudo eſt in contrarium quod fit imbargum de ſtipendio militum quando conſtat de debito.

45 Regnum Siciliæ propter eius fidelitatem non indiget cuſtodia militum cum per ſuos cuſtodiri poſſit.

46 Milites omnes tam equeſtres, quam pedeſtres, qui in caſtris ſunt dicuntur milites armatæ militię.

47 Milites cuſtodientes Regnum, vel qui ſunt in regio ſeruitio, & vacant armis pro cauſa ciuili carcerari non poſſunt.

48 Milites noſtri temporis pro cauſa ciuil perſonaliter capi non poſſunt, nec carcerari.

49 Conſuetudo, quod milites pro cauſa ciuili carcerari poſſint non valet.

50 Milites militant ob publicam vtilitatem.

Conſuetudo contra publicam vtilitatem non valet.

51 Milites renuntiare non poſſunt beneficio deducto ne egeant, limita n. 54.

52 Alimenta militibus preſtanda ſunt ſingulis, uel alternis diebus.

53 Renuntiatio militum etiam cum iuramento non valet, contra

54 Milites poſſunt cum iuramento beneficio deducto nè egeat renuntiare.

Re-

Digitized by Google

Renuntiatio cum iuramento in bonis procedit, quia perſona vacat armas.

55 *Milites habere ſuccurſum quolibet die ab eorum Capitaneis, ideo dici non poteſt quod egeant.*

56 *Communes opin. quod poſſunt milites beneficio deducto ne egeat renuntiare cũ iuramento in bonis tantum procedit.*

57 *Milites non poſſunt renuntiare fori priuilegio. nu. 64. 71*

58 *Legi, quæ continet publicam, & priuatam vtilitatem renuntiare non poteſt.*

59 *Priuilegio fori milites renuntiare non poſſunt.*

Priuilegium militare eſt inductum ratione iuris publici.

60 *Pactis priuatorum ius publicum legi non poteſt.*

61 *Priuilegium conceſſum ad vtilitatem propriæ perſonæ poteſt renuntiare. n. 72*

62 *Ferijs ad vtilitatem hominum inductis renuntiari poſſunt de partium cõſenſu.*

63 *Iudex non venetur tempore feriato tribunali aſſiſtere.*

64 *Quilibet poteſt renuntiare fauori ſuo.*

Iuri publico, ſeu communi priuilegio nemo renuntiare poteſt, nec eius renuntiatio valet in præiudicium tertij.

65 *Renuntiatio contra publicam vtilitatem etiam cum iuramento non valet, licet ſit ad vtilitatem priuatam.*

66 *Priuilegiũ militũ non eſt cõceſſũ militi, ſed militiæ, & toto Collegio militũ, & fauore reipublicæ, & non põt renuntiari.*

Priuilegia cõceſſa ad vtilitatem militum tantum poſſunt renuntiari.

67 *Milites fugitiui, & deſertores puniũtur.*

68 *Militia floret ex diſciplina militari Hiſpanorum militum.*

Autor multos milites deſertores condemnauit tanquam Auditor generalis armatæ Regis.

69 *Milites, tam equeſtres, pedeſtres, quàm nauales priuilegio fori renuntiare non poſſunt.*

70 *Dux belli, ſeu Capitaneus generalis poteſt ſibi reuendicare milites renuntiantes priuilegio fori.*

Don Ferdinandus Matutę Conſultor laudatur.

Don Ioſeph de Neapolis Præſidens Trib. Patr. Reg. laudatur.

71 *Milites effecti timore litis mouendæ, vel debiti, inſtante creditore, à militia ſolui debent, & non gaudent priuilegio.*

72 *Priuilegia fidalgorum ſunt conceſſa pp vtilitatem publicam.*

73 *Renuntiatio fidalgorum non valet maximè tempore belli.*

74 *Milites conueniri non poſſunt, niſi coram ſuo iudice competente.*

75 *Milites à ſuo tribuno abſolutus amplius moleſtari non poteſt. n. 82.*

76 *Duces contra ſuos milites pro delictis commiſſis in caſtris omnimodam iuriſdictionem habent.*

77 *Milites ſemel abſoluti non fuerunt amplius moleſtati.*

Milites delinquentes non ſolum in triremibus, ſed etiam in Vrbe remiſſe fuerunt ad ſuum iudicem competentem.

78 *Actus glorioſus Regis noſtri Catholici ob expulſionem Muriſcorum.*

79 *Milites ſubijciuntur quæſtionibus, & tormentis ſecundum conſuetudinem Italiæ, contra n. 82.*

80 *Milites de iure torqueri non poſſunt.*

81 *Milites noſtri temporis, vt antiqui milites torqueri non poſſunt limita n. 84*

82 *Conſuetudo quod milites torqueri poſſint non valet.*

83 *Milites, nec in metallũ damnari poſſunt.*

84 *Milites periurij torqueri poſſunt.*

85 *Milites quando propter delicta puniuntur degraduntur, & cingulo militari priuantur.*

86 *Milites priuati quando propter delicta puniuntur non degradantur.*

87 *Milites bonis cedere non poſſunt pro debitis in caſtris factis, vel occaſione militiæ.*

88 *Milites nouæ militiæ huius Regni Siciliæ gaudent priuilegio deducto ne egeat tẽpore militia.*

89 *Milites noua militia Regni Siciliæ pro ciuili debito, tempore belli de perſona moleſtari non poſſunt.*

Milites nouæ militiæ carcerati pro cauſa criminali tempore belli debent ſub heomagio excarcerari.

90 *Inſtructiones nouæ militiæ fuerunt conditæ per Illuſtriſſimũ Ducẽ Terrenouæ, & per Illuſtriſſimũ Comitem de Oliuares publicatæ.*

Dd 2 L. Mi-

L. MILES,

Qui ſub armata militia ſtipendia
mȩrit, condemnatus: eatenus
quatenus facere poteſt cogi-
tur ſoluere, ff. dȩ re iudic. con-
corda, l. item miles, ff. eodẽ tit.

QVÆSTIO VIII.

1 Milites † etiam habẽt
iſtud priuilegiũ qđ
non conueniant vl-
tra quã facere poſ-
ſunt deducto nè e-
geant pro debitis, q̃
in militia, vel occa-
ſione militiæ contraxerũt dicta l. miles,
& ibi gl. vbi Bar. & Alex. Alber. de Ro-
ſat. Paul. Caſtr. Iaſ. & Doctor. & in l. itẽ
miles, ff. de re iud. Bal. in l. 1. C. qui bon.
ceder. poſſ. Campeg. in tract. de dot. q.
245. p. 3. Alex. ĩ l. ſunt qui n. 2. & ibi Cy.
ff. de re iud. idem Alex. in l. centurio nu.
25. vbi Rip. n. 13. de vulg. & pup. Mathe
ſil. ſing. 61. nu. 28. Landr. conſ. 30. nu. 2.
Coſt. de remed. ſubſid. remed. 28. poſt
n. 1. Franc. de Aret. conſ. 95. Beat. cap. 7
n. 2. & 4. de inop. debit. Surd. de alim.
p. j. q. 78. n. 17. & in tit. 7. q. 3 1. n. 6. Abb.
Sicul. ĩ c. Odoardus n. 8. de ſolut. Marc.
Ant. de Amat. dec. 16. n. 18. Ant. Monac.
de execut. in veſtib. c. 12. n. 78. Scip. Rẽ-
din. in trac. prõpt. recep. ſent. tit. 14. poſt
n. 4. de ceſſio. bono. Aufred. ad Capell.
Thol. dec. 245. Guid. Pap. dec. 488. poſt
n. 3. verſ. an iſtud ꝓpoſitum, col. 2. Brun.
de ceſſ. bon. q. 11. n. 1. p. 4. princ. Dy. de
reg. priuileg. reg. 7. n. 2. Intrig. de caſib.
conſcient. caſ. 35. n. 90. & 91. Caccialup.
in tract. de debitor. ſuſpect. q. 5. princ. n.
2. col. 2. Euerard. in ſua cent. 2. arg. 22.
Pariſ. de Puteo in tract. ſind. p. 2. verſ. an
doctor poſt nu. 2. Chriſtof. Lanfranc. in
tracta. vtrum præferendũ ſit. doctor an
miles n. 12. Palat. Ruu. in reper. c. per ve
ſtras, §. 39. n. 2. & 3. de donat. inter vir.
& vxo. f. 34. Bell. in tract. de re milit. de
priuileg. milit. tit. 3. p. 7. nu. 9. Balthaſ. à
Iala de iur. & offi. Bell. & diſcept. milit.
lib. 3. c. 17. nu. 1. Fontanell. de pa. nupt.
clauſ. 7. gl. 3. p. 3. n. 3. 4. & 8. lib. 2. f. 743.
& ſic milites ratione militię habẽt iſtud
beneficium quod non conueniant, niſi
quatenus facere poſſunt, ideſt quatenus
eorum facultates patiunt habita ratio-
ne egeant, Ant. Monach. de execut. in
veſtib. d. c. 12. nu. 25. quod etiam apud
Ægyptios lege cautum fuit Dioni. Si-
cul. lib. 2. Sed quis dicat miles, vt ſibi cõ
petat iſtud beneficium, Doctores intel-
2 ligunt de † milite armatæ miliæ, vt d. l.
miles, & gl. in l. pen. ff. ex quib. cauſ. ma-
ior. 25. ann. vbi ſex ſunt neceſſaria in mi
lite, vt dicat miles, armatæ militiæ, Spe-
cul. in tit. de procur. §. 1. verſ. item quid
eſt miles, quæ etiam habent in l. 14. tit.
21. p. 2. in legib. Hiſpan. Amad. de Ca-
ſtill. in tract. ſyndic. in verb. magnificũ,
& generoſum militem n. 37. Pet. Aretti-
bol. in tract. de munerib. §. 4. n. 6. Greg.
Lop. l. 49. tit. 5. p. 5. in verb. Cauallero
3 Regn. Caſtill. Miles † autem armatę mi
litiæ eſt habens equum & arma ꝓ ſerui-
tio ſui domini dicit l. 8. titu. 11. lib. 4. de
ordinat. Real. Regn. Caſtill. in verb. los
caualleros, & ibi Didac. glo. 1. vbi dicit
4 quòd † iſti dicunt miles armatæ militię,
quibus datum eſt armis inſẽdere, & nõ
alijs negotiationibus notat Fernand.
Gomez Arias in l. 2. col. fi. n. 81. in ordi
ne Taur. Regn. Caſtill. & in l. fi. p. 1. tit. j.
Regn. Hiſp. in verſ. otro, cuius verba sũt
hęc (otro ſi dezimos, que los Caualle-
ros, que anà defender la terra, e con
querirla de los enemigos de la fe por
las armas deuen ſer eſcuſados,) & ibi in
5 gl. 1. Greg. Lop. Qui † milites armatę mi
litiæ armant à Rege, vel Regina, vel al-
tero nomine Regis, ut habet in d. l. 14.
tit. 21. p. 2. & ibi ponit formã, & cerimo-
6 nies; quæ † cerimoniæ armandi militem
armatum hodie non ſunt in vſu, & ſi ſi-
ne eis crearent à Rege gauderẽt priuile
gijs militum, vt l. 8. tit. 1. lib. 4. ordin.
regal. cuius verba ſunt hæc (e nos eſta-
ble ſcemos que ſolos nos e qualquier de
nos pedamos hazer e armar Caualle-
ros, y no otro alguno aſſi en el campo,
como en otra qual quier manera, y en
noſtro querer, y voluntad, que ſean ar-
mados con ſolẽnida, y ceremonias, que
las noſtras leyes de las partidas diſpo-
nen

nen,o ſin ellas poro que ſe los Caualle-
ros aſſi fidalgos, como non fidalgos
guardaren à quellas coſas, que ſe con-
tienen en las leyes de noſtro Reynos
contenidas en eſte titolo puodan go-
zar, y gozan de todas las otras honras
preminentias, & libertades de la Ca-
uallaria, quando por nos, o qualquer
de nos fueren armados à vn que nõ in-
teruengan las cerimonias, e ſolennida-
des de las, leyes de las partidas) & ſic
7 † ſine cerimonijs armati gaudent iſto
noſtro beneficio; ergo milites noſtri tẽ-
poris, qui ſine cerimonijs prędictis crea
ti ſunt, gaudent priuilegijs militum Ro
manorũ, & ꝑ conſequens iſto beneficio
deducto ne egeant; quando ſunt creati
à Rege, vel Prorege noſtro, vel ab alte-
ro ex cõmiſſione regia ſecũdum formã,
& ritũ hodiernum, ſi ſunt in Bello, vel
parati ad illud, dicit Didac. Perez in or-
dinat. real. Regn. Caſtill. lib. 3. titu. 1. de
los Caualleros, Alex. in d. l. cẽturio poſt
n. 25. verſ. tale priuilegium Balthaſ. Ayo
la in d. tract. de iur. & offic. Bell. lib. 3. c.
8 7. nu. 27. qui dicit, ꝙ † militibus noſtri
tpis, qui in numero ſunt relati, & forti-
ter, & ſtrenuè militant priuilegia conce
di, ſaltem ea, quę vſus non coarguit; ne-
que obſtat quod quædam ſollẽnitates
quibus olim milites ſacramento militię
aſcribebant exoluerint, vt ſup. notaui,
9 quia eiuſdem ſunt efficatiæ, cum † quo
que & ratio concedendi militibus, tàm
amplia priuilegia fuit pro tutela, & de-
fenſione Romani Imperij, omnibus ſo-
luti curis, expeditiſſimi operam armis
darent, l. Aduocati, C. de Aduocat. di-
uerſ. iudicior. quæ & noſtris militibus
cõpetit, ſm Cy. Bal. Bart. Salyc. & alios
in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. dicit ẽt An
dr. Gail. in pract. obſer. lib. 1. obſeru. 118
n. 1. in fi. & 2. qñ vacant armis Chriſtof.
Lanfran. in d. tract. utrum præſ. ſit doct.
poſt n. 30. & ſub n. 31. Bal. in d. l. 1. C. q.
bon. ced. poſſ. & in conſ. 232 & 237. lib.
10 3. dicens ꝙ † milites noſtri tẽporis ſti-
pendiati gaudent priuilegijs militũ, ſe-
quit Ang. conſ. 179. Alex. in d. l. centu-
rio n. 23. verſ. hoc tamẽ fallit Iaſon in d.
l. miles n. 1. & 2. & ibi Caſtr. Roma. cõſ.
43. Dec. in Rubr. C. de milit. teſta. poſt
n. 4. verſ. in ſecũdo caſu, Iac. Ber. de pri-
uileg. Iuriſconſul. priuileg. 38. n. 3. Ma-
ſtrill. poſt omnes dec. 173. nu. 5. 6. & ſic
omnes alij ſtipẽdiati, qui vacant armis
ꝓ ſuo ſuperiore gaudent priuilegijs mi
litum, l. 23. tit. 21. par. 2. Regni Caſtell.
Honded. conſ. 83. n. 96. lib. 1. vbi dicit, ꝙ
milites noſtri tpis ſtipendiati, ſeu mili-
tantes gaudent priuilegijs militũ; Soc.
conſ. 33. nu. 4. vol. 3. Simon de Pretis de
interpret. vlt. volunt. lib. 3. ſolut. 8. nu. 6.
fol. 260. & ita deciſum fuit teſtaẽ Capp.
Tholoſ. dec. 141. n. 2. Zaſius de compẽd.
ſub memb. 3. Craſſ. in §. ſubſtit. q. 66. n.
2. Bimi. cõſ. 101. n. 8. lib. 2. Viui. dec. 411
n. 1. Menoch. conſ. 408. nu. 56. lib. 5. &
conſ. 905. n. 11. lib. 9. vbi teſtaẽ de com-
muni opinione Grãm. dec. 365. nu. 1. in
fi. & nu. 2. Io. Bapt. Coſt. in tract. de Iur.
& fact. igno. in ſpect. 84. n. 13. Landrec.
conſ. 178. n. 12. & in ſpecie tradit Farin.
conſ. 95. n. 18. poſt omnes Maſtrill. in d.
dec. 173. nu. 7. 28. 29. 30. & 31. lib. 2. &
11 non ſolum circa reuerentiam † ſed etiã
circa fauores, et odia, ſicut alij Romani
milites, Paul. Caſt. in l. ſcriniarios poſt
n. 6. in fi. C. de milit. teſta. Io. Pet. Bim.
d. conſ. 101. poſt n. 2. & 4. verſ. his tamen
minime, vbi dicit quod milites ſtipen-
pendiati, vt ſunt milites cuſtodientes
12 Regna † Regis noſtri gaudent benefi-
cijs militum, ratio eſt ibi ſupradicta, q̃a
vacant armis, & parati ſunt ꝓ defenſio-
ne Regni mortem obire, et magis res ip
ſa q̃ modus ſit inſpiciẽdus, Galiaul. in
d. l. centurio n. 3. in fi. Salyc. in d. l. 1. n. 8
verſ. vt potius conſidereẽ de iur. et fact.
igno. Farin. d. cõſ. 95. poſt n. 2. Pet. Bell.
Alben. in d. tracta. de re militar. et Bell.
p. 7. tit. 3. de priuilegio milit. n. 37. Rom.
cõſ. 56. et nouiſſimè Io. Frãc. del Caſtill.
Auditor Generalis huiꝰ Regni meritiſ-
ſimus, & vir doctiſſ. dec. 105. n. 35. Et li-
13 cet milites nri tpis nõ habẽt inſineã ve-
teris obſeruãtiæ habẽt tñ inſineã obſer-
uãtię nouę, q̃ loco veteris ſucceſſit, vt ha
beẽ in c. trãſlatio, et ibi Fely. in 3. col. in
princ. in verſ. et addo Bal. ext. de conſti-
tut. Bald. in d. l. 1. C. qui bon. ced. poſſ.
Io. de Anania in c. 4. ext. de magiſt. Ri-
pa in d. l. centurio nu. 9. Farinac. d. cõſ.
95. nu. 2. verſ. noua obſeruãtia, Alex. in
d. l.

d.l. centurio poſt nu.23. verſ.licet enim
ordo,& poſt n.25. verſ. quia licet mili-
tes,D. de Caſtill.d.dec. 105.n.135.Bel-
lug.in Spec.princ.rub.20.nu.7.Gabriel
conſ.100.nu. 2.uol.1. Brun.d.q.11. poſt
n.2.verſ.an obſtet ſecundo,& ſub nu.4.
& dicit etiã Lopez in gl.j.d.l.23.p.2.tit.
21.vbi dicit,cõcm opinionem Doctorũ
faciunt ẽt dicta Rodor.Suar. poſt n.24
verſ.dicit Saly.in prooem.for. vbi dicit,
ꝙ mulieres intercedẽtes ꝓ alio ipſo iu-
re ſeruanẽ illeſę, niſi ſe obligauerint in
inſtrumento publicè confecto à tribus
teſtibus ſubſcripto;nã ſi cum tali ſolẽni
tate ſe obligent, egent exceptione Vel-
leiani à quo ſuccurrunẽ,ſed hodie ſe ob-
ligãt, & in publico inſtrõ nõ ſunt teſtes
ſubſcripti,ſed interſũt teſtes à Tabellio
ne ſcripti,& tñ ſatisfactũ eſt ſollẽnitati,
rõ eſt,q̃a hodie iſta ſollẽnitas eſt ſubro-
gata ĩ locũ antiquæ ſollẽnitatis: ſic ergo
ꝓcedit in caſu nrõ quod ſollẽnitates mi
litię hodiernæ ſunt ſubrogatæ ĩ locũ ve
terũ q̃a inſpecta cõſuetudine noſtri tp̃is
ſunt veri milites, licet non ſit in eis ſer-
uata forma antiquæ militiæ,ut ſup. not.
& dicit Farin.d.conſ.95.ſub n.2.ſm Iac.
de Oldr.& Cyn. quos ſequiẽ Bald.in l.1
n. 8.& ibi etiam Salyc.n.8. C. de iur. &
14 fact. ignor. cum † illa ſollẽnitas militiæ
fuit abrogata ꝑ conſuetudinem gene-
ralem, quæ eſt altera lex l.2. C. quæ ſit
long.conſuetud.l.ſi diuturnæ,& l.de q-
bus ff. de legib.tolerata ꝑ Imperatores,
& Reges,& ſm iſtam cõſuetudinem in
dies milites faciunt, & ſic facto appro-
bant,l.quidam conſulebant,in fin.ff. de
re iud. ꝑ Cy.in d.l.1.nu. 2. C. de iur. &
fact.ignor.& Farin.loco cit. vnde nõ ſo
lum ęqueſtris miles,ſed ẽt pedeſtris, q̃a
15 milites pedeſtres † militantes in armis
in regio ſeruitio gaudent priuilegijs mi
litum tanq̃ equeſtres milites;nam & eſt
pedeſtris militia, l.a calligato vbi gl. &
Bar.C.de nupt.Roma.d.conſ.45. quod
16 † iura loquentia de militibus habeant
locum ẽt in magnificis dominis, q̃ dati
ſunt exercitijs armorũ allegat. l.fi. ff. de
teſtam.milit.ſequiẽ Socyn.in d.l.centu-
rio n.2.& Dec.d. Rubr.de teſtam.milit.
17 n.5.& ſic † oẽs milites,qui vacant cum
equis, & armis, ſiue ſint equeſtres ſiue
ſint pedeſtres in defenſione Regni, vt
ſunt,qui ſtant in Regno Granatæ, Na-
uarræ, Neapolis, Mediolani, & iſtius
Regni Sicilię,qui (ut notaui,) ſunt pa-
rati ſuccumbere pro defenſione Reipu-
blicæ) gaudent priuilegijs militum Ro-
manorum,& ita ponendo exemplum de
militibus Apuliæ notat Vlderic. Zaſ.in
tract.ſubſtit.col.630. ſm Alex.in d.l.cẽ
turio poſt nu.23.verſ.hoc tñ fallit;& q̃d
pedeſtres milites gaudeant dictis priui
legijs, notat Matth.de Affl.in conſt.Re
gni noſtri Rubr.9. lib. 1. de armis ſub n.
armis ſub nu. 33. Quibus ẽt priuilegijs
18 gaudent † ſine vllo dubio ſm cõcm opi
nionem milites S.Ioannis,qui olim erãt
apud Rhodum, & nunc ſunt in Inſula
Meleti, ſiue ſint in expeditione, ſiue nõ,
Sforz.in tract.de ſubſtitutio.p.5.3. pre-
mis,Bar.in l.2.C.de his qui nõ comple-
tis ſtipẽdijs,lib.10.Io.Franc.Capiblãc.
pragm.1.n. 63.in tract.de iur.& autorit.
Baron. ſeu commẽt.ſuper pragm. tit. de
Baronib.& eorum offic. Regn. Neapol.
Rip.in d.l.centurio poſt n.16. Brun. de
ceſſ.bon.d.q.11. poſt nu.2. Lancell.po-
lit.in tra.de ſubſtit. de compẽdioſ. ſub-
ſtit.n.9.ver.ſed circa hoc ẽt illud vbi ꝓ-
bat quod priuilegia militũ Romanorũ
19 competãt † militibus Rhodi,qui ꝓ Re-
publica Chriſti militant, & veriſimili-
ter ſunt,& multa maiora eis competere
debent,& ita poſt alios cõcludit Vlde-
ric.Zaſ.in d.tract. ſubſtit. loco præcita-
20 to: Et † iſti, & alij commẽdatores de Al-
cantara, & Calatraua dicunẽ religioſi,
vt notat Bellug. in d.Spec. princ.rubr.7
n.7. et ꝑ ea,quę notat Io. Franc. Leon.
in prax. Archiep.p.2.q.23.nu.35. et Io-
ſeph de Ruſticis in cõment.ad l.cũ auus
lib.5.c.5.à n.10.vſq; ad finem vbi etiam
enumerat multos alios milites religio-
ſos, q̃ priuilegio gaudent militiæ, anti-
quę ꝓut ſunt cõmẽdatores S.Iacobi, S.
Lazari, S.Stefani, et alij oĩno vidẽdus,
q̃a ad partes de omnibus tractat, facit
ẽt ad hæc Pet. Calafatus in tractat. de
equeſtr.dignitat.à num.20. vſq; ad 31.
vbi etiam ponit alios milites religioſos
Cruce ſignatos ſub n. 34. cũ ſeqq. ſcri-
bit ẽt Polidorus Virgil. de inuent. rer.
lib. 7. c. 5. et Caſſan.in Cathalag. glor.
mund.

mund.p.9.conſid.4.vſq; ad 9. incluſiuè
Hiero.Fernād.in trac. diuerſarum qōn.
q.10.n.1.&4.vbi dicit,poſt triplex ſollē-
ne votum,& ēt milites S.Iacobi,Alcan-
taræ, & Calatrauæ priuilegio Canonis
gaudent, vbi ponit Doctores tenentes
affirmatiuam,& negatiuam,ſed in q.11.
n.8.determinat eos eſſe verè religioſos.
Non obſtat Alex.in d.l. centurio col.5.
n.20.vbi adducit quinq; rationes,con-
21 cludens † non gaudere priuilegijs mili
taribus milites nr̄i tpis,& Honded.cōſ.
83.n.95.vbi dicit, q priuilegiū conceſ-
ſum militibus non competit militibus
noſtri tpis,& Ant.Canario 4.memb. in
tract.de queſtion.n.2.p illam rationem
quod non ſeruatis ſollemnitatibus fa-
bricenſiū, non debent haberi p fabricē-
ſibus,l.ſi qs cōſortiū quorū, C.de fabri
cenſib.& Lancell.Galliaul.in d.l. centu
rio col.5.n.17.vocans eos milites deco-
ratos ſola cauda aurea gloriātes, & per
plateas elati incidentes, qui conterunt
tpus eorum more pauonū: ideò priuile-
gijs cauſa militiæ equeſtris; ſiue terre-
ſtris conceſſis gaūdere minimè debent,
22 & † habent loco pagani,& priuatæ con
ditionis, vt egregiè pbat Pet. Antibol.
in tract.de munerib.§.4. verſ.de militi-
bus autem,Franc.de Aret.pbat in conſ.
12.col.1. Pariſ.de Put.in tract.de re mi
lit.lib.7.§.nobilis à pgenitoribus nu.9.
23 ratio eſt p eos, quia † non vacant ar-
mis.nec ſunt in matricula deſcripti,nec
manent p Reipublicæ,vtilitate,ſed ſtāt
in domibus inermes,& in delitijs,ſecun
dum Raphael in d.l.1. C.de teſtam. mi-
lit.& Bald.in d.l.fin. C.qui bon. cedere
poſſ.& Hond.d.conſ.83.nu.96.& notat
Alex.in d.l.centurio poſt nu.21. verſ.4.
& ſub nu.22. not. ēt Dec. in d.Rubr.de
teſt.milit.ſub nu.3.& 5.verſ. & iſta opi-
nio p Cy.in d.l.1. de iur. & fact. ignor.
intenduntq; mercantijs, & negotijs ma
gis quam armis, ut infra notabo fall. 1.
& Ang.conſ.179.verſ.venio,Specul.de
procurator. verſ. item quod eſt miles
Bon.de Cortil.in tract.de nobil.p.3. n.
162.verſ.ex cujus prima limitatione; &
eſt cōis opinio,ſm Dec.in d. rub.de mi-
litar.teſtam.n.3.& 5.& cōiter teneſ, ſm
Rip.in d.l.centurio n.16. ſed Doctores

tenentes quod milites noſtri tpis gau-
dent priuilegijs militaribus,intelligunt
24 de militibus † qui ſunt in matricula, &
vacant armis,& parati ſunt p Republi-
ca mortem ſubire,ſm Dec.Alex.Rip.&
alios in locis citatis, & Pet. Nunez de
Auendag. in ſuo Dictionario Hiſpa. ll.
part.Regn.Caſtell.lit.C. verſ.hoc in lo-
co non erit abſq; vtilitate notare f.176.
Farin.dec.4.n.9.in preſſ. poſtrema,Ma-
ſtril.d.dec.173.n.3. D.del Caſtill.d.dec.
105.n.12.16.& ſeq.Mant.de cōiect. lib.
6.tit.1.n.32.& ſeq. D.Card.Tuſc.con-
cl.232.to.5.f.710.in verb.miles, Niger
in c.Regn.Neap.266.n.12. & dec.491.
n.1.lib.3. ubi milites noſtri tpis gaudēt
priuilegijs antiquorum militū ſi rei mi-
litari incumbant, & vitę periculo ſe ex-
ponūt; Theſſ.dec.111.n.5.Brun.de ceſſ.
bon.q.3.princ. q.11. teſtaſ magis cōem
opinionē D.meus de Maſtril. d.dec.173
n.5.6.7.8.& ſub n.19.p text.in d.l. pen.
ex quib.cauſ.maior.25.ann.qui dicit,q
25 † veri milites ſunt, qui ſine periculo à
ſignis non poſſunt diſcedere, l.ex eo, ff.
de milit.teſtam.Connan.lib.iuris ciuil.
26 c.5.col.10. de teſtam. milit. ve ſunt † ſu-
pradicti milites, qui nō poſſunt à ſignis
ſuis diſcedere ſine licentia alias incur-
runt in pęnā, vt infra notabo, Maſtrill.
27 d.dec.173.n.17.& † ego pluries condē-
naui ad remigandum, & aliqn̄ ad mor-
tem, qui poſtea gratiā conſequuti ſunt,
ac etiam vidi pluries condēnari p excel
lētiſs. Proregē per officiū Auditoris, Ge
neralis,tàm ad mortē,q̄ ad remigandū:
ergo gaudent militum Romanorū pri-
uilegijs. Nec obſtat eorū ratio, quia ſi
non ſeruanſ antiquæ ſollēnitates, ſeruā-
28 tur nouæ, quæ loco † veterum ſucceſſe-
runt, ut Bal.in l. ſancimus in 2. lect. C.
quib.non obijcit prę ſcrip.long.tēp.vbi
dicit, licet non ſint facti ſm formā anti-
quam nam licet ſit ſublata forma nō tn̄
eſt ſublatū priuilegiū,& hęc eſt ueritas,
& magis cōis recepta ſnia, ut per Docto
29 res ſuperius notatos. Et licet † oēs ſtipen
diati, qui ſunt in matricula, vel in cuſto
dia Regnorū voceſ milites, hæc voca-
30 tio eſt impropria, quia † miles verus, &
proprius dicit Imperator, Dec.in d.Ru
bri.n.1.C.de milit.teſtam.l.j. vbi Bald.

Digitized by Google

In fi.ff.de teſta.milit.vel illc, qui eſt electus inter mille vnus, ideſt Capitaneus, l.j. §.miles, ff.de teſt.milit.l.1.& 2.tit.21 p.2.Regn.Caſtill.Iob.25. Nunquid eſt numerus militum eius, & iuxta illud Salomon, Vir cum ex mille vnum reperiri mulierem ex oĩbus non inueni, eccleſiaſt.7.Didac.Perez in gl.1.tit.1.lib.4. col.5. verſ.quærit qs de los Caualleros D.del Caſtill.d.dec.105.nu.1.in fi. Et
31 † talis miles priuilegium nobilitatis, & dignitatis hēt, Henriq.de ſequut.Card. Hoſtienſ.in ſumm.aurea lib.3. de teſta. & vlti.volun. verſ.quod ſint n.5.f.1032 Caſtill.Bouad.in ſua polit.lib.1. c.10.f. 172.vbi dicit poſt n.42. Porque la militia ſola ſin la Capitania no es dignitad,& experientia magiſtra rerum do-
32 cet, ex quo † quotidie videmus milites ſtipendiati hoc Regnum cuſtodientes aliquibus grauioribus delictis, qñ non ſunt de genere nobiles, furca ſuſpendi Capitaneus uero, licet ſit ex ruſtico parente natus, caput amputari, tanquam nobilis,& incles,& in dignitate conſtitutus, Matth.de Affl. in conſtir. Regni, incip. Conſtitutione præſenti in primo notabili, & iſte tanquam miles Vrbis Romæ dignitatem hēt.Gabriel Sarai in addit.ad Alber. Roman. ſing.511. quia æquites Romani dignitatē habēt, Pet. Calefat.de equeſtr.dignitat.n.64.& de tali milite Capitaneo loquiī, Farin. d.
33 conſ.95.n.8.& 16. dum dicit † quod miles ęquiparaī Decurioni, qui eſt in dignitate, per l.fi.ff.de decurion. ergo militia ſicut decurionatus eſt dignitas, ab æquiparatis arguendo, vt ibi ſub n.8.& expreſſe ꝑ text. clarum in l.inter alias, ſm Farinac.in loco citat. C.de Palatin.
34 lib.12. qñ † eſt adiuncta officio ſeu Magiſtratui, ſecundum gradum infimū dignitatis, ut glo.in §.cumque in procem. inſtit. in verb. Illuſtribus, in fin.& licet Bar.in l.eo tempore, in princ.ff.de teſta. milit. teneat quod militia non ſit dignitas, per l.fi.C.qui milit.poſſ. lib.12. vbi
35 † militia, & dignitas ponunī tanquā diuerſa, gl.in l.vnic. C.de equeſtr. dignit. eod.lib.Roma.d.ſing.511. ratio eſt, q a libertus poteſt eſſe miles, l.libertine cõditionis, C. de libertis, & eorum libers ſed libertus dignitatem habere nō pot; l.oēs C.de metat.lib.12.ergo militia nō eſt dignitas, Bon. de Cortil.in tract. de nobil.in 3.p.n.147. dicit quod cum Bartolo eſt opinio magis cõis, ſed Bart. & Doctores loquunī de primis quatuor dignitatis gradibus, ut d.gl.in d.§.cumqs. & Farin.loco cit.n.9.vel de ſimplici mi-
36 litia, quia † militia ſimplex non eſt dignitas, dicit Didac.Perez de Salam.in d.l. j.titu.1. de los Caualleros, lib.4. Regn. Caſtell.in glo.in verb.en los Doctores, verſ.j.Pet.Calefatus in tract.de equeſt. dignit.poſt n.64.in fi. & 66. & 67. verſ.
37 addit.quid ſi quis ſit miles, ſecus † qñ militia eſt adiuncta alij dignitati, puta ſi Doctor efficiī miles, nā tunc militia eſt dignitas, ita ſignanter Alber. de Roſat. in l.milites, C.locati; item magiſter, qui vulgariter appellaī conductor armorū, vt l.per Armeniam, C.de offic. Magiſtr. milit. ſequiī Martin. Laud.in tracta.de Princip.de milit.conduct.13.fall.vel qñ militia eſt adiuncta nobilitati, ſcilicet ſi vnus nobilis creaī miles, quia tunc militia eſt dignitas, ſm Alber. de Roſat. ibi, uel qñ eſt creatus Capitaneus, ut notauimus ſupra: maximè miles in ordine equeſtri potius diciī eſſe in dignitate,
38 Farinac.conſ.94.n.8. & iſti milites, qui dicunī ꝓpriè milites ſunt pacifici, humiles, & miſericordes, & defenſores pauperum, & eorū officium eſt ęquitatem, & ius tueri, præcipuè orfanorū, viduarum, & ſimiliū, vt d.l. 1.C.de equeſtr.di-
39 gnit.lib.12.vbi ęquites dicunī † non ab equitatu, ſed ab ęquitate, & vbi non eſt ſeruata forma neceſſaria ad inducendū militem, ſeu nobilem, non eſt habēdus ꝓ milite, ſeu nobile; & ſic dicendum eſt quod milites noſtri tpis gaudent militum Romanorum priuilegijs; quorū ar-
40 ma † iure cõi in cauſa iudicati accepi nō poſſunt, Accurſ.& Alciat.ī l.nepos procul, ff.de verb.ſign.Bal.in rubr.qui bon. ced.poſſ.Cyn.& Saly.in l.j. col.13.cod. tit. Bald.de Peruſ.ſing.130. Marc.Mātſing.96.n.3. D.Ant.Sol.in 3.nouiſs.decretal.ſub quomod.proceſſit in exequu. cau.perſon.gl.3.ſub n.17.Mantic.de cõiect.lib.6.tit.1.n.32. & ſeq. Farin.d.cõſ. 94.& 95. to.1. Nemell. Gall. de except.

in

in ſucceſs.& c.exceptioni p.2.n.4.f.421 vbi refert ita fuiſſe iudicatũ, q̃ cauſa eſt vt militi abſolutè auferri non poſſit ea, ſine quibus cõmodè viuere non poſſit, Ant. Monach. de exequu. in veſtib.c.12.
41 poſt n.30. quia arma veteres † membra eſſe militum dicebant: nec in ſtipendia militum fieri debet exequutio, ſi aliunde poteſt creditori ſatisfieri, Balthazar Ayola in d.tract. de iur.& offic. Bell. & diſcipl.militar.lib.3.c.7.n.2.in fi.Gabr. Sarai in addi. ad Matth. Mateſil. ſing.
42 61.n.4. nec ſequeſtrum † fieri pôt de publico ſalario quod daĩ doctoribus, ſeu militibus, niſi q̃n alia bona non adſunt, Iaſ.in l.commodis n.2.ff.de re iud.Alb. de Roſat.in.auth.ſed iam cautum,C.de poſit.Milanenſ.dec.8.n.4.lib.1.vbi di-
43 cit, ꝙ publica ſtipendia † non veniunt in exequutione ſñiæ, niſi alijs bonis deficientibus, Affl.in conſtit. huius Regni incip.ſi quis poſt litem n. 14. & in conſtit.in aliquibus in 6.q. nu. 34. Pet. de Greg.in tract.de dot.de parag.q.12.nu. 2.& q.34. verſ. ſecundo verò caſu,& q. 39.in fi.Zabar.conſ.64.n.8.Io. Vinc.de Ann.alleg.127.n.3.& alleg. 141.n.9. & ſing. 205. ſed in iſto Regno de conſuetudine ſeruaĩ contrarium circa ſeque-
44 ſtrum ſtipendij, ex quo † fit immargũ, q̃n conſtat de debito, quod eſt ſequeſtrũ, & tempore ſolutionis ſtipendij vna pars daĩ militi, & alia pars creditorib⁹, & ego tanquã Auditor Generalis triremium huius Regni ita ſemper ſeruaui, & pluries vidi obſeruari à Domino Auditore Generali huius Regni noſtri circa milites pedeſtres ſtipendiatos Hiſpanos, cuſtodientes hoc Regnum (licet nõ
45 ſit neceſſe, quia ꝓꝓ eius fidelitatem bene pôt cuſtodiri per ſuos, & in ſeruitio Regis noſtri Catholici ꝑpetuò manere, ſicut hucuſq; permãſit) & ſic omnes milites, tàm equeſtres, q̃ pedeſtres, qui in caſtris ſunt, dicunĩ milites armatę militiæ, vt d.l.miles, & ibi gl. ff.de re iud. & d.l.milites, C.de re milit.lib.12. & ibi in ſummario, & ꝑ ea, quę ſupra notaui, vel
47 Regna cuſtodientes, qui ſunt in Regio ſeruitio, & vacant armis, & iſti oẽs pro cauſa ciuili carcerari non poſſunt, Doctores oẽs in d.l.miles, & Caualc. in tra-cta.de tutor.& cur.n.318. Couar.var.reſol.lib.2.c.1. n.4. Pandus in tract. de ꝑſumpt.inſtrum.p.4.n.84.Put.in d.tract. de ſind.p.2. nu.2. poſt omnes Carol.de Graſſ. in tract. de except. in prælud.nu.
48 175. nec perſonaliter capi poſſunt milites noſtri t̃pis pro ciuili debito, Bald.in d.l.1.n.11.qui bon. ced. poſſ. Pet. Calefat.de equeſtr.dignit.nu.56.in illis uerbis (eques auratus ꝓ debito ciuili capi non pôt) Iaſ.in d.l.miles n.10.de re iud. Saly.in d.l.1.C.de iur.& fact. ignor. & ibi Iaſ.n.7.Alex.in l.centurio nu.24.& 25.de vulg.& pupil.dicit Iſern.ſuper cõſtit.huius Regni in tit.de except. hoſtic. pon.fol.mihi 158. col.2. lib.12. Gomez in §.ſupereſt poſt n.65. de exceptionib. Viuius d.dec.491. Io.Franc.Capiblãc. in d.tract.de iur. & authorit. Baron. ſeu comment. ſuper pragm. in tit. de Baronib.& eorum offic.pragm.1.nu.62. Balthazar Ayola in d.tract. de iur. & offic. Bell.& diſcipl.militar lib.3.c.17.n.j.vbi dicit, ꝙ milites ex cauſa ęris alieni car-
49 cerari non poſſunt: nec conſuetudo in contrarium valet, dicit Brun.in d. q. 11. poſt n.11.de ceſſ.bon.quia eſt cõtra pu-
50 blicam vtilitatem, cum milites † ob publicam vtilitatem militent, vt infra notabo, & conſuetudo cõtra publicam vtilitatem non valet, dicit Bar.in d.l.de q̃bus poſt n.5.verſ.ſi vero eſt cõtra ius,C.
51 de legib. Nec † renuntiare poſſunt milites noſtri t̃pis iſti noſtro beneficio, dicit Alex.in l.alia,§.eleganter poſt n. 16. ff. ſol.matr. ꝑ rationem, vt infra, Iaſ. in d. l.miles poſt n.1.verſ. addo Surd.de aliment.d.q.78.poſt nu.17. vbi dicit communẽ opinionẽ ꝑ Dec.in c. epiſcopũ, in princ.de prębend.ratio eſt in locis ꝑdictis, q̃a iſtud beneficium eſt conceſſum
52 perſonæ militum, quoniam † militibus alimenta miniſtranda ſunt ſingulis, vel alternis diebus, l.1.& l.nulli, C.de erogatio.milit.annon.lib.12.ſpeciali fauore Reipublicæ, ex quo ſi menſtruum ſtipendium perſolueref, citius conſumarent, nec poſtea haberent vnde viuerẽt, vel militiam deſererent, ſm Bar.in l.pecunia n.3.de aliment.& cibar.legat.Angel. in l.cum hi in princ. ff. de tranſact. pract.Papienſ.in form. libell. quo vxor

Ec agic

Google

agit ꝑ legat. rei ſingul. §.r.nu.69. verſ. fallit in militibus,& ita hodie ſeruaẽ circa milites huius Regni,quibus aliqñ datur ſingulo die tarenus vnus pro victu ab eorum Capitaneo, & aliqñ ſuccurſus,& qñ triremes aſcendunt cauſa nauigãdi ꝑ Regio ſeruitio quolibet die ratioñe comedendi habẽt,vt notabo, verſeq. ſicut milites nauales, qui quolibet die tã in hyemis tempore, quàm in ęſtate rõnẽ comedendi habent iuxta officij
53 qualitatẽ; nec † cum iuramento renuntiatio ob publicã vtilitatem valet, quia ſi renuntiatio valeret exequutio in ſtipendio fieri poterit, & milites non haberent vnde viuerent, & militiã deſererent contra publicã vtilitatẽ:ſed D. Gomes de Ameſcua in ſuo trac. de poteſta.
54 in ſeipſam d.q.24.n.17.tenet quod† milites poſſunt cum iuramẽto tali beneficio renuntiare,allegat ibi multos per rationem ibi ꝑ eum,cuius,& aliorum opi-
55 nio ꝑcedit circa bona † militũ tantum, quia perſona vacat armis pro regio ſeruitio ob publicam vtilitatẽ, nec dici poteſt quod egeãt, cum ſibi remaneat ſtipendium pro ſuſtentatione perſonæ ob publicam vtilitatem,& regium ſeruitiũ, & aliqñ hẽt † quolibet die ſuccurſum ab
56 eius Capitaneo ꝑ victu, vt ſupra notaui,& ita ꝑcedit cõis opinio,ſm Dec.loco,hãc partẽ tenet Alex.in d.l.alia,§.elegãter poſt n.16. verſ.in milite verò vbi dicit,ꝙ miles nõ põt renũtiare iſti beneficio,ſicut & maritus,quoniã militi competit priuilegiũ ratione perſonę nõ rõne contractus: vnde licet actor, qui militem conuenerit,ſit perſona, quæ ei nõ dẽt reuerentiã exhibere, tamen huic priuilegio renuntiari non põt,ſm gl.ibi,ꝗ dicit,priuilegiũ perſonæ conceſſum, pacto tolli non poſſe, quæ generaliter loquiẽ de priuilegijs perſonæ conceſſis,& eſt ſm apoſtillã Iac. de Rauen. in l.ſi qs crediderit,de pact.quã allegat ibi Alex.
57 Nec † fori priuilegio renũtiare poſſunt in præiudicium militiæ fauore publicæ vtilitatis,ut gl.in l.ſi quis in conſcribendo,in verb.antiqui, verſ.quartus, C. de pact.per l.filius familias, §. veterani, ff. de procurat.ibi in gl.expreſſe,dicit glo. in l.2.§.ſed quia in verb. remitti, C. de iureiu. propter calum.& ſic fauore iuris publici renũtiari non põt priuilegio fori quoniam milites propter publicã vtilitatem militant,& armis vacant ob defenſionem Reipublicę, vt ſupra notaui,
58 & legi, † quæ continet publicã,& priuatam renuntiari nõ poteſt, notat Fely.in c.ſi diligenti n.16. de forcõpet.Couar.in 2.p.var.relectio.c.quãuis de pact. in 6.poſt n.9.dicit ẽt Specu. in d.tit.de renuntiatio. & concl. n.8. in
59 fi. ergo renuntiare † non põt miles fori priuilegio,cum ſit inductũ ratione iuris publici,ſm gl.in §.quia verò auth.vt ſine prohibit.matr.de bitr.& creditric. tutel.gerant in verb.ſm ſcheſma,verſ.ſed nunquid ſemper, vbi quærit, quali iuri renũtiari poſſit,& ita diſtinguit,aut ius eſt publicum autoritate, & vtilitate, ut quia ius fiſci,vel alia publica utilitas ibi vertiẽ,& tunc renuntiari non põt,vt l.j. & 2. C.ſin.cenſ.vel reliq. fund.comparnon poſſ. l.ius publicum, & l.inter ff. de pact. ratio eſt ibi in glo. & in text. quia
60 † priuatorum pactis ius publicum lędi non poteſt; aut autoritate,non tñ vtilitate,& hoc diciẽ publicum, §.1. inſtit. de excuſat.tut. Aut eſt ſtatutum tãtum vti-
61 litate † renuntiantis, aut renuntiantis, & cõis: primo caſu põt renuntiari, ſiue ſit priuilegium, ſiue ius ex aliquo contractu,vel pacto,ut ff.& C. de pact.& de tranſact.& de accuſa.& de nouatio,Specul.in d. tracta. de renunt.& concl. poſt n.9.col.9.verſ.ſi non habeo reſpectu nõ ad alios, ſm l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. quæ ſm iſtã diſtinctionẽ loquiẽ ut ibi ſubdit glo. exceptis caſibus, quos notat Ioan.in l.pen.C.de pact.facit Theſſau.Pedam.in dec.39. nu.1. ubi
62 dicit,quòd ferijs ad vtilitatem hominis inductis renuntiari põt de partium conſenſu per l.t.& l.ſi feriatis,ubi gl.& Doctores,ff.de ferijs gl.& Doctores in l.oẽs C. de ferijs, Haiman. Rinal. in Hiſtor. iur.ciuil.& Pontific.lib.2.nu.34. in fin. Alex.conſ.36.col.3.lib.1. Vant. de mil.
63 c.9.n.130.licet iſta renuntiatio non noceat iudici, qui tpe feriato non teneẽ Tribunali aſſiſtere,ſm Theſſau. loco citato poſt n. 3. verſ. aduertendum: ratio eſt,
64 quia quilibet põt renuntiare fauori ſuo,

tex.

tex.in d.l.pe.C.de pact.Io.Griuell.dec.
14.n.58.& dec.22.n.20.Si verò cõi vti-
litate,ideſt publica, & renuntiantis tũc
non licet vt d. l.2. §. ſed quia C. de iur.
iurand.propt.calum.l.quos prohibet p̄-
tor,ff.de poſtulan.& l.quidam decedẽs,
ff.de admin.tut. l.cetdonem de oper. li-
bert.l.iuriſgentiũ, §.ſi paciſcar de pact.
ſequit̃ Bar.in d.l.ſi quis in conſcribẽdo
nu.9. quia vtilitati meę qſi cum alterius
vtilitate coniuncta eſt,quò ad me renũ-
tiare poſſum, quò verò ad alium nõ,iux
ta tex.in l.1.C.de comm.rer.alienat.ſe-
quit̃ Rodor.Suarez in alleg.3.fol.38.n.
1.ſequit̃ ẽt Mut.in conſuet. Senat.Pan.
65 c.31.nu.33.& 36.ẽt non obſtante iura-
mento ex cauſa publicæ vtilitatis, licet
reſpiciat vtilitatem priuatam p̃ Raffael
Cuman.conſi.169.in fi.& per ea,quæ ha
bent̃ in d.c. ſi diligenti de for. compet.
ad hoc videndus,Specul.in loco cit.vbi
66 facit nõnullas diſtinctiones, ſed priuile
gium militum non eſt conceſſum militi
ſimpliciter, ſed toto collegio militum,
Caualc.de tut.& cur.c.1.n.324.circa fi.
ob publicã vtilitatem p̃p defenſionem
Reipublicæ,vt ſupra not.ergo renuntia
ri non põt; priuilegia autẽ in militũ fa-
uorẽ conceſſa,& in eorum vtilitatem tã-
tum, bene poſſunt renuntiari, vt tex.in
d.l.ſi quis in conſcribẽdo,& ibi Docto-
res,aliàs ſequeret̃ vnum magnum incõ-
ueniens,ſcilicet quod milites ſcripti, &
matriculati (recepto ſtipendio,vt irent
Bellum) poterint ad eorum libitum re-
manere abſq; incurſu pęnę,& militia re
maneret illuſa,& deſerta,& aperiret̃ via
fraudibus, dũ milites,vt euitarent naui-
gationem & regium ſeruitium, finge-
rent ſe debitores, & cum iuramẽto renũ
tiarent ſuo priuilegio militari p̃mitten
do ſoluere ad omne ſimplex mandatum
creditoris, & cum veniret tp̃us, ut irent
Bellum,paterent̃ ſe conueniri ab eorum
creditoribus corã quouis Iudice,& car-
cerari ob talem renuntiationem vſque
quo milites abirent, & poſtea excarce-
rari ſe facere poſſunt,& ſic remanet mi-
lites abſque pęna,quę tali caſu imponit̃
67 † militibus remanentibus abſq; licen-
tia,vel fugientibus,toto tit.de deſerto-
rib.& occultatorib. eorum C. lib.12.&
ſm̃ obſeruantiam,& bãnna Italiæ,& p̃-
cipuè in terris nr̃i Catholici Regis, vbi
68 vera † militia floret ex militari diſcipli-
na Hiſpanorum,& ego pluries condem
naui p̃p eorum fugam tanquã Auditor
generalis triremium Hiſpaniarũ, ac to-
tius armatæ ob expulſionẽ Maurorum
Regnorum Hiſpaniarum de mari, & de
terra,quo tp̃e gubernabat Dominus D.
Petrus de Gambua, & de Leua Genera
lis Capitaneus triremium huius Regni,
qui etiam ſub ſe triremes Hiſpaniarũ ha
bebat,& in earum Capitanea nauiga-
bat,& omnia ordinabat, qui non nulla
banna,& ordinationes fecit præter or-
dinationes militares, & præciſè contra
deſertores militiæ, ad hoc etiam facit,
Vinc. de Franch. dec.455. & Maſtrill.
dec.173.nu.17.& ita dicit̃ de militibus
naualibus,qui hyemis tp̃e in triremib⁹
exiſtentibus in portu cum eorum ſtipen
dio, & ratione manent, ſcilicet victu,
quos Rex noſter Inuictiſſimus retinet,
vt ſeruirent in æſtate quo tp̃e poterint
remanere modo prędicto, & triremes
abſq; militibus, & nautis remanerent;
69 Et ideo dicendum eſt † quod milites, tã
equeſtres,pedeſtres,q̃ nauales non poſ-
ſunt fori priuilegio renuntiare, & caſu
70 quo † fieret talis renuntiatio Dux Belli,
ſiue Generalis Capitaneus triremium
poterit eum reiuendicare, & ita pluries
ſeruatum fuit in iſto Regno,& ab Excel
lentiſſimis Proregibus mihi vti Audito-
ri Generali dictarũ triremiũ nõ nulli mi
lites, & nautę remiſſi fuerũt,non obſtan
te renuntiatione cum iuramento in con
tractu,tàm de eorum mandato,quàm ẽt
ad relationẽ D.Ferdinandi de Mattute
Regij Cõſiliarij,& Cõſultoris Excellẽ-
tiſs.Proregis huius Regni,& Regij Tri-
bunalis,Patr. protectoris meretiſſimis,
& illuſtris p̃p eius nobiliſſimã familiã,
ac doctrinam,qui inter primarios aduo
tionis officium exercentes apud ſuã Ca-
tholicam Maieſtatem primũ locũ obti-
nebat: ac etiam remiſſio facta fuit ad re-
lationẽ Dñi de la Veglia tunc Aduoca-
ti fiſcalis regij Patrimonij meritiſſimi ĩ
p̃ſonã Ioannis Falãga patroni triremis,
vt dicitur la militia, vt eſt videre penes
acta dicti Tribunalis, cuius Tribunalis

eſt præcedens D. Ioſeph de Neapulis magnus iuriſta, & vir inter noſtrates illuſtris, ita etiam inter alios remiſſus mihi fuit Balthaſſar Berruto Monitionerius dictarum triremium ad inſtantiam fiſci Tribunalis triremium huius Regni, qui de Berruto cum iuramēto renuntiauit foro ſuo, & diſcuſſa cauſa coram Domino meo Nicolao de Lauaggi Iudice meritiſſimo Curiæ Prætorianæ huius Vrbis, cui fuit cōmiſſa cauſa ꝑ ſuam Excellentiam in menſe Februarij
71 vt eſt videre penes acta Curiæ ꝑdictę; ſecus ſit † litis fiendæ, vel debitū non ſoluendi effectus ſit miles inſtante creditore, quia tali caſu ex militia ſolui debet, l.j.C.qui militar.nō poſſ.li.12. Brun. de ceſſ.bon.d.q.11,n.11.ſcilicet poſtquā in ius vocatus fuit miles effectus eſt, ſecundum tex.in l. ſi quis ff. de iud. ſed ibi gl. dicit quod bene poſſunt condemnari, ſed non puniri in ꝑſona, quæ ſeruit militiæ ob publicam vtilitatem, & ſm prędi
72 ctam rationem cōceſſa ſunt † priuilegia fidalgorū pp vtilitatem publicam, vt l. 5.tit.2.lib.4.ordin.Regn.Caſtill.& vtilitas ipſa eſt cauſa priuilegij, vt ꝑ Thomā in vot.1.col.2.& renuntiari non poteſt, vt d.c. ſi diligenti de præſcript. nec valet conſuetudo in contrarium, ut notat Carrer.in ſua practic.crimin.n.18.in
73 princ. & ideo † fidalgorum renuntiatio valere non dēt, maximè tpe Belli, quia cum non ceſſet cauſa publica priuilegij non ceſſat diſpoſitio per renuntiationē, ſm Pet. Nuñez in d.ſuo dictionario Hi
74 ſpaniarum loco cit.& ſic † conueniri nō poſſunt niſi coram ſuo iudice competenti, l. magiſteriæ poteſtati, ff.de iuriſdict. omn.iud. l.officium Regentis, §. officiū Tribun. ff.de re milit. Balthazar Ayola d. tract.de iur.& offic.Bell.d.l.3.c.8.n.j.
75 & † miles abſolutus à ſuo Tribuno nō pōt plus moleſtari, Farin.conſ.4.nu.17. ratio eſt ibi, quia indubitatum eſt quod quis de his criminibus, de quibus abſolutus eſt, amplius moleſtari non poteſt, vt in c.de his, de accuſatio.l.licet §. vlt. ff.naut. cauſ. ſtabul. Idem Farin. in tit. de Inquiſit. n.4. Ampliatio 4. ratio eſt
76 quia † Duces in ſuos milites pro delictis commiſſis in caſtris omnimodam iuriſdictionem habent, tâm in armigeros, quàm in pedeſtres, Boer. in tract. de cuſtod.clau.reg.n.28, & 29.to.5.tract.fol. 27.etiam pęna capitali puniunt per Tribunos, & ego circa milites Hiſpanos huius Siciliæ Regni pluries ſeruaui, &
77 quos † liberaui nō fuerunt amplius momoleſtati, ex quo eorum cauſa fuit à iudice cōpetenti cognita: Immo milites delinquentes non ſolum in caſtris, & in triremibus, ſed etiam in Vrbe, & capti per aliam ordinariam iuriſdictionem, vel officialem mihi fuerunt remiſſi vti iudici competenti, ſm Farinaz. d. conſ. 4.ampl.4.per l.1.C.de exhibend.reis, vt eſt videre per notas carcerum huius Vrbis Panormi, ac penes acta M.R.C.toto tpe, quo inſeruiui in dicto officio per annos ferè quindecim, & ita hodie ſeruat quaſi per oēs partes, & in Regnis Hiſpaniarū mihi remiſſi fuerunt nō nulli milites delinquentes in terra, & capti per ordinariā iuſtitiā loci cum ſola requiſitione remiſſionis fori, et in partibus ubi nō erant triremes, & cum cuſtodia fuerunt conducti ad triremes, & ad eorum Ducem remiſſi iuxta iuris diſpoſitionem, tàm in ciuilibus, q̄ in criminalibus: Immo milites delinquentes in ciuitate Tortoſę Regni Aragonię, ſeu Cataloniæ, vbi tunc reſidebat D. Auguſtinus Mixia vir illuſtris, ſingularis, & inſignis inter milites, tunc Tribunus militum Hiſpaniarum, & per eum captos, & & carceratos fui ab ipſo vocatus, & ibi recepi nonullas informationes nonnulorum delictorum, & poſtea eos remiſit ad Dominū D. Petrum de Gambua, & Leua Generalem Triremium huius Regni, qui tunc erat Dux omniū militum, triremium, & nauigiorum, qui erant in portu, vt dicit (los alfaques) ad effectū traducendi, ſeu tranſportandi Mauros in Aphricam, vt ſupra notaui, (cuius Re
78 gis † noſtri actus inter ſecula ſemper erit glorioſus, & nūquā auditus pp magnū Maurorum numerū, qui fuerunt circa 6000. millia expulſi cum eorū bonis, & pecunijs propter eius miſericordiam, & chriſtianitatem: ſit ergo Rex noſter ſemper Inuitus, Deuſq; illum regat in auxiliū S. Romanę Eccleſiæ, vt ipſe, eiuſq;

In-

Inuictiſſimi parentes ſemper fuerunt)
79 quos † milites poſtea ſubijci quæſtio-
nibus,& tormentis iuxta conſuetudinẽ
80 Italiæ,licet contra iuris † diſpoſitionẽ,
vt tenet Franc; Aret.conſ.95.Salyc.in l.
milites,de quæſtionib.& ibi Bar.Bal.in
d.l.1.C.qui bonis ceder.poſſ. Alex.in l.
centurio n.25.& ibi Rip.n.14. Pariſ.de
Put.in d.tract.de ſindic.c.2.n.2.poſt n.
5.Raphael Fulgoſ. cõſ.172.Roma.ſing.
492.Io.Franc. Leon. in prax. Archiep.
p.3.c.35.n.101.Iaſ.in d.l.miles vbi Do-
ctores n.4.Farin.de indit.& tortu.q.41.
n.30.lib.2.prax.crim.vbi dicit cõem do
ctorũ opinionẽ Gandin.in tit. de quæſt.
ad torturam ſub n.9.ratio Doctorũ eſt,
ratione eorum nobilitatis ; torqueri nõ
poſſunt,Guid.de Suzar.in tra. de indit.
& tort.n.16.Marſil.in l.edictũ,ff.de quę
ſtio.nu.17.& 23. Paul.Girland.in tract.
de quæſt.& tort.nu.2. Brun. in tract. de
indit.& tort.q.4.n.19.Gabriel Serai ad
Matheſil.ſing.61. Gigans de crim. lęſæ
maieſt.lib.2.tit.quomod. & ꝑ quos cri-
min.læſ. maieſt.prob.q.27.nu.1. Franc.
Caſon. in tract. de torment. c.10. rubr.
quæ perſ.torq.poſſ.nu.14. Brun.de ceſſ.
bonor.d.q.11.4.q.princ.n.11. Clar. in
pract.crim.q.64.n.18.vbi dicit,ꝙ hoc ꝓ
81 cedit † tã in militibus antiqui tꝑis,q̃ in
militibus noſtri tꝑis, & dicit cõem opi-
nionẽ per Grilland. de quęſt. & tort. in
6.q.princ.nu.3. quod ꝓcedit in his,qui
hodierno tꝑe appellanẽ equites, ut ibi
Clar.Pet.Caleſat.in d.tract.de equeſtr.
dignitat. n.56. Nec obſtat conſuetudo
in cõtrarium,vt per Roman.d.ſing.494
per tex.in l.oẽs iudices,& ibi Bart. C.de
decurio.lib.10. Ludo.Bologn.in addit.
Guid.de Suzar in d.tra.de indit.& tort.
n.17.Auguſt.ad Ang. de Malef. n.102.
Iaſ.in d.l.miles,n.5.Bęll.in d.trac. de re
milit.de priuileg.milit.tit.3.p.7.nu.31.
83 32.& 33.vbi etiam dicit ꝙ † nec in me-
tallum damnari poſſunt ,neq; ſuſpendi
ſicut fidalgus, qui torqueri non põt niſi
in ſeptem caſibus , quos ponit Michael
de Ciſuentes in l.29.ll.rhor. Hiſpan.&
notant doctores in l.proditores ,ff.de re
militar.& per Luc.de Penn.in l.pen. C.
84 de veter.lib.12.vbi dicit,ꝙ milites † per
iurij torquenẽ Ant. de Canar. in tract.
de quęſtio.memb.4.n.1.videaẽ, Platea
in l. omnes Iudices, C. de decurio.Affl.
in conſtit. huius Regni lib.1.rubr.5. in
fi.& in d.dec. Neapol.15. & per Thom.
Grãm.in vot.25.& de militibus videanẽ
l.24.tit.21.p.2.Regn.Caſtill. & Carrer.
85 in ſua pract.crim.vbi ſup.n.180.& † qñ
propter delictum militare ſunt punien-
di ſolent degradari,& exui cingulo mi-
litari dicit Marianus in cap.propoſuiſti
poſt nu. 34. de for.competen. & ita ſer-
uant Duces,& Capitanei armorũ qñ fa
ciunt aliquẽ ſuſpendi, ſcilicet de eque-
ſtribus,qui portant ſua inſinia,quæ nos
diuiſam appellamus,q̄a ſcilicet prius il-
los denudant tali diuiſa, dicit Clar. in
q.74.poſt n.6.§.fin. prax.crim. & n. 64.
& in §. miles , lib. 2. hoc eſt in Capita-
neis,ſeu Ductoribus militum, & ſic veri
milites , vt ſup. not. dicit ẽt Farin. d.q.
86 41.n. 33. ſecus † in militibus priuatis ,
qui modo ſub vno præfecto , & modo
ſub alio ſtipendia accipiũt, ut ibi Clar.
& Farin.& Iac.Ben.in trac.de priuileg.
Iuriſconſult.priuileg.38.n.3.&4.in Vr-
be Romana hoc non ſeruaẽ,ut ibi Fari-
87 naz.ſub n.35.& milites, † nec bonis ce-
dere poſſunt, dicit cõem opinionẽ Bal-
thazar Ayola in d. tract. de iur. & offic.
Bell.& diſcipl.milit.lib.3.c.17.poſt n.j.
pro debitis in caſtris contractis ex cau-
ſa militari , vt ibi , ratio eſt ſupradicta,
q̄a carcerari non poſſunt,Scip.Rendin.
in tract.prompt.recept.ſent.titu.14. de
ceſſ.bon.n.4.Caccialup.in tract. de de-
bitore ſuſpect.& fugit.q.5.princ. col.2.
verſ.quinto quæro n.12.Euerard.in To
piæ Legal.arg.22.loco à milite armatæ
militiæ ad militem celeſtis militiæ,verſ.
hinc eſt qđ ſicut milites armatę militię.
88 Quod quidem † priuilegiũ noſtrũ de-
bet habere locum in militibus iſtius Re
gni noue molirię tꝑe militiæ,vel qñ sũt
in expeditione militiæ tꝑe quo ſunt vo-
cati ab eorum Stratore maiore eorum
Comaſciæ , ſeu Tertij, vel per Capita-
neũ ad guerram,vt ſolet fieri ꝑ excellen
tiſſimũ Proregẽ in aliq̄bus ciuitatibus
maritimis,licet non ſint ſtipendiati, sũt
in matricula deſcripti,& in numero mi-
litum, & eadẽ militat ratio propter pu-
blicam vtilitatẽ, quo caſu ꝓ ciuilibus
de-

debitis moleſtari non poſſunt de perſona, & ſi ſunt carcerati, etiam pro cauſa criminali excarcerari debēt, & relaxari ſub homagio de redeundo poſt tot dies expediti de militia, niſi ſint carcerati ꝓ ardua, & graui cauſa criminali, vt patet per inſtructiones Illuſtriſſimi Comitis Oliuares tunc Protegis digniſſimi, ac meritiſſimi huius Regni dat. in hac felice Vrbe Panormi ſub die 16. Aprilis 8. ind. 1595. & ante eum conditę fuerūt per Illuſtriſſimum Ducem Terrenouæ Pręſidentem digniſſimum huius Regni, refert etiam Caſtill. dec. 105. n. 41. 42.

SVMMARIVM.

1 *Milites nauales habent etiam priuilegiū deducto ne egeant.*

2 *Remiges, ſeu nauales ſunt milites.*

3 *Nautæ & remiges in claſſibus ſunt, & militant.*

4 *Nautæ & Remiges eandem immunitatem habent quam habent milites.*

AMPLIATIO I.

1 Mplia primo quod † iſtud priuilegium quod conueniať vltra quā facere pōt habent quoq; milites nales, l. 1. ff. de bon. poſſ. ex teſtam. milit. l. in nomine Domini, C. de offic. præfect. Pręt. Afric. Dec. in Rubr. C. de milit. teſtam. poſt n. 5. in fin. quo-
2 niam remiges, † ſeu nauales milites sūt, glo. in l. pen. verſ. item remiges, ff. de mi-
3 lit. teſta. omnes enim † remiges, & nautæ in claſſibus ſunt, & militant, & milites ſunt, d. l. 1. §. in claſſibus D. del Caſtill. in deciſ. 105. poſt num. 6. & ean-
4 dem † immunitatem habent quam milites habent, Iſern. in conſtitut. huius Regni conſtitut. Hoſtici de except. Hoſtic. ponend. fol. mihi 158. in gloſ. colum. 1. lin. 31. Balthazar Ayola in dicto tractat. de iur. & offic. Bell. & diſcipli. militar. lib. 3. cap. 4. nu. 3. Caſtill. d. dec. 105. nu. 45.

SVMMARIVM.

1 *Milites, ſeu Tratenuti apud perſonā Principis habent beneficium, deducto ne egeant.*

Tratenuti apud perſonam principis ſunt parati pro ſeruitio regio mortem pati, & ire ad Bellum. ibid. n. 1.

2 *Autor teſtatur vidiſſe non nullos tratenutos apud perſonam principis ſuper triremibus prælıandi cauſa, & Bellum ire.*

Dux Sanctæ Crucis fuit Capitaneus Generalis Armatæ terræ Araci, ibid. n. 2.

Dux Sanctæ Crucis fuit Capitaneus Generalis Triremium Regni Neapolis Hiſpaniarum, & nunc huius Regni Siciliæ, & eſt Generalis Locumtenens Sereniſſimi Principis Philiberti Generaliſſimi totius maris, & Gubernatoris huius Regni. ibid. n. 2

3 *Tratenuti ſtipēdiati apud perſonam Principis gaudent priuilegijs militaribus & n. 5. & 7.*

4 *Tratenimenta conceduntur propter ſeruitia facta in Bello, vt ſæpius.*

Tratenuti hodie actu ſeruiunt in ſocietatibus militum, & vacant armis. ibid. num. 4.

5 *Tratenuti milites gaudent priuilegijs militum, in corpore iuris clauſis.*

6 *Tratenuti milites apud perſonam principis non poſſunt recedere ſine licentia Proregis.*

7 *Tratenuti apud perſonam principis ſunt milites, & gaudent priuilegijs militū.*

8 *Milites veri ſunt, q ſine periculo à ſignis ſuis diſcedere non poſſunt.*

9 *Tratenuti ſolent ire cum Prorege per Regnum armati.*

Dux Oſſuna Prorex Siciliæ.

Dux Oſſunæ, verā Romanorum militiam exercet. ibidem n. 9.

Mauri, & Turcæ quaſi gallinæ manent in proprijs domibus, & tanti timore Ducis Oſſunæ. ibi. nu. 9.

10 *Milites inſeruientes cuſtodię principis gaudent priuilegijs, quibus gaudēt militantes in caſtris, & n. 18. & 19.*

11 *Tratenuti milites ad cuſtodiam Principis ponuntur pro vno numero militum ſicut de ordinibus, & numeris aliorum.*

12 *Honor Principis augetur per dignitatem ſer-*

ſeruientium præſentialiter.
Nobiles eliguntur ad ſeruiendum princi-
pi.ibi.nu.12.
13 *Nobiles ibi ſunt vbi eſt Princeps.*
Principis intereſt ad cuſtodiam ſui caſtri
eligere viros fortes, vt nobiles eſſe ſo-
lent.ibi.n.13.
14 *Quos Principis latus comitatus illuſtrat,*
eos tantum immunitate, honoribus, &
priuilegijs dignos eſſe.
15 *Tratenuti milites electi ad cuſtodiam*
Principis, alijs præferuntur. & n.17.
Tratenuti ad cuſtodiam Principis, di-
cuntur eſſe in dignitate conſtituti. ibi.
nu.15. (*ſtipendiati.*
16 *Deputati ad cuſtodiam milites dicuntur*
17 *Deputati ad cuſtodiã ſunt alijs digniores.*
18 *Milites noſtri temporis, qui manent in ſer*
uitio Principis, & in eius defenſione
manent, gaudent priuilegijs militari-
bus, antiquis militibus conceſſis.
19 *Milites ad cuſtodiam principis ſtipendia-*
ti, gaudent priuilegijs militum.
20 *Tratenuti, qui proprijs negotijs vacant,*
poſſunt prohiberi.
21 *Tratenuti ſunt perpetuò in bello, & ĩ pace.*
22 *Milites Romanorũ tempore pacis nutrie-*
bantur in regionibus finitimis, & tem
pore belli in bello.

AMPLIATIO II.

1 AMplia ſecundo † q̃
iſtud noſtrũ bene-
ficium hẽt etiam lo-
cum in militibus ſti-
pendiatis à ſua Ca-
tholica Maieſtate a-
pud perſonam Ptin
cipis, ſcilicet Proregis, qui dicunt̃ Tra-
tenuti, & manent in ſeruitio Regio, &
sũt parati ꝓ Regio ſeruitio, & publica
vtilitate mortem pati, & bellum ire iux
ta ordinem Excellẽtiſs. Proregis, & ego
2 teſtor qđ vidi pluries† tratenutos apud
perſonam Principis armatos cum non
nullis alijs militibus Tertij huius Re-
gni ſuper triremibus præliandi cauſa cõ
tra caſtrum, ſeu terram vocatam Arac-
ci, quorũ erat Dux Illuſtriſs. & Excell.
D. Marchio Sanctæ Crucis tunc Gene-
ralis Capitaneus triremiũ Regni Nea-
polis, & poſtea Hiſpaniarum triremis,
& nunc triremium huius Regni, & Ge-
neralis locum tenens Sereniſſimi Prin-
cipis Philiberti Generalis totius ma-
ris digniſſimi, glorioſiſſimi, cuius me-
rita per orbem terrarum eluceſct,
& huius Regni Generalis Capita-
neus, & Gubernator pro noſtro Ca-
tholico Rege eius conſobrino, quem
Deus in æternum regat, exaltet, cuſto-
diat, & feliciter conſeruet; hoc eſt in pa-
diſo, cũ nunc mortuus ſit Panormi, Ca-
ſtè, ad ſantè, cũ magno populi dolore, &
ideo iſti milites ſtipẽdiati, & in matri-
3 cula deſcripti tratenuti apud perſonam
Principis, gaudẽt priuilegijs militarib⁹
Roman. conſ. 93. Paul. Caſt. in l. ſcrinia-
rios, C. de milit. teſtam. & ibi Alex. poſt
n.7. allegat Soc. & Doct. in l.1. C. de iur.
& fact. ignor. Dec. in rubr. C. de milit.
teſta. n. 5. quia militat eadẽ ratio iõne
publicæ, vtilitatis, & ſunt parati ꝓ repu
blica, & Rege ſuo mortem ſubire, & va-
cant armis, ergo vti veri milites gaudẽt
priuilegijs militaribus D. del Caſtil. de-
ciſ. 105. n. 16. & 17. vbi dicit, q̃ talia tra-
4 tinimenta † non concedunt̃ niſi conſtito
prius de eorum regio ſeruitio in Bello,
vt ſæpius prout hodie iſti tales tratenu-
ti actu ſeruiunt in nonnullis ſocietati-
bus militum tertij Regni huius, ad hoc
eſt c.19. in inſtructionibus ſuæ Catholi
cæ Maieſtatis, ſecundũ D. del Caſtil. ibi
5 ſub n.17. & 18. Vnde milites † tratenuti
gaudent priuilegijs militum in corpore
iuris clauſis, & ante eum, dicit Maſtrill.
dec. 173. n. 18. 20. & 23. quaſi per tutam,
ratio eſt ſupradicta, quia ſunt occupati
in expeditione rerum militarium ſicut
oẽs alij milites; & in tantũ hoc eſt verũ
6 quod non poſſunt recedere † ſine licen-
tia Proregis, aliàs amittunt ſtipendia,
Vinc. de Franc. dec. 455. ſequit̃ Maſtril.
d. dec. 173. n. 17. Caſtill. d. dec. 105. poſt
n. 57. & iſti tales † milites ſunt, & gau-
dent priuilegijs militum, tex. in d. l. pen.
ff. ex quib. cauſ. maior. 25. ann. vbi dicit
q̃ veri milites † ſunt, qui ſine periculo à
ſignis ſuis recedere non poſſunt, & l. ex
eo, ff. de militar. teſtam. Maſtrill. d. dec.
173. n. 19. Connan. in lib. iuris ciuil. c. 5.
col. 10. de teſtam. milit. Mantua in tract.
de priuileg. milit. n. 283. Marc. Aquil. in
Aquil.

Aquil.in repetit. l.centurio nu.30. Pet.
Nuñez Auendag.in Dictionario Hiſpa
niar.ll.partit.lit.C. verſ.hoc in loco Si-
mon de Pret.de interpretatio.vlt.volũt.
lib.3.illat.8.nu.6.fol.260.& notaui ſup.
n.25. & iſti tratenuti ſemper manent in
9 expeditione rerum militarium,& † ego
vidi iſtos tratenutos armatos, ire in co-
mitiua,& in cuſtodia Excellentiſs.pro-
regis Dñi Ducis de Oſſuna per Regnũ
iſtud(q verã militiã Romanorũ exercet,
& nũc floret diſciplina militiæ,cuius no
mine Mauri,& Turcæ paueſcũt ob eius
inuictiſſimũ aĩum,& ſingularẽ valorẽ,&
quaſi ſuperati ex pugna cũ eis facta in
tot partibus Africę, & Aſię, & ex ſeptẽ
triremib⁹ captis cũ vexillo Magni Tur-
cæ dũ hui⁹ Regni triremes gubernabat
Dñus Don Octauius de Aragona, & de
nonnullis alijs vaſſellis , & triremibus
inimicorũ captis de mandato dicti Dñi
Excell.Ducis de Oſſuna, q diſſipati ve-
luti gallinæ in ꝓprijs domibus,& tanis
manẽt, regat Deus Ducẽ iſtũ,vt Inimi-
cos Eccleſię ſuę expugnet). & modo cõ-
ſeruet in Cęlo,qa penitẽter mortuus eſt
vt fideles Chriſtianus cũ magna contri-
tione)in qbus oĩb⁹ sẽper adfui inſeruiẽ
do officio meo Auditoris Generalis tri-
remiũ p̄dictarũ; Iſti ergo milites gaudẽt
dicit Maſtrill.d.dec.173.n.17. nimirũ ſi
gaudẽt priuilegijs militũ, Rip.in l.cẽtu-
rio n.x.ff.de vulg.& pup. ſubſtit. Pereg.
cõſ.84n.4.24.lib.1.ergo vacãt armis,&
ſeruiũt ꝑſonæ Principis, & in eius cuſto
10 dia manent , & milites † inſeruiẽtes cu-
ſtodiæ Principis potiunt̃ eodẽ priuile-
gio,quo potiunt̃ militantes in caſtris,di
cit Farin.conſ.94.n.11. ꝑ tex. in l.vnic.
C.de caſtr.omn.Palat.pecul.lib.12.ver
ſic.quod enim,vbi dicit Imperator (qđ
enim tã ex caſtris eſt, q̃ nobis conſcijs,
ac prope ſub conſpectibus noſtris acq-
rit,ſed nec alieni ſunt à puluere, & labo
re caſtrorũ, qui ſigna noſtra comitant̃)
& ibi gl.in verb.ſigna,vbi dicit,qui ſtãt
nobiſcũ,& ſequunt̃ nos,licet non ſint in
caſtris,l.nemo,& ibi Bar.Luc. de Penn.
& Doctores, C.de re milit.lib.12.vbi ta
11 les viri tratenuti † ad cuſtodiã Principis
ponunt̃ pro vno numero militũ,& de ip
ſorũ numero, ac ordine ſicut de ordini-
bus , & numeris aliorũ militũ in caſtris
degentiũ,pariformiter ibi determinant̃
Farin.d.conſ.95. poſt nu.17. ſequit̃ Ma-
ſtrill.d.dec.173.n.31. Caſtill.d.dec.105
n.99.& faciunt dicta ꝑ Caſſan. in tract.
12 glor.mũd.p.5.conſid.19.Honor† Prin-
cipis auget̃ ꝑ dignitatem, & ſeruientiũ
præſentiã cũ eligant̃ nobiles probateq;
perſonæ, Bal. in l. oĩum teſtamentorum
de teſtam.in princ.dicens, ubi eſt Prin-
13 ceps † ibi sẽper ſunt multi nobiles,Prin
cipis enim maximè intereſt ad cuſtodiã
ſui corporis eligere viros fortes, & de-
uotiſſimos (vt nobiles eſſe ſolent) & à
Principe electi ſunt, arg. l.j. in fin.ff.de
offic.præfect.præt.confert l.unic. C. de
præpoſit.labor.lib.12. vbi eos tantũ im
14 munitate † honoribus,& priuilegijs di-
gnos eſſe, quos Principis latus comita-
tus illuſtrat, dicit etiam Farinaz.d.cõſ.
94.n.j.Luc.de Pen.d.l.vnic.de equeſtr.
15 dignitat.lib.10.& alijs præferri † qui à
Principe eligunt̃,qui ſunt iſti tratenuti,
ob eorum ſeruitia in caſtris ſunt electi à
Rege noſtro Inuictiſſimo cũ ſtipendio
ad cuſtodiam Proregis , vt ſup. notaui,
qui eius locum obtinet in Regno; ideo
ſunt conſtituti in dignitate, & non ſolũ
iſti tratenuti electi à Rege ad cuſtodiã
Principis milites ſunt, ſed & illi deputa
16 ti † ad cuſtodiam cuiuſcunq; priuatæ ꝑ-
ſonæ,dicunt̃ milites,dicit Farin.cõſ.95.
n.17. & tanquã tales recipiunt ſtipẽdia
ab eo,quem cuſtodiunt ꝑ l.fi. C.de ero-
gat.milit.annon. & ibi Bar. & ſunt alijs
militibus dignioribus,& eos præcedũt,
Panorm.poſt Abb. antiquũ in c. ꝑ tuas
n.1.verſ.facit,extr.de maiorit. & obed.
Luc.de Penn.in d.l. vnic. in princ. & hi
ſunt illi milites noſtri tp̄is , qui cum ſtẽt
18 parati pro defenſione ſui Principis gau
dent oĩbus priuilegijs antiquis milibus
conceſſis in oĩbus,& per oĩa, (excepta il
la antiqua forma creationis, vt ſup.no-
taui) antiquis militibus exequant̃, Iac.
de Rauenn. Oldrad.Cy.Bal.Bart.Paul.
Caſtr.Alex.Martin.Laud.Rom.Claud.
ſi ll.Rip.& alij,quos allegat Farinaz. d.
conſ.95.poſt n.2. & 18. vbi dicit, addo
Aufrer.in addit.ad Capell.Tholoſ.dec.
141.& Hondod. conſ.83. n.96. qui fir-
mat prædictam æquiparationẽ in qui-
buſ-

Digitized by Google

buſcunq; militibus noſtri tpis,qui ſalariũ recipiunt: vnde milites † iſti ad cu-
19 ſtodiam Principis ſalariũ,ſiue ſtipendiũ habentes gaudent priuilegijs militum, & ita fuit deciſum in iſto Regno, dixit Maſtrill. d.dec.173.n.175. & Caſtill. d. dec.105.nu.92. in fin. & p ea,quæ dicit Scip.Rendin.in tract.prompt.receptar. ſent.tit.14.de ceſſio.bon.poſt n.4.quod ſi quis in ſua patria, ſeu Republica ſtipẽdia mereret, priuilegijs militum gauderet,ſicut olim gaudebant Ciues Romani,qui ſtipẽdia à Republica recipiebãt, ſm Paul.Caſtr.in d.l. ſcriniarios quem refert ibi Alex.in fi. poſt alios. Non ob-
20 ſtat quod vacãt ſuis negotijs † quia hoc poteſt illis prohiberi à Principe, vel eorum ſuperiore,ſtatore maiore; Nec minus obſtat quod moranẽ in plateis, qa
21 hoc euenit ex quo ſunt perpetui † in Bello,& in pace,non tñ deſunt eſſe milites, ſicut erat antiquitus p milites Roma-
22 nos, qui tpe pacis † nutriebanẽ in Regionibus finitimis hoſtium, & qñ erat neceſſitas Belli, vacabant in Bello, vt ſupra notaui in princ. ſm Bologn. in d.l. centurio n.30. qui loquiẽ de ſtipendiatis Regni Neapolis, ſequiẽ Maſtrill. d. dec. 173. nu. 23. & 24.

SVMMARIVM.

1 *Milites electi à Principe non recognoſcente ſuperiorem habent beneficium, deducto nẽ egeant.*
Principes non recognoſcentes ſuperiorem quales ſint. ibid. n.1.
2 *Milites electi à Principe abſoluto, & non exiſtente de ordine militari, habent priuilegium deducto ne egeant.*
3 *Principes non recognoſcentes ſuperiorem in terris ſuis ſunt leges animatæ.*
4 *Donatio facta ab Imperatore non debet inſinuari.*
Donatio facta à Principe non recognoſcente ſuperiorem inſinuari non debet. ibi. num.4.
5 *Principes recognoſcentes ſuperiorem faciunt omnia quæ Imperator facit, & vicem Imperatoris gerunt.*
6 *Dux Venetorum Allobrogum Mantuæ, & ſimiles, dicuntur ſubditi Imperatori, vt Reges ab origine eorum.*
7 *Rex Hiſpaniæ nõ eſt ſubditus Imperatori.*
8 *Reges vncti à Deo non recognoſcunt ſuperiorem.*
9 *Reges quorum nomina deſcendunt à iure ciuili recognoſcunt Imperatorem ſuperiorem.*
10 *Imperator dicitur dominus omnium prouinciarum, & totius mundi.*
11 *Imperator eſt dominus Aſiæ, Aphricæ, & Europæ.*
12 *Imperatoris omnia eſſe intelliguntur.*
13 *Imperator in ſeruitutem poteſt reuocare populum liberum.*
14 *Principes, & Reges de iure ſubſunt Imperio.*
15 *Hæreticus eſt, qui negat Imperatorem nõ eſſe dominum totius mũdi, & orbis Monarcham. & n.4.*
16 *Imperatorem non eſſe dominum totius orbis quomodo intelligatur.*
Imperator ratione ſubiectionis, & protectionis eſt dominus totius Mũdi de iure ibid. nu. 16.
17 *Imperator eſt dominus totius mundi in vniuerſalibus non in particularibus.*
18 *Reges non omnes ſubſunt hodie Imperio.*
Conſtantinus Imperator dedit Eccleſiæ poſſeſſiones, & prædia in donationem, quam Henricus confirmauit. ibidem num. 18.
Rex Pipinus dedit Eccleſiæ Bononiam, & Romandiolam. ibid.n.18
Ottho Imperator cõfirmauit donationem, & multas alias ciuitates dedit Eccleſiæ.ibid. nu. 18.
19 *Papa in terris ſuis habet plenam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus vbique.*
20 *Rex Siciliæ ſubeſt Papæ.*
21 *Rex Francorum an ſubſit Imperio.*
22 *Rex Francorum ſubeſt Papæ.*
23 *Reges qui vnguntur ab Eccleſia ſunt quodammodo eius vaſſalli.*
Rex Hieroſolimitanus, Rex Francorum, Rex Siciliæ coronantur, & vnguntur ab Eccleſia. ibid.nu.23.
24 *Papa eſt iudex ordinarius omnium etiam immediatè.*
25 *Papa habet ſubditas omnes creaturas, & omnes homines ſunt ſubditi Papæ.*
26 *Principes oẽs ſubijciũtur Romano Põtifici.*

27 *Vniuerſa caro eſt ſubdita Papę, & nemo poteſt declinare ab eius iuriſdictione.*

28 *Papa dicitur habere poteſtatem temporalem habitu, & deficiente ſuperiore ad ipſum recurritur.*

29 *Nemo poteſt eſſe acephalus, ideſt ſine capite.*

Papa fuit Iudex contra Ducem Venetorum. ibid. n. 29.

30 *Papa fuit Iudex inter Regem Francorum, & Ducem Alobrogũ, & compulſit omnes ad pacem.*

31 *Papa eſt cõſtitutus ſuper Reges, & Regna.*

32 *Omnes tenemur ſubeſſe Romano Pontifici de neceſſitate.*

33 *Imperator recognoſcit Imperium à Papa.*

34 *Papa poteſt deponere Imperatorem.*

35 *Innocentius Papa IIII. depoſuit Fidericum II. & iuſtè poteſt priuare Imperatorem, & Reges.*

36 *Papa ex magna, & ardua cauſa poteſt deponere Principes ſeculares non ſibi ſubditos in temporalibus.*

37 *Papa depoſuit Regem Francorum.*

Papa competit iuriſdictio terrarum Imperij, vacante Imperio. ibi. n. 37

38 *Vacante Imperio, contra Imperatorem nõ currit præſcriptio, licet Papa ſuccedat in adminiſtratione.*

39 *Papa ſuccedit vacante Imperio in adminiſtratione terrarum Imperij in rebus, quæ propter expeditionem, & iuriſdictionem ad Imperatorem ſpectabant.*

40 *Imperator dicitur dominus totius Mundi ante aduentũ Chriſti, & ſic ibi declara.*

41 *Gladius vterque ſpiritualis, & temporalis eſt apud Chriſti Vicarium.*

42 *Papa in temporalibus non poteſt ſe intromittere niſi in cauſa ardua.*

43 *Imperium Romanorũ à ſolo Deo depẽdet.*

44 *Reges omnes per Imperium Romanorum reguntur, & includit ſe cetera Regum Regna.*

45 *Imperium Romanorum poſt aduentum Chriſti fuit apud Chriſtum eiuſque Vicarium.*

46 *Papa omnes iudicat, & à nemine iudicatur. & n. 48.*

47 *Papa ſolus non recognoſcit ſuperiorem, ad quem recurritur.*

Papa non poteſt ſe ſubmittere iuriſdictioni alterius hominis de mundo. ibi. n. 47

48 *Prima ſedes à nemine iudicatur.*

49 *Papa de ſola hæreſi iudicatur. & n. 51.*

50 *Papa quo caſu poteſt ſe ſubmittere homini de Mundo.*

51 *Papa pro crimine hæreſis poteſt accuſari, & ſubijcere ſe iudicio alterius.*

52 *Papa accuſatus de adulterio ſynodo ſe ſubiecit.*

53 *Papa ex ſua propria voluntate poteſt ſe ſubijcere iudicio alterius.*

54 *Proteſtatio Catholica Autoris ſubmittens ſe Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.*

Autor Panormitanus, & eius familia de Vrbe Meſſana deſcendit.

55 *Ciues Meſſanenſes manent ſub protectione Beatæ Virginis ſub eius præſidio militat Autor licet indignus.*

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio in † militibus electis à Principe, vel Duce non recognoſcente ſuperiorem, vt ſunt Dux Venetorũ Holobrogum Hetruriæ, Mantuæ, Parmæ, & & alij ſimiles, & iſti tales dicunť ꝓpriè Principes, & non recognoſcunt ſuperiorem, Bald. in Rubr. de rer. diuiſio. Ant. Frãc. in addit. ad Abb. in c. expoſita lit. A. poſt nu. 2. de arbit. Bar. Cepoll. verſ. plene ĩ tracta. de ſeruit. in Rubr. de ſeruit. ruſtic. prædio. in tit. de Mari. ad fin. Socy. ſen. conſ. 4. vol. 3. Cephal. conſ. 608. nn. 27. lib. 5. Pariſ. conſ. 1. n. 3. & 15. lib. 1. Theſaur. in prœm. dec. Pedamont. n. 13. & 14. Paul. Caſtr. conſ. 225. Ang. conſ. 195 & 217. col. pen. verſ. vnde ſicut Imperator, Roma. conſ. 59. Dec. conſ. 403. n. 7. poſt omnes, Carol. de Graſſ. in tract. de
2 except. except. 1. n. 30. & 31. etiam † nõ exiſtente de ordine militari, quo caſu habent milites iſtud priuilegiũ, Alex. in d. l. cẽturio poſt n. 26. de vulg. & pup. ſubſtit. Bald. eleganter in l. precibus in vlt. col. eod. tit. ratio eſt ibi ꝑ eum, quia
3 tales Principes, † ſiue Duces in terris ſuis ſunt leges animatæ, l. pen. C. de donat. inter vir. & vxo. c. vnic. & ibi glo. in verb. decernẽtis in extrauag. de maior. & obed. Alex. loco cit. poſt d. nu. 26. & notaui in q. 1. fall. 3. circa finẽ, Oldrad. conſ.

4 conſ.231.vbi ſicut donatio facta ab Im
peratore nõ dẽt [redacted] inſinuari,auth.item
C.de donat.ita erit in donatione Regis
vel alterius gerẽtis vicẽ Imperatoris in
terris ſuis, Alex.d.l.cẽturio poſt d.n.26
verſ.& ꝓbo dictũ Bal.i l.1.C.de dignir.
li.12.Dec.in d.rubr.de milit. teſta. poſt
n.3.verſ.ſecũdus eſt caſus,Paul.Caſt.in
d.l.ſcriniarios,n.6.vſq; ad fi.C.de teſta.
5 milit.ſed iſti tales ĩ ſuis ſtatibus regalia
oĩa,cęſariaq; iura habent,& oĩa quę Im
perator facit,illis in ſuis ſtatibus facere
licet, Theſſau.loco cit.nu.17.in fin. Io.
Franc.Leone in prax.Archiep.c.10.p.j.
n.29.de Vicarijs,& c.38.nu.39.p.3.de
excommu. Brun.à Sol. in compend.re-
ſolut.f.93.ergo gerunt vicem Imperato
ris in terris ſuis,& ſic eorum milites gau
dent priuilegijs militum Romanorũ; &
licet † tales Principes,& Duces non re-
6 cognoſcant ſuperiorem de facto per iu-
ra ſuperius notata,tamen negari nõ po
teſt quin tales Principes,ſeu dignitates
origine ſua dicanť ſubditæ Imperatori
quẽadmodum, & cęteri Reges, vt eſt
tex.in c.volumus 11.q.1.& Theſſau.lo-
co cit.exceptis Regibus Hiſpaniæ, qui
7 † Regnum à faucibus Infidelium crue-
runt,Io.Franc.Leone in prax.Archiep.
c.1.p.p.1.n.54.& ſic non ab Imperato-
re;ſm gl.ſing.in c.Adrianus, col.3.63.
diſt.Gomeſ.in §.ſed iſtę poſt n.24.verſ.
quibus non obſtantibus, licet Oldrad.
dicat in conſ.69.quod nullus dicatur re
cognoſcere de iure Imperatorẽ, de quo
latè ibi diſputat, quæ non faciunt ad rẽ
8 noſtrã, quia ibi loquiť de † Regibus, ꝗ
fuerunt à Deo vncti, & creati,vt c.1.§.
vnde in veteri de ſacr.vnctio.& tenet ꝑ
plura iura, Pet. de Anchar. conſ.339.
prou.8.vbi diciť,ꝑ me Reges regnant.
nos autem loquimur de illis,quorũ † no
mina deſcendũt à iure ciuili,& Gomeſ.
9 d. §.ſed iſtę, loco citato dicit cõiter te-
neri, Iaſ.in l.cunctos populos n.6.C.de
ſumm.Trinit.& fid.Cathol. Cyn. Bart.
Bal. & Salyc. ibi l. de precario, ff. ad l.
Rhod.de iact. ſm glo.ibi Theſſau.in d.
procem.poſt nu.14. Lancell.in tract. de
Imperator.q.2.n.3.8.& 9. gl.in 12.q.1.
c.futuram, Bar.in extrauag. ad reprim.
in verb.totius orbis,Daniel c.2.gl. in c.
per veneralem,qui filij ſint legitim.Ho-
ſtienſ.in ſumm. in tit. de offic.ord. §.1.
verſ.ſed Imperator, Pet. de Ancha. ſu-
per clem.c.paſtoralis,n.24.de ſent.& re
iud.& in conſ.310. n.3. Dec.conſ.588.
10 n.1.lib.4.Alex.cõſ.76.n.7.lib.2. & Do-
minus omniũ Prouinciarũ 63. diſt. d.c.
Adrianus, & ibi gl.in verb. ꝑ ſingulos,
Guid.Pap.dec.141. in add. lit.C. & to-
tius orbis Dominus,dicit Pet. Calefat.
de queſtr.dignit.n.137. Aluarot.in c. 1.
quis dicať Dux, Comes, vel March. de
feud.poſt n.12.in fi.vbi ſubdit,quòd ſit
11 Dominus Aſiæ, Africæ, & Europæ; nã
quod ſit dominus Aſiæ, probať in l. 1.
C.de offic.præfect. præt.Africę:de Aſia
probať in l.fi. C. de tempor. appell. de
Europa, probať in l. cum appellar. C.
appell. Signorol. de Homod.in repetit.
12 procem. digeſtorũ, & † oĩa eius eſſe in-
telliguntť l.bene à Zenone, C. de quadr.
præſcript.8.diſt.c.qui iure 23.q.8.c.cõ-
13 uenior, & † in ſeruitutem põt reuocare
populum liberũ,Pet.Calefat.d.tract.de
14 equeſtr.dignit.nu.138. & Principes,&
Reges ſubſunt de iure Imperio,c.in api
bus 7.q.1. Oldrad.laud.conſ.69. Abb.
Sicul.in c.eccleſiarũ n.11. de conſtit. &
in tantum hoc eſt verũ quod † ſi aliquis
15 dicat, Imperatorem nõ eſſe dominum,
& Monarcham totius orbis, eſſet hęre-
ticus,quia contra Euangelium, Luc.c.
3. Exijt edictum à Cęſare Auguſto, ut
deſcriberetť vniuerſus orbis,dicit Iaſ.in
d.l.cunctos populos n.7. Bar.in l.hoſtis
col.2. ff.de capt. licet Bar.in hoc repre-
hendať, per Bal. in c.ſolitę de maior. &
obed. & Couar. in l. peccatum, §.9.de
16 reg.iur.in 6.2.p.relect.vbi dicit † Impe
ratorẽ non eſſe dominũ totius Mũdi, &
ibi allegat varios,& doctiſſimos Docto
res, cum de iure ſit dominus totius Mũ-
di,& hoc intelligẽdũ eſt ratione ſubie-
ctionis,& ꝓtectionis, ut not.in procem.
digeſtorũ,in princ.in verb. dñus Marc.
Manr. ſing.312.n.j.& hæc eſt ſingula-
ris declaratio, Oldrad. menti tenenda
17 in conſ.159.nu.2. vel poteſt † dici dñus
totius Mundi in vniuerſalibus non re-
rum ſingularium,ſm Marc. de Mantua
in ſing.312.n.2.Bar.in extrauag.ad re-

primẽdũ ſuper d. verb. totius orbis poſt
18 n.8.verſ.per hoc; licet hodie † nõ oẽs Re
ges, & Principes ſubſint Imperio: ex
quo Conſtantinus ſuſcepto Baptiſmi ſa
cramento dedit Eccleſię prędia, & poſ-
ſeſſiones in donationẽ, & per Henricũ
Imperatorem confirmatã 12.q.1. c.cum
futura c.Conſtantinus 96.diſt. & clem.
5.in Cõſilio Generali Viennę, vt in cle-
ment.vnic. §.porrò præter de iur.iurad.
& ibi Abb. n.17. Burſat.qui plures ad-
ducit in conſ.124.poſt n.31. vſq; ad 53.
lib. 1. & ẽt Ottho, Pipinus, & Carolus
Magnus Imperatores Beato Petro de-
derunt Bononiam, & Romãdiolã, & nõ
ſolum confirmauerũt dictã donationẽ,
ſed ẽt multas alias ciuitates, & caſtra
dederunt Eccleſiæ, Frãc.Leone in prax.
Archiep.c.12.à n.1.vſq; ad n.10.In qui-
19 bus † Papa hẽt plenam poteſtatẽ in rem.
poralibus, & ſpiritualibus, text. eſt in
clem.Romani de iureiu. Abb. Sicul. in
d.c.ꝑ venerabilẽ, ver.itẽ cõtra, Iaſ.in lo
eo cit.n.8.in fi. & iſti tales de facto non
ſubſunt Imperio Bart. & Moderni in l.
20 oĩbus, ff.ad Trebell. & † ſic alij Pontifi-
ci ſubſunt, vt Rex huius Regni Siciliæ,
qui fuit à Papa coronatus, Iſern. ſuper
conſtit. huius Regni in tit.de obſeru.iu-
ſtit.in rubr.lin.59.fol.57. & infeudauit
Carolum I. Regem, idem And. de Iſer.
in procem. Coſt.colum.23.lin.67. & ſi-
21 miles: Alij vero Imperio, ut Rex Fran-
corum, ꝑ gl. in c.1, in princ. de pac. iur.
firm. Nicol. de Neap. in lect. Bart. in l. ſi
duas, §.1. ff.de excuſat. tut. & in princ.
22 inſtit.de patr.poteſt. ſed cõitet tenet cõ
trarium refert Abb.in d. c. ꝑ venerabi-
lem n.37.dicens, ꝙ de iure ſubeſt Papæ,
& nõ Imperatori, ꝑ gl. ibi in verb. reco-
gnoſcere, Franc. Leone in d. prax. Archi
epiſc.d.c.j.p.j. nu.53. ad hoe videndus,
Igneus Aurel. in diſput. ſua an Rex Frã-
ciæ recognoſcat Imperatorem; & Fely.
in c.cum non licet col.4.de pręſcrip. vbi
ponit tres Reges non recognoſcentes
Imperatorem, ſcilicet Regem Franciæ,
Hiſpaniarum, & Angliæ, Io.Franc.Leo
ne d.c.1.n.65.& quod non recognoſcãt
Imperatorem, dicit Guid.Pap.dec.229
n.2. & ibi addit. in verb. Rex Franco-
rum, & patet ꝑ Ant.Corſett.in tract.de
23 de Regib.in 14. q. qui dicit, ꝙ † Reges,
qui vngunt ab Eccleſia ſunt quodam-
modo eius vaſſalli [redacted]
delitatem, ſm Bal.in c. paſtoralis de re-
ſcript. Rex Hieroſolimitanus, Rex Frã-
ciæ, & Rex Siciliæ coronanẽ, & vngunẽ
ab Eccleſia, dicit Aluarot.d.c. 1.n.17. &
Pet. Calefat. in d. tracta.de equeſtr.di-
gnit.nu.102.103.ponit ẽt iſtos quatuor
Reges, qui coronanẽ, & vngunẽ à Pa-
pa, ſcilicet Rex Hieroſolimitanus, Rex
Francorum, Rex Sicilię, & Rex Anglię,
ꝑ Martin.Laudenſ.in tract. de princ.q.
76. ſm Alber.in r. gl.Rubr.C.n.3.ergo
ſunt ſubditi Papę, & non Imperatori fa
cit etiam gl.in §.fi.inſtit.de patr.poteſt.
quam gl.reputat vnicam, & ſingularem
Bal.in c.ſi duo fratres aliàs ille §.eſt c.2.
in tit.de fratrib.de nou.benef.inueſt. &
in c.1. An marit. ſuccedat vxori in be-
nefic. & quod Rex Franciæ non reco-
gnoſcat Imperatorem, tenet Io. Faber
ſuper procem.inſtit.verſ.Franciæ: quic-
24 quid ſit tandem Papa † eſt Iudex ordi-
narius omnium etiam immediatè Abb.
Sicul.in c.Eccleſiæ S.Mariæ, el 1.nu.6.
vt lit.pend. & eſt ordinarius ordinario-
rum, & ordinarius totius orbis, idem
Abb.in c.contra n.5.de conceſſ.ꝑbend.
25 Io.Griuell.dec.113. n.18. & † hẽt ſubdi
tas omnes creaturas, & omnes homines
ſunt ſubditi Papæ, dicit Gomeſ.in §.rur
ſus n.24.de actionib.ſecundum Abb.in
c.quod autem in 1. col. de pęn. & rem,
ꝑ tex.in c.cuncta ꝑ mundũ, & c. ꝑ prin-
26 cipalem q.3. & omnes † Principes ſub-
ijciunẽ Romano Pontifici, Pet.Cened.
in collect.ad ius canon.collect.149.n.1.
p. 2. vbi allegat infinitos Doctores; &
27 ſic vniuerſa † caro illi ſubdita eſt, & ne-
mo poteſt declinare ab eius iuriſdictio-
ne, idem Abb.in c.quoniam n.1.de con
ſtitut. Franc.Leone in prax. Archiep. p.
1.c.1.n.58. Innoc. in c.quod ſuper nu.4.
de vot. & vot.redempt. Sanctus Anton.
in ſumm.p.3.tit.3.c. col.2. & dicit † ha-
28 bere poteſtatem temporalem ſaltem ha
bitu, adeo quod deficiente ſuperiore,
ad ipſum recurrit, idem Abb.in c.à duo
bus n.5.de appell. & in c. nouit poſt nu.
15.de iudic. ubi Fely. n.14. ꝑ auth. de-
ficiente iud. §. ſi vero col. 9. vbi dicit, ꝙ
con-

Digitized by Google

contra non recognoſcentem ſuperiorē
actor pōt directe illū conuenire coram
Papa, qui ratione Generalis, & ſupremę
poteſtatis, quam hēt, poterit de hoc co-
gnoſcere, quod videť ſatis rationabile,
& hoc apertè ſentit gloſ. in c. extramiſſa
29 de for. compet. facit quia † nemo pōt
eſſe a Cephalus, ideſt ſine capite 93.
diſt. c. nulla ratione: & contra Ducem
Venetorum fuit recurſum ad Papam, di
cit Abb. in d. c. expoſita n. 2. & expreſſe
dicit Innoc. ibi per c. Apoſtolicos 12. q.
2. & c. ſi quis de potent. 24. q. 3. & faciūt
quæ dicit Abb. poſt Innoc. in c. licet ex
ſuſpecto de foro compet. ratio eſt, quia
de facto non recognoſcit ſuperiorem in
tēporalibus: Ideo in cauſa ardua pōt
adiri Papa in defectu ſuperioris, ut ſup.
notaui, facit quod notat Hoſtienſ. in c.
cum Ioannes de fide inſtrum. & Abb. in
c. 1. nū. 4. de probat. Zabarell. conſ. 154.
30 n. 3. & ita fuit Iudex ordinarius † inter
Regem Francorum, & Ducem Allobro
gum Papa, & fecit nonnulla capita ac-
cordij inter eos his annis præteritis ſu-
per nonnullis p̄tenſionibus ab vtraque
parte, ac compulſit eos ac pacem iuxta
notata per Iſern. ſuper d. conſtit. in titu.
de cult. pac. & general. in Regn. col. 2.
31 lin. 62. fol. 16. ex quo † ipſe conſtitutus
eſt ſup Reges, & Regna, idem Iſern. d.
conſtit. lin. 64. vt ſcribiť Hierem. c. 1. cir
ca fi. & extra de maior. & obed. & oēs
32 † tenemur ſubeſſe Romano Pontifici de
neceſſitate ſaluris, dicit gl. ī d. c. j. §. por-
33 rò. Imperator ēt recognoſcit Imperiū a
Papa, Abb. ī c. venerabilē n. 18. de elect.
& pōt cōueniri corā Papa, idē Abb. in c.
1. n. 2. de probat. not. Anch. ſup clem. d.
c. paſtoralis, nu. 24. Franc. Leone prax.
34 Archiep. p. 1. q. 1. n. 16. & Imperatorē de-
ponere pōt pp crimina, vt in d. c. ad A-
poſtolicam de re iud. Iō. Franc. Leone
in d. c. 1. nu. 25. & nu. 51. p. 2. & ita tenet
Bal. in l. Barbarius, ff. de offic. prætoris,
Guid. Pap. dec. 589. n. 5. in fi. Zabarell.
d. conſ. 154. nu. 1. vbi Innocentius IIII.
35 † depoſuit Fidericum II. & iuſtè pōt
priuare Imperatorem, & alios Reges,
gl. in tit. de inueſtit. inter domin. & vaſ-
ſal. Bal. in l. non ambigiť, ff. de legib. &
p Doctores in c. translatio de conſtitut.
Abb. in c. ſicut, & infra n. 12. de iureiu.
& in d. c. venerabilem nu. 16. qui fil. ſint
36 legit. vbi dicit, ex magna, † & ardua cau
ſa pōt Papa deponere Principes ſecula-
res, licet ſibi non ſint ſubditi in tempo-
ralibus, ſicut aliàs depoſuit Regē Fran
37 ciæ, & in c. aliàs 15. q. 6. & Imperio † va-
cante iuriſdictio terrarum Imperij Pa-
pæ competit, Roman. ſing. 417. d. c. licet
ex ſuſpecto de for. compet. d. clem. pa-
ſtoralis, §. fi. ſequiť Io. Faber in notab.
quæſt. in §. 1. inſtit. de adoptio. Batt. in
l. naturaliter n. 25. ff. de vſucapio. vbi di
38 citi, q vacante Imperio non currit con-
tra Imperium p̄ſcriptio, licet Eccleſia in
adminiſtratione ſuccedat, Bal. ī l. fi. col.
fi. C. de quadrien. p̄ſcriptione, Innoc. in
c. olim de reſtit. ſpol. hoc intelligendum
39 eſt in his rebus, quæ adminiſtrationem,
& expeditionem ipſius Imperatoris ſpe
ctabant, ſecus vbi alias Iudex poterat
explicare, & ad eum ſpectabant, dicit
Nicol. Rig. in additt. ad d. ſing. Roma.
417. in fi. Et non obſtat illud quod di-
40 ciť, quod Imperator eſt dominus totius
Mundi, qa illud intelligiť ante aduen-
tum Chriſti, & ſm tempora poſita, per
Bar. in d. verb. totius orbis, vbi p̄miſſis
duabus reſponſionibus ſic ſubdit, vel
tertio inhærendo opinioni Sanctæ Ma-
tris Eccleſiæ, primo fuit Imperium Ba-
bilonis. ſecundo fuit Imperium Perſa-
rum, & Medorum. tertio fuit Imperiū
Græcorum. quarto fuit Imperium Ro-
manorum. Vltimo adueniente Chriſto
illud Romanorū Imperium incepit eſſe
Chriſti Imperium, quia Chriſtus qua-
tenus homo fuit Monarcha totius or-
bis, Io. Frāc. Leonius in prax. Archiep.
c. j. p. j. n. 59. & poteſtatem reliquit Sū-
mo Pontifici, quam Chriſtus habuit ſu-
per temporalia in ordinē ad finem ſu-
pernaturalem, Ludou. Modo. de iuſt. &
iur. tom. 1. tractat. 2. expoſit. 29. & poſt
Aquin. de regim. princ. lib. 3. c. 12. Iac.
Alman. de poteſtat. Pap. c. 8. col. 6. Na-
uar. in relect. c. nouit notab. 3. n. 9. 10. &
11. & Papa eſt ſucceſſor Petri, & Chri-
ſti Vicarius, c. licet de transl. prælat. Na
uar. d. c. nouit n. 1. & oīa poteſt, quæ pōt
Chriſtus, claue nō errante, c. manet er-
go 24. q. 1. Franc. Leonius d. c. 1. nu. 60.

&

41 & ideo † apud Chriſti Vicariũ eſt vter-
que claudius ſpiritualis, & temporalis,
Luc.c.22. Paul.1. ad Corinth. c.6.& c.
1.§.in hac de maior.& obed.in extraua-
gan.com.Burſat. conſ.124. n.36. lib.1.
poſt Archidiac. in c. quoniam 18. diſt.
Bal.in l.cum multa n.2. C. de bon. quæ
liber. Io. Franc.in d.prax.Archiep. p.r.
c.15.n.32. & Zaccar. in addit. ad Abb.
in c.nouit ille, lit. D.vbi dicit quòd Pa-
pa, tam in ſpiritualibus, q̃ in tẽporalib⁹
42 habet poteſtatẽ, ſed † non põt de illis
tẽporalibus intromittere, niſi ex cauſa
magna, vel maxima, notaĩ in d.c.cauſa,
q fil.ſint legitimi notat ẽt Iac. Aluarot.
in d.c.1.n.6. Quis dicaĩ Dux, vel Mar-
43 chio, de feud.& licet Imperiũ à ſolo Deo
dependeat 23.q.4.c.quæſitũ, l.1.in prin.
C.de veter.iur. enucl.& 96.diſt.ſi Impe-
44 rator, quod patet, quia † ꝑ ipſum oẽs
alij Reges regnant, & includit in ſe cę-
tera Regum Regna, vt in dicta Epiſtola
inter claras de ſumm. trinit. & fid. Ca-
thol.70.q.1.in apibus,& in d.c.ad Apo
ſtolicę de ſent. & re iud. tamen p̄dicta
intelligenda vera eſſe ſm Sanctæ Ma-
tris Eccleſiæ determinationem, & ꝓce-
dere ante aduentum Chriſti, vt ſup. no-
taui, ſm Aluarot.d.c.1.nu.7. poſt vero
45 aduentũ Chriſti † Imperium fuit apud
Chriſtum,& eius Vicarium, ſcilicet Pa-
pã: vnde videmus quod hodie Imperiũ
transferĩ per Papam in Principem ſecu-
larem, cap.venerabilem extr.de elect.&
46 ideo Papa † iudicat oẽs, & à nemine
iudicaĩ, quia eſt ſuper Imperatorem, &
Regna d.c.1. circa fi.verſ. ſpiritualis, &
ibi gl.de maior. & obed. in 6. niſi à ſolo
Deo, Io.Franc. Leonius in d. prax. Ar-
chiep.d.c.15.n.11.p.1. c. Anaſtaſius 19.
47 diſt. & ipſe ſolus † Papa non recogno-
ſcit ſuperiorem ad quem recurriĩ, Abb.
in c.poſtulationẽ n.4.de poſtul. prę̃l.ra-
tio eſt, quia non põt ſe ſubmittere iuriſ-
dictioni alterius hominis de Mundo,
idẽ Abb. in c.ꝑ & G. n.17. verſ.ſed cõ-
trarium de offic.delegat. Dec. in l.eſt re-
ceptũ n.3.ff.de iuriſd. om. iud. Io.Frãc.
Leon. d.c.1.nu.11. ratio eſt, quia videĩ
inferri iniuria Deo, cuius ipſe eſt Vica-
rius, ut notat Roman.conſ.vlt.Io.And.
in c.Eccleſiæ S.Mariæ,& ibi Fely.nu.5.
& Abb.n.7.poſt alios,& in c.ſignificaſti
poſt n.13.verſ.ſed dic melius,& licet in
c.nos ſi in cõpetenter 2.q.7.dicaĩ quod
poniĩ iudicium ꝓ deſcriptione, Ludou.
Roma.ſing.144.n.5. addo Sandeum, q
diffuſe, & eleganter examinat iſtud ar-
ticulum in d.c.Eccleſiæ S.Mariæ, col.2.
verſ.ex his inferĩ,& ibi Dec.col.7. & in
cõſ.151. quod hodie eſt deletum, & caſ-
ſum per Sanctiſſimam Inquiſitionẽ, ex
quo dictum conſiliũ eſt prohibitum, &
ita concluſum fuit per conſilium in ciui
rate ſinuerſæ in perſonã S. Marcellini
Pontificis cui pęnitenti dictum fuit per
oẽs vna voce clamantes, tu te ore nõ no
48 ſtro iudicio iudica; nam † prima ſedes à
nemine iudicaĩ, facit c.nunc 21.diſt. &
legiĩ in eius vita, & facit quia alias in-
ferretĩ ignominia ipſi Deo ſi eius Vica-
rius iudicareĩ per inferiorem, vt ſup.no
taui, ratio eſt ſupradicta, quia Papa iu-
49 dicat oẽs, & à nemine iudicaĩ niſi de ſo
la hæreſi, Abb. in c.extirpande in repe-
tit.§.ſi vero n.44.de pręben.ſed iſto ca-
ſu, Dec.in d.l.eſt receptum ſub n.5. va-
rias Doctorum opiniones conaĩ concor
50 dare iſto modo; ſcilicet quod vbi agiĩ
de iuribus Eccleſiæ Romanæ, vel infe-
rioris, in quibus poteſt eſſe controuer-
ſia inter Papam, & alios, tali caſu põt ſe
ſubijcere ꝓ intereſſe ciuili, de quo agiĩ,
ſm tex.in d.c.nos 2.q.7. Si vero agiĩ de
cauſis criminalibus tãgẽtibus ꝑſonã Pa
pæ, non põt, ſm Card.Sanct. Xiſt. in d.
c.nos, & ꝓhibeĩ in d. c. aliorum 9.q.3.
vbi dicit tex.aliorum hominũ cauſas vo
luit Deus terminaſſe, ſed ſedes ipſius p̄-
ſulis ſuo ſine quæſtione reſeruauit arbi
trio, & q iudicio Dei reſeruaĩ, ab huma
no iudicio iudicari nõ dẽt 23.diſt. c.co-
lumna ſequiĩ in d.l.ſcriniarios, per Cy.
& Doctores in d.l.1.de iur.& fact.igno.
quæ diſtinctio non ſatisfacit Dec.loco
cit. ratio eſt ibi, quia attenta tali diſtin
ctione in cauſa criminali etiã Eccleſia-
ſiaſticis Papa nõ poſſit ſe ſubijcere, & tñ
51 cõtrariũ ꝓbaĩ primo, qa Papa ꝓ crimi-
ne hęreſis accuſari põt 40.diſt.c.ſi Papa
& põt ſe ſubijcere iudicio alterius, vt ſ.
not. & colligiĩ 17.diſt. c.cõcilia §. hic ẽt
verſ. Symmachus Papa Sedis Apoſtoli-
cæ, Menoc.de arb.iud.q.80.n.132.lib.1.
vbi

vbi refert quòd Bonifac. ciues Pontif.
maximus 8.q.fuit accuſatus à Rege Gal
liarum de hęreſi,necnon Romanus Pa-
52 pa † de adulterio accuſatus ſynodo ſe
ſubiecit,d.c.nos,§.pē.ergo dicendū eſt
53 quod † Papa pōt ſe ſubijcere iudicio
alterius eo volente, & ſua propria vo-
luntate,ſecus eo inuito,ſm Dec. in d.l.
eſt receptum n.6.& cum iſta quæſtio nō
ſit præſentis ſpeculationis,ideo remitto
conſiderandum, ego aūt ſemper me ſup
54 pono † Sanctæ Romanæ Eccleſię,eiuſ-
que veritati,quia Catholicus ſum, na-
tuſq; in Catholica Vrbe Panormitana,
licet familia mea, meiq; genitores de-
ſcendant de nobili Vrbe Meſſanę cuius
55 ciues manēt † ſub ꝓtectione Beatę Vir
ginis, ſub cuius præſidio milito, licet
indignus,eiuſq; Pontifici,Sanctiſſimę-
que Inquiſitioni ſubmitto me oīaque
mea notata,& ſcripta, ut ſupra notaui,
in princ. procem.

SVMMARIVM.

1 *Notarij militum ſe exercentes in actu mi-
litia gaudent priuilegio, deducto ne
egeant.& nu.4.7.& 9.*
2 *Notarij militum iurantes ſe non vitatu-
ros mortem cauſa Reipublica gaudent
militum priuilegijs.*
3 *Notarius vniuerſitatis non gaudet priui-
legijs ſcholarium.*
4 *Notarij militum habentes officium, vt cū
alijs militibus pugnent, gaudent priui
legijs militum.& nu.7.& 9.*
5 *Tabelliones militum non gaudent priuile
gijs militum in Regno Caſtilla.*
6 *Notarij habentes officium ſcribendi tan-
tum, non gaudent priuilegijs militum.*
7 *Notarij exercentes ſe in rebus militari-
bus ſicut omnes milites gaudent mili-
tum priuilegijs.*
8 *Deſcriptus in matricula,& habens ſtipen
dium,& exercet ſe armis gaudet priui
legij militum.*
9 *Tabelliones habentes ſtipendia & ī matri
cula deſcripti ſe exercentes armis, gau
dēt militum priuilegijs, & beneficio ne
conueniantur vltra quam facere poſ-
ſunt, deducto ne egeant.*

AMPLIATIO IIII.

1 AMplia quarto † in Notarijs
militum, qui ſe exercent in
actu militię, nam gaudent
iſto noſtro beneficio, Paul.
Caſt.in gl.in l.ſcriniarios, nu.2.3.& 4.
C.de teſtam.milit.l.fi.& ibi Bar. in fi.ff.
2 eod. Vel qñ iurauerunt ſe non vita-
turos mortem Reipublicæ cauſa,Bal.in
d.l.ſcriniarios,n.2.ī fi. vbi dicit ſm Iac.
Butrig. quod Notarius vniuerſitatis
3 ſcholarium nō hēt priuilegiū, per auth.
habita ne fil. ꝓ patr. nec alia priuilegia
quæ ſcholaribus conceſſa ſunt per l. in-
ter eos, §. 1. in gl. ff.ex q̨b. cauſ. maior.
4 niſi officium habeat,ut in armis pugnet
cum alijs militibus, ſm Oddoffredū, &
glo.in d.l.ſcriniarios, in fi. quam ſequit̄
Bal.alias ſecus, ſm Iacob.Butrig.& ſm
opinionem Iacob. Butrig. ita ſeruatur
5 in Regno Caſtill.quod Tabelliones nō
gaudent priuilegijs militum ꝑ l.2.tit.2.
6 p.3. hoc credo qñ habent officiū ſcribē-
di tantum, quo caſu non habent priui-
legiū, ſm Oddoffr. quem refert ibi Bal.
loco cit. ibiq; Alex. in princ. & Docto-
res: ſed ſi ſe exercent in rebus militari-
7 bus ſicut omnes alij milites non obſtan
te l. prædicta vtique gauderent militū
priuilegijs, ſm Cy. Bar. Bal. Alex.& Do
ctores in d.l.ſcrinios, vbi ēt Dec.n. 14.&
Iaſ.n.4. idem Bar. in l. qui ſub prętextu,
de ſacroſanct.eccl.& Alex. conſ.82.col.
4.n.15.lib.3.& notat idem Bar.in l.i.C.
de collegiat. lib. 11. alias ſequeret̄ ini-
quitas: quia ſi ille, qui eſt deſcriptus in
matricula habens ſtipendium,& ſe exer
cet in militia, habet militum priuilegia
quare non erit ita in Tabellionibus † qñ
ſunt in matricula deſcripti habentes ſti
pendia, & ſe exercent in armis cum ſit
eadem ratio per quam militibus priui-
legia conceduntur, vt notaui ſupra in
principio.

SVMMARIVM.

1 *Miles veteranus ſtipendiatus in matri-
cula deſcriptus reſidens in Caſtris ob
mutilationem membrorum gaudet mi-
litum priuilegijs.*

Reſi-

1 *Reſidentes in caſtris occaſione vrgente ſer*
uiunt militia, & ſunt parati mortē obi
re pro Rege ſuo.
3 *Veterani milites noſtri temporis gaudent*
Romanorum militum priuilegijs.
4 *Veterani noſtri temporis gaudent bene-*
ficio, deducto ne egeant.
5 *Aduocatus deſiſtens ex iuſta cauſa ab ad-*
uocatione, gaudet priuilegio Aduo-
catorum.
6 *Aduocatus, & milites æquiparantur.*
Milites veterani noſtri temporis gaudent
beneficio, deducto ne egeant pro debi-
tis, quæ in militia, vel ratione militiæ
contraxerunt. ibi. & n. 10.
7 *Iura de militibus loquentia in vetera-*
nis, qui rei militari nō inſiſtunt, locū ſi-
bi non uendicant, præter enumerata.
8 *Miles veteranus non gaudet militum pri*
uilegijs pro debitis confectis poſt mi-
litiam.
6 *Habentes redditus à Rege, licet ſint ſcrip-*
ti in libro ſoldi, & non in matricula
militum, non gaudent militum priui-
legijs.
10 *Reſidentes pro debitis confectis ratione mi*
litiæ gaudenet beneficio prædicto.

AMPLIATIO V.

AMplia quinto in mi-
1 lite† veterano huius
noſtri tpis, qui eſt
ſtipendiatus, & de-
ſcriptus in matricu-
la, qui reſidet in ca-
ſtris huius, vel alte-
rius Regni Regis noſtri, vel in ciuitati-
b ns ut dicit̃ (plazza morta) ob magna
in caſtris facta ſeruitia per ſenectutem,
2 vel membrorum mutilationem, quia† li-
cet non ſe exerceat in militia, tamen oc-
caſione vrgente militiã etiã exercere iſti
tales parati sũt, & ego vidi nō nullos re
ſidentes ſenes, & infirmos remanere ad
cuſtodiam triremis nuncupatæ (Hoſpi-
talis) in portu huius vrbis, ac etiam na-
uigantes ſecundum neceſſitatẽ, & licet
de præſenti non ſeruiant tñ ſunt parati
mortem obire ꝑ defenſione Regis ſui:
3 vnde† iſti veterani noſtri temporis gau
dent militum Romanorum priuilegijs,
dicit D. del Caſtill. in dec. 105. n. 23. &
24. q̃a sũt parati, & manẽt ĩ ſeruitio Re
4 gio; & ſic† conueniri nō poſſũt, niſi qua
ten⁹ facere poſsũt de ductonè egeãt Gui.
5 Pap. deſ. 388. in addit. lit. B. vbi habet̃
ꝙ Aduocat⁹, † q̃ ceſſauit ex aliqua iuſta
cauſa poſtulare, gaudere dẽt priuil. Ad
ucatorũ, ratio eſt ibi, q̃a ĩmunitas nō cũ
dignitate, ſed cũ pſona extinguit̃ l. maxi
marũ in fine, & ibi gl. in uerb. poſſidere,
C. de excuſat. muner. lib. 10. l. fi. ff. de cō
ſtit. Princip. & notabo in ſeq. fall. & per
ea, quæ ſup. notaui. Puteus in tract. de
6 re militar. ſed Aduocatus, & miles æqui
parant̃, vt notaui. ergo milites veterani
huius noſtri temporis gaudent iſto no-
ſtro priuilegio ꝓ debitis, quæ in mili-
tia, vel occaſione militiæ contraxerunt.
Dec. in Rubr. C. de teſtam. milit. & licet
Brun. de ceſſ. bonor. q. 11. ſub n. 6. dicat
7 quod iura de militibus loquentia in ve-
teranis, qui rei militari non inſiſtunt, lo
cum ſibi non vendicent, ſ̃m à Pont. in
tract. de poteſtat. Proreg. n. 38. & 39. per
l. in veterani, ff. de procur. Bart. in l. ſcri-
niarios, in fi. C. de teſtam. milit. & Alex.
in l. centurio poſt n. 20. verſ. quæ vide-
mus, ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. præter
quã quò ad quædam enumerata in l. 1.
ff. de priuileg. ueteran. vbi non loquit̃
de iſto priuilegio, Tamẽ illud intelligit̃
8 de debitis confectis poſt militiã tẽpore
quo no n militant, uel de his, qui à mili-
tia dimiſſi ſunt, tex. in l. ſed & milites, §.
qui autem, verſ. ueteranus, ff. de excuſa-
tione tuto. gl. in d. l. veterani, in uerbo
veterani Luc. de Pen. in Rubr. de uete-
ran. lib. x. Caſtill. d. dec. 105. n. 25. ut sũt
non nulli in iſto Regno, & in hac Vrbe
Panormi, qui habent redditus à Rege,
& non ſunt in matricula militum, & va-
dunt, per plateas, & ꝓpria gerunt nego
tia, & otijs vacant, & quotidie ſtant ſu-
per banchis, & ꝓ armis ueſtibus orna-
tis vtunt̃, & iſti tales licet in caſtris fue-
rint, & ob eorum ſeruitia redditus ha-
beant, q̃a in matricula militũ non ſunt,
nec armis parati ſunt, non gaudent iſto
noſtro beneficio pro debitis poſt mili-
tiam contractis, ſcilicet poſtquã fuerũt
dimiſſi, Dyn. ſing. 11. ubi dicit, ꝙ non
gaudet priuilegio, qui non eſt ſcriptus
in

Digitized by Google

in matricula, per l.3. C.de offi. magiſtr.
10 milit. ſecus reſidentes † in matricula
militum deſcripti, qui ſunt parati iuxta
ordinem Excellentiſs. Proregis, quia Ꝑ
debitis occaſione militiæ confectis, vel
dum armis vacabant, gaudenr iſto no-
ſtro beneficio, dicit etiam Iaſ. in l.miles
nu.7.&8.ff.de re iudic. Intrigl. de caſib.
conſcien.caſ.35.n.91.

S V M M A R I V M.

1 *Milites, qui vacant mercantijs, & priua-
torum negotijs, & non armis, non gau-
dent militum priuilegijs, & n.3.5.& 6*
2 *Negotiatoribus eſt omnis militaris digni-
tas interdicta.*
*Armata militia debet ſe abſtinere ab om-
nibus contractibus. ibidem.*
*Milites negotiantes militia priuabuntur.
ibidem.*
3 *Milites pro priuatorum negotijs, & mer-
cantijs non gaudent beneficio, deducto
ne egeant. & n.6.*
4 *Milites negotiantes gaudent priuilegijs
ratione nobilitatis.*
5 *Beneficiũ, deducto ne egeat, conceditur mi
litibus pro debitis, qua in militia, vel
occaſione militia contraxerunt.*
6 *Milites pro debitis contractis in mercan-
tijs, & negotijs, non gaudent beneficio,
deducto ne egeant.*

FALLENTIA I.

1 FAllit primo † in militibus,
qui vacant mercantijs, &
negotijs priuatorum, & nõ
armis, text. eſt in l.eos, qui
C. negot. ne milit. lib.12.
2 vbi negotiatoribus † eſt omnis militaris
dignitas interdicta, & ab omnibus con
tractibus armata militia penitus abſti-
neie ſe debet; milites verò negotian-
tes militia priuabunt̃, ut ibi. & Ꝑ priua-
3 torum negotijs, & mercantijs † non
gaudent iſto noſtro beneficio, Dec. in
d.rubr. de milit. teſtam. nu.3. verſ. circa
primum, & ibi dicit cõem concluſionẽ,
4 licet gaudeant priuilegijs, † quæ con-
cedunt̃ rõne dignitatis, ut ibi, & Alex.
in l.centurio n.24. de vulg. & pup. Saly.
in l.j.ff.de iur. & fact. ignor. & ibi Gugl.
de Cun. Bar. in l.miles de quæſt. Io. Pet.
Bim. conſ.101. poſt n.7. verſ. nec aduer-
ſat̃. & n.8. Iaſ. in l.miles, nu.2. & 3. ff. de
re iud. ſed iſtud beneficium concedit̃
5 militibus pro debitis confectis in mili-
tia, vel occaſione militiæ, ergo nõ Ꝑ de-
bitis, quæ contraxerunt in mercantijs,
6 & negotiationibus, vt per iura ſuperius
notata, & expreſſe, dicit Brun. de ceſſio.
bon. q.10. poſt nu.17. verſ. ſicut milites
4.q. princip. Arolit. in tract. de mercant.
in 3. p. merc. num. 2.

S V M M A R I V M.

1 *Miles ignominia miſſus non gaudet priui-
legio militari, & omnia priuilegia
perdit.*
2 *Miles ignominia miſſus in Vrbem venire
non poteſt.*

FALLENTIA II.

1 FAllit ſecundo, quando † miles
eſt ignominia miſſus quo caſu
non gaudet beneficio, ſeu priui-
legio militari, arg. l.teſtatorũ, ff. de mi-
lit. teſtam. gl. in l.miles, ff. de re iud. vbi
miles ignominia miſſus hoc noſtrũ be-
neficium perdit, vt ibi Iaſ. n.9. & perdit
omnia prærogatiua, dicit D. Ant. de Ca
nario in tract. de quæſt. 4. memb. nu.1.
2 Nec † in Vrbem venire debet, Spec. in
tit. de teſt. §.14. in princ. §. ſed hactenus
& ibi glo. in verſ. poſt miſſionem, inſtit.
de teſtam. milit. Pariſ. de Put. in tracta.
de re milit. q.15. lib.7. poſt nu.2. Bell. in
tract. de re milit. de priuileg. milit. p.7.
tit.3. n.9. tex. & gl. in d.l.milites, C. de
re milit.

S V M M A R I V M.

1 *Miles, qui eſt domi, vel qui vadit per Mũ-
dum vagando non gaudet priuilegijs
militum.*
2 *Milites, qui in curia, nec in ſeruitio Re-
gis manent, non gaudent militum pri-
uilegijs.*

FALLENTIA III.

1 FAllit tertio, quando miles vadit
vagando per mundũ, vel etiã eſt
domi, glo. in l. miles, ff. de re iud.

Aquil.in repetit. l.centurio nu.30. Pet. Nuñez Auendag.in Dictionario Hiſpaniar.ll.partit.lit.C. verſ.hoc in loco Simon de Pret.de interpretatio.vlt.volũt. lib.3.illat.8.nu.6.fol.260.& notaui ſup. n.25. & iſti tratenuti ſemper manent in
9 expeditione rerum militarium,& † ego vidi iſtos tratenutos armatos, ire in comitiua,& in cuſtodia Excellentiſs.proregis Dñi Ducis de Oſſuna per Regnũ iſtud(q verã militiã Romanorũ exercet, & nũc floret diſciplina militiæ,cuius nomine Mauri,& Turcæ paueſcũt ob eius inuictiſſimũ aĩum,& ſingularẽ valorẽ,& quaſi ſuperati ex pugna cũ eis facta in tot partibus Africę, & Aſię, & ex ſeptẽ triremib⁹ captis cũ vexillo Magni Turcæ dũ hui⁹ Regni triremes gubernabat Dñus Don Octauius de Aragona,& de nonnullis alijs vaſſellis , & triremibus inimicorũ captis de mandato dicti Dñi Excell.Ducis de Oſſuna, q diſſipati veluti gallinæ in ꝓprijs domibus,& tanis manẽt , regat Deus Ducẽ iſtũ,vt Inimicos Eccleſię ſuę expugnet) & modo cõſeruet in Cęlo,q a peniteter mortuus eſt vt fideles Chriſtianus cũ magna contritione)in q bus oĩb⁹ ſẽper adfui inſeruiẽ do officio meo Auditoris Generalis triremiũ ꝑdictarũ; Iſti ergo milites gaudẽt dicit Maſtrill.d.dec.173.n.17. nimirũ ſi gaudẽt priuilegijs militũ, Rip.in l.cẽturio n.x.ff.de vulg.& pup. ſubſtit. Pereg. cõſ.84n.4.24.lib.1.ergo vacãt armis,& ſeruiũt pſonæ Principis, & in eius cuſto
10 dia manent , & milites † inſeruiẽtes cuſtodiæ Principis potiunẽ eodẽ priuilegio,quo potiunẽ militantes in caſtris,dicit Farin.conſ.94.n.11.ꝑ tex. in l.vnic. C.de caſtr.omn.Palat.pecul.lib.12.ver ſic.quod enim,vbi dicit Imperator (qđ enim tã ex caſtris eſt,q̃ nobis conſcijs, ac prope ſub conſpectibus noſtris acqriẽ,ſed nec alieni ſunt à puluere, & labore caſtrorũ, qui ſigna noſtra comitanẽ) & ibi gl.in verb.ſigna,vbi dicit,qui ſtãt nobiſcũ,& ſequunẽ nos,licet non ſint in caſtris,l.nemo,& ibi Bar.Luc. de Penn. & Doctores, C.de re milit.lib.12. vbi ta
11 les viri tratenuti † ad cuſtodiã Principis ponunẽ pro vno numero militũ,& de ipſorũ numero, ac ordine ſicut de ordinibus ,& numeris aliorũ militũ in caſtris degentiũ,pariformiter ibi determinanẽ Farin.d.conſ.95. poſt nu.17. ſequiẽ Maſtrill.d.dec.173.n.31. Caſtill.d.dec.105 n.99.& faciunt dicta ꝑ Caſſan. in tract.
12 glor.mũd.p.5.conſid.19.Honor † Principis augeẽ ꝑ dignitatem , & ſeruientiũ præſentiã cũ eliganẽ nobiles probateq; perſonæ, Bal. in l. oĩum teſtamentorum de teſtam.in princ.dicens, ubi eſt Prin-
13 ceps † ibi ſẽper ſunt multi nobiles,Principis enim maximè intereſt ad cuſtodiã ſui corporis eligere viros fortes , & deuotiſſimos (vt nobiles eſſe ſolent) & à Principe electi ſunt, arg. l.j. in fin.ff.de offic.præfect.præt.confert l.unic. C. de præpoſit.labor.lib.12. vbi eos tantũ im
14 munitate † honoribus,& priuilegijs dignos eſſe, quos Principis latus comitatus illuſtrat, dicit etiam Farinaz.d.cõſ. 94.n.j.Luc.de Pen.d.l.vnic.de equeſtr.
15 dignitat.lib.10.& alijs præferri † qui à Principe eligunẽ,qui ſunt iſti tratenuti, ob eorum ſeruitia in caſtris ſunt electi à Rege noſtro Inuictiſſimo cũ ſtipendio ad cuſtodiam Proregis , vt ſup. notaui, qui eius locum obtinet in Regno; *ideo* ſunt conſtituti in dignitate, & non ſolũ iſti tratenuti electi à Rege ad cuſtodiã Principis milites ſunt, ſed & illi depura
16 ti † ad cuſtodiam cuiuſcunq; priuatæ pſonæ,dicunẽ milites,dicit Farin.cõſ.95. n.17. & tanquã tales recipiunt ſtipẽdia ab eo,quem cuſtodiunt ꝑ l.fi. C.de erogat.milit.annon. & ibi Bar. & ſunt alijs militibus dignioribus,& eos præcedũt, Panorm.poſt Abb. antiquũ in c. ꝑ ruas n.1.verſ.facit,extr.de maiorit. & obed. Luc.de Penn.in d.l. vnic. in princ. & hi ſunt illi milites noſtri tꝑis , qui cum ſtẽt
18 parati pro defenſione ſui Principis gaudent oĩbus priuilegijs antiquis milibus conceſſis in oĩbus,& per oĩa, (excepta illa antiqua forma creationis, vt ſup.notaui) antiquis militibus exequanẽ, Iac. de Rauenn, Oldrad.Cy.Bal.Bart.Paul. Caſtr.Alex.Martin.Laud.Rom.Claud. ſi ll.Rip.& alij,quos allegat Farinaz. d. conſ.95.poſt n.2.& 18. vbi dicit, addo Aufrer.in addit.ad Capell.Tholoſ.dec. 141.& Hondod. conſ.83.n.96. qui firmat prædictam æquiparationẽ in quibuſ-

buſcunq; militibus noſtri tp̄is,qui ſalariũ recipiunt: vnde milites † iſti ad cu-
19 ſtodiam Principis ſalariũ,ſiue ſtipendiũ habentes gaudent priuilegijs militum, & ita fuit deciſum in iſto Regno, dixit Maſtrill. d.dec.173.n.175. & Caſtill.d. dec.105.nu.92. in fin. & p ea,quæ dicit Scip.Rendin.in tract.prompt.receptar. ſent.tit.14.de ceſſio.bon.poſt n.4.quod ſi quis in ſua patria, ſeu Republica ſtipẽdia mereret, priuilegijs militum gauderet,ſicut olim gaudebant Ciues Romani, qui ſtipẽdia à Republica recipiebãt, ſm Paul.Caſtr.in d.l. ſcriniarios quem refert ibi Alex.in fi. poſt alios. Non ob-
20 ſtat quod vacãt ſuis negotijs † quia hoc poteſt illis prohiberi à Principe, vel eorum ſuperiore, ſtatore maiore; Nec minus obſtat quod moranẽ in plateis, qa
21 hoc euenit ex quo ſunt perpetui † in Bello,& in pace, non tñ deſunt eſſe milites, ſicut erat antiquitus p milites Roma-
22 nos, qui tp̄e pacis † nutriebanẽ in Regionibus finitimis hoſtium, & qñ erat neceſſitas Belli, vacabant in Bello, vt ſupra notaui in princ. ſm Bologn. in d.l. centurio n.30. qui loquiẽ de ſtipendiatis Regni Neapolis, ſequiẽ Maſtrill.d. dec. 173. nu. 23. & 24.

SVMMARIVM.

1 *Milites electi à Principe non recognoſcente ſuperiorem habent beneficium, deducto nè egeant.*
Principes non recognoſcentes ſuperiorem quales ſint. ibid. n.1.
2 *Milites electi à Principe abſoluto, & non exiſtente de ordine militari, habent priuilegium deducto ne egeant.*
3 *Principes non recognoſcentes ſuperiorem in terris ſuis ſunt leges animata.*
4 *Donatio facta ab Imperatore non debet inſinuari.*
Donatio facta à Principe non recognoſcente ſuperiorem inſinuari non debet. ibi. num.4.
5 *Principes recognoſcentes ſuperiorem faciunt omnia qua Imperator facit, & vicem Imperatoris gerunt.*
6 *Dux Venetorum Alobrogum Mantua, & ſimiles, dicuntur ſubditi Imperatori, vt Reges ab origine eorum.*
7 *Rex Hiſpania nõ eſt ſubditus Imperatori.*
8 *Reges vncti à Deo non recognoſcunt ſuperiorem.*
9 *Reges quorum nomina deſcendunt à iure ciuili recognoſcunt Imperatorem ſuperiorem.*
10 *Imperator dicitur dominus omnium prouinciarum, & totius mundi.*
11 *Imperator eſt dominus Aſia, Aphrica, & Europę.*
12 *Imperatoris omnia eſſe intelligũtur.*
13 *Imperator in ſeruitutem poteſt reuocare populum liberum.*
14 *Principes, & Reges de iure ſubſunt Imperio.*
15 *Hareticus eſt, qui negat Imperatorem nõ eſſe dominum totius mũdi, & orbis Monarcham. & n.4.*
16 *Imperatorem non eſſe dominum totius orbis quomodo intelligatur.*
Imperator ratione ſubiectionis, & protectionis eſt dominus totius Mũdi de iure ibid. nu.16.
17 *Imperator eſt dominus totius mundi in vniuerſalibus non in particularibus.*
18 *Reges non omnes ſubſunt hodie Imperio.*
Conſtantinus Imperator dedit Eccleſia poſſeſſiones, & pradia in donationem, quam Henricus confirmauit. ibidem num. 18.
Rex Pipinus dedit Eccleſia Bononiam, & Romandiolam. ibid. n.18
Ottho Imperator cõfirmauit donationem, & multas alias ciuitates dedit Eccleſia. ibid. nu. 18.
19 *Papa in terris ſuis habet plenam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus vbique.*
20 *Rex Sicilia ſubeſt Papa.*
21 *Rex Francorum an ſubſit Imperio.*
22 *Rex Francorum ſubeſt Papa.*
23 *Reges qui vnguntur ab Eccleſia ſunt quodammodo eius vaſſalli.*
Rex Hieroſolimitanus, Rex Francorum, Rex Sicilia coronantur, & vnguntur ab Eccleſia. ibid. nu. 23.
24 *Papa eſt iudex ordinarius omnium etiam immediatè.*
25 *Papa habet ſubditas omnes creaturas, & omnes homines ſunt ſubditi Papa.*
26 *Principes oẽs ſubijciũtur Romano Põtifici.*

27 *Vniuerſa caro eſt ſubdita Papę, & nemo poteſt declinare ab eius iuriſdictione.*

28 *Papa dicitur habere poteſtatem temporalem habitu, & deficiente ſuperiore ad ipſum recurritur.*

29 *Nemo poteſt eſſe a cephalus, ideſt ſine capite.*

Papa fuit Iudex contra Ducem Venetorum. ibid. n. 29.

30 *Papa fuit Iudex inter Regem Francorum, & Ducem Alobrogũ, & compulſit omnes ad pacem.*

31 *Papa eſt cõſtitutus ſuper Reges, & Regna.*

32 *Omnes tenemur ſubeſſe Romano Pontifici de neceſſitato.*

33 *Imperator recognoſcit Imperium à Papa.*

34 *Papa poteſt deponere Imperatorem.*

35 *Innocentius Papa IIII. depoſuit Fidericum II. & iuſtè poteſt priuare Imperatorem, & Reges.*

36 *Papa ex magna, & ardua cauſa poteſt deponere Principes ſeculares non ſibi ſubditos in temporalibus.*

37 *Papa depoſuit Regem Francorum.*

Papa competit iuriſdictio terrarum Imperij, vacante Imperio. ibi. n. 37

38 *Vacante Imperio, contra Imperatorem nõ currit praſcriptio, licet Papa ſuccedat in adminiſtratione.*

39 *Papa ſuccedit vacante Imperio in adminiſtratione terrarum Imperij in rebus, qua propter expeditionem, & iuriſdictionem ad Imperatorem ſpectabant.*

40 *Imperator dicitur dominus totius Mundi ante aduentũ Chriſti, & ſic ibi declara.*

41 *Gladius vterque ſpiritualis, & temporalis eſt apud Chriſti Vicarium.*

42 *Papa in temporalibus non poteſt ſe intromittere niſi in cauſa ardua.*

43 *Imperium Romanorũ à ſolo Deo depẽdet.*

44 *Reges omnes per Imperium Romanorum reguntur, & includit ſe cetera Regum Regna.*

45 *Imperium Romanorum poſt aduentum Chriſti fuit apud Chriſtum eiuſque Vicarium.*

46 *Papa omnes iudicat, & à nemine iudicatur. & n. 48.*

47 *Papa ſolus non recognoſcit ſuperiorem, ad quem recurritur.*

Papa non poteſt ſe ſubmittere iuriſdictioni alterius hominis de mundo. ibi. n. 47

48 *Prima ſedes à nemine iudicatur.*

49 *Papa de ſola hereſi iudicatur. & n. 51.*

50 *Papa quo caſu poteſt ſe ſubmittere homini de Mundo.*

51 *Papa pro crimine hereſis poteſt accuſari, & ſubijcere ſe iudicio alterius.*

52 *Papa accuſatus de adulterio ſynodo ſe ſubiecit.*

53 *Papa ex ſua propria voluntate poteſt ſe ſubijcere iudicio alterius.*

54 *Proteſtatio Catholica Autoris ſubmittens ſe Sancta Romana Eccleſia.*

Autor Panormitanus, & eius familia de Vrbe Meſſana deſcendit.

55 *Ciues Meſſanenſes manent ſub protectione Beata Virginis ſub eius praſidio militat Autor licet indignus.*

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio in † militibus
electis à Principe, vel Du
ce non recognoſcente ſu-
periorem, vt ſunt Dux Ve-
netorũ Holobrogum He-
truriæ, Mantuæ, Parmæ, & & alij ſimi-
les, & iſti tales dicunť ꝓpriè Principes,
& non recognoſcunt ſuperiorem, *Bald.*
in Rubr. de rer. diuiſio. Ant. Frãc. in ad-
dit. ad Abb. in c. expoſita lir. A. poſt nu.
2. de arbit. Bar. Cepoll. verſ. plene ĩ tra-
cta. de ſeruir. in Rubr. de ſeruit. ruſtic.
prædio. in tit. de Mari. ad fin. *Socy.* ſen.
conſ. 4. vol. 3. Cephal. conſ. 608. nn. 27.
lib. 5. Pariſ. conſ. 1. n. 3. & 15. lib. 1. The-
ſaur. in procem. dec. Pedamont. n. 13. &
14. Paul. Caſtr. conſ. 225. Ang. conſ. 195
& 217. col. pen. verſ. vnde ſicut Impera-
tor, Roma. conſ. 59. Dec. conſ. 403. n. 7.
poſt omnes, Carol. de Graſſ. in tract. de
2 except. except. 1. n. 30. & 31. etiam † nõ
exiſtente de ordine militari, quo ca-
ſu habent milites iſtud priuilegiũ, Alex.
in d. l. cẽturio poſt n. 26. de vulg. & pup.
ſubſtir. Bald. eleganter in l. precibus in
vlt. col. eod. tit. ratio eſt ibi ꝑ eum, quia
3 tales Principes, † ſiue Duces in terris
ſuis ſunt leges animatæ, l. pen. C. de do-
nat. inter vir. & vxo. c. vnic. & ibi glo. in
verb. decernẽtis in extrauag. de maior.
& obed. Alex. loco cit. poſt d. nu. 26. &
notaui in q. 1. fall. 3. circa finẽ, Oldrad.
conſ.

4 conſ.231.vbi ſicut donatio facta ab Im
peratore nō dēt [redacted] inſinuari,auth.item
C.de donat.ita erit in donatione Regis
vel alterius gerētis vicē Imperatoris in
terris ſuis, Alex.d.l.cēturio poſt d.n.26
verſ.& ꝓbo dictū Bal.ī l.1.C.de dignit.
li.12.Dec.in d.rubr.de milit. teſta. poſt
n.3.verſ.ſecūdus eſt caſus,Paul.Caſt.in
d.l.ſcriniarios,n.6.vſq; ad fi.C.de teſta.
5 milit.ſed iſti tales ī ſuis ſtatibus regalia
oīa,cęſariaq; iura habent,& oīa quę Im
perator facit,illis in ſuis ſtatibus facere
licet, Theſſau.loco cit.nu.17. in fin. Io.
Franc.Leone in prax.Archiep.c.10.p.j.
n.29.de Vicarijs,& c.38.nu.39.p.3. de
excommu. Brun.à Sol. in compend. re-
ſolut.f.93.ergo gerunt vicem Imperato
ris in terris ſuis,& ſic eorum milites gau
de[illegible] priuilegijs militum Romanorū; &
licet † tales Principes,& Duces non re-
6 cognoſcant ſuperiorem de facto per iu-
ra ſuperius notata,tamen negari nō po
teſt quin tales Principes,ſeu dignitates
origine ſua dicanẽ ſubditæ Imperatori
quēadmodum, & cęteri Reges, vt eſt
tex.in c.volumus 11.q.1.& Theſſau.lo-
co cit.exceptis Regibus Hiſpaniæ, qui
7 † Regnum à faucibus Infidelium erue-
runt,Io.Franc.Leone in prax.Archiep.
c.1.p.p.1.n.54.& ſic non ab Imperato-
re,ſm gl.ſing.in c.Adrianus, col.3. 63.
diſt.Gomeſ.in §.ſed iſtę poſt n.24.verſ.
quibus non obſtantibus, licet Oldrad.
dicat in conſ.69.quod nullus dicatur re
cognoſcere de iure Imperatorē, de quo
latè ibi diſputat, quæ non faciunt ad rē
8 noſtrā, quia ibi loquiē de † Regibus, q
fuerunt à Deo vncti, & creati,vt c.1.§.
vnde in veteri de ſacr.vnctio.& tenet ꝑ
plura iura, Pet. de Anchar. conſ.339.
prou.8.vbi dicię,ꝑ me Reges regnant:
nos autem loquimur de illis,quorū † no
mina deſcendūt à iure ciuili,& Gomeſ.
9 d. §.ſed iſtę, loco citato dicit cōiter te-
neri, Iaſ.in l.cunctos populos n.6.C.de
ſumm.Trinit.& fid.Cathol. Cyn. Bart.
Bal. & Salyc. ibi l. de precario, ff. ad l.
Rhod.de iact. ſm glo.ibi Theſſau.in d.
procem.poſt nu.14. Lancell.in tract. de
Imperator.q.2.n.3.8.& 9. gl.in 12.q.1.
c.futuram, Bar.in extrauag. ad reprim.

in verb.totius orbis,Daniel c.2.gl. in c.
per veneralem,qui filij ſint legitim.Ho-
ſtienſ.in ſumm. in tit. de offic.ord. §.1.
verſ.ſed Imperator, Pet. de Ancha. ſu-
per clem.c.paſtoralis,n.24.de ſent.& re
iud. & in conſ.310. n.3. Dec.conſ.588.
10 n.1.lib.4.Alex.cōſ.76.n.7.lib.2. & Do-
minus omniū Prouinciarū 63. diſt. d.c.
Adrianus, & ibi gl.in verb. ꝑ ſingulos,
Guid.Pap.dec.141. in add. lit.C. & to-
tius orbis Dominus,dicit Pet. Calefat.
de queſtr.dignit.n.137. Aluarot.in c.1.
quis dicaē Dux, Comes, vel March. de
feud.poſt n.12.in fi.vbi ſubdit,quòd ſit
11 Dominus Aſiæ, Africæ, & Europæ; nā
quod ſit dominus Aſiæ, probaē in l. 1.
C.de offic.præfect. præt.Africę:de Aſia
probaē in l.fi. C. de tempor. appell. de
Europa, probaē in l. cum appellat. C.
appell. Signorol. de Homod.in repetit.
12 procem. digeſtorū, & † oīa eius eſſe in-
telliguntē l.beneà Zenone, C. de quadr.
præſcript.8.diſt.c.qui iure 23.q.8.c.cō-
13 uenior, & † in ſeruitutem pōt reuocare
populum liberū,Pet.Calefat.d.tract.de
14 equeſtr.dignit.nu.138. & Principes,&
Reges ſubſunt de iure Imperio,c.in api
bus 7.q.1. Oldrad.laud.conſ.69. Abb.
Sicul.in c.eccleſiarū n.11. de conſtit. &
in tantum hoc eſt verū quod † ſi aliquis
15 dicat, Imperatorem nō eſſe dominum,
& Monarcham totius orbis, eſſet hęre-
ticus,quia contra Euangelium, Luc.c.
3. Exijt edictum à Cęſare Auguſto, ut
deſcriberetẽ vniuerſus orbis,dicit Iaſ.in
d.l.cunctos populos n.7. Bar.in l.hoſtis
col.2. ff.de capt. licet Bar.in hoc repre-
hendaē, per Bal. in c.ſolitę de maior. &
obed. & Couar. in l. peccatum, §.9.de
16 reg.iur.in 6. 2.p.relect.vbi dicit † Impe
ratorē non eſſe dominū totius Mūdi, &
ibi allegat varios,& doctiſſimos Docto
res,cum de iure ſit dominus totius Mū-
di,& hoc intelligēdū eſt ratione ſubie-
ctionis,& ꝓtectionis, ut not.in procem.
digeſtorū,in princ.in verb. dñus Marc.
Mant. ſing.312.n.j. & hæc eſt ſingula-
ris declaratio, Oldrad.menti tenenda
17 in conſ.159.nu.2. vel poteſt † dici dñus
totius Mundi in vniuerſalibus non re-
rum ſingularium,ſm Marc. de Mantua
in ſing.312.n.2.Bar.in extrauag.ad re-

primẽdũ ſuper d. verb. totius orbis poſt
18 n.8.verſ.per hoc:licet hodie† nõ oẽs Re
ges, & Principes ſubſint Imperio: ex
quo Conſtantinus ſuſcepto Baptiſmi ſa
cramento dedit Eccleſię prędia,& poſ-
ſeſſiones in donationẽ, & per Henricũ
Imperatorem confirmatã 12.q.1. c.cum
futura c.Conſtantinus 96.diſt. & clem.
5.in Cõſilio Generali Viennę,vt in cle-
ment.vnic. §.porrò præter de iur.iurad.
& ibi Abb. n.17. Burſat.qui plures ad-
ducit in conſ.124.poſt n.31. vſq; ad 53.
lib.1. & ẽt Ottho, Pipinus, & Carolus
Magnus Imperatores Beato Petro de-
derunt Bononiam,& Romãdiolã, & nõ
ſolum confirmauerũt dictã donationẽ,
ſed ẽt multas alias ciuitates, & caſtra
dederunt Eccleſiæ, Frãc. Leone in prax.
Archiep.c.12.à n.1.vſq; ad n.10.In qui-
19 bus† Papa hẽt plenam poteſtatẽ in tem
poralibus,& ſpiritualibus, text. eſt in
clem. Romani de iureiu. Abb. Sicul. in
d.c.ꝑ venerabilẽ,ver.itẽ cõtra,Iaſ.in lo
co cit.n.8.in fi. & iſti tales de facto non
ſubſunt Imperio Bart. & Moderni in l.
20 oibus,ff.ad Trebell.& † ſic alij Pontifi-
ci ſubſunt, vt Rex huius Regni Siciliæ,
qui fuit à Papa coronatus, Iſern. ſuper
conſtit. huius Regni in tit.de obſeru.iu-
ſtit.in rubr.lin.59.fol.57. & infeudauit
Carolum I. Regem,idem And. de Iſer.
in procem. Coſt.colum.23.lin.67. & ſi-
21 miles: Alij vero Imperio,ut Rex Fran-
corum,ꝑ gl. in c.1.in princ. de pac. iur.
firm. Nicol. de Neap.in lect.Bart.in l. ſi
duas, §.1. ff.de excuſat. tut. & in princ.
22 inſtit.de patr.poteſt. ſed cõtrarium teneẽ cõ
trarium refert Abb.in d. c. ꝑ venerabi-
lem n.37.dicens,ꝙ de iure ſubeſt Papæ,
& nõ Imperatori,ꝑ gl.ibi in verb.reco-
gnoſcere, Franc. Leone in d.prax.Archi
epiſc.d.c.j.ꝑ.j. nu.53. ad hoc videndus
Igneus Aurel.in diſput.ſua an Rex Frã-
ciæ recognoſcat Imperatorem, & Fely.
in c.cum non licet col.4.de pręſcrip.vbi
ponit tres Reges non recognoſcentes
Imperatorem, ſcilicet Regem Franciæ,
Hiſpaniarum,& Angliæ, Io.Franc.Leo
ne d.c.1.n.65.& quod non recognoſcãt
Imperatorem, dicit Guid.Pap.dec.229
n.2. & ibi additt. in verb. Rex Franco-
rum,& patet ꝑ Ant. Corſett.in tract.de

23 de Regib.in 14. q. qui dicit,ꝙ† Reges,
qui vngunẽ ab Eccleſia ſunt quodam-
modo eius vaſſalli [redacted]
delitatem,ſm Bal.in c. paſtoralis de re-
ſcript. Rex Hieroſolimitanus, Rex Frã-
ciæ, & Rex Siciliæ coronanẽ,& vngunẽ
ab Eccleſia,dicit Aluarot.d.c. 1.n.17.&
Pet. Caleſat. in d. tracta.de equeſtr.di-
gnit.nu.102.103.ponit ẽt iſtos quatuor
Reges, qui coronanẽ,& vngunẽ à Pa-
pa, ſcilicet Rex Hieroſolimitanus, Rex
Francorum,Rex Sicilię,& Rex Anglię,
ꝑ Martin.Laudenſ.in tract. de princ.q.
76.ſm Alber.in 1. gl.Rubr.C.n.3.ergo
ſunt ſubditi Papę,& non Imperatori fa
cit etiam gl.in §.fi.inſtit.de patr.poteſt.
quam gl.reputat vnicam,& ſingularem
Bal.in c.ſi duo fratres aliàs ille §.eſt c.2.
in tit.de fratrib.de nou.benef.inueſt.&
in c.1. An marit. ſuccedat vxori in be-
nefic. & quod Rex Franciæ non reco-
gnoſcat Imperatorem, tenet Io. Faber
ſuper procem.inſtit.verſ.Franciæ:quic-
24 quid ſit tandem Papa † eſt Iudex ordi-
narius omnium etiam immediatè Abb.
Sicul.in c.Eccleſiæ S.Mariæ, cl 1.nu.6.
vt lit.pend.& eſt ordinarius ordinario-
rum, & ordinarius totius orbis, idem
Abb.in c.contra n.5.de conceſſ.ꝑbend.
25 Io.Griuell.dec.113.n.18.& † hẽt ſubdi
tas omnes creaturas,& omnes homines
ſunt ſubditi Papæ,dicit Gomeſ.in §.rur
ſus n.24.de actionib.ſecundum Abb.in
c.quod autem in 1. col. de pen. & rem,
ꝑ tex.in c.cuncta ꝑ mundũ, & c. ꝑ prin-
26 cipalem q.3. & omnes † Principes ſub-
ijciunẽ Romano Pontifici, Pet.Cened.
in collect.ad ius canon.collect.149.n.1.
ꝑ.2. vbi allegat infinitos Doctores; &
27 ſic vniuerſa † caro illi ſubdita eſt,& ne-
mo poteſt declinare ab eius iuriſdictio-
ne,idem Abb.in c.quoniam n.1.de con
ſtitut.Franc.Leone in prax.Archiep. p.
1.c.1.n.58. Innoc. in c.quod ſuper nu.4.
de vot.& vot.redempt. Sanctus Anton.
in ſumm.p.3.tit.3.c. col.2. & dicit † ha-
28 bere poteſtatem temporalem ſaltem ha
bitu, adeo quod deficiente ſuperiore,
ad ipſum recurrit, idem Abb.in c.à duo
bus,n.5.de appell.& in c.nouit poſt nu.
15.de iudic. ubi Fely. n.14. ꝑ auth. de-
ficiente iud. §. ſi vero col.9. vbi dicit,ꝙ
con-

contra non recognoſcentem ſuperiorē
actor pōt directe illū conuenire coram
Papa,qui ratione Generalis,& ſupremę
poteſtatis,quam hēt, poterit de hoc co-
gnoſcere,quod videt̄ ſatis rationabile,
& hoc apertè ſentit gloſ. in c.extramiſſa
29 de for. compet. facit quia † nemo pōt
eſſe a Cephalus, ideſt ſine capite 93.
diſt. c. nulla ratione: & contra Ducem
Venetorum fuit recurſum ad Papam,di
cit Abb.in d.c.expoſita n. 2. & expreſſe
dicit Innoc.ibi per c.Apoſtolicos 12.q.
2.& c.ſi quis de potent.24.q.3.& faciūt
quæ dicit Abb. poſt Innoc.in c. licet ex
ſuſpecto de foro compet. ratio eſt,quia
de facto non recognoſcit ſuperiorem in
tēporalibus: Ideo in cauſa ardua pōt
adiri Papa in defectu ſuperioris, ut ſup.
notaui, facit quod notat Hoſtienſ. in c.
cum Ioannes de fide inſtrum.& Abb.in
c.1.nū.4.de ꝓbat.Zabarell.conſ.154.
30 n.3.& ita fuit Iudex ordinarius † inter
Regem Francorum, & Ducem Allobro
gum Papa, & fecit nonnulla capita ac-
cordij inter eos his annis præteritis ſu-
per nonnullis ꝑtenſionibus ab vtraque
parte, ac compulſit eos ac pacem iuxta
notata per Iſern.ſuper d.conſtit.in titu.
de cult. pac. & general. in Regn. col.2.
31 lin.62. fol.16. ex quo † ipſe conſtitutus
eſt ſup Reges,& Regna, idem Iſern.d.
conſtit.lin.64.vt ſcribit̄ Hierem.c.1.cir
ca fi. & extra de maior. & obed. & oēs
32 † tenemur ſubeſſe Romano Pontifici de
neceſſitate ſaluris,dicit gl. ī d.c.j.§.por-
33 rò. Imperator ēt recognoſcit Imperiū a
Papa,Abb.ī c.venerabilē n.18.de elect.
& pōt cōueniri corā Papa,idē Abb.in c.
1.n.2.de probat.not. Anch.ſup clem.d.
c.paſtoralis, nu.24. Franc.Leone prax.
34 Archiep.p.1.q.1.n.16.& Imperatorē de-
ponere pōt ꝑ ꝑ crimina, vt in d.c. ad A-
poſtolicam de re iud. Io. Franc. Leone
in d.c.1.nu.25. & nu.51.p.2.& ita tenet
Bal.in l.Barbarius, ff. de offic. prætoris,
Guid.Pap. dec.589.n.5. in fi. Zabarell.
d.conſ.154. nu.1. vbi Innocentius IIII.
35 † depoſuit Fidericum II. & iuſtè pōt
priuare Imperatorem, & alios Reges,
gl.in tit.de inueſtit.inter domin. & vaſ-
ſal.Bal.in l.non ambigit̄, ff. de legib. &
ꝑ Doctores in c.translatio de conſtitut.
Abb.in c.ſicut, & infra n.12.de iureiu.
& in d.c.venerabilem nu.16.qui fil.ſint
36 legit.vbi dicit,ex magna,† & ardua cau
ſa pōt Papa deponere Principes ſecula-
res, licet ſibi non ſint ſubditi in tempo-
ralibus, ſicut aliàs depoſuit Regē Fran
37 ciæ,& in c.aliàs 15.q.6.& Imperio† va-
cante iuriſdictio terrarum Imperij Pa-
pæ competit,Roman.ſing.417.d.c.licet
ex ſuſpecto de for. compet. d. clem. pa-
ſtoralis, §.fi. ſequit̄ Io. Faber in notab.
quæſt.in §.1. inſtit. de adoptio. Batt.in
l.naturaliter n.25.ff.de vſucapio.vbi di
38 citi, ꝗ vacante Imperio non currit con-
tra Imperium ꝑſcriptio,licet Eccleſia in
adminiſtratione ſuccedat,Bal. ī l.fi.col.
fi.C.de quadrien.ꝑſcriptione,Innoc.in
c.olim de reſtit.ſpol.hoc intelligendum
39 eſt in his rebus,quæ adminiſtrationem,
& expeditionem ipſius Imperatoris ſpe
ctabant, ſecus vbi alias Iudex poterat
explicare, & ad eum ſpectabant, dicit
Nicol.Rig.in addit. ad d. ſing. Roma.
417. in fi. Et non obſtat illud quod di-
40 cit̄, quod Imperator eſt dominus totius
Mundi, qa illud intelligit̄ ante aduen-
tum Chriſti, & ſm tempora poſita, per
Bar. in d.verb. totius orbis, vbi ꝑmiſſis
duabus reſponſionibus ſic ſubdit, vel
tertio inhærendo opinioni Sanctæ Ma-
tris Eccleſiæ, primo fuit Imperium Ba-
bilonis. ſecundo fuit Imperium Perſa-
rum, & Medorum. tertio fuit Imperiū
Græcorum. quarto fuit Imperium Ro-
manorum. Vltimo adueniente Chriſto
illud Romanorū Imperium incepit eſſe
Chriſti Imperium, quia Chriſtus qua-
tenus homo fuit Monarcha totius or-
bis, Io.Frāc. Leonius in prax. Archiep.
c.j.p.j. n.59. & poteſtatem reliquit Sū-
mo Pontifici,quam Chriſtus habuit ſu-
per temporalia in ordinē ad finem ſu-
pernaturalem,Ludou.Modo. de iuſt. &
iur. tom.1. tractat. 2. expoſit.29. & poſt
Aquin.de regim. princ. lib.3. c.12. Iac.
Alman.de poteſtat. Pap.c.8. col.6. Na-
uar.in relect. c.nouit norab.3.n.9.10.&
11. & Papa eſt ſucceſſor Petri, & Chri-
ſti Vicarius,c.licet de transl.prælat.Na
uar. d.c.nouit n.1.& oīa poteſt,quæ pōt
Chriſtus,claue nō errante, c. manet er-
go 24.q.1. Franc.Leonius d.c.1.nu.60.

&

41 & ideo † apud Chriſti Vicariũ eſt vter-
que claudius ſpiritualis, & temporalis,
Luc.c.22. Paul.1. ad Corinth. c.6.& c.
1.§.in hac de maior.& obed.in extraua-
gan.com.Burſat. conſ.124. n.36. lib.1.
poſt Archidiac.in c. quoniam 18. diſt.
Bal.in l.cum multa n.2. C. de bon. quæ
liber. Io. Franc.in d.prax.Archiep. p.1.
c.15.n.32. & Zaccar. in addit. ad Abb.
in c.nouit ille, lit. D.vbi dicit quòd Pa-
pa, tam in ſpiritualibus,q̃ in tẽporalib⁹
42 habet poteſtatẽ, ſed † non põt de illis
tẽporalibus intromittere, niſi ex cauſa
magna, vel maxima, notat̃ in d.c.cauſa,
q̃ fil.ſint legitimi notat ẽt Iac. Aluarot.
in d.c.1.n.6. Quis dicat̃ Dux, vel Mar-
43 chio, de feud.& licet Imperiũ à ſolo Deo
dependeat 23.q.4.c.quæſitũ, l.1.in prin.
C.de veter.iur. enucl.& 96.diſt.ſi Impe-
44 rator, quod patet, quia † ꝑ ipſum oẽs
alij Reges regnant, & includit in ſe cę-
tera Regum Regna, vt in dicta Epiſtola
inter claras de ſumm. trinit. & fid. Ca-
thol.70.q.1.in apibus,& in d.c.ad Apo
ſtolicę de ſent. & re iud. tamen p̃dicta
intelligenda vera eſſe ſm Sanctæ Ma-
tris Eccleſiæ determinationem, & ꝓce-
dere ante aduentum Chriſti, vt ſup. no-
taui, ſm Aluarot.d.c.1.nu.7. poſt vero
45 aduentũ Chriſti † Imperium fuit apud
Chriſtum,& eius Vicarium, ſcilicet Pa-
pã: vnde videmus quod hodie Imperiũ
transferr̃ per Papam in Principem ſecu-
larem, cap.venerabilem extr.de elect.&
46 ideo Papa † iudicat oẽs, & à nemine
iudicat̃, quia eſt ſuper Imperatorem, &
Regna d.c.1. circa fi.verſ. ſpiritualis, &
ibi gl.de maior. & obed. in 6.niſi à ſolo
Deo, Io.Franc. Leonius in d. prax. Ar-
chiep.d.c.15.n.11.p.1. c. Anaſtaſius 19.
47 diſt. & ipſe ſolus † Papa non recogno-
ſcit ſuperiorem ad quem recurrit̃, Abb.
in c.poſtulationẽ n.4.de poſtul.pręl.ra-
tio eſt, quia non põt ſe ſubmittere iuriſ-
dictioni alterius hominis de Mundo,
idẽ Abb. in c.ꝑ & G. n.17. verſ.ſed cõ-
trarium de offic.delegat. Dec. in l.eſt re-
ceptũ n.3.ff.de iuriſd. om. iud. Io.Frãc.
Leon. d.c.1.nu.11. ratio eſt, quia videt̃
inferri iniuria Deo, cuius ipſe eſt Vica-
rius, ut notat Roman.conſ.vlt. Io.And.
in c. Eccleſiæ S.Mariæ,& ibi Fely.nu.5.
& Abb.n.7.poſt alios,& in c.ſignificaſti
poſt n.13.verſ.ſed dic melius,& licet in
c.nos ſi in cõpetenter 2.q.7.dicat̃ quod
ponit̃ iudicium ꝓ deſcriptione, Ludou.
Roma.ſing.144.n.5. addo Sandeum, q̃
diffuſe, & eleganter examinat iſtud ar-
ticulum in d.c.Eccleſiæ S.Mariæ, col.2.
verſ.ex his infert̃,& ibi Dec.col.7. & in
cõſ.151. quod hodie eſt deletum, & caſ-
ſum per Sanctiſſimam Inquiſitionẽ, ex
quo dictum conſiliũ eſt prohibitum, &
ita concluſum fuit per conſilium in ciui
tate ſinuerſæ in perſonã S. Marcellini
Pontificis cui pęnitenti dictum fuit per
oẽs vna voce clamantes, tu te ore nõ no
48 ſtro iudicio iudica; nam † prima ſedes à
nemine iudicat̃, facit c.nunc 21. diſt. &
legit̃ in eius vita, & facit quia alias in-
ferret̃ ignominia ipſi Deo ſi eius Vica-
rius iudicaret̃ per inferiorem, vt ſup. no
taui, ratio eſt ſupradicta, quia Papa iu-
49 dicat oẽs, & à nomine iudicat̃ niſi de ſo
la hæreſi, Abb. in c.extirpande in repe-
tit.§. ſi vero n.44.de pręben.ſed iſto ca-
ſu, Dec.in d.l.eſt receptum ſub n. 5. va-
rias Doctorum opiniones conat̃ concor
50 dare iſto modo; ſcilicet quod vbi agit̃
de iuribus Eccleſiæ Romanæ, vel infe-
rioris, in quibus poteſt eſſe controuer-
ſia inter Papam, & alios, tali caſu põt ſe
ſubijcere ꝓ intereſſe ciuili, de quo agit̃,
ſm tex.in d.c.nos 2.q.7. Si vero agit̃ de
cauſis criminalibus tãgẽtibus ꝑſonã Pa
pæ, non põt, ſm Card.Sanct. Xiſt. in d.
c.nos, & ꝓhibet̃ in d. c. aliorum 9. q.3.
vbi dicit tex.aliorum hominũ cauſas vo
luit Deus terminaſſe, ſed ſedes ipſius p̃-
ſulis ſuo ſine quæſtione reſeruauit arbi
trio, & q̃ iudicio Dei reſeruat̃, ab huma
no iudicio iudicari nõ dẽt 23.diſt. c.co-
lumna ſequit̃ in d.l.ſcriniarios, per Cy.
& Doctores in d.l.1.de iur.& fact.igno.
quæ diſtinctio non ſatisfacit Dec.loco
cit. ratio eſt ibi, quia attenta tali diſtin
ctione in cauſa criminali etiã Eccleſia-
ſiaſticis Papa nõ poſſit ſe ſubijcere, & tñ
51 cõtrariũ ꝓbat̃ primo, q̃a Papa ꝓ crimi-
ne hęreſis accuſari põt 40.diſt.c.ſi Papa
& põt ſe ſubijcere iudicio alterius, vt ſ.
not. & colligit̃ 17.diſt. c.cõcilia §. hĩc ẽt
verſ. Symmachus Papa Sedis Apoſtoli-
cæ, Menoc.de arb.iud.q.80.n.132.lib.1.

vbi refert quòd Bonifac. ciues Pontif. maximus 8.q.fuit accuſatus à Rege Gallarum de hęreſi,necnon Romanus Pa-
52 pa † de adulterio accuſatus ſynodo ſe ſubiecit, d.c.nos,§.pē.ergo dicendū eſt
53 quod † Papa pōt ſe ſubijcere iudicio alterius eo volente, & ſua propria voluntate,ſecus eo inuito,ſm Dec. in d.l. eſt receptum n.6.& cum iſta quæſtio nō ſit præſentis ſpeculationis,ideo remitto conſiderandum, ego aūr ſemper me ſup
54 pono † Sanctæ Romanæ Eccleſię,eiuſque veritati,quia Catholicus ſum, natuſq; in Catholica Vrbe Panormitana, licet familia mea, meiq; genitores deſcendant de nobili Vrbe Meſſanę cuius
55 ciues manēt † ſub ꝓtectione Beatę Virginis, ſub cuius præſidio milito, licet indignus,eiuſq; Pontifici,Sanctiſſimęque Inquiſitioni ſubmitto me oīaque mea notata,& ſcripta, ut ſupra notaui, in princ. procem.

SVMMARIVM.

1 *Notarij militum ſe exercentes in actu militia gaudent priuilegio, deducto ne egeant & nu.4.7.& 9.*

2 *Notarij militum iurantes ſe non vitaturos mortem cauſa Reipublica gaudent militum priuilegijs.*

3 *Notarius vniuerſitatis non gaudet priuilegijs ſcholarium.*

4 *Notarij militum habentes officium, vt cū alijs militibus pugnent, gaudent priuilegijs militum & nu.7.& 9.*

5 *Tabelliones militum non gaudent priuilegijs militum in Regno Caſtella.*

6 *Notarij habentes officium ſcribendi tantum, non gaudent priuilegijs militum.*

7 *Notarij exercentes ſe in rebus militaribus ſicut omnes milites gaudent militum priuilegijs.*

8 *Deſcriptus in matricula, & habens ſtipendium, & exercet ſe armis gaudet priuilegij militum.*

9 *Tabelliones habentes ſtipendia & ī matricula deſcripti ſe exercentes armis, gaudēt militum priuilegijs, & beneficio ne conueniantur vltra quam facere poſſunt, deducto ne egeant.*

AMPLIATIO IIII.

1 Amplia quarto † in Notarijs militum, qui ſe exercent in actu militię, nam gaudent iſto noſtro beneficio, Paul. Caſt.in gl.in l.ſcriniarios, nu.2.3. & 4. C.de teſtam.milit.l.fi.& ibi Bar. in fi.ff.
2 eod. Vel qñ iurauerunt ſe non vitaturos mortem Reipublicæ cauſa, Bal.in d.l.ſcriniarios,n.2.ī fi. vbi dicit ſm Iac. Butrig. quod Notarius vniuerſitatis
3 ſcholarium nō hēt priuilegiū, per auth. habita ne fil. ꝓ patr. nec alia priuilegia quæ ſcholaribus conceſſa ſunt per l. intereos, §.1. in gl. ff.ex q̄b. cauſ. maior.
4 niſi officium habeat, ut in armis pugnet cum alijs militibus, ſm Oddoffredū, & glo.in d.l.ſcriniarios, in fi. quam ſequit̄ Bal.alias ſecus, ſm Iacob.Butrig.& ſm opinionem Iacob. Butrig. ita ſeruatur
5 in Regno Caſtill.quod Tabelliones nō gaudent priuilegijs militum'p l.2.tit.2.
6 p.3.hoc credo qñ habent officiū ſcribēdi tantum, quo caſu non habent priuilegiū, ſm Oddoffr. quem refert ibi Bal. loco cit. ibiq; Alex. in princ. & Doctores: ſed ſi ſe exercent in rebus militari-
7 bus ſicut omnes alij milites non obſtante l. prædicta vtique gauderent militū priuilegijs, ſm Cy. Bat. Bal. Alex.& Doctores in d.l.ſcrinios, vbi ēt Dec.n.14.& Iaſ.n.4. idem Bar.in l.qui ſub prętextu, de ſacroſanct.eccl.& Alex.conſ.82.col. 4.n.15.lib.3.& notat idem Bar.in l.i.C. de collegiat. lib.11. alias ſequeret̄ iniquitas: quia ſi ille, qui eſt deſcriptus in matricula habens ſtipendium, & ſe exercet in militia, habet militum priuilegia quare non erit ita in Tabellionibus † qñ ſunt in matricula deſcripti habentes ſtipendia, & ſe exercent in armis cum ſit eadem ratio per quam militibus priuilegia conceduntur, vt notaui ſupra in principio.

SVMMARIVM.

1 *Miles veteranus ſtipendiatus in matricula deſcriptus reſidens in Caſtris ob mutilationem membrorum gaudet militum priuilegijs.*

Reſi-

in matticula, per l.3. C. de offi. magiſtr.
10 milit. ſecus reſidentes † in matricula
militum deſctipti, qui ſunt parati iuxta
ordinem Excellentiſs. Ptoregis, quia ꝓ
debitis occaſione militiæ confectis, vel
dum armis vacabant, gaudent iſto no-
ſtro beneficio, dicit etiam Iaſ. in l. miles
nu.7.&8.ff.de re iudic. In trigl. de caſib.
conſcien.caſ.35.n.91.

SVMMARIVM.

1 *Milites, qui vacant mercantijs, & priuatorum negotijs, & non armis, non gaudent militum priuilegijs, & n.3.5.& 6*

2 *Negotiatoribus eſt omnis militaris dignitas interdicta.*

Armata militia debet ſe abſtinere ab omnibus contractibus. ibidem.

Milites negotiantes militia priuabuntur. ibidem.

3 *Milites pro priuatorum negotijs, & mercantijs non gaudent beneficio, deducto ne egeant. & n.6.*

4 *Milites negotiantes gaudent priuilegijs ratione nobilitatis.*

5 *Beneficiũ, deducto ne egeat, conceditur militibus pro debitis, quæ in militia, vel occaſione militiæ contraxerunt.*

6 *Milites pro debitis contractis in mercantijs, & negotijs, non gaudent beneficio, deducto ne egeant.*

FALLENTIA I.

1 FAllit primo † in militibus,
qui vacant mercantijs, &
negotijs priuatorum, & nõ
armis, text. eſt in l. eos, qui
C. negot. ne milit. lib.12.
2 vbi negotiatoribus † eſt omnis militaris
dignitas interdicta, & ab omnibus con
tractibus armata militia penitus abſti-
nere ſe debet; milites verò negotian-
tes militia priuabunt̃, ut ibi. & ꝓ priua-
3 torum negotijs, & mercantijs † non
gaudent iſto noſtro beneficio, Dec. in
d.rubr. de milit.teſtam. nu.3. verſ. circa
primum, & ibi dicit cõem concluſionẽ,
4 licet gaudeant priuilegijs, † quæ con-
cedunt̃ rõne dignitatis, ut ibi, & Alex.
in l. centurio n.24. de vulg. & pup. Saly.
in l.j.ff.de iur. & fact. ignor. & ibi Gugl.
de Cun. Bar. in l. miles de quæſt. Io. Pet.
Bim. conſ.101. poſt n.7. verſ. nec aduer-
ſat̃. & n.8. Iaſ. in l. miles, nu.2. & 3. ff. de
re iud. ſed iſtud beneficium concedit̃
5 militibus pro debitis confectis in mili-
tia, vel occaſione militiæ, ergo nõ ꝓ de-
bitis, quæ contraxerunt in mercantijs,
6 & negotiationibus, vt per iura ſuperius
notata, & expreſſe, dicit Brun. de ceſſio.
bon. q.10. poſt nu.17. verſ. ſicut milites
4.q. princip. Arolit. in tract. de mercant.
in 3.p. merc. num.2.

SVMMARIVM.

1 *Miles ignominia miſſus non gaudet priuilegio militari, & omnia priuilegia perdit.*

2 *Miles ignominia miſſus in Vrbem venire non poteſt.*

FALLENTIA II.

1 FAllit ſecundo, quando † miles
eſt ignominia miſſus quo caſu
non gaudet beneficio, ſeu priui-
legio militari, arg. l. teſtatorũ, ff. de mi-
lit. teſtam. gl. in l. miles, ff. de re iud. vbi
miles ignominia miſſus hoc noſtrũ be-
neficium perdit, vt ibi Iaſ. n.9. & perdit
omnia prærogatiua, dicit D. Ant. de Ca
nario in tract. de quæſt. 4. memb. nu.1.
2 Nec † in Vrbem venire debet, Spec. in
tit. de teſt. §.14. in princ. §. ſed hactenus
& ibi glo. in verſ. poſt miſſionem, inſtit.
de teſtam. milit. Pariſ. de Put. in tracta.
de re milit. q.15. lib.7. poſt nu.2. Bell. in
tract. de re milit. de priuileg. milit. p.7.
tit.3. n.9. tex. & gl. in d. l. milites, C. de
re milit.

SVMMARIVM.

1 *Miles, qui eſt domi, vel qui vadit per Mũdum vagando non gaudet priuilegijs militum.*

2 *Milites, qui in curia, nec in ſeruitio Regis manent, non gaudent militum priuilegijs.*

FALLENTIA III.

1 FAllit tertio, quando miles vadit
vagando per mundũ, vel etiã eſt
domi, glo. in l. miles, ff. de re iud.

Digitized by Google

§.actenus,& ibi glo.in verſ.poſt miſſionem,inſtit. de milit. teſtam. quia ſi veri
2 milites,† qui in curia,nec in ſeruitio Regis manent, ſed in ſuis ciuitatibus, oppidis,ſeu ruris manent,& moram agũt, non gaudent priuilegijs militaribus,ꝓbatur ex l. 49. tit. 5. p.5. & ibi Gregor. Lop. Bell.in tract.de re militar.de priui leg.milit. p.7.tit.3.n.9. vt ſupra notaui in præced. fall.ergo nec iſti,qui ſunt va gabũdi, & in regio ſeruitio nõ manẽt.

SVMMARIVM.

1 *Milites gaudentes non gaudent priuilegijs militum.*
2 *Milites gaudentes, qui cauſa euitandorũ munera ſe dederunt militia, non gaudent militum priuilegijs.*

FALLENTIA IV.

1 Fallit quarto,quòd † milites gaudentes non gaudent priuilegio militũ,gl.in d.l.ſcriniarios, verſ. nullatenus, C.de milit.teſtam.l.cura,§. fi.& ibi gl.& Bart. ff.de muner.& hono-
2 rib.quando cauſa † euitandorum munera dederunt ſe militiæ, Andr.Barbat.in l.placet in addit. ad Bald. poſt nu. 5. in verb.militibus gaudentibus,C.de ſacr. ſanct.eccl. lit.B. vbi idem tenet Bal. D. Ant. & D.Io.Andr.in c.2. de for. compet. videndi.

SVMMARIVM.

1 *Milites,qui non ſunt in expeditione Belli, & ſequuntur curiam,licet ſint de genere militari,non gaudent priuilegijs militaribus.*
2 *Milites ſeruientes Regi in aliquo officio, licet non ſint in expeditione Belli, ſed ſunt de genere militari habentes ſtipendia,& in matricula deſcripti gaudent militum priuilegijs.*
3 *Militare dicuntur, qui circa latus Principis munus, vel aliquod officium in palatio, aut comitatu Principis gerunt gaudent beneficio, deducto nè egeant.*

FALLENTIA V.

1 Fallit quinto, in militibus,qui† nõ ſunt in expeditione Belli,ſed sũt de genere militari, qui ſequunt curiam,non gaudent priuilegijs militaribus, ꝑ Albert.Brun.in trac.de diſpẽſ.
2 dub.col.4.niſi ſeruiant Regi,† in aliquo officio, vt ſunt aliqui milites in iſto Regno habentes ſtipendia, & de ſcripti in matricula militum, & de mandato Excellentiſs. Proregis exercent officiũ Capitaneatus nonnullarum ciuitatum,nã iſti tales efficiales regij gaudent priuilegijs militaribus, vt probat in l.6. tit.1. p.3.& in l.31.tit.14.p.5.& de his intelligit l.4.tit.1.p.5.Regn.Caſtill.D.de Caſtill. dec. 105.n.7. vbi dicit,militare dicunt,qui † circa latus Principis munus aliquod vel officium in palatio, vel comitatu Principis gerunt, per tex.in l.1. C.de tabul. lib.10. & tex. in l.vnicuiq; de proxim.ſacror.ſcrin.C.lib.12. & iſti tales gaudeut iſto noſtro beneficio ſicut omnes alij militantes in Caſtris.

SVMMARIVM.

1 *Milites electi à Principe recognoſcente ſuperiorem licet ſtipendiati non gaudent priuilegijs militum Romanorum.*
2 *Principes, & Duces recognoſcentes ſuperiorem non dicuntur veri Principes, & Duces.*
3 *Principes, & Duces recognoſcentes ſuperiorem dicuntur Princeipes, & Duces nomine tantum.*

FALLENTIA VI.

1 Fallit ſexto,in militibus electis,licet ſint ſtipendiati, à Principe, vel Duce, recognoſcẽte ſuperiorem,Alex.in l.centurio n.26. ff.de vulg. & pup.Dec.in rebr. C.de milit. teſtam.
2 n.5.in fi. ratio eſt,quia iſti tales† Principes, & Duces nõ dicunt veri Principes, & Duces, l. ſacrilegij, C. de diuerſ. reſcript.Rodor.Suar. in repet. l.quoniam in prioribus in limit. 11.1.dub. Frezz. de ſubfeud.lib.2.in tit.quis dicat Princeps,n.5.Caſtill.dec.105.poſt n.20. Pariſ.de Put. in tract. de reintegrat. feud.
3 q.2. vbi dicit,quòd tales Duces,& Principes † ſunt nomine Duces, & Principes poſt omnes Graff.in trac.de except. nu. 32. & 33.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Miles hæres relictus non conficiens inuentarium in ſolidum tenetur.*
2 *Miles inuentarium ſollemne non conficiẽs, tenetur vltra vires hæreditarias.*
3 *Milites hæredes hodie exequati ſunt paganis.*

FALLENTIA VII.

1 FAllit ſeptimo, quã do miles eſt re-
lictus hæres, & inuentarium non
confecit quo caſu in ſolidum cõ-
uenit̃, & exigit̃, Ang. in l. ſcimus, §. no-
tiſſimum n. 1. ff. de iur. deliber. vel ſi con
2 fecit, † & non ſollemne, non excuſat̃,
ſed tenet̃ vltra vires hæreditarias, quia
ſunt milites exequati hodie paganis
3 † gl. in l. fi. in fi. & ibi Bal. poſt n. 5. verſ.
ſolutio. & Paul. Caſtr. q. 3. de iur. delib.
& ibi Bart. & in auth. ſed cum teſtator
C. ad leg. Falcid. Bertach. in Repert. in
verb. mles dicit̃ verſ. 23. per auth. de hæ
red. & Falcid. §. fi. ſicut clerici, ſecundũ
Bald. & Doctores in d. l. fin. §. ſi vero
poſtquam.

SVMMARIVM.

1 *Soldati, qui caſtra ſequuntur propter pretium non gaudent militum priuilegijs.*

FALLENTIA VIII.

1 FAllit octauo, ſi ſunt ſoldati condu
cti pretio, qui caſtra ſequuntur
propter pretium, & aliquãdo in
Bellis iniuſtis, iſti tales non gaudent pri
uilegio militari, & ita expreſſe notat Vl
deric. Zaſius in tract. ſubſtit. col. 630.

SVMMARIVM.

1 *Milites proditores non gaudent militum priuilegijs.*
2 *Milites proditores habentur pro hoſtibus.*

FALLENTIA IX.

1 FAllit nono, in milite proditore, qui
non gaudet priuilegio militum, ex
2 quo non habetur † pro milite, ſed pro
hoſte, l. proditores, ff. de re milit. Iſern.
ſuper conſtit. huius Regni in glo. col. 1.
linea 5. mihi fol. 176.

SVMMARIVM.

1 *Milites committentes dolum non habent beneficium deducto ne egeant.*
2 *Dolus, & reatus priuilegium excludit.*
3 *Dolus facit perdere priuilegium.*

FALLENTIA X.

FAllit decimo, ſi milites cõmiſiſsẽt do
1 lum † quo caſu pro debito ciuili car
2 cerari poſſint, ratio eſt, quia dolus, † &
reatus priuilegium excludit, l. 1. in fi. C.
vbi Senat. vel clariſs. & ibi gl. & Docto
res Oddoffr. n. 1. Alber. Bal. Sal. & Paul.
nu. 6. & hoc procedit poſtquam ꝓbatus
eſt dolus dicit poſt omnes Pet. Calefar.
in trac. de equeſtr. dignit. n. 57. & ſic do
3 lus facit † perdere priuilegium, & no-
taui q. 1. fall. 1. diffusè.

SVMMARIVM.

1 *Doctores & Aduocati habent priuilegium deducto ne egeant, & n. 3.*
2 *Doctores, & Aduocati milites ſunt.*
3 *Aduocati, qui de officio aduocationis commodè viuere non poſſunt non tenentur vltra quam facere poſſunt, ſed deducto ne egeant.*
4 *Priuilegia conceſſa militibus armatæ militiæ extenduntur ad milites legalis militiæ, ſcilicet, Aduocatos, & nu. 14. num. 16.*
5 *Aduocatus militi æquiparatur & n. 13.*
6 *Doctores, & Aduocati defendunt vitam, & patrimonia.*
7 *Doctores non minus prouident generi humano quàm ſi patriã armis defenderẽt.*
8 *Milites ſunt, portantes inſignia militum iuſſu Principis.*
9 *Doctores ferunt calcaria deorata, & incedunt ad inſtar militũ antiqua militia.*
10 *Doctoribus maior debetur honor quàm militibus.*
11 *Aduocati dicuntur in legibus militare ſicut milites in armis.*
12 *Aduocati dicuntur militare ad inſtar militum.*
13 *Aduocatus æquiparatur militi armorum. Iudicium eſt, iudiciale certamen. ibidem num. 14.*

Digitized by Google

14 Priuilegia militibus conceſſa conueniunt Doctoribus præter priuilegia præſumpta ignorantia iuris.
15 Iuris ignorantia non cadit in Aduocatis.
16 Priuilegia conceſſa militibus extenduntur ad Doctores, & Aduocatos, qui actu, & exercitio ſunt Doctores, & Aduocati.
17 Doctoratus eſt dignitas.
18 Infamis repellitur à gradu Doctoratus.
19 Dignitas eſt habere iuriſdictionem cum adminiſtratione.
20 Imperatores, & Reges exercuerunt iudicum munus.
21 Doctor præferendus eſt militi.
Leges regunt miniſterium militare.
Regens eſt nobilior recto. ibi. nu. 22.
23 Doctores ſunt candela luminoſa ardentes ſuper candelabrum, qui in vniuerſum orbem corpus eorum tanquam ſydus matutinum luſtrare dicuntur.
Doctores fulgẽt velut splendor firmamẽti, & velut ſtellæ ſunt ĩ æternitates. ibi. n. 23
24 Doctores appellantur quaſi radij ſolis, & velut luminaria ſplendere dicuntur.
25 Iudices, & Doctores vtentes legibus prout debent meliorem vitam faciunt quàm fratres prædicatores, & alij Religioſi.
26 Doctores, & iudices ſunt ſacerdotes temporales.
27 Doctores ſunt nobiliſſimi.
28 Imperator Doctores appellat amicos, & omnes alios ſubditos.
29 Imperator appellat Vlpianum patrem.
30 Doctor eſt præferendus militi in actibus doctoris.
Miles præferendus eſt Doctori in actibus militiæ. ibi. num. 30.
31 Milites pro debito ciuili perſonaliter capi non poſſunt, nec carcerari.
Milites legalis militiæ perſonaliter capi non poſſunt, nec carcerari. ibi. nu. 31. & 32. 34. & 36. fallit n. 37. & 38. & 45.
32 Milites legalis militiæ eorumque filij carcerari non poſſunt pro debito ciuili etiã ſi in obligatione dixerint, non obſtante quocumq; priuilegio, & n. 34.
33 Iudex, qui carcerari facit doctores quã pœna puniatur.
34 Doctores pro debito carcerari non poſſunt non obſtante ſtatuto quodquilibet pro debito ciuili perſonaliter capi, & carcerari poſſit.
35 Priuilegijs inſertis in corpore iuris derogari non cenſetur per ſtatutum.
36 Doctores obligati in forma Cameræ carcerari non poſſunt.
37 Doctores obligati in forma Cameræ pro debitis de conſuetudine Romæ capi, & carcerari poſſunt.
Doctores pro debito ciuili abſque renuntiatione bonis non exiſtentibus de conſuetudine Romæ carcerãtur ſicut idiotæ. ibid. nu. 37.
38 Doctores de conſuetudine huius Regni Siciliæ pro debito ciuili carcerantur.
Doctores de iure capi, & carcerari poſſũt. ibi. n. 38.
39 Doctores torqueri non poſſunt. & n. 43
40 Doctor de capitari non poteſt niſi prius degradatur.
41 Conſuetudo quod Doctores torqueri poſſint, non valet. & n. 49. vt ſeruatur in hoc Regno Siciliæ, & per totam Italiã.
42 Doctores vbi non eſt in contrarium conſuetudo de iure torqueri non poſſunt.
43 Conſuetudo quod doctores torqueri poſſint de iure non valet.
44 Doctor ignorantiſſimus ratione ſuæ dignitatis torqueri non poteſt.
45 Doctor torqueri poteſt pro crimine læſæ maieſtatis, falſæ monetæ, ſodomiæ, aut maleficij.
46 Doctor torqueri non debet pro leuioribus indicijs.
Doctor, qui fuit Conſiliarius torqueri nõ poteſt ratione ſuæ dignitatis. In hoc Regno contrarium ſeruatur. ibid.
47 Conſiliarij cuiuſcunque ciuitatis ſunt decuriones.
48 De conſuetudine contrarium ſeruatur quod etiam Conſiliarij torquentur.
49 Doctor de conſuetudine torquentur pro ijſdẽ indicijs quibus torquetur plebeus.
50 Grauiora ad Doctoris torturam requiruntur indicia in caſibus permiſſis.
51 Doctor priuilegio, deducto ne egeat renuntiare non poteſt. & nu. 55.
52 Priuilegia conceſſa egregijs perſonis renuntiari non poſſunt.
Beneficium, deducto ne egeat, conceditur ratione egregiarum perſonarum. ibid. num. 52.
53 Doctores dicuntur egregiæ perſonæ.

Be-

54 *Beneficium, deducto nè egeat, inductum fuit fauore publico, vt doctoratus dignitas conſeruetur.*

55 *Doctores non poſſunt renuntiare beneficio, deducto ne egeat etiam cum iuramento.*

56 *Priuilegium conceſſum Doctoribus competit legentibus, Aduocatis, conſulentibus, & iudicantibus.*

L. ADVOCATI,

Qui dirimunt ambigua fata cauſarum, ſuæq; defenſionis viribus ſępe publicis in rebus, ac priuatis lapſa erigunt, fatigata reparant: non minus prouidēt humano generi quàm ſi pręlijs, atque vulneribus patriam parenteſq; ſaluarent. nec enim ſolos noſtro Imperio militari credimus illos, qui gladijs, & clypeis, & thoracibus nituntur, ſed etiam Aduocatos: militant namq; cauſarum patroni, qui glorioſe vocis confiſi munimine laborantium ſpem, vitam, & poſteros defendunt, C. de Aduocat. diuerſ. iudic. concordat l. miles, & ibi gloſſa in verb. facere poteſt, ff. de re iudic.

QVAESTIO IX.

1 Doctores, † vel Aduocati cauſarum habēt etiam iſtud priuilegium, ne conuenian tur vltra quam facere poſſunt, deducto ne egeant, l. miles, & & ibi gl. ſingularis in verb. facere pōt, ff. de re iudic. & ibi Doct. Bart. Alex. & alij in l. ſi ut proponitis, C. de dignitatib. lib. 12. Brun. de ceſſio. bonor. q. 4. princ. n. 2. Landrech. conſ. 30. nu. 1. licet inferius tranſeat diſtinguendo pro-
ut n. 2. Surd. de aliment. q. 78. n. 22. tit.
1. Intrigl. de c[illegible]ſ. cōſc. caſ. 35. n. 86. Petr.
de Leard. de priuileg. Doct. p. 2. §. 37.
n. 51. Pariſ. de Puteo in tract. ſindic. p. 2
verſ. Doctor familię poteſtatis Ant. Mo
nach. de exequut. in veſtib. c. 12. nu. 72.
Doctor Bolognin. in repetit. auth. habi
ta n. 67. C. ne fil. pro patr. Scipio Rendi
na in tract. promptuar. recept. ſent. titu.
30. nu. j. ratio doctorum eſt quam ponit
gl. in l. miles, & in d. l. Aduocati cum &
2 ipſi milites ſint † l. 8. tit. 31. p. 2. Reg. Ca
ſtill. Bartol. in d. l. Aduocati, & in l. 1. in
princ. de bon. poſſ. ex ſeſt. milit. l. proximos,
C. de prox. ſacr. ſcriniorum lib. 12.
ibi (literataq; militia) Guid. Pap. dec.
388. poſt n. 3. Petrin. Bell. Albēſ. de iur.
milit. p. 1. n. 48. & dicitur ibi n. 3. togata
militia Balthaſ. Ayol. de iur. & off.
Bell. & diſcipl. milit. lib. 3. cap. 7. Palat.
Ruu. in rubr. de donat. inter vir. & vx. §.
37. nu. 14. & 17. fol. 31. & ibi Io. Bern. in
repet. in verb. Aduocati verſ. primo addit
quod hoc intelligendum eſt de Ad-
3 uocato, qui de arte aduocationis † com
mode viuere non poteſt, per Paul. in l.
maritum col. 2. poſt mediū de ſolut. ma
trim. Franc. Marc. dec. 639. n. 1. Dyn. de
reg. iur. regul. 7. in addit. lib. 6. Intrigl.
d. caſ. 35. n. 85. Matheſil. ſing. 59. Io. Co
rat. in §. ſed & ſi quis nu. 3. de actionib.
Rip. in l. centurio n. 13. de vulg. & pup.
Landrech. d. conſ. 30. n. 3. hanc opinionē
ſequitͬ Fontan. de pact. nupt. clauſ. 7.
gl. 2. p. 3. n. 53. fol. 743. per not. per Vi-
ui. dec. 523. nu. 18. a Mier. in cur. Barc.
Reg. Ferd. c. 8. n. 78. colla. 9. fol. 88. Dō
Io. Hierony. Leo deciſ. Valen. 39. n. 9.
ratio eſt per Fontanell. loco cit. quod ſi
aduocati docti ſint, non tamen ſunt for-
4 tunati in negotijs, & priuilegium † con-
ceſſum militibus extenditur ad milites
legalis militiæ, ſcilicet Aduocatos, ſm
Cy. & Saly. in l. 1. C. de iur. & fact. ignorant.
Farin. de ind. & tortur. q. 41. n. 38.
lib. 2. ratio eſt per eos, quia ſicut verſatͬ
vtilitas publica in militibus, vt l. 1. in fi.
C. de teſtam. milit. ita etiam verſatur in
Doctoribus l. 1. C. de ſtud. liber. Alex. in
d. l. centurio poſt n. 6. & 7. l. 1. tit. 1. de los
caualleros lib. 4. in ordinationib. Regn.
Caſtill. in verſ. y eſſo miſmo mandamos

y or-

y ordinamos nos que ſe guarde en los
doctores, & ibi Didacus Peres in gloſ.
fol.1334.col.22.in prin. Alex.in d.l.mi
les n.2.vbi dicit,quòd Doctores cõmu-
niter ſequunt̃ glo.in d.l.miles, & plene
in d.l.centurio nu.17.cõmunem ẽt dicit
Iaſ.in d.l.miles poſt n.9.verſ.militia ce-
perit, vbi militia inermis (quæ legalis
militia gl.in l.diuus,ff.de ferijs) gaudet
priuilegijs armatæ militiæ,l.fi. & ibi gl.
conſtit.princip.Iac.Bim. de priuileg.iu
riſconſult.priuileg.38.Signorol.de Ho
mod.in tract.vtrum præferend. ſit doct.
vel mil.n.58.vbi dicit,ꝙ omnia priuile-
gia conceſſa militibus abſq; dubio con
ceduntur etiam doctoribus, ſed nõ è cõ
tra Bar.in d.l.ſicut proponitis nu.19. &
d.l.centurio in prin. ex quo Aduocatus
5 † militi æquiparatur Guid. Pap. d.dec.
388. poſt nu.3.& 6. Homod.in d.tract.
vtrum prǽferend.ſit doctor vel mil.n.9.
Mut.in c.huius Regn.Siciliæ c.53.n.39
Farinaz.conſ.94.n.6.vbi dicit,ꝙ doctor
& miles æquiparant̃,& diſpoſitũ in vno
procedit etiam in alio quia ꝑ eũ tãquã
6 per militem † vitam & patrimonia de-
fenduntur Angel.in d.l. aduocati Petr.
Ruiz.Maurus dec.5.n.34.Palat.Ruu.lo
7 co cit. n.14. vbi dicit,ꝙ doctores † non
minus prouident generi humano quam
ſi patriam armis defenderent gloſ. in §.
cumq; in procem.inſtit. in uerb. quorũ
Gomes in §. rurſus poſt nu.4.de action.
Pet.Calefat. de equeſtr.dignit.poſt nu.
96.verſ. de Aduocatis,& doctotib. vbi
dicit de aduocatis,& doctorib⁹ loquẽs,
non minus prouident humano generi q̃
ſi prælijs,ac vulneribus patriam paren-
teſq; ſaluarent vnde ſi ea ratione iſtud
priuileglum concedit̃ militibus, vt no-
taui in præcedenti quæſtione competit
etiam doctoribus ratione ſupradicta;eo
magis quia milites viri nõ ſunt milites,
8 ſed portãtes inſinia militiũ † iuſſu ꝑin
cipis,vt notaui in d. præcedenti quæſt.
9 circa princ.Sicut doctores † in legibus,
qui calcania deorata,& frenum ferunt
ad inſtar militum antiquæ militiæ c. Re
gn. Reg. Fiderici 87. mihi fol. 52. per
quem Regiã Maieſtatẽ militibus ǽqui-
parati ſunt,cingulo militari decorati, &
ibi addo Mut. nu.7.vol.2. Leonard. de
priuileg. doct. p.3. nu. 5. quibus maior
10 debetur honor quã militibus, & dicunt̃
viri honorati d.l.1.C.de offi.diuerſ.iud.
Iſern.in conſtit. huius Regni Siciliæ in
tit.de ſeruand. honor. Baronib. & mili-
tib.in comment.lin.77.col.2. mihi f.70
& Aduocati dicunt̃ militare,Bald.in d.
11 l.Aduocati,vbi dicit,ꝙ † Aduocati di-
cuntur in legibus militare ſicut miles in
armis,& l.fi.C.de aduocat.diuerſ.iudi.
Alex.in d.l.centurio n.6.Brun.de ceſſio.
bon. q.10.n.15. Siluan.conſ.88.nu.10.
Guid.Pap.d.dec.88.n.2.vbi dicit quòd
Aduocati non minus militant quã illi,
qui gladijs clypeis,& thoracibus vtunt̃
Pet.Larder.in d.tract.de priuil. doctor.
p.2.§.7.n.8. Signorol.conſ.23.col.3.n.
16.Rip.in l.1.n.132.ff.ſolut.matri.Frãc.
12 Marc.dec.66.nu.4.& dicunt̃ † militare
ad inſtar militum, Puteus in ſuo tracta.
ſindic.p.2. verſ. an doctor n.9. Io.à Ca-
piſtran.in Specul.conſciẽt.§.reſtat n.41
Decian.in tract. crimin.lib.3. c.16.n.6.
Bald.in l.cum oportet in princ.pen.col.
poſt n.16.vbi loquit̃ in doctore Medici
næ,& in aduocato, C. de bon. quæ lib.
Specul.de Aduocat.§.j. Farin.de varijs
& diuerſ.crimin. q.108. nu.95. lib.3. in
prax.crimin.Franc.Carrab.in tract.ſin-
13 dic. p.2. poſt n.195. vbi dicit,ꝙ † Aduo
catus æquiparat̃ militi armorum, per
Gram.dec.80. vbi dicit,ꝙ iudicium di-
cit̃ iudiciale certamen ꝑd. l. Aduocati,
C.de aduoc.diuerſ.iud. & ſic priuilegia
14 † militibus conceſſa competunt docto-
ribus præter priuilegia præſuntæ igno-
rantiæ iuris, quæ turpe eſt doctoribus
ignorare, qui quotidie in iure verſant̃,
vt l.2.§.ſeruus autẽ ſuſpectus,ff.de orig.
iur.Farin.conſ.45.n.5. Alex.in d.l.cen-
15 turio poſt n.7. vbi Cyn. & iuris † igno-
rantia non cadit in Aduocatis, Iaſ. in
d.l.miles poſt n.9. verſ. niſi ſint priuile-
gia, Salyc.in d.l.1.n.9.ff.de iur.& fa.ct
ignor. & priuilegia conceſſa militibus
extendunt̃ ad doctores, & aduocatos,
qui actu,ac exercitio ſunt doctores, vel
aduocati,dicit Alex. in d.l. centurio d.
n.17.ſi miles habet iſtud priuilegiũ er-
go multo magis doctor: conſtat nãque
17 ratione,nam doctoratus † eſt dignitas,
c.quanto de magiſtr.vbi Ant.Panor.&
Io.

10. Anan. n. 3. hanc dicēs cōmunem opinionem Guid. Pap. d. dec. 88. n. 3. Alex. conſ. 94. n. 2. lib. 1. idem Alex. in d. l. centurio n. 13. verſ. doctor vero Dec. conſ. 161. vol. 1. Anchar. in c. 1. de ſumm. trin. & fid. cathol. lib. 6. per d. c. quanto & ibi Fely. Cardin. in clem. 11. extr. de magiſtr. Iaſ. in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. Abb. & alij in c. propoſuiſti n. 20. de probatio. Nepit. in cōſuet. Catin. cōſuet. vnic. tit. 65. n. 14. fol. 345. Lancell. Galliaul. in repet. d. l. centurio nu. 20. Præpoſit. in procem. decretal. n. 14. Caſtill. Bouadill. in ſua polit. lib. 1. cap. 10. fol. 172. n. 42. vbi dicit, q̄ doctoratus eſt dignitas Decian. reſponſ. 71. nu. 13. vol. 4. dicit ēt communē opinionē Viu. tom. 4. cōm. opin. lib. 10. tit. 9. c. 1. Menoch. cōſ. 126. n. 7. lib. 2. D. Marchio de Pont. in cōſ. 14. n. 42. ſequit̄ D. Garſ. Maſtrill. dec. 130. n. 14. p. 2. Cyn. Maſtr. inter conſil. Fab. de Ann. conſ. 136. nu. 12. Farinaz. d. conſ. 49. nu. 5. & in dignitate conſtituti, Guid. Pap. dec. 388. n. 9. Gomes d. §. rurſus n. 5. Homod. loco cit. & ibi Ludouic. nu. 50. Ant. Canar. in tract. de q. 4. memb. n. 3. in fi. Pariſ. de Puteo loco cit. n. 6. Bart. in 1. conſtit. Codicis col. 3. verſ. quæro circa hoc, aſſerens Doctores conſtitutos eſſe in dignitate, q̄a iudicandi ius habent per tex. in 1. cōſtit. digeſtorū, §. vltimo in auth. habita C.
18 ne fil. pro patr. & probat̄, quia † cum infamis a cæteris dignitatibus, ita & ab hac repellit̄ l. cum prætor §. non aūt ff. de iud. Bal. in 1. conſtit. §. ideoq; n. 1. Archid. in c. 1. de conſuet. lib. 6. vbi dicit, di
19 gnitas † eſt habere iuriſdictionem cum adminiſtratione, & collectan. in c. forus collect. 11. verſ. Iudex doctor de verb. ſignific. per c. dudum de electio. & Barbat. in tract. de præſtant. Cardin. p. 1. q. 1. col. 12. verſ. quinta dignitas, dicit Tiraquell. de nobilit. c. 28. n. 2. fol. 22. & c. 29. n. 11. fol. 120. & in tantum hoc eſt ve
20 rum quod † plurimi Imperatores iudicis munus exercuerunt, idem Tiraq. in d. c. 28. n. 17. & 18. vbi ponit omnes Imperatores, & Reges, qui iudicis officiū exercuerunt: ſed militia non eſt digni-
21 tas, vt notaui in quæſt. præced. † ergo præferēdus eſt doctor militi armatæ militiæ p̄ illam vulgatam regulam, cedant arma thogæ, ſequit̄ Bal. in procem. digeſtorū, in fi. & l. conſtitutum, ff. de teſtam. milit. Iac. Bim. in d. tract. de priuileg. iuriſconſult. priuileg. 54. Galliaul. in d. l. centurio n. 41. Curt. iun. conſ. 139. n. 10. Chriſto. Lanfran. in d. tract. vtrum præferend. ſit Doctor milit. n. 61. Ang. in l. lex Iulia, ff. ad l. Iul. de vi, Signorol. in ſua diſput. de præced. doct. & milit. & Ludou. ibi in addit. ſequit̄ Palat. Ruu. in d. §. 39. n. 20. Abb. Sicul. in d. c. quanto n. 2. Io. Mantaignus in trac. de autorit. magn. Conſil. poſt dec. Nicol. Boer. n. 93. Pet. de Bellu. in oper. ſuo curial. titu. de form. & ordin. ſtand. §. poſt hoc
22 Alex. in d. l. centurio n. 26. & † per leges regitur miniſterium militare, l. leges C. de legib. & regens eſt nobilior recto l. iubemus, in fi. C. de epiſc. & cler. ergo leges ſunt nobiliores armis, Ludou. in d. tract. vt non præſ. ſit doctor loco cit. à n. 47. vſq; ad nu. 68. vbi reſpondet ad rationes Signorell. tenentis contrariā opinionē Pet. Leunaſd. in d. tract. de priuileg. doctor. p. 3. n. 16. ſunt enim docto
23 res † candelæ luminoſæ ardentes ſuper cādelabrū, qui in vniuerſum orbem corpus eorum ſydus radiunt matutinum, & fulgent velut ſplendor firmamenti, & velut ſtellæ ſunt in æternitates permanſuri, vt cap. ſuper ſpecula de magiſtr. & late per Barbat. in conſ. 57. vol. 9. vol. 2. Iac. Bim. in d. tract. de priuileg. iuriſconſultor. in procem. n. 4. Io. Franc. Leon. in prax. Archiep. p. 1. c. 12. n. 27. Caſſan. in Cathal. glor. Mund. p. 10. conſider. 24. in princ. c. glorioſus Deus de reliq. & vener. Sanct. Pariſ. de Puteo loco cit. poſt n. 6. Ludiu. in addit. dictæ diſput. Signorell. poſt n. 68. vbi dicit quòd doctor dicit illuminare totū Mundū ad obediendū Deo caſus eſt in d. auth. habita circa princ. C. ne fil. pro patre, Daniel 12. cap. fulgebunt Caleſat. loco cit. n. 97. qui dicti ſunt quaſi ſplendor firmamenti, & quaſi ad iuſtitiam erudiunt multos quaſi ſtellę in æternitates perpetuas refert ēt Pet. Rebuff. in tract. de priuileg. ſcholar. verſ. 24. n. 3. per Paul. de citad. in tracta. de iur. patron. in commendat Maxi-
24 miliani, & quaſi † radij ſolis appellant̄,

c. ſi

c.ſi quis i.q.7. & velut luminaria ſplen-
dere dicunt d.c.1.de reliq.& veneratio.
ſanct. Farinaz.d.q.41.n.39.lib.2.& Iu-
25 dices † & doctores vtentes legibus pro-
ut debent meliorem vitam faciunt quã
fratres prædicatores, vel alij Religioſi,
ita dicit Hoſtienſ.in procem. ſuç ſumm.
refert & ſequit Alberic.in l.1.circa fi.&
ibi Iaſ.in 1.col.ff. de iuſt. & iur. Don Io.
de Arnono ſing.23. Mut.in conſuet.Se-
nat. Panor.c.68.n.29.Rip.reſp.168.col.
3.Caual.dec.33.n.21.p.1.& dec.13.n.
29.p.2.& Caſſan.in d.tract.glor.Mund.
p.7.conſider.32.Bertach.in verq.Aduo
catus verſ.3. & dicti ſunt ſacerdotes,
Franc.Marc.dec.65.n.2.Alberic.de Ro
ſat.in d.l.ſi quis in conſcribendo n,2.&
26 ſunt † ſacerdotes temporales, Pariſ. de
puteo in d.verſ.doctor familiæ poteſta-
tis,l.1.ff.de iuſti.& iur.ibi (quos nos ſa-
cerdotes appellamus) Mut.in d.c. Reg.
Sicil.in procem.n.69.Calcfat.in d.trac.
de equeſtr.dignit.n.96.& ideo† ſunt do
ctores nihiliſſimi,l.prouidendum, C. de
pact.Andr.de Iſern.ſuper conſtit.huius
Regni in conſt.vniuerſis loco cit. Bald.
in rubr.extr.de offic.iud.col. vlt. & Ho-
ſtienſ.& Ioan.Andr.in c.eo libentius in
verb.militiæ clericali, & ibi Ægid. Bel-
lam.in 1.notab.Ant.& Panor.ad fi. Pe-
tr. de Anchar. & Card. Florent. vterq;
poſt princ. extr. de ſeru. non ordinand.
27 qui omni tempore † ab Imperatoribus
& Regibus honorati fuerunt: nã Impe-
rator omnes appellat ſubditos: Docto-
res aũt appellat amicos,ut eſt tex. nota-
bilis, & valde elegans in l. diui fratres
in verſ. Domitij amici noſtri, ff. de iur.
patron.l.ſecundum reſponſum C. de cõ
trah.& cõmitt. ſtipulat.& alibi appellat
doctores patres Alex.in d.l.cẽturio poſt
n.10.in fi. ꝑ l.j.in prin.C.de caduc.toll.
l.ex diui Pij, C.locat.vbi dicit, Vlpianũ
28 † patrem noſtrum, Pet.Calefat.in d.tra
cta.de equeſtr. dignit. n.98. Signor. de
Homod.loco cit.& ibi Ludou.in addit.
n.65.& 66.& Mut.in d.c. Regn. Sicil.c.
57.n.38.ergo præferẽdus eſt doctor mi-
liti: Io. Butter.in ſuo diſcurſo de nobi-
lit. Sereniſs. Princip. Filibert. dicato:
poſt relationes vniuerſ.orbis dat nõnul-
29 las rationes f. 18. & 19. ſed veritas † eſt

qđ in actibus doctoris, & ꝓmiſcuis do-
ctor ſit præferẽdus militi, ĩ actibus vero
militiæ miles doctori, cõcludit Chriſtof.
Lãfr.in d.tract. an pręferẽd.ſit doctor lo
co cit. & Launaſd.d.trac.de priuil.doct.
p.3.n.13.& 17.Io.Montay.in d.tra.ma-
gn. conſil.poſt addit. Boer.in addit. nu.
93.ſm Alex. in d.l.centurio col.2.n.14
Dec.in l.cum quid n.41.ff.ſi cer.pet. Di
dac.Perez.in ordinat.Regn. Caſtil.lib.
4.tit.1.l.1.de los caualleros in gl.in ver.
en los doctores verſ.1.ita Caſtill. de Bo-
uadill.in d.ſua politica lib.1.d.c.10.nu.
43.fol.172. ponit ẽt ſupradictam cõcor
diam hoc modo dicens, que en los actos
veramente de ghierra ſe præficia el ca-
uallero pero en los actos de lettras o de
gouierno ſolo, o de goueino en militia
iuntamente ſe prefixia el lettrado: &
ibi in addittio.litt.F. allegat Guardiol.
de nobilit.c.11.f.30.& ſeq.Alaua lib.1.
de re milit.c.1.& ſeq. Bonifac. in Pere-
grina.verb. electio. eligi fol.160. poſt
alios, vt ibi, & ſic ſequit Bouadill.diſtin
ctionem Lanfranc. loco cit. & Alex. in
d.l.cẽturio poſt n.14.verſ.in promiſcuis
actibus videndus eſt, Bald.in procem.ff.
veter.n.22.fol.3.& ibi in additt.lit.B.&
31 ſicut† milites pro debito ciuili non poſ-
ſunt perſonaliter, capi, & carcerari, vt
notaui in 9.præced. ita etiam & milites
legalis militiæ, Alex.in d.l.cẽturio poſt
n.25.verſ.& idem in Aduocato, Dec.in
d. rubr. C.de milit.teſtam. poſt n.3.in fi.
deciſ.Piſar.15.n.172.Bar.in tract. de car
cer.n.20.Iac.Bim.in d.trac.de priuileg.
iur.cõſultorũ 49.n.2.Tiraq.ĩ d.tra.de no
bil.c.20.n.136. Alc.de verb.ſig.pag.33.
verſ.ſicut doctor Arer.cõſ.92. Gomeſ.in
d.§.ſupereſt poſt n.65.Rip. in d. l. cẽtu-
rio n.16. Caccialup.in tract.de debit.ſu
ſpect. & fugit. verſ. quinto principali,
poſt n.9.Iaſ.in d.l.miles n.9. in fin.& l.
quamuis poſt n.7.verſ.additio C.de iu-
ris,& facti ignor.l.medicos, & ibi glo ſa
C.de profeſſ.& medic.lib.10. Bart. in l.
ſi libertus,ff.de in ius voc. Brun.in d.q.
10.p.4.princip.Paul. Caſtr. in d.l.miles
verſ. intelligi, etiã ſi in obligatione di-
xerit, non obſtante quocunq; priuile-
gio, Brun.loco citato n.4.5.& 6.Iac.Me
noch.d.arb.iud.q.88.n.7.lib.1. vbi di-
cit

Digitized by Google

cit doctor ob priuatum debitum prendi, minuſque carcerari pōt, & quod pro
31 debito ciuili † doctores eiuſq; filij carcerari non poſſint dicit Mateſil. ſingul. 59. Guid. Pap. ſingul. 69. Intrigl. ſingul. 100. n. 11. lib. 2. Biogn. Caualc. de tut. & curat. cap. 1. n. 318. vbi loquitur in omnibus perſonis, quæ habent beneficium noſtrum, deducto ne egeant, Caro. regn. Franc. in 15. Iur. cap. Chaſſ. in conſuet. Burgund. rubr. 5. §. 2. n. 14. Farinaz. de carcerib. & carcer. q. 27. nu. 77. vſque ad nu. 81. lib. 2. & ſub n. 80. dicit immo
33 punitur iudex † pęna capitali contrariū faciendo, vt probat gloſſ. ſingul. in d. l. medicos, & ibi Bart. nu. 2. & Alex. ibi in addict. lit. B. idem Bar. in d. tract. de carcerib. poſt n. 5. Bartol. Bologni. in reper. Auth. habita fol. 6. col. 1. Gomes in d. §. ſupereſt poſt n. 65. Iac. Bim. d. priuileg. 49. nu. 2. in fine, vbi dicit quod Iudices capite puniendos, Bald. in tract. de cōt. n. 4. & in ſindicatu teneri, idem Bald. in l. 1. C. qui bon. ceder. poſſ. quod proce-
34 dit † etiā ſi ſtatuto caueatur quod quilibet pro debito ciuili perſonaliter capi poſſit, non obſtante quocunque priuilegio, Brun. d. q. 10. n. 5. Caualc. d. c. 1. nu. 319. ſecundum Farinaz. d. q. 27. nu. 80.
35 namque † non cenſetur derogatum priuilegijs inſertis in corpore iuris, Iacob. Bim. d. priuileg. 49. n. 4. gloſa notab. in l. 2. §. legatis in verſ. non compelluntur, & in l. hæres abſens in princip. in verb. excuſatis de iudic. Bart. in l. conſentaneum n. 164. C. quomod. & quand. iud. Leunard. in d. tract. de priuileg. doctor.
36 in 1. q. par. 2. princip. §. 3. n. 3. hoc † etiā ſeruatur in doctore obligato in forma Camerę Bim. in d. priuileg. 49. n. 5. & 6.
37 Contrarium de facto ſeruatur † Romæ in doctoribus obligatis in forma Cameræ, immo Doctores non obligati in forma Cameræ pro debito ciuili abſque renuntiatione, bonis non exiſtentibus carcerari poſſunt ſicut ideotę, dicit Fa-
38 rinaz. d. q. 27. n. 83. & † ita ſeruatur etiā in hoc Regno, Mut. in d. c. Regni Siciliæ 89. n. 6. tom. 2. Lauderch. d. conſ. 30. poſt n. 1. dicit quod non ſeruatur, nec moribus receptum eſt per Alber. inſignis practicus in d. l. miles, & talis obſeruantia credo quod fuit introducta cum Aduocati cum eorum officio commode viuere poſſint ſecundū eorum conditionem, alias ſecus ſi non poſſunt cū aduocationis officio commodè viuere quo caſu ſeruandum eſt ſecundum iuris diſpoſitionē, quia Doctores pro debito ciuili carcerari non poſſunt ſequuntur à Ponte conſ. 14. Turrett. conſ. 15. lib. 1. Marſil. in pract. crim. in §. attingam nu. 68. Caual. in tract. de tutore, & curat. n. 319. Carol. de Graſſ. in tract. de except.
39 in prælud. n. 163. & 164. neque † torqueri poſſunt, Cyn. & Doctores in l. milites C. de quæſt. Alex. in d. l. centurio poſt n. 9. Io. Frāc. de Leone in prax. epiſcop. c. 35. p. 3. nu. 101. Marſil. in pract. §. expedita. n. 3. Boſſ. in titu. de indic. & tort. & conſiderat. Ant. Tortur. n. 1. & 9. & 111. Brun. à Sole in comp. reſolut. fol. 68. Iac. Bim. d. tract. de priuilig. iuriſconſult. priuileg. 39. Roman. ſingul. 282. & 494. Duen. regul. 190. ampliat. 4. Rip. in d. l. centurio n. 14. Pariſ. de Puteo in d. trac. ſindicat. verſ. an doctor n. 8. & 9. vbi dicit, quòd omnes hoc tenent præter Bart. Petr. Leunard. d. tract. de priuileg. cur. par. 2. n. 5. Lanfranc. d. tract. vtrum pręferend. ſit doctor an miles nu. 23. neque
40 decapitari debet † Carrer. in pract. fol. 145. poſt nu. 180. verſ. excipiantur Iul. Clar. in §. fin. q. 64. verſ. quæro an doctores, niſi prius degradentur text. eſt in l. fin. C. de malefic. & malefic. Marſil. in ſingul. 556. n. 3. Gabriel Serai in addit. ad Matheſil. ſing. 59. n. 9. Bart. in l. ſi ut proponitis n. 12. & 30. C. de dignit. lib. 12. Brun. de ceſſ. bono. q. 11. n. 11. in fin. par. 4. princip. prout fieri ſolet in ſacerdotibus, ita notabiliter dicit & tenet Martin. in proæ. digeſtorum in 2. lett. al legat tex. not. cum glo. in l. omnes C. de epiſc. & cler. §. præterea facit etiam capit. degradatio de pen. in 6. Iul. Clar. in d. §. fi. q. 74. n. 6. & ibi Hieron. Giaccar. in additt. lit. B. vbi refert quod quidam Donatus de falconijs fuit cingulo doctoratus priuatus idem Clar. q. 73. poſt nu. 2. refert Gram. conſil. 35. nu. 9. & ibi pract. Milleloq. fol. 95. nu. 48. & Papon. lib. 6. nu. 2. Areſt. 14. quod ita fuit in facto ſeruatum Pariſij contra quemdam

Regium Conſiliarium,qui pro furtis,&
ſceleribus per eum commiſſis fuit exau-
ctoratus degradatus, & ſuis inſignijs
ſpoliatus,& deinde emendam honora-
41 bilem peregit, & licet conſuetudo † ſit
in contrarium vt eſt in iſto Regno Sici-
liæ quod pro omni cauſa criminali do-
ctores torqueantur ſecundum conſuetu-
dinem Italiæ,dicit Franc.Caſon.in tra-
ctat.de torment.c.10.rubr.quæ perſonę
torq.poſſ.nu.14.Brun.in tract. de indic.
& tort. p.7. q.4. nu.23. in fi. Gram.vot.
25.n.4.Nicol.Regnal.in addit.ad ſing.
Roman. ſingul. 494. Gandin. titul. de
quæſt.n.48.Pariſ.de Put. in d. verſ. do-
ctor capit.2.n.5. Farin.d.q.41.n.54.An
ton.de Canar.de queſt.membr.4. nu.3.
vbi teſtatur de obſeruantia, & conſuetu
dine iſta Anton. Alexand. in l. 1. C. de
quæſt.poſt Oddofred.in tract.de depoſ.
Angel.Aret.in tract.malefic.in verſ. fa-
ma publica.col.21.verſ. ſexto quæro nu.
102.Franc. Brun. in tracta. de indic. &
tort. in 6. cart. in verb. quod autem de
doctoribus, de iure tamen torqueri non
poſſunt, vt ſupra notaui, & Roman.d.
ſingul.494. Fulgoſ. conſ.273. Bell. p.7.
tit.3.n.44.de priuil.milit. & eſt caſus ſin
gularis,ſecundum Bart.in d.l.omnes Iu-
dices C.de decurionib. lib.10. Alex. in
dit.ad Bart.in d.l.ſicut proponitis lit.B.
Palat. Ruuios d.§.37.n.18.Bim.loco ci
tato n.3.Rip.in d.l. centurio n.14.& 16.
& ibi Galiaul.n.35.Marſit.in l.edictum
n.4.de quæſtio. Gram.vot.1.n.12. Alex.
conſ.5.lib.3.Dec.conſ.472.& conſ.557
Clarus d. q. 64. loco citato verſ. quæro
43 an doctores vbi dicit quòd talis † con-
ſuetudo de iure nil valet, & ita commu-
niter tenetur dicit Carrer. loco citato,
Gabriel Serai in addit. ad Matthesil.d.
ſing.59.poſt nu.2.verſ.licet Romanus d.
l. omnes Iudices C. de decurionib. lib.
10.Alex.in d.l. centurio col. 1. Iaſ. in l.
de quibus col.25. verſ.notatum ff. de le
gib.Bart.in d.l.j. C.de Aduocat.diuerſ.
iudic.Puteus in d.tract.de ſindicat. cart.
18. verſ. an doctor Cepoll. conſ. crim.
139.Hipp.de Marſil.in d.l.edictum ff.de
quæſt. n.4.& in pract.crim.d.§.expedi-
ta n.29. verſ.Ita doctores,& ſingul.556.
n.1. in fine, Io.de Arn. epit.56. Ludou.
Cartar. qui infinitos allegat in repetit.
l.obſeruare nu.179. C.quor.appell.non
recip.Boſſ.in titul.de indic.n.111.etiam
44 ſi doctor † ſit ignorantiſſimus ratione
ſuæ dignitatis, Brun.d.q.11. n.11. par.
4.principal.Bim.dicto priuileg.37.n.7.
Didac.Perez d.l.1.titu.1.de los caualle-
ros lib.4.verſ.eſt & aliud col.21.& in Re
gno Portugalliæ diſputatum eſt titul.
64.l. final. & l. 5. ordinat.in nobili do-
ctore legum, ac canonum quod nō poſ-
45 ſunt torqueri niſi † in crimine læſæ ma-
ieſtatis, falſæ monetæ,ſodomiæ,aut ma
leficij not. Lodou. Carrer. in d.l.obſer-
uare loco citato, Thom. Gram. vot.25.
n.5. Gigans in ſuo tract. de crimin. læſ.
maieſtat. in 2. lib. in rubr. quomod. &
per quos q. 27. & ſic doctor non debet
torqueri pro omni cauſa criminali, &
pro omnibus leuioribus indicijs, prout
46 in iſto Regno ſeruatur: tanto † magis
quādo doctor fuit Conſiliarius, ex quo
in memoriam præcedentis dignitatis
torqueri non poteſt text.elegans, & ſin-
gularis,ff.de decurionib.& eorum filijs,
in l. de decurione Hippol. ſingul. 107.
poſt nu.2. vbi dicit, quod ita ſeruatum
fuit Iaſ.in l. quamuis poſt n.7. verſ.ad-
dittio C.de iur.& fact.ignor.notat Dec.
in d.rubr.C.de milit. teſtam. nu.4. Do-
min. in proh. ſexti in rubr.in fine, Bald.
in d.l.qui ſub prætextu C.de ſacr. ſanct.
eccl. Aretin. in c. clerici de iudic. & ex-
preſſe dicit Puteus d. verſ. doctor nu. 4.
Ant.de Canar.d.4.membr.n.4. ratio eſt
47 ibi quia † conſiliarij cuiuſcumque Ciui
tatis decuriones ſunt l.nulli ff. quod cu-
iuſcumq.vniuerſit.nom.& l. pupillus, §.
decuriones, ff. de verb. ſignif. quia pri-
uilegium dignitatis durat,ſecundū Bal.
in c.ſedes Apoſtolica d. reſcriptis,& ibi
Innoc. & facit gloſ.in cap. accedens 50.
diſtinct.Hippolit.de Marſil.ſingul.107.
n.1.& eſt tex.in d.l.de decurione, & qui
ſunt indignite poſiti torquendi nō ſunt
dicit etiam Petr.Rauen.ſingul.823.nec
in contrarium valet conſuetudo textus
eſt in d. l.omnes C. de decurionib.li.10
& ibi Bartol. prout eſt in iſto Regno,
48 quod de conſuetudine non † ſeruatur
per Mag.R. C. in opprobrium iuris di-
ſpoſitionis ſueq; dignitatis, de qua etiā
con-

Digitized by Google

conſuetudinę teſtatur Ant.de Canar.d. 4.membr.n.4.in fine,per Alber.de quæſtio. verſ.iam dictum eſt, ſupra qui dicit quod ita vidit Bononię Conſuli per ſapientes, & obſeruari autoritate conconſuetudinis quod eſt mirabile per doctores non ſeruari leges in eorum fauorem diſponētes cum & ipſi Iudices ſint, & in eis incidere poſſint, ex quo etiam
49 iuſtus ſepties peccat Indies iinmo † pro ijſdem indicijs quibus torquętur plebeus, torquetur Doctor contra leges, & Doctores ſupra notatos cum ad Doctoris torturam † in caſibus præmiſſis
50 requiruntur indicia grauiora quàm in alijs, dicit Farinat. d. quæſt. 41. num. 47. & 48. Marc. Anton. Eugen. in conſil. 63. num. 89. Intrigl. ſingul. 96.
51 n.11. lib.2. nec renuntiari poteſt † huic priuilegio, quia ordini iniuria iuſertur, vt per Iac.Æmen.conſ.7.n.20.quia pri-
52 uilegia † conceſſa egregijs perſonis renuntiari non poſſunt, Roma.ſingul.172. Cyn.in l.nec honorē C.de epiſc. & cler. Alber. ad Alex. in l. ad perſonas egregias, ff.de iureiur. Fely. in cap. ſigni teſtium, de teſtib. Couar.in cap.quamuis pactum initio 2.par. relect. poſt n.8. & hoc priuilegiū conceditur ratione egregiarum perſonatum glo.1.in d.l.ad perſonas egregias, quam Batt. reputat ſingularem, & ibi Iaſ. nu.10. ſed Doctores
53 † dicuntur egregiæ perſonæ, Intrigl.ſingul.100.n.25.lib.3.Leonaſd. in tractat. de priuileg.doct.q.5. q.13.princip.n.8. & 9. ergo Doctores renuntiari non poſſunt iſti priuilegio eis conceſſo ratione ſupradicta Bergnius d. cap.1.poſt nu. 318. eo magis cum inductum ſit fauore
54 publico, vt doctoratus dignitas conſeruetur Farinaz.d.q.27.nu.84. & d.q.41. n.42.Brun.de ceſſio.bonorum d.q.11.n. 11.verſ.idem priuilegim Iac.Bim. in d. tract.de priuileg. iuriſcōſult. priuileg. 39.n.7. verſ. extenditur ſexto Io. Montaignus in addict. ad Boer. in tract. de authorit.magn.conſil.nu.94.Fely. in rubric.de maiorit. & obed. Cyn. Bald. & Doctores in l. 1. C. qui & aduerſ. quos Barbat.in d. cap. clerici col.5. etiam cū
55 iuramento per l.ſi vnus, §.ſi paciſcatur, & ſeq.ff.de pact.d. c. ſi diligenti de for. compet. Bald.in l.ſi quis pro eo ff. de fideiuſſ. & priuilegium conceſſum Doctoribus competit legentibus, Aduocatis, conſulentibus, & iudicātibus, Io.Vinc. Honded.conſ.81.n.52.Ant. Monac. de exequut. in ueſtib. d.c.12. n.73. Amat. dec.16.n.27. Brun.de ceſſio.bonor.q.10. 4.quæſt.principali n.7.& 10. Addict.ad Theſaur.dec.153.nu.6.& competit doctoribus ex cauſa aduocationis contrahentibus, ſecundum Lauderch. d. conſ. 30.cōſtat de remed.ſubſid.d.remed.28. n.1. Menoch. d.conſ.12. nu.76.

SVMMARIVM.

1 *Doctorum liberi gaudent beneficio, deducto ne egeant.*

AMPLIATIO I.

1 AMplia primo quod doctotum libri gaudent iſto noſtro beneficio, Franc.Marc.deciſ.639. & notaui ſupra nu.32. ratio eſt, quia filij Doctorum nō poſſunt pro debito ex cōtractu vel quaſi perſonaliter capi text. eſt ſingul. in l. medicos, C.de profeſſ. lib.10. Matheſil.ſingul.59.n.1. & in l.conſentaneum, col.3. verſ. prædicta omnia fallunt poſt nu.18.C.quom.& quand.Bart.in tract. de carcerib. col.1. verſ. ſecundo quæro n.5. Alex.in l.ſi quis ff.de furt.& in l.ni les n.2.ff.de re iudic. Milus in ſuo Repert.in verb. carcerari in ſecūdo verſic. Hippol.de Marſil. in pract. crimin.in §. attingam nu.68. Gabriel in additt. ad Mateſil.d.ſingul.59.n.1. Ant.Monach. de executio, inueſtib.capit.12.num.75. Franc.Aretin.conſ.95.nu.1. Bolig.in d. Anth. habita.nè fil.pro patr.

SVMMARIVM.

1 *Socius doctoris gaudet priuilegijs doctorum.*
2 *Priuilegia conceſſa doctoribus non cenſentur conceſſa fratribus eorum, qui ſunt in communi.*

AMPLIATIO II.

1 AMplia † ſecundo in ſocio doctoris, qui gaudet priuilegijs doctorum Bald.in proœm.cõſtirut.§.illud vero n.16.& §. hæc autem nu.11.Leunaſd. in d. tract. de priuileg. doctor p.2.nu.18. idem Bald.in additt. ad Specul.in tit.de magiſtr.Intrigl.ſingul. 100. num.5. lib.3. ſed † immunitas
2 conceſſa doctoribus non cenſetur conceſſa fratribus eorum, qui ſunt in communi, & poſſident bona pro indiuiſo, Siluan. conſ.88. poſt num.10. verſ.vbi etiam.

SVMMARIVM.

1 *Scholares gaudent beneficio deducto ne egeant.*

3 *Scholares pro debito ciuili carcerari non poſſunt.*

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio quod † ſcholares gaudent iſto noſtro beneficio ſecundum gloſ.5 in fin.in l.15. par.5.tit.10.Reg.Caſtell.qui pro debi-
2 to ciuili † carcerari non poſſunt, Auth. habita C.ne fil.pro patr.& ibi Bald.Salyc.Rebuff.de priuileg.ſchol.tom.11.& Horat.Lut.eod.tit.Ant.Monach.de execut.inueſt. cap.11. nu.1. qui dicit quod poteſt fieri executio in libris ſcholarum videndus, & notabo q.13. ampl.3.

SVMMARIVM.

1 *Doctores pro leui crimine carcerari non poſſunt.*

AMPLIATIO IV.

1 AMplia quarto quod etiam competit doctoribus priuilegium ne carcerari poſſint etiam pro delicto dummodo ſit leue, Franc. Marc. deciſ. Delfin.81. par.1. ſecus pro graui deciſ. 77. quando autem ſit leue, vel graue delictum Marcheſa. deciſ. 93. par.1. Anto.Monach. de execut.inueſtib.cap. 12. poſt nu.76.

SVMMARIVM.

1 *Doctores in actibus militaribus non gaudent priuilegijs doctorum.*

2 *Epiſcopus in aliena eccleſia debet ſedere, vt canonicus non vt epiſcopus.*

3 *Canonicus, & Vicarius Epiſcopi in actibus canonicorum debet ſedere, vt canonicus.*

FALLENTIA I.

1 FAllit primo quod † doctores in actibus militaribus non gaudent priuilegijs doctorum Capyc.deciſ.27. nu.26. l.in ciuilibus de offic. Vi-
2 car. ſicuti epiſcopus † in aliena eccleſia debet ſedere, vt canonicus non vt epiſcopus, gloſ.ſingul. in cap.ad collationem de appellat. in 6.ita ſi aliquis eſt ca-
3 nonicus, & Vicarius † Epiſcopi ſedebit, vt canonicus in actibus canonicorum, Domi.in d.cap.ad collationem, ſecundum Capy.in d.dec.27.Io.Montaignus in addit.ad tracta. Boer.de auth.magn. conſil. poſt num. 95. lit.A.

SVMMARIVM.

1 *Doctor qui aduocationis officium non exercet, vel qui non conſulat, neque officiũ doctoris facit non gaudet beneficio doctorum.*

1 *Doctor nomine tantum habet beneficia, ſeu priuilegia, quæ competunt doctoribus ratione dignitatis, & ordinis.*

FALLENTIA II.

1 FAllit ſecundo in doctore, qui aduocationis officium non exercet, vel qui non conſulat, neque ſtudet, neque officia publica miniſtrat, aut officium doctoris non facit, ſed tantum nomen doctoris habet Brun. q.10. part. 4.princip.num.10.& 21. de ceſſ.bonor. Roma.ſingul.814.Alex.conſ.2.poſt nu. 6. tangit in verb. fortificator lib. ſexto, Nepir. in conſuetud. Catin. conſuetud. vnic.in tit.quod menia, ſeu pennatę tit. 64.nu.16. fol.344. & notaui ſupra verſ. præter priuilegia, Laudrech.in d.conſ. 30.n.6.vbi dicit, quòd Aducatus quãdo con-

conuenitur, vt quilibet poſſeſſor, & nõ vt Aduocatus nõ gaudet iſto beneficio: & licet Doctores caſu præmiſſo non ha-
2 beant † priuilegia, quæ competunt ratione exercitij ob publicam vtilitatem, habent tamen priuilegia, quæ competunt Doctoribus ratione dignitatis, & ordinis, dicit Dec. in Rubr. C. de teſt. milit. num. 4.

1 *Doctor qui exercet officium procurationis non gaudet priuilegio doctorum.*
2 *Doctor qui facit officium procuratoris militi noſtri temporis præponendus eſt.*
3 *Doctor exercens officium procuratoris in Curijs principum gaudet priuilegijs doctorum.*

FALLENTIA III.

FAllit tertio in doctore, qui exercet officium procuratoris per curias hinc inde diſcurrendo, Guid. Papa deciſ. 388. nu. 10. licet iſti tales ſint
2 præferendi † militi noſtri tẽporis, Brun. q. 10. nu. 15. & 16. de ceſſ. bono. per Alex. conſ. 2. poſt nu. 2. lib. 6. niſi exerceat of-
3 ficium † procuratoris in Curijs Principum, quo caſu non ammittit gradum doctoratus, Caualc. deciſ. 41. p. 1. Honded. conſ. 81. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Doctores, mercaturam exercentes, vel pergulam tenentes, non gaudent priuilegio doctorum, & amittunt nobilitatem.*
2 *Nobilis ex genere, exercens vilia officia, non præiudicat filijs.*
3 *Fidalguia, ſiue nobilitas eſt hæreditas pro auorum.*
4 *Fidalguia formata ex perſonis proauorũ, quamquam pater repellat facto, vel verbo, non præiudicat filijs, ſecus ante.*
5 *Filij eius, qui ciuitatem amittit, quæ ob patrem ad eos peruenerunt amittunt.*
6 *Filius poteſt retinere emphyteuſim, quæ ex genere eſt, & repudiare hæreditatem patris.*
7 *Pater non poteſt priuare filium Regno cum id habeat ex genere.*
8 *Nemo dat quod non habet.*
Patris perſona eſt inſpicienda in nobilitate tanquam proxima, & non auorũ. ibi. num. 8.
9 *Regula, quod nemo dat quod non habet, procedit quando nobilitas fuit acquiſita à patre, ſecus ex genere.*
10 *Filius ſuccedit nobilitati auorum, & proauorum, & nu. 15.*
Nobilitas conceſſa à Principe primo acquirenti, & eius liberis à principe nobilitatem habent. ibid.
11 *Semel conceſſum non retractatur.*
Exercitium manuale, & extrinſecum patris non facit perdere naturam ſanguinis naturalis ex genere nobilis. ibidem.
12 *Iura ſanguinis nullo iure ciuili dirimi poſſunt.*
Conſanguinitas nullo delicto tolli poteſt. ibidem.
13 *Pater faciens actum contrarium ſuæ nobilitati, delinquit in nobilitate.*
14 *Nemo debet alteri per alteram iniqua conditio inferri.*
15 *Filius in nobilitate ſuccedit auo nobili ſi nobiliter viuit.*

FALLENTIA IV.

1 FAllit quarto, in doctore † mercaturam exercente, vel pergulam, (ſcilicet locũ accõmodatum exponendis venalibus rebus, vt declarat tex. in l. hæres abſens, §. proinde. verſ. at ſi quo conſtitit, non dico iure domicilij, ſed tabernulam, pergulam, horreum, armarium, officinam conduxit ff. de iud.) tenente, quia per tale exercitium nobilitatem perdit Brun. d. q. 10. nu. 7. par. 4. principal. de ceſſ. bono. l. antepenult. & l. ſi cohortalis C. de cohortal. & princip. lib. 12. l. 3. C. de cõmerc. & mercat. Guid. Pap. dec. 196. adhoc eſt notãdum quod
2 ſi doctor, vel alius nobilis, qui deſcendit ex genere nobilitatis, exerceat vilia officia, licet ipſe amittat nobilitatem, vt ſupra in princ. notaui, & per l. 9. titu. 1. lib. 4. ex legib. Hiſpa. & infra notabo, dicit Mutius Iuſtinopolitano in ſuo tract. del Gentilhomo fol. 134. Ioan. Arce ab Otalora in tracta. nobilitate c. 6. par. 3. fol. 118. vbi dicit, quod culpa propria no-

nocet culpato,non tamen preiudicat fi-
lijs, Mutio loco citato, & Ioannes Arce
ab Otalora vbi ſupra, & fol.226. col.1.
vbi dicit quod quando pater perdit ius
nobilitatis, quæſitum ab alijs maiori-
bus nõ nocet deſcendentibus, patet q́d
nobilitas fidalgorum non habetur ex p-
ſona fidalgij, ſed ex genere, & à primo
nobili nominato, & electo ex cauſa, de
qua in l.6.tit.27.par.2.in l.2.tit.21.p.2.
Reg.Caſtill. ſi ergo primus vixit nobili
ter attento initio cõceſſe nobilitatis il-
lud ſufficit,& quãdo cauſa ſortitur ſemel
effectum nunquam ceſſat effectus, licet
ceſſat cauſa, vt per Bar.in l. Titia §.Im-
perator ff. de leg.2. effectus aũt nobili-
tatis primeuę detiuatur in deſcenden-
tes, tanquam à fonte, & ille primus vi-
detur ſemper dare nobilitatem l. vnum
ex familia,§.1.ff.de legat.2. l.3.ff.de in-
terd.& relegat.& l.mancipatum, §.fi. ff.
de ſenato.& ideo fidalguia, ſiue nobili-
3 tas † eſt hæreditas proauorum,vt in d.l.
2.tit.21.& l.1.tit.11.par.7.Reg.Caſtill.
Ioannes Arce d.tract. de nobilit. 2.par.
fol.40.c.4.col.1. vbi dicit ius nobilita-
tis,eſt hęreditarium filiorum,& deſcen-
dentium,& filius in iure nobilitatis ſuc-
cedit tanquam ſuus,& neceſſarium hæ-
res, idem Ioannes Arce d.tract.de nobi-
lit.par.3.cap.8.fol.133.col.2.& filio de-
betur,iure hæreditario ſanguinis, & ſuc
ceſſionis,arg.d.l.ſi quis ſuo, §. legis, C.
de inofficioſo teſt. dicit etiam idem Io.
Arce d.tract.de nobilit. c.6. part.3. fol.
118. & quamquam pater repellat facto
4 vel verbo iſtam fidalguiam, ſeu nobili-
tatem non præiudicat filijs poſtquam
eſt formata ex perſona proauorum, di-
cit etiam idem Io. Arce ab Otalora d.
tract.de nobilitate d. c. 6. fol.117. verſ.
nec obſtat ſecus antequam formetur,
ſecundum Petr. Nunez Auendan.in ſuo
Diction.Hiſpan. ll.par. Reg.Caſtill. lit.
C. verſ. hoc in loco non erit abſque vti-
litate notare ibi fol.176.Tiraq.in tract.
nobilit.cap.35.nu.4.vbi dicit, ſi primus
nobilitatem quæſiuit, & poſtea amiſit
poſteres quoque amittere,ac ſi eam non
acquiſiuiſſet, & Ioannes Arce ab Otalo
ra d.c.6.fol.117.verſ.nec iſtis, vel ſi pa-
ter,ſed ſi axcipit à genere, liberis nõ præ
iudicat,vt ſup.not. & per illud quod le-
gitur in l.eum qui ff. de interd. & releg.
vbi dicit, cum qui ciuitatem amittit nil
5 aliud iuris amittere liberos niſi quod ab
ipſo patre peruenta ſint ad eos; quæ ve-
rò nõ à patre,ſed à genere à ciuitate, &
rerum natura tribuentur, ea remanere
eis incolumia nõ enim nec patrem, ſed
maiores eius eis dediſſe,dcit etiam Bal.
in Auth.quas ruinas col.2. & ſeq. C. de
ſacroſanct. eccleſ. & filium poſſe retine-
6 re † emphyteuſim,quæ ex genere eſt, &
repudiare hæreditatem patris, & Albe-
ric.in procem. digeſtorum, §. diſcipuli,
7 col.2.dicit, non † poſſe patrem priuare
filium Regno cum id habeat ex genere,
& per ea quæ dicit idem Tiraq.in tract.
retract.tit.1. §.11.gl. 6. in verb. ſi el'aſt
plus pro che nu.25.& §.32.gloſ.1.nu.2.
8 & licet in contrarium ſit ratio † quod ne-
mo dat cuod nõ habet, l.traditio de ac-
quir. rer. domin. per Aymon. Crauett.
cõſ.165. & quod filius nõ poteſt inniti
nobilitati aui,& aliorum auorum, quia
perſona patris tanquam proxima,& im
mediata inſpici debet l. ſocium qui ĩ eo
ff.pro ſoc. l. pen. ff. de condict. ob turp.
9 cauſ. Reſpõdetur primo quod † regula
quod nemo dat quòd habet, procedit
quando nobilitas fuit acquiſita ab ipſo
patre,ſecus quando ex genere prouenit,
quia nõ ille dat,ſed auus,ita in dictis ll.
ſocium qui, & l.pen. vbi reſpicitur per-
ſona patris: hic vero auorum & proauo-
10 rum,vt ſupra notaui, quibus † ſuccedit
filius in nobilitate, & maxime quando
nobilitas fuit cõceſſa à principe primo
acquirenti, & eius liberis, quo caſu nõ
habetur ab eò, ſed à principe, dicit Ti-
raq.d.c.35.nu. 5.& 6.Secundo reſpõde-
tur quod nec etiam obſtat illa vulgi ra-
tio,quod ex aqueductu fętido fętida orĩ
tur aqua, nam dicitur quod ſanguis pa-
tris ex genere nobili factus, & creatus
11 fuit nobilis, & ſemel cõmiſſum † non re-
tractatur cap.quia diligentia num.9. de
elect.capit.penult.de hæret.l.cõmiſſum,
ff.de publican.Mutius Iuſtinopoli d.tra
cta.del gentilhom.fol.234.ergo exerci-
tium patris quod eſt manuale, & extrin
ſecum nõ fecit perdere naturam ſangui-
nis naturalis venientem ex genere no-
bili,& de illo ſanguine formata ex cato
filij eiuſq; ſanguinis natura hẽt,& nota-

bili-

bilitas eſt quodam ius ſanguinis, quod eſt incõmutabile, Ludou. Roma. ſingul. 37. nu. 3. Lius agnationis, ff. de pact. & eſt ius ſanguinis inſeparabile, arg. text. in l. vnum ex familia, §. ſi de falcidia, ff. de leg. 2. dicit etiam Ioannes Arce ab

12 Otalora d. c. 6. par. 3. f. 118. & † iura ſanguinis nullo iure ciuili dirimi poſſunt, Marſ. ſingul. 210. Matheſil. ſing. 110. n. 12. & l. iura ſanguinis, ff. de regul. iur. & ibi gl. 1. habetur quod cõſanguinitas nullo delicto tolli poteſt, ergo ipſa natura ſanguinis propter officium patris nõ

13 dirimitur, quia facit † actum cõtrarium ſuæ nobilitati, quod eſt delinquere in nobilitatem, vt l. 3. C. de cõmerc. & mer ca. iuncta l. miles, C. de locat. & 14. q. 3. cap. clerici, quod in argumentum cito: ſi ergo eſt delictum in nobilitate, ſanguinis natura tolli nõ poteſt per delictum, Ioannes Arce d. tract. de nobilitate 2. p. 3. princ. c. 9. fol. 224. col. 2. & per conſequens remanet nobilis, & filius dicto ſanguine formatus eſt nobilis; maximè quod nobilis dicitur à ſanguine claro not. in clemen j. 2. in princ. de ſent. excõmun. & eſt quædam Maiorum claritas, ſecundum Ariſt. lib. 2. Rethor. & claritas ſolis tranſiens per fœtidum aquæductum nõ deſinit eſſe claritas, ita claritas nobilitatis auorum tranſiens per eum, qui exercuit machanicas artes, nõ deſinit eſſe claritas in filio, qui nobiliter viuit, quia ſuccedit in claritate nobilitatis Auorum; ex quo nobilitas tranſit vſque ad pronepotem l. diuo Marco, C. de quæſtio. Bart. in l. omnes populi ff. de iuſtit. & iur. & l. fin. C. de dignitatib. lib. 12. ergo licet pater exerceat machanicas artes, ex genere nobili deſcendens, eius claritatis nobilitas tranſit in filium ex quo nõ contaminatur claritas nobilitatis. ſicut poſita nebula ante ſolem licet eius radios ſiue ſplendorem occupet nõ ob id Sol amittit, eius claritatem, q̃a dempta nebula iterum relucet claritas Solis; ita & claritas nobilitatis, quia deficiente eo, cuius claritas obumbratur per artem mechanicam, relucet in filio nobiliter viuente ex perſona Auorum, quibus ſuccedit in nobilitate: & ſic licet pater faciat vilia officia, & præiudicet eius nobilitati ſanguinis, tamen nõ præiudicat filio ad l. ſi quis ſuo §. legis C. de inoffic. teſtam. Ioannes Arce d. tract. de nobili. 2. par. 3. princ. cap. 9. fol. 225. col. 2. vt ait Statius Poeta in 1. Thebaidos patruum, nec culpa nepotibus obſtat,

14 quia † nemo debet culpa alteri per alterum iniqua cõditio inferri, l. nemo debet ff. de reg. iur. remanet ergo pro indubitato dicendum quod filius in nobilitate ſuccedit Auo nobili rationib. ſupradictis: maxime ſi filius nobiliter viuit, vt ſupra

15 notaui, quo † caſu obtinet locum ſuorum Auorum, vide Surd. conſ. 301. lib. 3. Menoch. cõnſ. 1001. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Doctor recipiens gradum doctoratus per Bullam, vel reſcriptum principis non gaudet doctoratus inſignÿs.*

FALLENTIA V.

1 FAllit quinto in doctore † recipiente gradum doctoratus per Bullã, & reſcriptũ principis, quia non gaudet inſinijs doctoratus, l. ſi iraque §. ſi. ff. de legat. 2. Guid. Pap. dec. 388. nu. 11. & 16. in addit. lit. G. in fine, Hondcd. conſ. 81. num. 58.

SVMMARIVM.

1 *Doctor torqueri poteſt pro crimine hæreſis & impietatis in Deum.*

2 *Doctor poteſt torqueri pro crimine læſę maieſtatis in principem.*

3 *Doctor proditor torqueri poteſt.*

4 *Doctor pro crimine ſimoniæ torqueri poteſt.*

5 *Doctor pro crimine falſi torqueri poteſt.*

6 *Doctor pro priuato carcere torqueri poteſt.*

7 *Doctor pro maleficÿs, & mathematicis torqueri poteſt.*

8 *Doctor torqueri poteſt conſulto principe, & conſentiente.*

9 *Doctor officialis delinquens in officio torqueri poteſt.*

FAL-

FALLENTIA VI.

1 FAllit ſexto, & vltimo, † quòd do-
ctores multis in caſibus poſſunt
torqueri, vt ſupra notaui nume.
45. primo in crimine hæreſis, & impie-
tatis in Deum Alci.de malefic. in verb.
fama publica, & per l.fi.tit.64.lib.5.or-
2 dinat.Regn. Portugall. Secundo † læſæ
maieſtatis in principem, l.3.& 4.C.ad l.
Iul.maieſt.Marſil.in §.expedita in prax.
3 crim.n.45. Tertio in proditore † l.pro-
ditores ff.de re militar. Quarto in crimi
4 ne † ſimoniç, iuxta gloſ.in l.nullus, C.
de quæſtio.Brun.de indic. & tort.quęſt.
4.nu.24. Roland. conſ.31.n.19. Quin-
5 to in crimine falſi † l. ſi quis decurio C.
de falſis, Petr. de Duen.regul.190. Ro-
land.d.conſ.31.nu.7. Sexto in priuato
6 † carcere, l.1. C.de priuat. carcer. Sep-
7 timo in crimine † maleficij, & mathem.
l.& ſi excepta in fine, C. de malefic. &
mathem. vbi nulla dignitas excuſat ma
leficos, & mathematicos, & ſubiciuntur
tormentis, & poſſunt ſine præiudicio
torqueri, prout in Rubr. Octauo con-
8 ſulto † demum principe, & conſentien-
te, vt probat tex.in l.nullus vbi Bald.C.
ad leg.Iul.maieſtat.Pet. Duen. d.regul.
190. & ideo M.R.C.in omnibus caſibus
procedit cōtra Doctores ad torturam,
ex quo M.C. nūquam procedit ad quę-
ſtionem niſi cōſulto principe. Nono
9 fall. ſi in officio † deliquerit, ita videtur
ſentire Boſſius in tit.de indic.& conced.
nu.116. cap.cum quidam de iureiurād.
& in cap.nulli 25.q.1. videndus Iacob.
Bim.in d.tract. de priuileg.iuriſconſult.
priuileg.39.

SVMMARIVM.

Clerici non tenentur vltra quam facere poſſunt, deducto ne egeant.

Fructus præbendæ pro ſoluendo creditoribus capi poſſunt quando clericus non habet aliunde, & n.14.

Fructus præbendæ conſeruādi ſunt in pauperes ſi clericus habet aliūde, vt ſoluat creditoribus.

Debitum contractum pro honeſta ſubſtentatione clerici ex bonis eccleſiæ ſolui poteſt.

5 *Bona mobilia clericorum an poſſint pro debito capi à debitoribus.*

6 *Clericus non poteſt in ſolidum conueniri niſi deducto ne egeat quod pro diuinorū adminiſtratione ſufficiat.*

7 *Miles celeſtis, & terreſtris æquiparantur. & n.9. & 63.*

8 *Clericus gaudet priuilegijs militum ſicut celeſtis. & n.11.*

9 *Clerici pſallant pro ſalute animarum quorum conſeruatio ſpectat ad publicā vtilitatem, & n.63.*

10 *Clerici contra dæmones militant pro fidelibus.*

11 *Priuilegia conceſſa militibus armatæ militia extenduntur ad milites celeſtis militia.*

12 *Clerici non excuſantur à iuris ignorātia.*

13 *Chriſtus non coactum ſed voluntarium ſibi militem elegit.*

14 *Executio contra clericum fit in bonis beneficij deducto ne egeat ſi non habet aliunde durante eius vita.*

15 *Eccleſia non poteſt conuenire creditorem niſi in quantum facere poteſt.*

16 *Eccleſia nolit alicuius miſeriam.*

17 *Clerici faciunt vnum corpus eccleſiæ, & illam repræſentant.*

18 *Beneficium, deducto ne egeat, conceditur militibus ratione exercitij, & doctoribus ratione dignitatis.*

19 *Miles celeſtis eſt dignior militibus legalis, & armatæ militia, & num. 21. & 22.*

20 *Promotus ad ordinem conſequitur dignitatem.*

Conſeruatio clericorum ſpectat ad publicam vtilitatem, ibi. & nu.63.

21 *Clericus magis debetur reuerentia quàm militibus legalis militia, & armata militia.*

22 *Nulla dignitas ſæcularis ſimilis eſt ſacerdotio.*

Clericus eſt maior quocunque milite. ibi. num.22.

23 *Subiectum militia clericorum eſt ipſe Deus.*

24 *Stipendia clericorum pro executione ſententia ſicut ſtipendia militum exiſtimantur.*

25 *Clerici an poſſint cedere bonis.*

Cap.

Digitized by Google

Cap. Odoardus fuit inuentum ad effugiendum carcerum ſeruitus & excommunicationis ſententia.

26 Clericus non tenetur cedere bonis.

27 Clericus fideiuſſor ſi non habet vnde ſoluat, carcerari non poteſt.

28 Clerici in ordinibus ſacris inſigniti, aut eccleſiæ ſeruientes gaudent beneficio, deducto ne egeant.

29 Clerici in minoribus conſtituti non gaudent beneficio deducto ne egeant, ſi eccleſiæ non ſeruiunt. ibi. n. 28.

30 Clerici in minoribus conſtituti non gaudent beneficio fori ſi eccleſiæ nõ ſeruiũt aut beneficium non habent.

31 Clerici in ſacris conſtituti dicuntur etiã illi qui ordines minores habent.

Omnes ordines eccleſiaſtici ſunt ſacri ibid.

32 Clericus in bonis beneficij reſeruat. alimenta.

33 Executio in reditibus beneficij debet fieri deducto ne egeat, ſi non habet aliunde.

34 Clericus pro debito carcerari non poteſt.

35 Fructus præbendæ pro debito ſequeſtrantur de conſuetudine Romæ reſeruata portione congrua pro alimentis.

36 Clericus pendente diſcuſſione ſuper beneficio, deducto ne egeat, ad quod admitti prætendit, carcerari non poteſt.

37 Clericus debitor ſuſpectus de fuga poteſt capi tàm à iudice eccleſiaſtico, quàm ſeculari. declara n. 39. 40. & 41.

38 Clericus ſuſpectus de fuga cum proprijs bonis poteſt à creditore capi, & tradi proprio Iudici.

39 Captus eſt tradendus publico carceri infra 20. horas.

40 Clericus in actu fugæ poteſt capi à iudice laico, & in defectu à creditore.

41 Clericus qui eſt in præparatione fugæ conſiſtentis in actu capi poteſt.

42 Clericus fugitiuus poteſt capi à iudice incompetenti ſi eſt in actu fugæ.

43 Ceſſante remedio ordinario competit extraordinarium.

44 Clericum fugitiuum delinquentem laicus capere poteſt, vt ad epiſcopum ducat.

Dolus requiritur in pęna Canonis.

45 Clericus poteſt capi in actu fugæ repertus pro adminiſtratione rerum dominorum temporalium.

46 Suſpectus de fuga, & eſſe in actu fugæ differunt.

Clericus de fuga ſuſpectus capi non poteſt. ibidem. num. 48

47 Qui conſiſtit in faciendo eſt incertus.

48 Clericus ſuſpectus de fuga capi non poteſt niſi eſſet in actu fugæ ſine alta ſuſpicione doli.

49 Clericus renuntiare non poteſt beneficio deducto ne egeat etiam cum iuramento.

Cap. Odoardus introductum fuit in fauorem totius ordinis clericalis. ibid.

Laudatur Illuſtriſſimus Cardinalis de Oria Locumtenens huius Regni.

Ritus M.R.C. ligat etiam clericos.

50 Pactum de non opponendo non obſtat beneficio deducto ne egeat.

51 Ex pluribus interloquutorijs in fauorem clericorum eſt introducta conſuetudo in hoc Regno.

52 Conſuetudo introducitur per binum actũ.

53 Clericus priuilegio fori renuntiare non poteſt, & nu. 60.

54 Clericus nec tacite, nec expreſſe foro ſuo eccleſiaſtico renuntiare poteſt.

Clericus eſt à iuriſdictione laicorũ diuina lege exemptus. contra.

55 Clerici non ſunt exempti à iuriſdictione Iudicis ſecularis diuina lege, ſed humana, declara.

56 Clericus in his quę ſunt propriè eccleſiaſtica, & ſpiritualia eſt exemptus à iuriſdictione iudicis ſecularis lege diuina.

57 Clerici in temporalibus, & in criminalibus, quæ ad ſpiritualia non attinent, nõ ſunt iure diuino exempti à iudice ſeculari.

58 Papa poteſt clericos, & eorum bona à iuriſdictione iudicis ſecularis eximere.

59 Princeps ſecularis non poteſt immunitati, & exemptioni clericorum propria autoritate derogare, quamuis ſit humana lege exemptio conceſſa.

60 Clerici non poſſunt foro ſuo renuntiare, tàm de iure diuino, quàm humana.

61 Papa non poteſt facere quod clerici poſſint conueniri coram iudice ſeculari.

62 Iuramentum interpoſitum ſuper renuntiatione fori eccleſiaſtici non tenet.

63 Milites ob publicam utilitatem foro ſuo renuntiare non poſſunt.

Clerici, & milites æquiparantur ob publicã

vtilitatem.ibidem.

64 *Iuri publico pactis priuatorum non derogatur.*

65 *Priuilegio conceſſo perſonæ tantum renuntiari poteſt.*

66 *Priuilegium conceſſum ex bonis moribus naturalibus renuntiari non poteſt.ibid. num.65.*

67 *Beneficiũ non prodeſt fideiuſſori laico.*

68 *Clericus tenetur ſeruare indemnem ſuum fideiuſſorem.*

CAPITVLO

Odoardus clericus propoſuit, quo cum P. clericus, & D. laicus, & quidam alij ipſum corã officiali Archidiaconi Remeñ. ſuper quibuſdam debitis conueniſſent, idem in eum recognoſcentem huiuſmodi debita, ſed propter rerum inopiam ſoluere non valentem, excommunicationis ſentẽtiam promulgauit, vt infra. Mandamus quatenus ſi conſtiterit, quod prædictus O. in totum vel in parte, non poſſit ſoluere debita ſupradicta, ſententiam ipſam ſine difficultate qualibet relaxatis: recepta prius ab eo idonea cautione, vt ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit, debita prædicta perſoluat, de ſolut.

QVÆSTIO X.

CEleſtis militia, cuius sũt clerici † facit ipſos gaudere iſto priuilegio, qđ non teneantur niſi in quantũ facere poſſunt, deducto ne egeant, tex. eſt & ibi Abb. Sicul. in d. cap. Odoardus n.8. verſ. item facit, de ſolutionib. & in repetit. cap. cum eſſes n. 28. de teſt. & in capit. veniens n.40. de translat. vbi clericus nõ teneatur ſatisfacere creditoribus niſi deducto ne egeat, dicunt etiam Bal. in §. final. de actionib. Io. Franc. Leone in prax. epiſc. par. p. c. 11. n. 14. de priuileg. cleric. Barboſſ. in l. maritum nu.2. ff. ſolut. matrim. Brun. à Sole in compend. reſolut. fol.38. à tergo Ludou. Gomeſ. in regul. Cancell. de ann. poſſeſs. q.53. & larius in tractat. ſignat. regul.88. & gloſ. notab. in cap. ſtudeat 50. diſt. vbi à clerico debitore non eſſent omnia extorquẽda, ſed ei relinquendum eſt vnde viuere poſſit, glo. Riccard. Mal. Bart. Ang. Rip. & alij in l. miles, ff. de re iud. & ibi Alex. col.2. verſ. nota ex gloſ. Cornel. Beninc. de paupert. q.8. ſpecial.4. in contractib. n.16. Intrigl. de caſ. conſcient. caſ.35. n. 102. & ſingul.78. poſt n.2. lib.1. Burg. de Laudim. par.3. inſpect.19. nu.36. Nepit. in conſuetud. Catin. conſuetud. vnic. tit. 2. n.46. quo caſu filij efficiuntur ſui fol. 207. Surd. de aliment. p.1. q.28. n.20. & 21. Iaſ. in d. l. miles n.11. & ſeq. dicit cõmunem ibi Ancharan. & Imol. in d. cap. Odoardus Gabriel Sarai in addit. ad Matheſil. ſingul.61. nu.2. Ioan. Bapt. de Sanct. Seuerin. in tract. de debit. ſuſpect. & fugit. q.5. Din. de reg. iur. regul.7. & ibi addictio litt. B. Giurb. dec.42. n.21. Amat. dec.16. n.15. Ant. Monach. de execut. in ueſtib. capit.12. Alexand. trentacinque var. reſolut. vol.1. lib.2. de exceptio. reſol.1. n.9. Io. Aloyſ. Ricc. in prax. Rerum fori eccleſiaſticæ Archiep. lib.1. dec.282. in Cap. Odoardus n.1. hoc eſt quando eſt pauper, & ſuam paupertatẽ probare debet Io. Aloyſ. Ricc. in d. prax. dec.284. n.1. & commodo probatur not. in q.1. nu.125. & licet aliquando capiantur † fructus prębendæ pro ſoluendo eorum creditoribus, Abb. in cap. peruenit n.11. de fideiuſ. Rip. in l. obligatione vniuerſali n.45. de pignorib. tamen dimitti eis debet quantũ ſufficiat pro victu, Cy. & Salyc. in l. ſtipendia, C. de execut. rei iud. Boer. dec.226. circa finem latè Dec. in cap. Epiſcopus nu.1. de præbend. niſi clerici haberent aliunde ex quo ſoluatur debitum cõtractum ratione patrimonij, vel ob delictum perſonę quo caſu nõ poſ-

2

poſſunt ſoluere de reditibus eccleſiæ,ſed
3 illos † reditibus eccleſiæ in pauperes cō-
ſeruare debent,& ita intelligi debet tex-
tus in iſto cap.peruenit ſecus vero in de-
4 bito contracto † pro honeſta ſubſtenta-
tione perſonæ, quia huiuſmodi debitū
ex bonis eccleſiæ ſolui poreſt, ira probat
Syluester in par.clericus el 4. q.16. Phi-
lip.Franc.in c.reprehenſibilis de appell.
dicunt etiam Pet. Nunez Auendano re-
ſponſ.19.poſt n.3.verſ.ſexto infertur: &
5 an † iſto in caſu bona mobilia clerico-
rum poſſint capi pro debito videatur,
Rebuff. in cōſtit. Franc. in tract.de liter.
obligator.art.2.gl.1. lib.1.& ſic non po-
6 teſt in ſolidum † cōueniri, niſi deducto
ne egeat ſcilicet eo quòd pro diuinorū
adminiſtratione ſufficiat Brun. de ceſſ.
bonor.q.3. n.11. & 17. Gemm. Peruſ.in
cap.ſi propter notab. 2. de reſcript. in 6.
Fabius de Ann.dec.126.n.8.lib.2.Cap-
pell.Tholoſ.& ibi Aufrer.dec.246.Fely.
in capit. ex officijs de præſcript. Neuiz.
conſ.59. nu.2. vbi teſtatur de communi
opinione Franc. Monald. conſ.124.nu.
3.Farinaz.d.q.27.nu.65.lib.2.de carce-
rib.Menoch.de arbitr.iud.lib.2. cent.2.
caſ.183.n.29.Hieron.Gigans de penſio-
nib.q.35. Viu.comm.opin.lib.1.cap.97.
in nouiſſima additt. & lib. 2.opin. 45.
Natt.cōſ.319.nu 5.Suarez in ſuo Theſ.
reſp.ſentent.verſ.clericus nu.111. Viſill.
ad Afſi.dec.240.n.26.&27.Pet.Barboſ.
in d.l.maritum n.2.ff.ſolut.matrim. Co-
uar. var.reſolut.lib.2. capit.1.n.9. verſ.
propter quorum Farin. in titu. de delict.
& pęn.p.1.q.26. num.11. Marc.Ant.de
Amat. d. dec.16.nu. 15. quam cōem opi-
nionem ſimpliciter ſequitur Staffil. in
tract.de grat. & expectat.§.in primis igi
tur n.94. & hæc eſt magis cōmunis opi-
nio de qua teſtatur Marcus Ant. Gen.in
prax.Neap.Archiep.cap.3.n.1. ratio eſt
7 quia † miles celeſtis, & terreſtris caſu
iſto æquiparantur, vt eſt gloſ.in l.2.§.mi
les,ff.de his qui notan.infam. & gl. in d.
l.ſtipendia,& in l.neq, fœmina,ff.de pro
cur.Abb.in c.querelam poſt nu.3.de iu-
8 reiurand. & militis † priuilegio gaudet
Bertach. in ſuo Repert. in verb. clericus
dicitur verſ. 12. vt miles celeſtis, bonus
teſtus in cap.1. de cleric. ægrot. in 6. ibi
(non poſſet qui militaret eccleſiæ inueni
ri) textus cum gloſ. in verb. militiæ 23.
q.1.cap.quod proderit ibi) clericos mi-
litaſſe) 61.diſt.cap. Saluator §.igitur ibi
(quod ſi præfati milites eccleſiæ) & ibi
gloſ.in verb.milites, Guglicl. de Bened.
in repet.cap.Raynutius in verb.teſtamē
tum n.49.de teſtam. Didac. Perez de Sa
lam.in ordinat.real.Caſtill. lib.1. tit.3.l.
1.col.19.in princ. verſ.vlterius etiam cle-
ricus Carrab.in tract.ſindic.n.112. 11.q.
1. cap. Chriſtianis, c.degradatio de pen.
in 6.Palat.Ruui.in §.42.poſt nu.1. verſ.
item ergo dicerem in repet. rubr.de do-
nat. inter vir. & vxor. fol.37. vbi dicit,
quòd clericus dicitur miles Dei, Graſſ.
in d.tract.de effect. cleric. effect.7. nu.3.
Molin.in tract. de contract. diſput.573.
nu.12.circa finem,& per Doctores, quos
infra notabo, & priuilegia tributa mili-
tib. ſecularibus debēt obſeruari quò ad
milites Dei in caſibus habentibus ean-
dem rationem per Abb.in cap.1.de cler.
egrot. milites habent iſtud beneficium
ratione iuris publici, quia militant pro
ſeruitio regio,& defenſione Reipublicę
9 ita in clerici, qui pſallant in eccleſijs ꝓ
ſalute animarum in ſeruitio Dei, quorū
cōſeruatio ſpectat ad publicam vtilita-
tem Ant.Corſet.in ſingul.in verb. excm
ptio,& infra notabo,& dicūtur milites,
10 quia † contra demones pro fidelibus mi
litant cap. vnic. de vaſſall. milit.quo ad
Bell. depon. de vſib. feud. Cornel. Be-
ninc.d.tractat. de paupert. q.12. 6.ſpe-
cial.nu.6.Nepit.d.conſuet.vnic. nu.46.
rit.20.Rip.in l.cēturio n.19.& ibi Alex.
11 nu.15. & 18.de vulg.& pupill. vbi dicit
priuilegia cōceſſa militibus armatæ mi-
litiæ extenduntur ad milites celeſtis mi
litiæ, & dicit communem opinionem
ſecundum gloſ. in d.l. miles in princip.
Bart.in l.miles §. mulier. ff.de teſtamēt.
milit.& l.affectionis,ff.de donatio.& in
l.2. C. de donat. inter vir. & vxor. poſt
Riccard.Mal.Petr.de Anchar.in d.cap.
Odoardus Ant.Corſett.in ſing.in verb.
emptio nu.3. glo.in d.l.2.§.miles, ff. de
his qui notant infam. quā allegat Abb.
in cap. querelam de iureiurand. Couar.
in cap.1. nu.5. verſ.tertio ex vltimis de
teſtam.vbi hanc materiam declarat Ga-

briel Sair.in addit. ad Signor.ſingul.61.
12 piæter priuilegia † præſumptæ ignoran
tiæ, quia non excuſantur à iuris igno-
rantia clerici, l.repetita cum gl. in verb.
peritos, C.de epiic.& cler. Angel. conſ.
191.Pet.Ancha.conſ.247. Dec.cōſ.132.
Gabriel Sarai ſingul.61. loco citato ea-
dem ergo militat ratio & per conſequēs
ſicut gaudent iſto beneficio Cęſaris mi
lites, ita gaudere debent Dei milites, vt
ſunt clerici, vt ſupra notaui, per Gabriel
Sarai d. ſingul. 61. & facit etiam 14. q.
13 5. ſi quod inueniſti, vbi Chriſtus † non
coactum, ſed voluntarium militem ſibi
eligit ſecundum Io.de Imol. in l. ſi cum
dotem §. eo autem ff. ſolut. matrim. di-
cit etiam Tiraq.in tract.de pen.tempo.
remitt.cauſ. p. nu.27. cap. non 16. q.1.
Rodoric.Suar.in allegat. 24. poſt nu 5.
fol.159. Alberic.de Roſat. in l. ſunt qui
ff. de re iud. Camp. in tractat. de dot.q.
245. p.3. And.Gail.in pract. obſeru.lib.
1.obſeru.97.nu.9.23.q.8.cap.Chriſtia-
nis 11.q.1. Pt.de Suzar. in d. l.ſtipendia
Doctores in d. cap. ſi propter tua de re-
ſcript.in 6.Brun.in d.q.3. n.11. Io.Gut-
ter.in tract.de contr.iurat.cap.17. nu.7.
14 & executio fit † in bonis beneficij ſi nō
habet aliunde durante eius vita dedu-
cto ne egeat, vt ſupra notaui d.cap.per-
uenit de fideiuſſ. Bart.in l.commodis ff.
de re iudic.& ibi Alex. n.2. Doctores in
c. 1. de app. Spec. in tit. de execut. ſent.
§. ſequitur prope finē poſt n.16. & in tit.
de primo, & ſecundo, §.reſtat verſ. quid
ſi reus nō habet niſi reditus n.9. Iaſ. in
d.l.miles n.10. ff. de re iudic.merito gau
dent iſto noſtro beneficio, quia ſicut ec-
15 cleſia debitorem † non poteſt conuenire
niſi in quantum facere poteſt, ſecundū
gloſ.ſingul. in cap. quicunque el t. 16.
q.7.& facit capit.quamque quod 16. q.
1.& cap.non ſatis 86.diſt. Surd.d.q.78.
nu.23. Dec. in cap. Epiſcopus in princ.
obſeru.117.nu.8.& 9. lib.1. Anton.Mo-
nach.d.c.12. poſt nu.77. ex quo eccleſia
16 nolit miſeriam alicuius, ita Sebaſtian.
Zap.in additt.ad Abb. Sicul.in d.capit.
Odoardus lit.F. ſi ergo eccleſia non po-
teſt ſuum creditorē conuenire niſi qua-
tenus facere poteſt, deducto ne egeat, er
go è conuerſo eccleſia non debet cōue-
niri niſi in quantum facere poteſt, ſecū-
dum Luc. capit. 6. & Matth. capitu. 7.
Qua menſura menſi fueritis, eadem re-
17 mittitur vobis, ſed clerici † ſunt mi-
lites Dei, vt ſupra notaui, & faciunt
vnum corpus eccleſiæ, & eam repræſen-
tant, vt notāt Doctores in c. ſi quis ſua-
dente Diabolo, 17.diſt.4.93. diſt. capit.
diaconi, ergo clerici non tenentur niſi
quantum facere poſſunt deducto ne e-
geant Abb. Sicul. in d. cap. Odoardus,
nu.10.Greg.Lop.ſuper l.tauri l.26.tit.6.
p.1.in verb.in clerico, ò otro, Fuſc.in ſin
gul.in lit.C.n.115.Foller.in tract.de ceſ.
in verb.huiuſmodi cenſualia n.19.Staf-
fil.in tracta. de liter.grat. in tit.de com-
miſſ. ſuper reduct. penſ. 5. num. 8. Gi-
gans in tractat.de penſionib. quæſt.35.
& quæſt. 92. num. 22. & conſ.111.num.
1. Franc. Viuius in commu. opin. lib.1.
cap. 99. Pet. Barbat. in Repet. l. ſi ma-
ritus, num. 8. ff. ſolut. matrimo. Brun.
à Sole in compend. reſolut. propoſ. iur.
in verb. clericus licet debitor, Gaſpar
Beat.in tract.de inop.debit.cap.17.n.3.
& 4. in fine, vbi dicit opinionem iſtam
æquiſſimam & prudentiſſimam Io. Gut-
tier.in tract. de contr. iurat. c. 17. nu.7.
Suar.in tract.comm.opi.in lit.C.n.111.
vbi teſtatur de communi opinione Ale-
xand.de Neu. conſ.69. nu.11. Anaſtaſ.
Germo.in tract.de ſacr.immunit.lib.13.
cap.15.n.19. Brogn.Caualc. in tract. de
tut.& curat.nu.318. Io.Bapt. March.in
trac.de commiſſ.p.2.cap.8.n.25.Thom.
Triuiſan.dec.8.lib.j. Io.ples in proceſſ.
iudic.tit.23.nu.43. Menoch. conſ.28.n.
4.& conſ.124.nu.3.lib.2.Alb.Mandell.
conſ.122.nu.5.lib.j.& ibi Vinc.Abb.in
additt.lit.C.Crotus conſ.421.n.26.lib.
2.Surd.in tract.de alim.tit.j.q.78.num.
20.Graſſ.in d.tracta.de effect. clericat.
effect.7. n.2. etiam ſi per inſtrumentum
fideiuſſionis renuntiaſſet huic beneficio
vt poſſit conueniri vltra quā facere poſ-
ſit talis enim renūtiatio nō valet Brun.
à Sol. in d.compend.reſolut.loco citato
fol.38.à tergo ſecundum Anto.de Butr.
conſ.44.& Fely. cōſ.9. pro dote tātum ſi
fideiuſſerit, valet fideiuſſio, & compelli
poteſt ad ſoluēdum Fely. d.cōſ.9. Et tā-
to magis hoc dicēdum eſt, quia cōcedi-
tur

tur hoc beneficiũ militibus ratione exer
18 citij,& doctoribus ratione dignitatis,&
reuerẽtiæ, vt locis ſuis notaui,& Cy. &
Doctores in l. 1. de iur.& fact. ignorãt.
Quis enim iſtorum militum Dei,aut Cę
ſaris eſt magis dignus ratione exercitij,
19 & dignitatis Dei confiteor,† quia mili-
tes Regis Regum,& Domini dominan-
tium ſunt, & eorum dignitati concedi-
tur iſtud beneficium; nam promotus ad
20 ordinem † cõſequitur dignitatem 4. di-
ſtinct.cap.denique in princ.cuius cõſer-
uatio ſpectat ad publicam vtilitatem,vt
ſup.notaui,& dicit Gaſpar Beat. d.cap.
21 17.n.15. & iſtis † magis debetur reue-
rẽtia quàm doctoribus, & cæteris militi
bus,ita ſentit Abb.Sicul.in d.c.Odoar-
dus poſt nu. 8. in fi. & ſimplex ſacerdos
præfertur militi ſeculari, Fely.in rub.de
maior.& obediẽt.in 2.col. verſ. ſimplex
ſacerdos l.nemo & ibi Bald.in 1.notab.
de ſumm.trinit.& fid.cathol.Bertach.in
Repert.in verb.clericus dicitur verſ.13.
22 & nulla dignitas † ſecularis ſimilis eſt
ſacerdotio 96.diſt. capit.duo ſunt Abb.
in cap.veniẽs de trãſactio. Maſtrill.dec.
130.n.8.& 9 lib.2.quia clericus eſt ma-
ior quocũque milite ſeculari, cap. ante
omnia 40.diſt.cap.Iulianus 11.q.3. Io.
Andr.in cap.eo libẽtius in verb. militiæ
de ſeru. nõ ordinãd. quod nemo vel mi-
nimi ſenſus ignorare oportet: cum tan-
tum ab eis clerici diſtẽt quãtum ſol dif-
fer à luna cap.ſolitę de maio.& obediẽt.
23 cum ſubiectum † militiæ clericorum ſit
ipſe Deus Didac. Perez de Salamãc. in
d.l.1.tit.3.lib.1.col.20. verſ.priuilegia-
tus in ordinat.Caſtill. & ſicut ſtipendia
24 militum non ſunt capiẽda pro executio
ne ſententiæ,vt notaui q.8.ſic ſtipẽdia cle
ricorum Palat.Ruu.d.§.39. ſub n.4.fol.
34.Gabriel Serai ad Matheſil.in d. ſin-
gul.61.in epit.nu.4. text.& gloſ. in l.ſti-
pẽdia C.de execut.rei iudi. & facit text.
iuncta gloſ. in l.nepos proculo in fin.de
verb.oblig. Canoniſt.in capit. peruenit
de pignorib.Abb.in repet.cap. cum eſ-
ſes in 4.princip.de teſta. Bar. & Doctor.
in l. ſi finita in §. ſi de vectigalibus in 2.
col.de dam.infect. ergo dicẽdum eſt qđ
gaudẽt clerici iſto beneficio deducto ne
egeant: & non obſtat Matheſil. d. ſing.
61. nu.2. & alij Doctores tenẽtes cõtra-
25 rium per illam rationem quòd † clerici
poſſunt cedere bonis per gloſ. in d.cap.
Odoardus,vbi Hoſtieſ.Io.Andr.& Hen
ric.ibi (clerici cum debitorem inopia,&
egeſtate laborãtem, teneri ad ceſſionem
bonorum) ſed Abb.ibi nu.8.dicit quòd
nullum ius eſt quod clericis imponat ne
ceſſitatem bonis cedere,immo totum cõ
trarium probatur per iura ſuperius nota
ta quia Odoardus, neque ceſſit neque
erat paratꝰ cedere bonis, & ideo ſi Papa
intellexiſſet quòd poterat cedere bonis
nõ mandaret quòd reciperetur cautio
iuratoria vſq; ad pinguiorem fortunam
peruenerit, vt euitetur excommunica-
tionis ſentẽtia, & carcerum ſeruitus, vt
d. c.Odoardus, & voluit etiam c. cleri-
cus cum gloſ. vbi Alber. Iaſ. & Rip. de
ſentẽt. excommu. Fely.cõſ.9. Neuizan.
cõſ.59.Affl. ad cõſuetud.Reg.lib.j.rub.
66.nu.6. Put. dec.56.vol.j. Viuius dec.
229.lib.4.Cauall. comm. cõtr.commu.
par.j.c.3. per Antonin. dec.4. lib.1. Io.
Aloyſ.Ricc.in prax.Archiep.deciſ.282.
num.1. ſed mãdaret vt prius admittere-
tur ad ceſſionem bonorum cap.audiẽtia
de decim. ſequũtur Imol. & Anchar. in
d.cap. Odoardus,& Gabriel Sarai in d.
ſingul.61.in annot.nu.2.& cum hac opi
nione trãſit Didac.Couar.in d.cap.1. n.
26 9. in princ.vbi dicit, verius eſt † ob cle-
ricorum priuilegium nõ teneri clericum
inopem cedere bonis,ſed admittitur ad
iuratoria cautionem de ſoluẽdo ſuis cre
ditoribus, cum ad pinguiorem fortunã
peruenerit reiecta,& reprobata cõtraria
opinione, hãc magis communem dicit,
quemadmodum Abb.Imol. & Anchar.
in d.cap. Odoardus Farinaz.d.q.27.nu.
66.& d.q.26.num.11. lib.1. ſequitur ẽt
Bertacch. in verb. clericus conuenitur
verſic.11. & in verb. clericus regularis
verſ. 2. vbi dicit, quòd clericus non po-
teſt donare concubinæ neque propter
debita cedere bonis,Didac. in d.l.1.lib.
3.tit.1.verſ.clericus ſequitur Palat.Ruu.
d.§.39.ſub n.3. & ita Andr. de Iſern. in
gloſ.ſuper conſtit.Reg. Siciliæ in tit.de
cleric.conuen. verſ.reſpõdeat col.2. lin.
36. fol. mihi 89. & Abb. in d. capit. 1.
num.4. de cleric.ægrotant.gloſſ.ſingul.
cir-

Digitized by Google

circa medium in §.cum vero Authen.vt determ. ſit num. cleric. vbi debitor clericus nõ poteſt cedere bonis ſequitur Marc.Ant.Genu.d.c.3.n.2. Burg.d. inſpect.19.n.36. p.3. de laudim.Germon.ĩ trac.de ſacr.immu.lib.3.c.5.nu.37. Henrich. Boich.in d.c.Odoardus n.11.Tho. Triuiſan.dec.8.nn.6.lib.1. Intrigl.ſing. 78.nu.2.& in tract. de caſib. conſciẽt.d. caſ.35.n.102. Menoch. de arbitr. iudic. caſ.183.n.29.lib.2.Muta ſuper pragm. Regni Siciliæ de ceſſione bonorũ prag. 3.tit.17.tom.1.fol.29. n.5. ratio eſt ibi, quia habet beneficiũ c. Odoardus, nec diſſentit Ant.Gom.variar. reſolut. to.2. c.13.tit. de fideiuſſ.nu.18. in fine verſic. vnum tamen eſt vbi clericus fideiuſſor tenetur ſi habet vnde ſoluat ex patrimonio ſuo,vel ex reditibus ſui beneficij in quãtum facere poteſt deducto ne egear,

27 ſed eo † non exiſtente ſoluendo non poteſt carcerari, Dec.in c. reprehenſibilis n.9. de appellat. Neuizan.conſ.59. n.2. Capell.Tholoſ. q.346. & ibi Aufrer. in addit.ſi ergo nõ poteſt carcerari, vt infra notaui, bonis cedere nõ poteſt, ex quo ceſſio bonorum eſt ad fugiendum carceres,vt not. infra quæſt.11. Io.Frãc. Leon.in prax.Archiep. p.1.d.c.11. n.15. vbi etiam dicit quod hęc cõcluſio procecedit de iure communi regulariter vbique locorum, quod clerici cõueniri nõ queant vltra quam facere poſſunt, deductis neceſſarijs alimẽtis, & doctrina Matheſil. d. ſingul. 61. eſt reprobata per Gabriel.Sair.ibi in 1.additt. in verſ. doctrinam igitur: ratio eſt ne in opprobrium ſtatus eccleſiaſti cogantur clerici mendicare, Anaſt.Germ.in d.tract.ſacr. immu.d.c.15.n.87. loco citato, vbi pro doctorum concordia dicit quod iſtud noſtrum beneficium intelligendum eſt

28 † in his,qui vel ſacris ordinibus ſunt inſigniti, vel altari, aut eccleſiæ proprio miniſterio ſeruiunt,nõ in his,qui tãtum minoribus ordinibus decorãtur,quia hi quãtum ad hoc priuilegium laicis ęquiparantur ob multitudinem eorum, qui temere ſine aliquo delicto,& vitijs,& criminibus libentius vacant, & primis, & minoribus ordinibus ſolent maxime profecto prælatorum in curia inſigniri, ſequitur Marc.Ant.Geuu. d.c.3. poſt n. 3.Io.Guttiei.de iur.cõfir.p.1.c.17.Suar. in prax. 3.p. tom.2. c.vnic. Menoch.de arbit.caſ.183. & Farinaz.d.q.27.n.69.

29 lib.2. ſicut † non gaudet clericus in minoribus conſtitutus priuilegio fori ſi eccleſiæ in diuinis nõ ſeruit, aut beneficium nõ habet Gonſil.Trid.c.6.ſect.23. de reform.Marius Alter.de cenſuris diſput.16.de execut.Bul.cel.lib.5.§.1.fol. 672.Io.Frãc.Leon. in prax. Archiep. p. 3. c.38. n.152.q.dq d dixerit Hippol.de Marſil.ſing.480.nu.1.& 383. poſt nu.1. poſt alios,vel niſi incedat in habitu Io. Criuell.dec.30.nu.2.Ant.Corſett.in ſingular.in verb. accuſatio.nu.3. Pet. Nunez à Vendãno de exequendis mãdatis Regũ Hiſpan. c.22.n.11.p.1.vbi quęrit, etiam quod requiratur vt clericus primæ tonſuræ gaudeat beneficio clericali Maſtrill.dec.113.num.15.lib.2.Io. Aloyſ.Ricc.d.praxi dec.285.nu.2.& ita ſeruatur in curia Neapol.refert Gomez loco cit.in fine,& in hac prima Metrop. Diœceſi huius vrbis Panormi,dicit Maſtrill.dec.113.num.1.2.& 15. lib.2. Iul. Clar. §. fi. q.36.verſ.hæc autem in fine, Farinaz.q.8.nu.45.de Inquiſit.Maſcar. concl.302.n.16.& 17.tex.in d.l.qui ſub prætextu C.de ſacroſanct.eccl. Viu.dec. 512.n. 18. p.4. poſt alios tradit Filipp. prob.in addit.ad Io.Monach.in c.1.nu. 17.de cler. coning. lib.6. idem de ſcholaſt.arbitratus eſt ibi Couarruu. & licet

30 clericus in ſacris conſtitutus † dicatur etiam ille, qui habet ordines minores, dicit Abb. in c. clerici nu. 7. nè cler. vel monac.quia ibi verbum(ſacris)ſumitur largè,ex quo omnes ordines eccleſiaſtici ſunt ſacri gloſ.32.diſtinct.c.in ſumma ergo quando clerici in minoribus conſtituti(etiam primæ tõſuræ)ſeruiunt eccleſiæ demandato Epiſcopi, & incedũt in habitu,& tonſura gaudent beneficio, c.Odoardus,Anchar.in d.c. Odoardus, Neuizan. conſ.59. num. 3. Surd.conſil. 259.n.24.lib.2. Molin. in tract. de contract.diſput.171.n.13. Farinaz.d. q.27. n.69. Rolãd. Auall.conſ.16.nu.11.lib.4. Io.Iac. Maſull.in additt. ad Capit. dec. 161.n.9.Horat.Carpan.ſuper ſtatut. Mediol.cap.167. n.50. Io. Batt. March. in

tract.

tract.de commiſſ.p.2.cap.8.n.11.& 19. Menoch.d.tract.de arbit.iudic.caſ.183. Suarez de Paz in prac.p.3.lib.2.c.vnic. num.4. Gaſpar Beat.in d. cap.17. nu.2. Ann.conſ.124.n.4.6.& ſeq.Graſſ.in ſuo tract.de effect.cler, d.effect.7.nu.4.Scipio Rendin. in tracta. prontuar. recept. ſent.tit.17.de cler. laic.n.13.& ſic cleri-
31 cus in bonis † reſeruat alimenta, Fab. de Ann.d.conſ.126.nu.11.Rebuff.in d. Auth. Habita priuileg.112.Affl.dec.24 n.26.Gomes de Ameſc.in ſuo tracta. de poteſt.in ſeipſum q.24.lib.2.licet Nicol. Euerard. in Topi. iuris cap. 22. di-
32 cat quòd † poteſt fieri exequutio in reditibus beneficij clerici debitoris, ſi nõ habet aliunde, & ita refert Didac. Perez de Salam in d.l.1.tit.3. col.19. verſ. ex quibus intelligendum eſt, tamen deducto ne egeat, vt ſupra notaui, & infra
33 notabo, nec carcerari, † nec excommunicari regulariter poteſt clericus pro debito ex cõtractu, vel quaſi per Iudicem eccleſiaſticum quando nõ poteſt pecuniam debitam ſoluere ſecundum communem opinionem poſt multos Couar. d.c.j.nu.9. Viui.commu.opin.lib.2. opi. 45. Menoch.de arbit. iudic. lib.j. q.88. nu.8. Suarez in ſuo tract.recepr. ſentẽt. verſ.clericus nu.111. Vrſill.ad Affl. dec. 240.n.26.& 27.Brognin. Caual.de tuto.& curat.cap.j.n.318.Cornel. Beninc. de paupert.q.8.ſpecial.8.poſt n.13. Marcheſ.in d.tract.de commiſſ.p.2.c.7.nu.n & ſeq.fol.554.Fuſcus in ſuis ſingular. in litt.C.n.115. Natt.conſ.319.nu.5.lib.2. & conſ.356.n.j.lib.eod.Frezz.in tracta. de præſentat.inſtru.p.13.q.j.n.18.Brun. à Sol. in compen. reſolut. propoſit. iur. in verb.clericus licet debitor Abb.in d. c.Odoardus,n.3. Franc. in cap. dilectis de appell.Calderi.in cap.j.de offic. ord. Butr. conſ.41. in fi. Matheſil.in l.con ſentaneum n. 18. verſ. prædicta omnia fallunt C.quomod.& quand.iud. Rodori. Suar.in l.Taur. in titu.de los gouiernos q.5.n.14.fol.835.Pet.Barboſſ. in reper. l.maritum n.5.ff.ſolut.matrim.Ann.cõſ. 124.n.2.& 3.lib.2.Bertach. in verb. clericus pro debito ciuili, Alex.de Neu. in d.cap.dilectis n.3.de appell.Hieron. Ceuall.Hiſpa.in ſpecul.pract.quæſt. cõtra commu.q.701.n.9.Cell.Bargal.in tract. de dol.lib.6.reg.20,n.14.& lib.4.cap.4 nu.16. Gamill.Gall. in tract.de verb.ſignif.lib.7.c.2.nu.8. Anaſtaſ. Germo. in d.tract.de ſacrorum immu. cap.15.n.86 Alciat.in d. cap. cum non ab homine n. 75.de iudic. Monald.cõſ.28. n.4.lib.2. & conſ.124.n.5.eod.lib.Crott.cõſ.133. n.19.lib.2.Io.ſequ.d.aual.in dilat. iudic. eccleſiaſt.p.2.c.13.n.17. Beat.d. q.17. n. 2. Io.Guttier.in d. tract. de cõtr. iur. c. 17.n.7. Rodor.Suarez ſuper l.fori l.3.in tit.de ceſſ.bon.& in vltimo,§.ſeu ſect. n. 14.Io.Iacob.Maſull.ad Capyc. dec.161. n.9.Marant.in pract. q.6.act.3. n.43. in fine,& n.56.Soc.in tract.de citat. art.5. nu.27. Horat.Carpan.ſuper ſtatut. Mediol.lib.j. cap.167. nu.49. Afflict. ſuper conſtit.Regn.lib.j.rub.66.de cler. conuenied.n.6. Io.Batt. Caccialup.in tract. de debito ſuſpect.& fugitiu.q.5.n.18.Gigans conſ.162.n.9.Gomes. in cap. ſuper eſt poſt n.61.de actio.Franc.Marc.dec. 1069.c.lator & cap.fame, & ibi Innoc. in verb.prælatorum de ſentẽt.excommunicati. Io.Andr. in d.c. ſi clerici, Gabriel Serai in loco citato, Cardin. in clem. j. de offic.ordinar.Marſil.in pract.crim.in §.attingam n. 70. Intrigl. ſing.78. nu.j. Farinaz.d.q.27.n.67.& ſeq. Marc. Ant. Genu.d.c.3.n.16.Burg.d.inſpect.19. nu. 36. Cumia ſuper Rit.huius Regni M.R. C.cap.95.Item volentes Ant.Gomes loco cit vár. reſolut. c.13. nu.18. Carol.de Graſſis in tracta.de exceptio. in prælud. n.162. & licet ibi dicat quod non ſeruatur,tamen pluries ego vidi obſeruari,& iudicari ſecũdum ſupradictam quæſtionem, vt infra notabo, idem Graſſ. in d. tract.de effect.clericat.effect. 7.n.j.Farinaz.d.q.27.nu.67.& num.68. vbi dicit,
34 quòd quãdo clericus † conuenitur pro debito ciuili, practica eſt quod ipſi ſequeſtrãtur fructus beneficij, qui creditoribus poſtea aſſignantur vſque ad integralem ſatisfactionem reſeruata eidẽ clerico pro alimẽtis congrua portione, ne egens,& in opprobriũ ordinis eccleſiaſtici mendicare cogatur, vt ſupra notaui,& ſic carcerari non poteſt, etiam ſi eſſet obligatus vigore inſtrumẽti guarentigiati, ſecũdum Ann.d.cõſ.124.nu.3. lib.

lib.2.ſequitur Graſſ. d.effect.7. nu.15. &
notaui ī proœ.p.2.n.55.& in hoc Regno
Siciliæ nō ſeruatur virtute noſtri Ritus,
qui ita ſemper fuit interpretatus, & no-
tabo infra poſt n.49. Nec etiam pendē-
35 te diſcuſſione† ſuper beneficio,ad quod
clericus petit admitti, carcerari poteſt,
Ann.d.conſ. 26.nu.12.lib. 2.per Abb.Si
cul.in d.cap.Odoardus,tex.in l.j. C.qui
bon.cedere poſſ.Bald.in §. fi. n .6.inſtit.
de actio. Brun.de ceſſ.bon.q.3.n.j.& per
nonnullos alios allegatos per Annam lo
co citato Graſſ.d.tract.de effect.clerica-
tus d.effect.7.n.16.vbi vltra ea quę dicit
Anna loco citato dicit quod ſi clericus
carcerareť pendēte iudicio,& poſtea re-
perireť qđ debet admitti ad noſtrū be-
neficiū,reperireť grauatus ex præcedēti
carceratione grauamine inreparabili;
q.a carceratio dicitur inferre damnū, &
grauamen inreparabile,vt notaui in pro-
œm.p.j.num.18.& 39. Bald. in l.per di-
uerſas in q. 10.C.de manda.& in l.vnic.
C.de in integ.reſtitu.Iaſ.in l.4.§.ſi quis
cōdemnatus num.22.ff.de re iudic.Ne-
uiza.conſ.52.n.8. Iodoc.de Homed. in
tract.crim.cap.15.tit.de citat. real. n.8.
Farinaz.d.q.27. nu.135. ergo prius de-
bet diſcuti, quia carceratio affert in iu-
riam,vt notaui in d. 1.p.n.53.& Bald.in
l.ſi venditor §.qui præeſt, qui ſatiſd. co-
gant.Martin.ſingul.93.& in l.j. in prin.
num.2.ff.de quęſtio.Maccabru. cōſ.80.
n.9.& famam maculat,& onerat, Corn.
conſ.295.col.2.lib.3.Dec.conſ.73. col.
j. Crauett.conſ.336.n.31. Rimi.iun.cōſ.
554.n.65.lib.5.videndus Marc.Ant.Ge
nu.d.c.3.n.17. Io.Aloyſ.Ric.in d.prax.re
rū fori Eccleſ. dec.283. dicit qđ Neapo
li pluries obſeruatū vidit in materia c.
Odoardus clericus petēs admitti ad no
ſtrū beneficiū nō in carceribus, ſed ex-
36 tra carceres poſt n.2. niſi eſſet ſuſpectus
de fuga pro debito, quo caſu ſine metu
excōicationis capi pōt nō ſolū à iudice
eccleſiaſtico,ſed etiam à Iudice ſeculari
Pariſ.de Put.in tract.ſindic.in verb. cap
tura n.10.fol.66.Segur.vbi aſſerit com-
munem in repertr. l.ab exhæredato ſub-
ſtituto n.8.ff.de legat.j. Iaſon in §.j.nu.
69. inſtit.de actio. Socy. in tractat.Fell.
regul.78. Io.Ber. regul. 111. Io. Lup.in
l.66.Taur. Reg. Caſtill. nu.77.ſequitur
Marc.Ant.Genu.d.cap.3.n.17. Sigiſm.
de iur.cauſ. ciuil.crim. & hæretic. c.46.
poſt n.18.Farinaz.d.q.27.n.71. & 72.&
q.37.n.64.lib.j. Lallus in conſtit.ſi quis
clericus nu.4. rubr. de cleric. conuenie.
Abb.Sicul.in c.cū nō ab homine in 3. &
4.col.& ibi Fely. & Bald. de iudic. & in
cap.dilecto de appel. Iaſ.in l.2. in 5.col.
verſ.quid tenēdum ff.de iuriſd. om. iud.
Bernard. Laurent.in tracta. quib.caſib.
ind. ſecul. pot. man. in perſon. cler. ſin.
mēt. excomm.n.21. Io.Andr.in nouell.
& Innoc.in d.c.vt famę de ſent. excom-
mu.Concil.Trid.ſeſſ.25.c.6. circa med.
de reformat. Graſſ. in d. tract. de effect.
cleric.effect.j.n.547. vbi plures citat, &
d.effect.7.n.74.Segur.de Auil.in direct.
iud. eccleſ. p.2. c. 13. n.10. Frāciſc. Mu-
ñoz de Eſcubar de ratiocinijs c.7.n. 11.
Bertacch. in verb. clericus conuenitur.
verſ.16. ſi periculum eſt in mora, Couar.
d.c.j. n.8.verſ.cęterum cum aduerſus in
37 fine,vbi dicit,quòd clericus † ſuſpectus
de fuga cum proprijs bonis poterit à cre
ditore capi,& tradi ꝓprio iudici, Bapt.
de ſanct. Seueri. in tractat. dē debit. ſu-
ſpect.& fugitiu.q.6. Idem Io. Andr. in
cap.nullus de pignorib.& Bertach. in d.
c.clericus cōuenitur loco citato, & in
verb.debitor ſuſpectus. verſ.17.Cornel.
Beninc.in d.q.8.ſpecial.8.n.13. Iudicio-
rum,Didac.in ordin.Regni Caſtill. lib.
2. tit.14.l.17.in gloſ. in verb. idem cleri-
cus fol. 563.& ibi notat caſum quo quis
38 poſſit † alium capere; tenetur enim de
iure communi infra 20. horas publico
carceri tradere,cap.5.de adult.glo.in d.
cap.non ab homine de iudi. Mar.Mant.
ſingul. 297. n.j. Lāit prætor §. ſi debito-
re,ff.quę in fraud.credi.l.dies feſtus vbi
glo. & Bartol. C. de ferijs, videndus eſt
caſus ponderatus in l. j. C. vbi quis de-
curial.al. condict. conuen. & ſi creditor
debitorem captum detineret vltra 20.
horas committeret priuatum carcerem;
& puneretur pęna capitis,l.j. C. de pri-
uat.carcer.notat Bald.in l. capite quin-
to,ff.ad l.Iul.de adult.dicit Mant.d.ſin-
gul.297.in fine,& debitorem ſuſpectum
eſſe de fuga quomodo iudici conſtare
debeat,vide Matheſ.in l.8.n.19. C.quo-
mod.

Digitized by Google

mod.& quand.iud. & Bart.in d.§. ſi debitorem: quæ opinio non placet Rip.in reſponſ.90. n.9. tit. de iur. cenſ. vbi dicit, quòd clericus, qui eſt in actu fugæ
39 poteſt capi† à Iudice laico,& à debitore in defectu iudicis allegat Bald.in d.l.ait prætor §.ſi debitorem, Hippol. de Marſil. ſingul.43.n.3. Pariſ.de Put.in tract. ſindic. col.3. in verſ. intellige quod poteſt capi fol.24. Iaſ.in l.vinum in 4. col. poſt medium ff. ſi cert.pet.Bald.in Margarita ſua verbo clericus in 2.& 3.verſ. incip. clericus fugitiuus, quia fugitiuus dicitur ille,qui in actu fugæ deprehenditur,ita ſtatim quod vnum ad fugiendũ mouerit pedem,l.fugitiuum,ff.de verb. ſignific.l.ſi quis fugitiuus,§.j. cum gloſ. in verb. fugitiuum, ff. de edilict. ędict. Boer.dec.215.n.2. Caualc. dec.3.par.j.
40 vel qui † eſt in præparatione fugæ,vt notat Bald.per gl.in l. pen.nu.1. C. de pignor.actio.notatur in l.quæſitum de pignor. hoc eſt ſi talis præparatio in actu conſiſteret, vt ibi Bald. alias ſecus Dec. in d.l.j.nu.13. de ſeru. fugit. & iſto caſu
41 debitor fugitiuus † poteſt capi à iudice compenti, Ancha.conſ.184. Roma.cõſ. 137.& 43.n.1. Io.Bapt. Caccialup.in d. tract.debito.ſuſpect.& fugit.in 4.quęſt. prin.n. 3.& 12. per Bart.in l.j. q.j. ff. de eo quod cert.loc.Alex.in l.2.col.2. in fi. ff. de iuriſ.omn.iud. Bertach.in d.verb. debitor ſuſpectus verſ. ti. Graſ. d.tract. de exceptio.in prælud.n.132.communẽ opinionem dicit Ludoui. Gomez. in d. §.ſupereſt poſt nu.65. verſ.his tamen,& tenet Bald. in d. Margarita ſua in verb. clericus verſ.17. ratio eſt ibi,quia quando debitor eſt fugitiuus poteſt non haberi copia iudicis,& eo caſu ceſſante re-
42 medio ordinario † competit extraordinarium,vt l.in cauſa, ff. de minorib. per ea quæ tradit Abb.Sicul.in c.ex parte el 2.de reſcr.ſicut reuiſio,& ſupplicatio cõpetit vbi ꝓhibet appellatio,ex quo differt ab appellatione Maſtrill. dec. 158. n.j.& 6.lib.2. q̃a appallatio eſt remediũ ordinariũ,reuiſio aũt extraordinarium, vt ibi & à principe cõceditur facta ſolutione Maſtrill. dec.198. eod. lib.2. per Rit.c.188.Giurb.dec.35.nu.1.2.& 3. &
43 dec.81.n.4. etiam propter delictum†clericum fugientem laicus capere poteſt, non vt detineat,ſed vt ad Epiſcopũ ducat Fran.Leon.in prax. Archiep. p.3. c. 38.n.152.verſ.ſecundo, Abb. in d. c. cũ non homine n.5.& ibi Alciat. nu.22. de iud. Nauar.c.27.n.83. & Sayr. lib.3.c. 23.n.4. Menoch.de arbit. iud. caſ.180. n.23. lib.2. cent.2. nam in caſu fugæ licet quod alias non liceret, vt priuato capere debitorem ſuum d.l.ait prætor §. ſi debitorem, ratio eſt quia ceſſat dolus,
44 qui in pęna Canonis requiritur ſecundum Bart.in l. ſi quis in ſeruitute n.3. ff.
45 de iureiur.Inn.& Abb.in d.c.vt famę;& etiam iſto caſu † capi poteſt pro adminiſtratione rerum dom.temporal. Inno. d.c.vt fame circa mediũ in gloſa in ver. prælatorum Io.Andr.in d.cap.nullus de pignoribus Cardin.in clem.r.q.j.de offic.ordin. ſecus ſi allegatur ſuſpectus de
46 fuga,quia differunt † interſe quam maxime eſſe in actu fugę,vel eſſe de fuga ſuſpectum, Soc.conſ.99. lib.4. & Rip. loc. cit. reſpondet Abb. Sicul.ſequitur Hippol.de Marſil.ſing.43. nu.3. Bertach. in d.verb. debitor ſuſpectus verſ. 29. Dec. d.l.j. poſt n. 12. verſ. & hoc modo ff. de ſeru. fugit. maximè quãdo fuga cõſiſtit
47 in faciendo, & ille qui † conſiſtit in faciẽdo eſt in certus,vt l.vbi autem §.qui id quod ff. de verb. oblig. ergo non eſt certus de fuga, & ſic non poteſt dici fugitiuus,
48 † qui poſſit capi ſine aliqua ſuſpicione doli,& ſic clericus ſuſpectus de fuga capi non poteſt,niſi eſſet in actu fuge,& dicit Decius in d.l.j.poſt n.12. per Paul.de Caſtr.in conſ. 222. col.3. verſ. eſt autẽ fugitiuus lib. 3. & per eos quos ſupra notaui, quia ſi Iudex nõ debet ita faciliter deuenire ad capturam clerici ex delicto graui infamatus, ꝓut deueniatur contra laicos, ſed magis temperatè eſt procedendum, cum maiori conſideratione, Diaz in practic. crimin.c.13. in prin.Foller.in pract.crim.cano. in verb. in carceribus mancipatus n.5. Farin. d. tract.crim.d.q.27.n.72.& 74. vbi dicit, quòd clericus non poteſt carcerari, niſi prius conſtet de delicto,& admonet prælatos ne feſtinanter procedant ad capturam clerici diffamati, Bimius conſ.171 nu.6.lib.2. ubi alios allegat,& ibi dicit

quod iudices non debent clericos car-
cerare niſi conſtito plene de delicto,
& de alijs legitimis antecedentibus in-
dicijs, & niſi ſit fugitiuus alias inci-
dunt in pœnam excommunicationis,
dicit etiam Ioann.Segur.de Auil. in di-
rect. iudi.eccleſ.par.2.n.13.quod hodie
imprudenter clericorum captura à iudi-
cibus eccleſiaſticis practicatur ad car-
cerandos, & affligendos Chriſtos Do-
mini ex qualiquali informatione,ſeu le
uiſſimis præſumptionibus procedere nō
verentur, Simanc.in tract.de hæreticis,
tit.25. n.5. dicit quòd niſi contra cleri-
cos duo,vel tres teſtes fuerint examina-
ti non eſt procedendum ad capturam,&
Bermond.Couar.in tract. de publ. con-
cub.in verb.ex eadem diligentia, & in-
quiſitione n.3.tom.11.tracta.diuerſ.p.1.
fol. 172. vbi dicit,quod clerici ex debi-
liori inquiſitione non ſunt carcerandi,
& capiendi, ex quo ſi poſtea excarcera-
rentur non poſſent reſtitui ad famam,
quæ per talem carcerationem fuit ma-
culata, & ideo antequam carceraretur
debet cōſtare iudici de delicto Clar. in
§.fi.q.28.n.5.Ant.Scapp.in tract.de iu-
ram.non ſcript.lib.j.c.4.n.2. & ſeq. er-
go pro ſola ſuſpictione fugæ quādo ple
ne non conſtat iudici nō poteſt pro de-
bito ciuili capi, prout ſupra notaui per
doctores, alias etiam die feriato debi-
tor ſuſpectus de fuga poteſt capi per d.
l.dies feſtos C. de ferijs Scipio Rendi.
in d.tractat.pront.recept.ſent.tit.25.de
debit. & credit. nu.7. dicit communem
Doctorum ſentētiam per gloſ. 2. in d.l.
dies feſtos vbi Bart.Paul. n.1. dicit ſin-
gularem,& non eſſe alibi,& ibi Ang. &
49 Salyc. Nec † renuntiare poteſt clericus
iſti noſtro beneficio etiam cum in iura-
mento, Hoſtienſ.& Io.Andr. in d.c. O-
doardus ſequitur Couar. variar. reſol.
lib.2.d.c.j. nu.9. verſ. quoties vero Se-
gur.de Auil.in direct.iud. eccleſ. d.p.2.
c.3.n.20.fol.83. col.2. Foller. in d.con-
ſtitut.ſi quis clericus nu. 28. Suarez in
proœm.3. p.2.tom. c.j. num.6. in prax.
Beat.d.c.17.n.6.de inepe debit.Barbat.
in l.alia §.eleganter n.23.ff. ſoluto ma-
trim.ita Vinc.de Franc.d.dec.164. poſt
omnes Gomeſ.de Ameſc. in d. tract. de
poteſt.in ſeipsū d.q.24.lib.2.n.10.verſ.
cōtrariū vbi alic ſcitat,& abſolute tenet
quod clericus non poteſt cum iuramen-
iſti beneficio renūtiare, ob fauorem pu-
blicę vtilitatis, notaui ſupra q. 8. verſ.
nec renuntiare poſſunt milites, quia be-
neficium c. Odoardus introductum fuit
in fauorem totius ordinis clericalis, di-
cit Io.Aloyſ.Ricc.in d.prax.dec.288. n.
4.& ideo renuntiari non poteſt, Coſta
de reme.ſubſiduar.remed.29.n.8. Ca-
roc.dec.23. n.14. Ceuall.comm. contra
com.q.21.nu.11. Parlado.rerum quoti-
dianorum p.5.c.fi. §.6.n.24.Paz, in pra
xi 7.tom.p.3.cap.vnico n.6.& licet Mo
lin.in d. tract.de contract.diſput.571. n.
16.& Io.Gutrier. in tracta. de contract.
iura.p.j. q.17.num.34.& ſeq.in 6. tomo
tracta. dicant quod ſi clericus in ſpecie
renuntiauit cum iuramento beneficio
d. cap. Odoardus, & promiſit non alle-
gare dictum capitulum, nec pacto con-
trauenire non poſſet eo caſu tali pacto
contrauenire, ratio eſt quia ſi oppone-
ret clericus de tali priuilegio antequam
obtinuerit abſolutionē, eſſet periurus,
& ideo ante obtentam abſolutionē de-
bet manere in carceribus, alias morta-
liter peccaret,& de duobus malis minus
eſt eligendum l.ſi procurator de dol.ex-
cept.ſed minus eſt, vt patiatur in carce-
ribus aliquod detrimētū corpus, quam
mortaliter peccaret quo anima offendi-
tur letaliter, quæ omnibus præferenda
eſt,Bertach.in verb. anima l. ſancimus,
C. de ſacroſanct.eccleſ.Specul.in tit. de
Aduocat.§.nunc tractemus. verſ. facio
autem Fely.in cap. præſentia nu. 63. de
probar.Socy.ſen.conſ.191. nu.5. lib.2.
& obtenta d. abſolutione debet relaxa-
ri dicit etiam Graſſ.d.tract.de effect.cle
ric.effect.7.n.21.22.23.& 24. vbi dicit,
quòd Iudex poteſt cogi ad illud rela-
xandum,ratio eſt quia contra decretum
ac bonum Reipublicæ Chriſtianæ in-
troductum, & contra bonos mores, vt
ſupra notaui in proœm.p.1.n.23. & 24.
& Mancin.de iurament.cart.538.nu.1.
Serafin. priuileg.67. nu.10. Federic.de
Sen.conſ.272. Fely.in c.1.n.22.de iure-
iur. Gramm.conſ.25.n.11. in ciuil. Co-
uar.lib.1.variar.reſolut.c.4.n.5.verſ.ve-
ni

ni, vt reſiſtam Crauett. conſ.192. lib.1. n.2. Rol.a Vall.conſ.7.n.50.lib.3. Neuiz.conſ.21.n.25. Natt.conſ.497. nu.1. lib.3.& hoc non ſolum procedit in iudice eccleſiaſtico,ſed etiam in iudice ſeculari, & quod clericus non poſſit iſti noſtro beneficio renuntiare omnes concordant,ſed tutius eſt petere abſolutionem iuramenti,prout notaui in procem.n.26 p.j. & p.2.n.53. ſi vero non eſt renuntiatum in ſpecie beneficium noſtrum, ſed iurauit cum iuramento ſoluere debitum,tunc non obſtante iuramento clericus poteſt ſe lętari noſtro beneficio, Couar.loco citato nu.9. Io.Guttier.in ſuo tractat.de contract.iura p.j.c.17.nu.36. Franc.Monald.conſ.28.n.5.lib.2. Anaſtaſ.Germon.in d. tract.de ſacr.immun. lib.3.c.15.n.95. Thom.Triuiſan. d.dec. 8.nu.4. lib.1. Hieron.Ceuall. in ſpecul. pract. quæſt.commu. contr.commun.q. 301.n.11. dicit etiam Graſſ. d. effect.7. poſt nu.25. verſ. aut ſimpliciter vſq; ad n.38.& ſic virtute noſtri Ritus quod nulla exceptio impedit exequutionem inſtrumenti, ſi eſſet renuntiatum beneficio noſtro cum iuramento in ſpecie prima facie non admitritur, & ſit adimplementum,aut per quindenam,aut carcerationem ſecus poſt adimplementum, & ita ſemper interpretatus fuit Ritus,& notaui in procem.p.j. verſ.& conſequēter n.36. & ſeqq. & verſ. & ideo oppoſitiones n.78.&81. verſ.primo amplia,& pluries iudicatum fuit, ex quo Ritus ligat etiam clericos dicit Burg. de laudi. p.3.inſpec.19.nu.19.vbi dicit communē opinionem,ex quo fuit confirmatus,per cap.Regni Regis Alfonſi 369.quod Regni cap. fuit ſupplicatum per tria Bracchia nempe,ſpirituale, demaniale, & militare,idem Burg.in d.inſpect.3.q.24 n.7. cum in cap.Rit.38.n.438. Tiraq.in tract.de retract.lignag.§.1.gl.13.nu.2. Giurb.dec.116.nu.1. Cumi.Rit.40.nu. 169. Mut. in procem. Ritus nu.14. & ita hodie practicatur in noſtra prima Metropolitana curia Panormitana ſub iuſtiſſima adminiſtratione Illuſtriſſ. Don Ioannettini de Oria Cardinalis Sanctę Romanæ eccleſiæ,& Archiepiſcopi digniſſimi,patris excellentiſſimi virtutum imitatoris,cuius gloria per mundi ſecula permanebit hodie vero huius Regni locumtenentis, & Capitaneis Generalis pro ſua Catholica Maieſtatæ, cum magna gloria, & laude, maximè propter inuentionē ſacratiſſimi corporis ſanctiſſime virginis Roſaliæ noſtrę cōciuis vrbis feliciſſime Panormi nunc eſt ciuitas iſta, pluſquam Felix, & ideo poſſimus dicere,ô Felix peſtis noſtræ patriæ gloria, & ſani erimus Virgine Beata mediante,) & ita fuit pluries deciſum, in prima inſtantia per curiam ſupradictam, & per dominum Marium Maſtrilli tunc Iudicem ſub die 20. Nouembris 3.indit.1604. in fauorem Don Cæſaris Percolla contra Deputatos Vincentij Dini Oneratorij ciuitatis Leocatæ, & fuit interloquutum (reijciantur oppoſitiones deducto ne egeat) quam etiam per eximium D. de Caſtill. tunc Iudicē dictæ Curiæ,bis iudicatum fuit in fauorem clerici Don Mariani Suſinno contra donnam Eliſabettam de Bononia ſub die 14. Nouembris 4.indit. 1605. & in fauorem eiuſdē Don Cęſaris de Percolla cōtra Don Petrum la Sita ſub die 3. Septembris 4. Indit. 1605. & bis fuit interloquutum in fauorem Vincentij Scaniglia contra Bartholomeum Lanfrucco eodem die in anno 1604. ex diuerſis ſummis non obſtante pacto de
50 non opponendo in contractibus appoſito,vt eſt videre penes acta dictæ primæ Metropolitanæ Curiæ, & notaui in procem. verſ. & conſequenter,licet ad præſens ſit iudicium ordinariū ſcilicet admittatur,aut nō,hoc eſt ratione prouiſionis, quia iſtud iudicium non eſt neceſſarium cum iſta exceptio ſit iuris, & ſtante ritu ſit adimplementum,vt ſupra & eo adimpleto debet in prima inſtātia admitti, vt ſup. not. & ita ſemper practicatum fuit, eo magis & ex ſupradictis interloquutorijs in† contradictorio
51 iudicio in fauorem clericorum dicitur in iſto Regno introducta conſuetudo immo ſufficit bis ita determinatum fuiſſe, Doctores in d.l. de quibus quicquid dicat Guttier. de iuram. confirm. p.1. c. 17.Paul.Caſtr.cōſ.136.Vinc.de Franc. dec.91.n.6. quoniā conſuetudo † indu-
52

citur per binum actum l. nemo in fine
de epiſcop.audient. Hern.in conſtit. cũ
vniuerſis in gloſ. in verb. conſuetudinẽ
in titu.de homin.deman. affid. non ten.
fol.mihi 207. lin.47. licet in contrariũ
faciant Foller.in tract.de cẽſib.in verb.
huiuſmodi cenſualia,n.19. & ſuper con
ſtit.Regn.in tit.de epiſc.& cleric. cap.ſi
quis clericus nu.27.Seraſin.in tract. de
priuileg.iuram.priuileg.56.n.7.Gomes
ſuper regul.cancill.in compend. vtriuſ-
que ſignit.Maur.Burg. in tract. de lau-
dim.p.3.ſpecial.19.nu.35. Brun.in tra-
ctat.de ceſſio. bono. q.3.princip.nu.17.
Farinaz. d.q.27. nu.70. tenentes quod
vbi interuenerit iuramentũ de ſoluẽdo
debitũ clericus poterit carceri, maximè
ſi promiſerit ſoluere debitum in ſolidũ,
vel integrè cum effectu,vel cum alia di-
ſtinctione,quæ diminutionem tollat,&
tunc tenebitur in ſolidum, & poteſt car
cerari,ſed poteſt petere abſolutionẽ iu-
ramẽti,dicit Graſſ.d.effect.7.n.25.circa
principium,& notaui in q.1.ampl.6. ad
quæ me remitto. Nec fori ſui priuile-
53 gio † renuntiare poteſt,c.ſi diligenti de
for.comp.Io.Franc. Leon. in prax. Ar-
chiep. c.1.p. 1. nu.12. de poteſtat.Pap.
Neguſant.in ſua ſilua Reſponſor.q.33.
n.7.fol.76. Maſtrill.dec.159.n.11.lib.2
Bart.in conſ.225.quem ſequitur Socy.
in c.1.n.23.in fine de for.compet.Alex.
Ambroſ.in tract.de immun. eccleſ.c.16
n.13. Molfeſ.ad conſuetud. Neapol. in
tit.de perſon.q.7.n.22.p. 2.Ann.ſingul.
108.Carrab.in prax. ſindic. p.1. n.167.
54 nec † tacitè,nec expreſſe foro ſuo eccle-
ſiaſtico renuntiare poteſt cum ſit diui-
na lege à iuriſdictione laicorum exem-
ptus Clar.in §.fi.q.36.n.3. & dicit com
munem opinionem doctorũ per Boer.
ſuper conſuetud. Bituric. fol.26. col.3.
in terminis facit Cepoll. in conſ. 11. in
5.q.Franc.Leon.in prax. Archiepiſc. c.
9.n.24.p.1.de ſynod. Io Criuell. dec.30
n.13.Molfeſ.ad conſuetud. Neapol. p.
2.q.7.n.21.Regens de Pont. dec.9.n.4.
c.ſi Imperator, & ibi gl.96.diſt. quam
glo.ſingularem dicit Roma.ſingul.419
Rot.dec.840.in antiq.Cornel. Benīnc.
d.q.8.ſpecial.4.nu.52.& 53.vbi dicunt
quod antequam eſſet Petrus clerici nõ
erant ſubiecti iudici ſeculari per illud
Dei,nolite tangere Chriſtos meos pſal.
104.Matth.cap.10.& 17.& per profe-
ctam dicentem qui vos tangit, tangit
pupillam oculi mei,& Ioſeph exemit ſa
cerdotes à poteſtate Faraonis Geneſ.c.
47.& ita fuit determinatum per ſacrum
Concilium Tridentinum ſeſſ.25.c.20.
de reformat.Ludou. Molin.in tract. de
iuſt.& iure tract.2.diſput.3. in 3.concl.
Pet. Bellug.in Specul.princ.rubr.11. §.
videndum nu.1.& 5. Aluar.Velaſ. dec.
100.n.8.Io.Oraſc.in repet.l.de quibus
nu.144. ff. de legib. Bald. & Aluarot.in
cap.1. §.ſtatuimus n.1.de ſtatut. ſequi-
tur Pet.de Lenaud.in tract.de priuileg.
doct.p.4.q.61.n.94. Didac.Couar.pra
cti.quæſt.c.31. n.1. tit. de ſecul. & laic.
iuriſd. vbi dicit clericos ante omnem
homanam legem iure diuino fuiſſe, &
eſſe exemptos à iuriſdictione ſeculari,
& ibi dicit communem opinionem, &
Neguſant. in d. Silua Reſponſorum q.
37.nu.5.fol.75.& q.375.nu.9. fol.624.
& optime Cardinal.repet.cap.perpen-
dimus 7.oppoſitio. de ſentent. excom-
municat. Abb.Sicul. & Dec.in c.eccle-
ſiæ S.Mariæ de conſtit. Aufr.in clem.1.
de for. ordi. verſ. ad quæſtionem quam
etiam communem dicit Alciat. in d. c.
cum non ab homine n.2.Fely.in cap.2.
col.1. de maiorit. & obed. Rocc.Curt.
in c.vlt.de conſuetud. col.4. Rebuff. in
concord.rubr.de proteſt.& poſt eos ſe-
quitur Clarus in §.fi.d.q.36.n.1.in pra
xi crimin. vbi dicit priuilegium quod
clerici non poſſint iudicari a laicis eſt
eis conceſſum à iure diuino,& ibi teſta-
tur communem opinionem,licet dicat
quod concluſio non tranſit in puncto
iuris ſine difficultate, ſaltem quò ad cle
ricos,qui non ſunt in ſacris conſtituti,
& quod clericus ſit exemptus de iure di
uino ſequit Graſſ. de effect. cler. effect.
1. à n.2. vſque ad 6.vbi poſt multos di-
cit communem opinionẽ Maſtrill. dec.
159.num. 22.ampl. num.23. lib.2. de-
clarat Decian. tract. crimin. lib.4.cap.
9.num. 10. verſ. tertio extende Molfeſ.
ad conſuetud.Neapol.dicto tit.de per-
ſonis quæſt.7.num.21. Regens de Pon-
te deciſ. 9. num. 7. & licet contrariam
opi-

opinionem conatur defendere Inno-
55 cent. in cap. 2. de maiorit. & obed. ſe-
quitur Pet. Fernarius in practa. de con-
feſſor. §. plenam el 1. Alciat. in d. cap.
cum non ab homine el 2. Gramm. dec.
29. num. 13. 14. & 15. & dec. 61. nu. 17.
ſcilicet quod clerici lege diuina non
ſunt exempti, ſed lege humana, quã ẽt
opinionem probat eſſe veram Io. Medi
na in tract. de reſtitu. q. 15. per quinque
capita, & reſpondet ad contraria tñ Co
uar. loco citato diſputat hãc quæſtionẽ
ad partes & omiſſis aliorum opinioni-
bus, facit quatuor concluſiones. Prima
56 quod in his † quæ verè & propriè ſpiri-
tualia & eccleſiaſtica ſunt, clerici à po-
teſtate, & iuriſdictione Principis ſecula
ris iure diuino eximuntur per Albert.
Peghium 4. lib. de eccleſiaſt. Hierarch.
57 cap. 2. col. 5. Secunda in rebus † tempo
ralibus, & in criminalibus, quæ ad ſpi-
ritualia non attinent, clerici, & eorum
bona non ſunt iure diuino à iuriſdictio
ne principum ſecularium exempta, di-
cit etiam Franciſ. Munnoz de Eſcubar
de ratiocinijs c. 7. poſt nu. 12. Tertia po
58 terit nihilominus † ſummus Pontifex
Eccleſiæ clericos, & eorum res à iuriſ-
dictione ſeculari eximere. Quarta qđ
quamuis exemptio clericorum à iuriſdi
ctione ſeculari iure tamen humano ſit
inducta princeps tamen † ſecularis vt-
cunq; ſummus ſit non poterit huic im-
munitati, ſeu exemptioni proprijs legi-
bus propriaque autorite derogare: &
60 ſic † clerici ſuo foro eccleſiaſtico renun
tiare nõ poſſunt tàm iure diuino, quàm
humano Hoſtieſ. in ſumm. lib. 2. de for.
compet. verſ. liquet etiam poſt num. 13.
fol. 436. quia priuilegiũ eccleſiaſticum
datum eſt ordini, & non perſonæ tantũ
d. c. ſi diligenti de foro compet. Bart.
conſ. 225. ſequitur Socy. in c. 1. n. 23. in
fin. de foro compet. Alex. Ambrox. in
trax. de immunitat. eccleſiaſt. c. 16. n. 13
refert Maſtrill. d. dec. 169. poſt nu. 11. &
per ea quæ ſup. not. poſt num. 49. nec
61 Papa poteſt facere legem quod clerici
poſſint conueniri coram Iudice ſecula-
ri, & hæc eſt magis communis opinio
ſecundum Doctores, & ſequuntur Abb.
Fely. & Alciat. in d. c. 2. de maiorit. &
obed. Fideric. Canzaſ. in tractat. Regis
Angliæ fol. 18. col. 4. nu. 11. Didac. Per.
in d. ordinatiu Reg. Caſtill. lib. 3. tit. 1.
l. 2. col. 4. in fine, verſ. quæro vtrum Pa
pa fol. 776. Alex. conſ. 8. lib. 1. & conſil.
147. lib. 4. Arimin. in ſuo tract. de nullit.
tit. ex defect. iuriſdi. ord. n. 101. Gram.
d. dec. 29. n. 11. ergo renuntiari nõ poteſt
ſequit Spec. ĩ tit. de renunt. & cõcl. poſt
n. 9. col. 7. in fi. verſ. idẽ eſt in clericis, &
62 iuramentum † ſuper hoc interpoſitum
non tenet ratione iuris publici D. Mar-
tin. Vran. in d. capit. cum contingat de
de for. compet. nu. 20. ratio eſt ibi quia
non per ſe eſt introductum, ſed ob pu-
blicam vtilitatem, & iuramentis, & pa-
ctis priuatorum iuri publico derogari
non poteſt, quia eſt præſcriptum contra
prohibitionem iuri fundati principa-
liter ſuper bono publico d. cap. ſi dili-
genti de for. compet. publicè enim eſt
omnibus quod clerici pſallant in eccle-
ſijs diuina ut 16. q. 1. generaliter extr.
de celebrat. miſſar. capit. 1. gloſ. in l. 1. §.
huius in verb. in ſacris de iuſtit. & iure
Alberi. in tract. ſtatutor. in 3. p. nu. 42.
Roland. conſ. 4. n. 16. vol. 1. Surd. de ali-
ment. tit. 7. q. 37. nu. 48. & 49. Auth. ſta-
tuimus de epiſ. & cler. gl. in d. l. ſi quis in
conſcribendo in verb. dignitatis, & ibi
in margine C. de pactis, vbi clerici pri-
uilegio fori renuntiare non poſſunt: &
63 ſicut † milites, qui ob publicam vtilita-
tem foro ſuo renuntiare non poſſunt, vt
notaui ſupra q. 8. ita & clerici, qui iſto
caſu æquiparãtur, & eadem ſit ratio Pa
norm. in capit. 1. col. 3. de cler. egrotãt.
Bon. de Cortil. in tractat. nobilit. 5. p. n.
4. Didac. Perez. in d. ordinatio. lib. 4.
tit. 2. de los Fidalgos l. 4. ibi gloſ. puada-
ſer fol. 1370. ratio eſt vt notaui, quia
64 iuri † publico pactis priuatorum non
derogatur l. iuris publici, & l. inter de-
bitorem ff. de pactis l. neque pignus, §.
priuatorum ff. de reg. iuris, & nõ obſtat
tex. in d. l. ſi quis in cõſcribendo, quia
fallit quãdo priuilegium eſt commune,
aut illo tempore priuilegium erat ſingu
lare, cõceſſum perſonæ, ſecus ſi eſt cõ-
ceſſum perſonæ ex bonis moribus natu-
ralibus ob publicam vtilitatem, vt ſup.
notaui, & notaui in proœm. par. 1. & 2.
&

85 & in q. 1. & ideo † quando priuilegiũ eſt conceſſum ratione perſonæ tantum poteſt renuntiari,l.quæritur §. ſi vendi tor ff. de redibito. actio. ſecus ratione publicæ vtilitatis ex bonis morib. naturalibus: videnda quæ ad hoc notaui in d.q.8.& in locis proxime notatis,qđ beneficium, non prodeſt laico fideiuſſo ri clerici, dicit Ricc.d.prax. rerum fori eccleſ.dec.289.in fi.per Ceuall.comm. contr.comm.q.201.nu.14.Coſt. de remed.ſubſid. remed.29.n.8. Mantica de abſolut.iur.q.7.Minor.Lanfranch.dec. 15.Roma.ſingul.645.not. q.4. n. 12. & clericus tenetur ſeruare indemnem ſuũ fideiuſſorem, quæ ſeruatio indemnitatis nil aliud eſt, niri defendere fideiuſſorem ac iudicium in ſe ſuſcipere, vt nil damnum ſentiat, qui morbo alieno laborat Ricc.d.dec.282.poſt num.2. per Alex.conſ.29. nu.22.& conſ.177.nu.3. vol.7. Benintend.dec.81. Magon. Florent. deciſ.38.

SVMMARIVM.

1 *Clericus condemnatus ad expenſas gaudet beneficio deducto ne egeat.*

2 *Clericus pro debito cenſus iuxta formam Bullæ, & Regia pragmatica carcerari non poteſt.*

AMPLIATIO I.

1 Amplia primo, quod † clericus gaudeat iſto noſtro beneficio etiam ſi fuerit condemnatus ad expenſas, Hoſtienſ. Io.Andr. Bart. & Imol.in d.cap.reprehenſibilis de appellat.& ibi Abb.Sicul.num. 20.& 21. Innoc.in cap.1.ad finem, vt lit.non conteſtat.Doctores omnes in c.peruenit de
2 fideiuſſ. ac etiam ſi clericus † eſt debitor pro cenſu iuxta formam Bullæ, & regiæ pragmaticæ, Graſſ.de effect.cler. effect.7.n.13. & notaui in procem.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in bonis communibus cum fratribus gaudet beneficio deducto ne egeat.*

Clericus beneficio deducto ne egeat quo cã ſu non gaudeat in bonis communibus cum fratribus.ibid.n.1.

2 *Clericus regulariter in bonis patrimonialibus non eſt priuilegiatus.*

3 *Clerici ratione ſuorum patrimonialium bonorum ſtatutis ſubiacent.*

4 *Statutum laicorum ligat clericos in bonis patrimonialibus.*

5 *Res patrimonialis imperatoris non gaudet priuilegio quo gaudet res fiſci ſui.*

6 *Clericus in patrimonialibus gaudet priuilegio quo gaudet in bonis eccleſiæ.*

7 *Clericus de iure Hiſpaniarum in bonis patrimonialibus non eſt priuilegiatus.*

8 *Clericus de conſuetudine Regni Siciliæ in patrimonialibus non gaudet priuilegio eccleſiaſtico in omnibus & in quibus caſibus,& n.11.12. & 13.*

9 *Clericus non poteſt conueniri à iudice laico.*

Clericus ex cauſa bonorum patrimonialium conueniri debet coram iudice eccleſiaſtico loci bonorum.ibid.n.9.

10 *Clericus tàm de bonis eccleſiæ,quàm de patrimonialibus eccleſiaſtico priuilegio gaudet.*

11 *Clericus in patrimonialibus gaudet priuilegio eccleſiaſtico in caſibus à iure expreſſatis.*

12 *Clericus de bonis patrimonialibus poteſt propria autoritate compromittere ſecus de bonis eccleſiæ.*

13 *Clericus in bonis patrimonialibus in quibus eſt inſtitutus gaudet priuilegio eccleſiaſtico.*

14 *Patrimonium clerici quantũ eſſe debeat.*

Patrimonium clericorum taxatur per ordinarios locorum ſecundum commoditatem viciendi.ibid.n.14.

15 *Clericus in reditu patrimoniali ratione clericatus gaudet priuilegio eccleſiæ.*

16 *Patrimonium clerici ſine licentia epiſcopi alienari non poteſt, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat.*

17 *Epiſcopus tenetur dare ordinatis, vt viuant.*

18 *Nemo tenetur ſuis ſtipendijs militare.*

M A-

AMPLIATIO II.

1 AMplia ſecundo, quòd † clericus gaudet iſto noſtro beneficio in bonis communibus cũ fratribus, Specul. de cler. cogno. verſ. ſi clericus 16. q. 1. c. ſimiliter ſed nõn ſemper
2 glo. in c. 1. 17. q. 4. quia † regulariter clericus non eſt priuilegiatus in bonis patrimonialibus gl. in c. poſſeſſionẽ 16. q. 4. & in c. quamquam verſ. ipſarum, & ibi Ancha. de cenſib. in 6. Gomes in §. fuerat n. 6. & in §. quædam poſt nu. 34. de actionib. vbi clericus in bonis patrimonialibus non gaudet priuilegio clericorum, Fely. in c. Eccleſiæ S. Mariæ 5. col. verſ. & tertia de conſtit. Gabriel Sarai in ſuo conſil. in pede ſing. Matheſ.
3 110. n. 31. & 35. vbi dicit quod † clerici ratione ſuorum bonorum patrimonialium ſtatutis ſubiacent per Ant. Butr. in c. conſtitutus de reſtit. in integ. Didac. Couar. var. reſol. cap. 4. lib. 1. colum. 4. in fi. & col. 6. Gabri. vbi ſupra num. 31. Cyn. in l. neque C. de hæred. inſtituend. & ibi quoque expreſſe Bald. in fi. facit ẽt tex. in c. cum dilectus de iur. patronat. & ibi Abb. vbi notat quod clericus in patrimonialibus cenſetur laicus Palat. Ruu. in repet. Rubr. d. c. per veſtras §. 39. nu. 11. de donat. inter vir. & vxor. fol. 34. Alberic. de Roſat. in l. fin. C. ſi contr. ius vel vtilit. publ. l. ſacroſanctæ, quæ declaratur per glo. in l. 2. verſ. oportet in fi. C. de epiſ. & cler. Gabri. Sarai ad d. ſing. Matheſ. 110. n. 27. Bart. in l. cunctos populos vbi concludit quod ſtatutũ laicorum ligat clericos quò ad iſta bona Neapod. ad conſuet. Neapol. in procœm. n. 251. fol. 20. vbi dicit, quòd clericus in patrimonialibus ligatur conſuetudinibus Neapolitanis ſecundum aliquos licet relinquat cogitãdum, dicit etiam Cy. in l. neq; C. de hæredib. inſtituend. & ibi Bald. in fine, ſicut † res patrimonialis Imperatoris non gaudet eo priuilegio, quo gaudet res fiſci, ſui, tex. & gl. in l. ſi quis ſeruum, & l. quicumque in fi. vbi etiam glo. in verb. ſeruo, circa medium, C. de ſeru. fugit. & ſed alij tenent quod † bona clericorũ gaudent priuilegio eccleſiaſtico, vt probat Roman. ſingul. 112. Stephan. Aufrer. de poteſtat. eccleſiaſt. ſuper laic. n. 48. verſ. centeſimoquinto, tenet ẽt Fely. in c. cum ſit generale col. 2. de for. cõp. Cæſar Lambert. in tract. de iur. patron. 2. art. 7. q. princip. 1. p. lib. 2. Io. Franc. Leon. in prax. Archiep. c. 14. nu. 1. & 2. D. Antp. in c. conſtitutis de in integ. reſtit. Pet. Antibol. in tracta. de munerib. §. 4. nu. 41. probat quod clericus in bonis patrimonialibus etiam gaudet eodem priuilegio, quò in bonis eccleſiæ ſecus, eſt de iure Hiſpaniarum ſecundum l. 8. tit. 2. lib. 1. de la guarda de las coſas de la ſanta Madre Eccleſia, & ibi Dida. Lop. in gl. 1. col. 1. fol. 75. cuius verba ſunt hæc (ordinamos, y mandamos aſſi los que partenecen a los prelado como a los clericos de reditos eccleſiaſticos) ergo ſecus patrĩmoniales, qui non ſunt eccleſiaſtici, & in iſto fideliſſimo Regno Siciliæ adeſt conſtitutio, ſi quis clericus in tit. de clericis conueniend. pro poſſeſ. fol. mihi 89. vbi habetur quod ſi
8 clericus † de hæreditate, vel aliquo tenimento quod non ab eccleſia, ſed ab alijs vel aliquo per patrimoniũ, ſiue aliunde teneat appellatũ fuerit, volumus de hoc in curia illius in cuius terra poſſeſſionem, vel tenimentum hẽt, reſpondeat, & quod iuſtum fuerit, faciat, non tamen vt perſona ſua exinde capiatur, vel carceretᷓ, & dicit ibi gl. quod intellitur de iudice competẽte puta eccleſia-
9 ſtico, quia † ſub alio conueniri non poteſt, & not. ibi quod ſi clericus hẽt bona patrimonialia pro quibus ſoluere dẽt aliquem canonem, & oritur contrоuerſia inter clericum, & laicum pro ipſius bonis, vel eorum reditu, debet clericus conueniri coram illo iudice eccleſiaſti-
10 co, vbi ſita ſunt ipſa bona: & ſic † patet quod clericus gaudet priuilegio, tàm in bonis eccleſiaſticis, quàm in bonis patrimonialibus ſequitur Superant, ibi in additt. verſ. vel aliquo ſecundum gl. in c. ex literis, in verb. obligata de pigno. gl. in c. fi. in verb. facultatibus de vit. & honeſtat. cler. Cardinal Zabarell. in c. 1. de dol. contum. & Ant. Franc. in add. ad Abb. in d. c. eccleſiæ S. Mariæ, quam opinionem laborat defendere tamen

hoc

11 hoc † procedit in caſibus à iure expreſ-
ſatis D. Ant. Butr. & Abb. Sicul. in c.ſi
diligenti poſt nu.36.& 37.de præſcrip-
tio, dicit quod ita de conſuetudine ſer-
uatur non ſolum in Gallia, ſed vbique
locorum, & tenent quam plures Docto
res relati per Aufr. in repet. clement.1.
de offic.ordin.in 4.fall.2.regul.Gabriel
Sarai d.ſing.110.poſt n.39.86.98.Spe-
cul.i tit.de reſt.in integ.§.qualiter verſ.
ſed nunquid n.7.Roma.ſing.451. Fely.
in d.c. Eccleſiæ Sãctæ Mariæ col. 2. vbi
latiſſime tangit quando patrimonialia
bona clericorũ priuilegio eccleſiæ gau-
dent gl.4.in c.fi.de procurat.facit quod
dicit gl.in c.ſi tributũ 11.q.1.Ant.Butr.
in cap. cum in tempore in fine de arbit.
12 vbi clericus† de bonis patrimonialibus
poteſt compromittere autoritate pro-
pria,quod non poteſt de rebus eccleſia-
ſticis notat Hoſtienſ. & Doctores in d.
c.eccleſiæ S.Marię, & in d.c.peruenit,
de arbit. & ibi Abb. Sicul. & ſic proce-
dit contraria opinio in caſibus à iure
expreſſatis,dicit etiam Balb.in tract.de
præſcript.1.p.5.princip.q.5.& eſt com-
munis opinio teſte Didaco in c.epiſco-
pus n.10.de præbend. ſecũdum Didac.
Perez in dictis ordinat. Regni Caſtill.
13 lib.3.tit.1.d.l.2.col.2. niſi eſſent † bona
patrimonialia,in quibus clericus eſt in
ſtitutus,quia tunc patrimonium cenſetur
ſubrogatum in locum beneficij eccleſia
ſtici, & p conſequẽs, ſapit naturã eius,
in cuius locum eſt ſubrogatum, Gomes
d.§.fuerat poſt n.6. licet ab hac opinio
ne diſſentiat Didac.Couar.d.c.4.nu.4.
circa medium per rationem ibi per eũ
Concil. Tridẽt. ſeſſ.21. capit.2. vbi nõ
licet eũ, qui diuino miniſterio eſt aſcri-
ptus cum ordinis dedecore mendicare,
aut ſordidum aliquem quęſtum exerce-
ri, idem ſtatutum fuit per ſanctiſſimum
ſynodum,nullus ad ſacros ordines pro-
moueri niſi habeat beneficium eccle-
ſiaſticum,vel niſi conſtiterit commode
aliunde viuere poſſe: Patrimonium ve
ro tantum † eſſe debet quantũ ad victũ,
14 & ſuſtentandum ſatis ſit,vt ibi,qui redi
tus taxatur per ordinarios loci,& in hac
Metropolitana Dioceſi eſt reditus ſacer
dotum vntiarum duodecim iuxta for-
mam diſpoſitionis noſtri ſynodi,qui eſt
inter omnes huiuſmodi regni primus,
ſed hodie per Illuſtriſſimum,& Reuerẽ-
diſſimum D. Cardinalem de Oria Ar-
chiepiſcopum Metropolitanum Vrbis
Panormi eſt vntiarum decem & octo
conſtitutum patrimonium, vt commo-
15 dè viuere poſſint,& talia bona † ſiue ta-
les reditus gaudent priuilegijs quibus
gaudent res eccleſiæ,ad hoc eſt glo.ſin-
gularis in c. epiſcopus de præbend. in
verb.ſubſidium,ita dicitur in addit.ad
Abb.Sicul. in d.c. ſi diligenti lit. A, el
vlt.poſt nu.36. de præſcript. in fi. 14.q.
2. eccleſiarum ſeruos 26.q.1.Marius al-
terius de cenſur lib.1.diſput.19.fol.731
vbi etiam dicit quòd in iſtis bonis gau-
det immunitate eccleſiaſtica ẽt in caſi-
bus à iure nõ expreſſatis, ratio eſt, quia
de foro eccleſię factus eſt licet non ha-
beat eccleſiam,vt glo.in d. c. epiſcopus
ibi (patrimonium datur in locum bene
ficij, & ſubſidium vitæ poſſit habere, &
ſic fiunt illa bona eccleſiaſtica ratione
tituli d. ſeſſ.21.) vt patet cum patrimo-
16 nium prędictum ſine † licentia epiſcopi
alienari,aut extingui,vel remitti nulla-
tenus poſſit: donec beneficium eccle-
ſiaſticum ſufficiens ſit adeptus,vel aliun
de habeat vnde viuere poſſit d. ſeſſ. 21.
c.2.& 3.(Non obſtant Doctores tenen-
tes contrarium, ſcilicet quod clerici in
bonis patrimonialibus ad quæ ſunt or-
dinati non gaudent beneficio eccleſia-
ſtico, ex illa ratione quia in iure non re
17 peritur, ſed † potius ad exonerandum
Epiſcopum ab obligatione, qui ordina
tis tenetur dare, vt viuant c. accipimus
de ætat.& qualit.& probat text. in d. c.
epiſcopus de prębend. quia reſpondet
Abb.Sicul.in c.tuis de prębend.in fine,
quod ſatis operatur, ex quo per illam ſa
tis fit iuri, vt non videatur promotus ſi-
ne aliqua ſubſtentatione, vt d. ſeſſ. 21.
nec ab id non poteſt petere ab ipſo epi-
ſcopo, vt ſibi beneficium tribuat vnde
18 viuat, ex quo nemo tenetur † ſuis ſtipen
dijs militare, c.cum ex officijs de præ-
ſcript. verſ. qui ſpiritualia,& Abb.in d.
c.epiſcopus nu.2. in fine.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficio deducto ne egeat gaudet pro debito ante clericatum cõfecto.*
Clericus effectus poſtquam fuit à creditore captus nõ gaudet beneficio.ibi.nu.1.
2 *Fraus in dubio non præſumitur.*
3 *Clericus ſi ſuſcepit clericatum poſt quam fuit condemnatus ad ſoluendum non gaudet beneficio.*
Clericus gaudet beneficio iſto, et ſi voluntariè, nulla cauſa vrgẽte cõtraxit.ibi.n.3.

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio in clerico † effecto poſt debitum contractum vt gaudeat iſto noſtro beneficio ſi effectus fuerit clericus antequam fuerit captus à creditore, Beat. in tract. de inop.debit. c.17.nu.22. Doctores & maximè Alex.in l.cum quædam puella ff.de iuriſdict.omn.iudi.l.officiales vbi Bald.in principio, & ibi Guglielm. vbi notatur, ſecus in fraudem creditorum, C.de epiſc.& cler. ſecundum Beat. loco cit.Rinald.in additt.ad Oldrad.conſ.4 lit.B.(niſi probaſſet ante cõtractum debitum voluiſſe ingredi Religionem) vel citatus Genuenſ. in prax. Archiep. c.3. n.1.vbi ita diſtinguit, aut debitor fuit carceratus, vel citatus antequam effectus eſſet clericus, & tunc præſumit̃ clericatus aſſumptus in fraudem, ſecundũ tex. in l. ſi quis poſtea de iudi. aut non fuit carceratus, neque citatus, & tunc
2 non præſumitur in fraudem, quia † in dubio non præſumit̃ in fraudem, Farinaz.de inquiſit. q.8. n.3. notatur quod dicit Graſſ.in tract.de effect. cler.effect.
3 1.limit.61.n.1097.ſecus ſi ſuſcepit clericatum poſtquam fuit condemnatus ad ſolutionem debiti, quo caſu non poteſt ſe lętari beneficio iſto Couar.in lib.practic. quæſt.c.32.n.4.& in 2.concl. pro ut etiam allegat March. in tractat. de commiſſ.p.2. c.8.n.78. Puteus dec.364. p.1.Beat.loco cit.Graſſ.in d.tract.de effect.cler.effect.7.n.38.& 39.& clericus gaudet beneficio iſto, etiam ſi voluntarie, nulla neceſſitate cogẽte, & cauſa iure debita contraxit, ex quo poterit opponere, & petere beneficium noſtrum Ferrett.conſ.145.n.1.lib.1.Graſſ.d.effec. 7.num. 10.

SVMMARIVM.

1 *Clericus debitor ex delicto inſolidum conuenitur.*
Clericus ratione doli inſolidum conuenitur.
2 *Qui non habet in ære debet luere in corpore.*
3 *Clericus debitor ex delicto, quando pęna applicatur parti gaudet beneficio iſto.*

FALLENTIA I.

1 FAllit primo, ſi clericus † eſt debibitor ex delicto, qui licet ex contractu cõueniatur niſi quatenus facere poteſt, tamen ex delicto inſolidũ conuenit̃ c.1.& ibi Butr.depoſ. Matheſil.ſing.61. Abb. Sicul. in c. Odoardus poſt n.10.de ſolut.c.olim el 2. & ibi gl. fi.in verb.reſtitutus circa med. de reſti. ſpol.Didac.Couar.var.reſol.cap.1.p.2. poſt n.18.glo.fi.in d.c. Odoardus.verſ. forte, & ibi dignum eſt enim, vt malemeriti egeſtate laborant, per l. bona fides de depoſit.86.diſt. non ſatis, vel ſi eſt conuentus ratione doli, Rot.Roma. dec.841.in fi. Io.Aloyſ.Ricc.in prax.rerum fori Eccleſiaſt. C. Archiep.deciſ. 287.n.1.Afflict.dec.246.Farinaz.d.q. 27.n.72.not.q.1. fall 2.& gl. in d.c.1. verſ.quæſtionibus, & ibi Doct.de depoſit.D.Mart.Vran.in cap.2.ext.de reſtit. ſpol.nu.21.Domin.de Santo Gemin.in c.ſi clericus de ſent. excomm. Io. Bapt. March.in tract.de commiſſ.p.2. c.8.nu. 45. Alex.de Neuo in c. reprehenſibilis n.49.& 54. de appel.vbi Hoſtien.& Io. Andr.Fely.in.repet.in verb.clericus debitor Io.de Anan.in c.dilectus nu.2. de appell.Marſil.in §.attingam n.70.circa finem, & in tract.de bannit.in verb. carcerati nu. 12. Guttier. in tract. de contract.iurat.p.1.c.17.n.23. & ſeq.Segur. in direct.iudi.eccleſ.p.2.c.13.n.21. Foller.in conſtitu. Regni in c.ſi quis clericus n.12.de epiſ.& cler. Carpan. ſuper ſtatut.Mediol.c.157.n.53.lib.1. etiam ſi agatur ciuiliter clericus poteſt carcerari c.j.depoſit.Diaz d.pract.crim.cart. 114.in princ. Foller. in pract.crim.cano.in verb.carceribus mancipatis c.12. n.2. pract. Ferrar.in c.2. obſeru.4. n.1.

... tos, & eccleſiaſticas perſonas ſi eſt
honeſt...

16 *Omnes tenemur ad ea quæ bonum commune reſpiciunt.*

17 *Clerici non incurrunt in ſtatuti pœnis.*

18 *Clerici non ſeruantes ſtatutum ad vtilitatem publicam factum, mortaliter peccat maximè ſi à Papa eſt approbatum.*

FALLENTIA III.

1 FAllit tertio, in clerico † mer
catore, qui beneficium p-
dit alijs clericis conceſſum
Io. Franc. Leon. in prax.
Archiep. c.35.n.1.p.3. de
prohib.& pen. c.ſacerdotibus,& ibi gl.
fin.in fin.& Abb.n.j.ne cler.vel monac.
glo.in c.quanto in verb. principium de
offi.ordin. Diaz pract.crimi. c.50. Mar.
Alter.de cenſ.diſput.19. lib.1. fol.742.
& per cõſequens iſtud beneficiũ, Brun.
in tract.de ceſſ.bon.q.3.n.15. Anchon.
in tract.de mercat.3.p.n.4.c.fi.de vit.&
honeſt.cler. Speculator in tit.de bigam.
in 2.libel.ſequit Genu.in prax. epiſc. d.
c.3.n.12.poſt omnes Graſ.de effect.cler.
effect.7.n.63.& 64.& effect.6. per totũ,
& effect.2.limit.2.n.116.dicit etiã Frãc.
Munnoz de eſcubar de ratiocinijs c.7.
nu.38.facit quod dicit Guid.Pap.in de
ciſ.196.poſt n.2. verſ. nec releuat, ſcili-
2 cet quod † nobiles mercaturam exer-
centes faciunt actum contrariũ ſuæ no
bilitati, vt l.nobiliores C.commod.l.mi
les, C.locat.& amittunt nobilitatem,&
non releuant probare ſe de genere no-
bili fuiſſe procreatos, l.3.§.1.verſ.cæte-
rum ff.de muner.& honorib.ita & cleri
3 ci mercaturam exercentes † faciunt actũ
contrarium ſuæ dignitati,& ideo amit-
tunt priuilegium, ratio eſt quia clericus
negotiari non poteſt, c. fi. de vit. & ho-
neſt.cler.14.q.4.in ſumma, & in c.1. 80.
diſt. c.2. 11. q.3. credo & c. Ciprianus
46.diſt.clericus Franc.Leon.c.34.n.32.
34.vſq; ad 36. prax. Archiep. p. 3. Imò
ſi clericus negotietur eſt tanquã peſtis
vitãdus, 88.diſt.c.negotiatorẽ Gemma
in c.quamquã in 2.col.in fine, verſ. ſed
4 quis propria,& in his quæ negotiat nõ
habet priuilegium, de cẽſib. in 6. clem.
fi.& ibi Doctores eod. tit. c.recolentes
vbi Abb.Sicul.num.1.de ſtat. monach.
Marius Alter.de cenſur.d.diſput.19.fol.
5 701.& tali † caſu poteſt conueniri co-
ram Capitaneo, ſiue conſulo mercato-
rum, Bald. in additt.ad Specul. de Reo
in 2. col. in princ. verſ. ſcholaris, & de
cler.coniugat. verſ.ſi autem clericus, &
6 clerici † ſe immiſcentes ſecularibus ne-
gotijs non gaudent priuilegijs clericis
conceſſis, vt d.cap.fi. & facit l.3. & ibi
glo. C. decurio. & ſtationar.lib.12.vbi
non iuuant officio, vel dignitate, qui
male eum, vel illud ſeruat. l.Iudices, &
l.quoties, C.de dignit.lib.12. l.2. de in
ius vocand.quia clericus exercens illi-
citam negotiationem non gaudet bene
ficio noſtro Io.Aloy. Ric.in praxi Cur.
Archiep. poſt dec. 296. in c. Odoardus
7 n.4. niſi nobilis † eſſet Piſanus, Vene-
tus, vel Ligur, iſti enim tales poſſunt
exercere mercaturam, vt patet per capi
tula Religionis Hieroſolimitanę, vel ni
8 ſi ſit † negotiator in bonis eccleſiæ, quo
caſu non perdit beneficium quò ad bo-
na eccleſiæ Abb. Sicul.in c.ex literis de
vit.& honeſt.cler. ratio eſt ibi, quia ec-
cleſia non dẽt perdere priuilegia in ſuis
facultatibus ex delicto clerici, ſed † be-
ne poteſt ſuperior clericorum illos cõ
9 pellere, vt non negotient in bonis ec-
cleſiæ, vel niſi circa negotiationes lici-
tas ſe exerceant, Franc. Leon. in prax.
Archiep.d. cap.34. p.3. nu.33. Specul.
in tit.de bigam.q.2. & in d. tit. de cler.
coniugat. in prin. verſ.ſed quæro, vbi
10 clericus, vel nobilis cultiuans ſuam poſ
ſeſſionem non priuatur nobilitatis pri-
uilegio, nec priuilegio clericali clericus
Guid.Pap.d.dec.196.poſt n.5.rõ eſt ibi,
11 quia clericus pauper † dẽt ſibi manibus
quærere victũ Abb. in c. inter alia poſt
n.28.de immu.eccl. & iſto caſu ꝓp ne-
ceſſitatẽ, & vt neceſſitati ſubueniat non
eſt clericis ꝓhibita negotiatio ꝑ Abb.
in c.2.n.1.ne cler.vel monac. Nauar. de
ſpol. cler.§.7. nu. 5. verſ. quæ oĩa Fran.
Leon.d.c.34.n.37. quo caſu põt exerce
re iuſtã negotiationẽ, ſcilicet qđ emat
rem ex cuius materia aliquas formas re
ducat, non vt eã emat, & eam integram
pro maiori pretio vendat idem Abb.Si
culus in c.1.num.6. ne cler. vel monac.
ſecul.neg.14.q.3. in ſumma & q.4. c.1.
& c. canonum & quicumque Leon.d.c.
34.n.37.in prin. quia hoc eſt laicis nõ

licet vt ibi per iura notata: ſed hodie ſunt aliqui clerici,qui habent beneficia eccleſiaſtica,ex quibus percipiunt frumenta,& ſimilia, quæ in eorum horreis conſeruant vſq; quo cariori pretio vendant nō obſtante quauis prammatica, ratio eorum eſt quia talia bona nō ſunt ſubiecta ordinationibus, & pragmati-
13 cis huius Regni,quia eccleſiaſtica ſunt, & gaudent priuilegijs eccleſiaſticis, vt notaui ampl. 2. & aliquando ſunt plus quam mercatores, qui licet emant, & conſeruant cum deſiderio lucrandi,tamen ſubiacent† ordinationibus & pragmaticis, & aliquando vendunt frumenmenta minori pretio ſecundum diſpoſitionem ordinationū,& pragmaticarū, ſed dicti clerici nunquā pdunt ratione pdicta, iſti tales tanquam peſtis fugiendi, & ab eorum ſuperioribus caſtigan-
14 di,& debent compelli, vt vandant iuxta diſpoſitionem pragmaticarum ſicut alij: quia licet non ſint directè mercatores, ſunt tamen indirectè contra iuris diſpoſitionem,& cultum eccleſiæ,& aliquando vendunt frumentum laicorum ſub eorum nomine, & lucrum inter eos diuidunt,quod diabolicum vitium eſt, & legem fraudare: ob id ſuperiores debent diligenter eorum venditiones inquirere,& eos admonere,vt licitum eſt, dicit Andr.Molfeſ.in conſuetud.Neap. q.7.n.48. loquens in caſu noſtro tit. de perſon.Leon.d.c.34.n.40. p.3.de ſpol. cler. quia ob publicam vtilitatem quā-
15 do † lex eſt facta ob bonum publicum, & ligat etiam clericos, & eccleſiaſticas perſonas, dicit Mut.ſuper conſuet. Senat.Panorm. c.66.n.54.Robert.Marāt. in ſuo Specul.aur.diſput.9 .n.20. & 23. Calderin.conſ.21.in fi.in tit.de conſtit. maximè ſi ſtatutum facit expreſſam mētionem de eccleſiaſticis bonis ſi eſſet honeſtum,& vtile vniuerſitati Capræ cōcl.15.n.18.Gabriel conſ.37.nu.3.lib.2. Fely.in c.eccleſiæ Sanctæ Mariæ nu. 2. 2.conſtit.Surd.conſ.301. nu.45. lib.3. Molfeſ.d.q.3.nu.4.& poſt n.48.vbi di-
16 cit, quòd omnes tenemur † ad ea quæ bonum commune reſpiciūt, allegat Sal ced.in additt.ad pract.Diaz c.55. & li-
17 cet in ſtatuti penis † non incurrant ita Sot.in 4. diſt.25.art.2.poſt alios Surd. d.conſ.301.n.39.vol.3.Rodriq.tom.1. quæſt.regul.q.66.art.2.8.reg.Salas tractat.14.de legib.diſput.14. Sect.8. nu. 10.exact.9.n.106. & ita fuit iudicatum, refert Author prax. Archiep.in nouiſs. impreſſione anni 1611.c.25.nu.3.dicit
18 Molfeſ. d. q.7. nu.47. tamen † peccant mortaliter vt ibi Molfeſ.n.46.in fi. maximè ſi eſt approbatum à Papa quod facere poteſt, Abb.in d. c. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ,nu.5. Surd. d.conſ.301.nu. 61. Gram.dec.61.nu.8.Iaſ.in l.filius familias,§.diui præſertim n. 81.de legat. 1.Molfeſ.d.q.7.n.51. Sed quando clericus conuenitur pro collectis, gabellis, ſeu tributo caſu quo ad talia teneretur ſi non eſt ſoluēdus non poteſt carcerari Egid.Thomar.in tract.de munerib.patrim.§.incip. videndum nunc eſt,nu.15. Graſſ.d.effect.7.n.15.etiam ſi ſtatutum diſtaret quod debitor poſſit carcerari ad inſtantiam ſui creditoris, tale ſtatutum non comprehēdit clericos,Caualc. de tut.& curat.nu.318.allegat Alex. in d.l.miles in fi.ff.de re iud.Par.de Puteo in tract.ſind.in verb.mandauit col.2.in fine,& col. 3.in prin. cart. 120.& can doctor col.2.circa finem,cart.48.Brun. de ceſſio.bon.q.10.nu. 3.& ſeq. Matheſil.ſingul.59.additt.ad Dec.in l. in toto iure de regul. iur. Graſſ. d. effect. 7. nu. 11.& in tractat. de except. in prælud. num.89. & ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Clericus periurus non gaudet beneficio deducto ne egeat.*

2 *Clericus non poteſt etiam cum iuramento renunciare beneficio deducto ne egeat.*

FALLENTIA IV.

1 FAllit quarto,quando† clericus eſt periurus quo caſu in ſolidum exitur Brun.de ceſſio.bono.q.3.nu. 17.verſ.nam tunc pro periurio, Afflict. in conſtit.huius Regni, ſi quis clericus in rubr.de cler.coniug. not.6.ratio eſt, quia periurium eſt graue peccatum c. videtur 22.q.5.Serafin. de priuileg. iuram.

ram.priuil.56.n.7.Neuiz.conſ.59.n.14. & 15. Gomez. in compend. vtriuſq. ſignat.vlt.col.Surd.q.78. n.27. de alim. Beat.de inop.debit.q.17.poſt n.8. in fi. & q.16.n.91. Vaſq.in tracta.de ſucceſſ. p.1.lib.3.§.28.limtt.32.nu.8. verſ. & ſi hanc partem Peruſ. in c. ſi clericus de ſentent.excomm.in 6.cap.peruenìat,& ibi gloſ.fi. de fideiuſſ.Ant. Butr.in cap. Odoardus,& ibi gl.in verb. ad pinguiorem fortunam, verſ. forte periurij, Fideric. de Sen. conſ. 300. Farin. de carcer.& carcerat.q.27.n.70.& licet ibi dicat, quod adeſt cameralis obligatio nõ eſt tamen recedendum ab hac opinione, vt infra notabo, & hoc eſt ratione peccati propter periurium quia, vt no-
2 tauimus clericum non poſſe † cum iuramento iſti noſtro beneficio renuntiare ob publicam vtilitatẽ, Ameſcua poſt omnes in tract. de poteſt. in ſe ipſum q. 24. lib. 2. nu. 10. tamen periurus clericus ordine,& beneficio deponi poteſt, c.presbyter 81.diſt.Abb.in c.querelam 2.notab.de iureiurand. Gom.de ann al. poſſeſſ.q.42.n.3. Diaz in pract. crim.q. 86.dicit Franc.Leon.in prax. Archiep.
3 q.35.n.40. p.3. & ideo non gaudet iſto noſtro beneficio,ſed carcerari debet,& petere in carceribus abſolutionem iuramenti prout notaui ſupra in q. noſtra poſt n. 49. quando fuit indiuidualiter, vel in ſpecie renuntiatum beneficium. Giurb.dec.42.nu.21. not.quæſt. 1. fall. vltim. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Clericus per tres ſententias conformes condemnatus inſolidum tenetur.*

2 *Clericus condemnatus per tres ſententias conformes non tenetur in ſolidum.*

3 *Doloſus non gaudet beneficio.*

LIMITATIO V.

1 Limita quinto quando † clericus eſt condemnatus per tres ſentẽtias conformes Bald.in l.1.verſ. ſed his quæritur C. qui bon. ced. poſſ. text.in l.alia §. eleganter n.15. ff. ſolut. matrim.Farin.q.27.n.70.de carceribus & carcerat.Gom.in compend. vtriuſq. ſignat.vlt.col. licet Couar.variar. reſolut.cap.1.poſt nu.9. teneat contrarium vt per eum ibi,& ita Beat.q.17.nu.7.in fi.de inop.debit. Arct.ad Iaſ. in §.fi. de action.Foll.in tracta.de cenſib.in verb. huiuſmodi cenſualia, nu. 20. March. conſ.8. nu.56.& 60. Mocd. dec.1.alias 17.in tit.de ſolut.Put.dec.56.nu.9. Gigans conſ.111. ſecus † ſi habuit iuſtam cauſam litigandi,quia tunc gaudet iſto noſtro beneficio, Anaſt.Germon.in tracta.de ſacro.immun. lib.3. c.15.nu.95. Couar.loco citat.& in lib. pract. quæſt. cap.25.nu.1.& vlt. March. loco citato vbi dicit ita fuiſſe bis iudicatum per Rot.Roma. Put.d.dec.56.nu.56. lib.1. Triuiſ. dec.8. nu.5.lib.1.Menald. conſ. 28.nu.5.lib.2.Guttier.in d.tract.de cõtract.iurat.p.1. cap. 17. num.3. Molin. in tract.de contract. diſput.571. nu. 15. Graſſ.de effect. cler. effect.7. num. 34. 35.36. & 37. indiſtinctè & abſolutè tenet quod gaudet, Io.Aloyſ.Ric.in praxi Archiepiſ. dec. 295. poſt nu. 3. verſ. cæterum vbi dicit quod ita conſuluit,& iudicatum fuit, ratio eſt per eum, quia clementina vt calumnijs, non videtur excludere beneficium dicti cap.Odoardus Pariſius conſil.119.lib.4.Alex.con ſil.62.nu.17. lib.4.& conſ.fin. nu.4.lib. 6. & conſ.46. nu.6. lib.1. & canoniſt. in c.conſtituta de in integr. reſtit. & quia hanc opinionem tenent non nulli DD. reprobata diſtinctione Baldi in d.l.1. vt teſtatur Puteus in dicta dec. 56. lib. 1. ſequitur Gomez. loco cit. ſecundum eum,& D. de Rot.deciſ. 841.per quam apparet, vota doctorum fuiſſe diuerſa, & non habuit clericus beneficium iſto
3 caſu ratione doli, quia doloſus † non gaudet iſto noſtro beneficio, Viral. deciſ.278. p.1. Io.Baptiſta Ferret.conſ. 144. Gom.d. cap.3. nu.6. & notaui ſupra fall. 1. poſt nu. 1. & q.1. fall. 2. Puteus deciſ.394.p.1. March.in tracta. de commiſſ.p.2.c.8.nu.57.in fine,& n.69. Alciat.in c.cum non ab homine nu. 76. de iud. Io.Segur.de Auil. in direct. iudic.eccleſiaſt.p.2. c.13. n.21. Foll. ſuper conſtit.Regn.in d.tit.de epiſc.& cler.c. ſi quis epiſcopus n.13.Graſſ.d.effect.7. n.32.

meræ ſol.25.ſequitur Sigiſm.Scäch.de iud.cauſ.ciuil.crimin.& hæret.c.46.nu. 18.verſ.niſi tamen forſan,vbi reſtat qđ ita practicaĩ, Farin.de carcerib.& carcerat. q.27. nu.70. vbi dicit,ꝙ quando adeſt obligatio in forma Cameræ nullo modo recedas ab opinione Gomes.
2 & quod ita communiter practicaſ quod clerici obligati in forma cameræ poſsũt capi,& carcerari ſequitur Monald.cõſ. 124.poſt n.5.Io.Aloyſ.Ric.d.praxi Ar-
3 chiep.loco cit. ratio eſt quia † obligatio Cameralis habet vim ſententiæ,probat Cephal.conſ.439.n.16.vol.3. Burg. de laudim.p.3. inſpect.19. nu.44. & adeſt
4 clauſula † quod poſſit capi carcerari,& detineri,& ideo poteſt perſonaliter capi,& carcerari ſecundum doctores ſuperius notatos, quos ſequiſ Intrigl. ſing.
5 78.lib.1.poſt n.3.vbi dicit, † quòd clericus obligatus in forma Cameræ põt per iudicem competẽtem etiam abſens nec aliter citatus excommunicari vſq; ad integram debiti ſatisfactionem, & Burg.d.inſpect.19.n.4.vbi dicit in ſubſidium aliorum debet deueniri ad excõmunicationem clerici debitoris,ſcilicet quando non põt perſonaliter capi,& n. 34.&35.ratio eſt ibi ſupradicta, quia vim ſententiæ obtinet poſt n.39.& 40.
9 quia obligatio † in forma Cameræ eſt tantæ efficatiæ quod tollit omnia legũ auxilia,& hodie cõtra obligatos in forma Cameræ ſolus Auditor procedit, & ſtatim poteſt excõmunicari veniẽte die obligationis dicit Marc.Anto.Genu.d. c.3.in prax.Archiep. de oblig. in form. Camer.ergo ſi ſtatim fit executio nullo beneficio præſuppoſito,non gaudet iſto
7 noſtro beneficio, immò poteſt conueniri Vbiq; locorum Doctores in l.ſi cõuenerit ff.de iuriſd.omn.iud. Galleſ.in tracta.obligat.form.Camer.p.2.c.1.Surd. conſ.280.n.2.lib.2.Amat.dec.81.nu.2. Graſſ.de except. exceptio.18.n.4. & ſic non gaudet iſto noſtro beneficio, & ita pronuntiatum fuiſſe Romæ refert Gomez.loco cit. Maſſ.de Cameral. oblig. in 3.p.q.4.6.&7. licet contrarium teneat Graſſ.de effect.7.n.12. in fine, vbi dicit communem, & magis veram opinionem allegat ſacrum Conſil. Tridẽt. ſeſſ.25.de reform.c.3.Brun.à Sol.in cõpend. reſolut. propoſit. iur. verb. clericus licet debitor Burg.d.inſpect.19. n. 4.& 5.Zanch.in tract.de priuileg. eccl. priuileg.114.n.11.Monald. conſ.28. n. 5.lib.2.& d.conſ.124.n.4.lib.1.Couar. lib.2.variar.reſolut.c.1.n.9. Io. Segur. de Auil.in direct. iud. eccleſ.p.2.c.13. n.17.Gaſpar Beat.de inop.debit.c. 17. num.9. tamen reiecta opinione dicti de Graſſo loco cit. ex quo doctores per eũ citati non faciunt ad caſum noſtrum. Prima enim opinio eſt magis communis,& in practica eſt magis recepta, & reſpondetur eius opinioni, primo quia Sacrum Conſilium non prohibet clericum pro cauſa ciuili excommunicari,vt patet ex lectura d.c.Tridentini,& dicit Burg.d.inſpect.19.n.40.&41. vbi dicit, ob quod dictum Conſilium Tridentinum ſtatuerit ob cauſam ciuilem eſſe licitam excommunicationẽ per Menoc. de arbit.iud.caſ.416.n.54.cent.5. Secũdo quia Burg. rotum contrarium tenet immò ibi ſub n.36.dicit,quamuis ab hac ſententia perperam recedat Couarr.in lib.2.variar.reſol.c.1.n.9.& ſic dicit,ꝙ malè tenet Couarru.ergo reſtat vera,& magis recepta opinio Gom.& aliorum
8 vt ſupra notaui. & licet † clericus non poſſit carcerari pro debito ciuili,vt ſup. nor.& eadẽ in q.n.33.tamẽ ſi eſt condẽtus ad ſoluendum, & poteſt ſatisfacere ſi recuſat poterit carcerari, dicit Marc. Ant.Gen.d.c.3.n.20.per Abb.in c.1.de depoſit.& dicit quòd iſta practica eſt recepta contra clericos valentes ſoluere recuſantes,vel poſtquam peruenerit ad pinguiorem fortunã habito noſtro priuilegio,March.in d.tracta. de commiſſ. p.2.c.8.n.55.allegat Rot.Rom.dec.31. n.5.in fi.in tit.de reſt.ſpol.ſequiĩ Graſſ. d.effe.7.n.55.& notaui in proœm.quid
9 aũt ſi clericus debitum negat,† an gaudeat iſto beneficio? dic quod non, quia ad hoc vt gaudeat debet debitum confiteri,Puteus dec.331.Alciat.in d.c.cum ab homine n.76.de iud. Io. Guttier. in tract.de debit. iurat. p.1. c.17. nu.2. Ferret.conſ.144.n.12. March.in d.tracta.de commiſ.p.2. c.8.n.12.& 59.Ceſſ. Bargal.in tract.de dol.lib.6.reg.20.nu.

14.& lib.4.c.14. n.16. Graſſ. d.effect.7. nu.43. Io.Aloyſ.Ric.d. praxi Archiep. dec.286.n.1.per dec. Rot.Roma.84. n. 1.p.3. Puteus dec.321. p.2. niſi debitũ poſtea agnoſcat ante ſententiam, vt de ciſum refert Afflict.dec.379. Viſill.dec.
10 296.& notaui in q.1.fall.6.& nota† qđ ſi clericus adminiſtraſſet bona aliena, vt quia tutor vel curator fuiſſet, & malã rationem rediſſet de adminiſtratis, tali caſu poterit carcerari pro debito, Anchar.in c.1. n.6. de depoſit. latè Ferret. conſ.144.n.1. & 59. lib.1. licet contrarium tenuerit Caualc. in tract.de tutor. & curat.n.322. Graſſ.d.effect.7. nu.53.
11 Quod etiam procedit† quando clericus eſt excommunicatus, quia poteſt carcerari pro debito, March.in tract. de com miſſ.lib.2.c.8. n.45. & 49. Graſſ.d.effe. 7.n.54. ſed Io.Aloyſ.Ric.in prax.Archi epiſ.dec.291.poſt n.2.verſ.cęterum pręfatis minimè obſtantibus, dicit quod clericus excommunicatus gaudet beneficio deducto nè egeat, & quod ita iudi cauit, ratio eſt per eum, quia beneficiũ, c. Odoardus non dicit̃ ſubſe continere actionem, ſed potius exceptionem, quia contra petentem, quod ſibi debetur ſolet opponi exceptio dicti c. ſed excommunicatus poteſt eſſe ĩ iudicio vti reus tex.in c.intelleximus, vbi DD. de iudi. eo magis quia excõmunicatus gaudet priuilegio fori, & Canonis. Frãc.Marc. dec.418.p.2. Inno. in c.ſi vero nu.3. de ſent.excomm.Panor.in c. contingit cir. ſi.eod. Decian.in tract.crim.lib.6. c.7. n.20.& dicit com.opin. Duenas Regul. 99.ampl.8. Villalob.in ſua collect.com. opin.litt.C. n.81.Clar.in §.ſi.q.27.& ēt
12 infertur quod † ſi clericus eſt depoſitarius, vt quia penes ſe fuerunt pecuniæ depoſitatæ tali caſu tanquã debitor nõ poteſt opponere de tali noſtro beneficio, Matheſil.ſing.61.nu.1. Io.Segur. de Auil.in conſtit. Reg.in d.tit.de epiſ. & cler. c.ſi quis clericus n.13. Graſſ.d. effe.7.n.38.& idem † procedit in cleri-
13 co degradato, qui falſificauit literas Romani Pontificis, quia tali caſu carcerari poteſt pro ciuili debito, ratio eſt quia amittit oĩa priuilegia clericorum c.falſariorum de crim. falſ. Gaſpar Beat. in tract.de inop.debitor.c.17. n.16. Graſſ. d.effect.7.n.59. idem in clerico hærede non confecto inuentario, qui vti non poſt c. Odoardus Tomas Triuiſan.dec. 8.p.1. Io.Aloyſ. Ric.poſt deciſ.296. in notabil.c.Odoardus n.3. Quod etiam
14 habet† locum in clericis coniugatis, qa clericus coniugatus ad effectum obtinendi beneficium c. Odoardus æquiparaĩ puro laico, Io. Aloyſ. Ric.dec. 293. n.4.Natt.conſ.356. Balcutin. conſ.90. Ceſa lus conſ.22. nu.1. Coſta de remed. ſubſid.c.29. ibi alleg. quia non habent oĩa priuilegia clericorum, pręter priuilegia fori, & canonis, c.ſi quis ſuadente diabolo, & c. Ioannes de cler.coniug. c.1.de cler.coniug.in 6.Natt.conſ.319. n.6.& conſ.571.n.13.Io. Iacob. Maſull. in additt.ad Capic.dec.161.n.9. Graſſ. d.effect.7.nn.51. Io.Aloyſ.Ric. loco cit. in prin.Clar.quæſt.36.num.7.cum ſeq. ratio eſt ibi, quia propter coniugium non perditur priuilegium, dummodo cum vnica tantum, eaque virgine matrimonium contraxerint, & habitum clericalem, tonſuramque deferant, vt d.c.vnico de cler. coniug. & refert eſſe magis comm.opin. per Didac. pract.q. 31.poſt num.7. verſ.prima igitur.Carauit.Rit.66. Cappell.Tholoſ. dec. 64. & dec.377.Graſſ.dec.10. Franc.dec.417. Farinaz.de inquiſitione q.8. n.9. quicquid dixerit Felyn.in c.Eccleſiæ S.Mariæ nu.103.verſ. ſunt autem de conſtit. Secus ſi clericus coniugatus à negotiationibus, & armis non ſe abſtinet, qui a non gaudet priuilegio fori, Clar. d.q. 36.n.10. vbi dicit comm.opin.per Bertrand.conſ.13.n.5. lib.8.& ita tenet Inno.in c. fin. de vita, & honeſt.cler.Alex. de Neuo conſ.68. n.4.not. fall.3.

SVMMARIVM.

1 *Bonis cedens ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit gaudet beneficio deducto ne egeat.*

2 *Bonis cedens in ſolidum conueniri poteſt à creditoribus quorũ timore nõ ceſſit.*

Cedens bonis quibus indiget, vt poſſit poſt ceſſionem conueniri.

3 *In exigendo aliquem in quantum facere po-*

poteſt inſpicitur quantum ex fructibus patrimonij extrahi poteſt, vt viuere poſſit, & non proprietas, & n.6.

4 *Alimentis quotidianis non eſt fraudandus aliquis.*

5 *Bonis cedens vltra illud quod alimentorum nomine ſatis eſt in quantum facere poteſt deducto nè egeat condemnatur.*

6 *Fructus poſt ceſſionem bonorum ex re acquiſita conſiderandi ſunt, & non venditio rei.*

7 *Cedens bonis non cogitur vẽdere domum magni valoris, & parui reditus poſt ceſſionem acquiſitam.*

8 *Alimenta quæ debentur miſerationis cauſa non debentur ſecundum dignitatem ſed ſecundum neceſſitatem viuendi.*

9 *Beneficium deducto ne egeat conceditur miſerationis cauſa cui bonis ceſſit.*

10 *Alienum retineri poteſt ex neceſſitate viuendi ad vitam conſeruandam, & non ad honorem ſecundum dignitatem.*

Bonis cedens retinet alimenta pro ſe eiuſque familia.

11 *Bonis cedens tenetur ſatiſdare de ſoluendo ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit, ſi poteſt.*

12 *Dilatio miſerationis cauſa conceſſa tenetur ſatiſdare.*

Iuratoria cautio admittitur in dilatione miſerationis cauſa conceſſa ſi ſatiſdare non poteſt.

Debitor pauper fideiuſſores inuenire non poteſt.

13 *Bonis cedere volentes admittuntur parte citata.*

14 *Fideiuſſor debitoris ex delicto poteſt bonis cedere.*

15 *Bonis cedens tenetur omnia bona deſignare creditoribus.*

16 *Bonis cedens tenetur iurare de ſoluendo cum ad pinguiorem fortunam peruenerit.*

Bonis cedens tenetur probare infortunia.

17 *Fideiuſſores in ſolidum obligati non iuuantur per ceſſionem bonorũ principalis debitoris.*

18 *Beneficium ceſſionis bonorum per pactum renuntiari non poteſt.*

19 *Beneficium ceſſionis bonorum etiam cum iuramento renuntiari non poteſt.*

20 *Renuntiatio ceſſionis bonorum præſumitur ſimulata, & in fraudẽ interpoſita.*

Beneficium conceſſum miſerationis cauſa non poteſt renuntiari.

21 *Ceſſio bonorum poteſt cum iuramento renuntiari niſi eſſet notoria debitoris mendicitas.*

22 *Iuramentum obligat præcisè ad factum.*

23 *Diſpoſitio Auth. hoc niſi, habet locum in actu iurato.*

24 *Renuntians bonorum ceſſioni cum iuramento, vt ad eam admittatur indiget abſolutione iuramenti. contra n.31.*

25 *Iuramentum quando non eſt contra bonos mores eſt obligatorium.*

26 *Renuntiatio beneficij ceſſionis bonorum inducit ſeruitutem.*

27 *Renuntiatio ceſſionis bonorum ad effectũ carceris non tenet.*

Non intereſt creditoris debitorem in carcere mori.

28 *Carcer non debet eſſe in pœnam, ſed ad cuſtodiam.*

29 *Renuntiatio ceſſionis bonorum ad effectũ quod licet cedat bonis in ſolidum teneatur deducto ne egeat valet.*

30 *Victus non poteſt laborantibus ſubtrahi ſecundum neceſſitatem.*

31 *Iuramentum non obſtat aduerſus ceſſionem bonorum, & non indiget abſolutione.*

32 *Cedens bonis cum vituperio liberatur ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit.*

33 *Luens in corpore ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit in ære ſoluere non tenetur. & n.37.*

34 *Luitio corporalis cedit loco ſolutionis.*

35 *Luitio corporalis cedit loco ſolutionis ſi debitum deſcendit ex delicto.*

36 *Pœna corporalis non liberat in euentu pinguioris fortunæ quando pęna pecuniaria eſt remiſſa cauſa paupertatis.*

37 *Luitio corporalis in locum ſolutionis liberat à ciuili pœna ſi ſoluendo non puniretur.*

38 *Luitio corporalis non liberat à pœna ciuili ſi concurrit pœna corporalis, & pecuniaria.*

39 *Cedens bonis cum vituperio tenetur iurare de ſoluendo ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit deducto ne egeat.*

40 *Ciues Panormitani debitores ſi per annũ*

Mm *ſtete-*

ſteterint in carceribus gaudent beneficio, & à carceribus liberantur.

41 *Ciues Panormitani poſt annum excarcerati gaudent de poſtea acquiſitis deducto ne egeat.*

42 *Ciues Meſſanenſes debitores ſi per 40. & quinque dies ſteterint carcerati, & nõ ſunt ſoluendi præſtita iuratoria cautione creditori fideliter ſoluere de poſtea acquiſitis deducto ne egeant excarcerentur.*

43 *Conſuetudo Italiæ eſt ſeruanda vbi non adeſt ſtatutum quod volens cedere bonis debet cum vituperio.*

44 *Principes ſint cauti ad conceſſionem bonorum ceſſionis.*

45 *Debitores ad ceſſionem bonorum non admittuntur niſi probatis infortunijs de iure Regni cum iuramento de ſoluendo eum ad pinguiorem fortunam peruenerint deducto ne egeant.*

L. Is qui bonis ceſsit ſi quod poſtea acquiſierit in quantum facere poteſt conuenitur Sabinus, & Caſſius putabant eum, qui bonis ceſſit ne quidem ab alijs quibus debet poſſe inquietari.

QVÆSTIO XI.

1 INfertur etiam quod † ſi is,
qui bonis ceſſit ad pinguio
rem fortunã peruenerit cõ-
uenitur in id qund facere
poteſt deducto ne egeat, l.is qui bonis,
la ſecunda, ff. de ceſſ.bono.l.ſunr qui &
ibi gl.ff.de re iud.tex.& ibi Zaſ.in §.cõ
penſationes verſ.ſi.& ibi Ang. Aret. de
actio. Io.Oinotom.in §. ſoluit nu.7. de
ſociet.& d.verſ.ſi.n.1.& 3.de action.Faber in §.ſunt præterea eod. tit.l.qui bo
nis vbi Matth.de Matheſil.n.3. de ceſſ.
bono.& in l.3.de bon.autorir. iud.poſſ.
ſumm.Orland.in tit.de renunt. §. beneficio in gl.col.4.in fin. Surd.de aliment.
p.1.q.78.poſt n.24. 25. Didac.Couarr.
var.reſol.lib.2.c.1.nu.6.Cordub.in l. ſi
quis à liberis §. ſolent nu. 39. ff. de lib.
agnoſc.Pet. Ruiz. dec.4.n.229. Io.Coraſ.in §.cum eo quoque nu.1. de action.
Intrigl.de caſib.conſcient.caſ.35.n.105
Menoch.conſ.373.lib.4.& de arbi.iud.
caſ.183.ſub n. 20.& 21. Marc.dec. Delfin.213.n.2.p.1.Scipio Rendin. in tracta.promptuar.recept. ſenrentiar.tit.14
n.1.de ceſſ.bono.Io. Alyſ.de Sept. in c.
190. verſ. ibi deducto ſuper ritu huius
Regn. Sicil.fol.75.Mut.ſuper conſuetu
dine Senat.Panorm.c.57.n.20.& 21.&
ibi dicit communem opinionem Cano
nicarum,& legiſtarum, & ſuper pragm.
Regn.Siciliæ de ceſſ.bono.prag.3.poſt
nu.26.Tom.1.fol.29.Io.Bapt.Marcheſ.
in prax. commiſſ. & reſcriptor. vtriuſq;
ſignat.lib.3. de ceſſ.bon.c.2.§.1.nu.60.
fol.285. Triuiſ.dec.8.nu.9.lib.1. Tuſc.
Card.lir.C. concl.217.n.4.Muſcatell.d.
app. p.3. gl.detinebitur.n.87. Cancer.
in 2.reſol.c.8. d.ceſſ.bono.num.21.22.
Giurb.dec.41.n.19.& 20. Ant.Monac.
de execut.inueſtib.c.3.n.26.& c.12.n.
79.quoniã inhumanum eſſe quod de po
ſtea acquiſitis in ſolidũ condemnetᷣ gl.
& tex.in d. §. cum eo quoque l.in condemnatione de reg.iur. Bart.in d.l.1.&
2.C.qui bon.ceder.poſſ. Guid.Pap.deciſ.211.n.2.Brun.de ceſſ.bon.q.31.princip.n.1.Azo in ſumm.de ceſſ.bon.Roffred.in tract.de libellor.rubr.de off. iudi.quo curat.dat.bon.col. 1. in fin. verſ.
eſt,& aliud, Petr. Bell. Alben. de ſaluis
conduct.tit.vnico in tract.de re militar.
p.9.n.45.Gom.de Ameſcua in tract.de
poteſt.in ſe ipſum q.24.n.10. lib.2. nec
in ſolidum † conueniri põt etiam ab il-
2 lis creditoribus, quorũ timore non ceſ-
ſit d.l.is qui bonis,& ibi Ang.& l.3.eo.
tit.l.ex cõtractu C.de bon.autorit.iud.
poſſ.& vt poſt ceſſionem conueniatᷣ non
ſufficit quod aliquid modicum acqui-
ſierit, ſed ſi mulrum & pretioſum acqui
ſiuit, & non quantitas, ſed qualitas in-
3 ſpicitur, quia † in exigendum aliquem
in quantum facere poſſit, inſpicitᷣ quan-
tum ex fructibus patrimonij extrahi po
teſt, vt poſſit viuere de his non vero in-
ſpicitᷣ proprietas rerum, ſeu quantũ ex
vendirione rerum redigeretᷣ, dicit Lop.
in l.is in gl.6.in fi. p.5.Regni Caſtill.&

notaui in procem.p.1. verſ. nec ẽt pactũ quod bona vendantur, & ideo ſi menſtruum, vel annum relictum eſt nomine alimentotum cui bonis ceſſit, non poterit cõueniri à creditoribus, nec eius bo-
4 na itetatò venundati: non † enim fraudandus eſt alimentis quotidianis gl. in c. Odoardus verb. ad pinguiorem, de ſolutio. Brun. à Sol. in compẽd. reſol. f. 10. ſi vero aliquid ſuperuenerit vltra illud
5 † quod alimentorum noĩe ſatis eſt in quantum facere põt deducto ne egeat condemnatur gl. in l. 3. de ceſſ. bon. l. cũ ea filij, C. eod. & ſic de poſtea † acquiſitis per eum qui bonis ceſſit cõſideratur quantum ex patrimonij fructibus põt
6 redigi, & non quantum ex venditione rerum haberetur, vt per doctores quos ſup. notaui, & Bart. in d. l. qui bonis, & Ang. in l. diuus, ff. de petit. hęred. & in l. 1. C. de legib. & in Auth. contra rogati, C. ad Trebell. l. ſi fundũ per fideicõmiſſum, & ibi gl. in verb. redituum vbi notat ẽt Bar. de leg. 1. Bald. in l. nominatos C. de fideicom. Saly. in l. ſi quis ad declinandam C. de epiſ. & cler. l. 3. vbi pu pill. educ. & morar. deb. Boer. deciſ. 17. poſt n. 7. verſ. nã debitor, vbi dicit quod debitor, qui bonis ceſſit non tenetur vẽdere caſtrum, nec dare illius æſtimationem de bonis poſtea àcquiſitis in quibus habet iſtud noſtrum beneficiũ, ſed ſolum æſtimationem, & quãtitatẽ, & rationem fructuũ, & redituum habendã, Ang. Imol. & Alex. in l. Imperator in 4. notab. ff. ad Trebell. Menoch. de arbitr. iud. caſ. 183. n. 24. Burſat. conſ. 184. nu. 17. nec cogitur ad inſtantiam credito-
7 rũ vẽdere turrem, vel domũ magni valoris, & parui reditus poſt ceſſionẽ àcquiſitã, & de ea ſatisfacere creditoribus, niſi pro modo fructuũ, & redditus, Vinc. Caroc. ĩ tract. de oblat. p. 2. q. 3. Rolãd. cõſ. 22. n. 2. lib. 1. Menoch. cõſ. 62. n. 6. lib. j. Crauet. cõſ. 199. n. 11. & hęc eſt cõis teſtatur Ioſeph. Ludo. cõcl. 1. verſ. pro q̃bus: q̃cq̃ d in contrariũ ſcripſerit, Natt. cõſ. 48. n. 7. & de hoc latius notaui in pcem. verſ. nec ẽt pactũ ad quæ me remitto, ſm diſtinctionẽ Bal. ibi poſitã, & de poſtea acquiſitis habẽda eſt ratio quali
8 tatis magis ſtrictè, nã † alimẽta quæ debẽtur miſerationis cauſa, nõ debẽtur ſm dignitatẽ, ſed ſm neceſſitatẽ viuẽdi, vt voluerũt Iac. de Aten. & Bal. ĩ l. ſi maritus, in fi. ff. ſol. matt. Palat. Ruuĩ repet. c. p veſtras, §. 65. n. 52. verſ. ob quorũ col. 3. fol. mihi 69. Beat. c. 17. poſt nu. 73. de
9 inope debit. cũ aũt concedatur iſtud beneficiũ miſerationis cauſa cui bonis ceſſit, & ex neceſſitate viuẽdi, quæ neceſſitas viuẽdi ſit cauſa pp quã cedẽs bonis de poſtea acq̃ſitis põt retinere ne egeat Menoch. d. caſ. 183. n. 21. lib. 2. de arbit. iud. vbi dicit, deducit ergo iſte debitor ad pinguiorẽ fortunã peruẽtus cõgrua ſuæ perſonæ cõditioni alimẽta, p d. l. 4.
10 ff. de ceſſ. bon. & † ſic ratione alimẽtorũ licet retinere alienũ ad vitã cõſeruãdã nõ aũt ad honorẽ ſm eius dignitatẽ, put in marito, patre, & alijs, quos ſuis locis notaui, ſunt tñ relinquenda alimẽta pro ſe eiuſq; familia, Surd. de alim. tir. 4. q. 24. n. 9. & infra in verſ. quod beneficiũ, n. 18. circa med. Bald. in l. i. poſt n. 9. qui bon. ced. poſſ. & cõſiderata ſuæ perſonę cõditione, dicit Brun. à Sol. in d. cõ
11 pend. reſol. fol. 10. & bonis cedẽs † tenẽ ſatiſdare de ſoluẽdo cũ ad pinguiorẽ fortunã peruenerit, dicit Bald. in l. 2. C. qđ cũ eo, & canoniſtę ĩ d. c. Odoardus. hoc eſt veiũ ſi põt fideiuſſionẽ dare, Cy. ĩ d. l. 1. col. 1. q. 5. & ibi Saly. col. pen. verſ. quęro decimo, C. qui bon. ced. poſſ. allegat l. 2. §. & ſi dubitetur, ff. de iud. Brun. de ceſſ. bon. q. 7. princ. n. 1. 5. 6. & 7. vbi
12 refert qđ qñ cauſa † miſerationis cõcedi tur dilatio ad ſoluẽdũ debitoribus ſatiſdare tenenẽ, hoc eſt qñ poſſunt, alias iuratoria cautio ſufficit, q a ſi hoc beneficiũ cõceditur ob paupertatẽ quomodo debitor fideiuſſores inueniri põt dicit ẽt Io. Aloy. Ric. ĩ prax. Archiep. poſt dec. 296. in notabil. c. Odoardus nu. 5. & eſt ſm diſpoſitionẽ ſtatuti huius Reg. Sicil. Regis Alfonſ. c. Rit. M. R. C. c. 190. mihi fol. 164. Io. Aloy. de Sept. in d. c. 190 f. 75. verſ. ibi tenẽ, vbi ẽt volẽtes cedere
13 bonis admittũtur parte citata, & Mut. ſup conſuet. Senat. Pan. c. 57. nu. 24. ita qđ debitũ nõ deſcẽdat ex delicto, Dec. in l. ſi q̃s id quod n. 21. ff. de iuriſd. omn. iud. Boer. dec. 349. poſt n. 8. verſ. qđ ſecus vř Ant. Lanc. ſuper Rit. M. R. C. hu-

ius Regni Siciliæ d.c.190. f.21.& ibi Simon viuac.f.133.& in eod.c.Pet.Riz.f. 318.&Mut.loco pdicto n.10. Cum.c.90 Rit.190.Nepit.in conſuet.Catin.tit.27 cõſuet.vnic.in tit.quemadmod.à debit. inquiri nu.3.fol.232. Giurb.d. dec.41.
14 poſt n. 1. & 2. bene † verum quod fideiuſſor debitoris ex delicto poteſt bonis cedere,vt ibi Mut. poſt n. 10. per Vinc. de Franch.dec.507. ſi bona occultauerint,vt Mut.d.c.57. nu.15. quia omnia
15 bona † deſignare debent creditoribus Paul.Caſtr. in d.l.1. n.3. & teneñ indicare bona vnde reperiant̃,alias amittũt beneficium, Fabius de Ann. conſ.126. n.15.lib.5.Natt. conſ.361. Rebuff.cõſ. 184.Bal.in d.l. 1.n.2.Suarez in theſaur. recept. ſentent.lit.C.n.44.Brun.de ceſſ. bon.q.5.prin.Zaſ. in d.§.compenſationes verſ.fin. de action. Roland. conſ.7. nu.6. vel niſi fuerint obligati ad opera perſonalia, Vinc.de Percoll.in d.c.190. fol. 187. & notabo infra fall. 7. Giurb. d.dec.41 .n.19.Afflict.dec.296. in fi. & 379. Cancer.d.c.8.n.15.& i6.d.ceſſ.bo. Muſcatell.d.gl.detinebitur n.82.Trentacinq. reſol.27.n.9.&10.vol.1.var.lib.
16 3.tit.de reſolu. & ſic teneñ iurare † de ſoluendo deducto ne egeant cũ ad pinguiorem fortunam peruenerint, Scip. Rendin.in d.tract. prompt. recept. ſentent.tit.14.n.3.& dicit d.c.Rit.190. probatis prius infortunius Muta in d.c.57. n.20.& 21.ſecundum diſpoſitionem c. Reg.Carol.c.65.huius Regni mihi fol. 421.& doct̃ quos ſupra not. & Simeon
17 viuacit.d.c.190.in fi.vbi† per talem bonorum ceſſionem non iuuanẽ inſolidum obligati,nec fideiuſſores,idem Mut. ſuper pragm.Regni Siciliæ de ceſſ. bono.
18 pragm.3.n.29. f.29. tom.1. quod † beneficium ceſſionis bonorũ per pactũ renuntiari non poteſt, Theſſaur. Pedam. dec.36.poſt nu.2.per Bart.in d.l.alia §. eleganter n.14.& 15.ff.ſolu.matr.& ibi Imol.ibiq; & Cuman.vbi hanc opinionem cõem dicit Vinc. Carroc.in d.tracta.de oblat.p.2.q.2.n.67.Auth. hoc niſi de ſolutio.poſt multos ibi relatos Cy. & Iaſ.in d.l.1.C.qui bon.ced.poſſ.Alex. in d.§.eleganter Neuiz.cõſ.59.n.6.vbi plures cumulat Franc.Becc.cõſ.10. n.6.

Ioſeph Ludou.dec.64.n.13.p.2. Rot.in antiq.dec.566.col.3.vbi dicit eſſe cõem & magis cõem Alciat.in c.cum contingat n. 72. de iureiur. magis cõem & dicit Couar. var.reſol.lib.2.c.1.nu.7. Io. Faber Ang.& Iaſ.in d.§.fi.de action.Bero.q.famil.133.Rip.in l. obligatione n. 29.de pignorib.dec.Tholoſ.61. cum ſatis adductis per Tiraq.in præfat.l.ſi vnquam n .137.C.de reuocand.donat.Vital.in tract.clauſ.an poſſit renuntiari beneficio ceſſionis bonorum n.1.magis cõmunem dicit Manoch.de arbitr. iud.d. caſ.183.n.18.lib.2.cent.2. ratio eſt quia contra hominis libertatem, & humanitatem,& ſic contra bonos mores,Guid. Pap.dec.211.n.1. Beat. de inope debit. c.1.n.41.Carol.Graſſ.d. except.17. n.9. vbi diffuſe tractat, & non obſtant contrariũ tenentes, & præciſè,Iac.de Arez. Ang.& Roman.in d. §. eleganter,& ibi Alex.poſt n.11. vbi reſpondet ad cõtraria Abb.conſ.42.in prin. lib.2. Fely. in c.ex reſcripto n.9.de iureiur.Lauderch. conſ.30.n.12.quia etiam cum iuramẽto
19 renuntiatio beneficij bonorum ceſſionis nõ valet,Theſſ.Pedam.dec.36. poſt n.4.verſ.videt̃ ſatis rationi,Menoch.d. conſ.183.n.18.in fi. Giurd. d.dec.41. n. 3. Cy. Bart.Ang.& Imol. in d.§.eleganter, ratio eſt quia contra bonos mores, quo caſu iuramentum non eſt obligatorium,& hæc eſt magis communis,vt ibi per Rot.d.dec.566.Cappell. Tholoſ.d. dec.61.Ludou.d.dec.64.n.21.quam ſequit Theſſ.loco cit.Saly.d.l.1.Vinc.Manell.ſuper cõſuetud. Barenſ.tit. de ceſſ. bon.n.19. Brun.à Sol.q.4. nu.13. & 14. Cumi.ſuper d. c.Rit.95.n.3. & 4.Alex. conſ.37.n.6.vol.2.Tiraq.in præfat.d.l. ſi vnquam n. 137.vbi dixit hanc opinionem eſſe ęquiorem & humaniorẽ,Abb. Sicul. ĩ c.lator nu.2.de pignorib.& hęc eſt vera & magis cõis opinio,tã Canoniſtarũ,q̃ Legiſtarũ refert Fulg.ĩ d.§. eleganter vbi dicit pluries fuiſſe iudicatũ,Alber. ĩ rub. C.de ceſſ.bo.Gail.de pac.public.lib.2.q.10.n.12.Graſſ.de excep. d. except.17.n.10.Aloy.de Sept.d.c.190. Mut.d. c.57. n.8. vbi dicit,q; ita quotidie ſeruat̃, & ſup prag.Reg. Siciliæ de ceſſ. bon.prag.3.tit.17.to.1 fol.29.n.2,

Vinc.

Vinc.de Franch.in dec.8. n.8. Nepit.d. cõſuet.vnica,n.2.tit.27. ſecundũ prag. 1. huius Regni tit.17. ſub rubr. de ceſſ.
20 bon.fol.67.ratio eſt ibi,quia talis renũtiatio præſumptione iuris ſit ſimulata, & in fraudẽ interpoſita pręſumiť,Burg. de laudim.inſpect.11.n.2. vbi refert ẽt magis cõem opinionem,& Caroc.d.tractat.de oblat.q.10. nu.67.& 68. Pet.de Greg.ſuper Bull.q.6.priuil.8.in fi. poſt alios Couarr.d.lib.2.c.j.nu.7.var.reſol. Beat.de inop.debit.c.1. nu.41. magis ẽt cõem dicit,Trentacinq.de reſol. reſolu. 27.n.35.vol.1.Vercar.lib.3.de ſolut.Seraſin.de iuram.priuil.31.n.3.mag.cõem & veriorem probat Cancer.in d. 2.reſolut.c.8.n.46.&47.d.c.Rit.190. maximè quod iſto caſu beneficium eſt conceſſum miſerationis cauſa,vt ſup.n.9.& beneficium conceſſum miſerationis cauſa renuntiari non poteſt, dicit Io.Aloy. Ric.in d.prax.Archiep.dec.288.n.2.& licet Alex.in d.§.eleganter in additt.ad
21 Bart. lit. C. videať tenere quod põt cũ iuramento renunciare, quam opinionẽ refert tenere Rafael,& Imol.in d.c.cum contingat ſequiť Io.Aloyſ.de Sept.d.c. 109.fol.75.quem ẽt ſequiť Vinc.de Percoll. ibi, niſi eſſet notoria debitoris mẽdicitas,Feder.de Sen.conſ.60.Rot.dec. 15.& 20.Abb.d.cõſ.42. Marian.Soc. in c.ſi diligẽti de foro cõp.Prouinzal.in d.l.alia §.fi.de magis cõi opinione teſtatur Io.de Nigr. in repet.pragm. contra clericos.Clem.7.n.133. refert Mut.d.c.
22 57.poſt nu. 3. ratio eſt quia † iuramentũ obligat præcisè ad factum, ideſt ad adimplendum promiſſionem in contractu ſecundũ magis cõem opinionem quam multorũ autoritate fulgitã reliquerũt, Gabriel in tit.de iureiur.cõcl.8.n.1.Seraſin. de priuil. iuram. priuil. 74. refert & ſequiť Maur.Burg.de laudim.p.3.in ſpect.40.n.20.Caroc. in d.tit.de oblat. q.3.d.Auth.hoc niſi p.2.n.71. & 72.pulchre Gozzad. conſ. 82. vbi † diſpoſitio
23 d.Auth. hoc niſi,nõ hẽt locũ in acto iurato,Benuenut.Strac.de decoctorib. p. 3.n.44.Cepoll.conſ.195. lib.2.dec.Peruſ.64.vbi † monet quod petať abſolu-
24 tio iuramenti, ſuper quo eſt ẽt diſpẽſandũ,dicit D. Henrich. de Bocc. in auth. ſacramẽta C.ſi aduerſ. vendit.in ſua repetitio. in materia cauſ.fiſcal.circa medium,Brun.de ceſſ.bon.q.34. p.4. prin. Vinc.de Franch.dec.81.dicens non habere contradictionẽ ſtante iuramento, Pedam.dec.153.n.17.i nouiſſ. Ladrech. d.conſ.30. n.12. tamẽ procedit cum in-
25 fraſcripta diſtinctione,Bal.ex quo † iuribus prædictis iuramentũ non eſt contra bonos mores, nec contra hominis
26 libertatem, vt hic quia † pactum iſtud videť inducere quãdam ſeruituť, ſm Abb.in d.c. lator nu.2. tranſit ẽt diſtinguendo,Beltrand.cõſ.616.nu.4. vol.4. Rot.in nouiſſ.dec.2.ſub rub.de iureiur. Socy. cõſ.200. vol.2. Crauet. conſ.20. Gomes de Ameſc.in d.q.24. n.10. verſ. tamen fallit lib.2. vbi dicit, ꝙ iſto caſu debitor carcerandus, & ſi diu ſtetetit in carceribus,& appareret illum inopia laborare nulla ſpes eſſet de ſoluendo tamen excarcerať facta diſcuſſio bonorũ, & ſi ad pinguiorem fortunã peruenerit in ſolidum conueniri poterit,&Bald.d. l.1.poſt n.9. verſ.dicas quod aut quæriť
27 C.qui bon.ced.poſſ.ita diſtinguit,† aut quæritur ad effectum carceris,& non tenet renuntiatio,quia non inteteſt creditoris debitorẽ in carcerem mori,& quia
28 carcer † non debet eſſe pęna,ſed cuſtodia, aut quantum ad effectũ quod licet cedat bonis tamen inſolidum teneatur deducto ne egeat valet pactum quantũ ad iſtum effectũ, vnde quicquid debitor deinde lucrať, cogitur aſſignare cre-
29 ditoribus, ſaluo tamen neceſſario † victo,qui non põt laborantibus ſubtrahi, vt ſupra notaui non ſm qualitatẽ, ſed ſm neceſſitatẽ, vt ſup. Ant.Monac.d.c. 3. num. 28. de execut. in veſtib. Tuſc. litC.concl.218.n.7.Aret.in d.§.fi.de action.Guid.Pap.d.dec.211.verſ. ſi cum iuramento,vbi dicit quò verò ad alium effectum quod in bonis poſtea quæſitis non conueniať niſi in quantũ facere poteſt, tunc hoc caſu valet renuntiatio, Theſſ.Pedam.d.dec.36.poſt n.3.poſt n. 3.verſ.quidam diſtingũt, vbi dicit, hęc diſtinctio mihi nõ videtur contemnenda,Cuman.in d.§.elegantet Rot.d.dec. 566.in antiq.Brun.d.q.21.n. 13.Beat.d. q.1. n.45. quia licet ex parte creditoris ver-

vetsẽtur mali mores,tñ ex parte debito-
res nulli mali mores vertuntur per regu
lam,Bart.quam ponit in l.ſi quis pro eo
ff.de fideiuſſ.c.dcbitotes, extr. de iure-
iurand.Specul.in tit. de renuntiat. §.1.
verſ.idem eſt beneficium, Pet.Bell. Al-
benſ.de ſaluocond.d.titu.vnic.in tract.
de re milit.p.9.n.56. & 57. vbi licet be-
neficium ceſſionis bonorum renuntiari
non poſſit,tamẽ nocet renũtiatio, vt a-
mittat beneficium ſibi competẽs ne con
ueniatur vltra quam facere poſſit,tñ nõ
30 obſtante † dicto iuramẽto admittitur
ad ceſſionem bonorũ,& in hoc oẽs con-
cordant Sempron.Accius dec.75. poſt
n.13.ratio eſt ibi,quia Doctores in con
trarium loquuntur de rigore iuris,ſecus
de ęquitate,& ibi dicit magis cõem opi
nionem allegat Bellagamb. in rubr. de
ceſſ.bo.in tom.comm.opi.2.p.& ita fuit
deciſum refert Guid.Pap.d.dec.211. &
cõfirmata per parlamenrũ Delfin.abſq;
abſolutione iuramenti, & ibi addittio
dicit hoc fuit mirabile,lit.D. in prin.ſe-
quitur Muta d.c.57.poſt n.8. verſ. qui-
nimo, & ita ſeruarum fuit teſtatur Cu-
mia ſuper Rit. c.95. Vinc. de Franch.
dec.81.nu.80. hoc eſt quò ad euitandũ
carceres ſecũdum ſupradictam notatã
opinionem Bald.& aliorum: ſi vero ve-
nerit ad pinguiorem fortunã tenẽ de-
ducto ne egeat,vt ſupra notaui, niſi vi-
tuperoſa fieret ceſſio,vt quia remotis fa
miliaribus de culo percuſſit ſupra lapi-
dem,Guid.Pap.dec.343.n.1.&2.vbi di
31 cit cedens † bonis non liberatur quin
ſoluat ad pinguiorem fortunam euẽtus
niſi vituperoſa fieret ceſſio, Vrſill. ad
Affl.dec.379.n.5. per gl. ĩ c.ſicut dignũ
in §.4.quæ incipit hi quoq; ſuper verb.
ſi habent de homicid.in antiq. ibi (niſi
pro eo iã ſuſtinuiſſet pęnas corporales)
& ibi additio lit.B. Didac. Couar.d.c.
1. n.6. verſ. ſed ſi quis bonis ceſſit, licet
ibi non approbet hanc opinionem Bell.
in d.tract. de re milit. p.9. tit. de ſaluiſ-
conduct.n.47. Menoch.d.cõſ.183.n.22
& 23. in fi. iuxta ſtatutum Papiẽſe Cor-
nel.Benincaſ.d.q.8.ſpecial.8. ĩ iudicijs
n.27.& 28.ſequitur Paris de Put.in tra-
32 cta.findic.verſ.licet dicatur p.2.vbi † di
cit,cedẽs bonis cum vituperio ſi poſtea
acquirat non tenetur ſoluere creditori-
bus, hanc partẽ ẽt ſequitur Brun. d.q.
3.princ. n.6.gl.in reg.peccatum de reg.
iur. in 6. quam ſequũtur Doctores ibi,
& præcisè Fel.& Filip.Frãc.ſequiĩ Ant.
Monac. d.c.3. poſt n.26.de execu.in ve
33 ſtib. & ſic luẽs in corpore ſi ad pinguio-
rem fortunam peruenerit, in ære ſolue-
re nõ tenetur, Aluis de Albertis ſing.20
ſequitur Rom.ſing.24.n.2.&3.ratio eſt
ibi per Bal. in l. fi. ff. de in ius vocand.
34 vbi luitio † corporalis cedit loco ſolu-
tionis allegat l.quam dicit meliorẽ,quę
ſit in Mundo, l. ſed & ſi vnius, §. ſi ante
ff.de in iniur.& ibi Ang.& Alber.de Ro
ſat.c.ſi res 14.q.6.Cępoll.cautel.3.Me-
noc.d.conſ.183.n.22.& 23.Brun.à Sol.
in cõpend.reſolut.præpoſit.iur.in verb.
cedens bonis, Vrſill.ad Affl.dec.39.nu.
5.Boer.dec.349.ſub n.4.Alex.in l.illici
tas §.fi.quã ibi gl.Bar.Ang.& Doctores
faciunt ſingularẽ, de offi. Præſid. Iaſ.in
d.§.penales n.46.inſt.de actio. Aufrer.
in addit.ad Cappel.Thol.d.q.61.lit.L.
Carpan.ſuper conſtit.Mediol.d.c.408.
n.140.lib.1.Anibal.Monter.in ſcopul.
ſeu commẽtar.ſtatut.Bonon.lib.2.intit.
de præcept.faciẽd. confeſſ. vel conuict.
in glo.in verb. non liberatur verſ. ſi aũt
fol.mihi 261. Graſſ.d. except.17. nu.6.
Giurb.d.dec.41.n.21. Coſt. ſubſid.re-
med. 27.n.3.Ceuall.com.contr. com.q.
729.num.12. Tuſc.d. concl.217. in fin.
ſed Boer. d. dec.349. poſt num. 8. dicit
quod ratio Bald.in d.l. fi. per quam oẽs
35 ſe mouent,hẽt locum qñ † pęna,ſeu de-
bitum deſcendit,ex delicto,& nõ ex de-
bito,& ex ſimplici contractu, ſm Fely.
in c.ad liberandum de iud. ſequiĩ Dec.
in l.ſi quis id quod n.26. in fi. de iuriſd.
omn.iudi.& ibi Iaſ.nu.29. Paul.Caſtr.
n. 9. & Ang. ibi dicit quod non valens
ſoluere pęnam indictam ad vindictã pu
blicam,luit in corpus,& poſtquã luit li-
beratur, hoc eſt qñ pęna ſuccedit loco
pecuniæ, & cum hac opinione tranſire
videtur, Couarr.loco cit. verſ. quod ni
fallor, & iſto caſu ſi poſtea efficitur ſol-
uendo amplius non tenetur, ſm Bald.
& Moder.in d.l. fin. Gomes in d. §. pę-
nales poſt n. 17. verſ. tamen aduerten-
36 dum eſt, niſi eſſet in pęna cuius remiſ-
ſio

Digitized by Google

ſio non ſit per viam ſubrogationis, ſed
tãtum principaliter cauſa paupertatis,
quia illa corporalis pęna non liberat in
euentum pinguioris fortunæ, vt ibi per
Bart. in l. 1. n. 14. ſi quis ius dicent. non
obtemper. ſequit̃ Bald. in c. & ſi clerici,
col. 6. extr. de iud. ideo diſtinguendum
eſt, ſ'm Gomeſium loco citato in fine,
37 ſcilicet, aut † ille qui corporaliter punit̃,
ideo punitur, quia non habet vnde ſol-
uat, quia alias ſi eſſet ſoluẽdo non puni
retur, & tali caſu per talem pęnam vi-
det̃ receſſum à pęna ciuili quam ſi per il
lam videat̃ nouatum, & in illam facta
trãslatio, & ita ꝓcedit, tex. in d. l. fi. Dec.
in d. l. ſi q̃s id qđ n. 26. in fi. Boer. d. dec.
349. poſt n. 8. col. 6. ĩ prin. verſ. volẽs qđ
ſi quis ꝑ Io. Fabrũ in §. cũ eo quoq;, col.
verſ. qđ ſi ex delicto, idẽ Io. de Plat. ibi,
& Bal. q. 2. Ang. Aret. col. 3. verſ. quæro
non tñ, & eos ſequitur Iaſ. col. 3. verſ. 4.
ſub p̃dicta regula de actio. ſ'm bãna Cu
rię Capitanialis huius Vrbis Panormi:
38 Aut vero ille, q̃ corporaliter punit̃, alias
ſi eſſet ſoluẽdo nihilominus puneret̃ cor
poraliter quia erat duplex pęna, & tunc
procedunt contraria, ſ'm Bart. in d. l. ſi-
cut eſt in iſto Regno ꝑ non nullas prag
maticas, nõnullas, nõ nullaq; banna, in
quibus adeſt pęna corpalis, & pecunia-
ria, & ita pluries iudicatũ fuit per M. R.
C. iuxta diſpoſitionem pragmaticę, vel
banni, & ego pluries iudicaui, ac con-
demnaui ad pęnam corporalem, & pe-
cuniarum, & in iſto fideliſſimo Regno ꝑ
ſtatutum eſt diſpoſitum antequam fuit
ceſſio ignominioſa cedens † tenetur iu-
39 rare de ſoluendo cum ad pinguiorẽ for
tunam peruenerit deducto ne egeat iux
ta diſpoſitionem d. c. Rit. M. R. C. c. 190.
vt ſupra per doct. notaui, & eſt ſ'm cau-
telam poſitam per Brun. d. q. 3. poſt n. 6.
& ſ'm ſtatutum Arimanſ. ſub rubrica de
debitorib. vbi cedens antequã ad ceſſio
nem bonorum admittatur coram offi-
cialibus, creditoribus ſatisfacere pro-
mittit ſi ad pinguiorem fortunã perue-
40 nerit. Sed † Panormitani ciues debito-
res poſtquam per annum in carceribus
detenti fuerint gaudẽt beneficio, quod
à carceribus liberantur, quo beneficio
gaudent contra creditores, etiam inſoli
obligati, & fideiuſſores, ſalua ſemper
creditoribus actione contra eius bona,
eorumq; fideiuſſores, & inſolidũ obliga
41 tos, & † in bonis poſtea acquiſitis ha-
bent iſtud beneficium ad inſtar eorum,
qui bonis ceſſerũt, ex quo dat̃ loco ceſ-
ſionis bonorum probatis prius infortu-
nijs, vt dicit Mut. in d. c. 57. idem ſuper
pragm. Regn. Siciliæ prag. 2. & 3. in tit.
17. Tom. 1. n. 29. de ceſſ. bon. per c. huius
Regni Regis Fiderici 10. & Regis Ca-
42 roli 65. & in Nob. Vrbe Meſſanæ adeſt
cõſuetudo ĩ tit. qual. cred. ſunt ad ſolut.
cogend. c. 40. verſ. debitor, vbi ſi debi-
tor ſteterit carceratus per quadraginta
& quinque dies ſi debitũ nõ eſt ſoluẽ-
do, & non habet ſtabilia, nec mobilia,
præſtito iuramẽto q̃cq̃d acquirere, vel
lucrari poterit deductis expenſis vitæ
neceſſarijs creditori ſuo ſoluet vſque
ad integram debiti ſolutionem, & à car
ceribus liberatur, ſecus ex fraude: ſed
43 vbi non adeſt ſtatutum ſpeciale ſeruan-
da eſt conſuetudo Italię, quod fiat igno
minioſa ceſſio, quæ conſuetudo eſt lau-
danda, ex quo hodie hominum malitia
in tãtum creuit, quoniã multi pecunias
mutuo accipiunt, qui ſatis bibunt, & pa
rum comedunt in ſuis negotijs vigilan-
tes, & poſtea cum ab eorum creditori-
bus requiruntur ipſi abſconſis bonis, q̃
ſibi ſuperſunt, vel maiori parte non ve-
recundantur bonorum ceſſionẽ facere
& bonis ſuis cedere, ideo ne faciliores
ad ceſſionis refugium promptiores eſ-
ſent, laudanda eſt tali ignominioſa ceſ-
ſio ſecundum conſuetudinem Italiæ ad
fraudes debitorũ reprimẽdas, ſ'm Brun.
d. q. 6. nu. 6. in fi. vt ſaltim timore hoc
à debitoribus habito, creditoribus ſa-
tisfiãt, Pedam. Theſſ. d. dec. 36. poſt n. 4.
44 vbi admonet; Principes, † vt ſint cauti
circa conceſſionem literarũ ceſſionis bo
norum: ex quo hodie debitores vadunt
ad dandum nates ſupra lapidem tãquã
ſi irent ad nuptias, & ideo optimè fuit
diſpoſitum per Regem Fidericum d. c.
10. huius Regni, & d. c. 65. Regis Caro
45 li quod † non niſi probatis infortunijs
admittantur debitores ad ceſſionem bo
norum ignominioſè cum iuramento de
ſoluendo, deducto ne egeant cum ad
pin-

pinguiorem fortunam peruenerint, vt ſupra notaui, & per Muta d.c.59.n.19.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus bonis per guerram habet beneficium ne conueniatur vltra quam facere poteſt.*

AMPLIATIO I.

1 Amplia primo, quod † ſpoliatus bonis per guerram priuilegiũ noſtrum hẽt ne conueniatur vltra quam facere poteſt, ſm Io. Fabrũ, §.ſi. de actionib. quia maior ratio eſt in ſic ſpoliato quàm in cedente bonis, cũ ſpoliatus præter eius voluntatem bonorum perditionem patiatur: cedens verò ex volũtate per ceſſionem, l.2. §. ſi qs tamen ff. ſi quis cautionib. & l. quæ fortuitis, C. de pignorat. action. refert Iaſ. ibi 2.col. verſ. vltimo nota ſequitur etiã Gramm. dec.85. n.2. & Brun. de ceſſio. bono. p.4. princ.q.14.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vltra quam facere poteſt competit debitori pauperi in foro cõſcietia.*
2 *Nil durius fame, & morte crudelior eſt, & mors crudelior eſt per famem quàm per Bellum.*
3 *Peccatum non remittitur niſi reſtituatur ablatum.*
Ciues Barcinona gaudent beneficio deducto nè egeant, quando conſtat non habere ſibi vnde alimenta procurent.

AMPLIATIO II.

1 Amplia ſecundo, quod † iſtud noſtrum beneficium cõpetit ẽt in foto conſcientię debitori pauperi, & in foro conſcientiæ non teneẽ niſi in quantum facere põt, gl. & Abb. Sicul. in c. cũ tu de vſur. Bald. in l. continuus, §. illud n.3., ff. de verb. oblig. c. Odoardus in additt. lit. B. circa finẽ, verſ. ſecundo de ſolutio. ratio eſt ibi, quia in foro conſcientiæ debet prouideri in sũma neceſſitate ẽt eius hęredi. Io. Andr. ĩ c. quãquã de vſur. lib.6. Ang. ĩ l.1. §. hęc ſtipulatio, ff. ſi cui plus quã per l. falc. ẽt ſi negauerit per difficultatẽ, Iaſ. in l. qđ tu nu.30. ff. de reb. cred. & ſi cert. pet. ſequitur Mut. ſuper conſuet. Senat. Pan. c.57.n.12. ratio eſt ibi, quia alias debitor tali fame periret, quod eſſet impiũ,
2 cum † nil durius fame, & crudelior ſit mors per famẽ quàm per Bellum, dicit Luc. de Pen. in l.1. C. quib. munerib. vel præſtat. lib.10. licet contrarium teneat Simeon Viuacir. in c. Ritus huius Regni Siciliæ 190. in verſ. ibi ad pinguiorem fortunã peruenerit, & Petr. Rizari.
3 ibi in fi. ratio eſt illorum quod † non remittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum, vt in reg. peccati de reg. iur. in 6. videndi ſunt Doctores circa eorum opinionẽ, quæ neceſſitas caſu prædicto excuſat relinquo cogitãdũ, ex quo non eſt præſentis materię, & in Regno Barcinonæ cõceditur iſtud priuilegium ciuibus cuiuſcumque cõditionis quãdo cõſtat non habere vnde alimẽta ſibi procurẽt; abſq; detrimẽto ſui honoris, ſui ſtatus. & ita deciſum fuit pluries in Senatu nõ ſolum in fauorem mercatoris, ſed aliorum ciuium, refert Fontanell. de pact. nupt. clauſ.7. gl.3. p.11. n.40. & 104. lib. 2. fol.743. alleg. Mier. in Cur. Barcino. Reg. Ferd. c.8. de ſalar. aduocat. nu.80. fol.88. vbi dicit alere iſtud competere omnibus viris cuiuſcumq; condictionis fuerint.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias, quì bonis ceſſit de poſtea acquiſitis habet beneficium deducto ne egeat.*
Filiusfamilias poteſt cedere bonis. ibidem num. 1.
2 *Debitor non vtitur iſto noſtro beneficio in quibus non poteſt cedere bonis.*
3 *Debitor, ſi poſt ceſſionem bonorum nouos creditores contraxit, inſolidum tenetur, & non vtitur beneficio ceſſionis bonorum.*
4 *Debitor ſi conuenitur ratione doli non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*
5 *Ceſſio bonorum non admittitur, quando debitũ deſcẽdit ex maleficio, vel quaſi.*

De-

6 *Debitor Reipublicæ non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

7 *Debitor ſi quādo cōtraxit, ſciebat nō eſſe ſoluendo ex negotijs, vel ſub ſpe beneficij, nō vtitur beneficio ceſſionis bonorū.*

Maledictus homo, qui peccat ſub ſpe. ibidem.

8 *Debitor quando tenetur ad factum non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

9 *Debitor obligatus in præſtatione ſpeciei non iuuatur beneficio ceſſionis bonorū.*

10 *Debitor habens dilationem, quinquennalem non admittitur ad beneficium ceſſionis bonorum, & quid elapſo quinquennio?*

Debitor, qui non vult acceptare dilationem quinquennalem, quam creditor ei dare vult nō admittitur ad beneficium ceſſionis. ibid.

11 *Debitor diſſipans omnia bona ſua in fraudem creditorum non habet beneficium ceſſionis bonorum.*

12 *Debitor, ſi tempore, quò contraxit, ſciebat ſe non eſſe ſoluendo non vtitur beneficio ceſſionis.*

13 *Debitor negans debitum non habet beneficium ceſſionis.*

Debitor ſi habet iuſtā cauſam negandi debitum non perdit beneficium ceſſionis. ibidem.

14 *Debitor obligatus ſub conditione creditoribus, quorum conditio poſt ceſſionem bonorum euenerit, non iuuatur ceſſione bonorum, & an ſi conditio exiſtit inuito debitore, & quomodo.*

15 *Vſurarius cedens bonis non habet noſtrū beneficium, & in quo foro.*

16 *Damnatus cum publicatione bonorum, & reſtitutus etiam ad bona tenetur creditoribus quatenus ſunt illius bona.*

17 *Debitor, qui meretricando, vel ludendo bona conſumpſit non gaudet beneficio ceſſionis bonorum.*

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio, in filio familias, qui bonis ceſſit quibus cedere poteſt, vt per Mut. in d. c. Regn. 109. Rit. n. 1. Menoch. de arbit. iud. cent. 2. caſ. 183. n. 12. lib. 2. ſiue habeat caſtrenſe peculium, ſiue non habeat ſi poſtea aliquid acquirat ad exēplum patris familias creditoribus ſatiſfacere debet, Viu. in l. cum filij familias C. qui bon. ced. poſſ. & ibi Ang. n. 1. & Doctores, videndus Paril. conſ. 94. nu.
2 66. lib. 1. Notandum eſt quod † debitor non pōt vti iſto beneficio in quibus nō pōt bonis cedere, q̃a ēt facta ceſſione, ea nō iuuabitur, Carpan. ſuper ſtatut. Mediol. c. 408. n. 119. lib. 1. Graſſ. de except. except. 17. n. 61. vel ſi fraudulenter facta eſt, Ant. Franc. in addit. ad d. cap. Odoardus, verſ. an cedens bonis, Anto. Monach. de execut. in veſtib. c. 3 n. 4. & ſeq. Secundum caſus infraſcriptos.

3 Primo ſi poſt † ceſſionē bonorum nouos creditores contraxit, Zaſ. in §. compenſatio §. fi. nu. 1. de actio. Alberic. de Roſat. in l. ex contractu, C. de bon. autorit. iud. poſſid. & ibi Mathæſil. nu. 3. Io. Oinotom. in d. §. compenſationes, verſ. fi. n. 3. & Iaſ. nu. 4. Socy. reg. 66. limit. 3. Brun. de ceſſ. bono. q. 2. n. 9. Brun. à ſole q. 7. n. 9. Graſſ. de excep. d. excep. 17. poſt nu. 6. in fi.

4 Secundo, qñ † conuenit̃ ratione doli, Barthol. Cæpoll. in cōſ. 9. in princ. col. j. Boer. deciſ. 349. col. 5. in fi. Alex. in d. l. alia §. eleganter poſt n. 14. verſ. moueī, & notaui in q. 1. fall. 2. Giurb. dec. 41. n. 12. vbi loquitur in decoctoribus, & fallitis, Natt. conſ. 361. n. 7. lib. 2. Thomin. cōſ. 22. n. 117. lib. 1. Cancer. d. c. 8. n. 45. Plot. de in litem iurand. §. 4. n. 64. Coſta d. remed. 27. n. 12.

5 Tertio, quando † debitū deſcendit ex maleficio, vel quaſi l. nemo carcerē, & ibi Bart. Ang. Io. de Platea, & Iac. Rebuff. C. de tribut. actio. lib. x. Ang. in d. l. ſi quis id quod, & ibi Iaſ. nu. 29. ff. de iuriſd. omn. iud. Io. Faber in §. cum coquo; , verſ. quod ſi ex delicto de actio. Boer. dec. 349. Couar. var. reſol. c. 1. n. 8. lib. 2. Cum. ſuper Rit. d. c. 95. nu. 9. Capell. Tholoſ. dec. 61. n. 3. Menoch. d. caſu 183. n. 17. Ioſeph Ludou. dec. 32. n. 3 Serafin. de Seraf. in tract. de priuil. iura. priuileg. 91. n. 8. vel qñ aliquid debetur fiſco ex maleficio, & debitor fuit contumax in ſoluendo, Bart. in l. fi. nu. 4. ad l. Iul. de pecul. & ibi Cyn. & in l. 1. q. 1. C. qui bon. ced. poſſ. Brun. de ceſſ. bon. q. 4.

4.p.princip.Graſſ.d.except.17.nu.41.& Bal.in d.l.1.ſub n.5.Bernard. Diaz.reg. 55.in verb.cedens bonis, Gaſpar Beat. de inope debit.c.11.n.1.Guid.Pap. deciſ.11.n.3.Pet.Rebuff. côſ.164. Giurb. d.dec.41. n.13.

Quarto,quando† eſt debitor Reipublicæ, d.l.nemo carcerē, quã ſequit̃ Io. Aloyſ.de Sept.d.c.190.& Mut. d.c.57. n.12.Zaſ.d.§.compenſationes, verſ.fin. n.6fall.4. Socy. reg.65. limit.10. Graſſ. d.except.17.n.42. Bart.in l.ſi quis §.Sabinus n.2.de ceſſ. bonor.

7 Quinto, qñ† ſciebat non eſſe ſoluendo,& negotiabatur, vel ſub ſpe beneficij.Ang.in l.pen.ff.de iur. dot. l.2.ff.de ceſſ.bon.Io.Oinotom.d.§.compẽſationes,n.10.& ibi Iaſ.n.21.& Io.de Plat.& Zaſ. Socy.reg.95. limit.18. Ang. in d.l. is qui bonis, Dyn. in reg. peccatum de reg.iur. in 6. Bart. in d.§. elegãter in fi. cum quo tráſeunt ibi Ang.& côiter doctores a qua opinione Barr. nõ eſt recedendum,dicit Brun.de ceſſ. bon.d.q.3. po nu.1. Rebuff.conſ.182.Cardin.ad imol.d.c.lator ſub n.19.de pignor.Ant. Cir ff.conſ.99.n.2.lib.1.Carouit.in additt,nouiſſima ad Affl.dec.5. Io. Aloyſ. de Sept. d.c.190. in prin. Mut. d.c.57. vbi dicit magis cõem opinionẽ, Graſ.d. except. 17.n.14. & 15. Cum. ſuper Rir. d.c.95.n.18.idem Brun. q.30.n.1. 4.p. princ. Palat. Ruu.in repet.cap. per veſtras,§.10.fol.100.n.3.& 4. de donatio. inter vir.& vx.& per illud ſacræ ſcripturæ,maledictus homo,qui peccat ſub ſpe Gomes in §.ſi quis in fraudẽ,nu.43. de actio. Vitalin. de Camp. in tract. clauſul.fol.282.ſub clauſul. ceſſionis bonorum in princ.

8 Sexto,qñ† tenetur ad factũ,ad quod quis tenetur præcisè d. c. Ritus 190. ex quo põt compelli ad factũ præcisè, Cy. d.l.1.q.2. C.de ceſſ. bon. Bart. in d. l. is qui bonis,§. Sabinus n.3. in fi. l. ſi quis curialis, & ibi Paul. Caſtr. de epiſc. & cler. idem Caſtr. in l. ſtipulatio iſta, §. ſin autem de oper.nou. nũtiat. Zaſ.d. §. compẽſationes,n.5.fall.2.Oinotom.ibi n.8.& Iaſ.n.12.& Môticell.n.15. Socy. regul. 343. fall.7. Brun. d.q.4. Matth. Coler.in tract.de proceſſ.execut. p.1.c. 7.n.28.Mura d.c.57.nu.18.Graſſ.d.except.17.n.47.

9 Septimo, qñ†eſt obligatus in præſtatione ſpeciei, Bart. in l.continuus, §.illud inſpiciendum nu.5. verſ. ſed contra ff.de verb.oblig. Alex. in l.is qui bonis in 1.additio.ad Bar. Brun.de ceſſ.bon. q.13. vbi ponit diſtinctionẽ ad quẽ me remitto,& Graſſ.d.except.17.n.50.

10 Octauo, qñ † hẽt dilationem quinquennalem,gl.notabilis in l.cum ſolito in fine,C.qui bon.ced.poſſ. & ibi Bald. poſt nu.2. verſ.quæro quid erit elapſo quinquẽnio,vbi dicit,quod eſt vnus modus renũtiãdi beneficio cedẽdi bonis, ſcilicet accipiẽdo beneficium termini quinquẽnalis, Affl.dec.378.n.2. Oinotom.d.§.compẽſationes,n.5.gl.& Ang. in d.§.elegãter Brun. cõſ.151.& in q.27. princip.n.1.de ceſſ.bon.Socy.reg.343. fall.4. Vinc.de Frãc.dec.251.n.2. Tho. Zerol. in prax. Archiep.in verb. literas quinquẽnales, verſ. tertio, Cumi. in d. c.95.n.44. Mut.d.c.57.n.22. Graſſ.d.except.17.n.46. Viſill.ad Affl.dec.378.& ſi dilationem acceptare non vult, quam creditor ei offert,gl.in d.l.fi. verſ.inducẽs,& ibi Bald.poſt n.2. verſ. vtrum velint,ibiq; Alber. Frãch. dec.251. ratio eſt quia electio eſt creditoris,Cy.& Saly.in d.l.fi. & ibi Bald.loco citato,Carpan.in d.c.408.n.29.Graſſ.d.except.17 nu. 41. in fi.

11 Nono, qñ diſſipauit omnia bona ſua in fraudem creditorum, Bart.in d.§.elegãter n.15.l.fi. ff.de his,qui in fraud.credit.& ibi Bald.& Ang. Cy.in §. ſi quis in fraudem, & ibi Gom. n.32. de actio. Ang.in auth.de fideiuſſorib. §.ſi.in fi.& in l.ſi fraudulenter.§.hæc actio nu.5.de his qui in fraud. cred. Rebuff. cõſ.184. nu.4.Socy.reg.343.fall.1. Aluiſ. de Albert.ſing.88.Neuiz.cõſ.59. n.2.Brun.à Sol.q.9.nu.34. Pariſ.cõſ.94. n.9. lib.1. Natt.cõſ.361.n.1.li.2. Brun.de ceſſ.bo. q.28. Carpa.d.c.408.n.52.& 125.Mut. d.c.57.n.11.Graſſ.d.except.17.n.32.

12 Decimo, qñ†tempore,quo contraxit ſciebat ſe non eſſe ſoluẽdo, & beneficio renũtiauit, Bart.in d. §. elegãter nu.16. Zaſ.in d.§.compẽſationes,& ibi Io.Oinotom.& notaui q.1. fall.vlt. circa finẽ.

Vn-

13 Vndecimo, quã † negauit bebitum niſi haberet iuxtam cauſam negãdi, Affl. dec.379. l.pen.de ceſſio.bon. gl.notab. in d.l.1. verſ.libertatem,& ibi Bal. poſt n.1.verſ.non habuit iuſtam cauſam,qui bon.ced.poſſ. Socy.reg.347.fol.7. Rebuff.conſ.184.n.7. Neuiz.cõſ.59.nu.8. Brun.à Sol.d.q.9. nu.27. Brun. de ceſſ. bon.q.2. Mut.d.c.57.nu.13. Graſſ.d.c. 17.n.18.& 19.

14 Duodecimo, qñ † debitor eſt obligatus ſub conditione creditoribus, quorum conditio poſtea euenit,Bald.in d. l.ex contractu n.1.vbi ita diſtinguit,aut talis conditio exiſtit inuito debitore, & trahit retro & prodeſt ceſſio: aut debitore volente, & tunc non trahitur retro niſi factum debitoris eſſet neceſſarium,& non voluntarium,vt l.1.& l.potior.& l. qui balneum, ff. qui pot. in pign.hab.Carp.d.c.408.nu.145.Brun.d. q. 12. vbi etiam diſtinguit ad quẽ me remitto.

15 Decimotertio, qñ † vſurarius ceſſit bonis,quia tenetur ad integram reſtitutionem, nec ratione egeat habẽt quod eſt verum in foro pœnitentiali ſecus in foro contẽtioſo c.2.de pigno.Abb.in d.c. cauſa tua n.10.& ibi Goffred.& Io.Andr. de vſur.Mut.d.c.57.n.11.

16 Decimoquarto, qñ † fuit damnatus cum publicatione bonorum, & poſtea fuit reſtitutus etiam ad bona, quia tũc tenebitur creditoribus actione directa, quatenus ſunt illius bona,l.2.& 3.ff.de ſent. paſſ. & l.tutor filiorum C. eod. de ſentẽtiam paſſis, & reſtitutis, & ibi glo. in verb.recuperauerit,vbi Ang.Bald.& Saly.Farinaz.q.25. n.180. de delict. & pen. Io. de Amic.conſ.68.n.3. Nell.de bannit. in 1. p.3. tempore q. 21. quos refert d.Oddus in tract.de reſti.in integr.p.2.q.97. art.2.n.9. & Rom.d.§.eleganter,& ibi Alex. nu.15. verſ. alius eſt caſus ẽt ſi noluerit bona à fiſco reſtituta, ad hoc nè teneatur ſuis creditoribus non ꝑ hoc erit liberatus,quia ad hoc cõ ueniri poterit, vt iuribus prędictis, & Farinaz.d.q.25.poſt nu.180.in fi. ſecus tñ eſſet ſi non fuerit reſtitutus ad bona, neque ad cotam bonorũ. Gramm. dec. 85.n.1. Boſſ.in pract.crim. titu. de proclamate, qui fit bonis publicatis ſub n. 14.verſ.aduertẽ tamen,quia fiſcus, Peregr.de iur.fiſci lib.6.tit.de publicat.bonorum n.55.verſ.& ad eo debetur liberabit.Baiad.ad Clar. q.78.n.155. Surd. de alim.tit.8.priuil.59.n.10.Caball.reſolut.criminal.caſ.234.p.2.Forinaz. de delict.& penis d.q.25.n.177.& ſeq.Hector Felic. allegat.34.n.4.& 5. Guaſſin. de confiſc. bonorum concl.25. Sigiſm. Scaccia lib.2.c.9.de iud.Gratian.diſceptat.forenſ.c.423. lib.3. & ita deciſum fuit,ꝑ eximium, & inter noſtrates inſignem Aduocatum, Io. Bapt. de Oddo die 3.Octobris 1615.dum erat iudex Curiæ Præturę huius Felicis Vrbis meritiſſimus pro Io. Maria Barrabino contra Baroniſsã Villę nouæ cuius fuit Aduocatus ille Vir ex noſtratibus per inſignes aduocatus D. Petrus de Blaſio, & ſic durante dicto ſpolio non poſſit moleſtari,ita deciſum fuit per Sacrum Conſilium,refert Gramm. loco cit.poſt n.6. vbi etiam dicit quod idem fuit ſeruatum in cauſa excellentis Comitis Marconi omnibus bonis ſpoliati.

17 Decimoquinto, qñ † bona conſumpſit meretricando,vel ludendo,Bald.d. l.1.n.9.in fi.verſ.meretricibus,qui bon. ced.poſſ.Neuiz. d.cõſ.59.n.10. Rebuff. d. cõſ.184.n.10.Theſſaur.d.dec.36.n.5. Iaſ.d.§.fi.nu.18.de actio. Marſil.in l.1. §.cum quis ff. de quæſt. Henric. Boich. & Imol.in d.c. Odoardus.Carpa.d.cap. 408.n.55.Graſſ.in except.17.n.44. Muta d.c.57.n.11. & eſt ſecundum mentẽ, c.huius Regni Regis Fiderici, & Regis Caroli, quæ ſup.notaui. Vidicus ẽt Io. Bapt. Marcheſ. in prax. commiſſion. ac reſcriptorum vtriuſq; ſignatur.lib.3.de commiſſ.ceſſione bonorum c. 2. §.1. fol. 285.& eumdem,Muta ſuper prag. Regni Siciliæ de ceſſio. bon. titu.17. pragm.2.& 3.tom.1.& Brun. de ceſſ.bo.qui tractant hanc materia ceſſionis bonorum ad partes ad quos me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Donator conuentus à donatario pro re donata habet beneficium deducto ne egeat deducto ære alieno, niſi ax eadẽ cauſa deberetur, & n. 14.*

2 *Donator retinet ne periclitetur ex liberalitate ſua.*

3 *Donator potius valet ſibi retinere, quàm alijs dare.*

Ordinata charitas incipit à ſeipſo.

4 *Donator in quantum facere poteſt tenetur.*

5 *Inter creditores pares ex eadem cauſa, inter quos facienda eſt condemnatio deducto ne egeat, melior eſt conditio occupantis.*

6 *Vigilantibus, & non dormientibus iura ſubueniunt.*

7 *Potior eſt conditio, qui venit prius de lite conteſtata quando tractatur de iure quarendo.*

Potior eſt conditio, qui venit ad ſententiã quando tractatur de iure quaſito ſeruando. ibid. nu. 7.

8 *Donatarius cui prius facta eſt traditio potior habetur.*

9 *Donator an poſſit beneficio deducto nè egeat renuntiare.*

10 *Donator renuntiare poteſt beneficio deducto nè egeat tam expreſsè, quàm tacitè. & nu. 15.*

11 *Donator debet ali à donatario. ſed contra n. 13. conclude n. 16.*

Donator non poteſt, nec tacitè, nec expreſsè renuntiare beneficio deducto nè egeat. ibid. nu. 11.

12 *Pactum quod non liceat alimentare non valet.*

13 *Donatarius non tenetur alere donantem.*

14 *Donator in id quod facere poteſt conuenitur deducto nè egeat.*

15 *Donator poteſt renuntiare beneficio deducto ne egeat.*

16 *Donatarius tenetur alere donantem pro modo facultatem vtriuſque.*

17 *Alimenta debentur donanti quando ab eo petuntur.*

18 *Donatarius non alens donantem efficitur ingratus.*

Faciens alicui magnam donationem aſſimilatur parenti.

19 *Donator, faciens magnam donationem tenetur ali.*

20 *Donator faciens paruam donationem ali non tenetur.*

21 *Donanti pauperi, qui ali debet, ſunt præſtanda alimenta ſecundum eius qualitatem, & quãtitatem fructuum rei donata.*

Donatarius quomodo teneatur præſtare alimenta donanti ſi fructus rei donata non ſufficiunt.

22 *Donatarius non poteſt cogi alere donantem, ſed reuocare donationem quando eſt magna.*

23 *Donatio reuocari poteſt propter verba ignominioſa.*

Negare alimenta eſt necare.

24 *Donans, qui ali debet, non poteſt beneficio deducto ne egeat renuntiare.*

25 *Obligatio, quæ oritur contra donatarium eſt naturalis.*

26 *Ius naturale pacto remitti non poteſt, etiã cum iuramento.*

Donans non poteſt renuntiare alimẽtis, qua ſibi debentur ex obligatione naturali.

27 *Donator expreſsè cum iuramento poteſt renuntiare beneficio deducto ne egeat.*

Alimenta donanti non debentur ratione reuerentiæ, & natura, ſed ratione liberalitatis.

28 *Obligatio naturalis, qua oritur ex donatione erga donantem eſt de honeſtate, & debito morali ratione contractus.*

29 *Ratio Bart. in §. parens non militat in donante.*

Parentes non poſſunt renuntiare alimentis etiam cum iuramento.

30 *Quilibet poteſt renuntiare fauori ſuo.*

31 *Beneficium deducto ne egeat debitum ratione contractus renuntiari poteſt.*

QVÆ-

L. INTER EOS,

Quibus eadem ex cauſa debetur, occupantis melior conditio eſt: nec deducitur,quod eiuſdem conditionis hominibus debetur, ſicut fit in actione de peculio: nam & hic occupantis melior cauſa eſt, ſed & ſi cum patre, patronoue agatur, nõ eſt deducendum ęs alienum, maximè quãdo eiuſdem conditionis perſonis debetur, vt liberis, libertiſque. Is quoque, qui ex cauſa donationis conuenitur,in quantum facere poteſt,cõdemnatur,& quidem is ſolus deducto ęre alieno. & inter eos,quibus ex ſimili cauſa pecunia debetur, occupantis potior erit cauſa. Imò nec totum, quod habet extorquendũ ei puto: ſed & ipſius ratio habenda eſt, nè egeat ff. de re iud.

QVÆSTIO XII.

1 DOnator † conuentus à donatario ad tradẽdum rem donatam, qui infra certũ tempus tradere, & conſignare ꝓmiſit, gaudet iſto noſtro beneficio deducto nè egeat deducto tamen ęre alieno niſi ex eadem cauſa debetur, l.inter eos in fin.ff. de re re iud. ſecundum Ioannem de Porc. in l.rei iudicatæ, §.ſocero quoque ff.ſolut. matrim.Ang.in l.maritus, ff.eod. l.cum ex cauſa,& l.exhęredatum in gl.in verſ. condemnandum, ff.de re iudicat.Brun. de ceſſ.bon.q.27. poſt num.1.p.4.prin. Roland.conſ.37.col.2. nu.2.vol.2.Zaſ. in §.ſed & ſi quis num.6.& 16.& ibi Io. Faber num.4. in fin. Ioan. Coraſ. nume. 3. & Ioan. Oinotom. cum gloſ. in verb. conueniatur de action. Roland. Rodolf. in ſumm. in titu.de renuntiat. §.beneficiũ in gl.col.4.Surd.q.78.n.11. de alim.p.1.& tit.9.4.41.n.8.Amat.dec. 16.n.20. Marcheſ.dec.123.n.3.p.1.Anto.Monach.de execut.in veſtib.cap.12. poſt n.13. Dec.Bononiẽſ.q.21.n.35.& 36.Beat.de inope debit.q.17.n.64.l.per eos, verſ.quoque,& l.ſunt qui & ibi gl. & l.Neſennius, verſ.poſſeſſor ff.de re iudicata Specul. in tit. de renunt. & concl.§.1. poſt n.28.Molin.in tract.de contract.diſput.113.n.3.Campeg.de dot.q. 245.p.3. l.in condemnatione, & ibi gl. magna,& l.diuus pius,& ibi gl.in verb. diuus,ff.de reg.iur. Dec.de reg.iur.reg.
2 28.n.9.ratio eſt quam ponit glo.ne† ex liberalitate ſua inops fiat,& factus periclitet̃, l.ex liberalitate de reg.iur. Mut. in c.Regni Siciliæ,c.188.nu.6. Surd.d. q.78.n.12. Ioan.Monach.Picar.glo. in regul.generali nu.2. nec mirum decuit, vt ipſe donator non tãtum donet quod
3 egeat,q.a veriſimilius eſt †quod ſibi velit retinere quã alijs daret vnde verſus.

Promiſſis quam ſibi iure ſitis.

Et ideo ſic præſumitur donare ne egeſtate inuoluatur, quia ordinata charitas incipit à ſe l. præſes, & ibi gloſ. vnde verſus.

Alpibus ille perit qui ſe plus diligit vllũ.

Et licet aliqui dicant quod donator inſolidum teneat̃,ſed in quantũ facere poteſt condẽnandus eſt,per tex.in d.l.cum ex cauſa,verſ.relinquit̃, ff.de re iud. ta-
4 men † veritas eſt quod tenet̃ in quantũ facere poteſt,l.ſi quis argẽtum, §. ſed & ſi quis,verſ.quãtum C.de donat. & notãt Doctores,quos ſupra notaui, & Iaſ. in d.l.ſunt qui poſt n.6. verſ. alij ꝑꝑ ſuã liberalitatem, Card. Tuſc. pract.quæſt. concluſ.iuris cõcl.715. n.3.& 4.tom.2. Mut. dec. M.R.C. 94. poſt nu. 27.verſ. circa illas perſonas, Giurb.dec.45. nu.
5 11. & inter creditores † pares, quibus ex eadem cauſa debetur inter quos facienda eſt condemnatio in quantum facere poteſt, melior eſt conditio occupantis ære alieno non deducto ſimili cauſa debita,vt ſupra notaui,q.8. circa principiũ, & deducto ne donator egeat
6 quia † vigilantibus, & non dormientibus iura ſubueniunt, text. in l.pupillus, ff. de his, quæ in fraud. credit.capit. duobus cum gloſ. de reſcript. Burſ.

conſ.

cõſ.306.n.5.Natt.cõſ.14.n.20.Burg.de laudim.inſpect.39.nu.9.p.3.Gomes in §.ſupereſt poſt n.58. de actio.& vigilare cuilibet licet pro cõmodo ſuo, ẽt in detrimentũ alterius, idem Gomes in §. item ſi quis in fraudem n.40. de actio.l. in cauſæ,l.2.§.proponimus,ff.de minorib.l.item prætio ff. locat. c.cum dilecti de empt.& vend. idem Gomes in §. ſed iſtæ poſt n.13.de actio.ſecus ſi ſint diſpares,dicit Iaſ. in d.l. intereos nu.1.& 2. Bart.in d.l. ſunt qui, vbi ita diſtinguit,
7 ſcilicet, † aut tractatur de iure quærendo,& tunc potior eſt,qui venit prius de lite conteſtata: aut de iure iam quæſito ſeruando, & tunc eſt potior, qui venit ad ſententiam. & ibi reſpõdet non nullis oppoſitionibus vbi conſiderant̃, ſm Din.duo tempora, ſcilicet tempus ſententiæ, & tempus executionis, tempus ſnĩæ, quod tunc in prima ſententia non habebitur reſpectus ſequẽtiũ, in ſequẽtibus habebitur reſpectus præcedentiũ, tp̃us executionis in ſecunda ſentẽtia habebitur reſpectus ad primam: nam aut concurrunt vtroq; tempore,& tunc q̃libet admittit̃ pro rata: aut diuerſis, & primo ſatisfiat, ſequitur Paul.Caſtr.ibi verſ.dic.ſm Dinũ,& cum iſta diſtinctione pertranſit ibi, Bart.in fine: & dona-
8 tarius † cui prius traditio facta eſt potior habeat̃ eo, cui donatum prius fuit, Rip.reſpõſ.137.nu.1. & l.quoties, C.de rei vend. ratio eſt ſupradicta, quia tractat̃ de iure iam quæſito ſeruando,& an
9 donator † poſſit huic beneficio renuntiare tacitè vel expreſsè, Alex.in d.l.alia §.elegãter n.16.verſ.reperio,Ang.tenet quod cũ iſtud beneficiũ cõceſsũ donatori non eſt conceſſum ratione perſõ-
10 nę, ſed venit ex contractu,ideo † expreſsè & tacitè renuntiari põt,& Dy.in d.l. diuus Bar.ĩ d.§.elegãter n.5.quos ſequit̃ Franc.dec.164.n.16. Brun.d.q.27.in fi. ſed nos ita cõſiderare debemus,aut do-
11 nator debet ali, aut nõ,ſi dẽt ali,vt tenet gloſa in l.fi.verſ.voluerit, & ibi Cy. C. de reuo.dona.vbi donator inops factus, poteſt cogi donatarius, vt alat donantem,aut donationem reuocat, idẽ Cyn. in l.1.C.de iur.emphyt. Bart. in l. obligat. & tali caſu non valet renuntiatio,
12 neque tacitè,nec expreſsè, quia † pactũ ne liceat alimentare non valet, Bart. in l.ſi quis à liberis §. parens n.2.ff.de lib. agnoſ. Bal.in l.pactũ,n.17. C.de collat. & not. ĩ per Dyn. in l.iura ſanguinis,& d.l.diuus,ff.de reg.iur. ſed ibi glo.illud dicit ex argumẽto q̃a in d.l. fi.de reuoc. don. ponit multos caſus p̃p quos donatio reuocet̃,inter quos non eſt iſte caſus
13 noſter, ergo non dẽt † de iure ali,vt gl. prædicta,& in l.in cõdemnatione, verſ. contra eos,ff.de reg.iur. ibi (quod non inuenit̃ donatarium debere alere donantem, quam glo. cõiter ſequunt̃ Doctores,vt refert Bald.in d.l.fi. circa finẽ, in verſ. in gl.in verb.volueris,vbi dicit, quod nullo iure inuenit̃ quod donatarius dẽt alere donantem,& ibi addittio in lit. A. in princ. Clar. in §. donario q. 21. poſt n.3.vbi ẽt dicit cõmunem,& allegat Epiſcopum, Loazes in ſuis allegationibus, Marchione Velez nu.30. fol.172.per Saly.& Rip. in d.l.fi. & patet ex d.l.ne liberalitate,ff.de reg.iuris,
14 vbi tex. † dicit quod donator in id q̃d facere poteſt conuenit̃, ne liberalitate ſua inops fiat,& factus periclitetur. Ergo non dẽt ali, quia ſi donatarius teneret̃ eũ alere inops factus, nõ periclitaret̃ quia haberet alimenta à donatario: &
15 ſic poteſt renũtiare † iſti noſtro beneficio,ſecũdum Alex.in d. §. elegãter eiuſque ſequaces, Anto.Monach.de exec.u. in ueſtib.c.14.poſt n. 69. Viu. commu. opin.in verb.donator, & per ea, quæ dicit Bald.in cap.1. in fi. principij de nat. feud.Bertach.in verb.donator verſ.24. & in verb.donatarius, verſ.15.vbi donatarius tenet̃ donatori ad alimẽta quatenus facere põt,ſcilicet retinẽdo nõ autẽ petẽdo,id eſt ſi donator retinet ſibi p̃ alimẽtis,nõ autem põt petere alimẽta: Aſt Clarus in d.q.21.n.3.in fi.tenet q̃d
16 donatarius tenet̃ alere donãtem, & dicit magis cõem opinionem,& æquiorẽ, ſed pro modo facultatũ vtriuſq; tã donatarij,quàm donãtis,& pro modo etiã rei donatæ quatenus facere põt, Salyc. in d.l.fi.& ibi Rip. Corn.cõſ.15. vol.1. Surd.de alim.q.48. tit.1. n.8. & ſic de-
17 bẽtur † quãdo petãtur,Salyc.& Rip. in d.l.fi.idẽ Corn.cõſ.120. vol.1. Crauett.

conſ.

conſ.51.nu.5.vol.1. Dy.reg.199. ſequit̃
Palat.Ruu. in rubr. de don. inter vir. &
vxor.§.70.n.25.f.85.col.3.verſ.facit ad
19 hoc,vbi dicit,ꝙ ſi donatarius † nõ ali-
mẽtauerit donãtẽ efficit̃ donãti ingratus
vt poſſit donationẽ reuocare præſertim
qñ donatio cõſiſtit ĩ magna re, vel quã-
titate,q̃a faciens alteri magnã donatio
nẽ aſſimilat̃ parenti, l.ſi patronus, ff. de
cõfirmat.tut.& ideo ſicut filius tenet̃ ale
re parentes,vt l.ſi q̃s à liberis, ff. de lib.
agnoſc.& notaui in q.5. ita donatarius
tenet̃ alere donantẽ,ſm Din. & Rainut.
in d.l.fi.vbi ita diſtingunt pro cõcordia
doctorũ;aut † donatio fuit magna, &
tunc donatarius tenet̃ alere donantem,
ſm gl.in d.l.fi. & tex.in l.decurionibus,
20 ff.de decurion. aut † fuit parua, & tũc
non tenet̃ alere,quia non eſt veriſimile
quod pro modica re donata illi voluiſ-
ſet pręſtare alimẽta, ſm gl.in d.l.in con
demnatione,& eſt gl. ſingularis 16.q.7.
c.quicunq. refert,& ſequit̃ Bald.in d l.
fi. poſt n.2. verſ.ſed Dynus,quã diſtin-
ctionẽ facit etiam, Pet.de Anchar. in c.
fi. de donat. quã ſequunt̃ Io. de Imol.
Abb.& Andr. Sicul. ibi. Surd. d.q. 48.
Molfeſ.ad cõſuet. Neapol.p.5.q.6.n.12.
21 & 13.vbi dicit, † ꝙ ſi donans ad pauper
tatẽ deuenerit, tenet̃ donatarius p̃ſtare
alimenta donatori ſm illius qualitatẽ,
& quãtitatẽ fructuũ rei donatę,etiã vſ-
que ad integrã illorũ quantitatẽ, aliter
enim iudicaretur ingratus, imò ſi fruct⁹
rei donatæ nõ ſufficerent teneretur do-
natarius de proprio pro rata illorũ fru-
ctuũ quos antea recepit ex bonis dona-
tis, vt antedorali obligationi ſatis fa-
ciat,& in hoc verſatur officium iudicis,
& æquitas, ne donatarius grauetor de
proprio, & ne donans careat cõueniẽti
ſubſtentatione habita ratio cõſideratio
ne fructuũ perceptorũ ex bonis donatis
dicit poſt Clar. in d. §. donatio d. q.
21.loco cit.n.3.& alios ꝓbat Surd.tit.4.
22 23.nu.8. & in d. q.48. & ꝙ † hoc ꝓce-
dit, quò ad reuocationẽ donationis, nõ
quò ad cogendũ donatariũ, & hoc qñ
eſt donatio, vt ſup. not. oĩum bonorum
vel in magna re,vt ibi Surd.n.9. Barb. ĩ
d.c.fi.& ante eũ Alex.in d.l. in condem
natione, Crott.cõſ.26. Oldr.in d.l.fi.q̃a
23 ſi ob verba iniurioſa reuocari põt dona
tio,vt d. l.fi. quãto magis reuocabit̃ ob
denegata alimẽta, cũ per negationem
donatarius vr̃ necare donãtem quãdo
24 eſt magna res donata: ſi ergo † donata-
rius tenet̃ alere donãtem, nõ põt donãs
renũtiare iſti noſtro beneficio, quod ei
debet̃ ratione alimẽtorũ ad ſimilitudi-
nẽ parẽtum,vt ſup.not. & tenet Bart. in
d.§.parẽs, & Surd.& alij in locis cit. q̃a
25 † obligatio, quæ orit̃ ex donatione con
tra donatariũ eſt obligatio naturalis,&
eſt naturaliter obligatus erga ſuũ dona
torem, ſm S.Tho.2.2.q.106. art.4.5.6.
Intrigl.de caſib. cõſciẽt.caſ.23.n.75. &
ita vr̃ tenere Surd.loco cit.per illa ver-
26 ba (ius naturale pacto remitti nõ põt
etiam cum iuramento) & ſic donãs non
poteſt renũtiare alimẽtis, quæ ſibi de-
bẽtur ex obligatione naturali ad inſtar
27 parẽtis. In cõtrarium eſt veritas † quod
ſi donator expreſsè renũtiauerit iſti no
ſtro beneficio tenet̃ ſeruare iuramantũ
ſine interitu ſalutis æternę, quia iſtud
beneficium nõ debet̃ donatori pro ali-
mẽtis ratione reuerẽtiæ, & naturæ, ſed
ratione liberalitatis, & cõtractus, vt p
doctores, quos ſup. not. in princ. & ſic
nõ iure naturali,ſed ex æquitate, vt ſu-
pra,ergo renũtiatio cũ iurameto tenet,
vt dicit Alex.in d.§.elegãter, & notaui
in procem.1.p.verſ.infert̃, & in 2.p.verſ.
licet exceptio. & ita tenet Frãch.d.dec.
164.& ſentit Gozad.i.cõſ.32. Iaſ.in cõſ.
9.in 3.dub.lib.1.Rolãd.cõſ.6. n.40. lib.
1. & nõ obſtat illa ratio quod donata-
rius erga ſuum donãtem eſt obligatus
28 naturaliter,quia † illa eſt obligatio na-
turalis,quæ orit̃ ex honeſtate, & debito
morali,Bald.in d.l. 1. C. de ſacroſ. eccl.
& in 2.lett.nu.55.Fortun. Gratia.in l.1.
§.ius naturale, illat. 10. de iuſtit. & iur.
quos refert Intrigl. cõſ. 23. & ideo põt
cũ iuramẽto renũtiare,quia nõ debet̃ ra
tione perſonę, nec reuerẽtiæ naturalis,
quæ ex legis vinculo orit̃, vt eſt illa, quę
debet̃ parentibus: nec etiam obſtat illa,
29 Bart.doctrina ĩ §.parẽs,quia ibi loquit̃
de pacto, & renũtiatione abſq; iuramẽ-
to,& de alimẽtis debitis parẽtibus, q̃a
nõ poſſunt renũtiari etiã cum iuramẽto
ſm Abb. & Doctores in d.c. cum cõtin-
gat

gat de iureiur. & notaui in proœ. in d. verſ.licet exceptio, circa fi. 2.p. ſed iſto noſtro caſu debent ratione contractus merito cũ iuramẽto donãs poteſt renũtiare iſti beneficio,ratio eſt † quod qui-
30 libet poteſt renuntiari fauori ſuo,l.paciſci,& ibi glo.ff.de pact.l.ſi Iudex ff.de minorib.l.pen.C.de pact.notat in l.antiquę in gl. C.ad ſenatuſconſ. velleian. & l.pactum,& ibi notat in gl.ff.de pact.
31 vbi habetur quod † qñ iſtud beneficiũ debetur ratione contractus renuntiari põt, ſequitur Beat. de inopẽ debitor.d. q.17.poſt n.65. ita firmat D.de Ameſc. in ſuo tract.de poteſt.in ſe ipſum q.24. lib.2.n.17.& 19.verſ.contrarium. Non obſtat opinio Io. de Rau.in l.ſi quis cie diderit de pactis, vt refert Alex. in d.§. elegãter loco cit. quod idẽ dicẽdum eſt de donatore quod dicit de marito , quã opinionem Alex.nõ approbat per ſupra dictam rationem,quia nõ ratione perſonæ,ſed ratione cõtractus ,& licet valeat renũtiatio huiuſmodi beneficij cũ iuramento caſu ſuppoſito , nõ ob id eximit donatarius ab illa obligatione alimentandi (donãte cõſtituto in neceſſitate) p rationẽ ſuperius notatã , vt p Neapod. in conſuet. Neap.conſuet.vbi dos,poſt nu.4. vbi dicit ſi cũ vna petes ſolidũ, cũ alia da mihi alimenta, hoc eſt quando donatarius teneretur alere donantem.

SVMMARIVM.

1 *Donator ſi dedit donatario, vt aliquid faciat in eius donatarij commodum habet beneficium deducto ne egeat ſecus in commodum donantis.*

2 *Do, vt facias in mei commodum eſt permutatio, ſiue contractus.*

AMPLIATIO I.

1 Amplia primo, in donatore,qui aliquid dedit , vt donatarius aliquid faciat in eius commodum quo caſu in quãtum facere poteſt tenet. ſecus ſi non reſpicit commodum donatarij, ſed commodum donãtis, q.a tali caſu in ſolidum conuenit,ex quo nõ eſt donatio,ſed permutatio , ſiue cõtra-
2 ctus do,†vt facias,tex.in l.1.& in l.Ariſto,ff.de donatio. Zaſius in §.ſed & ſi quis poſt nu.6. verſ. ſi autem, & ibi Io. Oinotom.poſt n.5.de actionibus.

SVMMARIVM.

1 *Extraneus dans dotem puellæ, vt nubat habet beneficium deducto nẽ egeat.*

AMPLIATIO II.

1 Amplia ſecũdo,in extraneo, qui dedit dotẽ puellæ, vt nubat, quę eſt donatio,& recipit cõmodum puellæ ,l.ſi extraneus,ff.de iur: dot.Zaſ.in §.ſed & ſi quis poſt n.6.verſ. hinc,& ibi Io.de Platea,& Ang.de act. Surd.q.78.n.15.de alimẽtis,Iaſ.in l.inter eos,ff.de re iud.Giurb.dec.45.n.11. ſequit Mut.dec.M.R.C.94.poſt nu.27. & not.in q.2.ampl.3.per totam. & q.1. poſt num. 113.

SVMMARIVM.

1 *Donator ſi eſt opifex nõ habet beneficium deducto ne egat.*

FALLENTIA I.

1 Fallit primo, ſi donator eſt opifex, glo.in l.ſi quis argẽtum, §.ſed & ſi quis in verb.quarto,in fine,C. de donat. l. ſi quis à liberis, ff. de lib. agnoſc. l. ſtipulatio hoc modo de verb. obligat. notaui in q.1.fall.8.

SVMMARIVM.

1 *Donator ſi dedit in opus publicum in ſolidum tenetur.*

FALLENTIA II.

1 Fallit ſecũdo, qñ donatio facta eſt in opus publicum, quia in ſolidũ tenetur donator l.ex pollicitatione,ff.de pollicit.glo.in l.ſi quis argentũ §.ſed & ſi quis de donatio.Brun.de ceſſ. bon.q.27.n.4.p.4.princip.

SVMMARIVM.

1 *Donator conuetus reiuendicatione non habet beneficium deducto ne egeat quãdo poſſeſſio eſt reuerſa ad eum.*

2 *Donator tradens rem eſt liberatus à cauſa donationis.*

Do-

Digitized by Google

3 *Donator conuentus reiuendicatione tenetur reſtituere fructus perceptos, ſecus ſeipſos conſumptos,niſi ex dolo.*

FALLENTIA III.

1 FAllit tertio, quãdo donator eſt cõ
uẽtus reiuẽdicatione cuius poſ-
ſeſſio eſt reuerſa ad eum,Alexan.
in l. Neſennius, §.fundum, ff.de re iud.
2 ratio eſt ibi,quia donator † iam eſt libe
ratus à cauſa donationis, not. in l.q fun
dum ff.de contrah.empt.Auth.ſacramẽ
ta, C.ſi aduerſus vendit.Bart.in d.§.fun
dũ,& Io.Carot. in §.ſed, & ſi quis poſt
n.3.& 4. de actio.& notaui in q.1. verſ.
ſed negatiuã circa principiũ etiã in fru-
3 ctibus † niſi ſint conſumpti ex ſe ipſis,
ſecus in dolo,Bart.in d.§.fundum,verſ.
nam opinio Vgonis eſt vera, & ibi Iaſ.
in princ. vbi etiam Ang. nu.2. Brun.de
ceſſ.bono. q.27. nu.2.

SVMMARIVM.

1 *Donator dans propter remunerationem non habet beneficium deducto nè egeat.*
2 *Donatio remuneratoria non dicitur propria donatio,vel mera liberalitas.*
3 *Donatio facta ob merita de futuro non dicitur propria donatio.*
Donatio quatenus excedat beneficia dicitur mera liberalitas.& n.8.
4 *Exceptio ne quis teneatur vltra quam facere poteſt non habet locum in donatione remuneratoria.*
5 *Donatio remuneratoria dicitur permutatio.*
6 *Benefacienti eſt obligatus,qui beneficium accepit ex naturali ratione.*
7 *Benefacientibus tenemur benefacere.*
8 *Donatio, qua excedit merita, qua non aquiualeant donationi dicitur mera donat.*
9 *Donator habet beneficium deducto ne egeat in donatione quatenus excedit merita.*

FALLENTIA IV.

FAllit quarto, in donatore pp re-
munerationem,ſeu benemerita,
quia eo caſu non videſ donatio,
ſed remuneratio, ſiue ſolutio, Abb. Si-
cul.in rubr.de donat. Brun.q.27.n.6.de
ceſſ.bo.Ang.in l.ſed hoc ita ff.de re iud.
Rom.cõſ.26.col.fi. Rol. cõſ. 5.col.4.nu.
16.lib.j.Card. Tuſch. in pract.concl.iu-
ris concl.715. poſt n. 5.to.3. Iul.Clar. in
2 §.donatio q.3,n.1.vbi donatio † remu-
neratoria non diciſ vera donatio, ſed
mera liberalitas,per text.in l.Aquilius,
ff.de donat.& dicit magis cõem opi.ſm
Socy.iun. cõſ.94. n.13. lib.2. & cõem ẽe
dicit Didac.in c.cum in officijs poſt nu.
10.de teſt.Frãc.Munnoz de Eſcubar de
ratiocinijs c.24.n.28. Hieron.Giaccar.
in additt.ad Clar.d. q.3. lit.A. Hippol.
Riminald.inſtit.de actio.in princ.n.90.
3 vbi ampliat ſi† ob merita de futuro fiat
& 13.& militat quatenus excedit benefi
cia recepta n.116.ibidẽ declarat,& n.118
ſequiſ Palat.Ruu.in repet. Rubr.de do-
nat.inter vir.& vx. §.50. nu.9. vbi dicit
4 exceptio ne quis teneatur † vltra quã fa
cere poteſt non hẽt locum in donatione
remuneratoria,per Ang. in d. l. ſed hoc
ita, ratio prædictorũ eſt ſupradicta, qa
5 nõ† eſt propria donatio,ſed permutatio
l.ſed & ſi lege §.conſuluit ff. de pet. he-
red.tenent Bart. & Bald. in proœm. di-
geſtorũ, Abb. in c. eccleſiæ corpore de
Simon. quia dare ei cui aliquid debeſ
nõ eſt donare, ſed debitũ ſoluere, vt l.
pen.ff.de rit.nupt. & ſic non militat illa
ratio l.ne liberalitate de reg.iur.Io.Oi-
notom.in §. ſed & ſi quis poſt n.5. de a-
ctio.Molin. in tract.de contract.diſput.
113. n. 12. & licet donatio tali caſu fiat
nullo iure cogẽte, tamen naturali ratio-
6 ne† qui beneficiũ accepit beneficiẽti eſt
obligatus, Clar.d.q.3.poſt n.1. Surd.de
alim.q.51.tit.1.tex.& gl. in d. l. ſed & ſi
lege §. cõſuluit ff. de pet.hæred.& bene
faciẽti benefacere pcedit ex inſtinctu
naturæ,dicit Decia.reſpõſ.25.nu.36. &
69.vol.1.Pet.Ruiz.dec.5. nu.225. quia
7 † nobis faciẽtibus tenemur benefacere
gloſa ſingularis in l.vnic. in verb. natu-
rali ratione C.de in ius vocãd.quam glo
ſam ſequuntur Bart.& Bal.Salyc.& Iaſ.
vt refert addictio ibi in margine, Surd.
de alim.q.54.n.2.tit.Mut.in c.Regn.Si
cil. c.27.n.1.& 2.& l.ſi nõ ſortem §.liber
8 tas de cõdict. indeb. quæ quidem † fal-

lentiam non habet locū qn̄ donatio excedit mærita, & merita non ęquiualent donationi, vt ſup. not. ꝑ Hipp. Rimin. quia debent eſſe ęquiualentia donationi, Bar. in l. ſi quis pro eo §. j. in fi. de fideiuſſ. Dec. in l. petens, vbi dicit cōem, & veram concluſionem, C. de pact. Oldrad. in conſ. 226. colum. pen. Guigl. de Cun. Bal. & Saly. in l. illud, C. de ſacroſ. eccl. Io. Andr. in addit. ad Spec. in titu. de reb. eccl. non alien. in rub. Imol. in d. l. Aquilius, Alex. in l. ſi donationē tibi n. 4. C. de collat. ꝑ capit. relatum, el 2. in verſ. iuxta ſeruitij męritum, de teſt. Palat. Ruu. d. §. 50. n. 31. Clar. d. q. 3. in prin. & q. 8. n. 4. quia donatio remuneratoria quatenus quātitatem meritorū excedit dicit̃ ſimplex donatio, Barth. Socy. in cōſ. 48. circa medium, 3. col. p. 1. & cōſ. 215. circa med. p. 2. Frāc. Arer. in l. Iulianus, §. qui fundus, col. 2. ff. de verb. oblig. Surd. de alim. tit. 6. q. 11. n. 35. poſt Oldr. conſ. 226. col. j. Doctores in l. ſi vnquam C. de donat. & ſic in illó reſiduo vltra merita non eſt remuneratoria, ſed ſimplex donatio, ergo in illo
9 habet † donator iſtud noſtrum beneficium ne egeat, ſecūdum doctores, quos ſu pra notaui, & procedit ratio d. l. ne liberalitate, ꝗ a nec naturali ratione, nec vllo iure cogente facta eſt donatio in il lo reſiduo, vt probat Beltrād. d. cōſ. 164 p. 2. num. 2.

SVMMARIVM.

1 *Donator conuentus à delegato nō gaudet beneficio, deducto ne egeat quando mutatur obligatio.*

2 *Exceptio, quę opponitur deleganti quando poteſt opponi delegato.*

FALLENTIA V.

1 FAllit quinto, qn̄ eſt cōuentus donator à delegato, tā ex cauſa onero ſa quā lucratiua, l. diuus, & ibi gl. ff. de reg. iur. Iaſ. i l. Neſennius n. 2. 6. ff. de re iud. vbi dicit, ꝗ hoc eſt verū ſi ex tali delegatiōne mutat̃ obligatio, vt nō ſit illa ex qua tenet̃ donator, ſecus qn̄ non mutat̃, licet mutetur perſona actoris, al legat tex. in l. ſi poſt diuortiū, & l. ſi maritus, ff. ſol. matrim. & notaui ſupra q. 2. ampl. 2. circa fi. quia alias eſſet in donatarij poteſtate donatorem fraudare, ſiue priuare iſta exceptione, ſiue beneficio, & facere quod donator ex ſua liberalitate inops fiat, & factus pericliteť, l. quod id quod. §. fi. ff. de donat. & non obſtāt l. pure, §. ſi cum ff. de dol. excep. l. ſi quis delegauerit de nouatio. & deleg. & l. in hæredibus. §. pen. ff. de donatio. quia illud procedit qn̄ mutat̃ obligatio, vel eius qualitas, vt d. l. Neſennius, ſm
2 Iaſ. in loco cit. & eo᷑ caſu exceptio, quę opponit̃ delegāti opponit̃ delegato, Alber. de Roſat. d. l. ſi quis delegauerit, n. 1. alias ſecus

SVMMARIVM.

1 *Donator, qui ſe cōſtituit in donatione poſſidere nomine donatarij non gaudet beneficio deducto ne egeat.*

2 *Beneficium deducto ne egeat non conceditur petēdo ipſi donatario, ſed retinēdo.*

FALLENTIA VI.

1 FAllit ſexto, in donatore, ꝗ ſe cōſtituit in donatione donatarij nomine poſſidere, ꝗ a ſi donatarius poſtea rem ipſam à donatore petit, in ſolidum exigeret̃ donatot, non magis quā ſi rem ſemel tealiter tradidiſſe, ut notaui ſup. fall. 3. & in q. j. fall. 1. ita Brun. de ceſſ. bon. q. 27. n. 5. p. 4. princip. ſed iſtud
2 beneficiū nō conceditur petēdo, ſed retinēdo, ut notaui in proœm. ver. ſed iſtud beneficiū non concedit̃ petendo, p. j. ergo donatot iſto caſu non habet beneficium, ex quo non ipſe, ſed dotatarius poſſidet vigore dicti conſtituti, ut diffuſius notaui d. q. 1. fall. 1.

SVMMARIVM.

1 *Donator propter mendacium perdit beneçium deducto ne egeat.*

FALLENTIA VII.

1 FAllit ſeptimo, quādo negat donator bona ipſa donaſſe, d. l. ſed hoc ita in fi. ff. de re iudic. Brun. d. q. 27. n. 3. & notaui in q. 3. fall. 6. & in q. 1. fall. 6. & in q. 11. fall. 12. ad quæ me remitto.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Socius ſi eſt effectus non ſoluendo habet beneficium deducto ne egeat conuentus à ſocio non deducto ære alieno, ſed contra nu.6.*
2 *Socius conuentus à ſocio actione reali pro re communi habet beneficium deducto ne egeat.*
3 *Socius habet beneficium deducto ne egeat commodè ſecundum eius qualitatem.*
4 *Societas ius quodammodo fraternitatis in ſe habet.*
5 *Socij ratione fraternitatis faciunt res communes.*
6 *Fratres vice mutua non condemnantur inter ſe in quantum facere poſſunt deducto ne egeāt. ſed contra nu.8.*
7 *Comparatio eſt melioris conditionis comparato.*
8 *Fratres inter ſe habent beneficium deducto ne egeant.*
9 *Propter quod vnumquodque tale, & illud magis.*
10 *Societas gerit vicem fraternitatis.*
11 *Fratres vtrinq; coniuncti inter ſe non tenentur niſi quatenus facere poſſunt deducto ne egeant. & n. 18.*
12 *Frater tenetur alere fratrem.*
13 *Frater tenetur alere fratrem malemerentem reſpectu patris.*
14 *Prohibere alimenta eſt contra ius naturale.*
15 *Frater tenetur alere ſororē, quæ non eſt vtrinque coniunctam.*
Frater tenetur dotarem ſororem vterinam.
16 *Alimenta debentur inter fratres vtrinq; coniunctos.*
17 *Beneficium deducto ne egeat conceditur ratione alimentorum.*
18 *Fratres vtrinque coniuncti habent beneficiun deducto ne egeant. & n.27.*
19 *Fratres conſanguinei inter ſe non habent beneficium deducto ne egeant.*
20 *Fratres vtrinque coniuncti de iure Hiſpaniarum non habent beneficium deducto ne egeant.*
21 *Fratres ſocij habent beneficium deducto ne egeant etiam de iure Hiſpaniarum.*
22 *Fratres ſimul habitantes, & inter ſe lucra in communi conferentes videntur inter ſe contraxiſſe ſocietatem.*
23 *Fratres ſimul habitantes, & in communi inter ſe lucra diuidentes habent beneficium deducto ne egeat.*
24 *Socij gaudent beneficio deducto ne egeāt. Fratres hæreditatem habētes in diuiſam, & lucra eorum non communicantes non gaudent beneficio deducto ne egeant.*
25 *Frater conuentus à fratre non habet beneficium deducto ne egeat.*
26 *Amicitia, conuerſatio, & dilectio familiaris potentior, eſt quam carnalis fraternitas.*
27 *Fratres vtrinque coniuncti habent beneficium deducto ne egeant.*
28 *Frater ad inſtantiam fratris carcerari non poteſt.*
29 *Societas vnius ſpeciei ſub ſpe habet indiuidua.*
Societas vnius negotiationis appellatur omnium bonorum.
30 *Societas omnium bonorum quibus modis conſideratur.*
31 *L. Verum, & l. ſunt, qui ff. de re iudicat. concordant.*
32 *Socij, ſiue ſint omnium bonorū, ſiue vnius rei gaudent beneficio, deducto ne egeant.*
33 *Socius, qui gaudet beneficio deducto ne egeat debet cauere de ſoluendo integre ſi ad pinguiorem fortunā peruenerit.*

L. VERVM.

Verum eſt quod Sabino videtur etiam ſi non vniuerſorum bonorum ſocij ſint, ſed vnius rei, attamen in id quod facere poſſunt, quodue dolo malo fecerunt, quominus poſſint condēnari oportere: hoc enim ſummam rationem habet cum ſocietas ius quodammodo fraternitatis in ſe habet, ff. pro ſocio concordat l. ſunt qui de re iudicat.

QVÆSTIO XIII.

1 SOcius ſi effectus ſit† non ſol-
uẽdo, & impotens reſtitue-
re quod ad eius manus ex
ſocietate peruenerit, in id
quod facere põt cõdemnabitur, dedu-
cto ne egeat, ære alieno non deducto, l.
ſunt qui & l. inter eos, ff. de re iudic. & l.
verum §. id quod ff. pro ſocio, glo. in §.
pen. in verſ. bonis ſuis de locat. Faber
Ang. & Iaſ. in §. ſed & ſi quis, & ibi Io.
Corat. poſt Nicol. de Neapol. & Io. de
Platea inſtit. de actio. D. Fran. Cremẽſ.
ſing. 156. n. 1. Io. Pet. Ferrar. Papienſ. in
form. libel. in cau. ſociet. col. 6. n. 5. verſ.
2 ad diuidendum etiam † ſi conueniatur
actione reali pro re cõi per eos inſolidũ
poſſeſſa, Palat. Ruu. in c. per veſtras §. 12
poſt n. 12. verſ. caſu quo, & n. 13. fol. mi.
hi 184. de donar. inter vir. & vx. Alex.
cõſ. 133. in prin. lib. 5. Pariſ. cõſ. 99. col.
fi. nu. 64. vol. 3. vbi ſocius non exigitur
3 † in plus quam facere poteſt commodè
ſecundum eius qualitatem, gl. in l. verũ
§. id quod, in verb. debetur in fi. ff. pro
ſocio, Franc. dec. 164. n. 8. Brun. de ceſſ.
bon. q. 24 p. 4. princ. n. 1. Cæſar Bartius
dec. 56. nu. 19. Rol. Rodulf. in ſumm. in
tit. de renũt. §. beneficium in glo. col. 4.
verſ. item cõpetit, Surd. de alimen. q. 78
p. 1. n. 9. Marc. Ant. de Amat. dec. 16. nu.
21. Homod. conſ. 85. nu. 27. tex. & Iaſ. in
l. ſunt qui n. 3. ff. de re iud. Molin. de con
tract. diſput. 115. n. 5. Guttier. de iur. cõ-
fir. p. 3. c. 15. n. 1, 12. & 13. Ant. Monach.
de execut. in ueſtib. c. 12. nu. 86. Scipio
Rẽdin. in tract. prompt. recept. ſent. tit.
107. de ſociet. ſub n. 7. Frãc. Munnoz de
Eſcubar de ratiocinijs c. 35. poſt nu. 11.
verſ. quod tamen in ſocio. ratio Docto-
rum eſt. ꝑ tex. & ibi gl. in d. l. verũ, verſ.
4 fraternitatis ibi cum ſocietas ius† quo-
dammodo fraternitatis in ſe habeat, &
ibi gloſa dicit ſocij inuicem, vt fratres
ſe diligunt, & quia ratione ſocietatis fa
ciunt res communes quam rationẽ, ſe-
quitur Surd. d. q. 78. n. 10. & ſocietas ad
inſtar fraternitatis eſt, Pet. Roiz. dec. 5.
5 5. n. 44. & ſic † ratione ſocietatis faciũt
res cões, ſicut ratione fraternitatis, ſm
gl. allegatã, quę glo. videt̃ eſſe ſibi con-
6 traria, ex quo † fratres inter ſe vice mu-
tua nõ cõdemnantur in quãtum facere
poſſunt, deducto ne egeãt, vt ibi gloſ. in
verſ. an ergo fratres quã ſequũtur Petr.
Iac. Butr. Rayn. Bart. Bald. & Alber. de
Roſat. qui dicit cõem Saly. & Fulgoſ. &
tenẽt omnes excepto, Iac. de Rauen. ibi
in d. l. verum Pet. de Vbald. de ſociet. p.
15. col. 2. Zaſ. in §. cõpẽſationes nu. 3. de
actio. & cõiter approbatã, dicit Pedam.
dec. 119. n. 3. & per alios, vt infra. *Scipio*
Rendi. in tract. prompt. recept. ſent. tit.
de ſociet. n. 7. verſ. ſed cõtrarium. vnde ſi
fratres inter ſe nõ habẽt iſtud beneficiũ
ergo non eſt bona illa ratia glo. ſubdẽs
quod ſocietas ius quodammodo frater
nitatis in ſe hẽt, alias eſſet melioris cõdi
7 tionis ſocius, qui eſt comparatus, quàm
frater, qui eſt cõparatio cõtra regulam
infra notabo: *cõtrarium tenet Theſ.* Pe
damõt. in d. dec. 119. poſt n. 3. verſ. tñ il-
8 la videt̃ dura, vbi dicit, quòd † fratres
inter ſe gaudent iſto noſtro beneficio ꝑ
rationem ſupra notatã, quia Vlpianus
comparauit ſocietatem fraternitati, iux
ta verba tex. d. l. verum & ſm Maccabr.
conſ. 12. vbi ſocietatem fraternitatẽ ap-
pellat, & Paul. ad Rom. c. 12. vnde nõ de
bet eſſe melior comparatio comparato,
9 vt ſupra notaui, quia † ꝑꝑ quod vnum-
quodq; tale & illud magis Auth. multo
magis, & ibi Bart. C. de ſacroſanct. eccl.
gl. in §. nos igit̃ in auth. de defenſor. ci-
uit. dicit ẽt Beat. de inope debit. d. q. 17.
poſt n. 65. verſ. nam ſocij, licet cõtrariũ
teneat Palat. Ruu. d. §. 12. poſt nu. 12.
10 verſ. & ſic vbi dicit quod † ſocietas eſt
priuilegiata, quia fraternitatis vicem
gerit, ergo multo magis frater, *ſm Iaſ.*
in d. l. ſunt qui, vbi Petr. de Bex. & ſm
opinionẽ gl. facit Iac. de Rauen. quẽ ibi
citat Alberic. idẽ Pedam. dec. 153. n. 5.
verſ. cõtrarium, vbi dicit quod frater cõ
uẽtus à fratre gaudet iſto noſtro benefi
cio deducto ne egeat, ſequũtur Ant. Mo
nach. de execut. in veſtib. c. 12. num. 58.
Amat. dec. 116. nu. 10. Decia. tom. 1. lib. 3.
tit. 13. n. 16. ſed aliqui ita diſtinguũt, aut
loquimur de fratre vtrinq; cõiuncto, &
tũc indiſtinctè hẽt iſtud beneficium, Fa
ber in §. ſunt præterea, verſ. ſed & ſi q̃s
11 poſt num. 1. de actio. dicit quod † frater
vtrin-

vtrinque cõiunctus non teneť, niſi quatenus facere põt deducto nè egeat, ratio eſt ibi, quia frater † teneť alere fratrem, per d.l. & ibi notat idem Faber C. de alend.liber. Molſeſ.q.11.n.16.p.5. ad conſuet. Neapol. Fräch.dec.559. Valēz. conſ.98.n.18. vbi ēt dicit q̄ nõ requiriť, quod ſit in extrema neceſſitate, vt ſubueniať: nam eſſe diuitem, aut pauperē in ſuo ſtatu, & conditione nõ exiſtit in puncto indiuiſibili, ſed ad latitudinem habet, vt reſoluit Sarmient. de reditib. eccl. p.4.c.5.nu.9. ponderãs, l. ratum, ff. de ſolut. Giurb. dec.45.n.12. Andr. in cõ ſtit. huius Regn. Sicil. Comitibus in cõment.228.col.2.lin.30. Bart. in tract. de alim.n.15. per l. mutus, §. manēte, in fi. ff. de iure dotium, Paul. Caſtr. ſing.5.n.1. Surd. de alim.p.1.q.25.l.1.§. ſed nõ nullos, verſ. ſic præſtiterit, ff. de tutel. & ratio. diſtrah. l. ſi quis à liberis, §. itē reſcriptũ, verſ. iuſte, ff. de lib. agnoſc. Cy. in l. 2.n.2.C. de alēd. lib. & Bart. ibi cõem dicit vbi Alber. de Roſat.n.2. ſpecul. ĩ tit. qui fil. ſint legitim. in prin.n.23. Bal. in cõſ.103.n.3.lib.5. Guttier. in tract. de tuto. & cur. c.3.nu.20. & 21. & in tãtũ hoc eſt verũ quod p̄cedit in fratre malemerente reſpectu patris,† & ſubdit ibi Bal. quod pater nõ põt interdicere alimēta, quia talis interdictio eſt cõtra ius naturale, Surd. d.q.25.n.2. & 3. & nõ ſolum frater, ſed ēt ſororē, quæ non eſt vtrinque coniũcta † alere teneť, Alex. l.1.n. 13. ff. ſolu. matr. ſi nõ habet vnde ſe alat, ratio eſt ibi, quia iura nõ diſtingunt, l. qui filiũ, iu fi. & ibi Bald. ff. vbi pupill. educ. deb. text. indiſtinctè loquiť, ergo indiſtinctè quoq; venit intelligēdus, l. de pretio, ff. de publicia. Guid. Pap. dec. 439.n.7. Surd. d.q.25.n.17. Imol. in l.1. & ibi Iaſ.n.85. ff. ſolut. matri. moueť ea ratione, quia ſi frater teneť natutalē fratrē alere, multo magis vterinã, idem Iaſ. in Auth. res quę n.10. C. commu. de legat. Căpeg de dot.p.j.q.23. in fi. Palat. Ruu. in repet. c. per veſtras, §.20. col.2. poſt n.6. f.147. Siluan. cõſ.2.n.27. Boer. dec.129.nu.9. Mut. ſuper cõſuet. Senat. Panor. c.21.n.49. & ſeq. & in c.47.n.17 Molſeſ. d.q.11.nu.22.p.5. poſt oēs Valēz. cõſ.98.n.18. patre, & matre egentibus, vt oēs intelligũt: ergo † multo fortius debētur alimēta inter fratres vtrinque cõiunctos, qnia duo vincula magis ligēt, vt dicit Decia. loco cit. & notaui q.2. ampl. j. circa fi. Peregr. de fideicom. art.42.n.5. vbi refert cõem opinionē p̄ Raff. Fulgoſ. cõſ.134. Anto. de Mozard. Alex. Rip. in d.l.1.nu.83. ff. ſolut. matri. Gutier. d.c.3.n.24. vbi ēt dicit, quod doctores qñ dicũt, quod frater teneť alere fratrem, intelligũt de fratre vtrinq; cõiuncto, quia appellatione fratrum veniũt propriè vtrinq; cõiũcti, Valēz. cõſ. 17.n.5. Paul. Caſtr. in l. fi.n.6. C. de verb. oblig. & ibi Iaſ.n.26. Dec. cõſ.53. poſt n. 4. & cõſ.155. poſt n.3. & cõſ.299. poſt n. 7. Alex. conſ.166.n.4.lib.5. Socy. cõſ.49 n.1.lib.j. Paul. Pariſ. cõſ.49.lib.2. nu.18. Miere. de maior. p.2.q.7.n.4. verſ. dicit notabiliter, Menoch. cõſ.187.n.40. Ludou. Molin. de Hiſpan. primog. lib.2.c. 15.n.59. & 60. Sed iſtud beneficiũ cõceditũ † ratione alimētorũ, vt notaui in p̄œm. verſ. aut beneficium p.j. circa prin. & in q.5. & 7. in verſ. tertio ad euitãdum peccatũ, & in q. præced. ergo ratione alimentorum fratres vtrinq; cõiũcti habent inter ſe iſtud beneficium, Ang. in d.§. ſed & ſi quis vbi dicit, q̄ † fratres inter ſe vtrinq; cõiũcti habēt beneficiũ deducto ne egeãt, quia inter ſe tenētur alere, & dotare, p̄ gl. in l. cum plures, §. fi. in verb. alio parēte, in fi. ff. de admin. tut. quã opinionem ſequitur Surd. d.q. 78.n.6. & Iaſ. d.§. ſunt pręterea, verſ. ſed & ſi quis n.4. & in d.l. ſunt qui poſt n.3. verſ. ponderat diligēter & ſub n.4. & ita ēt expreſsè, tenet Io. Caroc. in d. §. ſed & ſi quis poſt n.j. in fi. vbi diciť quod cogiť frater qui cõtra Germanum agit ratione habere ne egeat, cũ ſopi miniſtrare neceſſaria teneť: & ſic frater vtrinq; cõiunctus cõuentus à fratre hēt beneficiũ deducto ne egeat, & per Doctores quos ſupra notaui, licet hæc diſtinctio nõ placeat, Theſſ. in d. dec.119. ex hoc pater quod communis opinio Doctorũ p̄cedere debeat in fratre † ex vno latere tãtum, ſecus in fratre vtrinq; coniũcto, quã opinionem ſequiť Giurb. dec.45.n. 4. vbi dicit, q̄ frater vtrinq; coniũctus p̄ dote ſororis quam promiſit non teneť ni-

niſi quatenus facere pōt, ſm Theſſaur. dec.119.vt infra notabo, Surd. de alim. d.q.78.nu.6. ratio eſt, quia ſi competit extraneo dotāti,ergo & fratri,vt notaui in q.2.ampl.3.& licet Gaſpar Beat.in d.
20 c.17.nu.8.teneat quod † frater à fratre in ſolidum cōueniri,& carcerari poteſt reiecta ſupradicta diſtinctione hoc dicit ex iure regio Hiſpaniarum, ex quo determinatum fuit fratrem non habere iſtud beneficium,l.j.tit.15.p.5. ob diſtin nem doctorum inter fratres ex vno latere, & fratres vtrinq; coniūctos, vt ipſe refert: & ſic ex ſpeciali lege, ſecus vero vbi non adeſt diſpoſitio particularis, vt patet ibi ꝑ eū ſub n.85. vbi dicit, apud nos nō eſt ambigēdum quin frater poſſit in ſolidum exigere à fratre, atq; illū in carcerem ducere,& ibi refert hāc par tē tenere, Caſtill.in l.66. Taur. in verb. de ſe araij col.fi. verſ. ſed quæro niſi fra
21 tres ſint ſocij, † vt ibi Beat. per Pet. de Vbald.in d.tract.de ſociet. p.15.col.2. & Caſtill. loco cit. & ſic fratres habitā-
22 tes † ſimul & lucra eorum hinc inde inter ſe conferentes, ex quo videntur inter ſe cōtraxiſſe ſocietatem, ſm Bald. in l.ſi patronū n.13. ex quadā additione Iac.de Aret.extenſa ꝑ Riccard.Mal. & Oldr.eius diſcipulos, C.cōm.vtriuſq. iud. dicētes quod fratres ſtādo ſimul & communicādo ſimul lucra videntur tacitè cōtrahere ſocietatem re ipſa, vt ibi doctores oēs, arg. l.coire, ff. pro ſocio, Bart. in l.ſi fratres ſiue §.Papinianus in fi.ff.eod. & in l.Titium Meuium,§.altero n.6. de admin.tut. Bal.in l. cum oportet n.9.C.de bo. quæ liber. Per.Gerard. de Petr.Sanct.ſing.99.n.2. idem Bart. in l.cum duobus §. ſi inter fratres,ff.pro
23 ſocio, & iſto caſu † oēs fratres inter ſe gaudent iſto noſtro beneficio, Pet. Gerard.de Petraſanct.d.ſing.99. n.2. Rol. Rodulf.in tit.de comprom.p.1.col.2.in prin. in ſumma fol.142.tradit Dec.poſt multos conſ.66.col.2.verſ.his tamē non obſtantibus,& in cōſ.68.in prin. & iſto caſu ea dicēda ſunt de fratribus,quæ dicunt de ſocijs extraneis, Bal. in d.l. pa-
24 tronus,n.11.quod ſi ſocij † extranei gaudēt iſto beneficio ergo & fratres ſocij,ſecus qū fratres hæreditatem paternā in diuiſam retinēt nō cōmunicantes lucra, quia nō cēſetur inter eos cōtracta ſocietas,l.ex parte,§.ſi filius, ff. famil.erciſc. Iac.Menoc. de arbit.iud.lib.2. cēt.2.caſu 179.n.15. ꝑ Bar.in d.l.Titiū Meuiū,§. altero poſt n.5.d.verſ.ex ꝑdictis, Ruin. cōſ.79.n.15.lib.5. Rol.Rodulf. loco cit. & ſm iſtū caſum procedit cōis opinio,
25 quod † frater conuētus à fratre non gaudet iſto noſtro beneficio,à qua nō eſt recedēdum in iudicādo, dicit Guid.Pap. ſing.512. tāquam probabiliorem,& dictis doctorum magis cōſonam,& cōcordē, vt clem. j. in fi. de ſum. trin. & fid. cath. & Cyn. in l.j. de actio.& oblig.& Beat.loco cit. vbi ſubdēs quod ſocij nō habēt iſtud beneficium,quia rēputantū tāquam fratres ſolum, ſed inter ſocios eſt communicatio fructuum præter fraternam amicitiam, quę nō eſt inter fra-
26 tres: amicitia † enim conuerſario, & dilectio familiaris potentior eſt quam fraternitas carnalis, ſm Decia. reſpōſ.46. n.64.vol.2. ergo nō eſt eadem ratio: tū indubitata eſt opinio eorum qui tenent
27 quod fratres vtrinq; coniūcti inter ſe habent iſtud beneficium,vt ſup.not.quam opinionem multi ſequūtur Moderni tāquam benigniorem,& equiorem,vt mihi videt: & nouiſſimè Muta dec. M. R. C.dec.94.poſt n.27.verſ.circa illas ꝑſonas, quibus competeret, vt ſunt pater, filiꝰ frater vtrinq; coniūctus,&c.dicēdū eſt enim quod nō obſtat illa ratio Beatij quod in ſocietate eſt communicatio facultatum vltra fraternā amicitiam, q̄a licet nō ſit communicatio facultatū inter fratres, adeſt obligatio alimētandi ſm communē opinionē vltra fraternam amicitiam, & ꝑ ea quæ dicit Fontanell.de pact.nupr.d.clauſ.5. gl.3. nu. 25. quod inter fratres vtrinq; coniūctos ſtricta eſt neceſſitudo, ergo ratione alimētorum habēt iſtud beneficiū,& ꝑ ea, q̄ ſup.not.& ꝑ cōſequēs carcerari nō pōt frater ad inſtantiā fratris, ſicut ſocius, q̄ non pōt ad inſtantiam ſocij carcerari. Ant.Columbett.ſing.1. n.22. & fratris egeſtati impendēdum eſt quicquid vltra vitæ neceſſitatem habemus, de quo tractat Andr.Eborenſ. in exēpl.in verb. frater fol.470.cir.fi.lib.j.dixit autorita-

te

Digitized by Google

te, Io.Stob. ſermon.82. & erga Deum,
& homines eſt honorabilis paupertas
cauſata pro fratrib⁹ ſubueniẽdis, & cõ-
tra viles,& abiectas diuitias cum ipſo-
rum neglecta cõgeſtas;nam cũ ſint iura
ſanguinis vincula charitatis ſtricta, ſe-
cundũ Archid.in c.nõ ſatis 86.diſt.Cor
nel.Tacit.lib.j.Hiſtoriar.& Miceta lib.
j.annal.in princip. poſt alia dicẽs,ſi fra-
ter fratrem non liberat, quid faciet alie
nus,dicit eccleſiaſt. c.40. fratres in ad-
iutorium in tpe tribulationis, & ſuper
eos miſericordia liberabit, Quintil.de-
clamat.321.quæ poteſt eſſe,tam fęlix a-
micitia,quæ imitaẽ fraternitatẽ: nã fra-
ter niſ aliud eſt quã diuiſus ſpiritus, &
frater quaſi ferè alter Feſt. Pomp.lib.6.
Augel.lib.13. Attice.cap.13. Tiraq.de
pen.tẽporal.cauſ.22.n.7.& 8.Cumia in
c.ſi aliquem de ſucceſſ.feud.verb.ſexus
n.8.poſt oẽs Valẽz.d.cõſ.98.à n.19.vſq;
ad n.25.vbi vltra maiora dicit circa ob
ligationẽ, & debitũ inter fratres, quib⁹
rõnib⁹ frater ergo ad inſtãtiã fratris car
cerari nõ poteſt, & iſtam opinionem tã-
quam veriorem,& humaniorem, tenet
Frãc. Munnoz de Eſcubar de ratioci-
nijs c.35.n.11. ét pro debito adminiſtra
tæ tutelę,niſi fuerit doloſus,vt ibi,maxi
mè ſi frater debitor eſt maior, cui debeẽ
reuerentia per fratrem minorem, dicit
Baldaſſar Mongollon de metu c.4.n.14
Tiraq.de legib.connubialibus gl.5.nu.
36.Socy.cõſ.263.nu.3.vol.2. Crauett.
conſ.49.n.2.vol.1.Auẽdan.in l.4.tit.de
las exceptio.n.31. ver. & in iſta vbi al-
legat,nõ nullos doctores vltra allegatos
ꝑ Tiraq.loco cit.& præciſè ſoror fratri.
Padilla in lege interpoſitos poſt nu.21.
C.de traſtibu. & Mongollon loco cit.
poſt d.n.14. & ita ſeruatũ fuit in M. R.
C. in perſonam Vincẽtij Ruſſo fratris
vtrinq; coniũcti, cõuẽti à magiſtro Lau
rentio Marcone marito ſororis vtrinq;
coniũctæ d. Vincẽtij Ruſſo,qui dotẽ de-
dit eius ſorori, qui ꝓ eius ſolutione M.
C.ordinauit quod gaudeat beneficio,
deducto nè egeat, vt eſt videre per lite-
ras apud Regiam ſecretatiã huius Re-
gni Siciliæ ſub die 16. Iulij 1615.ſecũ-
dum deciſionẽ Giurb.45. & Theſſ. dec.
119.& ſm doctores ſuperius notatos,&

licet poſſit reſpõdere quod hoc ꝓcedit
in debito dotis, ſecus in debito ex alia
cauſa, prout alias M. R. C. ſeruauit, ut
eſt videre penes acta M. R. C. ac nota
carcerum huius Vrbis,quæ omitto, nè
aliquem lędam, & forſitan nobiles, ex
quo eſt contra naturalem obligationẽ,
nec nõ cõtra fraternẽ charitatẽ, amorẽ,
& æquitatẽ, ꝑ ea q̃ dicit Andr. Eboliẽſ.
exẽpl.lib.2.ĩ ver.mutua beneuolẽtia fra
trũ f.13.ꝑ tot. beneuerũ, quod nunquã
fuit iſtud beneficiũ allegatũ, nec ſuper
28 eũ diſcuſſũ, ſaltim frater† ad inſtãtiã fra
tris carcerari non poteſt ꝑ rationem ibi
poſitã,& dixit Theſſ.dictis dec. 119. &
153.quod ita iudicauit Senatus, ſequiẽ
etiam Decian.in tract.crim.c.13.nu.16.
lib.7. to.1. per ſupradictã rationem qđ
frater teneẽ alere fratrem inopem,& ita
fuit iudicatum, iuxta doctrinam Bal. in
conſ.415.lib.j.& iuxta illud Paul.nemo
ſupergrediaẽ in negotijs fratrem ſuum
nemo vrgebit eum quaſi exactor, & Do
ctores dicentes contrarium non reſpon
dent, ad text.in d.l. verũ ſm Iaſ. in d.l.
ſunt qui poſt n.4.verſ.non reſpondent.

Vidẽdum eſt enim quæ ſocietas gau
deat iſto noſtro beneficio, cum l. verũ
loquaẽ in ſocio vnius rei, & l.ſunt qui
loquatur in ſocio omniũ bonorũ ergo
diſcordãt inter ſe, ſed gl.in d.l. ſunt qui
concordat cum dictam l.verum, q̲a li-
cet loquaẽ in ſocio vnius rei, intelligiẽ
29 prout ibi gl.ſcilicet ſpeciei,† quæ ſub ſe
habet indiuidua, vel unius negotiatio-
nis, quę ſocietas appellaẽ omnium bo-
norum,q̲a eſt uniuerſitatis, ideo d.l.ue-
rum, trahitur ad d.l.ſunt qui, quę loquiẽ
in ſocio oĩum bonorũ interrogatiuè, ut
30 d.l.verum in princ.ergo ſocietas† oĩum
bonorũ duobus modis conſideraẽ: Pri-
mo in expreſſa ſocietate,ſcilicet de om-
nibus bonis expreſſe vbicumq; quæſi-
ſitis, l.3.§.cum ſpecialiter, l.cum duob⁹,
§.ſocium vniuerſa, & l. ſi ſocietate vni-
uerſorum, ff. pro ſoc. Secundo de om-
nibus bonis,quæ veniunt ex quæſtu,ſci
licet ex tacita ſocietate, & tunc veniunt
oĩa bona quæſita in actibus quæſtuarijs
ſm d.l.coire cũ concord.ff.pro ſoc. Dec.
conſ.68.n.2.& in rub.C.qui teſtam. fa-
cer.poſſ.nu.15.& 16.& ea quæ veniunt.

ex quæſtu dicunt prouenire ex vna opera ſolertia, vel diligẽtia alicuius, vt d.l. coire, & d.l. quæſtus, & nihilominus dr̃ ſocietas oĩum bonorum, Pet. de Vbal. de duob. fratrib. verſ. 1. n. 5. & verſ. 2. n. 35. & verſ. 5. n. 1. & 3. & p. 3. fol. 11. poſt
31 n. 28. ergo d.l. verum, † & d.l. ſunt qui cõcordant, q̃a vbi dicit l. verũ, vnius rei, intelligitur vnius ſpeciei, ſiue opere ſolertiæ, & vbi d.l. ſunt qui dicit de oĩbus bonis, intelligit̃ de oĩbus bonis, quęſitis ex quæſtu, quæ concordãtia habet̃ ex
32 medulla dictarum legum, & ſic ſocij † ſiue ſint oĩum bonorũ, ſiue vnius rei gaudent iſto beneficio, Zaſ. in d. §. ſed & ſi quis n. 3. & ibi Io. Oinotom. n. 4. Bal. in d.l. verum, §. 1. & in Rubr. C. pro ſoc. in fi. Cãpeg. in d. tract. de dot. q. 245. Brun. de ceſſ. bo. d. q. 24. n. 8. Iaſ. in d.l. ſunt q̃ n. 3. Gaſp. Beat. d.c. 17. n. 63. Caſtill. in d. l. 66. arraygar, Vinc. de Frãc. d. dec. 164. n. 8. Alber. de Roſat. d.l. verũ, & d.l. ſunt qui Pet. de Vbald. d. tract. de ſociet. p. 15 Lopez in l. is glo. 5. p. 5. tit. 10. Regi Ca-
33 ſtill. debet † tũ cauere de ſatisfaciẽdo integrè ſi ad pinguiorẽ fortunam peruenerit, vt not. in proœ. verſ. infert circa fi. p. 1. & d.l. verum, §. id quod facere, & ibi gl. in verb. cautio. Molin. d. diſp. 113. n. 9 Ad hoc ẽt eſt diſpoſitio leg. Regn. Caſtill. d.l. is p. 5. titu. 10. cuius verba ſunt hæc (otro ſi dezimos, que ſi el cõpañero conoſciere al otro deuda, que le deuia, por razon de la cõpañia, ò fuera vencido por ella en iuyzio, tal priuilegio, e tal franqueza ha la compañia, que ſe là deuda fuere tan grande, que pagandola toda, fincaria por ende tam pobre, q̃ non aya de que beuir, que non deueſer dado juyzio contra el que le pague toda, antes dezimos, que el iudgador del lugar ſegun ſu al vedrio deue mandar, q̃ pague tanta parte, que ſin que à el de que pueda beuir, è al cõpañero à que le deuia non la pueda à premiar, que el pague mas pero el iudgador deue tomar tal recabdo del, que ſi de alli adalante ganare de que pueda pagar, à quello q̃ ſin ca, que ſia tenudo de lo ſfezer, e eſto ſe entiende, ſi el que deue la deuda, nõ ha miniſter, porque pueda guarir ca ſi lo oueſſe eſtonce ſeria de le pagar toda auiendo de que el ſe deue trabazar de ſu meneſter de qui biua, quod vtiq; verum putat, Frãc. Munnoz d.c. 35. poſt n. 11. & ſub n. 12. ita vt neq; ſufficiat ſocio relinquere tãtum de ſuis bonis quantum ad eius vitæ ſubſtentationem ſufficiat, ſed demum tãtum in ꝓprietate ex cuius redditu poſſit ipſe ſimul cum ſua familia alimẽtari ratio eſt ibi, quia q̃n aliquis alicui alimẽta præſtari (ex legis diſpoſitione) tenet̃ illa in proprietate cõſtituere debet, vt conclu dit. Bar. in l. 2. n. 1. ff. quod in fraud. patro. vbi Paul. n. 6. & poſt multos Molin. de primog. c. 15. n. 27. not. in prax. p. 2.

SVMMARIVM.

1 *Colonus partiarius habet beneficium, deducto nè egeat pro fructuum ſolutione.*

AMPLIATIO I.

1 Amplia primo, in colono † partiario, qui ꝓ cõſignatione fructuũ ſi nõ hẽt vnde ſoluete valeat non tenet̃ vltra quã facere põt deducto nè egeat, Brun. de ceſſ. bon. q. 33. 4. p. princ. poſt multos ibi relatos, ratio eſt, quia partiarius ſocio ęquiparatur, Fulgoſ. in l. ſi merces, §. vir maior, ff. locat. & in tract. de Soc. 11. p. col. 12. Frãc. Cremenſ. d. ſing. 156. incip. tuſcis quod ſocius, verſ. quid de colono partiario, Ang. de Peruſ. in tract. de Pal. colum. 3. verſ. ad tertiã aũt reſpõdeo, Pet. de Vbaldis in d. tract. de duob. fratrib. 11. p. q. 9. ſub n. 10. col. 3. verſ. ex q̃bus etiam, Nicol. de Mil. in ſuo repert. in verb. colonus, notat̃ in additt. ad Bertac. in ver. colonus recedens, uerſ. 68. Honded. d. cõſ. 85. Caſtill. d.l. 66. in d. uerb. arraiar Gaſp. Beat. d. c. 17. n. 65. Burg. in tract. de laudim. inſpect. 60. n2. p. 2. Caroc. in tract. de locat. & conduct. ſub tit. de locat. merced. q. 4. n. 4. Velaſc. in tract. de iure emphy. q. 30. n. 3. Ant. Monach. de execut. in ueſtib. c. 12. poſt n. 68. uerſ. itẽ, additt io ad dec. Rot. nouiſſ. 105.

SVMMARIVM.

1 *Socius vnius rei habet beneficium deducto nè egeat.*

AM-

AMPLIATIO II.

1 Amplia ſecūdo, in ſocio vnius rei qui pro illa re habet iſtud beneficium, Alex. in d. l. ſunt qui in verb. Alberic. de Roſat. hic ff. de re iudic. in fi. Brun. de ceſſ. bo. q. 24. n. 4.

SVMMARIVM.

1 *Scholares habitantes in ſocietate in vna domo inter ſe non tenentur niſi quatenus facere poſſunt, deduct. o ne egeāt.*

2 *Beneficium quod conuenit bonis moribus eſt extendendum.*

3 *Iura loquentia de ſocijs poſſunt adaptari ad ſcholares, & ad alios in eodem cenaculo habitantes.*

AMPLIATIO III.

1 Amplia tertio, in ſcholaribus, qui ſimul habitāt in vna domo in ſocietate, qui ratione ſocietatis ſi quid ſit debitum ab vno ipſorum, non tenet vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, Molin. in d. tract. de contract. d. diſp. 114. Guttier. de iur. confirm. p. 3. c. 15. n. 1. Surd. de alim. d. q. 78. poſt n. 9. Palat. Ruu. in repet. d. c.
2 p veſtras, §. 12. n. 13. fol. 184. ratio † eſt ibi qm̄ iſtud noſtrū beneficium cōuenit bonis moribus, ergo eſt extendēdum, l. eleganter, §. 1. ff. ſolut. matr. & l. patronus ff. de reg. iur. & quod ſcholares non tenẽtur vltra quam facere poſſunt, dicit ẽt Pet. Rebuff. in tract. de priuileg. ſcholar. verſ. contenſimus duodecimum, n. 3 vbi refert quod ita expreſsè, tenet Io. de Tremol. ī add. ad pr. ſt. Vbert. de Bonaccurſ. in rubr. de exceptio. & benef. q̄ poſt deffin. ſent. oppo. f. 76. col. 1. in ver. cæteri, dicit ẽt gl. in d. l. is, p. 5. lib. 10. Re
3 gn. Caſtell. & iura † loquentia de ſocijs, poſſunt adaptari ad ſcholares, & alios in eodē cenaculo habitātes, dicit Abb. Sicul. in c. inter dilectos, n. 18. de fid. inſtru. vbi allegat Azonem in l. perceptionem de his, quæ deiecer. vel effud. hoc eſt verū in fauorabilibus, ſecus in odioſis, vt ibi Abb. in fi. & ſic id quod dicit de ſocijs ad canonicos, & alios, qui ſunt in eodem collegio, dicit Ioan. de Plat. in d. §. ſed & ſi quis inſtit. de actio. per l. non tātum in fine, ff. de re iudic. refert Theſſ. d. deciſ. 119. poſt num. 3. verſ. non comparatur. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Socij habent beneficium deducto nè egeāt non ſolum actione pro ſocio conuenti, ſed etiam alia actione occaſione ſocietatis.*

1 Amplia quarto, q † ſocij inter ſe habent iſtud beneficium non ſolum actione pro ſocio conuēti, ſed ēt alia actione dumtamen fiat occaſione ſocietatis, & ex cōtractu tempore ſocietatis. Io. Oinotom. in d. §. ſed & ſi quis nu. 4. de actionib. & ibi Io. Faber. Surd. d. q. 78. poſt nu. 9. & notaui in q. 1.

SVMMARIVM.

1 *Socius ſi promittit ſoluere quantitatem nō habet beneficium, deducto ne egeat.*

FALLENTIA I.

1 Fallit primo, † qn̄ ſocius promittit ſoluere quantitatem, Vinc. de Franch. dec. 164. num. 13. Palat. Ruu. d. §. 12. nu. 17. in principio, & notaui in q. 1. fall. 6.

SVMMARIVM.

Socius ſi negauit eſſe ſocium non gaudet beneficio, deducto ne egeat.

FALLENTIA II.

1 Fallit ſecundo, qn̄ negauit eſſe ſocium, & perſeuerauit in negatione vſq; ad litem conteſtatam, gl. in d. §. ſed & ſi quis de actio. in l. ſi unus §. fi. ff. pro ſocio, Iaſ. in l. ſi cum autē, ff. de re iud. gl. in l. ſunt, qui in ver. facere, ff. eod. Iaſ. in l. quod te poſt nu. 30. verſ. eodem modo ſi quis negat, ff. ſi cert. pet. Io. Oinotom. in d. §. ſed & ſi quis poſt n. 4. Molin. in d. tract. de cōtract. d. diſput.

113. Brun. de ceſſ. bo. d. q. 24. n. 3. Palat. Ruu. in d. §. 12. n. 14. & 15. ratio eſt quia ille, qui negat ſe eſſe talẽ ex cuius qualitate hẽr hoc priuilegiũ, ꝑdit illud, l. ſed & ſi ex parte in fine principij, ff. qđ cũ eo, quæ eſt ſingularis ad hoc, & l. ſed hoc ita, §. quod aũt, in fi. ff. de re iud. & in l. ſi dubitet, §. ita demu, ff. de fideiuſſ. not. in Auth. cõtra qui ꝓpriã, C. de non num. pec. Rol. Rodulf. in d. §. beneficiũ tit. de renũt. in gl. & Surd. d. q. 78. n. 29. 30. & not. in q. j. fall. 6. ad q̃ me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Socius ex dolo amittit beneficium, deducto nè egeat.*

2 *Colonus partiarius doloſus amittit beneficium, deducto nè egeat.*

3 *Socius ſi culpa ſua deſijt facere poſſe an amittat beneficium, deducto nè egeat.*

4 *Socius ſi deſijt facere poſſe amittit beneficium, deducto ne egeat.*

5 *Socius committens dolum in non acquirendo an amittat beneficium, deducto ne egeat.*

6 *Socij omnes doloſi habent inter ſe beneficiũ deducto ne egeant.*

Dolus cum dolo, & culpa, cum culpa compenſatur. ibid. n. 6.

FALLENTIA III.

1 FAllit tertio, ſi ſocius aliquid dolo fecerit: non enim † ęquum eſt dolum ſuum quẽquam releuare, d. l. verum, §. tẽpus, verſ. hoc quoq; ff. pro ſoc. d. l. ſunt qui & ibi gl. in verb. facere, ff. de rẽ iud. Franc. Munnoz d. c. 35. nu. 15. de ratiocinijs, & notaui ſup. q. 1. fall.

2 2. vel † cõtraxiſſet ſocius, ſiue colonus partiarius cum dño doloſè cum animo obtinẽdi iſtud beneficiũ, Brun. de ceſſ. bon. q. 33. poſt n. 2. verſ. limita tñ, Corn.

3 cõſ. 128. col. 1. n. 5. ſecus ſi culpa ſua, † vt facere poſſit deſijt, dicendum eſt cõdem nari non debere in ſolidum, vt d. §. tempus, in fi. Vinc. de Franc. dec. 164. n. 12.

4 & notaui in q. 1. ampl. 9. niſi † dolo factus eſſet non ſoluendo, q̃a dolus cõmiſſus in non perdẽdo facit perde beneficium, Molin. diſp. 113. n. 9. Brun. d. q. 24

5 poſt n. 5. verſ. his tñ non obſtãtibus, ſecus † ſi cõmiſiſſet dolum in nõ acquirẽdo, tex. & Bar. in l. nemo, §. illud quærit ff. ꝓ ſoc. vel niſi eſſent oẽs ſocij in dolo,

6 quia † dolus cũ dolo, & culpa cũ culpa compenſant gl. in l. ſi ambo, in verb. teneri, ff. de cõpenſ. Io. Oinot. in §. fi. poſt n. 2. de ſociet. & ex quo diffuſus notaui in d. ampl. 9. p. 9. ad eam me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Socius, qui integrè, ſeu in totum ſoluere promiſit non gaudet beneficium, deducto nè egeat.*

2 *Promittens integrè ſoluere legatum cenſetur renuntiaſſe detractioni falcidiæ.*

3 *Promittens integralem reſtitutionem perdit beneficium conſuetudinis dictantis quod lucretur certam partem dotis.*

Promiſſio relata ad conſuetudinẽ non perdit beneficium conſuetudinis.

FALLENTIA IV.

1 FAllit quarto, ſi ſocius † promiſiſſet integrè, ſeu in totũ ſoluere, q̃a tunc dicitur renũtiaſſe iſti beneficio, Iaſ. in d. l. ſunt qui nu. 5. ff. de re iud. Vinc. de Franc. dec. 164. n. 8. Alex. conſ. 133. lib. 5. n. 5. notat Bald. in l. qđ nomine circa medium, verſ. ſed ibi nudo pacto de condict. indeb. Modern. in d. c. per veſtras, & Palat. Ruu. in eius repet. §. 12. n. 16. & poſt n. 17. uerſ. ſecus ibi in ꝑbeneficio dicto col. 2. ĩ prin. & n. 20. in fi. uerſ. ex his f. 185. de don. int. vir. & vx. Lopez in d. l. is in gl. Munnoz d. c. 35 n. 14. ubi dicit, ſi ſoci⁹ iuraſſet, & promiſiſſet integra reliqua ſocijs ſe ſoliturum non gaudet beneficio, Guttier d. iur. cõ

2 fir. 1. p. c. 17. ſicut ſi hæres † promiſiſſet ſoluere integra legata, cẽſetr renũtiaſſe detractioni falcidiæ, Cyn. in l. ſi. C. ad l. falcid. quam ſequunt Bald. Ang. & Sal. ibi Ruin. cõſ. 159. col. 4. de hac uide quę

3 notaui in q. 1. ampl. pen. & fall. final. † ẽt ſtante conſuetudine quod maritus lucret certã partẽ dotis ſi promiſit integralem reſtitutionem perdit beneficium cõſuetudinis ſi promiſſio nõ eſt relata ad cõſuetudinem, ſcilicet non ſi dixerit ꝓmiu-

mitto integraliter ſoluere ſecundũ for-
mã conſuetudinis, Bald. in d. l. quod no
mine, verſ. ſed & ſi quis ex cõſuetudine
vbi diſtinguit Ang. in l. ſi patronus, ff.
donatio. Rayn. & Alex. in l. ſi cum dotẽ
in fi. ff. ſol. matri. idem Alex. conſ. 5. col.
pen. poſt n. 5. vol. 3. vbi dicit magis cõe
opinionẽ idem Alex. d. conſ. 133. poſt n.
8. quod eſt ſingulare ad hoc in terminis
noſtris per totum, & cõſ. 201. col. 2. poſt
nu. 5. 6. 7. & 8. vol. 6. Paul. Caſtr. conſ.
193. col. 1. & ſeq. vol. 1. Dec. in l. 1. n. 76.
C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt, &
in conſ. 402. poſt n. 2. col. 2. Iaſ. conſ. 90.
col. 2. vol. 3. Rip. in l. centurio n. 130. de
vulg. & pupill. Gozad. in conſ. 59. col. 2.
Boer. deciſ. 245. poſt n. 6. Rol. a Vall de
lucro dot. q. 38. à n. 6. vſque ad 10. quod
ẽt procedit in oĩbus perſonis, quæ poſ-
ſunt iſti beneficio renuntiare, ſicut ſo-
cius, l. ſi conuenerit, & ibi doctores, ff. de
re iud. Auall. d. q. 38. poſt n. 6. & not. in
procem. verſ. inferẽ par. 1. & in verſ. ex-
ceptio. 2. par. ſecundum diſtinctionem
quam not. in quæſtio. 1. fall. fin. ad quæ
me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Socius promittẽs reſtituere pecuniam ſine
exceptione iuris, vel facti non habet be
neficium, deducto ne egeat.*

FALLENTIA V.

1 FAllit quinto, qñ ſocius promiſit reſti
tuere pecuniã ſine aliqua exceptio-
ne iuris, vel facti, quę verba oẽm excep-
tionẽ excludere videnẽ Spec. in titu. de
empt. & vẽd. §. 1. col. 2. verſ. ſine aliqua
exceptione l. 2. in princ. ff. de excep. Pa
lat. Ruu. in §. 12. n. 21. in c. per veſtras,
de donat. inter vir. & vx. fol. 184. col. 2.
in fi. quod eſt defenſionẽ aliquã nõ op-
ponere, ſaltẽ præſentes defenſiones, &
quæ competere poſſunt tempore con-
tractus notatur per Alexand. in d. conſ.
133. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Socius renuntians in inſtrumento ſocie-
tatis cum iuramento omni exceptioni,
ſiue priuilegio, vel beneficio iuris amit
tis beneficium deducto ne egeat.*
2 *Iuramentum habet vim ſpecialis con-
ſenſus.*
3 *Colonus partiarius ſi iurauerit in inſtru-
mento locationis domino ſatisfacere, &
eius portionem conſignare non gaudet
beneficio, deducto ne egeat.*
4 *Iuramentum ſeruari debet ſine interitu
ſalutis æternæ.*

FALLENTIA VI.

1 FAllit ſexto, quando in inſtrumen-
to ſocietatis iuramentum inter-
uenerit, & cum iuramẽto renun-
tiauerit generaliter oĩ exceptioni, vel
priuilegio, ſiue beneficio iuris, Brun. de
ceſſ. bo. q. 24. n. 2. Capell. Thol. 258. Pa
lat. Ruu. d. §. 12. nu. 22. de donat. inter
2 vir. & vx. ratio † eſt, quia iuramentum
hẽt vim ſpecialis conſenſus caſu iſto, l.
cum pater §. filius matrem, ff. de lega. 2.
ſm Bald. & Saly. in l. 1. C. cõmod. Ang.
in l. ſenium C. qui teſtam. fac. poſt. Ant.
Corſett. in repet. rubr. de iureiur. col. 17
in priuil. 36. Andre. Sicul. conſ. 25. col. 9
p. 1. in terminis caſus noſtri, dicit Alex.
d. conſ. 133. lib. 5. & notaui in q. 1. fall.
3 vlt. Item ẽt in colono † partiario ſi iura-
uit in inſtrumento locationis domino
ſatisfacere eiuſque portionẽ conſigna-
re, Brun. d. q. 33. n. 2. & d. q. 24. Capell.
Thol. d. q. 258. Albert. Brun. conſ. 89. n.
3. & 8. Roland. conſ. 13. lib. 1. & conſ. 31
lib. 2. de aliment. q. 78. n. 27. Corn. 128.
col. 2. in fine, & col. 3. in princ. vol. 3. Go
zad. conſ. 88. n. 19. Roland. de lucr. dot.
4 q. 24. nu. 13. ratio eſt, † quia iuramentũ
debet ſeruari ſine interitu ſalutis æter-
næ: eo magis vbi agitur de præiudicio
tertij cap. quamuis de pact. in 6. vbi do
ctores, & hoc procedit ſecundum diſtin
ctionem quam notaui in q. 1. fall. vlt. ad
quæ me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Socius non habet beneficium, deducto
ne egeat quando alter ſocius non ha-
bet in bonis niſi debitum ſocietatis.*

FALLENTIA VII.

FAllit ſeptimo, ſi ſocius nil aliud habebat in bonis niſi debitũ ſocietatis, quo caſu alter ſocius conuẽtus, beneficio noſtro non gaudet, ſecũdum Io. Fabr. in §. item ſi de dote inſtit. de actio. refert, & ſequit Lopez. in d.l. is, glo.6. in fi. Regn. Caſtell. Franc. Munnoz de Eſcubar d.c.35.n.13.

SVMMARIVM.

1 *Socius habens artem ex qua viuere poſſit non habet beneficium, deducto ne egeat.*

FALLENTIA VIII.

FAllit octauo, ſi habet artem cum qua viuere poſſit, vt notaui in q.1.fall. 8. per d.l.15.p.5.tit.10.in fi. Franc. Munnoz d.c.35.n.15. Molin. de primog. c.15 n.46. a Lara de alim. §. ſed, & ſi filius nu. 123. Guttier. in terminis c.15.nu.5. p.1. de iur. confirm.

SVMMARIVM.

1 *Officialis in ſindicatu condemnatus propter imperitiam non tenetur vltra quã facere poſſit, & quatenus ſufficiunt vires ſui patrimonÿ, & n.3.*

2 *Officialis condemnatus in ſindicatu propter imperitiam nil deducit, ſed cõtra.*

3 *Iudex, qui per imperitiam iudicauit non conuenitur vltra vires patrimonÿ, deducto ne egeat, & n.5 .16. & 28.*

Officium iudicis eſt neceſſarium. ibidem num.3.

4 *Neceſſitas officÿ excuſat.*

5 *Iudex qui per imperitiam iudicauit in ſindicatu carcerari non poteſt.*

6 *Iudex qui per imperitiam iudicat non tenetur vltra quam facere poteſt. ibidem num.5.*

6 *Sindicatores propoſita generali accuſatione per fiſcum, ligat officiales ſub fideiuſſione. contra n.8.*

7 *Officialis moleſtari non poteſt niſi fundata fiſci intentione.*

8 *Sindicatores non poſſunt moleſtare officiales niſi probata intentione.*

9 *Iudex qui per imperitiam iudicauit arbitrio Iudicis punitur.*

Arbitrium iudicis non inſolidum, ſed in quantum facere poteſt contra iudicem qui per imperitiam iudicauit eſſe debet ibidem.

Officialis, qui in ſindicatu non habet fideiuſſorem an debeat carcerari, vel committi iuratoria cautioni. ibi.

10 *Officialis, qui contra legem iudicauit ad omnem litis æſtimationem tenetur.*

11 *Lata culpa quando æquiparatur dolo.*

12 *Sententia lata ex errore expreſſo iudicantis non valet.*

13 *Sententia lata ex errore non expreſſo iudicantis valet.*

14 *Iudex qui tulit ſententia ex errore in articulo vbi hinc inde ſunt opiniones ad quid teneatur.*

15 *Iudex qui ex errore tulit ſententiam in articulo difficili ad quid teneatur.*

16 *Iudex qui propter imperitiam iudicauit gaudet beneficio, deducto ne egeat.*

Iudex qui ex dolo iudicauit amittit beneficium, deducto ne egeat. ibi.

17 *Magis tolerandus eſt, qui per imperitiam iudicauit quam qui ex dolo iudicat, & imperitia iudicantis fuiſſet ſupina.*

18 *Magis delinquit qui delinquendo nouit delictum, quam ille qui per ignorantiã delinquit.*

19 *Iudicans contra communem opinionem, & ſecundum iudicandi conſuetudinem præſumitur doloſus.*

Communis opinio doctorum rem clarã & indubitatam facit. ibi.

20 *Iudex laicus, qui tulit ſententiam de conſilio alicuius doctoris in totum excuſatur.*

21 *Qui per ſe ſcire non debet excuſatur ſi errauit.*

22 *Iudices laici iudicant de conſilio Doctoris ſecundum conſuetudinem Italiæ.*

23 *Iudex qui ex toto eſt ignarus debet iuxta periti conſilium iudicare.*

Domini Terrarum debent doctores creare iudices. ibi.

24 *Eſt eximium vitium Reipublicæ ſi iudices non ex ſe quod agendum ſciant, ſed aliunde.*

25 *Notarÿ vbi ſunt doctores iudices eſſe non poſſunt.*

26 *Iudex laicus iudicans ex alterius conſilio* fa-

Digitized by Google

facit litem ſuam ſi male iudicauit, ſi cõſilium eſt obligatorium.

27 Iudex laicus ponit ſuper ſcripturas, habito voto talis V.I.D. prouidebitur conſiliũ ſit obligatorium.

28 Qui committit vices ſuas poſtea reuocare non poteſt, nec alijs committere.

29 Iudex, qui ex ſtatuto, vel partium conuentione cogitur ſequi conſilium alterius non facit litem ſuam.

30 Iudex qui cogitur ſequi cõſilium alterius non facit litem ſuam male iudicans ſi eſt ex toto ignarus.

31 Iudex iudicans ex alterius conſilio euidẽter non continente iniquitatem non tenentur.

31 Iudex ſciens conſilium eſſe contra ius ſequi non tenetur. & n. 34.

33 Iudex qui tenetur iudicare cum conſilio alterius ex ſtatuto, uel partium conuentione intelligitur de conſilio arbitrio boni viri.

34 Conſilium iniquum ſequi non debet.

35 Partes conſentientes ſtare cuique conſilio & ſecundum illud iudex iudicaret, ſi conſilium eſt contra ius, Iudex non tenetur illud ſequi.

Cauthela Bartoli iudicantibus ex conſilio alterius de partium conuentione, vel ſtatuto. ibid.

36 Iudex qui tenetur ſcire iura ratione officij ſi fert ſententiam iniquam de conſilio alterius non excuſatur, niſi partes conſenſerint.

37 Turpe videtur iudici allegare quod credidit imperito conſultori.

38 Imperitia conſultoris imputetur iudici. & nu. 40.

39 Cauſa ſi eſt commitenda conſultationi per iudicem laicum, non eſt eligendus conſultor in ſpecie, ſed in genere.

40 Eligens imperitum conſultorem ſibi imputetur.

41 Cauthela ſpeculatoris eligendi conſultorem ſine conſenſu partium.

Iudex poteſt eligere conſultorem inuitis partibus. ibid.

42 Iudex conſilium ſapientis iniquũ ſequens facit litem ſuam.

43 Iudex male iudicans in dubio non doloſè, ſed per imperitiam male iudicaſſe præſumitur.

44 Officialis de generali conſuetudine non tenetur niſi de dolo, & barattaria.

45 Iudex de generali conſuetudine non ſindicatur de iniquis ſententijs, & per imperitiam latis.

46 Iudex tenetur de negligentia, quæ cadit in dolo.

27 Officiales ad inſtantiam fiſci non poſſunt ſindicari niſi de ſubornatione, extorſione, occupatione rerum regij patrimonij uel vniuerſitatis.

48 Vbi non adeſt ſtatutum ſeruatur ius commune contra iudicem ex negligentia, vel imperitia iudicantem non obſtante conſuetudine. contra n. 50.

49 Conſuetudo rationabilis illa dicitur quæ non impugnat iura.

Conſuetudo dicitur & iure, & vſu approbata moribus plurimarum perſonarum. ibid.

50 Conſuetudo quod iudices non tenentur de negligentia, & imperitia eſt ſeruanda, niſi negligentia cadat in dolo.

51 Conſuetudinis formam excedẽs legem excedere dicitur.

Conſuetudo pro lege habetur. ibidem. & num. 53.

52 Iudicans tenetur ſecundum conſuetudinẽ iudicare.

53 Iudices iudicantes contra conſuetudinem faciunt litem ſuam.

Conſuetudo eſt altera lex. ibidem.

54 Iudex iudicando ſecundum conſuetudinẽ contra legem excuſatur.

55 Conſuetudo vbi non ualet neque ſtatutum valere poteſt.

56 Conſuetudo eſt fortior ſtatuto.

57 Iudex facit litem ſuam, & in quantum facere poteſt condemnatur ſi à ſententia per imperitiam lata appellatũ fuit, & prima ſententia per ſecunda confirmata, vel ſi appellatio fuit deſerta.

58 Iudex ferens ſententiam per imperitiam debet citari, vt illam iuſtificet alias non tenetur.

59 Iudex ferens ſententiam per imperitiam ſi pars læſa potuit appellare, vel petere reductionem ad uiri boni arbitrium, & non fecit in quantum facere poteſt tenetur.

60 Iudex ferens ſñiam, quæ trãſiuit in rẽ iudicatam, in quantũ facere põt tenetur.

Iudex

61 *Iudex ferens ſententiam per imperitiam in quantum facere poteſt tenetur, etiã ſi ſint lata tres ſententię conformes.*

62 *Sententia plures conformes præſumuntur ritè, & rectè, & præſumuntur iuſtæ propter iudicis ſententiam, & pręcepti authoritatem.*

L. ſi filius familias iudex litem ſuã faciat: in tantum quantum tenetur, quæ tũc in peculio fuit, cum ſentẽtiam dicebat. Iudex tunc litem ſuam facere intelligitur, cum dolo malo in fraudẽ legis ſententiam dixerit; dolo aut malo hoc facere videtur, ſi euidens arguatur eius vel gratia, vel inimicitia, vel etiam ſordes: vt veram ęſtimationem litis præſtare cogatur. ff. de iudicijs.

QVÆSTIO XIIII.

1 OFficialis, qui † per imperitiam iudicauit, & in ſindicatu condẽnatus fuit non tenetur vltra quam facere poteſt, ideſt quatenus ſufficiunt vires ſui patrimonij, gloſ. in l. ſi filiusfamilias, & ibi Alex. in addit. ad Bart. §. iudex lit. L. in fi. ff. de iud. l. fi. & & ibi gl. vbi Alex. in addit. ad Bar. ff. de var. & extraord. cogni. Farin. q. 111. nu. 437. & 562. lib. 3. Alex. Trentacinq. var. reſol. vol. 1. lib. 2. de except. reſolut. 1. nu. 9. Bald. in l. quæ fortuitis, n. 5. C. de pignot. actio. Marc. Ant. de Amat. dec. 16. Ant. Monach. de execut. in veſt. e. 12 n. 70. Rol. Rodulf. in ſumm. de cõtract. & eorum diuiſ. fol. 162. tom. 2. col. 1. in princ. Ber. conſ. 1. nu. 28. Brun. de ceſſ. bo. q. 19. n. 1. vbi teſtatur de cõi opinione p. 4. princip. per gl. in d. l. filiusfam. Roma. ſing. 162. n. 2. Pariſ. de Put. de ſindi. verſ. ſi filiusfamilias in verb. barattaria,
2 vbi dicit nullo deducto, † ſed Surd. in q.
3 78. n. 19. tit. 1. de alim. dicit quod iudex
qui per imperitiam iudicauit nõ conuenit vltra vires patrimonij, deducto ne egeat, ſm cõem opinionẽ, ratio eſt & ibi quia officiũ iudicis eſt neceſſarium, Bar. in l. ex maleficijs, §. ſi iudex, ff. de act. & oblig. l. munerum, §. iudicãdi, ff. de muner. & honor. l. fi. & ibi gloſ. fi. C. de pen.
4 iud. qui male iudic. & neceſſitas † officij
excuſat l. quicq d ff. arbit. tutel. Alex. in addit. ad Bar. in d. l. fin. in princ. de var. & extraord. cognit. nec carcerari põt in
5 ſindicatu † Iudex, qui per imperitiam
iudicauerit ſi non eſt ſoluendo, quia nõ teneť vltra quam facere poteſt, Bald. in d. l. qui fortuitis poſt n. 15. ide & Bal. in rubr. de pen. iud. qui mal. iud. n. 5. Alex. ad Bart. in d. l. ſi iudex lit. F. circa finẽ, Brun. d. q. 19. poſt n. 3. *Bart. d. l. fi. & ibi* gl. in verb. de ętate, Angel. in Auth. vt iud. ſin. quoq. ſuffr. §. volumus; licet in iſto Regno contrariũ ſeruabať per ſindicatores per excellentiſſ. Proregem de-
6 ſtinatos, & M. R. C. cõtra officiales, qđ
propoſita generali accuſationẽ per fiſcũ ligabãt oẽs ſub fideiuſſione de ſtando ſindicatui cõtra formã c. Regni Regis Alfonſ. 81. mihi fol. 140. vbi nõ fundata
7 † fiſci intentione nemo dẽt moleſtari, prout hodie ſeruať vigore pragmaticæ ędite p Excellẽtiſſ. Ducẽ de Feria tũc meritiſſimũ Proregẽ huius Regni æternæ
8 memoriæ, qđ officiales † non moleſtenť
niſi fundata fiſci intẽtione iuxta formã d. c. Regn. & ego pluries hoc ſeruaui in nõnullis repartimentis, & præcisè Meſſanæ, beneuerũ quod poſſunt officiales legari ſub fideiuſſione arbitrio ſindicatoris ſi ſibi conſtat de aliquali exceſſu,
9 quia iudex † quãdo iudicat p imperitiã,
& imprudẽtiam puniť arbitrio iudicis, vt damnũ parti læſæ reficiat ſm cõem opinionẽ, dicit Iul. Clar. in pract. crim. §. fi. q. 83. n. 2. Tiraq. de pen. caſ. 44. n. 1. 1. Boer. dec. 153. n. 12. qui cenſuit idem eſſe cum per imperitiam aliquẽ morte puniuit poſt Io. Fabr. & Ang. Aret. Inſtit. de oblig. quę ex quaſ. delict. in prin. Farin. d. q. 111. n. 380. & 568. lib. 3. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cẽt. 4. caſ. 339. n. 4. nõ inſolidum, ſed in quãtum facere põt, vt ibi nu. 5. Bart. in ſua q. iudex per

im-

imperitiam,verſ.ſolutio.n.1. & verſ. ad
aliud Bald.in c.j.§.iudex de pac.iuram.
firm.Bar.in l.dies cautioni. §.in eum,ff.
de damn.infeſt. Boſſ. in tit. de offic.cor-
rupt.nu.24.4.concl.ſed ſi poteſtas in ſin
dicatu fideiuſſionem non hẽt, carcerari
non dẽt,ſed committi iuratoriæ cautio-
ni, niſi eſſet capitalis, Bald. in l. obſer-
uare, §. proficiſci aũt poſt n.7. de offic.
10 ꝓconſul.& legat.& interdũ † ad oẽm li-
tis ęſtimationẽ,vt ſi cõtra legẽ iudicaue
rit,q̃ a eſt lata culpa, quæ dolo cõparať,
Bal.in l.mãcipia poſt n.1.in ſi.C.de ſeru.
fugit.& in d.c.j.§.Iudex, col.pen. l.hoc
edicto,vbi Dec.nu.3.ff.quod quiſq; iur.
Alex.d.l.dies cautioni.§.cũ in fine,Me-
noch.d.caſ.339.poſt n.5. hoc eſt in ciui
11 libus,† Plot.in trac.de in litem iurãd.§.
6.fol.83.n.31. niſi ſtatutum faciat ex-
preſſe doli mẽtionẽ ibi n.32.ſecus in cri
minalibus Clar.d.§.ſi.q.84.poſt n.1.vbi
teſtať de cõi opinione per Iaſ. in l. in a-
ctionibus n.23.& 26.ff.de in lit. iurãd.
vbi lata culpa in criminalibus nõ ęqui-
parať dolo,Dec. in d.l. hoc edicto poſt
n.4.ſequiť Blãc.ĩ pract.crim. fol.56.art.
hinc inde eſſent opiniones, quia tũc eſt
nu. 137. Munius de los corridores fol.
240. col.3. in princ. Bermõd. loquẽs in
crimine adulterij in tract.de cõcub.fol.
158.n.71. Diaz reg.540. Claud.in l.1.
nu.33.ff.de legib. & de pen. mortis, vel
mutilatio.Cagnol.in l.contractus n.10.
de reg.iur. Villalob. in ſua collect. cõm.
opin.in lit.L.n.6.& iſto caſu diſtinguen
dum eſt, ſm gl.in d.l.ſi.in verb. ſi iudex
12 ff.de var.& extraord.cogn.aut † errore
expreſſo iudicauerit,& ſentẽtia non ua-
let,Alex. in d.l.cõuenerit n.3. & ſic non
facit litẽ ſuã,Tiraq.de leg. cõnub. gl.6.
n.206.in verb.de ſonmarij,nec teneť in
ſindicatu, Bertach.in verb. Iudex teneť
verſ.43.& 63.Pariſ.in d.tract.ſindic. in
uerſ.pone quod iudex, n.2. & uerſ.utrũ
iudex n.3. & in verb. an officialibus re-
13 motus:aut non errore† expreſſo, & ua-
let,& eo caſu facit litem ſuam, & nota-
bo infra ampl.5. in ſi. interdum ad me-
14 rum intereſſe,† ut ſi in illo articulo hinc
inde eſſent opiniones, quia tũc eſt in le-
ui culpa,Dec.in l.iuris ignorãtia,n.3.C.
qui admiſt. ut notat Io.Andr. in c.1. de
poſtulat.prælato.& in c.cum dilectus, &
ibi Abb.Sicul.n.6.& 13.de conſuet. Fe-
ly.in c.de quarta,col.9.de reſcript.ratio
eſt,quia talis error iuris excuſat,ut ibi.
15 interdum ad † nihilum,ut ſi difficilis eſ-
ſet articulus,Bald.in d.l. mancipia poſt
n.2. ĩ ſi. & in l.obſeruare,§.ꝓficiſci poſt
n.14.q.40. ſm cõem opinionem,quã re-
fert Cum.in tract.ſindic.n.14.Bald.pro-
poſit.& Afflict.in d.§. Iudex de pac.iur.
firm. firmat Boſſ. in d. tract. de official.
corrupt.n.22.in 3.concl.& in 4.concl.n.
24.col.4. Alex.in d.l.dies cautioni, Fe-
ly. in c.excõmunicauimus de hæret. &
16 ſic iudex † p̃p imperitiã ferens ſentẽtiã
gaudet iſto noſtro beneficio, ſecus per
dolũ, Brun.de ceſſ.bon.d.q.19. n.3. ubi
dicit cõem opinionẽ Roma. ſing.162.Fe
deric.ſchen.in tract.de ſent. & re iudic.
in 1.concl.n.43.Dec.conſ.8.n.10. Bart.
in d.l.ſi filius familias §.iudex in ſi.Dec.
in d.l.hoc edicto n.2.quia iudex,q̃ iudi
cat doloſe non tñ pecunia mediãte tene
tur ad oẽ intereſſe parti læſæ, & infamis
efficiť d.l.ſi.C.de pen.iud.& d.§.iudex,
Boſſ.d.trac.de offic.currupt.n.11.Cum.
loco cit.d.n.11.& 12. §.iudex, uerſ.ſiue
inſtit.de oblig. quę ex quaſ.delict. naſc.
in princ. Frãc.Carrab.in pract.ſindic.p.
2.n.1.Idem qñ diſpoſitio dicat quod de-
beat ſtari ſnīæ alicuius, ſiue ſit ęqua, ſi-
ue iniqua tñ ſi iudex iniquę per dolũ ꝓ-
nuntiat cõtra aliquem põt agi de dolo,
text. & gloſ. in l.ſi duobus mãdauerit in
uerſ.non fuit,& l.ſi menſor §.ſi cum fal-
ſus,ff.ſi menſ.falſ.mod.dix. l.arbitrio,§.
de ff.de dol.Bald.in l.cum duobus, §.ſi.
ff.pro ſoc.Sebaſt.Sap.in addit.ad Abb.
Sicul.in c.ſepe n.17. lit.B. de appell. li-
cet ibi ſe moueat,per tex.in l.ſi p̃p iudi-
cium,ff.ſi menſ. falſ.mod.dix.qui nõ fa-
cit, ſed uolebat allegare d. l. ſi duobus,
etiam ſi imperitia fuiſſet ſupina,quia li-
cet male qui per imperitiam iudicat,ma
17 gis tollerãdus eſt † quam ſi iudicaſſet
ex dolo, & imperitia iudicãtis fuiſſet ſu
pina, quo caſu in ſolidum teneť ad uerã
æſtimationem,Alex.in addit.in d.l.ſi.ad
Bart.lit.F.circa medium,ff.de uar.& ex-
traord.cognit. Tiraq. de pęn.d. caſ.44.
n.62. Carrab.d.p.2.n.13.in ſi.& ſub nu.
14. Io.Vinc.de Ann.alleg.55. n.10. Ca
rauit.

rauit.ſuper Rit.d.c.5.n.6. Afflict. in cōſtit. ſancimus de iur.prothom.§.licētia, n.14.fol.45.Bal.in d.l.mācipia,n.2. Io. de Sal.ſocietatis Ieſu in p.2.Farinaz.q. 111.nu.362.lib.2. Diui Thomę tom.2. q.7.tract.13.diſp.2.ſectio.11. n.136. &
18 ſeq. ratio eſt,† quia magis delinquit, q delinquendo nouit delictū q ille, qui p impetitiam delinquit : voluntas enim diſtinguit maleficia,gl.in §.furtū, verſ. intelligaē inſtit. de oblig. quæ quaſi ex delict.naſc.vt in q. 1. fall.2. Carraba d. p.2.n°21. vbi dicit,quòd pōt ēt crimina liter puniri,Boſſ.d.tit.de offic. corrupt. n.11.& 12.& ita ſentit Iſern. in conſtit. huius Regni in tit.de pen.iud. qui mal. iudi.ſi iudex fraudulēter col.2.lin.15.mi hi f.195.vbi ēt tex.q. dicit ſi iudex fraudulēter,atq; doloſe ſnīam ptulit autori tate iudiciaria inrecuperabiliter cadaē, & noteē infamia rebus ſuis oībus publi catis quod ſi ignorātia iuris in ſnīa ober rauerit p ſimplicitate animi manifeſtè p noſtræ volūtatis arbitrio puniaē : & ſic hēt aliqualē excuſationē, quia iudex teneē ſcqui leges,& cōem opinionē doctorū ī iudicādo,l.j.ff.de offic.Quæſtor. c.nouimus,de verb.ſig. Bald.in l.cū pla tis,ff.de re iudic.Alex.cōſ.95.n.6.lib.2. Curt.ſen. ī cōſ.69.verſ.vndecimo dicūt Pariſ.de Put.de ſindic.in verb. iudicare c.3.n.13.Frāc.Carrab.d.p.2.n.7.glo. in l.iubemus in ver.quod iudex C. de iud.
19 & iudicās contra † cōem opinionē,& ſo litā iudicādi conſuetudinē præſumiē do loſus trāſgrediēs leges, Gramm. vot.31. n.9.quia cōis opinio doctorū ſē clarā,& indubitatā facit Soc.iun. conſ.31.n.7.& cōſ.67.n.10.lib.1.Iuſtinell.in tract.ſindi cat.n.122.verſ.idē Com.conſ.55.lib.2. cōcl.20.Afſl.dec.96. in fi. ſed ſi abiecta cōi opinione ſequereē opitionē aliquē alicuius doctoris, mitius puniēdus eſt, ſm Bar.in d.l.cū prolatis n.3. de re iud. & Carrab.d.p.2. poſt nu.9. ſm diſpoſitionem d.noſtræ conſuetudinis, Iudex fraudulenter, quia iſto caſu dicit iudicaſſe pro ſimplicitate animi, ſecus ſi Iu-
20 dex nō eſt doctot, † ſed laicus, q a tunc in totū excuſaē, qn̄ iudex ſequiē conſilium ſapiētis,Dec.in l.ſi quis in conſcri bēdo,n.17.C.de pact. vbi dicit,q̄ poteſtas excuſaē in ſindicatu ſi tulit ſnīam de conſilio ſapiētis,ſiue aſſeſſoris, quia habebat inſtrum doctoratus approbationis factę ī ſtudio generali,allegat Sa ly.in d.l.fi. C. de pęn. iud. qui mal.iud. Alex.& doctores in l.2.& ibi gl.ff.quod quiſq.iuris, & cōſ.65.col.2.lib.1. Menoch.d.caſ.339.n.24.Bald.in l.j.n.7.C. de pęn.iud.qui mal.iud.Boſſ.in d.tit.de offic.corrupt. n.27.& 29. idē Dec.in d. l.iuris ignorātia ſub nu.4. C. qui amitt. Farinaz.d.q.111. n.473.& ſeq.Bertach. in verb. officialis caſtrorū, verſ.2. Car-
21 rab.d.p.2.n.18. ratio eſt, † quia ſi erra- uit, hēt iuſtam cauſam erroris, qn̄ non debet ſcire per ſe,vt iſto caſu, Bart. in l. in bonorum,in fi. ff. de bono. poſſeſſ.& in iſto Regno ſeruaē quod iudices imperiti,ſeu laici iudicāt ex conſilio alicu
22 ius doctoris † iuxta conſuetudinē Italiæ ſm Speculatorē in §.1.n.2. de requiſ. in tit.de excep. §.vero verſ.porro in Ita lia poſt nu. 36. & licet Iudex faciat litē ſuam male iudicando, Ang. in d.l. ſi filius familias,§.iudex gl.in d.l.2. in fine, quod quiſq.iur. Alex. in d.l. ſi iudex in additt.ad Batt.lit.A. circa principiū,& infra notabo,& teneē in ſindicatu,Bertach. in verb. iudex iudicat, verſ.31. tū qn̄ eſt imperitus,vt in multis locis acci-
23 dit ex neceſſitate doctorū,dēt iuxta † pe riti conſiliū iudicare, ſeu formare ſnīam ſm Innoc. c.ſi pro debilitate de offic. delegat.l.ſi auiam,in fi. C.de ingen.ma num. licet iudices imperios iure cōi nō arctari habere conſiliū ſapiētis,Menoc. q.23.n.9. de arb.iud. per ſcalam Patauin.lib.j.c.20. in fi. d.conſil. ſapien. & ideo male faciunt dn̄i Terrarum,& loco rum qn̄ in illis locis,& Terris ad ſunt do ctores iudices imperitos creare per ta-
24 tionem, vt infra,eſt † enim vitium Reipublicæ ſi iudex nō ex ſe quod agendū ſit ſciant,ſed aliunde, Specul.in d.tit.de requiſ. conſil. §.j. verſ.ſed cum ratione poſt n.15. & contra mentē gloſæ in d.l. 2.circa fi.& c.huius Regni Regis Alfon ſi 412. mihi fol.229. vbi diſponiē quod in ciuitate,vel Terra, in quā ſunt docto
25 res, vel † graduati in iure, notarij non poſſint eſſe iudices,Nepit.in cōſuet.Catin. conſuet. vnic. de oner. ſeru.in offic. iu-

iudicat n.7.licet ibi per illam cõſuetudi
nẽ notarius poſſit eſſe iudex, ſed officiũ
26 notarius exercere nõ poteſt,& tãto for-
tius iudex facit litem ſuã qñ mãdatum
eſt obligatoriũ, vt quotidie accidit ubi
ſunt iudices laici,ſiue imperiti, qui ſub
ꝓceſſu ponũt,habito voto talis V.I.D.
27 prouidebit, quo caſu † conſilium ſit ob-
ligatoriũ ratione honeſtatis circa iudi-
cẽ,notat Guid.de Suzar.in d.l.humanũ
C.de legib.allegat in arg. l.3. §.tametſi
neminem,ff.de recept.arbit.& l.quomo
do §.ſicut ff.commodat.Ang.in d.l.ſi cũ
fundũ,ff.de pact.& not.per eũdem An-
gel.in d.l.ſi.filiusfamilias,gl.in c. vene-
rabile de offic. & poteſt. iud. deleg. ubi
28 dicit † quòd ille qui cõmittit vices ſuas,
poſtea reuocare nõ põt, nec alijs comit-
29 tere,niſi à ſtatuto, † vel partiũ conuen-
tione coarctareſ ſequi cõſilium alicuius
doctoris,quia tunc nõ facit litem ſuam,
Spec.in §. j.poſt n.13. verſ.ſi aũt de par-
tiũ conſenſu de requiſit.conſil.& ibi Io.
Andr.in addit.idemq; Io. Andr.ad reg.
nullus ex conſilio in merc.Cyn.Bald.&
Imol. in l.cum tale, §.2. ff. de cõdict. &
domonſtr. Ang. in d. l. ſi filiusfamilias,
Alex. in add.ad Bart.in d.l.ſi. lit.A. cir-
ca medium Bart.in d.l. ſi cõuenerit n.4.
in ſi. & ibi Alex.n.11.ff.de re iudic.Me-
noch.d.caſ.334.n.23.&in q.23.n.6.lib.
1.de arbit.iud.Bald.in d.l. mãcipia n.3.
& in d.l.obſeruare,§.proficiſci q.31.Cal
can.cõſ.82. Scal.Patau.lib.4.de conſil.
ſapiẽt.c.26. verſ.3.4. Lãfrãc.in c. quo-
niam cõtra, verſ. ſnĩa in 6. col. de pro-
bat. Petr.de Suzar.in d.l.filiusfamilias,
Ludou.Pont.in d.l.2.ff.quod quiſq.iur.
Pariſ.de Put. de ſindic. in verb. mulcta
de barattar. verſ.an ſi iudex, in princip.
Carrab.in d.p.2.n.18.Capic.dec.138.in
ſi.Ann.ſing.274. Farinaz. q.111.n.470.
&472.lib.3.vbi alios ponit caſus,& hoc
30 procedit in iudice, qui ex toto eſt igna-
rus,vt Farinaz.d.q.111.n.478. lib.3. no-
tat Bertach. in.d. verb. officialis caſtro-
rum,verſ.2. notat ẽt expreſsè Pute.in d.
verb.an iudex voluntate n. 2. caſu quo
cauſa eſt cõmiſſa ex diſpoſitione ſtatuti
31 vel volũtate partiũ,& tãto magis † qñ cõ
ſiliũ euidenter nõ cõtinet iniquitatẽ iu-
dex non teneſ,Imol.in d.l.ſi cõuenerit,
& ibi Ang.& Alex.n.12.& in addit.ad
Bart.ibi,idem Ang.in cõſ.188. ſecus ſi
32 † ſciret conſilium eſſe cõtra ius,quia il-
lud ſequi non teneſ,Rom.conſ.128.col.
ſi. Menoc.d.caſ.339.n.16.Socy.ſen.cõſ.
24.col.3.lib.1. Socy. iun.cõſ.63. n.3. &
10.lib.j.Scal.Patau.d.c.26.Guid.de Su
zar.in d.l.humanum,l.reſcripta, C.ſi cõ
tra ius,vel vtil.publ.Auth.de iudicib.§.
oĩs autem iudex.Io.Andr. ad Specul.in
d.tit.de requiſ. conſil. lit. A. poſt n.13.
33 Farin.q.97.n.41.lib.3.ratio eſt,q̃a † per
ſtatutum, vel partiũ conuẽtionem intel
ligiſ diſpoſitum de cõſilio arbitrio boni
viri, l. ſi titium, & meuiũ, verſ.quãtũ,ff.
de admin.tut. Alex.in d.l. ſi conuenerit
34 poſt n.11. & ideo ſi conſiliũ † eſt iniquũ
non eſt ſeruãdũ, l.ſi libertus, ff. de oper.
libert.l.hæc vẽditio,in princ. ff. de con-
trah.empt.Bald.in rub.de exercit.& in-
ſtit.act.Ant.de Butr.in d.c. ſi ꝓ debilita
te de offi.deleg. Bart.in d.l.j. §. ſi plures
in repet.in 3.q.& in d.l.conuenerit n.3.
vbi dicit, ꝙ qñ cauſa eſt cõmiſſa cõſulẽ-
do,vel partiũ cõſenſu per iudicẽ,& fuit
conſultũ iniuſtũ, & ꝓ iudicẽ iudicatum
teneſ ipſe iudex in ſindicatu, ſed Alex.
ibi n. 11. in ſi. dicit, hoc verũ qñ in actu
extraiudiciali ſequendũ erat iudiciũ ſa-
piẽtis,vel alterius, ratio eſt, quia nullũ
haberet regreſſũ ille,qui eſt leſus, ſecus
in actu iudiciali quo caſu hẽt pars reme
diũ appellãdi ſm cõem opinionẽ quam
ibi teſtaſ poſt n.13.& ibi Bart. poſt n.5.
vel ſi nõ eſt ex toto ignarus, Imol. in c.
cũ olim de arb.& ibi Ant.de Butr.vbi di
cit, ꝙ ſi iudex teneaſ cõmittere cauſam
iudicio ſapiẽtis ex diſpoſitione ſtatuti,
vel partiũ cõuentione,nõ teneſ ſequi cõ
ſiliũ ſapientis niſi qñ iudex ex toto eſſet
ignatus d.c.venerabile cũ gl. arg. l.im-
puberibus,ff.de ſuſpect.tuto.ita ẽt intel
ligit Bar.in d.l.in bonorũ n.4.ſm Alex.
in d.l.ſi conuenerit n.11.dicit ẽt Pute.in
35 d.verſ.an iudex n.2.niſi partes conſen-
ſerint ſtare cuicũq; conſilio, & ſm illud
iudicare,Bart. in d.l. ſi conuenerit poſt
n.4.vbi dicit conſulo aſſeſſoribus quod
in commiſſione faciant poni quod par-
tes ex nunc conſentiũt, & ſm cõſiliũ ta-
lis feraſ ſnĩa,vt ibi Alex. & Bald.in d.l.
obſeruare §.proficiſci,poſt n.14.q.31.ff.

de offi. ꝓconſ. aliàs ſtatutũ, ſeu cõſenſus
partiũ nil operaret cõtra l. ſi qñ in prin.
ff. deleg. 1. & c. ſi Papa de priuil. lib. 6. &
eſſet fruſtratoria cauthola q̃ docet Bar.
in d. l. ſi cõuenerit, vt infr. not. dicit Dec.
in d. l. hoc edicto n. 6. & ibi Alex. in fi. ꝑ
Bar. in d. l. bonorũ, in fi. ff. de bono. poſ-
36 ſeſſ. qñ † ratione officij iura ſcire dẽt, vt
ꝑ Bart. Dec. & Alex. in locis cit. idem
Dec. in d. l. iuris ignorãtia poſt n. 4. C. q.
admitt. ratio eſt, q̃a per ſe ſcire debet, &
37 turpe † vr̃ ſibi eſſe allegare quod ipſe cre
didit imperito conſultori, q̃a eſt turpe
perito l. 2. §. ſeruius aũt ff. de erogat. iur.
Bart. in d. l. in bonorum in fi. vbi dicit ꝙ
ſi vnus aſſeſſor petit cõſiliũ ab altero cer
te credendo conſilium illius non habet
iuſtam cauſam ignorantiæ, quia per ſe
38 dẽt ſcire, & † ideo imperitia ſibi imputet̃
l. imperitia, ff. de reg. iur. & Dec. in d. l.
iuris ĝẽriũ, ver. ideo iudex poſt n. 4. & ob
39 id cõſulo iudicibus laicis quod † tali ca-
ſu nõ ſibi eligãt in voto alicuiꝰ doctoris
in ſpecie, ſed ĩ genere, vel illo modo, ẽt
infra notabo ꝑ Spec. in d. tit. de requiſ.
conſ. q̃a remanet ĩ eius poteſtate ſequi
cõſiliũ, aut iterũ cauſam cõmittere cõ-
ſilio alterius ſapiẽtis qđ alias fieri non
põt ſine aliqua ſuſpicione doli, vt not.
Ang. in d. l. ſi cũ fundo, & eligẽs imperi
40 tũ cõſiliariũ ſibi imputet̃, Bal. ĩ d. l. mãci
pia poſt n. 3. Corbol. d. p. 2. poſt n. 4. Car
rab. d. p. 2. poſt n. 18. Menoc. d. conſ. 339
n. 16. li. 2. de arb. iud. q̃a fatuꝰ eſt, q. impe
ritũ eligit cõſiliariũ, §. ꝑterea inſtit. q. b.
mod. re cõtrah. oblig. §. fi. inſtit. ꝓ ſocio,
Spec. in d. tit. de requiſ. cõſ. §. 2. poſt n. 5
in fi. Alex. in d. l. ſi conuenerit n. 12. ver.
adde, Bal. in d. l. obſeruare, §. proficiſci
poſt n. 14. q. 31. verſ. ſi ante Iudex, In-
noc. in c. ſuper quęſtionẽ, ff. de offi. dele-
41 gat. & in caſu quo iudex † eligeret cõſul
torẽ ſine cõſenſu partiũ (quia iudex põt
eligere cõſultorẽ ẽt inuitis partibus, gl.
not. ſm̃ Ang. in l. hac lege in verb. deli-
beratione, C. de ſent. quæ ex pericol. re-
citãd. Pet. Rauennat. & alij. in Alphab.
aurio vtriuſq. iuris fol. 25. verſ. cõſultor,
obſeruet cautelas, quas docet Spec. in
d. tit. de requiſ. cõſult. §. 1. n. 78. ratio eſt
quod affectio dominationis, affinitatis,
& familiaritatis, amor quoq;, timor, &
& odiũ, & auaritia humanos habitãt in-
tellectus, ſenſus, & opiniones ꝑuertunt
3. q. 5. accuſatores, & teſtes 11. q. 3. &
quatuor modis ꝑuertunt̃, & alios mo-
dos ponit ibi gl. ad hoc notãdus eſt, Iſi-
dorus l. 3. de ſum. bono. c. 53. videlicet
qđ ſuper ſcripturis nunquã ponat, habi
to voto, ſeu conſilio talis V. I. D. ſed cõ-
mittere cõſilio alicuius periti doctoris ꝑ
literas, & partib. notificare cõſultorẽ ele
ctũ, vt illi ſuas rõnes, dicãt, vel totũ ꝓceſ
ſũ cõpilatũ, & concluſũ, clauſũ & ſigilla
tũ alicui perito doctori ſecretè committe
re cũ allegationib. partiũ ĩ ſcriptis, quo
caſu ſi cõſtiterit ex aliqua affectione de-
diſſe conſiliũ iniquũ, cõſiliũ abolere ho
neſte põt, & iudicare ſm̃ ius, vel alteri
42 cõmittere, alias facit † litẽ ſuã ſequi cõſi-
ſiliũ ſapientis iniquũ, Ang. ĩ d. l. ſi filiuſ-
familias de iud. Put. in d. tract. de ſindi.
verſ. arbitror n. 6. & in d. verſ. an pote-
ſtas in d. verb. mulcta de Barattar. Me-
noch. de arb. iud. d. q. 23. poſt nu. 5. poſt
Butrĩ. c. ex litteris de diſponſã, Bal. in l.
bonorũ, in fi. de bo. poſſ. idẽ Bal. Caſtrẽ.
Saly. & alij in l. iuris ignorãtia, C. q. ad-
mitt. & dicit Spec. loco cit. & ſub n. 13.
43 in dubio † aũt iudex male iudicans non
doloſè, ſed per imperitiã, male iudicaſ-
ſe præſumit̃, Bal. in d. l. obſeruare, §. ꝓfi-
ciſci q. 29. poſt n. 14. Dec. d. cõſ. 8. poſt
n. 10. & d. l. ſi filius familias, §. iudex, vbi
Bart. Bal. & Doctores, Iaſ. in d. l. 1. n. 11.
C. vt omn. iud. Boſſ. in d. tit. de official.
corrupt. concl. 3. n. 19. Paris de Put. verſ.
male iudicans ſub verb. fuga officialis,
n. 10. l. ſeruo inuito, §. cũ prętor ff. ad tri
be. Cum. de ſindic. opp. 9. n. 15. niſi qua-
litas facti nulla poſſit paleatione velari,
ſm̃ Put. d. verb. male indicans: & de ge
44 nerali † conſuetudine officialis nõ tenet̃
niſi de dolo, & barattaria, de culpa aũt
lata, nõ Hiero. Giacc. in ſuo conſ. de ſin-
dicatu poſt pract. crim. Iul. Clar. poſito
n. 46. Carrab. in d. p. 2. n. 13. Par. de Put.
de ſindic. in verb. ſindicant̃, Bald. in d. l.
obſeruare, §. ꝓficiſci n. 10. q. 15. Franc.
Accurſ. in ſuo tract. verſ. itẽ ſi eſſet cõfir
mata auth. hodie C. de iut. coll. Amad.
in tract. ſindi. nu. 139. verſ. itẽ non tenet̃
Boſſ. d. tit. de offic. corrupt. n. 11. fol. 230.
Bald. in auth. generaliter C. de epiſc. &
cler.

cler. Gram. in conſ. crim. 54. Iaſ. in d. l. i. d. n. 11. & ēt de gñali conſuetudine, & ꝑ ſtatuta ciuitatũ no ſindicanť niſi de furtis, pecunia accepta, & de male ablatis, & cæteris barattarijs, de iniquis autem
45 & per imperitia male latis nõ ſindicanť, D. Hieron. Giach. in ſuo conſilio ſind: poſito poſt qq. crim. §. fin. Iul. Clar. poſt num. 46. in fi. Gramm. conſ. crim. 71. num. 8. & cõſ. 81. nu. 7. & Iaſ. in d. l. j. ſub d. n. 11. vbi dicit ꝑ Ang. in d. §. profiſciſci quod officialis non põt ſindicari de
46 negligentijs, & ita ſeruať de conſuetudine, niſi eſſet † tãta negligentia, quæ caderet in dolum, ita ſentit gl. in l. p̄ceptoris ff. ad l. aquil. l. diuus in fi. ff. de offic. præſid. & ita fuit ſtatutũ in iſto Regno Si-
47 ciliæ ꝑ Regẽ Ferdi. in c. 39. mihi f. 348. vbi officiales ad inſtantiã fiſci ſindicari nõ poſſunt, niſi de ſubornatione extorſione, & occupatione rerũ regij patrimonij, & rerũ vniuerſitatis, & ego ita pluries practicaui, & obſeruaui in nõ nullis ſindicatibus, ſiue repartimentis contra officiales hu⁹ Regni ab excellẽtiſſ. Proregibus, & M. R. C, mihi cõmiſſis vigore actus, vt ſup. not. antequã eſſem cõſiliarius, & iudex M. R. C. & ex quo aliqui ſindicatores cõtrariũ practicabãt, ideo fuit ſupradicta pragm. ꝑ excellẽtiſſ. D. Ducẽ de Feria bonę memoriæ tũc Proregẽ huius Regni meritiſſimũ Meſſanę ſub die 2. ind. 1604. quod ſeruet d. c. Regni, & officiales nõ ſindicanť niſi in p̄dictis caſibus ad inſtãtiã fiſci, & ita hodie ſeruať ĩ iſto Regno vigore dicti ſtatuti,
48 ſed vbi nõ adeſt tale ſtatutũ cõſuetudo iſta nõ eſt ſeruãda cũ iniuſtitiã inducat ſm Carrab. d. p. 2. n. 13. verſ. tñ per c. fi. de conſuet. Bald. in conſ. 349. col. 2. vol. 5. ratio eſt ibi, quia tali cõſuetudini iura impugnãt ex ſua ceruice iudicare contra legẽ, & nõ ſm opinionẽ Doctorũ, cũ
49 illa dicať conſuetudo rationabilis, & iuſta cum iura non impugnãt, gl. in d. c. fi. de conſuet. & conſuetudo dr̄, & iure, & vſu approbata moribus plurimarũ perſonarũ, Bar. in d. l. de quib⁹ nu. 6. verſ.
50 3. accipiať ff. de leg. ſed ego † credo qđ talis cõſuetudo nõ valeret, ſm Carrab. loco cit. qñ negligentia eſſet talis, q̄ caderet in dolo, ſm gl. in d. l. p̄ceptoris, & d. l. diuus alias ſecus ꝑꝑ autoritatẽ doctorũ tenentiũ, talẽ conſuetudinẽ vale-
51 re, eo magis quod excedendo † conſuetudinis formã, legẽ ipſam excedere dr̄, cũ cõſuetudo ꝓ lege obſeruet d. l. de q-b⁹ de legib⁹, & docuit Menoc. q. 71. n. 3. lib. 1. de arbit. iudic. & iudices teneñ
52 ſm conſuetudinem iudicare, Tiraq. d. tract. de pęn. in præfat. n. 3. & ſequenti Rebuff. in tract. de appell. art. 22. gl. 2. n. 6. Suarez alleg. 1. n. 29. Imò iudices † faciunt litem ſuam iudicando contra con
53 ſuetudinem, ac ſi contra legẽ iudicarẽt, cũ ſit ipſa altera lex l. diuturna, ff. de legib. Bald. in auth. iubemus, C. de iud. latè de cõi affirmat in ſuis com. opi. Franc. Turzan. cap. 96. & iudex iudicando ſm
54 conſuetudinẽ † contra legem excuſať ꝑ Gabriel cõcl. 8. n. 22. & ĩ tit. de conſuet. Mut. ſuper cõſuet. Senat. Pan. in ꝓœm. n. 68. & 70. alia confirmať ratione quia
55 vbi conſuetudo nõ valet neq; ſtatutum valere põt, Bal. cõſ. 238. col. 2. lib. 2. ſed ſi hoc eſt qđ ſtatutũ ſeruať ergo & con-
56 ſuetudo ſeruari dẽt, quia conſuetudinẽ eſſe ſtatuto fortiorem, Calcan. cõſ. 2. n. 29. Dec. conſ. 690. n. 8. vtrũq; probat Crauet. in tract. de antiq. tẽp. p. 1. princ. nu. 42. & nu. 43. ſubdit eſſe eiuſdem efficatiæ, ac priuilegij, Menoc. d. q. 71. n. 4. & 5. vbĩ multa de conſuetudine, & eius priuilegio dicit videndus, ita etiã iudex
57 facit litem ſuã, & in quãtũ facere poteſt condemnať qñ à p̄dicta ſnĩa ꝑ imperitiã lata appellatum fuit, & prima ipſa ſnĩa fuit ꝑ ſecundã confirmata, vel appellatio fuit deſerta, Menoc. d. caſ. 339. n. 13. Bal. in d. §. ꝓficiſci poſt n. 13. q. 28. verſ. dicit Innoc. vbi dicit, ꝙ ꝑ hoc non releuať in aliquo primus iudex, qui male iudicauit, & q̄ ſtatim in ipſa prima ſnĩa ꝓnuntiatione deliquit: & ſic fuit fundamentũ ac cãm iniquitatis, notat Innoc. ĩ c. ſępe extr. de app. vbi Dec. n. 10. Calc. conſ. 1. n. 9. verſ. ex oĩbus, Barb. conſ. 12. col. 2. lib. 4. ſingularem doctrinã ſcribit Marſil. ſing. 646. Carrab. in d. p. 2. poſt n. 10. Put. in d. tract. de ſind. in ver. appel
58 latio n. 9. c. 3. hoc eſt verũ qñ fuit citat⁹ vt iuſtificet ſuã ſnĩam, & illã non iuſtificauit, aliàs ſecus, Bal. d. §. proficiſci n. 13 q. 28. in fi. ac etiã qñ pars lęſa potuit ap
59 pellare ab ipſa ſnĩa ex imperitia lata, vel petere reductionẽ ad viri boni arbitrium

triū,& illā, vel illud ꝑtermiſit,Menoc.d. caſu 339.n.11. 14.Bar.in l. ita ſi res n.3. ff. de alien. iud. mutād. cau. fact. qa in quantū facere pōt cōdēnat, ratio eſt ibi ꝑBar.quod per talē negligentiā non tollit illud, quod erat cauſa concedēdæ actionis contra iudicē gl.in l.1. §.qui magiſtratū in verb. noui iuris, verſ. quod aūt in diffinitiua.ff.quod quiſq; iur. idē Bart.in d.q.9. verſ. ſolutio. Gugliel. de Cun.in d.l.ſi filius familias, §.iudex,n.3. de iud.Socy.ſen.d.conſ.24.col.2.verſ.2 Bart.in d. conſ.12.nu.2.col.1.Boſſ.in d.

60 tit.de offic.corrupt. Idem† eſſet ſi nō appellaſſet, & ſnīa tranſiſſet in rem iudicatā, quia poterit agere contra iudicē, gl. quā ſic intelligunt Doctores in c.paſtorales,§.quia vero in verb. & ſi ſcit in fine,de offic.deleg. Bal. in d.l.ſi. in verſ. quæro ſi fuerit, C.de re iud. Innoc.in c. ſacro in gl.in verb.reuoca de ſent.excō. Ang.in d.l. ſi filiusfamilias, idem Ang. & Bald. in d.l.1. quod quiſq; iuris, idē Ang.in conſ.186. col.ſi. Sebaſt. Sap. in addi. ad Abb.Sicul.in d.c.ſępe n.17.lib. 6.de app. Bertach.in ver.iudex tenetur verſ.146.Franc.Carrab.d.p.2.poſt n.9. in fi.Vinc.de Ann.ſing.48.in fi.ratio eſt quia non vr̄ pars approbaſſe ſnīam ob interpoſitā appellationē quò ad iudicē, l.ab eo C.quom.& quād. iud. Pariſ.de Put.de ſindi.d.verb.appellatio c.3.n.6.

61 hoc ēt militat ſi ſint latę tres ſnīæ conformes,Menoch.d.caſ.339.n.14.Bal.in d.l.ſi quis in cōſcribēdo,n.6. Ang.in d. l.dies cautionis,ff.de dam. infect. Dec. d.c.ſępe n.10. verſ. quod ſupradictū, & ibi Abb.Sicul.n.17.verſ. vbi idē voluit Ang.conſ.188.col.ſi.Calc.d.conſ.1.col.

62 9.in fi. licet caſu iſto poterit dici quod qn̄ ſunt plures ſnīæ conformes ꝑſumunt iure,& rectè,ac ꝓ iuſtitia,& ꝑſumunt iuſtæ ꝓp iudicis ſnīam, & pręcepti autoritatē, l.ſeruo inuito §.cū prętor ff.ad Trebel. Vant.in tract.de nullit. rub.quoties n.5.fol.67.Abb.Sicul.in c.quoniā cōtra col.14.de probat. Ant.Gabr.in ſuis cōcl. tit.de ſent.cōcl.5.Carrab.d.p.2.poſt n.11.& 12.& de hac materia iudicis iudicantis per imperitiam videndus eſt, Farinaz.q.111. à n.435.vſque ad finem, ad quem me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias iudex ferens ſententiam per imperitiam, non tenetur vltra quam facere poteſt.*

2 *Filiusfamilias iudex per imperitiā ferens ſententiam tenetur quatenus habet in peculio,& n.4.*

3 *Filius familias iudex ferens ſententiā per imperitiam carcerari non poteſt.*

4 *Filiusfamilias non tenetur in plus quam habet in peculio per imperitiam ferens ſententiam.*

5 *Filiusfamilias iudex tenetur ſatiſfacere non de peculio inuito patre,ſed aliunde per imperitiam ferens ſententiam, vt carcere contineatur.*

6 *Filiusfamilias iudex habens peculiū à patre ſeparatū,& ad eū ſpectare videtur, actione iudicati de peculio tenetur.*

7 *Filiusfamilias ferens ſententiam ex dolo inſolidum tenetur.*

8 *Filiusfamilias iudex tpe ſindicatus ſi contra eū ſunt plures petitiones,& docet ſe eſſe filiūfam.nō tenetur ultra peculiū.*

9 *Iudex ꝑ imperitiā ferens ſnīam nō tenetur vltra quā facere pōt,deducto ne egeat.*

AMPLIATIO I.

1 Amplia primo,in filiofamilias iudice per imperitiam iudicāte q non tenef vltra quā facere pōt, Dec.conſ.8.n.10. Brun.de ceſſ.bo. q.19.n.3.verſ.fallit tñ, Feder.Schen.in tract.ſenr.& re iudic.n.44.verſ.filius tñ familias, Farin.in pract. ctim. d.q.111.

2 n.448. quia † filiusfamilias iudex ꝑ imperitiā iudicans tenef quatenus hēt in peculio,tex.& Bar. ī d.l.ſi filiusfamilias §.iudex n.2.ff.de iud. Innoc. in c. ſuper eo qđ męt.cau.& nō tenef in plusquam hēt in peculio, dicit ibi gl. in verſ.tenet & Farin.loco cit. ratio eſt,qa bono iudici hoc videri ꝑēt,vt peculio tenus dānef:nam cū hæc actio def in quantū iudicantis ęquitati vr̄ d.l.ſi. de var. & extraord.cognit.Farin.d.q.111.n.443.nec

3 in carcerem detrudif, Pariſ. de Put. de ſindi.verſ.filius familias, in prin.& ſub n.2.Ant.Rendi.de ſindi. offic.n.45.non

4 enim dēt videri ęquū iudici, vt puniaf in

in plus quã hẽt in peculio, qñ per impe-
ritiam iudicat, ita Bar. in d. §. iudex poſt
n. 2. licet addictio ibi in margine dicat,
5 ita tñ, vt ſatisfaciat † non de ipſo pecu-
lio inuito patre, ſed aliunde vt in carce-
re contineaẽ per l. vlt. C. qui bon. ced.
poſſ. contra opinionẽ Farin. in d. q. 111.
poſt nu. 448. tenentis quod pater teneẽ
pro eo quatenus eſt in peculio tpe, quo
6 male iudicãdo fecit litem ſuã, niſi pecu-
liũ † eſſet in bonis patris ſeparatũ, & ad
filium ſpectaret, quia tunc teneteẽ actio
ne iudicati de peculio, l. 3. §. idẽ ſcribit,
ff. de pecul. And. Facchin. cõtr. iur. c. 47.
poſt lit. A. verſ. poſtremũ, in fi. & not. q.
5. fall. 5. ſecus ſi dolo, q̃a tunc inſolidũ
dãnaẽ, vt ibi gl. in d. §. iudex verſ. teneri
circa fi. & p ea quę ſupra not. & ibi Bar.
vbi dat cauthelã filiofamilias iudici tpe
ſindicatus qñ ſunt contra eũ graues pe-
8 tiones † doceat eũ filiumfam. eſſe quo ca
ſu vltra peculiũ nõ teneẽ Rondi. d. trac.
ſindic. n. 45. in fi. Bertach. in d. verb. iu-
dex teneẽ, verſ. 109. ratio eſt ſupradicta,
quia per imperitiã tulens ſnĩam gaudet
9 iſto beneficio, Brun. q. 6. p. 4. princ. n. 6.
de ceſſ. bo. Auth. ſed cum teſtator, in fi.
C. ad l. falcid. Paris de Put. d. verb. iu-
dex male iudicãs, col. 3. n. 3. Bart. d. q. 9.
verſ. vlt. Dec. d. conſ. 8. n. 10. ad hoc vi-
dendi, Tho. Ferra. cauth. 14. vbi tradit
diuerſas notabiles cauthelas ad liberã-
dum iudices à ſindicatu, & Cepoll. cau-
thel. 212. ubi etiam ponit cauthelas ad
excuſandos officiales in ſindicatu.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium deducto ne egeat cõperit etiã iudici delegato, vel compromiſſario.*
2 *Beneficiũ deducto ne egeat competit agrimenſori.*

AMPLIATIO II.

1 AMplia ſecundo, quod iſtud benefi-
cium competit ẽt iudici delegato,
uel compromiſſario gl. in l. ſi iudex, ff. de
var. & extraord. cogn. l. ſi quis in cõſcri-
bendo, C. de pact. competit etiam agri-
menſori, Bart. in l. qui fortuitis, C. de pi
gnor. act. Imol. in l. diuus, ff. de re iud.
idem Bart. in d. l. iudex, n. j.

SVMMARIVM.

1 *Arbiter non tenetur vltra quam facere poteſt de iudicatis per imperitiam.*
2 *Arbiter gaudet beneficio deducto ne egeat.*
3 *Arbitrator per imperitiam ferens ſententiam non tenetur vltra quam facere poteſt, deducto ne egeat.*
4 *Arbitrator de dolo, & lata culpa tenetur ſicut proxeneta.*
5 *Arbitrator per imperitiam iudicans non excuſatur.*
Arbiter per imperitiam iudicans facit litem ſuam. ibid. n. 5.
6 *Arbiter, vel arbitrator, qui ex compromiſſo tenetur ſequi conſilium ſapientis ſi conſilium non eſt euidenter iniquum non facit litem ſuam.*
7 *Conſultor quomodo eſt eligendus per arbitratorem.*

AMPLIATIO III.

1 AMplia tertio, in arbitro † qui nõ
teneẽ niſi in quãtum facere po
teſt de iudicatis per imperitiã,
ratio eſt, quia arbiter eligiẽ, ut iudex, l. j.
& l. idem pomponius, §. recepiſſe, ff. de
recept. arbit. & procedit ſeruato in ſub-
ſtãtialibus iudicijs ordine, Innoc. in c.
quintauallis circa med. in verſ. itẽ nota
differẽtiã de iureiur. q̃a ſicut iudex per
imperitiã iudicans teneẽ, ita & arbiter,
Farin. q. 111. n. 450. cũ ſeqq. & ſicut iu-
dex gaudet iſto noſtro beneficio, vt in
2 prin. notaui, ita & arbiter, Bald. in d. l. q̃
fortuitis poſt n. 15. verſ. quod dixi in iu-
dice, C. de pign. act. Bertac. in ſuo reper
torio, in verb. arbiter, uerſ. 37. hoc ẽt mi
litat in arbitratore, vt p Farin. d. q. 111.
3 n. 455. licet Bar. in d. l. ſi iudex poſt n. 1.
de uar. & extraord. cogn. dicat quod nõ
reperiẽ iure cautũ, in arbitratore, tñ di-
cit qđ gaudet iſto noſtro beneficio, rõ
eſt ibi, q̃a arbitrator eſt queẽadmodũ q̃-
dã proxeneta adhibitus ad cõcordãdas
partes, dicit ẽt Bal. ĩ d. l. q̃ fortuitis poſt
n. 15. uerſ. quod dixi in iudice. & in c. 1.
de inueſtit. in marit. fact. de feud. Farin.
d. q. 111. poſt n. 455. Bertach. in ver. ar-
bitrator, uerſ. 24. Pet. de Zunic. ĩ l. filius,
la 2. ff. de iud. Lãfranc. in tract. de arbit.
7. p. 36. q. Bart. in l. j. C. de diſcuſſ. lib. 10.
Imol. in l. diuus in vlt. col. de re iud. & ſi-
cut † pxeneta teneẽ de dolo, & lata cul-
4 pa, vt l. 2. & ibi Bart. ff. de proxen. ita &
ar-

arbitrator de dolo,& lata culpa tenebit̃
concludit Io.Bapt.de S.Blaſ.in tract.de
arbit.&arbitrat.q.79.Io.Vinc.de Ann.
ſing.37.Carrab.d.p.2.n.15.circa fi.Me
noch.d.caſ.339.nu.18. nõ ob id excuſat̃
5 ſi † quid per imperitiã iudicauerit,quia
arbitrator facit litem ſuã male arbitrã-
do ſicut & arbiter p̃ imperitiã iudicãs,
Ludou. Roman. ſing.707.Amanell.de
Clar.Aquis ſing.143. n.1. Nepit.ſuper
cõſuet.Catin.tit.1.conſue.6.de iur.pal.
n.17.&18.f.42.Bart. in l.fi.ff.ſi mẽſ.falſ.
mod.dixer.Menoc.d.caſ.339.n.18. idẽ
Bart.in d. l.ſi quis in cõſcribẽdo in vlt.
col.in verb.vltimo ex hac lege, ibidem
Bald.in vlt.col.in verſ. quod in arbitra-
tore, vbi diſtinguit, ſequit̃ Dec. nu.16.
Alex.n.5.& Iaſ.n.9.col.3.de pact. Cor-
bul.d.p.2. poſt n.15.verſ.nõ ſicut iudex
Paul.Caſtr.cõſ.71.vbi ẽt dicit,cũ de do
lo teneri ẽt ſi ſit renũtiatũ arbitri boni
viri p̃ l.arbiter,§.de eo,ff.de arbi.Pariſ.
de Put.de ſindic.in verb.arbiter, niſi ex
6 cõpromiſſo teneat̃ arbitrari ſ̃m conſiliũ
ſapiẽtis, & ita iudicauit ſi cõliũ nõ erat
euidenter iniquum,vt ſup.not. dicit Io.
And.in add.ad Spec.in tit. de arbi.§.ſe-
quit̃,verſ.ſed quid dicat̃ in cõpromiſſo,
Bal.in l. illa inſtitutio in vlt.col. verſ.in
fi. gl.de hæred.inſtit.Bart.in l. j.§.ſi plu
res,col.9. verſ.ſexto quęro ff.de exercit.
actio.l.ſi ita de manumiſſ.teſtam.l.2.de
pen.leg.Butrius in d.c.cũ olim de arbit.
Ludou.in d.Rubr.de arbit.12.col. archi
diac.in c.j. ne ſed.vacãt.in 6.Bertach.in
d.verb.arbiter.verſ.98.& iſto caſu ſi cõ-
7 ſultor eſt eligendus per eũ, q̃d obſeruet
cauthelas,quas ſup.not.& notat Bal.in
l.tale,§.qui prouocauit poſt nu.10.col.
5. in fi,verſ.quærit, gl.de eo qui promi-
ſit ſtare ſententiæ, & verſ. item facit ad
quæſtionem in repetit. ff. de paſtis.

SVMMARIVM.

1 *Conſultor ſiue conſiliarius,qui per imperi
tiam conſilium dederit non tenetur, ni
ſi in quantum facere poteſt.*

AMPLIATIO IV.

1 AMplia quarto,in conſultore,ſeu cõ
ſiliario,Bart.in l.madatũ,& l.idẽq;
§.ſi cui mãdauero, verſ. ſi q̃s ff. mãdat.
vel cõtra vbi eſt ratio q̃d nemo ex ſuo
conſilio obligat̃ ſequit̃ Spec. in titu.de
requiſ.conſil.§.1.verſ.conſiliarij,c.nul-
lus ex cõſilio de reg.iur. Alex.in l.fi.ad
Bart.lit.A. ff.de uarijs, & extraord. co-
gnit.circa principium,l.2.& ibi Dec. ff.
q̃d quiſq.iuris Bal.in d.l.j.de pen.iud.q̃
mal.iud.n.7.Boſſ.in tit.de offic.corrupt.
n.27.& 29. Menoch. d.caſ.339. nu.24.
Paul.Caſtr.in d.l. ſi quis in conſcribẽd.
poſt n.10. uerſ.idem videt̃ in cõſultore.

SVMMARIVM.

1 *Filius emancipatus iudex,qui per imperi
tiã iudicat in quãtũ facere põt tenetur.*

AMPLIATIO V.

AMplia quinto, in filio† emãcipato
iudice, q̃ per imperitiã iudicauerit
quod tenet̃ in quãtũ facere põt ſicut ſi
nõ eſſet filius famil.ſ̃m Nicaſ.in §.j.n.j.
in fi.inſtit.de oblig. quę quaſ. ex delict.
na ſc.p̃ tex. in l.2. ff.quod cũ eo, Farin.
q.111.n.449.lib.3. in prax. crimin.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſi dolo iudicauit, vel conſiliarius
conſilium dederit ex dolo, in ſolidum
condemnabitur.*

FALLENTIA I.

1 FAllit primo, ſi dolo iudex iudica-
uerit, uel conſiliarius conſilium
dederit,ut ſup. notaui, quo caſu
inſolidum cõdemnandus eſt, per d. l.ſi
filiusfamil.§.dolo aũt malo,& l.2.C.de
pen.iud.qui mal.iud. & ibi Auth. nouo
iure,Bar.in d.l. mandatũ, ff.mãdat. uel
contra,& in d.l.cõſiliarius,ff.de reg.iur.
Brun.de ceſſ. bon. q.19. poſt n.2. uerſ.
ubi differẽtia, & ſub n.3. idem Brun. in
d.q.6. n.6.Roma.ſing.162. n.3. Bart.in
d.q.9.& ult.& p̃ doctores oẽs,& Farin.
in d.q.111. à d.n.435.uſque ad finem.

F I N I S.

Laus Deo Beatæ Virgini eius Matri Mariæ, & omnibus Sanctis.

SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX.

INDEX RERVM, ET MATERIARVM MAXIME NOTABILIVM, QVÆ IN HOC QVÆSTIONVM VOLVMINE.

A

Abſolutio à iuramento illicito, vel contra bonos mores non eſt neceſſaria, licet iurans committat peccatum iurando, id, quod in diſpendium ſalutis æternæ manifeſtè vergebat. n. 71. fol. 31

Abſolutio eſt neceſsaria, quoties id, quod aliquo caſu poterit ſeruari ſine interitu ſalutis æternę, licet eius obſeruantia peccatum inducat, n. 69. fol. 20

Abſolutio iuramenti in ſex caſibus non eſt neceſsaria, nu. 66. fol. 30

Abſolutio à iuramento contra bonos mores iuris naturalis non eſt neceſſaria, n. 59. fol. 38

Abſolutio non eſt neceſſaria à renuntiatione hypothecæ, cum iuramento quando adeſt enormiſſima lęſio ad agendum, n. 56. 29

Abſolutio iuramenti ſuper contractu ſimulatu non requiritur, n. 55. 29

Abſolutio iuramenti, vbi eſt renuntiatum huic beneficio, non ſit neceſsaria? n. 26. 4

Abſolutio à iuramento illicito, & contra bonos mores, tam agendo, quàm accipiendo non eſt neceſſaria, & ita pluries fuit deciſum, n. 73. 31

Abſolutio non eſt petenda ex neceſſitate, alias ſequeretur iuramento eſſe validum, quod eſt abſurdum, num. 77. 31

Abſolutio à iuramento concedi non poteſt ei, qui prius contra iuramentum venit. n. 80 32

Abſolutio vbi de neceſſitate requiritur, ante quam agatur peti debet. n. 8. 32

Abſolutionem petens ad cauthelam non videtur fateri abſolutionem debitam, nec eius delictum. n. 79. 31

Acceſſorium extinguitur, extincto principali, num. 29. 102

Actioni de dote annis triginta præſcribitur a die ſoluti matrimonij, vel viro vergente ad inopiam, num. 50. 48

Actus glorioſus Regis noſtri Catholico ob expulſionē muniſcorum, n. 78. 210

Actori habenti iuxtam cauſam litiganti, debentur litis expenſe de illis bonis, quæ prætendit, n. 189. 73

Actio inutilis cedenti efficitur vtilis penes ceſſionarium. 111. 60

Actio de dote conſtante matrimonio propter inopiā viri cedi non poteſt, n. 113. 60

Actio non variatur per mortem vxoris, ſed qualitas, & tranſubſtantiatur iudicium, & ex iiſdem actis agitur, n. 180. 72

Actio ſubrogata ſapit naturam eius, in cuius locum eſt ſubrogata, nu. 2. 164

Actio ſubrogata ſapit naturam actioris ſubrogatæ, ſecundum naturam ſuam primordialem. n. 3. 164

Actori vbi conceduntur plura remedia alternatiua, vel ſimpliciter, electio eſt actoris, n. 46. 69

Actio, quæ datur contra patrem pro filio ex officijs publicis, an tranſeat contra hæredes, eo mortuo, num. 4. 185

Ad implementum fit per carcerationem, per pignora, & per fideiuſsionem, n. 80. 17

Adminiſtrator promittens etiam proprio nomine ultra vires adultæ, gaudet beneficio deducto nè egeat. nu. 14. 147

Aduocatus deſiſtens ex iuxta cauſa ab aduocatione, gaudet priuilegijs aduocatorum, n. 5. 232

Aduocatus, & milites æquiparantur, n. 6. 232

Aduocatus militi æquiparatur, n. 5. & 13. 238

Aduocatus æquiparatur militi armorum, n. 13. 238

Aduocati, qui de officio aduocationis commodè viuere non poſſunt, non tenentur vltra quam facere poſſunt deducto nè egeant, n. 3. 237

Aduocati dicuntur militari ad inſtar militum, nu. 12. 238.

Aduocati dicuntur in legibus militare ſicut milites in armis, n. 11. 238

Adulterium an præiudicet patri in dote profectitia, nu. 54. 157

Aequalitas eſt ſeruanda inter virum, & vxorem, n. 27 103

A iuramento nullo non eſt neceſſaria abſolutio. num. 54. 29

Aequitas potius, quam rigor ſeruanda eſt, n. 12. 124

Affinitas durat ſoluto matrimonio, & per mortem vxoris non diſsoluitur. n 21. 200

Affinitas eſt impedimentum contrahendi matrimonium, & durat etiam mortua vxore, vel viro mortuo, n. 23. 200

Alendi onus tranſit ad hæredem. n. 23. 23

Altare non debet dis quo periri, & alterum cooperiri, nu. 1. 116

Alienum retineri potes ex neceſſitate viuendi ad vitā conſeruandam, & non ad honorem, ſecundum digni gnitatem, n. 10. 275

Alia eſt domus viri nobilis, alia viri ruſtici, n. 65. 10

Alimenta ſi debeantur ex legato, vel ex donatione nō ſunt vendende poſſeſſiones, n. 60 1

Alimenta ſi debeantur titulo oneroſo vendi potes proprietas, n. 61. 15

Alimenta non poſſunt pactó renuntiari, n. 14. 15

Alimenta ſunt taxanda ſecundum tempus, & ætatem

A per-

Digitized by Google

I N D E X.

perſonæ, num. 1. 84
Alimenta ſunt danda ſecundum qualitatem perſonæ, nu. 3. 84
Alimenta non ſunt taxanda ad habundantiam, ſed ad commoditatem, n. 5. 84
Alimenta ſunt danda ſecundum conſuetudinem locorum, n. 9 85
Alimenta eſt utilius filio dare domi, quam extra domum, n. 32. 162
Alimenta pacto remitti non poſſunt, n. 12. 173
Alimenta denegare, eſt negare, n. 19. 173
Alimenta, & reuerentia debentur ſocero iure diuino, & naturali, n. 67. 205
Alimenta debentur parentibus de iure naturali, & diuino, n. 65. & 67 205
Alimenta militibus præſtanda ſunt ſingulis, vel alternis diebus, n. 52. 217
Alimenta, quæ debentur miſerationis cauſa, non debentur ſecundum dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatē viuendi, n 8. 275
Alimenta debentur donanti, quando ab eo petuntur, n. 17. 286
Alimenta debentur inter fratres vtrinque coniunctos n. 16. 293
Alimenta donanti non debentur ratione reuerentiæ, & naturæ, ſed ratione liberalitatis, n. 27. 287
Alimentis quotidianis non eſt fraudandus aliquis, nu. 4. 275
Amor deſcendit quo ad dilectionem, & aſcendit quo ad obligationem. n. 14. 173
Amicitia, conuerſatio, & dilectio familiaris potentior eſt, quam carnalis fraternitas, nu. 26. 294
Anima præfertur corpori, n. 15. 181
Animus donandi in adminiſtratore non præſumitur. n. 4. 146
Annus non datur per reſtitutionem dotis ob inopiam, n. 50. 48
Appellatione ſobolis veniunt non ſolum filij, ſed etiā nepotes, n. 34. 163
Appellatione filiorum an comprehendantur nepotes, & pronepotes, n. 35. 163
Arbiter non tenetur vltra quam facere poteſt, de iudicatis per imperitiam, n. 1. 309
Arbiter gaudet beneficio deducto ne egeat, n. 2. 319
Arbiter per imperitiam iudicans facit litem ſuam, n. 5. 310
Arbiter vel arbitrator qui ex compromiſſo tenetur ſequi conſilium ſapientis, ſi conſilium non eſt euidenter iniquum non facit litem ſuam, n. 6. 310
Arbitrator per imperitiam ferans ſententiam, non tenetur vltra quam facere poteſt deducto nè egeat, n. 3. 309
Arbitrator de dolo, & lata culpa tenetur, ſicut proxeneta, n. 5. 309
Arbitrator per imperitiā iudicans non excuſatur, nu. 5. 310
Arbitrium iudicis non in ſolidum, ſed in quantum facere poteſt contra iudicem, qui per imperitiam iudicauit eſſe debet, n. 9. 301
Argumentum de liberto ad vaſallum valet, & è contra n. 17. 181
Argumentum à contrario ſenſu validum eſt in iure, n. 2. 99
Arma ſunt membra militum n. 41. 217
Arma militum noſtris temporis in cauſa iudicati accipi non poſſunt, iure communi, n. 40. 217
Armata militia debet ſe abſtinere ab omnibus contractibus, n. 2. 233
Ars inopem defendit vitam, n. 4. 128
Ars conſideranda eſt, ſi ſit talis, quod ſine dedecore dignitatis exerceri poſſit. n 6. 128
Aſſidua conuerſatio mulierum inter conſanguineos clericos eſt prohibita, n. 199. 76
Auaritia eſt mater omnium malorum, & radix, nume. 12. 2
Auaritia eo creuit in hominibus, vt plerumque prohibeatur beneficium iuribus conceſſum, n. 3 2
Auaritia eſt idolorum ſeruitus, n. 2. 2
Author pluries condemnauit milites diſcendentes a ſignis ſuis, n. 27 215
Author iudex M. R. C. nu. 10 129
Author fuit iudex M. R. C. ſedis ciuilis, n. 40. 31
Author multos milites deſertores condemnauit, tanquam auditor generalis armatæ regiæ, n. 68. 219
Author teſtatur vidiſſe nō nullos tratenutos apud perſonam principis ſuper triremibus præliandi cauſa, & bellum ire. n. 2 223
Author Panormitanus, & eius familia de Vrbe Meſſanæ deſcendit, n. 54 231
Auditor ſolus procedit contra obligatos in forma Cameræ, & veniente die obligationis ſtatim poteſt excommunicari, n. 6. 271

B

BAnditus an poſſit cedere bonis, n. 6. 23
Baro debitor ſuo ſubfeudatario, non tenetur vltra quam facere poteſt. n. 2. 182
Baro eſt pluſquam miles, n. 23. 182
Baro conuentus à vaſallis, vel ab altero gaudet beneficio deducto nè egeat, vt miles, n. 24. 182
Baro, vt miles habet beneficium deducto nè egeat, pro debito facto in ſeruitio militari, vel occaſione ſeruitijs militaris, n. 24. 132
Baro, pro debitis carcerare poteſt, & inſolidum conuenitur de obſeruantia M. R. C. n. 26. 182
Bartoli opinio vera eſt, quod maritus conuentus pro ſpecie penes ſe dotali habet beneficium, n. 9 91
Benefacientibus benefacere iure naturali tenemur, nu. 41. 28
Benefacientibus tenemur benefacere, n. 7. 289
Benefacienti eſt obligatus, qui beneficium accipit ex naturali ratione. n. 6 289
Beneficia adiecta per defunctum ad heredem non tranſeunt. n. 4. 165
Beneficio deducto nè egeat, etiam expreſſe nō potes maritus

ritus

I N D E X.

ritus renuntiare.n.18. 94

Beneficio deducto nè egeat competenti iure contractus, vel obligationis renuntiare poteſt,n.3. 96

Beneficio deducto nè egeat an poſſit renũtiari.n.19. 14

Beneficio deducto nè egeat filius familias potes renuntiare. n.18. 188

Beneficium ceſſionis bonorum fuit innentum ad effugiẽdum carcerem.n.16. 8

Beneficium ceſſionis bonorum renuntiari non potes per pactum.n.18. 276

Beneficium ceſſionis bonorũ etiam cũ iuramento renuntiari non poteſt,n.19. 276

Beneficium conceſſum miſerationis cauſa indiget verbis,nedum ſpecialibus,ſed ſpecialiſſimis, ad excluſionem n.4. declara n.13.& 14 136

Beneficium conceſſum miſerationis cauſa non poteſt renuntiari,n.20. 277

Beneficium deducto ne egeat,conceditur certis perſonis, effectis non ſoluendo ex cauſa reperiant, earumque conditio conſeruetur,n.15. 3

Beneficium deducto nè egeat eſt beneficium miſerationis,n.5. 7

Beneficium deducto nè egeat intelligitur non vltra id, quod debitor facere poteſt, commodè. n.6. 7

Beneficium deducto nè egeat conceditur retinendo, non autem petendo, n.10 7

Beneficium deducto nè egeat operatur,vt debitor neceſſe non habeat cedere bonis,n.15. 8

Beneficium deducto nè egeat,habet locum in promiſſione de rato,non obſtante ſtatuto,n 78.& 85. 17

Beneficium deducto nè egeat admittitur indebito cenſuali iuxta forma bullæ n.85. 17

Beneficium deducto nè egeat competit etiam aduerſus, hęredem ceſſionarium.n.1.& 7. 92

Beneficium deducto nè egeat ſi quis habeat ratione reuerentiæ promittens integram ſummam non videtur renuntiaſſe beneficio.n.19. 94

Beneficium deducto ne egeat eſt perſonale, & ad hæredes non tranſit. n.5. 190

Beneficium deducto nè egeat fuit conceſſum de iure naturali ſocero,& de iure ciuili confirmatum, nu.39. & 47. 204

Beneficium deducto nè egeat ratione reuerentiæ naturalis, per ſtatutum derogare non poteſt,nu.44.& 49. 204.

Beneficium deducto nè egeat debetur ſoceris ratione reuerentiæ naturalis,& per ſtatutum derogari non poteſt.n.47. 204

Beneficium competens ratione reuerentiæ perſonæ renuntiari non poteſt, nec tacite, nec expreſſe, nu.89. 207

Beneficium deducto nè egeat cõceditur militibus pro debitis,quæ in militia,vel occaſione militiæ contraxerunt,n.5 233

Beneficium deducto nè egeat conceditur ratione egregiũ perſonarum.n.52 243

Beneficium deducto nè egeat inductum fuit fauore publico, & vt doctoratus dignitas conſeruetur, num. 54. 243

Beneficium deducto nè egeat conceditur milibus ratione exercitij, & doctoribus ratione dignitatis. num. 18. 253

Beneficium deducto nè egeat conceditur miſerationis cauſa,cui bonis ceſſit.n.9. 275

Beneficium deducto nè egeat competit etiam iudici delegato,vel compromiſſario.n.1. 309

Beneficium deducto nè egeat competit agrimenſori. nu.2. 309

Beneficium deducto nè egeat competit marito,etiam ſecundo nubenti.n.1. 99

Beneficium deducto nè egea competit marito ex iuris cõmunis diſpoſitione,tam conſtante, quàm ſoluto matrimonio.n. 4 99

Beneficium deducto nè egeat,nullo iure reperitur prohibitum marito ſecundo nubenti.n.6. 100

Beneficium deducto nè egeat eſt dilatorium,& non perpetuum,n.13. 100

Beneficium deducto nè egeat quando per mendacium amittitur.n.1. 122

Beneficium deducto nè egeat gaudet maritus in bonis vinculatis. n.2. 132

Beneficium deducto nè egeat, eſt beneficium legale, & reſpicit fauorem matrimonij.n.3. 132

Beneficium deducto ne egeat,eſt temporale, & non perpetuum.n.9. 133

Beneficium deducto nè egeat non tranſit ad quemlibet hæredem.n.2.& 8. 160

Beneficium deducto nè egeat, pendet à paupertate, nu. 33. 140

Beneficium deducto nè egeat conceditur filijs eiuſdẽ matrimonij de iure ſpeciali. n.7.& 12. 161

Beneficium deducto nè egeat non tranſit ad hæredes extraneos.n.8 161

Beneficium deducto ne egeat non tranſit ad filios hęredes alterius matrimonij. n.9. 161

Beneficium deducto nè egeat non tranſit ad filios mariti hęredes.n.10. 161

Beneficium deducto nè egeat non tranſit ad hęredes,non obſtante,quod ille cuius eſt hęres fuerit condemnatus deducto nè egeat.n.21 162

Beneficium deducto ne egeat eſt beneficium iuris. num. 23. 162

Beneficium deducto ne egeat eſt perſonale,& ad fideiuſſorem non tranſit.n.2. 167

Beneficium deducto ne egeat competens principali ratione reuerentiæ, ſiue contractus non competit fideiuſſori.n.5. 167

Beneficium deducto ne egeat cogitatum, & reiectum tẽpore fideiuſſionis amplius opponi non poteſt. num. 16. 169

Beneficium deducto nè egeat amittitur per bannum. nu. 39. 175

Beneficium deducto ne egeat non tranſit ad hæredes patris ſpiritualis.n.12. 182

Beneficium deducto ne egeat habet locum contra actionẽ iudicati,nõ ſtãte ſtatuto,quod nulla exceptio obij

Digitized by Google

ei p̃ſſit. nu.15. 188

Beneficium deducto nè egeat conceditur ratione alimentorum.n.17. 291

Beneficium quod conuenit bonis moribus eſt extendendum u.2 297

Beneficium deducto nè egeat debitũ ratione contractus reauntiare poteſt.n.31. 288

Beneficium deducto nè egeat non conceditur petendo ipſi donanti,ſed retinendo.u.2 290

Beneficium quatenus facere poteſt deducto nè egeat, multis conceditur rationibus,n.1. 6

Beneficium, quatenus facere poteſt, competit parentibus, ſoceris, & patronis ratione reuerentiæ perſonæ. ibid.

Beneficium,quatenus facere poteſt,competit,marito,& vxori. ibid.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat competit militibus, doctoribus, & Aduocatis, ac militibus, celeſtis militiæ. ibid.

Beneficium, quatenus facere poteſt, deducto nè egeat competit ſocijs, & donatoribus, ibidem.

Beneficium, quatenus facere poteſt,competit eis, qui bonis ceſſerunt,n.2 ibid.

Beneficium quatenus facere poteſt, cõpetit officialibus in ſindicato. ibid.

Beneficium,quatenus facere poteſt,competit defenſoribus perſonarum, quæ tenentur, ultra quam facere poſſunt. ibid.

Beneficium,quatenus facere poteſt,competit filijs familias effectis ſuis iuris. ibid.

Bneficium, quatenus facere poteſt conceditur quando conueniuntur perſonæ ex proprijs confratibus,nu.3. ibidem.

Beneficium,quatenus facere poteſt mondificat executionem. n.86. 17

Beneficium,quatenus facere poteſt admittitur aduerſus ſentensiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, num. 88. 18

Binæ ſententiæ in contradictorio iudicio faciunt conſuetudinem.n.81. 17

Bona mobilia clericorum an poſſint pro debito capi ad debitoribus, n.5. 251

Bona eccleſiaſtica gaudent priuilegijs eccleſiaſticis. n. 12. 268

Bona alienata tranſeuut cum ſua cauſa.n.69. 16

Bona conſignata vxori propter inopiam viri ſi pereant ſine eius culpa iterum petere poteſt vxor. num. 64. 50

Bona feudalia,& fide commiſſo ſubiecta pro cauſa vergentiæ ad inopiam,poſſunt inſolidum dari conſtante matrimonio. n.130. 65

Bona minoris tacitè ſunt obligata pro dote, n.181. 73

Bona fideiuſſoris dicuntur eſſe bona principalis. num. 222. 82

Bonis cedens ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit gaudet beneficio deducto ne egeant.n.1. 274

Bonis cedens inſolidum conueniri poteſt, à creditoribus,quorum timore nonceſſit.n.2. 274

Bonis cedens, vltra illud,quod alimentorum nomine ſatis eſt,in quãtum facere poteſt deducto ne egeat condemuatur.n.5 275

Bonis cedens retinet alimenta pro ſe eiuſque familia. n. 10. 275

Bonis cedens tenetur ſatiſdare de ſoluendo ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit ſi poteſt.n.18 275

Bonis cedere volentes admittuntur parte citata. num. 13. 275

Bonis cedens tenetur omnia bona deſignare creditoribus, nu.15 275

Bonis cedens tenetur iurare de ſoluendo, cum ad pinpinguiorem fortunam peruenerit. n.16 275

Bonis cedens tenetur probare infortunia.n.16. 276

Bona fidei promiſſio tribuit de æquitate beneficium deducto nè egeat. n.4. 148

C

CAnonicus & Vicarius, Epiſcopi in actibus canonicorum debet ſedere, vt canonicus. n.3. 543

Cap.1. de donatione inter virum, & vxorem loquitur de matrimonio putatiuo. n.4. 118

Cap.Odoardus fuit inuentum ad effugiendum carcerem ſeruitus,& excommunicationis, n.25. 253

Cap Odoardus introductam fuit in fauorem totius ordinis clericorum.n.49. 258

ras. n.39. 257

Chari ſunt amici,chari ſunt parentes,ſed omnium cari-

Capitaneus militum babet priuilegium nobilitatis,& dignitatis. n.31. 216

Capitaneus militum licet ſit ex ruſtico parente natus caput amputatur tãquam nobilis,& miles.n.23 216

Captus eſt tradendum publico carceri infra viginti bo-

Captura eſt ingiuria irreparabilis. n.53. 3

tatum vna patria . . . eſt.n.35. 175

Carcer non debet eſſe ad pœnam, ſed ad cuſtodiam. nu. 28. 279

Carnalis copula non firmat matrimonium contra errorem conditionis ſeruilis. n.37. 155

Caſus de domino omiſſus, eſt ſimilis expreſſo de alijs. n.7. 180

Caſus obmiſſus remanet indiſpoſitioni iuris communis. n.79. 207

Caſus admiſſus remanet indiſpoſitionis iuris communis nu.98. 58

Caſus obmiſſus remaner indiſpoſitione iuris communis. n.5. 99

Caſus ſuperueniens, qui ab initio impedit actum geri, tendit ad eũdem effectum cum actu geſto,tollit,quod actum eſt,n.135. 66

Cautbela ne maritus reſtitutionem faciat. n.4. 130

Cautbela, quæ requiritur ad ſeparationem matrimonij. n.15. 153

Cautbela Bartoli iudicantibus ex conſilio alterius de partium conuentione,vel ſtatuto.n.35. 305

Cautbela ſpeculatoris eligendi conſultorem ſine conſenſu

ſin partium.n.41. 306
Cauthela nè maritus reſtitutionem facit.n.4 130
Cauthela virginem cognoſcendi.n.9. 152
Cauſa mutata,mutat effectum cauſæ.n.141. 67
Cauſa ſi eſt committenda conſultationi per iudicem laicum,non eſt eligendus conſultor in ſpecie,ſed in genere.n.39 180
Cauſa iuxta mendacij non facit amittere beneficium. nu.7. 191
Cautio conceſſa ab homine legis miniſtro debet eſſe cum fideiuſſore, nam mitius agitur cum lege, quam cum miniſtro legis.n.10. 114
Cautio quibus caſibus danda ſit,& ſit exequenda. num. 13. 115
Cautionis fragilitati non debet mulier ſe committere. num. 143. 67
Cedens bonis,quibus indiget,vt poſſit poſt ceſſionẽ conueniri.n.2. 274
Cedens bonis non cogitur vendere domum magni valoris,& parui reditus poſt ceſſionem acquiſitã. num. 7. 275
Cedens bonis cum vituperio liberatur, ſi ad pinguiorẽ fortunam peruenerit,n.32. 278
Cedens bonis cum vituperio tenetur iurare de ſoluendo, ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit , deducto nè egeat.n.39. 279
Ceſſioni bonorum poteſt cum iuramento renuntiari, niſi eſſet notoria debitoris mendacitas.n.12. 275
Ceſſio bonorum non admittitur,quando debitum deſcendit ex maleficio,vel quaſi.n.5. 281
Ceſſante remedio ordinario, competit extraordinarium nu.43.
Chriſtus non coactum, ſed voluntarium ſibi militem elegit.n.13. 252
Chari ſunt amici,chari ſunt parentes,ſed omnium charitatum vna patria amplexa eſt, n.35. 175
Chriſtiani legis diuinæ periti.n.30 11
Ciues Barcinonæ gaudent beneficio deducto nè egeat, quando conſtat non habere ſibi vnde alimenta procurent.n.3. 280
Ciues Panormitani debitores, ſi per annum ſteterit in carceribus,gaudent beneficio,& à carceribus liberatur.n.40 279
Ciues Panormitani poſt annum excarcerati,gaudent de poſtea acquiſitis deducto nè egeant. n.41. 279
Ciues Meſſanenſes debitores,ſi per 40.& quinq; dies ſteterint carcerati,& non ſunt ſoluendi,præſtita iuratoria cautione creditori fideliter ſoluere de poſtea acquiſitis, deducto nè egeat,excarceretur. num.42. 279
Ciues Meſſanenſes manent ſub protectione Beatæ Virginis. ſub eius præſidio militat author licet indignus nu.55. 231
Ciuilis poſſeſſio facit,vt quis poſſit propria authoritate poſſeſſionẽ accipere.num.4. ſed vide nu.23.& 25. 105.
Ciuilis poſſeſſio eſt cauſa perdendi beneficiũ deducto nè egeat. n.29 109
Clauſula conſtituti transfert ciuilem, & naturalẽ poſſeſſionem,& dominium.n.5. 105
Clauſula conſtituti non ſolum transfert veram & propriam poſſeſſionem, ſed etiam vtile dominium, præſenti,vel abſenti per ſtipulationem Notarij. nu.7. 106.
Clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo non retrotrahitur in præiudicium tertij.n.14. 107
Clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo facit vnũ tempus in eſſe alteri. n.18. 108
Clauſula ex nunc pro tunc , & è conuerſo facit dominiũ transferri in puncto mortis,vel per momentum ante mortem.n.31. 109
Clauſula conſtituti transfert ciuilem,& naturalem poſſeſſionem,& dominium.n.5. 105
Clauſula conſtituti non ſolum transfert veram , & propriam poſſeſſionem, ſed etiam vtile dominium , præſenti,vel abſenti per ſtipulationem Notarij.num.7. 106.
Clauſula conſtituti ex nunc pro tnnc,& eo conuerſo non retrotrahitur in præiudicium tertij. n.14. 107
Clauſula cõſtituti,ex non pro tunc,& è conuerſo facit retrotrahere diſpoſitionem ad tẽpus actum,n.10. 106
Clauſula ex nunc pro tnnc,& è conuerſo facit vnum tempus in eſſe alteri. n.18. 108
Clauſula ex nunc pro tunc,& è conuerſo facit dominium transferri in puncto mortis, vel momentum ante mortem,n.31 109
Clerici non tenentur vltra quam facere poſſunt,deducto nè egeant. n.1. 250
Clericus non poteſt in ſolidum conueniri niſi deducto ne egeat, quod pro diuinorum adminiſtratione ſufficiat. n.6. 251
Clericus gaudet priuilegijs militum. n.8 251
Clerici pſallant pro ſalute animarum, quorum conſeruatio ſpectat ad publicem vtilitatem.n.9.& 63. 251
Clerici contra demones militant pro fidelibus. 251
Clerici non excuſantur à iuris ignorantia,n.12. 152
Clerici faciunt vnum corpus Eccleſiæ, & illum repreſentant. n.17. 252
Clericis magis debetur reuerentia quam militibus legalis militiæ,& armatæ militiæ, n. 21. 253
Clericus eſt maior quocumque milite.n.22. 253
Clerici an poſſint cedere bonis.n.25 253
Clericus fideiuſſor ſi non habet vnde ſoluat, carcerari non poteſt.n.27. 254
Clerici in ordinibus ſacris inſigniti,aut eccleſiæ ſeruientes, gaudet beneficio deducto nè egeãt. n.28. 254
Clerici in minoribus conſtituti non gaudent beneficio deducto ne egeant, ſi eccleſiæ non ſeruiunt.num.29. 154.
Clerici in minoribus conſtituti non gaudent beneficio fori, ſi eccleſiæ non ſeruiunt , aut beneficium non habent.n.30. 254
Clerici in ſacris conſtituti dicuntur,etiam illi, qui ordines minores habent,n.31. 255
Clericus in bonis beneficij reſeruat alimenta. num.32. 255.

Cle-

Digitized by Google

INDEX.

Clericus pro debito carcerari non poteſt. n.34. 255

Clericus pendente diſcuſſione ſuper beneficio deducto nè egeat, aa quod admitti prætendit carcerari non poteſt. n.35. 256

Clericus debitor ſuſpectus de ſuga poteſt capi, tam à iudice eeclesiaſtico, quàm ſeculori, nu.36. declara n. 39 40. & 41. 256

Clericus ſuſpectus de ſugæ, cum proprijs bonis poteſt à creditore eapi, & trudi proprio iudici, n.37. 256

Clericus in actu ſugæ, poteſt capi à iudice laico, & in defectu à creditore. n.40 257

Clericus, qui eſt in preparatione ſugæ, conſiſtentis, in actu capi poteſt. n.41 257

Clericus ſugitiuus poteſt capi, à iudice, incompetenti, ſi eſt in actu ſugæ. n.42. 257

Clericū fugitiuum delinquente laicus capere poteſt, vt ad epiſcopum ducat. n.44. 257

Clericus poteſt capi in actu ſugæ repertus, pro adminiſtratione rerum dominorum temporalium. num. 45. 257.

Clericus de fuga ſuſpectus capi non poteſt. n.46. 257

Clericus ſuſpectus de ſuga capi non poteſt, niſi eſſet in actu ſugæ ſine aliqua ſuſpectione doli. n.48 257

Clericus renuntiare non poteſt beneficio deducto ne egeat, etiam cum iuramento. n.49 258

Clericus priuilegio fori renuntiari non poteſt. num.53. & 60 260

Clericus, nec tacitè, nec expreſſe foro ſuo eccleſiaſtico renuntiare poteſt. n.54. 260

Clericus eſt à iuriſdictione laicorum diuina lege exemptus. n.54. contra 260

Clerici nō ſunt exempti a iuriſdictione iudicis ſecnloris, diuina lege, ſed humana. n.51. declara 261

Clericus in his, quæ ſunt proprie eccleſiaſtica, & ſpiritualia eſt exemptus à iuriſdictione iudicis ſecularis lege diuina. n.56. 261

Clerici in temporalibus, & in criminalibus, quæ ad ſpiritualia non attinet, non ſunt iure diuino exempti à iudice ſecnlari, n.57. 261

Clerici non poſſunt foro ſuo renuntiare, tàm iure diuino, quam humano, n.60 261

Clerici, & milites æquiparantur ob publicam vtilitatē. nu.63 261

Clericus tenetur ſeruare indemnem ſuum fideiuſſorem. n.68. 262

Clericus condemnatus ad expenſas gaudet beneficio deducto ne egeant. n. 1. 262

Clericus pro debito cenſus iuxta formam bullæ, & Regiæ pragmaticæ carcerari non poteſt, n.2. 262

Clericus in bonis communibus cum fratibus gaudet beneficio deducto nè egeat, n 1. 263

Clericus beneficio deducto nè egeat, quo caſu non gaudet in bonis communibus cunfratribus, n.1. 263

Clericus regulariter in bonis patrimonialibus nō eſt priuilegiatus, n.2. 263

Clerici ratione ſuorum patrimonialium bonorum, ſtatutis ſubiacent, n.3. 263

Clericus in patrimonialibus gaudet priuilegio, quò gaudet. in bonis eccleſiæ.

Clericus de iure Hiſpaniarum in bonis patrimonialibus non eſt priuilegiatus, n 7. 263

Clericus de conſuetudine Regni Siciliæ in patrimonialibus non gaudet priuilegio eccleſiaſtico in omnibus; & in quibus caſibus. n.8. 11.12. & 13. 263

Clericus non poteſt conueniri à iudice laico, n.9. 263

Clericus ex cauſa bonorum patrimonialium conueniri debet coram iudice eccleſiaſtico loci bonorum, nu.9. 263

Clericus tam de bonis eccleſiæ, quam de patrimonialibus, eccleſiaſtico priuilegio gaudet. n.10. 263

Clericus in patrimonialibus gaudet priuilegio eccleſiaſtico in caſibus à iure expreſſatis, nu. 11. 264

Clericus in bonis patrimonialibus poteſt propria authoritate compromittere, ſecus de bonis eccleſiæ, nu. 12. 264

Clericus ī bonis patrimonialibus, in quibus eſt inſtitutus gaudet priuilegio eccleſiaſtico, n.13. 264

Clericus in reditu patrimoniali ratione clericatus, gaudet priuilegio eccleſiæ, n.15 264

Clericus beneficio deducto nè egeat, gaudet pro debito ante clericatum confecto, n.1. 265

Clericus, effectus poſt quam fuit à creditore coptus, nō gaudet beneficio, n. 1. 265

Clericus, ſi ſuſcepit clericatum poſt quam fuit condemnatus od ſoluendum, non gaudet beneficio, n.3. 265

Clericus gaudet beneficio iſto, etiam ſi voluntariè nulla couſa vrgente contraxit, n.3. 265

Clericus debitor ex delicto inſolidum conuenitur. num. 265.

Clericus ratione doli inſolidum conuenitur. n.1. 265

Clericus debitor ex delicto, quando pena applicatur parti, gaudet beneficio iſto, n.3. 266

Clericus pro beneficij penſione, non gaudet beneficio deducto ne egeat. n. 1. 266

Clericus mercator, nō gaudet beneficio deducto nè egeat n.1. & 4. 267

Clericus mercator facit actum contrarium, ſuæ dignitatis, & admittit priuilegium, n.3. 267

Clericus non poteſt negotiari, n.3. 267

Clericus in bonis, quæ negotiatur, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n.4 267

Clericus negotiator poteſt conueniri coram cōſulo mercatorum, n.5 267

Clerici, miſcentes ſe ſecularibus negotijs, nō gaudent priuilegijs clericis conceſſis, n.6. 267

Clericus exercens illicitam negotiationem non gaudet priuilegio, n.6. 267

Clericus negotiatur de bonis eccleſiæ, non perdit beneficium, n.8. 267

Clericus poteſt compelli, à ſuo ſuperiore nè negotietur de bonis eccleſiæ, n.9 267

Clericus poſt negotiationes licitas facere, n.9 267

Clerici vēdere debent eorum frumenta iuxta diſpoſitionem pragmaticę, n. 14. 268

Clerici non incurrunt in ſtatuti pęnis, n.17. 268

Clerici nō ſeruantes ſtatutum ad vtilitatem publicam

ſa-

factum, mortaliter peccant, maximè ſi à Papa eſt approbatum, n. 18. 268
Clericus periurus nõ gaudet beneficio deducto nè egeat. n. 1 268
Clericus non poſt etiam cum iuramento renuntiare beneficio deducto nè egeat, n. 2. 269
Clericus per tres ſententias conformes condemnatus inſolidum tenetur, n. 1. 269
Clericus condemnatus per tres ſententias conformes, non tenetur inſolidum, n. 2. 269
Clericus, qui ludendo, & luxuriando, omnia bona ſua diſſipauit, non gaudet beneficio deducto nè egeat, nu. 1. 270
Clericus non gaudet beneficio deducto nè egeat, ſi creditor eſt eo pauperior, n. 1. 270
Clericus obligatus in forma Cameræ, qui renuntiauit, c. Odoardus cum iuramento, non gaudet beneficio deducto nè egeat. n. 1. 270
Clerici obligati in forma Cameræ, poſſunt capi, & carcerari. n. 2. 271
Clericus obligatus in forma Cameræ poteſt per iudicem competentem excommunicari, licet ſit abſens, & nõ citatus. n. 5 271
Clericus obligatus in forma Cameræ poteſt vbique locorum conueniri, & quod ſi eſt condemnatus, & poteſt ſoluere. n. 7. & 8. 271
Commodè & boneſtè non videtur fieri poſſe, quod non poteſt fieri conuenienter. n. 7. 7
Commodè & honeſtè non videtur fieri poſſe, quod fieri non poteſt honeſtè, n. 10. 86
Communis opin. eſt ſeruãda quod maritis diues effectus non recuperat dotem. n. 148 68
Commun. opin. quod poſſunt milites beneficio deducto nè egeat renuntiare cum iuramento, in bonis tantum procedit. n. 56. 218
Commun. opin. doctorum rem claram, & indubitatam facit. n. 19 304
Comparatio eſt melioris conditionis comparato. num. 7. 292
Compatres, & commatres gaudent beneficio deducto nè egeant, erga filios ſpirituales. num. 1. 182
Compater dicitur, pater ſpiritualis. n. 2 182
Compater debet alere filium ſpiritualẽ in ſubſidium, & è contra n. 3. 183
Compatres non poſſunt beneficio deducto ne egeat renuntiare, n. 11. 187
Compenſatio non admittitur in cauſa aſſicurationis dotium, n. 80. 53
Compenſatio admittitur in iudicio reſtitutionis dotium ſoluto matrimonio, n. 81. 54
Confeſſio, ſeu aſſertio paupertatis mariti, an noceat creditoribus, n. 26. 44
Conſtante matrimonio pactum de non opponendo non valet, ſecus illo ſoluto, n. 43. & 50. 12
Conſtituti clauſula transfert veram & propriã poſſeſſionem, licet ex acto ficto. n. 6. 106
Conſtituti clauſula contra tertium habet executionem paratam, n. 15. 107
Conſtitutarius ex conſtituto nullo eſt excuſandus, ſi propria authoritate manuque armata, ingreſſus eſt poſſeſſionem prædiorũ, etiam conſtituente contradicente, de dolo, & lata culpa, n. 42 110
Conſtitutarius ingrediens manu armata poſſeſſione prædiorum cum ſcandalo, puniendus eſt pęna extraordinaria, n. 43 110
Conſtitutum nullum ex cõtractu nullo transfert poſſeſſionem abſque reali traditionem, n. 44 110
conſtitutum probat contra conſtituentem, & eius hæredes, abſque alia probatione, n. 39. 110
Conſtitutum collatum poſt tempus mortis nil operatur, n. 11. ſed contra n. 17. & ibi declara 106
Conſtitutum mortis conſtituentis extinguitur, num. 17.
Conſtitutum collatum poſt mortem mariti conſtituentis cum clauſula ex nunc pro tunc, & è conuerſo vbi non agitur de præiudicio tertij, eſt validum, n. 17. 107
Conſtitutum in cauſa reſtitutionis dotium, an dicatur collatum in tempus mortis, n. 30. & 32. 109
Conſtitutum in dosali inſtrumento, an dicatur collatum in tempus mortis, cum illa clauſula, ex nunc pro tũc, & è conuerſo, n. 32 109
Conſtitutum ex contractu nullo, an aliquo caſu transferat poſſeſſionem, n. 45. 110
Conſtitutarius non poteſt propria authoritate rem occupare, niſi poſſeſſionem vacantem, nu. 25. 108
Conſtitutarius poteſt petere ſe mitti in poſſeſſionem naturalem, ab hæredibus, quæ eſt pęna ſecus, num. 24. 108.
Conſtituens debet poſſidere tempore conſtituti naturaliter, vt precarium, & conſtitutum ſuum operetur effectum, n. 38. 110
Conſtitutio regni loquitur de exceptione modificatiua, probanda per teſtes, n. 9 25
Conſanguinitas nullo delicto tolli poteſt. n. 12. 247
Conſuetudo Neapolitana vbi dos, intelligenda eſt, in filio mariti, vel hærede, non filio communi, num. 11. 161.
Conſuetudo Neapolitana, virum ſi aliquid, de alimentis praſtandis, eſt inrationabilis, n. 32. 163
Conſuetudo Neapolitana vbi dos, non procedit in filio, vel filia exigente dotem à patre, n. 3. 172
Conſuetudo, vbi dos non debet extendi contra ſocerum, n. 30. 206
Conſuetudo, vbi dos, non dabet locum in filia agente contra patrem pro dotis exactione, n. 48. 204
Conſuetudo vbi dos, non habet extendi contra ſocerum, n. 49. 204
Conſuetudo contra ius naturale nutritiua peccati, nulla executionem tribuit, n. 59. 205
Conſuetudo nutritiua peccati ſeruare non debet. num. 205
Conſuetudo generalis, neque particularis valet, quando eſt nutritiua peccati, n. 61. 205
Conſuetudo immemorabilis nutritiua peccati tollerari non debet, n. 62. 205
Conſuetudo nutritiua peccati corruptela dicitur, & eſt nulla, n. 63. 205

Con-

INDEX.

Condemnatio filij familias, in quibus caſibus prodeſt mulieri, n.8. 193

Conditio ſine cauſa datur contra virum ad reſtitutionẽ dotium, ſoluto matrimonio propter legitimum impedimentum. n.46. 156

Condictio, ſiue cauſa eſt adeo priuilegiata ſicut actio de dote, n. 46. 156

Coniuges propter adulterium non habẽt priuilegium maritale. n.54. & an fiat præiudicium in dote præfectitia n.55. & an vxor adultera habeat alimenta. 154.

Colonus partiarius habet beneficium deducto nẽ egeat pro fructuum ſolutione. n.1. 296

Colonus partiarius doloſus admittit beneficium deducto nè egeat. n.1. 298

Colonus partiarius ſi iurauerit ĩ inſtrumento locationis domino ſatisfacere, & eius portionem conſignare, nõ gaudet beneficio deducto nè egeat. n.3. 299

Conſuetudo iuri naturali derogare non põt, n.66. 205

Conſuetudo ſtatutaria contra iuris communis diſpoſitionem, debet ad vnguẽ, & ſtrictè interpretari debet, & non recepit extenſionem. n.76. & 83. 206

Conſuetudinis diſpoſitio debet reduci ad ius commune, n.82. 207

Conſuetudo iuris communis correctoria, & contraria, non extenditur ex identitate, vel maiori relatione, n.83. 207

Conſuetudo, ſiue ſtatutum tantum diſponit quantum loquitur. n.84. 207

Conſuetudo nõ debet interpretari aliter quare loquitur, nec intelligi aliter quam verba ſonant, n.86. 207

Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, n.3. 208

Cõſuetudo quod milites pro cauſa ciuili carcerari poſſint non valet, n.49. 217

Conſuetudo eſt in contrarium, quod fis inbargum de ſtipendio militum, quando cõſtat de debito, n.44. 217

Conſuetudo contra publicã vtilitatem non valet. num. 50. 217

Conſuetudo, quod milites torqueri poſſunt an valeat, n. 82. 221

Conſuetudo, quod doctores torqueri poſſunt de iure non valet, n.41. 242

Conſuetudo introducitur per binum actum, n.52. 259

Conſuetudo Italiæ eſt ſeruanda vbi non adeſt ſtatutũ, quod volens cedere bonis debet cum vituperio, nu. 43. 279

Conſuetudo rationabilis, illa dicitur, quę non impregnat iura, n.49. 307

Conſuetudo dicitur, & iure, & vſu approbata moribus plurimarum perſonarum. n.49. 307

Conſuetudo, quod iudices non tenentur de negligentia, & imperitia, eſt ſeruanda, niſi negligentia cadat in dolum, n.50. 307

Conſuetudinis formam excedens, legem extendere dicitur, n.51. 307

Conſuetudo pro lege habetur. nu.51. & 53. 307

Conſuetudo, vbi non valet, neque ſtatutum valere poteſt, n.55. 307

Conſuetudo eſt fortior ſtatuto. n.56 307

Conſuetudo inducitur ex pluribus ſententijs, & interlocutorijs, n.57. 13

Conſeruatio clericorum ſpectat ad publicam vtilitatẽ, n.20. & 63 253

Conſiliarij cuiuſcunque ciuitatis ſunt decuriones, num. 47. 142

Conſiltarij de conſuetudine torquentur, n.48. 242

Conſilium iniquum ſequi non debet, n.34. 305

Conſultor commodo eſt eligendus per arbitratorem, nu. 7. 310

Conſultor ſiue conſiliarius, qui per imperitiam conſiliũ dederit non tenetur niſi quantum facere poteſt. num. 1. 310

Contrarium aſſerenti incũbit onus probandi. n.64. 15

Contrariorum eadem eſt cognitioni, n. 12. 143

Correlatiuorum diſpoſitum in vno trahitur ad aliud, num. 6. 142

Correlatiuorum eadem eſt diſpoſitio, n.19. 143

Correlatiuorum vno expreſſo alterum in conſequentiã intelligitur, præter quam in pęnam adulterij, num. 21. 144.

Correlatiuorum diſpoſito in vno habet locum in alio, num.9 180

Creditores contrahẽtes cum filij familias ratione bonorum bonorum patris, quæ ad eum deuenire ſperant, omnia conſequuntur, & filius nil deducit. n.1. 192

Creditores mariti poſſunt aduocare illud, quod maritus retinet ne egeat. n.58. 49

Creditores mariti propter eius inopiam non habent ius offerendi, n.79. 53

Creditores mariti propter eius inopiam volentes aduocare bona mariti conſtante matrimonio, offerentes dotem uxori non audiuntur, n.201. 76

Creditores mariti conſtante matrimonio propter eius inopiam, quando habent ius offerendi, n.202. 76

Creditores mariti, ſi propter eius inopiam inſolutum bona mariti vxori tradita ex vera reſtitutione, propter quam transfertur dominium, habent ius offerendi, n.203. 77

Creditori danda ſunt bona inſolutum reſeruatis alimentis debitoris, cauthela, n. 70. 16

Culpa viri non facit perdi beneficium deducto nè egeat, niſi cadat in dolum, n. 46. 13

Curatores ſiue adminiſtratores adultę pro dote promiſſa habent beneficium deducto nè egeat. nu.1. 146

Curator, ſiue adminiſtrator, promittens dotem credens ſe teneri cauſa prælatis non habet beneficium deducto nè egeat. n.7. 140

Curator, ſiue adminiſtrator non poteſt conueniri pro dote promiſſa vltra vires adultæ. n. 5 140

Curator, ſiue adminiſtrator non præſumitur dotare cauſa pietatis, ſed animo repetendi, licet ſit frater. n.11 147

Curator, ſiue adminiſtrator ſcienter promittens dotem in contractu vltra vires adultę, non gaudet beneficio deducto ne egeat. n.16 147

Curator promittens animo donandi de ſuo tenetur. nume.

Digitized by Google

me.2. 148
Curator promittens animo decipiendi, valet promiſſio in præiudicium ipſius, & de proprio tenetur. nu.3. 148
Curatoris authoritas per vim interpoſita non valet. nu.19. 153

D

Damna, & lucra ſunt communia, inter virum, & vxorem,n.5.& 13. 142
Damnatus cum publicatione bonorum, & reſtitutus, et ad bona tenetur creditoribus, quatenus ſunt illius bona,n.16 283
Datio inſolutum, habet vim vinditionis, n.36 45
Datio inſolutum vicem venditionis optime,n.127 64
Debitor in diem, vel ſub conditione poteſt cogi dare pignus ante tempus, quando ſub erat ſuſpictio tempore contractus, ſi creditor ignorabat, n.95. 57
Debitor, poteſt præueniendo in iudicium trahere creditorem, n.40. 11
Debitor mariti ſi ab vxore conueniatur propter reſtitutionem dotis, quid maritus opponere debeat. num. 31. 45
Debitor, ſi quando contraxit ſciebat non eſſe ſoluendo ex negotijs, vel ſub ſpe beneficij, non vtitur beneficio ceſſionis bonorum,n.7. 282
Debitor, quando tenetur ad factum, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum,n.8. 282
Debitor, obligatus in præſtatione ſpeciei, non iuuatur beneficio ceſſionis bonorum, n.9. 282
Debitor, habens dilationem quinquennalem, non admittitur ad beneficium de ceſſione bonorum, & quid elapſo quinquennio? n.10. 282
Debitor, qui non vult acceptare dilationem quinquennalem, quam creditor ei dare vult, non admittitur a beneficium ceſſionis,n.10 282
Debitor, ſi tempore quò contraxit, ſciebat ſe non eſſe ſoluendo, non vtitur beneficio ceſſionis, n.12. 282
Debitor, diſſipans omnia bona ſua in fraudem creditorũ, non habet beneficiũ ceſſionis bonorum,n.11. 282
Debitor, negans debitum non habet beneficium ceſſionis n.13. 282
Debitor, ſi habet iuxtam cauſam negandi debitum, non perdit beneficium ceſſionis, n.13. 282
Debitor, obligatus ſub conditione creditoribus, quorum conditio poſtea euenerit, non iuuatur ceſſione bonorum, & an ſi conditio exiſtit inuito debitore, & commodo, n.14 283
Debitor, qui meretricando, vel ludendo bona conſumpſit, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum, num.17. 283.
Debitor negans debitum, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum. n.4. 191
Debitor, negans ex cauſa iuxta debitum, ſi ante ſententiam ſe penituit, gaudet beneficio ceſſionis bonorum. nu.8. 191
Debitor pauper fideiuſſores inuenire non poteſt, nume. 12. 275
Debitor non vtitur iſto beneficio noſtro, in quibus non poteſt cedere bonis,n.2 281
Debitor, ſi poſt ceſſionem bonorum nouos contraxit creditores, inſolidũ tenetur, & vtitur beneficio ceſſionis bonorum,n.3. 281
Debitor ſi conuenitur ratione doli, non gaudet beneficio ceſſionis bonorum. n.4. 281
Debitor Reipublicę non gaudet beneficio ceſſionis bonorũ nu.6. 282
Debitor renuntians omni iuris, & legum auxilio, cenſetur renuntiaſſe beneficio ſibi competenti, n.2. 135
Debitores ad ceſſionem bonorum non admittuntur, niſi probatis infortunijs, de iure Regni cũ iuramento, cũ ad pinguiorem fortunã peruenerint deducto ne egeãt num.45. 279
Debitores carcerati non habentes in bonis poſt quadraginta, & quinque dies ſunt excarcerandi cum iuramento de ſoluendo cum venerint ad pinguiorem fortunam de conſuetudine Meſſanæ,n.18. 6
Decretum aſſicurationis non transfert dominium in vxorem, n.67. 51
Debitum contractum pro honeſta ſubſtentatione clerici ex bonis eccleſiæ ſolui poteſt,n.4 251
Deciſiones M.R.C. referuntur.n.3.& 10. 128
De conſuetudine contrarium ſeruatur, quod etiam cõſiliarij torquentur, n.48. 242
Deductio interuſurij medij temporis qualiter fiat, num. 4. 114
Deſcuſiones ex perſona actoris proſunt curatori,num.6. 146
Deſenſor perſonarum, quibus competit beneficiũ deducto nè egeant, conueniri non poteſt vltra quam facere poteſt deducto nè egeat,n.1 167
Deſenſor conuenitur nomine principalis, & eius perſonam repreſentat, n.9. 168
Deſenſor non admittitur, niſi ſatiſdet iudicatum ſolui, n.9. 168
Deſenſor promittens expreſſe quantitatem certam, & non quatenus debet, non gaudet beneficio deducto ne egeat.n.1. 169
Delinquentes in ſomnijs puniuntur, qui poſſunt præcauere pęna extraordinaria, n. 10. 113
Delinquẽtes extra propoſitũ, pœna extraordinaria ſunt puniendi,n.11. 113
Delictum ſemper eſt punibile, quando præuidetur euenire potuiſſe, præter in opera licita ex caſu facta. nu. 4. 112
Deſcriptus in matricula, & habens ſtipendium, & exercet ſe in armis, gaudet priuilegijs militum,n.8. 231
Deputati ad cuſtodiam, milites dicuntur ſtipendiarij. num. 16 224
Deputati ad cuſtodiam ſunt alijs digniores.n.17. 224
Deus conſtituit de Cęlo Imperatores, vt per eorum ora diuinitus leges conderet, n. 9. 2
Dignitas, & honeſtas per familiarum diuitias conſeruatur, quæ ob earum inopiam perit,n.13. 2
Dignitas eſt habere iuriſdictionem, cum adminiſtratione,

num, num.19. 239
Dilapidans legis, & hominis beneficio indignus. num. 49. 47
Dilatio, data à principe lege animata requirit cautionē cum fideiuſſore, & ſi non poteſt ſtatim cauere, exigitur nulla deductione facta, n.8 114
Dilatio data à lege inanimata requirit cautionem cum fideiuſſore, n.7. 114
Dilatio conceſſa in vltima voluntate requirit cautionē cum fideiuſſore, ſed quid in delatione conceſſa inter viuos, & debitor eſt ſuſpectus de fuga, vel labatur facultatibus, n.12. 115
Dilatio miſerationis cauſa conceſſa, tenetur ſatiſdare, n.12. 275
Diſpoſitio Auth. hoc niſi, habet locum in actu iurato. nu. 23 277
Diſpoſitio pęnalis, quæ de marito loquitur, ad vxorem porrigitur, ratione correlationis, n. 9. 142
Diſpoſitum in marito regulariter habet locum in vxore, quando militat vniformis ratio, etiam in pęnalibus, n.8. 142
Doctores, & aduocati habent priuilegium deducto nē egeat, n.1. & 3. 237
Doctores, & aduocati milites ſunt, n.2. 23
Doctores, & aduocati defendunt vitam, & patrimonia, n.6. 238
Doctores non minus prouident generi humano, quam ſi patriam armis defenderent, n.7. 238
Doctores ferunt calcaria deorata, & incedunt ad inſtar militum antiquæ militiæ, n.9. 238
Doctoribus maior debetur honor, quam militibus, nume. 10. 238
Doctoratus eſt dignitas, n.17 238
Doctor præferendus eſt milici. n.21. 259
Doctores ſunt candelæ luminoſæ ardentes ſuper candelabrum, qui in vniuerſum orbem corpus eorum tanquam ſydus matutinum luſtrare dicuntur, nu.23. 239
Doctores fulgent velut ſplendor firmamenti, & velut ſtellæ ſunt in ęternitates, n.23 239
Doctores appellantur quaſi radij ſolis, & velut luminaria ſplendere dicuntur, n.24. 239
Doctores, & iudices ſunt ſacerdos temporales, nu.26. 240
Doctores ſunt nobiliſſimi, n.27. 240
Doctor eſt præferendus militi in actibus doctoris, nume. 30. 240
Doctores pro debito carcerari non poſſunt non obſtante ſtatuto, quod quilibet pro debito ciuili perſonaliter capi. & carcerari poſſit. n.34. 241
Doctores obligati in forma cameræ carcerari non poſſunt, n.36. 241
Doctores obligati in forma cameræ pro debitis de conſuetudine Romæ capi, & carcerari poſſunt, num.37. 241
Doctores pro debito ciuili abſque renuntiatione, bonis non exiſtentibus, de conſuetudine Romæ carcerantur ſicut idiotæ. n.37. 241
Doctores de conſuetudine huius Regni Siciliæ, pro debito ciuili carcerantur, n.38. 241
Doctores de iure capi, & carcerari non poſſant, num.38 241
Doctores torqueri non poſſunt. n.39. & 43. 241
Doctor de Capitani non poteſt, niſi prius degradatur, n 40. 241
Doctores, vbi non eſt in contrarium conſuetudo, de iure torqueri non poſſunt. n.42. 242
Doctor ignorantiſſimus ratione ſuæ dignitatis torqueri non poteſt. n.44 242
Doctor torqueri poteſt pro crimine leſæ maieſtatis, falſæ monetæ, o dominæ, aut maleficij, n.45 242
Doctor torqueri non debet pro leuioribus indicijs. nume. 46. 242
Doctor, qui fuit conſiliarius, torqueri non poteſt, ratione ſuæ dignitatis, in hoc Regno contrarium ſeruatur. nu.46. 242
Doctor de conſuetudine torquetur, pro iiſdem indicijs, quibus torquetur plebeus, n.49. 243
Doctor priuilegio de docto nē egeat renuntiare non poteſt, n.51. & 55. 243
Doctores dicuntur egregię perſonæ, n.53 243
Doctorum liberi gaudent beneficio deducto nē egeant. nu.1: 243
Doctores pro leui crimine carcerari non poſſunt. num. 1. 244
Doctores in actibus militaribus non gaudent priuilegijs doctorum, n.1. 244
Doctor qui aduocationis officium non exercet, vel qui non conſulat, neq; officium doctoris facit, non gaudet beneficio doctorum. n.1. 244
Doctor nomine tantum, habet beneficia, ſeu priuilegia, quæ competunt doctoribus ratione dignitatis, & ordinis, n.2. 245
Doctor, qui exercet officium procurationis, non gaudet priuilegio doctorum. n.2 245
Doctor, qui facit officium procuratoris militi noſtri temporis præponendus eſt. n.2. 145
Doctor exercens officium procuratoris in curijs principum gaudet priuilegijs doctorum, n.3. 245
Doctores mercaturam exercentes, vel pergulam tenentes, nō gaudent priuilegio deducto nē egeant, & amictunt nobilitatem, n.1. 245
Doctor recipiens gradum doctoratus per bullam, vel reſcriptum principis, non gaudet doctoratus inſignis. n.2. 247
Doctor torqueri poteſt pro crimine hæreſis, & impietatis in Deum. n. 1. 248
Doctor poteſt torqueri pro crimine leſę maieſtatis in principem. n.2. 248
Doctor proditor torqueri poteſt. n.3. 248
Doctor pro crimine ſimoniæ torqueri poteſt. n.4. 248
Doctor pro crimine falſi torqueri poteſt. n.5 248
Doctor pro priuato carcere, torqueri poteſt. n.6. 248
Doctor pro maleficijs, & mathematicis, torqueri poteſt. nu.7. 248
Doctor torqueri poteſt, conſulto principe, & conſentien-

tiente, nnm.8. 248
Doctor officialis delinquens in officio torqueri poteſt. n. 9. 248
Dolis,& fraudibus eſt obuiandum.n.4 298
Dolus probatur per teſtes, n.2. 112
Doloſus non gaudet beneficio. n.3. 269
Dolus facit ceſſare priuilegium, n.17 249
Dolus non facit, qui ſuum commodum iure proſequitur. nu.3. 158
Dolus poſt facto commiſſum circa facultatem ſoluendi, non facit perdere beneficium deducto nè egeat. nu. 13 199
Dolus,& reatus priuilegium excludit, n.2. 235
Dolus facit perdere priuilegium, n.3. 235
Dolus requiritur in pena canonis, n.44. 257
Domini terrarum debent doctores creare iudices, num. 23. 303
Dominium tranſit in vxorem de iure communi,facta reſtitutione, n.3. 89
Dominium rerum, in quibus caſibus non tranſit ipſo iure, n.5. 89
Dominium rerum dotalium tranſit in vxorem de iure ſpeciali abſque traditiones, n.4 89
Dominium de iure communi nō tranſit ipſo iure ſine traditione, n.6. 89
Dominium, & poſſeſſio ſoluto matrimonio in continenti tranſiunt in vxorem, per conſtitutū, n.8. 106
Dominium rei dotalis, vxori reſtitutæ propter inopiā viri, tranſit ipſo iure in vxorem, n.40. 45
Dominium dotium quando tranſit in ipſam vxorem, n. 34. 35. & 40. 45
Dominium dotis reſtitutæ ex vera cauſa inopiæ eſt perpetuum translatum in vxorem, n.134. 65
Dominium dotis conſignatæ, loco pignoris, non eſt translatum in vxorem. n.137. 66
Dominium dotium reſtitutarum non transfertur in vxorem verè enm effectu, n.66. 51
Domimum in iudicio aſſecurationis dotis, non transfertur in vxorem, ſed remanet penes virum, n.69 52
Dominium dotis conſignatæ vxori, ab extraneo datæ, propter inopiam viri non tranſit in vxorem, n.103. 58
Dominium dotis reſtitutæ vxori, quando vir diſſipat bona propria, tranſit in vxorem. n.119. 62
Dominium bonorum mariti adiudicatorum per vxorem propter inopiam mariti diſſipantis bona propria pro eius dotibus, acquiritur vxori, & perpetuum translatum eſt, n.126 64
Dominium dotis reſtitutæ acquiſitur vxori inreuocabiliter. n.129 64
Donans, qui ali debet, non poteſt beneficio deducto nè egeat renuntiare. n.24. 287
Donans non poteſt renuntiare alimentis, quæ ſibi debentur ex obligatione naturali, n.26. 287
Donanti pauperi, qui ali debet, ſunt præſtanda alimenta ſecundum eius qualitatem, & ſructuum rei donatæ n.21. 287
Donatio, quæ accedit merita, quę non ęquiualeant donationi dicatur mera donatio, n. 8. 292
Donatio facta ab Imperatore, non debet inſinuari, nume. 4. 229
Donatio facta, à principe non recognoſcente ſuperiorem inſinuare non debet. n.4. 229
Donatio reuocare poteſt propter verba ignominioſa, nu. 23. 287
Donatio remuneratoria, non dicitur propriam donatio. nu. 2. 289
Donatio facta ob merita de futuro non dicitur propria donatio. n.3 289
Donatio quatenus excedat beneficia dicitur mera liberalitas, n.3. & 8. 289
Donatio remuneratoria dicitur permutatio. 189
Don Ioſeph de Neapolis Præſidens Trib. Reg. Patr. laudatur. n.70 219
Don Ferdinandus Matutæ laudatur Conſultor Excellentia ſua. n. 70 215
Don Garſia Maſtrilli laudatur. n. 70 16
Donator detrahit omne, es alienum, niſi ſimili cauſa debeatur. n.4. 187
Donatur conuentus à donatario pro re donata habet beneficium deducto nè egeat, deducto ęre alieno, niſi ex eadem cauſa debetur. n. 1. & 14. 285
Donator retinet nè periclitetur ex liberalitate ſua. n. 2. 285
Donator potius vellet ſibi retinere, quam alijs dare. nu.3. 285
Donator in quantum facere poteſt tenetur, n.4 285
Donator an poſſit beneficio deducto ne egeat renuntiare n.9. 286
Donator renuntiare poteſt beneficio deducto nè egeat, tam expreſsè, quam tacitè. nu.10. & 15. 286
Donator debet ali à donatario. n. 11. ſed contra nu.13. conclude n.16. 286
Donator non poteſt, nec tacitè, nec expreſsè renuntiare beneficio deducto nè egeat. n.11. 286
Donator in id, quod facere poteſt conuenitur deducto nè egeat. n.14. 286
Donator poteſt renuntiare beneficio deducto nè egeat. n.15. 186
Donator faciens magnam donationem aſſimilatur patri n.19. 287
Donator expreſsè cum iuramento poteſt renuntiare beneficio deducto nè egeat. n.27 287
Donator ſi dedit donatario, vt aliquid faciat in eius donatarij commodum, habet beneficium deducto nè egeat, ſecus incommodum donantis. n.1. 288
Donator ſi eſt opifex, non habet beneficium deducto nè egeat. n.1. 288
Donator ſi dedit in opus publicum inſolidum tenetur, nu. 1. 288
Donator conuentus reiuendicatione, non habet beneficiū deducto nè egeat, quādo poſſeſſio eſt reuerſa ad eum. nu.2. 289
Donator conuentus reiuendicatione, tenetur reſtituere fructus præceptos, ſecus ſe ipſos conſumptos, niſi ex dolo. n. 3. 289
Donator dans propter remunerationem non habet beneficium deducto nè egeat. n. 1. 289
Donator habet beneficium deducto nè egeat in donatione-

ne quatenus excedit merita,n.9. 290

Diſcuſſio non requiritur ſtante clauſula (ſola facti veritate inſpecta,) ſed diſtingue,n.206. 79

Diues litigans cum paupere,prouidet pauperi de expenſis, ſi non habet peculium, n.190. 74

Donator conuentus à delegato, non gaudet beneficio deducto nè egeat, quando mutatur obligatio.n.1. 290

Donator,qui ſe conſtituit in donatione poſſidere nomine donatarij, non gaudet beneficio deducto nè egeat.n. 1. 291

Donator propter mendacium,perdit beneficium deducto ne egeat.n.1 291

Donator conuentus à donatario ob rem donatam,& traditam, in eius poſſe peruentum, inſolidum tenetur, nu.59. 50

Donatarius contra eum, cui eſt delegatus habet beneficium deducto ne egeat ex eadem obligatione, & actione,n.4 149

Donatarius, cui prius facta eſt traditio, potior habetur n.8. 286

Donatarius non tenetur alere donantem,n.13. 286

Donatarius tenetur alere donantem pro modo facultatū vtriuſque. n. 16. 286

Donatarius non alens donantem efficitur ingratus, nu. 18. 287

Donatarius,quando teneatur præſtare alimenta donanti, ſi fructus rei donatæ non ſufficiunt,n.21. 287

Donatarius non poteſt cogi alere donātem, ſed reuocare donationem,quando eſt magna. n.22. 287

Dormiens æquiparatur furioſo,n.5. 112

Dormiens mutilans, & occidens non incurrit inregularitatem, quia naturale vitio parcendum eſt. num. 7. 112

Dormiens, ſolitus ſummere arma,non præcauendo,non excuſatur ad delicto in ſomno.n.8.& 10. 112

Dormientes multi arma ceperunt, & multa fecerunt, num.9. 112

Dos conſtanse matrimonio quibus ex cauſis reſtitui poteſt,n.215. 81

Dos in quibus caſibus confiſcatur,n.10.& 11 87

Dos reſtituitur conſtante matrimonio, propter inopiam viri, n. 35. 109

Dos putatiua habet priuilegia veræ dotis,n.12.& 13. 119.

Dos putatiua generaliter habet priuilegia veræ dotis, n.14 119

Dos putatiua alienari non poteſt,n.16. 120

Dos eſt ſemper,& vbique præcipua,& fauorabilis, nu. 23. 120

Dos præſumitur promiſſa à curatore, ſiue adminiſtratore de patrimonio patris,ſiue adulta,n.3 146

Dos conſtante matrimonio peti non poteſt de iure communi,n. 106 59

Dos eſt patrimonium vxoris,n.10 42

Dos ſucceſſit loco legitimæ, n.11. 43

Dos conſtante matrimonio regulariter peti non poteſt. n.46. 47

Dos quibus caſibus peti poteſt conſtante matrimonio. nu. 46. 47

Dos reſtituta conſtante matrimonio propter inopiam viri,licet non eximetur,cauſa veram reſtitutionem, n.52. 49

Dos reſtituta non eſt amplius dos,n.53. 49

Dos propter inopia viri conſignatur vxori,vt deſeruiat matrimonio,& pro eius honeribus,n.55. 49

Dos conſtante matrimonio non minuitur, nec conditio viri fit deterior,n.63. 50

Dos liquida per debitum illiquidum retinere non debet, n.82. 54

Dos reuertitur ad extraneum,qui eam conſtituit, ſi ſtipulatus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio etiam extantibus liberis,n.109. 59

Dos de eius natura conſtante matrimonio debet eſſe apud virum, n.92 56

Dos ſequeſtratur penes mercatorem, ſi mulier non eſt induſtrioſa, n.139 66

Dos confeſſata habet viam executiuam ſecundum ritū, ſecus de iure communi,n.196. 75

Dos, quæ debetur marito ex ſtatuto de lucro dotis, ſoluto matrimonio,debetur,titulo oneroſo,n.6 158

Dos dicitur eſſe debita titulo oneroſo, non autem lucratiuo,n.4. 149

Dotis repetitio, procedit etiam quando alter eorum,qui dotē receperunt,vergit in ad inopiam, n.119. 81

Dotis conditio non dicitur fieri deterior,quando per pactum redducitur ad propriam naturam,n.95. 56

Dos, ſoluto matrimonio debetur titulo oneroſo ſit. num. 6. 158

Dotis fructus ſunt viri.n75. 52

Duces contra ſuos milites pro delictis commiſſis in caſtris omnimodam iuriſdictionem habent.n.76. 220

Duo non poſſunt vnam,eandem rem poſſidere inſolidum eodem modo,n.28 108

Dux Sanctæ Crucis fuit Capitaneus Generalis armatæ terræ arcei,n.2. 223

Dux Sanctæ Crucis fuit Capitaneus Generalis triremū Regni Neapolis,Hiſpaniarum, & nunc Siciliæ, & eſt Generalis Locumtenens Sereniſſimi Principis Filiberti Generaliſſimi totius maris, & Gubernatoris huius Regni.nu.2 223

Dux belli, ſeu Capitaneus generalis poteſt ſibi reiuendicare milites renuntiantes priuilegio fori.num. 70. 219

Dux Vſſunæ Prorex Siciliæ,nn.9. 224

Dux Vſſunæ veram Romanorum militiam exercet, num.9. 224

Dux Venetorum, Allobrogum,Mantuæ,& ſimiles dicuntur ſubditi Imperatori, vt Reges ab origine eorum,nu.6. 227

E

EA, quæ certam interpretationem habuerunt ab antiquis,minimè mutanda ſunt,n.82. 17

Eccleſia non poteſt conueniri creditorem, niſi inquātum facere poteſt,n.15 252

Eccleſia nolit alicuius miſeriam.n.16. 252

Eccleſia exempta per pactum ab episcopo tenetur illi reue-

reuerentiam exhibere. nu. 34. 11

Eligens imperitum conſultorem ſibi imputetur, num. 40 306

Emphyteuta dolo negans ſe eſſe talem, pœnam caducitatis non euitat, n. 17 124

Epiſcopus in aliena eccleſia debet ſedere, vt Canonicus, non vt epiſcopus. n. 2. 244

Epiſcopus tenetur dare ordinatis, vt viuant, n. 17. 264

Æqualitas ſeruanda eſt inter virum, & vxorem poſt. n. 27 103

Equites dicuntur ab equitate, non ab equitatu, nu. 39. 236.

Error procedens ex pietate in perſonam fratris, vel conſanguinei impedit repetitionem dotium. n. 8. 146

Error non procedens ex cauſa pietatis, vel ex titulo, ſiue aliquo contractu non impedit repetitionem. num. 10 145

Erubeſcimus, cum ſine lege loquimur. u. 9. 100

Es alienum eſt deducendum in reſtitutione fideicommiſſi, n. 7 132

Eſt eximiũ vitium Reipublicæ, ſi Indices non ex ſe quod agendum ſciant, ſed aliunde. n. 24. 304

Executio, facta in perſona mariti, vel ſoceri vigore pacti inualidi non valet. n. 36 11

Executio non verſatur in iuramento, n. 6. 126

Executio in peculio filij familias de dote fit inſolidum. nu. 9. 193

Executio fieri non debet in ſtipendia militum, ſi habét aliunde, nu. 41. 217

Executio contra clericum fit in bonis beneficij deducto nè egeat, ſi non habet aliunde, durante eius vita. nu. 14 252

Executio in reditibus beneficijs debet fieri, deducto nè egeat, ſi non habet aliunde. n. 33. 255

Executiua via mulier agere poteſt, etiam ſi inſtrumento dotali non interuenerit expreſſa obligatio de reſtituenda dote, ſi confeſſus eſt dotem recepiſſe ſecundũ ritum, n. 195 74

Ex conſtituto nullo non transfertur poſſeſſio, niſi interueniat realis traditio, n. 41. 110

Exercitium manuale, & extrinſecum patris, non facit perdere naturam ſanguinis naturalis ex genere nobilis, n. 11 246

Experientia rerum omnium magiſtra docet, n. 5. 2

Excõmunicata non admittitur ad agendum, n. 171 72

Excommunicata non poteſt ſtare in iudicio, tàm criminali, quàm ciuili, n. 172 72

Excommunicatus ex eminenti præiudicio ſtimulatus, an ſit audiendus, n. 174 72

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, eſt dilatoria, & non perpetua, n. 1. 23

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, eſt dilatoria ſolutionis, & non iudicij, n. 2. 23

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, nõ ſemper obſtat agenti, n. 3 23

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, ad hæredem extraneum non tranſit, n. 4. 23

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, eſt mera perſonalis, & non obſtat cui facta eſt delegatio ex lucratiua, vel onerosa, licet obſtat & deleganti, nu. 5. 25

Exceptio modificatiua, quæ liquet ex facie inſtrumenti admittitur, non obſtante pragmatica ſuper bulla, ſecus quæ requirit altiorem facti indaginem, n. 97 19

Exceptio modificatiua admittitur aduerſus executionẽ cenſus bullaris, & quando, nu. 87. 18

Exceptio deducto nè egeat, eſt exceptio iuris non facti, nu. 76. 18

Exceptio modificatiua non impugnat ſententiam, neq; eius executionem differt, vel impedit, n. 89 18

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, obſtat delegato quando obligatio non mutatur, tam ex cauſa lucratiua, quàm onerosa, n. 7. 24

Exceptio, quæ obſtat cedenti, obſtat ceſſionario. num. 8. ibid.

Exceptio, quæ concernit iuriſdictionem ſub delegantis, obſtat delegato, n. 9. ibid.

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, opponi poteſt poſt ſententiam, n. 10. ibid.

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, ſententiam non impugnat, n. 12. ibid.

Exceptio, quæ non impugnat ſententiam, poteſt ſemper opponi etiam poſt ſententiam. n. 13 ibi.

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, moderat executionem. u. 14 24

Exceptio, quæ non impugnat ſententiam, res iudicatas non reijcit. u. 15 25

Exceptio, quæ ſententiam non impugnat, poteſt opponi poſt ſententiam, quę tranſiuit in rem iudicatam. num. 16. & 26. ibi.

Exceptio dilatoria debet infra triduum allegari, & infra quinque dies immediate ſequentes probari, ex conſtit. Regni, n. 17. ibid.

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, modificat executionem ſententiæ. n. 18. ibi.

Exceptio, quæ impedit litis conteſtationem, debet ante illam opponi, n. 21 ibi.

Exceptio, quæ impedit litis conteſtationem, orta poſt litis conteſtationem, poteſt opponi poſt litis conteſtationem, u. 22 26

Exceptio impediens litis ingreſſum in vim peremptoriæ, poteſt opponi poſt litis conteſtationem, vt plenariè ſequatur abſolutio, n. 23. ibi.

Exceptio dilatoria, continens grauamen ſucceſſiuum, poteſt opponi quandocumque ante ſententiam, nu. 24. ibid.

Exceptio, nè quis tenetur vltra quam facere poteſt, poteſt opponi in executione ſententiæ, n. 25. 26

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, non habet locum in donatione remuneratoria, nu. 4. 289

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, n. 26. ibid.

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, poteſt quandocumque opponi, & allegari, n. 27. 27

Exceptio, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, quando competit ratione reuerentiæ perſonæ, illi reuerentiam

nun-

nuntiari non poteſt,n.28. ibid.

Exceptio,nè quis teneatur vltra quam facere poteſt,poteſt opponi aduerſus inſtrumentum, non obſtante ſtatuto,quod nulla exceptio opponi poſſit. n.82. 32

Exceptio, quę colligitur ex inſpectione eiuſdem inſtrumenti,admittitur non obſtante ſtatuto dictante,quod nulla exceptio opponi poſſit. n. 83. 32

Exceptio,quę colligitur ex inſpectione eiuſdem inſtrumenti,eſt pariter priuilegiata, quemadmodum actio, n. 84. 33

Exceptio,nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, ſi non eſt oppoſita in termino dato ad opponendum omnes exceptiones dilatorias ante ſententiam,poſtea opponi non poteſt, n.86. 33

Exceptio,nè quis teneatur vltra quam facere poteſt oppoſita ante ſententiam, & per iudicem reiecta, amplius opponi non poteſt, niſi fuerit appellatum, num. 87. 34

Exceptio, quæ obſtat cedenti,obſtat ceſſionario,nè egeat nu. 1. 92

Exceptio, quæ obſtat deleganti,quando obſtat delegato, nu.23. 96

Exceptio,nè quis teneatur vltra quam facere poteſt,nō eſt perpetua, ſed dilatoria,n. 14. 124

Exceptio omnis,quæ competit eum iuramento, poteſt opponi poſt iuramentum,n.5 126

Exceptio,quæ obſtat deleganti,obſtat delegato, num.2. 149

Exceptio,quæ obſtat mulieri agenti,obſtat marito agenti nomine vxoris,n.3. 149

Exceptio doli,quæ obſtat mulieri,non obſtat marito ex cauſa dotis,n.2 158

Exceptio doli ſoluto matrimonio impedit litis ingreſſum, n.4. 158

Exceptio doli ſoluto matrimonio opponi poteſt aduerſus mulierem, vel maritum agentem ad vtilitatem vxoris.nu.5. 158

Exceptio deducto nè egeat,non eſt contra inſtrumentū, ſed ad moderandam excuſationem. n.17. 188

Exceptio nulla opponi poteſt in regno Siciliæ contra inſtrumentum habenc viam executiuam.n. 16. 188

Exceptio,quæ opponitur diliganti, quando poteſt opponi delegato, n.2. 290

Exceptioni, nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, etiam cum iuramento renuntiari non poteſt. nu.29. & 38. ibi.

Exceptiones,quæ competunt principali, competunt fideiuſſori, n. 4. 168

Exceptioni,nè quis teneatur vltra quam facere poteſt, debite ratione reuerentiæ naturalis, renuntiari non poteſt,etiam cum iuramento,n. 38. 28

Exceptionem eādem opponere poſſe,ad eundem finem in ſecundo iudicio non dubitatur.n.3 130

Ex pluribus interlocutorijs in fauorem clericorum eſt introducta conſuetudo in hoc Regno, n.51. 259

Extentio nutritiua peccati fieri non poteſt,n.64. 205

Extimationem maritus nè egeat,quomodo facienda eſt. nu.3. 84

Extraneus, dans dotem puellę, vt nubat, habet beneficiū deducto nè egeat.n.1 288

Extraneus,qui dotem dedit,& pactus eſt ſibi reddi ſoluto matrimonio agere non poteſt propter inopiam viri,n.99. 58

Extraneus,licet conſtante matrimonio propter inopiam viri agere non poſſit, poteſt tamen ſibi caueri facere de reſtituenda ſoluto matrimonio, n. 101 58

Extraneus quocūque modo ſtipulatur dotem ſibi reddi, propter inopiam viri,agere non poteſt,ſed vxori datur actio.n.102. 58

Extraneus dotem conſtituens propter inopiam viri, an dotem repetere poſſit, non obſtante quo vis pacto, n.198. 75

Extraneus,ſiue delegatus promittens dotem pro muliere,non ex neceſſitate,ſed ex voluntate,gaudet beneficio deducto nè egeat,n. 1. 149

Extraneus promittens totam dotem indebitam per errorem iuſſu vxoris, non gaudet beneficio deducto nè egeat,n.1. 158

Extranei dicuntur omnes præter parentes, n. 103. 58

Extranei dotantes gaudent iſto beneficio, n.113. 60

Extranei qui dicuntur,nu.115. 61

F

Facere poſſe, inſpicitur tempus rei iudicatæ.num.2. 131

Faciens alicui magnam donationem aſſimilatur parenti,n.18 286

Facta in infecta fieri non poſſunt.n.5 13

Fauores ſunt ampliandi,& odia reſtringēda.n.45. 175

Ferijs ad vtilitatem hominum inductis renuntiari poſſunt de partium conſenſu. n. 62. 218

Fidalguia formata ex perſonis pro auorum,quamquam pater repellat facto,vel verbo,non præiudicat filijs, ſecus ante, n.4 146

Fidalguia,ſiue nobilitas eſt hæreditas pro auorum, nu. 3. 246

Fideiuſſor de dote redenda, & correus principalis dari poteſt, n.218. 82

Fideiuſſor non habet beneficium deducto nè egeat, ſicut principalis,n.2.& 5. 167

Fideiuſſor nō pōt implus grauari,q̄ principalis,n.3. 178

Fideiuſſor dotis non conuenitur,vt fideiuſſor,ſed ut principalis,n.6. 168

Fideiuſſor dotis dari non poteſt,ſed correus,n.7. 168

Fideiuſſor dotis quibus caſibus dari poteſt.n.7. 168

Fideiuſſor regulariter non habet beneficium deducto nè egeat. n.11. 168

Fideiuſſor poteſt principali denuntiare, vt ex perſona ſua,exceptionē deducto nè egeat opponat.n.12. 168

Fideiuſſor mortuo principali inſolitum conuenitur. num.13 169

Fideiuſſor dotis,in iſto regno de Siciliæ datur de conſuetudine.n.15. 169

Fideiuſſor non gaudet beneficio deducto nè egeat, ſi non poteſt habere regreſſum contra principalē.n.1. 69

Fideiuſſor inſolidum exactus,ſi non poteſt principalem inſolidum conuenire, non habet beneficio deducto nè egeat

Digitized by Google

egeat. num. 3. 169
Fideiuſſor debitoris ex delicto poteſt bonis cedere, nume. 14. 276
Fideiuſſores perſonarum, quæ bonis cedunt inſolidum cõueniuntur, n. 4 169
Fideiuſſores inſolidum obligati non iuuantur per ceſſionem bonorum principalis debitoris, n. 17. 276
Filia, vt alat patrem poteſt alienare dotem, n. 17. 175
Filia nupta de conſuetudine regni Caſtillæ, & aliorum locorum liberatur a patria poteſtate, n. 33. 203
Filia de iure communi remanet in poteſtate patris, nu. 34. 203
Filia nupta, in his quæ ſunt iuris naturalis, vel ciuilis tenetur obedire patri, n. 35. 203
Filij negando alimẽta parentibus, pluſquam mortaliter peccant, n. 43. 28
Filij ſi eorum mater moritur, pendente iudicio de petenda dote propter inopiam uiri, iudicium proſequi poſſunt. n. 179. 72
Filij ſecundum legem Dei tenẽtur parere parentibus, nu. 4 2
Filij tenentur parenti colere, n. ibi.
Filij amorem, ac obſeruantiam parentibus denegent, nu. 5. ibd.
Filij prę nimia auaritia parentibus inſidiantur. num. 6. ibid.
Filij mortua matre, ſi pater vergit ad inopiam poſſunt petere ſibi reſtitui dotem, per eorum matrem traditam, n. 150. 68
Filij patre dilapidante, poſſunt agere ad diuiſionem, nu. 158. 70
Filij ex officio iudicis abſque conſenſu patris, poſſunt petere dotem, ſtante modo procedendi ſola facti veritate inſpecta. n. 162 70
Filij propter inopiam patris matre bannita, vel excommunicata, agere poſſunt, tàm perſonali contra patrẽ, quam hypothecaria contra tertios, & quo modo intelligatur, n. 176. 72
Filij, pesentes reſtitutionem dotium, propter inopiam patris, viuente matre bannita, vel excommunicata, non uideatur prętedire principale intereſſe, ſed particulare reſpectu alimentorum. n. 177 72
Filij eiuſdẽ matrimonij in executione ſententiæ poſſunt opponere exceptionem, deducto ne egeant. num. 20. 161
Filij eiuſdem matrimonij non comprehenduntur in conſuetudine Neapolitana, vbi dos, n. 19 162
Filij eiuſdem matrimonij poſſunt renuntiare beneficio deducto ne egeat. n. 24. 161
Filij pro dote legata, non gaudent beneficio niſi in falcidia, n. 5. 164
Filij gaudent pro dote legata, niſi quando conueniuntur ab vxore, vt eã liberent à dote non tradita. n. 6. 164
Filij eiuſdem matrimonij habent beneficiũ deducto nè egeant, etiam ſi non ſunt in poteſtate, n. 3. 160
Filij inæſtimabile donum à parentibus acceperunt. nu. 2. 171
Filij patri, & matri æqualiter pãrere debent. n. 6. 171
Filij non tenentur parentibus vltra quam facere poſſunt deducto nè egeant, nu. 42 175
Filij eius, qui ciuitatem admittit, quæ ad patrem ad eos peruenerunt admittunt, n. 5. 246
Filij ſubtrahendo neceſſaria parentibus ſunt excommunicati, n. 10 173
Filio non debetur reuerentia à patre, n. 17. 43
Filio naturali artifici, non debentur alimenta, n. 2. 127
Filiorum patroni, vel patronę, habent beneficium deducto nè egeant, conuentis à liberis eorum parentum, n. 3. 176
Filius, potens negando alimenta patri indigenti plus quam mortaliter peccat, n 9. 172
Filius magis tenetur alere patrem, quam eius filium in neceſſitate, n. 13 173
Filius tenetur pro patre in cauſa redemptionis, & carcere captiuitatis, n. 15 17
Filius, emancipatus negans patri pauperi alimenta, reuocatur in patriam poteſtatem, n. 16 173
Filius non poteſt occidere patrem bannitũ, n. 23. 174
Filius tenetur alere patrem bannitum, num. 24. Contra nu. 37. 174
Filius non excuſatur ab homicidij pęna per ſtatutum dictante, bannitum impune occidi, n. 24. 174
Filius patrem hoſtem patriæ occidere poteſt, quando aliter patriæ ſaluti ſuccurri non poteſt, n. 28. 174
Filius non poteſt occidere patrem hoſtem patriæ, non inferentem bellum, n. 29. 174
Filius in foro conſcientiæ non poteſt occidere patrem hoſtem inferentem bellum contra patriam, n. 30. 175
Filius de iure diuino tenetur patrem obedire ab eoq; honorandus, n. 32 175
Filius occidens patrem, qui actualiter arma inferens cõtra patriam excuſatur. n. 33. 175
Filius non poteſt alimentare patrem hoſtem patriæ, n. 37. 175
Filius valde inops excutiendo patrem, alij creditoribus præfertur, n. 2 184
Filius patri non tenetur vltra quam facere poteſt, deducto nè egeat, amplia in matre, n. 1. & 2. 189
Filius matri pro dote debita non tenetur vltra quam facere poteſt, n. 2. 189
Filius cuius patrem bonis ceſſit, habet beneficium deducto nè egeat, n. 1. contra n. 5. 189
Filius cuius pater bonis ceſſit, etiam ſi non confecit inuentarium, non tenetur inſolidum. n. 2. 190
Filius repreſentant perſona patris, n. 3. 190
Filius, nec conueniri, nec carcerari poteſt, vltra bona, quæ habuit, quorum creditores cum eo contraxerunt, nu. 2. 192
Filius conuentus alia actione, quam de dote inſolidum tenetur, n. 3. 193
Filius poteſt cedere bonis, n. 4. 193
Filius poteſt retinere in emphyteuſim, quę ex genere eſt, & repudiare hæreditatem patris, n. 6. 246
Filius ſuccedit nobilitati auorum, & proauorum, nu. 10 & 15 246
Filius in nobilitate ſuccedit auo nobili, ſi nobiliter viuit, n. 15 247
Filius emancipatus Iudex, qui per imperitiam iudicat,

in

in quantum facere poteſt tenetur, n.1. 310
Filius non tenetur matri, vltra quam facere poteſt, pro dotis reſtitutione,n.5.& 12 160
Filius non poteſt carceri pro dote ad inſtantiam matris n.4.& 21. 160
Filius eiuſdem matrimonij eſt priuilegiatus de iure ſpeciali, n.12. 161
Filius pro dote matris carcerari non poteſt,nec teuetur vltra quam facere poteſt, n.21. 161
Filius tenetur alere patrem egenum, de bonis per eum acquiſitis, n.31. 163
Filius,& hæres conuentus pro dote legata, habet beneficium deducto nè egeat, n.1. 164
Filius eiuſdem matrimonij pro dote legata habet beneficio deducto nè egeat.n.4 164
Filius,eiuſdem matrimonij hæres poſt ſententiam, vel aditam hæreditatē inſolidum obligatus,nō gaudet beneficio deducto nè egeat.n.1. 166
Filius, vel filia potens negando alimenta patri,pluſquā mortaliter peceent.n.57. 205
Filius tenetur alere patrem inopem, n.58. 205
Filius eiuſdem matrimonij hæres non habet beneficium deducto nè egeat, ſi mulier agit ad ſe liberandam de dote promiſſa, n.1. 166
Filius eiuſdem matrimonij hæres, accipiens hæreditatem ſine inuentario,non gaudet beneficio deducto nè egeat, n.1. 166
Filius tenetur alere patrem, n.7. 171
Filius tenetur alere patrem,etiam ſi eſſet emancipatus, n. 8. fallit n. 39. 171
Filius an ſemper ſit alendus a patre, n.18. 43
Filius, videns ſe ex facto patris grauari in iure,& in bonis, in quibus habet actionem poteſt ſibi prouidere per officium iudicis,ad iuris ſui conſeruationem, nu. 152. 68
Filius propter inopiam patris poteſt petere ſuam tertiā ſibi competentem more latiniorum, n.153. 68
Filius,quando pater eſt diſſipaturus, poteſt petere ſibi aſſignari legitimam, n.154. 68
Filius in tertia ſibi competente habet dominium,& poſſeſſionem, n.156 69
Filius familias effectus ſui iuris nouus homo eſt. num. 2. 187
Filius familias priuilegium deducto nè egeat habet,miſerationis cauſa,& ſumma æquitate, n.3. 187
Filius familias effectus ſui iuris,non detrahit niſi debitum magis priuilegiatum,& debitum per eum poſtea factum,n.5 187
Filius familias habet beneficium deducto nè egeat, etiā contra creditorem pauperem,& in maiori paupertate conſtitutum, n.6. 187
Filius familia effectus ſui iuris habet beneficium deducto nè egeat, n.8. 187
Filius familias hæres inſtitutus ex parte non modica,in ſolidum conueniri poteſt,n.11 188
Filius familias inſtitutus pro hæreditaria portione habet beneficium deducto nè egeat, n.11. 188
Filius familias priuilegio deducto nè egeat renuntiare poteſt, num.13. 188
Filius familias effectus ſui iuris habet beneficium deducto nè egeat,non obſtante, quod inſolidum condemnatus ſuit tempore patriæ poteſtatis, n.14 188
Filius familias obligatus pro licito contractu tenetur in ſolidum, n.1 190
Filius familias maritus,ſoluto matrimonio, habet beneficium deducto nè egeat, n.1 189
Filius familias,contrahens matrimonium,faciens ſe patrem familias cum iuramento, amittit beneficium deducto ne egeat,ratione doli,n.1. 191
Filiusfamilias decipiens creditorem proprio dolo, non gaudet beneficio deducto nè egeat,n.6 191
Filius familias, effectus ſui iuris,pro ſuis debitis contractis ex delicto tempore patriæ poteſtatis, non gaudet beneficio deducto nè egeat,n.1. 191
Filius familias, conuentus poſt longum tempus infraq́ tempus facere potuit,& dolo deſijt,non gaudet beneficio deducto ne egeat,n.1. 192
Filius familias, effectus ſui iuris incontinenti poſt contracta debita, non gaudet beneficio deducto nè egeat, nu.1. 192
Filius familias,recipiens dotem ſine iuſſu patris, inſolidum tenetur, actione de dote,& pater de peculio, n. 1. 193
Filius familias recipiens dotem,eſt inſolidum exigēdus reſpectu ſubſtantiæ obligationis,ſed inquantum facere poteſt dēt condemnari, n.2. 193
Filius familias,recipiens dotem ſine iuſſu patris, nō deducit de peculio,ſed patri debetur, n.2 193
Filius familias maritus habet beneficium deducto nè egeat,ſed inſolidum tenetur, n.1. 193
Filius familias delictus,nō gaudet beneficio deducto nè egeat, ſed inſolidum tenetur,n.1. 194
Filiusfamilias,conuentus tempore patriæ poteſtatis, inſolidum tenetur,n.1. 194
Filius familias pater familias factus,debitum agnoſcēs, inſolidum tenetur, n.1. 194
Filius familias mercator pro re aliena inſolidum conueniri,& carcerari poteſt,n.1 194
Filius familias, recipiens pecuniam in caſtris, inſolidū tenetur.1. 195
Filius familias in foro poli inſolidum tenetur,n.2. 195
Filius familias debitor ex delicto tenetur inſolidum,n.1 195
Filius familias,ex contractibus celebratis tempore patriæ poteſtatis, effectus ſui iuris, aut in adoptionem datus, vel inſtitutus, non vltra legitimam ſibi debitam,non poteſt conueniri,niſi quatenus facere poteſt deducto deducto nè egeat,& ducit quod debetur alijs creditoribus priuilegiatis, & illud,quod debet poſt quam effectus eſt ſui iuris,n.1.5. & 8. 187
Filius familias, quibus bonis ceſſet, de poſtea acquiſitis habet beneficium deducto nè egeat, n.1. 281
Filius familias poteſt cedere bonis.n.1 281
Filius familias Iudex p imperitiā ferens ſententiam, nō tenetur vltra quam facere poteſt n.2.& 4. 308
Filius familias Iudex ferens ſententiam per imperitiā, carcerari non poteſt, n.11. 308
Filius familias non tenetur in plus, quam habet in peculio

lio per imperitiam ferens ſententiam,n.4. 308
Filius familias Iudex tenetur ſatisfacere,non de peculio iunito patre, ſed aliunde, per imperitiam ferens ſententiam,vt carcere contineatur.n.5. 309
Filius familias iudex habens peculium à patre ſeparatum,& ad eum ſpectare videtur, actione iudicati de peculio tenetur,n.6.309 (309
Fili⁹ familias ferēs ſētētiā ex dolo ī ſolidū tenetur,n.7
Filius familias Iudex tempore ſindicatus ſi contra eum sūt plures petitiones,& docet ſe eſſe filium familias non tenetur vltra peculium, num. 8. 309
Filius ſpiritualis tenetur alere patrem ſpiritualem in inopem,ſicut patrem naturalem,nu. 4. 183
Filius ſpiritualis non poteſt in ius vocare patrem ſpiritualem ſine venia, nu. 10. 183
Fiſcus habetur loco hæredis,tàm in oneribus, quàm in honoribus.nu. 2. 86
Fiſcus eandem obligationem habet cōtra maritum,quā vxor habebat,nu. 3.& 4. 86
Forgiudicatus non poteſt impune occidi,ex conſuetudine Regni Siciliæ,nu.22. 173
Forma neceſſaria vbi ſeruata nō eſt ad inducēdū militē,ſeu nobilē, nō eſt habēdus pro nobile, ſeu milite num. 39. 216
Fraus in dubio non præſumitur,nu.2. 265
Frater tenetur alere fratrem.nu. 12. 293
Frater tenetur alere fratrem malemerentem reſpectu patris,nu. 13. 293
Frater tenetur alere ſororem, quæ non eſt vtrinq. coniuncta. nu. 15 293
Frater Conuentus à fratre, non habet beneficium deducto nè egeat,nu. 25. 294
Frater tenetur dotare ſororem vterinam n.15. 293
Frater ad īſtātiā fratris carcerari nō poſſūt,n.28.295
Fratres vicem mutua nō condēnātur inter ſe in quātū facere poſſunt,deducto nè egeāt.n.6.ſed cōtra n.8. 292
Fratres īter ſe habēt beneficiū deducto nè egāt n.8.292
Fratres vtrinq; coniuncti inter ſe nō tenētur,niſi quatenus facere poſſūt deducto nè egeāt,n.11.& 18. 292
Fratres vtrinq; coniuncti habent beneficium deducto nè egeant.nu. 18. 293
Fratres conſanguinei inter ſe non habent beneficium deducto nè egeant nu. 19. 293
Fratres vtrinq; coniuncti de iure Hiſpanearum non habent beneficium deducto nè egeant nu. 20. 294
Fratres ſocij habent beneficium deducto nè egeant,etiā de iure Hiſpanearum,nu. 21. 294
Fratres ſimul habitātes, & inter ſe lucra in cōmuni cōferētes vidētur īter ſe cōtraxiſſe ſocietatē,n.22. 294
Fratres ſimul habitātes,& in comuni inter ſe lucra diuidētes habēt beneficiū deducto nè egeāt n.23.294
Fratres hæreditatem habētis in diuiſā, & lucra corū nō cōmunicātes,nō gaudēt beneficio deducto nè egant, num. 24. 294
Fratres vtrinq; coniuncti habēt beneficium deducto nè egeant,nu. 27. 294

G

GEner tenetur obedire ſocero in his, quæ ſunt iuris naturalis,vel ciuilis,nu.38. 303
Gener agens ad dotem matrimonio conſtante, nomine vxoris agit,nu. 51. 204
Gener ſoluto matrimonio ad exactionē dotis,non poteſt agere nomine proprio,ſed ſuorū filiorum.n.53.204
Gener negando beneficium ſocero ob exactionem dotis, non ipſe negat,ſed eius vxor ſcilicet, filia cuius nomine agit; & mortaliter peccat filia,nu. 54. 205
Gener negando beneficium ſocero deducto nè egeat,mortaliter peccat,n. 55. 205
Gener conuentus à ſocero, habet beneficium deducto nè egeat,pro dotis reſtitutione,nu. 7. 42
Gener loco liberorum habetur,nu. 7. & 16. ibid.
Gener habet iſtud beneficium, tàm ratione filiationis, quàm alimentorum,nu. 9.& 13. 42
Gener loco filij habetur, nu. 16. 43
Gener habet beneficiū deducto nè egeat,nec valet pactū contrariū,etiam iuramēto firmatū,n.21.& 22.43
Generalis renūtiatio non valet, vbi ſpecialis fieri debet,num. 7. 136
Generalis renuntiatio nō extēditur ad ea,de quibus nō eſt veriſimiliter cogitatum,nu.8.9.& 15. 136
Generalis renuntiatio non extenditur ad incognita,nu. 9.& 15. 136
Generalis renūtiatio de omni iuris,& legum auxilio in caſu dubio cenſetur comprehendere, beneficium deducto nè egens, num. 39. 140
Generali renuntiatio illus tantum comprehendit, quæ filijs competebant, ſiue tempore contractus ſiue poſtea ex cauſa ſubſiſtente,nu. 39. 140
Generalis renuntiatio non nocet clericis,n. 39. 140
Generalitas reſtringitur per ſpecialitatem,nu.74. 16
Gentiles legis diuinæ ſunt ignari.nu. 28. 10
Gladius vterq; ſpiritualis, & tēporalis eſt apud Chriſti Vicarium,nu.41. 250
Gloſæ opinio in ſimili materia refertur,& an prima,vel ſecunda opinio in dubio ſit ſequenda,nu. 4. 96
Grauiora ad doctoris torturam requiruntur inditia, in caſibus permiſſis ,nu. 50. 243

H

HAbentes beneficium deducto nè egeant non deducunt æs alienum,niſi donator pater, & filius ſui iuris effectus,nu. 9. 7
Habēs beneficium deducto nè egeat ſoluendo non repetit,nu. 11. 7
Habens beneficium deducto nè egeat, carcerari non poteſt,nu. 12. 13.& 18. 7
Habens beneficium deducto nè egeat,tenetur cauere cū iuramēto de ſoluendo cum venerit ad pinguiorem fortunam, nu. 17. 8
Habēs duo iura præferendus eſt habēti vnū, n. 3. 116
Habentes duos viros, vel duas vxores ex iuxta ignorantia nulla patitur pœnam, n. 33. 155
Habens virgam erectam, ſine non poteſt emittere ſemen,matrimonio contrahere non poteſt,n. 12. 152
Habentes duos viros,vel duas vxores grauiter ſunt puniendi,num. 31. 155
Habētes reditus à Rege,licet ſint ſcriptī il libro ſoldi,& non in matricula militū, non gaudent militum priuilegijs,nu.9. 233
Hæredes mariti ſoluto matrimonio ſi īc ōtinētī reſtituūt dotē poſſūt retinere īteruſuriū medij tēporis,n.14.115.
Hæres ſi poſt aditam hæreditatem inſolidum ſe obliga-

uit, inſolidum tenetur, nu. 9. 34
Hæres illius, qui bonis ceſſit, non conficiens inuentariũ, non tenetur vltra vires hæreditarias, n. 1. 165
Hæres ſubrogatus in locum defuncti, eius beneficium habet, nu. 2. 165
Hæres illius, qui bonis ceſſit in ſolidum tenetur de iure Hiſpaniarum, n. 5. 165
Hæres cũ beneficio legis, & inuẽtarij nõ tenetur vltra vires hæreditarias, ſed ĩ id, quod facere, põt, n. 1. 165
Hæres cum beneficio legis, & inuentari, non tenetur de perſona, nu. 2. 165
Hæres, & filius eiuſdẽ matrimonij non habent beneficiũ deducto nè egeat, ſi mulier iurauerit ſibi debere decẽ nomine dotis, n. 1. & de verbo debere. ibi. 165
Hæres defunct' vna, & eandẽ pſona cẽſentur, n. 4. 190
Hæreditas cũ ſua cauſa ſuiſq; vitijs tranſit, n. 3. 165
Hæreticus eſt, qui negat Imperatorem non eſſe dominũ totius mundi, & orbis Monarcham, n. 15. 227
Honeſtè retineretur, quæ in honeſtè petuntur, n. 2. 131
Honor principis augetur per dignitatem ſeruientium præſentialiter, num. 12. 224

I

IGnorans ſibi competere beneficiũ deducto nè egeat, non comprehendit illud, generaliter renuntiando cũ iuramento omni legum auxilio, nu. 21. 139
Ignorantia probatur iuramento contrahentis, n. 96. 57
Illud poſſimus, quod honeſtè poſſimus, num. 7. 7
Impeculio dicitur eſſe id, quod ſupereſt, deducto, quod debetur patri, vel domino, & ſuis, n. 48. 166 (227
Imp. dicitur domin' oĩum puinciarũ, & tot' mũdi, n. 10
Imp. eſt dominus Aſiæ, Aphricæ, & Europæ, n. 11. 227
Imp. omnia eſſe intelliguntur, n. 12. 227 (227
Imp. in ſeruitutẽ põt reuocare populũ liberum, nu. 13.
Imperatorem non eſſe dominum totius orbis, quomodo intelligitur, n. 16. 227
Imperator ratione ſubiectionis, & protectionis eſt dominus totius mundi de iure, n. 16. 227
Imperator eſt dominus totius mundi in vniuerſalibus, non in particularibus, nu. 17. 227
Imperator recognoſcit Imperium à Papa, n. 33. 229
Imperator dicitur dominus totius mundi ante aduentũ Chriſti, & ſic ibi declara. nu. 40. 229
Imp. & Reges exercuerũt iudiciũ munus, n. 10. 238
Imp. dd. appellat amicos, & oẽs alios ſubditos n. 28. 240
Imperator appellat vlpianum patrem, n. 29. 240
Imperator recipiẽs coronam Romæ liberat perfectum ad debitiš ſuis ex conſuetudine, n. 2. 192
Imperium Romanorum à ſolo Dependit. n. 43. 230
Imperium Romanorum poſt aduentũ Chriſti, fuit apud Chriſtum eiuſque Vicarium, nu. 45. 230
Imperitia conſultoris imputetur iudici, nu. 40. 306
Imputet ſibi ille, qui ſciẽter cũ paupere cõtraxit, n. 9. 56
Improbũ eſt filios cõpellere patrẽ ad cauẽdũ, n. 165. 71
Impedimẽtum omne viri, vel mulieris, quod facto humana ſine corporali periculo remoueri nõ poteſt, redit in inhabilem ad contrahendum, nu. 10. 152
Impedimenta coniugum propter peccata ſolent ſuperuenire, num. 13. 251
Incorrelatiuis idem dicitur ſtatutum in vno, quam in alio, licet non dicat, nu. 20. 144
In correlatiuis quando eſt diuerſa ratio diſpoſitio in vno non habet locum in alio, nu. 31. 145
In correlatiuis diſpoſitio in vno, cenſetur diſpoſitio in alio, nu. 8. 42
In exigendo aliquem in quantum facere poteſt, inſpicitur quantũ ex fructibus patrimonij extrahi poteſt, vt viuere poſſit, & non proprietas, nu. 3. & 6. 274
In exigendo contra aliquem in quantum facere poteſt, inſpicitur quantum ex eius patrimonij fructibus poteſt redigi, non quantum ex venditione rerum redigeretur, nu. 59. 62. & 63. 14
Infamis repellitur à gradu doctoratus, nu. 18. 238
Infortunia ſunt communia mariti, & vxoris, quo dolorem animi, & ad ſuccurrendum ſibi inuicem, num. 131. 63
Infortunium, conſtante matrimonio, eſt commune viri, & vxoris, num. 9. 117
Ingratitudo facit perdere alimenta, nu. 102. 20
Ingratitudo facit ceſſare beneficium quatenus facere poteſt deducto nè egeat, nu. 103. 20
In condemnato quantum facere poteſt, in exigendo non inſpicitur valor edificij, ſed fructum, n. 63. 15
In indicio aſſecurationis deductis alimentis vxoris, eiuſ quæ familiæ ſecundum eius qualitatem, quæ ſuperſunt diſtribuẽda ſunt inter creditores viri, n. 77. 52
Innocentius Papa IV. depoſuit Federicum II. & iuſtè poteſt priuare Imperatorem, & Reges, nu. 18. 238
In obligatione in forma Cameræ adeſt clauſula quod potes capi, carcerari, & detineri, nu. 4. 272
Inopia prompta eſt interpretandis malis, nu. 12. 2
Inopia probanda eſt parte citata de iure, n. 120. 62
Inopia vnius ex ſocijs, quibus dos tradita fuit, nocet alteri, nu. 228. 83
In reuerentia ſemel illata nunquam tollitur, n. 54. 13
In tacita, & neceſſaria hypotheca non requiritur decretum, ſed in voluntaria, nu. 184. 73
Inſtructiones nouæ militiæ fuerũt cõditę per Illuſtriſs. Ducem Terræ nouæ, & per Excell. Comitem de Oliuares publigatæ, nu. 90. 222
Intentio magis attenditur in dolo, quam factum in omnibus ab animo dependentibus, n. 3. 112 (17
Inſtrumẽta habẽt executionẽ iuxta formã Ritus, n. 77.
Interlocutoria latæ in fauorẽ beneficij deducto nè egeat reſcinduntur, nu. 72. 16
Inter creditores pares ex eadem cauſa, inter quos facienda eſt condemnatio deducto nè egeat, melior eſt conditio occupantis, nu. 5. 285
Iudex, qui iudicat contra beneficium deducto, nè egeat, ex ignorantia iuris dicitur facere; & in ſindicato venit puniendus, nu. 73. 16
Iudex ſi condemnat eum, qui non tenetur vltra quam facere poteſt, eſt puniendus in ſindicatu, nu. 88. 34
Iudex pronũtiãdo nõ obſtãte exceptione inuẽtarij, ſi ĩ õ fuit appellatũ, ampli' illã admittere nõ debet, n. 2. 130
Iudex non tenetur tempore feriato tribunali aſſiſtere, nu. 63. 218 (241
Iudex, q carcerare facit doctores, qua pœna puniatũ n. 33
Iudex qui per imperitiam iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto nè egeat, num. 16. & 28. 302

Iu-

I N D E X.

Iudex, qui per imperitiam iudicauit, non tenetur vltra quam facere poteſt, n.6 302

Iudex, qui per imperitiam iudicauit, in ſindicatu carcere non poteſt, n.5. 302

Iudex, qui per imperitiam iudicauit, arbitrio iudicis punitur, n.9. 302

Iudex, qui tullit ſentẽtiã ex errore in articulo, vbi hinc inde ſunt opiniones, ad quid teneatur, n. 14. 303

Iudex, qui ex errore tollit ſentẽtiam in articulo difficili, ad quid teneatur, n. 15. 33

Iudex, qui propter imperitiam iudicauit, gaudet beneficio deducto nẽ egeat. n. 16. 304

Iudex, qui ex dolo iudicauit amittit beneficium deductione egeat, n.16 303

Iudex laicus, qui tullit ſententiam de conſilio alicuius doctoris in totum excuſatur, n.20. 304

Iudex, qui ex toto eſt ignorans, debet iuxta periti conſilium iudicare, n.23 304

Iudex laicus iudicans ex alterius cõſilio, facit litem ſuã, ſi malè iudicauit, ſi conſilium eſt obligatorium, nu. 26 305

Iudex laicus penit ſuper ſcripturis habito voto talis V.I.D. prouidebitur, conſilium ſit obligatorium, n. 27. 305

Iudex, qui ex ſtatuto, vel partium conuentione cogitur ſequi conſilium alterius, non facit litem ſuam, num. 29. 305

Iudex, qui cogitur ſequi conſilium alterius non facit litem ſuam, mane iudicans, ſi ex toto eſt ignorans, n. 30. 305

Iudex iudicans ex alterius conſilio euidenter non continente iniquitatem, non tenetur, n.31 305

Iudex, ſciens conſilium eſſe contra ius, ſequi non tenetur n.32. & 34. 305

Iudex, qui tenetur iudicare cum conſilio alterius, ex ſtatuto, vel partium conuentione intelligitur de conſilio arbitrio boni viri. n.33 305

Iudex, qui tenetur ſcire iura ratione officij, ſi refert ſententiam iniquam de conſilio alterius, non excuſator, niſi partes conſenſerint, n.36 306

Iudex poteſt eligere conſultorem inuitis partibus, nu. 41 306

Iudex, conſilium ſapientis iniquum ſequẽs, facit litem ſuam, n.42 306

Iudex malè iudicans, in dubio non doloſè, ſed per imperitiam malè iudicaſſe, præſumitur, n.43 306

Iudex de generali conſuetudine non ſindicatur de iniquis ſententijs, & per imperitiam latis, n.45 307

Iudex tenetur de negligentia, quæ cadit in dolo, num. 46. 307

Iudex iudicando ſecũdum conſuetudinem contra legem, excuſatur, n.54. 307

Iudex facit litem ſuã, & inquantum facere poteſt condemnatur, ſi à ſentencia per imperitiam lata appellatum fuit, & prima ſentẽtia per ſecundam confirmata vel ſi appellatio fuit deſerta, n.57. 307

Iudex, ferens ſentẽtiam per imperitiam debet citari, vt illam iuſtificet, alias non tenetur. n.58 307

Iudex, ferens ſentẽtiam per imperitiam, ſi pars læſa potuit appellare, vel petere reductionem, ad viri boni arbitrium, & non facit, inquantum facere poteſt tenetur, n.59 307

Iudex, ferens ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatã, inquantum facere poteſt tenetur, n.69. 308

Iudex, ferens ſententiam per imperitiam, in quantum facere poteſt tenetur, etiam ſi ſint latæ tres ſententiæ conformes, n.61. 308

Iudex per imperitiam ferens ſententiam, nõ tenetur vltra quam facere poteſt deducto nẽ egeat, n.9. 309

Iudex ſi dolo iudicauit, vel conſiliarius conſilium dederit ex dolo, inſolidum condemnabitur. n.1. 310

Iudicans contra communem opinionem, & ſecundum iudicandi conſuetudinem, præſumitur doloſus, num. 19 307

Iudicans tenetur ſecundum conſuetudinem iudicare, n.52. 307

Iudex laici iudicant de conſilio Doctoris, ſecundum conſuetudinem Italiæ, n.22. 304

Iudices iudicantes contra conſuetudinem faciunt litem ſuam, n.53. 307

Iudices, & Doctores vtentes legibus prout debent, meliorem vitam faciunt, quam fratres prædicatores, & alij religioſi. n 25. 240

Iudicis arbitrio committitur exactio deducto nẽ egeat, ſecundum qualitatem perſonæ, n.11. 86

Iudicium eſt, iudiciale certamen, n.13. & 14 238

Iura loquentia de militibus habent locum in magnificis dominis, qui dati ſunt exercitij armorum, n.16 214

Iura de militibus loquentia, in veteranis, qui rei militari non inſiſtunt, locum ſibi non vendicãt, præter enumerata, n.7. 302

Iura ſanguinis nullo iure ciuili dirimi poſſunt. num. 12. 247

Iura loquẽtia de ſocijs poßunt adaptari ad ſcolares, & alios in eodem cenaculo habitantes, n.3. 297

Iuramentum mariti, renuntiantis ſuo priuilegio in fauorem vxoris valet, ſed contra eſt communis opinio. nu. 21. 9

Iuramentum habet vim ſpecialis conſenſus, n.11 136

Iuramentum habet vim clauſulæ expreſſe conſenſus, & ſpecialis renuntiationis, n. 12. contra n. 15. declara. n. 18. & 19 136

Iuramentum actoris tollit exceptionem contrariam iuramento, n.7. 226

Iuramentum, & ſententia æquiparantur, n.4 116

Iuramentum vxoris factum ſuper facultate mariti, an eſſet ſoluendum in decem deducto nẽ egeat, facit perdere beneficium, n.2. 126

Iuramentum non operatur vltra conſenſum iurantis, n.14. & 18 137

Iuramẽtum inducent peccatum veniale non valet, nec ſeruari debet, n.70 30

Iuramentum interpoſitum contra bonos mores, & ius naturale eſt illicitum, & non obligat, n.75 31

Iuramentum nurus promittentis non contrauenire reſtitutioni factæ viro ſuo emancipato de dotibus ſuis, vt ſe, & ſuos alat liberat ſocerum, qui dotem recepit, nu. 113. 81

Iuramentum confirmat alienationem à lege probibitam 114 81

Iuramentum non habet vim ſpecificæ renũtiationis, quò ad incognita, n. 15. 137

Iuramentum interpoſitum ſuper obſeruantia peccati mortalis, eſt nullum. n. 48. 29

Iuramentum mariti renuntiantis iſti beneficio eſt nullum, & illicitum, & non obligat, & admittitur abſque abſolutione, n. 53. 29

Iuramentum, quod ſeruari non poteſt ſine diſpendio ſalutis æternæ, ſeruari debet, n. 57. 29

Iuramentum, quod non obligat abſolutio eſt ſuperflua, n. 57. 29

Iuramentum, quod ſeruari non poteſt, ſine interitu ſalutis æternæ non eſt obligatorium, & iurans poteſt propria authoritate contrauenire, n. 60. 30

Iuramentum mariti, vel parentis renũtiantis beneficio deducto nè egeat, eſt inductiuum peccatum mortale, & ſeruari non debet, n. 64 30

Iuramentum inducens peccatum mortalem non eſt ſeruandum, nec requiritur abſolutio, n. 65. 30

Iuramentum non loqui parentibus, fratribus, & ſororibus, vel eius humanitatis ſubſidium non cohibere eſt illicitum, & repugnat rationi naturali, n. 69 30

Iuramentum non ampliat diſpoſitionẽ ultra conſenſum iurantis, & intelligitur ſecundum tacitas conditiones contractus, n. 16. 137

Iuramentum non mutat naturas contractus, & exceptioni deducto nè egeat obſtare videtur, n. 17 137

Iuramentum habet ſpecifica renuntiationis, & expreſſi conſenſus, ſi indiſpoſitione generali defecit conſenſus n. 18 137

Iuramentum habet vim ſpecialis expreſſionis, vbi non defecit conſenſus, n. 19. 138

Iuramentum intelligitur ſtatuto non mutato, num. 26. 139.

Iuramentum non tollit exceptionem nè egeat, nume. 27. 139

Iuramentum non extenditur vltra conſenſus iurantis, 28. 139

Iuramentum includit ſolum caſus comprebenſos in renuntiatione, n. 29 139

Iuramenti natura eſt confirmare actum, non autem extendere ad caſus non comprebenſos indiſpoſitione, n. 30 139

Iuramentum non extenditur niſi ad ea, de quibus cogitatum, aut cogitari debuit, n. 32. & 35. 139

Iuramentum habet vim expreſſi, & ſpecifici, defectus ſolemnitatis omiſſe. n. 34. 140

Iuramentum non extenditur niſi quatenus eſt conſenſus n. 35. 140

Iuramentum defectu ſubſtantiæ, & conſenſus non habet vim ſpecifici, & expreſſi, n. 35 140

Iuramentum in renuntiatione generali apponitur, ex conſuetudine notariorum, quam ex conſenſu partium nu. 36 140

Iuramentum delatum mulieri ob quæſtionem, ſibi motã de facultatibus, non facit ammittere beneficium deducto nè egeat, heredi filio competent, n. 3. 166

Iuramentum tollit exceptionem, qua iuramentum impugnat, n. 4 166

Iuramentum non obſtat parentibus, quo ad beneficium deducto nè egeat, n. 87. 207

Iuramentum vbi non obſtat, nec ſtatutum obſtare dẽt, nu. 87. 207

Iuramentum non eſt obligatorium in ſocero renuntiante beneficio deducto nè egeat. n 91 207

Iuramentum de ſoluendo, intelligitur, ſecundum ſubiectam materiam, ſcilicet deducto nè egeat, num. 3. 208.

Iuramentum interpoſitum ſuper renuntiatione fori eccleſiaſtici non tenet. n. 62. 261

Iuramentum obligat præcisè ad factum, n. 22 277

Iuramẽtum quando non eſt contra bonos mores, eſt obligatorium, n. 25 277

Iuramentum non obſtat aduerſus ceſſionem bonorum, & non indiget abſolutione, n. 31. 278

Iuramentum habet vim ſpecialis conſenſus, nume. 2. 299

Iuramentum ſeruari debet ſine interitu ſalutis æternæ, nu. 4. 299

Iurans non loqui patri, matri, ſorori, vel patri, ad vt eis humanitatis ſubſidium non cohibere eſt abſoluendus n. 67. 31

Iurans cenſetur cogitaſſe nè omnibus his, quæ cogitare poſſunt, & competunt, n. 13 137

Iuratoria cautio, admittitur in delatione miſerationis cauſa conceſſa, ſi ſatiſdare non poteſt, n. 12 275

Iure diuino cautum eſt, quos Deus coniungit homo non ſeperat, n. 51. 157

Iuri publico, ſeu communi priuilegio nemo renuntiare poteſt, nec eius renuntiatio valet in præiudicium tertij, n. 64 218

Iuri publico pactis priuatorum non derogatur, num. 64. 261

Iuri ſuo nemo præſumitur renuntiaſſe, niſi expreſſe appareat, n. 14. 93

Iuri naturali propriè renuntiari non poteſt num. 35. fol. 28.

Iuri pendenti à Iure naturæ, renuntiare non poteſt, nu. 21. fol. 138.

Iuris ignorantia non cadit in aduocatis numero. 15. fol. 238.

Ius naturale eſt immotabile nu. 45. fol. 204.

Ius ſpeciale Iuri generali non derogat. nu. 80. fol. 207.

Ius naturale eſt indiſpenſabile, & in commutabile, nu. 35. & 39. fol. 27.

Ius naturale in motabile, Ius autem Ciuile mutari poteſt. nu. 39. fol. 28.

Ius reuerentiale pacto remitti non poteſt numero 52. fol. 13

Ius multis modis amittitur. nu. 2. fol. 184.

Ius naturale pacto remitti non poteſt, etiam cum Iuramento. nu. 26. fol. 237.

Iuuenes maiora deducunt alimenta, quam ſeniores, nume. 7. 85

La-

INDEX.

L

LAta culpa in amminiſtratione bonorum dotalium dolo æquiparatur.n.13.fol. 113.
Lata culpa quando æquiparatur dolo.n.11.fol. 303.
Laudatur Ottauo Corſettus,n.154.fol. 68.
Laudatur Don Petrus Corſettus.n. 154. ibi.
Laudatur Don Iacobus Corſettus. ibi.
Laudatur illuſtriſſ. Cardin. d'Oria locum tenens huius Regni n.20.fol.3.n.49.fol. 258.
Laudatur Don Ioſeph de Neapolis Præſidens Tribunal. Reg.Patrim. Regni. n. 70. fol. 219.
Laudatur Don Ferdinandus Maiute Conſultor Excell. Suæ,& Protector Reg.Patr.n. 70. ibid.
Legem non innocat qui in eam committit nu.3.f. 191.
Legem offendens committit contra vnum,& offendens miniſtrum legis contra duos nu.11.f. 115.
Leges romanorum conditæ fuerunt per legislatores gentiles ante aduentum Chriſti n. 7. fol. 2.
Leges à Chriſtianis parum ſunt obſeruatæ.n.8.fol. 2.
Leges ſacratiſſimæ ſunt ibi.
Leges ad omnibus ſeruari debent ibi.
Leges in foro cõſcientiæ ſunt ſeruande ibi.& quãdo poſt nu.9.& n. 10. ibi.
Leges dicuntur emanare diuino eodam motu n.9. ibi.
Leges ſunt ſeruandæ, quando legi diuine non contradicunt. ibi.
Leges conditæ fuerunt 300. annis ante aduentum Chriſti nu.29.fol. 4.
Leges exſorbitantes,ſeu diuinantes per identitatem rationis bene poſſunt extendi nu.111.fol. 81.
Leges regunt miniſterium militare.n.21.fol. 239.
Legi quæ continet publica & priuata vtilitatem, reuocari non poteſt. num. 58. fol. 218.
Legitima non debetur in vita patris, nec ius habent filij.nu.154.fol. 68.
Lex facta ob bonum publicum ligat clericos, & eccleſiaſticas perſonas,ſi eſt honeſta. nu.15.fol. 268.
Lex vel ſtatutum quando repugnat fini æterno nõ valet, nec ſeruari debet.nu.10.fol. 2.
Lex temporalis debet eſſe aſſimilitudinem legis diuinæ. ibi.
Lex eſt Santio ſancta,præcipiens honeſta, prohibeſque contraria nu.16.fol.3.& n.32.fol. 175.
Lex prohibita in vno Caſu,extenditur ad aliam,habentem eandem rationem n. 116. fol. 81.
Lex prolata in vno Caſu extenditur ad alium habentem eadem rationem,æquior opinio,eſt ſeruenda. n. 229. & 230. fol. 83.
Lex dicens aliquid de vxore,debet intelligi del Viro, & e contra n.15.fol. 143.
Lex obuians præceptum dei non valet.n.32.fol. 175.
Lex ſeu ſtatutum non ſuccurrit doloſis ſed deceptis imbecillitate conſilij nu.2. fol. 291.
Lex verum,& lex ſuntqui ff. de reindicat. concordant. nu.31.fol. 296.
Libellus contra habentes beneficium deducto nè egeant, in ſolidum fieri poteſt ſed in quantitatem facere poſſunt condemnari debent.nu.10.fol. 188.
Libertas eſt inæſtimabilis. nu.2. fol. 126.
Libertus contra patronum habet beneficium deducto nè egeat. num. 1.fol. 190.
Libertus, negans patrono alimenta inſolidum renocatur. n.1. fol. 194.
Libertus ſi non præſtat alimenta patrono indigenti non gaudet beneficio deducto nè egeat, & quid ſi negat ſi eſſe libertum,n. 3.fol. 194.
Libertus dignitatem habere non poteſt. numero 35. fol. 126.
Litis conteſtatio impeditur per obiectum dilatoriæ exceptionis,donec probatur exceptio.nu.20.fol. 25.
Lucra delata alteri ex coniugibus ſuperuiuenti ex forma ſtatuti, an debeantur ex bonis vinculatis num. 4.fol. 132.
Luens in corpore ſi ad pinguiorem fortuna perueneritin in ære,ſoluere non tenentur,n. 33. fol. 278.
Luitio corporalis cedit loco ſolutionis.nu.34.fol. 278.
Luitio corporalis cedit loco ſolutionis, ſi debitum deſcendit ex delicto.nu.35. fol. 278
Luitio Corporalis in locum ſolutionis liberat a Ciuili penam, ſi ſoluendo non punictur.nu.37.fol. nu. 79.
Luitio Corporalis non liberat a pena Ciuili, ſi concurrit pæna Corporalis, & pecuniaria nu.38.fol. 279

M

MAgis tollerandus eſt, qui per imperitiam iudicauit,quam qui ex dolo iudicat,& imperitia iudicantis fuiſſe ſuppina,n.17 303
Magis delinquit, qui delinquendo nouit debitum, quam ille, qui per ignorantiam delinquit, n.18 304
Maior verecundia eſt publicæ mendicare,quam laborare,n.8. 129
Maledictus homo,qui peccat ſub ſpè, n.7 281
Maritus ad inſtantiam vxoris,cuius eſt debitor, carcerari non poteſt.n.14 7
Maritus conuentus actione de dote,tam conſtante, quã ſoluto matrimonio gaudet beneficio deducto nè egeat nu.45. 13
Maritus ex negotijs geſtis ſoluto matrimonio in ſolidum tenetur,num.44.& 48.vide quæſt.1.ampliat. 3. 13
Marito vergente ad inopiam,mulier poterit creditoribus ceſſis denuntiare nè ſoluant,n.31. 45
Marito vergente ad inopiam conſtante matrimonio vxor poteſt petere dotem, & donationem propter nuptias,ac bona parafrenalia,n.48. 47
Marito dilapidante dotem,fit ſequeſtratio penes idoneã perſonam. n.115 61
Marito diſſipante bona ſuæ mulier agere poteſt ad verã dotis reſtitutionem,n.123 63
Maritus conuentus ab vxore actione perſonali, an gaudeat iſto beneficio,n. 32. 45
Maritus conuentus ſoluto matrimonio de negotijs geſtis non vt maritus,ſed vt extraneus non gaudet beneficio deducto nè egeat,n.48 13
Maritus, tam conſtante, quam ſoluto matrimonio pro dotium reſtitutione non tenetur,niſi in quantum facere poteſt deducto nè egeat,nu.1. 29. & 33 .ampl. nu.30. 48

Ma-

Digitized by Google

INDEX.

Maritus, ſiue eius heres, qui tenetur dotem reſtituere, non gaudet beneficio deducto nè egeat, ex conſuetudine Neapolit. n. 4 — 41

Maritus conuentus ad reſtitutionem dotis, gaudet beneficio deducto nè egeat, pro ſe, filijs, eiuſq; familia, ſine quibus ſtare non poteſt, n. 6 — 42

Maritus gaudet iſto beneficio, non obſtante renuntiare cum iuramento. n. 13. — 43

Maritus, vt gaudeat beneficio deducto nè egeat, an teneatur probare ſe eſſe pauperem, n. 25 — 44

Maritus habet beneficium deducto nè egeat, contra hæredes extraneos. n. 27 — 44

Maritus gaudet beneficio nè conueniatur vltra quam facere poteſt, tàm conſtante matrimonio, quàm ſoluto, tàm conuentus ab vxore, quàm a ſocero, vel ab hæredibus, tàm quando promiſſio de reſtituenda facta fuit vxori, quam ſocero, n. 29. & 30 — 44

Maritus, conuentus actione reali, vt tertius poſſeſſor, non gaudet beneficio deducto nè egeat, nu. 42. — 46

Maritus priuilegio nè egeat non vtitur, ſi agitur cum eo, non tanquam marito, ad alio poſſeſſore, nume. 43. — 46

Maritus propter eius inpiam conſtante matrimonio cogi poteſt ad reſtitutionem dotis, n. 47. — 47

Maritus ſi veriſimiliter ad inopiam tendit, & periculū eſt in mora, mulier poteſt petere dotem etiam ſi diues ſit, n. 49. — 47

Maritus, poſſidens rem dotalem, vt extraneus, in ſolidū conuenitur. n. 51. — 48

Maritus conuentus conſtante matrimonio actione perſonali non habet beneficium deducto nè egeat. num. 54. — 49

Maritus ad inſtantiam vxoris cuius eſt debitor carcerari non poteſt, n. 14. 7. & n. 54 — 49

Maritus ſoluto matrimonio habet beneficium deducto nè egeat non obſtante conſignatione dotium, facta vxori propter inopiam ſuam, n. 56 — 49

Maritus conuentus non vltra quam facere poteſt, non deducit æs alienum, n. 57. — 49

Maritus ſiue conueniatur reali, ſiue perſonali conuenitur ex cauſa dotis, n. 61. — 50

Maritus ſi caſu peruenit ad inopiam, non poteſt mulier petere dotem, n. 85 — 55

Maritus pauper tempore matrimonij, & male vtens ſubſtantia ſua, poteſt ſperari quod bene vtatur, quæ eſt probabilis ſpes, n. 89. — 56

Maritus, conuentus ab vxore ad reſtitutionem dotis ab extraneo dote propter eius, inopiam, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 100 — 58

Maritus reſtituens dotem mulieri ab extraneo datam, ſoluto matrimonio tenebitur, extraneo, qui dotem ſtipulatus eſt ſibi reddi, n. 104 — 58

Maritus in caſu ſequeſtrationis dotium propter eius inopiam, non habet beneficium, n. 116. — 61

Maritus, conuentus tàm actione perſonali, quàm hypothecaria, quando diſſipat bona propria pro dotis reſtitutione gaudet beneficio deducto nè egeat, num. 118 — 62.

Maritus multis modis dicitur ad inopiam vergere, num. 124. — 63

Maritus, ſi incipit male vti ſubſtantia ſua, quamuis ſit ditiſſimus mulier poteſt petere dotium reſtitutionem, n. 128 — 64

Maritus ſoluto matrimonio, conuentus reiuendicatione, vt quilibet extraneus poſſeſſor, in ſolidum conuenitur, & exigitur, n. 132. — 65

Maritus recuperat dotem reſtitutam cum cauſa ſit reducta ad non cauſam, n. 140. — 67

Maritus, & ſocer offerentes mulieri cautionem de reſtituenda dote, non admittuntur, n. 142. — 67

Maritus vergens ad inopiam offerendo cautionem recuperat, ex iure Hiſpaniarum, n. 145 — 67

Maritus ſi poſt reſtitutionem dotium, propter inopiam, factus eſt diues, prudens, & ſapiens, reſtituenda eſt ei dos, n. 147 — 68

Maritus ſi contraxit matrimonium more latinorum, non gaudet beneficio deducto nè egeat, num. 157. fol. 70

Maritus ſi eſt nobilis, & ſecundum eius qualitatem, nō poteſt ſe ſubſtentare cum eius tertia, poteſt de tertia vxoris retinere ſupplementum alimentorum, num. 160 — 70

Maritus propter eius inopiam cogitur conſentire, ut mulier agere poſſit ad petitionem dotis, ad inſtar patris, n. 169 — 71

Maritus, inſolidum condemnatus ad reſtitutionem dotis, non tenetur niſi quatenus facere poteſt, deducto nè egeat nu. 1. — 84

Maritus deducit quātum ſibi ſufficit ad victū nè egeat, ſecundum qualitatem ſuæ perſonæ, n. 2. — 84

Maritus non deducto nè egeat ſecundum qualitatem perſonæ, ſi mulier eſt inops, n. 12 — 85

Maritus beneficium deducto nè egeat habet, etiam ſi dos pro delicto vxoris confiſcata eſſet, n. 1. — 86

Maritus habet beneficium deducto nè egeat, non ſolum quando conuenitur actione de dote, ſed alia actione declara ibi. n. 1. — 88

Maritus conuentus actione prorſus ſeparata ab actione de dote, an gaudeat iſti beneficio, n. 22. — 88

Maritus conuentus ex contractu facto ſoluto matrimonio, an gaudeat beneficio deducto nè egeat, declara ibid. n. 3 — 88

Maritus propter eius culpam, & dolum in exigenda dote perdit priuilegium, n. 4 — 88

Maritus habet beneficium deducto nè egeat, commodo conueniatur actione reiuendicatoria ex cauſa dotis non reſtitute, n. 1. — 89

Maritus conuentus actione reiuendicatoria tāquam quilibet extraneus, nō gaudet beneficio deducto nè egeat nu. 2. — 89

Maritus, conuentus, & condemnatus, vt maritus, habet beneficium deducto nè egeat, n. 7. — 89

Maritus, conuentus, vt extraneus propter reſtitutionem iam factam de iura communi, non habet beneficium deducto nè egeat, n. 8 — 89

Maritus, conuentus ſoluto matrimonio ad ſpeciem datā in dotem penes eum exiſtentem, gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 1. & 9. — 90

Ma-

Maritus, conuentus ſoluto matrimonio pro re vxoris non dotali, non gaudet iſto beneficio deducto nè egeat, n. 2. 90

Maritus conuentus pro re empta de pecunia dotali, non gaudet iſto beneficio, nu. 3. ſed contra ſeq. & num. 8. 90

Maritus habet beneficium in rebus conſiſtentibus in pondere, numero, & menſura, n. 8 91

Maritus à legatarijs conuentus habet iſtud beneficiũ, n. 1. 92

Maritus promittens ſimpliciter ſummam debitam, quã in dotem habuit, intelligitur cum effectu, deducto nè egeat. n. 2 92

Maritus, promittens generaliter dotem reſtituere, intelligitur ſecundum iuris diſpoſitionẽ, deducto nè egeat, n. 3. 93

Maritus, ſi ſimpliciter promiſit dotem debitam reſtituere, intelligitur deductis expenſis, vel lucro dotis, n. 4. 93

Maritus, promittens in inſtrumento dotali cũ iuramento dotem reſtituere in omnem caſum reſtitutionis, nõ cenſetur renuntiaſſe non conſuetudini, ſiue ſtatuto de lucro dotis loquenti, n. 5. 93

Maritus, promiſſens exequi teſtamentum vxoris, in quo de omnibus bonis diſpoſitum eſt, non cenſetur renuntiaſſe conſuetudini de lucro dotis, n. 6. 93

Maritus, promittens integram dotem videtur ſibi retinere quartam vigore ſtatuti, n. 8. & 13 93

Maritus, ſi promiſit ceſſionario vxoris dotem, quam vxori debet intelligitur deducto nè egeat, n. 7. 93

Maritus tacitè, neque expreſsè poteſt renuntiare beneficio deducto nè egeat. n. 9 93

Maritus beneficio deducto deducto nè egeat renuntiare non poteſt, n. 12. 93

Maritus ſi tempore ſententia eſt inops, & poſtea facta exequtione reperitur facere poſſe, iterum fit exequutio, n. 3. 131

Maritus conuentus, vt liberet vxorem, à promiſſione dotis, non gaudet beneficio deducto nè egeat, num. 1. 131

Maritus conuentus vti procurator ſuæ vxoris, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 1. 132

Maritus conuentus tanquam extraneus poſſeſſor, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 2. 132

Maritus non gaudet beneficio deducto nè egeat, in reſtitutione dotium vinculatorum, in contractu matrimoniali, n. 1. 132

Maritus promittens ſtatim mortua vxore reſtituere dotem, non per hoc perdit beneficium deducto nè egeat, n. 8. 113

Maritus gaudet beneficio deducto nè egeat, in bonis vinculatis à lege, n. 12 133

Maritus gaudet beneficio deducto nè egeat in bonis vinculis competentibus iure legitimæ, & trebellianicæ, nu. 13. 133

Maritus non gaudet beneficio deducto nè egeat, ſi dos fuerit legata, n. 1. 133

Maritus habes beneficium deducto nè egeat, quando conueniatur à legatarijs vxoris, n. 2. 133

Maritus habet iſtud beneficium, quando tota dos fuit legata, vel maior pars, n. 3. 134

Maritus gaudet iſto beneficio deducto nè egeat, conuentus ab hæredibus vxoris extraneis, n. 5 134

Maritus renuntians omni iuris, & legum auxilio non gaudet iſto beneficio, n. 1. & 4. contra nu. 5. 6. 7. & 10. lim. n. 11. & 14. declara n. 20 & 37 135

Maritus renuntians omni legum auxilio, non intelligitur renuntiaſſe beneficio deducto nè egeat, nu. 10. & 20. 130

Maritus renuntians omni legum auxilio cum iuramento, non gaudet beneficio deducto nè egeat, nu. 11. & 20. 136

Maritus, & vxor ſunt correlatiua, n. 18. 143

Maritus, & vxor dicuntur vnum corpus, & vna anima, n. 24 144

Maritus, promittens ſecundo viro quod debet, gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 1. 151

Maritus promittens ſecundo marito centum cum ſtipulatione, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 2. 151

Maritus totam dotem promittens non cenſetur renuntiare beneficio deducto nè egeat, n. 13. ſed contra nu. 17. 93

Maritus, conſtituens ſe ſoluturum quantitatẽ, quam habuit in dotem, gaudet beneficio deducto nè egeat. nu. 16. 93

Maritus promittens reſtituere totam, vel in integram dotem, videtur renuntiaſſe lucro dotis, num. 17. 93

Maritus promittens ſoluere aliquam quantitatem, in quibus caſibus præſumatur renuntiaſſe beneficio deducto nè egeat. n. 22. 95

Maritus, promittens quantitatem expreſſam ceſſionario vxoris ſuæ, inſolidum tenetur, n. 21. 94

Maritus, vel aliquis, cui competit beneficium deducto nè egeat, non tenetur niſi in quantum facere poteſt, etiam ſi dilationem ad ſoluendum habuerit, num. 1. 96

Maritus pacto expreſſo renuntiare poteſt beneficio deducto nè egeat, n. 2. 96

Maritus admittit iſtud beneficium, & annalem dilationem, quando malè ſe gerit cum vxore infirma. nu. 4. 96

Maritus beneficium deducto nè egeat habet, etiam ſi à principio ſciebat non poſſe dotem reddere, num. 1. 97

Maritus, ſi tempore, quo dotem habuit perſuaſit doloſè ſe eſſe ſoluendo inſolidum exigitur, n. 2 97

Maritus beneficium deducto nè egeat, perdendo bona propter eius culpam non amittit, n. 1. 97

Maritus, vt amittat beneficium deducto nè egeat debet habere animum fraudandi in dote reſtituenda, num. 2. 97

Maritus dolo malo adminiſtrando bona dotalia, amittit beneficium deducto nè egeat, ſi deſijt facere poſſe, n. 3. 97

Maritus non exigens dotem à ſe ipſo tempore, quo erat ſoluendo, dicitur eſſe in dolo, n. 3 97

Ma-

INDEX.

Maritus in quantum facere poteſt tenetur ad impenſas funeris vxoris, n. 1. 98

Maritus, quando tenetur ad impenſas funeris vxoris, n. 2: 98

Maritus per tranſitum ad ſecunda vota non perdit lucrum dotis, nec vſumfructum, num. 10. 11. ratio 12. 100

Maritus, vt gaudeat beneficio deducto nè egeat, debet cauere cum iuramento de ſoluendo cum venerit ad pinguiorem fortunam, n. 14 100

Maritus dum non eſt effectus potens, ſemper gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 15. 101

Maritus habet beneficium deducto nè egeat, etiam ſoluto matrimonio ſi ſecundo viro promiſerit, nu. 16. & 17 101

Maritus tranſiens ad ſecunda vota gaudet beneficio deducto ne egeat, vt condicentur viuere poſſit ſecundū eius conditionem, n. 36. 103

Maritus gaudet beneficio deducto nè egeat, propter reuerentiam praecedentis matrimonij, nu. 37. 103

Maritus ſemper eſt tutus, & eius perſona moleſtari non poteſt, n. 39 103

Maritus, retinens rem dotalem praecario nomine vxoris, non habet priuilegium deducto nè egeat, num. 1. 105

Maritus, conſtituens ſe poſſidere, & tenere nomine vxoris ſoluto matrimonio, ex nunc pro tunc, & è conuerſo, non habet beneficium deducto nè egeat, nu. 9. 106

Maritus ſe conſtituens tenere, & poſſidere nomine vxoris pridie antequam ſoluetur matrimonium, ex nunc pro tunc, & è conuerſo, poſseſſionem transfert pridie ante mortem, n. 36 109

Maritus ex dolo, ratione ſui delicti pauper effectus, amittit beneficium deducto nè egeat, n. 1. 112

Maritus gubernans bona ſua propria, & vxoris ſuae, dolum committens, vel latam culpam circa bona dotalia in ſolidum exitur, & amittit beneficium deducto nè egeat, n. 12 13

Maritus ſoluto matrimonio ſi ſatiſdare poteſt, & non vult de reſtituenda dote tempore legali, vel conuentionali, amittit beneficium, deducto nè egeat, nu. 1. 114

Maritus, habens dilationem ſoluto matrimonio ad reſtituendam dotem, cogitur ſatiſdare ante tempus, num. 5. 114

Maritus habens dilationem à lege miſerationis gratia debet ſatiſdare cum fideiuſſore, de ſoluendo aduenien te termino, n. 6 114

Maritus non gaudet beneficio deducto nè egeat propter eius inopiam, ſi vxor eſt pariter inpos, & non habet aliunde, n. 1. 116

Maritus obſtatus mutationem priuilegiatus, nō tenetur vltra quam facere poteſt deducto nè egeat, num. 9. 117

Maritus putatiuus non habet priuilegium deducto nè egeat, n. 1. 3. & 6. contra 118

Maritus putatiuus integram dotem reſtituere tenetur, n. 3. 118

Maritus putatiuus non lucratur fructus dotis tanquam maritus, ſed vt bona fidei poſſeſsor, num. 5. & 7. 119

Maritus putatiuus non habet dilationem ad reſtituendam dotem, quæ conceditur vero marito, num. 8. 119

Maritus putatiuus non conuenitur niſi quatenus facere poteſt deducto nè egeat, n. 22. 121

Maritus putatiuus inſolidum eſt exigendus, num. 24. 121

Maritus poteſt reuocare ſuam confeſſionem re integra quandocunque, ſi ius aduerſarij, non eſt factum deterius, n. 1. & 19. 123

Maritus negans cauſam beneficij, non poteſt ſuam negationem reuocare ſi mulier non vult poſt litem conteſtatam, n, 7. 123

Maritus ſi mentitur in eo, quod eſt cauſa beneficij amittit beneficium, n. 2. 122

Maritus poteſt ſuam reuocare confeſſionem in caſu permiſſo, n. 13. 124

Maritus negans dotem, vel inſtrumentum dotale, non amittit beneficium, n. 19 124

Maritus negans dotis quantitatem, & obtulit ſtare iuramēto vxoris, non gaude, beneficio deducto nè egeat, ſi vxor iurauerit ſibi decem debere ex cauſa dotis, n. 1. 126

Maritus inſolidum condemnatus, poteſt opponere exceptionem deducto nè egeat, n. 3 126

Maritus propter ingratitudinem aduerſus vxorem amittit iſtud beneficium, n. 8. 126

Maritus quando ſe malè geſſit cum vxore in firma, perdit priuilegium iſtud, & annale dilationem, num. 9. 126

Maritus ex errore ſoluens totam dotem, abſq; deductione nè egeat, amplius repetere non poteſt deducto nè egeat, n. 1. 127

Maritus reſtituens dotem ex legitima cauſa vxori, ſe eiuſque filios priuat beneficio deducto nè egeat, num. 3. 130

Maritus, beneficium deducto nè egeat non habet, ſi habet artem ex qua viuere poteſt, n. 1. 127

Maritus commodè viuere debet, ſecundum eius qualitatem, n. 5 128

Maritus habens vtilem artem, inſolidum eſt exigendus, n. 9. 129

Maritus non gaudet beneficio deducto nè egeat, ſi inſolidum condemnatus non appellauit, n. 1. 130

Maritus in ſolidum condemnatus, ſi poſtea deſijt facere poſſe, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 1. 131

Matrimonia debent eſſe libera, nec valet lex, & pena in contrarium, nu. 19. 20. 22. cum ſeq. & n. 30. cum ſeq. 101

Matrimonia ſpectant ad eccleſiam, n. 21. 101

Matrimonio ſoluto per mortem vxoris, dominium, & poſſeſsio dotium tranſit in hæredes, n. 33. 109

Matrimonium, ſoluitur in vita coniugum propter iuris impedimentum, multis modis, n. 34 109

Matrimonium verum, & putatiuum æquiparantur, num.

INDEX.

num. 9. 119
Matrimonium putatiuum an habeat priuilegia veri matrimonij, n. 10 119
Matrimonium nullum, cum ſcientia, aut dolo vxoris non habet priuilegium in dote putatiuę vxoris, numero 17. 120
Matrimonium probibitum, cum ſcientia vxoris contractum facit dotem amitti, n. 18 120
Matrimonium putatiuum habet priuilegia veri matrimonij ſauore vxoris ignorantis, n. 21. 121
Matrimonia debent eſſe libera, nec ex aliqua probibitione impediri poſſunt, n. 6 132
Matrimonium ſola morte naturali ſoluitur, n. 3 151
Matrimonium conſumatum etiam cum diſpẽſatione Papa ſolui non poteſt, n. 4 151
Matrimonium in quibus caſibus ſolui poſſit de iure canonico, n. 5 151
Matrimonium ſoluitur propter impotentiã, ſiue frigiditatem perpetuam, n. 6 152
Matrimonium ſtatim ſoluitur, ſi conſtat de impotentia coeundi, & ex confeſſione coniugum, n. 7. 152
Matrimonium ſoluitur ſi vir ab accidente effectus eſt immutabilis, & irreparabilis niſi cum vitæ periculo non expectato triennio, n. 8. 152
Matrimonium ſcienter contractum cum imputente diſſolui non poteſt, n. 14 153
Matrimonio ſeparato, quilibet poteſt contrahere, num. 16. 153
Matrimonium ſoluitur propter metum, n. 17. 153
Matrimonium metum contractum non valet ipſo iure, n. 18. 153
Matrimonium requirit bonam fidem prolem, & ſacramentum, n. 21 153
Matrimonium metu contractum, ſolet parere malos exitus, n. 23 154
Matrimonia non nulla fuerunt ſoluta metu contracta, n. 23. 154
Matrimonium ſpirituale per ingreſſum monaſterij coactum, vel per reuerentiam paternam vitiatur, n. 25. 154
Matrimonium contractum propter metum doloſum, nõ ſoluitur, n. 27 154
Matrimonium, conſumatum per copulam carnalem ſpõtaneam, an propter metum ſoluatur, n. 28. 154
Matrimonium ſecundum ſoluitur, viuente primo viro, vel vxore, n. 30. 154
Matrimoniũ ſecundũ non cõualeſcit, per mortẽ primi viri, vel primæ vxoris, niſi interueniente nouo conſenſu, n. 32. 155
Matrimonium ſoluitur propter affinitatem procedẽtem etiam ex illegitimo matrimonio, n. 35. 155
Matrimonium ſoluitur propter errorem in perſonam, n. 36. 155
Matrimonium ſoluitur ratione diſparę ſectæ, n. 38. 155
Matrimonium contractum inter contrahentes diſpatæ ſectæ, ſi ex poſt facto ex eadem fide reperiantur conualeſcit niſi cum hæretico, n. 39. 156
Matrimonium ſoluitur ratione ſacrorum ordinum. nu. 156
Matrimonium ſoluitur ratione compaternitatis, num. 41. 156
Matrimonium contractum coram incompetenti parrocho ſoluitur, n. 44 156
Matrimonio ſoluto remanent reliquiæ reuerentia debitæ ſocero, n. 90. 207
Mater in dubio præſumitur dotaſſe de bonis filiæ, & non de bonis ſuis, quamnis eſſet valde diues, n. 12. 147
Mater non tenetur dotare filiam, n. 12. 147
Mater diues tenetur dotare filiam inopem habentem patrem pariter inopem, n. 13. 147
Mater non tenetur niſi quatenus facere poteſt, num. 5. 172
Mater tutrix non tenetur vltra quam facere poteſt deducto nè egeat, num. 1. fall. nu. 5. & 6. declar. num. 7. 177
Mater tutrix non deſinit eſſe mater, nu. 2. & 7. 177
Mater tutrix, committens dolum, non tenetur niſi deducto nè egeat, n. 4. contra 177
Matec tutrix committens dolum tenetur inſolidum, nu. 5. 177
Mater tutrix renuntians omni iuris, & legum auxilio, & fauori, non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 6. contr. n. 10 177
Mater tutrix non deſinit eſſe mater, n. 7 177
Mater priuilegio deducto nè egeat renuntiare non poteſt n. 8. 178
Mater tutrix, non obſtante renuntiatione de omni legũ & iuris auxilio, gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 10 178
Mater tutrix carcerari non poteſt, n. 11 178
Mauri, & Turcæ quaſi gallinæ manent in proprijs domibus, & tanis timore ducis Oſſunæ, n. 9. 224
Mendacij perſeuerantia vſque ad litis conteſtationem præiudicat, & facit ceſſare priuilegium, n. 3. Contra 5. 6. & 8. 122
Matus, vel coerctio excludit liberũ conſensũ, n. 20. 153
Matus cadens inconſtantem virum arbitrio iudicis eſt relinquendus, n. 22. 153
Metus purgatus commodo cognoſcitur, n. 29 154
Mercatores ſubiacent pragmaticis, n. 13. 268
Metus iuſtus inducitur ex impoſitione, pænæ, num. 23. 101
Militibus noſtri temporis, qui ſunt in matricula, & vaeant armis, gaudent priuilegijs Romanorum militum n. 24. 215
Milites ſunt, qui ſine periculo a ſignis ſuis non poſſunt diſcedere n. 25. 215
Milites noſtri temporis à ſignis ſuis non poſſunt diſcedere ſine licentia, alias incurrunt in pænam mortis num. 26. 215
Milites ſtipendiati, qui ſunt in matricula, vel in Cuſtodia regnorũ in propriè vocant vr milites nu. 29. 215
Milites ſtipendiati qui non ſunt de genere nobili pro delictis furca ſuſpenduntur. n. 32. 216
Miles Capitaneus equiparatur deluriani n. 33. 216
Milites propriè ſunt pacifici, humiles, miſericordes, ac deſenſores pauperum n. 58. 216
Milites omnis, tam equeſtres, quam prodeſtres, qui in

Caſtris ſunt dicuntur milites armatæ militiæ numero 49. 216
Milites cuſtodientes Regnũ, vel qui ſunt in Regio ſeruitio, & vacant armis pro auſa ciuili carcercrari non poſſunt n. 49. 217
Milites noſtri tẽporis pro cauſa ciuili perſonaliter capi non poſſunt nec carcerari n. 48: 217
Milites militant ab publicam vtilitatem. n. 50 217
Milites renuntiare non poſſunt beneficio deducto nẽ egeat n. 51. limita. nu. 54. 217
Milites poſſunt cum iuramento beneficio deducto nẽ egeat renuntiare. num. 54 218
Milites habent ſuccurſum quolibet die ab eorum Capitaneo, & ideo dici non poteſt, quod egeant, numero 55. 218
Milites non poſſunt renuntiare fori priuilegio. num. 57 67. & 71. 218
Milites fugientes, & deſertores puniuntur. nu. 67. 219
Milites tam equeſtres, pedeſtres, quam nauales priuilegio fori renuntiare non poſſunt. nu. 69 219
Milites effecti timore litis mouendæ vel debiti inſtante creditore. a militia ſolui debent, & non gaudent priuilegio. nu. 71 220
Milites conueniri non poſſunt, niſi coram ſuo iudice competente. n. 74. 220
Milites à ſuo tribuno abſoluti amplius moleſtari non poſſunt. n. 75. n. 82 220
Milites ſemel abſoluti, non fuerunt amplius moleſtati, num. 77. 220
Milites delinquentes, non ſolum in triremibus, ſed etiã in vrbe remiſſi fuerunt ad ſuum iudicem competentem. nu. 77 220
Milites ſubijcimus quæſtionibus, & tormentis ſecundũ conſuetudinem Italiæ. n. 79. Contra n. 82 221
Milites de iure torqueri non poſſunt. n. 80 221
Milites noſtri temporis, vt antiqui milites torqueri non poſſunt. n. 81. lin. 84 221
Milites nec in metallum damnari poſſunt nu. 83. 221
Milites periurij torqueri poſſunt. nu. 84 221
Milites, quando pp delicta puniuntur degradantur, & cingulo militarri priuantur. nu. 85 221
Milites priuati quando propter delicta puniuntur non degradantur. nu. 86 221
Milites bonis cedere non poſſunt, pro debitis in Caſtris factis, vel occaſione militiæ. n. 87 221
Milites noue, militiæ huius Regni Siciliæ gaudent priuilegio deducto nẽ egeat tempore militiæ. n. 88. 221
Milites nouæ militiæ Regni Siciliæ, pro ciuili debito tempore belli de perſona moleſtari non poſſunt, numero 89. 222
Milites nouæ militiæ carcerati pro cauſa criminali tempore belli debent ſub homagio relaxari, numero 89. 222
Milites nauales habent etiã priuilegiũ deducto nẽ egeat num. 1. 222
Milites ſeu tratenuti apud perſonam principis habent beneficium deducto ne egeat. n. 1 223
Milites veri ſunt, qui ſine periculo, a ſignis ſuis diſcedere non poſſunt. n. 8 224
Militia adiuncta officio, ſeu magiſtratui, eſt dignitas ſecundum gradum infimum dignitatis, n. 34. 216
Militia, & dignitas ponuntur tanquam diuerſa, nu. 36. 216
Militia ſimplex non eſt dignitas. nu. 36 216
Militia adiunt aliæ dignitati, uel nibilitati, eſt dignitas, n. 37. 216
Militia floret ex diſciplina militari Hiſpanorũ militum num. 65. 219
Milites inſeruientes cuſtodiæ principis, gaudent priuilegijs, quibus gaudent milites in Caſtris, nu. 10. 18. & 19. 224
Milites noſtri temporis, qui manẽt in ſeruitio principis, & in eius defenſione manent gaudent priuilegijs militaribus antiquis militibus conceſſis. nu. 18 224
Milites ad cuſtodiam principis ſtipendiati, gaudent priuilegijs militum. nu. 19. 224
Milites Romanorum tempore pacis nutriebantur in Regionibus finitimis, & tempore belli in bello, numero 22. 225
Milites, electi à principe non recognoſcente, ſuperiorem habent beneficium deducto nẽ egeant, nu. 1. 226
Milites electi à principe abſoluto, & non exiſtente de ordine militari habent beneficium deducto nẽ egeat, num. 2. 226
Miles veteranus ſtipendiatus in matricula deſcriptus reſidens in Caſtris ob mutilationem membrorum, gaudet priuilegijs militum. n. 1 131
Milites veterani noſtri temporis gaudent beneficio deducto nẽ egeant pro debitis, quæ in militia, vel ratione militiæ, contraxerunt. n. 6. 10. 132
Miles veteranus non gaudet militum priuilegijs pro debitis confectis poſt militiam. nu. 8 132
Milites, qui vacãt mercanſijs, & priuatorũ negotijs, & non armis, non gaudent militum priuilegijs. n. 1. 3. 5 & 6. 233
Militis negotiantes, militia priuabuntur. n. 2 233
Milites pro priuatorũ negotijs, & mercantijs nõ gaudẽt beneficio deducto nẽ egeat. n. 3 233
Milites negotiantes gaudent priuilegijs ratione nobilitatis. n. 4 233
Milites pro debitis contractis in mercantijs, & negotijs, non gaudent beneficio deducto nẽ egeat. n. 6 233
Miles ignominia miſſus, non gaudent priuilegio militari, & omnia priuilegia perdit. n. 1 233
Miles ignominia miſſus in vrbem venire non poteſt. num. 2. 233
Miles, qui eſt domi, vel qui uadit per mundum vagando, non gaudet priuilegijs militum. n. 1 233
Milites, qui in curia. nec in ſeruitio Regis manent, non gaudent militum priuilegij. n. 2 334
Milites gaudentes non gaudent priuilegij militum. numero 1. 234
Milites gaudentes, qui cauſa euitandorum munera ſe dederunt militiæ, non gaudent militum priuilegijs. numero 2. 234
Milites, qui non ſunt in in expeditione belli, & ſequuntur Curiam licet ſint de genere militari, non gaudent priuilegijs militaribus. nu. 1 234

Mi-

I N D E X.

Milites ſeruientes Regi in aliquo officio, licet non ſint in expeditione belli, ſed ſunt de genere militari habentes ſtipendia, & in matricula deſcripta, gaudent militum priuilegijs. n. 2 234

Milites, electi à principe recognoſcente ſuperiorem licet ſtipendiati, non gaudent priuilegijs militum Romanorum. nu. 1 234

Miles hæres relictus non conficiens inuentariũ tenetur, vltra vires hæreditarias n. 2. 235

Milites hæredes hodie exeqnati ſunt paganis. n. 3. 235

Militis proditores non gaudent militum priuilegijs numero 1. 235

Milites proditores habentur pro hoſtibus n. 2. 235

Milites committentes dolum non habent beneficium deducto nè egeant n. 1. 235

Miles celeſtis, ac terreſtris, equiparantur nu. 7. 9. numero 63. 251

Miles Cæleſtis eſt dignoir militibus legalis, & armatæ, militiæ, n. 19. 21. & 22. 253

Milites ob publicam vtilitatem foro ſuo renuntiare non poſſunt. nn. 63. 261

Militare dicuntur, qui circa latus principis muuus, vel aliquod officium in palatio, aut Comitatu principis gerunt gaudent beneficio deducto nè egeant numero 3. 234

Miles habet beneficium deducto nè egeant. n. 22. 181

Miles habet beneficium deducto nè egeat pro debitis confectis in militia, vel occaſione militia n. 24 282

Milites habent beneficium deducto nè egeat pro debitis, quæ in malitia, vel occaſione militiæ contraxerunt n. 1. & 7. 212

Miles armatæ militiæ habet beneficium deducto nè egeat nu. 2. amplia. nu. 9. 212

Miles armata militiæ eſt ille, qui habet equum, & arma pro ſeruitio Regis ſui n. 3. 212

Miles armata militiæ dicitur eſſe, qui armis intẽdit, & non alijs negotiationibus nu. 4. 213

Miles armatæ militia armatur à Rege, vel Regina, vel ab altero nomine Regis n. 5. 212

Miles ſine ceremonijs armati gaudent beneficio deducto nè egeat n. 7. 213

Militis noſtri temporis gaudent priuilegijs Romanorum militum n. 7. 213

Milites noſtri temporis creati à Rege, vel prorege, vel ab altero cum cõmiſſione Regni, & de eius mandato, ſecundum ritum, & formam hodiernam gaudent beneficio deducto ne egeant, ſi ſunt in bello, uel parati ad illud n. 7. 213

Militibus noſtri temporis, qui fortiter, & ſtrenne militant, concedunt priuilegia, qua vſu non coarguit num. 8. 213

Militibus priuilegia conceſſa fuerunt pro deſenſione Romani Imperij, & vt libere operam armis darent. numero 5. 213

Militis noſtri temporis ſtipendiati gaudent priuilegijs militum, non ſolum circa reuerentiam, ſed circa fauores, & odia, ſicut Romani milites, n. 11. 213

Milites cuſtodientes Regna Regis noſtri Catholici gaudent priuilegijs militum nu. 12. & 17. 217

Milites noſtri temporis habent inſignem obſeruantiæ nouæ, quæ locò veteris ſucceſſit n. 13. & 28. 213

Milites pedeſtres militantes in ſeruitio Regis gaudent priuilegijs militum æqueſtrum. n. 15. 214

Milites omnes, tam æqueſtres, quam pedeſtres, qui vacant armis, & in defenſione Regnorum, Granatæ, Nauarræ, Neapolis, Mediolani ac huius Regni Siciliæ, gaudent priuilegijs militum Romanorum numero 17. 214

Milites Sancti Ioannis, qui olim erant apud Rhodum, & & nunc in inſula Militæ commorantur, qui Hierolemitani appellantur, ſiue ſint in expeditione armorumq́, ſiue non, gaudent priuilegij militum Romanorum. n. 18 214

Milites Sancti Ioannis pro Republica chriſtiana militare dicuntur, ac viri milites ſunt. n. 19 114

Milites Santi Ioannis, ac Commendatores de Alcantara & Calatraua dicuntur religioſi. n. 20 214

Milites noſtri temporis an gaudeat priuilegijs militaribus, n. 21 215

Milites habentur loca paganorum, & priuatæ conditionis exſtunt. n. 22 215

Milites noſtri temporis, qui non vocant armis, nec in matricula ſunt deſcriptis, ſed ſtant in domibus in inermes non gaudent priuilegijs Romanorum militum, num. 23. 215

Minor poſt litem conteſtatam admittitur ad pœnitentiam, n. 9. 123

Modica pars quomodo conſideretur, n. 12. 188

Monachus, qui accuſat abbatem, de bonis monaſterij expenſas litis neceſſarias habet, n. 187. 73

Monachus cum Abbate litigans ſumptus litis habere debet, ab Abbate cum alimentis, tàm in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis, n. 188. 75

Mori debemus pro ſaluatione patriæ, n. 35. 175

Moriens pro patria, in æternum dicitur viuere, num. 36. 175

Mulier putatiua eſt priuilegiata, n. 11. 119

Mulier præferri æquius eſt, quæ reſpicit ſuum, quam viri lucrum, cum neuter habeat vnde viuat, n. 6. 117

Mulier petente maritum condemnari ad reſtituendum ſtatim, deducto interuſurio, ſi maritus paratus iſt hoc facere intentionem mutare non poteſt, n. 2 114

Mulier non poteſt accipere poſſeſſionem bonorum mariti, inuitis hæredibus, pro conſequutione lucri dotiũ ſoluto matrimonio niſi precario mediante, n. 2. ſed contra n. 25 105

Mulier compelli poteſt cedere actionem extraneo dotãti, n. 110 60

Mulier viuens in matrimonio more latinorum, vel vrbis Panormi, Meſſanæ, ſeu Catinæ propter inopiam viri poteſt ſuam tertiam partem petere, n. 149. 68

Mulier minor an habeat legitimam perſonam ſtandi in iudicio ex cauſa dotis ſine curatore, n. 170. 71

Mulier dotẽ petere poteſt cõtra eum, qui ad inopiam vergit, ex duobus reis debendi, n. 226 82

Mulier dotem repetere poteſt, ſi ad inopiam vergit, qui ſubſtinet onera matrimonij, n. 222. 83

Mulier non poteſt alienare dotem ſibi reſtitutam, n.

72. 45

Mulier constante matrimonio propter inopiam viri, poteſt ſuas petere dotes, n.45 46

Mulier, qui per decem annos non repetit dotem poteſt quam vir cepit vergere ad inopiam, eſt excluſa à petitione dotis, n.50 48

Muliere agente actione perſonali propter inopiam viri ad reſtitutionem dotis, vir non habet beneficium deducto nè egeat, n.72 52

Mulier bona ſibi reſtituta propter inopiam viri tenetur conſeruare viro, & cauere pro conſeruare, num. 73. 52

Mulier agere poteſt propter inopiam viri contra tertios poſſeſſores, n.44 52

Mulier propter inopiam viri dotem petere poteſt etiã ſi à principio ſciuerit eſſe pauperem, n 86. 55

Mulier non habet poteſtatem alienandi dotem, nec alienationi conſentire, n.87. 55

Mulier non poteſt facere pactum, per quod fiat deterior conditio dotis, n.88. 52

Mulier licet non poſſie petere dotem quando contraxit cum viro paupere, tamen tenetur ſatiſdare de conſeruanda, & reſtituenda, n.97. 57

Mulier in dubio præſumitur non habere vnde ſe alat, n.7. 117

Mulier decipiens virum amitti priuilegium, numero 20. 121

Mulier poteſt viro donare in dotẽ bona cõmunia, etiam ante diuiſionem nu. 11. 135

Mulier nan poteſt priuare iſtud beneficium deducto nè egeat marito, n.4. 134

Mulier renuntiando omni lignum auxilio pro debito tutelare carcerari pouteſt, n. 2. 135

Mulier, tam conſtante, quam ſoluto matrimonio, non tenetur, marito eiuſq; hæredibus, vltra quam facere poteſt ex cauſa dotis n. 30. 145

Mulier Adulta, ſiue carator eius, promittens in dotem vltra quam valet patrimonium, non tenetur vltra facultatem. n. 1. 148

Mulier doloſa non habet beneficium deducto nè egeat nu. 1. 159

Mulier renuntians omni iuris, ac legum auxilio, non gaudet beneficio deducto nè egeat. n. 2. 155

Mulier de conſuetudine non matres pro debito tutelare carcerari non poſſunt, n. 12. 158

Mulier pro debito ciuili de iure Carcerari non poteſt n. 11. 178

Mutata perſona actoris, non mutatur eius qualitas, nu. 28. 44

Mutuans pecuniam filiofamilias, mortuo patre contra hæredes habet actionem inſolidum, cum effectu ſi non eſt hæres vltra legitimam, n.9 187

N.

NAturalis poſſeſſio capta etiam animo retinetur, nu.21 108

Natura mulierum ſemper de properat edere formans, n.200. 76

Nautæ, & remiges in claſſibus ſunt, & militant, num. 3. 212

Nautæ, & remiges eandem immunitatem habent, quã habent milites, n.4. ibi.

Necare patrem grauiſſimum peccatum eſt, n.21. fall. n.33. 173

Neceſſitas, & periculum veriſimiliter ſeparatum facit licitum id, quod alias eſt illicitum, n.175. 72

Neceſſitas officij excuſat, n. 4. 302

Negans, an gaudeat beneficio Macedoniani, n.5. 191

Negans ante litem conteſtatam poteſt reuocari ſuam cõfeſſionem, & confiteri, n. 4 123

Negare beneficium deducto nè egeat eſt alimenta negare, n.56. 204

Negare alimenta eſt necare, nu. 23. 287

Negatio quandocumq; poteſt reuocari, & cõfiteri, vbi non adeſt captio, n.10 123

Negatio dolo, vel lata culpa facta reuocari non poteſt, n.15. 124

Negatio conuenti ſubſequens ex libello actoris inepto, non facit incedere in pœnam negantis, n.18 124

Negatio generalis prout petitur, & aſſereritur in libello per maritum facta, non facit amitti beneficium deducto nè egeat, n.20. 125

Negatio non refertur ad ea, quæ neganti ſunt fauorabilia, n.21. 125

Negatio generalis, pro ut petitur, & narratur in libello eſt ſecundum ſubſtantiam facti, & non ſecundum ſingulas circunſtantias, n.23 225

Negatio generalis non comprehendit id, quod veriſimiliter, quis non eſſet negaturus, n.24 125

Negotiationibus eſt omnis militaris dignitas interdicta, n.2. 233

Nemo poteſt ſe conſtituere præcario nomine vxoris poſſidere poſt mortem ſuam, n.13 107

Nemo cogendus eſt ad matrimonium contrahendum, 24 154

Nemo põt eſſe acephalus, ideſt ſine capite, n.29. 229

Nemo dat, quod non habet, n.8. 240

Nemo debet alteri per alterum iniqua condictio inferri, nu. 14. 247

Nemo tenetur ſuis ſtipendijs militare, n. 18. 264

Nepotis filijs filiorum eiuſdem matrimonij, non habẽt beneficium deducto nè egeat, ſed inſolidum conueniuntur, quia ad nepotes non tranſit, n.33. 163

Nil durius famæ, & morte crudelior eſt, & mors crudelior eſt per famem, quam per bellum, n.2. 280

Nobilis pro debitis de iure Hiſpaniarum carcerari non poſſunt. n.27. 182

Nobilis non cogitur edere cibos ruſticorum, n.4. 84

Nobili ſoluenda ſunt alimenta pro ſe, & famulis, nu.4. & 5. 84

Nobilem non decet, vt ſibi ipſe ſeruent, n.5. 84

Nobiles eliguntur ad ſeruiendum Principi, n.12. 223

Nobiles ibi ſunt, vbi eſt Princeps, n.13. 223

Nobilis ex genere exercens vilia officia, non præiudicat filijs, n.2. 245

Nobilitas conceſſa à Principe primo acquirenti, & eius liberis, à Principe nobilitatem habent, n.10 246

No-

Nobilis mereaturam exrecentes faciunt actum contrarium nobilitati, n.2 267

Nobilis mercator amittit nobilitatem, nu.2. 267

Nobiles Piſani, Venetus, vel Ligur exercentes mercaturam non amittunt nobilitatem, n.7. 267

Nobilis cultiuaus ſuam poſſeſſionem non perdit nobilitatis priuilegium, uec clericus, n.10. 267

Nou poſſimus quod honeſtè facere non poſſumus, num. 7. 128

Non intereſt creditoribus, debitorem in carcere mori, nu.27. 277

Notarij, vbi ſunt doctores, indices eſſe non poſſunt, nume.25 304

Notarij tenentur certiorare contrahentes de omnibus, quibus cum iuramento renunciant, n.37. 140

Notarij militum ſe exercentes in actu militia gandent priuilegio deducto nè egeant, n.1. 231

Notarij militum iurantes ſe non vitaturos mortem cauſa Reipublicæ, gaudẽt militum priuilegijs, n.2. 231

Notarius vniuerſitatis, non gaudet priuilegijs ſcholarum, n.3. 231

Notarij militum habeutes officium, vt cum alijs militibus pugnent, gandent priuilegijs militum, num.4.7. & 9. 231

Notarij habentes officinm ſcribendi tantnm, non gaudent priuilegijs militum, n.6. 231

Notarij exerceutes ſe in rebus militaribus ſicut omnes milites, gaudent militum priuilegijs, n.7. 231

Notorium quid ſit? n. 125. 63

Nulla dignitas ſæcularis ſimilis eſt ſacerdotio, nume. 22. 253

Nulla exceptio impedit ritum, n.35. 11

O

OBligatio, qua oritur contra donatarium, eſt naturalis, n.25. 287

Obligatio naturalis, qua oritur ex donatione erga donautem eſt de honeſtate, & debito morali ratione contractus, n.28 287

Obligatio in forma Cameræ habet vim ſententiæ, nume.3. 271

Obligatio in forma Cameræ tollit omnia legum auxilia, nu.6. 271

Obligatio in ſolidum facta poſt ſententiam per eum, qui non tenentur vltra quam facere poteſt, tenet, & inſolidum ille tenetur, n.89 34

Obligatio perſonalis contra iſtud beneficium non valet, nu.35. 11

Obſeruantia vbi nou eſt, neque ſtatutum, vt in ipſo Regno admittuntur ante adimplementum, non obſtante pacto, n.101 20

Officialis in ſindicatu condemnatus propter imperitiam non tenetur vltra quam facere poteſt, & quatenus ſufficiunt vires ſui patrimonij, n.1. 302

Officialis condemnatus in ſindicatn propter imperitiã, nil deducit, n.2. ſed contra 302

Officialis in ſindicatu moleſtari non poteſt, niſi fundata fiſci intentione, n.7. 302

Officialis, qui in ſindicatu non habet fideiuſſorem an debeant carcerari, vel committi iuratoriæ cautioni, nn.9. 302

Officialis, qui contra legem iudicauit, ad omnem litis æſtimationem tenetnr, n.10. 303

Officialis de generali conſnetndine non tenetnr niſi de dolo, & Barattaria, n.44 306

Officialis ad inſtantiam fiſci non poſſunt ſindicari, niſi de ſubornatione, extorſione occupatione rernm regis Patrimonij, vel vniuerſitatis, n.47 307

Officium iudicis eſt neceſſarium, n.3. 32

Officinm militum eſt æquitatem, & ius tueri, nnm. 38. 216

Omnes tenemur ſub eſſe Romano Pontifici de neceſſitate, n.32. 229

Omnes ordines eccleſiaſtici ſunt ſacri, n.31. 255

Omnes tenemur ad ea, quæ bonum commune reſpiciunt, n. 16. 268

Onus alimentandi alicni commiſſum, veluti nudo miniſtro facit, vt quid ſupereſt reddere tenetur, num. 76. 52

Opinio, quod abſolutio non eſt neceſſaria à iuramento illicito, & contra bonos mores, eſt ſequenda tamquam benignior, n.72 31

Oppoſitiones poſt adimplementum contra executionem factæ reijci non poſſunt in tali beneficio, num. 38. & 71. 11

Oppoſitiones, quæ fiunt contra executionem cauſatam in perſonam virtute inſtrumenti dotalis cum pacto de nonopponendo, & quod bona vendantur à diſcurſu nullo modo poſſunt reijci, n.71 16

Ordinata caritas incipit à ſe ipſo, n.3. 116

Ordinata charitas incipit à ſe ipſo, n.3 285

Otthо Imperator confirmauit donationem, & multas alias ciuitates dedit eccleſiæ, n.18 228

P

PActa de lucranda bonorum parte, altero ex coniugibus præmoriente, valent, n.5.10. & 11 132

Pactnm de non opponendo aliquas acceptiones ſoluto matrimonio, vt non vtatur beneficio iſto non valet, nu. 49. 13

Pactum de non opponendo non valet, nu. 50. 13

Pactum de non opponendo iſtud beneficium neq; conſtante neque ſoluto matrimonio valet. nu.51. 13

Pactum, quod non conueniatnr in ſolidum valet. num. 56. 13

Pactum, quod bona vendantur à diſcurſu aduerſus beneficium, deducto ne egeat non valet nn.58. 13

Pactum de non opponendo tollit exceptiones modificatiuas nu. 90. 18

Pactum de non opponendo, & iuratum non tollit exceptionem, deducto nè egeat, n. 91. 18

Pactnm de non opponendo contra bonos mores non valet nu.92. 18

Pactum plus operatur quam ſtatutum, n. 98. 19

Pactum quod maritus conueniatur vltra quam facere poteſt per vxorem, non valet, n.51 19

Pa-

Pactum contra bonos mores non firmatur iuramento, num. 30. 27
Pactum de ſutura ſucceſſione, non valet, nec iuramento firmatur, nu. 31. ibi.
Pactum contra bonos mores naturales non firmatur iuramento, n. 32. ibi.
Pactum contra bonos mores ciuiles valet, ēt firmatur iuramento. nu. 34. 27
Pactum inducens peccatum mortale, & iuratum, non valet. nu. 48. 28
Pactum inducens ſolum veniale peccatum non firmatur iuramento. n. 47. ibi.
Pactum prohibēs tranſitum ad ſecundas nuptias, etiā cum iuramento non valet, n. 32. 102
Pactum quod pater non teneatur alere filios egenos nō valet. nu. 19. 43
Pactum quod non liceat alimentare non valet, numero 12. 286
Pactum de non opponendo non obſtat beneficio deducto ne egeat, n. 50. 159
Pactum vt maritus non conueniatur in quantum facere poteſt non valet n. 42. 12
Pactum, quod maritus conueniatur inſolidum, eſt contra bonos mores naturales, nu. 24. 10
Pactum contra beneſitium deducto nè egeat, non valet nec Iuramento firmatur ratione reuerentiæ perſonæ nu. 33. 11
Pactum de non opponendo aduerſus beneficium deducto nè egeat non valet. n. 41. 49. & 50. ampl. num. 50. 51. 12
Papa in terris ſuis habet plenam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus vbiq; nu. 19. 228
Papa eſt iudex ordinarius, omnium, etiam immediate, nu. 24. 228
Papa habet ſubditas omnes Creatores, & omnes homines ſunt ſubditi Papæ n. 25. 228
Papa dicitur habere poteſtatem temporalem habitu, ac deficiente ſuperiore ad ipſam recurritur n. 28. 228
Papa fuit Iudex contra ducem Venatorum n. 20. 229
Papa eſt conſtitutus ſuper Reges, & Regna n. 31. 229
Papa poteſt depontre Imperatorem n. 34 229
Papa ex magna, & ardua cauſa poteſt deponere principes ſeculares non ſibi ſubditos in temporalibus nu. 36. 229
Papa dedoſuit Regiam Francorum nu. 37. 229
Papę competit iuriſdictio terrarū Imperij, vacante Imperio. nu. 37. 229
Papa ſuccedit vacante Imperio in adminiſtratione terrarum Imperij, in rebus, quæ propter expeditionem, & iuriſdictionem ad Imperatorem ſpectabant numero 39. 227
Papa in temporalibus non poteſt ſe intromittere niſi in cauſa ardua n. 42 230
Papa omnes iudicat, & à nemine iudicatur. num. 46. & 48. 230
Papa ſolus non recognoſcit ſuperiorem, ad quem recurritur. n. 47. 230
Papa non poteſt ſe ſubmittere iuriſdictioni alterius homis de mundo. nu. 47. 230
Papa de ſola hereſi iudicatur. n. 49. 230
Papa, quo caſu poteſt ſe ſubmittere homini de mundo nu. 50. 230
Papa pro crimine hæreſis poteſt accuſari, & ſubijcere, ſe iudicio alterius. nu. 51. 230
Papa accuſatus de adulterio ſynodo ſe ſubiecit. numero 52. 231
Papa ex ſua propria voluntate poteſt ſe ſubijcere iudicio alterius. n. 53. 231
Papa poteſt ex maxima cauſa matrimonium conſumatum diſſoluere n. 5. 111
Papa fuit Iudex inter Regem Francorum, & Ducem Alabrogum, & compulſit omnes ad pacem numero. 30. 229
Papa poteſt clericos, & eorum bona à iuriſdictione iudicis ſecularis eximere n. 58. 261
Papa non poteſt facere, quod clerici poſſint conueniri coram Iudice ſeculari. nu. 61. 261
Parentes, & maritus de ſtylu m. r. c. admittuntur abſq; abſolutione iuramenti. 74. 31
Parentes non obſtante pacto de non opponendo, in prima inſtantia poſſunt excipere beneficium deducto nè egeat contra executionem cenſus iuxta formam bullæ & R. Pragm. ſecus in perſonis, quibus non debetur reuerentia n. 93. 18
Parentes, quibus debetur reuerentia, neq; tacite, neq; expreſsè, poſſunt renuntiare beneſitio deducto nè egeat nu. 94. 18
Parentes gaudent beneficio deducto ne egeat n. 2. 198
Parentes, non poſſunt renuntiare alimentis etiam cum iuramento. 289
Parentes vtriuſq; ſexus obligati ad reſtitutione dotis, non tenentur niſi quatenus facere poſſunt, aut quatenus eſt in peculio, deductis, quod ſibi, & ſuis, debetur num. 49. 176
Parentibus alimenta danda ſunt naturali ratione. numero 11. 173
Parentes vtriuſq; ſexus, vſq: ad Infinitum habent beneficium deducto nè egeant. n. 42. & 45. 121.
Parentum appellatione omnes maiores vtriuſq; ſexus ſignificantur. n. 43. 176
Parentes vſq; ad infinitum ſunt honorandi, tam iure diuino quam humano, n. 44. 176
Parentes omnes habent beneficium deducto ne egeant, num. 45. 176
Partes conſentientes ſtare cuiq: conſilio, & ſecundum illud iudex iudicaret, ſi conſilium eſt contra ius Iudex non tenetur illud ſequi. n. 35. 305
Pater ſpiritualis, eſt præferendus carnali. n. 6. 183
Pater carnalis habet beneficium deducto nè egeat ratione reuerentiæ, & alimentorum. n. 7. 183
Pater ſpiritualis habet beneficium deducto nè egeat, ratione reuerentiæ, & alimentorum n. 5. 183
Patri ſpirituali debetur illamet reuerentia quæ debet patri naturali, nu. 5. 183
Pater ſpiritualis matrimonium contrahere non poteſt cum filia ſpirituali. n. 43. 156
Pater vſufructuarius bonorum dotalium filiæ competentium de quibus filia habet proprietatem nudam

tene-

Digitized by Google

tenetur pater filia dare illud quod in ſua domo pro alimentis daret, n. 2. 184
Pater propter nimiam paupertatem poteſt vendere filium nu. 3. 184
Pater pro reſtitutione bonorũ matris pro maritaggio filiæ, ſi non habet alia bona vnde ſe ſuoſq; alat, habet beneficium deducto nè egeat. n. 5. 184
Pater ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit inſolidum conueniri poteſt, n. 5. 184
Pater inſolidum tenetur pro filio, pro ſumptibus preſtitis in ſtudio, quos facere pater tenebat. n. 1 185
Pater de peculio tenetur pro ſumptibus filij in ſtudio preſtitis quos pater neceſſe non habebat facere. num. 2. 185
Pater inſolidum pro filio tenetur quando pecuniam mutuam in vtilitatem patris vertit, n. 1. 185
Pater pro filio inſolidum tenetur, ſi illum prepoſuit negotiationi quæ aſtuarie de peculio. n. 2. 185
Pater inſolidum tenetur pro filio ſi habuit officium authoritate publica ſi non contradixit de peculio, excuſſo prius filio nu. 3. 185
Pater in officijs publicis pro filio, tanquam fideiuſſor tenetur nu. 4. 185
Pater ſi expreſſe contradixit, quando filius habuit officium publicum, non tenetur inſolidum de peculio. nu. 5. 185
Pater in officijs priuatis de iure ſpeciali non tenetur inſolidum. nu. 5. 189
Pater inops ſi non poteſt alimenta preſtare de peculio filijfamilias deduci debet habita ratione nè egeat num. 7. 193
Pater viri habet beneficium deducto nè egeat, contra nurum agentem ex cauſa dotis, nu. 3. 198
Pater viri non minus nurui, quam filio prouidere debet. nu. 4. 198
Pater vxoris non obtinet locum patris, n. 4. & 7. 198
Pater vxoris conuentus à genero ex cauſa dotis nõ gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 5. contra num. 8. & 14. 198
Pater viri, & pater vxoris eiuſdem ſunt conditionis n. 6. 198
Pater viri, & pater vxoris habent beneficium deducto nè egeant. nu. 7. 198
Pater vxoris habet beneficium deducto nè egeat conſtante matrimonio, ſecus ſoluto matrimonio nu. 9. contra nu. 10. 14. & 20. 198
Pater vxoris, & ſoluto matrimonium habet beneficium deducto nè egeat, ſicut pater viri; 10. 14. & 20. 198
Pater vxoris conuentus ſoluto matrimonio ex dolo à principio commiſſo inſolidum tenetur. num. 11. facit nu. 19. 198
Pater mariti recipiens dotem ſciens non eſſe ſoluendo in ſolidum exigitur, n. 12. Contra n. 17. 199
Pater vxoris habet beneficium deducto nè egeat, tam conſtante, quam ſoluto matrimonio, num. 14. & 26. 190
Pater mariti aduerſus nurum habet beneficim deducto nè egeat, conuentus, tàm ex cauſa dotis, quam aliã actione, n. 16 199
Pater vxoris, conuentus alia actione quam de dote, nõ habet beneficium deducto nè egeat, n. 16 199
Pater viri ſciens ſe, eſſe inopem dotem recipiendo non amittit beneficium deducto nè egeat, n. 17. 199
Pater vxoris, promittens dotem, quam ſciebat ſoluere non poſſe, non gaudet beneficio deducto nè egeat, nu. 19. 199
Pater conuentus à filio, vel filia pro reſtitutione dotiũ, gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 49 204
Pater uiri dicitur pater vxoris, & è conuerſo, num. 53. 205
Pater non poteſt priuare filium Regni, cum habeat ex genere, n. 7. 246
Patris perſona eſt inſpicienda in nobilitate, tanquam proxima, & non auorum, n. 8. 246
Pater faciens actum contrarium ſuæ nobilitati delinquit in nobilitate, n. 13 247
Pater tenetur alere filium niſi aliunde habeat artem, nu. 3. 128
Pater ſemper facit, quod filio melius, & vtilius eſt, nu. 29 163
Pater non ſemper tenetur alere filium, n. 28. 163
Pater, auus, vel proauus paternus de cõſuetudine Neapolitana non tenentur dare liberis alimenta de bonis, per eos acquiſitis, n. 29 163
Pater de iure tenetur alere filios, n. 30 163
Pater gaudet beneficio deducto nè egeat, tam ratione reuerentiæ naturalis, quàm alimentorum, num. 18. & 40. 193
Pater hoſtis ciuitatis occidi poteſt impune, ſtante ſtatuto, quod bannitus poſſit impune occidi, n. 22 193
Pater bannitus actualiter arma inſerens contra patriã occidi poteſt, n. 16. contra nu. 30. facit n. 33. 174
Pater, Reus criminis læſæ maieſtatis diuinæ, & humanæ, occidi poteſt, n. 27. 174
Pater duellionis poteſt impune occidi, n. 33 175
Pater hoſtis priuatur iure naturæ propter patriam, nu. 38. 175
Pater regulariter non tenetur filio niſi quatenus facere poteſt deducto nè egeat, n. 40 175
Pater non tenetur dotare filiam, vltra quam facere poteſt deducto nè egeat, ipſe cum neceſſarijs miniſtris nu. 41 175
Pater, ſi diſſipat eius bona, interdicitur ei adminiſtratio, n. 155 69
Pater poſſidens bona ſubiecta reſtitutioni, ſi illa alienat, filius in vita patris admittitur ad petendum, & vendicandum, n. 157 69
Pater diſſipator dando cautionem non admittitur, nu. 164 71
Pater, quando videatur agere nomine filiæ, vti heres eius ad dotis reſtitutiones, n. 12. 43
Pater non poteſt facere pactum dotium in præiudicium filiæ, n. 107. 57
Pater conuentus de peculio deducit quod ſibi, & ſuis debetur, etiam æs alienum, n. 47 196
Patria à patre, non pater à patria nomen habuit, num. 31. 175
Patroni, vel patronæ conuenti, vel conuentæ à libertis

be-

INDEX.

habent beneficium deductō nè egeat, n. 1. 126

Patroni, vel patrona, conuenti, vel conuentæ tutorio nomine alterius non tenentur vltra quam facere poſsūt deductō nè egeant, n. 4. 177

Patronus, ſiue patrona, ſi ius amiſerint, inſolidum cōueniri poſſunt nu. 1. 184

Patrimonium Clericorum, quantū eſſe debet n. 14. 246

Patrimonium Clericorum taxatur per ordinarios locorū ſecundum commoditatem viuendi. n. 14. 246

Patrimonium Clerici ſine licentia epiſcopi alienari non poteſt, niſi beneficium Eccleſiaſticum habeat num. 16. 246

Paupertas ignoratur, quia quilibet præſumitur dictari nu. 33. 140

Paupertas vnius ex duobus correis debendi nocet alteri ſed Contra proximè n. 225. 182

Paupertas vnius ex duobus reis debendi in noceat alteri, nu. 25. 183

Paupertas vnius ex duobus reis, qui non ſunt ſocij, nocet alteri. n. 231. 83

Peccata quantum ſunt diuturniòra, tanto ſunt grauiora, n. 46. 128

Peccatum non remittitur niſi reſtituatur ablatū n. 3. 80

Peccare dicuntur, qui pauperibus lauta conuiuia faciunt. n. 8. 85

Peculium filij familias, de quo pater adminiſtrationem habet, non reputatur patrimonium patris. n. 6. 193

Pæna induens viduitatem non tenet n. 18. 161

Pæna nulli imponitur niſi a lege caueatur n. 7. 99

Pæna corporalis non liberat in euentu pinguioris fortunæ, quando pæna pecuniaria eſt remiſſa, cauſa paupertatis n. 36. 278

Pena negantis, non habet locum in negatione facta per errorem, vel ignorantia n. 16. 124

Pendente iudicio depetenda dote ob paupertatem mariti, ſi factus eſt diues ceſſat iudicium n. 138. 66

Pendente diſcuſſione ſuper tali benefitio, quis carcerari non poteſt. n. 39. 11

Penitentia re integra in ſententia non eſt deneganda n. 6. 123

Perſona, quibus non debetur reuerentia, beneficio deducto, nè egeat, renuntiare poſſunt n. 27. 10

Perſonæ, quibus competit beneficium, deducto nè egeat, pro rati promiſſione moleſtari non poſſunt, numero 84. 17

Petitio abſolutionis a iuramento illicito, & contra bonos mores, vti debet verbis proteſtatiuis, & peti debet ad cautelam n. 78. 31

Petitio, reſtitutionis dotium propter vergentiam viri ad inopiam, ſimpliciter facta vt in eam tranſferatur dominium, eſt inepta n. 70. 52

Pinguius prouidentur contrahentes pacto de non opponendo quam pragmatica ſuper bulla, n. 99. 19

Poſſeſſio ciuilis eſt cauſa acquirendi dominium, num. 23. 108

Poſſeſſio data in contractu nullo ex præcario, & conſtituto eſt nulla, n. 40. ſed contra 45 110

Potior eſt conditio, qui venit ad ſententiam, quando tractatur de iure quæſito ſeruando, n. 7. 286

Potior eſt conditio, qui venit prius de lite conteſtata, quando tractatur, de iure quærendo, n. 7. 286

Poſſe non dicimur, quod non commodè, & ſaluo dignitate facere non poſſumus, n. 8. 47

Pragmatica ſuper Bulla reijcit exceptiones modificatiuas, n. 95. 19

Præcarium transfert ciuilem poſſeſſionem, n. 3. 105

Prædium eſt conſignandum marito ex cuius fructibus poſſit ſe, & ſuos alere, n. 66 15

Prima ſedes à nemine iudicatur, n. 3. 105

Principalis promittens quantitatem expreſſam non gaudet beneficio deducto nè egeat, n. 2. 169

Principalis non poteſt aſſumere defenſionem fideiuſſoris, ſi fideiuſſor non poteſt habere contra eum regreſſum, n. 2. 170

Principes non recognoſcentes ſuperiores in terris ſuis ſunt leges animatæ, n. 3 216

Principes non recognoſcentes ſuperiorem faciunt omnia, quæ Imperator facit, & vicem Imperatoris gerunt, n. 5. 217

Principes omnes ſubijciuntur Romano Pontifici, num. 26. 228

Principes, & Reges de iure ſubſunt Imperio, n. 14. 227

Princeps ſæcularis non poteſt immunitati, & exceptioni clericorum propria autoritate derogare quamuis ſit humana lege exemptio conceſſa, n. 59. 261

Principis intereſt, ad cuſtodiam ſui Caſtri, eligere viros fortes, vt nobiles eſſe ſolent, n. 13 223

Principes, & Duces recognoſcentes ſuperiorem, dicuntur Principes, & Duces nomine tantum. n. 3 234

Principes, & Duces recognoſcentes ſuperiorem, non dicuntur veri principes, & Duces, n. 2. 234

Principes ſint cauti ad conceſſionem bonorum ceſſionis, n. 44. 279

Priuatio præſupponit habitum, n. 38. 45

Priuatus dotans puellam præſumitur dotem dediſſe animo donandi, n. 15 147

Priuilegiati pari priuilegio ſi ſint, ille eſt præferendus, qui ſtat de damno euitando, n. 5 116

Priuilegium competens mulieri in repetitione dotis, competit etiam filijs ipſius mulieris, n. 151 68

Priuilegiatum vtitur priuilegio contra priuilegiatum, n. 4. 86

Priuilegiatus vtitur priuilegio contra priuilegiatum, quando tractat de damno euitando, & quid in fiſco, n. 5. 6. 7. & 8 86

Priuilegio indulto miſerationis cauſa nemo poteſt renuntiare, n. 5. 136

Priuilegium conceſſum vni correlatiuorum extenditur ad aliud, n. 2. & 6. 26. 142

Priuilegium conceſſum marito extenditor ad vxorem, n. 17. 143

Priuilegium perſonale ad hæredes non tranſit, num. 6. 160

Priuilegium conceſſum ratione ſexus, ſeu perſonæ honeſtatis tolli non poteſt, n. 13. 178

Priuilegio fori milites renuntiare nō poſſunt, n. 59. 218

Priuilegium militare eſt inductum ratione iuris publici, n. 59. 218

Pri-

Priuilegium conceſſum ad vtilitatem propriæ perſonæ poteſt renuntiare, n. 61.72. 218
Priuilegia fidalgorum ſunt conceſſa propter vtilitatem publicam,n.72 220
Priuilegia conceſſa ad vtilitatem militum tantum poſſunt renuntiari,n.66. 219
Priuilegium militum non eſt conceſſum militi, ſed militiæ,& toto collegio militum,ac fauore reipublicę, & non poteſt renuntiari.n.66 219
Priuilegia conceſſa militibus extenduntur ad doctores, & aduocatos,qui actu, ac exercitio ſunt doctores,& aduocati, n.16 238
Priuilegia militibus conceſſa cõueniuntur doctoribur, præter priuilegia præſumpta ignorantiæ iuris, num. 14. 238
Priuilegijs inſertis in corpore iuris derogari non cenſetur per ſtatutum, n.35. 241
Priuilegia conceſſa gregijs perſonis renuntiari non poſſunt. n. 52. 243
Priuilegium conceſſum doctoribus, competit legentibus Aduocatis,conſultoribus,& iudicantibus, num.56. 243
Priuilegia conceſſa militibus armatæ militiæ extenduntur ad milites legalis militiæ,ſcilicet ad aduocatos,
Priuilegia conceſſa doctoribus non cenſentur conceſſa fratribus eorum,qui ſunt in communi,n.2 244
Priuilegio conceſſo perſonæ, tantum, renuntiari poteſt, n.65. 262
Priuilegium conceſſum ex bonis moribus naturalibus renuntiari non poteſt, n.66. 262
Priuilegia conceſſa militibus armatæ militiæ extenduntur ad militis celeſtis militiæ,n.11. 291
Prius naſcimur patria,quam parentibus, n.34. 175
Procurator, ſi ad mortem ſit cõdemnatus,exequtio differri debet vſquè rationẽ reddiderit, ſed contrarium de conſuetudine ſeruatur, n.9. 87
Profectus Romæ, contrahens debita multa , ſciens Imperatoris aduentum,non eſt liberandus ab Imperatore à debitis.n.3. 192
Prohibere alimenta eſt contra ius naturale.n.14 293
Promiſſio de reſtituenda dote non comprehendit caſum inopiæ,non obſtante conſtituto.n.191 74
Promiſſio de reſtituendo dotes in omni, & quocunq; caſu reſtitutionis quomodolibet faciendæ, comprahendit caſum propter inopiam ,n.194. 74
Promiſſio facta à curatore,ſiue adminiſtratore de dote, dicitur facta animo repetendi,n.2. 146
Promiſſio relata ad conſuetudinẽ non perdit beneficium conſuetudinis,n 3 198
Promiſſio continet tacitam reſeruationem beneficij competentis,n.11. 93
Promiſſio de reſtituenda integra ſumma debita ab eo, cui non debetur reuerentia,inſolidum conuenitur,nu. 20. 94
Promiſſio facta à muliere adulta ſine authoritate curatoris eſt nulla,n.5. 148
Promiſſio facta à muliere adulta vltra vires cum auctoritate curatoris ſcientis promiſſionem eſſe vltra vires, eſt valida in præiudicium curatoris,& de proprio tenetur inſolidum,n.2. 148
Promittens integre ſoluere legatum cenſetur renuntiaſſe detractione falcidiæ,n. 2. 298
Promittens integralem reſtitutionem perdit beneficiũ conſuetudinis dictantis, quod lucretur certam partẽ dotis,n.3. 298
Promotus ad ordinem conſequitur dignitatem,num.20. 253
Promittens de rato tenetur ad factum,nec gaudet beneficio ceſſionis bonorum,n.83. 27
Proteſtatio catholica authoris apponitur , n.20. 5
Publica ſtipendia non veniunt in exequutione ſententia,niſi alijs bonis deficientibus, n.43. 217
Publicè inter eſt familiarem digniorem conſeruari, nu. 14. 3
Pubes poteſt contrahere matrimonium, n.182. 62
Pugnandum eſt pro patria,n.34 175
Putatiuum matrimonium nunquam dicitur fuiſſe matrimonium,n.2. 118

Q

QVæ certam ſemper interpretationem habuerunt, minime mutanda ſunt.n.35. 102
Quæ ſint neceſſariam militi , vt dicatur miles armatæ militiæ,n.2. 112
Quibus caſibus vaſſallus tenetur alere dominum inopem,& an ſecundum eius conditionem n.16. 181
Quibus caſibus pater pro filio in ſolidum tenetur , & nõ deducit,quod ſibi,& ſuis debetur. nu.1. 182
Quilibet poteſt fauori ſuo renuntiari,n.26. 163
Quilibet in futurum præſumitur dictari n.19. 199
Quilibet poteſt renuntiare fauori ſuo n.30. 288
Qui non poteſt conueniri vltra quam facere poteſt, allegato priuilegio,carcerari non poteſt. n. 18. 8
Qui non habet in ære debet luere in Corpore n.2. 266
Qui poteſt facere quod poteſt videtur poſſe.n.62. 15
Qui per alium facit,ipſe facere videtur n.52. 204
Qui plus poteſt minus poteſt. nu. 4. 184
Qui per ſe ſcire non debet, excuſatur ſi errauit. numero 21. 304
Qui committit vices ſuas poſtea renocare non poteſt, nec alijs committere,nu.28. 305
Qui conſiſtit in faciendo eſt incertus n. 47. 257
Qui reuelatur in vno,in alio grauatur,& contra. numero 7. 187
Quod neceſſario deſtruendum eſt , autoritas ſuperioris non eſt neceſſaria.n.58. 30
Quod ſecundario venit, non eſt in conſideratione num. 178. 72
Quod non potes fieri condicentur , & honeſtè non dicitur poſſe fieri.n. 3. 99
Quod non reperitur prohibitum expreſſe , conſenſum à iure intelligitur , nu. 8. 99
Quod alteri prodeſt , & ſibi non nocet fieri debet num. 11. 223
Quos principis latus comitatus illuſtrat , eos , tantum immunitate,honoribus,& priuilegijs, dignos eſſe,nu. 14.nu. 123

I N D E X.

R

RAtio Bart. in §. parens non militat in donante numero. 29. 287

Recedendum non eſt à verbis conſuetudinis n. 86. 206

Reges vnti à Deo non recognoſcunt ſuperiorem, num. 8. 227

Reges quorum nomina deſcendunt a iure ciuili, non recognoſcunt Imperatorem ſuperiorem, n. 9. 227

Reges non omnes ſubſunt hodie Imperio n. 18. 228

Reges, qui vngũt ab eccleſia ſunt quodammodo eius vaſſalli. n. 32. 229

Reges omnes per Imperium Romanorum reguntur, & inculdit ſe Cetera Regum Regna. n. 44. 230

Regens eſt nobilior recto. n. 21. 237

Regula, quod nemo dat, quod non habet procedit quandiu nobilitas fuit acquiſita à patre, ſecus ex genere, n. 9. 124

Regnum Sicillæ, propter eius fidelitatem, non indiget cuſtodia militum, cum per ſuos cuſtodiri poſſit num. 45 217

Reliquiæ reuerentiæ matrimoniales durant ſoluto matrimonio. num. 47. 13

Reliquiæ reuerentiales remanẽt ſoluto matrimonio nu. 3. & 9.

Remiges ſeu nauales ſunt milites, n. 2. 222

Renuntiatio cõtra bonos mores naturales non valet, etiã cum cum iuramento, n. 15. 43

Renuntiatio militum etiam cum iuramento non valet n. 53. contra 218

Renuntiatio cum iuramento, in bonis, procedit, quia perſona vacat armis, n. 54. 218

Renuntiatio contra publicam vtilitatẽ etiã cũ iuramento non valet, licet ſit ad vtilitatẽ priuatã, n. 65 219

Renuntiatio fidalgorũ, non valet maximè tempore belli nu. 73. 220

Renuntiatio ceſſionis bonorum præſumitur ſimulata ac in fraudem interpoſita. nu. 20. 277

Renuntiatio beneficij ceſſionis bonorum inducit ſeruitutum. n. 26. 277

Renuntiatio ceſſionis bonorum ad effectum carceris non tenet, n. 27. 279

Renuntiatio ceſſionis bonorum ad effectum, quod licet cedat bonis inſolidum tenetur deducto nè egeat valet num. 29. 277

Renuntiatio generalis cenſetur comprendere omnes caſus, & de omnibus eis cogitatum, n. 4. contra n. 7. & 9. declara n. 13. lim. nu. 14. 136

Renuntiatio generalis cum iuramento non comprehendit beneficium deducto nè egeat, debitum ratione reuerentiæ. n. 20. 118

Renuntiatio, poſita in executiuis verbis inſtrumentis, non alterat diſpoſitionem, n. 22. 178

Renuntiatio generalis cum iuramento, tollit beneficium deducto nè egeat, debitum tempore renuntiationis, nu. 24. 178

Renuntiatio generalis cum iuramento, an tollat beneficium deductione egeat, cum reuerentia non debeatur n. 23. 138

Renuntiatio generalis cum iuramento facta à Sagace perſona, maturi conſilij habet vim expreſſionis, cauſæ. n. 38. 140

Renuntiatio contra bonos mores quamuis adſit Iuramẽtum non valet. nu. 23. 9

Renuntians beneficio deducto nè egeat cum iuramento vti non poteſt, niſi obtenta abſolutione. n. 61. 30

Renuntians omni legum, & iuris, auxilio ſciens ſibi competere beneficium deducto nè egeat ratione cõtractus, cenſetur renuntiaſſe dicto beneficio. n. 21. 139

Repetenti magis fauendum eſt. n. 3. 184

Reſcripta ſunt odioſa, & intelligenda ſine aliorũ detrimento. n. 9. 114

Res empta de pecunia mulieris, ſeu vxoris, putatiuæ efficitur mulieris. n. 15. 110

Res empta de pecunia putatiua dotis eſt dotalis, num. 5. 150

Res empta de pecunia dotali efficitur dotalis, n. 2. 90

Res patrimonialis Imperatoris non gaudet priuilegio, quo gaudet res fiſci. n. 5. 263

Res dimiſſa marito vt viuat non poteſt alienari, n. 68. 16

Reſidentes in Caſtris occaſione vrgente ſeruiunt militie, & ſunt parati mortẽ obire pro Rege ſuo. n. 2. 232

Reſidentes pro debitis confectis ratione militiæ gaudent beneficio prædicto. n. 10. 232

Reſtitutio dotis ſoluto matrimonio, & reſtitutio dotis propter inopiam viri, à pari procedunt n. 4. 46

Reſtitutio nil aliud eſt, niſi eũ, cui ſit reſtitutio, poſſeſſorem facere fructuum, preceptorem, n. 44. 46

Reſtitutio, quæ fit vxori conſtante matrimonio non eſt vera reſtitutio ſed ſequeſtratio, n. 62. 50

Reſtitutio dotis propter inopiam viri, non eſt propria reſtitutio, nec per eam transfertur dominium in vxorem, nu. 68. 51

Reſtitutio, que fit propter inopiã viri vxori, non tẽdit ad cõmodũ eius propriũ, ſed ratione ſui, & viri, vt dos ſalua ſit, num. 71. 52

Reſtitutio, ſiue aſſignatio dotis procedit ſi maritus inops factus eſt conſtante matrimonio tam culpa ſua quam ſine nu. 83. 54

Reſtituens dotem mulieri regulariter non liberatur, niſi ex ea locuplecior fiat, nu. 65. 51

Reſtitutio, quæ fit vxori dotis, ab extraneo datæ, propter inopiam viri, non eſt vera reſtitutio n. 105. 59

Reſtitutio dotium, quæ ſit conſtante matrimonio, quando vir diſſipat bona propria, an ſit vera reſtitutio num. 120. 62

Reſtitutio, quando fit vxori, bonorum mariti diſcipantis bona propia, dominium transfertur in vxorem num. 121. 62

Reuerentia, quæ debetur marito debetur etiã vxori nu. 17. 143

Reuerentia non debetur per aſcendentes deſcendentibus nu. 25. 162

Reuerẽtia, q̃ debetur, patriæ eſt de iure naturæ n. 31. 124

Reuerentia, que debetur patri eſt de iure diuino, & de iure nature nu. 3. 124

Reuerentia, que debetur matri tutrice, eſt cauſa beneficij deducto ne egeat nu. 3. 177

Reue-

Reuerentia, que debetur patri debetur matri, n. 9. 178

Reuerentia contracta ratioue affinitatis durant, etiam ſoluto matrimonio nu. 24. 200

Reuerentia, quæ debetur ſocero eſt de iure ciuili, & per conſuetudinem derogari poteſt nu. 4. contra nu. 43. 44. & 47. 204

Reuerentia, quæ debetur ſoccro eſt de iure diuino, & naturali. n. 43. 204

Reuerentia, qua debetur parentibus eſt de neceſſitate naræ, n. 46. 204

Reuerentia non debetur per delegatũ n. 5. 208

Reuerentia debetur nobilibus, & militibus, ex bonis moribus iuris ciuilis, n. 62. 30

Reuerentia, quæ debetur parentibus; & ſoceris debetur iure naturali. n. 36. 28

Reuerentiæ maritali non poteſt, neque tacitè neque expreſſa renuntiari, n. 11. 24

Reuerentia, quæ debetur parentibus, & Soccris, eſt de iure diuino, n. 37. 28

Reuerentia, quæ debetur patronis eſt quaſi naturalis, nu. 40. ibi.

Reuerentia quaſi naturalis, etiam cum iuramento remitti non poteſt. n. 42. ibi.

Reuerentia, quæ debetur patri per filiũ, debetur, etiã marito per vxorem nu. 49. 29

Reuerentia, quæ debetur, marito debetur vxori, numero 50. 29

Reuerentia, quæ debetur a bonis moribus iuris ciuilis renuntiari poteſt, nu. 62. 30

Reuerentia, que debetur parentibus, & marito, eſt introducta à bonis moribus iuris naturalis, n. 63. 30

Reuerentia, que debitur à bouis moribus iuris naturalis reuuntiari non poteſt, n. 63. 30

Reus poteſt ſe penitere donec probatum ſit contrarium, etiam, poteſt litem conteſtatam, ſed ad expenſas tenetur. nu. 8. 123

Ruſtici modica deducunt alimenta, & facile aluntur nu. 6. 85

Ruſtieus, non ſolet pullis, vel alijs delicatis eibis viuere, ſed caſu cæpis, ex fabis, n. 7. 85

Ruſticis vſus carneum eſt interdictus, n. 7. 85

Rex Hiſpaniæ non eſt ſubditus Imperatori. n. 7. 227

Rex Pipinus dedit Eeleſiæ Bononiam, & Romandiolam, num. 18. 228

Rex Ciciliæ ſubeſt Papæ, nu. 20. 228

Rex Francorum an ſubſit Imperio 21. ibi.

Rex Francorum ſubeſt Imperio 22. ibi.

Rex Hieroſolimitanus Rex Francorum Rex Siciliæ Cornantur, & vnguntur, ab ecleſia, n. 23. 128

Ritus m. r. c. ligat etiam clericos, n. 49. 258

Ritus priuilegiat inſtrumentum publicum in publica forma redactum, Confectum in Sicilia 2. n. 83. 32

S

SAcramentum pro veritate accipitur, n. 2 166

Scbolares gaudent beneficio deducto nè egeat, num. 1. 244

Scbolares pro debito ciuili carcerari non poſſunt, num. 2. 244

Scholares habitantes in ſocietate in vna domo inter ſe non tenentur, niſi quatenus facere poſſunt deducto nè egeant, n. 1. 297

Sciens decipi non videtur, n. 9 191

Scienti, & volenti non fit iniuria, n. 2. 266

Secundum decretum, in caſu aſſecurationis dotis, vt transiret dominium in vxorem, procedi non poteſt, n. 114 60

Semel conceſſum non retractatur, n. 11. 246

Senſus c. cum quidam, §. vltimi eſt, quod abſolutio ad cautbelam potius in ea ſpecie, quam neceſſario requiritur, n. 68. 30

Sententia, & interlocutoriæ latæ in fauorem mariti, nõ obſtante promiſſione de rato referuntur, n. 79 17

Sententiæ lata ex errore expreſſo indicantis non valet, n. 12. 303

Sententia lata ex errore non expreſſo indicantis valet, n. 13. 303

Sententiæ plures conformes præſumitur ritè, & rectè, & præſumuntur iuſtè propter iudicis ſententiam, & præcepti authoritatem, n. 62 308

Sequeſtrum fieri non debet de publico ſalario, ſi habẽt aliunde, n. 42. 217

Sindicatores, prepoſita generali accuſatione per fiſcum, ligãt officiales, ſub fideiuſſione n. 6. Contra. n. 8. 302

Sindicatores non poſſunt moleſtare officiales, niſi probata intentioue, nu. 8. 302

Socer Conuentus, ex cauſa dotis gaudet beneficio deducto nè egeat ipſe, & miniſtri neceſſarij. n. 1. 197

Socer parentis locum obtinet nu. 2. & 92. 198

Socer ex caſu factus non ſoluendo, in quantum facere poteſt tenetur deducto nè egeat. n. 15. 199

Socer vtrunq; gaudet beneficio deducto nè egeat, tam conſtante quam ſoluto matrimonio, num. 20. 25. & 28. 200

Socer vxoris ſoluto matrimonio, gaudet beneficio deducto nè egeat, & ita pluries iudicatum fuit num. 25. & 28. 200

Socer vterq; gaudet beneficio deducto nè egeat; ſoluto matrimonio pro rati promiſſione n. 26. 201

Soceri gaudent beneficio deducto nè egeat pro debito, iuſta formã bullæ, & Regiæ pragmaticæ, ex cauſa dotis, nu. 27. 202

Socer vterq; tam conſtante, quam ſoluto matrimonio gaudet beneficio deducto ne egeat, n. 2. n. 28. 202

Socer ſecundum extenſionẽ conſuetudinis Neapolitanæ, non gaudet beneficio deducto nè egeat. n. 29. 202

Socer obtinet locum patris de iure ciuili 2. n. 40. Contra nu. 42. & ſeq. 204

Socerum haberi loco parentis de iure diuino, & naturali diſpoſitum fuit. n. 42. 204

Socer dicitur, pater generi reſpectu vxoris n. 49. 204

Socer conſtante matrimonio habet beneficium. numero 50. 204

Socer Conſtante matrimonio obtinet locum patris. num. 50. 204

Socer non poteſt beneficio deducto nè egeat renuntiare, etiam cum iuramento n. 89. 207

INDEX.

Socer haberi diciturluo parentis,n. 92. 207

Socer babet benefie:ũ deducto nè egeat, etiã in reſtitutione anteſati n. 1. 208

Ex ſocer etiã dicta cõſuetudine vbi dos gaudet beneficio ducto nè egeat,pro anteſato.n.2. 208

Socer promittens certam quãtitatem, inſolidum teuetur num. 1. 208

Socer pro mittendo cum iuramento ſoluere certam quantitatem genero inſolidum exigitnr.n. 2. 208

Socer indiget abſolutione iuramenti, vt admittatur ad beneficium cum iuramento renuntiatum n. 4. 208

Socer admittitur ad beneficium deducto nè egeat abſq; abſolutione iuramenti in iſto Regno,n.6. 2c8

Socer diſſipans omnia eius bona in fraudem, non gaudet beneficio deducto nè egeat. 209

Societas omnium bonorum, quibus modis conſideratur, nu. 30. 295

Societas ius quodammodo fraternitatis in ſe babet.num. 4. 292

Societas gerit vicem fraternitatis, n. 10. 292

Societas vnius ſpeciei ſub ſe babet indiuidua. numero 29. 295

Societas vnius negotiationis appelletur omnium bonorum.n. 29. 295

Socius non babet beneficium deducto nè egeat, quando alter ſocius non habet in bonis,niſi debitum ſocietatis num. 1. 300

Socius habens artem ex qua viuere poſſit non habet beneficium deducto nè egeat, n. 1. 300

Socij inter eos gaudent beneficio deducto ne egeãt, num. 28. 143

Socius omnium bonorũ gaudet beneficio, & immunitati alteri Conceſſis, n.29. 143

Socius doctoris gaudent priuilegijs doctorum, n. 1. 243

Socius ſi eſt effectus non ſoluendo habet beneficium deducto nè egeat,conuentus à ſocio,non deducto ære alieno 1.ſed Contra. n. 6. 292

Socius Conuentus à ſocio actione reali pro re Communi babet beneficium deducto nè egeat, n. 2. 292

socius babet beneficium deducto nè egeat commodè ſecundum eius qualitatem, n. 3. 292

Socij ratione fraternitatis faciunt res communes.n.5. 292

Socij gaudent beneficio deducto nè egeant ibi.

Socij ſiue ſint omnium bonorum, ſiue vnius rei, gaudent beneficio deducto nè egeant, nu. 32. 296

Socius, qui gaudet beneficio deducto ne egeat debet cauere de ſoluendo integre, ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit, n. 33. 296

Socius vnius rei habet beneficium deducto nè egeat, nu. 1. 297

Socij habent beneficium deducto nè egeant non ſolum actione pro ſocio cõuenti, ſed etiam alia actione occaſione ſocietatis, nu. 1. 297

Socius ſi promittit ſoluere quantitatem non habet beneficium deducto nè egeant, n. 1. 297

Socius ſi negauit eſſe ſocium, non gaudet beneficio deducto nè egeat n. 1. 297

Socius ex dolo amittit beneficium deducto nè egeat num. 1. 298

Socius ſi culpa ſua deſijt facere poſſe, an amittat beneficium deducto nè egeat, nu. 3. 298

Socius ſe deſijt facere poſſe amittit beneficium deducto nè egeat, n. 4: 298

Socius committens dolum in non acquirendo an amittat beneficium deducto nè egeat.n 5. 298

Socij omnes dolos habent inter ſe beneficium deducto nè egeant.n. 6. 298

Socius qui integre, ſeu in totum ſoluere promiſit, non gaudet beneficio deducto nè egeat nu.2.nu. 1. 298

Socius renuntians in inſtrumento ſocietatis cum iuramento, omni exceptione, ſiue priuilegio, vel beneficio viri amittit beneficium deducto nè egeat, n. 1. 299

Socrus, & Socer tenetur alere genere, & nurum, num. 9. & nu. 13. 42

Sollemnitas militiæ Romanorum fuit abrogata per conſuetudinem generalẽ, quæ eſt altera lex n. 14. 214

Sollemnitates nouæ, loco veterum ſucceſſerunt, nume. 28. 215

Soldati, qui caſtra ſequntur propter pretium, non gaudent militum priuilegijs, n. 1. 235

Soluto matrimonio maritus babet iſtud beneficium propter reuerentiam, quæ debetur marito per vxorem, numero 2. 41

Soror diues an tenetur alere fratem inopem, n. 19. 148

Spiritualis affinitas, non eſt minus, quam carnalis, num. 5. 183

Spoliatus bonis per guerram babet beneficium, ne Conueniatur altra quam facere poteſt. n. 1. 280

Statuti verba ſunt ſtricti interpretanda ac propriè intelligenda, n. 20.71. & 85. 206

Statuti verba ſunt ad literam intelligenda n.72. 206

Statutum dans. exequtionem paratam inſtrumento, eandem putatiue dotis inſtrumento præſtabit, n. 13. 120

Statutum debet interpretari, vt minus lædat ius Commune.nu.13 161

Statutum Generale non comprendit perſonas priuilegiatas.n. 14. 161

Statutum non extenditur ad caſus, in quibus eſt ſpecialiter prouiſum, n. 15. 161

Statutum dictans, heredem teneri inſolidum, intelligitur niſi fierit inuentarium, nu. 16. 162

Statutum debet intelligi ſecundum ius Commune, numero 17. 162

Statuta interpretationem recipiunt à iure comuni, num. 18. 162

Statutum debet interpretari, vt minus lædat ius Communæ, n.68. 205

Statutum debet intelligi ſecundum æquitatẽ, & non trabi ad iniquitatem, & ad ſurditatem, n.69. 206

Statutum non eſt intelligendum vltra perſonas in eo expreſſas. nu. 73. 206

Statutum non extenditur de perſona ad perſonam, nec ad caſus non expreſſos, nec ad perſonas ſimiles expreſſis, n. 74. 206

Statutum correctorium non trahitur ad alium caſu, nu. 25. 206

Statutum, & conſuetudo æquiparantur.n.78. 206

Statutum minus eſt, quam iuramentum, nu. 88. 207

Sta-

Statutum diſponens in locatore habet locum in emptore,n.11. 143
Statutum diſponens, quod de quolibet contractu venditionis ſoluatur gabella non comprehendit emptorem, ſed venditorem tantum,n.13. 143
Statutum in locatore habet locum in conductore, num. 14. 143
Statutum de marito habet locum etiam in vxore, num. 16. 143
Statutum laicorum ligat clericos in bonis patrimonialibus,n.4. 263
Statutum tollens in genere defenſiones, cenſetur tollere defenſiones facti non iuris,n.75 16
Statutum ſi fauet executioni inſtrumenti reijciuntur exceptiones modificatiuæ, ſecus quando fauet inſtrumento,n.96. 19
Statutum, & reſcriptum æquiparantur,n.100. 19
Statutum fauens executioni inſtrumenti,nullam exceptionem admittit,etiam modificatiuam,n.85. 33
Statutum diſponens,quod maritus in vltima voluntate non poſſit,nec legare,nec relinquere vxori vltra centum,an extendatur ad vxorem non poſſit relinquere marito,n.10 143
Sumptus,vt maritus, viuere poſſit, deducitur pro toto tempore eius vitæ,& de alijs perſonis,n.67. 16
Stylum debemus attendere,n.76 31
Stylus vbi non eſt, tutius eſt petere abſolutionem ad cautbelam,n.77 31
Stipendia clericorum pro exequutione ſententiæ, ſicut ſtipendia militum exiſtimantur,n.24 253
Subiectum militiæ clericorum eſt ipſe Deus, num. 23. 253
Suſpectus,vt capi poſſit, eſt probandum quod tempore obligationis erat diues, n.94. 56
Suſpectus de fuga,& eſſe in actu fugæ differunt, num. 46. 157

T

Tabelliones militum non gaudent priuilegijs militum,in Regno Caſtellæ,n.5. 231
Tabelliones,habentes ſtipendia, & in matricula deſcripſi, ſe exercentes armis, gaudent militum priuilegijs, & beneficio ne conueniantur vltra quam facere poſſunt, deducto nè egeant,n.9 231
Tertius poſſeſſor habet ius offerendi, quando vxor agit hypothecaria propter inopiam viri, n.108. 80
Teſtes ad fundandam inopiam commodo recipi debent, n.99. 58
Teſtes qualiter deponere debent,n. 125 63
Thorus ſeparatur propter adulterium viri de conſuetudine Neapolitana,n.53. limita ibi 157
Tratenuti apud perſonam principis ſunt parati pro ſeruitio Regio mortem pati,& ire bellum,n.1. 223
Tratenuti ſtipendiati apud perſonam principis gaudent priuilegijs militaribus,n.3.5.& 7. 233
Tratenuti hodie actu ſeruiunt, in ſocietatibus militum, & vacans armis,n.4. 224
Tratenuti milites gaudent priuilegijs militum, in corpore iuris clauſis,n.5. 223
Tratenuti milites apud perſonam principis non poſſunt recedere ſine licentia Proregis, n.6 223
Tratenuti apud perſonam principis ſunt milites, & gaudent priuilegijs militum, n.7. 224
Tratenuti ſolent ire cum Prorege per Regnum armati, nn.9. 224
Tratenuti milites electi ad cuſtodiam principis, alijs præferuntur,n.15 224
Tratenuti ad cuſtodiam principis dicuntur eſſe in dignitate conſtituti, n.15. 224
Tratenuti qui proprijs negotijs vacant poſſunt prohiberi, n. 12. 224
Tratenuti ſunt perpetuo in bello,& in pace,n.21. 225
bello,vt ſepius, n.4. 223
Tria tempora ſunt conſideranda,in taxatione alimentorum,n.2. 84
Tribunal ſanctiſſima Inquiſitionis cum miſericordia puniri ſolet,n.31. 155
Triennium habitationis coniugum quando incipit currere,n.12. 152
Tratenimẽta conceduntur propter ſeruitia facta, in bello
Turpe videtur iudici allegare, quod credidit imperito conſultori,n.37. 306
Tutus exceptione dilatoria,& temporali ſoluens etiam per errorem facti non repetit,n.2. 130

V

VAſallus tenetur alere dominum, num.2.& 12. 179
Vaſallus liberto æquiparatur num.3. contra num.17. & 18 180
Vaſalli tenetur præſtare adiutorium domino pro ſe, & eius perſonis,n.6. 180
Vaſallus, & dominus æquiparantur,n.10. 180
Vaſallus tenetur alere dominum egenum ,n.12 180
Vaſallus non tenetur alere dominum egenum, nu. 13. 180
Vaſallus non tenetur eripere dominum à periurio dando ſuum,n.14. 181
Vaſallus ſine venia in ius dominum vocare poteſt,nu. 17. 171
Vaſallus, & libertus differunt, & habent, & vt excedentia,& exceſſa. n. 18. 181
Vaſallus conuentus à domino,non tenetur niſi quatenus facere poteſt deducto nè egeat,n.19 181
Vaſallus, & dominus ad imparia non iudicantur, nu. 20. 181
Vacante imperio, contra Imperatorem non currit præſcriptio,licet Papa ſuccedat in adminiſtratione,num. 38. 229
Vbi eſt eadem ratio, ibi eſſe debet eadem iuris diſpoſitio,n.8. 18
Vbi non adeſt ſtatutum ſeruetur ius commune, contra iudicem ex negligentia,vel imperitia iudicantẽ, non obſtante conſuetudine,n.48.contra n.50. 307
Verba libellantis ambigua pro libellante accipiuntur, n.22. 125

Ver-

I N D E X.

Verba ſtatutorū ſerueri ſolent, n. 85. 107

Verba conſuetudinis vbi dos, ad cò ſunt clara, vt ab his recedendum non ſit. n. 85. 207

Verbum reſtituendæ dotis, exponitur quatenus eſſet reſtituenda, n. 10. 93

Verba, ex nunc pro tunc, & è conuerſo, ſignificant præſentem verbi actū, ſed futurum effectum n. 19. 108

Vergentia ad inopiam Mariti, debet procedere, ex eius prodigalitate, vt mulier poſſit petere dotem n. 84. 52

Vergētia ad inopiā vulgi opinione probatur, n. 25. 63

Veterani milites noſtri temporis gaudent Romanorum militum priuilegijs, n. 3. 232

Veterani noſtri temporis, gaudent beneficio deducto nè egeant. nu. 4. 232

Victus non poteſt laborantibus ſubtrahi, ſecundum neceſſitatem. nu. 30 278

Vigilātibus, & nō dormiētibus iura ſubueniūt, n. 6. 286

Vir, & vxor ſunt correlatiua, & diſpoſitum in vno intelligitur, diſpoſitum in alia, n. 30. 29. 142

Vir, & vxor ad imperia non iudicantur, n. 7. 142

Vir, & vxor ſimilitudinē habēt, non ſecundū liniamētū, ſed quantū ad animā, quæ Deū imitatur. n. 24. 142

Vir, ab extraneo conuentus ex alijs contractibus, vel ante ſato, nō tenetur niſi quatenus facere pōt, n. 5. 41

Vir, & vxor clamitates, & infortunia participare debent. n. 27. 143

Vir male vtens ſubſtantia ſua, & ſua propria bona diſſipans, poteſt ab vxore, conueniri ad reſtitutionem dotium, nu. 117. 61

Vir ſi veuerit ad pinguiorem fortunam, dotem reſtitutam ex vera cauſa inopiæ non recuperat. 133 65

Vir ſi venerit ad pinguiorem fortunam ex ſuperuenientibus diuitijs dotem conſignatā, vel loco pignoris datam, recuperat, n. 136. 66

Vir, & vxor, comunicantur ſibi actiones, nu. 25. 143

Vir, ſocer, parentes, beneficio deducto nè egeat renuntiare non poſſunt, etiam cum iuramento, n. 20. 9

Vir, & vxor ſunt vna caro, n. 4 151

Vir tranſiens ad ſecunda vota, ex iuſta ignorantia viuente prima vxore, quia de morte conſtabat, gaudet priuilegio deducto nè egeat, ad dotis reſtitutionem, n. 34. & 48. 155

Vir ſoluto matrimonio propter legitimum impedimentum dotem, reſtituere tenetur, n. 45 156

Vir poſt mortem vxoris non poteſt contrahere matrimonium cum conſanguinea vxoris ſuę, niſi poſt quartum gradum, & è conuerſo, n. 22. 200

Vir, & vxor ſunt vnum corpus, & vna anima, n. 36.

Viro putatiuo reuerentia non debetur, nu. 25. 121

Viro uergente ad inopiā, filia preferenda eſt, n. 166. 71

Vniuerſa caro eſt ſubdita Papæ, & nemo poteſt declinare ab eius iuriſdictione, n. 27 228

Vnus ex duobus reis debendi ſi vergeat ad inopiam, alter non, contra neutrum agi poſſit ad reſtitutionem dotis nu. 220. contra in ſeq; 82

Vnus, ex duobus reis obligatis ſi verget ad inopiam, mulier, poteſt repetere dotem n. 224. 182

Vſurarius cedens bonis non habet iſtud noſtrum beneficium, & in quo foro, n. 15. 283

Vxor virtute clauſule conſtituti habet ciuilē poſſeſſionē quæ eſt cauſa acquirendi dominium, n. 26 108

Vxor per mortem mariti conſtituentis, retinet poſſeſſionem ciuilem, n. 22. 108

Vxor per mortem mariti conſtituentis amittit naturalem poſſeſſionem, n. 20. 108

Vxor excommunicata, ſtimulata inopia mariti ne dos pereat, an admittitur, n. 173 73

Vxor debet reuereri maritum, vt dominum, & Patrem ax Diuina inſtitutione, n. 22. 9

Vxor poteſt petere dotem, ſi maritus incipit ad inopiā vergere, vel eſset dilapidatione ſuſpectus, n. 49. 47

Vxor, quæ ſcienter contraxit matrimonium cum paupere à principio videtur approbare eius mores, & dotem repetere non poteſt propter eiꝰ inopiā, n. 93. 56

Vxor poteſt petere dotem, ſi maritus poſt contractas nuptias male vtitur ſubſtantia ſua etiam ſi tempore matrimonij erat pauper, n. 97. 57

Vxor non ſolum repetere poteſt dotem propter inopiam viri, quando actio ſibi ſolum competit cum ſui iuris effectu eſset, verū etiam quando ſibi, & patri competit ſi in poteſtate ſe remanet, n. 166. 71

Vxor propter inopiam uiri, poteſt petere dotem ſine eius licentia, u. 167 71

Vxor tranſiens in poteſtatē mariti ex ſtatuti diſpoſitione, propter inopiā viri dotem petere pōt, n. 168. 71

Vxor agere non poteſt ad reſtitutionem dotis propter vergentiam ad inopiam viri ſui minoris, n. 181. 71

Vxor non debet ratione minoris ętatis eſse indotata, nu. 183. 73

Vxori agenti ad exactionem dotis propter iniquam viri, debentur per maritum litis expenſæ ſi non habet niſi dotem, n. 185. 73

Vxori litigāti cōtra maritū debētur alimēta, n. 186. 73

Vxor non poteſt impedire creditores mariti ad inopiā vergentis conſtante matrimonio ſe inueſtientes de bonis mariti niſi prius agat contra virum, n. 204. 78

Vxor hypothecaria cōtra extraneos agere nō poteſt, niſi prius diſcuſſis bonis viri, n. 205 78

Vxor agens hypothecaria contra tertios poſseſsores propter inopiam viri non habet in omnibus bonis pignori incumbere, n. 207. 80

Vxor non habet beneficium vrbis Panormi ſi matrimonium ſoluitur ex dolo vxoris n. 19. 121

Vxor pro dote promiſſa non conuenitur vltra quam facere poteſt deducto nè egeat 2. n. 1. 4. & 14. cū ſeq. 141

Vxor contra maritum vtitur beneficio deducto nè egeat vt par eſſet ratio lucri, & damni, n. 4. 142

Vxor, & maritus ſunt duo in carne vna. n. 23. 144

Vxor, & vir dicuntur eſſe ſocij diuinæ, & humanæ domus, nu. 26. 144

Vxor adultera amittit dotem, & torus ſeparatur, n. 51. & an præiudicat patri in dote profetitia n. 55. 592

Vxor de iure ciuili tranſit in poteſtate viri quò ad thorum, reſidentiam, & operas, n. 32. 103

F I N I S.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Car.ſum.n.6. Filij eorum filii
idem ſum.n.14.familiarem familiarum.
idem ſum. ramento Iuramento idem ſum. diſcurſam diſcurſum.
Car. 7. Col.p.lin.12.infr.14.9. infra in 9.
Car. 9. Col.p.lin.14. §.11.§.12.idem col. 2. lin. 21. conſ. 25.n.25.& in lin.36.n.39. deleatur.
Car.10.col.p.lin.7. maritus maritis
Car.14.col.2.lin.5.Caut.centur.idem in fin. infert refert
Car.17.col.p.lin.15.adde contra contra.
Col.2.lin.30.ritn 590.ritn. 190.
Car.20.col.p.lin.22.dici etiam.licet dicat
Cor.21.in ſum.n.60.proprie propria. & in nu. 61. abtentu obtenta.
Car.24.col.2.lin.20. eamq; cum qui.
Car.25.col.p.lin. 37. conſtitutio conſtitutionem col. 2. lin. 4. Iudices Iudicis.
Car.28.col.p.lin.43.Cautela 11. Cautela 112.
Car.31.col.2.lin.37.144. 154.
Car.32.col.2.lin.10.deciſ.97.deciſ.94.
Car.34.Col.2.ſum.2.qui debeter que debetur in nu. 19. filir filios.
Car.36.in nu.62.ſit vxoris ſit vxori.in n.98.caſus omiſsia Caſu: omiſſus in n.107.Ius comuni Ius comune.
Car.40.Col.2.lin.8.maritus fuere maritus facere.
Car.44. Col.2.lin.42.contiareat teneat contrarium teneat
Car.45. Col.2.lin.5.ad dotes actione dotis actione
Car.47.col.2.lin.43.senentur tenentes in lin.45.n.12.n.52.
Car.48.col.2.lin.33.ſolent ſolet enim.
Car.49.col.2.lin.30. reueletur relenaretur.
Car.50.col.p.lin. 4. nndus fundus
Car.51.col.p.lin.43.conſil.117.conſ. 119.
Car.53.col.p.lin.9.quam opinio quam opinionem
Col.2.lin.19.obuenientiam obuergentiam & in lin. 22. num.9. num. 49.
Car.54.col.p.lin.28.n.199.nu. 99.col.2.lin.29.nep. Ripa
Car. 58. col.2.lin.49. pactus & pactus eſt
Car.60.col.p.lin.7. ad quem ad quam
Car.67.col.p.lin.20.cauciones caucionis in lin.42.Din. Cin.
Car.68.col.p.lin.39.poteſt cogeret poteſt cogere
Car.70.col.2.lin.22.Zucc. Zazius
Car.71.col.p.lin.24.agit agi
Car.72.col.p.lin.17. commodo commudum
Car.73.col.p.lin.45.dote fauorab. dotis fauorab.
& in lin.obligaui obligari.
in col.2.lin.16. ibi ſibi
Car.75.col.p.lin.33. Riens Ritn.
Car.76.col.p.lin.29. audiunt audiuntur
Car.78.col.p.lin.25. mulieris molieres
col.2.lin.26.faciendem faciendam
Car.80.col.2.lin.44.contraneos extraneos
in lin. 48. ſocere ſocero.
Car.84.in ſummar.nu.6.medicam medica
Car.89.col.2.lin.31. mato marito
Car.95.col.2.lin.10. concedenda concedenda
Car.97.col.p.lin.34.nu.2.reg.3.nu.3.reg.2.
Car.98.ſummar.nu.13.eſt delatoriã delatoriam
Car.99.col.p.lin. 38. conditione conditionem
in lin.41.dictam fuit dictum fuit
col.2.lin.14. vita vota.
in lin.23.indicta vendicta
Car.101.col.2.ſupra nu 24.debeat debeant
Car.103.col p.lin.19.quem opinionem quam opin.
in lin. 41.ractione ractio.

Car.107.col.1.lin.17. collatim collatum
Ca.108.col.2.lin.16. quo quod
Car.109.col.2.lin. 26. conſtituit conſtituat
Car.112.col.2.lin.44.parrem panem
Car.118.col.p.lin.40.contra Ias. fas
Car.125.col.p.lin.41.lib.1.l.p.
Car.126.col.2.lin.42.quod quando
Car.129.col.p.lin.10. pericoli pericolo.
Car.150.in ſum.n.23.non ſoles ſolet
in n.25.non viciatur vitiatur
Car.168.col.p.lin.24. principalis principali
Car.169.col.2.lin.10. quem quam
Car.171.in ſum.n.40.regulabitur regulariter
idem in principio queſt.quinta fily filys idẽ ballo. Zacc.
Car.175.col.p.lin.32.non habet non valet eodem cum habet cum debet
Car.183.col.p.lin.20.Neuiz.conſ.59.col.2.cius.cap.9.
Car.195.col.2.in ſumm.n.17.ſi ſe
Car.198.col.p.lin. 44. vtri viri
Car.102.col.2.lin.12.inſolidum ita bis
Car.206. col.2.lin.4.cap.fin. de donat.
Car.210.ſum.n. 37.nobilitatis nobilitati in n.39. eſt ab.
Car.211.in ſum.n.54.armas armis.in n.60.legi ledi
Car.215.col.2.lin.4.parets parats
Car.219.col.2.lin.43. meritiſſimis meritiſſimi
Car.222.col.p.ampliat.p. nales nauales.
in ſummar.nu 2. Dnx marchio
Col.223.col.2.lin.5. luceſcet luceſcunt
Car.224.col.p.lin.27.fideles fidelis
Car.227.col.2.lin.2. venerale venerabilem.
Car.233.col.2.fallent.2.in fine leg. milites leg.miles
Car.238.col.p.lin.9.que eſt militia.
Car.240.Col.p.lin. 24. nbiliſſimi nobiliſsimi
Car.246.col.p.n.neceſſarium neceſſarius
col.2.lin.28.quo habet quod non habet
idem lin.penult.ex eſt.
Car.248.col.2.in ſum.n.21.clarius clericis.
Car.251.col.p.lin.2. reditibus reditus.
col. 2.lin.18. 573. 572.
Car.252.col.p.lin.46.obſeruat. Gail obſeruat.
Car.253 lin.27. Caual Ceual.
Car.257.col.2.lin.36.Betins Decius
Car.262.col.p.lin.17. niri niſi
Car.264.col.p.lin. 42. aui aut
col.2. lin.45.ab ob
Cvr.266.col.p.in fine omittitur admittitur
Car.268.col.p.lin.45. Capra conclnſ. Capra conſ.
Car.274.col.2.lin.13.canonicarum canoniſtarum
Car.277.col.2. lin. 36. victo victu.
Car.279.col.p.lin.36.fuit ſiat
Car.280.col.2.lin.33. alere clare
Car.282.col.p.lin.5.nu. 11. 211.
Car.283.col.2.lin.20.per inſignes per inſignis.
eodem Cin. in fine vidicus videndus
Car.286.col.p.lin. 8. pretio pretor
Car.286.col.p.lin.finali Bart.in l.obligat. Bart.in l.obligamur ff.de action.& obligat.
ibidem Col.p.lin.finali Bart.in l.obligat.in l. obligamur.
in ſummar.in queſt.13.n.15.coniumtam coniunta
Car.292.Col.2.lin.47.deciſ. 116. 16.
Car.295.col.2.lin.32.cum dictum dicta.
Car.298.col.2.lin.8.diffuſus diſuſus.
Car.303.col.2.lin.8.queſt.40. 9. 30.
Car.310.col.p.lin.21.arbitri arbitrio.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google